T.226.

ex
libris Antonij de [illegible]

REGALE SACERDOTIUM ROMANO PONTIFICI ASSERTUM,

ET

QUATUOR

PROPOSITIONIBUS EXPLICATUM.

EDITIO TERTIA

AUCTIOR

Typis Monaſterij S. GALLI.

Excudebat Jacobus Müller, ANNO 1693.

Paræneſis prævia ad Lectorem.

QUandoquidem & in Regali Sacerdotio & in Galliæ Vindicatæ Libro ſæpiùs veterum Pontificum epiſtolæ citantur, earumque auctoritate Pontificis Romani Primatus aſſeritur; neceſſariò monendum Lectorem duximus, quantæ, & quàm firmæ auctoritatis Epiſtolæ illæ ſint; ne videlicet errore aliquo deceptus dubia & apocrypha pro certis & canonicis habeat. Nec enim Cauſa, quam defendimus, hujuſmodi eſt, ut argumentis & adminiculis incertis egeat, cùm certiſſimis abundet.

Sciendum igitur eſt, teſtimonia antiquorum Pontificum trium priorum ſæculorum usque ad Siricium (qui obijt Anno 398.) à graviſſimis Auctoribus in dubium vocari, quamvis aliàs Decreto Gratiani inſerta ſint. Et primò quidem quæſtio non vertitur de Epiſtolis S. Cornelij, quæ inter Opera Cypriani extant. Neque de epiſtolis Julij I. quæ referuntur à S. Athanaſio Apologia 2. Neque de epiſtolis Liberij, quæ à S. Hilario in fragmento recenſentur. Nec etiam de epiſtola Damaſi ad Illyrici Epiſcopos, quam exſcribit Theodoretus *lib. 2. Hiſtor. Eccleſ. cap. 22.* Sola ergo quæſtio de ijs epiſtolis, quas ex Iſidori Mercatoris collectione Compilatores Canonum

in numerum & decalogum Decretalium retulêré; nec earum à veteribus Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcriptoribus, aut à Sanctis Patribus ulla fit mentio. Tales ſunt *S. Clementis* quinque. *S. Anacleti* tres. *Evariſti* duæ. *Alexandri* tres. *Sixti* I. duæ. *Teleſphori* una. *Hygini* duæ. *Pij* I. quatuor. *Aniceti* una. *Soteris* duæ. *Eleutherij* una. *Victoris* quatuor. *Zephyrini* duæ. *Lucij* una. *Caliſti* I. duæ. *Vrbani* I. una. *Pontiani* duæ. *Anteri* una. *Fabiani* tres. *Cornelij* duæ. *Stephani* I. duæ. *Sixti* II. duæ. *Dionyſij* duæ. *Felicis* I. tres. *Eutychiani* duæ. *Caji* una. *Marcellini* duæ. *Marcelli* I. duæ. *Euſebij* tres. *Melchiadis* una. *Marci* una ad S. Athanaſium. *Julij* I. duæ. *Liberij* duæ. *Felicis* II. duæ. *Damaſi* plures; nimirum tres ad S. Hieronymum; aliæque ad Afros de Corepiſcopis; ad univerſos Epiſcopos Italiæ, ad Aurelium. De his quærimus, legitimæ ſint, an ſuppoſititiæ? Et dico, ſuppoſititias eſſe, falsóque ijs Pontificibus adſcriptas. Id verò ita eſſe ex ſequentibus rationibus patet.

Primò quia epiſtolæ illæ abundant verborum ſordibus, & omnino alienæ ſunt ab elegantia ſermonis illius ætatis; & à majeſtate & gravitate alijs Pontificibus, qui tunc temporis ſcribebant, obſervata. *Secundò*, quia eodem ſcribendi ſtylo & charactere præditæ ſunt; adeo, ut unius tantùm Scriptoris non plurium & diverſorum eſſe omnino videantur. *Tertiò*, quia utuntur vulgata S. Hieronymi verſione, quæ multò recentior eſt, ut proinde poſt ætatem Hieronymi ſcripſiſſe videantur. *Quartò* quia Hieronymo (qui Scriptorum Eccleſiaſticorum Catalogum texuit) Innocentio, Leoni, alijsque Sanctis Patribus incognitæ. *Quintò*, quia Dionyſius Exiguus, qui tempore Juſtiniani ſcripſit, quique omnium Pontificum Romanorum conſtituta, Decreta, & Epiſtolas Romæ colligebat;

num-

numquam earum meminit; ſed initium à Siricio facit. *Sextò*, quia Legum Imperatoriarum verba, quæ in Codice Theodoſiano habentur, uſurpant; cùm tamen ij Pontifices duobus aut tribus ſæculis Codicem Theodoſianum præceſſerint. *Septimò*. Leo IV. Anno circiter 850 Epiſtolas Decretales diligenter enumerans, initium à Siricio facit. *Octavò* Codex Canonum Eccleſiæ Romanæ ex tribus vetuſtiſſimis exemplaribus tranſcriptus ſolas exhibet Decretales à tempore Siricij. *Nonò*, earum epiſtolarum argumenta, contra morem omnium Eccleſiaſticorum Doctorum & Patrum, quis ijs ſæculis ſcripſere; omnino ijs temporibus non conveniunt, nihilque tradunt, quod controverſijs, quæ ea tempeſtate agitabantur, accommodatum ſit. *Decimò*, omnes ferè eorum Pontificum epiſtolæ falſis temporum, & Conſulum notis conſignantur. *Undecimò*, Ipſe Baronius & Bellarminus, imò plerique hujus temporis Auctores Apocryphas eſſe fatentur. *Duodecimò*, ſingulæ propemodùm manifeſtis erroribus ſcatent, v. g. Epiſtolæ Anacleti habent teſtimonia Damaſi, Auguſtini, Idacij, Gregorij M. Gelaſij, aliorumque, qui diu poſtea vixere. Agunt quoque de Patriarchis, quorum nomen primò audiri cæptum circa tempus Concilij Chalcedonenſis &c.

Ergo, ut dixi, illæ primorum Pontificum epiſtolæ ſuppoſititiæ omnino videntur; non ideo tamen contemnendæ auctoritatis; nam, ut de Marca *lib. 3. cap. 5.* § *1.* notat, *è ſententijs & verbis legum, Canonum antiquorum & Sanctorum Patrum, qui quarto ſæculo floruerunt, ſi pauca demas; concinnatas eſſe conſtat*; Et ideo Hincmarus Rhemenſis eas epiſtolas ad canones pertinere, nec canonum auctoritate præditas eſſe; eas tamen magni facit; ijsque

ſæpe utitur, & cum Hincmaro tota ferè Gallia, teſte eodem de Marca *lib.3. cap. 6.* §. *2.* Unde in Concilio Rhemenſi Anno *902.* Anacleti, Damaſi, aliorumque Pontificum epiſtolæ expenduntur in cauſa Arnulphi. Ivo quoque Carnotenſis ſuæ Canonum collectioni intexuit, quam ad Eccleſiæ Gallicanæ uſum evulgavit circa Annum *1001.* Agnovit etiam Concilium Aquisgranenſe circa Annum *836.* Concilium Colonienſe Anno *887.* Moguntinum Anno *888.* Metenſe Anno *887.* Triburienſe Anno *895.* Lateranenſe ſub Caliſto II. Anno *1122.* Ex quibus conſtat, Decretales primorum trium ſæculorum non eſſe quidem eorum Pontificum, quibus adſcribuntur; magni tamen momenti, magnæq; auctoritatis; quid enim refert, cui nomini tribuantur, ſi veræ ſunt? nec intereſt, Apellem aut Parrhaſiũ Auctorem imago habeat, ſi pulchra eſt & placet.

Obſervandum quoque in utroque Libro, Regalis videlicet ſacerdotij & Galliæ Vindicatæ, ſæpe Ludovici Maimburgi (Societate tandem emiſſi) meminimus, qui varijs libellis editis auctoritatem Pontificiam deflorandam ſumpſit. Quæ verò ab illo ſcripta ſunt, utroque eo Libro refutanda nobis propoſuimus; quippe veritati, ſanctorum Patrum doctrinæ, exemplisque Eccleſiæ Catholicæ planè contraria. Quæ cauſæ huic homini fuerint, tam aliena ab inſtituto ſuo ſcribendi; tamque adverſa ijs doctrinis, quas hactenus Patres Societatis & calamo & voce profeſſi ſunt, non habeo, ut dicam. Quamvis enim & in Regali Sacerdotio, & in Gallia vindicata eum ſiniſtris intentionibus abreptum dixerimus; quia tamen cogitationes, ſinusque animorum ad ſolum Deum explorare pertinet; credendum eſt, perſuaſumque habemus, errore potiùs, rerumque Eccleſiaſtica-

rum

rum ignorantiâ, quàm malitiâ aut fraude deſtinatâ laboraſſe.

Sed præſertim, quæ in utroq; Libro de Patribus Societatis dicta ſunt; ea de aliquibus & particularibus tantùm intelligi oportet; nullâ autem ratione de toto Societatis Corpore. Societatem enim ipſam quod attinet, tantùm abeſt eam Pontificiæ authoritati adverſatam eſſe; ut potiùs dicendum ſit, de tota Chriſtiana Republica, ipſaq; Apoſtolica Sede optimè & hactenus meritam eſſe; & in hac ipſa cauſa, quam præ manibus habemus. P. Tyrſus Gonzales Societatis Generalis egregium opus quatuor Propoſitionibus Pariſienſibus profligandis adornâſſe, typiſque edidiſſe, quod tamen, ne in publicum prodiret, ſpes cum Gallo componendi effecit; ut taceam, inſigne aliud opus P. Nicolai Pallavicini Innocentio XI. dicatum. Ergo ut dixi, quæ ab aliquibus è Societate admiſſa ſunt, in ipſam Societatem nulla ratione redundare poſſunt. Quamvis enim P. Zerle magnus Appamiarum Vicarius in Epiſtolis ſuis ad Pontificem Romanum datis aliqua recitet, quæ ipſum Societatis inſtitutum notare videntur; crediderim, hæc illi (ut alijs quoque Sanctiſſimis Viris) calamitatum, quibus conflictabatur; ac ardore diſputandi excidiſſe, quæ pacato poſteà compoſitoque animo non ſcripta maluiſſet; cùm alioquin & ex Sanctorum Pontificum Diplomatibus; & rebus toto Orbe præclariſſimè geſtis, ipſaque experientiâ teſte negari haud poſſit; Societatis inſtitutum ſanctiſſimum, optimeque de Republica Chriſtiana meritum eſſe, hodieque mereri tot libris in omnibus ſcientiarum facultatibus eruditiſſimè ſcriptis; tot peccatoribus ad Chriſtianam vitam revocatis; tot ſacris expeditionibus in remotiſſimas orbis plagas pro Religione ſuſceptis.

Quod

Quod ſi præterea in utroque Libro Galliæ videlicet Vindicatæ, Regaliſque Sacerdotij; ac etiam illo, quo Legationem Lavardini proſequimur, aliqua in medium producta ſint, quæ cujuſque ſtatûs aut conditionis hominibus damno aut etiam dedecori eſſe poſſint; ea in hac Editione conſultò omittenda duximus; idem quoque in alijs Libris facturi, ſi recudentur; non enim pro perſonis bellum, ſed pro cauſa ſuſcepimus, quam ut optimam eſſe omnino perſuaſum habemus; & rationibus, quæ ſuperari non poſſint, armatam; ita nemini noxiam eſſe volumus; juxtaque invictam & innocentem.

PRÆFATIO.

OPeris, quod ſuſcepimus, & rationes, & cauſas tibi, Amice Lector, expandere animus eſt, ne aut illarum ignorantiâ aliter, quàm cupimus, & rès ipſa eſt, de hac ſcriptione ſentias, aut earundem rerum crebrâ repetitione, & tibi faſtidio ſimus, & ipſum diſputationis curſum aliò flectamus. Primò igitur perſuaſum illud habe, nullo nos aut partium ſtudio, aut odio in hoc ſtadium decurriſſe: Animum affectibus liberum pacatúmque, & calamum juxtà innocentem, ac nullis conductum ſtipendijs, nullis obſtrictum præmijs ferimus, ſolíque Veritati militamus. Nec Romæ, nec Pariſijs degimus, nec læſi, nec amati, nec metu, nec pretio ſcribimus, tantísque & hinc Tyberi, & hinc Sequanâ ſpatijs dividimur, ut parùm intereſſe noſtra debeat, utri magis, Lupara an Vaticano, placeamus; in ſolam quippe Veritatem intenti, & ab hac una gratiam relaturi, Cælo teſte, pugnamus. Enimverò ſi quatuor illæ propoſitiones nuper in Conventu Pariſienſi editæ, Regijsq; edictis armatæ intra Galliam ſtetiſſent, nec eò devolâſſent, ubi hæreticis cingimur, præpotentibus æquè ac Papæ infeſtis, ſilentio rem premi decuiſſet, Gallóque eam curam relinquere, ut ſedem, quam calamo infeſtabat, imperio & potentiâ adversùs ſui Regni hæreticos tueretur, paucos debilesq;: Nunc verò ubi doctrina Pariſijs deprompta, totum Orbem pervaſit, tantúmque abeſt, hæreticos (quod tamen propoſitionibus illis prætexitur) circumſcriptâ

Pontificis auctoritate molliri, noſtraſq; in partes trahi; ut potiùs Catholicos rideant, Pontificia Majeſtati à ſuis tentatæ illudant: Triumphum de Gallis ipſis, & Eccleſiaſtico præſertim ordine agant, quos in ſuam tandem ſententiam deſcendiſſe dicunt, quam tot retrò annis præcinuerant: evadántque tanto ferociores, alieníque à Catholicorum Religione, quòd victos hos, victores ſe credant. Stupidi planè gelatíque animi fuiſſet, ſilentium tenere, & inſultante paraniéque triumphum hoſte, eam cauſam deſerere, quâ nulla melior, nulla æquior, nulla firmior fuit, quæque niſi Scripturis, Canonibus, Patribus, Concilijs, ſacris Doctoribus, antiquitate, uſuq; perpetuo, ac ratione calcatâ deſeri non poteſt. Quid ergo? Illi malam cauſam nullis Scripturæ, nullis Patrum ſuffragijs nixam, tanto apparatu, tanto ſtudio curâque muniant, nos noſtram tanto meliorem negligamus, & cui omnia probationum, & veritatis adminicula, quæ ad certiſſimam cauſæ victoriam optari poſſunt, præſidio ſunt? Illi nihil non agant, ut Regiam auctoritatem in immenſum proferant? nos Pontificiam non tantùm non proferri, ſed in arctum cogi, in diſcrimen vocari patiamur, idque ſpectante, geſtiente, inſultante, & velut ad lectiſſimum ſpectaculũm Calvino ludente? Enimverò non hanc Chriſtianiſſimo Regi mentem eſſe credimus, ut ignaviam in cauſa Eccleſiæ probet, quam in alijs omnibus damnat: Et quos vellet, ſi Regno ſuo, ſibíque periculum immineret, flammeos invictóſque, eoſdem cùm de Pontificis Maximi, quem Patris loco reveretur, periculo agitur, inertes amet vecordéſque, & ſtupore quodam ac ſomno obſtrictos: maximè cùm non in Gallijs agamus, ubi & hæreticis nihil ultra Regiam voluntatem licet: Et Catholicis vitio vertitur, ſi plus tribuant Pontifici, quàm Aula præſcripſit: Nunc verò illic terrarum agimus, ubi nemo eſt, qui doctrinam Conventûs Pariſienſis æquis auribus audiat, ubi liberis vocibus uti licet, ubi

hære-

hæreticos patimur & multos & præpotentes, ubi denique ſilentium non reverentiæ, non obſequio, ſed malæ cauſæ adſcribitur: Cur ergo taceremus in tanta loquendi neceſſitate, & ubi ipſa Gallia non tacuit? ab hac enim præcipua monumenta accepimus, quibus hanc noſtram diſputationem adornamus. Eccleſiam Gallicanam in quatuor ordines diſtinguimus. Primus Clerum, præcipuè verò Epiſcopos complectitur. Secundus ſacros Doctores. Tertius Reges ipſos. Quartus Scriptores, qui hiſtoriam Gallicanam poſteritati commendârunt. Iſtos omnes ſi oſtenderimus in noſtram ſententiam convenire, (oſtendemus verò) quæ erit tandem illa Eccleſia Gallicana, cujus nomine Adverſarij gloriantur? ut videlicet, quod mercatores jam ſolent, ſpecioſo elogio merci nec nobili nec raræ, pretium aliquod adjungant. Patres ergo Concilij Lugdunenſis I. exauctorari à Pontifice Imperatores poſſe definiunt. c. ad Apoſtolicæ de ſent. & re jud. *Iidem Patres Lugdunenſes jus Imperatorem eligendi Germaniæ Principibus ademptum, ab Innocentio IV. PP. transferri in Septemviros patiuntur.* Pariſ. in hiſt. Anglic. *Idque & fieri potuiſſe, & ritè factum eſſe, Patres Concilij Viennenſis fatentur.* Clem. un. de jurejur. *Patres Concilij Conſtantienſis, quos Galli unicè venerantur, Principibus imperant, pœnas ſtatuunt, in ordinem redigunt, Provincijs ſpoliant.* ſeſſ. 20. 28 39. 42. ult. *Totus Galliæ Clerus in Comitijs Pariſienſibus ſub Ludovico XIII. hanc ipſam in Reges poteſtatem Pontifici tribuit, & qui negant, acribus cenſuris perſtringit.* Grammond lib. 1. S. Thomas, S. Bonaventura, S. Bernardus, Petrus Bleſenſis, Innocentius III. Clemens V. *Doctores Galli, primæq; notæ hoc ipſum & ſenſerunt, & doctiſſimis commentarijs illuſtrârunt. De Innocent III. Vide Maymburgum in hiſtoria belli ſacri,* Tomo 3 f 31. & 223. *ubi præclariſſimis elogijs hunc Pontificem exornat. De Clemente V. vide Spondanum* ad annum MCCCV.

 Excm-

Exempla Regum Francorum ſunt quàm plurima : Childericus auctoritate Zachariæ PP. Regno exuitur. Pipino Regnum defertur, & ex Stephani PP. præſcripto illi ſoli, ac Carolinæ ſtirpi Franciæ Proceres ſe obſtringunt. Carolus M. à Leone Imperium Occidentis accipit. Ludovicus Pius Imperatori Græco coronam repetenti auctoritatem Pontificum opponit. Theodoricus & Brunihilda Francorum Reges privilegio ſubſcribunt, cujus obſervantiam Regni jacturâ S. Gregorius ſanxerat.

Philippus Pulcher ſibi fratrive Imperium Occidentis à Clemente V. repoſcit. Epiſc. Meldenſis Caroli VII. Regis Chriſtianiſſimi nomine ſupremam in Pontifice poteſtatem, non in Concilio agnoſcit, & qui illam Concilio tribuunt, veſanos turbidosq́; appellat. Raynald. ad annum MCCCCXLI. n. 10. *Carolus VIII. Romam cum exercitu ingreſſus, Imperium Orientis ab Alexandro VI. Pontifice petit obtinetq́; accepto Zizimo Bajazetis fratre ejus expeditionis comite.* Spondanus ad annum MCCCCXCV. Bzov. *Ludovicus XII. Concilio Lateranenſi, quo Baſileenſia acta reſcinduntur, & poteſtas ſupra Concilium Pontifici aſſeritur, ſubſcribit, illudq́; legitimum ac univerſale agnoſcit recipitq́;.* Acta Concil. Seſſ. 8. *En Lector, doctrinam, ſenſumq́; Eccleſiæ Gallicanæ, cum qua ſi Conventûs Pariſienſis nuperas propoſitiones componas, meritò dubites, an Galli fuerint, aut ſaltem, an Gallicanæ Eccleſiæ doctrinâ imbuti, qui illas ediderunt.*

Quis enim in animum inducat, eam eſſe Gallicanam Eccleſiam, quæ cum Concilio Lugdunenſi, cum Concilio Viennenſi, cum Patribus Conſtantienſibus, cum Doctoribus Gallis, & celeberrimis, & ſanctiſſimis, cum Cardinali Perronio, totóque Clero Gallicano, & denique cum ipſis Galliæ Regibus tam apertè depugnat? Planè ſi hæc P. Ludovicus Maymburgus conſideráſſet, aliter fortè, & moderatiùs quàm fecit ſcripſiſſet; de quo illud dici-

dicimus, potuiſſe inter præclaros Scriptores aliquando cenſeri, ſi amœnitatem florémque Gallici ſermonis, pari in ſedem Apoſtolicam reverentiâ æquâſſet, nimiámque Aulam demerendi cupidinem prudentiâ viciſſet: quæ enim hiſtorico neceſſitas fuit, tot illas & perpetuas diverſiones captandi, ubi dum præter profeſſionem ſuúmque inſtitutum in arcana Imperij calamum mergit, ſéque regnantium litibus miſcet, ac velut ſtipendio conductus, Pontificiam auctoritatem ex compoſito carpit; quid, rogo, aliud fecit, quàm ut ſanguinantem adhuc plagam foderet, ut oleum flammæ aſpergeret, ut mutuos dolores ſilentio potiùs velut ſomno componendos, excitaret, ut fidem candorémque, & animi æqualitatem hiſtorico dignam ſeponeret? Tanti videlicet fuit ingenium oſtentare, & oculis nova præ veris deamantibus placere? Quanto æquius erat, Eccleſiâ inter tot hæreticos obſeſsâ bello abſtinere, eóque calamum ac ingenium vertere, ubi plus gloriæ, plus præmij, minúſque periculi oſtendebatur. An verò potentiſſimi Regis cauſa tam mala erat, ut fragili eam calamo fulciri oporteret, & calamo Religioni, non Aulæ ſacro, ubi tot alij non deerant? Ecquid tandem profectum eſt, niſi ut nullâ neceſſitate animi diſcordijs, Eccleſia turbis, Aula odiis, hæretici gaudio, omnes querelis futuríque metu implerentur, exſecratione in eos versâ, qui ut privatas cupiditates explerent, publicæ quieti bellum attulêre. Sed quid querimur plagâ jam in ſinum receptâ? Ergo illud agamus, ut jura offenſæ veritatis in lucem producantur, Deum pacis & veritatis precati, ut Concordiam faciat in Sublimibus. *Documenta & Apoſtolicas litteras, quibus Præludium inſtruximus, à magno Principe, ac Romæ notiſſimo, partim ſcripta, partim impreſſa accepimus; quæ proinde, quantam fidem mereantur, Lectori permittimus.*

REGALE SACERDOTIUM ROMANO PONTIFICI ASSERTUM, &c.

PRÆLUDIA In PRÆSENTEM TRACTATUM

§. I.

Quid Jus Regaliæ, quæ illius origo, progreſſus: quæ cauſa, ut tam acriter impugnatum, defenſumq́ue, & rationes utrinq́ue productæ.

SUMMARIA.

1. *Cauſa ſcribendi.*
2. *Fructus Eccleſiæ vacantis de Jure Canonico ad Electos pertinent.*
3. *Et Jure, & conſuetudine, fructuum cuſtodia ex S. Pontif. conſenſu Principibus ſæcularibus competere poteſt: non tamen fructuum occupatio, & vacantium Beneficiorum diſpoſitio.*
4. *Concilia Lugdunenſe, & Conſtantienſe occupationem vacantium fructuum aliquando concedunt.*

5. *Regum Galliæ, Regnantis præſertim, circa Regaliam Arreſta, & Edicta.*
6. *Quæ ab Epiſcopis partim recepta, partim oppugnata.*
7. *Alectenſi præſertim, & Apamienſi, eorúmque appellatio Romam: & litteræ à Pontifice ſummo ad Regem, & Epiſcopos ſcripta.*
8. *Tempeſtas in Epiſcopum, & Eccleſiam Apamienſem tota incumbit ignaro Rege.*
9. *Rationes à ſummo Pontifice contra Regaliam producta: & aliæ à Gallis oppoſita.*
10. *Querelis Romani Pontificis offenſi Galli, Archiepiſcopi præſertim Tholoſanus, & Pariſienſis, quibusq́; ex cauſis? & Comitia Pariſios indicta.*
11. *Litteræ Romani Pontificis ad Regem Chriſtianiſſimum.*
12. *Ab aliquibus inhumanitatis notatæ, ſed immeritò, quod ex alijs ſummorum Pontificum & Patrum ad Imperatores litteris oſtenditur.*
13. *De Regalia, & juribus illi annexis, fuſiùs diſſeritur.*

I.

NOn in naturalibus tantùm, ſed etiam Politicis rebus multùm intereſt, è quibus cauſis, quibusque principijs res aliqua proveniat, cauſarum indolem plerumque imitante effectu: enimverò quod ex impetu animi, turbatâque ratione initium habuit, rarò eſt, ut intra juſtum, honeſtumque conſiſtat, affectu videlicet dominante, & medium, aut modum virtutis perrumpente: & miraculo planè, aut caſui adſcribas, ſi quod Amor, aut Ira conſuluit, rectè provenerit, non minùs, quàm ſi navis remo, & rectore amiſſis inter ventos, procellaſque portum, quò curſum flexerat, teneat. Hæc nobis cauſa fuit argumentum, quod præ manibus eſt, à principijs ſuis repetendi, lectoris poſtea judicio commiſſuri, ut examinatis cauſis de effectu pronuntiet, & flotem, fru-

fructumque ex radicibus æſtimet, quod in Jure noſtro non eſt novum, ex Proœmio videlicet mentem, & intentionem ac cauſam finalem diſpoſitionis colligi, animumque proferentis declarari. (*a*) Et eleganter notavit D. Leo Pontifex: ***Principatus, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupavit; etiamſi moribus atq; actibus non offendit, ipſius tamen initij ſui eſt pernitioſus exemplo. Et difficile eſt, ut bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio. c. Principatus. 1. q. 1.***

II. Jus ergo Regaliæ nihil aliud eſt, quàm jus quoddam cuſtodiæ; & depoſiti; cùm videlicet vacante Eccleſiâ aliquâ, fructus interim, qui proveniunt, Principibus loci cuſtodiendi, aut in depoſitum committuntur, quos Electo poſtea Eccleſiæ Paſtori integros reſtituant. Sic enim ſacris Canonibus ſtatutum eſt, ut fructus Eccleſiæ vacantis Electo, non alteri cedant, nec poſſint alienari. (*b*) Dabimus aliquot textus, ut res evadat clarior: Sic ergo Alexander III. Cantuarienſi Archiepiſcopo, ejusque ſuffrageneis loquitur: ***Fraternitati veſtræ mandamus, quatenus ſi quando in vacantibus Eccleſijs, in quibus Eccleſiaſtica perſona præſentationem non habet, vel quia perſona minùs idonea præſentatur, vel alia de cauſa de jure perſonas non potueritis in eis inſtituere: appellatione remotâ ponatis œconomos, qui debeant fructus percipere, & eos aut in Eccleſiarum utilitatem expendere, aut futuris perſonis fideliter reſervare. c. cum vos plerumq; 4. de offic. Jud. ordinarij.*** Et Bonifacius VIII. ***Quia ſæpe contingit, quòd Cathedralibus, & Regularibus, ac Collegiatis Eccleſijs vacantibus, Capitula, Conventus, Collegia, & ſingulares earundem perſonæ bona à Prælatis ipſarum dimiſſa, vel vacationis tempore obvenientia, quæ in utilitatem dictarum Eccleſiarum expendi, vel futuris deberent ſucceſſoribus fideliter reſervari, occupant; & conſumunt in earum grave diſpendium, & jacturam. Nos ipſorum auſus reprimere, ac Eccleſiarum indemnitatibus præcavere volentes, decernimus, ut ij, qui præmiſſa de cætero præſumpſerint, eo ipſo ſint, & tamdiu maneant ab officio, & beneficijs quibuscúnque ſuſpenſi, donec plenè reſtituerint, quidquid de bonis perceperint ſupradictis, non obſtantibus quibuscúnque privilegijs, conſuetudinibus, vel ſtatutis juramento, confirmatione Sedis Apoſtolicæ aut alia quacunq; firmitate vallatis, quæ omnia Apoſtolicâ auctoritate revocamus. c. quia ſæpe 40. de Elect. in 6.*** Eadem ferè diſponit Gregorius X. in Generali Concilio Lugdun. Olim

(*a*) De quo vide Barboſam axiomate. 192.

(*b*) Vide c. 38. cauſa. 12. q. 2. c. non liceat. 43. & 47. cauſa. 12. q. 2. c. quoniam. 2. diſt. 75. Concilium Trident. Seſſ. 24. de reformat. c. 16. quæ capitula ex Concilijs Ilerdenſi, Chalcedonenſi, & Lateranenſi deſumpta ſunt.

Olim ergo, ut ex allatis textibus conſtat, vacante ſede Epiſcopali unus ex Provincialibus Epiſcopis à Metropolitano eligebatur, qui vacantem Eccleſiam regeret, quem veteres *Interceſſorem* vocabant, aut etiam à ſummo Pontifice in Italia Viſitator decernebatur, qui vacanti Eccleſiæ præeſſet. Et tamen inter tot ſacrorum Canonum præſidia impediri non potuit, quin in omnium vacantium Eccleſiarum cuſtodiam, & fructus involaretur. Audi Flodoardum in *calce Hiſtoria Rhemenſis*, & Rigordum *Anno Chriſti 1190. Si fortè contigerit ſedem Epiſcopalem vel aliquam Abbatiam Regalem vacare, Regina, & Archiepiſcopus tamdiu regalia in manu ſua teneat, donec Electus conſecratus ſit, vel benedictus.* Idem jus cuſtodiæ, ſeu Regaliæ ab Angliæ Regibus uſurpatum refert Guilielmus Rufus *in Chronico 1089.* & Mathæus Pariſienſis ad eundem annum: *Rex*, inquit, *Wilhelmus, defuncto Venerabili Patre Landfranco Cantuar. Archiepiſcopo, Eccleſias, & Monaſteria fere totius Angliæ in manu ſua, defunctis Paſtoribus, retinens, gravi omnia depopulatione vaſtabat, & inſtar firmarum Laicis commendabat.* Idem de Orientis Imperatoribus narrat Zonaras *tom. 3. Annalium*, & Balſamon in *c. 35. ſexta Synodi Trullenſis.* Idem de Ducibus, & Comitibus Galliæ, & Britanniæ habet Dandinus Alteſerra *l. 2. de Ducibus.* (*a*)

III. Duo igitur complectitur jus Regaliæ. Primò cuſtodiam, deinde fructuum occupationem. Hanc, ùt diximus, jura non tantùm ſeverè prohibent, ſed etiam eos, qui uſurpant, anathemate feriunt, ut patet ex allatis textibus. Ipſam verò cuſtodiam tam jura, quàm conſuetudo Patronis etiam Laicis aliquando concedunt: jura quidem: quia Laicis Patronis permittunt, ut poſſint honeſtam conditionem Fundationibus adjicere, qualis eſt cuſtodia Eccleſiæ vacantis. Quid enim æquius, quàm ut rebus tuis modum aliquem adijcias, & donato Eccleſiæ patrimonio, defuncto illius Epiſcopo, ſolam tuendi curam tibi reſerves? Nemo planè ingentes facultates hac conditione ſibi donatas reſpueret, nec donatorem injuriæ appellaret. (*b*) Imò etiam penſiones ab Eccleſia ſolvendas cum Epiſcopi conſenſu reſervare ſibi poſſunt. *c. præterea 23. de jure Patronatûs* (*c*) Conſuetudinem verò admittunt multi graveſque Auctores, & ea ſummorum Pontificum venia etiamnum in Hiſpa-

(*a*) Vide Gonzalez. ad c. 4. de officio ordin.

(*b*) Videantur Textus in c. decernimus 16. q. 7. c. cum dilectus 8. de conſuetudine, ubi Abbas. c. verum de conditionibus appoſitis. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. c. 3. & ſeſſ. 25. c. 9.

(*c*) Vide Gloſſ. in c. generali 13. de Elect. circa finem.

nijs viget, (*a*) modò, ùt diximus, fructus, aut alia vacantis Eccleſiæ jura ſibi non vendicent, alioquin graviſſimis pœnis à ſacris Canonibus multantur; imò jus patronatûs àmittunt. (*b*) Et meritò quidem: qui enim cuſtodiam habent, cuſtodire debent, non conſumere, *ut dicitur in l. 1. cui ſ. ff. ut in poſſeſſionem legat. §. 22.* Multò minùs conceſſa eſt Patrono obtentu fundationis aut dotationis, Beneficiorum vacantium collatio. *c. relatum, de jure patronatûs. Trident. ſeſſ. 22. c. 11. de reformat.*

Ergo, ùt dicebamus, Principibus & Patronis, tam jus, quàm conſuetudo cuſtodiam vacantis Eccleſiæ permiſit: ſed illa paulatim in lucrum, & ſpolia ceſſit; & quæ prius cuſtodia dicebatur, cœpit Patrimonium eſſe, dilatante terminos cupiditate. (*c*) Principes ergo, quibus jus Regaliæ, & cuſtodiæ competebat, non ſolùm vacantis Eccleſiæ decimas, oblationes, legata pia, aliósque proventus diſpenſabant, ſed etiam canonicatus, & beneficia interim conferebant; in quam nimis præſidentem licentiam à ſanctis PP. acriter eſt declamatum, ùt videre eſt in literis Formoſi Papæ ad Fulconem Archiepiſcopum datis, & apud Innocentium III. *in Concilio Lateranenſi c. 12. de pœnis.*

IV. Hæc, quantumvis ſic ſe habeant, cum moderatione tamen aliqua intelligenda ſunt: ſi enim Patronus Laicus tempore fundationis, aut dotationis ex fructibus Eccleſiæ penſionem aliquam reſervâſſet; (*d*) Aut antiquâ conſuetudine jus percipiendi fructus in vacante Eccleſia obtinuiſſet; nolebant jura patronis quicquam derogari, cùm Eccleſiæ interſit, eorum liberalitatem Beneficijs potiùs provocare, quàm decretis conſtringere, & ſunt expreſſi textus in *c. præſenti. 9. de offic. ordin. in 6.* Sed præſertim in Concilio Lugdunenſi ſecundo ſub Gregorio X. Anno MCCLXXIV. celebrato; ubi Eccleſijs juxta, & Eccleſiarum Benefactoribus conſultum eſt jure Regaliæ, & vacantium fructuum Principibus quidem conceſſo, ſed etiam temperato: ſtatuit enim, ut graviſſimis pœnis etiam excommunicationis latæ ſententiæ in eos animadverteretur, qui jus Re-

(*a*) Teſte Gonzalez. de offic. jud. ordin. c. 4. n. 6.
(*b*) Vide c. filijs 16. q. 7. c. præterea 4. de jure Patronatûs. Trid. ſeſſ. 25. de reformat. c. 9.
(*c*) Vide Flodoardum l. 4. Hiſtoriæ Rhemenſis. c. 1.
(*d*) c. 23. de jure Patronatûs. Gloſſa in c. generali 13. de Elect. in 6. circa finem.

Regaliæ hactenus non obtentum de novo invaderent, qui verò titulo fundationis, aut antiquæ conſuetudinis jam olim illud poſſediſſent, non quidem turbarentur, abuſibus tamen abſtinerent: Verba Concilij ſunt: *Generali Conſtitutione ſancimus, univerſos & ſingulos (qui Regaliam, cuſtodiam, ſive guardiam, advocationis ſeu defenſionis titulum in Eccleſijs, Monaſterijs, ſeu quibuslibet alijs pijs locis de novo uſurpare conantes, bona Eccleſiarum, Monaſteriorum, aut locorum ipſorum vacantium occupare præſumunt) quantacúnque dignitatis honore præfulgeant, Clericos etiam Eccleſiarum, Monachos Monaſteriorum, & perſonas cæteras locorum eorundem, qui hoc fieri procurant: eo ipſo excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere. Illos verò, qui ſe (ut deberent) talia facientibus non opponunt: de proventibus Eccleſiarum, ſeu locorum ipſorum pro tempore, quo præmiſſa ſine debitâ contradictione permiſerint: aliquid percipere diſtrictiùs inhibemus. Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum, cæterorumq; locorum fundatione, vel ex antiqua conſuetudine jura ſibi hujusmodi vendicant: ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant, & ſuos miniſtros in eis ſollicitè faciant abſtinere, quòd ea, quæ non pertinent ad fructus, ſive reditus provenientes vacationis tempore non uſurpent: Nec bona cætera, quorum ſe aſſerunt habere cuſtodiam, dilabi permittant, ſed in bono ſtatu conſervent. c. generali. de Elect. in 6.* Nota: Hoc ipſum Lugdunenſe Concilium receptum fuiſſe, & obſervari juſſum in Concilio Provinciali Salisburgenſi Año *1274.* cujus Provincialis Concilij hoc eſt initium: *Ad honorem & gloriam Sponſæ Chriſti, & fidei Chriſtianæ, Nos DEI Gratiâ F. S. Salisburgenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus A. S. L. Leo, Petrus, Bruno, Wernardus, & Joannes Ratisponenſis, Paſſavienſis, Brixienſis, Seccovienſis, & Chiemenſis Eccleſiarum Epiſcopi in Provinciali hoc ſancto Concilio congregati, &c.* (a) Eadem fermè eſt Concilij Conſtantienſis ſententia, quod *ſeſſ. 43. §. de fructibus percipiendis,* ſic loquitur: *Fructus & proventus Eccleſiarum, Monaſteriorum, Beneficiorum vacationis tempore obvenientes juris & conſuetudinis, vel Privilegij diſpoſitioni relinquimus.* Hoc eſt ergo illud jus Regaliæ à ſacris Canonibus partim, ùt oſtendimus, permiſſum, partim damnatum, tantáq; animorum contentione, ac partium ſtudijs in Gallia defenſum, Romæque oppugnatum, & juſtâ forſan utrinque ratione, ſi abuſum excludas. Sed difficile eſt magnam potentiam intra limites coërcere, magnóque flumini, ne exundet, ripas præſcribere; parva ſiquidem continentur, ſed plena excurrunt.

C 2 V. In-

(a) Reperitur hoc concilium Tom. 3. p. 2. Concil. General. SEVERINI BINIJ ad Concil. Lugdunenſe. 2. mihi fol. 1498. col. 2. n. 2.

V. Inter primos, quibus Regaliæ, aut cuſtodiæ jus à multis retro ſæculis quæſitum eſt, meritò Galliæ Reges adnumerare; qui & Imperij potentiâ, & rerum geſtarum magnitudine, & ingentibus in Eccleſiam meritis illud aſſecuti ſunt, ut præclariſſimis elogijs à Summis Pontificibus ornarentur, in quos ipſi tot beneficia contulerant: Gregorius Regem Galliæ *Chriſtianiſſimum* dixit: Innocentius IV. *Catholicum Principem*: Urbanus IV. *Principem inclitâ devotione præclarum*: Honorius III. *Murum inexpugnabilem Populi Chriſtiani*, teſte Chopino *l. 1. De ſacra politia titulo 3.* Stephanus III. in celebri epiſtola ad Pipinum data apud Baronium *ad annum*, 755. *Super omnes* inquit, *gentes, quæ ſub cœlo ſunt, veſtra Francorum gens Apoſtolo Dei Petro prima extitit: quia ſecundum promiſſionem, quam ab eodem Domino, & Redemptore noſtro accepimus, peculiares inter omnes gentes vos omnes Francorum populos habemus.* Et apud Bzovium *l. de Pontif. Rom. c. 47.* Idem Stephanus Pipino Regi ſic benedicit: *Benedictus es eximie fili à Deo excelſo, qui fecit cœlum & terram: & benedictus Deus, quo protegente in manibus Tuis hoſtes ſunt: Benedicat Tibi Dominus, pulchritudo juſtitiæ, & Tuos amantiſſimos Natos, meóſque ſpirituales filios à Deo inſtitutos Reges Francorum, & Patritios Romanorum cum Chriſtianiſſima eorum matre excellentiſſima Regina tueatur, & in omnibus protegat. Dilatet Dominus ſemen veſtrum, & benedicat in æternum, atq; ſolium Regni fruendum perenniter concedat.* Ergo, ùt diximus, inter tot alia privilegia etiam illud Regibus Galliæ conceſſum eſt percipiendi vacantis Eccleſiæ fructus, ùt patet ex Bullis SS. PP. Innocentij III. Clementis IV. Gregorij X. Et aliorum in libro Gallico, cui titulus: *Preuues des Libertez de l'Egliſe Gallicane.* Sed cùm dubitari cœptum eſſet, an jus illud ad omnes Regni Eccleſias extendi poſſet; re in Parlamentis agitatâ, ſub Henrico Magno, cùm jam Eccleſiæ Romanæ, abjectâ hæreſi, acceſſiſſet, definitum; eſſe univerſale, & ad omnes pertinere. Interceſſerunt continuò Epiſcopi longi temporis exemptionem cauſati; quorum precibus, allatisque rationibus datum, ut ſententia non revocaretur quidem, ſed executione interim ſuſpensâ, quieſceret. Ita 60. annis ceſſatum, niſi quòd Ludovico XIII. Regnante, lis aliquoties gliſcere viſa, iterum conſedit. Succeſſit Ludovicus XIV. Qui rem finiri aliquando volens, coactis, uti dicunt, pari doctrinâ, & virtute Proceribus examinandum argumentum hoc dedit, eóque diſcuſſo Arreſtum anno M. DC. LXXIII, Febr. XII, è Regio conſilio prodijt, quod ad omnes Regni

Regni Eccleſias extendebatur, non tam novâ ſententiâ latâ, quàm confirmatâ Henrici Magni antiquâ, imperatâque executione.

VI. Varios in Eccleſiarum prælatis affectus Regium edictum aut excitavit aut prodidit; alijs per occultas querelas dolorem teſtantibus, alijs, & pleríque Regiæ voluntati obſecutis, quòd nihil crederent à tam æquo Principe iniquum imperari poſſe; præſertim cùm ſpecioſiſſimæ rationes Regaliam adornarent: facileque non improbis ſolùm, ſed etiam æqui amantibus imponebant; hinc ſi Regi obedirent, propoſitum præmium; inde facies honeſtatis tot coloribus picta: quæ cauſa fuit, ut complures potentiori cauſæ ſubſcriberent.

VII. Duo Epiſcopi tamen infractis animis in aciem prodire, & miniſtris Regijs libertatem Paſtoribus dignam opponere auſi ſunt, Apamienſis ſcilicet, & Alectenſis; qui, cùm ſuas Eccleſias à longiſſimo tempore, & ultra memoriam hominum Regaliæ oneribus exemptas eſſe dicerent, negabant, niſi calcatâ immunitate Eccleſiaſticâ, gravari poſſe. Et, cùm à Regijs non audirentur, nec Metropolitani, quos inclamabant, ſuccurrerent, utpote qui cauſam Regiam tuebantur, ad communis omnium Matris, hoc eſt, Romanæ Eccleſiæ ſinum confugiunt, eámque appellant. Admiſſa eſt à Romano Pontifice appellatio: Cui, cùm Epiſcoporum, qui certatim, & undique impetebantur, calamitas vehementer doleret, ad Regem Galliæ humaniſſimis ſcribit, quibus, *ut ab inceptis deſiſtat, hortatur; alijs tot præclarè geſtis hoc etiam addat, ut turbata Eccleſiæ pax redeat: hoc unum deeſſe, quo majorum gloriam exæquet, famaq; toto orbe volantis magnitudinem expleat.* Additæ ad Epiſcopos literæ, quibus officij ſui in tuendâ Eccleſiarum libertate, componendíſque, qui gliſcebant, tumultibus admonebantur.

VIII. A Rege, quod mireris, benigniùs, quàm ab Epiſcopis reſponſum: nec tamen tempeſtas diſſipata, quæ tota in Paſtorem, & Eccleſiam Apamienſem incubuit: ſpoliatus beneficijs, & proventibus, omníque ærumnarum genere exercitus, cùm tamen conſtantiam non exueret, ſed quà verbo, quà exemplo, libertatem ſuæ Eccleſiæ tueretur, fulminatisque cenſuris procul Regaliſtas arceret, animam tandem inter ærumnas ſeptuagenarius poſuit ſcripto priùs, miſſoque Regi libello, quò & perſecutiones, quas injuſtè ignaróque Rege ferebat; & neceſſitatem, quâ divinam huma-

næ voluntati præponere cogebatur, cùm præſertim juramento ſe devinxiſſet ad libertatem Eccleſiæ ſuæ tuendam: deniqueRegis periculum, ſi pergeret blandientium potiùs, quàm Epiſcopi vera monentis Conſilium audire, adeò graphicè depingit, miſcétque reverentiam Regi ſuo debitam libertati, & officio paſtorali, ut planè expreſſam in illo videas boni Paſtoris ideam, qui animam ſuam ponit pro ovibus ſuis. Mortuo Epiſcopo Canonici Apamienſes alij exilio pulſi, alij reb⁹ omnibus exuti, alij extrema paſſi ſpeciem omnino primitivæ Eccleſiæ referre, apertóque velut theatro antiquas Martyrum pugnas, & triumphos ſeriò ludere videbantur, non alterius culpæ comperti, quàm quòd Papæ obedirent. Equidem credo æterno dedecore apud poſteros laborabunt, qui tam fœdo jactatos naufragio non tantùm non juverint, ſed etiam prædati ſint, aliorum lacrymis, & infortunio divites. Suſpirabat ad hæc, quæ ad aures quotidie ferebantur, Romanus Pontifex, & cùm aliter non poſſet, partim afflictos benigniſſimis litteris ſolatus eſt, partim repetitis admonitionibus Regium animum pulſabat, à quo tandem Eſtrenſis Cardinalis Romam miſſus, qui cum Pontifice ſuper Regalia conferret, & ſi æquis conditionibus poſſet, negotium componeret.

IX. Erit fortaſſe, qui ſcire rationes cupiat, quæ hinc Gallum movebant, ut Regaliam defenderet, inde Romanum Pontificem, ut oppugnaret: breviter illas expendamus. Ex parte Pontificis hæc dicebantur: *Jus Cuſtodiæ, ſeu Regaliæ, utpote contra leges Canonicas, & Patrum Decreta inductum, extendi non poſſe, niſi quantùm privilegia, conſuetudo, & Eccleſiarum fundationes admitterent. Non hoc agi, ut Regi tam bene de Eccleſia merito hoc jus adimatur, ſed tantùm, ut extra limites non excurrat: in ijs Eccleſijs, quæ jam olim hoc onus tuliſſent, pergeret Rex privilegio ſuo uti, illis modò abſtineret, quæ hactenus immunes fuerant. Non poſſe Regem ullo privilegio, aut conſuetudinis, & fundationis titulo eas Eccleſias occupare, quas recentibus victorijs Galliæ adjectas, nunquam fundâſſet, nunquam poſſediſſet; cur ergo in iſtas pedem proferret? Concilium Generale Lugdunenſe in Gallijs celebratum, ſanctéq; habitum terminos jam olim fixiſſe, quos egredi non liceat, ut videlicet jus Regaliæ, ubi hactenus longâ conſuetudine obtentum eſſet, permitteretur, non tamen de novo, ubi non erat, induci poſſet, qui ſecus facerent, & facientibus non obſiſterent, anathemate & diris ferirentur; hoc ſolùm, nec aliud Romanum Pontificem velle; eſſet tantùm Lugdunenſi Concilio locus, nec am-*

amplius controverſiam ullam fore. Ex Regijs monumentis, obſervantiâ quatuor & ultra ſæculorum, & celebriorum Galliæ Juriſconſultorum teſtimonio ſatis conſtare, multas Eccleſias, & præſertim Apamienſem à Regalia fuiſſe immunem; cur iſtam æquè in ſervitutem raperent? defuturum partibus ſuis Papam, ſi hoc permitteret, nam exemplum in alias Eccleſias, Regesq́; manaturum cum ingenti rerum ſacrarum, & Epiſcoporum damno, idq́; tanto magis, quòd obtentu Regaliæ tot alij abuſus miſcerentur. Non eſſe Regios decimis, oblationibus, pijs legatis, alijsq́; proventibus contentos: nomine fructuum, collationes omnium beneficiorum (exceptis curatis) Canonicatuum, præbendarum Theologicalium comprehendi, nec aliam inſtitutionem, quàm Principis placitum requiri: ſic Eccleſiaſticam diſciplinam omnino everti: nec poſſe ſummum Paſtorem, niſi officij aut immemorem, aut negligentem connivere; aliud eſſe jus Regaliæ, aliud abuſus tam indignos; iſtos tollerent, & illud non impugnari.

Reſpondebant ex adverſo Galli: *Regem nihil novi molitum, nec aliam, quàm Regum prædeceſſorum viam inſiſtere, eorumq́; veſtigia illi pro regula, & legibus eſſe. Jus Regaliæ ſex jam ſæculis, & multò ante Lugdunenſe Concilium immotum ſtetiſſe, nec poſſe tanto tempore firmatum ſine injuria & damno everti.*

Non illud gratis, & precariò à Regibus obtentum, ſed ſummis in Eccleſiam præſertim Romanam beneficijs: Inſpicerent tot Epiſcopatus in Gallia fundatos dotatosq́;; tot feuda collata, tot templa, tot loca pia, tot præbendas, aliaq́; innumera; hæc omnia baſes eſſe, quibus Regalia inſiſtat, nec poſſe hanc Regibus adimi, quin omnia illa Regibus reſtituantur. Si deeſſent alia, hoc unum inſtar omnium fore, quòd ſe, ſuaq́; omnia, etiam Coronam, quam capite ferrent, tuendis Eccleſijs earumq́; juribus Reges addixiſſent, quantulum hoc eſſet præmium tantis beneficijs? & tamen hoc ipſum clementiâ Regis multò minus, leviusq́; effectum. Fuiſſe olim jus Regaliæ ſic conſtitutum, ut tenerentur Epiſcopi Reges ad bella comitari, arma, pecuniamq́; conferre, Aulam ipſam, militesq́; hoſpitio excipere, multaq́; alia præſtare, nunc Epiſcopis remiſſa. Ipſos vacantium Eccleſiarum fructus ſic à Moderno Rege diſtribui, ut tertiam partem Electis Paſtoribus cedat; quod ſupereſt, non profanis uſibus, ſed hæreticorum bono impendi, quid ipſe Papa meliùs faceret? Laborare ipſum Regem, nec ſanguini, nec theſauris in augenda Catholica Religione parcere, majori neſcias fortitudine, an pietate; & Romæ circa pauculos fructus tantum pulveris, & contentionis eſſe? Nihil ab ipſo Rege deciſum, ſed Henrici Magni ſententiæ locum datum eſſe, idq́; non temere, & inconſultò, ſed adhibitis peritiſſimis juxtà & æqui amantiſſimis, quosq́; ipſi Epiſcopi judices optâſſent. Nihil ampliùs à Rege fieri potuiſſe, quo conſcientiæ ſuæ conſuleret: ab iſtis jus

Rega-

Regaliæ illimitatum, ac univerſale, & in omnes Eccleſias extenſum agnoſci; ipſos Epiſcopos, viroſq; Religioſos, extra paucos certatim ſubſcribere: non poſſe ſibi Regem perſuadere, paris & doctrinæ, & pietatis viros aut velle, aut poſſe falli, ſolemq; Romæ tantùm, non Pariſijs illucere. Falli omnino, qui crederent fuiſſe Eccleſias aliquas Regaliæ non obnoxias: Regum enim indulgentiâ, non jure aliquo, aut privilegio libertatem conſecutas: quis neſciat gratias non præſcribi? Id ipſum Epiſcopos intellexiſſe, qui per annorum intervalla hanc immunitatem à Regibus peterent, nunquam petituros, niſi debitum agnoſcerent. Jus hoc cuſtodiæ, & occupandorum fructuum Coronæ innexum eſſe, & à nullo Regum alienari poſſe, remittíque; & ſi qui prædeceſſorum remiſiſſent, potuiſſe id facere, quoad viverent, ſeque ipſos tantùm, non ſucceſſores obſtringere. Nihil aliud Regem quàm ſua petere, nec de lucro, ſed dignitate certamen eſſe, nec ſibi minorem, quàm Papæ neceſſitatem incumbere jus Regale, quod à Majoribus accepiſſet, tuendi: hoc enim, cùm thronum conſcenderet, juràſſe, & hanc ipſam Religionis eſſe cauſam, juramenta ſervare.

Lugdunenſe Concilium quod attinet, illo potiùs cauſam Regis adjuvari, quàm opprimi, cùm antiquis poſſeſſoribus Regaliam confirmet, & illud tantùm vetet, ne ab alijs uſurpetur. Mirum eſſe, Epiſcopis omnibus Regiam cauſam probantibus duos ſolùm, Apamienſem, & Alectenſem adverſari; quaſi verò æquum videri poſſit, ut omnium auctoritas, & ſententia duobus cedat, aſſurgatq;; & tamen utriuſq; contumaciam Romanum Pontificem haud latere, qui in cauſa Janſenij duobus Summis Pontificibus Alexandro VII. & Clementi IX. pertinaciter obſtiterint, nec Amicorum aut precibus, aut rationibus flecti priùs potuerint, quàm armatum Vaticanum viderent, & fulmen eminus coruſcare. His ergo tam paucis, tamq; obſtinatis nec minùs Romæ, quàm Galliæ moleſtis major fides habenda eſſet, quàm alijs omnibus? habere Gallicanam Eccleſiam, quod meritò doleat, ſi Pontifex Maximus Prælatos doctrinâ, & virtute, tantoq; numero inſignes duobus illis non tantùm æquet, ſed etiam poſthabeat. Denique Concilio Lugdunenſi definitum eſſe, jus Regaliæ tutò ab ijs poſſideri, qui longâ conſuetudine, aut privilegio munirentur: ſolùm ergo quæſtionem facti ſupereſſe, an longa hæc conſuetudo omnes Galliæ Eccleſias occupàſſet: hîc de facto, non jure certari, & proinde ad ſolum Regium Senatum ſententiam pertinere, cùm nihil ſacri admixtum habeat: & meritò calumniatores eſſe, qui propterea dicant turbari à Rege Eccleſiaſticum forum, cùm ad hoc juris tantùm quæſtiones pertineant, quæ nulla hîc vertitur, utpote in Lugdunenſi Concilio jam finita.

Ad has Gallorum exceptiones aliæ à Pontificijs oppoſitæ. *Extra lineam eſſe, quæ à Gallis dicerentur, nec ad materiam, de qua agitur, pertinere. Pontificem Maximum nec tam ignarum eſſe, nec tam ingratum, ut quantùm Galliæ Regibus debeat, aut neſciat, aut neget. Beneficia, quæ in Eccleſiam Romanam contuliſſent, nunquam effluxura; & quàm altè Romani Pontifices memoriæ illa inſcripſerint, teſtari tot privilegia, indulta, gratias, aliaq; quàm plurima, quæ Reges viciſſim à Chriſti Vicario acceperint. Cæterùm donato etiam totius Orbis Imperio, & Coronâ, quam capite Reges geſtent, nunquam effecturos, ut officio, & partibus ſibi à Chriſto impoſitis, ſanctéque juratis Pontifex Romanus deeſſe poſſit. Non privilegia, non conſuetudines, non libertatem, non Regaliam denique ipſam impugnari, ſed abuſus tantùm, quibus Regaliæ nomen imponant. Collationes beneficiorum invadi, impediri Canonicas Inſtitutiones, jus cuſtodiæ, & fructuum occupandorum ad Eccleſias extendi omnium teſtimonio liberas, exemptasq; & hoc ipſum cuſtodiæ jus tanquam Coronæ proprium, innatumq;, non verò à ſummis Pontificibus acceptum palàm jactari. Epiſcopos, qui auſis tam indignis ſe opponant, tanquam perduellionis reos toto Regno agitari, & quod in ſinum communis Eccleſiæ Patris lacrymas ſuas, & querelas effundant, in exilium, & ad pœnas rapi: Libertatem denique Eccleſiaſticam ſic deleri, ut veſtigium ejus vix aliquod appareat. Hæc quâ ratione, quo privilegio, aut conſuetudine excuſari poſſint? has Pontificis Romani querelas, non alias eſſe; nec ad iſtas priùs à Gallis reſponſum iri, quàm ſacrorum Canonum, Eccleſiæq; diſciplinâ penitus oppreſſâ. Non hæc in angulis & occultè fieri, ut ad illa credenda opus habeat Pontifex Maximus duorum Epiſcoporum teſtimonijs, Apamienſis videlicet, & Alectenſis. Nimis hæc aperta, ſoliq; expoſita eſſe, ut ab aliquo ignorari poſſint, multóque minùs ab illo, qui in faſtigio Eccleſiæ velut ſpeculâ poſitus orbem circumſpiciat. Nihil ergo Gallos agere, dum privilegia, dum conſuetudines, ipſumq; Lugdunenſe Concilium ſua cauſa prætexant: Nihil iſtorum à Romano Pontifice oppugnari, nec antiquos terminos convelli, ſed novos tantùm abuſus, quos nulla conſuetudo, aut privilegium purgare poſſit, damnari: hos ſi tollant, pacem cum Chriſto, ejuſq; Vicario, nec aliter fore.*

Hæ, ùt credimus, potiſſimæ rationes erant, quibus utrinque pugnabatur: alia non tam ex ſolido, quàm declamantium more, & pro ſingulorum affectu producta, omnibus, ùt fieri amat, dicere aliquid volentibus. Nos potiora ſelegimus.

X. Romæ interim, dum gliſcentibus turbis remedium quæritur, pejora in Gallijs agitabantur. Exacerbaverant Epiſcopos va-

riæ Pontificis querelæ, miſſique libelli, & quod mireris, illos maximè offendit, quorum cauſæ tam ardenter ſtudebat. Notabantur Romæ Gallicani Paſtores tanquam officij ſui negligentes, deſideſque. Si animosè principijs obſtitiſſent, Regem veneratione Sacerdotum jam dudum alium fore, nunc verò eorum conniventiâ, & blanditijs, qui mederi debebant, plagam incruduiſſe, & extra remedium eſſe, non tam ægroti, quàm Medicorum culpâ.

Querelis acceſſerant anathemata, & cenſuræ, quibus Regaliſtæ omnes petebantur, & nominatim Toloſanus Archiepiſcopus: atque, ut infortunia rarò ſola, ſed catenatim incedunt, aliud evenit, quod Archiepiſcopum Pariſienſem vehementer incitavit. Haud procul Pariſijs in paupere Monaſterio ſanctimoniales ex Ordine D. Auguſtini degebant, quibus mortuâ, ùt vocant, Matre, aliam Archiepiſcopus præfecit; hâc paulò pòſt è vivis ſublatâ, alia iterum ab Archiepiſcopo ſuffecta, ſed Religionis, & habitûs alterius, ac cum titulo Abbatiſſæ perpetuæ. Dolebant ſacræ Virgines ſibi Electionem ademptam, & contra Regulæ Decreta, longaſque conſuetudines Matris titulum in Antiſtitæ mutatum, nec ſingulis triennijs, ſed perpetuò datam. Archiepiſcopo igitur ſupplicant, dignetur Antiſtitam aliò movere, & quam vellent eligi, permitteret: rejectæ preces obtentu Regij Chirographi, & neceſſitate collapſas Monaſterij facultates per Abbatiſſam reparandi. Romam ergo confugiunt: illic auditæ, Decretum Matrem aliquam liberè eligendi impetrant, omnique obedientiâ in Antiſtitam ſolvuntur. Hinc enim verò ab Archiepiſcopo, alijſque Galliæ Prælatis querelæ. Exacerbatis ergò animis, & in communem cauſam ſociatis facile fuit, eam tempeſtatem cogi, quæ poſtea erupit; easque propoſitiones conflari, quæ adverſus Romanam authoritatem præſidio eſſent, ſi aliqua, quæ Gallis diſplicerent, imperâſſet.

Hic contentionis hujus ortus, hic progreſſus fuit, exitu adhuc pendente. Hinc in multos Galliæ Prælatos Romani Pontificis indignatio, & in Gallis par indignationis offenſa. Ex hac non dicam vindictæ, ſed injuriæ, ùt putabant, arcendæ causâ, Pariſios Comitia indicta, & in Comitijs propoſitiones contextæ, quæ infra producentur.

XI. Cæterùm, ut, quæ hactenus diximus, evadant clariora, Pontificis Romani ad Regem Chriſtianiſſimum Diploma ſubjungimus.

Pri-

Primum Breve Apoſtolicum.

Ludovico Francorum Regi.

JAm pridem inaudivimus, non deeſſe Majeſtati Tuæ Conſiliarios, & adminiſtros, qui tibi perſuadere niterentur, ut uſum illum antiquum cuſtodires, fructuum vacantium Eccleſiarum, quod Regaliam vocant, ad eas quoque Regni tui Eccleſias extenderes, quas illi juri obnoxias nunquam fuiſſe, vel ex ipſis Fiſci Regij tabularijs liquidò conſtat. Sed Nos memoriâ repetentes omnem de hac re controverſiam, communi olim Eccleſiæ Catholicæ conſenſu, & benignâ Sedis Apoſtolicæ indulgentiâ providè, ſapientérque compoſitam fuiſſe in Generali Concilio Lugdunenſi, minimè ad credendum adduci poteramus, Majeſtatem Tuam conſilijs hujuſmodi aures præbituram aliquando eſſe, multò minùs admoturam operi manum, invitâ Synodo tantæ apud univerſam Eccleſiam anctoritatis, & reclamantibus conſtitutionibus, & exemplis Regum Majorum tuorum, qui conſtitutionem in eadem Synodo ad preces Regias, Regijs Legatis præſentibus, in ipſa Gallia, & totâ Gallicâ Gente efflagitante, ſancitam per integrum quatuor ferme ſeculorum ſpatium certatim probârunt, obſervarúntque, & præcipuo in honore ſemper habuerunt; nec vero ſimile videbatur Majeſtatem Tuam, poſtquam tantum ſibi apud Deum meriti, & apud homines gloriæ maximis pro Religione Catholica rebus geſtis comparavit, ut nullius Majorum Tuorum Regum clariſſimorum memoriæ poſ-

ſis invidere, velle rem aggredi, quæ, nullâ vel urgente neceſſitate, vel æquitate ſuadente, magnum eſſet quàm plurimis Galliæ Epiſcopis, eorúmque Clero incommodum, & juſtum dolorem allatura, non ſine gravi Catholicorum omnium ſenſu, qui in Francorum Annalibus, & in ſacrorum Canonum Statutis animadvertunt, quantùm id veteri conſuetudini, & Eccleſiaſticæ libertatis, ac diſciplinæ rationibus adverſetur. Unde plerique tum veteres, tum recentes Galliæ ſcripores, quantumvis Majeſtati Tuæ & imperio ſubeſſent, & auctoritati magnitudinique impenſiùs ſtuderent, in eos, qui præfatam Regaliæ extenſionem ſuadere auſi fuerunt, tanquam in malæ, perditæque cauſæ Patronos, & favorem Aulæ captantes liberâ indignatione invecti, ſtylum ſubinde ſtrinxerunt; nullus verò Galliæ Regum vel tentare id voluit, vel tentatum exequi innituit, memor à ſapiente præclarè præcipi: Ne tranſiliamus terminos, quos poſuerunt Patres noſtri. Illud præterea nos hujus periculi metu, curâque liberabat, quòd, cùm Majeſtas Tua multis ab hinc annis hujus Sanctæ Sedis liberalitate aucta, ornatáque ſit penè ſupra votum indultis ampliſſimis, præter ea, quibus etiam Reges Majores Tui ejuſdem Sedis benignitate gaudebant, nominandi ad beneficia Eccleſiaſtica, putaviſſemus ipſam ſanctiſſimi, ſapientiſſimique olim Galliæ Regis exemplo cogitare potius de ſe tam gravi periculoſâque ſarcina exonerando, quàm novis ineundis rationibus Regiæ in ſacros reditus auctoritatis amplificandæ. Sed ubi allatæ ad nos fuère b. m. Alectenſis Epiſcopi litteræ, in quibus poſt debitas Religioſi in hanc ſanctam Sedem obſequij, & filialis obſervantiæ ſignificationes ſuas ad Nos querelas, quas propè jam moriens poſtea renovavit, ob Regaliæ uſum in Diœceſim

ſuam,

ſuam, quæ ab eo libera ſemper fuit, nuper invectum deferebat, unáque appellationem à ſententia Metropolitani Narbonenſis; deinde etiam edocti ſumus idem Apamienſi Eccleſiæ pariter liberæ contigiſſe, ac tandem Gallici Regni Eccleſiæ hujuſmodi onere jubentur aſſueſcere: mirati vehementer ſumus Conſtitutionum Apoſtolicarum, & Generalium conciliorum Decretis, ac tam certâ, compertáque apud omnes veritate, & juſtitiâ potiores fuiſſe illorum conatus, qui terrena potius, & caduca, quàm cœleſtia, & æterna reſpicientes, dum Majeſtatis Tuæ gratiam, potentiam amplificando, aucupantur, moleſtiſſimos Tibi, & valde periculoſos conſcientiæ terrores, quod Deus avertat, in id tempus præparant, cùm in diſtricto Dei judicio mortales omnes, quocunque tandem potentiæ & dignitatis loco ſint, diligenter reddere debent omnis anteactæ vitæ rationem. Nos itaque pro noſtra non minùs erga æternam, quæ magnæ nobis curæ & eſt, & eſſe debet, Majeſtatis Tuæ ſalutem, quàm erga inclitum Clerum, & Religioſiſſimos Galliæ Præſules, imò erga univerſam Eccleſiam, cujus in hoc negotio procul dubio cauſa agitur, paternâ charitate ſeriò admonendum Te, & vehementer hortandum, obſecrandúmque judicavimus, ut à tam injuſtis ac pernicioſis conſilijs animum abducas: præfatis Alectenſi, & Apamienſi, cæteriſque Regni Tui Eccleſijs, quæ uſui Regaliæ obnoxiæ non fuere, ſuas libertates, atque immunitates tutas relinquas, ne eas de cætero ullo modo labefactari ſinas, ſed quidquid in contrarium hactenus actum, tentatumque eſt, reparari, atque in priſtinum ſtatum reſtitui cures; néve cœleſtis beneficentiæ fontem, quam ſubditæ Tibi gentes, pietatis inprimis, juſtitiæque ſuæ merito, ſicuti credere nos juvat, expertæ

D 3 hucus-

hucusque ſunt, ſecus nunc agendo, & Dei, per quem regnas, Eccleſiam graviter lædendo obſtruas, qui ſcias hujus quoque vitæ bona, & regnorum felicitatem, & incrementa à divina bonitate unicè dari, expectandaque eſſe, ſicuti innumera omnium gentium, ac temporum exempla teſtantur. Nos ſanè hos animi Noſtri ſenſus in ſinu tacitos continere non patitur, vel Noſtri paſtoralis officij ratio, cui ſollicitudo incumbit omnium Eccleſiarum; vel juſtitiæ debitum, quo omnibus ad hanc Sedem ex veteri, juſtoque more, quem à nulla humana poteſtate impediri fas eſt, recurrentibus jus reddere, conſilium, opem, ac paternum patrocinium præſtare; vel denique neceſſitas occurrendi ſcandalo, quo Chriſtiani latè populi ad tantæ rei exitum converſi afficerentur, ſi à laicali poteſtate Eccleſiæ, earumque Antiſtites, & miniſtri ſuis libertatibus, atque immunitatibus, earumque uſu, & antiquâ conceſſione contra generalium Conciliorum Decreta, & veterem inconcuſſamque obſervantiam, ſpoliarentur, non alio prætextu, quàm novæ, & inauditæ opinionis nullo jure nixæ, cui nonnulli poſtea acceſſerunt, non quod aliquid novi afferrent, quod rei veritatem tam apertam poſſet in dubium revocare, ſed ut rem ſuam agerent, nihil ſ[illegible]lliciti, ſi publica perderent. Speramus Majeſtatem Tuam cauſæ juſtitiâ, & æquitate cognitâ, quæ patet ipſa per ſe, Paternæ cohortationi, ac precibus noſtris, pro ſpectata animi tui pietate, & ſapientia, perpetuaque in hanc Sedem obſervantia auſcultaturam, Noſque curâ non minùs moleſtâ, quàm neceſſariâ, inter tot alias, quibus circumdamur, liberaturam. Sanè ſi aliter ſuadentium conſilia Majeſtas Tua paulò attentiùs excuſſerit, facilè intelliget, homines gratiæ & fortunæ inhiantes, obtentu Regiæ

pote-

poteſtatis ſuam firmare velle; neque tam eſſe amplitudinis Tuæ cupidos, quàm laudis inimicos, ut qui ad omnem poſteritatis memoriam illuſtribus factis Chriſtianæ Reipublicæ ſalutem tueri, & Religionem amplificare tantopere ſtuduiſti in alienis terris, nunc à Te ipſo quodammodo alienus, Eccleſiæ libertatem, auctoritatemque in tuis imminutam velis; quaſi verò facilè tibi perſuaderi poſſe confidant, æquum eſſe, vel fieri poſſe, ut nobilitetur & creſcat ex Eccleſiæ ruinis Imperium, quod Religioſiſſimi fortiſſimique Reges Majores Tui mirifico in eandem Eccleſiam ſtudio, & pari in Apoſtolicam Sedem pietate Tibi eorum veſtigijs ſtrenuè inſiſtendi, ampliſſimum reliquerunt. Tu Reges eos, Fili chariſſime, vel etiam Te ipſum imitare, & eorum tuaque præclarè facta in mentem revoca. Nos quidem obliviſci non poſſumus prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, qui ſimilibus de cauſis graves, ac diuturnas pati ærumnas, & immanes contentionum ac periculorum procellas, in eo confiſi, qui mari ventiſque imperat, invicto animo ſubire non dubitârunt. Hæc ad Majeſtatem Tuam inviti ſcribimus, qui in materia lætioris argumenti verſari magnopere cuperemus, ſed poſtquam Apoſtolicæ ſervitutis onus ſubeundo divinæ voluntati paruimus, liberum Nobis jam non eſt exequi noſtram, quæ tuæ obſecundare quacumque in re vellet; ſicut in pluribus, quas nobis ratio temporum, & publicæ pacis ſtudium hactenus indulgere permiſit, cognoſcere potuiſti. Significavimus hæc ipſa Oratori Majeſt. Tuæ nobili viro Duci de Eſtre, ut Tibi pluribus referret, itidemque venerabili Fratri Archiepiſcopo Adrianopolis Nuncio apud Te Noſtro, quem, ut de tota re diſſerentem diligenter, ac benignè pro more tuo audire

velis,

velis, vehementer à Te petimus, ac Majeſtati Tuæ Apoſtolicam Benedictionem amantiſſimè impartimur.

Secundum Breve Apoſtolicum.

Ludovico Francorum Regi.

EX litteris, quibus Majeſtas Tua ad noſtras n. Martij datas reſpondit, & ex ijs, quæ ad Nos retulit venerabilis Frater Archiepiſcopus Adrianopolitanus, eò rem adductam videmus, ut Nos vel officio Noſtro deeſſe, retinendo verbum in tempore ſalutis, vel Tibi fortaſſe moleſti eſſe cogamur. Sed dabis, Chariſſime Fili, Paſtoralis officij debito, dabis paternæ ſollicitudini, átque amori in Te Noſtro, ſi Te malè conſulentium culpâ in ſummo æternæ ſalutis periculo conſtitutum videntes, opportunè, importunè inſtamus, & obſecramus, clarâ voce clamantes, ut è tam præcipiti loco pedem referas. Duo imprimis ut certa, átque indubitata affirmari cognovimus ex tuis litteris. Primùm quidem Regaliæ jus, uti nuncupant, in Eccleſias Galliæ univerſas Majeſtati Tuæ competere, tanquam Regiæ Coronæ inſitum, & innatum; deinde clariſſimos Reges majores tuos jus illud exercuiſſe, dum viverent, & ad Te morientes hæreditario ordine transmiſiſſe; quibus à Te creditis minimè miramur, ſi ad ea progreſſus fuiſti, quæ talium principiorum conſentanea erant. Verumtamen illa tam aliena à vero ſunt, ùt nihil magis. Nemo enim ſanæ mentis, & doctrinæ auſit in dubium revocare, nullum ſæculari poteſtati in res ſacras jus eſſe, niſi quatenus Eccleſiæ indulſit auctoritas. Nunc autem non ſolùm Galliæ Regibus non indulſit, ut Regaliam prædictam extenderent ad Eccleſias illi oneri non aſſuetas, ſed

etiam

etiam id fieri apertè vetuit in Generali Concilio Lugdunenſi, quod Gallia inprimis veneratur, & ſanctum habet. Reges prædeceſſores tuos, quotquot fuère, ejuſdem Concilij diſpoſitionem religioſè ſemper, & per quadringentorum ferme annorum ſpatium cuſtodiviſſe; & ſiquis eorum de illa confringenda cogitavit, re meliùs penſatâ, ab incepto deſtitiſſe audimus, in confeſſo eſſe apud omnes ſcriptores, præſertim Gallos, & Regia ipſa tabularia ad oculum demonſtrare. Quamobrem pati non poſſumus, nec debem' Majeſtati Tuæ obtrudi errorem tam manifeſtum, tam conſcientiæ tuæ, Tam Galliæ Regno, tam Eccleſiæ univerſæ perniciosum; ſemel enim admiſſo Majeſtati Tuæ licere adversùs Generalis Concilij decreta, adverſùs Regum Majorum tuorum exempla, adverſùs ipſam rerum ſacrarũ naturam, & primogeniam Eccleſiarum libertatẽ, jus Regaliæ in eas quoque Eccleſias, quæ hujuſmodi oneri obnoxiæ nunquam fuère, idq; palàm diſſentiente, & reclamante, & ineluctabilem cœleſtis iræ animadverſionẽ multis cum lacrymis denuntiante Romano Pontifice, ad quem, ſicuti vetus conſuetudo poſcebat, nonnulli Galliæ Epiſcopi à Metropolitanorum ſententijs appellârunt; nemo non videt, quæ inde Eccleſiæ catholicæ deformatio, ac ruina, quæ ſacrarum, ac profanarum rerum confuſio, ſublato quodammodo inter ſpiritualem, & ſæcularem Poteſtatem pariete medio, ſit conſecutura, non in Gallia ſolùm, ſed in omnibus alijs Chriſtiani orbis Provincijs manante in dies latiùs exempli auctoritate. Accedet ad hæc, niſi error tam abſurdus, ac tam certus corrigatur, gravis jactura, & periculum animarum in iſto Regno: illi enim, quos Majeſtas Tua vacantium Eccleſiarum fructibus augebit, in quibus Eccleſijs jus illud locum non habet, cum progreſſu temporis, vel monitu Sacerdotum, quibus Arcana con-

ſcientiæ ſuæ detegunt, vel etiam ipſi per ſe, ut in re clara, & aperta viderint, in quos ſe laqueos induerint, & in quod animam ſuam perditionis æternæ diſcrimen adduxerint, tot cenſuris, adeóque tot Sacrilegijs obſtricti, tot illicitè perceptis bonis Eccleſiæ, quæ reſtituere cogantur, incredibile dictu eſt, quâ animi perturbatione, quibus conſcientiæ terroribus agentur, Regiam beneficentiam Tuam magni infortunij loco habituri. Quorum profectò malorum, & diſcriminum culpam, niſi providè arceantur, Majeſtas Tua haud dubiè in diſtricto DEI Judicio ſuſtineret. Vehementer itaque Majeſtatem Tuam rogamus, ut pro eximia animi tui æquitate, & ſapientia rem ſeriò perpendas, ac ſi innumeris ampliſſimi Regni Tui negotijs impediris, quo minùs eam per Te cognoſcas, viros aliquos non tam doctrinâ, quæ non adeò magna requiritur ad hujus cauſæ cognitionem, quàm pietate fidéque præſtantes, conſulas, vel, ſi placet, evolvas acta ipſa Cleri Gallicani nuper impreſſa, quæ Tibi rei veritatem luculenter aperient. Quâ cognitâ minimè dubitamus, quin Majeſtas Tua illico declaret nihil Tibi majori curæ eſſe, quàm reddi Deo, quæ Dei ſunt, à quo tantas opes, tam ſplendidum amplúmque Regnum, & omni Regno potiora tot præclara animi corporíſque bona accepiſti. Longiùs fortaſſe, quàm patitur, vel evidens cauſæ juſtitia, vel egregia virtus Tua, in hoc argumento immoramur. Verùm, non ut Te confundamus, hæc ſcribimus, ſed tanquam Filium chariſſimum admonemus, animo reputantes, nihil prodeſſe homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur. Speramus, Chariſſime Fili, opus non fore, ut novis eximiam religionem, æquitatemque Tuam precibus in hoc negotio interpellemus; ea cætero-

teroqui eſt rei magnitudo, & gravitas, in qua non Gallicanæ ſolùm, ſed totius Eccleſiæ dignitas, ſalusque vertitur, ut pro Apoſtolici officij noſtri munere extrema omnia pati potiùs, quàm cauſam iſtam negligenter agere debeamus. Reliqua ſuper hoc argumento accipies à præfato Nuncio Noſtro, ac Tibi Apoſtolicam benedictionem perpetuo cum felicitatis Tuæ voto conjunctam amantiſſimè impartimur.

Tertium Breve Apoſtolicum.

Chariſſimo Filio noſtro Ludovico Francorum Regi Chriſtianiſſimo Innocentius Papa XI.

CHariſſime in Chriſto Fili: Binis jam litteris fusè, & luculenter oſtendimus, Majeſtatem Tuam etiam in concordi ferè omnium Galliæ ſcriptorum teſtimonio, & ex ipſis Regij tabularij tui actis, quod eſſet Eccleſiæ libertati injurioſum, omni divino, humanoque juri contrarium, & alienum, & perpetuo Regum Majorum Tuorum more, & exemplo editum, ſeptem ab hinc annis à Te decretum, quo conſuetudinem illam cuſtodiendi fructus, & vacantium Eccleſiarum, quam Regaliam nuncupant, ad eas quoque Eccleſias extendi jubes, quæ hujusmodi oneri numquam obnoxiæ fuère, in quibus litteris vehementer à Te pro Paſtoralis officij Noſtri debito, & pro paterna, quam gerimus, ſalutis Tuæ cura efflagitavimus, ut Decretum ipſum, aliaque deinceps acta adverſus jura libertatesque Eccleſiarum abrogari, abolerique mandares; erat ſanè illud etiam cauſæ ipſius meritum, ea de Regij animi tui æquitate, & magnitudine opinio No-

ſtra, ut certâ ſpe duceremur, Majeſtatem Tuam omnibus in locum priſtinum quàm primùm repoſitis, corTuum ab ulteriori tantæ rei ſollicitudine tot alijs in Catholicæ Eccleſiæ Procuratione diſtrictum liberaturam. Verùm, poſtquam plurium menſium ſpatium, quod longanimitati Noſtræ probandæ ab ultimis litteris effluxit, nullum adhuc neque ad eas reſponſum, neque ex eis fructum videmus, quin etiam plurimorum litteris, & ſermone nos pro comperto habemus, omnia deteriore in dies loco eſſe, & prætextu Regaliæ hujusmodi beneficiorum collationes, & Canonicas inſtitutiones impediri, Epiſcoporum auctoritatem peſſundari, Eccleſiaſticam diſciplinam, ordinemque turbari, novam denique praxim veteri Eccleſiæ praxi, & divinæ inſtitutioni contrariam invehi à ſæculari poteſtate, neque ea clam, aut timidè fieri reperimus; ſed apertè, & manu Regiâ. Non dicimus hoc loco, ne actum agamus, quot inde ſcandala, & querelæ, quot in Clerum Gallicanum incommoda naſcantur, quod Eccleſiæ univerſæ à tali exemplo periculum, quæ tempeſtas immineat, quæ nomini, atque honori Tuo macula, quæ Conſcientiæ labes inuratur: ſatis enim ea in ſuperioribus litteris indicavimus, ſatis patent ipſa per ſe; non patitur tamen ſincera, ac planè paterna erga Te, Regnumque iſtud ampliſſimum charitas Noſtra, Nos in tanta divini honoris injuria, in tam gravi Tui ipſius periculo adhuc ſilere, ſed cogimur iterum intimo cordis affectu, & in viſceribus JEſu Chriſti rogare, obſecrareque M. T. ut memor ejusdem Chriſti Verborum ad Eccleſiæ Præpoſitos: qui vos audit, me audit. Nos potiùs, qui Tibi Parentis, & quidem amantiſſimi loco ſumus, audire velis, vera & ſalutaria ſuadentes, quàm filios diffidentiæ, qui terrena tantùm

tùm ſapiunt, quique conſilijs in ſpeciem utilibus, ſed reverâ pernicioſis incliti iſtius Regni fundamenta in rerum ſacrarum reverentia, & in Eccleſiæ auctoritate, juribusque tuendis poſita convellunt; qui quidem, ſi ij eſſe vellent, quos eſſe ipſorum dignitas, & officium, Tuaque ſingularis in eos benignitas cogit, imitari potiùs deberent integritatem, fidemque eorum, quos olim pari loco poſitos memoriæ proditum eſt, & in Gallicani Cleri acta nuper relatum, liberâ aliquando voce in ſimili cauſa monuiſſe Reges Prædeceſſores tuos: meminiſſent, quid, & quâ jurisjurandi Religione, ubi Regni gubernacula ſuſcepturi, ſacro chriſmate inungerentur, polliciti Deo fuiſſent, ſe videlicet divinæ ejus gloriæ omni ope, & ſtudio inſervituros, & pro Eccleſiæ ſuæ Sanctæ juribus, & libertate aſſerenda paratos ſemper fore ſanguinem ipſum, vitamque profundere: conſiderarent fluxam, & fugacem eſſe mortalium vitam, Regum præſertim, ac Principum, qui, ubi ad diſtrictum Dei judicium vocarentur, illuc accederent ſine cuſtodibus, ſine comitatu, ſine ullis Regiæ, vel dignitatis inſignijs, vel potentiæ præſidijs nudi, atque inermes, reddituri omnis anteactæ vitæ rationem Judici ſcrutatori cordium, quem nulla res latet, apud quem non eſt acceptio perſonarum, qui poteſtatem habet mittere in gehennam, ubi potentes tormenta patiuntur. Nec ſuperiori ſæculo defuit in Gallia Epiſcopus, qui in frequenti aliorum Præſulum, aulæque Procerum coronâ apud Henricum Regem hujus nominis Tertium Cleri Gallicani cauſam in re non abſimili orans Regi dixerit: obſervatum fuiſſe, nunquam Regias in Gallia ſtirpes defuiſſe, niſi ubi Reges indebitas ad beneficia nominationes arrogare ſibi cœpiſſent, à quibus S. Ludovicus Rex Chriſtianæ humili-

tatis non minùs gloriâ, quàm Regiæ dignitatis culmine ſublimior, usque adeò abhorruiſſet, ut ultro etiam Pontificiâ authoritate ſibi delatas rejecerit. Fuit hæc quondam in Gallia, imò ad hæc noſtra tempora ſtrenuè retenta eſt penes Epiſcoporum ordinem Apoſtolica loquendi libertas, nihil metuens, nihil ſperans, niſi à Deo; neque id ſolùm per Reges licuit, ſed ita Epiſcoporum monita ſemper accepta ſunt, ut Epiſcopi ipſi, & ſibi meritam laudem, & cauſæ optatum exitum ſint conſecuti, manſeritque proptereà inviolata tandem, atque inconcuſſa ſanctio Oecumenici Concilij Lugdunenſis: adeò, ut nonnulli Galliæ Reges impios, & ſacrilegos publico Decreto eos appellaverint, quicumque Regaliam ad Eccleſias ei non aſſuetas extendere aliquâ ratione tractarent, ſicuti in noſtris annalibus traditum reperitur; hæc autem temporis præſentis infirmitas eò acerbior nobis accidit, quòd ſcimus M. T. nihil ducere inter Regij animi Tui ornamenta præclarius Zelo juſtitiæ, & ſtudio Divini honoris, pro quo tam pia, & tam ſalutaria decreta nuper edidiſti, ac tam multa tanta cum nominis tui laude, & bonorum omnium lætitia in præſens âgis, deſtruendo Synagogas, & ædes hæreticorum, ut tibi non minora in cœlo ſtatuere videaris conſervatæ propagatæque Religionis trophæa, quàm in terris relicturum ſperamus devictarum Gentium Barbararum. Cavendum tamen diligenter eſt, ne quod dextera, hoc eſt, ingenita pietas Tua ædificat, deſtruat ſiniſtra, hoc eſt, callida, & iniqua conſilia dicentium tenebras lucem, & lucem tenebras: Cùm moneamur Apoſtolico Oraculo; qui in uno delinquit, eſſe omnium reum: non defuêre hâc etiam occaſione in Gallia quidam, neque plures deeſſent ex fratribus noſtris Epiſcopis, viri fortes, & Divi-

Divinæ legis, & libertatis Eccleſiæ Zelatores, qui graviſſimam hanc, & toti Franciæ Regno, imò Eccleſiæ univerſæ communem cauſam pari conſtantiâ, & ſpiritu apud Majeſtatem Tuam agerent, ſed metu quodam, ùt ipſis videtur, juſto, ignoſcendoque; ùt Nos autem judicamus, vano, & non ſolùm Epiſcopali officio, ſed etiam magnanimitati, æquitatique Tuæ injurioſo retenti ſilent, expectantes, dum humilitas Noſtra à filiali Tua in hanc S Sedem obſervantia impetret, quod à Regia Tua juſtitia Eccleſijs debitum poſcere ipſi non audent. Itaque in his litteris Noſtris illorum omnium juſtum dolorem, & preces agnoſce, quinimò Dei ipſius voluntatem ore Te Noſtro alloquentis, ac ſeriò monentis, ut præfatum Decretum, & quidquid ejus occaſione adverſùs jura libertateſque Eccleſiæ actum, geſtumque hactenus fuit, corrigi, emendarique omnino cures; alioquin magnopere veremur, ne ſubire aliquando debeas, quam Tibi aliàs in litteris denunciavimus, & nunc iterum, & tertiò, invitique quidem, quantùm pertinet ad ſenſum amoris in Te Noſtri, ſed Deo Nos interiùs movente apertè denunciamus, Cœleſtis iræ animadverſionem; Nos ſanè neque hoc negotium per litteras ampliùs urgebimus, neque deſides erimus in adhibendis remedijs, quæ traditæ Nobis divinitùs poteſtati competunt, quæque in tam gravi, & periculoſo morbo omittere, ſine graviſſima neglecti Apoſtolici muneris culpa non poſſumus; neque tamen ullum inde incommodum, aut periculum, nullam quantumvis ſævam, atque horribilem tempeſtatem pertimeſcemus, ad hoc enim vocati ſumus, neque facimus animam Noſtram pretioſiorem, quàm Nos, probè intelligentes, non forti ſolùm, ſed etiam æquo animo ſubeundas eſſe tribulationes propter juſtitiam, in qui-

quibus, & in Cruce Domini JEſu Chriſti gloriari oportet. Cauſam Dei agimus, quærentes, non quæ Noſtra ſunt, ſed quæ JEſu Chriſti, cum Eo poſteà, non Nobiſcum Tibi negotium erit impoſterum; cum Eo ſcilicet, adverſùs quem non eſt ſapientia, non eſt conſilium, non eſt potentia. Nos, poſtquam Miniſterij Noſtri partes plantando, & rigando, ſicut oportet, impleverimus, expectabimus, dum operi incrementum det Deus, à quo accurata prece flagitare non deſinemus, ut verbis, & exhortationib' hiſce Noſtris vim, & robur infundat, Majeſtatis Tuæ animum ad ſalubriora conſilia flectendo, unde & mereri Tu poſſis, & Nos lætari, res Tuas omnes ſecundiores indies curſum fluere, ſubditas Imperio Tuo gentes perpetuâ, ac optimâ pace florere, Tibique Apoſtolicam Benedictionem amantiſſimè impartimur. Datum Romæ, die XXIX. Xbris. M.DC.LXXIX.

Quartum Breve Apoſtolicum.

Ludovico Francorum Regi.

CHariſſime in Chriſto Fili Noſter, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Quò expectatior, eò gratior nobis accidit dilecti Filij noſtri Cardinalis d' Eſtrées in Urbem adventus. Virum enim nobis merito ſuo jam pridem charum, judicium de illo Tuum, & huc proficiſcenti munus impoſitum fecit etiam chariorem. Læto itaq; ac perlibenti animo eum ad nos adeuntē excepimus, & intimo paternæ charitatis ſenſu complexi ſumus. Gaudium autem hoc noſtrum non leviter cumulârunt redditæ Nobis ab eo Majeſtatis Tuæ litteræ, inſignibus refertæ notis, non ſolùm eximiæ & verè filialis Tuæ erga nos, át-

que erga hanc Sanctam Sedem obſervantiæ, ſed etiam præclari inflammatique cujusdam ſtudij, pietate & avitâ gloriâ digni, de Catholica Eccleſia & de tota re Chriſtiana bene merendi, noſtrosq́ue in ea adminiſtranda paſtorales labores & conatus ſtrenuè juvandi Quâ quidem pijac liberalis, & planè Regij animi Tui teſtificatione nihil evenire nobis optatius poterat, in his rerum anguſtijs, maximisq́; periculis, quæ Eccleſiam DEI omni ex parte circumſtant, quæq́ue cor noſtrum de remedio opportuno valde ſolicitum continenter excruciant; cùm Tibi, & animi Tui Religio, ac magnitudo ſuadeant ut velis, & florentiſſimæ Gallici Regni opes, & conciliata nomini Tuo apud Barbaras quoque gentes reverentia tribuant, ut poſſis, quæ liberaliter exhibes, efficaciter implere. Ab hoc tamen ſolatio, quod perpetuum & in dies uberius cuperemus, penè excidimus, ubi idem Cardinalis diſſerere nobiſcum aggreſſus eſt de negotio Regaliæ, in quo illum Regiæ Tuæ mentis interpretem apud nos fore ad noſtras litteras in exitu anni ſuperioris ad Te datas, reſcripſeras. Cùm enim & Cauſæ ipſius meritum, & animi Tui æquitas, poſt interpoſita apud Majeſtatem Tuam tot officia preceſq́ue noſtras felicem tandem graviſſimo huic, & multis nominibus permoleſto negotio, exitum pollicerentur; nosq́ue hâc unâ ſpe leniremur, & longiorem ejus moram in itinere, & paterni doloris ſenſum, quo viſcera noſtra aſſiduè transfigunt voces Eccleſiarum Galliæ, Apamienſis præſertim, graviter gementium ſub novo jugo per decretum, ſeu arreſtum, quod prodijt octo ab hinc annis menſe Februario, illis impoſito; ea idem Cardinalis Tuo nomine nobis expoſuit, quæ nos ad priſtinam ſolicitudinem mærorem q́ue revolvunt; quantum enim ex ejusdem ſermone conjicere ha-

ctenus potuimus, non aliud videtur Mandatum habere, quàm explicandi cauſas & rationes,quibus innititur Decretum, quod diximus. Qua quidem in conſideratione hæſimus dubij, quid conſilij caperemus: ſed vicit ſenſus, & vivida vis accenſi noſtri erga Te amoris: quamvis enim ex certis & indubitatis rationibus, & documentis perſpecta nobis explorataque ſit juſtitia cauſæ, quam tuemur, & pateat ipſa per ſe; ac propterea fieri non poſſe credamus, ut Cardinalis quicquam novi afferat, quod nos à ſententia dimoveat; cùm verum non ſit vero contrarium: convenire tamen Pontificiæ erga Te charitati noſtræ duximus, patienter excipere, quæ ille nobis exponenda habebat,ſicuti fecimus. Audivimus enim illum luculenter, & quantum ei libuit, hac de re differentem; ſi quæ addenda præterea habet, iterum audiemus. Sed tolle moras, Fili Chariſſime, & parentis amantiſſimi veram Tibi, ſolidamque, non fucatam & umbratilem gloriam, tum in hac mortali vita, tum in æterna, illa peroptantis verba plena ſalutis libenter audi, & quæ perperàm acta ſunt, celeriter emenda, & nos ab hac moleſtiſſima cura, & moleſtiore neceſſitate, paſtorale officium exequendi, Te verò ipſum, & Regnum populosque Tuos, quos omni felicitate florentes cupimus, à divinæ animadverſionis periculo liberes: cui quidem magnopere veremur, ne via quamprimum aperiatur, ſi paternis hortationibus, & juſtiſſimis poſtulatis noſtris aures diutiùs occluſeris. Facilè enim fiet, ut dum nos lentâ nimis mitique manu (quod utinam divinam non armet in nos quoque) vulnus Eccleſiæ libertati inflictum tractamus, exurgat Deus, & judicet cauſam ſuam. Nemo eſt, qui non intelligat, in hac diſceptatione ſummam rerum Eccleſiaſticarum in diſcrimen adduci. Si

enim

enim diſſimularetur diutiùs decreti, ſeu arreſti illius malum in dies magis invaleſcens, brevi profectò fieret, ut disjectis ac revulſis ubique gentium terminis, quos inter utramque poteſtatem divinâ ordinatione poſuerunt patres noſtri, nulla relinqueretur ratio tuendæ diſciplinæ, nulla ſacerdotio reverentia, nullum Epiſcopali ordini veſtigium priſtinæ dignitatis. Notum eſt jam omnibus, & pervulgatum cauſæ illius meritum. Neque Tu, ut rei veritatem aſſequâre, neceſſe habes peregrina documenta ſcrutari, cùm ampliſſima & certiſſima domi habeas. Interroga majores Tuos, & dicent Tibi. Plura ſunt ab ijs hac de re edita decreta, eaque Regijs tabularijs incluſa & aſſervata, quæ omnem dubitationem de medio tollunt, accedente præſertim perpetuâ & inconcuſsâ quadringentorum annorum obſervantiâ. Stamus adhuc ad oſtium & pulſamus, aperi Fili Chariſſime, aperi cordis Tui ſinum vocibus Patris Tui, qui Te aſſiduo gerit in viſceribus charitatis Chriſti, non minùs anxius de tua æterna ſalute, quam videt & magno quidem cum animi ſui dolore, apertè periclitari, quàm de Eccleſiarum Galliæ libertate, cui ſuſtinendæ manum applicuit. Exigua ſanè ab hac Regaliæ extenſione acceſſio fieret ad Regiam Tuam authoritatem, & amplitudinem; ſed non parùm nominis Tui laudi decederet, ſi in animis hominum ſuſpicio oriretur, Te rei parùm conſonæ æquitati patrocinium Tuum præbere. Hæc paulò uberiore affectu voluimus ad Te ſcribere, ut nihil intentatum relinquamus, quod Majeſtatem Tuam poſſit ab eorum conſilijs abducere, qui præclarè ſecum, & cum rationibus ſuis actum iri putant, ſi ſumma illa conjunctio animorum, quæ majoribus Tuis Galliæ Regibus, Regnoque ipſi, cum Prædeceſſoribus no-

ſtris, atque Apoſtolica Sede, ſemper, & magna quidem cum utrorumque utilitate, & Catholicæ Eccleſiæ ſingulari ſolatio, intercellit; quamque inter nos conſervari, atque in dies magis mutuæ charitatis officijs colligari, in præſens, ſi unquam anteà, neceſſarium videtur, paulatim debilitari ac diſſolvi incipiat. Quod improbum ſanè lucrum (quantum ad nos pertinet) nunquam illi aſſequentur. Te enim, quæcunque hominum vel temporum iniquitas inciderit, intimo & conſtanti ſemper amore, (ſalvis Dei honore, & Sedis Apoſtolicæ dignitate) proſequemur. Quem interim quaſi præſentem in ſpiritu charitatis arctè complectimur, dum Majeſtati Tuæ veram in utroque homine felicitatem ab immortali Deo precamur, & Apoſtolicam benedictionem amantiſſimè impertimur. Datum Romæ, die 3. Martij 1681.

Marius Spinola.

Breve Innocentij PP. XI. ad Archiepiſcopum Tholoſanum.

VEnerabilis Frater. Delatæ nuper ſunt ad nos querelæ Monialium Ordinis ſanctæ Claræ Urbaniſtarum in Tholoſana civitate, graviter dolentium, & dolorem ſuum in paternum ſinum Noſtrum multis cum lacrymis deponentium, ut acciſis ac penè perditis rebus ſuis præſentem opem pro Apoſtolici muneris Noſtri debito afferamus: per hos enim dies ad illud Monaſterium veniſſe Monialem quamdam magno comitatu, militum etiam cohorte ſtipatam, ut Abbatiſſatûs perpetui poſſeſſionem invaderet, prætextu Regiæ nominationis, nulli juri, aut conſuetudini, nulli Apoſtolico indulto ſubnixæ:

ſe

ſe quidem ad inuſitatæ rei ſpectaculum primò attonitas, mox collectis animis, & imploratâ cœleſti ope, quacumque ratione licuit, reſtitiſſe, ne immunitati Eccleſiæ, & inſtituto Ordinis ſui Apoſtolicâ authoritate firmato, tam inaudita, ac tam pernicioſi exempli injuria inferretur; ſed ſuperante vi militum cedere tandem coactas, effractiſque foribus, & pariete ipſo, liberum multis ſæcularibus aditum patuiſſe, cum quibus ingreſſos quoque milites violenter ibi & ſacrilegè multa patrâſſe, magna cum totius civitatis indignatione & ſcandalo, Fraternitate autem tuâ, quæ par omnino erat, ut venientibus Lupis Paſtorale pectus opponeret, non ſolùm non repugnante, ſed ultro eos quodammodo invitante, & Monaſterium edito decreto per vim recludi jubente. Inhorruit ad tam indignæ rei nuntium animus Noſter, adeoque monſtri ſimilis viſa eſt, ut quamvis aliunde quoque eadem afferrentur, vix tamen perſuadere Nobis potuiſſemus, Archiepiſcopum Tholoſanum, inſpectantibus Religioſiſſimis fortiſſimiſque Galliæ Epiſcopis, & Galliâ universâ, eò progreſſum fuiſſe, ut dignitatis ac muneris ſui oblitus, nullo horribilium cenſurarum, & cæleſtis iræ metu, nullâ famæ reverentiâ, tanto facinori, pro quo impediendo animam ipſam, boni Paſtoris exemplo, ponere debuiſſet, non ſolùm non reſiſteret, ſed etiam ſuffragaretur; niſi memoriâ teneremus, quid duobus abhinc annis in negotio Regaliæ, ut nuncupant, ubi de Apamienſi Eccleſia Tholoſanæ ſuffraganea agebatur, decernere auſus fueris contra manifeſtam cauſæ juſtitiam, contra omnes humani diviniſque juris regulas, contra ipſius Eccleſiæ totiuſque Provinciæ tuæ jura & libertatem, & contra morem prædeceſſorum tuorum aliorumque Galliæ Præſulum, qui in ſimilibus

caſibus Regiæ voluntati atque indignationi, ne muneri ſuo deeſſent, obviàm fortiter eundo, & DEI cauſam ſtrenuè orando, læta & ſalutaria Eccleſijs ſuis reſponſa ab ingenita Chriſtianiſſimorum Regum juſtitia & pietate retulêre. Officij itaque Noſtri eſſe duximus, gravem ac planè acerbum ea de re animi Noſtri ſenſum tibi aperire, teque in Domino monere, ut diligenter conſideres, quo in periculo ſis experiundæ divinæ ultionis, quam facilè provocabunt gemitus tot lectiſſimarum Virginum, quarum vitæ innocentia & candor, atque aſſiduus divinarum laudum concentus deliciæ quodammodo ſunt cœleſtis Sponſi, cui ſacroſancto & inſolubili vinculo conjunctæ fuère; niſi quàm primum, emendatis, quæ admiſſa ſunt, miſericordiarum Patris clementiam demereri ſtudueris. Alioquin Nos, pro Vicaria Chriſti Domini in univerſam Eccleſiam poteſtate, quâ fungimur quamquam indigni immerentesque, & pro ſolicitudine, quam debemus unicuique Chriſti fidelium ad paternum patrocinium Noſtrum confugienti, cogemur de opportunis remedijs ſeriò cogitare. Datum Romæ die 18. Januarij 1679.

Sententia Excommunicationis ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Epiſcopo Apamienſi contra Guerin Palarin Sacerdotem ſolemniter pronuntiata.

FRanciſcus Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Epiſcopus Apamienſis, &c. Viſâ Conſtitutione Noſtrâ ſub data 27. Octobris Anno 1677 quâ omnibus Canonicis Cathedralis & Collegiatæ Beatiſſimæ Virginis de Campo Eccleſiarum diſtrictè prohibetur, ne ſub pœna ſuſpen-

ſuſpenſionis ipſo facto incurrendæ ad præfatarum Eccleſiarum beneficia titulo Regaliæ quemquam admittant, neque ad ullos actus Capitulares, locum in Choro, aliasq; functiones recipiant. Viſis etiam actis, & inſtrumentis executionis à Domino Antonio Novè Eccleſiaſtico Diœceſis Tholoſanæ die 26. Februarij, Anno 1680. Domino Balthaſaro d'Ouvrier Decano noſtræ Collegiatæ de Campo inſinuatæ: attentâ quoque inobedentiâ & contumaciâ contra præfatam noſtram Conſtitutionem Domini Guerin Palarin, Canonici & Sacerdotis ſæpedictæ noſtræ Collegiatæ (quamvis ipſe quoque unus ex illis fuerit, qui, ut noſtra Conſtitutio in publica Capituli acta referretur, conſenſerat) quippe qui non obſtantibus Conſtitutione, & Inhibitionibus noſtris, titulo Regaliæ Poſſeſſionem Decanatûs Eccleſiæ Collegiatæ de Campo adire præſumpſit (prout apparet tam ex publico actu ad prædictos Canonicos Vigeſimâ currentis menſis directo, quàm ex ſtallo locoque Decani ab ipſo occupato) quantumvis eum non lateret, Diœceſin noſtram Regaliæ ſubjectam non eſſe, imò quamvis Regaliæ ſubjaceret, Decaniam, utpote Beneficium electivum, exemptam eſſe, præſertim cùm ipſe Palarin ſeptem integros annos Dominum Balthaſarum de Ouvrier pro Decano canonicè electo ſemper agnoverit: viſo denique prænominato actu ad jam dictos Canonicos ſub data 20. currentis menſis, & rationibus in eo adductis, & præſertim quia ſæpè fatus D. Palarin, quamvis ter à nobis admonitus, nullas probabiles cauſas allegat, ob quas excommunicari & denuntiari non debeat, invocato DEI Omnipotentis nomine Patris, Filij & Spiritûs Sancti de poteſtate ligandi atque ſolvendi ſpecialiter confiſi, quam Chriſtus Apoſtolis Epiſcopiſque eorum Succeſſoribus

bus clementer largiri dignatus eſt, Declaravimus & denuntiavimus, declaramus & denuntiamus pro Excommunicato præfatum Guerin Palarin Presbyterum Canonicum noſtræ Eccleſiæ Collegiatæ Beatiſſimæ Virginis de Campo, eumque velut Excommunicatum ſeparamus à Communione Eccleſiæ, nec non à participatione Corporis & Sanguinis Chriſti JESU, eumque poteſtati Sathanæ temporaliter ſubjicimus, ut per veram ſinceramque pœnitentiam ejus ſpiritus ſalvus fiat in die Domini. Poteſtatem verò ab hac Excommunicatione abſolvendi nobis reſervamus, prohibentes & diſtrictè omnibus utriusque ſexûs inhibentes, ne ſub pœna Excommunicationis à Sacris Canonibus latæ cum prædicto Palarin audeant communicare. Præcipimus etiam, ut præfatus Palarin publicè denuntietur, ejusque Denuntiationis & Excommunicationis notitia vicinis quoque Diœceſibus inſinuetur, nec non omnibus, quibus opus erit, ut ita juxta Juris diſpoſitionem tamquam excommunicatus, & ab Eccleſiæ Communione ſeparatus habeatur. Factum & pronuntiatum dicto Palarin in noſtra Eccleſia de Campo in præſentia Cleri Populique, die 24. menſis Martij Anno 1680.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Epiſto-

Epiſtola Cleri Gallicani, auctoritate Regiâ Pariſijs congregati ad Sanctiſſimum Dominum Dominum INNOCENTIUM PP. XI.

Beatisſime Pater,

QUam conſecrandi fecimus Apoſtolicæ Sedi canonicæ obedientiæ profeſſionem, ea nos impellit, quæ Pariſijs juſſu Regio congregati geſſimus, ad Apoſtolatum Veſtrum referamus, graveſque metus noſtros paternum in ſinum effundamus: *(a) Cùm enim Te Dominus gratiæ ſuæ præcipuæ munere in Sede Apoſtolica collocaverit, talemq; noſtris temporibus præſtiterit, ut nobis potiùs ad culpam negligentiæ valeat, ſi apud venerationem Tuam, quæ pro Eccleſia ſuggerenda ſunt, tacuerimus, quàm ea posſit Sanctitas Veſtra, vel faſtidioſè, vel negligenter accipere, non ambigimus, quin magnis periculis noſtris Paſtoralem diligentiam adhibere digneris.*

Sanè, Beatiſſime Pontifex, à majoribus noſtris, ſanctis, gravibuſque viris accepimus, Regni & Sacerdotij tutâ piâque concordiâ res humanas niti: *(b) Dum unum ab altero impugnatur, periclitari utrumq; eâ occaſione & de Regno tolli juſtitiam, & de Eccleſia pacem, ſchiſmata & ſcandala ſuſcitari, & fieri animarum perditionem ſimul & corporum;* (c) *Sine horum concordia res humanas nec incolumes eſſe poſſe, nec*

G *tutas.*

(a) Epiſtola Concilij Milevitani ad Papam Innocentium, inter Epiſtolas S. Auguſtini Epiſt. 92.
(b) Goffridus Vindocinenſis Opuſculo quarto.
(c) Ivo Carnotenſis Epiſtola 60.

tutas. Hæc Goffridus Vindocinenſis, hæc Ivo Carnotenſis, ſanctiſſimi, graviſſimique Eccleſiæ Gallicanæ Præſules immortalibus ſcriptis teſtata reliquerunt. Hos in medium afferre, & ad Veſtram Sanctitatem allegare juvat, quos pro Eccleſiaſtica libertate, atque Apoſtolica auctoritate multa perpeſſos Sancti Veſtri Deceſſores, non tantùm ut probabiles Magiſtros, ſed ut præcipuos, ſingulareſque filios ſemper habuerint. His accedat tertius Clarævallis Abbas, non Gallicanæ tantùm, ſed Univerſæ Eccleſiæ lumen, Sanctus Bernardus, ille Canonum propugnator, ac fortiſſimæ cujusque ſententiæ graviſſimus auctor, ubi nimio rigore Regnum & Sacerdotium dividi, (*a*) atque *inconſutilem Chriſti Tunicam* ſcindi animadvertit, utili condeſcenſione temperari canones ſupplicavit, ac pacem utriusque poteſtatis, quæ utramque fulciat, retineri, præſertim in Gallia, (*b*) ubi *nullam unquam Regnum inter & Sacerdotium diviſionem fuiſſe* antiquiores Epiſcopi gloriati erant, ubi denique, ipſo teſte Bernardo, toto orbe colliſo, ipſisque Pontificibus gravi toties tempeſtate jactatis, non modò nullæ ſciſſuræ factæ eſſent, (*c*) ſed etiam *ſolerent ſciſſuræ aliæ reſarciri.*

Nec minore ſtudio Apoſtolici Præſules Veſtræ Sanctitatis Anteceſſores eam concordiam commendârunt, cùm geminâ poteſtate res humanas regi ex ſacris Litteris accuratiſſimè tradidère; quarum proinde concordiâ publicam pacem, totiusque generis humani ſtatum contineri certiſſimum ſit, dicente Prophetâ: (*d*) *Ecce vir Oriens nomen ejus*, Zorobabel in perſona, in figura Chriſtus, certè

(*a*) Sanctus Bernardus Epiſtola 219.
(*b*) Ivo Carnotenſis Epiſtola 238.
(*c*) S. Bernardus Epiſtola 219.
(*d*) Gelaſius Papa Epiſtola 8. ad Anaſtaſium Imperatorem.

certè populi Dei Dux & Princeps; (*a*) *Et ipſe extruet Templum Domino; & ipſe portabit gloriam, & ſedebit, & dominabitur ſuper ſolio ſuo; & erit Sacerdos ſuper ſolio ſuo; & conſilium pacis erit inter illos duos.* Stet ergo utrumque ſolium, alterum Principis, alterum Sacerdotis, auxilio mutuo, mutuâ conſenſione munitum; hinc populi ſalus, hinc non tantùm corporum, ſed etiam animarum lucra proveniant; hinc denique res humanæ ſtabili, ac Deo pariter, hominibusque placitâ tranquillitate decurrant.

Quæ cùm ex Patrum traditione, ipſaque adeò prophetica ac divina auctoritate deſcenderint, ubi eam pacem noſtris temporibus occaſione Regaliæ ſollicitari vidimus, cœpimus cogitare, quid Majores noſtri, quid antiqui Sedis Apoſtolicæ Antiſtites præſcriberent, pro certo habituri, quod verbo pariter, & exemplo docuiſſent. Sic autem comperimus, quæ Eccleſiaſticâ auctoritate, æternâ lege ſancita eſſent, manere inconcuſſa; quæ Eccleſiaſticâ prohibitione conſtarent, in his Eccleſiarum Principes multa pro tenore canonum diſtrictiùs judicâſſe, multa pro temporum neceſſitate tolerâſſe, ubi non periclitatur fidei veritas, aut morum honeſtas, quædam inſtituta temperari, non cæcâ tamen & indiſcretâ relaxatione diſciplinæ, ſed ſi adeſſet neceſſitas, ex qua leges quoque mutari contingeret: ſanctos enim Pontifices Anteceſſores veſtros ita præcepiſſe: (*b*) *Ubi neceſſitas non eſt, Sanctorum Patrum Decreta manere inconvertibilia*; eadem ergo Decreta ex neceſſitate interdum temperanda: eam verò neceſſitatem eſſe, ſi graves diſſenſiones, ſi turbulenti motus, tumultusque imminerent, quam *populorum ſtragem*

 San-

(*a*) Zachariæ cap. 6. verſ. 12. & 13.

(*b*) S. Bernardus Tractatu de Præcepto & Diſpenſatione cap. 4.

Sanƈti Patres vocant; tunc enim Charitatem, quæ ſumma Eccleſiæ lex ſit, alias emollire ac temperare leges, (*a*) ac *detrahendum aliquid canonum ſeveritati*; *ut majoribus morbis ſanandis Charitas ſincera ſubveniat*; hinc nempe profeƈtam, à Sanƈtis Patribus, ipſaque Apoſtolica Sede toties celebratam moderationem canonum, quæ utili diſpenſatione, & providâ compenſatione librata Eccleſiam ædificet, propulſet diſſidia, Regnum & Sacerdotium firmâ pace componat.

Hæc ex Sanƈto Auguſtino, alijſque Patribus; hæc ex Sanƈtis Pontificibus, Leone, Gelaſio, cæteriſque Majores noſtri didicerunt, nobiſque tradiderunt: *(b) Salvo* ſcilicet *fidei fundamento, & communi morum regulâ, toleranda quædam, etiam facienda, quæ infirma videantur*; *hæc enim facit Charitas, quæ operit multitudinem peccatorum, quæ cum infirmantibus infirmatur, cum ſcandalizatis uritur, & omnibus omnia fit, ut omnibus prodeſſe mereatur.* Quod ſi jus illud Regium, quam Regaliam dicimus, aut Fidei fundamentis, aut morum regulis eſſet adverſum, non illud utique ſanƈti Pontifices doƈtrinâ & pietate conſpicui Alexander III. Innocentius III. atque alij comprobâſſent; non illud denique ſacrum generale Lugdunenſe Concilium tot perſonis, totque ſub titulis ſuâ auƈtoritate firmâſſet. At enim extendi vetuit ad eas Eccleſias, quæ primævâ atque innatâ libertate gauderent; ſed ut hanc interim quæſtionem omittamus, neque minutatim verba Concilij, varioſque ſenſus quæque antegreſſa, quæque conſecuta ſint, expendamus: id ſanè liquidò conſtat, nullum eſſe periculum, ut extenſum Fidei, moribuſque noceat, quod illæsâ Fide, ſalvaque morum regulâ, longè lateque propagatum, plurimas

(*a*) Auguſtinus Epiſtola 50.
(*b*) Ivo Carnotenſis Epiſtola 214.

rimas jam Regni Eccleſias occupârit; ex quo illud efficitur, Regaliæ cauſam, non ad (*a*) *Fidei*, morumque *regulam*, quæ *immobilis & irreformabilis* ſit, ſed ad diſciplinam, quæ pro locis ac temporibus ſubinde mutetur, quæque temperamenta ac ſalubrem illam moderationem admittat, omnino pertinere.

Jam ergo conſtituto quæſtionis ſtatu, Beatiſſime Pater, quantum intelligimus, rem totam expediri haud difficile fuerit; cùm id unum inquirendum reſtet, juſtáne cauſa fuerit, cur poſt Eccleſiarum quarumdam libertatem totis ſexaginta annis ſtrenuè propugnatam, victi in eo Tribunali, quod ipſi antiquo more Regni appellavimus, acquieſcere potiùs, quàm omnia commovere, Regiam poteſtatem cum Pontificiali committere, nova denique bella ciere vellemus. Nos pacem anteponimus, nec in ſimili cauſa piget imitari Vindocinenſem Abbatem non minùs fortitudine, quàm prudentiâ clarum, cujus verbis dicimus: (*b*) *Habeat Eccleſia ſuam libertatem*; *ſed ſummoperè caveat, ne dum nimis emunxerit, eliciat ſanguinem, & dum rubiginem de vaſe conatur eradere, vas ipſum frangatur.*

Neque verò publicam pacem, ac ſub tanto Rege proſperum rerum Eccleſiaſticarum curſum turbatum oportebat. Adhibe pias aures, Sanctiſſime Pontifex, & tantiſper cogita, quem Regem habeamus: non invictam bello dexteram, ac decora victoriarum prædicaturi ſumus pacifici Sacerdotes: habent illæ laudem ſuam univerſis Gentibus celebratam, ac pacis gloriâ cumulatam. Utinam, Beatiſſime Pater, rebus noſtris intereſſe, & coram intueri poſſes (paternis ſanè oculis dignum ſpectaculum) quàm benignè Optimus Princeps Epiſcopos audiat, quàm

(*a*) Tertullianus de Virginibus velandis.
(*b*) Goffridus Vindocinenſis opuſculo 4.

rebus Eccleſiæ faveat, quàm bonos fulciat, quàm invictâ auctoritate frangat contumaces, quàm cœleſtem illam nobis à Domino traditam poteſtatem intemeratam velit. Eo protegente, Jurisdictio Epiſcopalis propemodùm profligata emergit è tenebris: noſtris jam Decretis, noſtræ auctoritati Parlamenta obſecundant, ac Regia Decreta Canonicæ diſciplinæ ancillantur. Jam verò Hæreſis quot accipit ſubinde ſalutares plagas? Quot Edictis comprimitur? Quot amiſſa Templa luget? Quantas nobilium, plebejorumque turbas ad Petri, hoc eſt, Chriſti ovile revocatas? Quid deinde referemus, ut Regius animus exoſas habeat novitates omnes, nulloque Regni loco conſiſtere patiatur? Eſt profectò Ludovicus Magnus alter ille Mauritius à Sancto Gregorio Anteceſſore Veſtro toties commendatus: (*a*) *Cujus temporibus Hæreticorum ora conticeſcunt; quia etſi eorum corda in inſaniam perverſi ſensûs ebulliunt, Catholici tamen Principis tempore, prava quæ ſentiunt, eloqui non præſumunt.*

Hæc coram admiramur, hæc luculentiùs Veſtra quoque Sanctitas ab altiſſima illa, cui totus orbis ſubeſt, Petri Sede commemorat; his Apoſtolicum Veſtrum pectus exultat; ſi quid fortaſſe tot inter proſpera emergit incommodi, non omnia proindè ad juris apices exigimus; (*b*) magno enim Cyrillo Alexandrino Præſule docente didicimus œconomiâ rerum plerumque cogi nos etiam à ſtricto & confeſſo Eccleſiæ jure diſcedere. Quanti verò æſtimamus illa privilegia aliquot Eccleſiarum, ſi emolumentis damna contendimus? Quid, quòd illud onus vix Eccleſiæ ſentiunt, vacantium Eccleſiarum fructibus, quos Reges vindicare fiſco in Eccleſiarum longè maxima parte

(*a*) Libro 7. Epiſtolarum Epiſtolâ 48.

(*b*) Epiſtola ad Gennadium Presbyterum & Archimandritam.

parte non dubiâ conſuetudine poterant, Succeſſori reſervatis, rebusq́ue ad Canonum auctoritatem Ludovici Decimi tertij auguſtæ memoriæ Edicto redactis? Quid, quòd in quibusdam Præbendis ac Dignitatibus conferendis, ſi quid erat aſperius, nobis ſupplicantibus, à Rege mollitum, tanti Principis pietatem, largitatemq́ue commendat? Quid, quòd Capitulis ſua jura ſervata, certiq́ue Judicibus præſcripti limites, ne Regaliæ nomine omnia invadantur? Id ſubjuncta his litteris geſta teſtantur, certoq́ue indicio ſunt, quàm bene illi aliqua concedantur, qui multa jam ſibi poſſeſſione vindicata ultrò concedat.

Sed enim exprobrabunt, qui votis ſuis omnia metiuntur, leve illud quoque (ſic enim ſentiunt) quod Rex Chriſtianiſſimus tanto ſtudio aſſertum Coronæ ſuæ velit, nobis auctoribus ac flagitantibus potuiſſe dimitti: næ illi falſi ſunt, rerumq́ue noſtrarum imperitiſſimi. Liceat verò nobis, Beatiſſime Pater, quando eo in cardine totius negotij ſumma verſatur, paulò liberiùs interturbare graves illas curas Apoſtolicæ mentis, ac jus Regaliæ Francorum Regibus, totiq́ue Regno infixum, prout noſtris hominibus inſitum, inditumq́ue eſt, ab ortu repetere.

Sic nempe inclamant Regij Magiſtratus, Chriſtianiſſimos Reges jam inde à Clodovæo, ac primis Chriſtianæ Religionis exordijs, Eccleſiarum omnium, ut pietate filios, ita effuſiſſimâ liberalitate nutritios, & Regiâ defenſione propemodùm Patronos, ac Tutores extitiſſe: ea verò, quæ Eccleſiæ in fundis haberent, teſte Auguſtino, jure Cæſareo, hoc eſt, Regio obtineri, ſupremamq́ue eorum omnium poteſtatem penes Reges eſſe. Hinc à priſcis temporibus, vacantium Eccleſiarum Regiâ manu occupata bona, mox reddita Succeſſoribus; nec à Sede Apoſtolica reprobata,

bata, quæ huic juri tuendo antiquiſſimis etiam temporibus Reges Francorum feciſſent; Præbendas quoque, hoc eſt nativo ſenſu, ſtipendia Clericorum, partem Eccleſiaſticæ poſſeſſionis ac proventus, necdum à toto diſcretas, ſi vacarent Eccleſiæ, eodem quoque jure à Principibus collatas; quarum quippe collatio & antiquo jure à ſolida maſſa decidi non poſſet, & recentioribus quoque juris Pontificij inſtitutis in fructu haberetur. Hæc omnia ab antiquo Regibus de ſe benè meritiſſimis conceſſiſſe Eccleſiam, ſanè conſenſiſſe, jusq́ue illud utriusq́ue poteſtatis conſenſione firmatum, Regiæ Majeſtati proprium atque congenitum ita coaluiſſe, ut diſtrahi nequeat: neque verò fas eſſe, ut Eccleſiæ primis Francici Imperij temporibus diverſo jure haberentur, quas eâdem Regiâ protectione fulciri, eâdem liberalitate ditari, ejusdem Majeſtatis reverentiâ ac poteſtate contineri certum eſſet. Si quid ergo triſtioris diverſitatis exortum ſit, id eſſe referendum ad illa tempora, queis ſciſſum Regni corpus, Ducumq́ue & Comitum olim innocuo, tunc infauſto nomine avulſa ac diſcerpta membra vix inter ſe cohærerent: hos enim Principes, Regalibus occupatis, ſæpe etiam ſine Regum conſcientia relaxatis, omnia perturbâſſe: at poſtquam Regia poteſtas diſtractas Provincias ad ſeſe revocavit, & afflictum diu, diſſipatumq́ue Regnum ſuam demum integrè ſub uno Capite nobiliſſimo pariter ac valentiſſimo ſanitatem intellexit, tunc obliterandam, quæ laceros artus olim dehoneſtabat, fœdam diverſitatem, nec Regio juri ex antiquiſſimis, receptisq́ue Regni Francici legibus, nocere potuiſſe poſſeſſionem intermiſſam, quam & per Principes ſibi ſubditos diu retinuiſſent, nec ipſi unquam animo dimiſiſſent; univerſasq́ue Eccleſiæ, non tantùm ad

deco-

decorem, ſed etiam ad robur, firmamque compagem, eodem denique jure componendas. Neque verò obſtare Lugdunenſe Concilium, quippe quod nec Reges nominet, ex Pontificijs quoque Decretis pro ſua Majeſtate ſpecialiter appellandos, nec de Præbendis loquatur, & aliò verti poſſit; neque à Pontificibus Regibúsve in quæſtione Regaliæ, cùm de ea maximè ageretur, memoratum, aut leviter ſaltem indicatum fuerit.

Hæc utcumque ſe habent; neque enim lubet commemorare, quæ Anteceſſores noſtri repoſuerint, aut litigare eſt animus coram Veſtra Sanctitate pacis negotium tractaturis; hæc, inquam, adeò Regijs Magiſtratibus infixa menti ſedent, ut à ſe avelli nullâ ratione patiantur, cauſaque ceciderimus, eorum quoque ſententiâ, qui & æquitatis laude florerent, & in noſtrum ordinem eſſent propenſiſſimi; quâ conſenſione victus Rex Maximus, ſatisque ſibi conſcius, quàm ab invadendis Eccleſiarum juribus abhorreret, jus Regium putat, quod in univerſum Regnum penè diffuſum, ſuo velut curſu undique protendatur, rerum ſimilitudine, parique Eccleſiarum conditione, velut in proclive ductum. Quid hic nobis mentis, Sanctiſſime Pontifex, planè ſimpliciterque dicemus; hæc neque omnia ut certa proponimus, nec ut erronea & fidei regulis adverſa propulſamus; ac diſpenſationi providæ locum eſſe cenſemus, graviſſimos ſcilicet auctores ſecuti Apoſtolicos viros Anteceſſores Veſtros.

Prodeat ſanè vir maximus, non minùs in ſacris litteris, quàm in Canonum diſciplina verſatus Innocentius III. atque in ſimili cauſa quid agendum ſit, doceat: de Regalibus agebatur; jure autem Regalium multa contineri, quæ jam Eccleſijs Regum liberalitate remiſſa ſint, certo cer-

tius eſt. Primùm jus procurationis, ſive hoſpitij; quo Epiſcopi Abbateſque Regem domo excipere, totamque cum ipſo curiam, publicaſque perſonas alere certis temporibus: tum jus exercitûs, quo certos milites ad Regium exercitum ducere, eoſque alere deberent: & quidem occupari à Rege Eccleſiarum bona, non modò ſi illæ vacâſſent, verùm etiam ſi Epiſcopi conſueta, quæ vocabant, ſervitia omiſiſſent; eaque omnia ab eodem fonte Regalium exiſtere, & perſpicuum ex ſeſe eſt, & ipſe Innocentius profitetur. Duo ergo Epiſcopi à Rege accuſati, quòd illius injuſſu milites abduxiſſent, eorum Regalia manu Regiâ confeſtim invaduntur, nullâ judicij formâ; nec tantùm Regalia, ſed etiam alia bona quæcumque poſſiderent; id enim juris Regij eſſe Rex contendebat: Epiſcopi id negare, tum factum excuſare, vim illatam conqueri, graviſſimaſque expoſtulationes deferre ad Innocentium. Quid ergo tantus Pontifex? ſuſceptâ, ut decebat, Epiſcoporum causâ, Philippum Auguſtum aggreditur, multa interminatus, multiſque adhortatus: (*a*) *Ne inter Regnum & Sacerdotium ſcandalum oriretur*; intentato quoque Apoſtolicæ cenſuræ metu, niſi Epiſcopis Regalia, aliaque omnia præter jus faſque (ſic enim ferebat) occupata relaxaret: gravis ſanè cauſa, in qua Rex Maximus (*b*) *cenſurâ cohibendus* eſſe videretur, ſed interim Innocentius ad Epiſcopos ſcribit: (*c*) *Fraternitati Veſtræ conſulimus bonâ fide, quatenùs cum chariſſimo Filio noſtro Rege, quantò meliùs poteris, componere ſtudeatis; quoniam arcus, qui ſemper eſt tenſus, vires amittit, & nonnunquam Reges meliùs vincuntur manſuetudine, quàm rigore.* Præclarè ille quidem, ubi nullum fidei, nul-

(*a*) Libro 1. Epiſtolarum Epiſt. 107.
(*b*) Lib. 3. Epiſt. 40.
(*c*) Lib. 3. Epiſt. 107.

nullum morum regulæ creatum periculum eſt; ſed particulare factum, inquiunt, nec in exemplum trahendum; & tamen agebatur, uti prædictum eſt, non tantùm de Epiſcoporum facto, ſed etiam de Regalium jure, quouſq; pateret, quæ bona complecteretur, quâ formâ exerceri poſſet: ſed hæc omittamus. Quid Benedictus Duodecimus, unus omnium Pontifex & conſtantiæ & prudentiæ laude ornatiſſimus? Is Philippum Valeſium Regem editâ Philippinâ multa *(a)* Regaliæ Juri ab antiquo more diverſa velut inſerentem graviſſimis monitis ab ea tuanda lege deterruit; ſed præclarè functus officio, ab negotio deſtitit; neque enim omnia urgenda Pontifici, nec exactè ſemper ad minutos quoſque apices res Eccleſiaſticas deducendas: Philippinaque ad noſtra usque tempora ſtetit incolumis.

Sed ne Veſtræ Sanctitati moleſti ſimus, poſtremum commemoramus Bonifacium Octavum; nec tamen refricamus infauſta illa diſſidia, quæ nec ſine lacrymis legi queant: abeant illa in tenebras æterno ſepelienda ſilentio. Id de Bonifacio referre lubet, quod ad pacem conducat, quod dignitatem pariter atque clementiam Summæ Sedis deceat. Grave erat Bonifacio à Philippo Pulchro, pleno etiam jure conferri Præbendas, ſeu Regaliæ, ſeu quovis alio titulo; nec tamen negabat Pontifex, imò profitebatur id *fieri poſſe Eccleſia conſenſu tacito vel expreſſo.* *(b)* Rex interim ſe poſſeſſione tuebatur; eo enim jure à ſe conferri Præbendas, *quo à Majoribus, & à Sancto Ludovico Avo data eſſent.* Rectè ille & ordine, ut videtur; ſatis enim conſtabat, reclamante nemine, eo jure uſos: neque fraudi

(a) Rainaldus ad ann. 1337. numero 17.
(b) Hiſtoire du different de Boniface VIII. & de Philippe le Bel page 90. page 93. page 78.

di eſſe poterat optimis Regibus, quòd ad Jus Regium ea revocabant. Id enim Jus Regium eſſe, quod Coronæ Regiæ ab antiquo inſitum, coalitumque ſit: atque ut ex ſimili rem conficiamus, an non Patronatus, quos vocant Laicos, ipſis quoque terris atque dominijs ex poſſeſſione inhærere, ac quaſi temporalis juris loco eſſe conſtat: cùm tamen id juris ex Eccléſiaſticæ poteſtatis fonte profluere nemo non fateatur? Quantò ampliora Regibus & Beneficentia, & propria Majeſtas conciliare potuit? Neque id Bonifacium juris conſultiſſimum fugiebat; ſed cùm in ancipiti eſſe videretur, quatenùs Juri Regio Præbendas conferendi Eccleſiæ conſenſus acceſſiſſet, quod dubium, quod illicitum reputabat Pontifex, de poteſtatis plenitudine concedebat, ac licitum faciebat: *Quid enim litigamus,* inquit, *volumus, ut Rex faciat licitè, quod facit illicitè: volumus ſuper hoc ſibi facere gratiam omnem, quam poterimus.* Sic quem nodum ſolvere ex Pontificis ſenſu, antiqua monumenta juraque non poterant, Apoſtolicæ poteſtatis gladio amputabat: atque id Bonifacius Octavus tot inter ſimultates conferre ultrò voluit in Philippum Pulchrum: quanta Innocentius Undecimus Benevolentiſſimus & propenſiſſimus in Ludovicum Magnum? Neque verò ambiguum, quid Orbis Chriſtianus expectet, ſi Pontifici Pontificem, Regem denique Regi componamus. Id tantùm poſtulamus, ne plus æquo audiantur, qui in Jure Coronæ novas hæreſes fingunt, nimiſque intelligendo faciunt, nihil ut intelligant præpoſteri homines, qui quem exſufflant pulverem, ut præclarè Sanctus Auguſtinus, in ſuos, aliorumque excutiunt oculos. Veſtra verò Sanctitas hæc omnia ſupergreſſa, Chriſtianique Orbis intenta commodis, tantas contentiones ex tenui ortas, ſed in graviſſi-

viſſima mala, niſi Deus avertat, aliquando erupturas, Apoſtolicâ auctoritate componat: pacem expetimus, pacem flagitamus, pacem, quæ Veſtrum nomen tantâ pietatis ac ſanctitatis laude omnibus Gentibus, ipſisque adeò Eccleſiæ hoſtibus clarum, venerandumque immortalitati conſecratura ſit. Satis jam, ſuperque Parens Optimus, Devotiſſimusque Filius repugnante animo altercantur. Nos quidem, Beatiſſime Pater, ut gratias agimus, quas poſſumus maximas, quòd Jura quarundam Eccleſiarum, quæ nobis omnibus communia facit ipſa Fraternitas, ſarta tectaque eſſe vultis; ita noſtrâ causâ concuti Orbem, Pacemque Chriſtianam conturbari nolumus: quare eo quoque, quidquid inerat, jure deceſſimus: id in Regem Optimum atque Beneficentiſſimum ultrò contulimus: (a) *Et ſi fortè propter Canonum rigorem minùs licebat, factum eſt tamen, quia Eccleſiaſtica paci ſic expediebat; cùm enim plenitudo legis ſit Charitas, in hoc legibus obtemperatum eſſe credimus, in quo Charitatis opus impletum eſſe cognovimus.*

Quæ à nobis acta, ſi Veſtra Sanctitas dignetur inſpicere, probaturam eſſe pro ſua æquitate confidimus. Sanè ſummâ conſenſione, pronaque omnium noſtrûm voluntate geſta eſſe teſtamur; cùm præſertim nemo ſit, qui rebus noſtris intellectis, ac perpenſis omnibus, quæ recèns nobis ſupplicantibus à Rege Maximo ſtatuta ſunt, non ultrò fateatur, plura & ampliora conceſſa, quàm dimiſſa, atque Eccleſiæ cauſam Regiâ æquitate ac liberalitate, meliore nunc omnino conditione eſſe: quamobrem obſecramus, ut quæ à noſtra humilitate, non modò publicæ pacis intuitu, ſed maximo Eccleſiæ emolumento geſta ſunt, quæque Rex Maximus, tanto Religionis ſtudio, tan-

(a) Ivo Carnotenſis Epiſtolâ 190.

taque omnium noſtrûm obteſtatione conceſſit, Regijs Magiſtratibus nequicquam reclamantibus, ſic Veſtra Sanctitas complectatur, ut Sacerdotij Regnique concordiam æternùm firmet & ſanciat.

Quid enim luctuoſius, quàm ſub tanto Pontifice, ac tanto Rege, quorum conſenſione tot in Eccleſiam bona redundatura ſint, per inviſa & importuna diſſidia eludi expectationem Orbis, & publica commoda retardari? Sanè ex quo Eccleſia eſt, Sede Apoſtolicâ Regnoque Francorum nihil conjunctius fuiſſe, & maximo honori ducimus, & Veſtri Anteceſſores libentiſſimè prædicant; hanc verò perpetuam conjunctionem animorum noſtris quoque temporibus auctam oportuit. Quid enim videt Orbis Magno Ludovico majus? Quem Turcæ ſævienti graviorem hoſtem? Quam expeditiorem manum? Quem animum promptiorem? Quem idoneum magis, quicum ea, quæ Vos aſſiduè pulſant, coërcendi hoſtis, atque amplificandæ Eccleſiæ, communicare conſilia? Quem ad ardua quæque jam ſponte currentem incitare poſſitis? Ne verò prohibeat Veſtram Sanctitatem Eccleſiarum aliquarum haud tantis ſanè motibus digna libertas: ſolet Eccleſia Chriſti quædam omittere, ut alia, eaq; potiora ſervet, multa quoq; in melius ferendo, commutare. Ipſa Regalia quantùm imminuta eſt, cùm pij Principes à potiundis fructibus jam abſtinuerint, & graviſſima onera alendorum militum ac Procurationum ſponte remiſerint, ut jam illi à nobis, ſi neceſſe ſit, memorem animum ſuo quodam jure repoſcere videantur? Quid attinet commemorare in Epiſcopis atq; Abbatibus eligendis, inveſtituris, in juſſionibus, permiſſionibus, aſſenſionibus Regijs, in Epiſcopatuum & Abbatiarum conceſſione & dono, in Hominijs quoque & Sacramentis fidelitatis, quàm multa primùm cenſuris

gra-

gravissimis reprobata, mox ultrò conceſſa ſint? Ipſa Apoſtolica Sedes, arx Eccleſiaſticæ libertatis, quàm multa Principum in ſeipſam quoq; jura tolerârit, imò aliquando conceſſerit, ipsâ temporum morâ excuſſa cervicibus, & in optimum ſtatum ſpontè reſtituta? An ergò Eccleſia (*a*) *levitate uſa eſt? fuitq; in illa eſt & non?* Abſit, ſed ſatis ſibi conſcia æternitatis ſuæ, ipſique veritati ſemper immobili animo adhæreſcens, aliquâ ſui parte humanis ſe rebus utcunq; accommodat, nec tam temporibus, quàm animarum ſaluti ſervit. (*b*) *Hæc dicendo doctam Paternitatem Veſtram non docemus, ſed eamdem conſulendo & rogando monemus, ut ibi conſilijs & pietatis ſtudeatis viſceribus abundare, ubi fas non eſt, fortitudinem exercere.*

Quare, Beatiſſime Pater, ad ſacros Veſtros pedes ritè provoluti, atque Apoſtolicam Benedictionem expectantes, Summum illum Eccleſiæ, veſtrique unici Primatûs Auctorem oramus, obſecramus, uti mentem Veſtram ad pacis conſilia inflectat, & quæ pacis ſtudio, exemplo Majorum, Sanctitas Veſtra geſſerit, ea in Veſtram gloriam, quam in Chriſto habetis, totique Eccleſiæ utilitati vertat.

Datum Pariſijs tertio Nonas menſis Februarij, An. 1682.

Obſequentiſſimi & devotiſſimi Filij ac Servi Veſtri,

Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici Viri in Comitijs Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs congregati.

Franciſcus Archiepiſcopus Pariſienſis, Præſes.

De Mandato Illuſtriſſimorum & Reverendiſſimorum Archiepiſcoporum, totiuſq; Cœtus Eccleſiaſtici in Comitijs Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs congregati.

Alia

(*a*) 2. ad Corinthios cap. 1. v. 17.
(*b*) Ivo Carnotenſis Epiſtolâ 190.

Alia Cleri Gallicani epiſtola ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum Innocentium XI. Pontif. Max.

Beatisſime Pater,

QUantum olim à Majoribus noſtris Sedi Apoſtolicæ delatum eſt, tantum nos, qui honoris Sacerdotalis ſucceſſores Patrijque animi hæredes ſumus, Veſtræ Sanctitati debere, ſolemniter profitemur; neque id modò, quòd Veſtra Beatitudo in præcelſo editoque Eccleſiæ loco poſita eſt, ſed & quòd illam videmus ſingulari pietate, & religione ſummâ, loci auctoritatem exæquare. Cùm enim Petri Cathedram eâ quà debemus veneratione proſequimur, & pariter nobis ante oculos proponimus virtutes eximias, quibus V. S ornata eſt, ſeveritatem ſcilicet Inſtitutorum, ſtudium amplificandæ Eccleſiæ, conſtantem retinendæ veteris diſciplinæ ſententiam, quotidianam ſollicitudinem omnium Eccleſiarum, obfirmatam non acquieſcendi carni aut ſanguini voluntatem, non poſſumus non admirari, & ſummam in honoribus gloriam, & parem in moribus diſciplinam. Hæc & alia, quæ ſanè magnifica ſunt, magnam de Veſtro Pontificatu ſpem omni Eccleſiæ injecerunt; quisque ſtatim Veſtri nominis merita prædicare, ſibi quisque polliceri cœpit, fore ut ſummo Pontifice Innocentio Undecimo Eccleſia Provincias reciperet, quas Patrum noſtrorum memoriâ Hæreſis abſtulerat, & fides Romana prolatis longè finibus amiſſam recuperaret poſſeſſionem. Ea ſpes Orbis Chriſtiani fuit, eaque opinio hoc magis apud nos

nos invaluit, quòd paribus votis, & ſimili animorum conſenſione cum Veſtra Sanctitate conveniret Rex Chriſtianiſſimus, qui, quâ Religione, & quâ prӕditus eſt potentiâ, impietatem diſturbare, & ſolus inter Principes Chriſtianos domitam hӕreſim Romanis ſubjicere faſcibus poteſt; neque fruſtra eſt hæc expectare ab invictiſſimo Principe, qui jam non minùs religione, quàm armis, Magni Nomen implevit. Ille domi hӕreſis tanquam alicujus hydrӕ innumera capita Edictorum pondere oppreſſit: Ille jam pridem foris ſubactis Provincijs & Civitatibus expugnatis, Romanæ Eccleſiӕ religionem intulit, & nuper in Argentoratenſem Civitatem, ſtupente Europâ, & frendente hӕreſi fidem ab exilio reduxit, expiatoque Dei Sanctuario, ſigna Catholica ſacris affixit poſtibus, quos tot annos hӕreticorum polluerat impietas. Hæc Chriſtianiſſimus Rex, cujus ſpectata virtus, ſumma in rebus gerendis Prudentia, in exequendis Fortitudo admirabilis, Magnitudo animi, Juſtitia, Fides, Religio, tanquam ſagittæ in arcu brachij potentis, ad tollendam hӕreſim, delendum mendacium. Cùm hæc inter ſanctiſſimum Pontificem, & Regem Maximum incredibilis eſſet virtutum, & voluntatum conſpiratio, quid aliud nos augurari oportebat, quàm fidei victorias, & gloriam Eccleſiӕ. Verumtamen, Beatiſſimo Pater, hæc contra omnium exſpectationem perverſis quibusdam hominum improborum artibus interpellata ſunt: vix prӕ dolore hæc meminiſſe, nedum commemorare poſſumus. Etenim dum Rex Chriſtianiſſimus pro ſua pietate rem Eccleſiӕ bene & feliciter gerit, ecce per Provincias & Civitates Galliarum Litteræ Apoſtolicӕ divulgatæ ſunt, quibus ſacra Regis Chriſtianiſſimi Majeſtas offenditur, acerbis minacibusque litteris impetitur ille Rex.

I Prӕ-

Prædicator fidei, Defenſor Eccleſiæ, Regionum Præſul, Patriæ Cuſtos, Triumphator Gentium; convelluntur Jura Regni, tolluntur ſacra majorum noſtrorum depoſita, pulſantur Eccleſiæ Gallicanæ libertates, cæditur reverentia Sacerdotalis, Provinciarum Eccleſiarumq́ue Privilegia violantur, ſubvertitur Jurisdictio Epiſcoporum, perruptisq́ue terminis, quos Patres noſtri conſtituerunt, ex antiqua Patrum noſtrorum hæreditate immeriti dejicimur. Ingemuit, Beatiſſime Pater, Clerus Gallicanus, cùm videret, contra Canonem Eccleſiaſticum, & contra formam judiciorum condemnatum eſſe Illuſtriſſimum Archiepiſcopum Tholoſanum; exhorruit diſtrictum & minitantem Capiti Collegæ excommunicationis gladium, demum contra fidem Concordatorum litteræ Pontificiæ absque Canonica cauſa denegantur ritè nominato ad Apamienſem Epiſcopatum; unde accidit, ut non ſuccurratur Eccleſiæ ſciſſurâ laboranti, quoniam non adeſt Epiſcopus, qui & pro munere inſtitutionis ſuæ tollat ſchiſma, & diſſidentes ad unitatem revocet.

Unde verò, Beatiſſime Pater, tot & tantæ in nos irarum cauſæ? quos olim unus ex Veſtræ Sanctitatis Prædeceſſoribus appellabat Gentem ſanctam, Regale Sacerdotium, Populum acquiſitionis, cui Deus Iſraël benedixit. Nonne nobis eadem, quæ Majoribus noſtris fuit in Summum Pontificem devotio? Nonne erga Sanctitatem Veſtram reverentiæ & obedientiæ obteſtatio ſimilis? idemq́ue nos, quos illos olim ejusdem communionis vinculum Sedi Apoſtolicæ adſtrictos tenet? Dolemus, Beatiſſime Pater, nihilominùs ex veſtris litteris in Eccleſia ſeri diſcordias; cumq́ue in dies malum ingraveſceret, huic tandem obviàm ire cœpimus; habitoq́ue generali Eccleſiæ Gallicanæ

canæ conventu in commune providere, ne quid detrimenti Chriſtiana res caperet. Adivimus itaque Regem Chriſtianiſſimum, & quâ legatione pro Chriſto fungimur, tanquam DEO exhortante per nos, obſecravimus, ne ex unius negotij cauſa ædificationem Dei diſſolvi fineret. Eum verò, Beatiſſime Pater, qui pacandi orbis gratiâ, gloriæ & magnitudini ſuæ, quibus nihil fortiſſimo Principi pretioſius eſt, ultrò modum fecit, tranquillitati Eccleſiæ & felicitati Sacerdotum nihil non condonaturum eſſe, rogationis noſtræ eventus comprobavit.

Quoniam verò paci & quieti Eccleſiæ Gallicanæ, non modò in præſentiarum, ſed etiam in poſterum proſpiciendum eſt, talia nempe præceſſerunt, ut ſimilia, vel etiam graviora præcaveri oporteat; præmiſſo erga Sedem Apoſtolicam quod decet, reverentiæ & obedientiæ officio, impenſiùs deprecamur Sanctitatem Veſtram, ne jura, privilegia, mores, & inſtituta Majorum convelli, aut minui patiatur, ea præſertim, quæ ſacris Canonibus, & Patrum Decretis ſtabilita nobis ſemper in honore & uſu fuerunt, & quæcumque Eccleſia Gallicana auctoritate conſuetudinis & vetuſtatis poſſeſſione defendit: idque eò ardentioribus votis expoſcimus, quo nullâ temporum interruptione, nullaque definitione Patrum hac in re Eccleſiæ Gallicanæ derogatum eſt. Ejusmodi autem ſunt Epiſcoporum judicia, quæ ex Patrum Decretis, & ex moribus noſtris in his partibus à nobis tractari, quin etiam interjectis ad Sedem Apoſtolicam appellationibus finiri debent; ea quoque, quæ ad jurisdictionem Metropolitanorum & Epiſcoporum attinent, jura Regni, libertates Eccleſiarum, negoria Eccleſiaſtica, quæ omnia intra limites Diœceſeos Galliarum æſtimari, agitari, & judicari con-

dictum eſt. Prudentiſſimè enim, & juſtiſſimè, ut in ſimili propè negotio Patres Africani ad Cœleſtinum Papam ſcribebant, Nicæni Patres providerunt, quæcumque negotia, ubi orta, ſunt finienda, nec unicuique Provinciæ gratiam Sancti Spiritûs defuturam, quâ æquitas à Chriſti Sacerdotibus, & prudenter videatur, & conſtantiſſimè teneatur.

Oramus itaque Sanctitatem Veſtram, & omnibus precibus obteſtamur, ut ſuam, quam Veſtris Fratribus DEUS tribuit portionem, intactam illibatamque eſſe velit, ut paterno animo ſuam filijs hæreditatem ſartam tectamque cuſtodiat, ut vulneribus Eccleſiæ Gallicanæ Matris noſtræ piâ, & ſalubri eorum, quæ geſta ſunt, ratione medeatur; nec interceſſionem Cleri Gallicani minùs æquis auribus accipiat, dum præſertim periculum eſt, ne quid diſpendij res noſtræ, nobis tacentibus, patiantur. Neque hæc pro juribus noſtris defendendis repentina ſupervenerunt ſubſidia: antiqua Majorum noſtrorum documenta ſunt, quæ ut hauſimus ab ijs, ea pariter hoc Eccleſiaſtici vigoris, & Sacerdotalis animi exemplo, ad poſteros transmittimus. Quin etiam æmulamur ſapientiam Patrum, qui in ſimilibus cauſis, ſimili modo ſuis inſtitutis providerunt, neque id ægrè tuliſſe Summos Pontifices Bonifacium & Cœleſtinum, quin & hiſce poſtremis temporibus Innocentium X. accepimus; ſperamus quoque, Beatiſſime Pater, fore ut Veſtra Sanctitas æqui bonique conſulat hanc noſtram conteſtandæ, & dirimendæ cauſæ rationem, ubi ſine honoris erga Veſtram Sanctitatem diminutione, ſine ulla charitatis offenſione, decertata jura ſuis poſſeſſoribus aſſeruntur. Nobis enim hoc inprimis de Veſtra Sanctitate pollicemur, ut ille, cujus ad Pontificatum felix ortus, & læti

læti dies fuerunt, cujus vita omnis virtutibus tanquam fauſtis ſyderibus fulget, amotis procul vel levium diſſidiorum nebulis, tranquillitatem Eccleſiæ Gallicanæ afferat, & ſerenitatem. Hoc omnium noſtrûm votum, & hoc cum Apoſtolica benedictione optant, expectantque.

Datum Pariſijs pridie Nonas menſis Maji, Anno 1682.

Sanctitatis Veſtræ

Obſequentiſſimi & devotiſſimi Filij ac Servi Veſtri,

Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici Viri in Comitiis Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs congregati.

Franciſcus Archiepiſcopus Pariſienſis, Præſes.

De Mandato Illuſtriſſimorum & Reverendiſſimorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, totiuſque Cœtûs Eccleſiaſtici in Comitijs Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs congregati.

Litteræ S. Pontificis ad Conventum Pariſienſem.

VEnerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, &c. Paternæ charitati, quâ chariſſimum in Chriſto Filium noſtrum Ludovicum Regem Chriſtianiſſimum, & Eccleſias veſtras, vos ipſos, & univerſum iſtud Regnum amplectimur, permoleſtum accidit, ac planè acerbum cognoſcere ex veſtris litteris die tertiâ Februarij ad Nos datis, Epiſcopos, Clerumque Galliæ, qui corona olim, & gaudium erant Apoſtolicæ Sedis, ita ſe erga illam in præſens gerere, ut cogamur multis cum lacrymis uſurpare propheticum illud: *Filij matris meæ pugnaverunt adversùm me.* Quamquam adverſùm Vos ipſos potiùs pugnatis, dum Nobis in ea cauſa reſiſtitis, in qua veſtrarum Eccleſiarum ſalus, ac libertas agitur, & in qua Nos pro viribus, & dignitate Epiſcopali in iſto Regno tuenda, ab aliquibus Ordinis veſtri pijs, ac fortibus viris appellati abſque mora ſurreximus, & jam pridem in gradu ſtamus, nullas privatas Noſtras rationes ſecuti, ſed debitæ Eccleſijs omnibus ſollicitudini, & intimo amori erga Vos Noſtro ſatisfacturi.

Nihil ſanè lætum, & veſtris nominibus dignum eas litteras continere in ipſo earum limine intelleximus: nam præter ea, quæ de norma in comitijs convocandis, peragendiſque ſervata afferebantur, animadvertimus, eas ordiri à metu Veſtro, quo ſuaſore nunquam Sacerdotes Dei eſſe ſolent, & in ardua, & excelſa pro Religione, & Eccleſiaſtica libertate, vel aggrediendo fortes, vel perficiendo conſtantes. Quem quidem metum falsò judicaviſtis

viſtis poſſe vos in ſinum Noſtrum effundere. In ſinu enim Noſtro hoſpitari perpetuò debet Charitas Chriſti, quæ foras mittit, & longè arcet à ſe timorem. Quâ charitate erga vos, Regnumque Galliæ paternum cor Noſtrum flagrare multis jam, ac magnis experimentis cognoſci potuit, quæ hic referre non eſt neceſſe. Si quid eſt autem, in quo bene merita de vobis ſit charitas Noſtra, id eſſe imprimis putamus, hoc ipſum Regaliæ negotium, ex quo ſi ſeriò res perpendatur, omnis ordinis veſtri dignitas, atq; authoritas pendet. *Timuiſtis* ergo, *ubi non erat timor:* Id unum timendum vobis erat, ne apud DEUM, hominesq; redargui ritè poſſetis, loco atque honori veſtro, & Paſtoralis officij debito defuiſſe: memoriâ vobis repetenda erant, quæ antiqui illi Sanctiſſimi Præſules, quos quàm plurimi poſtea quâlibet ætate ſunt imitati, Epiſcopalis conſtantiæ, ac fortitudinis exempla in hujusmodi caſibus ad veſtram eruditionem ediderunt. Intuendæ imagines Prædeceſſorum veſtrorum, non ſolùm qui Patrum, ſed qui noſtrâ quoque memoriâ floruerunt, & qui Ivonis Carnotenſis dicta laudatis, debuiſtis etiam facta, cùm res poſceret, imitari. Nôſtis quantum is fecerit, paſſusque ſit in turbulenta illa, & periculoſa contentione inter Urbanum Pontificem, & Philippum Regem, muneris ſui eſſe arbitratus, contra Regiam indignationem ſtare, bonis ſpoliari, carceres, & exilia perferre, deſerentibus alijs cauſam meliorem. Officij veſtri erat Sedis Apoſtolicæ authoritati Vos adjungere, & Paſtorali pectore, humilitate ſacerdotali cauſam Eccleſiarum veſtrarum apud Regem agere, ejus conſcientiam de tota re inſtruendo, etiam cum periculo Regium in vos animum irritandi, ut poſſetis impoſterùm ſine rubore in quotidiana Pſalmodia

Deum

Deum alloquentes Davidica verba proferre: *Loquebar de teſtimonijs tuis in conſpectu Regum, & non confundebar.* Quantò magis id vobis faciendum fuit, tam perſpectâ & exploratâ optimi Principis juſtitiâ, & pietate, quem ſingulari pietate Epiſcopos audire, Eccleſijs favere, & Epiſcopalem poteſtatem intemeratam velle vos ipſi ſcribitis, & Nos magna cum voluptate legimus in veſtris litteris. Non dubitamus, ſi ſtetiſſetis coram Rege pro cauſæ tam juſtæ defenſione, neque defutura vobis verba, quæ loqueremini, neque Regi cor docile, quo veſtris annueret poſtulatis. Nunc, cùm muneris veſtri, & Regiæ æquitatis quodammodò obliti in tanti momenti negotio ſilentium tenueritis, non videmus, quo probabili fundamento ſignificetis, vos ad ita agendum adductos, quòd in controverſia victi ſitis; quòd cauſâ cecidiſtis. Quomodo cecidit, qui non ſtetit? ecquis veſtrûm tam gravem, tam juſtam cauſam, tam ſacroſanctam curavit apud Regem? Cùm tamen prædeceſſores veſtri in ſimili periculo conſtitutam, non ſemel apud Superiores Galliæ Reges, imò apud Hunc Ipſum liberâ voce defenderint, victoresque à Regio conſpectu deceſſerint, relatis etiam ab æquiſſimo Rege præmijs paſtoralis officij ſtrenuè impleti? Ecquis veſtrûm in arenam deſcendit, ut opponeret murum pro domo Iſraël? quis auſus eſt invidiæ ſe offerre? quis vel vocem unam emiſit memorem priſtinæ libertatis? clamaverunt interim, ſicuti ſcribitis, & quidem in mala cauſa pro Regio Jure clamaverunt Regis adminiſtri, cùm vos in optima pro Chriſti honore ſileretis. Neque illa ſolidiora, quòd reddituri Nobis rationem, ſeu veriùs excuſationem allaturi, rerum in hujuſmodi comitijs per vos actarum exaggeratis periculum, ne Sacerdotium, & Imperium inter

ter ſe collidantur, & mala, quæ exinde in Eccleſiam, & in Rempublicam conſequi poſſent; proinde exiſtimâſſe vos ad officium veſtrum pertinere, aliquam inire rationem tollendi de medio gliſcentis diſſidij, nullam verò apparuiſſe commodiorem remedio à Patribus judicato, utili condeſcenſione Canones temperandi pro temporum neceſſitate, ubi neq́ue fidei veritas, neq́ue morum honeſtas periclitetur. Deberi ab ordine veſtro, deberi à Gallicana, imò ab univerſa Eccleſia plurimùm Regi, tam præclarè de Catholica Religione merito, & in dies magis mereri cupienti; propterea vos jure veſtro decedentes illud in Regem contuliſſe. Omittimus hìc commemorare, quæ ſignificatis de appellato à vobis ſæculari Magiſtratu, à quo victi deceſſeritis; cupimus enim ejus facti memoriam aboleri, & volumus ea Vos verba à litteris veſtris expungere, ne in actis Cleri Gallicani reſideant ad dedecus veſtri nominis ſempiternum. Quæ de Innocentio III. Benedicto XII. Bonifacio VIII. in veſtram defenſionem adducitis, non defuere, qui doctis litteris oſtenderint, quàm frivola, atq́ue extranea ſint cauſæ, & magis notum eſt, quàm ut opus ſit commemorare, quo Zelo, quâ conſtantiâ eximij illi Pontifices Eccleſiæ libertatem defenderint adverſùs ſæculares poteſtates, tantùm abeſt, ut exemplo eorum poſſint errori veſtro ſuffragari. Cæterùm ultro admittimus, & laudamus conſilium relaxandi Canonum diſciplinam pro temporum neceſſitate, ubi fieri id poſſit ſine fidei, & morum diſpendio; imò addimus cum Auguſtino toleranda aliquando pro bono unitatis, quæ pro bono æquitatis odio habenda ſunt, neq́ue eradicanda zizania, ubi periculum ſit, ne ſimul etiam triticum eradicetur. Id ita tamen accipi oportet, & in aliquo

K tan-

tantùm peculiari caſu, & ad tempus, & ubi neceſſitas urget, licitum ſit, ſicuti factum eſt ab Eccleſia, cùm Arrianos, & Donatiſtas Epiſcopos ejurato errore ſuis Eccleſijs reſtituit, ut populos, qui ſecuti eos fuerant, in officio continerent. Aliud eſt, ubi diſciplina Eccleſiæ per univerſi ampliſſimi Regni ambitum ſine temporis termino, & manifeſto periculo, ne exemplum latiùs manet, labefactatur, imò evertitur ipſius diſciplinæ, & Hierarchiæ Eccleſiaſticæ fundamentum, ſicuti evenire neceſſe eſſet, ſi quæ à Rege Chriſtianiſſimo in negotio Regaliæ nuper acta ſunt, conniventibus, imò etiam conſentientibus vobis, contra notam jam vobis in eam rem mentem Noſtram, & contra ipſam jurisjurandi Religionem, quâ vos DEO, Romanæ, veſtriſque Eccleſijs obligâſtis, cùm Epiſcopali charactere imbueremini, hæc executioni mandari, & malum invaleſcere diutiùs differendo permitteretur; ac non ea nos pro tradita divinitùs humilitati Noſtræ ſuprema in univerſam Eccleſiam poteſtate ſolemni more, prædeceſſorum Noſtrorum veſtigijs inhærentes, improbaremus. Cùm præſertim per abuſum Regaliæ non ſolùm everti diſciplinam Eccleſiæ res ipſa doceat, ſed etiam fidei ipſius integritatem in diſcrimen vocari facilè intelligamus ex ipſis Regiorum Decretorum verbis, quæ jus conferendi beneficia Regi vindicant, non tanquam profluens ex aliqua Eccleſiæ conceſſione, ſed tanquam ingenitum Regiæ Coronæ. Illam verò partem litterarum veſtrarum non ſine animi horrore legere potuimus, in qua dicitur, vos jure veſtro decedentes illud in Regem contuliſſe, quaſi Eccleſiarum, quæ curæ veſtræ creditæ ſunt, eſſetis arbitri non cuſtodes, & quaſi Eccleſiæ ipſæ, & ſpiritualia earum jura poſſent ſub poteſtatis ſæcu-

cula-

cularis jugum mitti ab Epiſcopis, qui ſe pro earum libertate in ſervitutem dare deberent. Vos ſanè ipſi hanc veritatem agnoſcitis, & confeſſi eſtis, dum alibi pronunciâſtis, jus Regaliæ ſervitutem quandam eſſe, quæ in ea præſertim, quæ ſpectant beneficiorum collationem, imponi non poteſt, niſi Eccleſiâ concedente, vel ſaltem conſentiente. Quo jure vos ergo jus illud in Regem contuliſtis? cumque ſacri Canones diſtrahi vetent jura Eccleſiarum, quomodò vos diſtrahere in animum induxiſtis, quaſi eorundem Canonum authoritati derogare liceat vobis? Revocate in memoriam, quæ inclitus ille veſter Clarevallenſis Abbas, non Gallicanæ modò, ſed univerſalis Eccleſiæ Lumen à Vobis jure merito nuncupatus, Eugenium Pontificem officij ſui admonens reliquit ſcripta præclarè; meminiſſet ſe eſſe, cui claves traditæ, cui oves creditæ ſunt, eſſe quidem & alios cœli janitores, & gregum paſtores, ſed cùm habeant illi aſſignatos greges ſinguli ſingulos, ipſi univerſos creditos, Unicum, nec modò ovium, ſed & Paſtorum Eugenium eſſe Paſtorem, ideoque juxta Canonum ſtatuta alios Epiſcopos vocatos fuiſſe in partem ſollicitudinis, ipſum in plenitudinem poteſtatis. Ex quibus verbis quantùm vos admoneri par eſt de obſequio, & obedientiâ, quàm habetis huic ſanctæ Sedi, cui Nos Deo authore, quamquàm immeriti præſidemus, tantumdem Paſtoralis Noſtra ſollicitudo excitatur, ad inchoandum tandem aliquando in hoc negotio, quam nimia fortaſſe longanimitas Noſtra, dum pœnitentiæ ſpatium damus, hactenus diſtulit; Apoſtolici muneris executionem; quamobrem per præſentes litteras traditâ Nobis ab Omnipotente Deo authoritate improbamus, reſcindimus, & caſſamus, quæ in iſtis veſtris comitijs acta ſunt in negotio

Regaliæ, cum omnibus inde ſecutis, & quæ impoſterùm attentari contingat, eaque perpetuò irrita, & inania declaramus, quamvis, cùm ſint ipſa per ſe manifeſtè nulla, caſſatione, declaratione hujusmodi non egerent. Speramus attamen vôs quoque ipſos re meliùs conſideratâ, celeri retractatione conſulturos conſcientiæ veſtræ, & Cleri Gallicani exiſtimationi, ex quo Clero, ſicuti hucusque non defuêre, ita impoſterùm non defuturos confidimus, qui boni Paſtoris exemplo libenter animam ponere parati ſint pro ovibus ſuis, & pro teſtamento Patrum ſuorum. Nos quidem pro officij Noſtri debito parati ſumus, DEI adjutrice gratiâ, ſacrificare ſacrificium juſtitiæ, & Eccleſiæ jura, ac libertatem, & hujus S. Sedis authoritatem, dignitatemque defendere, nil de Nobis, ſed omnia de Eo præſumentes, qui Nos confortat, & operatur in Nobis, & qui juſſit Petrum ſuper aquam ambulare; *præterit enim figura hujus mundi, & dies Domini appropinquat.* Sic ergo agamus Venerabiles Fratres, ac dilecti filij, ut, cùm Summus Paterfamilias, & Princeps Paſtorum rationem ponere voluerit cum ſervis ſuis, ſanguinem peſſumdatæ Eccleſiæ, quam ſuo cruore ipſe quaſivit, de Noſtris manibus non requirat. Vobis interim omnibus Apoſtolicam benedictionem, cui cæleſtem accedere exoptamus, intimo Paterni amoris affectu impartimur. Datum Romæ die XI. Aprilis. M. DC. LXXX.I.

Dile-

Dilectis in Chriſto Filiabus Monialibus, ſeu Canoniſſis Regularibus Congregationis Beatæ Mariæ Virginis nuncupatis, Monaſterij loci de Sciaron, Pariſienſis Diœceſis,

Ordinis Canonicorum Regularium Sancti Auguſtini Servi DEI Petri Fourier.

INNOCENTIUS PAPA XI.

Dilectæ in Chriſto Filiæ, allatum ad nos eſt, monialem quandam Ciſtercienſis, ſeu alterius, non tamen Veſtri Ordinis Mariam Angelicam Le Maiſtre nuncupatam, prætextu Regiæ nominationis ad perpetuam, ſeu temporalem iſtius Monaſterij præfecturam ſe in ejuſdem poſſeſſionem, effractis violenter clauſtri veſtri foribus, dum vos ad Divinam opem implorandam preces ad aram ſuppliciter funderetis, immiſiſſe. Eam ſanè ex hujusmodi facto cepimus intimi doloris amaritudinem, quam rei ipſius atrocitas, & grave ſcandalum, quod exinde profectum eſt, expoſcebat, neque minori commiſerationis ſenſu proſecuti vos fuimus, Qui cognitam, & perſpectam habemus pietatem átque egregiam diſciplinam, quâ inſtituti veſtri, præſertim in gratuita & fideli puellarum inſtructione normam tenetis, ſperamus non defutura Vobis veriora ſolatia à Patre Miſericordiarum, qui Virtutem veſtram ita exercet, & quaſi per ignem probat, ut ornet, & illuſtret magis, & ampliori mercede ſuo tempore coronet: Præcipimus interim Vobis, ne

præfatæ Mariæ Angelicæ ullum obedientiæ actum exhibeatis, aut quidquam faciatis, quod trahi aliquo modo poſſit in approbationem, & conſenſum eorum, quæ hâc occaſione à quocunq;. quovis colore peracta & patrata ſunt, quæque Nos Apoſtolicâ authoritate nulla, átque irrita declaramus, & (quatenus opus ſit) caſſamus, omniáque & ſingula tam à dicta Maria Angelica, quàm ab ejus fautoribus attentata annullamus, revocamus, átque abrogamus; ſed procedatis juxta Regularum veſtrarum præſcriptum, ad eligendum de gremio veſtro Matrem, ſeu Prioriſſam triennalem eâ charitate, & prudentiâ, ut monaſterio veſtro præeſſe cum laude poſſit. Cæterùm mandamus, ut ſorores ſeu Matres veſtræ, Moniales dicti veſtri Monaſterij, quæ auſu temerario relegatæ aſſeruntur, quantò citiùs redeant, & ibi voce activâ & paſſivâ frui, potiri & gaudere poſſint, Vobisque & ipſis, totique Congregationi Beatæ Mariæ Virginis Inſtituti præfati Servi DEI Petri Fourier, & præſertim veſtro Monaſterio Pontificium Noſtrum patrocinium ex animo pollicemur, dum accuratis, & jugibus precibus veſtris neceſſitates Eccleſiæ, & Nos ipſos commendamus, quibus Apoſtolicam Benedictionem paternè impartimur. Datum Romæ die VII. Auguſti. M. DC. LXXX.

Marius Spinola.

Litte-

Litteræ ab Archi-Epiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Cleri Gallicani deputatis ad Regem Chriſtianiſſimum datæ, & Latinitati ex Gallico redditæ.

Domine &c.

INtelleximus, nec abſque intimo doloris ſenſu à S.mo D. N. Romano Pontifice ad Majeſtatem Veſtram delatas eſſe litteras, quibus non ſolùm Majeſtatem Veſtram exhortandam ducit, ne aliquas noſtrarum Eccleſiarum Regaliæ ſubijciat; Verùm etiam, niſi Paternis, ac ſæpè repetitis admonitionibus acquieſcat, ſuâ poteſtate ſe uſurum denunciat; Enimverò Noſtrarum partium, Noſtrique obſequij eſſe credimus minimè in re tanti momenti ſilentium tenere, eo præſertim temporis, quo invito, ægroque animo ferimus Filium Primogenitum, Eccleſiæque Protectorem ijs omnino minis, eâdemque acerbitate tractari, quâ Principes ſolent, qui Eccleſiæ jura invadunt. Non eſt Nobis animus cum Majeſtate Veſtra in eo negotio diſceptare, in quo ab Eadem tot argumenta notaſque Pietatis, & juſtitiæ jam dudum accepimus; ſed tantùm hanc novam agendi rationem dolentes intuemur, ex qua tantùm abeſt, ut Eccleſiæ, Sedíque Romanæ honoris aliquid, & emolumenti accedat, ut potiùs ingentia utrique mala peſſimíque effectus timendi ſint, quis enim non videat intempeſtivâ hâc ſeveritate eorum animos, & molitiones ali, qui turbido, inquietóque ingenio ſunt, & contra Sanctitatis ſuæ genium, ac intentiones rectiſſimas occaſionem hanc amplectuntur, vindictam, privatóſque affectus explicandi, & Majeſtatis Veſtræ, ejusque Prælatorum honori, quod jam dudum faciunt,

ciunt, acerbè inſultandi. Ipſi omnino ſunt, qui lapidem omnem movent, induſtriamque collocant dignitati Sacerdotali cum Regia collidendæ, eo potiſſimùm tempore, quo nunquam magis oportuit utrámque fœderari, & nunc maximè, cùm, quæ Religioni augendæ, Diſciplinæ exornandæ, expugnandiſque erroribus Hæreticorum, à Majeſtate Veſtra quotidie fiunt orbe toto, cantantur; Enimverò nec conſilia Nobis, nec media deſunt, quibus auctoritate Majeſtatis Veſtræ, & potentiâ nixi, tam pernicioſos funeſtoſque eventus avertere poſſimus, explicatâ videlicet ſummo Pontifici animi noſtri ſententiâ, aliiſque remediis, quæ tam gravi malo conveniunt, maturè adhibitis, illæsâ tamen eâ Reverentiâ, obſequióque, quæ Chriſti Vicario profitemur. Hoc ſiquidem Prædeceſſores noſtri ſolemne ſemper habuerunt, ut Zelo, quo Eccleſiaſticam libertatem tuendi flagrabant, Reverentiam adjungerent tot titulis cum naturæ, tum Religionis ſuis Regibus debitam. Et quemadmodùm Majeſtati Veſtræ inter alia tot decora illud etiam acceſſit, ut Majores Suos omnes potentiâ, & Religione poſt ſe relinquat, ita Nos quóque ſic obſtrictos habet, devinctóſque, ut ab Ejus obſequio nullâ ratione, nulliſque artibus avelli poſſimus. Serviet hæc animi noſtri conteſtatio eludendis conatibus omnium ſacræ Sedi, Regnóque inimicorum, eámque Nos tantò libentiùs, &, quàm fieri poteſt candidiſſimè, repetendam ducimus, quòd neceſſarium credamus, ut totus Orbis intelligat, & amorem Eccleſiis, & venerationem Regibus debitam conjungi à Nobis poſſe. Qui erimus perpetuùm

Majeſtatis Veſtræ

Humilliſſimi, obſequentiſſimi, fidelíſſimi, obligatiſſimi Servi & ſubditi

Archiepiſcopi, Epiſcopi cæterique Deputati, &c.

XII.

XII. Hactenus Innocentij XI. Pontificis Max. litteræ, in quibus & libertas Pontifice digna, & Majeſtas, ad quam ſcribit, obſervata publico reverentiæ, & auctoritatis temperamento, & tamen à quibuſdam inhumanitatis notatæ ſunt, quòd dicerent, oportuiſſe Regem majeſtate, & victorijs ferocem molliùs tractari, nec minis, ſed obſequio flecti.

Sed qui hæc dicunt, nec officium ſatis conſiderant Pontificis Max. nec morem; quis enim Regem veritatis admoneat, tacente Petro, Chriſtíque Vicario?

Inter tot adulantium illecebras miſerrima ſit Principis conditio, ſi ne à Patre quidem veritatem audiat. Eodem calamo ſcripſit Innocentius XI. quo Illius Prædeceſſores ad Reges ſcripsêre, imò dulciore, ùt patebit ex fragmentis paulò poſt recitandis; recitabimus verò eo animo, ut intelligat Lector Summorum Pontificum ſemper hunc animum, & morem fuiſſe, ut Dei ſapientiam, cujus in Eccleſia perſonam ſuſtinent, imitarentur, *quæ operatur omnia fortiter, & ſuaviter.*

Innocentius III. ad Alexium Comnenum Imperatorem (*a*) ſic loquitur: *Mirata eſt Imperialis ſublimitas, quòd Te niſi fuimus in noſtris litteris increpare. Huic autem Tuæ admirationi non cauſam, ſed occaſionem præbuit, quòd legiſti B. Petrum Apoſtolorum Principem ſic ſcripſiſſe: Subditi eſtote omni humanæ creaturæ propter Deum, ſive Regi tanquam præcellenti, ſive Ducibus, tanquam ab Eo miſſis ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum: Nos autem etſi non increpando ſcripſerimus, potuiſſemus tamen rationabiliter increpare: cùm B. Paulus Apoſtolus Epiſcopum inſtituens ad Timotheum ſcribat: Prædica Verbum, inſta opportunè, importunè, argue, obſecra, increpa in omni patientia; Non enim os Noſtrum debet eſſe ligatum, ſed patere debet ad omnes; ne ſecundùm Propheticum verbum ſimus canes latrare non valentes. Unde correctio Noſtra Tibi non debuit eſſe moleſta, ſed magis accepta, quia Pater Filium quem diligit, caſtigat: debitum igitur Paſtoralis officij exequimur, cùm obſecramus, arguimus, quando increpamus, & non ſolùm alios, ſed Imperatores, & Reges, & ad ea ſtudemus adducere, quæ Divinæ ſunt placita Majeſtati.*

Symmachus Papa in Apologetico ad Anaſtaſium Imperatorem: Precor Imperator inquit, *pace Tuâ dixerim: Memento Te hominem, ut poſſis uti conceſſâ Tibi divinitùs poteſtate, quia etiamſi hæc ſub humano prævenêre judicio, ſub Divino neceſſe eſt, ut diſcutiantur examine. Fortaſſis dicturus es, ſcriptum eſſe omni Poteſtati ſub-*

(*a*) in c. 6. de major. & obed.

ti ſubditos nos eſſe debere. Nos quidem Poteſtates humanas ſuo loco ſuſcipimus, donec contra Deum ſuas non erigunt voluntates. Defer Deo in Nobis ſenatui, & Collegio Clericorum Romæ, & Nos deferemus Deo in Te. Cæterum ſi Tu Deo non defers, non potes ejus uti privilegio, cujus jura contemnis. Dicis; quòd mecum conſpirante Senatu excommunicaverim Te. Ita quidem Ego, ſed rationabiliter factum à Deceſſoribus Meis ſine dubio ſubſequor, & conteſtari meâ voce non deſino, ut Te memineris hominem, quantálibet ſis mundi Poteſtate ſubnixus, circumſpiciá que cunctos, qui Catholicam fidem perſequi, & affligere ſunt conati, quemadmodùm prævalendo defecerint, &c.

Stephanus Papa Baſilio Imperatori: *Accipe quæſo Imperator optimam in partem, quæ ſubijcio: Datum Tibi eſt, ut cures, quo pacto Tyrannorum impietatem, & immanitatem potentiæ ferro præcidas, ſubjectis tuis jura adminiſtres, leges condas, terrâ, maríque exercitum componas, hæc ſunt capita, curaq; Imperij Veſtri. Noſtri verò cura gregis tantò præſtantior eſt, quantum eſt inter cœleſtia, ac terreſtria diſcrimen: obteſtor igitur Tuam pietatem, ut Principum Apoſtolorum inſtituta ſequáre, magnâque veneratione amplectâre, omnium enim in orbe Terrarum ordo, & Pontificatus Eccleſiæ à Principe Apoſtolorum Petro originem accepit, per quem & Nos ſincerâ, & incorruptâ doctrinâ inſtruimus, & docemus omnes: Tua verò Majeſtas perpendat potiùs, ſi ex grege DEI (quod opto) eſt, ovem ſe eſſe, & limites Apoſtolorum ne tranſilias.*

Gregorius Papa Leoni Iſaurico Imperatori: *Obſecutus es*, ait, *pervicaci animo Tuo, ac domeſticis perturbationibus, & ſcripſiſti*: IMPERATOR SUM, ET SACERDOS. *Audi humilitatem Noſtram Imperator: ceſſa, & ſanctam Eccleſiam ſequere, prout inveniſti, átque accepiſti: non ſunt Imperatorum dogmata, ſed Pontificum, quoniam ſenſum Chriſti Nos habemus: alia eſt Eccleſiaſticarum Conſtitutionum inſtitutio, & alius ſenſus ſæcularium. In adminiſtrationibus ſæculi militarem, ac ineptum, quem habes ſenſum, ac craſſum, in ſpiritualibus dogmatum adminiſtrationibus habere non potes &c. Imperatores, qui piè, & in Chriſto vixerunt, Eccleſiarum Pontificibus obedire minimè recuſârunt, nec Eos vexârunt. Tu verò Imperator, cùm tranſgreſſus fueris, ac perverſus evaſeris & manu propriâ ſubſcripſeris, ac confeſſus fueris, eum, qui terminos Patrum tollit execrabilem eſſe, in hoc proprio judicio condemnatus es, ac Spiritum ſanctum à Te alienâſti, & animam Tuam in barathra, & prærupta loca præcipitem egiſti, quòd humiliari nolueris, durámque cervicem Tuam ſubmittere. Ecce, nunc quóque Te hortamur, pœnitentiam age, & convertere, atq; ad veritatem ingredere, ſicut inveniſti, & accepiſti, cuſtodi.*

Ambroſius Theodoſ. Imp. *Fortaſſe Princeps dignitas iſta, quâ præditus es, & licentia, quam Tibi ſumis, animo caliginem offundit, neq; ſinit reputare, quàm ſit atrox facinus, ac deteſtabile, quod admiſiſti. Ego autem ſcire Te pervelim, unum Deum eſſe potentem omnium rerum, & Dominum hujus Univerſitatis: mortales verò nihil niſi canum, & inane nomen: neq; in hac communi miſeria ſingularem eſſe Veſtram Regum conditionem: ex luto viciſſimâ rerum natura patre fictis, & excitati mox in lutum reciduis, Vosq; temporis momento mors æquat illis ipſis, quos nimirum eludttis umbratili hoc Imperio. Agnoſce crimen, & perhorreſce, neq; auſus fueris temeratum iſtud caput intra ſacratos templi fines inferre; tantùm humani ſanguinis hauſiſti, ut procul inde ſis amovendus, ubi celebrantur Auguſtiſſima Myſteria Redemptionis humanæ,* &c. Extincto Maximo Tyranno, & Mediolani agente Ambroſio, facinus accidit, quo res Catholicorum turbatæ. Incenſa fuerat à Chriſtianis majori ſtudio, quàm prudentiâ Judæorum Synagoga, & Lucus Valentinianorum. Hi Dijs triginta thus adolebant. Res ad Imperatorem delata: qui turbarum metu Synagogam ab Epiſcopo, & Chriſtianorum impenſis reparari mandat. Movere ſe continuò Ambroſius, qui tum degebat Aquilejæ, datâque epiſtolâ Imperatorem à ſententia revocare. Ubi inter alia: *Peto, ut patienter ſermonem meum audias; nam ſi ſum indignus, qui à te audiar, indignus ſum, qui pro te offeram, cui Tua Vota, cui Tuas committas preces. Ipſe ergo non audies eum, quem pro Te audiri velis? non eſt imperiale libertatem dicendi negare: neq; ſacerdotale, quod ſentiat, non dicere. Relatum eſt à Comite Orientis incenſam eſſe Synagogam, idq; auctore factum Epiſcopo. Juſſiſti judicari in cæteros, Synagogam ab ipſo ædificari Epiſcopo. Non adſtruo exſpectandam fuiſſe aſſertionem Epiſcopi. Hoc dico, non vereris Imperator, ne non acquieſcat ſententiæ tuæ? Non etenim vereris, quod futurum eſt, ne verbis reſiſtat Comiti Tuo? neceſſe erit igitur, ut aut prævaricatorem, aut Martyrem facias. Hâc propoſitâ conditione puto dicturum Epiſcopum, quòd ipſe ignes ſparſerit, turbas compulerit, populos concluſerit; hoc, inquam, dicet, ne amittat occaſionem Martyrij. O beatum mendacium! quo acquiritur aliorum abſolutio. Hoc eſt Imperator, quod popoſci & ego, ut in me magis vindicares, & hoc ſi crimen putas, mihi adſcribas. Quid mandas in abſentes judicium? habes præſentem, habes confitentem reum. Proclamo, quòd ego Synagogam incenderim, certè quòd ego mandaverim, ne locus eſſet, in quo negaretur Chriſtus. Legimus templa Idolis antiquitus condita de Manubijs Cimbrorum, de ſpolijs reliquorum hoſtium. Prô pudor! Theodoſi, ergo titulum hunc Judæi in fronte Synagogæ ſuæ ſcribent: templum*

plum impietatis factum de Manubijs Chriſtianorum? Cunctabatur tamen Theodoſius, & an edictum refigeret, animi pendebat; advolat igitur Mediolanum Ambroſius, & præſentem Imperatorem de ſuggeſtu vehementi Apoſtrophe, indutâque perſonâ Dei ſic aggreditur: *Audi Theodoſi, quid ad Te pro ſe dicat Chriſtus, Ego Te ex gregario Imperatorem feci: Ego de fructu ſeminis Tui in throno locavi: Ego Tibi ſubjeci Nationes Barbaras: Ego Tibi pacem dedi: Ego perturbavi hoſtis tui conſilia, ut ſe ipſe nudaret: Ego ipſum uſurpatorem Imperij Tui ita vinxi, mentemq; ejus ligavi, ut, cùm haberet fugiendi copiam, tamen cum omnibus ſuis, ne quis Tibi periret, ipſe ſe clauderet. Ego, cùm periculum ſummum eſſet, ne alpes Barbari penetrarent, intra ipſum alpium vallum victoriam Tibi contuli, ut ſine damno vinceres. Et tu de Me inimicis Meis triumphum donas. Et Tu erigis Synagogam hoſtibus Meis de cadaveribus Chriſtianorum, de ſanguine maceratam.* Sic Ambroſius peroravit, ſic victus Cæſar, qui deſcendentem de Cathedrâ ſic eſt affatus: *Contra nos depoſuiſti hodie Epiſcope.* Cui Ambroſius: *Non contra Te, ſed pro Te locutus ſum.* Nec priùs ad altare oblaturus acceſſit, quàm Imperator fidem ſuam obſtringeret. Cui Epiſcopus: *Ergo,* inquit, *agam fide tuâ?* reſpondit Theodoſius: *Age fide meâ;* quâ ſponſione repetitâ, jam ſecurus Deo litavit.

Nicolaus Papa I. Epiſt. ad Michaëlem Imp. *His*, inquit, *ita prælibatis ſub conſpectu DEI, purè ſyncereq; pietatem Veſtram deprecamur, obteſtamur, exhortamur, ut petitionem Noſtram non indignanter accipiatis. Rogamus denique, ut Nos in hac Vita potiùs audiatis deprecantes, quàm (quod abſit) in Divino judicio ſentiatis accuſantes. Et ideo nolite (precamur) iraſci, ſi Vos tantùm diligimus, ut Regnum, quod temporaliter aſſecuti eſtis, velimus vos habere perenne: & qui imperatis ſæculo, poſſitis regnare cum Chriſto. Nam quâ fiduciâ (rogamus) illic DEI præmia petituri eſtis, Cujus hîc Eccleſiæ detrimenta non prohibetis? Non ſint gravia, quæſumus Vos, quæ veſtra ſalutis æternitate dicuntur. Scriptum legitis, meliora ſunt vulnera amici, quàm fraudulenta oſcula inimici.* Innocentius I. in cauſa D. Chryſoſtomi ad Arcadium Imperatorem ſic ſcribit: *Vox ſanguinis Fratris Mei Joannis clamat ad Deum contra Te ô Imperator, ſicut quondam Abel Juſti contra parricidam Cain; & Is omnino vindicabitur: ne id modò admiſiſti, ſed etiam pacis tempore perſecutionem magnam adverſus Deum, & Eccleſiam Ejus concitâſti. Ejeciſti è throno ſuo, re non judicatâ, Magnum totiùs Orbis Doctorem, & unà cum illo Chriſtum perſecutus es. Neq; de illo ita queror, quamvis intolerabilis ea jactura ſit, propterea quòd primùm de animarum Veſtrarum ſalute, deinde de illis, qui ſapientiſſimâ, & Divinâ doctri-*

doctrinâ orbati, fame Verbi DEI conficiuntur, ſum ſollicitus. Nova Dalila Eudoxia Imperatrix, quæ paulatim erroris ſui novaculâ Te Imperatorem totondit, execrationem ſibi ipſi conflavit, grave, & quod geſtari nequeat, peccatorum pondus colligens, atq; id prioribus ſuis peccatis ſuperaddens. Itaque Ego minimus peccator, Cui thronus magni Apoſtoli Petri creditus eſt, ſegrego, & rejicio Te, & illam à perceptione Immaculatorum Myſteriorum Chriſti DEI Noſtri: Epiſcopum etiam omnem, aut Clericum Ordinis ſanctæ DEI Eccleſiæ, qui adminiſtrare, aut exhibere Vobis ea auſus fuerit, ab ea hora, quâ præſentes legeritis litteras, dignitate ſuâ excidiſſe decerno. quòd ſi ùt homines potentes, quemq; vi adegeritis, & Canones Nobis à Salvatore per ſanctos Apoſtolos traditos tranſgreſſi fueritis, Scitote id vobis non parvum peccatum fore in horrenda illa Judicij die, cùm neminem hujus Vitæ honor, & dignitas adjuvare poterit; Arcana autem, & abdita cordium ſub oculos omnium effundentur, atq; exhibebuntur. Arſacium quoque, quem pro Magno Joanne in thronum Epiſcopalem produxiſti, etiam poſt obitum exauctoramus unà cum omnibus, qui conſultò cum eo communicârunt Epiſcopi, cujus etiam Nomen ſacro Epiſcoporum albo non inſcribatur; indignus enim honore eſt, qui Epiſcopatum quaſi adulterio polluerit; omnis enim planta, quæ à Patre Noſtro in cœlis plantata non eſt, eradicabitur.

Paulus III. ad Carolum V. Imperatorem, & Regem in cauſa Edicti Spirenſis, inter alia ſic ſcribit: *Ex edicto Majeſtatis Tuæ Acta Conventûs Tui Spirenſis cognovimus. Nos verò, Fili, cùm à Te indigna quædam Decreta in Conventu Spirenſi ex ipſis actis animadverterimus, indigniora verò deſignata eſſe, & talia, ut ſi propoſitum exitum, quod Deus avertat, conſequantur, non ſolùm Te in certiſſimum animæ periculum adductura, ſed Eccleſiâ pa i, atq; unitati majorem, quàm hactenus perturbationem ſint allatura, &c. Hæc, Chariſſime Fili, cùm ita ſint, quæ Tuam ipſius animam in magnum ſalutis periculum adducant, & Eccleſiæ pacem magis, magisq; perturbent, facilè videre potes, niſi per Te quamprimùm his malis remedium adhibeatur (quod Te facturum ſperamus) in quas anguſtias ſis Nos compulſurus: ut aut officio, & muneri Nobis à Deo per ejus Filium dato deeſſe cogamur cùm maximo detrimento, aut iterum ſeveriùs agere, quàm vel conſuetudo Noſtra, vel natura, vel voluntas ferant. Quamquam Officio quidem deeſſe in tanto diſcrimine non debemus prorſus, nec volumus, quantum per ejus gratiam, cujus vices licet indigni in terris gerimus, de Nobis polliceri poſſumus. Inſidet enim in animo, & ob oculos Nobis obverſatur illud idem, de quo principio diximus, Divinæ ſeveritatis in Heli Sacerdotem exemplum, quem non ob id quidem damnatum legimus. quòd in filijs corripiendis prorſus abſtinuerit, corripuiſſe enim eos ſatis conſtat ex Scriptura: ſed quòd in corripiendo, ut inquit*

 D. Hie-

D. Hieronymus, lenitate Patris, non auctoritate Pontificis agebat. Nos lenitate Patris integris prope adhuc rebus uſi ſumus, quibus ex Edictis forma tranſactis (quod Deus avertat) in Heli exemplo ſatis vides, in quam Nos neceſſitatem ſis adducturus. Quare Tecum conſidera, Cæſar, quid Te magis deceat, quid ad Tuum imprimis officium erga Deum, & Eccleſiam magis pertineat, quid honori, & rebus Tuis magis expediat: an ut brachium Noſtræ ſeveritati in ijs, quæ ad unitatem Eccleſiæ pertinent, præbeas? an potius illis faveas, qui hanc ſemel ruptam in plures adhuc partes ſcindere miſerabiliter laborant, & optant?

Adjungemus denique, quas igne, & Zelo plenas ex horto voluptatum ad Joram Regem Elias Propheta maximus dedit, de quibus. *2. Paralip. 21. Allatæ ſunt ei litteræ ab Elia Propheta, in quibus ſcriptum erat: hæc dicit Dominus DEUS David Patris tui: quoniam non ambulâſti in vijs Joſaphat Patris tui, & in vijs Aſa Regis Juda, ſed inceſſiſti per iter Regum Iſraël, & fornicare feciſti Judam, & habitatores Jeruſalem, inſuper & fratres tuos meliores te occidiſti; ecce! Dominus percutiet te plagâ magnâ, cum populo tuo, & filijs & uxoribus tuis, univerſaq; ſubſtantia tua.*

Comparet jam quilibet, quas ad Orientis, & Occidentis Imperatores ſummi, & antiqui Pontifices litteras dedére, cum illis Innocentij XI. ad Regem Chriſtianiſſimum; inveniet, niſi fallor, in illis flammas, & myrrham eſſe, in iſtis flores, & mella, productâ quidem efficaciter veritate, ſed tot elogijs, & blanditijs ſparsâ, ut mirum ſit non placuiſſe tam comptam, totque argumentis Paterni amoris condîtam. Planè in tanta Eccleſiæ, Prælatorum, & innocentium clade, quorum voces, & lacrymæ Galliam, Romamque implebant, nihil minus à Pontifice Max. dici potuit, niſi ſtatuam velis, non Papam: ſi enim miles infamiam, ultimúmque ſupplicium meretur, qui pugnam otioſus, inersque ſpectat, nec gladium in hoſtem torquet; quantò majore culpâ Vicarius Chriſti bellum Epiſcopis, & Eccleſiæ juribus indictum, oppreſſosque innocentes otioſus cerneret, & gladium Verbi DEI in vagina teneret, expoſitis interim ad prædam, & injurias ovibus? Enim verò mercenarij hoc exemplum, non boni Paſtoris eſt, dicente Chriſto: *Bonus Paſtor animam ſuam dat pro Ovibus ſuis. Mercenarius autem, & qui non eſt Paſtor, cujus non ſunt Oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit Oves, & fugit, & lupus rapit, & diſpergit Oves: Mercenarius autem fugit, quia Mercenarius eſt, & non pertinet ad eum de Ovibus.*

XIII.

XIII. Verùm cùm hoc ipſum Regaliæ argumentum non modò hâc noſtrâ tempeſtate, ſed jam olim per graviſſimas contentiones agitatum fuerit, & Eccleſiam diu multúmque afflixerit, ut meritò dubitare poſſis, plúſne illi dirimendo calamis certatum, an armis fuerit; operæ pretium me facturum credidi, ſi rem totam à ſuis principijs evolverem; maximè cùm vix aliud in hiſtoria Eccleſiaſtica obſcurius occurrat magiſque implexum, & faciliùs exitum in Labyrintho invenias, quàm in tot canonibus decretiſque Conciliorum aliter ſemper alitérque ſtatuentium: facem igitur præferam, quantúmque licuerit, claritatem huic nocti affundam.

Jus ergo Regaliæ ex quatuor juribus conflatum eſt, ex *jure videl. eligendi*; *iure inveſtiendi*; *jure conferendi beneficia Sede Epiſcopali vacante*; ac tandem *jure proventûs fructûſque, dum nova electio expectatur, percipiendi*: hoc ultimum *temporalem Regaliam* vocant; alia ad Regaliam ſpiritualem pertinent. De omnibus ſigillatim agendum eſt, ſic enim res tota clariùs ſub aſpectum cadet.

Eligendi ad cathedras Epiſcopales non eadem ſemper ratio, ſed varia, & multiplex obſervata eſt; nec mirum; cùm enim ritus eligendi nullo divino aut naturali jure ſancitus ſit, ſed ex voluntate hominum pendeat, ſicut alia humana jura, ita & hoc mutari debuit, novis videlicèt hominum moribus, novas leges expoſcentibus: nec enim minùs ridendus eſt, qui eandem legem omni tempori, quàm qui eandem veſtem aptandam velit. Initio Eccleſiæ naſcentis, & multò poſt tempore non Epiſcopi tantùm, ſed etiam populus eligendo Paſtori admittebatur. Id tam clarum eſt, ut negari poſſit à nemine; ita enim expreſsè teſtantur S. Clemens Papa in *epiſtola*, *quam ex manuſcripto codice Junius Patricius vulgavit*, ubi dicit, ſic ab Apoſtolis conſtitutum eſſe: S. Cyprianus *epiſt. 68.* Origenes *homil. 6. in Levit.* & videri poſſunt varij de hac re canones apud Grat. *d. 63.* Sic Anno CCCXXVI. Athanaſius poſtulante omni populo electus eſt: Sic Anno CCCLXIX. Baſilius: Sic Anno CCCLXXIV. Ambroſius: Sic quamplurimi alij, quorum electiones in annalibus Eccleſiaſticis videre eſt. (*a*) Ratio verò ob quam eligendis Epiſcopis populus admittebatur præcipua fuit, ne Paſtor invitis, & nolentibus datus parùm reverentiæ & amoris habe-

(*a*) Vide Cabaſſutium ad can. Concilij Nic. fol. 109.

haberet, nec enim amamus, quæ non eligimus: deinde quia electio ad Epiſcopatum vices Matrimonij ſpiritualis refert, Matrimonium verò cum invitis non eſt. Audiamus hac de re Cyprianum lib. 1. Epiſt. 5. *Poſt divinum judicium, poſt populi ſuffragium, poſt Coëpiſcoporum conſenſum Epiſcopi eliguntur &c.* Et lib. 1. epiſt. 4. *Ipſa maximè plebs habet poteſtatem vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recuſandi. . . . . . Coram omni Synagoga jubet Deus conſtitui Sacerdotem, id eſt, inſtruit & oſtendit, ordinationes Sacerdotales, non niſi ſub populi aſſiſtentis conſcientia fieri oportere; ut plebe præſente vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur; & ſit ordinatio juſta & legitima, quæ omnium ſuffragio & judicio fuerit examinata.* Et lib. 2. epiſt. 2. de electione Cornelij Papæ: *Factus eſt autem Cornelius Epiſcopus de Dei & Chriſti ejus judicio, de plebis, quæ tunc affuit, ſuffragio, de Clericorum penè omnium teſtimonio &c.* Idem habet de Fabiano Papa Euſebius lib. 6. cap. 29. Ceterùm cùm ad electiones & Clerus, & Populus convenirent, aliæ tunc Cleri, aliæ populi vices erant. Populus enim propriè non eligebat, nec ejus ſuffragium neceſſitatem inducebat, ùt habetur in can. 13. *Concilij Laodiceni* (quod auctore Baronio Niceno antiquius eſt) *c. non eſt permittendum. d. 63. epiſtolâ Leonis 1. ad Epiſcopos Viennenſis Provinciæ. inc. Vota. d. 63.* & idem Leo *epiſt. 90 in c. 1. d. 62.* & Stephanus Papa *epiſt. ad archiep. Ravennatem in c. noſſe. d. 63.* S. Baſilius *epiſt. 64. & epiſt. 75. ad Neocæſarienſes.* Concilium Antiochenum (quod celebratum eſt Anno CCCXXXXI.) *can. 18.* Concilium Oecumenicum 7. alias Nicænum 2. Anno DCCLXXXVII. celebratum. *canon. 3.* allegans canonem 4. Concilij Nicæni primi, in quem canonem Theodorus Balſamon, & Zonaras affirmant, poſt Concilium Nicænum 1. conſenſum populi non ampliùs neceſſarium fuiſſe, ſed totum eligendi jus ad Epiſcopos translatum eſſe. Cùm ergo in allegatis auctoritatibus expreſsè *inter electionem & petitionem diſtinguatur, & hanc populi, illam Epiſcoporum eſſe dicatur, oportere illum à civibus recipi, quem Epiſcopi elegiſſent: Si populus à Clero electum temere recuſet, non ideò electionem irritam eſſe: ſolos Epiſcopos eligere, &c.* ex his, inquam, alijsque palàm eſt, conſenſum popularem, nec propriè electivum fuiſſe, nec ſemper neceſſarium. In electionibus ergo futuri Paſtoris populus aut optabat tantùm petebátque, aut teſtimonium de vita & móribus eligendi ferebat exemplo non præcepto Apoſtolorum *1. ad Tim. 3. Act. 1. & 6.* aut tantùm conſulebatur: aut

factâ

factâ electione populi conſenſus expetebatur, non quia neceſſarius, ſed ne invitis Paſtor obtruderetur. (*a*) Id verò clariſſimum evadit exemplo Athanaſij, ut alia omittamus. De illius enim electione ita Patres Concilij Alexandrini (quorum verba deſcribit ipſe Athanaſius Apologia ſecunda:) *Teſtamur omnem multitudinem, populumq́ catholicæ Eccleſiæ in unum coactum clamoribus, vociferationibusq́ poſtulaſſe Athanaſium Epiſcopum dari, idq́ publicis votis à Chriſto expetiſſe, nosq́, ut faceremus, per multos dies ac noctes jurejurando obteſtatos fuiſſe.* Ubi vides ad populum *poſtulare* tantùm, *precariq́*, ad Epiſcopos verò eligere & votis aſſentiri ſpectaſſe. Et Theodoretus lib. 4. c. 20. de Lucio Ariano loquens: *Non Epiſcoporum Orthodoxorum Synodo; non Clericorum verorum ſuffragio, non petitione populorum, ut Eccleſiæ leges praſcribunt.* Et ideo ſæpiſſimè contingebat, ut Epiſcopi à Collegis eligerentur, nullo populi voto. Sic Patiens Lugdunenſis Archiepiſcopus Joannem delegit in Epiſcopum Cabilonenſem, quem nec Clerus, nec populus popoſciſſet, ut ſcribit Sidonius epiſt. 25. Sic Auguſtinus Eradium ſibi ſucceſſorem delegit ijs verbis uſus: *Presbyterum Eradium mihi Succeſſorem volo.* Et S. Leo ad Epiſcopos Mauritaniæ epiſt. 87. *Mirantes tantùm apud vos per occaſionem temporis impacati, aut ambientium præſumptionem, aut tumultum valuiſſe populorum, ut indignis quibusq́, & longè extra Sacerdotale meritum conſtitutis, Paſtorale faſtigium & gubernatio Eccleſiæ crederetur. Non eſt hoc conſulere populis, ſed nocere: Nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen.* Narrat Euſebius, à Petro, Jacobo & Joanne electum fuiſſe Jacobum cognomine juſtum & Ieroſolymæ creatum Epiſcopum. Extincto autem Jacobo, Apoſtolos, Diſcipulosq́ue Domini conglobatos deſignaſſe eis Succeſſorem Simeonem Cleophæ filium. Et plurima hujusmodi exempla pergit recitare lib. 2. cap. 1. Lib. 3. cap. 11. lib. 6. cap. 9. & cap. 11. lib. 7. cap. 30. Idem in Concilio Antiocheno expreſſum eſt can. 16. & 19. ubi: *Servetur autem jus Eccleſiaſticum id continens, ut judicio Epiſcoporum, qui poſt obitum quieſcentis poteſtatem habent, eum qui dignus extiterit, promovere.* Idem obſervatum ab Epiſcopis Concilij Epheſini, ut videre eſt Actione 3. part. 3. cap. 14. & cap. 21. Plura videantur apud Thomaſinum part. 2. lib. 2. à cap. 4.

M Al-

(*a*) Quæ omnia probantur ex c. 1. d. 62. c. nôſſe d. 63. c. vota. d. 63. Cypr. epiſt. 33. Athanaſ. alijque ſupra citt.

Advertit verò Baronius ad Annum CCCLXIX. tunc poſtulationem populi pro legitima habitam eſſe, cùm ſuffragia ordinatè per Artificum ſodalitia, & Nobilium familias inibantur, non verò ſi confusè turba conclamaret. Sic ergo populus optabat potiùs, quàm eligebat.

Alia ratio Clericorum, & Epiſcoporum Provincialium fuit, qui verè eligebant. De his ita ſtatutum fuerat, ut cathedrâ Epiſcopali vacante Metropolitanus ſynodum Provincialem in Civitatem, cui Epiſcopus præficiendus erat, indiceret, ibique Epiſcopus à Clero eligeretur, populo conſenſum, aut teſtimonium dante. Oportebat verò Epiſcopos aut omnes convenire, aut ſi non poſſent, tres ſaltem unà cum Metropolitano; reliquis, qui aberant, ſcripto ſaltem ſuffragium dantibus, aliter facta electio pro nulla habebatur. (*a*) Cùm verò tempus, & experientia docuiſſent, magno Eccleſiarum damno, ſynodos Provinciales expectari (quæ nec facilè, nec citò cogebantur) & electiones differri, ſynodi Provinciales auctoritate ſummorum P.P. omitti cœptæ, Clero (optante tamen populo) poteſtas eligendi data, à quibus decretum factæ electionis Metropolitano transmittebatur, & hic causâ maturè diſcuſsâ electionem aut admittebat, aut reſcindebat. (*b*) V. Petrum de Marca Archiep. Pariſ. de Concord. Sacerdotij, &c. *lib. 8. c. 8. n. 6.* Erat etiam Metropolitani officium, vacanti Eccleſiæ Epiſcopum, quem *Viſitatorem*, aut *Interventorem* vocabant, ſubmittere, qui electionem promoveret, curaretque partium ſtudijs, & diſcordijs longè ſubmotis ſuffragia liberè conferri, eo fere modo, quo apud Athenienſes popularibus ſuffragijs proëdri præponebantur, *teſte Julio Polluce lib. 8. De Officio Interventorum.* (*c*)

Cœpit paulatim etiam populus ab electionibus removeri, ùt patet ex legibus à Juſtiniano latis *L. 42. C. de Epiſcop. & Novellâ 123. cap. 1. & 137. cap. 2.* ubi ſtatuitur, ut Clerici & primates tres nominent, & ex iſtis unum Metropolitanus eligat: tandem omnis ad electionem acceſſus partim conſuetudine, partim latis Canonibus populo prohibitus eſt, ùt patet ex *cap. 51. de Elect. cap. 2. de Judic.* cùm enim

(*a*) Vide paſſim d. 63. & Concil. Sardic. can. 5. Laodicen. can. 13. Nicæn. c. 4. & 6. Antiochen. c. 19.

(*b*) Vide epiſt. Leonis PP. apud Grat. c. 36. & c. 27. d. 63. & c. 1. d. 62.

(*c*) Vide S. Greg. l. 11. Reg. ep. 19.

enim modus eligendi ſit juris merè humani, mutari pro neceſſitate potuit. Apoſtoli quidem electiones non ſoli, ſed coram tota congregatione inſtituebant, *ut habetur in Act. cap. 1. 6. 15.* & ideo S. Cyprianus *Epiſt. 68.* ſcribit, traditione divinâ, & Apoſtolicâ obſervatione inductum eſſe, ut Epiſcopi coram plebe eligerentur, non quòd hoc juris & præcepti divini Apoſtolici fuerit (nec enim quidquid Apoſtoli obſervabant, jus & præceptum erat) ſed quod moris & exempli. Ratio verò populum excludendi multiplex fuit; quòd videlicèt aucto fidelium numero convocari ſine gravi difficultate, & tumultu vix poſſet; quòd diſcordijs ac partium ſtudijs usque ad rixas, & bellum cædesque ſcinderetur: quòd affectu plerumque & favore non merito vota conferret: quòd potentiorum, qui Epiſcopatus aut ſibi, aut ſuis, affectabant, metu & præmijs facilè vinceretur, nec tam eligeret, quàm venderet: quòd invitos ad dignitates compelleret: quòd unius Eccleſiæ Epiſcopos ad aliam vocaret, *ut habetur in c. Oſius. 2. de Elect.* & denique, ùt dicitur *l. Ad beſtias. 31. ff. de pœn. l. Decurionum. 12. §. 1. C. eod.* quòd judicium vulgi inconſtans ſit & varium, & ideò vanæ voces populi non ſint audiendæ.

Principes quod attinet, res ſic ſe habet. Negari haud poteſt, jam primis Eccleſiæ annis, cùm pace fidelibus redditâ, & Conſtantino rerum potito, illa ſuis legibus vivebat, graviſſimè vetitum eſſe, ne Epiſcopi fierent, qui non à Clero electi, non à populis expetiti, ſolâ Principum voluntate promovebantur. Sic expreſsè habetur inter canones Apoſtolicos *c. 29. (aliàs 31.) & can. 3. Concilij Nic. 2.* quod etiam canonem Apoſtolorum adducit: *& act. ult. Concilij Conſtantinopolit. 4. & octavi Oecumenici*, in quo monita ſunt cedro æternaque memoriâ digna, quæ à Baſilio Auguſto ſunt ad Patres Concilij & Laicos perorata. *De vobis*, inquit, *Laicis, tam qui in dignitatibus, quàm qui abſolutè converſamini, quid ampliùs dicam non habeo; quàm quia nullo modo vobis licet de Eccleſiaſticis cauſis ſermonem movere, neq; penitus univerſali Synodo adverſari. Hoc enim inveſtigare & quærere Patriarcharum, Pontificum & Sacerdotum eſt, qui regiminis officium ſortiti ſunt; qui ſanctificandi, ſolvendi & ligandi poteſtatem habent, qui eccleſiaſticas & cœleſtes adepti ſunt claves; non noſtrûm, qui paſci debemus, qui ſanctificari, ligari vel à ligamento ſolvi egemus; Quantumcumq; enim Religionis & ſapientiâ laicus exiſtat, vel etiamſi univerſa virtute interius polleat; donec lai-*

cus eſt, ovis vocari non deſinet. Rurſumq; quantâcumq; Epiſcopus ſit irreverentiâ & irreligioſitate plenus, & nudus omni virtute &c. Ipſe S. Athanaſius epiſt. ad ſolitariam vitam agentes : *Cur cùm ſe eccleſiaſticum canonem curæ habere Conſtantius prætexit, omnia contra canonem facit? Ubi enim ille canon, ut de palatio mittatur is, qui Epiſcopus futurus eſt?* Florus cognomento Magiſter, Diaconus Eccleſiæ Lugdunenſis in fragmento de Electione, quod circa Annum 820. ſcripſit, apud Stephanum Balluzium: *Omnium Eccleſiarum Antiſtites, abſq; ullo conſulto mundanæ poteſtatis, à temporibus Apoſtolorum, & poſtea per annos ferè quadringentos ordinatos fuiſſe conſtat &c.* Plura videantur apud Thomaſinum, qui hoc argumentum accuratiſſimè proſequitur Tom. 2. Diſciplinæ Eccleſiaſticæ. Ex quibus omnibus conſtat, legibus Eccleſiaſticis vetitum quidem Principibus fuiſſe, ne ipſi Epiſcopos juberent, & libertatem electionis imperio ac ſuprema poteſtate turbarent; ſolumque ijs permiſſum, ut ſuffragio ſuo, quod etiam populo licebat, electiones juvarent. Progreſſu tamen temporis hanc ſibi eligendi poteſtatem ſæpius vindicaſſe; idque Epiſcopis, ſummiſque Pontificibus, ac præſertim Gregorio Magno haud repugnantibus: Tùm quòd temporum acerbitas id expoſceret: Tùm quòd uſus invaluiſſet, nec facilè corrigi compeſciq; poſſet; tum præſertim pejorum metu, ob ambitionem videlicet, potentiam, profuſaſque largitiones Candidatorum, ſuffragia, auramque popularem captare feſtinantium; unde ſæpiſſimè indigni promovebantur; quibus malis avertendis etiam ſanctiſſimorum Epiſcoporum conſenſu Principibus electio permittebatur. (*a*) Non ideò tamen Principum conſenſus negligebatur, cùm in quamplurimis Epiſcoporum electionibus videre ſit Principis nutum expetitum eſſe, idque aut diuturnâ conſuetudine, aut honeſtate, aut etiam aliquo jure inductum eſt; cùm enim ſacri canones ex populorum votis Epiſcopos eligi vellent, quantò magis ex voto Principis, qui caput & apex eſt Reipublicæ? Sic Joannes Chryſoſtomus ex voluntate Arcadij Imp. Epiphanius ex Juſtini, Menas ex Juſtiniani, Nicetius Epiſcopus Lugdun. ex Regum Francorum; ſic denique quamplurimi alij ex aliorum Principum aſſenſu nutuque electi ſunt. Imo cùm magna neceſſitas, aut metus civilium diſcordiarum premeret, Epiſcopi jus eligendi

ipſis

(*a*) Vide Spondanum Anno DCCCLXIX. n. 9.

ipſis Imperatoribus demandabant, & iſtorum præcepto tota electio ſtabat. Exempla ſunt illuſtria in Nectario, Proclo Patriarchis Conſtantinopolitanis, Imperio Theodoſiorum electis. (*a*) Elegans etiam hujus rei exemplum eſt apud Theodoretum *l.4. c.6.* Baron. *ad Annum* CCCLXXIV. ubi cùm Auxentio Epiſcopo Mediolanenſi è vivis ſublato ingentes futuræ diſſenſiones prævidérentur, Arianis & Catholicis pro novo Antiſtite pugnaturis, Epiſcopi Orthodoxi Valentiniano Imperatori hanc provinciam eligendi Paſtoris imponunt, illius Majeſtatem & potentiam Arianis objecturi, quam tamen modeſtiſſimè Auguſtus recuſavit. Imò in hoc ipſo neceſſitatis publicique periculi caſu etiam Romanum Pontificem multi Imperatorum elegerunt, maximè cùm ſchiſma votis certantibus Eccleſiæ imminebat, neque tunc proprio jure Imperatores, ſed delegato utebantur, & nomine ac voto Cleri populique; ſic à Valentiniano cum Damaſo in ſchiſmate Urſicini: ab Honorio cum Bonifacio in ſchiſmate Eulalij: ſic cum alijs Pontificibus factum: ſupra etiam notavimus, mortuo Auxentio Epiſcopo Mediolanenſi, cùm ab Arianis ſchiſma timeretur, partes eligendi ab Epiſcopis Orthodoxis Valentiniano Imperatori eſſe impoſitas. Imo in Concilio Lugdun. 2. Imperatoribus alijſque, Principibus ſæcularibus poteſtas à Pontifice & Concilio demandatur curandi, ut quæ de ſummo Pontifice deligendo ſtatuta ſunt, executioni dentur. (*b*) Cùm ergo Principes ſæculares avertendo ſchiſmati, extremæque Eccleſiarum calamitati electionibus Pontificum aliorumque Antiſtitum ſe immiſcebant, jure non proprio utebantur, ſed à Clericis delegato, imo ab ipſa natura, quæ in tali caſu Principibus, tamquam Advocatis & Protectoribus Eccleſiæ jus eam defendendi permittit. Illud verum eſt, intra limites Principes non ſtetiſſe, ſed ultra provectos eſſe, neceſſitate in moram converſâ. Id verò manifeſtè ut appareat, rem totam à ſuis principijs, & per annos ſingulos repetemus, eſt enim maximi momenti, & quam vix ab aliquo ritè pertractatam invenies. Ergo.

Anno CCCLV. Primus Conſtantius Imperator Arianus, quod ne ab Ethnicis quidem tentatum fuerat, Liberio in exilium pulſo, Felicem II. Cathedræ Romanæ imponit.

(*a*) Vide Sozom. l. 7. c. 8. Socr. lib. 5. c. 8. & l. 7. c. 29. & l. 7. c. 39.
(*b*) Vid. c. ubi 3. de elect. in 6. §. præterea.

Anno DXXVI. Theodoricus Italiæ Rex æquè Arianus, Conſtantij exemplum imitatus Felicem IV. Pontificem jubet, & paulo poſt qui triginta tres annos feliciſſimè regnaverat, in præmium uſurpatæ, præter alia ſcelera, poteſtatis miſerrimè extinguitur.

Anno DXXXIII. Athalaricus Italiæ Rex non contentus electionum confirmationes ſibi vendicare, certam inſuper pecuniæ vim Pontifici Rom. alijsque ſuæ ditionis Epiſcopis imponit.

Anno DLV. Juſtiniani Imperatoris non aſſenſu tantùm, ſed etiam promotione extincto Vigilio, Pelagius Pontificatu donatur, & deinceps exemplo ab Arianis ducto, pecunia electis Pontificibus imperatur, non aliter confirmationem obtenturis. Adeò cupiditas lucri ne pijſſimo quidem Principi pepercit. Doluit vehementer hanc Romanæ Eccleſiæ miſeram conditionem Gregorius Magnus, *dirosq; perſecutores ac regio nomine indignos* appellavit, qui hæc molirentur, ut videre eſt in *Pſalm. 4. pœnit.* & tamen cùm alium Pontificatum evadendi aditum non haberet, Mauritio Imperatori idem Gregorius ſupplicat, ne ſui electionem à Clero populoque factam admittat: quod cùm non impetraret, pecuniam ſolvit, & caput infulæ ſubmiſit. (*a*) Interim dum ab Imperatore conſenſus expectabatur, electus Papa officio abſtinebat, & Eccleſia à quatuor Vicarijs, inter quos electus, curabatur. (*b*)

Anno DCLXXXI. Conſtantinus Pogonatus dato ex Concilio 6. Oecumenico ad Agathonem Papam diplomate remittit pecuniam hactenus pro confirmatione ſolvi ſolitam, ſalvo tamen jure confirmandi.

Anno DCLXXXIV. Idem Conſtantinus Benedicto II. neceſſitatem petendæ Conſtantinopoli confirmationis remittit, ſic tamen, ut confirmatio ab Exarchis, qui nomine Imperatorum Italiam gubernabant, peteretur. Id videtur teſtari Anaſtaſius in vita Cononis Papæ, qui poſt Benedictum II. Anno 685. electus eſt; Baronius tamen repugnat ad *Annum 686.*

Anno DCCLXXIV. Adrianum I. Carolo M. jus tradidiſſe eligendi Papam omnesq; Epiſcopos inveſtiendi ſcribit Sigebertus Monachus Gemblacenſis in Chronico, qui poſt Annos CCCXXVIII ſcripſit; recitat hoc privilegium Carolo conceſſum Gratianus in

c. Ha-

(*a*) Vide Gregor. Turon. l. 10. c. 1. & Joan. in Vita Gregor. l. 1. c. 39.

(*b*) Vide Bedam 2. hiſt. Anglic. 19. Baron. ad Annum 590. & 650.

c. Hadrianus 22. d. 63. Verùm præter Baronium,& Spondanum ad Annum DCCLXXIV. Sigebertum egregiè confutat Petrus de Marca Archiep. Pariſ. *l. 8. c. 12.* Sed quidquid de veritate hujus privilegij ſit, certum videtur aut à Carolo nôn acceptatum, aut renuntiatum illi fuiſſe, cùm ex teſtimonio Flori Magiſtri Carolo contemporanei, quémq; Walafridus in carm. ad Agobardum Archiepiſc. Lugdun. magnis laudibus affecit, conſtet, ſine ullo Principis conſenſu Papam tunc temporis eligi ſolitum. Verba Flori ſunt in fragmento de elect. ex editione Papirij Maſſoni apud Balluzium in notis ad Agobardum *p. 152.* operâ Agobardi, fol. 414. Petrum de Marca *cit. n. 4.* Spondanum *ad Annum DCCCXIII. In Romana Eccleſia usq; ad præſentem diem cernimus absque interrogatione Principis ſolo diſpoſitionis Divinæ judicio, & fidelium ſuffragio legitimè Pontifices conſecrari.* Ipſe Carolus tantum abeſt, ut ſibi electiones Epiſcoporum adſcripſerit, ut potiùs publico diplomate eas liberas, & ex canonum præſcripto à Clericis fieri decreverit, ùt expreſsè habent capitularia Caroli, & Ludovici Imp. *lib. 1. c. 84.* & *c. ſacrorum canonum. 34. d. 63.* Lupus Ferrar. *in epiſt. 81.* (hic ex Monacho Benedictino in aulam Ludov. Pij Imp. translatus fuerat.) Totum jus Epiſcopos nominandi Imperatoribus, & Regib⁹ Franciæ non ex privilegio Hadriani, ſed Zachariæ Pontificis ob temporum calamitatem, quibus Laici palàm paſsimque Epiſcopatus involabant, unicè derivat, nullâ factâ mentione hujus privilegij ab Hadriano conceſſi, quod utique nunquam omiſiſſet, utpote & recentius, & amplius. Ipſe Hadrianus Papa in epiſtola ad Carolum Anno DCCLXXXIV. data Epiſcoporum in Regno Longobardico electiones à Clero populoque factas ſolus confirmat, & de Eccleſia Ravennate idem manifeſtè apparet ex epiſtola ejuſdem Hadriani Anno DCCLXXXVII. ad Carolum ſcripta. Ex quibus omnibus palàm eſt, privilegium illud à Sigeberto conſignatum, aut fictum, aut nunquam Carolo conceſſum eſſe, aut nunquam acceptatum fatetur etiam Maymb. *l. 10. de l' Arianiſme f. 155.* Hincmarus tamen Epiſcopus Rhemenſis epiſtolâ ad Carolum Calvum, Florus in Fragm. cit. de Electionibus, Spondanus ad Annum DCCCXIII. n. 7. fatentur, conſenſum Regium in electionibus Epiſcoporum conſuetudine inductum, & neceſſarium fuiſſe, mittique Viſitatorem à Principibus ſolitum, qui curaret in electionibus omnia canonicè peragi, idque tunc temporis neceſſarium omnino fuit, competentium

tium ambitione omnia vi, metu, ac largitionibus miſcente, ex qua ipſa cauſſa executio eorum, quæ pro electione Pontificum ſtatuta ſunt, Principibus ſæcularibus committitur, in Concilio Lugdunenſi 2. in *c. 3. de elect. in 6.* ſed de electionibus Epiſcoporum poſteà.

Anno DCCCXVII. Ludovicus Pius Imperator in celeberrimo & frequentiſſimo Conventu Aquiſgrani electionem Romani Pontificis liberrimam reddit, eximitque ab omni conſenſu Imperatorum aut Præfectorum; nam anteà Græcis Imperantibus conſenſus ab Exarchis petebatur (eâ ſolùm conditione, ut à Clero Populóque paractâ electione Legati ad Imperatorem mitterentur, qui nomine electi Pontificis inter hunc, & Imperatorem *amicitiam & charitatem* (verba ſunt Ludovici) *ac pacem ſociarent.* (*a*)

Anno DCCCXXIV. Lotharius Ludovici Imperatoris filius Romàm proficiſcitur, ſchiſma ob electionem Eugenij II. natum componit, & nequis electioni Romani Pontificis interſit præter eos, quos ſacri canones admittunt, edicto vetat. (*b*)

Anno DCCCX LVII. Leo IV. Pontifex renuntiatur, & Privilegium liberæ electionis à Lothario Imperatore iterum confirmatum eſt, Leone reciprocè obſtricto, ut legibus imperialibus, cùm temporalia negotia agitarentur, uteretur. (*c*)

Anno DCCCXCVII. Stephanus VII. potentiâ Marchionum Tuſciæ ſolio imponitur. Hi mole Hadriani potiti, divitijs armis, & clientelis præpotentes, electiones Pontificum ſibi per nefas vindicârunt. Nihil corruptis fictisque illis Pontificibus fædius viſum, qui hoc tempore Vaticanum inſedêre. Alij pecuniâ promoti, alij vix pueritiam egreſſi, alij per mutuas cædes, alij, quod ſupra pudorem & fidem eſt, meretricis arbitrio omnia Romæ potentiâ & libidine miſcentis: & tamen inter tot vitia, cauſasque Romanos Pontifices averſandi nullum tunc ſchiſma in Eccleſia viſum, omnibus in Vicario etiam indigno Chriſtum adorantibus. Joannes enim X. à Marozia nobili, & præpotente ſcorto intruſus, & tamen à Clero, Populoque, majoris mali, & ſchiſmatis metu pro legitimo Papa receptus (quòd etiam in alijs intruſis obſervatum) Berengarium Imperatorem coronat, ab Archiepiſcopo Hamburgenſi rogatus pallium mittit, ab Ordonio Rege Legionenſi ſplendidâ Lega-

(*a*) Vide lib. 1. Capitularium cap. 84. & c. ego Ludov. 30. d. 63. §. quando.
(*b*) Vide Sigon. de reb. Italiæ ad ann. 825. Gretſch. c. 11. Apolog.
(*c*) Vide c. 31. d. 63. & c. 9. d. 10.

Legatione honoratur; Legationem ab Orientalibus expetitam pro ineunda concordia Conſtantinopolim mittit; confirmat electionem Archiepiſcopi Rhemenſis, &c. Sic iterum Joannes XI. quamvis à ſcorto Marozia natus, intruſusque, & deinde à Clero, & Populo communi conſenſu receptus, nihilominus Theophylacti Patriarchæ Conſtantinopolitani electionem confirmat, eidemque ac ſucceſſori jus Pallij in perpetuum concedit, & à tota Orientali Eccleſia, ſemper aliàs in ſchiſma præcipiti, pro capite, ſummoque paſtore agnoſcitur. Ex quibus facilè intelligas veriſſimè à B. Leone dictum eſſe: *Petri Vicariam dignitatem etiamnum in indigno hærede non deficere.* Alius quippe eſt honor qui perſonæ, alius qui officio debetur, hunc dignitati, illum virtuti dicamus.

Anno DCCCCLXII. Otto Magnus Romam intrat, Pontifici Romano, quæ ab Imperatoribus donata, à tyrannis verò ablata fuerant, reſtituit, ſancitque, ut electio Romani Pontificis canonicè deinceps fiat, idque Clerus, & univerſa Nobilitas ſe facturam juramento promittat, nec antè electus Papa conſecretur, quàm Legati ab Imperatore adveniant. Extorſit hanc legem tot jam annos cum ingenti totius Eccleſiæ ſcandalo graſſata tyrannorum potentia, Romanam Sedem opprimentium. (*a*)

Anno DCCCCLXIII. Otto M. Joannem XII. quòd Adelberto Berengarij filio ſtuderet, urbe pellit, & Romanos juramento adſtringit, nunquam præter voluntatem Imperatoris Papam electuros.

Anno DCCCCLXIV. Leo VIII. Othoni Imperatori jus Pontifices, aliosque Epiſcopos eligendi, & inveſtiendi donat, ùt habetur *in c. 23. d. 63.* Synodalis hæc Leonis Conſtitutio extat apud Cranzium Metrop. Saxon. *l. 4. c. 20.* Sed multis ex capitibus falſi poſtulatur, quòd videlicèt data habeatur tertio Calend. Maij; cùm tamen ex Reginone illius temporis ſcriptore conſtet, Othonem expugnatâ Româ nono Calendas Julij in ipſa Vigilia S. Joañis Baptiſtæ urbem ingreſſum eſſe, & ſynodo Lateranenſi adfuiſſe: quòd ponatur annus Othonis & Leonis ſecundus, cùm tamen Othonis tertius, & Leonis primus fuerit: quòd Epiſcopi, qui ſubſcribunt, alij ſint ab ijs omnibus, qui anno ſuperiori eaſdem Eccleſias regebant,

(*a*) Vide Baron. ad hunc ann. & Gretſch. c. 20. Apolog. & c. 32. d. 63. cum ſeq.

bant, & in ſynodo Rom. Joannem XII. exauctotarunt: oportet ergo intra eundem annum repentinâ morte omnes ſublatos eſſe: & ſi hoc fingas, conſtat Joannem Epiſcopum Narnienſem poſteà in Pontificem electum eſſe retento nomine Joannis XIII. quomodo igitur Martinus Epiſcopus Narnienſis in hac ſynodo ſubſcribit, vivente adhuc Joanne ejusdem ſedis Antiſtite? Plura addit Baronius *ad hunc annum*. Sed quidquid de veritate hujus privilegij ſit, valere ex eo ſaltem capite non potuit, quòd non à legitimo, ſed Pſeudo-papa conceſſum. Leo enim viventibus adhuc Joanni XII. & poſteà Benedicto V. legitimis, verisque Pontificibus ſuppoſitus eſt, ob quam cauſſam Dithmarus Epiſcopus Merſeburg. ejus temporis nobiliſſimus ſcriptor *lib. 2. Chron.* teſtatur exercitum Imperatoris ſæviſſimâ peſte, cum ingenti Procerum & Antiſtitum clade, deletum eſſe; & hoc forſan cauſa fuit, ut Ottonum ſanguis & familia in tertio hærede deficeret, nec ultra 65. annos rerum & Imperij potita ſit, quamquam æterna credi debuiſſet, magnitudinem rerum, quæ ab Ottone M. geſtæ ſunt, æſtimantibus.

Anno M. XIV. Henricus I. Imperator dato regio, ex omnium ſtatuum conſenſu, diplomate, liberam electionem Clero, populoque Romano reſtituit, reſervatis tamen juribus ſibi ab Eugenio, Leone, alijsque Pontificibus datis *V. cit. c. 32. d. 63.*

Anno M. XXXXVI. Henricus II. cum exercitu in Italiam venit, indictâque ſynodo Gregorium VI. metu ſchiſmatis renunciare cogit, cui ſuffectus omnium Romanorum conſenſu Clemens II. Gregorio inter alia crimini datum, quòd nullo Henrici ſuffragio electus eſſet.

Anno M. LIX. Nicolaus Papa II. Henrico III. Imperatori in ſchiſmatis extincti præmium jus confirmandi Pontificis, jam à Cardinalibus electi concedit, quòd ſi contingeret Cardinales aut factionibus aut tyrannorum potentiâ, aut aliàs impediri, ut ipſemet Imperator, ejusque Succeſſores, Cleri & Cardinalium nomine, Paſtorem Eccleſiæ darent. *V. c. in nomine Domini d. 23.*

Anno M. LXI. Totius Cleri, Populique Romani conſenſu Alexander II. eligitur. Hinc ab Henrico IV. ſchiſma, qui Cadaloum Antipapam Alexandro ſufficit; nec enim Pontificem eligi potuiſſe dicebat, Imperatore aut ignaro, aut invito. Diu ſchiſmate conflictata eſt Eccleſia, ſed vicit totius orbis Chriſtiani ſen-

ten-

tentia, Alexandrum pro legitimo Paſtore venerantis. Conquerenti Annoni Archiepiſcopo Colonienſi in Concilio Mantuano, quòd absque mandato, aſſenſuque regio Alexander evectus eſſet, reſponſum ab Hildebrando Archidiacono, alijsque Cardinalibus; nullum Imperatoribus in electiones Pontificum jus eſſe, ſacris Canonibus id expreſsè vetantibus. Vide (*a*)

Anno M.LXXIII. Eligitur Gregorius VII. qui qualis, quantusque fuerit, non ex virtutibus, non ex vitæ innocentia, non ex miraculis, non ex hiſtoricis illorum Temporum, ſed ex teſtimonio Henrici IV. implacabilis Gregorij hoſtis deſumptum velim. Gregorius ut primùm electus eſt, ſtatim ad Imperatorem miſit, qui electionem ſignificarent, rogarentque, ne in illam conſentiret. Imperator Gregorio reſcribit, electionem ipſius in Romanum Pontificem cælitus eſſe factam, neminem illo Pontificatu digniorem eſſe: non poſſe improbari à ſe, quod Deus comprobâſſet: eum Patrem & Benefactorem vocat; ab eo ſuorum peccatorum veniam petit, & denique totam epiſtolam elogijs implet, quam reperies inter epiſtolas Gregorij VII. *lib. 1. poſt epiſt. 29.* (*b*) Hic ergo eſt ille Gregorius, quo nemo infractiùs contra Reges, & Imperatores cauſſam & libertatem Eccleſiæ ſuſtinuit, adeò ut dubitari de nimio rigore poſſet, niſi cœlo teſte abſolutus eſſet. (*c*)

Anno MC. XIX. Calliſtus II. in ſynodo Rhemenſi (cui 426. Patres & Ludovicus Craſſus Rex Francorum adfuit) ex omnium Patrum voto jus inveſtiturarum Laicis, & Principibus interdicit, & Henricum Imperatorem anathemate ferit, quadringentis viginti ſex facibus ſimul extinctis, quas Patres manu geſtabant. Verba Canonis ſunt: *Inveſtituram Epiſcopatuum, & Abbatiarum aut quarumlibet Eccleſiaſticarum poſſeſſionum per manum Laicam fieri penitus prohibemus.*

Anno MC. XXII. Romæ generale Concilium, & ſupra trecentos Epiſcopos frequens in Laterano habitum, ubi tandem Henricus Imperator ad officium rediit, abſolutusque eſt; libertas electionum Epiſcopalium, & præſertim Pontificia, poſt certamina tot annorum, reddita; inveſtituræ quoad ſpiritualia abolitæ, & pax tandem reducta. Laus tanti operis, & à quingentis annis agitati

N 2 Cal-

(*a*) Acta Concilij Mantu. & Baron. ad annum 1064.
(*b*) Vide etiam vitam Greg. & Maymb. l. 2. dela decadenz. fol. 227.
(*c*) V. Leon. Oſtienſ. l. 3. c. 53.

Calliſto II. Pontifici Max. debita. Ab hoc tempore pax inter Sacerdotium Regnumque ſancita, & jacta illius altiſſimæ quietis fundamenta, quâ Romani Pontifices modò fruuntur. Electiones Epiſcoporum extra Germaniam, præſertim verò ſummorum Pontificum, ab omni Principum aſſenſu exemptæ, in Germania Clero quidem permiſſæ, ſed tamen præſente Imperatore, ejúsve legatis, eâque conditione, ut à Clero electi ab Imperatore per ſceptrum Regalia & feuda poſtea reciperent. Eventus ergo docuit, quæ pro Eccleſiarum libertate contra Imperatores Gregorius VII. tanto ardore molitus eſt, prudentiæ non temeritatis fuiſſe; nec enim viciſſet Eccleſia, ſi Gregorius non pugnâſſet, hujus bellis, curiſque tantum gloriæ & triumphi paratum eſt; (*a*) Ratio ob quam Principes ab electione Romani Pontificis excluſi, varia fuit; quòd pecunia, non merita, ſpectabantur: nec enim Imperatores tot alijs curis belli domique impliciti, merita eligendorum aut cognoſcebant aut curabant; quòd illi præferrentur, qui Aulam ſequebantur, & plus gratiâ aut commendatione apud Principem valebant, quid verò abſurdius, quàm in aula caſtriſque Papatum mereri? quòd Principis voluntas non tam votum, quàm imperium eſſet, & ita libertas eligendi calcaretur contra Imperatoris placitum nemine auſuro; nam ſi auderet, Principis offendendi metus erat, nec metus tantùm, ſed parata etiam vindicta: quòd Imperatores Cleri conſenſu non ſtarent, ſed omnium approbatione electis, alios Pſeudopontifices opponerent, ſicque civili bello in Eccleſiam graſſante, omnia ſacra & profana, cæde, ſacrilegio fœdarentur: quòd cùm forma electionis ſit humani juris, & experientia docuiſſet, exſpectato Principis aſſenſu, Eccleſiam miſerrime conflictari, ſupremi Paſtoris officium & cura fuit, electionis formam mutare, & malo aliàs immedicabili remedium afferre: quòd denique & Patrum & Imperatorum decretis ſancitum ſit, abuſu privilegia amitti; maximè cùm Principes non tam hoc privilegio exuti ſint, quàm ſponte abſtinuerint; eique non ſolùm in Concilijs Rhemenſi & Lateranenſi, ſed etiam in comitijs generalibus Wormatiæ habitis renuntiaverint, communi Henrici IV.

(*a*) Vide. T. X. concilior. Edit. Pariſ. Siggerum in Ludov. V. Abbat. Urſperg. Baron. Spondan. ad hunc annum; & Maymburg. de la decadence, Lib. 4. f. 399.

ci IV. omniumque Imperij ſtatuum conſenſu, ùt videre eſt locis ſupra citatis. Iſtud etiam in hoc argumento memoriâ & notatu dignum eſt, omnes fere Imperatores Regesque, quotquot jura electionis Romanæ turbârunt, aut infelici morte extinctos, aut aliàs præſenti ſupplicio pœnas dediſſe. Conſtantius ſpectris, umbrisque mortuorum ante oculos errantibus, & mæſtitiâ diu confectus, & à Genio Tutelari quem diſcedentem vidit, deſertus, corpore tandem inſtar foculi ardente, quo tangentium quoque manus urebantur, in febri extinguitur. Idem fere Theodorico Regi finis. Athalaricum Regem in ipſo juventutis flore, ſextum decimum ætatis annum agentem morbus abſumpſit. Juſtinianum priùs in hæreſin lapſum, & immortalitatem ſibi promittentem, in ipſo perſecutionis impetu, quam Orthodoxis parabat, mors improviſa occupavit. Ottonis Magni poſteritas varijs cladibus afflicta eſt, & in primo nepote deleta. Henricus II. intempeſtivâ morte anno ætatis nono ſupra triceſimum exceſſit: diu inter dæmonum manus colluctatus, ejus animam expetentium, vix tandem precibus B. Laurentij, quem eximiè coluerat, ſubtractus periculo eſt. (*a*) Henricus IV à filio perduelli diuturnum carcerem paſſus, imperio exutus, in exilium actus, mortem quotidie à veneno & ferro ante oculos oberrantem cernens, Leodij tandem vitam infelicem abſolvit: Anonymus tamen apud Abbatem Urſpergenſem ante exitum pœnituiſſe tradit, acceptâque factorum veniâ cum Eccleſia in gratiam rediſſe, ſacrumque Epulum libâſſe. (*b*) Henricus V. continuis fere bellis afflictus, diris percuſſus, tandem, nullo maſculo hærede relicto defungitur, & ita Imperium ab Alemannis ad Saxones tranſit, Lothario II. Saxoniæ Duce à Proceribus electo.

Anno MCC.LXXIV. Concilium Lugdunenſe II. à Gregorio X. celebratum, in quo totum jus Pontificem Romanum eligendi ſolis Cardinalibus, excluſis non tantùm Principibus, ſed etiam populo, collatum. (*c*) Sciendum enim eſt, fuiſſe longiſſimo uſu receptum, ut electionem Romani Pontificis votum, & optio Romani populi præcederet, quod expreſsè S. Cyprianus teſta-

(*a*) Vide Baron. & Spondan. ad Annum M.LVI.
(*b*) Vide etiam Maynb. de la decad l. 4. f. 352.
(*c*) V. c. ubi. 3. de elect. in 6. §. præt. & §. ceterùm.

tur *epiſt. 4. & epiſt. 52.* & videre eſt in omnibus fere ſummorum Pontificum antiquis electionibus, idque exemplo Eleazari, quem Deus coram univerſo populo conſecrari Pontificem jubet; & Apoſtolorum *Actorum 1. & 6.* Qui mos diutiſſimè obſervatus eſt, ùt apparet in electione Alexandri III. qui Anno MCLIX. Pontifex communi Clericorum, populiq́ue voto renuntiatus eſt. Imperitè, ſed more ſuo, Novatores ab exemplo Apoſtolorum, uſuq́ue Eccleſiæ, divinum præceptum deducunt: nec enim aut Chriſti aut Apoſtolorum exempla in præceptis ſunt, alioquin in quàm multa præcepta ipſi offenderent; uſus Eccleſiæ in ijs, quæ ad fidem non pertinent, mutari poteſt, debetq́ue, ut neceſſitas exigit, præſertim auctoritate Eccleſiæ: & mirum eſt à Novatoribus uſum, moremq́ue fidelium allegari, & pro præcepto urgeri, cùm ipſi nullis Eccleſiæ præceptis, nullaq́ue traditione ſtringi velint. (*a*) S. Aug. docet in ijs, quæ ad fidem non pertinent, ſed ad ſolos mores, penes Eccleſiæ arbitrium eſſe, ut alias & alias leges ſtatuat, & antiquis abolitis novas ſufficiat: cùm enim leges humanæ moribus, temporibus, utilitati alijspue circumſtantijs aptari debeant; ſicuti iſta mutantur, ita & leges mutari oportet, alioquin quæ priùs ſalubres, poſteà rebus mutatis noxiæ evadent; nam & medicus mutatis in corpore humano morbis, mutabit medicinas, numquam eodem remedio contrarijs malis profuturo; quod niſi faciat, non tam curabit, quàm perdet, & quæ priùs fomenta, poſteà venena fient; & hæc eſt illa ſerpentis prudentia nobis à Chriſto in Evangelijs commendata: verno enim tempore appetente, hauſto fæniculi ſucco, ſenectam & antiquitatem exuit, & in novam membranam tranſit; ſic prudens, cùm tempus & res poſcunt, non dubitabit antiquis legibus novas ſupponere.

Ex hactenus de Romanorum Pontificum electione dictis, facilè conijcias, quæ Epiſcopalium electionum conditio fuerit; quis enim dubitet Principes ſæculares, qui tantùm ſibi juris in Papam ſumebant, multò plus in Epiſcopos ſumpſiſſe? ergo vix aliquas in Germania, Gallia, Hiſpania, electiones Antiſtitum reperias, quæ non ex Principum aut conſenſu, aut voto, aut imperio fierent, quamvis ut ſuprà notatum, id graviter Canones prohiberent, cùm Principum voluntas pro imperio eſſet, imperium verò pro neceſſitate,

(*a*) Vide S. Auguſtin. l. 2. de Baptiſm. contra Donatiſtas. c. 3. & 9.

ſitate, ſicque electionum libertas peſſum ibat. Vide multa exempla electionum regio conſenſu aut imperio factarum apud Gregorium Turonenſem. (*a*) Huic malo ut Concilium Pariſienſe III. mederetur, edidit Anno DVII. can. 7. quo vetabantur electiones regio imperio violari, & à Rege electi omnino ſacerdotijs arcebantur. Anno tamen DXLIX. Concilium Aurelianenſe v. licèt can. II. electiones Epiſcoporum ſolis Clericis, & populo concedat, vetetque ne Principes ad *conſenſum faciendum* (verba ſunt Concilij) *cives aut Clericos, quod dici eſt nefas, inclinent*: canon tamen 10. approbationem electionis Regiæ voluntati permittit. Idem in Concilio v. Pariſienſi Anno DCXV. & edicto Regis Clotarij confirmatum, ſicque conſuetudo in jus & legem verſa. Idem quoque jus Regibus Hiſpaniæ (nam Gothorum Reges nominationem Epiſcoporum jam olim ſibi vendicaverant) in Concilio Toletano XII. can. 6. aut collatum, aut confirmatum eſt Anno DCLXXXI. habetur is canon apud Gratianum *canone 25. d. 63.* Videntur Reges Galliæ Hiſpaniæque exemplum à Græcis Imperatoribus accepiſſe, qui multùm in electionibus Patriarcharum, aliorumque Epiſcoporum ſibi tribuebant, & exempla, hiſtoriam Eccleſiaſticam legentibus, paſſim occurrunt. Septimo ſæculo labente Martellus rerum in Francia potitus, unà cum alijs juribus Eccleſiaſticis etiam electiones ſibi adſcripſit; maximè Clericorum palatinorum, ùt videre eſt apud Lupum Ferrar. *epiſt. 81. 98. & 99.* Quæ res & Martello fatalis fuit, & Eccleſiæ, tantâ rerum omnium inductâ confuſione, tantâ morum corruptelâ, ut Epiſcopatibus laici fruerentur, teſte S. Bonifacio *epiſt. ad Zachariam Papam*, & Hadriano I. *in privilegio Eccleſiæ Rhemenſi dato apud Flodoard.* Huic malo ut mederetur Zacharias Papa, Pipino Francorum Regi privilegium dedit, ad omnes Regni vacantes Eccleſias, Epiſcopos nominandi. Id expreſsè teſtatur Lupus Abbas Monaſterij Ferrarienſis apud Senonas in Gallijs in epiſt. ad Amulum Archiepiſcopum Lugdunenſem: eſt verò epiſtola 81. additque cauſſam conceſſionis, *propter temporis acerbitatem.* teſtatur etiam Joannes X. PP. epiſtola ad Herimannum Colonienſem Anno DCCCCXXI. ubi, *Sicut priores ſuos Anteceſſores, noſtrorum Anteceſſorum auctoritate, Epiſcopum per unamquamq; parochiam ordinare probabiliter ſtatutum eſt, ita ut Carolus Rex faciat ordinando ſtatuimus.* Fatetur etiam Maynburg

(*a*) Lib. 4. c. 7. & II. & c. 15. & l. 5. c. 47. & l. 6. c. 39. & l. 3. c. 2. & l. 8. c. 23.

burg hiſtor: Iconoclaſt: *f. 259. l. 2.* & præſertim Florus cognomento Magiſter, Diaconus Eccleſiæ Lugdun. omnium ore laudatiſſimus: hic in fragmento de electione (quod circa annum DCCCXX. ſcripſit ediditque poſt Papirium Maſſonum Stephanus Balluzius, & habetur ad calcem operum S. Agobardi) *Omnium* inquit, *Eccleſiarum Antiſtites abſque ullo conſulto mundanæ poteſtatis à temporibus Apoſtolorum, & poſteà per annos fere 400. ordinatos fuiſſe conſtat.* & infrà. *Quòd verò in quibusdam Regnis poſteà conſuetudo obtinuit, ut conſulto Principis ordinatio Epiſcoporum fieret, &c.* Eſt quoque celebre teſtimonium Paſchalis II. in privilegio inveſtiturarum Henrico Imperatori conceſſo, apud Malmeſpurienſem *l. 5.* & della Marca *l. 8. c. 20. n. 4.* ubi conceptis verbis hoc privilegium ſummis Pontificibus adſcribitur. Id verò privilegium varias ob cauſſas Regibus Francorum à Zacharia conceſſum; quòd calamitas temporum id expoſceret, potentioribus laicis Epiſcopatus involantibus, qui non aliter quàm Regiâ poteſtate coërceri poterant: quòd Pipini ingentia in Eccleſiam Catholicam, Sedemque Romanam merita eſſent, quibus meritò præmium aliquod debebatur: quòd longâ conſuetudine Regius conſenſus jam olim interpoſitus electionibus eſſet, & conſenſus jam fere in imperium tranſiſſet. Prudentis ergo conſilij fuit, concedere quod prohibere non poterat, neceſſitate in legem & præmium versâ. Hoc ergo jus & privilegium in Pipini ſucceſſores propagatum eſt; enimverò ante privilegium Zachariæ Reges non jure, ſed facto eligebant; nec electioni aliud præter conſenſum accommodabant.

Anno DCCCXVI. Ludovicus Pius Pipini Nepos Aquiſgrani in celeberrima ſynodo, ad Epiſcoporum preces, id ardenter expetentium, electionibus veterem uſum, canonicam libertatem reſtituit, permiſitque Epiſcopos ex Cleri, populique conſenſu eligi. Sic habetur *l. 1. capitular. c. 48.* Eodem decreto Ludovicus vetuit, ne, quod fieri ſolebat, ſacerdotia muneribus emerentur, qui turpiſſimus quæſtus à Theodorico Gothorum Rege inductus eſt, teſte Gregorio Tur. *de vit. patr. c. 3.* adeò ut non Imperatoribus & Regibus tantùm, ſed etiam Epiſcopis ordinantibus pecunia ſolvenda eſſet, idque vario prætextu, Enthroniſmi, Emphanias, Paſtilli, &c. unde Enthroniſtica, & Emphaniſtica vocabantur; quorum modus

modus à Juſtiniano in Patriarchis reductus fuit ad 20. libras auri, in tenuioribus Epiſcopatibus ad 300. vel 200. ſolidos. (*a*)

Quamvis verò Ludovicus Imperator libertatem eligendi Epiſcopos Clero reliquerit, non ideò tamen neceſſitatem Regij aſſensûs videtur remiſiſſe, ùt apertè conſtat ex ijs, quæ Florus loco citato, Concilium Pariſ. Anno DCCCXXIX. celebratum *l. 3. c. 22.* quod habetur *Tomo 3. Concilior.* Hincmarus *epiſt. 12.* Patres in ſynodo apud Theodonis Villam Anno DCCCLIV. Joannes PP. X. *ep. ad Herimannum Colonienſem.* Anno DCCCCXXI. Flodoardus *l. 3. Hiſtor: Rhem: cap. 35.* Flodoardus in chron: Anno DCCCCLXII. teſtantur; denique Sigerius in vita Ludovici Groſſi, ubi ſcribit in Conventu Catalauni habito, Archiepiſcopum Trevirenſem coram Paſchali II. & Ludovico Rege teſtatum eſſe, à tempore Gregorij M. antequam electio publicaretur, admoneri Imperatorem ſolitum; cui ſi electus placeret, tunc demum electionem vulgatam fuiſſe, & Epiſcopus conſecratus Imperatorem adibat, petebatque Regalia, quæ cùm per annulum, pedumque accepiſſet, homagium Cæſari præſtabat. Aſſenſus tamen, aut voluntas Regia nullam inducebat neceſſitatem eligendi quem Rex optabat, ùt eleganter, prolixeque docet Hincmarus loco cit: nec omiſſo Principis aſſenſu irrita electio reddebatur, ſed tantùm litibus ac diſcordijs expoſita, teſte Floro citato, & tunc quoque ſuas partes Pontifices Romani interponebant, quod fatetur Petrus de Marca. (*b*) Hic ſtatus electionum fuit uſque in Annum MCXXII. quando in Concilio Lateran: ſub Calliſto II. Pont: Max: electiones Epiſcopales in pleniſſimam libertatem aſſertæ, & ab omni Regio aſſenſu exemptæ, ſalvâ tamen Regibus feudorum & Regalium inveſtiturâ per ſceptrum faciendâ. Anno tandem MDXV. poſt inſignem ad Marignanum victoriam, cujus merces & præmium ducatus Mediolanenſis fuit, Franciſcus I. Galliarum Rex cum Leone X. Bononiæ congreſſus, abolitâ Pragmaticâ ſanctione, tot diſcordiarum matre, Concordata inijt, quibus jure eligendi à Capitulis avocato, integra facultas ad Epiſcopatus vacantes nominandi, Regi conceſſa eſt; jus tamen electiones & nominationes confirmandi Papæ reſervatum. Eadem Concordata in Concilio Lateranenſi ſeſſ: 2. lecta & approbata ſunt, ac Conci-

(*a*) Vide Novell. 123. c. 3. & c. 16. & l. ſi quemquam. Cod. de Epiſc. & Cler.
(*b*) Lib. 8. cap. 16. num. 6.

lio Lateranenſi Seſſ. 2. lecta & approbata ſunt, ac Concilij auctoritate firmata. Pragmaticam hanc ſanctionem conſenſu Eccleſiæ Gallicanæ Carolus VII. Galliæ Rex Anno MCCCCXXXVIII. ediderat, quâ decreta Concilij Baſileenſis recipiebantur, illa inprimis, quibus libertas electionum reddebatur, & gratiæ exſpectativæ, ac Beneficiorum reſervationes vetabantur. Sæpe in hanc Pragmaticam Roma declamavit, irrito ſemper conatu. Pius II. Ludovici XI. primus animum flexit, evicitque, ut Pragmaticam aboleret, ſed repugnante Parlamento, nec finem querelis ponente, iterum Pragmatica valere juſſa, iterum in uſum deducta. Conati ſunt quidem Sixtus IV. & Julius II. illam evertere, ſed nullo eventu; donec inter Leonem X. & Franciſcum I. conventum eſt. Doluit enim verò Clerus Gallicanus hac conventione, ſeu Concordatis libertatem eligendi ſibi ademptam, & ideò ad futurum Concilium generale provocavit. (*a*) Sed vix eſt, ut aliquid hac provocatione ſ erare poſſit, concordatis in Concilio Lateranenſi confirmatis, quod Concilium pro generali Reges Galliæ etiam habuêre, & publicè profeſſi ſunt, ùt ex actis Concilij patet, & ad illud Eccleſia Gallicana ſæpe vocata, multumque exſpectata eſt, ſubmotis, quæ obtendebantur, impedimentis. Multiplex ratio Regem ad hanc cum Pontifice conventionem movit: quòd graviſſimo bello cum Carolo Imperatore implicitus mallet Pontificem amicum, quàm hoſtem habere: quòd Eccleſiâ Gallicanâ ſæpius ad Concilium vocatâ, nec tamen comparente, timendum erat, ne Patrum ſuffragijs Pragmatica damnaretur, ſicque aut invitus cauſsâ caderet, quod & damni & dedecoris plenum erat, aut perpetuis litibus, ac ſchiſmate, cum Romanis Pontificibus collideretur, quod eo potiſſimùm tempore, cùm à Carolo ſæviſſimum bellum inſtaret, omnino fugiendum: prudentis ergo Conſilij fuit, tempeſtatem præoccupare, navigio in tutum, nec ſine ſpolijs, recepto; ijs enim concordatis jus omne electionum lucrabatur, nec leviores Pontificem cauſſæ movebant: Cum potentiſſimo Rege, eoque & victore, & vicino, recepto Mediolano, pacem jungebat: Annatas à Concilio Baſileenſi vetitas lucrabatur: Pragmaticam ſanctionem, toties irritoque conatu, à ſummis Pontificibus appetitam delebat, & tandem Concilium Baſileenſe patrocinio floren-

(*a*) Teſte de Marca lib. 6. c. 9. & c. 10.

florentiſſimi Regis exuebat. Nec Clerus Gallicanus de ſublatis electionibus conqueri poſſe videbatur. Cur enim non poſſet Leo Papa id Franciſco Regi concedere, quod jam dudum Zacharias Pipino, Clero Gallicano nihil contra moliente? quòd ſi minus in Franciſco meriti, quàm in Pipino fuit, non minus tamen in Leone neceſſitatis. Deinde modicum id erat, quod per concordata Clero adimebatur; nam etiam ante concordata aſſenſus Regis eligendis Epiſcopis neceſſarius erat, immo preces Regiæ ex præſcripto Pragmaticæ ſanctionis, electiones prævenire, & poterant & ſolebant. Quis verò neſcit preces Regum pares imperio eſſe? juxta illud Taciti, & Auſonij: *Potentiſſimum impetrandi genus eſt, cùm rogat, qui poteſt jubere; tunc enim preces quidem ſunt, ſed quibus contradici non poteſt.* Nihil ergo concordatis, præter nomen electionis Clero ademptum, collatione ipsâ dignitatum, precum obtentu, jam in Reges translatâ. Et in hoc fortè ſenſu ſuſtineri utcumque poteſt, quod ſcribit Maymburg, *Hiſtor. Iconoclaſt. l. 2. f. 259.* pactis inter Leonem & Franciſcum initis, nullum novum jus Galliæ Regibus quæſitum, ſed illud tantùm confirmatum, quod privilegio Zachariæ jam olim obtinebant. Id verum eſt, ſi velit preces Regias electionibus interponi ſolitas, eundem penè effectum habuiſſe, quem jus nominandi, & præſentandi, per concordata Regibus permiſſum, quod etiam fatetur della Marca Archiep. Pariſ. *lib. 6. c. 10. n. 13.* extra hunc ſenſum falſum eſt, jus ad Epiſcopatus nominandi jam ad Reges ante concordata ex privilegio Zachariæ ſpectâſſe; huic enim privilegio jam olim Ludovicus Pius renuntiaverat *l. 1. capitular. c. 84.* & in Concilio generali Lateranenſi ſub Calliſto II. libertas eligendi Clero permiſſa, nec Regibus aliud præter aſſenſum & approbationem relictum eſt. Et verò ſi per concordata nullum jus Regibus datum, quid cauſſæ fuit Clero Gallicano concordatis repugnandi ob electiones ademptas, appellandique ad futurum Concilium? Hæc ergo ſunt, quæ de electionibus & nominationibus Epiſcoporum dicere habui, quod quidem, quantùm in re obſcura implexâque fieri potuit, diligenter etiam per annorum ſeriem tractatum eſt, ſiquid verò me fugit, aut minùs Lectori arridet, veniam difficultati dabit, & meliùs aliquid in ſolem expromet. Nunc ad inveſtituras pergo, quæ proximè ad electiones ſequuntur.

Poſtquam Regum Chriſtianorum indulgentiâ factum eſt, ut Eccleſiæ non ſolùm magnâ vi auri, argenti, gemmarumque, verum etiam multis magniſque feudis, dominijs, ac jurisdictione, donarentur, hæc ipſa amplitudo, opesque ſervitutem Eccleſijs parârunt. Auctâ igitur in Epiſcopis potentiâ, aucta quoque aut invidia, aut cupiditas, aut formido, aut denique neceſſitas in Principibus eſt, eos ſibi obſtringendi, à quibus metuere poterant. *Duplex*, inquit Bernardus, *ſerm. ad Paſtor. inſ. dominium Prælatorum: habent enim Claves Eccleſiæ quibus claudunt, & nemo aperit; habent & Regalia, quia Domini ſunt urbium & oppidorum, nec ſolùm Epiſcopatus ſed etiam conſulatus habent, ut meritò eis dicatur, quid ultra debui facere & non feci, ſed quod datum eſt illis in adjutorium, factum eſt illis in ſcandalum.* Hinc ergo nata ſervitus electionum, & neceſſitas eos ad infulas provehendi, quos Reges aut juberent, aut ſaltem cuperent; quamquam idem fere erat cupere, quod jubere: natæ etiam inveſtituræ, quæ vox Caroli M. tempore nondum erat ad ſignificandam conceſſionem Epiſcopatuum inſtituta, ùt notat Baronius, & poſt illum Marca, *l. 8. cap. 12. n. 7.* Cùm enim lege Salicâ (quâ ſolâ Reges utebantur) qui fundo aliquo, aut feudo, jure beneficiario, à Rege donabantur, in ſignum traditæ poteſtatis, baculum, feſtucam, aut aliquid ſimile acciperent, & ſecutis poſt annis, gladium etiam, aut vexillum; idem quoque ad Epiſcopos extenſum, ut videlicèt feuda, & Regalia Epiſcopatibus annexa, traditâ à Rege Cruce, annuloque, poſt electionem acciperet, & juramento etiam, quod homagium, vel hominium dicebatur, eidem Regi ſe obſtringeret, id verò fiebat manu Epiſcopi in Regiam manum inſertâ. Hoc ergo ritu inveſtitura dabatur, quæ, ùt dixi, Crucis annulique traditione, & juramento conſtabat; & hoc modo inveſtiti à Regibus reperiuntur, S. Rembertus Archiepiſcopus Bremenſis à Ludovico Pio, S. Romanus Epiſc. Rothomag. à Clodovæo II. Ulſtanus Epiſcop. Vigornienſ. à S. Eduardo. Ivo Carnotenſ. à Philippo I. (*a*) Nec mirum videri debet hujusmodi inveſtituris etiam ſanctos acquieviſſe: id quippe in uſum & morem tranſierat, & nondum ſummi Pontifices damnaverant, nec ad aliud ſpectare videbantur inveſtituræ, quàm ad Regaliam & feudorum conceſſionem, non verò ad

(*a*) Vide Ivon. epiſt. 8. & 190. Matthæum Pariſ. in Eduard. & Auctarium vitæ SS. Remberti & Romani.

ad officium Epiſcopale, aut dignitatem ſpiritualem; & ideò à Calliſto II. tandem in Concilio Lateranenſi admiſſæ ſunt; eratque in omnium oculis exemplum B. Gregorij, qui imperatam pecuniam adepti Pontificatûs præmium Mauritio Imp. ſolverat, id verò longè pejus inveſtituris erat; ſed neceſſitas vicit, nec pecunia ideò data, ut Pontificatum emeret, quem maximè fugiebat; ſed ut occurreret pejoribus malis, &, ùt Theologi loquuntur, *redimendæ vexationis causâ.* Anno MLXXVIII. primus in Concilio Rom. V. teſte Malmeſpurienſi in Wilhelmo I. Gregorius VII. inveſtituris bellum indixit, easque & homagium Regibus præſtari ab Epiſcopis ſolitum omnino vetuit, anathemate in Reges & Imperatores pronuntiato, qui illas darent acciperéntve. Enimverò claſſicum hoc fuit, quo diuturnis & graviſſimis bellis præluſum eſt, Eccleſiâ Romanâ Imperioque diu multumque colliſis. Cauſæ inveſtituras delendi hæ à Gregorio prolatæ. *Eas ab Hadriano II. & Concilio Oecumenico VIII. can. 22. jamdudum proſcriptas eſſe; Regum eſſe palatia & urbes condere, easq́; quibus vellent donare, non verò infulas & ſacerdotia; hæc extra Regiam poteſtatem eſſe, ſolisq́; ſacerdotibus commiſſa, non ergo quæ Regum non ſunt, donari à Regibus poſſe; quid verò eſſe inveſtituras, niſi Epiſcopatuum donationes? à Regibus crucem, à Regibus annulum, à Regibus virgam paſtoralem electis dari, quid hæc aliud, quàm Epiſcoporum inſignia eſſe? & quid aliud ſit Epiſcopos facere, quàm hæc conferre? cogi ſacerdotum greges aulas & caſtra ſequi, alioquin ignotos neglectosq́; procul infulis haberi, ijs ſolùm admotis, qui Regium latus ſequerentur, ſicq́; non merito, non virtuti, ſed gratia tantùm & obſequijs dignitates locari, immo, quod turpius & nefas dictu ſit, Epiſcopos pecuniâ fieri, & velut in publico mercatu Eccleſias ijs cedere, qui plus pretij obtulerint; ſic fieri, ut ſceleratiſſimi quiq́; integerrimis ac probatiſſimis præferantur; quanto hoc Regum dedecore, Eccleſiæ contemptu, animarum periculo damnoq́;? quo deinde vultu egregios hos Antiſtites auſuros Regibus obſiſtere, quibus tot vinculis aſtringantur? populos monere, quos exemplis corrumpant? nihil aliud inveſtituris agi, quàm ut diſciplinâ Eccleſiaſticâ penitùs exciſâ, & Reges fræno, & Antiſtites reverentiâ, & populi verecundiâ peccandi careant: nullum ergo remedium tot malis ſupereſſe quàm ut fontes claudantur, unde illa proveniunt. Fruſtra verò tuendis inveſtituris privilegia uſumq́; prætexi; primò enim privilegium nullum oſtendi poſſe, quod enim illud? quando & à quo datum? deinde non plus firmitatis privilegio quàm legi eſſe, hanc verò, cùm in publicam perniciem vertitur, aut planè extingui, aut ſaltem à*

legitimo Magiſtratu deleri poſſe, & tandem omni jure ſancitum eſſe, ut abuſu privilegia tollantur; abuſum verò nullo temporis decurſu muniri, & peſtis more, quantò diuturniorem, tantò pejorem eſſe. Hæ fere rationes erant, quibus Gregorius inveſtituras perſequebatur. Opponebant ex adverſo Principes. *Duo in Epiſcopatibus ſpectari poſſe, & ſacram dignitatem, & jura ac dominia temporalia; hæc inveſtituris, non illa à Regibus dari; nec enim tantum aut ignorantia, aut impietatis Regibus eſſe, ut ſibi, quæ Dei ſunt, uſurpent. Si non erubeſcant Principes theſauros ſuos Regiasq; opes in Epiſcopos effundere, cur iſti erubeſcant à Principibus accipere? & ſi accipiunt, cur nolint palàm profiteri? alterutrum eligendum Epiſcopis eſſe; aut inveſtituras accipere, aut Regijs Patrimonijs carere; hanc eſſe naturam feudi, nec poſſe aliâ conditione tradi. Nullum hactenus è tot retrò Pontificibus auſum hunc lapidem moliri; litemq; Regibus intendere, ſolum Gregorium poſt tot annorum decurſus novam aciem inſtruere pacemq; turbare, num ergo tot alij & ſanctiſſimi Pontifices, aut oculis carebant, quibus hos abuſus ac ſacrilegia viderent, aut linguâ calamoq;, quibus proſcriberent? mirum ergo eſſe, aut illos non vidiſſe, quæ modò Gregorius videat, aut Gregorio non probari, quæ illis ſemper probata ſint. Siqui abuſus hujusmodi inveſtituras incurrant, paratos Reges opem omnemq; operam illis purgandis polliceri; Gregorij tantùm eſſe remedia præſcribere, non defuturos ſuis partibus Principes, quorum æquè ac Pontificum interſit ijs infulas imponi, qui Eccleſiæ æquè ac Regno dedecori non ſint. Ceterùm ſi omnia illa è medio tolli oporteat, quæ abuſu aliquo fœdantur, parùm eſſe Gregorio inveſtituris iraſci, totum orbem vertendum eſſe, cùm totus abuſibus ſcateat, prudentem agricolam ſterilibq quidem aridisq; ramis arborem purgare, non tamen excindere, alioqui pejus remedium periculo fore.* Hæc Gregorio pro inveſtituris objecta ab illis ſunt, qui Principum partes tuebantur, præſertim Ivone Epiſcopo Carnotenſi. (*a*) Offenſus vehementer eſt hâc epiſtolâ Urbanus II. eoque indignatio proceſſit, ut Ivo de Epiſcopatu deponendo cogitaret, ùt patet ex ejuſdem epiſtola. *68.* ſed Urbano paullo pòſt è vivis ſublato, Ivo in gratiam cum Epiſcopatu redijt. Victor III. Pontif. Max. qui Gregorio ſucceſſerat Anno MLXXXVII. in ſynodo Beneventana æquè ſub anathemate Inveſtituras prohibuit. Idem ab Urbano II. in ſynodo Claremontana repetitum Anno MXCV. *can. 16.* adhibitum tamen temperamentum eſt, ut videl. Reges abſtinerent tantùm ſolemnitate annuli & virgæ paſtoralis, aliàs jure ſuo uterentur. Ita colligitur ex *epiſtola 60.* Ivonis: conſtat verò, decretis Urbani ſynodi-

(*a*) In epiſt. 65. ad Hugonem Archiepiſc. Lugdun.

nodique Reges Galliæ acquieviſſe. Paſchalis II. qui Urbano ſucceſſit, conſtantiſſimè Inveſtituris obluctatus eſt, Anno tamen MCVII. poſt acre cum Henrico Rege Angliæ certamen ita conventum eſt, ut electi homagium quidem Regi præſtarent, hic tamen nullum per baculum annulumque inveſtiret. Sed multò gravior ab Henrico IV. Imp. tempeſtas in Paſchalem incubuit. Hic Gregorij VII. & Urbani II. veſtigijs inſiſtens, repetitis Concilijs, Imperatoribus inveſtituras abrogaverat, anathemate in Epiſcopos vibrato, qui illas à laicis reciperent. Henricus altâ diſſimulatione iram contegere, & tandem rebus toto Imperio compoſitis, florentiſſimis copijs cinctus, inter quas tricies equitum millia, in Italiam movere. Color expeditioni quæſitus, velle Imperatorem Romæ more Majorum coronari. Copiæ, quò iter commodius eſſet, bîfariam per Tyrolim & Sabaudiam diviſæ Mediolani convenerunt: hinc Romam progreſſæ ſunt, expugnatis deletiſque urbibus, quæ militem morari auderent. Pontifex ubi exercitum prope urbem vidit, ſuſpicatus quod erat, obtentu pacis vim admoveri, Legatos mittit pacemque his conditionibus impetrat; Imperator inveſtituris cederet, Pontifici Romano vitam, libertatem, largitiones à Pipino, Carolo, Ottone alijſque Imperatoribus factas tueretur: Pontifex verò Imperatorem coronaret, juberetque Epiſcopos Regalia, feuda, ditionesque, quas à Regibus accepiſſent, reſtituere, ſoliſque aris, ac fidelium oblationibus, ùt olim in primitiva Eccleſia, contentos eſſe. (a) Subſcriptum utrimque, conventúmque in has conditiones; ſed, ùt eventus docuit, irrito effectu, Epiſcopis Germaniæ, quorum ſpolia petebantur, nunquam conſenſuris. Henricus Romam invectus eſt, interque plauſus communesque omnium voces eum Imperatorem & Auguſtum acclamantium, Vaticanum intravit: rogatus verò à Paſchali, ut, quod jam priùs ſpoponderat, inveſtituris palàm cederet; ceſſurum ſe reſpondit, ſi Epiſcopi Regalibus feudiſque abirent, quæ ab Imperatoribus acceperant; hîc enimverò querelæ, ſtrepitus clamorque Epiſcoporum negantium poſſe Eccleſias ſuas Pontificis Romani arbitrio ſpoliari, ipſe priùs provincijs Regniſque, quæ à Pipino & Carolo acceperat, renuntiaret, ſecuturam exemplum Germaniam; hanc verò nudari, Româ tot Principum Regumque ſpolijs onuſtâ, iniquum eſſe. Dum

(a) Vide epiſt. Paſch. 22. ad Henric. & Chron. Caſſin. lib. 4. cap. 37.

Dum ergo mutuis altercationibus omnia complentur, juſſu Imperatoris Paſchalis abductus traditusque cuſtodiæ; hinc mutuæ Germanos inter Romanosque cædes, Henricus in faciem ictus vix mortem evaſit. Paſchalis non tam carceris malorumque tædio, quibus flecti à ſententia nunquam potuit, quàm ſuorum querelis, metuque inprimis expugnandæ diripiendæque Urbis, paratique ſchiſmatis, vinci ſe tandem paſſus, inveſtituras Henrico cedit, eámque ceſſionem, & diplomate, & ſacratiſſimo Euchariſtiæ epulo, cujus unam partem ipſe acceperat, alteram Imperatori tradiderat, obfirmat. Id Anno MCXI. factum. (*a*) Dici non poteſt, quàm ægro ab omnibus fere Cardinalibus, & Epiſcopis animo hoc privilegium (quod ipſi pravilegium vocabant) acceptum fuerit, adeò, ut Anno MCXII. in Concilijs generalibus Lateranenſi, & Viennenſi declaratum ſit, irrita fuiſſe, quæ à Paſchali geſta & conceſſa fuerant, utpote vi metuque, & contra Patrum canonúmque ſanctiones extorta. Immo non defuerunt in Gallijs viri ſanctitate & miraculis clari, qui aſſererent, non quidem ipſum actum inveſtiendi hæreſin eſſe; ſed hæreticos videri, qui pertinaciter defenderent, Ij fuerunt inter alios S. Godofredus Epiſc. Ambianenſ. S. Hugo Epiſc. Gratianopolit. S. Bruno Epiſc. Signinus, Joannes Archiepiſc. Lugdun. ac deniq; comuni voto Patres omnes Conc. Vieńenſ. Errat ergo Maymburg, ſuoque more cenſuram præcipitat, dum Brunonem Epiſcopum temeritatis accuſat, quòd inveſtituras hæreſis notâſſet; quî enim temerarius; qui tot Patres viroſque præclaros in Gallijs, aut duces ſuæ ſententiæ, aut comites habuit? immo totum Viennenſe Concilium? Ratio ob quam iſti inveſtituras hæreſis poſtulabant, fuit, quòd Principes, cùm Epiſcopos inveſtiebant, annulum & crucem, ſeu virgam paſtoralem electis porrigerent; hæc verò inſignia eſſe non temporalis alicujus, ſed Epiſcopalis & Eccleſiaſticæ dignitatis, quam qui diceret poſſe à laicis conferri, utique pro hæretico habendus eſſet: eſto enim Principes negarent, ſe quod ad ſacram dignitatem ſpectat, conferre velle; videbantur tamen aliud agere, quàm dicerent; quippe qui ſacræ dignitatis inſignia traderent; quemadmodum pro hæreticis ſemper habiti ſunt, qui voces homiuſij, & Chriſtotoci uſurpabant; quamvis

(*a*) Vide Wilhelmum Malmesburienſem l. 5. de geſtis Reg. Angl. & Petrum Diacon. l. 4. & Baron. ad hunc annum.

vis ſe Catholicos eſſe dicerent, & hæreſes Arianam ac Neſtorianam execrari. Hæreſis ergo non ex animo, qui occultus eſt, ſed ex facto æſtimabatur: rurſus hæreſin cenſebant eorum ſententiam, qui dicerent, inveſtituras toties ac tot Concilijs, ſummorumque Pontificum decretis vetitas, nihilominùs licitas eſſe. (*a*) Ipſe Ivo Epiſcopus Carnotenſis (*b*) negat quidem, ſententiam inveſtituras defendentium hæreticam eſſe, fatetur tamen ſchiſmati vicinam; cùm tamen annulus, & virga ſigna ſint ex ſua natura indifferentia, nec inveſtituræ Divino aliquo, ſed humano tantùm jure prohibitæ; potuiſſe illas, immo & debuiſſe à Paſchali Pontifice Imperatoribus majoris mali, & ſchiſmatis vitandi causâ concedi. Hæc ferè ſunt, quæ in hac celebri controverſia utrimque magnaque animi contentione jactabantur. Paſchalis factorum pœnitens abire Pontificatu ſtatuerat, ſed permiſſus non eſt. Tandem in Concilio Lateranenſi Anno MCXVI. ſeipſum ignaviæ accuſans privilegium Henrico datum damnat revocatque, & inveſtituras, eosque qui illas darent reciperentque, perpetuo anathemate ferit, nullâ tamen Henrici mentione factâ, quem ſe nunquam excommunicatione percuſſurum juramento promiſerat. Paſchali è vivis ſublato, Gelaſius II. omnium voto ſuffectus eſt, ſed quòd palàm edixiſſet, ſe nunquam inveſtituris aſſenſurum, ab Imperatore Germanisque Romam pervolantibus graviſſima paſſus confectusque ærumnis eſt. Succeſſit Calliſtus II. à quo tandem, ùt ſuprà dictum eſt, pax Imperio & Eccleſiæ reddita eſt, electiones Epiſcoporum ab Imperatoribus ad Clerum translatæ, ipſis verò Imperatoribus inveſtituræ Regalium relictæ, ſic tamen, ut non per annulum pedumque, ſed per ſceptrum darentur. Ejuſdem Calliſti decreto abolitum jus homagij ab Epiſcopis præſtari ſoliti; hujus ſolemnitas erat, ut Epiſcopus Regiæ manui ſuam ſupponeret, ſicque fidelitatem juraret; juramentum enim fidelitatis jam olim in Hiſpania, Gallia, Anglia, & Germania ab Epiſcopis præſtari Regibus ſolebat. (*c*) Hic ergo in-

P

(*a*) Vide epiſt. Joannis Archiepiſc. Lugdun. quæ inter epiſt. Ivon. eſt. 227.
(*b*) Epiſtol. 233.
(*c*) Vide Concil. Toletanum 16. & Duziacenſe (oppidum Provinciæ Rhemenſis) ex Malmesb. l. 2. de geſtis Pontif. Angl. & l. 3. videantur Concil. Toletan. 4. c. 75. & Tol. 10. c. 2. & Concil. Turon. 3. c. 1. & Aquisgr. Anno DCCCXXXVI. c. 12. & Gratian. in 22. q. 5. ubi eleganter effectus juramenti fidelitatis deſcribuntur.

inveſtiturarum ortus, progreſſus, exitusque fuit. P. Maymburg *lib. delle decadenze. f. 408.* Sanctum Anſelmum Archiepiſc. Cantuarienſ. imprudentiæ notat, parumque rebus gerendis accommodatum dicit, quòd homagium Henrico Regi Angliæ præſtare, ab eoque inveſtituras accipere diu recuſaverit. Verùm quàm lubricæ ſint hujus Critici cenſuræ, quámque ad Aulæ potiùs gratiam, quàm veritatis (quod in Eccleſiaſtico meritò diſpliceat) compoſitæ, tu ex hiſtoria cognoſce. Anſelmum Archiepiſcopum Cantuarienſem, quòd contra Guibertum Antipapam pro Urbano II. ſtaret, Guillelmus Rex abire in exilium juſſerat: Guillelmo extincto Henricus ſucceſſerat, à quo Anſelmus revocatur. Paullo pòſt inveſtituras accipere, Regíque homagium præſtare rogatus, negat ſe id facere, tot Concilijs, tot Pontificibus prohibentibus, poſſe; miſſurum tamen Romam, qui ſenſa Pontificis perquirerent, Epiſcopos canonum cuſtodes, non corruptores eſſe; quid Angliam, quid Galliam, quid Orbem univerſum dicturum eſſe, ſi, quæ nuperrimè in Concilio Romano tot Patrum ſuffragijs ſancita fuerant, ſubverti ab Anſelmo viderent? Romam ergo à Rege, ab Archiepiſcopo Legati ad Paſchalem miſſi: Paſchalis inveſtituras omnino damnare: repetita iterum legatio, at æquè repetita repulſa. Sed cùm legati à Rege miſſi corruptique muneribus dicerent, Paſchalem inveſtituris acquieſcere, nec tamen voluiſſe id litteris commendare, ne gratia in exemplum tranſiret, id verò conſtanter pernegarent, quos Archiepiſcopus miſerat, idque allatis à Pontifice ad Anſelmum litteris confirmarent, tertia ad Pontificem legatio inſtructa, ſed à pontifice reſponſum, non poſſe inveſtituras à ſe permitti, quas toties Prædeceſſores damnaverant; idque decreto firmavit, quod in Concilio Lugdunenſi lectum acceptumque eſt. Quid Rex faceret toties repulſus? ipſum Anſelmum, & Wilhelmum electum Exonienſem Epiſcopum mittit, qui Pontificem flectant. Tanta Wilhelmi perorantis eloquentia fuit, ut, cùm dicendi finem feciſſet, omnes admiratione ſuſpenſi hærerent, obſtinatoque ſilentio, quæ ab Anglo dicta fuerant, comprobarent. Additi Wilhelmo animi: *Illud*, inquit, *ſcitote, priùs Henrico Regi, & coronam, & caput, quàm inveſtituras adimi poſſe.* Hìc Pontifex rupto ſilentio, vultuque in majeſtatem compoſito, *Et ego*, inquit, *ne quidem pro capitis mei redemptione patiar illum inveſtituras habere.* Secuta omnium Pur-

Purpuratorum, & Antiſtitũ acclamatio Pontificem collaudantium. Anglus ſilencio, & pudore defixus. Henricus verò Rex Anſelmum regno, & Archiepiſcopatu abſtinere jubet, ſed paullo pòſt revocatum, omni honore cultúque excipit; convenerat enim inter Pontificem Regemque, ut hic quidem homagia ab Epiſcopis reciperet, eosque, quod temporalia ſpectat, inveſtiret; annuli tamen, pedique collatione abſtineret: quod ubi Anſelmo ſignificatum, promptiſſimè acquievit: hinc priſtina illi à Rege gratia. Sic Anſelmi certamen habuit. Jam hîc lectoris arbitrium eſto, annon omnes ab Anſelmo prudentiæ partes expletæ. Quòd Legatos Romam miſerit, quòd diſtulerit, quòd rogaverit, quòd ipſe in Italiam venerit, quòd acceptâ ſemel à Pontifice indulgentiâ continuò acquieverit; hæc omnia reverentiæ in Regem ſuum data: quòd verò tot à Gregorio, ab Urbano, à Paſchali, à Romano, Lugdunenſi, aliisque Concilijs decreta Regiæ voluntati, ſuisque commodis præhabuerit, id planè paſtoralis conſtantiæ ac libertatis fuit; plus enim Epiſcopus Pontifici ac Concilijs, quàm Regi ſuo debet; cùm & ipſi Reges Concilijs, ac Pontifici ſubdantur. Iubet Rex, Vetat Papa, cujus imperium præferas? Regium? ſic omnino Maymburgo viſum, ſed aliter Anſelmo; ſed quantò Anſelmus melior majorque, tantò hujus melior æquiorque ſententia. Jam ad ultimum Regaliæ caput, quod in cuſtodia, ac uſufructu bonorum Epiſcopalium ſede vacante conſiſtit, calamus vertendus eſt.

Primis Eccleſiæ temporibus non alij Epiſcopis proventus erant, quàm fidelium oblationes, decimæque; his ſuſtentabantur. Conſtantinus lege lata (*quæ eſt prima C. de SS. Eccle.*) permiſit fidelibus, ut bona ac latifundia, quæ vellent Eccleſijs relinquerent: hinc Eccleſiarum opes vehementer auctæ. Divi Auguſtinus, ùt eſt in ipſius vita apud Poſſidium *c. 22.* & Chryſoſtomus *hom. 22. in Math*: quo & curis rerum temporalium, & invidiâ ex opibus ortâ levarentur, latifundia, quæ Eccleſijs obvenerant, Laicis permittere conati ſunt, ſolis oblationibus victuri, ſed numquam perſuaderi fidelibus hoc potuit. Præcipua Clodovæi, Pipini, Caroliqne M. liberalitas fuit, integras provincias, immo Regna Eccleſijs donantium. Nec cauſſæ tam largæ profuſionis aberant. Summis & ipſi beneficijs ab Eccleſia affecti erant. Huic Clodovæus Religionem, & cum Religione tot victorias & incrementa, Pipinus Regnum,

Carolus Imperium debebant. Intererat quoque Epiſcopos potentiâ & opibus augeri, ij ſiquidem nec bellis gerendis, nec rebus novandis apti, minùs Imperatoribus afferebant metûs, plus verò fidelitatis; quam fuiſſe cauſſam Carolo M. Epiſcopos ditandi notat Malmesburienſ. *de geſtis Reg. Angl. l. 5.* Notat etiam Baronius ad Annum MLV. cùm hoc ipſo ſæculo Canones pænitentiales, expiandis in hac vita peccatis revocati eſſent, & tamen ob eorum acerbitatem, peccandique frequentiam, quàm plures aut ſpem veniæ deponerent, aut pænitendi conatum; pænarum redemptio induci cœpta eſt, ut quantum videlicèt pauperibus, aut Eccleſijs donaretur, tantum pænitentijs decederet; hinc à divitibus profuſæ donationes. Auctis ergo Eccleſiæ opibus, ne deeſſent, qui illas curarent, ſacris canonibus ſancitum eſt, ut ijs Oeconomi, qui ex Clero legi debebant, præficerentur. *ita ſtatutum in Concilio Chalcedonenſi can. 26. Hiſpalenſi ſecundo cap. 9. Toletano quarto cap. 47. Niceno ſecundo c. 11.* (a) Præcipuum verò Oeconomi officium erat, ut defuncto Epiſcopo, proventus Eccleſiæ curaret, cuſtodiretque ſucceſſori tradendos. Concil. Chalcedon. *can. 25.* & ibi Zonaras. Et cùm Principes ſæculares vacante Eccleſiâ facultates redditusque ſibi vendicarent, ſeverè id eis prohibitum in Concilijs *Ilerdenſi c. 16. Chalcedonenſi c. 22. Claremontano, Laterar. & c. V. c. 22. & 25. 16. q. 7. & Concilium Francofordienſe* Anno DCCXCIV. *can. 41. Pontig n.* Anno DCCCLXXVI. *can. 14. Troſleianum* Anno DCCCCXXI. *can. 14.* ſed Nullæ leges coërcendæ Principum cupiditati pares fuêre, adeò ut nomine obtentuque cuſtodiæ, omnia vacantis Eccleſia bona ſibi Principes addicerent, nec ſolùm quæ titulo Regalium feudique Eccleſiæ obvenerant, ſed etiam decimas, ſupellectilem, ipſasque Beneficiorum Eccleſiaſticorum collationes. Videtur aliquibus hæc conſuetudo circa ſæculum undecimnm invaluiſſe, poſt Calliſti II. cum Henrico Imperatore initam conventionem; enimverò nullam ejus mentionem Gregorius VII. Urbanus II. Paſchalis II. & ipſe Calliſtus fecêre, facturi utique, ſi illam agnoviſſent, ut qui ob ſolam Inveſtituræ ſolemnitatem non dubitârunt tot Imperatoribus bellum indicere, ſeque, totámque Eccleſiam tot ærumnis, & perſecutionibus involvere. Planè jam ab Anno MCLXI. ſub Ludovico juniore, Philippo Auguſto, Ludovico IX. Galliæ Regibus, hunc ipſum morem occupandi bona vacan-

(a) Vide etiam S. Gregorium l. 2. Epiſt. 22.

cantis Eccleſiæ obtinuiſſe, demonſtrant varia exempla, quæ Auctor libertatum Eccleſiæ Gallicanæ congeſſit. *Tom. 2. tit. 5. tit. 16. tit. 4.* & della Marca *lib. 8. c. 22. n. 8.* Idem dicendum eſt, de Collatione Præbendarum, quæ nomine fructuum, pendente electione veniebant, quæque à ſummis Pontificibus Innocentio III. Anno MCCX. in cauſsâ Thomæ Argentolij à Philippo Auguſto nominati Clemente IV. Anno MCCLXVII. Gregorio X. Anno MCCLXXI. aut approbatæ, aut ſaltem permiſſæ fuerunt, ùt apud citatos Auctores videre eſt. Illud tamen negari haud poteſt, hanc ipſam vacantium bonorum occupationem priùs ſaltem, quàm in legitimam conſuetudinem tranſiſſet, graviſſimis proborum cenſuris vapulâſſe: Patres Concilij Troslejani *peſſimum abuſum.* Raymundus Comes Barcinonenſis in privilegio Anni MCXXXVII. quod apud della Marca reperire eſt, *l. 8. Nefariam conſuetudinem, deteſtabilem, & alienam ab omni jure divino, humanoq́;.* Emmanuel Comnenus in conſtitutione Anno MCL. *Abuſum vergentem in Dei Contemptum, legiſq; naturalis everſionem, indignum profeſſione nominis Chriſtiani.* Fridericus II. Imperator in conſtitutione de Año MCCXIII. (quam editâ Bullâ aureâ Año MCCXIX. confirmavit) *pravum abuſum à ſuis majoribus inductum.* & ideò ijſdem conſtitutionibus ad Honorium III. Papam hunc abuſum abrogat, abdicatque. Idem ab Ottone III. factum, qui ex Epiſcoporum ac Principum Germaniæ voto, hanc ipſam *pravam conſuetudinem* (ſic enim vocant) abolitam voluit, bonis morientium Epiſcoporum intactis, reſervatiſque Succeſſori. Ita Principes Germaniæ Innocentio III. Anno MCC. ſignificârunt. (a) Sed quidquid de hoc ſit, hoc ipſum Regaliæ jus, quod ſolâ conſuetudine, non lege nitebatur (ſaltem ſi proventus feudales excipias) tandem in privilegium, verúmque jus tranſijt, quando Gregorius X. in Concilio Lugdunenſi Anno MCCLXXIV. Principibus conceſſit, ut ubi hactenus conſuetudo obtinuerat, vacantium Eccleſiarum fructibus gaudere poſſent, excommunicatione percuſſis, qui hoc jus Regaliæ ad loca extenderent, ubi hactenus antiqua conſuetudo non fuerat. Cauſſæ ob quas Patribus viſum, poſſe Principibus hoc jus permitti, variæ fuerunt; quòd jam paſſim longâque conſuetudine, ac infinitis penè exemplis hæc occupatio invaluiſſet, nec poſſet aboleri, niſi Principibus graviſſimè offenſis; neceſſitas ergo in privilegium tran-

(a) Vide Baron. ad Annum 996.

tranſijt; quòd negari haud poſſet, ingentia fuiſſe Principum in Eccleſiam merita; iſtis ergo aliqua merces debebatur, & tunc præſertim, cùm inſtinctu Gregorij in ſacrum bellum accingebantur, non tantùm immenſos ſumptus, ſed etiam ſanguinem profuſuri; præſertim verò, quòd dignitas Epiſcopalis cùm non jure ſanguinis, aut hæreditatis, ſed tantùm electionis conferri poſſet, Epiſcopo extincto, feuda & Regalia devolvi ad Principem viderentur; donec alius in dignitatem ſuccederet, & à Principe Regalium inveſtituram per ſceptrum acciperet; ſi enim, inquiebant, defuncto Antiſtite, feuda, latifundia, ditionesque ad Regem non redeunt, cur ergo electi Antiſtites à Rege inveſtituram accipiunt? ſi enim non habet, dare non poteſt; aut ſi dat, ergo habet: quæ ratio in ijs potiſſimùm provincijs valebat, ubi *jus relevij* in feudis obtinuerat; mortuo ſiquidem vaſallo, Dominus interim, donec hæres inveſtiretur, proventus feudales, velut ſolatium levamenque transſlati in alios patrimonij recipiebat: & cum hoc onere feuda in Eccleſias tranſiſſe videbantur; Ceterùm ſi privilegium Concilij excludas, parùm hæ rationes Principum cauſam promovebant. Feuda enim Eccleſijs, non Epiſcopis donata fuerant, & ideò Epiſcopis ſublatis, non ideò recidebant. Deinde vel in ipſis feudis, quæ Laicis conceduntur, quis neſcit fructus, qui ante Inveſtituram proveniunt, non Domino, ſed vaſallis & hæredibus deberi? & demus hæc omnia: quid de decimis, domeſtica ſupellectile, bonis mobilibus, & beneficiorum collationibus dicemus, quæ nec feuda, nec Regalia erant, & tamen à Principibus æquè occupabantur? & ideò ipſi Principes Regesque, ùt ſuprà vidimus, non tanti has rationes, aut prætextus faciebant, ut hanc occupationem non inter abuſus & corruptelas referrent, eamque abdicarent; Ergo ſi verum fateri volumus, vera & unica Regaliæ origo cupiditas fuit, tùm conſuetudo; ac tandem privilegium Concilij: hoc ſolùm Principes abſolvit. Reliqua, quæ de inveſtituris & feudis dicebantur, colores tantùm, qui numquam quærentibus deſunt, non veritas erant; alioquin Patres Concilij Lugdunenſis illimitatè hoc jus, & non tantùm ubi conſuetudinis erat, Principibus indulſiſſent. Quia verò Concilium nihil de collationibus beneficiorum, ſed tantùm de fructibus loquitur, noluit Bonifacius VIII. eo privilegio collationes contineri; ſed à Philippo pulchro Galliarum Rege, & Joan-

ne Pariſienſi, qui librum ea de re edidit, reſponſum ; rationem Concilij Lugdunenſis æquè ad collationes, ac fructuum receptionem ſpectare : æquè enim illos conſuetudine, præſcriptione, beneficijs Regum, ac conceſſione ſaltem tacitâ Pontificum niti. Quæ Patribus rationes fuêre, vacantium Eccleſiarum fructus concedendi. Cæterùm jus Regaliæ in Gallijs extendi ad omnes provincias (præſertim Burdigalenſem, Narbonenſem, Arelatenſem, & Auſcitanam) non poſſe, docet ex edictis Philippi pulchri, Philippi Valeſij, Ludovici XII. alijſque monumentis Petrus de Marca Archiepiſcopus Pariſienſ. *l. 8. c. 24. n. 8.* & apertè deduci videtur ex Concilio Lugdunenſi, cujus fragmentum habes *cap. 13. de elect. in 6.* & hactenus de jure Regaliæ, cujus cauſam pleniùs Diſſertatione primâ Galliæ Vindicatæ proſecuti ſumus.

§. II.

§. II.

Rationibus, & exemplis oſtenditur, animum paßionibus agitatum in errores prolabi Eccleſiæ fatales.

SUMMARIA.

1. *Veritas placidum animum requirit, quod ratione, & auctoritate probatur.*
2. *Hæreſes pleraq; contentionibus, & æmulationi principium debent, quod exemplis oſtenditur Nicolai Diaconi,*
3. *Meletij, & Arij.*
4. *Luciferi Epiſcopi, & Tertulliani.*
5. *Lutheri.*
6. *Henrici VIII. Angliæ Regis.*
7. *Eâdem ratione propoſitiones Pariſienſis Conventûs ſuſpectas reddi.*

I.

SApienter in bello Catilinario monet Salluſtius: *Omnes homines, qui de re dubia conſultant, ab odio, ira, & amicitia vacuos eſſe debere:* Enimverò paſſiones tincturæ quædam ſunt, quas ſi animus ſemel imbibat, ægrè alium colorem admittet; rationis libram in unam partem præcipitant, multiſque modis veritatem excludunt.

Primò, quia impetu quodam, ùt dixi, voluntatem impellunt, ſecumque rapiunt, ut faciliùs contra torrentem naviges, quàm contra affectum ſemel incitatum. Deinde, quia voluntas cùm non

non eligat, niſi quod amat; nec amet, niſi quod placet; nec placeat, quod affectui repugnat; plerumque id eligitur, quod affectum mulcet: & quemadmodum linguâ bile, aut abſynthio corruptâ, quicquid infuderis, amarum erit: ſic infecto paſſionibus animo quidquid dixeris, etiamſi verum, niſi affectui reſpondeat, diſplicebit, & reſpuet.

Et tandem paſſio plerumque, & vehemens præſertim, cum corporis alteratione humorumque conjungitur, qui excitatis velut nebulis objecta aut minora, aut majora, aut alia exhibent, quàm ſunt; nec ſatis rationi permittunt, ut ad ea, quæ occurrunt, advertat, aut ſi advertit, niſu radioque tam debili, ut vix ſentiat, & negligat æſtu animum rapiente: quod ergo judicium de coloribus à cæco expectes? & ideò paſſiones, *perturbationem animi* Philoſophus definit; ùt enim in pellucida, & tralucente aqua fundum videmus, qui turbatâ continuò latet, ſic veritas placidum, quietumque animum intrat, commotum reſpuit irâ præſertim, quæ quantò plus ſanguinem accendit, tantò plus flammæ, fumique habet, & veritatem tegit. Audi monentes Sacros Canones. Gregorius *in c. illa. 11. q. 3. Illa*, inquit, *Præpoſitorum ſollicitudo utilis, illa eſt cautela laudabilis, in qua totum ratio agit, & furor ſibi nihil vindicat. Reſtringenda ſub ratione poteſtas eſt, nec quidquam agendum priùs, quàm concitata ad tranquillitatem mens redeat: nam commotionis tempore juſtum omne putat, quod fecerit.* Et idem D. Gregor. *in c. ſummopere 11. q. 3. ſummopere*, inquit, *præcavere debent Rectores Eccleſiarum, & qui publica judicia exercent, ut in dictandis ſententijs nullatenus levitate, aut furore ducti ſint præcipites: ſed cauſis priùs diligenter ventilatis, cùm res, quæ ignorabatur, pleniter ad notitiam venerit, tunc Divina, & humana lex reſolvatur, & tunc ſecundum quod ibi conſtitutum eſt, remotâ perſonarum acceptatione, definitiva proferatur ſententia. Hinc eſt, quod Moyſes querelas Populi ſemper ad Dominum, tabernaculum ingreſſus, referebat, & juxta quod Dominus imperabat, judicia proponebat: nimirum nos inſtruens, ut non ex corde noſtro, ſed ex præcepto Divino, condemnationis, vel juſtificationis ſententiam proferamus.* Et D. Ambroſius *c. Ira 11. q. 3. Ira ſæpe etiam innocentes in crimen abducit: quia dum juſto ampliùs iraſcimur, & volumus alienum coërcere peccatum, graviora peccata committimus; unde Dominus Jeſus dimittens ad evangelizandum Diſcipulos, miſit eos ſine auro, ſine argento, ſine virga, id eſt, ut & incentiva litis, & inſtrumenta eriperet ultionis.* Et aptè Seneca, *lib. 1. de Ira*

cap. 16. Judicis, inquit, *tum maximè placidus eſſe debet, & in ſtatu vultus, cùm magna pronuntiat.* (*a*)

Quæ omnia dicta ſunt eum in finem, ut agnoſcas doctrinam à Conventu Pariſienſi nuper propoſitam, vel hoc ipſo ſuſpectam reddi, quòd calentibus adhuc animis, & ùt credebant, injuſtè laceſſitis, concepta, & producta.

II. Neque hoc novum in Galliâ, cùm pleraſque in Eccleſia turbas Ira conceperit ambitioni mixta, & viros etiam pietate, & doctrinâ ſummos in errorem impulerit. Percurre Hiſtoriam Eccleſiaſticam, ex qua nonnulla tantùm, ne ſimus prolixi, decerpamus. Inter primas Hæreſes fuit illa Nicolaitarum circa Annum Chriſti 68. & cum ipſa Eccleſia propè nata, viventibus adhuc Apoſtolis, cujus meminit D. Joannes in Apocalypſi: Auctorem habuit Nicolaum ex ſeptem primis Diaconis unum: origo hæc fuit. Ab uxore continentiæ causâ diverterat, ſed impatiens amoris priſtini thalamum repetijt: hanc ob cauſam abs Apoſtolis inconſtantiæ poſtulatus, correptuſque, irâ excanduit, & injuriam, ùt credebat, vindicaturus, Apoſtolis ſordidum errorem oppoſuit, neminem videlicèt in cœlos admitti, qui voluptati non quotidie litaret. Alij aliter narrant; eum videlicèt, cùm uxorem duxiſſet elegantis formæ, & propterea zelotypiâ flagraret, ab Apoſtolis reprehenſum eſſe: Illum ægro animo id tuliſſe, & ardentem irâ uxori in plenum conſeſſum adductæ Maritum, quem vellet conceſſiſſe. (*b*) Alij tamen multi, graviſſimique Scriptores Nicolaum ipſum omni culpâ abſolvunt, & tamquam virum probatiſſimum Samaritanis ab ipſis Apoſtolis datum eſſe Epiſcopum tradunt, de quo V. Baron. ad ann. 68.

III. Circa annum Chriſti CCCVI. & CCCXV. natum eſt ſchiſma Meletij, & ex iſto Ariana hæreſis, quâ nulla gravius Eccleſiam Catholicam agitavit, tantumque ſanguinis, ac lacrymarum expreſſit, totum penè orbem pervagata. Utriuſque initium ex offenſis, iratiſque animis fuit. Meletium Petrus Alexandriæ Epiſcopus ob varia crimina Epiſcopatu exuerat, præſertim quòd pœnarum metu minùs fortiter contra Infideles aciem duxiſſet, quàm Epiſcopum deceret: Ille pudorem, contemptumque non ferens,

(*a*) Vide D. Gregor. l. 5. Moral. c. 31. & S. Thomam 1. 2. q. 48. a. 3.
(*b*) Vide Epiphanium hæreſi. 25. & Baronium ad annum 68.

ferens, ſchiſma contra Petrum Alexandrinum molitur, totamque Ægypti Eccleſiam perturbat, & in factiones ſcindit: Huic inter primos Arius adhæſit, & ipſe ambitione, irâque in transverſum actus. Fuit Arius, teſte Epiphanio, dialecticâ præſertim inſignis, & profanæ litteraturæ admodùm callens, ingenio acri ſubrilique, pietate, & ſtudio religionis apud pleroſque egregiè commendatus, tantâque morum elegantiâ, quam gravitas temperabat, ut animos priùs caperet, quàm obſideret, accedente præſertim eloquentiâ, quâ præpollebat; ſed gloria nimius, contemptûſque impatiens, & ideò ad offenſas pronus, nam ùt bene Seneca: *Nunquam ſine querela ægra tanguntur.* Mortuo Achilla Alexandriæ Epiſcopo ſibi infulas promiſerat, neminem ratus huic dignitati parem: ſed electus Alexander æmulum invidiâ perculit, quæ tunc maximè ex cinere in flammam emerſit, cùm in publico Catholicorum Conventu ſcripturas doceret; ortâ enim inter diſputandum contentione, ſuamque doctrinam minùs obſervari ab alijs dolens, quàm cuperet, ut æmulos torqueret, (Alexandrum præcipuè, qui Filij cum Patre æqualitatem frequenter repetebat) eandem æqualitatem impugnare aggreſſus eſt, nec priùs ceſſavit, quàm Epiſcopis, & Imperatoribus in ſententiam ſuam raptis, Eccleſiam, à qua ſe contemptum dolebat, fœdiſſimè vexaret. (*a*)

IV. Eadem peſtis Luciferum Epiſcopum, & Tertullianum perdidit duos Eccleſiæ nobiliſſimos Doctores, totique orbi, antequam caderent, ſummâ veneratione habitos. Luciferum commendabat eruditio maxima pari ſanctitati conjuncta, parique conſtantiæ in tuendâ Religione; pro qua, ùt erat animo invicto, graviſſimas pœnas vicit, & quater in exilium abijt, donec à Juliano Imperatore revocatus naufragium in portu fecit, quem tormenta non poterant, expugnante irâ. Miſſus fuerat Antiochiam à Summo Pontifice Legatus, ut ſchiſma inter Catholicos componeret, alijs Euſtathium, alijs Meletium Epiſcopum acclamantibus: ſublato è vivis Euſtathio Lucifer Paulinum ſuffecit defuncto prædilectum; quæ res Meletij partem adeò offendit, ut ſpem omnem conciliandæ pacis abrumperent. Supervenit Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, & ipſe notæ jam ſanctitatis, qui ubi advertit imprudentiâ Luciferi, & Paulini electione, ſchiſma, & diſcordias extra remedium

 eſſe,

(*a*) Vide Baronium ad annum 315.

eſſe, Luciferum præcipitatæ electionis arguit: *Paulinum Epiſcopatu quidem dignum eſſe, ſed per mortem Euſtathij Deo litem dirimente quid opus fuerit novum ignem accendere, & intempeſtivâ electione altare altari opponere? ſi Epiſcopatum Meletio reliquiſſet, pacem jam fore, nunc Chriſtianos mutuis contentionibus perire.* Indigniſſimè hoc Lucifer tulit, cùm crederet eò ſe provectum, ut errare non poſſet, nec aliquid facere vituperio dignum; ergo amicitiam cum Euſebio abrumpit, & in Sardiniam profectus ferale Schiſma Eccleſijs, bellumque indicit, in quo mortuum Baronius ſcribit. Hinc errores, & hæreſis Luciferianorum, ex carne videlicèt animam propagari, lapſoſque Epiſcopos non eſſe ad dignitatem recipiendos, ſi pœnituerint. (*a*)

Quid de Tertulliano dicam? qui non tam admirationi, quàm miraculo fuit? Omni ſcientiarum genere, ſacræ, profanæ, naturalis, Divinæ ſupra omnem commendationem cultus: Eloquentiâ tam forti invictâque, ut teſte Vincentio Lyrinenſi, quot in illo ſunt verba, tot oracula; & quot oracula, ac ſententiæ, tot palmæ & victoriæ: Sanctitas vitæ, ardorque tuendæ Religionis ingenium, & doctrinam æquabant: quicquid ſcriberet, aut doceret, tot erant trophæa recenteſque Catholicorum triumphi; nec in illa tam acri, ſævaque perſecutione majus habuit Eccleſia aut ſolatium, aut aſylum, quàm Tertulliani calamum, linguamque: quis crederet lapſurum hunc Coloſſum? lapſus eſt tamen, non terræ, ſed animi motu: quòd Sacerdotes Romani illius gloriæ inviderent; quodq; Epiſcopatu Carthaginenſi, quem ambiebat (ut ominatur Pamelius) repulſus; cauſæ fuerunt deſertæ Religionis, quam toties antè defenderat. Montaniſmum amplexus eſt, & fœminarum delirijs captus, quàm plurimis erroribus inſenuit, felix pulcherrimis initijs, ſed turpiſſimo fine miſerrimus: De utróque ſcribit Auguſtinus. *Soliloq. cap. 29. Vidimus multos Domine, & audivimus à Patribus noſtris, quod utique ſine magno tremore non recolo, ſine multo timore non confiteor; aſcendiſſe primitus usq; ad cœlos, & inter ſidera nidum ſuum collocâſſe: poſtmodùm autem cecidiſſe usq; ad abyſſos, & animas eorum in malis obſtupuiſſe: vidimus ſtellas de cœlo cecidiſſe, & eos, qui inter filios DEI ambulabant in medio lapidum ignitorum, quaſi lutum ad nihilum defluxiſſe.*

V. Nimij ſimus, ſi antiquitatis ſingula exempla producamus: dabimus unum, alterúmve noſtri temporis, ex quibus æquè intelli-

(*a*) Vide S. Aug. de hæreſib. cap. 81. & D. Hieronym. lib. contra Lucifer.

telligas, in quos errores animus ambitioni, iræque impotenter obſequens præcipitet. Quas clades Lutherana hæreſis Eccleſiæ dederit, palàm eſt: ejus origo ex jurgijs, & æmulatione ducta. Wittenbergiæ lauream Doctoralem incinxerat Lutherus, & cum plauſu ob torrentem eloquentiæ, & præſtantiam memoriæ audiebatur: hinc illi cum Theologis Scholaſticis æmulatio nata, quos frequenti diſputatione, editisque libellis, quotidie laceſſebat. Sub illud tempus Leo X. Chriſtianos Principes ad bellum Turcis inferendum ſociabat, piasque in belli expenſas oblationes colligi juſſerat. Id negotium Patribus D. Auguſtini dari ſolitum; ſed Albertus Archiepiſcopus Moguntinus ex alio Ordine ad hoc munus quæſtores delegit. Conqueri palàm Auguſtiniani hoc contemptum interpretati, datumque Luthero negotium: ut contra quæſtores pro ſuggeſtu declamaret: fecit hoc ille non tantùm acriter, ſed furiosè; nam impetu, & vindictâ ferebatur: nec contentus vocibus, libros, & diſputationes adjungit, & quod irati ſolent, extra metas procurrens, aram fidei tangit, premitque: hinc ab æmulis, & præſertim Romano Inquiſitore notatus errorum, & minis territus. Nimis erat ſuperbus, ut ſcripta omnium manibus ſparſa recantaret, multoque minùs, ut pateretur æmulos vincere; ergo ut illos perderet, à quibus premebatur, Eccleſiam incendit, perque communes flammas in tutum evadit. Dubites plus damni à Luthero Eccleſia acceperit, an à Friderico Duce Saxoniæ, qui & ipſe privatis injurijs à Papa, & Archiepiſcopo, ùt credebat, offenſus, animum, opes, & aſylum Luthero præſtitit, ſine hoc pariete illa hedera concidiſſet: ergo Schiſma Lutheranum ambitioni, iræ, mutuisque jurgijs debemus.

VI. Idem Angliæ infortunium. Thomas Volſæus Regnum unà, & Regem moderabatur tanto faſtu, ut plerumque ſic juberet: *Rex & Ego:* Carolo Imperatori tam charus, ut cùm illi ſcriberet, ad calcem epiſtolæ adjungeret: *Filius veſter Carolus:* ab hoc Papatum ſperabat, ſed mutato Cæſaris animo deluſus vindictæ ſe accingit. Suadet Henrico Catharinam Imperatoris Materteram repudiet: Et facilè perſuaſit aliam amanti; ea fuit Anna Bolena ex Catharinæ gynecæo. Petita à Julio II. Pontifice Max. diſpenſatio, ſed negata, quòd diceret, conſtante primo Matrimonio eam dari non poſſe. Rex amore victus Annam occultè priùs, dein apertè & cum

apparatu ducit. Papa excommunicationem minari. Interceſſit tamen excommunicationi Franciſcus I. Rex Galliarum, impetravitque terminum, etſi anguſtum, pœnitentiæ Henrico præſcriptæ; die ultimâ jam conſumptâ, nec apparente Nuntio in Angliam dimiſſo, diræ in Henricum pronuntiatæ, publicisque locis affixæ. Vix biduum fluxerat, & ecce! Nuntium, & litteras ab Henrico obſequij, & Reverentiæ plenas, quibus Pontifici cauſam ſubmittebat; ſed divulgatâ jam ſententiâ, & paullo pòſt in Angliam appulsâ, tantum iræ concepit Rex, ut Papam ejurârit, ſeque Caput Eccleſiæ juſſerit: Recepti in Angliam Lutherani, & fides toto Regno expulſa: huc ira, & indignatio pervenit. Pœnituit enimverò Papam biduum non expectâſſe; tantulâ enim morâ Angliæ Regnum conſtabat; ſed Imperatoris Amici Pontificem impulêre, qui ſerò didicit veriſſimè à Philoſopho dictum: *Dandum ſemper eſt tempus: veritatem dies aperit.* (*a*)

His exemplis ſatis, ùt opinor, conſtat, quantum ſit periculi irato, infenſoque animo Religioni conſulere: quid enim aliud tunc lingua dicat, quàm quo animus redundat? *Habet iracundia hoc mali,* inquit Seneca, *lib. 1. de irâ. c. 16. non vult regi, & iraſcitur veritati, ſi contra voluntatem ſuam apparuerit; nec quicquam magnum, niſi quod ſimul & placidum: malè irato ferrum committitur, & calamus; utroq; enim feriet.*

VII. Oportebat planè Gallos cogitare; conventum ab illis hoc tempore indictum, cùm mutuæ querelæ, & offenſæ ardebant, & propoſitiones in Comitijs vulgatas, non Religioni adſcriptum iri, ſed vindictæ, tantoque magis, cùm viderent Pontificem Max. non ſui, ſuorumque, ſed Epiſcoporum gratiâ, utque illis libertatem aſſereret, in aciem progreſſum. Enimverò ſi non gratitudinis, at ſaltem humanitatis erat, quæ Gallis adeò curæ eſt, eo tempore, quo Papa pro eorum amplitudine, tam ardenter, tamque invictè pugnabat, nihil hoſtile contra bene meritum moliri: demus Papam terminos egreſſum; at Illos tuendi causâ hoc fecerat; cur ergo arma in Defenſorem converſa, quem potiùs excuſari decebat etiam errantem: præſertim in conſpectu Hæreticorum, quibus nullum gratius poterat exhiberi ſpectaculum, quàm Vaticani oppugnatio: ſi ergo nec ſibi parcere animus erat, nec Papæ, ſaltem Religioni peperciſſent, quam riſibus hoſtium, & ludibrio

dibrio

(*a*) Vide Senecam lib. 2. de ira cap. 22.

dibrio exponebant, Pontificis Auctoritatem tam fœdè, & palàm aggreſſi; aut diſtuliſſent: quod enim in mora periculum, ſi ſpatium aliquod componendis motibus darent, & ſerias, ac tanti momenti curas in ſerenum, pacatumque tempus differrent? plus tunc ponderis, & fidei reperiſſent placidè concepta; nunc per tumultum, & rixas effuſa, vel hoc ipſo à prudentibus reſpuuntur, quòd ex impetu fluxerint. Prudenter Livius. *Decade 3. lib. 3.* Ubi orationem Hannonis recitâſſet, quâ Carthaginenſibus à Cannenſi victoriâ pacem ſuadebat, Romanis facilè daturis, quia victis; ſubjungit: *Haud multos movit Hannonis oratio; nam ſimultas cum familia Barchina leviorem auctoritatem faciebat*; ita quidquid dixeris, quod doctrinam, ac æſtimationem Pariſienſis Conventûs augeat, ſemper reſpondebitur: *ſed ſimultas cum Romano Pontifice leviorem auctoritatem facit, iraſcebantur*: hoc unum, ſi alia deeſſent, doctrinæ fidem, & venerationem ademit, ùt enim & ratio, & experientia oſtendit, vera, & à Deo inſpirata doctrina pacem amat, & nunquam ex contentione profluxit, *Omnis*, inquit Chriſtus, *Matth. 15. v. 13. plantatio, quam non plantavit Pater meus, eradicabitur.*

§. III.

Exhibetur Edictum Regium cum Propoſitionibus Conventûs Pariſienſis.

SUMMARIA.

1. *Edictum Regium latinè ex Gallico redditum.*
2. *Declaratio, & Propoſitiones Conventûs Pariſienſis.*

I. Edi-

I. Edictum Regium, quod ex Gallico latinè dabimus ſic habet.

Ludovicus DEI Gratia, &c.

Quamvis poteſtatem noſtram, auctoritatemq́; Regiam nulli hominum, ſoliq́; Deo ſubjectam eſſe veritas ſit omnino explorata, & extra dubitationem omnem, ac in ſacris litteris omnino aſſerta; non potuimus tamen ſine ingenti gaudio declarationem intelligere, quam Eccleſiæ Gallicanæ Deputati in Conventu Pariſijs noſtrâ permiſſione celebrato ediderunt. Eoq́; libentiùs Supplicationem ab ijsdem Deputatis nobis factam admiſimus, quâ petebatur, ut eandem declarationem toto Regno publicari juberemus: quòd à Prælatis concepta fuerit tantâ virtute, & doctrinâ conſpicuis, quiq́; in ea, quæ ad Eccleſiæ Catholicæ, noſtræq́; Coronæ majorem pertinent dignitatem, ſummo ſtudio incumbunt: præſertim quòd præfatam declarationem ſuam pari ſapientiâ, & moderatione temperaverint: ut nobis omnino polliceamur eâ ſubditorum noſtrorum in ſacram Sedem Reverentiam, ac venerationem promotum, & Miniſtris Religionis, ùt vocant Reformatæ, omnes prætextus, & cavillationes ademptum iri, quibus caput Eccleſiæ viſibilis Ejusq́; auctoritatem (quam centrum unitatis Catholicæ agnoſcimus) Principibus exoſam, gravemq́; reddere laborant, objectâ quorundam Scriptorum doctrinâ, qui eandem Papæ auctoritatem ſupra modum exaggerant. Propter has igitur, aliasq́; rationes graviſſimas, poſtq́; examinatam in noſtro Concilio prædictam Deputatorum Declarationem, perpetuo hoc noſtro, ſempérque duraturo Edicto volumus, atq́; ordinamus eandem Declarationem in acta publica omnium Curiarum, & Parlamentorum noſtrorum, omniumq́; Præfecturarum, Univerſitatum, Facultatum Theologiæ, Jurisq́; Canonici, quæ noſtro Regno, noſtræq́; obedientiæ ſubſunt, referri.

Primò igitur omnibus Coronæ noſtræ ſubditis, atq́; etiam Extraneis in noſtro Regno exiſtentibus, tam Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus, cujuscunq́; Ordinis, Congregationis, Lociq́; fuerint, diſtrictè prohibemus, ne aliquid Declarationi præfatæ, & illic comprehenſis Propoſitionibus contrarium doceant.

Secundò, Ordinamus etiam, ut quicunq́; ſacræ Theologiæ docendæ admotus deinceps fuerit, priuſquam hoc officium aggrediatur, ſeu Regularis, ſeu ſæcularis ſit, in Cancellaria ejuſdem Facultatis præfatæ Declarationi ſubſcribat, promittatq́;

tatq; ſe nihil ab hac Declaratione alienum in Scholis lecturum, aut docturum; cujus ſubſcriptionis ſuæ copias à Notario legitimè factas per ſyndicum Facultatis Theologicæ Ordinarijs, noſtroq; Regio, & Generali Procuratori tranſmittet.

Tertiò, Volumus quoq;, ut in omnibus Collegijs, aut domibus prædictarum Facultatum, ubi plures ſunt Profeſſores, propoſitiones eâ Declaratione contentæ ſingulis annis doceantur; ubi verò unicus Profeſſor, quovis triennio.

Quartò, Jubemus deinde, ut ſingulis annis ad Scholarum apertionem nomina omnium Profeſſorum per ſyndicum Facultatum Archiepiſcopis, & Epiſcopis locorum, ubi commorantur, noſtroq; Procuratori, ſicut etiam lectiones Scholaribus, impoſterùm dictandæ tranſmittantur.

Quintò, mandamus pariter, ut nullus Baccalaureus ad Licentiatum aut Doctoratum admittatur, qui non priùs in publica aliqua diſputatione prædictas Propoſitiones palàm defenderit.

Sextò. Exhortamur, ac etiam injungimus omnibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, qui in noſtris Regnis, Provincijs terriſq; commorantur, Auctoritatem ſuam efficaciter interponant, curentq; Propoſitiones jam dictas in ſuis Diœceſibus ab omnibus doceri.

Denique omnes Syndici, & Facultatum Decani operam ſedulò dabunt, ut præſens Edictum executioni mandetur, alioquin perinde ac ſi in illud ipſi deliquiſſent, puniendi. Datum. 23. Martij Anno MDCLXXXII.

Hactenus Edictum Regium. Sequitur Conventûs Pariſienſis de poteſtate Eccleſiaſtica Declaratio.

Eccleſiæ Gallicanæ Decreta, & libertates à Majoribus noſtris tanto ſtudio propugnatas, earumq; fundamenta Sacris Canonibus, & Patrum traditione nixa multi diruere moliuntur, nec deſunt, qui earum obtentu primatum B. Petri, ejuſq; Succeſſorum Romanorum Pontificum à Chriſto inſtitutum, iiſq; debitam ab omnibus Chriſtianis obedientiam, Sedisq; Apoſtolicæ, in qua fides prædicatur, & unitas ſervatur Eccleſiæ, reverendam omnibus gentibus Majeſtatem imminuere non vereantur. Hæretici quoq; nihil prætermittunt, quo eam poteſtatem, quâ pax Eccleſiæ continetur, invidioſam, & gravem Regibus, & populis oſtendant, iiſq; fraudibus ſimplices animas ab Eccleſia, Chriſtiq; adeò communione diſſocient. Quæ ut incommoda propulſemus, Nos Archiepiſcopi, & Epiſcopi Pariſijs mandato regio congregati Eccleſiam Gallicanam repræſentantes, unà cum cæteris Eccleſiaſticis viris nobiſcum deputatis diligenti tractatu habito hæc ſanciendа, & declaranda eſſe duximus.

I. Beato Petro. Ejusq; Succeſſoribus Chriſti Vicariis, ipſi Eccleſia rerum ſpiritualium, & ad aternam ſalutem pertinentium, non autem civilium ac temporalium à Deo traditam poteſtatem, dicente Domino; Regnum meum non eſt de hoc mundo; & iterum: Reddite ergo Caſari, qua ſunt Caſaris, & qua ſunt DEI, Deo, ac proinde ſtare Apoſtolicum illud: Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. non eſt enim poteſtas niſi à Deo, qua autem ſunt à Deo, ordinata ſunt. Regentes ergo & Principes nulli Eccleſia poteſtati Dei ordinatione ſubjici, neq; auctoritate Clavium Eccleſia directè, vel indirectè deponi, aut illorum ſubditos eximi à fide, atq; obedientià, ac praſtito fidelitatis ſacramento ſolvi poſſe, eamq; ſententiam publica tranquillitati neceſſariam, nec minùs Eccleſia, quàm Imperio utilem, ùt Verbo Dei, Patrum traditioni, & Sanctorum exemplis conſonam omnino retinendam.

II. Sic autem ineſſe Apoſtolica Sedi, ac Petri Succeſſoribus Chriſti Vicariis rerum ſpiritualium plenam poteſtatem, ut ſimul valeant, atq; immota conſiſtant ſancta œcumenica Synodi Conſtantienſis à Sede Apoſtolica comprobata, ipſoq; Romanorum Pontificum, ac totius Eccleſia uſu confirmata, atq; ab Eccleſia Gallicana perpetuà Religione cuſtodita Decreta de auctoritate Conciliorum Generalium, qua ſeſſ. 4. & 5. continentur, nec probari, qui eorum Decretorum, quaſi dubia ſint auctoritatis, ac minùs approbata, robur infringant, aut ad ſolum ſchiſmatis tempus Concilii dicta detorqueant.

III. Hinc Apoſtolica poteſtatis uſum moderandum per Canones Spiritu DEI conditos, & totius mundi Reverentià conſecratos. Valere etiam Regulas, mores & inſtituta à Regno & Eccleſia Gallicana recepta, Patrumq; terminos manere inconcuſſos, atq; id pertinere ad Apoſtolica Sedis amplitudinem, ut ſtatuta, & conſuetudines tanta Sedis, & Eccleſiarum conſenſione firmata propriam ſtabilitatem obtineant.

IV. In fidei quoq; quaſtionibus pracipuas ſummi Pontificis eſſe partes, ejusq; decreta ad omnes & ſingulas Eccleſias pertinere, nec tamen irreformabile eſſe judicium, niſi Eccleſia conſenſus acceſſerit.

V. Qua accepta à Patribus ad omnes Eccleſias Gallicanas, atq; Epiſcopos mittenda decrevimus, ut idipſum dicamus omnes, ſimusq; in eodem ſenſu, in eadem ſententia.

§. IV.

§. IV.

Hæreticos ad veram Religionem non propterea facilius converti, quòd Catholici eorum poſtulatis acquieſcant, eorumq́ Doctrinæ propius accedant.

SUMMARIA.

1. *Minutâ Pontificis Auctoritate non propterea Hæreticum facilius converti.*
2. *Immò ex conniventia inſoleſcere.*
3. *Ipſos verò Catholicos oppugnato Capite turbari, ex ſententia D. Cypriani.*

I.

PRæfigitur Declarationi Pariſienſi honeſtiſſimus titulus, juvandi videlicet Hæreticorum converſionem, quos circumſcriptâ Pontificis auctoritate, quam maximè averſantur, ſperari poteſt ad unionem (*a*) reverſuros. Exercent Galli, quam ſolent urbanitatem, dum amariſſimo poculo ſaccarum oblinunt, & ſanguinem hauſturi inter florum illecebras ferrum abſcondunt, doloremque officijs compenſant. Hæretici à Papa non magis, quàm Concilijs abhorrent; & cùm iſta tot capitibus conſtent, ac difficilimè conveniant, & quàm plurima, ut ſint legitima requirantur, exceptionibus longè pluribus patent. Si Hæretici Concilia audirent, nunquam Arianos, Pelagianos, Calviniſtas haberemus, jam dudum à Concilijs damnatos. Quantò magis auctoritatem Pontifici detraxeris, tantò magis contemnent, & quod hactenus ſuo more, deinceps Catholicorum etiam exemplo facient. Si Magnates, aut Miniſtros Reformatæ

(*a*) Vide fuſiùs Galliam Vindic. Diſſert. 2. §. 1.

matæ Religionis ſpectes, illi, aut ambitione, aut libertate, aut alijs affectibus tenentur, ut veræ Religioni non accedant, & ideò non minuto tantùm ſed nec etiam ſublato Pontificatu errorem deſerent. Si minores, & plebem accipias, parùm iſtius intereſt Papæ, Concilio, an alijs obediant; cùm alicui neceſſariò ſubſint: non ergo Papæ Imperium, & poteſtas errandi cauſa eſt, ſed prætextus, quem ſi auferas, alij non deerunt. Hæreticorum genius inſolens, & ſuperbus conniventiâ non tam molleſcit, quàm duratur in pejus, & tigridum more cantu efferatur.

II. Fallitur, qui credit hoſtem conceſſis expleri; unum adeptus aliud exiget obtentis inſolentior: & ſi Hiſtoriam percurras, rarò invenies hâc conniventiâ aliquid profectum.

Georgius Bohemiæ Rex à Pio II. Communionem ſub utraq; Specie pro Bohemis impetrarat, ſi hoc concederetur ad Catholicam unionem reverſuris; Idem à Concilio Baſileenſi exoratum, ſed tantùm abfuit beneficio illos proficere, ut impudenter potiùs jactarent: *Papiſtas ſuum errorem hac in re faſſos, ſpemq; allucere, ut alios aquè errores emendarent*: quæ cauſa fuit, ut quamvis Ferdinandus Cæſar à PP. Concilij Tridentini Communionem ſub utraque ſpecie ardentiſſimè urgeret, allegata Converſionis certiſſima ſpe, ſi gratia fieret; ſi negaretur, periculo, ne jam Catholici ad Hæreticos deficerent: numquam tamen obtinere potuit, quòd Patres reſponderent, *ſatis experientiâ conſtare, Hæreticos beneficijs obſtinari, abutiq; , & quidquid cedetur, Victoriam ſuam arbitrari, non piam Eccleſiæ conniventiam.* (a)

Eodem modo cùm peterent Ariani nomen *homouſij* aboleri: Neſtoriani nomen Deiparæ: Græci, ne ſymbolo adderetur: *Qui ex Patre, Filioq; procedit*, quòd dicerent, *hâc verborum novitate Eccleſiam hactenus abſtinuiſſe, illisq; vocabulis non ſatis à populo intellectis turbari alios, alios irritari, paratos ſe credere, quod Eccleſia credit, parumq; Religionis intereſſe verba mutari, re illæsâ.* Nunquam tamen ad has Hæreticorum blanditias permoveri Concilia poterant; cùm ſcirent eſſe principium fugæ hoſtibus credere.

III. Nec magis hac declaratione Catholicis conſultum credimus: ſi quæ enim inter Catholicos de Religione dubitatio ſurgat, habent in Romano Pontifice judicem erroris expertem, & infallibilem, cui omnes & meritò acquieſcunt; jam hâc ipsâ infallibilitate

(a) Vide Palavicinum in Hiſtoria Concilij l. 18. cap. 4.

te decidendi Papæ adempta, & in Concilium tranſlata, quem rogo Judicem adibunt, qui lites dirimat? nam ſi ad Concilium differantur, erunt utique immortales: imitari ergo Judices Areopagi oportebit, qui difficili implexaque lite producta, partes jubebant poſt centum annos judicio ſiſti, accepturas nimirum à morte ſententiam. Vicerunt Janſeniſtæ, ſi Concilium expectatur, & Innocentius, Alexander, Clemens Pontifices Maximi errare potuerunt. Veriſſimè ſcribit B. Cyprianus. *Epiſt. 55. ad Cornel. Non aliunde hæreſes ſunt exortæ, & nota ſchiſmata, quàm quòd Sacerdoti DEI non obtemperatur, nec unus in Eccleſia DEI Sacerdos & Judex Vice Chriſti cogitatur.*

Eſt illud memoriâ dignum, quod tempore Juſtiniani Imp. & Vigilij Papæ contigit. Perſuaſerat Theodorus Epiſcopus Juſtiniano, fore, ut Acephali hæretici (qui Chalcedonenſi Concilio ibique decretis repugnabant.) ad ſinum Eccleſiæ redirent, modò contra ejuſdem Concilij præſcripta, Theodorus Mopſuueſtenus, Ibas Edeſſenus, &Theodoretus Cyri Epiſcopi damnarentur Neſtorianæ hæreſis ſuſpecti, & à Patribus Chalcedonenſibus venia donati: æquum non eſſe tribus Epiſcopis, quorum hæreſis in aprico erat, veniam datam, toti Eccleſiæ fraudi & periculo eſſe, quin potiùs ſapientem ducem, bellique imperatorem omnium pacem, certamque victoriam, paucorum clade mercari. Vicit Imperatorem lucrandi hæreticos componendæque amor Eccleſiæ, affixoq; edicto, Epiſcoporum, quos Concilium Chalcedonenſe abſolverat, memoriam damnavit: ſed quo eventu? in Catholicos, qui pro Chalcedonenſi ſynodo ſtabant, ingens, diuturna, crudeliſque perſecutio orta; Epiſcopis, qui edicto non parebant, in exilium raptis. Hæretici verò inſolentiùs Concilio, & Patribus illudere, quos dicerent, vel ipſa confeſſione Catholicorum erràſſe, & ab Imperatore correctos: ergo & Catholici turbati, nec Hæretici ad fidem converſi, immò recenti victoria implacabiles facti. (*a*) Eadem ratione eodemque eventu Zeno Imperator *Hennoticum* ſeu Decretum unionis: Conſtans *Typum*: Carolus v. conſtitutionem *Interim* vocatam, eo prætextu, ut omnes Chriſtiani in unam eandemque fidem convenirent, ediderunt; nullo tamen alio effectu, quam ut ipſi Catholici inter ſe concurrerent, fluctuarentque; hæretici ve-

R 3 rò

(*a*) Vide Baron. ad annum DLIII. & ibi Leontium de ſect. act. 6. & 7. quem citat Damaſcenus lib. 3. cap. 11. de fide Orthodoxâ.

rò diſcordibus inſultarent, eorumque pugnas ſuis victorijs adderent. (*a*) Ergo nullibi, quàm in materia Religionis verius eſt Politici monitum : *Mediam viam peſſimam eſſe, quæ nec amicos parat nec inimicos tollit.*

§. V.

Calviniſtis & Lutheranis non favere Propoſitiones Pariſienſes, quò cauſam ſuam meliorem faciant, Catholicorum verò pejorem reddant.

SUMMARIA.

1. *Propoſitiones Pariſienſes non tantùm Calviniſtis non favere, ſed plurimùm adverſari.*
2. *Semper in Eccleſia, ante ultimam definitionem de varijs dogmatibus contentiones fuiſſe.*
3. *Salvâ tamen fidei unitate, ac integritate.*
4. *Secùs apud Calviniſtas, alioſq; Reformatos, quibus, cùm nulla ſit certa & indubitata credendi Regula, omnia incerta & dubia ſunt, & conſequenter nulla fides divina.*
5. *Quod Luculento exemplo probatur,*

I.

HOc habet omnis falſa mendaxque religio, ut cùm nullâ re propriâ commendetur, gloriam ſibi pretiumque ex rapto quærat, noſtris tantùm damnis felix, noſtriſque ſordibus pulchra; muſcas ergo no-ctilu-

(*a*) Vide P. Maymb. in hiſtoria Lutheaniſmi lib. 5. fol. 192.

ctilucas imitantur, tunc ſolùm claras, cùm alicubi tenebræ ſunt. Enimverò ubi primum propoſitiones Pariſienſes vulgari cœpêre, quantum gaudij pompæque apud Reformatos noſtros fuerit, expugnato jam velut Vaticano, Romanoque Pontifice in triumphum ducto, haud facilè exprimam, adeò ſomnijs umbriſque delectantur, ubi veritatem amiſêre. *Miſeri*! ut Prophetæ verbis utar, *qui lætamini in nihilo!* Propoſitiones Pariſienſes, quibus cauſam veſtram munitis, non ſunt illæ ipſæ, quæ in vos maximè veſtrámque Religionem armantur? illæ Primatum Petri Romanique Pontificis profitentur; illæ Concilium Conſtantienſe, quo veſtri errores plerique damnati ſunt, venerantur; illæ Unitatem Catholicæ veræq; fidei in cathedra Petri velut in centro collocant; & denique illæ ſunt, quæ cardines veſtros, ac fundamenta convellunt: fruſtra ergo ab ijs præſidium quæritis, qui tam enixè in vos pronuntiârunt. Aut ergo propoſitiones Pariſienſes veræ ſunt, aut falſæ? ſi falſæ, cur illas contra nos vertitis? falſo veritas non vincitur. Si veræ, cur illas non recipitis, & cum illis Primatum, Concilia, Romanámque Eccleſiam? infelix eſt veſtra Religio, ſi aut vero repugnat, aut falſo ſuſtinetur. *Recipimus*, inquiunt, *in Conventu Pariſienſi decreta, ſed pro ea tantùm parte, quæ nobis favet, pro alia reijcimus.* Sic eſt, arbitrio veſtro ſedet, quid falſum verúmque ſit; veritas erit, quæ vobis arriſerit, falſitas niſi arriſerit; egregijs enimverò teſtibus cauſam veſtram fulcitis, quos & falſi poſtulatis, & in rem veſtram adducitis; *errant, falluntur, veritati adverſantur, credi tamen illis volumus, fidemq; præſtari.* O jura legeſque, Romanæ! quis unquam his teſtib⁹ cauſam dixit & vicit? ſed demus hoc Calviniſtis, habeant Patres Pariſienſes doctrinæ ſuæ teſtes; habemus planè & nos Catholici teſtes doctrinæ noſtræ; quid ergo contra nos lucrantur, cùm plus pro nobis, quàm contra nos, aut ſaltem tantum pro nobis, quantum pro ipſis dicant? Si ergo hos teſtes recipimus, aut pares nos, aut victores ſumus, immo victores, nam quæ contra ſententiam noſtram ſcribunt, ad fidem non pertinent, re nondum deciſâ, diremptâque: quæ verò contra Calviniſtas Patres Pariſienſ. decernunt, utique fidem & dogma ſpectant toties in ſacris litteris expreſſum, in concilijs definitum, & à tot retrò ſeculis, quot à Chriſto ducuntur, in Eccleſia receptum, ùt infrà docebitur.

II. Sed, *inquiunt*, ubi eſt illa unitas, & conſenſus doctrinæ, quam toties Catholici contra Lutheri Calviniquc aſſeclas jactârunt?

Reſpon-

Reſpondeo, unitatem doctrinæ non in eo eſſe, ut nunquam in Eccleſia lites pugnæque opinionum naſcantur; pax iſta nullis bellis turbata, Eccleſiæ triumphantis, non militantis eſt: quæ major unio, quàm quæ corpus animæ adſtringit? & tamen quantæ utrique luctæ, & affectuum diſcordantium quotidiani tumultus! ſi ergo nec anima cum ſuo corpore, nec ſecum ſemper convenit. quid mirum eſt in Eccleſia diſſidia eſſe, ubi tot corpora ſunt, tot animæ, tot mentes, tot affectus? ſalvâ tamen ſemper fide, ac obedientiâ ſummo judici debitâ, ubi ſententiam edixerit? quamdiu enim intra velum hæc latuit, nec edita eſt, conflictari partibus licet, neque hoc culpæ adſcribitur, ſæpe tamen damno. Percurre hiſtoriam Eccleſiaſticam, videbis meritò Eccleſiam à ſpiritu ſancto *lilio inter ſpinas* componi, nunquam enim, aut rarò ſine ſpinis fuit, quæ amicum hunc florem eodem mucrone pungerent, quo protegebant, hoc eſt, inter ipſos Doctores, qui Eccleſiæ præſidio & cuſtodiæ ſunt, ſententijs, calamiſque certatum eſt. Sub ipſis Eccleſiæ initijs, Chriſtus Dominus vix ad cœlos exceſſerat, inter ipſos Apoſtolos primoſque fideles, quamvis Spiritu ſancto plenos, recentíque doctrinâ à Chriſto imbutos, quàm acre certamen fuit, & opinionum diſcordia de Legalium obſervantia? *Act. 15.* De eodem argumento ingens inter Petrum & Paulum contentio fuit, uterque tamen Spiritu ſancto abundabat. *Ad Gal. 2.* An in SS. Trinitate dici tres hypoſtaſes deberent, diu inter ſanctiſſimos Orientis & Occidentis Epiſcopos dimicatum eſt, adeò ut B. Baſilius, alioquin modeſtiſſimus, hæreſis notaret Occidentales, qui eas voces admittere recuſabant, quòd crederent idem eſſe hypoſtaſin, quod ſubſtantiam, nixi auctoritate Concilij Nicæni, anathema in eos dicentis, qui aſſererent, *Filium eſſe ex alia Uſia vel Hypoſtaſi.* (*a*) Hæreticos omnes rebaptizandos eſſe multi Africæ, & Orientis Epiſcopi cenſuerunt, pietate ac doctrina inſignes, quorum agmen B. Cyprianus duxerat, nec priùs pax inter Catholicos facta, quàm Stephano Papa litem dirimente, cujus etiam ſententiæ Cyprianus tandem acquievit. (*b*) Orta Semipelagiana hæreſi, certum eſt, re in Eccleſia necdum ſatis illuſtrata, aut deciſa, multos ſanctitate ac doctrina inſignes viros ei adhæſiſſe, ùt teſtatur S. Proſper *Epiſtolâ ad Auguſtin.* & Caſ-

(*a*) V. S. Baſil. ep. 78. & ep. 1. in addit. & ep. 10. S. Hieron. ep. 57. ad Damaſ.
(*b*) S. Auguſtin. epiſt. 48. ad Vinc. & de Bapt. contra Donat. lib. 2. cap. 4. Vide etiam Vincent. Lirin. adverſus hæreticor. novitates. cap. 9.

Caſſian. *collat. 13. cap. 7. & c. 8. & 9.* inter quos numerantur Gennadius, poſteà Epiſcopus Maſſilienſis, Severus Sulpitius Epiſcopus Bituricenſis, immo, ùt multis probare nititur, Vaſq. *1. p. d. 91. cap. 8.* S. Joannes Chryſoſtomus.

III. His ergo exemplis palàm eſt, fuiſſe in Eccleſia inter viros ſanctiſſimos, & de rebus graviſſimis crebras longasque contentiones, ſalvâ ſemper fidei unitate, quam omnes profitebantur; hæreticus enim non eſt, niſi qui pertinax, & certæ veritati obnitens: pertinax verò non eſt, qui non convictus, & ſententiâ necdum à judice prolatâ litem adverſario intendit; cùm ergo nec veritas ſatis expenſa, & oculis objecta eſſet, nec ſententia adhuc prolata, extra hæreſin erant, qui dimicabant, immo ipſa dimicatio tantò illuſtriorem veritatem reddebat rationibus utrimque collatis, & quantum haberent, aut non haberent virium, in acie & pugna prodentibus. Eadem ergo Patrum Pariſienſium, & eorum qui illis obſiſtunt, conditio eſt: propoſitiones, quas illi ruentur, necdum in Eccleſia damnatæ ſunt, non ergo fidem adhuc tangunt; intra aram confligitur. Si ergo nihil fidei veræque Religioni nocuit, quòd inter Apoſtolos de obſervantia Legalium; inter Orientem & Occidentem de tribus hypoſtaſibus; inter Cyprianum & Stephanum de Baptiſmo hæreticorum, inter Clerum Maſſilienſem & Orthodoxos de Gratia Dei, diu multumque certatum eſt, cur eidem unitati noceat, ſi de Pontificia auctoritate à Patribus Pariſienſibus excitata aliqua quæſtio ſit? nondum habent propoſitiones Pariſienſes tot à ſanctitate, à doctrina, à Concilijs ſuffragia, quot Cypriani opinio; hanc tamen tot præſidijs munitam vicit Stephani Papæ ſententia. Idem in noſtra tantò meliori cauſa, ùt poſteà videbimus, ſperandum eſt, Gallis non Zelum & doctrinam tantùm Cypriani, ſed etiam pietatem, agnoſcendæ veritatis parendique ſtudium imitantibus. Calviniſtæ ergo, cùm nobis diſſidium Pariſienſe objiciunt, tantum eis lucri accedit, quantum ſi primitivæ Eccleſiæ, quam ipſi quoque veram ſanctamque profitentur, Apoſtolorum, Cypriani, Baſilij, Patrum Ariminenſium ac Maſſilienſium diſſidia objicerent.

IV. Illud verum eſt, ingens diſcrimen eſſe inter domeſticas pugnas, quæ inter Catholicos, quæque inter Calviniſtas ſeruntur; iſtorum enim ſunt de ſumma rei, nec tamen finiri apud illos componi-

ponique poſſunt, omni judice, qui pronunciet, ſublato: unde nulla apud ipſos fides divina eſt, ſed merè humana, incerta, anceps, & agitationis plena, à qua facilis omnino, & prona ad nihil credendum migratio. Quid enim magis ad eſſentiam, & neceſſitatem fidei pertinet, quàm iſti articuli? Videlicet: ***quanam Scriptura ſint verum Dei Verbum, qua non: qui verus Scriptura ſenſus, qui non:*** ex ſenſu enim Scripturæ malè accepto omnes hæreſes profectæ ſunt; plerique enim Hæreticorum non circa litteram Scripturæ, ſed circa ſenſum errabant: ***quot, & qua Sacramenta ſint neceſſaria ſaluti: ubi, & qua vera Eccleſia, extra quam nemo ſalvatur &c.*** In his, inquam, tam neceſſarijs nulla poteſt eſſe Calviniſtis, & Lutheranis certitudo, & conſequenter neque vera fides; apud illos enim & Concilia, & Patres, & Traditio, & Papa, & Miracula, & Eccleſia errare poſſunt, & certi nihil habent; unde ergo illis certitudo, quâ credunt? ***A ſcriptura,*** inquiunt, ***qua nec falli, nec fallere poteſt; hâc judice, nec alio utimur.*** Miſerum, & deploratũ refugium! ſcriptura quidem nec fallere poteſt, nec falli; ſed falli vos circa ſcripturam, & fallere poteſtis, ùt Ariani, ùt Pelagiani, ùt Macedoniani, ùt Anabaptiſtæ, ùt Patres Ariminenſes, Africani, Maſſilienſes, alijque, qui omnes tunc maximè in ſcripturis errabant, cùm ſcripturis utebantur; quî ergo ſciam vos minùs in ſcripturis, quàm Arianos errare; aut cur vobis veſtræque aſſertioni majorem fidem, quàm Arianis adhibebo, utrisque ſcripturas prætexentibus? aut quibus ex ſignis veſtram Eccleſiam meliorem eſſe credam, quàm Arianorum? Date quæſo aliquod ſignum, quo veſtra Eccleſia melior, quàm tot hæreticorum appareat. Non habetis miracula, non Eccleſiæ perpetuitatem, non miſſionem Miniſtrorum, non florem ſanctitatis, non Concilia, non Univerſitatem (in angulo enim latetis) non donum continentiæ, non abnegationis, non denique ullam ex notis illius primitivæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ, quam veram fuiſſe nec vos negatis; unde ergo agnoſcam apud vos veram potiùs Eccleſiam, verúmque ſcripturarum intellectum, quàm apud alios hæreticos eſſe? Deinde ſi ùt dicitis, & Concilia, & Patres, & Eccleſia circa verum ſcripturæ ſenſum errare poſſunt, ergo & multò magis errare vos poteſtis, qui nec tantum ſtudij, nec tantum doctrinæ, nec tantum pietatis, quantum illi habetis, ſi ergo errare poteſtis, unde vobis, unde mihi conſtat, vos non errare? & ſi non conſtat, ergo nihil.

nihil certi apud vos eſt; & ſi nihil certi, ergo nihil veræ divinæque fidei; quæ ſi eſt, certa eſt; aut ſi certa non eſt, nec fides eſt. Si ſcriptura ſole clarior eſt, ejusque ſenſus neminem latet, modò, ùt dicitis, oculos aperiat, an omnes hæretici hoc non dixêre? ecquid ergo cauſæ eſt, ut dicatis tot antiquos Patres, tot Concilia, ipſamque Eccleſiam errâſſe, nec ea vidiſſe quæ ſole clariora ſunt? ſi ergo hæc ſcripturæ claritas non illos ab errore exemit, quantò minùs vos? nulli planè perſuadebitis plus lucis in ſole noctuas, quàm aquilas ſpectare. Plurimi apud Calviniſtas ſunt, qui litterarum ignari legere ſcripturas non poſſunt; iſti fidei ſuæ certitudinem unde, & à quo habent? à ſcripturis? nunquam illas legerunt: à Miniſtris? unde ſciunt ſe ab iſtis non falli; felices nimiùm ſunt Miniſtri veſtri, ſi Patribus, Concilijs, Eccleſiâ errantibus, ipſi ſoli immunes ab erroribus, & ſecuri ſunt; ridiculi vos, qui hoc dicitis, inſani qui credunt. Si ad internos inſtinctus, & Spiritûs ſancti afflatus recurritis, planè oſtenditis non ſcripturas judicem, ſed vos, exemplo omnium hæreticorum eſſe; vos ergo, non ſcriptura pro tribunali ſedetis. Nolumus, dicitis, ab Eccleſia, à Concilijs, à Traditionibus, à Patribus, à Miraculis, ab Antiquitate, à Martyribus, à Sanctis, à Legibus judicari, ſed à ſola ſcriptura; ſcripturam verò nolumus, niſi quæ nobis placet, noſtrisque dogmatibus accommodari poteſt; nolumus Epiſtolas Jacobi, nolumus ad Hæbreos &c. iſtis enim convincimur; nolumus etiam ſcripturas alias, niſi ad eum ſenſum, quem illi nos atteximus; nos teſtes, nos interpretes, nos judices, ſic tamen, ut, quod nos judicamus, ſentimusque, inſtinctus, & oraculum Spiritûs ſancti appelletur. Quis hîc prudens non videat ſcripturam quidem prætexi, quod omnes hæretici fecerunt, ſed tamen & reipsâ vos judices ſedere? Qui leges humanas hoc artificio vellet interpretari, aut potiùs ludere, nunquam audiretur, nec aliud, quàm impoſtoris nomen referret; quantò magis repellendus erit, qui hoc audeat in leges, & ſcripturas divinas, in quibus non de rebus fluxis caducisque, ſed æternis agitur, & ubi idem eſt errare, quod perire? Deniq; nihil hic inſtinctus, & interna motio Spiritûs ſancti Calviniſtas juvat; ſi enim hoc inſtinctu Concilia, Eccleſia, Patres decepti ſunt, & quod ipſi ſpiritum veritatis putabant, ſpiritus erroris fuit, quantò magis decipi illo fallique Calviniſtæ poſſunt tot nominibus Concilijs, ac Patribus impares

res? Quocunque ergo ſe vertant, nihil planè habent, quo fidem ſuam divinam eſſe, certamque adſtruere poſſint, ſed ſemper, ut in lubrico ſint fluctuentque oportet, anchorâ deſtituti; idque, ùt ſuprà diximus, non in rebus tantùm nullius, aut minimi momenti, ſed in ſumma rei.

V. Dabimus hujus rei luculentum exemplum. Gregorius Blandrata ex Sabaudia oriundus, & Michaëlis Serveti diſcipulus (qui ſub annum Chriſti MDXXX. Arianam hæreſin tot ſeculis extinctam revocaverat) in Tranſylvaniam venit: iſthic beneficio Medicæ artis, quam profitebatur, in aulam Sigiſmundi Principis, mox etiam in gratiam penetravit; nec multò poſt & Regis, & Petrovizij omnium in aula potentiſſimi Archiater evadit. Inter obſequia curasque medendi venenum paulatim utriusque animo infudit, millè dicendi blanditijs illecebrisque condîtum; erat enim facundus. Facilè, ùt fieri amat, à Rege in Magnates, & tandem in plebem malum vagari cœpit; Calviniſtæ ac Lutherani novæ huic ſectæ, & numero ſectatorum, & potentiâ formidandæ, ſe totos opponere, & nihil non agere, ut creſcentem opprimerent. Ariani certamen expetere, ut in publico conventu, ac Sigiſmundo præſente palàm diſputaretur, Rege in eas partes tranſituro, quæ ſuam cauſam meliùs probâſſent. Conventus ac diſputatio Varadini habita. Pro Arianis Blandrata, & Franciſcus David; pro Calviniſtis Petrus Melvius, & Petrus Caroli dixêre, alijque Lutherani. Initium à Franciſco factum, qui, ùt ſcripturam ferè omnem memoriâ tenebat, infinita ex ſacris litteris congeſſerat, quibus Filium infra Patrem collocabat, videlicet: *Pater major me eſt: Qui eſt figura Patris: Quaſi unigenitus à Patre: Omnia à Patre accepit: Non eſt meum dare vobis Regnum; ſed quibus paratum eſt à Patre: De die illo neque Filius novit, ſed ſolus Pater, &c.* Calviniſtæ ex adverſo plures alios textus opponebant, quibus apertè dicitur, *Filium & Patrem eſſe unum: Verbum eſſe Deum & æternum: Eſſe principium & finem: Ab eo facta eſſe omnia, &c.* Non deerant Blandratæ diſtinctiones, quibus ſe ab his locis ſcripturæ liberaret, videlicet: *Verbum eſſe Deum*, metaphoricè & phraſi uſitata ſcripturæ, qua etiam homines excellenti virtute, aut poteſtate, Dij appellantur: ſic Moſen *Deum Pharaonis* appellari; ſic in Exodo dici, *Dijs non detrahes*: ſic in Pſalmis, *Ego dixi Dij eſtis, & filij Excelſi vos omnes.* Filium in ſcripturis æternum vocari, non quia ſemper fuerit, ſed quia mul-

multò ante alias creaturas; nihil verò in ſcripturis frequentius eſſe, quàm ut æterna dicantur, quæ diuturna, &c. Calviniſtæ cùm viderent ex ſolis ſcripturis Arianos vinci non poſſe, immo ex ipſis ſcripturis petere, quæ ſcripturis opponerent, & ita victoriam penes eos futuram, quos hæreſis poſtulaverant, nec tamen convincere poterant, ad Patres & Concilij Nicæni explicationes, & Decreta confugiunt, iſtis repugnare, quæ Blandrata & Ariani proferrent. Hîc enimverò Franciſcus, qui pro Arianis pugnabat, captatâ occaſione Calviniſtas ſuis armis cædendi, palamque triumphandi, *Ecquid*, inquit, *ad artes nugasq; confugitis, quas vos ipſi in Catholicis jam olim damnâſtis? vos mihi Patres objicitis, qui à Patribus defeciſtis? vos Concilia, qui Concilijs nullam fidem, nullam certitudinem adſcribitis? vos hominum cœtus mihi obtruditis, quos toties, ùt mendaces, ùt erroribus plenos reſpuiſtis? Papiſtas, ùt video, redoletis, qui puro & impermixto Dei verbo ablegato ad hominum figmenta, ad Patres, ad Concilia recurritis. Mihi credite, cauſam Dei, & vos ipſos veſtramq; fidem proditis, qui, ne veritati cedatis, oculos ſcripturæ clauditis, & ad traditiones, ac ſtatuta hominum, hoc eſt, in hoſtium caſtra profugitis. Sinite, ſinite auctoritatem nobis humanam opponere, quam & vos ipſi deridetis, & nos ſcripturæ haud patimur præferri.* Hâc oratione cum plauſu acceptâ triumphârunt Ariani, Calviniſtis partim ſilentio & pudore defixis (quid enim reſponderent ſuis armis, ſuis rationibus oppreſſi?) partim in Arianam hæreſin prolapſis, quam & ipſe Rex, & optimates amplexi etiam ſunt. Acta hujus colloquij ab Arianis victoribus divulgata magno Catholicæ veritatis damno. *Ita narrat Maymburg lib. 12. Arian. fol. 347.* Hoc alijsque infinitis exemplis patet, nullam eſſe Calviniſtis, & Reformatis infallibilem certamque normam doctrinæ, quâ & ſibi, & alijs certò perſuadeant, quæ credunt, aut potiùs quæ opinantur; nec produci ulla ratio poterit, quæ eorum Religionem magis certam magiſque fide dignam, quàm aliorum hæreticorum reddat.

Ex hactenus ergo diſputatis facilè patet, propoſitiones in Conventu Pariſienſi editas nec de ſumma rerum & fidei eſſe, nec rebus ac dogmatibus jam deciſis certiſque quidquam obeſſe, nec denique unitati veræ fidei obſtare; meritò tamen refelli debere curarique, morbum enim afferunt, etſi non mortem.

LIBER I.

PROPOSITIO I.

REerum temporalium, & Civilium curam Principibus ſæcularibus primariò & directè concreditam eſſe, ingenuè fatendum eſt: quos Eccleſia Chriſti ùt advocatos, protectores, & Juſtitiæ adminiſtros ſemper venerata eſt, tamquam illos, qui gladium *à Deo acceperunt ad defenſionem bonorum, vindictam verò malorum*: tamquam *ſeptuaginta illos fortes, qui cuſtodiunt lectulum Salomonis, omnes accinctos gladijs propter timores nocturnos, & ad bella fortiſſimos:* & denique ex vaticinio Prophetæ: tanquam *Nutritios & Altores*, quorum lacte & divitijs ſe impinguatam & agnoſcit, & ingenuè profitetur: adeò ut ex præſcripto Apoſtoli *Principibus non bonis tantùm & modeſtis, ſed etiam dyſcolis* omnem reverentiam, & ſubjectionem præſtandam eſſe ſentiat, & doceat: nulloque pacto in illorum jura, & adminiſtrationem, velut

velut in alienam meſſem, falcem à Sacerdotibus mitti patiatur, quamdiu videlicet Eccleſiam, veramque Religionem, cujus filij ſunt, aut venerantur, aut ſaltem in diſcrimen non adducunt. Ubi enim aram Religionis invaderent, & vaſtandæ Eccleſiæ, potentiam à Deo acceptam, admoverent; poſſe illos à ſummo Pontifice Chriſtique Vicario, cui tamquam oves ſupremo Paſtori crediti ſunt, & Eccleſia coërceri, & niſi acquieſcant monenti, etiam exarmari, ne noceant, regniſque privari, dicendum eſt: *ſi enim*, teſte Apoſtolo, *etiam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* maximè cùm Paſtoris officium, & cura ſit morbidas infectaſque oves ab integris ſeparare, luposque non voce tantùm, ſed etiam virgâ paſtorali arcere, hancque ſententiam tamquam divinis litteris expreſſam, uſu omnium ſæculorum confirmatam, SS. Patrum non doctrinis tantùm, ſed exemplis etiam ſubnixam, & præſertim à ſacris Canonibus, ſanctisque univerſalibus Concilijs clariſſimè aſſertam, omniumque ferè Doctorum calculis traditam, & cum recta ratione neceſſariò connexam, omnino retinendam eſſe.

§. I.

Pontifici Romano in Principes ſæculares, eorumq; Provincias & Regna Jus aliquod & poteſtatem dari, non tamen ordinariam & directam.

SUMMARIA.

1. *Neceſſariam Pontifici Maximo eſſe aliquam in Principes poteſtatem.*
2. *Non tamen ordinariam & directam, quod Ipſorum Pontificum teſtimonio evincitur.*
3. *Et ſententiâ D. Bernardi.*
4. *Et Ratione.*

I.

PRima Pariſienſis Propoſitio omnem in Reges poteſtatem adimit Vicario Chriſti, jubetque unâ clave contentum, quâ cœlum aperit, alteram, terræ deſtinatam, Regibus relinquere. Contrarium paullo pòſt oſtendemus: cùm enim tanta ſit cæleſtium cum terreſtribus conjunctio, & Principes eodem ſceptro, quo Regna moderantur, Religionem ſimul, fidemque aut concutiant, aut cuſtodiant: & quemadmodùm ægro corpore anima quoque laborat, nec operationibus naturæ ſuæ congruis defungi poteſt; ſic ægrâ, corruptâque Republicâ, non poteſt Religio florere, quod nimiùm exempla demonſtrant eorum Principatuum, in quibus ex Principum erroribus, inertiâ, mutatione Religionis, eadem mala in populos derivata ſunt, & tandem cum animarum tanta, æternaque clade fides

fides Catholica penitùs deleta; quod nuper in Angliæ Regno manifeſtè apparuit, ubi quantum ſub Henrico VIII. Rege Schiſmatico Catholica Religio damni eſt paſſa, tantum ſub Maria Principe Catholica refloruit, & ſub Eliſabetha omnino extincta eſt, memorabili exemplo ex Principum nutu, & voluntate non facultates tantùm ſubditorum, ſed etiam animas pendere. Sic cùm Guſtavus Erichſonius Sueciæ Rex Lutheri partes amplexus eſſet, eâ præſertim ratione inductus, ut regium ærarium Eccleſiaſticis bonis repleret; ejus exemplum usque in hanc diem toti Regno fatale fuit. Idem Regno Daniæ infortunium Chriſtiano III. ad Lutherum dilapſo. (*a*) Non potuit ergo Summo Eccleſiæ Paſtori una poteſtas ſine altera concedi, ſpiritualis videlicet ſine temporali, cùm unam ſine altera tueri non poſſit, & ideò juxta celebre Juriſtarum axioma: conceſſo uno, conceduntur omnia, quæ ad illud ſunt neceſſaria. (*b*)

II. Hanc tamen poteſtatem non eſſe directam, & ordinariam, efficaciſſimè probatur Ipſorum Pontificum confeſſione. Nicolaus I. Epiſtola 8. ad Michaëlem Imperatorem ſic loquitur: *Quoniam idem mediator DEI & hominum homo Chriſtus JESUS, ſic actibus proprijs, & dignitatibus diſtinctis officia poteſtatis utriusq; diſcrevit propria, volens medicinali humilitate hominum corda ſurſum efferri, non humanâ ſuperbiâ rurſus in inferna demergi: ut & Chriſtiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro curſu temporalium tantummodò rerum imperialibus legibus uterentur, quatenus ſpiritalis actio à carnalibus diſtaret incurſibus, & ideò militans Deo minimè ſe negotijs ſæcularibus implicaret; ac viciſſim non ille rebus divinis præſidere videretur, qui eſſet negotijs ſæcularibus implicatus. Ex cap. quoniam. diſt. 10.*

Idem Nicolaus in eadem Epiſtola ad Michaëlem: *Fuerunt hæc ante adventum Chriſti, ut quidam typicè Reges ſimul, & Sacerdotes exiſterent; quod ſanctum Melchiſedech fuiſſe ſancta prodit hiſtoria, quodq; in membris ſuis Diabolus imitatus (utpote qui ſemper, quæ divino cultui conveniunt, ſibimet tyrannico Spiritu vindicare contendit) ut pagani Imperatores, ijdem & Maximi Pontifices dicerentur. Sed cùm ad verum ventum eſt, ultra ſibi nec Imperator jura Pontificatûs arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorium uſurpavit. cap. 6. diſt. 96.*

T Stepha-

(*a*) Vide Maymb. l. 1. Luther. fol. 126.

(*b*) Cap. tranſlato. 3. de Conſt. l. 2. ff. de juriſdict. & l. avibus. 66. ff. de legat. 3.

Stephanus VI. Papa Baſilio Imperatori: *Rectè noverit*, inquit, *Pia potentia tua, quòd manui regiæ non ſubjiciatur ſacerdotalis, & Apoſtolica noſtra dignitas. Licet enim Ipſius Chriſti Imperatoris ſimilitudinem in terris geras, rerum tamen mundanarum, & civilium tantum curam gerere debes: quod etiam precamur, ut ad multos annos præſtare valeas. Quo igitur pacto à Deo largitus es nobis, terrenis rebus præeſſe: ita etiam nos per Principem Petrum ſpiritualibus rebus Deus præfecit, &c. Accipe, quaſo te, benignâ fronte, quæ ſequuntur. Datum eſt tibi curare, ut tyrannorum impietatem & feritatem gladio potentiæ concidas, ut juſtitiam miniſtres ſubditis tuis, ut leges condas, ut terrâ mariq́ militares copias diſponas. Hæc eſt præcipua cura potentiæ, & principatus tui. Gregis cura verò nobis commiſſa eſt tantò præſtantior, quantùm diſtant à cœlo ea, quæ in terris ſunt, &c. Si ovis Dei exiſtis (quod in votis habemus) ne transgrediaris limites Principum Apoſtolorum.* (*a*)

Gregorius II. Ad Leonem Iſauricum Imperatorem: *Obſecutus es pervicaci animo tuo, ac domeſticis perturbationibus, & ſcripſiſti:* IMPERATOR SUM, ET SACERDOS. Et poſt pauca. *Audi humilitatem noſtram, Imperator, & ecce! tibi palatij, & Eccleſiarum ſcribo diſcrimen, Imperatorum, & Pontificum; agnoſce illud, & ſalvare, nec contentioſus eſto. Nam quemadmodum Pontifex introſpiciendi in palatium poteſtatem non habet, ac dignitates Regias deferendi, ſic neque Imperator in Eccleſiam introſpiciendi, & Electiones in Clero peragendi, &c.* (*b*)

Alexander III. Oxonienſi Epiſcopo, & Decano Lundonenſi: *Denique quod quæris: ſi à civili judice ante judicium, vel poſt ad noſtram audientiam fuerit appellatum, an hujusmodi appellatio teneat? tenet quidem in his, qui ſunt noſtræ temporali juriſdictioni ſubjecti: in alijs verò etſi de conſuetudine Eccleſiæ teneat, ſecundùm juris rigorem credimus non tenere. cap. 7. de appellat.*

Idem Alexander III. Lundonenſi & Vigornienſi Epiſcopis: *Nos attendentes, quòd ad Regem pertinet, non ad Eccleſiam, de poſſeſſionibus judicare, ne videamur juri Regis Anglorum detrahere, qui ipſarum judicium ad ſe aſſerit pertinere; Fraternitati Veſtræ mandamus, quatenus Regi poſſeſſionum judicium relinquentes de cauſa principali, videlicet, utrum Mater de legitimo ſit matrimonio nata, plenius cognoſcatis, & cauſam hujusmodi terminetis. cap. 7. qui filij ſint legitimi.*

III. Eadem eſt D. Bernardi ſententia, qui *lib. 1. de conſideratione capit. 6. ad Eugenium Pontificem ſic ſcribit: Non monſtrabunt, puto, ubi aliquando*

(*a*) V. Baron. ad ann. DCCCLXXXV.
(*b*) V. Baron. ad ann. DCCXXVI.

quando quiſpiam Apoſtolorum judex ſederit hominum, aut diviſor terminorum, aut diſtributor terrarum. Stetiſſe denique lego Apoſtolos judicandos, ſediſſe judicantes non lego. Erit illud, non fuit. Itáne imminutor eſt dignitatis ſervus, ſi non vult eſſe major Domino ſuo: aut diſcipulus, ſi non vult eſſe major eo, qui ſe miſit: aut filius, ſi non tranſgreditur terminos, quos poſuerunt patres ſui? quis me conſtituit judicem, ait ille, Dominus & Magiſter: & erit injuria ſervo diſcipuloq;, niſi judicet univerſos? Mihi tamen videtur bonus æſtimator rerum, qui indignum putat Apoſtolis, ſeu Apoſtolicis viris, non judicare de talibus, quibus datum eſt judicium in majora. Quidni contemnant judicare de terrenis poſſeſſiunculis hominum, qui in cœleſtibus, & Angelos judicabunt? Ergo in criminibus, non in poſſeſſionibus poteſtas veſtra: quoniam propter illa, & non propter has, accepiſtis claves regni cœlorum, prævaricatores utique excluſuri, non poſſeſſores. Ut ſciatis, ait Chriſtus, *quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata, &c. Quænam tibi major videtur & dignitas, & poteſtas dimittendi peccata, an prædia dividendi? ſed non eſt comparatio. Habent hæc infima, & terrena judices ſuos, reges & principes terræ. Quid fines alios invaditis? quid falcem veſtram in alienam meſſem extenditis? non quia indigni Vos, ſed quia indignum Vobis talibus inſiſtere, quippe potioribus occupatis. Denique ubi neceſſitas exigit, audi quid cenſeat non ego, ſed Apoſtolus: Si enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? Sed aliud eſt incidenter excurrere in iſta, cauſâ quidem urgente, aliud ultro incumbere iſtis tamquam magnis, dignisq; tali & talium intentione rebus. &c.*

Hactenus D. Bernardus. Ubi vides duas ab illo conſtitui poteſtates rerum temporalium, unam ordinariam, quam Regibus adſcribit; aliam incidentem, & causâ urgente, quam in Pontifice maximo agnoſcit. Idem D. Bernardus, *lib. 4. de conſideratione cap. 3.* Pontificem ſic alloquitur: *Paſtorem te populo huic certè aut nega, aut exhibe. Non negabis, ne cujus Sedem tenes, Te neget Hæredem. Petrus hic eſt, qui neſcitur proceſſiſſe aliquando vel gemmis ornatus, vel ſericis, non tectus auro, non vectus equo albo, nec ſtipatus milite, nec circumſtrepentibus ſeptus miniſtris. Abſque his tamen credidit ſatis poſſe impleri ſalutare mandatum: Si amas me, paſce oves meas. In his ſucceſſiſti non Petro, ſed Conſtantino. Conſulo toleranda pro tempore, non affectanda pro debito. Ad ea te potiùs incito, quorum te ſcio debitorem. Etſi purpuratus, etſi deauratus incedens, non eſt tamen, quòd horreas operam, curamq; Paſtoralem Paſtoris hæres: non eſt, quod erubeſcas Evangelium. Quanquam ſi volens evangelizes, inter Apoſtolos quidem gloria eſt tibi? evangelizare, paſcere eſt. Fac opus Evangeliſtæ, & Paſtoris opus impleſti. Dracones,*

inquis, me mones paſcere, & ſcorpiones, non oves. Propter hoc, inquam, magis aggredere eos non ferro, ſed verbo. Quid Tu denuo uſurpare gladium tentes, quem ſemel juſſus es ponere in vaginam? quem tamen, qui tuum negat, non ſatis mihi videtur attendere Verbum Domini dicentis ſic: Converte gladium tuum in vaginam. Tuus ergo & ipſe, tuo forſitan nutu, etſi non tuâ manu evaginandus. Alioquin ſi nullo modo ad Te pertineret & is; dicentibus Apoſtolis; Ecce gladij duo hic; non reſpondiſſet Dominus, ſatis eſt, ſed nimis eſt; uterque ergo Eccleſiæ, & Spiritualis ſcilicet gladius, & materialis; ſed hic quidem pro Eccleſia, ille verò & ab Eccleſia exerendus eſt. Ille Sacerdotis, hic militis manu, ſed ſanè ad nutum Sacerdotis, & juſſum Imperatoris, &c.

IV. Hæc Summorum Pontificum, & D. Bernardi ſententia omnino rationi conſona eſt. Poteſtas enim data eſt Pontificibus in ædificationem, non deſtructionem, teſte D. Paulo *2. ad Cor. 10. v. 8.* eſſet verò potiùs in deſtructionem, ſi pro libitu inſtar ordinariæ ad temporalia ſe extenderet. Primò enim impediret ipſam poteſtatem, curamque ſpiritualem, quam in omnes totius mundi Eccleſias ex officio Papa exercet, quantoque plus curæ temporalibus, tantò minùs ſpiritualibus impenderet, diſtractis in diverſa viribus, & ideò minutis: idque cum maxima animarum pernicie; ſi enim ubi etiam in ſolam rem Eccleſiaſticam, cauſaſque Religionis unicè incumbitur, tam multa negligi videmus, quid fieret, accedente Regnorum cura? quam rationem Apoſtolus expreſſit. *2. ad Timoth. 2. v. 4. Nemo*, inquit, *militans DEO implicat ſe negotijs ſæcularibus, ut ei placeat, cui ſe probavit.*

Deinde, cùm oporteat inter Pontificem Max: Regeſque velut inter communem omnium Patrem, Filioſque ſummam pacem, animorum conjunctionem, mutuumque auxilium intercedere, contrarium potiùs eveniret, communicato Imperio; eſſentque inter utrumque diſcordiæ, lites, ſimultates, & bella perpetua, ſunt enim Imperia velut conjugia, quæ thori ſocium non admittunt; & ùt canit Poëta.

Nulla fides regni ſocijs, ſemperq; poteſtas
impatiens conſortis erit.

Inter mutuas ergo contentiones, & pugnantia Regum, & Papæ decreta Reſpublicæ, & Regna perirent. Inter ipſos Principes temporales ſunt quotidiana diſſidia, in quibus ſi ordinariam judicandi poteſtatem Papæ concedamus, dum pro uno pronunciat, alium

alium neceſſariò offendet, exutâ, quæ communem Patrem decet, in omnes æqualitate, amiſſoque, dum uni ſtudet, aliorum amore, præſertim ſi Pontifex aliquis contingeret, aut minus affectuum potens, aut partibus addictus. Docuit tot ſæculorum experientia, ſummo Pontifice hanc in Reges poteſtatem etiam rarò uſurpante, & intra neceſſitatem, Principes tamen graviſſimè offendi; Regna, populosque turbari, armarique; quæ omnia ipſa quidem neceſſitas excuſat, metusque pejorum, & acerbitas morbi extrema poſtulantis: quid ergo fieret, ſi paſſim, & pro lubitu adhiberetur? Denique Principes ipſi ſuis in Regnis nati, educatique mores, conſuetudines, legesque locorum, & meliùs callent, & aptiùs neceſſaria provident: & quia præſentes majorem ſibi venerationem amoremque vendicant, nec facilè decipiuntur, cùm rebus ipſis, & negotijs adſtent: quæ omnia ſecus habent in Pontifice abſente extraneo, rerumque, quæ procul fiunt, ignaro, & plerumque alienis oculis vidente. Hæc omnia, ùt diximus, efficaciter convincunt, non fuiſſe neceſſariam Eccleſiæ, immo noxiam Pontificis Romani in Principes poteſtatem, nec à Deo conceſſam, niſi fide, ac Religione periclitante.

Neque obſtat, Papam eſſe Vicarium Chriſti, ſicq; omnia poſſe, quæ Chriſtus potuit: Nam Vicaria poteſtas Papæ conceſſa terminos ſuos habet, legem videlicet divinam, & Eccleſiæ utilitatem, extra quos proferri non debet: De jure divino expreſſi ſunt textus in *c. ſunt quidam. & c. contra ſtatuta. 25. q. 1.* de utilitate verò Eccleſiæ habemus D. Pauli teſtimonium. *2. ad Corinth. 10. v. 8.* & ſicut Vicarius non omnia poteſt, quæ Principalis, hoc eſt, illa, quæ ſpeciali nota digna ſunt, & mandatum expreſſum requirunt. *c. 3. de off. Vicar. in 6. c. 2. eod.* Ita nec Papa poteſt omnia, quæ Chriſtus v. g. Sacramenta nova inſtituere, abrogare antiqua, diſpenſare in vinculo Matrimonij, bigamiam ſimultaneam concedere, quæ omnia pertinent ad poteſtatem excellentiæ, nulli hominum, nec Pontifici quidem communicatam. (*a*)

(*a*) Vide Cajetan. 2. 2. q. 88. a. 12.

§. II.

Eſſe in Eccleſia, & in Capite Eccleſiæ, Romano vid. Pontifice poteſtatem indirectam, cùm urget neceſſitas tuendæ Religionis, in Reges, eorumq́ bona temporalia, ex ſacris litteris demonſtratur.

SUMMARIA.

1. *Textus ſacræ ſcripturæ expenſi, & primò exemplum Azariæ Pontificis.*
2. *Jojadæ Pontificis, & Phinëes ſacerdotis: ac exempli utriusq́ moderatio.*
3. *Eliæ Prophetæ.*
4. *Locus D. Pauli 1. ad Cor. 6. junctâ PP. explicatione.*
5. *Locus Matthæi 26. ratione, & auctoritate illuſtratus.*
6. *Locus S. Joannis cap. ult.*
7. *Alij textus apud Matthæum 28. de duobus gladijs, & Lucæ 22.*

I.

UT à ſacris litteris initium ducamus, occurrit primo loco exemplum obſervatione dignum. *2. Paralip. 26.* ubi Ozias Rex, quamdiu Pontificis Azariæ mandato, & conſilijs paruit; gloriâ, & victorijs floruit, ubi verò ſacerdotis officium uſurpat, leprâ percuſſus templo & Regno à Pontifice pellitur, & Imperium filio traditur. Verba ſcripturæ hæc ſunt: *Sed cùm roboratus eſſet Ozias, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum, & neglexit Dominum DEUM ſuum, ingreſſusq́ templum Domini adolere voluit*

luit incenſum, ſuper altare thymiamatis. Statimq́; ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo ſacerdotes Domini octoginta, viri fortiſſimi reſtiterunt Regi, atque dixerunt: Non eſt tui officij Ozia, ut adoleas incenſum Domino, ſed ſacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron, qui conſecrati ſunt ad hujuſcemodi Miniſterium: egredere de Sanctuario, ne contempſeris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. Iratusq́; Ozias, tenens in manu thuribulum, ut adoleret incenſum, minabatur Sacerdotibus. Statimq́; orta eſt lepra in fronte ejus coram Sacerdotibus, in domo Domini ſuper altare thymiamatis. Cumq́; reſpexiſſet eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui ſacerdotes, viderunt lepram in fronte ejus, & feſtinatò expulerunt eum. Sed & ipſe perterritus, acceleravit egredi, eò quòd ſenſiſſet illico plagam Domini. Fuit igitur Ozias Rex leproſus uſque ad diem mortis ſuæ: & habitavit in domo ſeparata, plenus leprâ, ob quam ejectus fuerat de domo Domini. Porrò Joatham filius ejus rexit domum regis, & judicabat populum terræ. Nota Regem à ſacerdotibus non tantùm ut templo exiret, rogatum eſſe, ſed etiam compulſum, & à reliquo populo ſummi Pontificis arbitrio ſeparatum, & hoc ipſo regno exutum eſſe: Sic enim habetur, *Levitici 13. v. 44. Quicunque ergo maculatus fuerit leprâ, & ſeparatus eſt ad arbitrium ſacerdotis &c. ſolus habitabit extra caſtra.* Sicut ergo ad Sacerdotem pertinebat de lepra Principis cognoſcere, & ſi reperiſſet infectum, à commercio populi excludere, ſicque inhabilem Regno pronuntiare; multò magis in nova lege ad ſummum Sacerdotem pertinebit de lepra ſpirituali judicium ferre, & ſi periculum ex illa Fidelibus immineat, Regnum Principi adimere, ne exemplo, imperio, & potentiâ Eccleſiam corrumpat: quæ cauſa fuit Adriano, Leoni, & Stephano Romanis Pontificibus, ut Imperatoribus Græcis non tantùm in hæreſin lapſis, eamque Decretis, & ſupplicijs Oriente toto propagantibus, ſed etiam Occidentem invaſuris, Imperium abrogarent. Et quamvis illud præceptum de lepra corporali à ſacerdote cognoſcenda judiciale fuerit; potuit tamen etiam in lege Evangelica locum habere. (*a*) Immo quoad lepram ſpiritualem eſt præceptum morale, fundatumque in jure divino Naturali; ùt jam innuimus, & infrà magis explicabitur.

II. Aliud exemplum eſt. *2. Paralip. 23. & 4. Regum 11.* Ubi Jojada Pontifex Athaliam, quæ Regno injuſtè occupato idolorum cultum invexerat, puniri jubet, & legitimum Regem ſolio reſtitui: Verba ſcripturæ ſunt: *Produxitq́; Jojada Filium Regis, & poſuit ſuper*

(*a*) Per c. 1. de Homicidijs. & c. 1. cum ſeqq. de injurijs.

per eum diadema, & teſtimonium, feceruntq; eum Regem, & unxerunt, & plaudentes manu, dixerunt: Vivat Rex. Et poſt pauca. *Præcepit autem Jojada Centurionibus, qui erant ſuper exercitum, & ait eis: Educite Athaliam extra ſepta templi, & quicunq; eam ſecutus fuerit, feriatur gladio: Pepigit ergo Jojada fœdus inter Dominum, & inter Regem, & inter populum, ut eſſet populus Domini; & inter Regem, & Populum.* Vides in hac hiſtoria Pontificem Maximum, cùm alios animus deficeret, Reginam tyrannidis damnare, milites conſcribere, legitimum Regem ſolio imponere, fœdus non tantùm inter Regem & Deum, ſed etiam inter Regem, & Populum, & conditiones dicere, remque civilem juxta, & militarem curare: Quo jure inquies? naturæ, & neceſſitatis, ne videlicet impio principe in thronum ſublato, Religio ſacerdotibus commiſſa profligetur.

Si dicas, notoriam hanc fuiſſe Athaliæ tyrannidem nullo jure regnum involantis, & ideò non à ſacerdote tantùm, ſed quolibet ſubditorum potuiſſe regno, quod injuriâ tenebat, expelli. *Reſpondeo*: Quemadmodum Athaliam Summus Pontifex regno ejecit, quia nullo jure regnabat: eodem modo, ſi regnum aliquis ſic adminiſtret, ut Religioni, & fidei noceat, deponi imperio poterit, quia jus regnandi aut amittit, aut illo eſt indignus: poteſt enim aliquis vel ab ipſis initijs regno indignus eſſe, quia nullum jus regnandi habuit, ut tyranni: poteſt iterum indignus eſſe, quia licet regnum legitimè ingreſſus, poſteà tamen jus regnandi amiſit, aut meretur, ut amittat: utroque caſu nullo jure regnatur; primo, quia non habuit; ſecundo, quia amiſit: ſicut æquè non videt, qui ſemper cæcus fuit, & qui aliquando cæcus evaſit: æquè hæreditate caret, qui numquam adijt, & qui adijt quidem, ſed poſteà delicto perdidit, ùt patet exemplo Oziæ: paria ergo ſunt non habuiſſe, & perdidiſſe. Hoc tamen judicium cùm ſit de re graviſſima, & capita Reipublicæ tangat, quib⁹ omni iure venerationem debemus, ſoli Pontifici Max: reſervatur, cui ſoli dictum eſt: *paſce oves meas*, ùt infrà *ex cap. ne aliqui. de privilegijs in 6.* dicetur: alioquin Reſpublicæ latrocinijs plenæ, & parricidijs eſſent, quolibet qui Principi vim intuliſſet, cauſam, & ſalutem publicam prætexente. Simile exemplum de Phineës ſummi Sacerdotis filio *Numer. 25.* habetur, cujus factum ex eo capite D. Thom. excuſat. *2. 2. q. 60 ad 2. Quia licet non eſſet ſummus Sacerdos, erat tamen ſummi Sacerdotis filius, & ad eum hoc videbatur pertinere, ſicut & ad alios judices, quibus hoc erat præceptum.* Verba ſunt D. Thomæ. Sed

Sed nota circa hæc duo exempla Athaliæ, & Phineës, in lege Evangelica non licere Sacerdotibus, multoque minùs Pontifici Max. ſanguinem alicujus, præſertim verò principis, ne quidem conſulendo effundere, ùt habetur in *cap. his, à quibus, &c. ſi in morte. 23. q. 8. & eleganter Gratianus poſt c. nos 2. q. 7. Multa,* inquit, *concedebantur tunc, quæ nunc penitùs prohibentur, miracula enim, & maximè Veteris teſtamenti, ſunt admiranda, non in exemplum noſtræ actionis trahenda: tunc enim Samuel Agag pinguiſſimum Regem Amalec in fruſta dividendo conſcidit: nunc nulli Eccleſiaſticorum judicium ſanguinis agitare licet. Tunc Phineës Judæum congreſſum cum Madianita interfecit, & reputatum eſt ei in juſtitiam: hodie Sacerdotibus in perniciem ſui officij verteretur.*

III. Eliæ Prophetæ hoc elogium ponit Spiritus Sanctus *Eccleſiaſtici 48. Quis poteſt ſimiliter ſic gloriari tibi? qui dejeciſti Reges ad perniciem, & confregiſti facilè potentiam ipſorum, & glorioſos de lecto ſuo, qui ungis Reges ad pœnitentiam, & Prophetas facis ſucceſſores poſt te.* Reges quos unxit Elias fuêre Azaël Rex Syriæ, & Jehu Rex Iſrael *4. Reg. 19.* Si dicas Eliam id feciſſe Dei juſſu, non ſuâ ſponte; id quidem verum eſt, ſed idem Dei mandatum Summi Pontifices acceperunt, cùm illis commiſſæ ſunt Oves Chriſti, quarum cuſtodia neceſſariò requirit poteſtatem lupos arcendi, eosque, qui Eccleſiam invadunt, exarmandi, ne, ſi velint, poſſint nocere; hoc enim naturale jus defenſionis, cùm ſingulis natura permittat, quantò magis ſummo Paſtori, in eos, qui Eccleſiam, ovesque Chriſti, ac ſibi commiſſas animas aggrediuntur? hoc, inquam, caſu poterit ſummus Pontifex exemplo Eliæ *dejicere Reges ad perniciem & confringere potentiam ipſorum, & Reges ungere ad pœnitentiam;* nam teſte D. Ambroſio. *lib. 1. de offic. cap. 36.* & S. Thom. *2. 2. q. 60. art. 6. ad 2. Qui non repellit injuriam à ſocio cùm poteſt, tam eſt in vitio, quàm ille, qui facit.*

IV. Efficax eſt etiam in hanc rem locus D. Pauli *1. ad Cor. 6.* ubi ſic loquitur: *Audet aliquis veſtrûm habens negotium adversùs alterum judicari apud iniquos, & non apud Sanctos: an neſcitis, quoniam Sancti de hoc mundo judicabunt? & ſi in vobis judicabitur mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* Vides ex hoc textu S. Apoſtolum agnoſcere in Sacerdotibus, & Apoſtolorum ſucceſſoribus poteſtatem de rebus ſæcularibus judicandi, eamque probare argumento à majori ad minus per illa verba: *Neſcitis quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* quaſi dicat

cat: *qui idoneus eſt ad majora, multò magis erit idoneus ad minora*, ut ibi loquitur D. Thomas: idque ob periculum, ne ex crebro cum infidelibus commercio, eorumque gratiam captandi causâ, fideles ſubvertantur. Sed Apoſtolis circa majora occupatis, hanc poteſtatem judiciariam vult ab alijs rerum forenſium peritis exerceri, quos B. Apoſtolus *contemptibiles in Eccleſia* vocat, hoc eſt, reſpectu eorum, qui propagandæ Religioni, lucrandisq; e animabus ſtudent. Hunc locum ſic intellexit B. Clemens SS. Petri & Pauli auditor in *Conſtitutionibus Apoſtolicis lib 2. cap. 51. Quod oporteat in ſecunda ſabbatorum cognoſcere cauſas. Adſint autem judicio Diaconi & Presbyteri, integrè judicaturi, veluti Dei homines cum juſtitia. Cùm utraque perſona venerit, prout lex jubet, ambo, qui litigant, ſtatuantur in medio Tribunali, iiſque auditis, ſanctè judicium pronuntiate: ſtudentes ante ſententiam Epiſcopi eos conciliare, ne exeat ſupra terram judicium in peccatorem, prout in Tribunali conſortem, participemq; cauſa habet Chriſtum Dei.*

S. Anacletus epiſtolâ ad omnes Epiſcopos, & Chriſti fideles. *Si fuerit ſæculare negotium, apud ejuſdem Ordinis Viros terminetur, judicio tamen Epiſcoporum, cùm Apoſtolus privatorum Chriſtianorum cauſas magis Eccleſijs deferri, & ibidem Sacerdotali judicio terminari voluerit: omnis enim oppreſſus liberè ſacerdotum appellet judicium, & à nullo prohibeatur, ſed ab his fulciatur, & liberetur.* S. Bernardus de conſideratione *lib. 1. cap. 6. Mihi tamen videtur bonus æſtimator rerum, qui indignum putat Apoſtolis, ſeu apoſtolicis viris non judicare de ſæcularibus, quibus datum eſt judicium in majora. Quidni contemnant judicare de terrenis poſſeſſiunculis hominum, qui in cœleſtibus & Angelos judicabunt.* Et poſt pauca. *Non quia indigni Vos, ſed quia indignum vobis talibus inſiſtere, quippe potioribus occupatis. Denique ubi neceſſitas exigit, audi, quid cenſeat, non ego, ſed Apoſtolus: ſi enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis?* Eadem Gregorij VII. Sententia *lib. 8. epiſt. 21. Habet*, inquit, *Eccleſia Romana poteſtatem ſingulari privilegio conceſſam aperire, & claudere januas Regni cœleſtis, quibus voluerit; cui ergo aperiendi, claudendiq; cœli data poteſtas eſt, de terra judicare non licet? abſit. Num retinetis, quod ait Beatiſſimus Paulus Apoſtolus: neſcitis, quia Angelos judicabimus. quantò magis ſæcularia?* Idem docuit B. Gregorius Magnus. *2. parte Paſtoralis cap. 7.* ubi ex allegato Apoſtoli textu agnoſcit quidem poteſtatem in ſæcularia Paſtoribus datam, ſed eâ uti non vult, ut tantò ſpiritualibus negotijs attentiùs operam navent.

Meritò proinde Jacobus Tyrinus in hunc locum Apoſtoli: *Nota*

Ita, inquit, *hæc judicia cauſarum ſæcularium inter Chriſtianos committi conſueviſſe Epiſcopis, vel delegatis ab Epiſcopo Presbyteris, ut conſtat ex Clemente Romano, ex lege Theodoſij, & Caroli Magni; & ex antiquo Eccleſiæ uſu; Judices enim in his cauſis ſederunt Gregorius Thaumaturgus Neocæſarienſis, SS. Ambroſius, Auguſtinus, Syneſius, alijq; Epiſcopi: ſed creſcente nimis numero Chriſtianorum ſimul & litium, onus hoc rejectum in humeros Judicum ſæcularium jam Chriſtianorum, ne ut ab initio S. Petrus apud eundem Clementem rectè monuit, Epiſcopus præfocatus ſæcularibus negotijs non poſſit vacare verbo Dei.*

V. Huc etiam faciunt verba Chriſti Domini ad Petrum *Matthæi 16. v. 18. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam: & quodcunq; ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis; & quod ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Omnium PP. cum Latinorum, tum Græcorum ſententia eſt, hiſce verbis Petro promiſſum eſſe ſupremum, & Monarchicum Eccleſiæ regimen, in his, quæ pertinent ad bonos mores ſanamque doctrinam: ergo etiam omnia media promiſſa ſunt neceſſaria, ſine quibus illa conſervari non poſſunt, & conſequenter in bona, & regna temporalia, quæ omnium conſenſu ſunt propter bona ſpiritualia tanquam media propter finem; conceſſo enim fine, conceduntur omnia media illi neceſſaria, alioquin conceſſio finis erit inutilis: Sicut conceſſo militari officio, datur unà facultas arma geſtandi, hoſtemque impunè feriendi; & factâ Medico poteſtate ægrum curandi, conceditur etiam medicinas ſanitati neceſſarias applicandi, & ſi opus fuerit, etiam membrum infectum præcidendi, ſic tamen, ut hoc remedium velut ultimum, magnoque dolori, incommodo, deformitati conjunctum non liceat, niſi ut pejus malum vitetur, uſurpare. Quæ conſequentia ex Matthæi verbis adducta non eſt imaginaria, & Chymerica, ſed omnino ex natura rei deſumpta, & à legislatoribus, ipſiſque Principibus approbata, ſic enim loquuntur in *l. 2. ff. de jurisdict. Cui jurisdictio data eſt, ea quoq; conceſſa eſſe videntur, ſine quibus jurisdictio explicari non poteſt.* Quod optimè animadvertit Gregorius VII. *l. 8. epiſt. 21.* ubi: *Habet enim poteſtatem Eccleſia Romana ſingulari privilegio conceſſam aperire, & claudere januas Regni cœleſtis, quibus voluerit. Cui ergo aperiendi, claudendiq; Cœli data poteſtas eſt, de terra judicare non liceat? abſit.* Et S. Leo IX. *in epiſt. adverſus præſumptiones Michaëlis Conſtantinopolitani, cap. 13., His*, inquit, *& alijs quàm plurimis teſtimonijs jam vobis ſatisfactum eſſe debuit de terreno, & cœleſti Imperio, immo de Regali Sacerdotio ſanctæ Romanæ, & Apoſtolicæ*

Sedis, præcipuè ſuper ſpeciali ejus diſpoſitione in Cœlis, ſi quoquomodo Chriſtiani eſſe, vel dici optatis, & ſi ipſam Evangelij veritatem apertè, quod abſit, non impugnatis. Vides quo loco S. Leo illos habeat, qui Romanæ Sedi terrenum, vel cœleſte Imperium abrogant.

VI. Joannis ultimo ſic habemus: *Cum ergo prandiſſent, dicit Simoni Petro JESUS: Simon Joannis diligis me plus his? dicit Ei: etiam Domine tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce agnos meos.* Hoc tertiò repetitum à Chriſto: hunc locum infrà latiùs expendemus: jam hoc ſolùm argumentum deducimus. Non eſt dubium, omnes Chriſti fideles, omneſque Magnates ad Chriſti oves pertinere, & hoc ipſo eorum cuſtodiam Petro, Petrique Succeſſoribus commiſſam eſſe, ſaltem quoad regimen ſpirituale, & illa, quæ ſalutem æternam ſpectant; ſed fieri poteſt, immo ſæpe factum eſt, ut eorum ſaluti expediat, aut etiam ſit neceſſarium, eos in ordinem redigere; aut poteſtatem, quâ ſibi & alijs noceant, conſtringere; ſicut Medicus furioſo poteſt, debetque gladium eripere: Cùm ergo ad ovium cuſtodiam curamque hæc poteſtas fuerit neceſſaria, ſummo Paſtori omnino conceſſa eſt, aut ſi conceſſa non eſt, ergo in neceſſarijs defuit DEUS, imperato quidem fine, ſed negatis medijs.

VII. Matth. *18. v. 15. Si autem peccaverit*, inquit Chriſtus, *in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum; ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum: ſi autem te non audierit; adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum. Quòd ſi non audierit eos: dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus, & publicanus: Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo.*

Patet ex hoc textu, eſſe penes Apoſtolos, eorumque ſucceſſores poteſtatem judiciariam circa omnia delicta, & injurias in proximum commiſſas, hoc eſt, famam, facultateſque, & bona temporalia, aut corporalia, ſic videlicet, ut in defectu Magiſtratûs ſæcularis, eoque juſtitiam non adminiſtrante, poſſit ad Eccleſiæ tribunal, velut ultimum aſylum, & aram innocentiæ provocari, in quo Theodoſij Imperatoris luculentum eſt exemplum. Auriga nobilis cujuſdam Adoleſcentis pudicitiam fœdaverat, ea de cauſâ à Præfecto militum in vincula conjectus. Inſtabat dies ſolemni decurſui quadrigarum indicta. Cives Theſſalonicenſes Aurigam certamini, ùt credebant, neceſſarium impatienter poſtula-

ſtulare: ſed negante militum Præfecto tam turpis flagitij reum dimitti poſſe; Populus in rabiem actus Præfectum invadit, trucidatque. Re ad Theodoſium delatâ, mirum quantùm exarſit, juſtâ quidem iraſcendi causâ, ſed præter modum: jubet ergo in eos, qui cædi interfuerant, gladio vindicari, quo decreto innocentes quàm plurimi, nec alterius culpæ rei, quàm quòd oculos non velâſſent, involvebantur. Ambroſius evulgato diplomate ad Principem pervolat, eumque emollit, ac veniam populo impetrat. Sed vix Palatium egreſſo, novæ faces ab Aulicis accenſæ; dicebant: *Hâc indulgendi facilitate populum ad paria, immo pejora invitari, ac veniam unius culpa, alterius initium fore: nec cadem intra Præfectum ſtetiſſe, ſed Caſaris Majeſtatem eodem vulnere petitam eſſe.* His, aliisque Theodoſius incenſus clam Ambroſio in Theſſalonicenſes ſæviri jubet: quod tantâ factum crudelitate, ut trium horarum ſpatio ſeptem millia, innocentes plerique, ceciderint. Ingemuit auditâ clade Ambroſius, Imperatorem Eccleſiâ, ſacrisque arcuit, & vix tandem poſt longam delicti, & publicam expiationem admiſit, ſupplicemque, ac genibus affuſum ſic allocutus: *Quam tu pœnitentiam poſt tam grave ſcelus oſtendis, qua medicamenta ad vulnera tam difficilia adhibuiſti?* *Tuum eſt*, inquit Imperator, *medicamenta oſtendere, meum autem accipere.* Cui Ambroſius: *Quoniam non recta rationi, ſed animo irato obſecutus ſententiam pronuntiâſti, conſcribe legem, quâ dein eps ſententia, per iracundiam pronuntiata, irrita ſint, & nullius momenti, earumq; executio ad triginta dies ſuſpendatur.* Paruit Theodoſius, legemque conſcripſit, quam videre eſt. *l. 20. C. de pœnis.*

Vides in hoc facto Principis delictum ab Epiſcopo judicatum, punitumque eſſe; nec Theodoſium excepiſſe, aut juſtè in populum perduellem ſævitum eſſe; aut modum vindictæ milites ſe ignaro transgreſſos; aut denique ad Epiſcopos non pertinere, quam pœnam in ſuos ſubditos Principes ſtatuant; nec etiam impoſitæ ab Epiſcopo pœnæ obluctatum, cùm imperaret novam legem conſcribi de ſententiarum differenda executione, quod utique ad forum politicum pertinet. Quantò minùs Pontifici obluctaretur eadem imperanti?

Ceterùm circa textum allegatum *Matth. 18.* nota illic ſermonem non eſſe de correctione tantùm fraterna, & occulta; ſed etiam publica, & coërcitiva, quod communiter interpretes ferè

omnes, ſanctique PP. docent, & videri poteſt, *S. Thom. in 4. ſentent. diſt. 18. q. 2. a. 1.* idque manifeſtè patet ex eo, quòd teſtes ſint adhibendi, & qui Eccleſiam non audit, ſit inſtar ethnici, & publicani habendus, hoc eſt, ab Eccleſia ſeparandus, ne ſuam ſcabiem & delictum alijs fidelibus affricet, adeò ut nec cibum cum illo ſumere. *1. ad Cor. 5.* Nec eum ſalutare permittaris. *epiſt. 2. v. 10. Joannis.* Amittatque jurisdictionem, & auctoritatem judicialem *c. ad probandum. de ſentent. & re judic. c. Nos Sanctorum. 15. q. 6.* Quod etiam ad Principes extendi, patet ex eodem *c. Nos Sanctorum. alijsq; eadem causâ 15. q. 6. & c. Gravem. de pœnis:* Modò ij non ſint tolerati: toleratis enim jurisdictio non adimitur, quales ſunt hodiernâ die multi Principes Hæretici, & olim Cæſares Romani, quibus obediendum omnino eſt per textum elegantem *in c. Julianus 11. q. 3. c. Sacerdos. causâ 3. q. 7. in fine.*

Bene etiam obſervat Layman de Sacramento Pœnitentiæ. *c. 10. n. 3.* & Sylveſter *v. Excommunicatio. 1. §. 10.* Reges, ſupremosque Principes Privilegio donatos eſſe, quò minùs ab alijs, quàm Romano Pontifice excommunicari, alijsque cenſuris aſtringi poſſint, *ex cap. ne aliqui. de privileg. in 6.*

Si ergo qui Eccleſiam non audit, habendus eſt ùt ethnicus, & publicanus; adeò, ut ex doctrina Apoſtolorum, cum illo tanquam infami nec cibum ſumere, nec ſalutare, nec alio commercio humano uti liceat; patet poteſtatem ſpiritualem ſe ad temporalia etiam extendere, indirectè, quatenus iſta illi deſerviunt; illa enim ſeparatio non tantùm eſt à ſuffragijs Eccleſiæ, & beneficijs ſpiritualibus, ſed etiam temporalibus, ùt patet.

VIII. *Lucæ 22.* hæc ad Apoſtolos Chriſtus dixiſſe legitur: *Qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & peram, & qui non habet, vendat tunicam ſuam, & emat gladium; dico enim vobis, quoniam adhuc hoc quod ſcriptum eſt, oportet impleri in me: Cum iniquis deputatus eſt; etenim ea, quæ ſunt de me, finem habent. At illi dixerunt: Domine ecce duo gladij hìc: at ille dixit eis: ſatis eſt.* Hæc Chriſti ſententia difficilis videtur, & cum ipſius doctrina pugnare: hìc enim jubet tunicam vendi, & gladios emi; cùm tamen alibi aut præcipiat, aut conſulat tunicam auferenti pallium dimitti, & percutienti maxillam alteram offerri: & *Matthæi 26. v. 52.* Petrum in milites invectum, & gladio graſſantem coërcet: *Converte gladium tuum in locum ſuum, omnes enim, qui acceperint*

gla-

gladium, gladio peribunt. Cur ergo juſſerat gladios emi, & Petrum ferro ſuccinctum non tantùm non prohibuerat, ſed etiam comitem acceperat, ſi noluit, ut gladio uteretur? Varias SS. PP. cum myſticas, tum litterales explicationes adhibent, & illam præſertim: *Voluiſſe Chriſtum Dominum duplici gladio duplicem poteſtatem exprimere Petro commiſſam, ſpiritualem videlicet, & temporalem: iſtam verò in vaginam recondi, hoc eſt non manu, ſed nutu, & præcepto Petri; nec vindictæ, ſed neceſſitatis causâ exerendam.* Sic omnino S. Bernardus *lib. 4. de Conſideratione ad Eugenium.* S. Anſelmus *in Matthæum c. 27.* Bonifacius VIII. *in extravag. Unam ſanctam de Major. & obed. Abb. in c. novit. de judicijs.* Et Cornelius in *c. 26. Matthæi n. 5. Allegoricè*, inquit, *interpretes paſſim per duos gladios accipiunt duplicem Eccleſiæ poteſtatem, ſpiritualem videlicet, & temporalem.* Patet ergo ex allegato Lucæ textu, & junctâ PP. explicatione utramque poteſtatem ſpiritualem, & temporalem duplici gladio ſignificatam Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus conceſſam eſſe, modò illam non vindictæ causâ, ſed utilitatis uſurpent, & gladium nutu & auctoritate, non manu exerant.

Hæc non noſtro arbitrio, ſed ex SS. litteris deducta, & PP. ſuffragijs, ac ſenſu explicata ſufficient, illis convincendis, qui veritatem, non aliud quærunt: aliud enim quærentibus nec iſta, nec mille alia ſatis erunt, animo ſemel in contrarium obſtinato, & veritati larvam opponente. Ceterùm cùm Pariſienſis Conventus in ſua declaratione Sacrorum Canonum obſervantiam adeò ſummis Pontificibus inculcet, ijsque velit obſtrictum; multò magis fatebitur Epiſcopos Papâ inferiores Canonibus alligari, nec poſſe ab illis diſſentire. Videamus ergo, an noſtram hanc Doctrinam ſacri Canones apertè non doceant.

§. III.

§. III.

Primus Textus Canonicus ex c. novit 13. de Judicijs.

SUMMARIA.

1. *Laus Innocentij.*
2. *Cauſa hanc Decretalem ad Galliæ Prælatos ſcribendi, bellum Philippi Auguſti Galliæ, & Richardi Angliæ Regum.*
3. *Decretalis Innocentij.*
4. *Aliud ſimile Innocentij factum in cauſa Ingeburgæ Galliarum Reginæ.*

I.

PRæmittimus alijs hunc textum Canonicum, quia Innocentium III. Auctorem habet laudatiſſimum Pontificem Doctrinâ, & Sanctitate pari; quique non priùs ſummam dignitatem acceptare voluit, quàm Deo manifeſtis miraculis Electionem approbante; tantæque moderationis luxuque abhorrentem, ut argentea in pauperes diſtribueret, ſolis è ligno, vitroque vaſis contentus.

Deinde quia ad Galliæ Prælatos exaratus, reique noſtræ apprimè ſerviens. Huic Pontifici Innocentio Ludovicus Maymburg pulcherrimam ſtatuam,& monumentum poſuit, tot encomijs ſculptum, tot coloribus exquiſitè pictum, ut Innocentium videatur velut exemplar omnium virtutum,quas alij Pontifices imitari quidem debeant, ſed aſſequi non poſſint, æternitati ac famæ commendâſſe. Illius variam, & incomparabilem doctrinam, quâ univerſitatem Pariſienſem, omnium ſcientiarum matrem illuſtravit, omneſque qui tunc temporis florebant, Doctores poſt ſe reliquit: Illius flagrantiſſimum tuendæ ac proferendæ Religionis zelum: Il-

lius animum inſuperabilem, & adversùs omnes mundi poteſtates invictum: Illius Prudentiam, Illius Majeſtatem Pontifice dignam, & denique præcellentem ſanctitatem cælis exæquat. *V. L' hiſtoire des Croiſades. l. 7. f. 31.* & *l. 11. f. 223.* In hujus ergo Pontificis, tam ſancti ſapientisque doctrina, quæ meritò pro doctrina Eccleſiæ Gallicanæ, & univerſitatis Pariſienſis habenda eſt; nil puto habebit Maymburg, quod jure meritoque reprehendat, ſed illius teſtimonio vinci ſe utique patietur, quod adeò laudavit, omnique exceptione majus profeſſus eſt.

II. Cauſa ſcribendæ Decretalis hæc fuit. Diuturno inter ſe bello Philippus Auguſtus Galliæ, & Richardus Angliæ Reges conflixerant, ſed tandem inter utrumque operâ Innocentij III. quinquennales induciæ pactæ, dilato potiùs bello, quàm finito. Richardus in Aquitaniam excurrens, telo ictus interijt, & Joannem ſucceſſorem habuit. Hic cædis, quam Arcturo Nepoti obtuliſſe dicebatur, & injuriarum in proceres Aquitaniæ poſtulatus, à Philippo Galliæ Rege cauſam dicturus evocatur, ſiquidem Comitatum Pictavienſem, aliasque in Gallia Provincias beneficiario jure obtinebat. Sed cùm ad diem Anglus non adeſſet, omni jure, quod in Gallijs habebat, mulctatur, armisque illatis invaditur. Ille ad Innocentium Papam velut ultimam naufragij tabulam. Pontifex miſſis Legatis pacem utrique imperat, & judicio litem agitari jubet, ſed Gallus victoriam ſibi è manibus rapi cauſatus, à Legato ad Pontificem provocat, & interim cauſam bello proſequitur, Nortmanniam, & quicquid Anglorum fuerat, in fidem recipit, ſubigitque, Joanne in Angliam compulſo. Quem exitum res habuerit, infrà dicetur. Vide interim Spondanum ad annum MCC. & MCCIII. Morerum in Theatro Hiſtorico Gallicè edito in *vita Philippi Auguſti.*

III. Jam Decretalem audiamus. *Innocentius III. Prælatis Archiepiſc. & Epiſcopis per Franciam conſtitutis. Novit ille, qui nihil ignorat, qui ſcrutator cordium eſt ac conſcius ſecretorum, quod chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem de corde puro, & conſcientia bona, & fide non fictâ diligimus, & ad honorem, & profectum, & incrementum ipſius efficaciter aſpiramus, exaltationem Regni Francorum, ſublimationem Apoſtolicæ ſedis reputantes, cùm hoc Regnum benedictum à Deo, ſemper in ipſius devotione permanſerit, & ab ejus devotione nullo unquam, ſicut credimus,*

mus, tempore ſit diſceſſurum. Non putet ergo aliquis, quod juriſdictionem illuſtris Regis Francorum perturbare, aut minuere intendamus; ſed cùm Dominus dicat in Evangelio: Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum; ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum; ſi te non audierit, adhibe tecum unum vel duos: quod ſi non audierit, dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Et Rex Angliæ ſit paratus ſufficienter oſtendere, quòd Rex Francorum peccat in ipſum, & ipſe circa eum in correptione proceſſit ſecundùm Regulam Evangelicam, & tandem quia nullo modo profecit, dixit Eccleſiæ; quomodo nos, qui ſumus ad regimen univerſalis Eccleſiæ ſupernâ diſpoſitione vocati, mandatum divinum poſſumus non exaudire, ut non procedamus ſecundùm formam ipſius? non enim intendimus judicare de feudo, cujus ad ipſum ſpectat judicium, ſed decernere de peccato, cujus ad nos pertinet ſine dubitatione cenſura, quam in quemlibet exercere poſſumus, & debemus. Non igitur injurioſum ſibi debet Regia dignitas reputare, ſi ſuper hoc Apoſtolico judicio ſe committat; cùm Valentinianus inclytus Imperator ſuffraganeis Mediolanenſis Eccleſiæ dixiſſe legatur: Talem in Pontificali ſede conſtituite, cui & nos, qui gubernamus imperium, ſincerè noſtra capita ſubmittamus, & ejus monita (cùm tanquam homines deliquerimus) ſuſcipiamus neceſſariò velut medicamenta curantis. Nec ſic illud humillimum omittamus, quod Theodoſius ſtatuit Imperator, & Carolus innovavit, de cujus genere Rex ipſe noſcitur deſcendiſſe: quicunq; videlicet litem habens, ſive petitor fuerit, ſive reus, ſi judicium elegerit ſacroſanctæ ſedis Antiſtitis, illico ſine ulla dubitatione, etiamſi pars alia refragetur, ad Epiſcoporum judicium dirigatur. Cùm enim non humanæ conſtitutioni, ſed divinæ potiùs innitamur, quia poteſtas noſtra non eſt ex homine, ſed ex DEO, nullus, qui ſit ſanæ mentis, ignorat, quin ad officium noſtrum ſpectet, de quocunq; mortali peccato corripere quemlibet Chriſtianum: & ſi correctionem contempſerit, per diſtrictionem eccleſiaſticam coërcere. Sed forſan dicetur, quòd aliter cum Regibus, & aliter cum aliis eſt agendum. Ceterùm ſcriptum novimus: Ita magnum judicabis, ùt parvum, neque erit apud te acceptio perſonarum, quam beatus Jacobus intervenire teſtatur: Si dixeris ei, qui eſt indutus veſte præclarâ: Tu ſede hìc bene: pauperi verò ſta illic, aut ſede ſub ſcabello pedum meorum. Ideoq; univerſis vobis per Apoſtolicam Sedem mandamus, quatenus ſententiam noſtram recipiatis humiliter, & faciatis ab aliis obſervari: licet enim hoc modo procedere valeamus ſuper quolibet criminali peccato, præcipuè, cùm contra pacem peccatur, quæ eſt vinculum charitatis. Poſtremò cùm inter Reges ipſos re-

ſor-

formata fuerint pacis fœdera, & utrinq́ præſtito juramento firmata, nunquid non poterimus de juramenti Religione cognoſcere, quod ad judicium Eccleſiæ non eſt dubium pertinere? Ne ergo tantam diſcordiam videamur diſſimulando fovere, prædicto legato dedimus in præceptis, ut (niſi Rex ipſe vel ſolidam pacem cum prædicto Rege reformet, vel ſaltem humiliter patiatur, ut idem Abbas & Archiepiſcopus Bituricenſis de plano cognoſcat, utrùm juſta ſit querimonia, quam contra eum proponit coram Eccleſia Rex Anglorum, vel ejus exceptio ſit legitima, quam contra eum per ſuas nobis litteras duxit exprimendam) juxta formam ſibi datam à nobis procedere non omittat. Hactenus Innocentij Decretalis: ex cujus hiſtoria textuque multa colliguntur notatu digna, noſtroque argumento ſervientia: videlicet non eſſe quidem Pontificis directè & immediatè ſe cauſis feudalibus, & negotijs Regum immiſcere: poſſe tamen, & debere ab eo id fieri, cùm Eccleſiæ intereſt; cùm de peccato, perjurio ac fœdere violato agitur; tunc enim partes Pontificis eſſe, Regibus pacem imperare, eorum cauſas cognoſcere, appellationes ad ſe factas etiam in cauſa temporali recipere: neque hoc novum, ſed jam antiquis legibus conſtitutum, ùt ex Evangelio conſtat *Matth. 18.* & explicat D. Thomas. *2. 2. q. 33.* Maldonatus *in Lucam c. 18.* Ex edicto Valentiniani Imperatoris (*quod habetur in hiſtoria tripartita lib. 7. c. 8.*) & apud Gratianum *in c. Valentinianus diſtinct. 63. Ex lege Theodoſij Imperatoris, quæ eſt prima titulo de Epiſcopali judicio in C. Theodoſiano*: & apud Gratianum *c. quicunque. & c. ſequenti, causâ 11. q. 1.* Neque hanc Pontifici Auctoritatem negavit Philippus Rex, cùm & ipſe ad eundem Pontificem provocaverit teſte Æmilio rerum Francicarum ſcriptore *lib. 6.* & Spondano *ad annum* MCCIII.

IV. Idem Innocentius ad hunc ipſum Philippum Auguſtum Regem Francorum Archiepiſcopum Capuanum anno MCXCVIII. legatum miſerat, ut eum cum Ingeburga filia Regis Daniæ in gratiam redire cogeret, quam vigeſimâ octavâ à nuptijs die repudiârat, ſuperinductâ Agnete: ob quam cauſam Concilium Prælatorum Galliæ Innocentius indicit, ad eosque Petrum Cardinalem Capuanum delegat, à quo excommunicatio in Regem, & interdictum toto Regno pronuntiatur, adeò, ut præter baptiſmum parvulorum, & Sacramentum pœnitentiæ morientibus adminiſtratum, nec divina officia, nec Sacramenta alia in Gallijs haberentur, jacerentque ſparſa & inſepulta in plateis cadavera, clauſis

Eccleſijs, & cœmeterijs omnibus: quæ res Philippum adeò incendit, ut Epiſcopos Clericoſque Papæ obſecutos, & interdicti executores, alios Eccleſiâ & bonis pelleret, alios verò in ſuas partes traheret. Sed Gallis octo menſium interdicto jam feſſis, & in Regem conclamantibus, Romam Legatos mittit, qui Innocentium flectant. Negat iſte veniæ locum eſſe, niſi legitimâ uxore in thorum receptâ. Evicit Regem Pontificis conſtantia, & Agnetem quantumvis gravidam, & partui vicinam dimiſit, revocavitque Ingeburgam, quæ in palatium quidem, ſed non amorem admiſſa, paullo pòſt mærori & fato ceſſit. Perierat Philippus medico parcente, & lethale obſtinatumque malum mitiùs palpante. Vide Spondan. *ad ann.* MCXCVIII. *Innoc. lib. 2. epiſt. 186.*

§. IV.

Secundus Textus Canonicus ex cap. licet 6. de votis.

SUMMARIA.

1. *Cauſa hanc Decretalem ſcribendi, & Hiſtoria Henrici, & Andreæ Hungariæ Regum.*
2. *Ipſa Decretalis.*

I.

SCripſit hanc Decretalem Innocentius III. ad Andream Ducem, Hungariæ Regis filium ſecundogenitum, anno primo ſui Pontificatûs, Chriſti MCC. Scribendi cauſa hæc fuit. Urgebat Innocentius expeditionem Chriſtianorum Principum in Palæſtinam, terramque ſanctam, & multos jam permoverat. Inter iſtos Bela III. Hungariæ Rex voto ſe obligavit Hieroſolymas cum exercitu movendi: ſed morbo derepentè occupatus, jamque moriturus Andreæ filio mandat, votum exequatur, niſi faciat, paternam maledictionem, & diras minatus. Extincto Belâ Henricus major natu filius rerum potitur.

An-

Andreas conſcripto exercitu, acceptoque vexillo crucis cum infidelibus inſtare videtur, ex inſperato arma & acies in fratrem vertit, Regnum, quod natura negabat, ferro invaſurus. Stabant acies in conſpectu procinctuque pugnandi, cùm Henricus poſitis armis, ſceptrum manu quatiens, nec alio, quàm innocentiâ ſuâ comite ad fraternas acies procedit, altâque voce: *Eſſétne aliquis,* inclamat, *qui legitimo Regi vim auderet inferre, & ejus ſanguine manus impiare, cui defendendo ſanguinem deberet*? Quis crederet? Majeſtate non tam ſupplicantis, quàm imperantis, victi milites, inermi ſe dedunt, Regemque acclamant. Hæc ubi ad Innocentium delata, præſentem Decretalem ad Andream exarat jubetque, ut ſe voto exſolvat; niſi pareat, diris feriendus, & paternam hæreditatem amiſſurus. Paruit Andreas, Regnumque adeptus bellum quidem ſacrum aggreſſus eſt, ſed continuò abrupit, præcipitato, quòd illic res turbarent, in Hungariam reditu. (a)

II. Jam verba Decretalis audiamus. *Innocentius III. Andreæ Duci. Accepimus, quòd cùm Rex Hungariæ Pater tuus agens in extremis votum, quod voverat Domino, Hieroſolymitanam Provinciam in forti manu humili corde viſitare, ſub interminatione maledictionis paternæ, commiſerit tuæ fidei exequendum, & tu aſſumpto crucis ſignaculo, te id impleturum ſine dilatione qualibet promiſiſti: Verùm eodem Patre tuo ſublato de medio, cùm Hieroſolymitanum hoc iter te arripere ſimulâſſes, aſſumpta peregrinationis oblitus, quoniam contra inimicos crucis dirigere debueras, in fratrem tuum, & Regnum Hungariæ convertiſti aciem bellatorum, & multa contra ſerenitatem regiam malignorum uſus conſilio commiſiſti. Nos autem, quos diebus iſtis ad Pontificatûs officium licet immeritos Dominus evocaverit, tam paci Regni Hungariæ, quàm tuæ volentes ſaluti conſulere, nobilitatem tuam rogamus, & monemus, & exhortamur in Domino, ac per Apoſtolicam Sedem mandamus, quatenus poſtpoſitis ceteris ſolicitudinibus, usque ad feſtum Exaltationis ſanctæ Crucis debitum accepta Crucis exoluens, propoſitum iter arripias, & humiliter proſequaris. Ne, ſi onus tibi à patre injunctum, & à te ſponte ſuſceptum, occaſione quâlibet detrectaveris, paternâ te reddas ſucceſſione indignum, & hæreditatis emolumento priveris, cujus recuſaveris onera ſupportare, ſciturus ex tunc Anathematis te vinculo ſubjacere, & jure, quod tibi, ſi dictus Rex ſine prole decederet, in Regno Hungariæ competebat ordine genituræ, privandum. & Regnum ipſum ad minorem fratrem tuum appellatione poſtpoſitâ devolvendum.*

 Hic

(a) Vide Innoc. ep. 122. l. 3.

Hîc iterum Pontificiam in Reges auctoritatem Innocentius exercuit, nec enim ſatis habuit ſpirituales pœnas denunciare, quas plerumque haud magni Principes faciunt; ſed temporales etiam adjungit, quæ plus doloris habent; Regni videlicet privationem: cùm enim de bello ſacro ageretur, inferendâque Catholicâ fide terris à barbaro uſurpatis; tanti hæc res momenti videbatur, ut poſſet à Vicario Chriſti quâvis honeſtâ ratione urgeri.

§. V.

Tertius Textus Canonicus ex c. venerabilem 34. de elect.

SUMMARIA.

1. *Imperium Romanum à Conſtantino diviſum. Eruli Gothique Italia dominantur, à Beliſario & Narſete victi expulſique.*
2. *Alboinus Longobardorum Rex Italiam ſubigit. Gregorius Papa Martellum Francorum Regem contra Longobardos implorat, Conſulatum offert, & in Leonem Iſauricum Italiam armat.*
3. *Extincto Martello regnum Franciæ Childerico ademptum & Pipino datum auctoritate Zachariæ Pontificis. Stephanus III. Carolinæ ſtirpi magnates Franciæ juramento adſtringit.*
4. *Pipino jus Regium à Stephano confirmatur. Pipinus Aiſtulphum Regem Longobardorum vincit obſidetque. Pax conditionibus facta. Pipinus iterum cum exercitu in Italiam. Eccleſia Romana ampliſſimo patrimonio aucta. Copronymi poſtulata à Pipino rejecta. Moritur.*

5. Ca-

5. *Carolus & Carlomannus Franciæ Reges ob nuptias cum Longobarda à Pontifice correpti emendatiq́. Carolus Magnus Deſiderium & Ticinum capit. Romæ excipitur, & ab Hadriano Pontifice ampliſſimo privilegio donatur. Græcos vincit caditq́.*

6. *Carolus iterum armatus Romam: Leonem Pontificem vindicat, ab eodem Occidentis Imperator Auguſtus conſtituitur: Origo & Regnum Francorum à Germanis.*

7. *Cauſæ, ob quas Imperium Occidentis à Leone Pontifice Francis delatum. Horum in Eccleſiam beneficia. De Regni Francici perpetuitate. Neceſſitas Imperium in Francos transferendi.*

8. *Carolus cum Irene Imperatrice componit: hujus virtutes & vitia. Et iterum cum Nicephoro Logotheta Imperatore. Pontificis Romani in Reges auctoritas totâ hâc hiſtoriâ ſæpiùs oſtenſa & exercita.*

9. *Auctoritate Pontificis factam Imperij translationem teſtimonio probatur, etiam Gallorum, & Acatholicorum, præſertim confeſſione ipſius Ludovici Imperatoris.*

10. *Ludovici Maymbourgi de hac re ſententia, ejúsque rationes: Refutatur teſtimonijs Baſilij, Nicephori, Phocæ, Henrici II. Imperatorum: ex annis & calculo Imperij: ex ipſius Maymbourgi & Ludovici Imperatoris confeſſione: ex Synodo Ticinenſi, quam Galli Scriptores agnoſcunt, Galliæq́ Prælati approbant: ex ratione demum, & objectorum ſolutione.*

11. *Multa in hiſtoria Patris Maymbourgi notata. Hactenus dicta brevi dilemmate concluſa & confirmata.*

12. *Imperium auctoritate Pontificiâ in Germanos tranſit, demumq́ in familiam Saxonicam.*

13. *Recitatur ipſa Decretalis* Venerabilem.

I. Tex-

I.

TExtus hujus Decretalis *Venerabilem* eſt ſingularis, & Innocentium III. Auctorem habet, pro qua intelligenda ſciendum eſt, Romanum Imperium olim Orientem & Occidentem complexum eſſe, ſæpe ab uno, aliquando à pluribus, indiviſim tamen, Imperatoribus adminiſtratum, donec Conſtantinus Byzantio ædificato Conſules, ſenatum, & omnia Romæ privilegia eodem tranſtulit, ac Imperium inter filios diviſit, Occidentem Conſtantino Juniori, & Conſtanti; Orientem Conſtantio partitus.

Conſtantino igitur magno anno CCCXXXVII. è vivis ſublato, prima diviſio Imperij facta, Romanisque Aquilis duo capita nata: ſic tamen ſciſſum Imperium, ut Cæſaris utriusque nomine leges ferrentur, & altero ſine liberis functo alter ſuccederet. Immo ab uno ſæpe Imperatore utrumque Imperium adminiſtratum eſt; nam Conſtantinus, Julianus, Jovinianus ſoli imperârunt.

Valentinianus anno CCCLXIV. Occidente contentus, Orientem Valenti fratri ſuo ceſſit. Ab hoc tempore usque ad Auguſtulum Occidentis Imperatorem, hoc eſt, annum CCCCLXXVI. duobus Imperatoribus Oriens Occidensque parebat.

Anno CCCCLXXVI. Odoacer dux Erulorum, qui populi Scythiæ ſunt, religionis Arianæ, in Italiam ab ijs, qui Nepoti Imperatori favebant, invitatus tranſit, Venetos expugnat, Auguſtulum prælio victum captumque abdicare Imperium cogit. Cauſa occupati ab Odoacre Imperij hæc fuit. Nepos Imperator Oreſtem Patricium militiæ & copijs præfecerat. Hic majorum avidus, Nepotem Imperatorem in fugam agit, & filio, cui Auguſtulo nomen, Imperium defert. Qui Nepoti ſtudebant, injuriam ſuâ & omnium ſtrage ulturi, Odoacrem Erulorum ducem in Italiam vocant. Hic Nepote & Auguſtulo in Ordinem redactis Imperium capit. Miſerrima tunc Eccleſiæ facies ſub infidelium dominatu. Italiam, Hiſpaniam, Africam, Gothi Wandalique Ariani, Galliam Idololatræ, Orientem Zeno hæreticus gubernabat.

Anno CCCCLXXXIX. Theodoricus Gothorum Rex, & ipſe Arianus, Italiam bello invadit, & cùm Odoacrem Ravennæ biennio obſeſſum non vinceret, Italiam cum illo dividit. Sic Imperio Occi-

Occidentis barbari, Gothi videlicet Wandalique magna ex parte potiti. Fuit Theodoricus bello impiger & conſulatum, triumphum, ac equeſtrem ſtatuam à Zenone Imperatore ob bene merita, devictosque perduelles accepit; immo in filium adoptatus eſt; ſed beneficijs ſatur, cùm Orientale Imperium bello, ſed fruſtra tentâſſet, in Italiam flexit, meliori eventu. Sunt, qui dicant, auctoritate imperioque ipſius Zenonis Italiam contra Odoacrem debellandam accepiſſe.

Anno CCCCXCIII. Odoacrem Regni ſocium, & ideò gravem, ad epulas Theodoricus invitat, & nihil ſuſpicantem obtruncat, miſſisque ad Anaſtaſium Imperatorem legatis, pacem ab eo, & Jtaliam impetrat.

Anno DXXIV. Juſtinus Imperator Arianos in Oriente agitat, & Eccleſijs pellere aggreditur. Theodoricus Conſtantinopolim legatos, & inter illos Joannem Pontificem mittit, Arianis pacem à Juſtino impetraturos. Pontifex ſummâ omnium gratulatione exceptus, totâ civitate cum facibus ad duodecim milliaria obviàm effuſâ. Ejus precibus pax Arianis data, non tamen Eccleſiæ redditæ, quæ cauſa fuit, ut Theodoricus reducem Papam mori compulerit. Secutæ paullo pòſt Boëtij & Symmachi Senatorum cædes, & ipſius Theodorici funeſta mors, totam ab eo tempore vertente fortunâ, cùm in Joannem Pontificem ſævijt. Regnum Athalarico Nepoti ceſſit, matre dum adoleſceret, gubernante.

Anno DXXXIV. Athalaricus corruptis moribus adoleſcens octavo Regni moritur, & Theodatum Theodorici ex ſorore nepotem ſucceſſorem habet. Hic Amalaſuntham Athalarici matrem exilio primùm, deinde capite mulctat: cujus necem utpote amicitiâ & fœdere ſibi conjunctiſſimæ vindicaturus Imperator Juſtinianus, legatos Theodati, qui pacem petebant, domum remittit, & bellum in Gothos parat, ac paullo pòſt infert Beliſario Duce.

Anno DXXXVII. Beliſarius Siciliam, Neapolim, Romam expugnat, debellatis Gothis.

Anno DXLII. Totilas cum parvâ Gothorum manu bis collatis ſignis Græcos acie fundit, magnamque Italiæ partem occupat.

Anno DLIII. Totilam victorijs & potenti exercitu ferocem Juſtinianus Narſete duce vincit cæditque, & paullo pòſt Theiam Gothorum fortiſſimum. Sic tandem Juſtinianus Imperator operâ

fortiſſimorum Ducum Beliſarij, & Narſetis Africâ Italiâque barbaros pellit, & Occidentem Orienti conjungit, utriqùe Imperio uno principe, ùt olim, dominante.

Anno DLXVII. Juſtinus junior per præfectos Italiam gubernare cæpit, quos Exarchos dicebant: iſtorum dominatione oppreſſa potiùs Italia, quàm defenſa. Hoc eodem anno natæ inter Narſetem Romanosqùe diſcordiæ Italiam perdiderunt. Invidebant Narſetis opibus Romani, & ideò apud Juſtinum Imperatorem, & Sophiam conjugem accuſarunt. Juſtinus miſſo ad Italiæ præfecturam Longino, Narſetem in Græciam revocat, ubi tantis opibus dicunt affluxiſſe, ut ingentem ciſternam theſauris, quos Italiâ extulerat, impleret, occiſis tamen conſcijs, ne proderent. Recenti adhuc injuriâ calentem magis magiſqùe incendit ſcomma Imperatricis, quæ per contemptum juſſerat in gynecæum Narſetem ire, illic cum virginibus lanas texturum. Ille in vindictam præceps, miſſis per legatos opimis frugibus, Longobardos ex Pannonia in Italiam vocat, quam Alboino Duce Saxonum, Bulgarorum, Sarmatarum, Sueuorumqùe auxilijs præpotente invadunt torrenti ſimiles, Ticinum triennali obſidione captum. Alboinus dolo Roſimundæ uxoris ab armigero, quem amabat, infeliciter cæſus. Fuere Longobardi Germana gens ad Albim fluvium, ubi nunc Magdeburgum, & Halberſtadium.

Anno DXCI. Longobardi operâ Theodolindæ Reginæ ad fidem Catholicam converſi, & Italia potiti, Ravenna tantùm, Romaque exceptis, quæ Græcis adhuc & Exarchis parebant, ſed paullo pòſt ſub Rege Ariovaldo ad Arianos deficiunt.

Anno DCLXIII. Conſtans Imp. Longobardis bellum, ſed fruſtra movet, Romam venit, & omnia ex ære Urbis monumenta etiam tegulas Conſtantinopolim transfert. Grimoaldus Longobardorum Rex Catholicam fidem profitetur.

Anno DCCXII. Luithprandus Rex Longobardorum regni ſui initio Romanæ Eccleſiæ confirmat donationem, aut potiùs reſtitutionem Alpium Cottiarum (quidquid videlicet ab Alpibus usq; ad fines Galliæ continetur) jam nuper ab Ariberto factam.

Anno DCCXXV. Carolus Mattellus Francorum Princeps, & regij palatij Præfectus Saracenos Galliæ infuſos vincit, deletqùe, cæſis una die cum Rege Abdirama ter centies ſeptuagies quinquies mille:

mille: Gallorum mille quingenti nec plures deſiderati. Et iterum in Franciam tranſire auſos iterum prælio fundit, Avenione recepta, quam occupaverant. Fuit Martellus Pipini Francorum Principis & palatio Præfecti filius ex pellice Alpaide: quià patre hæres ſcriptus æmulis (Eudoné præſertim Aquitaniæ Duce) oppreſſis, Franciam moderabatur.

Anno DCCXXVI. Gregorius II. qui tunc Romæ ſedebat, victorijs Martelli excitatus, ſe ſuamque Eccleſiam Franco defendendam committit, ac toties victoris opem, & arma contra perſecutiones inſidiasque Leonis Iſaurici implorat, oblato Romæ conſulatu. Cauſa Francos appellandi hæc fuit: Leo Iſauricus ſæviſſimis decretis totâ Græciâ ſacras imagines profligaverat, ferro, incendio, tormentis in eos graſſatus, qui non parebant. Nec Oriente contentus, ferale edictum Romæ promulgat. Hinc omnium animi ad ſeditionem verſi. Gregorius Papa Imperatore toties monito, nec unquam victo, Concilium Romam indicit: illic Leo hæreticus acclamatur, dirisque percutitur, omnique tributo, quod populus pendebat, Gregorij ſententiâ privatur. Atque ut vires conſilium juvarent, ad Martellum decreta legatio, conſulatus, & dona oblata, protectio, auxilium petita. Martellus ſe in Italiam venturum ſpondet, præmittitque Abbatem Corbejenſem, qui fœdus ſanciat, & Romanis auxilium offerat: hæc præluſio Imperij poſteà in Francos tranſlati. Gregorius Eccleſiâ velutà naufragio in portum collectâ ſanctè defungitur. Vide Cedrenum. Zonar. Spondan. Maymburg. *lib. 1. hiſtor. Iconoclaſt.* Fredegar. *c. 110.* in Chron. Ubi: *Eo enim tempore*, inquit, *bis à Roma beatus Papa Gregorius claves venerandi ſepulchri cum vinculis S. Petri. & muneribus magnis, & infinitis, legatione (quod anteà nullis auditus, vel viſis temporibus fuit) memorato principi deſtinavit. Eo pacto patrato, ut ad partes Imperatoris recederet, & Romanum conſulatum præfato Principi Carolo ſanciret.*

Anno DCCXXIX. Leo Iſauricus per Eutychium Exarchum icto cum Luithprando fœdere Romam cum exercitu contendit, Gregorium II. Pontificem maximum capturus. Rex Gregorio obviàm progreſſo ad pedes allapſus veniam ſibi, & Eutychio impetrat, auream que coronam, & arma ad ſepulchrum D. Petri, trophæa videlicet reverentiæ ponit.

Anno DCCXXXIX. Luithprandus Romam repetit, obſidetque, & vaſtato circùm agro Romano, ac inprimis Baſilicâ D. Petri

exercitum reducit. Cauſa belli, quòd nollet Gregorius III. Tranſamundum Ducem Spoletanum tradere, quem Regis crudelitatem fugientem hoſpitio acceperat. Hinc Longobardorum fortuna occaſum ſpectare.

Anno DCCXL. Gregorius III. ſemel iterumque Martellum urget. Luithprando jam urbi imminente, & extrema parante, bis in litteris ad eum datis *Filium Chriſtianiſſimum appellat*, quem titulum, velut immortale Religionis elogium, Galliæ Reges deinceps obſervârunt. Martelli præmatura mors expeditionem morata eſt. Princeps inter feliciſſimos numerandus, ſi bonis Eccleſiaſticis manum abſtinuiſſet, hac enim de cauſa funeſtâ morte conſumptus eſt; de anima litigante adhuc hiſtoriâ. (a) Reliquit Martellus duos filios Pipinum & Carlomannum. Hic Romæ Monachum induit, Pipino & palatium & Regnum moderante, auctoritate regiâ, non nomine; ſic enim multis jam annis factum, ut Regibus otium & delitiæ, Magiſtro palatij vires & auctoritas cederent. Audi Eginhardum Carolo magno à Secretis ejusque comitem individuum, ſic enim ſcribit; *Opes & potentia Regni penes palatij præfectos, qui Majores Domûs dicebantur, & ad quos ſumma Imperij pertinebat: Neque Regi aliud relinquebatur, quàm, ut Regio tantùm nomine contentus crine profuſo, barbâ ſubmiſſâ, ſolio reſideret, ac ſpeciem dominantis effingeret, legatos undecunq; venientes audiret, eisq; abeuntibus reſponſa (quæ erat doctus vel etiam juſſus) ex ſua velut poteſtate redderet: cùm præter inutile Regis nomen, & precarium vitæ ſtipendium, quod ei præfectus aulæ, prout videbatur, exhibebat, nihil aliud proprij poſſideret, quàm unam & eam præparui redditûs villam, in qua domum, ex qua famulos ſibi neceſſaria miniſtrantes, atque obſequium exhibentes paucæ numeroſitatis habebat. Quocunq; eundum erat, carpento ibat, quod bubus junctis, & bubulco ruſtico more agente trahebatur; ſic ad palatium, ſic ad publicum populi ſui conventum, qui annuatim ob Regni utilitatem celebrabatur, ire, ſic domum redire ſolebat. Ad Regni adminiſtrationem, & omnia, quæ vel domi vel foris agenda ac diſponenda erant, præfectus Aulæ procurabat.*

Anno DCCLI. Pipinus Romam ad Zachariam Pontificem Legatos mittit, qui expoſitâ Childerici Regis inter otia marcentis vecordiâ, populorum conſenſu Pipinum Regem exoptantium: Regni & Eccleſiæ periculo ſub principe imbelli, rerumque omnium negli-

(a) V. epiſt. S. Bonif. ad Athelbald. Merciorum Regem, & Spond. ad Annum 741.

negligente; Regnum transferri in eundem Pipinum rogant, ſolutis Francis eo Sacramento, quod Childerico dixerant ultimo Meroveicæ ſtirpis: *Hoc omnium eſſe votum, qui pro ſtupido, paciſq; & belli ignaro principe, alium ſapientiâ, victorijs, gloriâ florentem cuperent.* Res diu Romæ agitata. Zacharias tandem Francos juramento ſolvit, ſuâque auctoritate, & Procerum conſenſu Regnum Pipino defert. Tantumque abfuit, Gallos obniti, ac Zachariæ adverſari velut inconceſſa tentanti, ut potiùs id ipſum expeterent, acceptarentque concordibus votis, pari in Pipinum amore & in Pontificem reverentiâ; patet ergo, quænam fuerit eo temporis ſententia Eccleſiæ Gallicanæ. Et ne ulla dubitandi ratio ſuperſit, dabimus Authorum omni exceptione majorum verba, & ea tam clara, ut negari à nemine poſſint.

Eginhardus perpetuus Carolo comes, eique à Secretis, quiq; non audita ſolùm & præterita, ſed viſa & præſentia ſcribebat: (*a*) *Gens*, inquit, *Merovingorum usq; in Hildericum Regem, qui juſſu Stephani Romani Pontificis depoſitus, ac detonſus duraſſe putatur.* Et infra: *Pipinus per juſſionem Romani Pontificis ex Præfecto Palatij Rex conſtitutus eſt:* Et in Annalibus. (*b*) *Burkardus Wirziburgenſis Epiſcopus & Jalvaldus Presbyter Capellanus miſſi ſunt Romam ad Zachariam Papam, ut conſulerent Papam de cauſa Regum: per quos prædictus Pontifex mandavit; meliùs eſſe, illum vocari Regem, apud quem ſumma poteſtatis conſiſteret; dataq; authoritate ſua juſſit Pipinum Regem conſtitui.* Et alibi ad Annum 750. *Hoc anno ſecundum Romani Pontificis Sanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus eſt.* Nota, hanc translationem ab Eginhardo jam Zachariæ, jam Stephano tribui; quia illam uterque promovit; nam Zacharias initium fecit; Stephanus verò ad exitum perduxit, ac ultimam manum impoſuit; eodem quippe anno, quo Zacharias Pipinum Regem juſſit, & Francos ſacramento abſolvit, ipſe vitam finivit. Stephanus verò jus Regium Pipino & filijs confirmavit, ut poſtea videbimus; unxitque, & coronam impoſuit.

Annales Laureshamenſes ad Annum 749. *Hoc anno ſecundum Romani Pontificis ſanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus eſt; & more Francorum elevatus in ſolium Regium Sueſſione.*

(*a*) Eginhard in Vita Caroli M. ab initio.

(*b*) Et in Annalibus ad Annum 749. & 750. Obijt Eginhardus Anno 843. juxta Chronol. Bollandi Tom. 2. Jan. f. 875.

Annales Fuldenſes: *Zacharias Papa ex authoritate S. Petri mandat Populo Francorum, ut Pipinus, qui poteſtate Regia utebatur, nominis quoq; dignitate frueretur.*

Annales Loiſeliani ad Annum 749. *Per Authoritatem ergo Apoſtolicam juſſit* (Zacharias) *Pipinum Regem fieri. . . . Pipinus ſecundum morem Francorum eſt electus ad Regem, & unctus per manus S. Bonifacij, & elevatus à Francis in Regno ſuo &c.*

Sigebertus ad Annum 750. *Pipinus Princeps authoritate Apoſtolica & Francorum electione à S. Bonifacio in Regem conſecratur.*

Fredegarius (*a*) ad Annum 751. *Quo tempore una cum conſilio & conſenſu omnium Francorum miſſa relatione; à Sede Apoſtolica, authoritate percepta precelſus Pipinus electione totius Franciæ in ſedem Regni ſublimatur.*

Rhegino in Chronico: *Juſſit Papa per authoritatem Apoſtolicam Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Chriſtianitatis ordo.*

Otto Friſingenſis (*b*) Imperatorum Nepos l. 5. c. 22. & 23. *Zacharias conſultus reſpondit, & ipſius authoritate Pipinus à Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino & alijs Regni Principibus in Regem eligitur.* Et ad Annum 754. *Pipinus à Stephano Papa I. à fidelitatis ſacramento, quod Hilderico promiſerat, cum alijs Regni Francorum Proceribus abſolvitur.*

Theophanes l. 22. *Stephanus in Franciam veniens Pipinum provehit in Regem, virum probatiſſimum.*

Abbas Urſpergenſis (*c*) ad Annum 743. *Pipinus ex Præfecto Palatij authoritate Apoſtolica ſublimatus, & unctus in ſedem Regni; regnavit Annis 15. abſolutus per eundem Stephanum Papam à juramento, quod Regi Childerico cum cæteris Regni Primoribus fecit. . . . . . Zacharias verò Papa ſuper hujusmodi negotio conſultus remandavit, melius eſſe, eum vocari Regem, apud quem ſumma poteſtas conſiſteret, dataq; authoritate ſua Pipinum Regem juſſit conſtitui.*

Ludovicus II. Caroli M. Pronepos, qui res in familia ſua geſtas, recentesque ignorare non poterat; in Epiſtola ad Baſilium Orientis Imperatorem: (*d*) *Matrem omnium Eccleſiarum Dei, Romanam videlicet Eccleſiam, defendendam ſuſcepimus, ex qua & regnandi prius, & poſtea imperandi authoritate proſapia noſtræ ſeminarium ſumpſit; nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti ſunt, ij duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo ſancto perfuſi ſunt.* Schaf-

(*a*) Floruit Fredegarius Sæculo 8.
(*b*) Obiit Friſingenſis Anno 1158.
(*c*) Floruit Sæculo 11.
(*d*) Ludovicus Imper. epiſt. ad Baſil. Anno 871. & habetur apud Baron.

Schafnaburgenſis in Hiſtoria Germanica: *Pipinus Decreto Zachariæ Papæ per unctionem S. Bonifacij Rex appellatus eſt.*

Hermannus contractus in Chronico ad Annum 752. *Pipinus authoritate Stephani Papæ detonſo ac depoſito Hilderico Rex Francorum factus eſt.*

Albertus Crantzius: (*a*) *Meritò Summus Pontifex & Gallorum Rex mutuis ſe attollunt favoribus, quando ab initio hæc Sedes domui Caroli hoc præſtitit, ut Regiam haberet dignitatem.*

Carolus Sigonius: (*b*) *Rogatus à Pipino Decretum pro Magnitudine poteſtatis interpoſuit, quo Regnum Childerico abrogavit, & Francis Sacramenti religione ſolutis, ut Pipinum Regem ſubſtituerent, author fuit.*

Paulus Æmilius rerum Francicarum Scriptor accuratiſſimus: *Pipinus ad Zachariam Pontificem mittit, ut Franci ſolverentur jurisjurandi religione, qua ſe Childerico devinxerant, & tandem Francos ſacramento Regi Childerico dicto ſolvit.*

Præter jam citatos Authores videndi ſunt Aimoinus de Geſtis Francorum l. 4. c. 6. Gaguinus l. 3. Chronici. Sabellicus Enneade 8. l. 8. & Spondanus ad An. 751. alijque, qui ijsdem ferè verbis hanc translationem deſcribunt. Ex quibus ſimul Maymburgum apertiſſimè refutes, qui Tractatu de Eccleſia Romana c. 29. f. 404. ſolum conſilium à Pontifice petitum fuiſſe, datumque aſſerit. At authorum, quos citavimus, verba nimis clara ſunt, nec cavillatione ulla obſcurari poſſunt; laudati enim Scriptores non ſolùm à Francis petitum fuiſſe conſilium dicunt; ſed etiam Zachariam & Stephanum *ſolviſſe Francos juramento, authoritate ſua juſſiſſe, ſanxiſſe, imperio Pontificis Childericum depoſitum eſſe*, quæ omnia non conſilium tantùm, ſed præceptum & imperium ſonant.

Anno DCCLII. Moritur Zacharias, qui ut pietatem & beneficia Regum Francorum præmio aliquo donaret, Pipino nominationem Epiſcoporum ad Eccleſias vacantes conceſſerat teſte Lupo *Abbate Monaſterij Ferrarienſis in Gallia epiſt. 81.* Spondano *ad ann. DCCLII.*

Anno DCCLIII. Aiſtulphus Longobardorum Rex Ravennâ, totoque Exarchatu potitus, Romanas ditiones vaſtat, & Urbi, cujus occupandæ cupidiſſimus erat, bellum inferre parat. Stephanus III. Conſtantinopolim ad Copronymum Imperatorem legatos mittit,

(*a*) Crantzius l. 1. Metropol. c. 14.

(*b*) Sigonius de Regno Italiæ ad An. 750.

mittit, qui auxilium & arma peterent reliquijs Imperij defendendis. Verba legatis data, Copronymo nullum aliud bellum, quàm cum Sanctis eorumque imaginibus agitante. Stephanus ad preces & munera converſus barbarum Aiſtulphi animum placare aggreditur, ſed fruſtra: immo adjecit minas, ſe ferro & igni Romam deleturum, niſi Longobardos admitterent. Quid faceret Papa tam vicinâ pernicie? Pipinum compellat. Miſſi continuò legati Rodigangus Epiſcopus & Ancharius Dux, qui Stephanum in Franciam deducerent: nec unquam oportunius auxilium jam Urbem Longobardo cingente. Soluta continuò reverentiâ & metu Franci obſidio. Stephanus à Legatis Pipini ad Aiſtulphum deductus, à quo petitâ, nec impetratâ cum Exarchatu Ravennâ in Franciam contendit: illic omni honore cultuque exceptus, Rege unàcum liberis, & uxore non tantùm obviàm progreſſo, ſed etiam alioquouſque Pontificis equum comitante.

IV. Anno DCCLIV. Stephanus Papa jus Regium Pipino confirmat, filios coronat, & traditâ ſibi à DEO poteſtate, Franciæ proceres juramento adſtringit, nunquam ex alia quàm Pipini, hoc eſt, Carolina ſtirpe Reges admiſſuros. Agebat tunc Pipinus Lutetiæ Pariſiorum in Gallia. (*a*) Eodem hoc anno Pipinus Stephani hortatu, qui bello abhorrebat, miſſis legatis Aiſtulphum urget, Ravennam, Exarchatum, & injuſtè occupata reſtitueret, nec bellum exſpectaret. Sed ſurdo obſtinatóque ad poſtulata barbaro, cum valido exercitu in Italiam movet: Aiſtulphum in Alpium faucibus occurrentem cædit, fugatque, & Papiæ incluſum obſidet. Stephani rogatu, quem humani ſanguinis cædiumque expugnatâ urbe pœnitebat, pax cum barbaro ijs conditionibus facta, ut Ravennam aliasque civitates redderet, & fidem juramento adſtringeret. Pipinus Victor in Galliam redit duplici triumpho auctus, & quòd gentem hactenus bello invictam domuiſſet, & quòd Deo, non ſibi militâſſet, exemplo in Regibus raro, ſed glorioſo.

Anno DCCLV. Aiſtulphus pactorum, fidei, ac juramenti negligens, in Urbem & Pontificem ſe armat. Ferro, igni, rapinis omnia vaſtata: Virgines etiam ſacræ ſtupris fœdatæ: incenſa templa, infantes in matrum amplexibus ſinuque confoſſi, omníque crudelitatis genere ſævitum, & Romam exercitus admoti. Stephanus Pipino

(*a*) Vide Anaſtaſium in Stephano III. Theophanem lib. 22. & epiſt. Ludov. pij Imperatoris in Areopagiticis. Spondan. ad hunc annum.

Pipino iterum ſupplex; miſſæque in Galliam litteræ dolore, precibus, querelis mixtæ, quæque non Regem tantùm pietatis & gloriæ avidum, ſed ſcopulos traxiſſent. Pipinus ergo iterum in Italiam cum exercitu. Aiſtulphus in Alpium anguſtijs fuſus & Ticini obſeſſus: nec priùs venia data fœduſque compoſitum, quàm Ravennam, Exarchatum, aliaſque civitates omnes, Ariminum, Piſaurum, Anconam, Auximum, Urbinum, Rhegium, Mantuam, Ducatus Spoletanum & Beneventanum redderet. (*a*) quæ omnia Romano Pontifici à Pipino donata, & claves per legatos miſſæ, quas Pontifex velut munus agnoſceret, non ſibi, ſed Petro datum, ſepulchro Apoſtolorum impoſuit. Paulo pòſt à Copronymo Imperatore legati adfuerunt, qui victoriam Pipino gratulati, Exarchatum (partem videlicet Imperij) repetebant. In caſtra admiſſi, auditique & à Pipino magnificè reſponſum: *Græcorum Imperatores à Pontifice Maximo, à ſenatu, ab Italia tota, à ſe ipſo ſæpe & repetitis legationibus rogatos, ut Italiam à barbaris defenderent, nec tantùm non defendiſſe, hoſtium furori, & rapinis expoſitam deſertamq; ab ipſis inſuper Imperatoribus, qui tueri debebant, eorumq; præfectis miſerrimè afflictam eſſe. Pontifici maximo Vicario Chriſti inſidias ſtructas, & quod barbari non fecerant, ſæpiùs in vitam conſpiratum eſſe: Religioni palàm per edicta & ſupplicia illuſum: & denique in Italia non tanquam in ditione Imperij, ſed hoſtili terra à Græcis ſævitum. Veniſſe ergo in Italiam cum armis Pipinum, non ut Græcis Provinciam, ſed ut oppreſſos & innocentes latronibus eriperet. Quam Imperatores Græci pro derelicta habuiſſent, à ſe juſtè occupatam, & cùm poſſet retinere, Deo tamen donâſſe, à quo & Victoriam agnoſceret, & cum Gallia tot Regna accepiſſet, ut Italiâ non indigeret; ſe ùt victorem, non prædonem adeſſe; nec ſpolijs, ſed gloria & pietati militare: irent, referrent Copronymo, non priùs ſpem in Italiam & reditum illi fore, quàm cum gladio, quem pro Eccleſia Pipinus accinxerat, transegiſſe.*

Anno DCCLVI. Deſiderius extincto Aiſtulpho, à Longobardis in Regem eligitur annitente Stephano, cui omnia promiſerat.

Anno DCCLXVIII. Moritur Pipinus, duoſque filios Carolum & Carlomannum relinquit, inter quos Regnum Franciæ diviſum.

V. Anno DCCLXX. Bertruda Caroli & Carlomanni mater in Italiam profecta, duobus filijs Regibus, duas Deſiderij filias jungit: quod ubi Stephanus IV. Papa, intellexit, litteras & Legatos in

 Fran-

(*a*) Vide Leonem Oſtienſem hiſt. Caſſin.l.1.c.7. Maymb. l. 2. hiſt. Iconoclaſt.

Franciam mittit, quibus excommunicationem regijs fratribus intentat, niſi matrimonium continuò abrumpant: *Non poſſe nuptijs jam innexos alias jungere. Hoc cum Longobardis connubio Franciam, & Religionem periclitari; fœminas enim maritis, Regnis, & antiquæ pietati fatales fuiſſe: ſumpturos animum Longobardos & Regiâ affinitate nixos, crudelius, quàm ſub Pipino Eccleſiam vexaturos.* Clauſula litterarum flammæ & doloris plena hæc fuit: *Præſentem igitur exhortationem noſtram atque adjurationem in confeſſione Beati Petri ponentes, & ſacrificium ſuper eam, atq; hoſtias Deo noſtro offerentes vobis cum lacrymis ex eadem ſacra confeſſione direximus, & ſi quis (quod non optamus) contra hujuſmodi noſtræ adjurationis, atque exhortationis ſeriem agere præſumpſerit, ſciat ſe auctoritate domini mei Beati Petri anathematis vinculo eſſe innodatum, & à Regno DEI alienum, atque cum diabolo, & cæteris impijs æternis incendijs concremandum deputatum. At verò qui obſervator & cuſtos iſtius noſtræ exhortationis exſtiterit, æternis præmiorum gaudijs cum omnibus Sanctis & electis DEI particeps effici mereatur.* Præpotuit hæc Pontificis monitio apud Carolum, qui ſequenti anno Bertham Deſiderij filiam thalamo abdicavit, nuptijs etiam impotentem. Hoc repudium quantumvis Papæ, & Epiſcoporum judicio factum quàmplures in Gallia offendit, qui pietatem rerum ignorantiæ prætexebant.

Anno DCCLXXI. Moritur Carlomannus, cujus uxor filia Deſiderij Regis unà cum liberis ex eo ſuſceptis ad patrem refugit: & Carolus ex decreto Epiſcoporum, atque Optimatum totius regno Franciæ potitur, excluſis ex fratre Rege nepotibus. *(a)*

Anno DCCLXXIII. Deſiderius Longobardorum Rex Italiæ totius dominium animo agitans, Eccleſiæ ditiones populatur, Exarchiam Ravennatem occupat, & Romam cum exercitu contendit. Cauſam belli præter dominandi votum, hanc referunt annales, quòd Hadrianus Papa Caroli ex Deſiderij filia nepotes nollet Reges conſecrare, habileſque paterno regno, cujus tunc Carolus potiebatur, reddere. Dabimus verba Pauli Æmilij Gallicarum rerum ſcriptoris in vita Caroli Magni prope initium: *Longobardus,* inquit, *contendebat, ut, cùm manu Summi Pontificis non modò Pipinus, ſed & Carolus, & Carlomannus inuncti fuiſſent, eorumq; ſoboli jus regnandi datum à Francis, Hadrianus Pontifex Carlomanni liberos, eoſdem Pipini nepotes, Reges appellaret, inungerétque, quod ejus judicium ſanctum apud*

(a) V. Adelmum in annal. Regum Franc. ad hunc annum.

apud Francos fore non dubitaret, Regnumq́, paternum ad adoleſcentulos rediturum.

Hærebat interim Conſtantinopoli Copronymus Imperator Italiæ ſuæ immemor negligensq́ue. Exarchi, ut in alieno fieri amat, otio & præſentibus fruebantur delitijs futurorum incurij. Hadrianus ergo pontifex Maximus Carolum Regem implorat, qui florentiſſimis armatorum copijs cinctus binâ clade cuſtodijs cæſis, Alpes penetrat, Deſiderium ejusq́ue exercitus in fugam avertit, ipſumq́ue Ticino includit. Sequenti anno ſedente ad Ticinum exercitu Carolus cum regni ſui Ducibus Romam profectus, illic Paſchalia agitat, donationem à Pipino factam ſuâ omniumq́ue Regni Ordinum auctoritate confirmat, Ticinum redit, ſextoq́ue menſe obſeſſum, morbo in Longobardos graſſante tandem expugnat. Deſiderius cum uxore captus Leodium deportatur. Aldagiſus filius maritimo itinere Conſtantinopolim evadit, ubi à Copronymo humaniter acceptus, & Patricius factus. Hic Regni Longobardici occaſus fuit ſexto ſupra ducentiſſimum, quàm cæpiſſet anno. Gallicis præſidijs omnia firmata, Carolus novo Regno auctus, & Eccleſia metu hoſtis tam præpotentis ſæviq́ue tandem liberata, & velut poſt longam tempeſtatem in portum appulſa eſt.

Refert Sigebertus *in Chronico, quod ſcripſit anno MCXII.* Carolum capto Ticino Romam profectum, ibiq́ue in ſynodo centum quinquaginta trium Antiſtitum ab Hadriano jus accepiſſe ſummum Pontificem eligendi, omnesq́ue Archiepiſcopos & Epiſcopos inveſtiendi: quod ex Sigeberto totidem verbis exſcripſit Gratianus *in c. Hadrianus 22. diſtinct. 63.* quæ tamen à nullo ante Sigebertum memoriæ tradita, ne illis quidem, qui vitam & geſta Caroli ad annos ſingulos ſcripſere. Immo affirmant omnes eum Ticino capto non Romam, ſed in Franciam celeriter profectum Saxones debellaturum. Et Eginhardus, qui Carolo à ſecretis fuit, expreſsè habet Carolum non niſi quater Romam profectum, hoc videlicet anno in expeditione Longobardica; & DCCLXXX. Voti causâ; & DCCLXXXVI. contra Ducem Benevantanum; & DCCC. quando Imperator à Leone III. eſt renuntiatus. Sed cui bono Sigebertus hoc fingeret? audi Morerum in ſuo Dictionario Gallico & ipſum Gallum in vita Sigeberti: *Sigebertus*, inquit, *Henrico IV. contra Gregorium VII. Urbanum II. Paſchalem II. Summos Pontifices adhæſit, qua cauſa illi fuit,*

 ut

ut multa ſcriberet, non in præjudicium tantùm ſedis Apoſtolicæ, ſed etiam falſa & petulanter effuſa. Vide etiam Spondanum æquè Gallum *ad annum* DCCLXXIV. *num.* 3. quæ ad eundem annum etiam Baronij ſententia eſt. Sed pace eminentiſſimi Baronij, cui omnem venerationem meritò profitemur; veriùs videtur Canonem *Hadrianus*: legitimum omnino eſſe, cùm habeat canones alios conſonantes videlicet. *c. in Synodo* 23. *diſtinct.* 63. *c. Ego Ludovicus* 30. *eâdem diſtinct. & Gratianum ad c. ſacrorum Canonum eodem loco*: quos omnes falſitatis arguere, & eſt difficile, alijsque idem faciendi exemplum præmunire, & toti Decreto auctoritatem ac fidem abrogare: maximè cùm hoc privilegium ab Hadriano Imperatori conceſſum, à Ludovico & Ottone I. Eccleſiæ remiſſum fuerit, illique renuntiatum, ùt patet ex *c. ego Ludovicus, diſtinct.* 63. & ſequentibus. Neque hoc eſt abſurdum, electionem Papæ fuiſſe Imperatori conceſſam; licèt enim poteſtas & jurisdictio papalis non proveniat ab homine, vel eligentibus, qui poteſtatem, quam ipſi non habent, alijs concedere non poſſunt. *Reg.* 79. *in* 6. Sed à ſolo DEO immediatè. *c. novit de judicijs.* Nominatio tamen & deſignatio perſonæ eſt ab homine, ſubjacetque humano Juri, & ſæpè pro temporum ratione quoad modum deſignandi, vel eligendi perſonam variatum eſt, ùt patet *ex c. in nomine, diſtinct.* 33. *c. noſſe, diſtinct.* 63. *c. licet, de electione. c. ubi. eodem in* 6.

Anno DCCLXXVI. Aldagiſus Deſiderij filius claſſe à Græco acceptâ in Italiam ſolvit, cujus advenientis famâ excitatæ Longobardorum reliquiæ: inter alios Rogaudus Forojulienſium Dux arma contra Gallos capit, & exercitum ducit. Sed Carolus in Italiam pervolat mirâque celeritate Rogaudum in ipſo belli apparatu opprimit, cæditque. Aldagiſus deſperatis jam rebus, Regnique repetendi ſpe omni conſumptâ in Græciam vela facit.

Anno DCCLXXXVIII. Simultas inter Francos Græcosque prorumpit. Imperabant Orienti Conſtantinus & Irene mater, qui auditis Caroli victorijs non tantùm de Italia repetenda, Græcis erepta, nihil cogitabant, ſed inſuper legatos in Galliam miſerant, qui & victori gratularentur, & ejus filiam Rotrudem Imperatori peterent, pacemque inirent: quæ omnia à Carolo benignè præſtita, eoque magis, quòd ſperaret poſſe hiſce nuptijs Orienti Occidentem conjungi. Sed Irene potentiam Caroli verita, timensq;

ne

ne Francos ſemel admiſſos excludere numquam Imperio poſſet, ſibique commune cum filio ſceptrum excuterent; nuptias ſubitò abrumpit, filioque quantumvis invito, & alijs amoribus flagranti Armenam jungit, Mariam nomine, & Carolum invadit auctore belli & Duce Aldagiſo Deſiderij filio. Sed victi omnes fortunâ & virtute Caroli; Aldagiſus interemptus, & ita ultimæ Regni Longobardici favillæ in ipſo micandi conatu penitùs extinctæ bellumque in Græcos averſum.

Anno DCCXCV. Hadrianus Papa deletis Longobardis florenteque Italiâ moritur. Eâdem die Leo III. mortuo ſuffectus tanto omnium conſenſu, & virtutum, quibus præfulgebat, admiratione, ut Hadrianum obumbraret: hinc nata invidia & conſpirationes.

Anno DCCXCIX. Paſchalis & Campulus Hadriani Nepotes Leonem III. publico ritu litanias majores obeuntem cum armatorum manu invadunt, & in terram dejecto oculos effodiunt: ſed eâdem nocte à Beatis Apoſtolis ſanitati redditus, eluſis cuſtodijs Paderbornam ad Carolum evadit, ejusque armis ſe, mitramque vix capite hærentem committit. Humaniſſimè à Carolo exceptus, & cum magno optimatum & Antiſtitum numero Romam præmiſſus, Rege mox ſecuturo. (*a*)

VI. Anno DCCC. Hic tandem eſt annus, quo Imperium Occidentis in Francos translatum eſt, & cujus noſtræque Decretalis causâ hanc narrationem ſuſcepimus. Hoc igitur anno Carolus cum exercitu in urbem venit, non tam Leonis, quàm Chriſti injurias vindicaturus. Nunquam Romæ tantum exterorum mortalium fuit, duo maxima Orbis capita videre cupientium. Carolus indicto in Eccleſiam D. Petri omnium Optimatum & Præſulum Franciæ Italiæque conventu cauſas aperit, ob quas armatus in Italiam venerit. Dein criminatores Leonis producti auditique: cùm ſubitò omnium Antiſtitum Magnatumque in hæc verba orta conclamatio: *Nos Apoſtolicam ſedem, quæ eſt caput omnium DEI Eccleſiarum, judicare non audemus: nam ab ipſa nos omnes & Vicario ſuo judicamur, ipſa autem à nemine judicatur, quemadmodum antiquitùs mos fuit: ſed ſicut ipſe ſummus Pontifex conſuevit, jubeat, & canonicè obediemus.* Spondanus *ad hunc annum.* Dabimus etiam verba Pauli Æmilij in hiſto-

(*a*) Vide Paulum Æmilium in Vita Caroli.

ria Caroli Magni lib. 3. *Rerum Franc. Cogniturus de Leone Pontifice venerat Rex, cùm igitur ad cognoſcendam cauſam conſediſſet, qui in Pontificem maximum manus injecerant, alienis criminibus audaciam ſeq; tegentes, ultro eum accuſabant. Carolus quæſitor, Leo idem & accuſator & reus. Conjuratores utrumq; & accuſatores & rei. Francus dici, recitari, perorari jubebat: hactenus ſilentium actum. Cùm verò ad rogandas ſententias deſcendit Rex, tunc demum patientia ſilentiumq; ruptum, ac omnis ſimulatio depoſita. Epiſcopi magis ſacroſanctæ poteſtatis, quàm Regiæ Majeſtatis memores, conſentienti ore reclamavêre: ſummum optimumq; Regem eſſe Carolum: ſed cuinam tandem de Pontifice maximo judicium facere fas eſſet? Suſciperet Leo in gremium cauſam ſuam: quiq; in cæteros clavium jus haberet, de ſe quoque ipſe incorruptè judicaret, ſolo Numine vel teſte conſcientiæ, vel vindice.* Idem pluribus citatis refert P. Maymburg. *ad annum DCCC. in hiſt. Iconoclaſt.* Leo igitur ſibi jus dicturus ambonem conſcendit, tactiſque ſacris Evangelijs, ſolemni jurejurando innocentiam ſuam probavit: omnium ſecuta gratulatio, & perinde ac oraculo cœlis lapſo fides Vicario Chriſti habita. In Sicarios, qui manus Pontifici intulerant, velut Majeſtatis reos ſententia capitis dicta, ſed rogante Pontifice exilio mutata. Agebatur dies Natali Domini noſtri ſacra, & plateas omnes infinita vis mortalium occupaverat, Rege ad ſepulchrum D. Petri proceſſuro. Palatio prodijt Franciæ Italicæque nobilitatis flore ſtipatus, vultu grandi & Majeſtatis pleno: vibrantibus oculis, & radio quodam, qui venerationem juxtà & amorem provocaret, aſperſis: promiſsâ comâ, vultu roſeo, lentoque inceſſu, & qui heroëm deceret. Paludamentum humeris injectum ex auro textili multoque adamante adſtrictum. Sic per longos ſpectantium & acclamantium ordines progreſſus ad tumbam D. Petri in genua procidit. Poſt longas preces ſurgenti Leo Papa diadema auro & margaritis grave impoſuit, ac Imperatorem Auguſtumque ſalutavit. Secuta velut ex condicto Senatûs Populiq; Romani apprecatio confuſis vocibus acclamantium: *Carolo pijſſimo Auguſto à Deo coronato, Magno, Pacifico, & Imperatori Romanorum vita & victoria.* Unctio ſacra à Leone coronationi addita, ſparſum in populos aurum: & ſic tandem in Francos Imperium perlatum auctoritate Leonis III. Pontificis maximi, & Senatûs Populique Romani conſenſu.

Fran-

Francorum, ſi Paulo Æmilio credimus, origo hæc fuit. Captâ incenſâque Trojâ nobiliſſima civium manus Duce Francione ad Mæotin paludem conſedit, illic conditâ civitate. Ex his ſedibus Duce Marcomiro in eam Germaniæ partem, quæ nunc Franconia appellatur, conceſſit, eâque occupatâ Faramundum primum apud hiſtoricos Regem habuit (nam Reges jam multò antè habuiſſe certum eſt) ſicque Francorum Regnum in Germania eſt natum: quod poſt Ciceronem ad Atticum teſtatur etiam D. Hieronym. *inter Saxones* videlicet, *& Alemannos Franciam incoli non tam latam quàm validam.* Et Paulus Æmilius, qui res Francicas in Gallia ſcripſit, uti apparet ex Epigrammate hiſtoriæ præfixo: *Manifeſta*, inquit, *fides eſt Franciam Franconiam eſſe, & indidem ortos, qui Francorum poſteà in Gallijs conſedêre.* Quæ cauſa eſt, ut Innocentius III. *in c. Venerabilem 34. de electione;* & Clemens V. *Clement. unicâ. de jurejurando* dicant, Imperium à Græcis ad Germanos translatum fuiſſe in perſona Magnifici Caroli, quem tamen *ex c. ego Ludovicus diſtinct. 63.* conſtat fuiſſe Regem Francorum: quod omnes etiam hiſtorici tradunt, ut appareat & Francos Germanam fuiſſe Gentem, & Carolum Germaniæ imperâſſe, immo in Germania natum eſſe, quod manifeſtum eſt, ex nominibus quæ ventis & menſibus germanicè impoſuit, teſte Eginhardo *in vita Caroli.* Sub Probo Imperatore ſuos in Gallia à Romanis interemptos vindicaturi totum penè Romanum Imperium terrâ mariquе Franci incurſârunt, captis Syracuſis. A Conſtante, cùm Gallias invadere parant, victi, & Romanis fœdere juncti, tandem patrium ſolum egreſſi, Duce Clodione, circa annum Chriſti CCCCXXV. Rhenum transmittunt, in Treviros & Gallias penetrant, & ſub Marciano Imperatore anno DLVI. ductu Childerici Francorum Regis feliciter Galliæ ſæpiùs occupatæ perditæque potiti Regiam Pariſijs figunt, teſtibus Sigebertho *in Chronico & actis S. Genovefa.* Spondano ad annum CCCCLVI. *P. Maymb. de la decadenze l. 1. f. 4.* Sub Clodovæo Rege mirum, quantùm Francica potentia & Regnum excrevit: cùm enim Alemanni, hoc eſt, Germani, qui Rheno à Gallis, Alpibus ab Italia dividuntur; Sicambros Francorum Socios bello vexârent, Clodovæus Alemannis acie & miraculo victis, eorumque Rege occiſo Alemanniam Regno Francico adjunxit. Sed regnante Carolo, de quo nunc agimus, res Francica ad ſummum potentiæ gloriæque pervenerat, Boiariâ, Italiâ, Sclavoniâ,

Dal-

Dalmatiâ, Iſtriâ, Daciâ, quæ Walachiam, Moldaviam, & Tranſylvaniam complectitur, Pannoniâ totâque Germaniâ, quæ Rheno, Danubio, Oceano ſeptentrionali, & Viſtulâ fluvio continetur, in poteſtatem redactis, & aliquâ inſuper, citra Iberum amnem, Hiſpaniæ parte; ut planè digniſſimus tunc fuerit Carolus, cui tot victorijs, & pietate inſigni Imperium deferretur.

VII. Et fuerunt omnino cauſæ quàm plurimæ, quæ hanc translationem Leoni Pontifici Maximo in Francos perſuaſerunt. Summa erant in Romanam Eccleſiam Regum Franciæ merita, quæ jam præceſſerant. Clodovæus morti proximus coronam auream, gemmisque diſtinctam, quam Regnum vocant, B. Petro dono miſerat, quaſi Francorum Regnum Eccleſiæ defendendæ oppignorâsſet. Hincmarus *in vita S. Remigij*. Eosdem Francos tot jam Pontifices, cùm periclitabantur, appellaverant, Pelagius, Gregorius, Stephanus, Adrianus, Leo, felici ſemper eventu. Pipinus bis in Italiam cum exercitu deſcenderat, ſedemque Romanam à barbaris jam ultimò exſpectantem liberaverat, donatisque ampliſſimis patrimonijs ex ſerva Reginam fecerat. Carolus ipſe in præfatione ad ſua capitularia inter alios titulos hunc velut maximè regium ſuo nomini præfixerat: *Carolus Rex Francorum devotus S. Eccleſiæ defenſor, humilisq; adjutor.* Et ad Epiſcopos Hiſpaniæ in litteris contra hæreſin Neſtorianam: *Carolus Rex Francorum & Longobardorum, Patricius Romanorum, filius ac Defenſor ſacræ & Romanæ Eccleſiæ*; & in teſtamento filijs Regibus ante omnia mandavit, curam & defenſionem Romani Pontificis ſuſciperent. Verba teſtamenti ſunt: *Super omnia autem jubemus, ut ipſi tres fratres curam, & defenſionem ſancti Papæ ſimul ſuſcipiant, ſicut quondam ab avo noſtro Carolo, & beatæ memoriæ genitore Pipino, & à nobis poſteà ſuſcepta eſt, ut eum cum omni adjutorio ab hoſtibus defendere nitantur.* Quod teſtamentum, eoque contentam Regnorum inter filios diviſionem Leoni III. per Eginhardum à ſecretis confirmandam poſteà transmiſit. (a) Idem deniq; Carolus jam quartâ vice armatus in Italia & pro Eccleſia ſtabat; cui ergo Imperium Occidentis majori jure, majorique merito Pontifex deferret? Accedebat jam à tempore D. Auguſtini vulgatum inter Patres Vaticinium: *Francorum Regnum perpetuum fore, nec ante mundi finem deſiturum.*

(a) Aimoinus lib. 4. c. 94. Ado Vienneuſis in Chronico. Spondanus ad Annum DCCCVI.

rum. Meminit hujus Vaticinij D. Auguſtinus *in libello de Antichriſto. tom. 9.* Quæ omnia ſi ceſſarent, neceſſitas tamen extorquebat omni ratione major. Quis enim tunc temporis Romanam Sedem arcemque Religionis contra Barbaros Græcosque alius tueretur? Orientis Imperium olim ſub Theodoſio totâ Aſiâ, Africâ, & Europâ florentiſſimum jam Barbari majori ex parte obtinebant, Bulgari videlicet, Avares, Saraceni. Vix tanti dominatûs reliquias in minori Aſia, Thracia, Græcia, Macedonia Imperatores Græci poſſidebant, & hanc ipſam tantulam partem hæreſes multæ, ſævæ, cruentæque vaſtabant, & præſertim Iconoclaſtarum, quæ à Leone Iſaurico nata, per Conſtantinum Copronymum, & Leonem Armenum Imperatores ducta, plus Catholici ſanguinis hauſerat, quàm ſub Cæſaribus ethnicis antiquæ perſecutiones: nec contenta Orientem corrupiſſe, per edicta & inſidias Exarchorum in Occidentem & Italiam devolabat, ſummo Religionis diſcrimine. Accedebant domeſticæ clades, diſcordiæque, Irene Imperatrice cum filio Conſtantino de Imperio pugnante. Solus ergo, qui pulſatæ tot periculis Eccleſiæ ſubveniret, Carolus Magnus ſupererat, & vicinus & potens, & pietate potentiam æquante. In hunc igitur ſumma rerum depoſita eſt, præſtitumque juramentum, cujus forma in libro Rituum habetur, & videri poteſt apud Spondanum *anno DCCC. n. 3.*

Hiems Romæ à Carolo acta, resque Urbanæ & Italicæ curatæ: leges etiam ab illo editæ, quas viginti tribus capitulis comprehendit, inter quas una habetur *Can. 3. diſtinct. 19.* in hæc verba: *In memoriam B. Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam & Apoſtolicam Sedem, ut, quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat Eccleſiaſticæ magiſtra rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas, ut licèt vix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur jugum, tamen feramus, & piâ devotione toleremus.*

VIII. Româ profectus Carolus Aquisgrani Legatos Irenes Imperatricis audivit, nuptias & pacem ferentes. Rerum in Oriente potiebatur Irene Leonis IV. jam functi vidua, fæmina rarâ pulchritudine parique prudentiâ, eoque Imperio aptiſſima, amore cum potentia fœderato, & quod vires non poterant, vultu impetrante: ſed dominandi ambitio tot in illa dotes corrupit. Filium unum ex Leone ſuſceperat Conſtantinum juniorem, hunc cuſtodiæ

tradit, & matris oblita oculis privat. Si Theophani credimus, ſol ipſe indignatus usque in ſeptimum diem pertinaciter latuit, nec Conſtantinopoli luxit ecclipſi hactenus inviſâ. Naves ſubductâ luce, fama eſt, aut cæco errore vagatas, aut portu & itinere amiſſo in anchoris ſtetiſſe. Ubi ergo audivit Irene, Carolum in Occidente Auguſtum acclamatum eſſe, & ipſa ratum habuit, & inſuper nuptias & Orientem miſſis legatis in dotem obtulit; ſed ecce negotio adhuc calente Nicephorus I. Imperium invadit, Irene procul relegatâ, & Conſtantino Leonis filio jam nuper defuncto. Nicephorus Caroli legatos benignè acceptos, donatosque domum remittit, ictoque fœdere Neapolim, Siciliam, Calabriam ſibi retinet, reliquum Occidentem cum titulo & inſignibus Imperatorijs Carolo permittit.

Vides Lector velut in tabula brevique compendio totum hujus translationis contextum, & rerum in Occidente, & Oriente ſtatum, longâ forſan narratione ſed neceſſariâ, cùm rerum geſtarum ignorantia multis impoſuerit. Nec unum tantùm, ſed plures actus poteſtatis à ſummo Pontifice in Reges exercitæ animadvertes; Cùm Gregorius II. Caroli Martelli protectionem implorat deſertque Romanum conſulatum: Cùm idem Gregorius Leoni Iſaurico in Catholicos ſævienti tributum à Romanis pendi ſolitum abrogat: Cùm Zacharias à Childerico ſtupido ultimo Merovingicæ ſtirpis in Pipinum Regem poteſtatem, & Regnum transfert: Cùm Stephanus Papa Pipino & filijs Regnum confirmat, Regnique proceres ſolemni juramento adigit, nunquam ex alia, quàm Pipini, hoc eſt, Carolina ſtirpe Regem admiſſuros: Cùm Hadrianus Papa Carolum & Carlomannum Reges, nuptijs cum Longobarda ſeverè prohibet: Cùm idem Hadrianus à Deſiderio Longobardorum Rege, ſæpe & importunè pulſatur, ut nepotes ex filia legitimos Regni hæredes pronuntiet: Cùm denique Leo III. Carolum Auguſtum dicit, coronâ & Imperio Occidentis donat.

IX. Enimverò factam eſſe hanc Imperij translationem auctoritate Leonis III. Summi Pontificis, probat Bellarminus teſtimonijs 35. hiſtoricorum, quorum verba deſcribit; duodecim Imperatorum, aliorumque Principum, & ſeptem ſummorum Pontificum ſuffragijs, quorum teſtimonia eo prætextu rejici utique non poſſunt.

poſſunt, quòd in propria cauſa teſtari videantur: cùm ſupremus Princeps non tantùm teſtis, ſed judex eſſe poſſit etiam in ſua cauſa. *l. un. Cod. ſi quis Imperatori maledixerit. l. 54. Cod. de Decurionib. c. cùm veniſſent 12. de judic. & ibi* Abbas *n. 6.* Godofred. *ad c. ne quis in ſua cauſa.* Azor. *p. 3. lib. 2. c. 7. q. 4.* Laym. *lib. 1. de conſcientia c. 5. n. 7.* Eſtque communis ſententia, poſſe Epiſcopum vel alium Prælatum eſſe judicem in cauſa propriæ Eccleſiæ, Abbas *in c. 1. de maledicis*: & ipſa experientia, & praxis etiam in Gallijs recepta convincit, ubi lite circa Regiam dignitatem & jura coronæ ortâ, nullus alius præter Regem, aut Regis Miniſtros judex admittitur, ab eoque, cujus cauſa agitur, ſententia fertur, & bellum jam indicitur: quantò id verius erit in Vicario Chriſti? Cùm enim tribunal Vicarij ſit tribunal ipſius Principis, adeò ut à Vicario ad Epiſcopum appellari non poſſit. *c. 2. de conſuet. in 6. c. Romana. de appellat. in 6.* Eodem modo dicendum erit, tribunal Papæ eſſe tribunal Chriſti, nec ab alio lites Pontificiæ dignitati motas, quàm ab eodem Papa finiri poſſe: & conſequenter ejus teſtimonium, immo ſententiam tanquam ſuſpecti non poſſe recuſari, quod omnes etiam Præſules, & optimates Galli confeſſi ſunt, qui teſte Maymburgo *in hiſtor. Iconoclaſt. initio anni DCCC. in ſenatu Romano conclamârunt: Romanum Pontificem à nullo judicari poſſe, ſed judicem ſibi eſſe.*

Verùm ut res iſta de translatione Imperij per Pontificem Romanum facta omni prorſus ſuſpicione, & vel umbrâ careat, dabimus teſtimonia hiſtoricorum, quorum aliqui aut Græci aut Galli, aut reformatæ Religionis fuerunt, nullamque admittunt exceptionem.

Zonaras author Græcus *Tomo 3. annal. in Vita Conſtant. & Irenes: Româ prorſus Franci potiti ſunt Carolo à Leone coronato, Romanorum Imperatore appellato.* & infrà: *Sub Conſtantino & Irene, Papa Leo Francos etiam Romam admiſit.*

Paulus Diaconus, qui tempore Caroli Magni floruit *lib. 23. rerum Romanarum. Leo,* inquit, *vicem Carolo recompenſans, in Imperatorem coronavit eum.* Obſerva hanc coronationem beneficium Leonis appellari, & conſequenter ejus voluntate & juſſu factam.

Otto Friſingenſis ad annum DCCCI. *Carolus,* inquit, *Rex à ſummo Pontifice ablato Patricij nomine coronatus, omni populo tunc acclamante:*

Carolo Auguſto, à DEO coronato, Magno, & Pacifico Romanorum Imperatori Vita & Victoria.

Abbas Urſpergenſis in Chronico anno DCCXCVI. *Leo Papa ordinatur, hic Carolum fecit Imperatorem.* Et infrà; Anno DCCCI. *Carolus Magnus Rex Francorum conſecratus eſt Imperator, cùm enim Natale Domini Romæ celebraret, in ipſa die ſacratiſſima ad Miſſarum ſolemnia veniens nihil minùs ſperanti Leo Papa coronam impoſuit, & Imperatorem Romanum pronuntiavit.*

Lupoldus Bambergenſis in procem. lib. de juribus Imperij. *De ſacri Regni, & Romanorum juribus à tempore translationis ipſius Imperij de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum, & ad Germanos, per ſacroſanctam Eccleſiam factâ tractaturus, &c.*

Joannes Trithemius. *Leo Papa III. natione Romanus, ſedit annis 21. Vitæ Sanctimoniâ clariſſimus, Carolum cognomento & opere magnum, ad Imperium Romanum unxit, & hanc dignitatem à Græcis in Francos tranſtulit.*

Albertus Kranzius. *Non habetur Imperator, niſi quem Romanus Pontifex confirmârit, & conſecrârit. Domini enim eſt terra, & plenitudo ejus: ipſe transfert regna & Imperia, digniſſimeq; ad ſuum Vicarium hoc ſacrum miniſterium delegavit.*

Spondanus Gallus non tantùm referens, ſed etiam approbans, quæ Baronius de hac translatione ſcripſerat (ùt patet ex appendice minuſculis adjecta) *ad annum* DCCC. ſic loquitur: *Non tantùm Eginhardus aut Anaſtaſius de collata per Leonem Romanum Pontificem dignitate Carolo M. ſunt teſtes, ſed & fatentur id ipſum Latini omnes & Græci authores. Quòd autem ejusmodi translatio Imperij ab Oriente in Occidentem divino conſilio facta fuerit, magno Reipublicæ Chriſtianæ emolumento; & Imperij Orientalis deſolatio, & alia eventa ſatis ſuperq; demonſtrârunt.*

Horatius Turſellinus in Epitome hiſtoriarum Lugduni edita, Lugduni approbata, & à Regio Advocato edi permiſſa: *Pontifex*, inquit, *illuſtria in Eccleſiam Romanam Caroli merita remunerans, eum Imperatorem appellat, tutelâ Eccleſiæ traditâ. Ita Romanum Imperium ob deſtitutum à Græco Imperatore Eccleſiæ patrocinium pervenit ad Francos.*

Joannes Cluverius homo reformatæ, ùt vocant Religionis, eoque, ùt ex toto hiſtoriæ contextu patet, Pontifici infeſtus *ad Annum DCCIIC. Leo III.* inquit, *Hadriano Pontifici ſucceſſor datus, populum in Caroli verba adegit, vexillo Romanæ Urbis ad ipſum transmiſſo: ob id, & ob crimina, quæ illi objectabant æmuli, indigniſſimè habitus oculorum ſuorum privatione*

tione damnatur. Et infrà *ad annum* DCCC. *Leo gratiam relaturus benefactori tanto, Carolum in D. Petri Baſilica ſolemniter pronuntiat Auguſtum, coronâ capiti impoſitâ, acclamantibusq; Romanis: Carolo Auguſto, à Deo coronato, Magno, & pacifico Imperatori Romanorum vita & victoria.*

Daniel Pareus, & ipſe Reformatus in medulla hiſtoriæ, ubi agit de Leone III. Iſaurico: *Extinctis bellis Leo in Religionis reformationem incumbens Idola omnia deſtrui, templisq; Chriſtianorum ejici juſſit* (ſic imagines ſacras homo Lutheranus appellat) *propterea Iconomachum ipſum vulgus appellavit. Gregorius III. Pontifex Romanus ea in re tantùm offenſus eſt, ut excommunicationis fulmine feriendum Leonem cenſuerit, ſubditos etiam Imperatoris in Italia, hoc eſt, Regimine Exarchorum omni tum fidei nexu, tum tributorum pendendorum neceſſitate ſolvit; quod avellendæ à Græcis Italiæ, Francisq; ad Imperium vocandi, initium fuit.*

Vides, quid veritas poſſit, quæ illis etiam confeſſionem extorſit, qui tamen, ſi poſſent, maximè vellent negare.

Sed addemus coronidis loco teſtimonium omni majus exceptione, & in quo vel ipſa invidia nihil habeat, quod rodat. Anno DCCCLXXI. Baſilius Macedo Orientis Imperator, ad Ludovicum II. Caroli pronepotem legationem cum litteris adornavit per Joannem Patritium. *Quibus cum eodem Ludovico acriter queſtus eſt, quòd dignitatem, & nomen Imperatoris, & Baſilei uſurparet; unum tantùm Imperatorem eſſe, qui Orienti & Occidenti imperet: rogavitq; hoc nomine deinceps abſtineret, ſibi, nec alijs debito.* Ludovicus & ipſe Autprandum Conſtantinopolim Legatum cum litteris Baſilio miſit, quas Baronius ad annum DCCCLXXI. recitat, ubi inter alia hæc ſcribit: *Et ipſi Patrui noſtri glorioſi Reges absque invidia Imperatorem nos vocitant, attendentes ad unctionem & ſacrationem, quâ per ſummi Pontificis manus ſumus ad hoc culmen provecti, &c.* & infrà. *Præterea mirari ſe dilecta fraternitas tua ſignificat, quòd non Francorum, ſed Romanorum Imperator appellemur: ſed ſcire te convenit, quia niſi Romanorum Imperator eſſemus, utique nec Francorum. A Romanis enim hoc nomen, & dignitatem aſſumpſimus, quorum gentem & urbem divinitùs gubernandam, & matrem omnium Eccleſiarum Dei defendendam, atque ſublimandam ſuſcepimus, ex qua & regnandi priùs, & poſtmodùm imperandi auctoritatem proſapia noſtra ſeminarium ſumpſit. Nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti ſunt, ij duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo ſancto perfuſi ſunt, &c. Præſertim cùm tales ſæpe ad Imperium ſunt aſciti, qui nullâ divinâ operatione per Pontificum mini-*

miniſterium propoſiti, ſolùm à Senatu & Populo Imperatoriâ dignitate potiti ſunt: nonnulli verò nec ſic, ſed tantùm à militibus ſunt clamati & in Imperio ſtabiliti, aut alio modo ad Imperij Romani ſceptra promoti ſunt. Porrò ſi calumniaris Romanum Pontificem, quòd geſſerit, calumniari poteris & Samuel, quòd ſpreto Saule quem ipſe unxerat, David in Regem ungere non renuerit. Sed interim ſi paginas revolvas Græcorum Annalium, & ſi quæ à veſtratibus Pontifices Romani pertulerunt, perſcruteris, profectò invenies, unde illos juſtè non valeas redarguere; unde meritò apoſtatis deſertis adhæſerunt genti adhærenti DEO & ipſius Regni fructus facienti, &c.

Vides ex hiſce Ludovici litteris eum apertè fateri ſe Pontificis operâ ad culmen Imperij provectum. Imperium à majoribus ſuis non uſurpatum, ſed DEI nutu, & Eccleſiæ judicio ſummique Pontificis obtentum eſſe. Obſerva non illum jus belli, hæreditatis, vel electionis à populo ſenatuque Romano factæ prætexere, ſed ſolam Pontificis auctoritatem; quâ Imperium, ſuique majores etiam Regnum acceperint, operâ videlicet Zachariæ Papæ, qui Childerico in ordinem redacto, Regnum Francicum ad Carolinos tranſtulit. Immo expreſſiſſimè Ludovicus diſtinguit, *Alioſq; à Senatu, Populo, Exercitu, alióve modo Imperium adeptos: ſe verò divinâ operatione per Pontificum miniſterium ſacramq; unctionem, & à Matre omnium Eccleſiarum regnandi priùs, & poſtmodùm imperandi auctoritatem, proſapia ſua ſeminarium ſumpſiſſe.* Hæc omnia verba ſunt Ludovici Imperatoris, quibus noſtro judicio nihil clariùs dici potuit. Unde Spondanus litterarum ſummam compendio referens *ad Annum DCCCLXXI. n. 3. His litteris acceptis*, inquit, *Ludovicus miſſo ad Baſilium Imperatorem legato acrem ſatis dedit epiſtolam apologeticam, quâ inter alia multa fusè oſtendit, ejuſmodi appellationem Baſilei non eſſe peculiarem Græcis Imperatoribus, ſed etiam competere alijs principibus; maximè verò Francis, qui eam dignitatem accepiſſent à Sede Apoſtolica ob egregiam ipſorum fidem in DEUM & Eccleſiam Romanam, &c.*

Hæc Spondanus; quæ nunquam ipſe Gallus ſcripſiſſet, nec Eccleſia Gallicana, cui librum dedicavit, ſcribi paſſa eſſet, niſi vera crediſiſſent; maximè cum Spondanum ob pietatem, eruditionem, zelumque præſertim Catholicæ Religionis tota Gallia veneretur, Ludovico XIII. præcharus, & cui ob merita Epiſcopatum detulit. Ac denique teſtatur *in ſuo dictionario Gallico* Morerus, & ipſe Gallus, Spondanum ob aſſiduos in Eccleſiam labores à Pontifice maximo elogia,

elogia, à Rege ſuo amicitiam, ab omnibus Chriſti fidelibus æternam memoriam & benedictionem retuliſſe.

Notandum tamen ad majorem hujus rei intelligentiam: duplicem fuiſſe coronationem & electionem Imperatorum, alteram privatam tantùm, & quæ Pontificis auctoritate non indigebat; quâ ratione Carolus filium Ludovicum Aquisgrani in Conventu optimatum Imperatorem dixit, teſte Eginhardo *in vita Caroli.* Alteram publicam ſolemnem, & per quam jus plenum ad Imperium dabatur, & hæc teſte Ludovico ipſo, ùt audivimus, ad ſolum Pontificem ſpectabat, adeò, ut Carolus in celebri teſtamento apud Pithæum & Baronium *ad annum DCCCVI.* cùm Regnum filijs diviſiſſet, nullam Imperij Romani mentionem fecerit; quamvis enim Imperium eſſet hæreditarium, ex gravi tamen & omnino publica ac neceſſaria cauſa ſuberat Pontificum diſpoſitioni, ùt audivimus, & ideò Imperator Carolus conditum teſtamentum per Eginhardum à Secretis aulicum ad Leonem Pontificem ſubſcribendum miſit.

X. Hæc quantumvis ita ſint, & ex ipſo hiſtoriæ decurſu ſcriptorumque ſupra omnem exceptionem teſtimonijs probata, non omiſit tamen Ludovicus Maymburg ea impugnare, *in hiſt. Iconoclaſt. lib. 4. ad annum DCCC.* ubi cùm dixiſſet, *Carolum M. Imperium Occidentis & ipſam Italiam jure belli occupâſſe, Romam verò populi Romani donatione; nec aliud à Leone Papa quàm coronam, hoc eſt, non ipſum Imperium, ſed inſignia tantùm nudamq; cæremoniam accepiſſe, immo nec iſtam, niſi civium Romanorum precibus compulſum, eum ſine fine Auguſtum acclamantium, tunc enim nec priùs à Leone coronatum.* Hæc, inquam, poſtquam Maymburgus probare conatus eſſet, nec enim probavit, ùt oſtendemus, adjungit, *Se quidem de hac Imperij translatione nolle ſententiam pronuntiare, eamq; arbitrio lectoris committere; principia tantùm poſuiſſe, ex quibus rei veritas facilè deduci poſſit: eum verò qui alia quàm ipſe principia ſtatuat, omnino errare, & à vero abludere, pulchrasq; rerum chymeras, & imagines, velut ſomniantem ante oculos ponere, quæ delectent quidem, ſed nunquam fuerint, idq; eo fine, ut factum illud defendant, quod nunquam evenerit, ſed quod cuperent eveniſſe.* Hæc Maymburgus. Idem

Nolo, inquit, *decidere, an Carolus à Pontifice Imperium acceperit; ſed non accepit. Nolo dicere, quis illi hanc dignitatem contulerit; bellum contulit populusq; Romanus. Lectoris eſto arbitrium; ſed ſi aliter, quàm ego ſentiat, errat, ſomniat, & in omnem hiſtoriam impingit.* Hoc videlicet eſt nihil decidere, & rem in medio relinquere,

Sed

Sed audiamus rationes, quibus Maymburgus ſibi perſuadet, ſcriptores omnes, Græcos videlicet, Latinos, Gallos, Catholicos, Acatholicos ſomniare ſe uno vigilante: eas ad hæc capita reducit.

Primò, inquit, *certum eſt Carolum M. jure partim hæreditatis, partim belli tantum in Occidente terrarum poſſediſſe, quantum alius ante illum Imperator Occidentis: quid potuit ergo à Leone Papa præter titulum accipere & inſignia, Imperio jam dudum potitus? immo ne titulum quidem & coronam à Leone neceſſariò accepit; cùm enim toto jam Occidente dominaretur, potuit ſuo jure Imperator Occidentis appellari. Secundò cùm dono & ſpontaneâ Senatûs Populiq; Romani ſubjectione Romam ipſam caput Imperij tenuit, nihil Carolo defuit, quod à Pontifice poſſet obtinere: ſicut enim & Odoacer & Theodoricus Italiâ, Româque potiti nomen Imperatoris induerunt, repugnante nullo; multò magis id potuit Carolus: ſed abſtinuit modeſtia causâ, dum tandem populo impatienter id flagitanti cederet.*

Hactenus Maymburgus loco citato, eadem omnino, nec aliud afferens, quàm quæ jam dudum à Matthia Flaccio Illyrico Lutherano producta, & à Bellarmino *in l. de translatione Imperij* refutata ſunt, quò lectorem remittimus, nonnullis tantùm additis, quæ veritati & hiſtoriæ lucem afferant.

Olim Imperatoris nomine appellabantur omnes, qui bello alicui præerant: propriè tamen nemo id nominis conſequebatur, niſi re bene geſtâ, atque aliquot millibus hoſtium cæſis, tunc enim acclamatione militum, vel Senatûs decreto Imperatoris nomine donabatur. Cicero *2. Epiſtolarum epiſt. 10.* Poſteà nomen Imperatoris proprium perpetuumque principis Romani ex Senatûs conſulto eſſe cœpit: & auctore Suetonio prænomen Imperatoris, cognomen Patris patriæ primus aſſumpſit Julius Cæſar. *In ejus vita c. 77.* Octavius verò Julij Succeſſor, tum reliqui ab eo Cæſares, Imperatores ſunt appellati: nec verò poterat aliquis, quantumvis potentiſſimus lateque dominans nomen & jura Imperatoris vendicare, niſi qui legitimo ordine Imperatoribus & principibus Romanis ſuccederet: hi ſoli Imperatores & græcè Baſilei vocabantur, alij Reges tantùm; quæ cauſa fuit Baſilio Imperatori Græcorum per litteras legatosq; graviter cum Ludovico II. expoſtulandi, quòd Imperatorem, non Regem ſe diceret. Spondanus *Anno DCCCLXXI.* Et in Synodo univerſali Conſtantinopolitana nomen Imperatoris Ludovico à Pontifice datum, dolo Græcorum in litteris Apoſtolicis expunctum eſt teſte

teſte Anaſtaſ. *in vita Hadr.* Et An. DCCCCLXVIII. Legati ab Ottone I. pacis & nuptiarum causâ Conſtantinopolim miſſi à Nicephoro Phoca peſſimè habiti, quòd Otto ſe Imperatorem vocaret. *Anno MLV.* Legati ab Henrico II. ad Concilium Turonenſe miſſi graviter eâ causâ conqueſti ſunt, quòd Ferdinandus Magnus Caſtellæ & Legionis Rex jura ſibi titulumque Imperatoris vendicaret, & Henrico Cæſari parere nollet: qui tamen Ferdinandus Victori II. Pontifici, alienis titulis abſtineret, & regio contentus eſſet, monenti, modeſtè acquievit. Immo antequam jus eligendi Imperatorem ad Septemviros transferretur, injuſſu Pontificis Imperator dici nemo potuit. Audi Glabrum *lib. 1. in fine circa Annum MXIII.* hujusmodi decretum recitantem: *Cùm Henricus I. Romam veniret, hujusmodi Decretum factum eſt, ne quisquam audacter Imperij Romani ſceptrum praeproperus geſtare Princeps appetat, ſeu Imperator dici aut eſſe valeat, niſi quem Papa ſedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Reipublicæ eiq; commiſerit inſigne imperiale.* Cujus decreti hanc idem Glaber affert rationem, *Quòd olim ubique terrarum quilibet Tyranni ſe ſe procaciter impellentes ſæpiſſimè eſſent Imperatores creati, quamquam minùs apti Reipublicæ.* (a) Nec annus Imperij priùs numerari cæptus, quàm coronâ Imperioque à ſummo Pontifice acceptis; ſicque non à die ſucceſſionis, vel obitu Imperatoris, ſedà die coronationis per Romanum Pontificem calculus ducebatur, ùt de Carolo M. expreſsè Abbas Urſpergenſis ad Annum DCCCI. De Carolo Craſſo ex ejus diplomate Metis dato apud Baronium ad Annum DCCCLXXXI. De Arnulpho ex Synodo Moguntina Anno DCCCLXXXVIII. quæ Arnulphum Regem tantùm, non imperatorem vocat. De Henrico ſancto ex privilegio ejusdem Monaſterio S. Vincentij ad fontes Vulturni conceſſo, & alio Eccleſiæ Novarienſi, manifeſtum eſt.

Ex quibus omnino conſtat, coronationem illam non fuiſſe honorariam, nudamq; cæremoniam, ùt poſt Illyricum (cujus planè nec alijs argumentis utitur) voluit Maymburgus, alioquin non ab hac velut à re non neceſſaria, ſed à ſucceſſione in Paternum Regnum anni ſupputarentur, quemadmodum hodie, poſtquam poteſtas eligendi in Septemviros translata, nec coronatio neceſſaria, ſed nuda cæremonia eſt, vidimus annos Imperij non à coronatione,

(a) Videatur Banuinus de comit. Imper. & Spondanus Anno MXIV. n. I.

ne, ſed electione duci. Et patet vel ex ipſo Maymburgo, qui *lib. 4. hiſt. Iconoclaſt. ad Annum DCCC. ex geſtis Ludovici c. 16.* hæc verbatim ad marginem notat: *Qui Stephanus IV. ſtatim, poſtquam Pontificatum ſuſcepit, juſſit omnem Populum Romanum fidelitatem cum juramento promittere Ludovico.* Hæc Maymburgus, quæ ex Thegano deſcripſit *in lib. de geſtis Ludovici Pij Caroli M. filij c. 16. 17. 18.* Non ergo intra cæremonias hæc coronatio ſtabat, ſed cum ſubjectione, & juramento fidelitatis conjungebatur, quâ Imperatori ſe omnes ſubmittebant, in eoque jura & dignitates non Regis tantùm, ſed etiam Imperatoris agnoſcebant. Et Ludovicus II. *in epiſt. ad Baſilium data DCCCLXXI.* profitetur ſe, ſuosque majores non titulum, ſed dignitatem Imperialem beneficio Romani Pontificis accepiſſe, ùt jam ſuprà notatum.

Et denique, ut res iſta omni careat dubitatione, exſtant poſt annales Francicos à Pithæo editos, & apud Aimoinum *lib. 5. c. 33.* acta Synodi Ticinenſis, quæ Baronius & Spondanus etiam recitant *ad Annum DCCCLXXVI. DCCCLXXVII.* in quibus Joannes VIII. & Patres in Synodo congregati, Imperium Carolo Calvo nuper collatum iterum confirmant, anathemate damnatis, qui pro legitimo Imperatore illum non agnoſcerent. In hac Ticinenſi Synodo expreſsè & luculentis verbis declaratum, Imperatoris coronationem non fuiſſe nudum miniſterium, externumque ritum, *Sed veram electionem, approbationem, & ſecundùm priſcam conſuetudinem, provectionem ad Imperij Romani ſceptra.* Videantur acta Concilij §. *unde nos tantis indicijs &c.* Quæ acta ab Epiſcopis Galliæ confirmata omnino, & recepta ſunt in Concilio Pontigonenſi *in 2. actione* apud Aimoinum *lib. 5. c. 33. n. 4.* Et fatetur Spondanus *ad annum DCCCLXXVI. n. 2.* Vide Gretſerum *apolog. Baroniana c. 15.*

Ubi animadverte, cùm hanc à Joanne VIII. factam coronationem, aliasque ſimiles adducimus, non eſſe nobis animum omnes Pontificum actiones tueri, quos fuiſſe homines, & in hujusmodi errori obnoxios fatemur, ſed poteſtatem ſolùm oſtendere, ab illis exercitam, ab omnibus agnitam; ùt planè agnoverunt Epiſcopi Galliæ in Concil. Pontigonenſi, qui cùm Anſegiſus Archiepiſcopus Senonenſis primatum affectaret, potentiâ Imperatoris, & privilegio ſubornato fretus, conſtanter obſtitêre, immo hoc ipſum Imperatori minaciter & importunè urgenti, animosè à Rhemenſi Archiepiſcopo reſponſum: id ſacris Canonibus, & Eccleſiæ

cleſiæ Gallicanæ privilegijs obviare, nec aliud ab Epiſcopis reſponſum impetrari potuit, ne ad Synodum quidem comparere volentibus. At verò ubi de Imperatoris electione, & coronatione à Pontifice facta cœptum agitari, continuò ab omnibus recepta & approbata eſt, utique repugnaturis, ſi poteſtatem in Pontifice non agnoſcerent. (*a*)

Hiſce animadverſis manifeſta eſt reſponſio ad objecta Illyrici potiùs, quàm Maymburgi: Carolum videlicet M. antequam à Pontifice Romano Auguſtus renuntiaretur, potuiſſe Franciæ, Germaniæ, Italiæ Regem, non Imperatorem vocari, vivente adhuc & dominante, orbis utriusque Occidentis & Orientis Imperatoribus, Conſtantino videlicet, Irene, Nicephoro, &c. quod vel ipſe Carolus ingenuè faſſus eſt, affirmans, ſe ne quidem Eccleſiam ingreſſurum, ſi conſilium Papæ prævidiſſet, adeò nomen & dignitatem Imperatoriam averſabatur, teſte Eginhardo *in Vita Caroli.* Quid recuſabat Imperium Carolus, ſi jam habebat? aut inſignia titulumque dignitatis jam bello partæ? non ergo omnis, qui provincias etſi multas magnasque Romanis aliquando ſubjectas tenet, continuò Romanorum eſt Imperator, alioquin Reges plerique, Hiſpaniæ, Galliæ, Britanniæ, alijque Imperatores eſſent. Immo jus Imperij, Monarchiæ, Reipublicæ vel in una civitate & exiguo terræ ſpatio conſervari poteſt *argumento l. 7. ff. quod cujusvis univerſitatis.* & docet Clariſſ. Doct. Herman. Hermes plures allegans *in faſciculo juriſpublici l. 1. q. 3. n. 30.* Quantò igitur veriùs eſt, penes Græcos jus Imperatorium ſtetiſſe tam multis civitatibus & provincijs in Occidente à Carolo M. nunquam occupatis (Hiſpaniâ videlicet, Britanniâ, Apuliâ, Calabriâ, Illyrico, &c.) antequam à ſummis Pontificibus illo donaretur ipſe Carolus? Quid ergo præter titulum & inſignia à Leone Carolus accepit? Reſpondemus, ut ea ipſa, quæ jam habebat, non jure tantùm Regis & Patricij Romani, ùt ante coronationem; ſed etiam Imperatoris & Auguſti retineret, videlicet cum prærogativis, præcedentijs, ſuperioritate alijsque, ſi quæ Imperatoribus erant propria; fuiſſe enim aliqua, multoque ampliora, quàm nunc habeant in ſupremos Europæ Principes Cæſares noſtri, patet ex ijs quæ ſuprà diximus; Henricum vide-

(*a*) Vide Aimoinum Gallum, & Monachum Floriacenſem Lib. de geſtis Francorum c. 33.

videlicet II. de Ferdinando M. Hiſpaniæ Rege conqueſtum eſſe, quòd non titulum modò, ſed etiam jus Imperatorium ſibi vendicaret, nolletque Cæſaris imperio & mandatis parere. Deinde hâc Leonis coronatione id eſt conſecutus, ut non tantùm, quæ ad Longobardos bello victos, ſed etiam, quæ ad Græcos pertinebant, ſibi acquireret, cum jure occupandi omnia, quæ conſtaret, injuſtè ab alijs in Occidente poſſideri.

Ad aliud, quod affert Maymburgus, Carolum videlicet deditione Romanorum ipſam urbem Imperij caput & arcem tenuiſſe; multi ſunt qui hoc negant, non tantùm noſtrates, ſed etiam Acatholici ſcriptores, ùt videre eſt apud Illyricum à Bellarmino citatum *lib. 1. de translatione Imperij c. 1. n. 5. & c. 13. ad 11.* & Centuriatores *centuria 8. c. 10.* Unde mirum eſt, Maymburgum inter duo illa principia, quæ ſole clariora, & à nemine dicit poſſe negari, rem ponere adeò controverſam, hoc eſt, novâ demonſtrandi methodo rem dubiam probare per principium æquè dubium. Demus à Carolo miſſos, qui Romanum Populum juramento ſibi obſtringerent, non potuit juſſu & auctoritate Pontificis hoc fieri? Immo ſic factum eſſe patet exemplo Ludovici Pij, quod ipſe Maymburgus allegat, & nos jam ſuprà notavimus; non tam ergo hæc Populi, Senatûsque Romani, quàm Pontificis voluntas & mandatum fuit. Vix aliquem reperias Imperatorem Romanum à Senatu Populoque creatum; ſed omnes vel ſucceſſione, vel à Principe aut exercitu nominati; quis ergo credat Populum Senatumque Romanum auctoritatis vix umbram aliquam ſervantem id auſum facere, quod florens vigensque nunquam fecerat? Sed demus hæc omnia: acceperit Carolus dono Senatûs Populique Romanam urbem; non ſequitur tamen etiam dignitatem Imperialem accepiſſe, quæ loco & urbi non eſt alligata, alioquin qui hanc haberet, continuò Imperator Romanorum eſſet; qui non haberet, non eſſet: quæ omnia ſunt abſurdiſſima, cùm illic quoad jura & poteſtatem ſit Roma, ubi eſt Romanorum Imperator juxta illud Poëtæ:

——— Sejos habitante Camillo
Illic Roma fuit.

Vide laudatum Hermen in faſciculo *lib. 1. c. 3. n. 25.*

Ad exempla Odoacris & Theodorici, quos nomen Imperatoris prætuliſſe Italiâ Româque expugnatis Maymburgus dicit, multò

igitur

igitur magis id Carolum ſuo jure potuiſſe, ſed modeſtiâ retentum. Reſpondemus: mirum eſſe duos & Tyrannos & barbaros ac infideles in exemplum adduci, qui eodem jure nomen Imperatoris, quo Italiam invaſerant, hoc eſt, nullo. Theodorico Conſtantinopoli educato & contra perduelles pro Zenone egregiè bellis defuncto, conſtat, ab eodem Zenone triumphum, Conſulatum, Equeſtrem in foro ſtatuam præmio data, oblatamque inſuper ſpem Occidentalis Imperij, cùm in filium ab Imperatore jam eſſet adoptatus, teſtibus Evagrio *lib. 3. c. 25.* Ennodio *in Paneg.* Jordane Epiſcopo Gotho *in Orat.* &c.

Non ergo Theodoricus, ùt vult Maymburgus, ob Romam Italiamque occupatam, ſed dono Zenonis Imperatorium nomen accepit, quod in tyranni poſteà mutavit; cùm tentato fruſtra Oriente arma in Italiam vertit Benefactori ſuo ingratus: nihil ergo exemplum Theodorici probat; nec etiam, quod additur de modeſtia Caroli: modeſtiæ ſiquidem eſt aliena non uſurpare, nec plùs, quàm deceat, ſibi ſumere: ceterùm ſi Carolus ante coronationem à Leone factam jam Imperium bello, alióve juſto modo quæſierat, non erat cur titulum recuſaret, ſibique conſcientiæ duceret, illis nomen adimere, quibus rem ipſam & Imperium ademerat; non hæc planè modeſtia, ſed hypocriſis fuerit, à qua nemo magis, ùt Carolus, abhorruit, Princeps videlicet bello, victorijs & pietati, non fraudibus & impoſturæ natus.

XI. Ex his ergo, quæ à nobis hucusque diſputata ſunt, palàm eſt, multa eſſe in hiſtoria Maymburgi, quæ notam mereantur. 1. Quod præfatur, ſe in hoc translationis argumento ſententiam non dicturum, adeò tamen dicit, ut videatur ex profeſſo id agere, damnatis, qui aliter ſentiunt, vanitatis & imperitiæ. 2. Quòd opinionem ſuam nullo ex hiſtoria, aut ſcriptoribus teſtimonio & ſuffragio muniat, duabus contentus rationibus, quæ, ùt oſtendimus, ne quidem levis conjecturæ titulum merentur: quaſi verò hiſtoriam ex arbitrio ſuoque ingenio texere liceat, & non potiùs ex authenticis teſtimonijs: & quamvis Maymburgus aliquot ad marginem citet, nemo tamen ad rem facit, cùm nemo illorum dicat, Translationem Imperij auctoritate Leonis non eſſe factam, de quo agitur, & quod Maymburgus probandum ſumpſerat; ſed tantùm magnam partem Occidentis ad Carolum perveniſſe, Ro-

manos Carolo fidelitatem juramento pactos, eidem à populo tanquam Auguſto applauſum eſſe, quæ omnia, ùt patet, extra quæſtionem vagantur. 3. Quòd ſententiæ noſtræ, tot auctoribus, hiſtorijs, rationibus praxique continuâ vallatæ, ſuam tam leviter probatam non tantùm præferat, ſed etiam ſomniare dicat, deludique, qui illam non profitentur, aliam amplexi: enimverò merces ſuas nec raras nec nobiles, & quarum apud Reformatos tanta copia eſt, nimis magno hic auctor venum exponit. 4. Quòd poteſtatem transferendi Regna & Imperia, quam Pontifici negat, optimatibus Regni, immo populo concedat. (*a*) Jam verò longè magis infra dignitatem Principis eſt, populo ſubmitti, cui imperat, ab ejusque arbitrio in ſumma rerum pendere, quàm ſummo Pontifici, Chriſtique Vicario; nec facilè Principem reperias, qui malit proprijs ſubditis, quàm Sacerdotum maximo ſubjici; nec tam ſuo, quàm DEI nomine imperanti. Quòd ſi judice Maymburgo nihil derogat Principum dignitati, ſi ex populi judicio pendeant, cùm illis videbitur, Regnum & poteſtatem amiſſuri, magis derogabit, ſi Papæ hoc concedamus? & Regni cauſas non infimæ plebi, quæ levitate, odio, partium ſtudijs lucroque facilè corrumpitur, deferamus? ſed Apoſtolicæ Sedi, à qua utpote remota magiſque placabili minùs etiam periculi eſt; & ſi concedatur, dari aliquem caſum, in quo ſubditis juramento ſolutis Regnum Principi abrogari poſſit, concedi omnino debet, eſſe in ſummo Pontifice poteſtatem judicialiter declarandi hîc & nunc ſubditos juramento non obſtringi, ſed poſſe & debere Principem abdicari, eumque jure imperandi excidiſſe: interpretationem ſiquidem juris divini, quantùm videlicet & in quibus circumſtantijs obliget, vel non obliget; ſicut etiam cauſas juramenti ad forum Pontificium pertinere, utpote ſpirituales in confeſſo eſt apud omnes, propter textum apertum & notatu digniſſimum *Deut. 17. v. 8.* (*b*) Quidquid ergo dicatur, vel ex ipſa ſententia Maymburgi, negari tandem ſummo Pontifici non poteſt Reges deſtituendi poteſtas, ſive dicas hanc poteſtatem eſſe veræ jurisdictionis, ſive neceſſariæ, generalis, & auctoritativæ declarationis & interpretationis, quæ in cauſis, maximè arduis, qualis eſt, de qua nunc agimus, ad ſolum Pontificem pertinet. Deni-

(*a*) Vide hiſt. Iconoclaſt. l. 2. fol. 186. & l. 4. f. 42. & f. 61.
(*b*) Vide Sanchez de matrimon. lib. 8. d. 6. n. 4. Abbatem in c. 1. de poſtulat. Prælat. n. 18. Laym. de legibus. c. 18.

Denique, ut memoriæ cauſâ, quæ hucusque de translatione Imperij dicta ſunt, brevi dilemmate complectamur. Aut Græci jus aliquod in Occidentis Imperium habebant, cùm Carolus Imperator acclamatus eſt, aut nullum? ſi nullum, cur ergo Nicephorus Logotheta, qui Conſtantino & Irenæ ſucceſſit, tandem in translationem Imperij conſenſit, & Neapoli, Siciliâ, Calabriâ, Apuliâq; retentis, Occidentem Carolo ceſſit? Maymburgus *lib. 4. hiſt. Iconoclaſt.* Morer. *in Dictionar. hiſt.* Cur Imperatores Græci teſte eodem Maymburgo adeò indignati ſunt Carolo, ut hæc Leoni Armeno cauſa fuerit Catholicos totâ Græciâ perſequendi, quòd ſpem omnem Occidentis amiſiſſet? Et denique, cur omnium hiſtoricorum Vox & ſententia eſt, Imperium à Græcis ad Carolum anno DCCC. victis Longobardis translatum, ſi jam antè Imperio caruerant? Si verò Græci jus aliquod Imperiale in Occidente adhuc habebant, hoc dicimus in Carolum à Leone translatum, non bello quæſitum, quod cum amicis nullum erat, nec eſſe poterat, juſtitiâ integrâ. Quid enim in Carolum Græci offenderant, ut illos Imperio Occidentis exueret jam compoſitâ pace? Planè Maymburgus Carolum non Victorem, ſed Uſurpatorem alieni facit. Eſt enim notandum, victo Aldagiſo Deſiderij filio, qui cum claſſe Græcorum in Italiam tranſmiſerat, anno DCCIIC. veniſſe Aquiſgranum ab Irene ad Carolum Legatos, qui pacem offerrent, & animum prætentarent ad nuptias cum Imperatrice jungendas: hæc enim cùm thronum, extincto filio Conſtantino inſediſſet: duorum procerum Stauracij & Aëtij potentiam verita, animum ad nuptias cum Carolo adjecerat. Miſſi hoc anno Legati & Amores cum Imperio promiſſi. Cauſa legationi prætexta, Siſinij fratris Taraſij Patriarchæ, nuper bello capti liberatio: Legati à Carolo benignè accepti, & omnia, quæ poſtulabant, conceſſa. Contigit hæc Legatio biennium ante Caroli Imperium: nam auditâ Conſtantinopoli ejusdem coronatione miſſa alia eſt apparatior legatio ab Irene, thorum & thronum offerente. Meminerunt legationis primæ Annales Francici auctore Adelmo Benedictino ad eundem annum. Spondanus ibidem, & omnium clariſſimè Maymburgus *lib. 4. hiſt. Iconoclaſt. Anno DCCCI. fol. 70.* Qui auctor (ut hoc quoque ingenuè dicamus) ſanctiùs utique veritati defendendæ, quàm impugnandæ calamum locâſſet, antiquitate oppreſsâ; nec deerant alia contra hæreticos argumenta, quibus

bus ingenium & eloquentiam impenderet; ſed maluit claſſicum diſcordijs canere, fatali noſtrorum temporum malo, quibus oſtentando ingenio antiquis nova præponimus; non quia meliora, ſed quia recentia, & ideò admirationi, & plauſui conjuncta: quàm enim difficile, tam glorioſum creditur, contra omnes potiùs, quàm cum omnibus ſapere: & ipſa tamen, quæ novitate placebant, faſtidio erunt, cùm inſenuerint, antiquis in gratiam receptis.

Hæc eſt ergo celebris illa Imperij ad Francos per Leonem III. facta translatio, quam nos temporibus ſuis diſtinctam dedimus, ut tantò evaderet clarior. Jam videamus, quomodo à Francis ad Germanos Saxones pervenerit.

XII. Anno DCCCXIV. Moritur Aquiſgrani pleuritide Carolus Imperator, quem ut magnum efficerent, natura, religio, fortitudo, omnesque politicæ ac militares ſcientiæ, & fortuna certârunt; vix alium Principem reperias, quem huic exæques: uno tantum vitio notatus, quòd Gallicum florem alienis vagiſque amoribus fœdavit: ſed hanc quoque labem pœnitentiâ exterſit, lachrymis, jejunijs, eleemoſynis, cilicinâ veſte, inter quæ ſenectutem & vitam conſumpſit, teſte Thegano Chorepiſcopo Trevirenſi *de geſtis Ludovici*: ut merito de Carolo dicas, quod olim S. Ambroſius de Davide: *Peccavit Carolus, quod ſolent Reges: ſed pœnitentiam geſſit, flevit, ingemuit, quod non ſolent Reges.* De Carolo inter Sanctos recepto, vide Baron. *ad annum DCCCXIV.*

Scribit idem Theganus, vulgatâ Caroli morte, tantum fuiſſe ubique luctûs & lachrymarum, ut crederes communi Patre mundum orbatum eſſe. Carolo Ludovicus cognomento Pius ſucceſſit. Inter alia præclarè à Carolo facta ejusque magnitudini paria, illud etiam refertur, voluiſſe ingenti foſsâ per Franconiam in Mœnum ductâ, Rheno Danubium, & Oceano Pontum Euxinum conjungere, ſed pluvias, bella, mortem ipſam interceſſiſſe indignante velut naturâ ſuos limites moveri.

Anno DCCCXVII. Ludovicus Pius Imperator Caroli filius in comitijs Aquisgranum indictis confirmat omnia, quæ à Pipino avo, & Carolo patre, Eccleſiæ Romanæ donata fuerant, aut reſtituta, additis Romanâ civitate cum ſuo Ducatu, Exarchiâ Ravennenſi, Sardiniâ, Siciliâ, Corſicâ inſulis, Ducatu Beneventano,

Spo-

Spoletano, Neapoli, Calabriâ, &c. & præſertim liberâ Pontificis electione (*a*)

In eodem hoc Aquisgranenſi conventu filium Lotharium Ludovicus coronat; nepotem verò conjurationis reum, convictumq; oculis privat.

Anno DCCCXXX. Nova in Ludovicum conſpiratio à Pipino filio Rege Aquitaniæ. Cauſa in Patrem armandi, quòd Bernardum Hiſpanum hominem cuſtodiæ & cubili præfeciſſet, Francis dolentibus externum præferri. Hinc nata, aut potiùs ab æmulis ſparſa ſuſpicio, Imperatrice Judithâ Bernardum frui. Sed Lotharius filius & collega Imperij cum exercitu adveniens patrem diſcrimini exemit. Juditha in Monaſterium detruſa & velata. Aquitania Pipino adempta.

Anno DCCCXXXIII. Iterum armati in Ludovicum Auguſtum filij Pipinus, Lotharius, Ludovicus; & jam prælio congreſſuris, Gregorius IV. Papa interceſſit, pugnamque diremit. Gregorio in Italiam reverſo, renatæ lites & diſſidia. Lugduni Conventus habitus, & Imperium Auguſto ademptum: quod decretum à Pontifice maximo continuò reſciſſum, & Archiepiſcopi Lugdunenſis temeritas mulctata. Æmilius *rerum Francic. in Ludovico Pio.*

Anno DCCCXXXIV. Ludovicus dignitati & Imperio reſtitutus, filij in gratiam recepti, perduelles mitiùs, quàm metuerant, puniti.

Anno DCCCXXXVIII. Imperium à Ludovico inter filios diuiſum Lotharium & Carolum Calvum: Ludovico filio indignante, Carolum natu minimum ſibi in regnorum diviſione præpoſitum: hinc nata bella. Ludovicus Auguſtus paullo pòſt ſanctiſſimè functus.

Anno DCCCXLI. Gallia civili bello affligitur, Lothario Imperatore, qui Ludovico Auguſto ſucceſſerat, Monarchiam excluſis fratribus meditante: ſigna inter fratres collata: Carolus & Ludovicus victores; Lothario pax data.

Anno DCCCXLII. Lotharius Imperator infeſtis ſignis in fratres movet: iterum vincitur: & in Conventu Aquiſgranenſi Re-

(*a*) Vide c. ego Ludovicus diſt. 63. & Sigonium l. 4. de Regno Italiæ. Baronium ad hunc annum Leon. Oſtiens. lib. 1. Chron. Caſſin. c. 18. Ivon. p. 5. c. 14. Anaſtaſ. Bibliothecar. &c.

gno & Imperio eijcitur, duobus fratribus Ludovico & Carolo ab Epiſcoporum conventu ſuffectis: ſed exactum ab ijſdem juramentum de juſtâ Regnorum adminiſtratione. Verba Epiſcoporum à Nithardo Francorum nobiliſſimo & Caroli M. ex filia nepote *lib. 3.* hæc referuntur. *Et nos*, inquiunt, *auctoritate divinâ & illud ſuſcipiatis, & ſecundum Dei Voluntatem regatis, monemus, hortamur, atque præcipimus.*

Sed anno ſequenti Carolus & Ludovicus victoriâ modeſtiſſimè uſi, Lotharium fratrem in ſocietatem Regni admittunt. Francia Carolo data, hoc eſt, quidquid Arari (vulgò Saona) Rhodano, Scalde, Moſa, Oceano, Pyrenæo ſaltu continetur. Ludovico Germania & Hungaria ceſſit. Reliquæ opes ac Imperium, & Lotharingia Lothario relicta. Æmilius *initio vitæ Caroli Calvi.*

Anno DCCCXLV. Dani ſeu Northmanni Gallias populantur, DEO per Gentiles rapinas bonorum Eccleſiaſticorum vindicante. Spondanus *ad hunc annum.* Vide Lupi Ferrarienſis *epiſt. 42.* Ubi animadvertit, Carolo Francorum Regi nihil proſperi, ex quo manus in bona Eccleſiaſtica conjecerat, eveniſſe. Godefridus Northmannorum Dux in ſocietatem regni à Carolo receptus, & pars Franciæ, quam Northmandiam vocant, data.

Anno DCCCLV. Lotharius Auguſtus, Imperij & Mundi ſatur in Monaſterium ſe abdit, & Religionem profitetur: ſuccedit Ludovicus II. Lotharij filius.

Anno DCCCLX. Pax inter Francorum Reges Carolum calvum, Ludovicum fratres, & nepotem Lotharium compoſita: ſed paullo pòſt à Carolo abrupta; hinc à Ludovico & Lothario querelæ ad Nicolaum delatæ, petitumque, ut Caroli ambitionem compeſceret; inter alia: *Oporteret præterea veſtra auctoritatis jubar propter generalem ſollicitudinem noſtros inviſere fines, ut quos nulla pacis fœdera, nulla movent fraterna charitatis viſcera, nulla nectunt conſanguinitatis ligamenta, Apoſtolica invectio ad cenſuram eccleſiaſticam venire compellat: & quidem ſanctiſſimi prædeceſſores veſtri per ſuam præſentiam, ac pium laborem plurima correxerunt, immo per legatos ac litteras abſentes corpore, ſed ſpiritu ſancto præſentes innumera, quæ in abruptum lapſa fuerant, revocárunt. De cetero, ſi aliquis Regum, quod abſit, vel fortè aliqua contumax perſona veſtra Beatitudinis admonitionem parvipendere præſumpſerit, latere non poterit.* (a)

Anno

(a) Vide totam epiſtolam apud Baron. Anno DCCCLX. n. 27.

Anno DCCCLXII. Lotharij Francorum Regis amores extra thorum progreſſi, & Epiſcoporum turpiter adulantium conniventia Galliam vix non perdunt. Amabat jam à puero Waldradam virginem, quâ ut potiretur, Theutperga legitima conjux abdicata: additæ inſuper criminationes, quæ repudium excuſarent, & colorem inducerent: &, quod mireris, binis Epiſcoporum conventibus Aquiſgranenſi & Metenſi repudium admiſſum: dicebant Theutpergam Lothario jam legitimis nuptijs cum Waldrada implicito adjunctam eſſe, non ergo uxorem ejectam, ſed pellicem; addebant inceſtûs cum fratre compertam. Colonienſis & Trevirenſis Archiepiſcopi præcipuam defendendo Regi perditè amanti operam locârunt: Nicolaus Papa I. re intellecta & conventuum acta reſcindere, & Archiepiſcopos communione fidelium excludere, damnatis cum Waldrada nuptijs. Archiepiſcopi Pontificem fruſtra placare conati Photio Schiſmatico Patriarchæ ſe jungunt. Pontifex cenſuris in mœchum fulminat, & jacturam Regni Lothario minatur. Spondanus *ad annum 866.*

Anno DCCCLXVIII. Mortuo Nicolao Hadrianus II. ſuccedit. Lotharius cum regio comitatu Romam profectus in urbem admittitur; acceſſuro ad aram ſacrumque Epulum; *Cave*, inquit Pontifex, *hoc corpus DEIq; ſanguinem attingas impudico adhuc animo; ſi pellicem ejurâſti, hic veniam tibi & pacem offero: ſi retines, venenum tibi pro remedio ſumes*: & ad Aulicos converſus: *Si domino*, inquit, *& Regi tuo Lothario in adulterij crimine favorem non præſtitiſti, neq; conſenſum tribuiſti, & Waldradæ aliisve ab hac ſede Apoſtolica excommunicatu non communicâſti, Corpus & Sanguis Domini noſtri Jeſu Chriſti proſit tibi in vitam æternam.*

Lotharius comitesque nihil hâc voce territi accedunt intrepidè, immo petulanter: eodemque anno è vivis ſublati pœnas contemptæ religionis dederunt. Aimoinus *lib. 5. c. 21.* Lothario mortuo ejusdem Regnum Carolo calvo à proceribus delatum, excluſo Ludovico Imperatore defuncti fratre, & ſucceſſore legitimo. Id ubi Hadriano innotuit, miſſis continuò legatis jubet Carolum alieno Regno abſtinere, ni faciat, graviter puniendus. Verba Pontificis ad Regem, Regnique Epiſcopos hæc ſunt, apud Aimoinum *lib. 5. c. 24. Regnum quondam Lotharij, quod Ludovico Imperatori Spirituali filio ejus hereditario jure debebatur, & quod ad eum poſt mortem ipſius Lotharij redijt, mortalium nullus invadat, nullus commoveat, nullus ad ſe conetur* in-

inflectere: quòd ſi quis præſumat, non ſolùm per noſtræ auctoritatis miniſterium infirmabitur, verùm etiam vinculis anathematis obligatus, nomine Chriſtianitatis privatus, cum Diabolo omnino locabitur: & ſiquis de Epiſcopis tam nefariæ temeritatis auctorem vel tacendo fugiet, vel non reſiſtendo conſentiet, non jam paſtoris, ſed mercenarij nomine ſe nôrit fore cenſendum. (a)

Anno DCCCLXXVI. Carolo Calvo à Joanne VIII. Pontifice Maximo Imperium collatum excluſo Ludovico majore natu: quòd à Carolo contra Saracenos auxilium ſperaretur: confirmata hæc Imperij collatio à Prælatis Franciæ in Synodo Pontigonenſi. Aimoinus *l. 5. c. 33.* Mortuus Ludovicus Germaniæ Rex liberum Carolo fratri Imperium relinquit.

Anno DCCCLXXVII. Carolus veneno extinguitur, & Imperium Ludovico Balbo filio relinquit.

Anno DCCCLXXIX. Moritur Ludovicus Balbus: & Anno DCCCLXXXI. Carolus Craſſus Calvi frater Italiam vi occupat, & à Joanne VIII. Auguſtus creatur. Aimoinus *lib. 5. c. 60.* Ludovicus Balbus tres filios reliquit Ludovicum, Carlomannum, & Carolum Simplicem. Carlomanno Regi ſucceſſit Ludovicus filius cognomento Ignavus.

Anno DCCCLXXXVIII. Decedit Carolus Craſſus à ſuis Regno dejectus; & Arnulpho Carlomanni filio ſuffecto, Imperium Francicum miſerè in factiones ſcinditur & conflictatur. In Italia Berengarius Dux Forojulienſis Rex acclamatur. Guido Lamberti Ducis Spoletani filius Imperium, in Gallijs Odo Comes Pariſienſis, & Rudolphus Conradi filius regnum uſurpant: ſolus Regiæ ſtirpis Carolus ſimplex legitimus Regni hæres ſupererat; ſed puer, & tot Tyrannis impar. Huc Imperium à morte Caroli M. evaſerat ambitione & diſcordijs ſciſſum.

Anno DCCCXCII. Wido Dux Spoletanus Imperator à Formoſo Pontifice, qui Stephano ſucceſſerat, renuntiatur, Berengario, & Arnulpho indignantibus.

Anno DCCCXCVI. Arnulphus Rex Germaniæ Romam capit, in eos, qui Pontificem afflixerant, animadvertit, & ab eodem coronationem & Imperium extorquet, cùm priùs Widonem ejusque filium Lambertum Imperatores dixiſſet.

Anno

(a) V. etiam cap. 26. apud eundem Auctor. Baron. ad Annum DCCCLXX.

Anno DCCCXCVIII. Carolus ſimplex Ludovici Balbi filius legitimus Francorum Rex fœdus cum Northmannis ethnicis parat, eorum armis contra Odonem uſurus Franciæ Tyrannum; ſed Fulco Archiepiſcopus Rhemenſis re intellectâ Carolum ab incœptis revocat, minatus, niſi impio fœdere abſiſtat: *Se nunquam ei fidelem extiturum, ſed & quoscunq; poſſet, ab ejus fidelitate revocaturum, & cum omnibus coëpiſcopis ſuis ipſum Regem ejusq; ſequaces excommunicaturum, atq; æterno anathemate damnaturum.* Verba ſunt Fulconis apud Flodoardum *lib. 4. cap. 5.* Paruit Carolus bene monenti, & Deus in præmium auditi ſacerdotis, Odonem Regni æmulum è medio ſuſtulit.

Anno DCCCXCIX. Arnulphus & Wido Imperatores morte ſublati.

Annus DCCCC. Ob Principum factiones intruſosque, ùt quisque prævalebat, Pontifices, Eccleſiæ fatalis fuit.

Anno DCCCCVI. Coacta Romæ Synodus, in qua à Joanne IX. Pontifice examinatis duorum Regum Berengarij videlicet & Lamberti Widonis filij juribus, ex omnium Patrum ſententia Lambertus Berengario, quòd vi coronationem extorſiſſet, præfertur. (*a*)

Anno CMVIII. Romæ corrupti mores peccandique libertas eò devenerant, ut meretrici omnia parerent; Maroziam vocabant: fœminam opibus, familiâ, clientelis, & præſertim vultu formâque præpotentem; ex cujus arbitrio nutuque Pontifices alij ſubmoti, alij evecti, ùt plus gratiæ apud fœminam habebant, Româ, quis crederet? meretrici obſequente.

Anno DCCCCXII. Moritur Ludovicus Germaniæ Rex, & filius Arnulphi Imperatoris: in quo Reges Germani familiæ Carolinæ defecerunt; Ludovicus enim duas tantùm filias reliquit Placidiam & Mathildam: Placidia Carolo I. Franciæ, Mathilda Henrico Aucupi Saxoniæ Ducibus junctæ. Jure legitimæ ſucceſſionis Regnum Germaniæ ad Carolum ſimplicem Franciæ Regem ſpectabat, utpote ex familia Carolina natum: ſed magnates Germani, Carolo ob ignaviam contempto, Ottonem Saxoniæ Ducem ad Regnum, vacuamque coronam vocant & hoc Principatum recuſan-

(*a*) Luitprandus lib. 1. cap. 10, Spondanus ad hunc Annum.

cuſante Conrado deferunt. Otto Friſing. *lib. 6. c. 16.* Moretus *in vita Conradi I.* Spondanus *ad hunc annum.*

Notat Joannes Tilius *in Chronico Regum Francorum: Tot diſſidia, rerumq; fluctus in Gallia extitiſſe à Carolo Calvo ad mortem Caroli ſimplicis, ut vix serio ſciri poſſit, quis potiſſimum regnârit.*

Anno DCCCCXV. Joannes X. Berengarium Forojulienſium Ducem, poſteà Italiæ Regem ob bellum Saracenis illatum Imperatorem ungit. Sigon. *de Regno Ital. lib. 6.*

Anno DCCCCXIX. Moritur Conradus Germaniæ Rex, & Henricum Aucupem Saxoniæ Ducem Ottonis filium Regni ſucceſſorem habet. Henricus cùm velatam viduam duxiſſet, ab Epiſcopis citatus, facti pœnitens Romam pedes proficiſcitur, & viduam dimittit illuſtri pœnitentiæ exemplo.

Anno DCCCCXXIV. Berengarius Imperator, quòd Hunnos, & Hungaros in Italiam evocâſſet, odio Rudolphi Francorum Regis, à ſuis occiditur.

Anno DCCCCXXVI. Hugo Comes Provinciæ vel Arelatenſium eligitur Italiæ Rex.

Anno DCCCCXXIX. Moritur Carolus Simplex relicto filio Ludovico.

Anno DCCCCXXXVI. Moritur Henricus, & Regnum Germaniæ Ottoni filio relinquit. In Gallia mortuo Rudolpho Rege inungitur Ludovicus tranſmarinus, qui in Anglia metu Tyrannorum educabatur, Caroli Simplicis filius.

Anno DCCCCXXXVII. In comitijs generalibus Aquiſgranum indictis, Otto Magnus Henrici Aucupis filius Rex Germaniæ pronuntiatur, & ab Archiepiſcopo Moguntino ungitur.

Anno DCCCCL. Lotharius ultimus Francorum in Italia Rex veneno perit, eamque Berengarius invadit. Adelais Lotharij conjux, & Agapetus II. Papa Ottonem Germaniæ Regem & victorijs florentem contra Berengarij Tyrannidem in Italiam vocant. Leo Oſtienſ. *lib. 1. cap. 64.* Otto Italiam ingreſſus Berengarium filiumque vincit, & in fugam vertit; Adelaidem Lotharij Conjugem ducit. Flodoardus in Chron. *ad annum DCCCCLI.* Obſerva, Ottonem omnes ferme provincias, quas olim Carolus poſſederat, vendicaſſe, ſuoque Regno adjeciſſe.

Anno

Anno DCCCCLX. Cùm Berengarius Italiam miſerè vaſtaret, Joannes XII. Ottonem implorat contra Hunnos bellantem, eique Imperium & Urbem offert, ſi à Berengario ablata reſtituat Romanæ Sedi, eique juramento ſe addicat. *Exſtat juramentum Ottonis in c. Tibi Domino 33. diſt. 63.* Otto Berengarium iterum fundit, Romam invehitur, & Imperator acclamatur: à Joanne XII. inungitur, & omnes Pipini & Caroli M. donationes confirmat: Magnus & ipſe ob res pace & bello præclarè geſtas appellatus. (*a*)

Anno DCCCCLXIII. Graviſſimæ inter Pontificem & Ottonem Imperatorem natæ ſimultates. Cauſa diſſidij, quòd hoſtibus Pontificis favere, & ablata Eccleſiæ reſtituere nolle Otto diceretur. Ergo Pontifex Adalberto Berengarij filio adhærere, contempto jurejurando, quo ſe Ottoni adſtrinxerat. Imperator miſſis Legatis innocentiam ſuam purgat, ſed implacato Pontifice, Romam cum exercitu advolat, Romanos in poteſtatem recipit, eosque juramento adigit, nunquam alium Pontificem electuros, quàm quem Otto filijque vellent: Concilium dein coactum, ubi Joannes XII. in ordinem redactus, & Leo ſuffectus eſt. (*b*) Hic eſt ille Leo VIII. cujus meminit Gratianus. *in c. Synodo diſt. 63.* Cùm Romani Joannem revocâſſent, illoque extincto Benedictum V. ſuffeciſſent, Roma ab Ottone iterum capta, Romani ad ſatietatem cæſi, Benedictus exilio deportatus, & Leone vivis exempto, ejusdem Ottonis juſſu Joannes XIII. electus.

Anno DCCCCLXVII. Firmata inter Pontificem & Ottonem Imperatorem amicitia, ejusque filius Otto II. ab eodem Joanne Pontifice Auguſtus coronatus. Obijt Otto Magnus Anno DCCCCLXXIII. & Imperium Ottoni filio reliquit.

Sic Imperiũ Rom. à Francis Carolinæ ſtirpis, ad Francos Saxonicæ Domûs & familiæ tranſijt. Primus Imperator Otto Magnus, non Henricus I. cognomento Auceps, renuntiatus eſt: nam teſte Witichindo *l. 1. geſt. Saxonic.* Cùm Henrico offerretur unctio, & Diadema à ſummo Pontifice, non ſprevit, nec tamen ſuſcepit: *Satis*, inquiens, *mihi eſt, ut præ meis Majoribus Rex dicar, & deſigner divinâ agente gratiâ & veſtrâ pietate: penès meliores verò nobis unctio & diadema ſit, tanto honore nos indignos arbitrámur.*

Abbas

(*a*) Vide Baron. ad annum DCCCCLXII.
(*b*) Vide Baron. ad annum DCCCCLXIV.

Abbas Urſpergenſis in Chronico *Anno DCCCCXX. Henricus*, inquit, *renuit diadema & unctionem, ſolo nomine Regis contentus.* Albertus Kranz. *lib. 3. Saxon. c. 8. Henrico diadema cum conſecratione ad imperialem dignitatem Joannes repromiſit: Henricus autem ſatis ſibi videri reſpondit, quòd primus ad Regni culmen perveniſſet, diadema Imperij majoribus debitum.* (*a*) Ubi plurimorum teſtimonijs clarè oſtendit, fuiſſe hanc translationem Imperij factam auctoritate ſummi Pontificis.

Ceterùm in toto hujus ſecundæ translationis contextu, multa iterum exempla occurrunt à ſummis Pontificibus in Reges exercitæ poteſtatis. Nam Concilij Compendienſis & procerum Franciæ decretum, quo Ludovico Pio Imperium abrogabatur filijs tradendum, Gregorius IV. reſcindit, & Auguſtum loco reſtituit. Lotharius Imperator in Conventu Aquisgranenſi ab Epiſcopis Regno & Imperio dejicitur. Nicolaus I. Lothario, niſi abdicata pellice, Theutpergam uxorem recipiat, Regni jacturam minatur. Hadrianus II. jubet Carolum Calvum Regnum, quod invaſerat, Ludovico Imperatori legitimo hæredi reſtituere, nec obtemperanti pœnas indicit. Joannes VIII. Carolo Calvo, excluſo fratre natu majore, Imperium confert, & hanc collationem Epiſcopi Galli in ſynodo Pontigonenſi ratam habent. Plura omittimus, ſuoque loco reſervamus.

XIII. Accedamus jam ad ipſam Decretalem recitandam, cujus ſcribendæ hæc occaſio fuit. Mortuo Henrico V. Imperatore, quem Cæleſtinus III. excommunicaverat, Philippus Henrici frater & Sueviæ Dux pluribus Principum ſuffragijs electus fuerat, & Moguntiæ unctus coronatusque, acceptâ tamen priùs, & ſecretò excommunicationis abſolutione per Legatos Apoſtolicos, quâ tenebatur ob invaſum Eccleſiæ patrimonium. Sed alia minorque Principum pars Ottoni Saxoniæ Duci in conventu Aquisgrani habito Imperium ac coronam defert. Legatus Sedis Apoſtolicæ, ut factiones componeret, Ottonem legitimum Imperatorem dicit, & Henricum abdicat. Re ad Innocentium III. delatâ & ipſe pro Ottone præſentem Decretalem dedit. V. Raynaldum *ad annum MCC. n. 22.*

INNO-

(*a*) Vide Bellarm. de translatione Imperij l. 2. c. 2. & c. 3.

INNOCENTIVS III.
DUCI CARINTHIÆ.

VEnerabilem fratrem noſtrum Salisburgenſem Archiepiſcopum, & dilectum filium Abbatem De Salem, & nobilem virum Marchionem Orientalem, quorundam Principum nuntios ad Sedem Apoſtolicam deſtinatos benignè recepimus, & eis benevolam duximus audientiam indulgendam &c. Nos qui ſecundum Apoſtolicæ ſervitutis officium ſumus ſingulis in juſtitia debitores, ſicut juſtitiam noſtram nolumus ab alijs uſurpari, ſic jus Principum nolumus nobis vendicare. Unde illis Principibus jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, recognoſcimus, ad quos de jure ac antiqua conſuetudinè noſcitur pertinere, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujusmodi ab Apoſtolicâ Sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in perſonam magnifici Caroli à Græcis tranſtulit in Germanos. Sed & Principes recognoſcere debent, & utique recognoſcunt, ſicut ijdem in noſtra recognovêre præſentia: quòd jus & auctoritas examinandi perſonam electam in Regem, & promovendam ad Imperium ad nos ſpectat, qui eum inungimus, conſecramus, & coronamus, &c. Nunquid enim ſi Principes non ſolùm in diſcordia, ſed etiam in concordia ſacrilegum quemcunque, vel excommunicatum in Regem tyrannum vel fatuum, hæreticum eligerent, aut Paganum, nos inungere, conſecrare & coronare hominem hujusmodi deberemus? Abſit omnino. Objectioni ergo Principum reſpondentes, aſſerimus, quòd Legatus noſter approbando Regem, & reprobando Ducem nec Electoris geſſit perſonam, nec cognitoris, ſed denuntiatoris officium, quia perſonam Ducis ejusdem indignam, & perſonam Regis denuntiavit idoneam, quoad Imperium obtinendum,

non tam propter ſtudia eligentium, quàm propter merita electorum, quamvis plures ex illis, qui eligendi Regem, Imperatorem promovendum de jure & conſuetudine obtinent poteſtatem, conſenſiſſe perhibeantur in ipſum Regem, & ex eo quòd fautores Ducis abſentibus alijs, & contemptis ipſum eligere præſumpſerunt, pateat eos perperam proceſſiſſe, unde privilegium meruerunt amittere, qui permiſſâ ſibi abuſi ſunt poteſtate, &c. Nos utique non Ducem, ſed reliquum reputamus & nominamus Regem, Juſtitiâ exigente. Quòd autem, cùm in electione vota Principum dividuntur, poſt admonitionem, & expectationem alteri partium favere poſſimus, maximè poſtquam à nobis unctio conſecratio, & coronatio poſtulantur: jure patet pariter & exemplo. Nunquid enim ſi Principes admoniti & exſpectati vel non potuerunt, vel noluerunt in unum propoſitum convenire, Sedes Apoſtolica Advocato & Defenſore carebit? eorumq; culpa ipſi redundabit in pœnam &c. &c. Nobilitatem ergo tuam monentes per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus à præfato Duce recedas omnino, non obſtante juramento, ſi quod ei ratione Regni fecisti, cùm (eo quantùm ad obtinendum Imperium reprobato) juramentum hujusmodi non debeat obſervari.

Obſerva circa præſentem Decretalem, ipſos etiam Principes Electores agnoviſſe & faſſos eſſe, quòd Jus & auctoritas examinandi perſonam electam in Regem, eamque ad Imperium promovendi, ad Pontificem ſpectet, ùt patet ex illis verbis: *Sed & Principes recognoſcere debent. & utiq; recognoſcunt, ſicut ijdem in noſtra recognovêre præſentia &c.* Neque hoc Pontifex unquam diceret, multoque minùs ſcriberet, niſi compertum, & planè certum; alioquin facilè, claroque ſole falſi convincendus. Deinde in eadem Decretali inſinuat Innocentius rationem, ob quam Regna & Imperia indirectè & caſualiter ſubjaceant pontificum auctoritati, ubi dicit: *Nunquid enim ſi Principes vel non potuerunt, vel noluerunt in unum propoſitum convenire, Sedes Apoſtolica Advocato & Defenſore carebit, eorumq; culpa ipſi redundabit in pœnam?*

§. VI.

§. VI.

Quartus textus Canonicus ex Clementina unica, de Jurejurando.

SUMMARIA.

1. *Quo tempore Collegium Electorale, & à quo inſtitutum.*
2. *Negari non poteſt à Summis Pontificibus id factum.*
3. *Probatur auctoritate Concilij Viennenſis.*
4. *Refutatur Ludovicus Maymburgus.*

I.

QUo tempore Jus eligendi Romanum Imperatorem ad Principes Germaniæ pervenerit, incertum eſt. Aventinus *lib. 5. Annal.* & Onuphrius Panvinus *lib. de Comitijs.* Volunt Collegium Electorale à Friderico II. inſtitutum, & à Gregorio X. confirmatum. Obijt Fridericus II. MCCL. Gregorius verò Anno MCCLXXVI. Onuphrius credit, Jus eligendi ad Septemviros reſtrictum in Concilio Lugdunenſi, quod Anno MCCLXXIV. auctoritate Gregorij X. convocatum eſt. Alij Gregorio V. attribuunt, natione Germano, Nepoti Ottonis III. qui Anno DCCCCIC. deceſſit. Hanc opinionem Bellarminus, & ſæpe laudatus Morerus in ſuo dictionario hiſtorico, ubi agit de Gregorio V. tuentur. Eamque multæ probant magnæque rationes. *Primò:* Quòd Sigebertus ad Annum MII. ſcribat, Ottonem III. inter alia cum Papa Gregorio V. de ijs quæ ad Imperij Jura ſpectant egiſſe. *Secundò:* Quòd Otto I. alijque deinceps usque ad Ottonem III. privilegio Leonis VIII. quod habetur *c. in ſynodo diſt. 63.* Succeſſorem elegerint, idque propagatum, ùt diximus, usque ad Ottonem III. poſt quem jus eligendi penès Germaniæ Principes fuit; oportet ergo hoc tempore mutationem aliquam circa Electores factam eſſe, alioquin Imperatores eo privilegio tam magno, tamq;

utili ſucceſſores nominandi nunquam abſtinuiſſent. *Tertiò:* Quòd Otto III. liberis & ſpe liberorum carens, ne poſt ejus mortem cauſâ electionis diſcordiæ Germaniam agitarent, vicino maximè & vigilante ad omnia Gallo, cum Pontifice ſic convenerit.

Illud ſaltem vero propius eſt, numerum ſeptem Electorum non à Gregorio V. fuiſſe inſtitutum, ſed ab Innocentio IV. in primo Concilio Generali Lugdunenſi Anno MCCXLV. Ubi obſerva in numero Electorum Eccleſiaſticorum tertium poni Archiepiſcopum Salisburgenſem, uti habetur in Actis Concilij Lugdunenſis à Severino Binio *editis Tomo III. Conciliorum p. 2. fol. 167. edit. Colon.* Ubi hoc ordine Electores ponuntur.

Electores Imperatorum Laici

Dux Auſtriæ.
Dux Bavariæ.
Dux Saxonum.
Dux Brabantiæ.

Prælati

Archiepiſcopus Colonienſis.
Archiepiſcopus Mogunt.
Salisburgenſis.

Iſti, ducentur in Inſulam quandam Rheni, & dimittentur ſoli in ea, & amovebuntur omnes navuculæ, & hi tractabunt de electione Imperatoris: nec adveniet aliquis ad eos, donec ſint concordes. Huic negotio præerit Archiepiſcopus Colonienſis, ſecundus Moguntinus, tertius Salisburgenſis. Hæc inter acta Concilij Lugdunenſis. Vide etiam Baronium *Ad annum DCCCCXCVI. num 64.* Et Matthæum Pariſienſem Monachum S. Albani in Anglia, qui hiſtoriam ſuam perduxit uſque ad Annum MCCLIX. adeoq; vixit tempore, quo Concilium primum Lugdunenſe celebratum eſt. (*a*)

II. Sed quidquid de tempore & Pontifice in individuo ſit, qui jus eligendi ad ſeptem Germaniæ Principes tranſtulit, certum eſt, ab aliquo Summorum Pontificum translatum eſſe; præter enim Scriptores, quorum plurimos videre eſt apud Bellarminum *lib. 3. c. 3. de translat. Imperij.* docent ipſi Lutherani Centuriatores; quorum

tamen

tamen primæ, potiſſimæque & innatæ velut partes ſunt, quidquid Eccleſiæ Romanæ decorum & glorioſum eſt, pertinaciter negare.

Sic ergo Centuriatores loquuntur *Centuria 10. c. 10. Gregorius ſuam patriam (Germaniam) inſigni aliquâ dignitate ornaturus ſanxit, ut penès ſolos Germanos eſſet jus eligendi Regem, qui poſt diadema à Romano Pontifice acceptum Imperator & Auguſtus appellaretur. Et Centuria 10. c. 16. Paullo enim poſtquam redierat (Gregorius Papa) eam fecit de Imperatoris Electione ſanctionem, quam hucusq; ſuper annos quadringentos ſervatam videmus, ſolis licere Germanis, qui inde Electores dicti ſunt, Principem deligere.* Et infrà: *Annum, in quo hæc ſanctio à Pontifice Gregorio facta eſt, ſecundum ſupra milleſimum Chriſtianæ ſalutis fuiſſe invenimus.*

Sanctus Thomas, cui & ſanctitas & doctrina cœlitus infuſa voluntatem errandi, & facultatem ademit, *in tract. de regimine Principum*, quem Regi Cypri dedicavit *lib. 3. c. 9. Ex tunc (hoc eſt poſt Ottones) ùt hiſtoriæ tradunt, per Gregorium V. genere ſimiliter Theutonicum proviſa eſt electio, ut videlicet per ſeptem Principes Alemaniæ fiat: quæ uſque ad iſta tempora perſeverat, & tantùm durabit, quantùm Romana Eccleſia, quæ ſupremum gradum in Principatu tenet, Chriſti fidelibus expediens judicaverit, in quo caſu, ut ex verbis Domini ſuprà inductis eſt manifeſtum, videlicet pro bono ſtatu univerſalis Eccleſiæ videtur Vicarius Chriſti habere plenitudinem poteſtatis.*

Fatentur ipſi Principes Electores, quorum maximè res agitur, ùt videre eſt in litteris Marchionis Brandenburgici, Ducis Saxoniæ, & Comitis Palatini apud Baronium *Anno DCCCCXCVI. n. 44.* Et denique Alberti Imperatoris, qui in litteris ad Bonifacium VIII. An. MCCCIII. Regni ſui quinto, decimo ſexto calendas Auguſti hæc habet. *Profiteor, Beatiſſime Pater, me bonorum omnium largitori, ac Vobis & ſanctæ Eccleſiæ Tuæ fore pro innumeris miſericordijs & iṁenſis beneficijs obligatum, &c.* & infrà: *Recognoſcens igitur, quòd Romanum Imperium per Sedem Apoſtolicam de Græcis translatum eſt, in perſonam Magnifici Caroli in Germanos, &, quòd jus eligendi Romanorum Regem, in Imperatorem poſteà promovendum, certis Principibus Eccleſiaſticis & ſæcularibus eſt ab eadem ſede conceſſum, à qua Reges & Imperatores, qui fuerunt & erunt, pro tempore recipiunt temporalis gladij poteſtatem ad vindictam malefactorum, &c.*

Et ipſe ſummus Pontifex Innocentius III. in Decretali *venerabilem, de electione: Unde*, inquit, *illis Principibus jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, recognoſcimus, ùt debemus, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujusmodi ab Apoſtolica Sede pervenerit.*

In publico etiam inſtrumento ad Nicolaum III. Pontificem maximum anno MCCLXXIX. indictione 7. Rudolphi Imperat. Anno VI. ijdem Principes ſic loquuntur: *Nos Principes Imperij univerſis præſentem paginam inſpecturis. Complectens ab olim Romana Mater Eccleſia quâdam quaſi germanâ charitate Germaniam, illam eo terreno dignitatis nomine decoravit, quod eſt ſuper omne nomen temporaliter præſidentium ſuper terram: plantans in ea Principes tamquam arbores præelectas, illud eis dedit incrementum miranda potentia, ut ipſius Eccleſiæ auctoritate ſuffulti per ipſorum electionem illum, qui frena Romani teneret Imperij, germinarent, &c.* Vide integrum hoc inſtrumentum apud Bellarminum *de translatione Imperij l. 3. c. 3.* Videndus etiam Serarius *lib. 1. Rerum Mogunt. c. 26.* & Gretſerus *in defenſione Bellarmini c. 28.*

Ludovicus etiam Morerus in recentiſſimo Dictionario hiſtorico, quod Ludovico XIV. Gallorum Regi dedicavit tomo II. & Spondanus Epiſcopus Gallus ad annum DCCCCXCVI. idem affirmant.

Ipſe Ludovicus Maymburgus loco paullo pòſt citando illa, quæ citavimus, Electorum, Imperatorum, ac Innocentij III. teſtimonia & monumenta dicit eſſe fide digna, authentica, revocatque ad veritates omni exceptione majores, quantumvis ipſe in alium ſenſum, ùt infrà dicemus, interpretetur.

III. Et denique ſi alia omnia deſint, ſuperat omnem exceptionem teſtimonium Concilij univerſalis Viennæ in Gallijs celebrati *anno MCCCXI.* præſentibus Galliæ, Angliæ, & Aragoniæ Regibus, Patriarchis Alexandrino & Antiocheno, Epiſcopis centum quatuordecim, vel ùt alij, trecentis, præter Abbates & Doctores, & præſide ipſo Clemente V. natione Gallo, ipſisque Gallis addictiſſimo, ùt præter alia patuit ex Sede Pontificali Avenionem translata, Chriſtiano orbe & Italiâ præſertim indignante.

Cauſa ſcribendæ hujus Clementinæ hæc fuit. Occiſo per inſidias Alberto Cæſare Auſtriaco, Clementis V. Pontificis maximi favore & conſilio electus à Principibus Germaniæ fuerat *Anno MCCCVII.* Henricus VII. Dux Lucemburgenſis. Is Ducem Bavariæ & Comitem Namurcenſem Legatos ad Clementem mittit, qui nomine electi obedientiam & juramentum præſtent, petantque confirmationem. Legati humaniter excepti, & quæ petebant conceſſa. Rogatus etiam Imperator, ut in Italiam Pontifici rebellem,

& factionibus Gibellinorum vexatam armatus concederet. Venit Romam Henricus, & majorum ritu ac more defendendæ Romanæ Eccleſiæ juramento ſe obſtrinxit. Poſteà cùm ſimultatibus exortis, & civili bello Italiâ conflagrante, Pontifex pacem imperaret, moneretque Henricum præſtiti ſacramenti; hic bellum proſequitur, negatque juramentum, quo Eccleſiæ ſe obligaverat, fidelitatis eſſe: adeò verùm eſt illud Senecæ: *Nihil charius haberi beneficio, quamdiu petimus; nihil vilius, cùm accepimus.* Moritur paullo pòſt Henricus, aut veneno, aut febri extinctus. Hæc ergo cauſa fuit ſcribendæ Clementinæ, cujus verba nunc audiamus.

Clemens V. in Concilio Viennenſi: *Romani Principes orthodoxæ fidei Profeſſores, ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, cujus caput Chriſtus Redemptor noſter, ac Romanum Pontificem ejusdem Redemptoris Vicarium, fervore fidei venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem perſonæ ad Imperialis Celſitudinis apicem aſſumendæ, nec non unctionem, conſecrationem, & Imperij coronam accipiunt, ſua ſubmittere capita non reputabant indignum, ſeq; illi, & eidem Eccleſiæ, quæ à Græcis Imperium tranſtulit in Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, pervenit, adſtringere vinculo juramenti, prout tam mos obſervationis antiquæ temporibus noviſſimis renovatæ, quàm forma juramenti hujusmodi ſacris inſerta Canonibus manifeſtârit, &c.*

Nota circa hanc Clementinam, Concilium hoc Viennenſe iterum teſtari, Imperium à Græcis in Germanos auctoritate Sedis Apoſtolicæ translatum eſſe, ab eadem jus Electorale conſtitutum: antiquiſſimo more electos Imperatores Pontifici Romano ſe juramento adſtrinxiſſe: Reges & Imperatores Romanæ Sedis advocatos & defenſores eſſe: Juramenta Sedi Apoſtolicæ à Principibus præſtari ſolita, eſſe vera juramenta fidelitatis; cujus obligatio qualis & quanta ſit, quasque partes complectatur, videre eſt in epiſt. ad Ducem Aquitaniæ Fulberti Epiſcopi Carnotenſis doctrinâ & ſanctitate celeberrimi: habetur ejus fragmentum *in c. de forma. cauſa. 22. q. 5.* Quæ omnia noſtram ſententiam valde confirmant, cùm non à ſolo Pontifice Romano, ſed à Concilio univerſali fuerint declarata, & ab Epiſcopis Gallicanis non tantùm non impugnata, ſed poſitivè confirmata, & ſanctè habita, ut proinde non doctrina tantùm Clementis V. aut Concilij cenſenda ſit, ſed Eccleſiæ totius Gallicanæ.

IV. Cir-

IV. Circa Collegij Electoralis & Septemviralis originem non omiſit more ſuo Ludovicus Maymburgus ea dicere, quæ Pontificis auctoritatem hac in re minuant, obſcurentque: *In hiſtoria de la decadenze de l'empire lib. 2. anno DCCCCXCVI. prope initium.*

Primò: *Rem*, dicit, *eſſe in tota hiſtoria obſcuriſſimam, cognituq; omnino difficilem, & quam multi de hoc argumento ſcriptis libris evolvere ſint conati, ſemper irrito eventu nulloq; operæ pretio, niſi quòd multi etiam Catholici animos partium ſtudijs & affectibus præventos, non veritatem oſtenderint; ſe verò, uti ſperet, principia aliqua collocaturum, ex quibus facile ſit veritatem ipſam intelligere.*

Secundò: *Certum eſſe, dominante ſtirpe & familiâ Carolinâ jure legitimæ ſucceſſionis Regnum Germaniæ deferri, vel potiùs transmitti ad proximos agnatos conſuevìſſe: hancq; fuiſſe legem Francis fundamentalem: donec eâ familiâ extinctâ Reges eligi cœperint. Sic Conradum I. Henricum Aucupem, ejusq; filium Ottonem magnum à Principibus tum Eccleſiaſticis tum ſæcularibus, urbiumq; deputatis electos eſſe.*

Tertiò: *Imperio in Ottonem I. & Alemannos translato, duràſſe adhuc jus electionis, nec Imperatores aliter, quàm per electionem provectos eſſe usque ad Fridericum II.*

Quartò: *Quoad ipſos Electores ſæpe variatum eſſe admiſſo aliquamdiu ad ſuffragia etiam populo ejusq; deputatis; immo principibus urbibusq; Italiæ, ipſoq; per ſuos Legatos Pontifice: quia tunc Italia Regnum pars Imperij Germanici cenſebatur: ſic Henricum IV. Lotharium II. Fridericum I. promotos eſſe.*

Quintò: *Cùm penès Principes Officiales, Miniſtrosq; Imperij major poteſtas, & auctoritas ſtaret, mutato electionis ordine ad hos ſuffragandi jus devenìſſe, alijs Principibus, civitatibus, deputatis Imperatorem aliquem præſentantibus tantùm, qui tamen, ſi primi diſſiderent, ipſi Auguſtum pronuntiabant, hoc apparere ex c. 34. de electione, quod eſt Innocentij III.*

Sextò: *Poſt electionem Conradi III. Solos Principes vaſallos, & Beneficiarios Imperij tam Eccleſiaſticos, quàm ſæculares fuiſſe ad eligendum admiſſos: & poſt electionem Friderici I. Solos Germanos, ut apparet ex celebri illa Decretali ab Innocentio III. ad Ducem Zaringhiæ: poſt electionem verò Friderici II. in quam plerìq; Germani Principes convenerant, iſtorum conſenſu & voluntate poteſtatem eligendi Principibus Septemviris delatam eſſe, alijs omnibus ſuffragio excluſis, idq; aſſerit ab Alberto abbate Stadenſi, & Martino Polono, Friderico II. coævis; ex quibus apparet Collegium Electorale intra annum milleſimum ducenteſimum decimum, & milleſimum ducenteſimum quadrageſimum inſti-*

inſtitutum, primumq; fuiſſe Wilhelmum Hollandiæ Comitem, qui à Septemviris electus ſit, Friderico II. in Concilio Lugdunenſi cenſuris & anathemate percuſſo. Hunc deinde Septemviratum in aurea bulla à Carolo IV. adversùs omnem mutationem confirmatum eſſe.

Ultimò denique: *Certiſſimam & omni exceptione majorem veritatem eſſe, jus eligendi Imperatorem à Sede Apoſtolica ad Principes Germaniæ proveniſſe; idq; Innocentium III. Concilium Viennenſe, Electores ipſos, & denique Imperatorem Albertum teſtatum facere, ùt apparet ex monumentis authenticis fide dignis, quæq; in dubium revocari haud poſſint, niſi fundamentis fidei hiſtoriæq; humanæ convulſis.*

Ex his principijs, quæ loco citato Maymburgus poſuit, hoc deducit. In electione, ipſoque Imperatore duo diſtingui oportere. Primum, quòd ſit Caput, ſupremusque Princeps, & Monarcha Germanici Imperij, à quo Principes alij dependeant. Secundum, quòd electus ſolus, excluſisque alijs omnibus unicè jus habeat coronam à Pontifice poſtulandi. Illud primum quod ſpectat, nec Electores, nec Imperatores à Pontifice Romano quidquam accepiſſe; cùm jure naturali divinoque, ùt in alijs Regnis electivis, ſic & in Germanico Imperio poſſint Optimates ſibi Caput & Principem deligere. Secundum verò, hoc eſt, coronationem à Pontifice Romano fluxiſſe quidem, eſſe tamen ritum haud neceſſarium, & ſine qua Imperatori tota Majeſtas conſtet.

Tandem Maymburgus cum Baronio congreditur, *Eumq; quòd Collegij Electoralis Innocentium IV. auctorem faciat, miſerè deceptum à ſuis amanuenſibus dicit; cùm fabulas quaſdam Matthæi Pariſienſis Angli pro actis Concilij Lugdunenſis amplexus eſt, ſuisq; annalibus pro gemma vitrum intexuit: ſe verò in eam ſententiam ire, ut jus eligendi Germanis conceſſum, à Leone VIII. proveneris, ùt colligere eſt ex ejuſdem Leonis Decreto, quod habemus c. in ſynodo, diſt. 63.*

Hactenus fideliter Maymburgi ſententiam expreſſimus, quam ille citato libro & Gallico idiomate in publicum expoſuit; cui ſigillatim refutandæ non immoramur, cùm multa dicat, veritati conſentanea; alia verò, quæ ad noſtrum inſtitutum non faciunt, libenter prætergredimur, temporis parci; & veritatis, non pugnæ avidi. Demus ergo omnia, quæ ponit, ſed illud præſertim, quòd Innocentij III. *in c. venerabilem.* Concilii Viennenſis in *Clementina unica de jurejur.* Electorum denique & Imperatorum,

quæ ſuprà citavimus, teſtimonia, tamquam veriſſima, indubitata, & adeò fide digna admittit, ut ea non tantùm negari non poſſe dicat, ſed ne quidem vocari in dubium. At verò ex his ipſis Pontificum Principumque teſtimonijs clariſſimè habemus, non jus tantùm eligendi quoad coronam, ritu que externum Germanis Principibus conceſſum à Sede Apoſtolica fuiſſe, ſed *Eligendi advocatum & defenſorem Eccleſiæ; Electoribus diſſidentibus poſſe Romanum Pontificem non tantùm Imperatorem, ſed Regem etiam eligere, alio rejecto omníque auctoritate exuto; poſſe Pontificem declarare electum à Principibus propter hæreſin, cenſuram, aliúdque impedimentum inhabilem regno eſſe: poſſe, immo teneri ſubditos ab eo, quem Pontifex ejúſve Legatus excluſerint, omnino deficere, & juramento ſolvi: Imperium auctoritate Pontificis à Græcis in Germanos tranſlatum eſſe: Imperatorem ab eodem Pontifice per Electores recipere temporalis gladij poteſtatem, &c.*

Hæc omnia ſunt verba ipſiſſima Innocentij, Concilij Viennenſis, Alberti Cæſaris, & Principum Electorum, quæ quòd non poſſint ad ſolam coronam ritumque externum, & cæremoniam haud neceſſariam referri, tam eſt clarum, ut nos pigeat plura diſſerere, mirumque ſit voluiſſe hominem doctum utique, prudentemque diſtinctione tam miſerâ fragilique cauſam tanti momenti fulcire, quam oportebat, aut non ſuſcipere, aut firmiùs protegere.

Sed, inquit, *jure naturali divinoq; qualibet Reſpublica caput ſibi deligit; quid ergo hic opus auctoritate Pontificia?* Fatemur & nos, nullasque Pontifici partes concedimus, niſi cùm Eccleſiæ bonum & neceſſitas urgent, alijque caſus extraordinarij infrà nominandi, quod ipſe Innocentius III. *in Decretali, Venerabilem*, & Doctor Angelicus *lib. 3. de Regimin. Principis. c. 9.* expreſſerunt, cùm enim miſerrimè jactaretur Eccleſia ex ambitione, factionibus, & potentiâ candidatorum, omnino Pontificis officium & cura fuit litibus bellisque modum aliquem & clavum figere, certâ eligendi formâ perpetuò conſtitutâ.

Quod attinet Albertum Stadenſem, & Martinum Polonum, quos duos tot alijs, ſacriſque etiam Concilijs Maymburgus opponit, præferrque, jam dudum & ſolidè reſpondit Baronius *ad annum DCCCCXCVI. n. 57.* à quo ſicut Maymburgus objectionem accepit, oportebat & ſolutionem accipere, aut, ſi hæc non placebat, rationem dare, eamque refellere; nunc verò cùm Maymburgus Baro-

nium

dium legerit, Baronium citet, ex Baronio auctores, quos ſibi ille objecerat, deſcribat; taceat verò, quæ Baronius ad objecta reſpondit, equidem vereor, ut laudem à candore bonaque fide hic Auctor mereatur.

Denique ad teſtimonium Matthæi Pariſienſis, quod Maymburgus inter fabulas refert, res ſic habet. Matthæus Pariſienſis Anglus monachus Albanenſis hiſtoriam ſcripſit Anglicanam ab Anno MLXVI. usque ad Annum MCCLIX. ùt conſtat ex continuatione & ſupplemento ejusdem hiſtoriæ ab alio S. Albani Monacho, & habetur in Codice bibliothecæ Salisburgenſis; quamvis Baronius ſcribat perveniſſe tantùm ad Annum MCCL. Sed vide Morerum in ſuo Dictionario & vita Matthæi Pariſienſis. Editus fuit hic liber Tiguri in Helvetia, civitate Religionis Calviniſticæ Anno MDLXXXIX. & Londini Anno MDLXXI. Nam ex bibliothecis Anglicanis tempore Eliſabethæ Reginæ emerſiſſe ex præfatione ad lectorem certum eſt, ut mirum non ſit, ſi multa & ſæpe in Pontifices declamet; ceterà opus eſt omni ex parte laudatiſſimum. Hic ergo Auctor, cùm in vita Henrici III. prolixè & diſtinctiſſimè acta Concilij Lugdunenſis primi recitâſſet, Decretum de ordinanda Imperatoris electione continuò ſubjungit.

Electores Imperatorum Laici

Dux Auſtriæ.
Dux Bavariæ.
Dux Saxonum.
Dux Brabantiæ.

Prælati Principales.

Archiepiſcopus Colonienſis.
Archiepiſcopus Mogunt.
Salisburgenſis.

Iſti, ducentur in inſulam quandam Rheni, & dimittentur ſoli in ea, & amovebuntur omnes naviculæ, & ibi tractabunt de electione Imperatoris. Huic negotio præerit Archiepiſcopus Colonienſis, ſecundus Moguntinus, tertius Salisburgenſis. His à Domino Papa directa eſt diligentiſſima admonitio, ut ſibi aliquem Imperatorem eligerent, &c.

Hæc Pariſienſis, quæ poſteà inſerta fuerunt actis Concilij Lugdunenſis, ùt videre eſt in Collectione Conciliorum per Severinum Binium. Sed Principes illic deſignati communi aliorum conſenſu & voluntate, retentoque numero Septemvirali, in alios mutati ſunt, ùt expreſsè teſtatur Albertus Stadenſis in Chronico.

Nec obſtat Martinus Polonus, qui claruit ſub Innocentio IV. *Cùm in Ottone III.* hæc ſcribit: *Et licèt iſti tres Ottones per ſucceſſionem generis regnaverint, tamen poſteà fuit inſtitutum, ut per officiales Imperij Imperator eligeretur, qui ſunt ſeptem, videlicet Moguntinus, Trevirenſis, Colonienſis, Brandeburgenſis, Palatinus, Dux Saxoniæ, & Rex Bohemiæ*: Nec enim illa dictio, *poſteà*, ùt vult Maymburgus, refertur ad tempora Ottonum; ſed, quòd poſt iſtos Septemviri elegerint. Et demus, illud *poſteà* ad Ottones pertinere, non negat Polonus auctoritate Pontificis id factum, de quo tamen quæſtio præcipuè vertitur.

Jam Lectoris arbitrium & judicium eſto, quàm feliciter Maymburgus præſtiterit, qui poſt apparatum pompamque verborum tantam promiſerat, ſe videlicet alijs Auctoribus in obſcuro verſantibus, ipſique Baronio ſæpe impingenti facem prælaturum, enimverò contra tot alios teſtes & monumenta, quæ nos produximus, quæque ipſe Maymburgus fatetur authentica eſſe, & impugnari non poſſe, nihil aliud exhibuit, quàm duos Hiſtoricos Stadenſem & Polonum: Stadenſis ad rem non facit, ùt oſtenſum; Polonus multo minùs. Quid ergo præſtitit Maymburgus, niſi quòd lectorem ad epulas humaniter & magnificè invitatum vento pavit, dimiſitque?

§. VII.

§. VII.

Quintus textus Canonicus ex c. Apoſtolica. De ſententia & re judicata in 6.

SUMMARIA.

1. *Hiſtoria Friderici II. Imperatoris ab Innocentio IV. in Concilio Generali Lugdunenſi Imperio exuti.*
2. *Ipſa Decretalis.*

I.

NOn poteſt hic textus non eſſe venerationis ſummæ, pariſque auctoritatis, apud Gallos præſertim, utpote in Concilio Lugdunenſi conceptus editusque; qui, ut magis illuſtretur, facem ex hiſtoria præferimus.

Anno MCCIX. Otto IV. ab Innocentio III. coronatus eſt Imperator: ſed vix Româ digreſſus Flaminiam, Faliſcos, Apuliam, aliaſque Eccleſiæ ditiones occupat, & jam Neapolitano Regno imminentem Innocentius diris percutit, & Fridericum à Principibus renuntiari Cæſarem curat. Fridericus ergo Henrici VI. filius Imperator eligitur, & Innocentius III. electionem ratam habet. Anno MCCX. Otto prælio cum Friderico congreſſus memorabili pugnâ cæditur, & in fugam avertitur: hinc mundi pertæſus dolensque præteritorum, à Pontifice obtentâ abſolutione, exemplum veræ pænitentiæ decedit. Poſt annos aliquot Fridericus contra Richardum & Thomam Anagniæ comites, Principeſque Hetruriæ, ac Innocentij fratres cum exercitu movet, quòd bellum agitarent. Utrumque vincit, altero in carceres, altero in fugam acto: nec iræ aut victoriæ moderatus, Epiſcopos curatæ ſeditionis conſcios exilio proſcribit, aliosque ſubornat: & contumaciam delicto adjungens, jure id factum tuetur, quòd etiam in Epiſcopos Imperatori poteſtatem eſſe diceret, nec alium, extra Deum, judicem agnoſceret.

 Oppo-

Opponere ſe Honorius Pontifex; *Friderico in Eccleſiaſticos jus nullum eſſe: palatia Imperatoribus non Eccleſias committi: Siciliæ Regnum jure beneficiario à Pontifice Romano Fridericum tenere; hoc ſe indignum reddere, niſi captis abſiſtat.* Cùm verbis nihil ageretur, excommunicatio in Cæſarem fulminatur, qui tamen expeditionem in terram ſanctam magno cum apparatu ingreſſus continuò abſolvitur. Sed vix tertium diem vela fecerat, cùm ſubitò morbum aut paſſus, aut fingens, in portum redit. Fama eſt, quatuor ſupra quadraginta armatorum millia iter ingreſſos, audito Cæſaris reditu, arma & crucem exuiſſe, reliquos expeditioni jam accinctos æquè abſterritos: Gregorius IX. Imperatorem violatæ fidei ac juramenti reum, tantique cauſam mali, anathemate ferit. Anno MCCXXVIII. in Palæſtinam Cæſar transmittit, receptâque Civitate ſanctâ, alijsque à Sultano Babylonico locis, indignas cum Barbaro conditiones init, pacemque cum Papa inſtaurat. Anno MCCXXXV. filium ad mortem compellit, ditiones Eccleſiæ vaſtat, Epiſcopos Galliæ, Hiſpaniæ, Angliæque Romam ad Concilium profectos, unaque tres Legatos Cardinales, ac triremes duas & viginti per inſidias capit. Gregorio ob tam crudeliter à Cæſare facta, dolore oppreſſo. Cæleſtinus IV. Pontifex renuntiatus, ſed octavâ decimâ ab electione die extinctus. Succeſſit Innocentius IV. qui Fridericum bello totâ Italiâ graſſantem veritus in Galliam ſecedit, Lugdunum anno MCCXLV. Concilium Generale indicit, in Fridericum apparatu Pontificio indutus, facesque cum alijs Prælatis, qui aderant, manu quatiens, & mox humum allidens ſolemniter diras pronuntiat, Imperio abdicat, & Principibus, ut alium eligant, mandat. Sequenti anno evectus in Imperium Henricus Thuringiæ Dux. Verùm ab eo tempore fortuna, quæ Cæſari hactenus adhæſerat, continuò averſa, omnesque Fridericum execrati, donec factorum impœnitens, &, ùt aliqui ſcribunt, à Manfredo filio notho in lecto oppreſſus infeliciter exceſſit, juſtâ DEI vindictâ, ut, qui Eccleſiam Matrem indigniſſimè afflixerat, à filio caderet. (a)

II. Audiamus nunc Decretalem. Innocentius IV. Sacro præſente Concilio ad memoriam ſempiternam. *Cùm dura guerrarum commotio nonnullas profeſſionis Chriſtianæ provincias diutiùs afflixiſſet, nos ad Federi-*

(a) Vide Abbatem Urſpergenſem ad hunc annum. Spondanum ibidem. Morerum in Friderico II.

dericum præcipuum Principem ſæcularem hujusmodi diſſenſionis & tribulationis auctorem, à felicis recordationis Gregorio Papa IX. prædeceſſore noſtro, pro ſuis exceſſibus anathe[illegible]tis Vincul[illegible] i[illegible]datum ſpeciales nuncios & magnæ Auctoritatis Viros duximus deſtinandos &c.

Nos itaque ſuper præmiſſis, & quàm pluribus alijs ejus nefandis exceſſibus, cum fratribus noſtris, & ſancto Concilio deliberatione prahabitâ, diligenti (cùm Jeſu Chriſti vices licet immeriti teneamus in terris, nobisq; in Beati Petri perſona ſit dictum: Quodcunque ligaveris ſuper terram, ligatum erit & in Cælis) memoratum Principem, qui ſe Imperio & Regnis omniq; honore, & dignitate reddidit tam indignum, omni honore ac dignitate privatum à Domino oſtendimus, denuntiamus: & nihilominus ſententiando privamus omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adſtricti, à juramento hujusmodi perpetuò abſolventes: auctoritate Apoſtolicâ firmiter inhibendo, ne quisquam de cetero ſibi tamquam Imperatori vel Regi pareat, & intendat. Decernendo quoslibet, qui ei deinceps velut Imperatori, vel Regi conſilium vel auxilium præſtiterint, ſeu favorem, ipſo facto excommunicationis ſententiæ ſubjacere. Illi autem, ad quos Imperatoris ſpectat electio, eligant liberè ſucceſſorem. Hactenus Concilium Lugdunenſe.

Audis hîc iterum, non Pontificem tantùm aut Concilium, ſed utrumque, in medio ipſius Galliæ, conſenſuque Eccleſiæ Gallicanæ ſententiam pronuntiantem, quam defendimus, quamque nemo alius impugnare poteſt, quàm qui apertè ſe & Concilio univerſali, & Eccleſiæ Gallicanæ adverſarium profiteatur.

§. VIII.

Sextus Canonicus textus in Extravagante unica: Si Fratrum, ne ſede vacante.

SUMMARIA.

1. *Hiſtoria Ludovici IV. Imperatoris.*
2. *Textus Extravagantis recitatus, & expenſus.*

1. Pro

I.

PRo hujus Extravagantis majori explicatione ſciendum eſt, fuiſſe conditam & promulgatam Avenione in Gallijs à Joanne XXII. Pontifice, natione, ſtudijs, promotione Gallo, quique ex Epiſcopo Avenionenſi & Franciæ Cancellario Pontifex electus eſt anno MCCCXVI. teſte Spondano ad eum annum. Multa hic Pontifex ſupremæ in Reges poteſtatis exempla reliquit. Nam Henrico VII. Imperatore vitâ functo, plures ex ſeptem Electoribus Ludovicum Bavarum hujus nominis IV. pauciores Fridericum Auſtriacum Ludovici conſobrinum, Imperatores nominant; Auſtriacus Romæ, Ludovicus Aquiſgrani coronatus, Imperio in partes ſciſſo, belloque civili, quo Germania diu flagravit, accenſo. Cauſa diſcordiæ fuit, aut quòd Electores Eccleſiaſtici præteriti, nec ad electionem vocati Auſtriaco adhæſerint, aut quòd iſte, licet duo tantùm & certa ſuffragia, pro ſe haberet, Colonienſis videlicet Archiepiſcopi & Rudolphi Bavariæ Ducis ac Comitis Palatini: accedebant tamen alia duo incerta Ducis Carinthiæ, qui ſe Regem Bohemiæ, & alterius, qui ſe Marchionem Brandeburgicum ferebant. Ab utroque Bavaro videlicet & Auſtriaco Legati Avenionem ad Pontificem miſſi, qui fidelitatem & obedientiam promitterent. Pontifex Legatis benigne auditis, Regium titulum electis, donec lis finiatur, permittit; diem tamen utrique dicit ad jus ſuum coram Apoſtolica Sede proſequendum juxta Decretum Innocentij III. *in c. venerabilem, de electione*. Ludovicus verò non tantùm Imperatorem agebat, ſed Gibellinos etiam in Italia concitabat, eorum armis & potentiâ Joannem in ſuas partes tracturus: Pontifex Auſtriacum, magnâ vi pecuniæ & Imperio promiſſis, in Italiam contra Ludovicum evocat, non armis tantùm, ſed etiam calamo Romanæ ſedi infeſtum. Inter alios Guilielmus Okamus Franciſcanus ad Ludovicum defecerat, multiſque libellis auctoritatem Romanam impugnaverat. Magno prælio ab Auſtriaco Bavaroque Mildorfij pugnatum pro corona eſt. Victoria Bavaro ceſſit, Auſtriacus captus, & poſt triennij carcerem liber dimiſſus, nec multò pòſt dolore & ærumnis confectus eſt, Princeps omnino & ipſe Imperio dignus, ſi duos Imperium caperet. Summa rerum penès Ludovicum ſtetit, extincto æmulo, & arma in Italiam converſa: Ludovicus enim à Gibellinis,

qui

qui Italiam vaſtabant, imploratus, auxiliares copias contra Guelfos Pontificios miſit: Pontifex inſtante præſertim Carolo IV. Francorum Rege Ludovicum monet, *Cœptis abſiſtat: copias in Pontificem miſſas revocet: Imperiali titulo, dignitate & functionibus abſtineat, donec de legitima electione doceat; niſi faciat, ipſo facto excommunicationem incurrat.*

Datum eſt hoc diploma Avenione, Anno Pontificatus VIII. Gallis non tantùm hunc actum Pontificiæ poteſtatis non impugnantibus, ſed etiam urgentibus, ſub quorum oculis bulla hæc data, & promulgata eſt. (*a*) Sed Ludovicus indicto Norimbergam Epiſcoporum & Principum conventu, proteſtatus ſe Catholicæ Romanæque Eccleſiæ filium eſſe, omnemque reverentiam Chriſti Vicario debere, ad Concilium univerſale appellat, jus illic ſuum demonſtraturus. (*b*) Joannes Papa, ubi videt Ludovicum propoſiti tenacem haud moveri, excommunicationem & cenſuras vibrat, eumque Imperio abdicat: hîc enimverò Ludovicus in extrema prorupit: quæ tamen non illius culpa fuit, ſed quorumdam potiùs, qui aulam ſequebantur, Doctorum, quique infamibus ſcriptis à ſcola Pariſienſi poſteà concrematis, oleum foco addebant: impoſturæ præſertim Udalrici Hagenohr Cancellarij paullo pòſt vitâ functi, malasque artes confeſſi, ùt videre eſt in libello P. Niggelij Schyrenſis Benedictini *de bonis operibus Ludovici IV.* Arma igitur à Ludovico in Italiam & Romam tranſlata.

Tertiam illic coronam accepit, nam ſecundam Mediolani jam acceperat: Petrum quemdam de Corbaria, ex Religione Minorum, quem Nicolaum V. appellârunt, Pſeudopontificem creat (qui poſteà Avenione in carcere diem obijt) & Joanni opponit. Quo facto omnium animos in Italia præſertim à ſe abalienavit, ut palàm deficerent, eumque in Germaniam reverti compulerint.

Anno MCCCXXXIV. Mortuo Joanne Benedictus XII. eligitur Pontifex Maximus, ad quem miſſis Legatis renuntiare ſe dixit Ludovicus titulo Regis & Imperatoris Romanorum, & abſolvi petijt. (*c*) Sed abſolutione dilatâ Legatio An. MCCCXXXVI. repetita, miſſique Procuratores, qui nomine Ludovici contra Joannem Pontificem, vel Eccleſiam Romanam olim facta, revocarent,

(*a*) Vide Bzovium ad annum MCCCXXIV.
(*b*) Vide Hervvarth pag. 248.
(*c*) Bzovius ad annum MCCCXXXV. n. 7. Ex Chron. Alberti Argent. & Mutij de rebus Germanicis lib. 24.

rent, & in integrum reſtituerent, ablata Eccleſiæ redderent, donationes ab Imperatoribus factas confirmarent &c. Seque, niſi pactis & pollicitis ſteterit, excommunicationi alijsque pœnis, etiam amiſſioni Regnorum & Imperij, ſi hanc pœnam Pontifex decreverit, ſubmittit: ubi planè agnovit Ludovicus, eſſe Pontifici jus fasque hanc pœnam infligendi: Verba ipſius Ludovici in ſuo ad Papam diplomate 8. Martij Anno MCCCXXXVI. hæc ſunt: *Quod ſi intra tres menſes alios prædictos monitioni prædictæ non paruerimus cum effectu, & per alios tres menſes prædictos novem menſes immediatè ſequentes de gratia exſpectati, monitioni non paruerimus, ut præfertur, liberum ſit Romano Pontifici, prout ſibi expedire videbitur, ad alias pœnas procedere contra nos, privando etiam nos, ſi ſibi videbitur, Imperiali, Regiâ, & qualibet aliâ dignitate &c.* (a)

Reſponſum Legatis Ludovici: *Si cum Eccleſia & Deo in gratiam redire vellet, Ochamum, Bonamgratiam, Michaëlem Caſenatem, folles diſcordiarum, dederet: Calumnias, ſuorum inſtinctu, in Joannem Pontificem paſſim, & publicè vulgatas, corrigeret: Edicto caveret, neminem deinceps Imperatorem eſſe, vocariq; poſſe, cujus electionem ſedes Romana improbaret: Ipſe Ludovicus ſe ſuumq; Imperium novæ electioni committeret: pacta denique cum Anglorum Rege, alijsque Regis Chriſtianiſſimi hoſtibus reſcinderet; hac, ſi faceret, ad Eccleſiæ ſinum receptum iri.* Pleraſque harum conditionum Bavarus inijt, nobiliſſimâ iterum Legatione ad Pontificem miſsâ: ſed bellum Anglicum ſpem omnem præcîdit; dum enim per oratores hæc petebantur, interim arma cum Eduardo contra Philippum Valeſium, Galliæ Regem ſociaverat, eumque in Belgio Vicarium conſtituerat, quo titulo Hollandiam, Geldriam, Brabantiam ſibi Anglus adjunxit. Ergo ne Ludovicus in gratiam cum Eccleſia rediret, obſtabat Gallus, ejusque offendendi metus. Maymburgus *de la decadenze &c. lib. 6. Anno MCCCXXXVII. initio.*

Anno MCCCXXXVIII. Eò res devenerant, ut Benedictus expugnato mitigatoque Philippi Francorum Regis animo, miſsâque etiam Roberto Duci Bavariæ, & Ludovici ex filio nepoti, roſâ benedictâ, negotium in portu videretur: cùm ex inſperato omnia iterum turbata, Francofordiam Comitia Ludovicus indicit: Angliæ Regem Imperij Vicarium pronuntiat, Legatos ſuos Avenione revo-

(a) V. Bzov. ad ann. MCCCXXXVI. fol. 746. ubi integrum diploma Legatis commiſſum recitat.

revocat, & novum Germaniæ Patriarcham conſtituit, ac diploma vulgat, quo poteſtatem regiam in nullo caſu Pontificiæ ſubjacere declamat, & qui huic Decreto non ſubſcriberent, ſacros, prophanos, Eccleſijs, Monaſterijs, bonis omnibus movet. *(a)*

Mortuo Benedicto Clemens VI. Ludovicum Eccleſiæ civitates invadentem, diris iterum, & cum apparatu percutit, jubetque Imperij Electores, abdicato Ludovico alium Imperatorem eligere; Maymburgus *de la decadenze lib. 6. anno MCCCXLVI.* Si negligerent, jus eligendi ad Pontificem devolutum iri: paruerunt Electores, evectoque in Imperatorem communibus votis Carolo Marchione Moraviæ hujus nominis IV. Sequenti anno MCCCXLVII Ludovicus equo, dum urſum inſequitur, lapſus, aut, quod alij dicunt, veneno perijt. Eodem anno Ochamus fax omnium malorum extinctus eſt. Ludovicum priùs ſibi redditum, quàm moreretur, & veniam peccatis ſuis, opemque Deiparæ Virginis implorâſſe, quàmplures hiſtorici tradunt apud Bzovium ad annum MCCCXLVII. Et Maymburgus *lib. 6. de la decadenze de l' empire.* Nec negari poteſt, fuiſſe Ludovicum Principem Imperio omnino dignum, & in quem omnes artes regnandi, cum magna pietate, munificentia, clementiaque confluxerant: &, ſi pugnas cum Romanis Pontificibus aliorum potiùs conſilijs, dolis, duritiâque promotas excipias, æternâ memoriâ dignum: de cujus virtutibus vide laudatum Patrem Niggelium, qui ex M. SS. codicibus Bibliothecæ Schyrenſis §. *8. & 9. cap. 5.* hæc recitat. *Benedicto ſucceſſit Clemens VI. Quid hîc iterum noſter Ludovicus? Minimè defuit cauſa. Nam alios de novo Legatos miſit, qui ſeriò cum omni animi demiſſione abſolutionem (ſi qua opus habuiſſet) peterent; atque ut toti orbi innoteſceret, quàm obtemperantem ſe Apoſtolicæ Sedi ſiſterit, iiſdem chartam pergamenam ſub ſigillo ſuo magno commiſit, eamq; apertam, puram, mundam (biancam vocant) nullis tinctam litteris alióve genere (ſic expreſſè lego in noſtro M. S. auctore, quem propter venerandam antiquitatem in his bonis Ludovici noſtri operibus paſſim ſequor) eum in finem, ut quidquid ſummus Pontifex injungere, qualemcunq; pœnitentiam, aut ſatisfactionem à Ludovico fieri vellet, id omne inſcriberetur, &c. Attamen Legatos ſenſit perfidos. Nam chartam, ùt jam dixi, litteris omnino vacuam inſigni & inauditâ perfidiâ onerârunt; ſiquidem in gratiam Clementis*

(a) Vide Bzovium ad annum MCCCXXXVIII. à n. 8. Trithem. Naucle-rum Generatione 45. ad annum MCCCXXXVIII. circa finem.

ſcripsêre, Ludovicum liberè ſe fateri hæreticum, & illegitimè in Regem electum; id quod deinde publicè recitatum anſam dedit (ſi anſa fuit) Clementi ad anathemata, &c. Quidquid ſit, iſta omnia patientiſſimè tulit Ludovicus, & vel hâc ſolâ patientiâ maximos Imperatores ſuperavit, quia ſeipſum vicit: Maxima autem victoria eſt ſui ipſius. Similis aut majoris perfidiæ erat ejus Cancellarius M. Ulricus Hagenohr Auguſtanus. Is cùm ſigillum Imperatoris curæ ſuæ demandatum haberet; accidit fortè, ut à nonnullis Magnatibus ob æs alienum contractum graviter accuſaretur. Ubi ex juſſu Ludovici per 18. aut 15. Prælatos ſe Normbergæ purgavit, mox priſtinæ dignitati reſtitutus eſt: aſſerebant enim Prælati, Cancellario contra jus & æquum eſſe factum. Interim perfidus iſte Cancellarius omnem lapidem movit de vindicta ſumenda. Proinde Magnates illos ad Cæſarem graviſſimè detulit, & eidem aſſiduus inſtigator fuit, ut ij Imperio pellerentur, omnibusq; bonis ſuis quantocyus exuerentur: ſed cùm actum ageret; tale quid commentus eſt. Ludovicus iteratò miſit Legatos Avenionem ad Clementem, additis etiam litteris, in quibus promittebat debitam obedientiam Sedi Apoſtolicæ. Hoc prorſus opportunum ſibi duxit M. Ulricus. Nam cùm Cæſar ejus vindictam agere nollet, ipſe ſui vindicem in Cæſare egit. Etenim litteris alijs perfidè fictis, & Cæſareo ſigillo munitis inſeruit, Pontificem eſſe beſtiam illam de mari aſcendentem &c. Atque hoc illius tam grande facinus eò usque latuit, donec id ſupremo judici revelare placuit tali modo. Non enim multò pòſt Ulricus gravi morbo correptus, inter acerrimos corporis animiq; cruciatus publicè faſſus eſt, ſe unicam ferè horum malorum Pontificem inter & Imperatorem cauſam extitiſſe, eò quòd Ludovicus hoſtes ſuos ſecundùm ſuam toties repetitam petitionem è medio non ſuſtuliſſet. Quod ubi Cæſar reſcivit, & unà ex Medicis intellexit, eundem ultra tres pluresvè dies in vivis haud futurum; tametſi, ait, ſceleratus hic homo omni pœnâ & morte turpiſſimâ digniſſimus foret, ego tamen ejus judicium ſupremo judici relinquo. Et cum dicto ubertim in lacrymas prorupit: das groſſe Weinen (*refert. M. S. noſter auctor*) vnd Klagen / das der Kayſer hätt / kan niemand beſchreiben / *potuiſſet utique miſerum hominem miſerrimè perdere, niſi miſericordiam patientis Chriſti in animum revocâſſet &c.*

Carolus IV. Romæ coronatus eſt Anno MCCCLV & materiam contentionibus, quæ adeò frequentes erant & pernicioſæ, circa electiones Imperatorum ſublaturus, Norimbergæ celebrem illam conſtitutionem edidit, quam vocant Bullam auream Anno Chriſti MCCCLVI. Innocentij VI. Anno IV. cum conſenſu & approbatione Legati Apoſtolici, Magnatumque Imperij. Ceterùm ipſe

Caro-

Carolus, priusquam à Sedis Apoſtolicæ Legatis, Petro Oſtienſi Epiſcopo, & Ægidio S. Clementis Cardinalibus nomine Iñocentij, qui Avenione degebat, coronaretur, ſolemni juramento donationes Romanæ Eccleſiæ olim ab Imperatoribus factas confirmavit, eique defendendæ ſe obſtrinxit, ùt videre eſt in ipſo Caroli diplomate apud Bzovium ad Annum MCCCLV.

Jam ad noſtram Extravagantem à longo, ſed neceſſario diverticulo redeamus. Cùm Gibellinorum factionibus armiſque eodem tempore Italia turbaretur, quo à Joanne XXII. electionem ſuam confirmari Ludovicus petebat: adeò ut Italiæ Proceres priſtinæ libertatis & Imperij admonitos, ad defectionem urgerent, ejectis Ferrariâ Romanis Præfectis: Joannes præſentem edidit extravagantem, in qua vacante Imperio interim à ſummo Pontifice ſaltem per Italiam, jus Imperiale exerceri ſolitum dicit, jubetque Ludovicum electione adhuc dubiâ, & lite inter ipſum & Fridericum Auſtriacum necdum deciſâ, imperatorijs faſcibus abſtinere. Hodierno tamen jure poſt auream Bullam Vicarius Imperij eſt Dux & Elector Saxoniæ, in partibus vid. Saxonici juris, & omnia illa poteſt, exceptis ſpecialibus, quæ Imperator: in partibus verò Rheni, Sueviæ, Franconiæ, Comes Palatinus, à quo hanc dignitatem Vicariatûs tranſijſſe in domum Bavaricam auctoritate Ferdinandi II. ſcribit ſæpe laudatus Hermes *in Faſciculo c. 23.*

Audiamus jam verba ipſius Extravagantis. *Si fratrum & coepiſcoporum noſtrorum, & aliorum quorumlibet jura illibata ſervari, & ab omni fore diſpendio diminutionis extranea cupimus, multò fortiùs pro noſtris, & Romanæ Eccleſiæ Sponſæ noſtræ juribus & honoribus conſervandis, ex injuncto nobis officij debito Apoſtolicæ proviſionis partes tenemur impendere, ne temporibus noſtris uſurpationis injuriam ſubeant. Sanè in noſtram & fratrum noſtrorum deductum eſt notitiam, quòd licet de jure ſit liquidum, & ab olim fuerit inconcuſſè ſervatum, quòd vacante Imperio, cùm in illo ad ſæcularem judicem nequeat haberi recurſus, ad ſummum Pontificem, cui in perſona Beati Petri terreni ſimul & cæleſtis Imperij jura DEUS ipſe commiſit, Imperij prædicti juriſdictio, regimen & diſpoſitio, devolvuntur, &c. Nos igitur volentes noſtris & Eccleſiæ Sponſæ noſtræ juribus & honoribus in hac parte proſpicere, & malis ac ſcandalis, quæ ex retentione, aſſumptione ſeu reſumptione hujusmodi orta ſunt hactenus, nec non periculis animarum ſalubriter occurrere cupientes, præſentium auctoritate monemus omnes ſub excommunicationis pœna, & ſingulos cujuscunque ſtatûs,*

 præ-

praeminentiæ, dignitatis aut conditionis exiſtant, etiamſi Regiâ, ſeu aliâ quacunque præfulgeant dignitate, qui poſt vacationem Imperij abſque noſtra, vel Sedis prædictæ licentia hujuſmodi Vicarij nomen aſſumpſerunt, vel retinuerunt, ab uſu, poteſtate, & exercitio ſuprà dictis prorſus abſtineant, & omnino deſiſtant. Et ut quibuslibet parendi talibus tollatur occaſio, omnes & ſingulos, qui hujuſmodi Vicariatûs nomen retinentibus juramento fidelitatis tenentur adſtricti, à juramento hujuſmodi, quantum ad hoc de poteſtatis plenitudine abſolventes, Apoſtolicâ auctoritate firmiter inhibemus eiſdem, ne talibus, ut Vicarijs vel officialibus Imperij aliquatenus pareant, vel intendant, &c. datum Avinione in domo Epiſcopali pridie Calendas Aprilis, Anno 1.

Habemus in hac extravagante, Beato Petro Cœleſtis ſimul & terreſtris jura Imperij commiſſa: quando ſæcularis judicis copia non eſt, recurri ad ſummum Pontificem poſſe: ſi propter eligentium diſcordias Imperium & conſequenter Eccleſia, cujus Advocatum Imperator agit, periclitatur; poſſe ſummum Pontificem Electis & Electoribus imperare, quæ componendæ paci neceſſaria fuerint.

Ubi animadverte, non eſſe aut negotij, aut intentionis noſtræ examinare, quæ inter Ludovicum Imperatorem, ſummosque Pontifices contigêre, id enim ab alijs præſtitum eſt, multisque ambagibus plenum: id ſolùm contendimus, quæ à Joanne XXII. Benedicto XII. & Clemente VI. contra Imperatorem, ejusque abdicationem decreta ſunt, in Gallijs facta, & promulgata eſſe, & à Gallo ipſisque Electoribus probata, qui vivente adhuc Ludovico Bavaro Carolum IV. elegêre, ut Clementis VI. mandatis obedirent: teſte Maymb. *lib. 6. de la decadenze.* Et potiſſima ratio, quæ Pontifices remorata eſt, ne Ludovicum nunc armatum, nunc ſupplicem Eccleſiæ & Imperio reſtituerent, Galliæ Regum auctoritas fuit; qui nunquam Pontifices ad Imperium Ludovico adimendum, alteriq; dandum urſiſſent, niſi hanc in Pontifice poteſtatem agnoſcerent; quis enim de Regibus æqui amantiſſimis ſibi perſuadeat, cùm audirent, viderentque Imperatores citari, puniri, abdicari, coronas transferri, diplomata contra illos, & ſententias dici, ſcribique; eas in Gallia non tantùm ferri, ſed etiam promulgari, paſſuros fuiſſe; immo, ut fierent omnino adlaboraſſe, ſi crederent nullam in Reges eſſe Pontifici auctoritatem? Planè ipſi Galli ſcriptores fatentur, Reges Galliæ inprimis apud Pontifices id egiſſe, ne Ludovicum in gratiam Regnumque reciperet, & Imperium Carolo con-

conſerret. Vide Morerum, *in Dictionario Hiſtorico in Vita Ludovici IV.* & Maymburgum *l. 6. de la decadenze de' l empire, ad annum MCCCXL.* & *MCCCXLI.* & *MCCCXLIII.*

§. IX.

Septimus textus Canonicus in Extravagante, unam ſanctam: inter communes, de Majoritate & obedientia: & Extravagante, meruit: de privilegijs.

SUMMARIA.

1. *Quæ de Bonifacio VIII. apud Gallos opinio.*
2. *Semper Principibus fatales & pernicioſa ſacerdotum, Pontificum præſertim, perſecutiones, quod exemplis oſtenditur.*
3. *Conſtitutio Bonifacij.*
4. *Confirmata per aliam Clementis V. Gallorum ſtudioſiſſimi, quæ expenditur.*

I.

BOnifacij VIII. Pontificis Maximi memoriam Gallis infauſtam ingratamque eſſe, nemo eſt, qui ignorat: nec nobis animus eſt, quæ inter illum Regesque Galliæ contigerunt, aut excuſare, aut proſcindere: hoc non debemus, illud nolumus; cùm non de virtutibus vitijsque nobis concertatio, ſed veritate ſit.

De Bonifacio VIII. *ad annum MCCCIII.* ſic loquitur Spondanus Epiſcopus Gallus: *Moritur Bonifacius animi mærore anno MCCCIII. Pontificatûs ſui 9. in quem, cùm ſcriptores Franci ſtylum acuant, laudatur tamen ab alijs, tanquam Eccleſiaſticæ libertatis egregius defenſor, obſervatq; Genebrardus: Philippum IV. cognomine Pulchrum Galliæ Regem nunquam deinceps*

ceps proſperè habuiſſe, ut ab Epiſcopo Moranienſi viro ſanctiſſimo prædictum fuerat, tribus etiam ejus filijs absque prole maſcula brevi extinctis. Ubi obſervare licet: permiſſum quidem eſſe Regibus & Principibus ſua jura ſuasque dignitates contra quoscunque etiam Romanos Pontifices tueri, ſalvo ſemper moderamine inculpatæ tutelæ, &, ne plus agant, quàm oportet; id enim exigit reverentia communi Patri Chriſtique Vicario debita; unde perpetua omnium temporum experientia docuit, malè ſemper Principibus ceſſiſſe, cùm terminos juſtæ defenſionis egreſſi, & vindicandi ſtudio rapti, arma contra ſacerdotes, præſertim Pontifices, induerunt: adeò ut ſcriptores illi, aulicique, qui prætextu quidem Regiæ poteſtatis augendæ, ſed reverà, ut lucrum & auram captarent, Principes contra Pontifices armârunt, unà etiam perdiderint.

II. En tibi exempla Paralipomenon. *2. cap. 26.* Poſt deſcriptam Oziæ Regis felicitatem, quamdiu divinæ legi obedierat, ſubjungit ſacer textus: *Sed cùm roboratus eſſet, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum, & neglexit Dominum DEUM ſuum, ingreſſusq; templum Domini adolere voluit incenſum ſuper altare thymiamatis, ſtatimq; ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octaginta reſtiterunt Regi, iratúsque Ozias minabatur ſacerdotibus, ſtatimque orta eſt lepra in fronte ejus, & perterritus acceleravit egredi, eò quòd ſenſiſſet illico plagam Domini.* Et 2. Paralipomenon. *24. verſu 1. & 17. Septem annorum erat Joas cùm regnare cœpiſſet, fecitq;, quod bonum eſt coram Domino cunctis diebus Jojadæ Sacerdotis. Poſtquam autem obijt Jojada, ingreſſi ſunt Principes Juda & adoraverunt Regem, qui delinitus obſequijs eorum acquievit eis. Et dereliquerunt templum Domini DEI Patrum ſuorum, & facta eſt ira contra Judam & Jeruſalem propter hoc peccatum. Spiritus itaque DEI induit Zachariam filium Jojadæ Sacerdotem, & ſtetit in conſpectu populi & dixit eis; Hæc dicit Dominus Deus: quare transgredimini præceptum Domini, quod vobis non proderit, & dereliquiſtis dominum, ut derelinqueret vos? Qui congregati adversùs eum miſerunt lapides juxta Regis Imperium. Qui cùm moreretur, ait: Videat Dominus & requirat. Cùmque evolutus eſſet annus, aſcendit contra eum exercitus Syriæ, & interfecit cunctos Principes populi. Et certè cùm permodicus veniſſet numerus Syrorum, tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eò quòd dereliquiſſent Dominum DEUM. In Joas quoque Regem ignominioſa exercuêre judicia. Et abeuntes dimiſerunt eum in languoribus magnis: ſurrexerunt autem contra eum ſervi ſui in ultionem ſanguinis filij Jojadæ ſacerdotis, & occiderunt*

derunt eum in lectulo, & mortuus eſt. Vides hic exemplum memorabile Principis, dum Sacerdotum conſilio paruit felicis, poſteà adulatione decepti, perditique.

Arcadius Imperator poſt victorias contra Rufinum, Perſas, Gainam, cùm Chryſoſtomo, aliisque Epiſcopis cœpit infeſtus eſſe, eosque in exilium cogere, aliisque modis affligere, intempeſtivâ morte, & vix trigeſimum primum ætatis annum egreſſus vivis eripitur. *Socrat. lib. 6. cap. 17.* Sed multò infelicior Eudoxiæ Imperatricis, eundem Chryſoſtomum perſequentis mors: quæ, cùm uterum ferret fœtu diu retento & putreſcente, tandemque magico carmine effuſo, animam unà emiſit; & urna, in qua cadaver ejus conditum, viſa perpetuò agitari. *Niceph. lib. 13. c. 36.* Nec eſt, ut aliquis dicat Chryſoſtomum fuiſſe ſanctum, & ideò illius perſecutores tam acriter punitos; nam & dignitas ipſa Pontificia, quâ Chriſtum repræſentant, & character, quo inſigniti ſunt ſummi Pontifices, multò majorem ſanctitatem habent, & venerationem merentur.

Juſtinianus Imperator debellatis Gothis, Wandalis, Perſis, Affricâ Italiâque receptis, pacis, & belli artibus glorioſiſſimus ad ſummum pervenerat felicitatis & potentiæ: cùm Theodoræ blanditijs captus, Vigilio Pontifice Maximo diriſſimè vexato pulſoque, in hæreſin labitur, eâque ipsâ horâ, quâ Anaſtaſium Epiſcopum Antiochenum aliosque ſacerdotes in exilium rapi juſſerat, improvisâ morte occumbit. *Nicephorus lib. 17. c. 31.* Ipſe Beliſarius Juſtiniani Dux, qui Affricam, Perſiam, Siciliam, Italiam, Romam victorijs & triumphis impleverat, dum ſævienti Theodoræ Imperatrici obſequitur, & Silverium Papam in exilium pellit, ipſe tandem in ſuſpicionem affectatæ tyrannidis adductus, amiſſis dignitatibus, opibus, oculis, inter ærumnas ultimamque paupertatem è vivis abijt. *Zonar. Cedrenus, Glycas, &c.*

Theodorico Gothorum Regi omnia ex voto fluxerant, donec Joannem Pontificem mori inter carceres ærumnasque compulit, tunc aversâ fortunâ, & mente captus delirio extinctus eſt. *Procop. de bello Goth.*

Fridericus Ænobarbus poſt toties afflictam vexatamque Romanam Eccleſiam, factorum pœnitens, ſuſceptâ in terram ſanctam expeditione, deletis ad internecionem usque aliquoties Barbaris,

in medio victoriarum curſu, dum æſtum meridianum natatu levat, infeliciſſimè mergitur, DEO videlicet injurias olim Pontificibus illatas vindicante. (*a*)

Fridericus II. Imperator Romanæ Eccleſiæ ſummisque Pontificibus toties infeſtus & excommunicatus tandem à proprio filio ſtrangulatur. Exemplis hujusmodi abundant hiſtoriæ. Nos ad extravagantem Bonifacij revertimur, quàm primò dabimus, deinde aliam Clementis V. ut hujus apud Gallos auctoritas etiam illam muniat, & hæc alterius exceptiones abſolvat. Sic ergo habet.

Bonifacius VIII.

III. *Unam ſanctam Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam urgente fide credere cogimur, & tenere. Igitur Eccleſia unius unum corpus, unum Caput non duo capita, quaſi monſtrum, Chriſtus videlicet & Chriſti Vicarius Petrus, Petriq́ Succeſſor. dicente Domino ipſi Petro; Paſce oves meas; non ſingulariter has vel illas, ſed generaliter, per quod commiſiſſe ſibi intelligitur univerſas, &c. In hac ejusq́ poteſtate duos eſſe gladios, ſpiritualem videlicet, & temporalem, evangelicis dictis inſtruimur. Nam dicentibus Apoſtolis, Ecce gladij duo hic, in Eccleſia ſcilicet; cùm Apoſtoli loquerentur, non reſpondit Dominus, nimis eſſe, ſed ſatis. Certè qui in Petri poteſtate temporalem gladium eſſe negat, malè verbum attendit Domini proferentis: Converte gladium tuum in vaginam. Uterq́ ergo eſt in poteſtate Eccleſiæ, ſpiritalis ſcilicet gladius, & materialis. Sed is quidem pro Eccleſia, ille verò ab Eccleſia exerendus. Ille Sacerdotis, is manu Regum & militum, ſed ad nutum & patientiam ſacerdotis. Oportet autem gladium eſſe ſub gladio, & temporalem auctoritatem ſpirituali ſubjici poteſtati. Nam cùm dicat Apoſtolus: Non eſt poteſtas niſi à DEO, quæ autem ſunt à DEO, ordinata ſunt; non autem ordinata eſſent, niſi gladius eſſet ſub gladio, & tamquam inferior reduceretur per alium in ſuprema. Nam ſecun-*

(*a*) Ut expreſſè habet Neubrig. l. 4. c. 13. Vide Bleſenſem epiſt. 169. vel 172.

cundùm B. Dionyſium, lex divinitatis eſt, infima per media in ſuprema reduci, &c. Ergo ſi deviat terrena poteſtas, judicabitur à poteſtate ſpirituali: ſed ſi deviat ſpiritalis minor, à ſuo ſuperiori: ſi verò ſuprema, à ſolo Deo, non ab homine poterit judicari, &c. Porrò ſubeſſe Romano Pontifici omnem humanam creaturam declaramus, dicimus, definimus, & pronunciamus omnino eſſe de neceſſitate ſalutis.

Habemus in hac extravagante: Petro ejuſque Succeſſoribus utrumque gladium datum eſſe, temporalem, videlicet, & ſpiritualem: poteſtatem temporalem & Regiam ſpirituali tanquam digniori ſubeſſe; & ſi contingat temporalem errare, à ſpirituali corrigendam, judicandamque eſſe. Supremam verò & Pontificiam dignitatem, non alium judicem, quàm DEUM habere. Videtur hæc conſtitutio à Bonifacio edita circa *annum MCCCII*. Ardentibus jam inter ipſum Regemque Galliæ Philippum ſimultatibus, quas multò etiam magis hoc Decretum accendit: ſic enim illud interpretati ſunt Galliæ proceres, ut crederent, voluiſſe Bonifacium Regnum Galliæ ſibi temporaliter tanquam Beneficiarium ſubeſſe, illudque à Papa, non verò legitima ſucceſſione, accipi oportere, ùt legere eſt in epiſtolis à Clero Gallicano ad Bonifacium datis *in libro Gallico libertatum Eccleſiæ Gallicanæ n. 14*. Clemens ergo V. ut omnem dubitandi diffidendique materiam amoveret, Bonifacianam in hunc modum explicavit.

Clemens V.

Meruit Chariſſimi filij noſtri Philippi Regis Francorum illuſtris, ſinceræ affectionis ad Nos & Eccleſiam Romanam integritas, & progenitorum ſuorum præclara merita meruerunt. Meruit inſuper Regnicolarum puritas, ac devotionis ſinceritas, ut tam Regem, quàm Regnum favore benevolo proſequamur. Hinc eſt, quòd nos Regi & Regno per definitionem & declarationem bonæ memoriæ Bonifacij Papæ VIII. quæ incipit: unam ſanctam: nullum volumus, & intendimus præjudicium generari, nec quod per illam Rex, Regnum, & Regnicolæ prælibati amplius Eccleſiæ ſint

ſint ſubjecti Romanæ, quàm anteà exiſtebant, ſed intelligantur in eodem eſſe ſtatu, quo erant ante definitionem præfatam.

IV. Nota Clementem definire, Regnum Galliæ per Bonifacij conſtitutionem non magis Eccleſiæ Romanæ ſubjectum eſſe, quàm anteà fuerit: agnoſcit ergo aliquam & antiquam ſubjectionem temporalem (de hac enim tantùm, non verò de ſpirituali dubitabatur) cùm novam tantùm excludat: ea verò antiqua ſubjectio, nec juris humani, ſed divini & naturalis ac regnis coæva, eſt illa ipſa, quam defendimus; cùm videlicet neceſſaria eſt ad veram fidem ac religionem conſervandam, finemque ſpiritualem, quem omnia Regna & Imperia ſpectant, conſequendum. Si enim Clemens Papa ne hanc quidem & indirectam poteſtatem agnoſceret, non diceret: poſt Bonifacij Conſtitutionem Regnum Galliæ non ampliùs eſſe ſubjectum Eccleſiæ Romanæ, *Quàm anteà: & eſſe in eodem ſtatu, in quo ante conſtitutionem fuerat:* ſed potiùs nec ante conſtitutionem, nec poſt ullo modo ſubjectum eſſe.

Ubi ad tollendam omnem æquivocationem, quæ poſſet occurrere, ſciendum eſt. Cùm quæritur, an ſummus Pontifex in Reges, & Regna temporalem habeat poteſtatem? abſolutè reſponderi poſſe, nullam habere. Cùm enim hæc poteſtas ſit indirecta, ſubſidiaria, per accidens, ac extraordinaria, non denominat ſubjectum; quod tale dicitur ab ijs, quæ plerumque, non verò quæ rarò accidunt. *Per L. 3. & 4. ff. de LL.* Quemadmodum abſolutè dicimus Principem aliquem Italum, vel Hiſpanum non poſſe eligi Imperatorem, quæ propoſitio non excludit potentiam extraordinariam: & in hoc ſenſu loquitur Innocentius III. *in c. per venerabilem. qui filij ſint legitimi. & c. novit. de judicijs.* Ubi abſolutè ſummus Pontifex negat ſibi eſſe poteſtatem temporalem in Reges Galliæ: eâque ſi uteretur, indebitam & uſurpatam fore.

§. X.

§. X.

Octavus textus Canonicus ex cap. grandi. de ſupplen. neglig. Prælat. in 6.

SUMMARIA.

1. *Innocentius IV. Gallis amiciſſimus.*
2. *Cauſa & hiſtoria ſcribendæ hujus Decretalis.*
3. *Ipſa Decretalis recitata & expenſa.*

I.

AUctorem habet hæc Decretalis Innocentium IV. de quo Spondanus *ad annum MCCXLIII. Fuit*, inquit, *patriâ Genuenſis, inſignis Juris-Conſultus, tantiq; à multis aſtimatus, ut Patrem veritatis appellare non dubitârint.* Regibus Galliæ planè addictiſſimus, ad quos ſibi à Friderico II. metuens confugit, & indulgentiam decem dierum ijs omnibus conceſſit, qui proRege Chriſtianiſſimo preces ad DEUM funderent, ùt teſtatur S. Thomas *in 4. diſt. 20. q. 1. a. 3.* Spondanus *ad annum MCCLI.* Verba D. Thomæ *loc. cit.* ſunt: *Quicunque orat pro Rege Franciæ, decem dies habet indulgentiæ à Papa Innocentio IV.* Celebravit Concilium univerſale Lugdunenſe, & in conſpectu totius Galliæ, quod infrà dicetur, Fridericum II. Imperio exuit.

II. Dedit Innocentius Decretalem noſtram in Gallijs *Anno MCCXLV.* ejusque ſcribendæ cauſam Mariana *lib 13. c. 4.* in hæc verba recenſet: *Per id temporis Sancio Capello Regi Luſitano Mencia Reguli filia connubio juncta fuit, viri uſque adeò potens, ut non Principem ſe, ſed miniſtrum ageret fœmineæ cupiditatis. Apud eam gratiâ & auctoritate plurimùm poterant, quos minimè omnium oportebat, ij ſoli omnium conſiliorum participes erant, ſine illis, neque domi, neque foris quidquam majoris rei gerebatur. Proceres rempublicam ignobilium hominum arbitrio agitari moleſtè ferebant. Res ad Pontificem Romanum delata. Viri ſancti a.ih.l iti, qui Regis animo, alioquin minimè*

mè mali religionem incuterent. Nihil eâ diligentiâ profectum. Erat Sancio frater ætate proximus eximiâ indole, Alphonſus nomine. Epiſcopi Bracharenſis, & Conimbricenſis ad Innocentium Pontificem, qui hoc anno Lugduni Concilium congregârat, à Luſitanis proceribus amandati, cùm Pontifici cauſas legationis explicâſſent, ut Sancius Regno pelleretur, non potuerunt impetrare. Id modò conceſſum, ut Alphonſus, dum viveret, rempublicam gubernaret.

III. Ipſa Decretalis ſic habet: Innocentius IV. Baronibus, & comitibus Regni Portugaliæ. *Mandamus, quatenus dilectum filium nobilem virum præfati Regis Portugalliæ fratrem de devotione, probitate, ac circumſpectione multipliciter commendatum, præſertim cùm ad defenſionem Eccleſiarum, Monaſteriorum, aliorumq; piorum locorum Regni præfati, & perſonarum Eccleſiaſticarum, nec non viduarum, orphanorum, & ceterorum ibidem degentium ſit aſſumptus, cùm ad vos acceſſerit (fidelitate, homagio, juramento, ſeu pacto, ſi aliquibus fortè præfato Regi vel cuicunque alij perſonæ tenemini, aut etiam ipſius Regis prohibitione nequaquam obſtantibus) in civitatibus & munitionibus Regni prædicti, cum omnibus ſuis recipere abſque difficultate qualibet procuretis. Alioquin venerabilibus fratribus noſtris Bracharenſi Archiepiſcopo & Epiſcopo Conimbricenſi damus in præceptis, ut vos per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remotâ compellant. Per hoc autem non intendimus memorato Regi, vel ipſius legitimo filio prædictum Regnum adimere: ſed potiùs ſibi & eidem Regno deſtructioni expoſito, ac vobis ipſis conſulere.*

Vides hìc iterum tam ex hiſtoria, quàm contextu ipſius Decretalis, Regno & conſequenter Eccleſiâ periclitante, cujus Advocati Reges ſunt, poſſe ſummum Pontificem, legitimum alioquin Regem adminiſtratione privare, coadjutorem illi aut vicarium dare, ſubditos juramento fidelitatis abſolvere, &c. Et hæc omnia præſtare Pontificem ſuo jure, nec prælatis Galliæ, qui ad Concilium confluxerant, aliud in mentem veniſſe, multoque minùs huic in Gallijs exercitæ poteſtati litem intendiſſe.

§. XI.

§. XI.

Nonus Textus Canonicus ex c. per venerabilem, qui filij ſint legitimi.

SUMMARIUM UNICUM.

Cauſa Decretalis ſcribendæ, & ipſe textus.

I.

AUctor hujus Decretalis eſt Innocent. III. de quo Spond. *Ad annum MCXCVIII. Innocentius præ cæteris omnibus ob vitæ honeſtatem, & ſcientiam litterarum licet flens ejulans ac renitens electus eſt ad Pontificatum: ſed & ſigno viſibili electio ejus confirmata eſt, columba poſt ejus nominationem candidiſſima juxta dexteram ejus inſedit.*

Cauſa hujus ſcribendæ Decretalis Innocentio fuit, ut reſponderet ſupplicationi Guilielmi comitis Peſſulani, qui ex Mathilde, filia Emmanuelis Imperatoris, legitima uxore, unicam filiam ſuſceperat, ex Agnete pellice filios aliquot, quos legitimari ab Innocentio III. petebat, allegato Philippi Galliæ Regis exemplo, cujus filios illegitimos natalibus Pontifex reſtituerat. Sic Decretalis ſonat.

Innocentius III.

Nobili Viro Guilielmo Montis Peſſulani. *Per venerabilem fratrem noſtrum Arelatenſem Archiepiſcopum, tua Nobis humilitas ſupplicavit, ut filios tuos legitimationis dignaremur titulo decorare, quatenus eis, quò minùs tibi ſuccederent, natalium objectio non noceret, &c. Videbatur autem ex eo trahere majorem audaciam poſtulandi, quòd cum Regis Francorum filijs de benignitate Apoſtolicæ Sedis diſpenſavimus, &c. Rationibus*

nibus igitur hiſce inducti Regi gratiam fecimus, requiſiti, cauſam tam ex veteri, quàm novo teſtamento trahentes, quòd non ſolùm in Eccleſiæ patrimonio, verùm etiam in alijs Regionibus certis cauſis inſpectis, temporalem jurisdictionem caſualiter exercemus, non quòd alieno juri præjudicare velimus, ſed quia ſicut in Deuteronomio continetur: Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris, inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram, & judicum intra portas videris verba variari, venies ad ſacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore: & facies, quæcunque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus: ſequerisq; eorum ſententiam: qui autem ſuperbiverit nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino DEO tuo, decreto judicis morietur. Sanè cùm Deuteronomium, lex ſecunda interpretetur, ex vi vocabuli comprobatur, ut, quod ibi decernitur, in novo teſtamento debeat ſervari: locus enim, quem elegit Dominus, Apoſtolica Sedes eſſe cognoſcitur. Cùm enim Petrus urbem fugiens exiviſſet, volens eum Dominus ad locum, quem elegerat revocare, interrogatus ab eo: Domine quò vadis? reſpondit, venio Romam iterum crucifigi. Quod intelligens pro ſe dictum, ad locum ipſum protinus eſt reverſus. Sunt autem Sacerdotes Levitici generis fratres noſtri, qui nobis jure Levitico in executione ſacerdotalis officij coadjutores exiſtunt. Is verò ſuper eos ſacerdos ſive Judex exiſtit, cui Dominus inquit in Petro; Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit & ligatum in cælis. Ejus Vicarius, qui eſt ſacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech, conſtitutus à DEO judex vivorum & mortuorum. Tria quippe diſtinguit judicia. Primum inter ſanguinem & ſanguinem, per quod criminale intelligitur & civile. Ultimum inter lepram & lepram, per quod Eccleſiaſticum & criminale denotatur. Medium inter cauſam & cauſam, quod ad utrumq; refer-

refertur, tam Eccleſiaſticum quàm civile: in quibus, cùm aliquid fuerit difficile, & ambiguum, ad judicium eſt Sedis Apoſtolica recurrendum, cujus ſententiam, qui ſuperbiens contempſerit obſervare, mori præcipitur, id eſt, per excommunicationis ſententiam velut mortuus à communione fidelium ſeparari. Paulus etiam, ut plenitudinem poteſtatis exponeret, ad Corinth. ſcribens ait: Neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia? Licet igitur cum filijs ſæpe dicti Regis (de quibus an fuerint legitimi ab initio dubitabatur) duxerimus diſpenſandum: quia tamen tam lex Moſaica, quàm Canonica ſobolem ſuſceptam ex adulterio deteſtatur teſtante Domino, quòd manzeres & ſpurij usque ad decimam generationem in Eccleſiam non intrabunt. Canone verò vetante tales ad ſacros ordines promoveri: ſæcularibus quoque legibus non ſolùm repellentibus eos à ſucceſſione paternâ, ſed negantibus ipſis etiam alimenta: petitioni tuæ non duximus annuendum, &c.

In hac Decretali Summus Pontifex apertè teſtatur, ſe in locis dominio ſuo temporali ſubjectis plenam exercere jurisdictionem temporalem, in alijs verò locis non plenam, ſed limitatam, certisque ex cauſis: idque jure non tantùm voluntarij compromiſſi (de quo nullum dubium eſſe potuit, cùm hoc non in ſolam perſonam Summi Pontificis cadat) ſed jure divino expreſſo Deuteron. 17. & ad Corinth. 1. Videatur Barboſa *ad hoc c.*

§. XII.

Decimus textus Canonicus ex c. alius item. cauſa 15. q. 6. alijq́ textus allegati.

SUMMARIA.

1. Recitatur c. alius item. cauſâ 15. q. 6. alijq́ textus remiſſivè.

I.

HUjus textus hiſtoriam infrà & ex profeſſo explicabimus, quò lectorem remittimus, nunc tantùm verba recitabimus: habetur autem hic Canon in regeſto Gregorij VII. *lib. 8. epiſt. 21. ad Hermannum Metenſem Epiſcopum ſcripta*, ubi; *Alius*, inquit, *Romanus Pontifex, Zacharias ſcilicet, Regem Francorum non tam pro ſuis iniquitatibus, quàm pro eo, quòd tantæ poteſtati erat inutilis, à Regno depoſuit: & Pipinum Caroli M. Imperatoris Patrem in ejus locum ſubſtituit, omneſq; Francigenas à juramento fidelitatis, quod illi fecerant, abſolvit. Quod etiam ex auctoritate frequenti agit S. Eccleſia, cùm milites abſolvit à vinculo juramenti: quod factum eſt his Epiſcopis, qui Apoſtolicâ auctoritate à Pontificali gradu deponuntur.*

Ceterùm ad propoſitum argumentum, noſtramque ſententiam confirmandam deſerviunt multi alij canones, quos brevitatis causâ tantùm allegabimus, ſunt autem *c. ad abolendam 9. de hæret. c. licet 10. de foro compet. c. ult. de pœnis. c. decernimus. de ſentent. excommunic. in 6. c. Si duobus. de appellat.*

§. XIII.

Eccleſiaſticam poteſtatem etiam in Reges eorumq; temporalia extendi auctoritate Concilij Conſtantienſis, quâ Conventus Gallicanus maximè nititur, clarè oſtenditur.

SUMMARIA.

1. *Hiſtoria Concilij Conſtantienſis.*
2. *Ejus pro noſtra ſententia quàm plures conſtitutiones.*
3. *Quas cùm Galli, & meritò venerentur, omnem exceptionem ſuperant.*

I. Con-

I.

CONſtantienſis Concilij apud omnes Catholicos ſumma eſt auctoritas: tum ob ingentia bona, quæ in Eccleſiam univerſam redundârunt, ſublato ingenti obſtinatoque ſchiſmate, quo tot annis conflictata eſt: tum ob viros doctiſſimos, qui ad illud confluxêre: ut meritò Conventus Pariſienſis in ſecunda propoſitione fateatur: ***Sancta œcumenica Synodi Conſtantienſis à Sede Apoſtolica comprobata, ipſoq; Romanorum Pontificum, ac totius Eccleſiæ uſu confirmata eſſe Decreta, atque ab Eccleſia Gallicana perpetuâ religione cuſtodita.*** Videamus ergo, quæ hujus œcumenicæ Synodi in argumento, quod verſamus, fuerit ſententia; ſi enim oſtendatur, id omnino & ſentire, & docere, quod probandum ſuſcepimus, erit irrefragabile, invictumque illis ſaltem argumentum, qui tantam, & meritò, huic Concilio reverentiam profitentur.

Prius verò, quàm Decreta hujus Concilij in medium producantur, rem totam à ſuis principijs repetemus, ſic enim clarior evadet, hiſtoriâ prælucente: enimverò & hæretici in errores, & Catholici in non paucas difficultates impegêre, ignorantiâ factorum decepti. Cauſa ergo, ob quam Conſtantienſe Concilium convenit, ſic habet.

Sederant Pontifices jam LXXII. annos Avenione in Gallijs, eorumque abſentiam ingentia bella, ſeditiones, calamitates exceperant nunquam extinctæ. Eas ut tandem compeſceret Gregorius XI. in Italiam cogitabat; & ſtimulos addente B. Catharinâ Senenſi tandem ex Gallia evaſit Anno MCCCLXXVI. Biennium pòſt moritur. Electio novi Pontificis in partes ſciſſa, natumque obſtinatum & diuturnum ſchiſma, quo Eccleſia Catholica XXXX. totos annos miſerè conflictata eſt. Volebant Italum Itali, Gallum Galli: electus tandem Bartholomæus Neapolitanus Barenſis Archiepiſcopus, quem Urbanum ſextum appellârunt. Hic dum corruptelas, quæ paſſim libereque vagabantur, emendare aggreditur, & à ferro curationem incipit, ægros in me lentem concitavit, maximè purpuratos. Tertio quippe ab electione menſe, Joannæ præſertim Neapolis Reginæ potentiâ freti, Robertum Cardinalem Gibbenenſem collatis votis Pontificem renuntiant, qui Clementis VII. nomen accepit, & Aveniomem in Gallias navigavit. Schiſmati prætextus,

ùt fieri ſolet, quæſitus: quòd videlicet Urbanum VI. elegiſſent metu compulſi. Itali, Germani, Angli, Hungari, Urbano adhæsêre: Galli, Scotique Clementi, Hiſpani utrique. Urbano è vivis ſublato ſucceſsêre Bonifacius IX. Innocentius VII. Gregorius XII. Alexander V. & Joannes XXIII. Clementi verò Antipapæ larva potiùs quàm Papa Petrus de luna, quem Benedictum XIII. appellârunt, quo nemo ſanctiùs pacem Eccleſiæ promiſit, nemo pertinaciùs negavit. Gregorius XII. cùm pacis gratiâ ſe Pontificatu exuiſſet, ſi modò Benedictus idem faceret: hoc recuſante, nec Gregorius pollicitis teneri ſe dicebat: ſed in Concilio Piſano uterque depoſitus eſt, ſurrogato, ùt dicebamus, Alexandro, & poſt hunc Joanne. Contigit ergo eodem tempore tres in Eccleſia Pontifices videri Gregorium, Benedictum, & Joannem, ignaro Orbe, cui capiti pareret. Ad Schiſma igitur extinguendum tam Eccleſiæ pernicioſum, Concilium univerſale Conſtantiæ indicitur, auctoritate Joannis XXIII. & Sigismundi Imperatoris operâ, inchoarique eſt cœptum Anno MCDXIV. 5. Novembris, cui Joannes Pontifex, Sigismundus Imperator, quatuor Patriarchæ, viginti novem Cardinales, quadraginta ſeptem Archiepiſcopi, Epiſcopi 160. (alij 270.) Prælati & Doctores 564. hominum ſexaginta millia adfuêre: productum eſt in tertium annum. In hoc Concilio Joannes XXIII. cùm priùs ſe pacis gratiâ Pontificatu abiturum promiſiſſet, è fuga retractus, multorumque criminum poſtulatus, à Concilio in ordinem redigitur: eadem in Benedictum dicta ſententia, quamvis obſtinatè throno hærentem, nec à Sigismundo Imperatore, qui propterea in Hiſpaniam profectus fuerat, flecti ſe paſſum. Gregorius ſponte, ùt juraverat, ceſſit: ſic ad novam electionem à Concilio proceditur, & Martinus V. Pontifex renuntiatur. (a) Interfuit Concilio Joannes Gerſon Cancellarius Univerſitatis Pariſienſis, ex cujus prælertim eloquentia & doctrina, velut oraculo, Patres pendebant.

II. Hic circa Concilium Conſtantienſe præmiſſis, videamus, quæ in præſenti quæſtione illius fuerit ſententia, non verbis, ſed quod plus eſt, factis expreſſa. Cùm enim Gregorius Epiſcopus Tridentinus datis ad Concilium literis graviter contra Fridericum Auſtriæ Ducem, jura & bona Epiſcopatûs invadentem conqueſtus eſſet:

(a) Æmilium in Carolo VI. Platinam, Spondan. ad ann. MCCCCXVII.

eſſet: Concilium *Seſſ: 20.* ad eundem Auſtriæ Ducem monitorium in hæc verba expedijt: *Sacro ſancta Generalis Synodus Conſtantienſis univerſos & ſingulos Venerabiles fratres Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos &c. requirimus & monemus primò, ſecundò, tertiò & peremptoriè &c. quatenus præfatum Fridericum Ducem Auſtriæ, & alios occupatores prædictos requirant, & moneant, quos nos etiam tenore præſentium ſic requirimus & monemus, ipſiq; Friderico Duci in virtute S. obedientiæ, & ſub anathematis, ſacrilegij, privationis omnium bonorum feudalium, quæ ab Eccleſia ſeu Imperio obtinet, & inhabilitationis ſuæ & filiorum ſuorum maſculorum ad obtinendum tam feuda, quàm officia & beneficia uſque ad ſecundam generationem, & honoris & famæ ac communionis in conſilijs Principum &c.* Et Seſſ. 28. Contra eundem Fridericum. *Eadem Synodus declarat, Fridericum & alios occupatores cujuscunque ſtatûs, gradûs, conditionis aut praeminentiæ, etiamſi Ducalis fuerint, ſententias & cenſuras, in dicto monitorio comprehenſas incidiſſe.* Et infrà. *Committit ergo præfata S. Synodus chariſſimo filio Eccleſiæ defenſori & advocato Sigiſmundo Regi Romanorum ſemper Auguſto, cujus ſpecialiter intereſt ad requiſitionem Eccleſiæ contritas & oppreſſas Eccleſias reſtaurare &c. Et eandem ſententiam executioni demandare &c.* Et Seſſione 31. In monitorio contra Comitem Virtutum: *Etſi (quod abſit) prædictas pœnas interdicti & excommunicationis dictus Philippus Comes animis ſuſtinuerit induratis, ad omnes alias pœnas ſpirituales & temporales auctoritate præſentium procedere valeant.* Et Seſſ. *37.* in ſententia contra Benedictum XIII. *Eadem ſancta Synodus univerſalem Eccleſiam repræſentans omnes Chriſticolas ab ejus obedientia* (Benedicti videlicet XIII.) *atque juramentis, & obligationibus, eidem quomodolibet præſtitis, abſolvit, & abſolutos eſſe declarat, ac omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus inhibet, ſub pœna fautoriæ ſchiſmatis, hæreſis atque privationis omnium beneficiorum dignitatum, & bonorum Eccleſiaſticorum & mundanorum, & alijs pœnis juris, etiamſi Regalis ſit dignitatis, aut Imperialis, quibus, ſi contra hanc inhibitionem fecerint, ſint auctoritate hujus Decreti ac ſententiæ ipſo facto privati &c.* Et Seſſ. *39.* ubi providetur Schiſmati futuro: *Ut autem metus ſeu impreſſionis moleſtia in electione Papæ eò formidoloſiùs evitetur, duximus ſpecialiter ſtatuendum, quòd ſi quis hujusmodi metum vel impreſſionem aut violentiam electoribus intulerit, ſeu fecerit, aut fieri procuraverit, vel factum ratum habuerit, cujuscunque ſtatûs aut praeminentiæ fuerit, etiamſi Imperiali aut Regali præfulgeat dignitate, illas pœnas ipſo facto incurrat, quæ in conſtitutione Bonifacij Papæ VIII. quæ incipit: Felicis: continentur, illisq; effectualiter puniatur.* Hæc Synodus Conſtantienſis repetens infligenſque pœnas Decretalis,

quæ habetur: *cap. 5. de pœnis in 6.* ubi: *Reus criminis læſæ Majeſtatis perpetuò ſit infamis, diffidatus nihilominus & bannitus, ſit inteſtabilis, ut nec teſtamenti liberam habeat factionem, nec ad alicujus bona ex teſtamento vel ab inteſtato vocetur: fiant habitationes ejus deſertæ, & ut non ſit, qui eas inhabitet; dentur cuncta ipſius ædificia in ruinam, & ut perpetuæ notam infamiæ perpetua ruina teſtetur, nullo tempore reparentur: nullus ei debita reddere, nullus reſpondere in judicio teneatur, &c. Si qua verò feuda vel beneficium ſpirituale vel temporale ab aliquibus Eccleſijs obtinet, ſit eis ipſo jure privatus, &c. Nulli præterea talium filiorum atque nepotum ex virili ſexu deſcendentium ab eisdem alicujus aperiatur janua dignitatis, aut honoris Eccleſiaſtici vel mundani.* In Seſſ. 42. habemus imperâſſe Concilium Sigismundo Imperatori, & Ludovico Bavariæ Duci, ut Joannem XXIII. cuſtodirent; nec priùs hoc cuſtodiendi onere ſolvi potuêre, quàm ex licentia Martini V. Summi Pontificis, quo electo ceſſavit omnis jurisdictio & auctoritas Concilij, ùt legenti ipſum Concilium patet. Bulla Martini *Seſſ. 42.* inter alia hæc habet. *Martinus Epiſcopus Servus Servorum Dei Chariſſimo in Chriſto filio Sigismundo Regi Romanorum, &c. Cùm nuper nos inſtanter & ſæpe requiſieris, quatenus perſonam dicti Balthaſaris de tua cuſtodia recipere, teq; & eundem Ducem de prædicta cuſtodia liberare & exonerare vellemus; nos attendentes, quantis laboribus & ſtudijs pacem & unionem Eccleſiæ omnipotentis DEI noſtri fueris proſecutus, &c. Volentes te ac eundem Ducem ab omni onere liberare, decernimus, & ordinamus, &c.*

In Bullâ Martini V. quæ habetur *poſt Seſſ. ultimam*, idem Summus Pontifex omnib⁹ Principibus, & Dominis temporalibus mandat, ut Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis omne auxilium & favorem præbeant, eosque in veſtigandos, capiendos, cuſtodiendosq; curent.

Et in eadem Bulla poſt enumeratas hæreſes Wicleffi & Huſſij idem Pontifex ſacro approbante Concilio: *Volumus inſuper ac ſtatuimus, & decernimus, ut omnes & ſinguli hæreticos, etiamſi Regali, Reginali aut aliâ quâvis Eccleſiaſticâ vel mundanâ præfulgeant dignitate, auctoritate noſtrâ diligenter inquirere ſtudeatis, & eos, quos per inquiſitionem hujusmodi diffamatos, vel aliàs hujusmodi hæreſis & erroris labe reſperſos reperietis, auctoritate prædictâ etiam per excommunicationis, nec non privationis dignitatum, ac etiam bonorum, & dignitatum ſæcularium puniri faciatis, &c.*

Videatur Conſtitutio Carolina auctoritate Concilij Conſtantienſis expedita, ùt patet, *Seſſ. 19.* quæ Carolina habetur poſt Concilium:

cilium: maximè verò §. *Item eâdem auctoritate, &c.* & §. *Item dicta Synodus, &c.*

Habemus ergo ex Concilio Conſtantienſi, eos qui invadunt bona & jura Eccleſiaſtica, poſſe à ſummo Pontifice & Concilio univerſali juriſdictione privari, infamiâ notari, bona ab omnibus occupari, etiamſi Ducalis fuerint dignitatis. *Seſſ. 28.* Et in confirmatione Carolina paullo poſt initium. Bonis omnibus dignitatibus & honoribus non tantùm Eccleſiaſticis, ſed etiam temporalibus abdicari, cujuscunque dignitatis fuerint etiam Regalis. *Seſſ. 37.* circa finem. Ducibus immo Imperatoribus præcipere, ut ad Eccleſiæ & Pontificis arbitrium cuſtodiæ aliquem mandent, dimittantque. *Bulla Martini Seſſ. 42.* Ut hæreticos inveſtigent, capiant, cuſtodiendos curent. *Bulla Martini poſt Seſſ. ultimam.* Fautores & receptatores hæreticorum, ſub pœna privationis omnium feudorum, bonorum ac dignitatum etiam temporalium coërceant. *Bulla Martini poſt Seſſionem ultimam circa fin.*

III. Patet jam Concilij Conſtantienſis quænam mens fuerit, quantumque à doctrina Pariſienſis Conventûs aliena: hic enim primam propoſitionem hanc ponit: *Principes in temporalibus nulli Eccleſiæ poteſtati nec directè, nec indirectè ſubjectos eſſe.* Conſtantienſe verò Concilium toties tamque repetitis vicibus Principes Regesque dignitatibus, honoribus, bonisque temporalibus, ſi jura Eccleſiæ invadant, ſi hæreticis faveant, multandos eſſe decernit, ut proinde vel hoc, vel Pariſienſes Patres falli neceſſe ſit: qui & cum Concilio, & ſecum ipſis manifeſtè pugnant: cum Concilio quidem, cujus doctrinæ aliam omnino contrariam opponunt: ſecum ipſis, quia propoſitione ſecundâ Synodum Conſtantienſem ſanctam & immotam, & ab Eccleſia Gallicana ſemper cuſtoditam cultamque dicunt, ejusque Decreta, velut lineam & terminos Pontificiæ Auctoritati ſtatuunt, & tamen ab illa continuò & longè diſcedunt, & quam maximè laudant, maximè impugnant.

§. XIV.

§. XIV.

Concilij univerſalis Lateranenſis IV. in eandem ſententiam Decretum ex c. 3. de Hæret.

SUMMARIA.

1. *Hiſtoria & Verba Concilij Lateranenſis.*
2. *Conventum Pariſienſem, cùm SS. Canonibus & Concilijs omnem reverentiam profiteatur, non debuiſſe propoſitiones edere SS. Concilijs, Canonibus, Decretis Pontificum & antiquitati omnino contrarias.*

I.

DE hoc Concilio ita loquitur Spondanus *ad annum MCCXV. Celebratum eſt Generale Concilium Lateranenſe Kal. Novemb. omnium, quæ unquam in Europa habita fuerunt, celeberrimum, cui videlicet interfuerunt cum Innocentio Papa, Archiepiſcopi ſeptuaginta, Epiſcopi quadringenti, Abbates duodecim, Priores Conventuum octingenti, quos inter extitêre Patriarchæ Conſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus, atque Alexandrini & Antiocheni Legati, itemq́; Oratores Imperatorum Orientis & Occidentis, Regum Galliæ, Hiſpaniæ, Angliæ, Hieroſolymorum, & Cypri.*

Ludovicus Morerus ſcribit, fuiſſe hoc Lateran. IV. per excellentiam appellatum *Magnum Concilium,* ob prodigioſum numerum Epiſcoporum, qui ad illud confluxêre; illique Orientis & Occidentis Imperatorum, Galliæ, Angliæ, Hungariæ, Hieroſolymorum, Cypri, & Aragoniæ, Bzovius addit, Bohemiæ & Daniæ Regum Oratores adfuiſſe, ut proinde, ſi Concilium aliquod univerſale, hoc maximè dicendum fuerit. In hoc ergo Concilio *c. 3.* quod incipit: *Excommunicamus.* Patres ſic loquuntur: *Si verò dominus temporalis requiſitus & monitus ab Eccleſia terram ſuam purgare neglexerit*

glexerit ab hac hæretica fœditate, per Metropolitanum excommunicationis vinculo innodetur. Et ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipſe Vaſallos ab ejus fidelitate denuntiet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, &c.

Hactenus Concilium, cujus ſententia eſt tam clara, ut planè nullam admittat exceptionem.

Et hæc quidem SS. Canonum teſtimonia ſunt, ex quibus, quæ Patrum fuerit ſententia, ſole clarius evadit, tantoque urgent efficaciùs, quòd Conventus ipſe Pariſienſis propoſitione tertiâ fateatur: *Apoſtolicæ poteſtatis uſum moderandum per Canones Spiritu DEI conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos, Patrumq́; terminos manere inconcuſſos, atq́; id pertinere ad amplitudinem Sedis Apoſtolicæ, ut ſtatuta, & conſuetudines tantæ Sedis, & Eccleſiarum conſenſione firmata, ſtabilitatem obtineant.*

Hæc ſunt verba Pariſienſis declarationis. Si ergo debita ſacris Canonibus Sediq́ue Apoſtolicæ reverentia poſtulat, ut ſemel ritè ſtatuta, ne quidem ab ipſo Pontifice Maximo refigantur, quantò magis Epiſcopos Pontifice inferiores obſtringent, ijsq́ue neceſſitatem imponent nihil, quod illis adverſetur, docendi jubendiq́ue? Si ergo, quæ hactenus in medium produximus Decreta, ſunt Canonica, à SS. Patribus ſacrisq́ue Concilijs facta, publico juri inſerta, uſu & approbatione non cujuſcunq́ue, ſed ſanctiſſimorum Patrum, & Doctorum, ùt poſteà dicemus, recepta, exemplis curſuq́ue tot ſæculorum munita; oportebit utique doctrinam, quæ ab illis diſcedit, abluditq́ue, ſuſpectam omnino reddi, & alienam à veritate. Nec, quid iſtis Canonibus opponi poſſit, videmus; niſi forſan dicas, à ſummis Pontificibus in cauſa propria editos, nec proinde mereri fidem indubitatam, nec in Gallijs admiſſos eſſe. Verùm hæc reſponſio nimis eſt imbecilla, ut tantis tantorumq́ue Patrum auctoritatibus opponi queat, & in juris notiſſimum principium impingit. Utroq́ue enim jure receptiſſimum eſt, quemlibet judicem, ſeu ordinarium ſeu delegatum cognoſcere & judicare poſſe, an ſua ſit juriſdictio. (*a*) Et ſi cognoverit ſuam eſſe eandem, valeat mandatis pœnalibus contra non obtemperantes defendere. (*b*) Quod veriſſimum ſaltem eſt in Principe ſupremo, nec alteri ſub-

(*a*) L. ſi quis ex aliena. 5. ff. de judicijs L. 2. ff. ſi quis in jus vocatus.
(*b*) L. 1. in pr. ff. ſi quis jus dicenti, &c.

ſubjecto, qualem eſſe Summum Pontificem alibi dicemus, & expreſsè ac ingenuè confeſſa eſt Synodus Sinueſſana trecentorum Epiſcoporum in cauſa Marcellini Pontificis. *1. Tomo Concil.* & habetur. *c. nunc autem 7. diſt. 21.* ubi: *Nullus tamen eorum proferre ſententiam in eum auſus eſt, dum ei ſæpiſſimè omnes perhiberent; Tuo ore judica cauſam tuam, non noſtro judicio. Et iterum: Noli, ajunt, audire, noſtro judicio; ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam. Et rurſus: Quoniam ex te, inquiunt, juſtificaberis aut ex ore tuo condemnaberis.* Et infrà: *Prima Sedes non judicabitur à quoquam. Videantur plures textus eadem diſtinct. & c. ſi Papa 6. quod eſt S. Bonifacij Archiepiſcopi & Martyris diſt. 40.* Et inſigne exemplum eſt in Leone III. cujus permiſſu, immo juſſu cùm in Eccleſiam S. Petri Italiæ Galliæque Prælati, & ipſe Carolus M. conveniſſent de innocentia Pontificis, quam æmuli criminabantur, cogituri; unâ voce ab Epiſcopis conclamatum eſt; ſe Apoſtolicam Sedem, quæ eſt caput omnium DEI Eccleſiarum, judicare non audere, cùm ex antiquo more illa omnes judicet, & à nemine judicetur. (*a*)

Si ergo nemo alius eſt, qui Pontifici maximo jus dicat, de ſua jurisdictione ipſe cognoſcet, & neceſſitas in propria cauſa judicandi, immo potiùs in cauſa Chriſti & Eccleſiæ, ſuſpicione illum abſolvet; nam, ùt diximus primâ concluſione, nulla eſt Pontifici in Principes, eorumque jura & dominia poteſtas, niſi cùm Eccleſiæ publica cauſa hoc remedium, & neceſſarium, & ultimum extorquet. Deinde ſi auctoritates, quas ex jure Canonico modò produximus, ideò ſuſpectæ, quia ab ipſis Pontificibus in ſua, ùt dicunt, cauſa; quis ergo, cum lis Pontifici movetur, decidet? Concilium Oecumenicum & Univerſale, quod tanto laborum & temporis impendio, tantisque principum impedimentis vix aliquando cogitur, ùt in Tridentino vidimus, & coacto tot exceptiones opponuntur? erunt ergo lites indeciſæ, immortales; & ſi ad Concilium differantur, ſine exitu diſcordiæ. Si Concilium Generale aliquod eſt, quo Pontifices etiam indirectè, & cùm ultima neceſſitas premit, prohibentur in Principes poteſtatem exercere, producatur in lucem; Si nullum produci poteſt, ùt planè non poteſt, non intelligimus, quâ auctoritate Conventus Pariſienſis doctrinam à SS. Canonibus, Pontificibus, Concilijs toties & tam clarè aſſertam reſpue-

(*a*) Vide Anaſtaſium in Leone. Et Maymburgus in Hiſtoria Iconoclaſt. ad initium anni DCCC.

ſpuerit; immo propoſitionibus exadversò, & velut in contrariam aciem armatis impugnatum iverit: num ergo Pontifex M. non tantùm univerſali Concilio, ſed etiam Pariſienſi ſubeſt? & ſi non ſubeſt, cur ab iſto judicatur, & canones à Romano Pontifice facti non evertuntur tantùm, ſed tot tantisque cautelis, ne reſurgant, curatur, ut credas Epiſcopos auctoritatem, quam Pontifici negant, ſibi in Pontifices uſurpâſſe?

Quod ſi denique hæc omnia ceſſent, & Decreta Summorum Pontificum erroris aut dubiæ fidei poſtulentur, Concilia ſaltem, quæ allegavimus, ſuperant exceptionem omnem, cùm & ſint generalia, & partim in Gallijs habita, partim à Gallis magnâ veneratione culta, qualia ſunt Lateranenſe, Lugdunenſe, Viennenſe, & Conſtantienſe: ergo non poterant, nec debebant à Conventu Pariſienſi, qui particularis eſt, nec paris cum Concilio Generali auctoritatis, litem & bellum pati, ab illis præſertim, qui tam copiosè tantoque apparatu obſervantiam Canonum profitentur, Summisque Pontificibus inculcant. Si Concilij Univerſalis, aut Papæ Decreta refigi poſſunt abolerique, hoc ab alijs Concilijs Univerſalibus, non privato Conventu præſtari debuit.

§. XV.

Hæc ipſa SS. Pontificum auctoritas & poteſtas exemplis confirmata.

SUMMARIA.

1. *Exempla Childerici III. & Pipini Francorum Regum expenſa.*
2. *Caroli M. Francorum Imperatoris.*
3. *Tria alia B. Gregorij M. & Concilij VIII. Toletani.*
4. *Berengarij Imperatoris, & Boleslai Poloniæ, & Philippi Francorum Regis.*

5. *Hungariæ Croatiæ Dalmatiæq́;.*
6. *Henrici IV. Imperatoris, Regis Nordhanhumbrorum, Emmanuelis Comneni, & Frederici Ænobarbi Imperatorum.*
7. *Alfonſi Regis Luſitaniæ, Othonis IV. Frederici II. Alfonſi Regis Caſtellæ.*
8. *Philippi IV. Regis Francorum, Reipublicæ Venetæ, Joannæ Reginæ.*
9. *Joannis Albretani Regis Navarræ, Henrici & Eliſabethæ Angliæ Regum, Coſmi Ducis Hetruriæ, & Henrici M. Francorum Regis.*

I.

HActenus Canones, Concilia, Patres; deinceps exempla omnium temporum producemus, quæ hanc in Eccleſia poteſtatem ſemper agnitam exercitamque fuiſſe oſtendent; nec aliud Patres docuiſſe, quàm fecerint, adeò ut vel hos ignorantiæ damnare & impietatis oporteat, quantumvis pietate & ſanctitate eximios; aut ingenuè fateri, doctrinam Pariſijs nuper expoſitam, nihil habere cum illis commune, & eorum patrocinio deſtitui, quos maximè ſuos cupiunt; verbo, aliud Eccleſia ſenſit, fecitque, quàm iſti doceant; quod res ipſa, quam aggredimur, oſtendet.

Anno DCCLI. Juſſu & auctoritate Zachariæ Pontificis Childericus III. ob inertiam regendique imperitiam Regno depoſitus, & Pipinus bello & potentiâ inſignis in thronum provectus. Rem totam copioſè & eleganter deſcribit Æmilius *in hiſtoria rerum Francic. & vita Childerici III. fol 46. Pipinus Burchardum Wirzburgenſium Epiſcopum ad Zachariam Pontificem Max. Oratorem miſit, ut Franci ſolverentur jurisjurandi religione, quâ ſe Childerico devinxerant. Is Romam profectus, ac ad Pontificem Max. admiſſus ita locutus eſt, &c.* Et infrà. Oratorem Gallum ſic peroraſſe ſcribit: *Tu autem Beatiſſime Pater ſic apud animum tuum conſtitue, te uno ex edicto, ſolvendisq́; jurisjurandi Religione Francis plus gloriæ inventurum, quàm ex impietate victa Martellus reportavit. Oratione Epiſcopi motus Zacharias initio minimè audebat tam magni momenti cogitationem ſuſcipere, ſed tandem Francos ſacramento Regi Childerico dicto ſolvit.*

Idem

Idem habet Eginhardus *in vita Caroli M.* ab initio, ubi: *Gens*, inquit, *Merouingorum, de qua Franci Reges ſibi creare ſoliti erant, uſque in Hildericum Regem, qui juſſu Stephani Romani Pontificis depoſitus ac detonſus, atque in Monaſterium truſus eſt, duráſſe putatur.* Et infrà: *Pipinus autem per auctoritatem Romani Pontificis ex Præfecto palatij Rex conſtitutus eſt.*

Rhegino *in Chronico*; *Juſſit*, inquit, *Papa per auctoritatem Apoſtolicam Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Chriſtianitatis ordo.*

Otto Friſingenſis *lib. 5. c. 22. Zacharias conſultus reſpondit, & ipſius auctoritate Pipinus à Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino, & alijs Regni Principibus in Regem eligitur.*

Fredegarius *ad annum DCCLI. fol. 161. Quo tempore unà cum conſilio & conſenſu omnium Francorum miſsâ relatione à Sede Apoſtolica, auctoritate perceptâ, præcelſus Pipinus electione totius Franciæ in Sedem Regni ſublimatur.*

Annales Francici à Pithæo editi: *Anno DCCLII. Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apoſtoli mandat Populo Francorum, ut Pipinus, qui poteſtate Regiâ utebatur, nominis quoque dignitate frueretur.*

Abbas Urſpergenſis *ad annum DCCXLIII.* circa finem: *Sic ergo Pipinus ex Præfecto palatij auctoritate Apoſtolicâ ſublimatus, & unctus in ſedem Regni, regnavit annis XV. abſolutus per eundem Papam Stephanum à juramento, quod Regi Hilderico cum ceteris Regni primoribus fecerat.* Idem teſtantur expreſſis verbis Sabellicus *Enneade 8. lib. 8. fol. 301.* Robertus Gaguinus *in hiſtoria Francica lib. 3. fol. 45.* Platina *in Zacharia*, Spondanus *ad annum DCCLI* Et denique habetur *in c. alius, cauſa 15. q. 6.*

Cauſa deferendi Pipino Regnum fuit, ùt diximus, tum ignavia Childerici Regis, tum neceſſitas eum Principem demerendi contra Longobardorum injurias, Italiæ Sedique Apoſtolicæ ejusq; ditionibus extrema minantium. Et planè ſumma beneficia ſunt, quæ à Pipino Pontifices acceperunt. Nam Zachariâ è vivis ſublato Stephanum III. per ſummos honores in Gallijs, quò velut ad ſacram aram confugerat, excepit; Alpes cum exercitu tranſmiſit, cæſis, qui tranſitum obſederant: Aiſtulphi Longobardorum Regis copias delevit: Regem, victoriæ certus, Ticini obſedit, & tandem ad conditiones compulit, ut videlicet, quæ ademerat Eccleſiæ, reddere, adjunctâ inſuper Exarchiâ Ravennate, quam Pontifici dono dedit. Pipino vix Italiam egreſſo Aiſtulphus omnia ferro flammâque vaſtare, & copijs Romæ admotis Pontificem obſidere.

mino Jeſu Chriſto traditâ obligavit & obteſtatus eſt, ut nunquam de altera ſtirpe Regem ſuper ſe præſumant aliquo modo conſtituere; quos & divina providentia ad ſanctiſſimam & Apoſtolicam Sedem tuendam eligere dignata eſt, &c.

Abbas Urſpergenſis *ad annum DCCLIII. Francorum,* inquit, *Proceres unà cum populo auctoritate B. Petri Apoſtoli obligavit, & proteſtatus eſt eos, ut nunquam de alia ſtirpe Regem ſibi præponerent, niſi ex eorum propagine, quos divina Providentia in defenſionem Eccleſiæ eſt dignata ſublimare, &c.*

Gaguinus *hiſt. Franc. lib. 3. fol. 45. Stephanus autem, ut Regi gratificaretur, Pipino benedixit, & poſteritati ejus, atque qui temeritate aliquâ adverſus Francos bella moverent, communione Chriſtianâ interdixit, &c.*

Joannes Naucleruſ *Volum. 3. Generat. 26.* ijsdem verbis rem deſcribit. Videatur etiam Spondanus *ad annum DCCLIII.*

Circa utrumque hoc Zachariæ & Stephani factum obſerva: Scriptores, qui hæc referunt, eſſe omni exceptione majores, præſertim Eginhardum, qui Carolo M. à ſecretis fuit, nec unquam ab ejus latere diſceſſit, multoque minùs ignorare potuit, quæ ſub ejus oculis fiebant. Deinde Pontifices, qui Regnum Franciæ in Pipinum transtulêre, fuiſſe Sanctiſſimos, nec poſſe ullam arrogantiæ aut injuſtitiæ notam, aut ſuſpicionem in illos cadere, multoque minùs ignorantiam divinæ & naturalis legis in re tanti momenti, quam nunquam attentâſſent, niſi poteſtatis ſuæ certi. Zachariam inter Sanctos relatum eſſe, & annuâ memoriâ cultum teſtis eſt Anaſtaſius in ejus vita, Baron. & Spondanus *ad annum DCCLII.* Ludovicus Morerus *in Dictionario Gallico de Stephano III.* Æmilius *in vita Pipini* prope initium idem teſtantur; nec verò hos Pontifices conſilio tantùm, ſed etiam juſſu, & auctoritate Pipinum Regno admoviſſe, patet ex citatis auctoribus quorum verba tam ſunt clara, ut adjungi nihil poſſit: ſufficeret ergo, ſi omnia deeſſent, hoc exemplum ad oſtendendum ijs, qui libero, nec occupato affectibus animo veritatem quærunt; quid tunc temporis Regnum & Eccleſia Gallicana ſenſerit de Pontificia in Reges poteſtate, tunc inquam temporis, cùm viris, ſanctitate, Zelo, & doctrinâ ſummis florebat.

II. Anno DCCLXXIV. Carolus M. expugnato Ticino, capto Deſiderio Rege regnoque Longobardorum penitùs deleto, ab Hadriano Papa Romanorum Patricius jubetur teſte Sigeberto *in Chronico ad hunc annum.* & habetur *in c. Hadrianus diſt. 63. & c. ſeq.* Adelmus

delmus *in annal. Franc. ad annum 801.* Fuit verò dignitas Patricialis ampliſſima, multoque major Conſulatu, & Imperiali proxima, & illâ præditi, Patres vocabantur Imperatorum. *(a)*

Hadrianum verò, qui hanc dignitatem in Carolum contulit, quâ Occidentis Imperio aptabatur, fuiſſe notæ ſanctitatis, teſtatur Spondanus *ad annum DCCLXXII.* ut adeò credi non poſſit, eum alienam poteſtatem involâſſe, non ſuâ uſum.

Anno DCCXXX. Gregorius II. Synodo Romam indictâ Leonem Iſauricum, quòd Sacris imaginibus impiè juxtà & crudeliter bellum inferret: quòd S. Germanum Sede Patriarchali & vitâ expuliſſet: quòd Eccleſiam perſequeretur, ſanguine, cædibus Catholicorum omnia miſcens: quòd calcato gentium jure Legatos Pontificis exilio proſcripſiſſet: quòd denique animum obſtinâſſet hæreſi toto Imperio ſparsâ; has ob cauſas Leonem excommunicatione percellit, & ne illi Romæ, aut in Italia tributa pendantur, prohibet, adornatâque in Gallias Legatione, Carolo Martello periclitantem Eccleſiam commendat, & oblato conſulatu ac Protectoris titulo, cum exercitu in Italiam vocat. *(b)* Et hic Gregorius II. in tabulas Sanctorum relatus annuâ celebritate colitur.

Anno DC. S. Gregorius Mediolanenſibus concedit, ut extinctâ Regum Longobardorum ſtirpe, ejus civitatis Antiſtes coacto Provincialium Epiſcoporum Concilio Regem eligat, quem velit. *(c)*

Anno DXCIII. *Petentibus Francorum Regibus,* inquit Spondanus ad hunc annum, *Beatus Gregorius Magnus Monaſterio Sueſſionenſi S. Medardi in Gallia privilegium concedit, quo illud conſtituit caput Monaſteriorum totius Galliæ, & nullius voluit ditioni ſubjici, præterquam Sedis Apoſtolicæ. In fine verò privilegij, Regibus, Antiſtitibus, judicibus, & alijs, quicunque hoc privilegium violare præſumerent, excommunicatio & dignitatis privatio denuntiatur.* Hæc Spondanus *ad annum DXCIII.* Initium hujus privilegij ſic habet: *Pretioſiſſimis lapidibus in diademate Chriſti meritò renitentibꝰ omnibus Sanctæ DEI Eccleſiæ membris Gregorius licet ſanctæ Romanæ Sedis Pontificio ſublimetur, humillimus tamen Servorum DEI ſervus, &c.* & infrà: *Si quis autem*

Regum,

(a) Vide L. 3. & ultimam Cod. de Conſul.

(b) V. Cedrenum anno 9. Leonis Iſaurici. Zonaram in Leone. Maymburg. Hiſt. Iconoclaſt. ad annum DCCXXX. circa finem. Spondanum ad eundem annum.

(c) V. Sigon. de Regno Italiæ Ann. DCI. Spond. ad annum DC.

Regum, Antiſtitum, judicum hujus Apoſtolicæ auctoritatis & noſtræ præceptionis Decreta violaverit, aut contradixerit, vel aliter ordinaverit, cujuscunque dignitatis vel ſublimitatis ſit, honore ſuo privetur, &c. habetur hoc privilegium *lib. 2. epiſt. Indict. 11. epiſt. 38. nova edit:* Meminit ejusdem privilegij Gregorius VII. *lib. 8. epiſt. 2. & lib. 4. epiſt. 2. & 23.* Baronius *ad annum DXCIII. n. 85.* Illique poſteà Theodoricus Rex Franc. alijque Epiſcopi ſubſcripſerunt; ut hîc iterum videas, quænam ſederit Eccleſiæ Gallicanæ opinio de poteſtate Pontificia. Tanta verò fuit Beati Gregorij modeſtia & humilitas, tanta etiam doctrina, ut nihil minus cogitari poſſit, quàm aut quid Regibus debeatur, illum ignoràſſe, aut contra iſtorum jura & Majeſtatem poteſtate ſuâ abuſum.

Anno DCIII. ad Beatum Gregorium Magnum miſſa legatio à Francorum Regibus, quâ inter alia Legationis capita Eccleſijs S. Martini, Monaſterio ancillarum DEI, & Xenodochio à Regina conſtructis privilegia petebantur, quæ à Beato Gregorio conceſſa, & adjuncta clauſula: *Si quis verò Regum, Sacerdotum, judicum, Perſonarumq; ſecularium hanc conſtitutionis noſtræ paginam agnoſcens contra eam venire tentaverit, poteſtatis honorisq; ſui dignitate careat, reumq; divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, &c.* habetur hoc privilegium totum *lib. 11. epiſt. 10. indictione 6.* Circa quod & ſimilia privilegia bene obſervat Spondan. *ad annum DXCIII. n. 3.* non fuiſſe Pontificum mentem, ob quamcunque privilegiorum violationem pœnam adeò gravem irrogare, ſed tum demum, cùm violatores id in odium ſeu deteſtationem, Sedisque Apoſtolicæ contemptum obfirmato in eorum perniciem animo perpetrarent, ita ut non tam privilegiorum cauſa, quàm Romanæ Eccleſiæ, fideique Catholicæ ageretur.

Idem Beatus Gregorius, cùm Mauritius Imperator legem edidiſſet, quâ publicis rationibus & militiâ obligati prohibebantur Religionem ingredi: edictum Imperatorium correxit, ut videlicet rationibus liberi, & militiâ necdum expletâ, ſi tamen ſeriò conſtanterque mundo renunciarent, admitti poſſent, ſicque correctum Imperatoris diploma Epiſcopis obſervandum miſit. (*a*)

Anno DCLIII. Celebratum eſt in Hiſpaniis Concilium Toletanum VIII. cui præter Abbates & abſentium Vicarios interfuerunt Epiſcopi 52. præfuitque Orontius Emeritenſis Metropolitanus:

(*a*) Vide lib. 1. epiſt. 11. Indict. 1. Baron. ad annum DXCIII. n. 22.

nus: in quo ſtatutum, ut defuncto Regi Pontifices Hiſpani, & Magnates ſucceſſorem eligerent, ſic habetur *in c. 10. ejusdem Concilij.* Præſcribere autem formam & ordinem eligendi Regem eſt maximè actus politicus, quem tamen ob maxima incommoda, quæ in electionibus contingebant, & quæ illo capitulo recenſentur, crediderunt Epiſcopi ab Eccleſiaſtica poteſtate exerceri potuiſſe.

Anno DCCC. Leo III. Pontifex Maximus ademptum Græcis Imperium in Carolum transfert.

Anno DCCCCIV. Joannes IX. Lambertum & Berengarium coactâ Romæ Synodo de Imperio contendentes audit, & causâ examinatâ Lamberto Imperium addicit, Berengario, quòd metu egiſſet, in ordinem redacto. *Vide c. 6. Synodi Ravennat. ſub Joanne IX.* Baronium & Spondanum *ad hunc annum,* Sigebertum *ad annum DCCCCIII.* ubi ſcribit, huic Synodo 73. Epiſcopos, interfuiſſe & Francorum Archiepiſcopos. Imperavit Lambertus *ad annum DCCCCX.* eique per inſidias ab Hugone Comite Mediolanenſi occiſo, Berengarius Anno DCCCCXV. ſuffectus, coronatusque à Joanne X. Pontifice Maximo, quòd contra Saracenos auxilio Chriſtianis fuiſſet; & ipſe à ſuis obtruncatus eſt ob evocatos in Italiam Hunnos contra Rodolfum electum Francorum Regem, à quo acie ſuperatus fuerat. (*a*)

Anno MLXXIX. Cùm Boleslaus Poloniæ Rex Beatum Staniſlaum Cracovienſem Epiſcopum ad aras cæcidiſſet, à Gregorio VII. Pontifice Maximo, re maturè agitatâ, diris percuſſus eſt, Regno omnique dignitate privatus: quam ſententiam Deus ipſe probavit Rege inſaniâ correpto, & à canibus lacerato. Vide Longinum *in Polonica Hiſtoria,* cujus inter alia hæc verba ſunt: *Tam lugubri, & crudeli in Sanctum DEI per Boleslaum Poloniæ Regem occiſione ad notitiam ſummi Pontificis perlatâ, Ipſe Pontifex maturâ deliberatione tempus terens, tandem generale interdictum in univerſam Gneſnenſem obſervari præcepit, Regem inſuper Boleslaum & Poloniæ Regnum omni honore dignitate & excellentiâ Regali privavit, & omnes Principes & ſubditos ab ejus ditione abſolvens obedientiam & ſubjectionem ſolutam exhibere vetuit.* Vide Baronium *ad annum MLXXIX. n. ultimo.* Idem fatetur in ſuo Dictionario Morerus *v. Pologne §. le gouvernement de Pologne.* Fuit verò Gregorius VII. Sanctitate

(*a*) V. Luitprandum lib. 2. c. 14. Sigonium de Regno Italiæ lib. 6. ad annum DCCCCXV. Spondanum ad eundem Annum.

ctitate & miraculis celeberrimus, inter quæ illud non ultimum, quòd poſt 500. ferme annos incorruptum ejus corpus duraverit: eſtque inter Sanctos relatus. Ejus in exilio morientis hæc ultima vox fuit: *Dilexi juſtitiam & odi iniquitatem, propterea morior in exilio.* Vide Leonem Oſtien: *lib. 3. c. 64.* Auctorem vitæ D. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis, Ottonem Friſing. Baronium & Spondanum *ad hunc annum.* Ludovicus Morerus *in ſuo dictionario Gallico,* quod Regi Chriſtianiſſimo dedicavit, inter alia de Gregorio VII. ſic loquitur: *Mortuus eſt Salerni non ſine odore ſanctitatis, habeturq; inter Pontifices, omnium, qui Eccleſiam gubernârunt, clariſſimus.* Otto Friſingenſis hoc elogio Gregorium ornat *lib. 6. c. 36. in fine. Porrò Gregorius Salerni manens appropinquante vocationis ſuæ tempore dixiſſe fertur: Dilexi juſtitiam & odi iniquitatem, propterea morior in exilio. Quia ergo in Principe ſuo Regnum ab Eccleſia præciſum graviter percuſſum fuit, Eccleſia quoque tanto paſtore, qui inter omnes Sacerdotes, & Romanos Pontifices præcipui Zeli, & auctoritatis erat, orbata, dolorem non modicum habuit.*

Anno MLXXIX. Idem Gregorius VII. varijs Epiſcoporum Galliæ querelis contra Philippum Francorum Regem pulſatus, quòd ſacerdotia pretio venderet, eandemque ob cauſam nollet Epiſcopum Matiſconenſem admittere, ad Rodericum Cabilonenſem Epiſcopum, Regique præcharum ſcribit; *Moneat Regem tam turpi mercimonio queſtuq; abſiſtat; Epiſcopo Matiſconenſi legitimè & Regio etiam nutu electo, negotium & moras ne faciat, alioquin cenſuris feriendum Regnoq; caſurum:* Verba Pontificis ſunt *lib. 1. epiſt. 35. Quod ſi facere noluerit, indubitanter noverit, nos hanc Eccleſiæ ruinam nequaquam diutiùs toleraturos, nam aut Rex ipſe repudiato turpi Simoniacæ hæreſis mercimonio idoneas ad ſacrum regimen perſonas promoveri permittet, aut Franci pro certo, niſi fidem Chriſtianam abjicere maluerint, generalis anathematis mucrone percuſſi illi ulterius obtemperare recuſabunt, &c.*

Paruit Philippus monenti Gregorio, miſſiſque Legatis in ejus ſe poteſtate futurum reſpondit. *Vide lib. 1. epiſt. 35.*

V. Anno M. Silveſter II. Pontifex Maximus S. Stephano Hungariæ Duci jus & dignitatem Regiam concedit, & Hungariæ Ducatum Regni juribus donat. Auctor eſt Cartuitius Epiſcopus *in vita S. Stephani ad Colemannum Regem apud Surium die 20. Auguſti*, qui inter alia: *Quarto à Patris obitu Stephanus Aſtricum Præſulem ad SS. Apoſtolorum limina miſit petiturum, ut recens converſa Pannonia largam benedictio-*

nem impertiret, & ipſum Ducem Regio diademate cohoneſtaret, & ut eo fultus honore, quã Divina gratia adjutorio cœpiſſet, ex magis magisq; promovere poſſet.

Anno MLXXVI. Gregorius VII. per ſuos Legatos habitâ Synodo Salonæ in Dalmatia Demetrium Croatiæ, Dalmatiæque Ducem Regem coronat, juribus Regni Dalmatiæ conceſſis; & annuo tributo, quod Rex ſponte obtulerat, accepto. Vide hujus rei monimentum *ex Vaticana Bibliotheca apud Baronium ad hunc annum n. 66.* Ad cujus finem Demetrius ſic loquitur: *Ego Demetrius, DEI gratiâ, Apoſtolicæ Sedis dono Rex, ab hac hora, ut antea ſancto Petro, & Domino meo Papæ Gregorio, ſuisq; ſucceſſoribus canonicè intrantibus ero fidelis, &c. Regnum autem, quod mihi per manum tuam Domine Gebizo (legatus erat Pontificis Gregorij) traditur, fideliter retinebo.* (a)

Anno DCCCXXXIII. Synodus Epiſcoporum Compendij habita, in qua Ludovico Pio Caroli M. filio Imperium ademptum, ejusque filio Lothario datum, quod ubi Gregorius IV. Papa intellexit, damnatis falſis criminationibus Galliæ Procerum, quibus legitimum Principem oneraverant, Decretum abrogationis reſcidit. Teſtis eſt Æmilius *lib. 3. rerum Francic. in vita Ludovici Pij fol. 81.* ubi: *Lugduni Concilium Epiſcoporum, quos filij Reges contraxerant, habitum, Imperiumq; Patri abrogatum: quod Decretum mox à Gregorio Pontifice Maximo reſciſſum eſt, & audacia Archiepiſcopi Lugdunenſis multata, ex Sede enim dejectus eſt.* Vide etiam Spondanum *ad hunc annum.*

VI. Anno MLXXVI. Gregorius VII. Henricum IV. Germanniæ Regem in Synodo Romana, quòd Sacerdotia, & Eccleſiaſticas dignitates mercatui exponeret, quòd ſubditorum facultates prædaretur: quòd appellationes ad ſedem Apoſtolicam impediret; quòd habito Wormatiæ Conventu auſus eſſet in Gregorium ſententiam dicere, eumque Papatu exuere: & denique ob alia multa flagitia excommunicat, Regnoque indignum pronuntiat, & ſubditos juramento liberat: ſententia ſic habet. *Beate Petre Apoſtolorum Princeps inclina, quæſumus, pias aures tuas nobis, & audi me ſervum tuum, quem ab infantia nutriſti, & uſque ad hunc diem de manu iniquorum liberaſti, qui me pro tua fidelitate oderunt, & odiunt, &c. Hac itaque fiduciâ fretus pro Eccleſiæ tuæ honore & defenſione ex parte omnipotentis DEI Patris & Filij & Spiritûs Sancti per tuam poteſtatem & auctoritatem Henrico Regi, qui* contra

(a) Vide etiam Spondanum ad hunc annum.

contra tuam Eccleſiam inauditâ ſuperbiâ inſurrexit, totius Regni Teutonicorum & Italiæ gubernaculo contradico, & omnes Chriſtianos à vinculo juramenti, quod ſibi fecêre & faciunt, abſolvo, & nullus ei ſicut Regi ſerviat, interdico. Nec omiſit Gregorius dictæ in Henricum ſententiæ omnes Principes Germaniæ admonere: à quibus Conventu Triburiam indicto, de alio Rege conſultatum. Venêre ab Henrico Legati, præterita excuſantes, & in futurum omnia ſpondentes: quibus teſte Lamberto Schafnaburgenſi iſtorum temporum ſcriptore, Monacho Hirsfeldenſi à Principibus in hæc verba reſponſum: *Cùm ab Eccleſia corpore propter flagitia ſua Apoſtolici anathematis mucrone præciſus ſit Imperator, & ei communicare ſine fidei jactura non poſſimus, cùm fidem noſtram multis apud DEUM Sacramentis implicitam Romanus Pontifex Apoſtolicâ auctoritate explicuerit, extrema profectò dementia eſſet, divinitus oblatam ſalutis occaſionem non obvijs manibus excipere; quapropter immobiliter animo fixum tenemus, ut abſque ulla dilatione virum nobis provideamus, qui præcedat nos, & prælietur bellum Domini ad expugnandam & deſtruendam omnem cujuscunque hominis altitudinem elevantem, & extollentem ſe adverſus juſtitiam & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ auctoritatem.*

Henricum poſteà genio ſuo & flagitijs redditum, Germaniæ Proceres in ordinem tandem redigunt, & Rudolfum Sueviæ Ducem Regem appellant. Huic à Gregorio diadema miſſum cum inſcriptione: *Petra dedit Petro: Petrus diadema Rudolfo. Vide lib. 4. Epiſt. 3. quæ habentur tomo 3. Concilior. ante Concil. Roman. 1.* Lambertum Schafnaburgenſem ad hunc annum, Abbatem Urſpergenſem ad annum MLXXV. qui ultimus recitat epiſtolam Gregorij VII. ubi inter alia; *Poſt datam reconciliationem, ſolam,* inquit, *ei communionem reddidi, non tamen in Regno, à quo eum in Romana Synodo depoſueram, reſtauravi. Epiſcopi verò & Principes Ultramontani audientes illum non ſervare, quod mihi promiſerat, quaſi deſperati de eo, ſine conſilio meo elegerunt ſibi Rudolfum in Regem.* Vide Spondanum ad hunc annum.

Anno DCCCVIII. Rex Nordhanhumbrorum à ſuis Regno pulſus, auctoritate Leonis III. & potentiâ Caroli M. ſolio reſtituitur: teſtis Aimoinus, vel potiùs Adelmus *in annalibus Regum Franciæ,* ubi: *Intereà,* inquit, *Rex Nordhanhumbrorum reductus eſt in Regnum ſuum, & Legati Imperatoris atque Pontificis reverſi ſunt.*

Anno MCLXVI. Cùm Fridericus Aenobarbus in Italiam cum exercitu moviſſet, incendijs & rapinis omnia vaſtaret, Gui-

 donem

donem Antipapam Alexandro III. opponeret, armiſque muniret; adſunt Conſtantinopoli ab Emmanuele Comneno Imperatore Legati, unionem cum Eccleſia Romana, ingentemque vim auri, & auxiliorum ſpondente, ſi Pontifex Maximus Imperium Occidentis Græco reſtitueret. Adi ipſius Alexandri acta ab auctore illius temporis edita apud Baronium *ad hunc annum. n. 17.*

Idem teſtantur Blondus *Decade 2. lib. 5.* Nauclerus *in Chronico volum. 3. generat. 39.* Platina *in Alex. III.* Spondanus *ad hunc annum.* Repetijt Legationem & munera Comnenus iterum pro Imperio ſupplex Anno MCLXX. Sed re infectâ munera cum Legatis à Pontifice remiſſa. Vide Spondanum *ad hunc annum*: & acta ipſius Alexandri, quæ inter alia hæc habent: *Intereà Emmanuel Magnus Conſtantinopolitanus Imperator, cùm videret Fridericum Eccleſiam Romanam, & Alexandrum Papam vehementer cum Schiſmaticis impugnare, & perſequi, miſit Imperij Apocryſarium cum immenſa multitudine pecuniarum ad præſentiam ipſius loquentem hæc verba: Dominus Imperator, cùm videat Fridericum Imperatorem Romanæ Eccleſiæ advocatum acrem eſſe illius impugnatorem, & perſecutorem, magis vult eidem Eccleſiæ ſervire atque ſuccurrere: unde rogat & poſtulat, quatenus prædicta Eccleſia adverſario Imperij coronâ jam privato ſibi eam, prout ratio eſt & juſtitia exigit, reſtitueret, &c.*

Anno MCLXVIII. Idem Alexander III. Fridericum Ænobarbum pertinaciſſimo ſchiſmate belloque, Italiæ, Eccleſiæ, Pontifici omnibus infeſtum, ſacris & Imperio interdicit. Teſtis eſt Joannes Saresberienſis Epiſcopus Carnotenſis & B. Thomæ Martyri amicitiâ conjunctiſſimus, qui *lib. 2. epiſt. 84.* quam dedit ad Joannem Cantiæ Subpriorem, hæc ſcribit: *Cùm enim Romanus Pontifex per patientiam Teutonicum Tyrannum diutiùs exſpectâſſet, ut vel ſic provocaretur ad pœnitentiam, & ille abutens patientiâ ejus peccata peccatis adderet, Vicarius Petri à Domino conſtitutus ſuper gentes & ſuper Regna, Italos & omnes qui ei ex cauſa Imperij jurisjurandi religione tenebantur adſtricti, à fidelitate ejus abſolvit, abſtulit ei etiam Regiam dignitatem, & inhibuit auctoritate DEI, ne vires ullas in bellis habeat, aut aliquam victoriam conſequatur, &c.*

Vide Spondanum & Morerum *in vita Alexandri.* Fridericus tandem infortunijs fractus, tædioque obſtinati ſchiſmatis ad decem & octo annos producti, pacem cum Alexandro Venetijs init, tranſmiſſoque mari contra infideles, ingentibus prælijs & victorijs functus, dum in Cydno amne lavat, infelici caſu aquis præfocatur.

VII.

VII. Anno MCLXXIX. Alfonſus I. Dux Portugalliæ ab eodem Alexandro III. ob res adversùs Arabes præclarè geſtas jura & titulum Regis accipit, & annuum cenſum Romanæ Eccleſiæ ſtatuit. Vide Spondanum & Baronium *ad hunc annum*, qui ultimus recitat Innocentij III. epiſtolam ad Sancium Regem Portugalliæ in hæc verba: ***Innocentius, &c. Nos attendentes tuam perſonam ornatam prudentiâ, juſtitiâ præditam; atque ad Regni gubernationem idoneam, eam ſub B. Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & Regnum Portugallenſe cum integritate honoris, Regni, & dignitate, quæ ad Reges pertinet, necnon & alia loca, quæ de Saracenorum manibus eripueris, in quibus jus ſibi non poſſunt Chriſtiani Principes circumpoſiti vendicare, ad exemplar Alexandri Papæ, qui hac avo tuo per privilegij paginam conceſſiſſe dignoſcitur, tuæ ſublimitati concedimus & auctoritate Apoſtolicâ confirmamus, & hæc ipſa hæredibus tuis duximus concedenda, eoſq; ſuper ijs, quæ conceſſa ſunt, pro injuncto nobis Apoſtolatûs officio defendemus.*** V. Innocent. *lib. 1. epiſt. 144. & 151.*

Anno MCCX. Otto IV. Imperator, cùm Friderico juniori Regi Neapolitano, totique Italiæ bellum inferret, nec à Pontifice admonitus cœptis abſiſteret, ab Innocentio III. anathemate perſtringitur, Imperio arcetur, permiſſuque Pontificis idem Fridericus Henrici V. Imperatoris filius à Germaniæ Principibus throno imponitur. Urſpergenſis *in Chronico*, Nauclerus, Spondanus, & Bzov. *ad hunc annum.* Verba Abbatis Urſpergenſis ſunt: ***Sanè ne tanta turbatio fieret in Eccleſiis & populo Chriſtiano, voluit Dominus Papa ſuſtinere omne damnum, quod ſibi Imperator in terris Eccleſiæ Romanæ intuliſſet, aut inferret, hanc formam compoſitionis, cùm recusâſſet Imperator admittere, Dominus Papa tanquam vir animoſus & confidens in Domino tria ardua negotia ſimul explere diſpoſuit. Anno enim Domini MCCXII. laboravit ſuper depoſitione Ottonis Imperatoris, quod fuit arduum negotium, &c.***

Anno MCCXXXIX. Gregorius IX. Fridericum II. Imperio & ſacris interdicit. Idem poſteà ſolemni ritu in Concilio Generali Lugduni Anno MCCXLV. ab Innocentio IV. repetitum. V. Blondum, Platinam, Spondanum, *ad hunc annum*, ubi: ***Inter Gregorium***, inquit, ***Pontificem & Fridericum Imperatorem publicatur toto Orbe diſſidium, & diverſo utriuſq; diplomate excommunicatur Fridericus, & Imperio privatus declaratur. Scriptorum fides in tanto animorum motu vacillat, pluribus tamen & æquioribus Fridericum ſummæ ingratitudinis, in Eccleſiam Romanam impietatis, multorumq; ſcelerum damnantibus.***

Anno

Anno MCCLXXIII. *Gregorius*, inquit Spondanus, *mandat Principibus Germanis, ut tandem Imperatorem creent, niſi velint, aliquem à ſe imponi. Convenientes igitur Francofurti primùm Ottocaro Regi Bohemiæ Imperium deferunt, ſed recuſante eo, conſenſum eſt in Rudolfum Comitem Habsburgenſem armis & conſilio potentem.*

Morerus *in vita Rudolfi* confirmatam fuiſſe à Gregorio X. electionem Rudolfi Habsburgenſis teſtatur. Operâ ergo Sanctiſſimi & miraculis clariſſimi Pontificis in domum Auſtriacam devenit Imperium pietate Rudolfi partum, pietate productum, pietate, quod omnes boni ſperant, optantque duraturum. Scribit idem Morerus, Rudolfum magnâ vi auri acceptâ Italiæ, quæ Imperio adhuc ſerviebat, libertatem dediſſe. Auctor paralipomenon ad Chronicum Urſpergenſis: *Anno*, inquit, *Domini MCCLXXXIII. Rudolfus Comes Habsburgenſis Landgravius Alſatiæ poſt longam vacationem Imperij & civilia bella, communi voto principum electus in Imperatorem Germaniæ & Romanorum, à Papa confirmatus fuit, &c.*

Platina *in Gregorio X. Gregorius*, inquit, *iter in Italiam faciens abſoluto Lugdunenſi Concilio obviàm habuit Alfonſum Caſtellæ Regem conquerentem, quòd Imperium Rodulfo mandâſſet, verùm acceptâ Pontificis ſatisfactione jus omne ſuum Rodulfo conceſſit.*

Meminit ejusdem Alfonſi Imperium à Pontifice poſtulantis Mariana *lib. 13. c. ult.* ubi Alfonſum in conſeſſu procerum ſic loquentem inducit: *Nunc filio in patria relicto, gemina jam prolis patre, Imperium te auſpice atque adjutore Gregori Pontifex maxime capeſſemus, inane quidem & ſine proventu nomen, ſed publicum Hiſpaniæ decus reſpicere, noſtramque ignominiam depellere cogimur, quod utinam ſine armis præſtare poſſimus, alioquin quodcunque periculum retinendi honoris ſtudio ſubire eſt animus.*

VIII. Anno MCCCVII. Interfecto Alberto Imperatore Philippus IV. Galliæ Rex cognomento pulcher, collatis cum Senatu capitibus, ſolemni ad Clementem V. Legatione tunc in Gallijs agentem, Imperium ſibi, vel Carolo fratri ſuo petit: Sic enim à Francis in Germanos dilapſum Imperium ad Francos rediturum: inter alias rationes hæc etiam producta: *Cui enim*, inquiebat Rex, *fiat injuria, ſi vacantis Imperij conditio permutetur? Idem fecerunt olim Pontifices alij.* Sed Clemens Philippi potentiam veritus, ſi Imperio augeretur; & iram ſi offenderet; deliberaturum ſe dixit: clàm interim monet Electores, qui Comitem Lucemburgenſem Henricum

cum VII. Imperatorem dicunt: electio à Senatu confirmata. Rem accuratè ſcribit Conradus Vecerius *in lib. de geſtis Henrici VII.* Bzovius *ad hunc annum n. 6.* Æmilius *in Philippo pulchro*, qui tantùm electionis confirmatæ à Pontifice meminit.

Agnovit ergo Galliæ Rex, regiusque ſenatus, eſſe aliquam Pontifici in Reges & Imperatores poteſtatem, quam implorarent.

Anno MCCCX. Clemens Papa V. Venetos, quòd occupaſſent Ferrariam, ſacris interdicit, eorumque bona ubique terrarum primò occupanti exponit, excitatis etiam in eos ſacri belli militibus. A quibus victi Veneti veniam Avenione deprecantur per Franciſcum Dandalum ad pedes Pontificis ad hoc proſtratum. Spondanus *ad hunc annum*. Sabellicus *Ennead 9. lib. 8.* Bzovius *ad annum MCCCIX.* Platina *in vita Clementis V.* Quo teſte, Galli præſertim hanc ſententiam Clementis non tantùm non improbârunt, ſed etiam impigrè ſunt executi: ſic enim Platina *in vita Clementis* prope initium ſcribit: *Quamobrem Gens ipſa* (Veneti) *mercatura admodùm dedita, in Anglia & in Gallia maxima incommoda perpeſſa eſt.*

Anno MCCCCXX. Martinus V. in Joannam Reginam Neapolitanam armat Sfortiæ Ducem, transfertque jus Regni in Ludovicum III. Andium Ducem. Spondanus & Pandulphus *ad hunc annum*

IX. Anno MDXII. Julius II. excommunicat Joannem Alibretanum, ejusque Regnum primò occupanti donat, quòd Alfonſo Ferrariæ Duci & Ludovico XII. Regi Galliæ opem tuliſſet. Hæc origo Navarrici Regni ad Ferdinandum V. Aragoniæ Regem & Hiſpanos delati. Joanna Alibreta Navarræ Regina odio Pontificis, & Hiſpanorum, Catholicam Religionem ejurat, vocatis qui Henricum Borbonium unicum filium Calviniſmo erudirent. Ab hoc in Reges Galliæ provinciæ aliquot Navarrici Principatus derivatæ. Negant quàm plurimi à Julio II. jure id factum. Vide Spondanum *ad annum MDXII.* & libellum Gallicum, cui titulus, *Intereſts des Princes fol. 62.*

Anno MDXXXIV. Clemens VII. in Henricum Angliæ Regem diras pronunciat, & Regnum abrogat, quòd Catharinam legitimam uxorem repuliſſet, Bolenâ in thalamum admiſsâ: quòd Cardinalem Roffenſem, & Morum primæ venerationis capita præcidiſſet; quòd innocentium ſanguine Angliam inundâſſet, non

 alte-

alterius culpæ quàm Religionis Catholicæ reos: quòd cœnobia, Religioſos, Eccleſias omnes igne ferro, ſpolijsque fœdâſſet: quòd poſtremò D. Thomam Archiepiſcopum Cantuarienſem tot annos jam vitâ functum, & miraculis clarum in jus citâſſet, ſacroſque cineres in aquas ſparſiſſet. Sunt, qui Pontificem arguant anathematis præcipitati nuntio poſt biduum apparente, qui litteras obſequij plenas à Rege deferebat. Sed plus ſatis expectatum; nec priùs ad extrema deventum eſſe, quàm ſpe omni conſumptâ, ſcribit Palavicinus *in hiſt. Conc. Trid. lib. 4. cap 7. & lib. 3 cap. 15.* Vide Morer. *in vitæ Henrici VIII.*

Anno MDLXIII. Inter alia documenta, quibus Vicecomitem ſuum in Hiſpaniam nuntium Pius IV. inſtruxit, illud etiam à Palavicino *lib. 24. Hiſt. Concil. Trid. c. 1. n. 3.* Regem doceret de affixo libello, quo Regina Navarræ in jus vocabatur, ſex menſium ſpatio ad ſe purgandum conceſſo, quo elapſo eam regno privatum iri.

Anno MDLXIX. Pius V. Eliſabetham Reginam execratus, diris perſtringit, Regnumque Angliæ proſcribit. Spondanus *ad hunc annum.* Eadem proſcriptio à Sixto Pontifice Maximo repetita, de qua vide Thuanum *lib. 89. ad annum MDLXXXVII.*

Anno MDLXX. Idem Pius V. Coſmum Mediceum Ducem Florentiæ, Magni Ducis Hetruriæ titulo honorat, non ſine aliqua aliorum Principum obtrectatione. Spondanus *ad hunc annum.*

Anno MDLXXXV. *Sixtus V. Pontifex Maximus Henricum Navarræ (poſteà magnum Galliarum Regem) hæreticum declarat, & Galliæ Regno inhabilem.* Verba ſunt Spondani *ad hunc annum,* qui ſubdit: *Hinc verò graviſſimum ortum eſt bellum, & inaudita rerum confuſio, atq; animorum diſſciſſio ſecuta, quæ nobiliſſimum ac Chriſtianiſſimum Regnum haud dubiè in extremam perniciem deduxiſſent, niſi idem ipſe, à quo deſtructio timebatur, potenti tandem manu reſtitutionem operatus eſſet.*

Anno MDXCI. *Gregorius XIV. Eundem,* inquit Spondanus, *Henricum Regio nomine indignum pronuntiat, & adversùs eum in Gallias exercitum mittit.*

Anno MDXCIII. *Confœderati Galliæ,* inquit Spondanus, *occaſione poteſtatis ſibi à Clemente Pontifice factâ eligendi Regis, qui Catholicus eſſet, comitia Pariſijs celebrant, ſed ingenti confuſione, cùm plurimi exteri promoveri cuperent: quando & felix ille illuxit dies, quo Henricus divinitus illuſtratus, & rationibus Catholicorum apprimè imbutus, abjuratâ hæreſi Religionem avitam am-*

amplexus eſt, miſitq; Romam Ducem Nivernenſem, qui abſolutionem à Clemente VIII. impetraret. Vide etiam Thuanum *lib. 106.*

Hactenus pauca ex plurimis exempla defloravimus, quibus omnium propè à Gregorio Magno ſæculorum decurſu, uſúque probatum eſt, etiam Regnis, Imperijſque Summos Pontifices, cùm Religio id poſceret, legem dediſſe juxta illud *Jeremiæ 1. Ne formides à facie eorum, ego quippe dedi te in civitatem munitam & in columnam ferream ſuper omnem terram Regibus Juda, Principibus ejus, & ſacerdotibus & Populo terræ: & bellabunt adversùm te, & non prævalebunt: quia ego tecum ſum, ait Dominus, ut liberem te: Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & ſuper Regna, ut evellas & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes & ædifices, & plantes.* Et quamvis aut imprudentiâ, aut abuſu peccatum aliquando ſit; id tamen omni humanæ potentiæ commune eſt, quam ſi propterea proſcriptam velis, quia exceſſit, quam nobis reperies à culpa immunem? Oportebit ergo omnem tolli poteſtatem, pejori, quàm ſit malum, remedio. Et ſi Pontificum, qui hac in Reges uſi ſunt auctoritate, Sanctitatem conſideres & doctrinam (quales ſunt Gregorius Magnus, Zacharias I. Stephanus III. Gregorius II. Gregorius X. Leo III. Pius V. omnes inter Sanctos Beatósve relati) negari haud poteſt, noluiſſe eos aliena invadere, ſuis tantùm juribus contentos armatoſque. Nunc ab exemplis ad teſtes procedamus.

§. XVI.

Teſtes pro eadem Sententia.

Summarium Unicum.

Sententia SS. Gregorij Magni, Thomæ Doctoris Angelici, Bonaventuræ Seraphici, S. Antonini, Joannis Gerſonis, Doctoris Chriſtianiſſimi Petri Bleſenſis, S. Petri Venerabilis Abbatis Cluniacenſis, S. Bernardi, Cleri Gallicani, aliorumq; Doctorum remiſſivè.

Primus teſtis S. Gregorius M.

BEati Gregorij Magni quanta fuerit modeſtia, Regumque veneratio, orbe toto notiſſimum eſt, ut proinde nihil minùs credi poſſit, quàm voluiſſe tantâ moderatione Pontificem egredi terminos poteſtatis à DEO ſibi traditæ. Et hic tamen in privilegijs Monaſterio Sveſſionenſi S. Medardi & Eccleſiæ S. Martini conceſſis, non dubitavit Reges privilegiorum invaſores coërcere, & Regnis interdicere, ùt ſupra oſtendimus, nec libet repetere. Videatur interim Gregorius VII. *lib. 8. Epiſt. 21. quæ habetur* in tomis Conciliorum *tomo 3. p. 2.*

Secundus teſtis S. Thomas Doct. Angelicus.

MUlta ſunt, quæ D. Thomæ doctrinam, apud Gallos præſertim, omni exceptione majorem reddant: quòd è cœlo potiùs quàm litteris, & ſtudio quæſita: quòd ſummæ humilitati & modeſtiæ conjuncta: quòd Pariſijs ab eodem S. Doctore diu magnoque cum plauſu audita & excepta: quòd in omnibus ſcholis, Univerſitatibus, omniumque Doctorum aſſenſu præcipuâ veneratione, & ante alias culta: quodque majus eſt, ipſius Chriſti Domini oraculo ſacrata: quòd non à doctiſſimo tantùm, ſed etiam ſanctiſſimo calamo profecta, adeò ut ad maximas dignitates ſummoque merito vocatus, eâdem conſtantiâ oblatas ſpreverit, quâ alij non oblatas ambiunt: quòd denique Gallias adeò dilexerit, ut illic & cathedram vivus, & tumbam mortuus legerit. Hæc omnia liberum affectibus animum convincunt, nihil ab illo præmij, aut adulandi causâ, nec partium ſtudio ſcriptum eſſe, ſed veritatis tantùm. Et ne fortè quis dicat, Beatum iſtum ſcholis, & ſolitudini addictum aularum jura & Principum ignorâſſe, exſtant accuratiſſimi libri de Regimine Principis ab eodem conſcripti, in quibus adeò Principum arcana, arteſq; regnandi complexus eſt, ut poſſis dicere nihil exquiſitius, regniſq; moderandis aptius ab alio dici potuiſſe, qui in ſenatu, auliſque conſenuiſſet. Meritò proinde Urbanus V. in Bulla *LAUDABILIS DEUS* ad Toloſanam Academiam ſcribens, *Ut D. Tho-*

Thomæ doctrinam tanquam veridicam & Catholicam ſectetur, totiſq; viribus promovere ſtudeat, injungit. Et Joannes Baptiſta Gonetus in præludijs Tomi I. teſtatur, *Burdigalenſem, & Avenionenſem in Gallijs cathedras D. Thomæ doctrinam ex profeſſo & juramento tueri.*

Audiamus ergo, quid S. Doctor ſenſerit, ſcripſeritque.

Sic ergo *2. 2. q. 12. a. 2. in corpore* loquitur: *Ad Eccleſiam non pertinet punire infidelitatem in illis, qui nunquam fidem ſuſceperunt, ſed infidelitatem illorum, qui fidem ſuſceperunt, poteſt ſententialiter punire, & convenienter in hoc puniuntur, quòd ſubditis fidelibus dominari non poſſint. Hoc enim vergere poſſet in magnam fidei corruptionem, quia homo Apoſtata pravo corde machinatur malum, & jurgia ſeminat, intendens homines ſeparare à fide. Et ideò quàm citò aliquis per ſententiam denuntiatur excommunicatus propter Apoſtaſiam à fide, ipſo facto ejus ſubditi ſunt abſoluti à Dominio ejus & juramento fidelitatis, quo ei tenebantur.*

Et eodem articulo ad I. *Dicendum quòd illo tempore* (Juliano imperante) *Eccleſia in ſui novitate nondum habebat poteſtatem terrenos Principes compeſcendi, & ideò toleravit fideles Juliano Apoſtatæ obedire in his, quæ nondum erant contra fidem, ut majus periculum fidei vitaretur.* Et 2. 2. q. 60. a. 6. ad 3. *Dicendum, quòd poteſtas ſæcularis ſubditur ſpirituali, ſicut corpus animæ. Et ideò non eſt uſurpatum judicium, ſi ſpiritualis Prælatus ſe intromittat de temporalibus, quantùm ad ea, in quibus ſubditur ei ſæcularis poteſtas, vel quæ ei à ſæculari poteſtate relinquuntur.*

Idem docet *in ſecundum ſententiarum diſtinctione 44. q. 9. a. 2. & in 2. ad Corinth. c. 11. lect. 2. & in epiſt. ad Philipp. circa finem.*

Et opuſculo *20. de Regimine Princip. lib. 3. cap. 10. Propter quod oportet dicere, in ſummo Pontifice eſſe plenitudinem omnium gratiarum, &c. Quod ſi dicatur ad ſolam referri ſpiritualem poteſtatem, hoc eſſe non poteſt, quia corporale & temporale ex ſpirituali, & perpetuo dependet, ſicut corporis operatio ex virtute animæ. Sicut ergo corpus per animam habet eſſe, virtutem & operationem, ita & temporalis juriſdictio Principum per ſpiritualem Petri & Succeſſorum ejus, cujus quidem argumentum aſſumi poteſt per ea, quæ invenimus in actis, & geſtis Summorum Pontificum & Imperatorum, &c.* Et *c. 17. eodem lib. quòd vide.* Et *c. 19. Et tunc,* inquit, *diverſificatus eſt modus Imperij, quia uſque ad tempora Caroli in Conſtantinopoli in eligendo ſervabatur modus antiquus, aliquando enim aſſumebantur de eodem genere, aliquando aliunde, aliquando per Principem fiebat electio, aliquando per exercitum: ſed inſtituto Carolo ceſſavit electio, & per ſucceſſionem aſſumebantur de*

eodem genere, ut ſemper primogenitus eſſet Imperator, & hoc duravit uſque ad ſeptimam generationem, quâ etiam deficiente tempore Ludovici, cùm Eccleſia vexaretur ab iniquis Romanis, advocatus eſt Otto I. Dux Saxonum in Eccleſiæ ſubſidium, liberatâque Eccleſiâ à vexatione Longobardorum, & impiorum Romanorum, ac Berengarij Tyranni, in Imperatorem coronatur à Leone VII. genere Alemanno, qui & Imperium tenuit, uſque ad tertiam generationem, quorum quilibet vocatus eſt Otto. Et ex tunc, ut hiſtoriæ tradunt, per Gregorium V. genere ſimiliter Theutonicum proviſa eſt electio, ut videlicet per ſeptem Principes Alemanniæ fiat, &c. & tantùm durabit, quantùm Romana Eccleſia, quæ ſupremum gradum in Principatu tenet, Chriſti fidelibus expediens judicaverit, in quo caſu, ùt ex Verbis Domini eſt manifeſtum, videlicet pro bono ſtatu univerſalis Eccleſiæ videtur Vicarius Chriſti habere plenitudinem poteſtatis, cui competit dicta proviſio ex triplici genere, &c. Pergit S. Doctor ex profeſſo id probare, quem vide.

Tertius teſtis S. Bonaventura Doct. Seraphic.

ET hunc Doctorem cum admiratione plauſuq; Gallia docentem audivit, quando Pariſijs Theologiam publicè legit, dictavitq;. Tanta integritatis illi & innocentiæ apud omnes æſtimatio, ut ejus arbitrio Pontificis Maximi electio permitteretur, elegitque Gregorium X. à quo purpuratis adſcriptus. Lugduni mortuus conditusque, ubi illius ſacrum caput ſummâ veneratione colitur, reliquo corpore ab hæreticis in aquas ſparſo; ut adeò hujus ſancti Patris ſententia & doctrina, Gallis oraculum eſſe debeat, apud quos, & cathedram, & tumbam, & aras delegit, præſertim ob excellentiſſimam in rebus theologicis ſapientiam, paremque ſanctitatem ab omni fuco, & adulatione alieniſſimam. Sic ergo loquitur *Libro de Eccleſiaſtica Hierarchia p. 2. c. 1. Tomo 7. operum. Patet igitur, quod dignitas Clericalis, quæ in ſua radice conſiderata eſt penitùs ſpiritualis, meritò eſt conſona Ordini Dominationis, quæ ſic præcedit alios inferiores ordines, quòd illos illuminat, perficit, purgat, & tamen ab illis non illuminatur, nec perficitur, nec purgatur: quia ſicut ſpiritus dignitate & officio præcellit corpus, ſic poteſtas ſpiritualis dignior eſt, quàm ſæcularis, & ideò bene ſortitur nomen Dominationis. Unde Regalis poteſtas ſubjacet poteſtati & auctoritati ſpirituali, ſicut in 1. Canonica Petri dicitur: Vos eſtis gens ſancta, Regale ſacerdotium, &c. Nam temporale Regnum velut quoddam adjectum ſubjacet Sacerdotio*

tio in novo teſtamento, ſed in veteri teſtamento Sacerdotium ſubſuit Regno, unde dicitur in exodo : Elegi Vos in populum peculiarem , in ſacerdotale Regnum, &c. ubi Regnum ponitur ſubſtantivè, ſed Sacerdotium adjectivè, & ideò Reges tunc poterant amovere ſacerdotes ſummos ab officio, ſicut Salomon amovit Abiathar. 3. Reg. 2. Jam verò poſſunt ſacerdotes & Pontifices ex cauſa amovere Reges & deponere Imperatores, ſicut ſæpiùs accidit, & viſum eſt, quando ſcilicet eorum malitia hoc exigit, & Reipublica neceſſitas ſic requirit. Summus verò Pontifex, penès quem prima in terris reſidet auctoritas, non à Rege, non à Principe ſæculari, non ab homine judicatur, ſed ſolius DEI judicio reſervatur; ſpiritualis enim homo judicat omnia, & à nemine niſi à ſolo DEO judicatur. 1. Corinth. 2. ſed ut poſſint tales perſonæ liberiùs ſpiritualibus vacare, ut nunc per verbi vitæ prædicationem, nunc verò per Sacramentorum miniſtrationem populum ſibi ſubditum ad DEIformem ſimilitudinem reformare, neceſſe fuit alios aſſumere in partem ſollicitudinis, qui in diverſis negotijs & cauſis eis aſſiſterent, & onus eorum ſupportarent. Temporalia enim ſpiritualibus ſunt annexa, & de facili ſpirituale officium impedirent, niſi cauſas & lites ex temporalibus orientes, aliqui per juſtitiam deciderent & definirent. Ideò dixit Jetro ad Moyſen: Ultra vires eſt negotium, ſolus ſuſtinere non poteris. Eſto tu populo in his, quæ ad DEUM pertinent, ut referas, quæ dicunt ad DEUM, oſtendaſq́ꝫ ceremonias, & ritum colendi Deum, viámque, per quam ingredi debeant, & opus quod facere debeant. Provide ergo viros potentes & timentes DEUM, in quibus ſit veritas, & oderint avaritiam, & conſtitue ex eis, qui judicent populum in omni tempore, leviusq́ꝫ tibi ſit partito in alios onere. Exodi 18. v. 6. Et tales ſunt Decani, Præpoſiti, Archidiaconi & quicunque judices ſive ordinarij ſive delegati, qui lites ſopiunt & decidentes cauſas diſcordes ad concordiam revocant, & reducunt, & tales ſua officia providè & viriliter exequentes conformitatem habent cum ordine Virtutum, qui ſequitur ordinem Dominationum, nam ſine virtute non poteſt tale expediri officium. Idem Seraphicus *in 4. diſtinct. 37. in expoſitione textûs dub. 4. Dicendum eſt,* inquit, *quòd uterq́ꝫ gladius, ut dicit Bernardus, eſt Eccleſiæ, ſed differenter: qui eſt ſpiritualis, extrahendus eſt manu Eccleſiæ, ſed materialis non manu, ſed tantùm nutu, &c.*

Quartus teſtis S. Antoninus.

Hic notiſſimæ Sanctitatis, doctrinæque *p. 3. Summa tit. 22. c. 5. §. 13. Imperator,* inquit, *eſt miniſter Papæ, eo ipſo quòd eſt miniſter DEI,*

cujus vices gerit, juxta Apoſtolum ad Rom. 13. Eſt autem Principalis agentis eligere miniſtros & inſtrumenta ad ſuum finem, unde puto, quòd Papa cùm univerſos fideles in præſenti Eccleſia ad pacem habeat ordinare, & ad ſpiritualem finem conſequendum dirigere & deſtinare, juſtâ causâ & rationabili exiſtente per ſe ipſum poßit Imperatorem eligere, aut propter eligentium negligentiam, vel diſcordiam, aut propter populi Chriſtiani, & pacis providentiam, aut propter coërcendam hæreticorum & paganorum audaciam & potentiam. Poſſe enim Papa fulcitum debet eſſe veritate, juſtitiâ & æquitate: non enim poteſt adversùs veritatem &c. & infrà: *Potuit etiam Papa Electores Imperatoris inſtituere, & inſtitutos mutare ex cauſa rationabili: ſicut etiam Imperatorem electum poteſt non confirmare, & confirmatum deponere, &c. &c.* Et infrà: *Item Papa poſſet providere de Imperatore per hæreditariam ſucceſſionem, quando videret populo Chriſtiano pacem dari magis per hæreditariam ſucceſſionem Imperij. &c.*

Quintus teſtis Joannes Gerſon.

FLoruit Joannes Gerſon circa annum MCCCCXII. Doctor, & Cancellarius Univerſitatis Pariſienſis, cujus ſapientia, & libertas admirationi fuit & venerationi Concilio Conſtantienſi, inter primos, magisque conſpicuos Galliæ Doctores habitus. Hic ergo *p. 4. ſermone de pace & unitate Græcorum conſideratione. 5. Homines,* inquit, *per hoc, quòd unicum principale caput habent ad tenendos ipſos tam in bonitate voluntatis, quam bonitate morali & ſpirituali, convenientiùs, & diviniùs ſe hoc modo in unitate tenent. Nec eſt ullo modo in præjudicium cujuscunque dominij temporalis vel ſpiritualis, ſive Regum ſive prælatorum. Hîc ſunt duo extremi errores: dicunt aliqui, homines Eccleſiaſticos, Papam, vel alios non poſſe ullam tenere temporalitatem, vel jurisdictionem: alij dicunt terrenos dominos nullum prorſus jus habere in temporalitate: ſed hoc verum non eſt, nec dicere oportet, omnes Reges vel Principes hæreditatem eorum, vel terram tenere à Papa, ut Papa habeat ſuperioritatem civilem, & juridicam ſuper omnes, quemadmodum imponunt aliqui Bonifacio VIII. Omnes tamen homines Principes, & alij ſubjectionem habent ad Papam, in quantum eorum jurisdictionibus, temporalitate & dominio abuti vellent contra legem divinam, & naturalem, & poteſt ſuperioritas illa nominari poteſtas directiva & ordinativa potiùs, quàm civilis vel juridica.*

Vide

Vides, Gerſonem poteſtatem juridicam & civilem ac ordinariam Pontificibus negare, qualem videlicet habet Rex in ſuos ſubditos: Dominus directus in Vaſallos &c. concedere tamen ſubjectionem Principum reſpectu Papæ, quando *juriſdictionibus, temporalitate, & dominio abutuntur: quam ipſe vocat directivam & ordinativam*, nos caſualem & extraordinariam. Nec enim voluit Gerſon, pro eo caſu, quando abutuntur, excludere coërcitivam; directivam enim (quâ declaratur, quid fieri debeat, aut non debeat) non tantùm habet Papa, ſed epiſcopus quilibet, etiam extra caſum abusûs; nec aliam poteſtatem Pontifici negat Gerſon, quàm illam ordinariam, quam aliqui ſummo Pontifici etiam extra caſum neceſſitatis concedebant. Et ideò Cardinalis Peronius apud Gramundum *lib.1. Hiſt.* Gerſonem pro hac ſententia, quam defendimus, laudat.

Sextus teſtis Petrus Bleſenſis.

ET hic Gallus, Bleſis videlicet natus, Bathonienſis in Anglia Archi-diaconus, eloquentiâ, & doctrinâ inter primos ſui temporis floruit circa annum MCC. Hic *epiſtolâ 146.* in perſona Eleonoræ Angliæ Reginæ Cœleſtinum Papam III. ſic alloquitur: ***Duo filij mihi ſupererant ad ſolatium, qui hodie mihi miſera & damnata ſuperſunt ad ſupplicium. Rex Richardus tenetur in vinculis, Joannes frater ipſius Regnum captivi depopulatur ferro & vaſtat incendijs &c.*** Et infrà: ***Porrò Princeps Apoſtolorum adhuc in Apoſtolica ſede regnat & imperat, & in medio conſtitutus eſt judiciarius rigor, illudq́; reſtat, ut exeratis in maleficos Pater gladium Petri, quem ad hoc conſtituit ſuper gentes & Regna. Chriſti crux antecellit Cæſaris aquilas, gladius Petri gladio Conſtantini, & Apoſtolica Sedes præjudicat Imperatoriæ poteſtati.***

Septimus teſtis S. Petrus Abbas Cluniacenſis lib. 6. Epiſt. 28.

Cùm Clericus quidam furti injuſtè damnatus Apoſtolicam Sedem appellâſſet, nec admiſſa fuiſſet appellatio: unum, quod habuit, unum quod potuit fecit: ad illud unum præcipuum & ſingulare oppreſſorum præſidium confugit, Apoſtolicum dico auxilium elegit, tabernaculum ſcilicet, quod eſt in umbraculum diei ab æſtu, terminum videlicet vel obicem Apoſtolicæ appellationis interpoſuit,

quam, ut putabat, non liceret eis transgredi, ſed fruſtra hoc ſperavit; nam poſt factam appellationem tota illa rerum ipſius rapina ab eis facta eſt, quæ ſupra à me conſcripta eſt. Addita eſt inſuper verborum contumelia, quæ apud Imperatores ſæculi reos Majeſtatis faceret, & pœnâ ad minus capitali puniret. Sed quamvis Eccleſia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen ſuper quoslibet minores, ſed & ſuper ipſos Imperatores imperium. Unde ei ſub figura prophetici nominis dictum eſt: Conſtitui te ſuper gentes & Regna, ut evellas, & deſtruas, & diſperdas & diſſipes, & ædifices, & plantes. Quare ſi non poteſt occidere, poteſt evellere. Si non poteſt occidere, poteſt deſtruere.

Octavus Teſtis S. Bernardus Abbas Claræ vallenſis.

NIhil habuit Gallia hoc ſancto divinius, nihil eloquentius è melle credas aut roſâ, non calamo aut atramento ſcripſiſſe. Natus eſt Fontanis in Burgundia Gallica Anno MXCI. miraculis, facundiâ, an verò Principibus componendis felicior, neſcias. Dabimus elogium Baronij Cardinalis *ad annum MCLIV. Verè Apoſtolicus Vir,* inquit, *immo verus Apoſtolus miſſus à DEO, potens opere & ſermone, illuſtrans ubiq;, & in omnibus ſuum Apoſtolatum ſequentibus ſignis, qui apud Imperatores, & Reges aliosq; Principes pro omnium ſublevatione atq; ipſorum Principum ſalute tot, & tanta peregit. Et qui dicendus ſit totius Eccleſiæ Catholicæ ornamentum ſingul & fulcimentum, Gallicanæ verò imprimis Eccleſiæ prædicandus ſit ſummum decus, ſumma gloria, felicitas.*

Hic ergo ſanctus de poteſtate Pontificia ſic loquitur *lib. 1. de conſideratione. cap. 6. Mihi non videtur bonus æſtimator rerum, qui indignum putat Apoſtolis, ſeu Apoſtolicis viris non judicare de talibus (cauſis temporalibus) quibus datum eſt judicium in majora: quid ni contemnant de terrenis poſſeſſiunculis hominum judicare, qui & Angelos judicabunt? Habent hæc infirma & terrena judices ſuos, & Reges Principes terræ; quid fines alios invaditis? quid falcem veſtram in alienam meſſem extenditis? non quia indigni Vos, ſed quia indignum Vobis talibus inſiſtere, quippe potioribus occupatis: denique ubi neceſſitas exigit, audi, quid ſentiat non ego, ſed Apoſtolus: Si enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? Et lib. 4. c. 3. Quid tu denuo* (alloquitur Eugenium Papam) *uſurpare gladium tentas, quem ſemel juſſus es ponere in vaginam? quem tamen, qui tuum negat, non ſatis mihi videtur attendere verbum Domini dicentis: Converte gladium tuum in vaginam; tuus ergo & ipſe, tuo forſitan nutu, etſi non tuâ manu; evaginandus,*

alio-

alioquin ſi nullo modo ad te pertineret, dicentibus Apoſtolis: Ecce gladij duo hîc; non reſpondiſſet Dominus: Satis eſt; ſed nimis eſt. Uterque ergo Eccleſia, & ſpiritualis ſcilicet gladius, & materialis; ſed is quidem pro Eccleſia, ille verò ab Eccleſia exerendus eſt. Ille ſacerdotis, is militis manu, ſed ſanè ad nutum ſacerdotis, & juſſum Imperatoris.

Teſtimonium nonum totius Cleri Gallicani.

ECcleſia Gallicana non ſemel tantùm, ſed aliquoties, & clariſſimè poteſtatem hanc Pontificiam agnovit, & profeſſa eſt: in Synodo videlicet Pontigonenſi, de qua Aimoinus rerum Francic. *lib.5.c.33.* & nos ſuprà. In Concilijs Generalibus Viennenſi, Lugdunenſi primo, & Conſtantienſi, in quibus adeò clarè mentem ſuam expreſſit Eccleſia Gallicana, ut ne à nobis quidem clariùs poſſet. Sed ut appareat non olim tantùm, ſed recentiſſimè hanc ipſam fuiſſe Gallicani Cleri doctrinam, deſcribemus, quæ habet Bartholomæus Gramondus Sacri Regij Conſiſtorij Senator, & in Parlamento Toloſano Præſes *lib. 1. Hiſt. ad annum MDCXV. fol. nobis 60.* & ſequentibus ſub exitum *anni MDCXV.* Comitia videl. trium Galliæ Ordinum generalia Lutetiam fuiſſe convocata, hoc eſt, Cleri, Nobilitatis, tertijq́ue Ordinis, qui ultimus Magiſtratibus ſubalternis & minore populo conſtat. In ipſo Comitiorum ingreſſu, ortas ſtatim inter Clerum, tertiumq́ue Ordinem ſimultates. *Clerus*, inquit Gramondus, *in caput Magiſtratuum petit abrogari novam legem, per quam officia ipſorum in hæredes tranſibant, ſub cautione tributi in ſingulos annos præſtari ſoliti* (*Pauletam dixère per id temporis ab auctore ſubſidij*) *Id ubi tertij Ordinis Oratoribus agnitum, rati, ùt res erat, peti Ordinem ſuum, ſtatim proponunt theſim toties Clero obſtrepente agitatam. Nullam eſſe poteſtatem in temporalibus ſupra Regiam, uniq́; immediatè DEO, debitam coronam à Gallis Regibus, nullis obnoxiam interdictis,* (Notentur ea verba) *obſtrepente Clero.* Pergit poſtmodùm narrare: de Summi Pontificis in Reges poteſtate pluribus actum, miſſoſq́ue communibus votis tertij Ordinis ad Clerum articulos tres, quorum hæc ſumma erat. *1. Sacrilegum eſſe Reges unctos DEI quolibet prætextu in necem dare. 2. Debitam immediatè uni DEO Regum in ſubditos poteſtatem. 3. Nullis Sedis Apoſtolicæ interdictis ſubjacere Imperia Regum, ſubditoſq́; nunquam ſacramento fidei exſolvi poſſe. Conſenſit prima Clerus, immo perorante doctiſſimè Peronio*

Cardinale theſin in tyrannicidas de fide eſſe reſpondit ex Decreto Concilij Conſtant. Seſſ. 5. Alteram de fide negavit, quamquam humanitùs, & hiſtoricè defendi poſſit. Difficultatem præcipuè movit articulus. 3. Vindicabat vir doctus Summi Pontificis in Regum ſceptra poteſtatem certis caſibus; Probabat poteſtati Romanæ Sedis in Reges hæreticâ labe infectos ſubſcripſiſſe, quotquot Calvinum ante theologica tractavêre. Contrariam opinionem novam eſſe, Luthero & Calvino fautoribus nuper natam. Sacramento vinciri Reges Galliæ, ubi inaugurantur pellendis regno ſuo hæreticis, ſi pejeraverint in hæreſin ipſi degeneres, ſi fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores: deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege ſpectat perjurij pœna. In eam ſententiam exactis ſæculis itum: iri & hodie paſſim toto Orbe Catholico, ſi Galliam demis. Ex hac tota Cardinalis Peronij, & Gramondi diſſertatione vides Clerum Gallicanum (*Ordo Eccleſiaſticus*, inquit Gramondus, *perorante doctiſſimo Peronio*) in ea ſententia fuiſſe, ut crederet opinionem hanc poteſtatem Pontifici in Reges negantium *novam eſſe, Luthero, & Calvino fautoribus nuper natam, cui veterum ſubſcripſit nemo, recentiorum pauci: tanquam dogma politicum defendi poſſe ad ſummum: eo errore primam fuiſſe Henrico VIII. Angliæ Regi viam in hæreſim: ex injuſto repudio juſtè condemnatum rebellâſſe contra judicem ſuum: non aliud præcinere theſin, quàm rebellionem in ſolium Petri. In contrariam ſententiam exactis ſæculis itum, iri & hodie paſſim toto Orbe Catholico, ſi Galliam demis, &c.* Pergit verò Gramondus, quæ poſteà contigerunt, pertexere, cùm videlicet Senatores Parlamenti in eandem cum tertio Ordine ſententiam conſpirâſſent, placitumque ſuum vulgâſſent: pro lege politicâ, Regnoque fundamentali habendum eſſe, quòd Rex Galliæ neminem in temporalibus agnoſcat.

Excanduit, inquit, *Clerus, addito non eas eſſe Parlamenti partes, ut ultro reſpondeat: Comitijs Galliæ generalibus convocatis Regium omne jus translatum in ipſa; adeò ut velut juſtitio indicto, ceſſare debeat Magiſtratus. Clerum & Nobilitatem convenire in eandem ſententiam, nec ideò contrariam opinionem valere, quia ita populus cenſet, duorum vota & calculos uni prævalere.*

Hactenus in ſua hiſtoria Gramondus. Jam prudentum quilibet facilè judicaverit, quàm apud omnem poſteritatem Conventui Pariſienſi decorum futurum ſit, eam propoſitionem tanto cum apparatu, curâque, immo graviſſimis pœnis imperare, quam ſub feliciſſimæ & glorioſiſſimæ memoriæ Ludovico XIII. Patres Gallicani

licani cenſuerunt: *Eſſe opinionem novam, Luthero & Calvino auctoribus natam, cui veterum nemo ſubſcripſit, recentiorum pauci, qua Henrico VIII. via in hæreſim fuerit, qua apertam rebellionem præcinat in ſolium Petri, quam prælo datam, obtento à Rege diplomate, mulctaq; in Typographum, oblitteratam voluêre, cui denique in iiſdem comitijs omnino contrarium rotundè edixerunt, Sacramento videlicet Reges Galliæ, ubi inaugurantur, pellendis Regno ſuo hæreticis obſtringi: ſi pejeraverint in hæreſin ipſi degeneres, ſi fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores, deberi ultionem Vicario DEI, ad quem unum ex lege DEI ſpectat perjurij pœna.* Quæ omnia non ſunt noſtra, ſed Eccleſiæ Gallicanæ verba apud Gramondum omni exceptione majorem. Subjungit poſteà laudatus Gramondus *de Tridentino Concilio, expedtáme in Gallia promulgari; multa in utramq; partem vulgata prætereo. Eleganter & doctè Peronius Cardinalis pro Concilio: inſtitêre acriter contrà Miro, & Savaronus, prævaluitq; Clero populus. Creditum tunc potuiſſe conciliari opiniones Cleri & populi factâ quaſi compenſatione: Nempe ſi Clerus articulum tertij Ordinis admitteret negantem ſummo Pontifici jus eſſe in Regna, &c.* Ergo eo temporis hæc propoſitio, *Pontifex nullum jus nulloq; caſu habet in Regna*, erat popularis, & à Clero Gallicano pernegata, adeò ut Concilium Tridentinum deſeri maluerint, quàm cum populo componere, & in eam propoſitionem convenire; eam tamen problematicè defendi patiebantur, quò auctoritati Eccleſiaſticæ & ſæculari fieret ſatis, teſte eodem Gramondo *loco citato fol. 67.*

Jam alios Doctores audiamus. Alexander Alenſis ex Ordine S. Franciſci Anglus cognomento irrefragabilis *p. 3. ſumma q. 48. membro. 1. a. 3. §. 2. in reſolutione. Reſpondeo,* inquit, *ſecundùm Hugonem de S. Victore, ſpiritualis poteſtas terrenam poteſtatem inſtituere habet, ut ſit, & judicare habet, ſi bona non fuerit. Ipſa verò à DEO primùm inſtituta eſt, & cùm deviat, à ſolo DEO judicari poteſt, ſicut ſcriptum eſt: Spiritualis dijudicat omnia, & à nemine judicatur. Inde eſt, quòd ſumma poteſtas Sacerdotalis, qualis eſt in ſummo Pontifice, non poteſt ab homine judicari, ſed habet de omnibus judicare, & de perſonis, quæ vitæ ſpirituali deputatæ ſunt, ùt univerſaliter ſunt omnes perſonæ Eccleſiaſticæ, & de perſonis, quæ ad vitam terrenam deputatæ ſunt.*

Henricus Gandavenſis cognomento ſolemnis, Doctor Sorbonicus *quodlibet. 6. q. 23. Chriſtus ſecundùm quod homo, caput eſt, & Monarcha, non tantùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus, ſecundùm quod*

dixit ei Deus Pater in pſalmo 2. Poſtula à me & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ. Propter quod dixit Apoſtolus ſuis: Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra; unde & de ipſo dicit Dionyſius cap. 5. Eccleſ. Hierarch. In ipſo perficitur & completur omnis natura noſtra hierarchica diſpoſitio. Ipſe autem tanquam homo peregre proficiſcens in altum non absque regimine, & ordine in terris relinquere nos voluit, ne tumultuaretur juvenis contra ſenem, & contra ſapientem fatuus, ſed inferiores in donis, & naturalibus & gratuitis per ſuperiores in ordine debito cuſtodiret. Et mox de Pontifice ſummo loquens: *Talis ergo Hierarcha, ſicut vir ſpiritualis omnia judicat, & ipſe à nemine judicatur, ùt dicit Apoſtolus 1. ad Corinth. 2. v. 15. Judicat autem non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam temporalibus, quia temporalia non niſi ſecundùm ſpiritualia judicari debent, & regulari, dicente Apoſtolo 1. ad Corinth. Si Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia? Gloſſa prima, de rebus ſæculi ſemper enim, qui judicat de majori, ad ipſum ſicut ad primum judicem debet reduci omne judicium de minori, juxta illud c. per Venerabilem, qui filij ſint legitimi, ubi dicitur: Cùm major in ſpiritualibus tam providentia, quàm auctoritas, & idoneitas requiratur, quod in majori conceditur, licitum eſſe videtur in minori. Iſte Hierarcha primus poſt Chriſtum ſuper univerſam Eccleſiam Petrus erat, cui ambas claves tradidit, & duos gladios commiſit, ſic ut regimen univerſalis Eccleſiæ, tam in ſpiritualibus quam temporalibus ad ipſum pertineret, juxta illud, quod dicitur diſt 22. c. omnes: Romanam Eccleſiam ſolus ipſe fundavit, & ſupra petram fidei mox naſcentis erexit, qui beato Petro æternæ vitæ clavigero, terreni ſimul & cœleſtis Imperij jura commiſit, ubi dicit gloſſa: argumentum, quòd Papa habet utrumq; gladium ſpiritualem, & temporalem.*

Beatus Auguſtinus Triumphus *quæſt. 1. de poteſtate Eccleſiaſtica part. 1. art. 7. Papa gerit vicem Chriſti ſaltem quantùm ad poteſtatem & juriſdictionem officij. In Chriſto autem planum eſt fuiſſe poteſtatem Regalem & Sacerdotalem, quod oſtenſum eſt. Primò in ejus Incarnatione: Secundò in ejus conſervatione: Tertiò in ejus paſſione & reſurrectione:* & art. 8. *Bona temporalia & ſpiritualia ad tria poſſunt comparari. Primò ad eorum productionem: Secundò ad eorum ordinationem: Tertiò ad eorum motionem & actionem, & ſecundùm iſta tria tribus rationibus oſtendi poteſt in Papa eſſe potentiam ſuper omnia.*

Primò quidem propter eorum productionem, quia non ab alio producta ſunt temporalia & ab alio ſpiritualia, ùt Manichæi putaverunt: ſed ab eodem Deo, à quo producta ſunt ſpiritualia, ab eodem etiam producta ſunt corporalia & temporalia: Papa ergo, qui gerit vicem DEI in terris, ex quo habet poteſtatem ſpiritualem, habebit ſimiliter poteſtatem temporalium & corporalium.

Secundò hoc patet propter eorum ordinationem: ordinantur enim ipſa bona temporalia & corporalia ad bona ſpiritualia tanquam organa, & tamquam inſtrumenta. Unde Philoſophi poſuerunt, quod ſine exterioribus bonis, quorum fortuna putabatur Domina, non contingit eſſe felicem, & virtuosè operari. Componitur enim homo ex anima & corpore. Unde ſicut ipſum corpus ordinatur ad animam, & eſt inſtrumentum ejus, mediante quo exercet operationes ſuas: ſic ipſa bona temporalia ad bona ſpiritualia ordinantur mediante Papâ. Papa ergo qui habet providere ſuis fidelibus de ſpiritualibus, habet eodem modo providere de temporalibus & corporalibus, ſine quibus ſpiritualia in vita iſta politica exerceri non poſſunt. Unde Apoſtolis dicentibus: Dimitte turbas, ut ſibi emant eſcas, dictum eſt: Non habent neceſſe, ite, date Vos illis manducare.

Tertiò, hoc patet propter eorum motionem, & operationem; videmus enim, quòd temporalia & corporalia moventur, & regulantur in eorum operationibus per ipſas intelligentias in tantum, ut Philoſophi ſecundum numerum mobilium corporum poſuerint numerum motorum, ſicut patet. 12. Metaphyſica. Iſtos etiam motores poſuerunt omnes regulari & moveri ab uno motore primo, qui eſt DEUS. Auguſtinus etiam dicit: Omnem ſubſtantiam temporalem, & corporalem adminiſtrari per Angelos. Papa ergo, in quo eſt poteſtas ſpiritualis, habebit per ipſam poteſtatem ſpiritualem ſimiliter diſponere & ordinare de temporalibus.

Illud ergo notatu eſt dignum, omnium ſcholarum Principes in noſtram ſententiam convenire: ex ſchola Franciſcana Alexandrum Alenſem, & S. Bonaventuram: ex Dominicana SS. Thomam & Antoninum: ex Auguſtiniana Anteſignanum Ægidium, & Beatum Auguſtinum Triumphum: ex Carmelitana Joannem Bacconum: ex Carthuſiana præcipuum Doctorem Dionyſium: ex inſigni celeberrimaque Sorbonica Henricum Gandavenſem: ex Societate Jeſu Franciſcum Suarez, omneſque ejusdem Societatis Doctores.

Omnes etiam, qui ob doctrinam eminentem titulum aliquem, & elogium, maximæque eruditionis characterem ſunt conſecuti: Hugonem videlicet cognomento *Magiſtrum:* Alenſem *Irrefragabilem*, Thomam *Angelicum*, Bonaventuram *Seraphicum*, Ægidium *Fundamentalem*, Mayronem *Illuminatum*, Gandavenſem *Solemnem*, Bacconum *Reſolutum*, Gerſonem *Chriſtianiſſimum, &c.*

Quamplurimos denique Sanctis adſcriptos, v. g. S. Thomam, S. Bonaventuram, B. Ægidium Romanum, *lib. de poteſtate Eccleſiaſtica.* B. Auguſtinum Triumphum, S. Antoninum, S. Raymundum

dum *lib. 1. tit. de Hæreticis.* S. Gregorium Magnum, B. Joannem Capiſtranum *lib. de poteſtate Papæ. p. 2.*

Infiniti ſunt denique, qui ſentiunt nobiſcum: aliquos tantùm citabimus, quos Lector conſulat. B. Ægidius Romanus *lib. de poteſtate Eccleſiæ.* B. Auguſtinus Triumphus *lib. de poteſtate Eccleſiaſtica.* Alexander Alenſis *parte 4. q. 10. memb. 5. & 6.* Aſtenſis *in ſumma 1. p. lib. 2. tit. 64. art. 4.* Antonius Bonfin. *Decade 3. lib. 1.* Ægidius Bellamera *in c. alius, cauſa 15. q. 6. n. 2.* Alfonſus de caſtro *lib. 2. c. 7. de juſta hæreticorum punitione.* Alfonſus Alvarez *in ſpeculo c. 16.* Antonius Cordubenſis *lib. 1. quæſtionarij q. 57. dubio 3.* Albertus Pighius *lib. 5. de Eccleſiaſtica Hierarchia c. 2. & 14.* Anton. Diana *p. 1. tract. 2. reſolut. 121.* Alexander de Elpidio *lib. de auctoritate S. Pontificis c. 9.* Auguſtinus Barboſa *in c. per venerabilem. 13. qui filij ſint legitimi.* Bartholus *in L. ſi Imperialis. Cod. de legibus.* Baldus *in proœmio digeſti veteris.* Cæſar Cardinalis Baronius *Tomo 9.* Cyprianus Aragonenſis *lib. de prima orbis ſede.* Durandus Epiſcopus *lib. de origine juriſdictionum q. 3.* Dominicus Soto *in 4. diſtinct. 25. q. 2.* Dominicus Bannes *in 2. 2. q. 10. art. 10.* Didacus Covarruvias. *in Regulam peccatum. p. 2.* Dionyſius Carthuſianus *de Regimine polit. art. 19.* Franciſcus Zabarella *tract. de Schiſm.* Franciſcus Victoria *de poteſtate Eccleſiaſt. lectione 1. q. 5.* Ferdinand. Vaſq. *lib. 1. illuſt.* Franciſcus Mayron *in 4. ſentent. diſtinct. 19.* Gabriel Biel. *lect. 23. in Canonem Miſſæ.* Guilielmus Durandus ſpeculator *in ſpeculo lib. 1. tit. de Legato.* Gabriel Bereria *de manu Regia prælect. 1.* Henricus Brito. *lib. de poteſtate Papæ.* Henricus Oſtienſis *in ſumma tit. de hæret.* Hugo de S. Victore *lib. 2. de Sacramentis.* Henricus de Gandavo *quodlibeto 6.*

Patres Jeſuitæ ferè omnes, Robertus Bellarminus *de poteſtate Papæ in controverſiis.* Azor. *Tomo 2. lib. 4. c. 9.* Suarez *de legibus lib. 3. c. 22. & contra Regem Angliæ lib. 3. c. 5. & c. 23.* Molina *de juſtitia Tomo 1. tract. 1. diſp. 29.* Tanner *in 2. p. diſt. 4. q. 4.* Valentia *in 2. 2. diſtinct. 1. q. 12.* alijque. Jacobus Almain *de ſuprema poteſtate temporali & Eccleſiaſtica q. 2.* Joannes Driedo *lib. 1. de libertate Chriſtiana c. 14.* Jacobus Gretſerus *adversùs Goldaſtum.* Joannes Roffenſis Epiſcopus Martyr *contra Lutherum.* Ludovicus Bologninus *tract. de poteſtate Papæ.* Ledeſma *in 2. p. q. 20.* Martinus Navarrus *in c. novit. de judicijs.* Nicolaus Abbas Panormitanus *in c. ſolidè. de majoritate & obedientia.* Nicolaus Sanderus *de viſibili Monarchia.* Petrus Ancharanus *in c. Canonum ſtatuta de conſtitutionibus.* Petrus Cluniacenſis *lib. 6. epiſt. 29.* Pelagius Alvarus *de planctu*

planctu Eccleſia lib. 1. art. 21. Petrus de Palude *tract. de cauſa immed. Eccleſ. poteſtatis.* Robertus Holcot. *in lib. ſapientiæ lectione 200.* Reginaldus Polus *lib. de ſummo Pont. c. 8.* Sylveſter *in Summa, verbo Papa.* Stanislaus Hoſius Cardinalis *in confeſſione Catholica.* Salgado *de protectione Regia Tomo 1. p. 1.* Thomas Valdenſis *lib. 2. a. 3.* Thomas Morus *pro Regis Henrici VIII. libello contra Lutherum.* Turrecremata *in ſumma lib. 2. c. 11.*

§. XVII.

Rationes pro eadem veritate.

SUMMARIA.

1. *Prima Ratio ex officio Paſtoris.*
2. *Ex jure naturalis defenſionis.*
3. *Ex fine rerum temporalium.*
4. *Ex obligatione divina præcepta humanis præponendi.*
5. *Ex juramento, quo ſe Reges Eccleſiæ obſtringunt.*
6. *Ex poteſtate Pontificia divinas leges interpretandi.*
7. *Ex officio Advocati Eccleſiæ, quo Reges funguntur.*
8. *Ex Comparatione Eccleſiaſticæ poteſtatis cum temporali.*
9. *Ex inductione rerum omnium.*

Rationes ultimo loco producimus, tantò validiùs pugnaturas, quòd antiquitate, Patrum teſtimonijs exemplisque omnium, ùt vidimus, ætate ſubnixæ.

I.

PRima *ergo ratio* deſumitur ex officio paſtorali Petro ejusque ſucceſſoribus commiſſo Joannis ultimo per illa Verba; *Paſce oves meas*: Officium verò paſtorale circa oves non tantùm verſatur in paſcendo, regendo, foven-

fovendo, &c. ſed etiam in arcendo, ſeparandoque oves morbidas à ſanis, ne infirmentur: abigendo lupos, ne invadant, &c. Cùm ergo Reges Chriſtiani ad oves Chriſti pertineant: ſi, quod abſit, eorum aliquis gregem Chriſti & Eccleſiam peſſundet, hæreticus evadat, divinis ac naturalibus legibus obſtinatè non pareat; pertinebit ad curam ſummi Paſtoris, nullâ ſpe correctionis allucente, alijsque remedijs in vanum conſumptis, hujusmodi Principem ab Eccleſia ſeparare, & poteſtatem nocendi, velut furioſo gladium extorquere. At, *inquies*, Pontifex Romanus in ſpiritualibus tantùm, & quæ Religionem, & animam ſpectant, Paſtor eſt Regum: illique clavis Regni cœlorum, non Regni terrarum commiſſa eſt. ℞. Poteſtatem ſpiritualem & temporalem ſic conjunctas eſſe, ut ſeparari non poſſint, & ſeparatæ facilè corrumpantur: ſicut enim corpore indiſpoſito, organisque corporeis malè affectis, non poteſt anima ſuas functiones exercere, ita nec Religio florere, conſervarique Republicâ malè conſtitutâ, & perdito aliquo Principe imperante. Deus ipſe quamvis fidem Catholicam, & Eccleſiam per miracula, & ſpecialiſſimam providentiam plantaverat, noluit eam Principibus ethnicis diu ſubjacere, ſed illis per Conſtantinum excidis, Imperium ad Chriſtianos transtulit, ſub quibus toto orbe dilatata eſt; ſpectatâ ſiquidem hominum fragilitate, fieri non potuiſſet, Imperio penès ethnicos, & perſecutionibus diu multumque durantibus, fidem Catholicam conſervari, victâ tandem diuturnis pœnis patientiâ, quod apertè Chriſtus in perſecutione Antichriſti eventurum prædixit, *Matth. 24.* & exempla Galliæ, Angliæ, Sueciæ, Græciæ, &c. plus nimio oſtenderant, veram Religionem fidemque Catholicam turbatâ Republicâ, & infidelibus rerum potitis excidiſſe. Cùm ergo Imperium, & Religio adeò colligata ſint, non potuit una ſine altero Chriſti Vicario, ſummoque Paſtori committi: Sicut enim paſtori ovium tantùm, non luporum aut prædonum cura committitur: ſi tamen iſti oves invadant, etiam iſtos pellere & procul arcere Paſtoris officium eſt: eodem modo nulla in Principes & Regna poteſtas ſummo Pontifici, niſi quando ex mala illorum adminiſtratione Eccleſia periclitatur, nec alijs remedijs locus eſt. Eadem utriusque juris ſententia eſt, cùm ſtatuunt, conceſsâ alicui juriſdictione, concedi omnia, quæ ad illam neceſſaria ſunt, & ſine quibus exerceri illa efficaciter non poteſt.

L. fin.

L. fin. ff. de off. ejus cui mandat. jurisdict. & L. 2. ff. de jurisdict. omnium judicum. & c. prætereà de officio judic. delegati. Si ergo Principes ſæculares ad oves Chriſti pertinent, quarum cura Petro ejusque Succeſſoribus commiſſa eſt; ſi & de illorum præcipuè animabus ſummo Pontifici reddendæ ſunt Deo rationes, tanquam præcipuis Eccleſiæ membris, oportebit conſequenter omnem poteſtatem illis conceſſam eſſe, quæ ad eorum animas, ſubditorumque paſcendas, regendas, curandasque neceſſaria; niſi velimus DEI providentiam, quæ rebus etiam viliſſimis neceſſaria providit, Eccleſiæ non providiſſe. Eſſe verò poteſtatem indirectam Eccleſiæ Religionique neceſſariam, & res ipſa, & exempla, ùt diximus, convincunt.

II. *Secunda ratio* deſumpta ex Jure & debito naturali, quo S. Pontifex Chriſti Eccleſiam, veramque Religionem defendere tenetur. Quilibet enim Princeps non tantùm jus habet ſubditos gubernandi, ſed etiam ex hoc reſultat jus aliud naturalis defenſionis, quo poteſt alium Principem etiam non ſubditum, qui publica commercia turbat, pacta non ſervat, aliòve modo ſibi, ſuisque infeſtus eſt, ad officium compellere, & niſi abſiſtat, bello invadere, Regnoque privare: multò igitur magis poterit Papa, cui Eccleſia concredita eſt, Principes ſæculares Eccleſiæ filios, & quorum poteſtas temporalis eſt ſpirituali ſubordinata, ſi Religioni vel committendo vel omittendo noceant, & juramentum violent, quo Eccleſiæ ſe obſtrinxerunt, Regno deponere, alijsque modis coërcere, idque jure defenſionis: poſſe enim Eccleſiam non ſpiritualibus tantùm, ſed etiam temporalibus pœnis ſuos hoſtes comprimere extra dubium eſt (modò ipſa non exequatur, & extra ſanguinem. *c. inter. 33. q. 2.*) & ſunt auctoritates SS. PP. *in c. de Liguribus. 43.* & *c. 44.* & *c. non vos hominum. 42. cauſa 23. q. 5. & c. jam verò. cauſa 23. q. 8.* Plerumq; enim pœnæ ſpirituales contemptui ſunt impijs, & ludibrio, tantùm abeſt, ut ſint remedio: & fuiſſe etiam ab Apoſtolis uſurpatas docet S. Hieronymus *in cap. legi 31. cauſa 23. q. 8.*

III. *Ratio tertia* deſumitur ex fine regiminis temporalis, ejusque ſubordinatione ad finem regiminis ſpiritualis. Finis enim Regni & temporalis gubernationis eſt felicitas temporalis, quæ in pace, divitijs, mutuis commercijs, quieta rerum ſuarum poſſeſſione, alijsque, quæ civem reddere poſſunt felicem, conſiſtit; ita tamen, ut hæc ipſa felicitas temporalis ad finem altiorem & ſuperna-

turalem reducatur, veram videlicet fidem, Religionem, cultum Dei, exercitium omnium virtutum, quæ hominem decent, & quibus ad æternam felicitatem pervenitur. Cùm enim Regna ſint à Deo conſtituta, idem finis regnantium eſſe debet, qui fuit Dei, hic autem propter ſeipſum, ſuamque gloriam Regna conſtituit, & ita expreſsè *S. Thomas 1. 2. q. 21. art. 3.* & præſertim *de Regim. princ. lib. 1. c. 7.* docuit. Et ideò Principes ſæculi priùs oportet, ut quærant Regnum Dei & juſtitiam ejus, quàm bona alia temporalia, *Matthæi 6. v. 33.* cùm iſta ſint media tantùm, & illud finis, *Deuter. 17. v. 18.* Si ergo ex omnium conſenſu poteſtas regia ordinatur ad Religionem tanquam medium ad ſuum finem, tamquam minus perfectum ad magis perfectum: ille, qui eſt caput Religionis, erit etiam regiæ poteſtatis, in quantum hæc pertinet ad Religionem: & qui moderatur fini, ejusque executioni, multò magis & medijs ad eum finem ex ſua natura & inſtitutione Dei ordinatis: ſicut enim ſanitas, quia eſt finis medicinæ, quidquid enim ad ſanitatem facit, herbæ, liquores, gemmæ ad eandem medicinæ artem pertinent, ejusque directioni ſubjacent; & quia finis nauticæ artis eſt felix ad portum navigatio: ideò ad eandem pertinet, magnetem, acum nauticam, ventorum & ſtellarum examen, & alia ad hunc finem neceſſaria inſtruere, dirigere, mutare, &c. Eodem modo poteſtas regia medium & inſtrumentum cùm ſit æternæ felicitatis, cui ex officio iſtius cura committitur, etiam illius commiſſa eſt tanquam inferioris & inſtrumenti ex Dei inſtitutione ad felicitatem æternam directi: ſi quis imaginem ſuam pictori exprimendam deferat, quis non dicat hoc ipſo factam illi poteſtatem colores miſcendi, telam poliendi, tingendique, radios & penicillos in omnem partem ex præſcripto artis ducendi, & operi inutiles, aut etiam noxios corrigendi, aut ſi non poſſit, omnino projiciendi? Cùm ergo Eccleſia militans ſit imago triumphantis Eccleſiæ *ad Hebræos 9.* quam fide, ſpe & charitate, ac præſertim Religione in Deum, velut totidem coloribus imitatur, ejusq; pingendæ cura Dei Vicario, velut ſummo Pictori commendata ſit, Principibus verò tanquam inſtrumentis & penicillis divino huic operi deſervientibus; ad eundem Chriſti Vicarium pertinebit inutiles, noxiosque, & quibus fœdatur potiùs imago, quàm perficitur, ſemovere, aliosque ſubſtituere: ſic tamen, ut in Principes Eccleſiæ utiles nihil juris exerceat, dicente

ipſe

ipſo Chriſto Phariſæis, hoc eſt, Legis Doctoribus & expoſitoribus: *Date ergo quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo. Matthæi 22.* Quam rationem ubique & conſtanter S. Thomas uſurpat, *nam 1. p. q. 82. art. 4. in corpore. In omnibus potentijs,* inquit, *activis ordinatis illa potentia, quæ reſpicit finem univerſalem, movet potentias, quæ reſpiciunt fines particulares. Et hoc apparet tam in naturalibus, quàm politicis: cœlum enim, quod agit ad univerſalem conſervationem generabilium, & corruptibilium; movet omnia inferiora corpora, quorum unumquodque agit ad conſervationem propriæ ſpeciei, vel etiam individui: Rex enim quia intendit bonum commune totius regni, movet per ſuum imperium ſingulos præpoſitos civitatum: qui ſingulis civitatibus curam regiminis impendunt. Objectum autem voluntatis eſt bonum, & finis in communi. Qualibet autem potentia comparatur ad aliquod bonum proprium ſibi conveniens, ſicut viſus ad perceptionem coloris, intellectus ad cognitionem veri. Et ideò voluntas per modum agentis movet omnes animæ potentias ad ſuos actus, præter vires naturales vegetativæ partis, quæ noſtro arbitrio non ſubduntur.* Et *in 1. 2. q. 9. a. 1. Et inde eſt,* inquit, *quòd ars, ad quam pertinet finis, movet ſuo imperio artem, ad quam pertinet id, quod eſt ad finem. Sicut gubernatoria ars imperat navifactivæ, ùt in 2. Phyſic. dicitur, bonum autem in communi, quod habet rationem finis, eſt objectum voluntatis. Et ideò ex hac parte voluntas movet alias potentias animæ ad ſuos actus: utimur enim alijs potentijs, cùm volumus, nam fines & perfectiones omnium aliarum potentiarum comprehenduntur ſub objecto voluntatis, ſicut quædam particularia bona; ſemper autem ars vel potentia, ad quam pertinet finis univerſalis, movet ad agendum artem vel potentiam, ad quam pertinet finis particularis ſub illo úniverſali comprehenſus; ſicut Dux exercitûs, qui intendit bonum commune, ſcilicet ordinem totius exercitûs, movet ſuo imperio aliquem ex ſuis tribunis, qui intendit ordinem unius aciei. Sed objectum movet determinando actum ad modum principij formalis, à quo in rebus naturalibus actio ſpecificatur, ſicut calefactio à calore. Primum autem principium formale eſt ens & verum univerſale, quod eſt objectum intellectûs, & ideò iſto modo motionis intellectus movet voluntatem, ſicut præſentans ei objectum ſuum.* Et *2. 2. q. 23. a. 4. ad 2. Dicendum, quòd virtus vel ars, ad quam pertinet finis ultimus, imperat virtutibus vel artibus, ad quas pertinent alij fines ſecundarij: Sicut militaris imperat equeſtri, ùt dicitur in 1. Ethic. Et ideò quia charitas habet pro objecto ultimum finem humanæ vitæ ſcilicet Beatitudinem æternam: ideò extendit ſe ad actus totius humanæ vitæ per modum imperij, non quaſi immediatè eliciens omnes actus virtutum.* Et *1. p. q. 57. a. 2. Hoc enim rerum ordo habet, quòd*

quantò eſt aliquid ſuperius, tantò habeat virtutem magis unitam, & ad plura ſe extendentem, ſicut in ipſo homine patet, quòd ſenſus communis, qui eſt ſuperior, quàm ſenſus proprius, licèt ſit unica potentia, omnia cognoſcit, quæ quinq; ſenſibus exterioribus cognoſcuntur: & quædam alia quæ nullus ſenſus exterior cognoſcit, ſcilicet differentiam albi & dulcis. Et ſimile etiam eſt in alijs conſiderare. Unde cùm Angelus natura ordine ſit ſupra hominem, inconveniens eſt dicere, quòd homo quacunq; ſuâ potentiâ cognoſcat aliquid, quod Angelus per unam vim ſuam cognoſcitivam, ſcilicet intellectum, non cognoſcat. Unde Ariſtoteles pro inconvenienti habet, ut litem, quam nos ſcimus, DEUS ignoret, ùt patet in 1. de anima, & in 3. Metaphyſ.

Cùm ergo finis omnium regnorum & Principatuum ſit vera Religio, Deique cultus rectus, & tandem æterna felicitas; ordo & à Deo perpetuò obſervatus poſtulat, ut cui Religionis, æternæque felicitatis cura mandata eſt, ſit etiam Regnorum & Principum, in quantum ad illa pertinent.

IV. *Ratio 4.* Deſumitur ex obligatione, quam omnes fideles habent, veram Religionem fidemque colendi, & qui eam impugnant repellendi. Cùm enim omnes teneantur jure divino ad æternam vitam adſpirare, eodem jure ad noſtram Religionem, & mandatorum obſervantiam obligantur, ſine quibus illa non poteſt obtineri, & conſequenter omnia, quæ hoc impediunt, amoliri: ſi ergo ponamus Principem aliquem hæreticum fieri, & exemplo aut præcepto ſubditos ſuos in errorem & perditionem rapere, non tenebitur, immo nec poterit Reſpublica membrum hoc putridum, & totum corpus infecturum pati, ſed præcidere juxta illud Chriſti: *Si oculus tuus aut pes tuus ſcandalizat te, erue eum, & projice abs te.*

Cujus rei multa ſunt argumenta. Primò: ex natura præcepti humani, quod ſubjacet divino; ſi ergo obedientia homini delata impediat obedientiam Deo debitam, illa abrumpenda eſt. Deinde *Deuter. 17.* prohibetur populus eligere Regem, qui non ſit Religione Judæus.

Quæ cauſa hujus præcepti? ne videlicet Judæos ad Idololatriam pertraheret: quæ ratio cùm ſit naturalis, tam in novo, quàm in veteri teſtamento procedit: adeò ut teſte D. Thomâ ab omnibus recepto *2. 2. q. 10. art. 8.* etiam infidelibus nulloque modo ſubjectis poſſit Eccleſia bellum indicere, ne fideles in ſuæ Religionis exercitio impediantur; quantò magis Regi Chriſtiano poterit titulo

jura-

juramenti & ſubordinationis Eccleſiæ ſubjecto? Immo ſententiâ omnium DD. receptum eſt, præſertim Gallorum: Pontifici ſi Eccleſiam perſequatur, aut in hæreſin notoriam incidat, reſiſti etiam armis poſſe, & Pontificatum adimi: quantò magis Regi notoriè hæretico & Eccleſiæ perſecutori adimi poterit? cùm poteſtas Regalis à Populo ſit in Reges translata, ſitque humani, non divini juris. Denique matrimonium, etſi jure divino & naturali inſtitutum, naturale vinculum pariat, ſitque indiſſolubile, ſi tamen Conjux infidelis ſine Creatoris injuria cohabitare nolit, fidelis liber eſt, & aliud matrimonium aggredi poteſt. *1. ad Corinth. 7. c. gaudemus. de divortijs.* Hæc omnia efficaciter probant, Principem, ubi Religioni detrimento eſt, exauctorari poſſe: quod tamen cùm ſit prudentiæ & circumſpectionis ſummæ, & ad illa remedia pertineat, quæ cùm extrema ſint, magnis periculis plerumque conjunguntur, ideò hujus rei judicium, tanquam graviſſimæ ſoli Pontifici reſervatur per expreſſa verba Spiritus *S. Deuter. 17.* & exemplum habetur *2. Paralipom. 23.*

V. *Ratio 5.* Sumitur ex juramento, quo ſe Reges Eccleſiæ, & ſubditis obſtringunt: quando enim Regibus habenæ committuntur, juramento ſe obligant, & ſubditis de eorum privilegijs non infringendis, & Eccleſiæ, de illa contra hoſtes defendenda. Vide juramentum Caroli apud Spond. *Anno DCCC.* & Ottonis Imper. *in c. tibi 33. diſtinct. 63.* ſi ergo fidem & juramentum fallunt, à privatis quidem æquo animo tolerandi ſunt, auctoritate tamen publicâ coërceri poſſunt, ùt eleganter docet S. Thomas *de Regim. Princ. lib 1. toto c. 6.* fidem enim frangenti impunè fides non ſervatur. *Vide c. 3. de jurejur. c. 28. de Simonia c. fruſtra de R. I. in L. 6. cùm proponas 21. Cod. de pact. & ibi DD. Vide Clement. unic. de jurejurando.*

Cùm ergo cauſa juramenti & perjurij ſit fori Eccleſiaſtici *c. 13. de judic. &c. 34. de elect.* ſi hoc à Regibus committatur, cur à ſummis Pontificibus judicari, & pœnis coërceri non poſſint? ergo ex hoc ſaltem capite Summorum Pontificum judicio ſubmittuntur.

VI. *Ratio 6.* Sumitur ex poteſtate interpretandi declarandique juris divini, & naturalis dubij, quam ſummis Pontificibus concedunt Catholici omnes, hæc enim poteſtas apertiſſimè deducitur *ex Deuter. 17.* Cùm ergo detur aliquis caſus, in quo ipſi Galli fatentur Principem abdicari poſſe: immo Maymburgus *lib. 2. Hiſtor.*

Rom-

Iconoclaſt. hanc abdicandi Reges poteſtatem Statibus, & Comitijs Generalibus concedit; poterit ergo ſummus Pontifex ſaltem per viam auctoritativæ declarationis pronunciare, in confluxu certarum circumſtantiarum, & ob graviſſima mala Religioni, & Eccleſiæ impendentia, juramentum à ſubditis præſtitum non obligare, eoque ſolutos liberosque eſſe: ſi enim concedimus caſum aliquem dari, ut juramentum hoc non obliget; quando is contingat, judicium erit ſummi Pontificis, ad quem cauſæ juramentorum ſpectant *c. 13. de judic. c. 34. de elect.* quid ergo quoad effectum ipſum differt, ſive dicamus jus Pontificium in Reges eſſe veræ poteſtatis, ſive meræ declarationis & interpretationis auctoritativæ? quemadmodum ſummus Pontifex ſive diſpenſet in præcepto reſidendi, ſive declaret præceptum reſidendi ceſſare, utroque modo obligatio reſidendi ſublata eſt; quòd ſi hanc ipſam declarandi poteſtatem Pontifici negant: imprimis negant, quod nunquam ſalvâ Religione negatum eſt: deinde quærimus, ad quem ergo hæc declarandi facultas pertineat? ad omnes? ad nullum? ad aliquem? Si ad omnes: miſerrima omnium juramentorum Regumque conditio eſt, quorum coronæ & imperia voluntati, arbitrio & declarationi ſubditorum ſuccumbunt: quibus cùm placuerit, & aliter judicaverint, juramenta ſolvuntur. Si ad nullum: miſerrima iterum omnium jurantium conditio eſt, quibus in tanta caſuum varietate, & alternatione, ubi meritò dubitari poteſt, an juramentum liceat poſſitque obſervari, nemo tamen eſt, qui dubitantes abſolvat, dubioque liberet. Quis ergo Francos juramento, quod Childerico dixerant, exolvit? Quis Romanos, cùm à Græcis ad Carolum M. Francorum Regem defecerunt? Quis eosdem Francos, cùm Hugoni Capeto Regnum detulerant, Carolo I. Lotharingiæ Duci & Regij ſanguinis proximo debitum? Si verò aliquem concedunt eſſe, cui juramentum interpretari liceat, neminem alium videmus, quàm Magiſtratum Eccleſiaſticum, eumque præcipuè, cui dictum eſt: *Quodcunque ſolveris ſuper terram, &c.* Quod Eccleſia Gallicana apertè profeſſa eſt, quam per os Peronij Cardinalis ſic locutam accepimus in Comitijs Generalibus anno MDCXV: *Sacramento vinciri Reges Galliæ, ubi inaugurantur, pellendis Regno ſuo hæreticis: ſi pejeraverint in hæreſin ipſi degeneres, ſi fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores, deberi ultionem Vicario DEI, ad quem unum ex lege ſpectat perjurij pœna.* Gramondus *lib. 1. Hiſtor. ad annum MDCXV. f. 65.*

VII.

VII. *Ratio 7.* Sumitur ex officio Advocati, & defenſoris Eccleſiæ, quod Imperatoribus Regibusque commiſſum eſt: eſſe enim Principes Eccleſiæ advocatos habemus expreſsè *in c. Venerabilem de electione. Clement. Romani. de jurejurando. c. 2. in 6. de ſuppl. neglig. Prælat.* fatentur ipſi etiam Electores imperij, ùt videre eſt apud Bzov. *ad annum MCCCXIV. fol. 256.* Et Albertus Auſtriacus Imperator ad Bonifacium VIII. apud Baronium *Anno DCCCCXCVI. n. 49.* Ipſe Rex Chriſtianiſſimus per Archiepiſcopum Pariſienſem *MDXXXIII.* Maſſiliæ Clementem VII. ſic eſt allocutus: *Beatiſſime Pater, cùm Sereniſſimus Dominus Franciſcus Rex Chriſtianiſſimus animadvertens, quantis in periculis Chriſtianitas per hos annos ſit verſata, jam pridem deſideraverit cum S. V. tanquam Chriſtianorum omnium ſummo Paſtore, & parente aliquo in loco utriq; commodo colloqui, idque ab eadem S. V. inſtanter petierit, ut cum ea præſens in commune bonum conſulere poſſet: nunc hujus voti compos, benignitate V. S. effectus, agit eidem S. V. maximas gratias, non ſolùm, quòd à proximo morbo debilis, & jam annis gravis laborem viæ, & maris diſcrimen non defugerit, ſed & quòd in ejus Regnum venire dignata ſit. Deinde verò, quod ipſe ſemper optavit perſonaliter exequi, eidem S. V. tanquam vero Chriſti Vicario, & Petri Succeſſori obedientiam perſonaliter præſtat, ſeq; & ſua Regna, & dominia omnia pro S. V. & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, cujus ipſe Primogenitus filius exiſtit, tuitione & augmento piè offert & pollicetur: rogans, ut filialem hanc obedientiam & oblationem paternâ benignitate ſuſcipere dignetur.* Sic habet *Tomus 2. Preuues des Libertez de l'Egliſe Gallicane. c. 3. n. 3.* Et eleganter B. Leo *epiſt. 73. ad Leonem Auguſtum: Debes incunctanter advertere, regiam poteſtatem tibi non ſolùm ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſiæ præſidium eſſe collatam, ut auſus nefarios comprimendo, & quæ bene ſunt ſtatuta, defendas, & veram pacem his, quæ ſunt turbata, reſtituas.* Et B. Gregorius Papa *ad Mauritium Imperatorem lib. 2. indict. 11. epiſt. 6. Ad hoc poteſtas ſuper omnes homines Dominorum meorum pietati cælitùs data eſt, ut qui bona appetunt, adjuventur, ut cœlorum via largiùs pateat, ut terreſtre regnum cæleſti Regno famuletur.* Et prædixerat jam dudum Iſajas. *c. 49. Et erunt Reges nutritij tui, & Reginæ nutrices tuæ: vultu in terram demiſſo adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent.* Et *c. 60. Et aperientur portæ tuæ jugiter: die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo gentium, & Reges earum adducantur. Gens enim & Regnum, quod non ſervierit tibi, peribit, & gentes ſolitudine vaſtabuntur.*

Cùm ergo ex allatis textibus certiſſimum ſit, Imperatores, Reges, Principesque omnes Advocatos eſſe, Defenſores, Nutritios, Miniſtrosque Eccleſiæ, adeò ut ex Dei intentione hic fuerit primus præcipuusque finis Reges Regiamque poteſtatem inſtituendi, ut Eccleſiæ videlicet & fidei ſervirent: hoc ergo reſpectu ſi Eccleſiæ noceant, eamque opprimant, cui patrocinium debent, poterit in illos velut in ſuos Miniſtros, Advocatosque Eccleſia animadvertere, & in officio continere; nam, ùt bene argumentatur Innocentius III. *in c. venerabilem. de electione: Nunquid enim Eccleſia Advocato & Defenſore carebit, eorumq; culpa ipſi redundabit in pœnam?* Neq; hoc in jure, aut praxi novum, ut, qui uno reſpectu liber, exemptusque eſt, alio ſubjectus fiat: nam Matrimonium v.g. ùt contractus quidam in officium naturæ inſtitutus, ad forum eccleſiaſticum non ſpectat, pertinet tamen quâ ratione Sacramentum eſt; ſic perſonæ Eccleſiaſticæ omni jure humano, divinoque extra civilem jurisdictionem ſunt: ſi tamen à Principe feudum aliquod habeant, hujus foro & judicio adſtringuntur. *c. 6. de foro competenti.*

Idem homo ſi filius familias, & præſes Provinciæ ſit, non poteſt ùt filius familias manumittere, poteſt ùt præſes *L. ſi Conſul. ff. de adopt.* Rex inſervit Eccleſiæ, quatenus homo eſt, vivendo fideliter; quatenus autem Rex eſt, juſtas leges indicendo. *c. ſi Eccleſia. 23. q. 4.* Vide Abbat. *c. ex litteris. de probat. c. fin. de inſtit.* Eſtque communis ſententia Juriſtarum, poſſe unum plurium vices ſuſtinere, dummodò exercitium unius actûs non obſtet exercitio alterius, quod latè probat Abbas *in c. ex litteris de probat. Sanchez. lib. 8. de matrimonio. diſp. 3.* Sic ergò dominus temporalis ex eo capite, quòd DEI inſtitutione magis principaliter eſt Eccleſiæ Advocatus, Defenſor, & Miniſter, quàm Rex (quia hoc ad illa ordinatur) poterit ab Eccleſia judicari, coërcerique: enimverò non eſſe hoc meram & legalem ſpeculationem, ſed plùs nimio in praxi obſervari ſolitam doctrinam, ut qui uno reſpectu liber eſt, alio ſerviat, exempla ſatis docent, & quæ ſequenti ratione dicemus, adhuc magis declarabunt.

VIII. *Ratio 8.* Sumitur ex comparatione temporalis, & Eccleſiaſticæ dignitatis: hanc enim eſſe multò illâ majorem, eſt in confeſſo apud omnes, & jam dudum eleganter docuit Innocentius III. *in Decretali ad Conſtantinopolitanum Imperatorem c. ſollicitè. de majoritate & obedientia,* ubi inter alia: *Præterea nôſſe debueras, quod fecit Deus duo magna lumi-*

luminaria in firmamento Cœli: luminare majus, ut praeſſet diei; & luminare minus, ut praeſſet nocti: utrumq́; magnum, ſed alterum majus. Ad firmamentum igitur Cœli, hoc eſt, univerſalis Eccleſiæ, fecit Deus duo magna luminaria, id eſt, duas inſtituit dignitates, quæ ſunt Pontificalis auctoritas, & Regalis poteſtas. Sed illa, quæ praeeſt diebus, id eſt, ſpiritualibus, major eſt: quæ verò carnalibus, minor, ut quanta ſit inter ſolem & lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoſcatur. Et S. Gelaſius Papa ad Anaſtaſium Imperatorem: *Duo ſunt, Imperator Auguſte, quibus principaliter hic mundus regitur; auctoritas ſacra Pontificum, & Regalis poteſtas: in quibus tantò gravius eſt pondus Sacerdotum, quantò etiam pro ipſis Regibus in divino reddituri ſunt examine rationem. Nôſti enim, fili Clementiſſime, quòd licèt præſideas humano generi dignitate rerum, tamen præſulibus divinarum devotus colla ſubmittis, atque ab eis cauſas ſalutis tuæ expetis, inq́; ſumendis cœleſtibus ſacramentis, eisq́;, ùt competit, diſponendis, ſubdi te debere cognoſcis Religionis ordine potiùs, quàm praeeſſe. Nôſti itaque inter hæc, ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam redigi velle voluntatem. Et ſi cunctis generaliter Sacerdotibus rectè divina tractantibus fidelium convenit corda ſubmitti; quantò potiùs ſedis illius Præſuli conſenſus eſt adhibendus, quem cunctis ſacerdotibus & divinitas ſumma voluit praeminere, & ſubſequens Eccleſiæ generalis pietas jugiter celebravit?*

Hâc ergo ſuppoſitâ Eccleſiaſticæ ſupra ſæcularem poteſtatis prærogativâ & excellentiâ, argumentari ſic licet: Ad minus tantùm debemus Eccleſiaſticæ poteſtati in ſæcularia bona perſonasq; concedere, quantum conceditur temporali poteſtati in bona & perſonas Eccleſiaſticas: cur enim majori poteſtati & nobiliori minus concedamus? Videmus verò paſſim Principes temporales, in Gallia præſertim, indirectam poteſtatem in perſonas, & bona Eccleſiaſtica exercere, quæ tamen omni jure, divino humanoque exempta eſſe omnes fatentur.

Leges & pœnas matrimonijs ponunt, quia contractus ſunt, & ideò politicæ gubernationi, ùt dicunt, ſubjecta: Bonorum immobilium Eccleſiaſticos incapaces jubent, quia id ad Reipublicæ bonum, nobilitatis augmentum, & ærarij compendium ſpectat: Tributis Eccleſiaſticos onerant, quia membra Reipublicæ ſunt, ejusque neceſſitatibus ſublevandis obſtricti: In Gallijs, prout videre eſt *in libro Gallico de juribus & libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ tomo 2.* nec Concilia univerſalia, nec aliæ leges Pontificiæ promulgari poſſunt abſque regia permiſſione, ne Reſpublica turbetur *fol. 253.* Epiſcopi

Galliæ juramentum fidelitatis Regi præſtant, quia pertinent ad ſtatus & Ordines Regni *fol. 312.* Eosdem Epiſcopos, aliosque curam animarum exercentes varijs edictis, & arreſtis pœnalibus Reges coërcent, coguntque reſidere, & niſi faciant, fructibus privant *f. 315.* Prohibentur Prælati, Abbates, Priores, Magiſtri in Theologia, & aliæ Eccleſiaſticæ & ſæculares perſonæ absque Regia conceſſione Regno egredi, ob gravia incommoda propterea Regno impendentia: & ſi regno excedant, omnia illorum temporalia bona alijs conferuntur *fol. 333. n. 6.* Immo proſcribuntur *fol. 334. n. 7.* Alijsque omnibus pœnis, quæ à Rege infligi poſſunt *fol. 335.* Idque etiamſi Epiſcopi, Archiepiſcopi, &c. ad Concilium Generale à Pontifice vocentur *fol. 335. n. 8.* Non obtentâ Beneficiorum proviſione à curia Romana alijsque Ordinarijs, Rex, & Parlamentum provident, quæ proviſio, & collatio tanti eſt, quanti eſſet Romana, Bullæque à Pontifice miſſæ: id enim Regni, publicæque quietis intereſt. *fol. 422.*

Bullæ Indulgentiarnm ſine Regia permiſſione promulgari in Gallia non poſſunt *fol. 690.*

Parlamentum, Judicesque & Magiſtratus Regij punire poſſunt concionatores, qui ad populum ſeditiosè declamant, eosque incarcerare *fol. 726.*

Nova Monaſteria in Gallijs ædificari non poſſunt ſine Regio aſſenſu, ne videlicet populi graventur *fol. 754.*

Poteſt Parlamentum de electionibus Superiorum, & delictis ſcandalo conjunctis, quæ in Monaſterijs contingunt, cognoſcere *fol. 762.*

En exempla aliquot (nam infinita alia præterimus, quæ in citato libro videri poſſunt) à Principibus ſæcularibus in Eccleſiaſticos indirectæ poteſtatis! quam tutò ſalvâque Religione, & conſcientiâ exercere ſe poſſe credunt, quia Eccleſiaſticos conſiderant non ùt tales, ſed ùt membra Reipublicæ civilis, ùt in Regno natos ſubditosque, utque hujusmodi leges in Eccleſiaſticos ſcriptæ, ad utilitatem, felicitatem, quietemque publicam pertinent. Si ergo, quantumvis Eccleſiaſticæ perſonæ, eorumque bona omni jure exempta ſint, & extra ſæcularem jurisdictionem: quantumvis SS. Canones hanc immunitatem, & exemptionem ſub graviſſimis juris pœnis violare directè vel indirectè prohibeant, *c. quanto, de privilegijs.*

giſs. ubi Abbas & Gloſſa. Bulla Cœna, excommunicatione 15. Quantumvis denique conditio, & ſtatus Eccleſiaſticus ſit longè perfectior, altior digniorque ſæculari, & huic nullo modo ſubordinatus: hæc tamen omnia non obſtant, quò minùs Principes ſæculares Eccleſiaſticum ordinem indirectè judicent, puniant, imperent, bonis privent, incapaces pronuntient, carceribus mandent, &c. Quæ omnia jure à ſe fieri dicunt, quòd nullam directè in illos exerceant poteſtatem, ſed indirectè tantùm; quantò igitur magis id admittere debent, fieri poſſe à ſummo Pontifice omniumque Eccleſiarum Antiſtite, quando Religionis, & fidei Catholicæ bonum hoc neceſſariò poſtulat, ubi & ipſa dignitatis prærogativa, & natura poteſtatis ſæcularis, quæ Eccleſiaſticæ ſubordinatur, & SS. Canones, & omnium ſæculorum Exempla, & tot Concilia univerſalia, & ipſæ ſacræ litteræ juxta interpretationem Canonicam, hoc ipſum fieri & permittunt & jubent? ergo quòd SS. Canones vetant, hoc licet? & quod jubent, non licet? quod minori conceditur, majori non permittitur? Temporalis & Regia poteſtas Eccleſiæ ſervit, tamen imperat, punit, leges dicit; neque hoc uſurpare aliena eſt, ſed potiùs Reipublicæ providere. Ex adverſo Eccleſiaſtica & Pontificia poteſtas, quæ ſuperior & Domina eſt, ſi ob publicam communemque neceſſitatem, cùm Religioni, cùm animabus pernicies imminet, temporalia diſponat; hoc eſt, ſi medijs & inſtrumentis utatur fini ſuo neceſſarijs, id continuò dicitur in alienam meſſem involare, quietemque publicam offendere.

Dicendum eſt ergo, poteſtatem Eccleſiaſticam, & ex comparatione ad poteſtatem ſæcularem in temporalia extendi, quando iſta neceſſaria ſunt fini ſpirituali, hoc eſt, Religioni, concordiæ, cultui divino, animabus, fideique conſervandis proferendiſque: & eſſe contra omnem naturam, rerumque ordinem hoc ſæculari concedere, & negare Eccleſiaſticæ poteſtati, hoc eſt, Dominæ ancillam præferre.

IX. *Ratio 9.* Sumitur ex continuâ perpetuâque rerum omnium inductione, in quibus palàm eſt, eſſe aliquid majus nobiliusque, quod minoribus & imperfectioribus dominetur. Sic Angelis datum eſt regium in omnes ſenſibilium rerum ſpecies dominium. S. Auguſtinus *lib. 83. quæſt. 76.* Damaſcenus *lib. 2. c. 4.* Origines *Numerorum c. 20.*

Videmus ea, quæ magis lucent, magis etiam movere, perficere & agere in hæc inferiora, ùt inter planetas ſolem, inter elementa ignem &c. Idem ergo dicendum erit de poteſtate Eccleſiaſtica illis conceſſa, quos Chriſtus appellat *lucem mundi*: & Zacharias *ſtellas lucentes in perpetuas æternitates*.

Videmus gratiam non animam tantùm, ſed etiam corpus perficere, idque virtutes morales temperantiæ & continentiæ ad virtutem & æternam felicitatem inſtruere, & ſi bonum Religionis exigat, morti & tormentis exponere.

Videmus jure & inſtinctu naturæ omnia ſic eſſe inſtituta, ut ſibi adverſantia, & nocentia expellant, exarmentque; & conſervando bono meliori & univerſaliori, imperfecta & particularia bona cum propria licet pernicie ac etiam interitu exponant: Sic manus ad tuendum caput accurrit, naturalique inſtinctu vulnus & dolorem in ſe recipit: aqua centrum egreditur, & contra impetum naturæ ſurſum attollitur, ut vacuum impediat univerſo inimicum: quia membra vitæ conſervandæ deſerviunt, ſi hujus interſit, ex medici arbitrio amputantur: ſic denique, cùm media & inſtrumenta omnia obtinendo fini accommodentur, prout huic conducunt, nocentque, ad nutum artificis aut amoventur, aut operi applicantur: Cùm ergo regna & bona temporalia omnia ſint à Deo inſtituta, ut Religioni, animabus, æternæque felicitati deſerviant: tenentur, qui ijs præſunt, hoc facere, & ni faciant, ſed potius incommodent, pertinebit ad Caput Præſidemque Eccleſiæ illos officij ſui admonere, & etiam compellere; niſi velimus dicere Deum Eccleſiæ ſuæ, cujus gratiâ creaturas omnes, ſeque ipſum impendit, minùs quàm rebus alijs, etiam minimis providiſſe, negatâ illi, quâ ſe tueretur, neceſſariâ poteſtate: aut contra providentiæ ſuæ ordinem tot ſæculis obtentum, per miracula tantùm conſervatam voluiſſe.

§. XVIII.

§. XVIII.

Solvuntur Objectiones.

SUMMARIA.

1. *Regia poteſtas, ſi à DEO immediatè ſit, non ideò Pontificia ſubjectam non eſſe.*
2. *Dyſcolis Principibus obediendum ſalvâ Religione.*
3. *Non turbari hâc poteſtate Rempublicam.*
4. *Quid ad Extravag.* meruit?
5. *Poteſtas Regia Chriſto aſſerta.*
6. *Arma Sacerdotum non ſolas lacrymas eſſe.*
7. *An hac poteſtas Reip. noxia?*
8. *Quæ Patrum Societatis de hac poteſtate in Gallijs ſententia?*

****

Multa ſunt, quæ huic noſtræ doctrinæ opponi poſſunt, nec mirum hoc, aut novum videri debet: eadem enim veritatis natura & lucis eſt, quam ſine umbra vix reperies: ac in tanta ſtudiorum & affectuum agitatione, etiam limpidiſſimum fontem turbari eſt neceſſe, ſingula non tam impugnabimus, quàm producemus, hoc ipſo pretium amiſſura, quòd videantur.

I.

Opponitur 1. Imperatoriam poteſtatem immediatè à Deo collatam eſſe *Nov. 6. init. & Nov. 73. §. 1.* Non ergo à Pontifice, ùt ſuprà dictum; & ſi à DEO collata, non ergo à Pontifice aut reſtringi poteſt, aut adimi, cùm inferior non poſſit in lege aut privilegio ſuperioris diſpenſare.

℞. Quidquid ſit, Regia, & Imperatoria poteſtas auctoritate divinâ, an humanâ ſit inſtituta; illud certum videtur, à DEO non immediatè conferri: cùm enim ea ſit merè temporalis, nec ad actum dirigatur, cujus Reſpublica non ſit capax: immo hæc poteſtas penès communitatem aliquando fuerit, ab hac in Principem & potuit transferri, & de facto translata eſt. (a) Cùm ergo dicunt Imperatores ſe à DEO imperium accepiſſe: eſt hoc intelligendum, quòd ex ſpeciali ejus Providentia & gratia, quæ Regibus maximè invigilat, imperio ſint potiti: non verò, quòd eorum poteſtas talis ſit, ut ab alio quàm à DEO immediatè conferri non poſſit; qualem dicimus eſſe Pontificiam, quæ, ſicut penès nullam communitatem eſſe poteſt, ita à Deo immediatè confertur, præcedente electione humanâ, non tanquam hujus poteſtatis causâ, ſed tanquam conditione, ſine qua Deus illam non conferret. Sed demus Regiam poteſtatem immediatè à DEO conferri, non tamen confertur à DEO ſine debita, & innata ſubordinatione ad ſpiritualem poteſtatem, cui neceſſariò & ex ſua natura, ùt medium fini, & inſtrumentum operi deſervit: Cùm enim opera DEI ſint ordinata, oportuit temporalia ad ſpiritualia referri, & iſtis ſubjacere, cùm propter ſe ipſa appeti non debeant: ſicut etiam licet DEUS cœlum, æquè ac terram immediatè creaverit; voluit tamen terræ influxum à cœleſti pendere, nec aliter operari, quàm ex cœli præſcripto.

II. *Opponitur 2. Reddite, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ ſunt DEI, DEO. Matth. 22. Et omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubjecta ſit ad Rom. 13.* Et *Obedite Regibus etiam dyſcolis 1. Petri. 2.* Non poteſt ergo Pontifex Regibus imperium abrogare, cùm illis ſubjaceat, ac etiam dyſcoli Principes, qui ſubditos præter culpam vexant, ferendi ſint.

℞. Hæc omnia veriſſima eſſe ordinariè & pro caſu, de quo ſcripturæ loquuntur, ut nemo videl: privatus obtentu Reipublicæ malè adminiſtratæ poſſit in ſuos Principes inſurgere: abſurdiſſimum enim videtur, & plenum latrocinij, ſingulis privatorum aut ignorantiâ, aut odio, aut cupiditate correptis arbitrium & jus in ſuum Principem committere; hoc enim, ùt diximus, remedium eſt extremis periculis reſervatum, nec aliâ manu, quàm Pontificis Maximi applicandum; & de hoc caſu textus citati nihil loquuntur, & ideò

(a) §. 6. Inſtit. de I. N. G. & C. L. 1. ff. de Conſtit. Princip. L. 1. §. 7. C. de V. I. E.

& ideò nihil probant, cùm non poſſint magis probare, quàm dicant; nec unquam diximus, aut dicere potuimus, Regem dyſcolum ex qualibet, & privata cauſa, aut injuria delictóve poſſe imperio ſpoliari, cùm hoc plerumque pejus ſit, pluribusque malis obnoxium, quàm illud privatum damnum; ſed tantùm ex cauſa, damnoque publico, & ad totam Eccleſiam ac Religionem ſpectante: cujus proinde judicium & cognitio ad ſolum caput Eccleſiæ, & Religionis, hoc eſt, Vicarium Chriſti pertinere debet. (*a*)

III. *Opponitur 3.* Duas eſſe poteſtates, quibus mundus gubernatur, Eccleſiaſticam, & temporalem; utramque à DEO inſtitutam & conceſſam; temporalem Regibus, Eccleſiaſticam Pontifici: nec iſtam poſſe ad temporalia extendi & commiſceri: habet enim quælibet potentia ſuos terminos, extra quos non vagatur: oculus ad lucem & colores, non ad ſonos & concentus: auris ad ſo nos, non ad colorem pertinet: ſic nec poteſtas Eccleſiaſtica ad temporalia: alioquin una poteſtas aliam impediret; quantò enim plus curæ temporalibus impendunt Pontifices, tantò magis Eccleſiaſtica negligunt dicente Apoſtolo: *Nemo militans DEO, ſe immiſcet negotijs temporalibus, &c.* Et hæc poteſtatum confuſio nequit eſſe absque discordijs, principumque indignatione, & quòd conſequitur, ſine damno Reipublicæ: nemo enim, Reges præſertim, alienam falcem in ſua meſſe patiuntur, juxta illud Poëtæ:

Nulla fides Regni ſocijs, omnisq; poteſtas
Impatiens conſortis erit.

Et Taciti 4. *Annal. Arduum ſemper eodem loco, & concordiam & potentiam eſſe.* Et 1. *Annalium: Suſpectum ſenatus Populiq; imperium ob certamina potentium & avaritiam magiſtratuum.* Et 1. *hiſtor. Pacis intereſt, omnem poteſtatem ad unum conferri.* Et propiùs ad propoſitum noſtrum Nicolaus Papa I. *ad Michaëlem Imperatorem in c. quoniam diſt. 10.*

℟. Multa eſſe, quæ inſtar hellebori raró uſurpata medicinæ ſunt, lethalia futura, ſi crebrò; talis eſt poteſtas, quæ SS. Pontificibus in Reges & Principes conceditur; hæc enim ſi ordinaria ſit, noceret potiùs, quàm Eccleſiæ prodeſſet: & ideò locum non habet, niſi premente neceſſitate, cumque Religionis bono: tunc enim temporalis poteſtas ex natura ſua Eccleſiaſticæ ſubmittitur, cùm temporalia ſint propter ſpiritualia; & hoc ad pacem Reipublicæ,

Pp non

(*a*) Vide S. Thomam lib. 1. toto c. 6. de Regim. Princip.

non diſſidium pertinet, turbatâ ſiquidem Religione etiam Regna turbantur, & ideò quidquid tuendæ Religioni, tuendis etiam imperijs ſervit: expeditque immenſæ Regum potentiæ terminum aliquem figi, ut non excurrat, arasque fidei tranſcendat; quod fieret, ſi extra omnem metum & judicem eſſent, cupiditate regnandi Religionem vincente. At Principes offenduntur? Equidem optandum eſſe illos nunquam offendi, at ſi oporteat, neceſſitas abſolvit, & cauſa Religionis: nam & medico ſecanti æger indignatur, ſed ſanitas vulnus excuſat, & dolor beneficio adſcribitur, nec aliud convincunt textus citati.

IV. *Opponitur 4.* Extravagantem *unam ſanctam. inter communes Bonifacij VIII. de Majoritate & obedientia.* ubi definitur, Pontificem utrumque gladium tenere, per aliam extravagantem *meruit: inter communes de privilegijs*, revocatam eſſe, ſaltem quoad Reges Galliæ.

Reſpond. Extravagantem *meruit* Regibus Galliæ nil adimere, nihil concedere; ſed eos in ſtatu relinquere, in quo erant ante conſtitutionem Bonifacij: cùm enim ex rationibus ſuprà adductis conſtet, poteſtatem regiam & temporalem Eccleſiaſticæ ſemper ſubjectam fuiſſe, neque hoc ex Bonifacij conſtitutione, ſed jure divino & naturali, nec voluit Clemens V. nec potuit illi derogare, qui de Bonifacio tantùm VIII. novisque obligationibus loquitur, & non de naturali & divina.

V. *Opponitur 5.* Papa eſt Vicarius Chriſti, non quidem ùt Dei, cùm divina poteſtas non ſit Papæ communicata; ſed ùt hominis & Eccleſiæ capitis: non ergo majorem habet poteſtatem, quàm ipſe Chriſtus, cujus Vicarius tantùm & ſervus eſt: ſed Chriſtus ùt homo nullam habuit in Regna, & Principatus ac temporalia jurisdictionem, quod ipſe teſtatus eſt, *Joannis 18. Regnum meum non eſt de hoc mundo. & Lucæ 12. O homo, quis me conſtituit judicem aut diviſorem inter vos?* Quis ergo majorem Papæ, quàm Chriſto jurisdictionem tribuat? majoremque Vicario quàm Domino poteſtatem? cùm tamen ſufficiat diſcipulo, ſi ſit ſicut Magiſter.

Reſp. Conſtantem D. Thomæ Principis Theologorum ſententiam eſſe, Chriſto Domino quà homini, utramque dignitatem regiam videl. & ſacerdotalem communicatam, quod expreſsè docet *lib. 1. de Regim. Princ. c. 12. & ſequentib. & p. 3. q. 59. a. 4.* dicit: *Manifeſtum eſſe, Chriſto quà homini poteſtatem judiciariam ex Regia conſequentem*

quoad

quoad omnes res humanas, additque rationem argumento noſtro optimè accommodatam: *Cuicumque*, inquit, *committitur principale, committitur & acceſſorium, omnes autem res humanæ ordinantur in finem Beatitudinis, quæ eſt ſalus æterna, ad quam omnes homines admittuntur, vel etiam repelluntur judicio Chriſti, ut patet Matth. 25.*

Et ipſa videtur expreſſa ſacræ ſcripturæ ſententia Matth. ult. *Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra.* Paulus ad Hebr. *Quem conſtituit heredem univerſorum.* Apocalypſ. 1. *Princeps Regum terræ.* Apoc. 6. *Rex Regum, & Dominus Dominantium.*

Quod quidem jus Regium fundari credimus in unione hypoſtatica: ſicut enim ferro communicatâ formâ ignis, communicantur etiam proprietates, adeò ut ferrum ignitum colorem, ardorem, lucemque induat ipſius ignis, verumque ſit dicere, non ignem ſolùm, ſed etiam ferrum igni unitum ardere, lucere, &c. ita humanitas Chriſti unita ſemel formæ Dei, participat omnes divinas proprietates, quarum illa eſt capax, & conſequenter etiam ſupremum rerum temporalium dominium regiamque auctoritatem, quam non voluit Chriſtus exercere, quia *venerat in forma ſervi*, & pœnitentiæ, humilitatis mundique contemptûs exemplum futurus, nec aliud verba ſacræ ſcripturæ ſanctorumque Patrum convincunt. Sed quidquid ſit de hac D. Thomæ ſententia, quam veriſſimam credimus, & ipſe S. Doctor manifeſtè veram appellat: Illud ſaltem negari non debet, Humanitati Chriſti collatum eſſe dominium rerum temporalium, quouſque illud Eccleſiæ gubernandæ conſummandæque Redemptioni neceſſarium erat, nam, ùt inquit D. Thomas *p. 3. q. 54. a. 4. Cuicumque committitur Principale, committitur etiam acceſſorium.*

Et hoc ipſum dominium aliquoties Chriſtus, cùm expedire videbatur, exercuit, nam mulierem adulterij convictam contra legis præſcriptum abſolvit *Joann. 8.* Ficulneam, quæ in alterius bonis & patrimonio erat, areſecit. *Matthæi 21.* Dæmones in gregem porcorum, qui ad alios pertinebant, immiſit, & præcipites in aquas egit *Matth. 8.* Quâ poteſtate, niſi Regiâ & omnibus dominante? alioquin aliena uſurpâſſet. Sed dicet aliquis, cur ergo Chriſtus non Auguſtum, non Herodem imperio exuit, alioſque, qui veram Religionem promoverent, throno impoſuit?

 32. Quia

℟. Quia voluit Eccleſiam humilitate, patientiâ, fortitudine, rerum humanarum contemptu creſcere, & miraculis tantùm divinaque virtute, non bello aut viribus, quemadmodum Regna ſolent, propagari, ut videlicet tantò magis divina potentia eluceret, Eccleſiâ iisdem artibus, quibus opprimebatur, florente: utque fidei veritas eſſet omnibus indubitata, quæ per tot miranda, DEUM haberet teſtem, & ſine armis, divitijs ſapientiâque humanâ omnes conviciſſet: ſed ſemel Religione conſtitutâ, & fide omnibus perſuasâ, voluit DEUS naturalibus etiam medijs Eccleſiam conſervare, & cùm illa deſunt, nec priùs, miracula quæri: quemadmodum videmus, naturam quidem humanam immediate à DEO productam eſſe, ſed ſemel productam per naturales cauſas diffundi, quæ ſi ceſſent, aut homini producendo pares non ſint, miraculis naturam ſuppleri.

VI. *Opponitur 6.* Arma Sacerdotum lachrymas & orationes, non exercitus & vim eſſe, ùt habetur in c. *convenior 23. q. 8. & diſt. 36. c. ult. c. porrò 16. q. 3.*

℟. Ne lachrymis quidem ſummos Pontifices, Regnantem inprimis, pepercilſe, & cauſam Eccleſiæ, quàm olim ſanguine, nunc etiam aquis tueri, in hoc quoque Petrum imitatos, cui lacrymas gallus expreſſit. Ceterùm ubi præter lacrymas precéſque alia quoque remedia ad manus ſunt, ea tutò adhiberi ſatis exempla SS. PP. & Apoſtolorum convincunt; inter quos Beatus Petrus repentinâ morte duos confecit, Paulus orbitate multavit, Elias igne ſuccendit, &c. multaque alia: fac enim armis ab aliquo S. Pontificem invadi, an illi ſuis tantùm lacrymis, & non etiam alienis armis hoſtem reprimere licebit? quantò ergo magis ſi Eccleſiam aggrediantur, in qua non corporis tantùm, vel unius hominis, ſed animarum, omniumque, qui in Eccleſia ſunt, ſalus periclitatur? Quidquid ergo virium & poteſtatis à DEO Pontifex Romanus accepit, id omne tutandæ Religioni impendere poteſt, inter hæc autem, ùt diximus, eſt etiam poteſtas in Reges & Regna. Cur ergo Ambroſius alijque hâc poteſtate non ſunt uſi? quia vel non poterat, vel non decebat, vel non oportuit; horum aliquid ſi obſtet, ne ſummus quidem Pontifex hunc ictum, qui ultimus eſſe debet, vibrabit, Deoque committit ſemper in extrema parato.

VII. *Opponitur 7.* Ex hac in Principes, eorumque ditiones exer-

exercita à SS. Pontificibus poteſtate, multa incommoda & mala evenisse. Cenſuræ & anathemata in Henricum VIII. Angliæ Regem vibrata, quid aliud evicère, quàm ut jugum excuteret, Eccleſiam vaſtaret, proſcriptâ toto Regno Religione? ijsdem Eliſabetha Regina Angliæ in furorem acta ſæviùs, quàm antè in Catholicos graſſata, nec priùs deſijt, quàm regio Stuartæ ſanguine ſecures imbueret, ſpecioſo titulo, crudelitate velatâ, quòd diceret Catholicos ſeditionem in Reginam & Regnum moliri? Et denique nunquam ſæpiùs cædes, inteſtina bella, Procerum diſcordiæ, parricidia in Gallijs obſervata, quàm Henrico IV. Navarræ Rege à ſummis Pontificibus diris percuſſo, Regnoque alienis expoſito; non ergo poteſtas, quam Papæ concedimus, Eccleſiæ bonum, ſed perniciem magis & excidium ſpectat. V. Trithem. *in Chron. Hirſaug.*

Reſp. Exercitium poteſtatis, quam Pontifices Romani in Reges & Regna acceperunt, ad remedia extrema pertinere alijs conſumptis, ultimisque morbis adhibenda, & inſtar hellebori eſſe; de quo *Caſſ. collat. 17. c. 17. Quod ſi imminente exitiali morbo ſumptum fuerit, fit ſalubre, cæterùm absque ſummi diſcriminis neceſſitate perceptum præſentis exitij eſt*; ſicut ergo juſtum bellum nemo non admittit, quantumvis innumera ſint mala, quæ ex bellis proveniunt: ſed majora provenirent ſublato bello, datâque injurijs licentiâ; ſic in caſu, de quo agimus; & ipſa quæ in contrarium afferuntur, ſatis oſtendunt: illæ enim calamitates, quæ Henrico diris percuſſo Galliam affligebant, Regem tandem ad Catholicam Religionem impulerunt, nunquam aliàs Regno potiturum; ſic à diſcordijs & bellis ceſſatum. Eliſabetha Angliæ Regina quantum abfuit, ut Regno exciderit armatâ in illam potentiſſimâ claſſe? Quòd verò ſapienter agitata potentior fortuna diſcuſſerit, non hic error poteſtatis Pontificiæ, ſed eventûs fuit, ex quo nemo prudens ſapientiam & conſilium metitur.

Henricum VIII. quod attinet, ſunt, qui velint, præcipitatum remedium eſſe, plagâ necdum ferrum patiente: ſunt, qui excuſent. Demus peccatum eſſe, quid tandem ſequitur? ſi poteſtatem hanc Pontifici abroges, quia aliqui aut incircumſpectè, aut ex impetu potiùs, quàm ratione & conſilio ſunt uſi: oportebit eodem modo omnes humanas artes hominumque conditiones, matrimonia, magiſtratus, mercaturas, immo Regiam ipſam poteſtatem è medio tolli, in quibus longè pluries peccatum eſt, quàm in illa,

quam defendimus, auctoritate: ſtultus ſit agricola, qui ſegetem incendit lolio & zizanijs mixtam. Percurre, quæ ſuprà ex hiſtorijs produximus, videbis ſummos Pontifices hâc in Reges poteſtate feliciter uſos eſſe, magnoque Eccleſiæ bono, quòd verò malè ceſſerit aliquando, hic eſt communis rerum morbus & conditio, non ſemper eodem ſecundoque vento navigantium. Illud veriſſimum eſt, hujusmodi pœnas, interdicta, excommunicationes, depoſitiones, &c. cum ſumma circumſpectione rariſſimo caſu, nec citra neceſſitatem, explicandas eſſe, & chymicæ tincturæ modo, guttatim, alijsque remedijs fruſtra conſumptis porrigendas, quod à Patribus Tridentinis prudenter omnino obſervatum, præmonitumque eſt, *Seſſ. 25. de Reform. c. 3.* ubi: *Quamvis,* inquiunt, *excommunicationis gladius nervus Eccleſiaſtica diſciplina, & ad continendos in officio populos valde ſit ſalutaris; ſobriè tamen magnâq́; circumſpectione exerendus eſt, cùm experientia doceat, ſi temerè, aut levibus ex cauſis incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potiùs parere, quàm ſalutem.*

VIII. *Objicitur 8.* Patres Societatis in Gallia contrariam ſententiam tenere teſte Gramondo *l. 15. ad annum MDCXXVI.* Cùm enim Santarelli è S. I. liber quidam in lucem emerſiſſet ſub titulo: *Tractatus de hæreſi, Schiſmate, Apoſtaſia, & de poteſtate Pontificis in his delictis puniendis, &c.* In quo libro multa in Reges Pontifici tribuebantur, & ſpecialiter, quòd in Reges hæreticos etiam pœnis temporalibus poſſet animadvertere, eosque, niſi errorem deponerent, regno pellere; P. Coto Provincialis, Rector Collegij Claremontani, præcipuique è Societate Theologi in jus vocati, palàm coram Senatu profeſſi ſunt, Santarelli librum à ſe improbari, & contrariam illi ſententiam omnino teneri.

℞. Santarelli librum multa complexum eſſe, ob quæ non Societati tantùm, ſed multis alijs, & meritò diſplicuit: vult enim Reges *ob inſufficientiam, minorem regendi habilitatem, & ob quodcunque peccatum, ſeu iniquitatem, ſi non corrigat, regno moveri poſſe, immo etiam mortis pœnâ multari.* Quæ quàm ſint abſurda, & populos in Principes ſuos aut arment, aut obſequia exuant, nemo non videt: & eo præſertim tempore Gallos offenderant, cùm recentem adhuc Henrici M. ſanguinem præ oculis habebant à ſicario impiè confoſſi. Meritò igitur Santarelli librum damnârunt: ſed cùm in Senatu preſſiùs urgerentur, mentem ſuam de Pontificia in Reges poteſtate,

ut

ut edicerent; cautè ſemper tergiverſati ſunt, ſeque in omnem partem verſârunt, reſponſis, aut ambiguè datis, aut aliò flexis, aut in Santarellum detortis, aut petitis denique induciјs; ne videlicet, ſi ad interrogata animis apertè reſponderent, aut judicem offenderent, aut veritatem. Sed ut rem totam, memoriâ quippe dignam, ùt fuit, intelligas, en illam tibi ex Gramondi commentarijs totidem verbis. *Exin dicta dies Provinciali, Collegij Claromontani Rectori, & præcipuis è Societate Theologis: ſiſtuntur in judicio, interrogantur, reſpondent.*

Senatus. *Probatúrne vobis Santarelli pernicioſus liber editus in hunc titulum, Tractatus de hæreſi, ſchiſmate, &c.*

P. Coto pro ſe & ſocijs præſentibus; *Improbatur, ſupprimitur, impugnabitur contrariâ mox doctrinâ, quam paramus dare in publicum.*

Senatus. *Quare improbatis doctrinam, quam Societatis veſtræ Generalis Romæ approbat?*

P. Coto. *Non negamus Romæ à noſtris approbatam; ſed quare nobis imputabitur error Tranſalpinus, cui nemo noſtrûm ſubſcribit in Galliâ?*

Senatus. *Annon in ditione ſua Regi Galliæ jus omne in ſubditos eſt?*

P. Coto. *Jus omne eſt quoad temporalia.*

Senatus. *Creditíſne vos, ſummo Pontifici jus eſſe in Reges, adeò ut per Excommunicationem ſacris ipſos interdicere poſſit, ſubditos Sacramento fidelitatis abſolvere, Regnum in prædam dare?*

P. Coto. *Abſit verbo invidia! excommunicari Chriſtianiſſimum Regem? abſit omen! quis credat primogenitum Eccleſiæ futurum aliquando Matris hoſtem, quam protexit ſemper & protegit? quis excommunicandum, qui continuò pugnat hæreſi in Regno ſuo extirpandæ?*

Senatus. *Ergo diverſa vobis à Præpoſito Societatis veſtræ Generali ſententia?*

P. Coto. *Qui Romæ degit Præpoſitus noſter Generalis, vix eſt, ut improbare poſſit, quod Roma probat.*

Senatus. *Illi ſua opinio eſto, veſtra quænam eſt?*

P. Coto. *Planè illi contraria.*

Senatus. *Quid ſi eſſetis Romæ?*

P. Coto. *Mutaretur nobis cum cœlo animus, ſentiremus ùt Romæ.*

Senatus. *Præciſè (amabo) proculq; ambagibus, & ſubterfugio: quid cenſet Societas veſtra (ùt univerſa eſt) de Romanæ Sedis in Reges poteſtate?*

Ad hæc P. Coto, *Communicandi cum ſocijs facultatem petit. Datur facultas. Communicant, paulloq; pòſt redeunt in hæc verba.* P. Coto. *Nobis cum Sorbonâ & Galliæ Clero erit aſſenſus in idem doctrinæ univocus.* Se-

Senatus. *Explicate apertiùs mentem veſtram, quanam eſt hac Sorbona doctrina, quam probatis?*

P. Coto. *Si tempus exiguum conceditis nobis, dabimus ex ſcripto ſententiam, in quam vix eſt modò, ut conveniamus per anguſtiam temporis.*

Poſtquam triduo deliberaverant, præcipui è Societate ad Regem miſſi, palàm abdicant Santarelli doctrinam publico inſtrumento in hæc verba concepto.

Nos ſubſignati declaramus, Santarellum perperàm de Regibus, & eorum auctoritate ſcripſiſſe, quam diffitemur doctrinam; agnoſcimus & profitemur Regum immediatam eſſe à DEO poteſtatem, independensq; ipſis jus eſſe in ſubditos; cui ſententia, ùt vera, noſtro omnium ſanguine ſubſcribitur ſi opus, non ſecus ac cenſuris, ſi qua à Clero Gallicano aut Sorbona in ejusmodi libros edentur. Promittimus inſuper futuram nobis poſt hac unam, & eandem ſuper ea quaſtione cum Sorbona, Clero, & Regni Gallici Academijs ſententiam. Actum Lutetia. 16. Martij, Anno MDCXXVI.

Non multò poſt P. Coto in Provincia Pariſienſi Provincialis, tædio interrogatoria actionis, quâ pracipui è Societate extra ordinem pulſati fuerunt, morbo corripitur, fatiq; legem implet. Hactenus loco citato Gramondus.

§. XIX.

Summarium Unicum.

Quando, quibusq; ex cauſis in particulari poſſit S. Pontifex poteſtatem in Magiſtratus & Principes ſaculares exercere?

Elegantem de hac re textum habemus in Decretali ab Innocentio III. data *c. per venerabilem 13. qui filij ſint legitimi.* Ubi ſummus Pontifex inter alia ſic loquitur: *Non ſolùm in Eccleſia Patrimonio, verùm etiam in alijs regionibus certis cauſis inſpectis temporalem juriſdictionem caſualiter exercemus, non quòd alieno juri prajudicare velimus, ſed quia, &c.*

Si verò quæras, quinam ergo ſint caſus in particulari, in quibus S. Pontifex *caſualiter*, ùt habet textus, hoc eſt, indirectè, & pote-

poteſtate extraordinariâ tantùm poſſit jurisdictionem in materia, alioquin ſæcularibus Principibus ſubjecta exercere.

Reſp. Varios in jure Canonico deſcribi: 1. Deficiente Magiſtratu & judice ſæculari, qui juſtitiam adminiſtret. *c. licet ex ſuſcepto. 10. de foro comp.* 2. Cùm judex ſæcularis officio ſuo ritè, & ſecundùm jura non fungitur, tunc enim Pontifici Romano incumbit curare, ne innocentes & juſtitia ſuccumbant, *citato c. licet ex ſuſcepto.* 3. Si per viam denuntiationis Evangelicæ ad Eccleſiam cauſa deferatur, tanquam ad commune aſylum. *c. novit. de judic.* 4. Si Magiſtratus ſæcularis leges ferat contra jus Divinum aut Naturale, aut Eccleſiæ noxias, pertinet ad poteſtatem Pontificiam eas corrigere, & contrarijs legibus abrogare, quâ ratione videmus leges civiles quàm plurimas à SS. Pontificibus mutatas, correctasque, v. g. Jure civili permittitur matrimonium inter fratrum, aut Sororum liberos. *Inſtit. de Nupt.* Sed prohibetur *in c. non debet. de conſang.* Lege civili, quæ ſecundò nubunt, varijs pœnis afficiuntur *L. 1. Cod. de 2. nupt.* Sed jus Canonicum pœnas, quæ in odium repetiti matrimonij ſunt latæ, tollit *c. cum ſecundum. de ſecundis nuptijs.* Jure civili multas ob cauſas repudia ſuſtinentur. *L. conſenſu. Cod. de repud.* Sed jure Canonico prohibentur *c. ſunt qui 27. q. 2. & c. lege diſt. 10.* Jus civile concubinatum admittit *Cod. de concub.* non admittit jus Canonicum *c. nemo blandiatur ſibi. c. meretrices. 32. q. 4.* Jure civili natis ex inceſtu aliové damnato congreſſu alimenta non debentur, debentur jure Canonico. *c. cùm haberet. de eo qui duxit in matrim.* De jure civili poſſeſſor malæ fidei longo tempore præſcribit. *L. cum notiſſimi. C. de præſcriptionibus 30. vel 40. annorum.* Non præſcribit jure Canonico *c. ultimo de præſcriptionibus.* Teſtamentum de jure civili non valet niſi præſentibus 7. teſtibus, ſed jus Canonicum hanc legem damnat expungitque *c. cùm eſſes c. relatum, de teſtamentis.* Denique lex civilis maleficos, qui venenis, maliſque artibus Reipublicæ nocent, punit quidem, ſed qui imbres, ventos, grandines incantationibus abigunt, non tantùm non punit, ſed præmio donat. *L. eorum 4. Cod. de maleſ.* Quæ omnia ſacris Canonibus damnata ſunt, & videri poſſunt quàm plurimi textus *cauſa. 26. q. 2.* & S. Thomas *2. 2. q. 96.* & *Novella Leonis 65.* Sunt tamen, qui velint *in L. eorum 4. cit.* Non approbari magicas incantationes, ſed ſacras agrorum luſtrationes, quæ per publicas preces & ſupplicationes ac ſancto-

rum ſuffragia fieri ſolebant juxta Novellam *123. c. 32.* 5. Princeps ſæcularis jure naturali, & ſpectato genere ſuæ poteſtatis poteſt ſubditis ſuis impedimenta matrimonij dirimentia ſtatuere, ex qua enim parte matrimonium eſt contractus, ſubjacet poteſtati & legibus civilibus, & quantumvis elevatum fuerit ad numerum Sacramentorum, non ideò tamen amiſit naturam contractûs, & ſubordinationem ad poteſtatem civilem; ſicut enim matrimonium ùt contractus admittit nova impedimenta à Magiſtratu Eccleſiaſtico, quale eſt impedimentum Clandeſtinitatis, non obſtante ratione Sacramenti, quod immutabile eſt; ita etiam à Magiſtratu civili; & expreſſe docet S. Thomas *4. contra Gentes c. 78.* Sanchez. *lib. 7. de matrim. diſp. 3. n. 2.* Nihilominus tamen Eccleſia hujus poteſtatis uſum Principibus ſæcularibus interdixit, ſibique reſervavit, ſicut patet *ex c. tuam. de ord. cognat. c. 1. de ſponſalib. c. Euphemium. 2. q. 3. c. multorum 35. q. 6. &* noviſſimè Trid. *ſeſſ. 24. de matrim. cap. 3. 4. & Can. 12.* Et potuiſſe quoad hoc Eccleſiam coërcere poteſtatem temporalem, eamque moderari propter bonum ſpirituale, & gravia incommoda, quæ alioquin ſequebantur, expreſsè agnoſcunt duo celeberrimi & ſanctiſſimi in Gallia Doctores videlicet D. Thomas & S. Bonaventura. An verò conſuetudine nova poſſint impedimenta induci, an antiqua abrogari vide Sanchez *lib. 7. diſp. 4. de matrim.*

§. XX.

§. XX.

Quam cenſuram mereatur prima Conventûs Pariſienſis propoſitio.

SUMMARIA.

1. *Cenſura S. Gregorij VII.*
2. *Bonifacij VIII.*
3. *S. Thomæ & S. Antonini.*
4. *Nicolai Sanderi.*
5. *S. Bernardi.*
6. *Cæſaris Cardinalis Baronij.*
7. *Cardinalis Peronij, & totius Cleri Gallicani.*
8. *B. Auguſtini Triumphi.*
9. *Franciſci Suarezij, & Gregorij de Valentia.*
10. *Ex præmiſſis conficitur, Pariſienſem propoſitionem ne ut probabilem quidem ſuſtineri poſſe.*
11. *Reſpondetur ad objecta.*

Noſtrum equidem non eſt, aliorum opiniones in jus & forum vocare, illiſque pœnas & exilium dicere, aut cenſuras notamque dictare: hoc enim ad ſupremum Eccleſiæ Magiſtrum pertinere cognoſcimus. Noſtrarum ergo partium erit, quæ de hac propoſitione alij cenſuerint, in medium proferre, & à prima Sede ultimum judicium expectare.

I.

Sanctus Gregorius VII. *lib. 4. Regiſtri epiſt. 2.* ſic loquitur: *Conſiderent, cur Zacharias Papa Regem Francorum depoſuit, & omnes Francigenas à juramenti vinculo abſolvit? ſed fortè volunt, quòd quando Deus Eccleſiam ſuam beato Petro*

com-

commiſit, Reges excepit: cur non attendunt, vel potiùs erubeſcendo confitentur; quia Deus, ubi B. Petro poteſtatem ligandi dedit, nullum excepit, nihil ab ejus poteſtate ſubtraxit, & qui hoc imprudenter negat, ſe à Chriſto omnino ſequeſtrat, &c.

II. Bonifacius VIII. *in Extravagante, unam ſanctam de Major. & obed.* poſtquam dixiſſet, *Beato Petro utrumque gladium commiſſum eſſe, temporalem videlicet & ſpiritualem; temporalem auctoritatem ſpirituali ſubjectam eſſe, eamq; divino ore à Chriſto Domino per illa verba Petro ejusq; Succeſſoribus commiſſam: quodcunq; ligaveris, &c.* Subjungit: *Quicunq; huic poteſtati à Deo ſic ordinatæ reſiſtit, DEI ordinationi reſiſtit: porrò ſubeſſe Romano Pontifici omnem humanam creaturam declaramus, dicimus, & definimus.*

III. S. Thomas *opuſc. 20. de Regimine Princ. lib. 3. c. 19.* dicit ſententiam, quam defendimus, eſſe *Manifeſtè veram: & cap. 10. ejusdem lib. Si plenitudo poteſtatis,* inquit, *S. Pontificis dicatur referri ad ſolam ſpiritualem poteſtatem, hoc eſſe non poteſt, quia corporale & temporale ex ſpirituali & perpetuò dependet, ſicut corporis operatio ex virtute animæ eſt.* S. Ant. *3. p. Summæ Tit. 22. §. 17. c. 5. Qui dicunt Papam in toto orbe terrarum Dominium habere ſuper ſpiritualia tantùm, non autem ſuper temporalia, ſimiles ſunt conſiliarijs Regis Syriæ, & adulatione peſtiferâ ſeducunt Reges, &c. Et Chriſtiani Principes bellantes contra Eccleſiam vel perſequentes Papam exterminati ſunt, & ad inferos deſcenderunt, &c.*

IV. Nicolaus Sanderus *in lib. de viſibili Monarchia Eccleſiæ lib. 2. c. 4.* Cùm oſtendiſſet toto hoc capite, in certis caſibus Reges & Imperatores ab Eccleſia coërceri, deponique poſſe; *Non video,* inquit, *quin communem ſenſum in rebus DEI judicandis perdiderit, ſi quis contendat ſpiritualem Eccleſiæ poteſtatem terrenæ Regum poteſtati non præeſſe; nam ſi neutra præſit alteri, quomodo in una Eccleſia manent unita? aut quomodo uniuntur, ſi adhuc ita diſtincta manent, ut neutra poſſit alteri imperare? aut quis unquam in uno corpore animalis duo prorſus diſtincta membra, in eodem loco & honore diſpoſita vidit?*

V. S. Bernardus *lib. 1. de conſiderat. c. 6. Mihi tamen non videtur bonus æſtimator rerum, qui indignum putat Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris non judicare de talibus, quibus datum eſt de majoribus, &c. Denique ubi neceſſitas poſtulat, audi quid cenſeat, non ego, ſed Apoſtolus; ſi enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis?*

VI. Cæſar Cardinalis Baronius *tomo 9. Annal.* quem Henrico magno Galliæ & Navarræ Regi dedicavit, vir ſummâ doctrinâ, pie-

tate,

tate, moderatione *ad annum 800. n. 14.* loquens de translatione Imperij in Carolum magnum à Leone III. facta. *Quod autem*, inquit, *ex convenientia, utilitate exigente, & neceſſitate poſcente, factum diximus, id ipſum ex inſita Romano Pontifici conceſſa divinitùs auctoritate fuiſſe impletum pariter affirmamus. Neget ſi quis iſta, planè impius & infidelis, ac rerum Eccleſiaſticarum planè rudis eſſe convincitur.*

VII. Cardinalis Peronius *apud Gramondum lib. 1. anno 1615.* ore totius Cleri Gallicani, ùt idem teſtatur Gramondus, propoſitionem, quam impugnamus, dicit eſſe novam, *Luthero, & Calvino fautoribus natam, cui veterum ſubſcripſit nemo, recentiorum pauci, errorem eſſe, qui Henrico Angliæ Regi via in hæreſin fuerit, &c.*

VIII. B. Auguſtinus Triumphus Anconitanus *in proemio libri de poteſtate Eccleſiaſt. Error eſt,* inquit, *pertinaci mente non credere Romanum Pontificem univerſalis Eccleſiæ Paſtorem, ſupra ſpiritualia & temporalia univerſalem non habere primatum.*

IX. Franciſcus Suarez *de legibus l. 3. c. 6. n. 3. Nihilominus ſententia eſt, ſummum Pontificem non habere directam poteſtatem temporalem in univerſum Orbem: ut etiam hæc ſententia verè & catholicè intelligatur, advertendum eſt, aliud eſſe omnem poteſtatem etiam ſupremam in illo ordine (temporali) eſſe ſubjectam poteſtati S. Pontif. aliud verò, quòd ſummus Pontif. habeat directam poteſtatem temporalem diſtinctam à ſpirituali, per quam per ſe directè poſſit civiliter gubernare totam Eccleſiam: nam illud primum verum & certum eſt, non tamen propter temporalem poteſtatem Petri, ſed propter ſpiritualem, & cui temporalis in ordine ad finem illius ſubjicitur.* Idem Suar. *de fide d. 20. ſect. 3. n. 21. Dico poteſtatem puniendi hæreticos etiam temporalibus & corporalibus pœnis jure divino eſſe in Paſtoribus Eccleſiæ, præſertim Romano P. & contraria ſententia eſt erronea, & defenſores ejus ad minimum eſſe ſuſpectos de hæreſi.* Et ne fortè aliquis putet, Suarezium loqui de poteſtate in hæreticos, exceptis tamen Regibus & Principibus, *n. 26.* hos ipſos expreſsè comprehendit, & ſubdit: *Eſt ergo hæc poteſtas in Eccleſiam omnino univerſalis quoad omnes perſonas, & ab ipſo Chriſto immediatè tributa.* Gregorius de Valentia *Tom. 3. d. 1. q. 12. p. 2. concl. 2. De hac noſtra ſententia dubium eſt nullum apud verè Orthodoxos.*

X. Nos à cenſuris calamum abſtinemus, quorum eſt veritate contentos judicium expectare, non prævenire. Tantùm ergo illud dicimus, propoſitionem contrariam, Theologicè loquendo, hoc eſt, veritate, ratione, ſacris litteris, SS. Canonibus concilijſque ſpe-

ſpectatis ne quidem ùt probabilem ſuſtineri poſſe. De politica enim probabilitate, quam Clerus Gallicanus apud Gramondum paſſus eſt huic ſententiæ prætexi, non eſt, ut curemus; cùm neque nobis Politicos agere, nec Epiſcopis, qui Pariſienſi Conventui præſederunt, animus fuerit: conſcientiæ nim. & veritati, non aulæ & favoribus ſcribimus.

Ergo nullam illi propoſitioni probabilitatem adeſſe, ex jam dictis apertè conſtat: ſi enim verum eſt, quod ſcribit B. Gregorius VII. *à Chriſto ſequeſtrari, qui Pontifici hanc poteſtatem negant*; ergo nulla eſt probabilitas huic ſententiæ, alioquin à Chriſto æquè non ſequeſtraret, ac aliæ opiniones probabiles. Innoc. III. *in c. novit. de judicijs*, dicit hanc noſtram ſententiam eſſe *indubitatam & certam*: ergo huic oppoſita deſinit eſſe probabilis, alioquin hujus probabilitas alteri certitudinem adimeret: quod enim certo opponitur, non eſt probabile.

S. Thomas *opuſc. 20. de Regim. Princip.* dicit: ſententiam, quæ hanc ſummam & indirectam poteſtatem Pontifici aſſerit, *eſſe manifeſtè veram*: oportet ergo eam quæ negat, non eſſe probabilem: quemadmodùm v. g. Si hæc propoſitio: *Nix eſt alba*: eſt manifeſtè vera; ejus contradictoria: *Nix non eſt alba*: non eſt probabilis. Idem S. Doctor *loco cit.* ſcribit, *fieri non poſſe*, ut auctoritas, & Poteſtas Pontificia *ad ſola ſpiritualia referatur, & non ad temporalia*: Si ergo ex mente D. Thomæ hæc propoſitio: *Poteſtas Pontificia ad ſola ſpiritualia, non verò ad temporalia refertur*, eſſe vera non poteſt; ergo nec eſt probabilis: quod enim eſt probabile, id verum eſſe poteſt: quemadmodùm hæc propoſitio: *Imperator Romanus Turcas debellabit*; quia eſt probabilis, ideò vera eſſe poteſt: hæc verò: *Titius digito cælum tanget*: eſſe vera non poteſt, & ideò nec eſt probabilis.

Omittimus alia ex allegatis DD. quia per ſe clara.

Et omnino ſi naturam, & effectus probabilitatis examines; apparebit continuò opinionem, quam impugnamus, fruſtra niti, ut probabilis evadat, & hoc ſaltem colore oculis eorum placeat, qui probabilium opinionum amicos ſe profitentur.

Opinio enim probabilis eſt, quæ in nullam apertam, & manifeſtam legem impingit: cùm enim omnis lex ſit regula & menſura honeſtæ actionis, quidquid legi repugnat, eſt apertè & manifeſtè malum, ac illicitum, & conſequenter nullam habet honeſti ratio-

rationem aut probabilitatem: quemadmodum enim, quia linea aut regula eſt recti menſura, & ideò quod à linea ſecedit, rectum non eſt, ſed neceſſariò curvum; ita quidquid à certa & manifeſta lege declinat, neceſſariò eſt malum, & nullam probabilitatis ſpeciem obtinet: Propoſitio autem, quam impugnamus, repugnat ſacris litteris juxta legitimam explicationem SS. Patrum, ùt oſtendimus; ſacriſque Canonibus & Concilijs, & praxi etiam ſanctiſſimorum hominum, quæ omnes ſunt regulæ veritatis & honeſtatis. Et præſertim urgent Textus Conciliorum univerſalium, Lateranenſis, Conſtantienſis, Viennenſis, & Lugdunenſis, in quibus, & nominatim in Lugdunenſi, ùt habetur *c. 2. de ſentent. & re judic. in 6.* re maturè, & conciliariter diſcuſsâ, auctoritate Apoſtolicâ, ſententia depoſitionis in Imperatorem pronuntiata eſt, ſolutique omni juramento ſubditi: & quamvis non verbis, & in actu ſignato hanc ſententiam Concilia definiverint, id tamen ipſo facto & in actu exercito deciderunt, quando adhibitâ omni conſultatione, ſolemnitate, & auctoritate, quæ definitionibus adhiberi ſolent, allatiſque etiam auctoritatibus ſacræ ſcripturæ ſententiam in Reges dixerunt; ſunt enim paria, facto, vel verbo aliquid definire. *L. non tantùm 5. ff. rem ratam haberi. L. de quibus cauſis. ff. de legib.* immo plus eſt facto, quàm verbis conſenſum exprimere, *per Legem. ſi tamen 48. ff. de Ædilit. Ed. §. 3.* & argum. *c. 1. de Appellat.*

XI. *Nec obſtat* 1. Si quis dicat: & Concilium & Papam in ijs, quæ ſunt facti errare poſſe: in textibus verò Canonicis ſuprà allegatis, quæſtionem tantùm facti agitatam eſſe, an videl. Principes, de quibus illic agebatur, ea feciſſent, ob quæ imperio abdicari poſſent.

℞. Sententias in Concilijs contra Imperatores dictas & jus & factum complexas eſſe: factum quidem, quia Regibus imperium abrogabant ob delicta ab ijs commiſſa: jus verò, quia ſententia in Principes dicta, ijsque auctoritate exutis, ſubditiſque juramento liberatis, hoc ipſo Concilia, implicitè quidem, ſed tamen neceſſariò ſupponebant, auctoritatem & poteſtatem id faciendi penès Eccleſiam eſſe: ſicut, v. g. qui dicit: *Petrus currit:* hoc ipſo & neceſſariò, ſed implicitè dicit: *Petrum currere poſſe:* definitâ enim unâ propoſitione, definitæ etiam cenſentur, quæ cum illa neceſſariò connexæ ſunt: quid enim magis à vera, rectaque ratione alienum

num dici poſſet, quàm Eccleſiam, cùm definivit Spiritum S. à Filio procedere, non etiam definiviſſe Spiritum S. poſſe à Filio procedere: vel quòd idem eſt: in Filio potentiam ſpirativam eſſe, per quam poſſit Spiritus S. ab eo procedere? ergo hoc ipſo quod Innoc. IV. in Concilio Lugdunenſi declaravit, Henricum Imperatorem auctoritate Apoſtolicâ imperio privatum, ejusque ſubditos omni juramento ſolutos eſſe, declaravit etiam, eſſe penès Apoſtolicam ſedem auctoritatem poteſtatemque, eum imperio privandi, ejusque ſubditos juramento abſolvendi, quo prius tenebantur; quæ Declaratio ad jus, non ad factum pertinet; Immo in Concilio Lateranenſi IV. ſub Innoc. III. *c. de hæret.* & Concilio Conſtant. expreſsè dicitur: *Principes ſi hæreſis convincantur, regno & ſacris interdici poſſe*; quæ definitio, ùt patet, eſt meri juris, & abſtrahit à facto exercito, in quo tantùm error contingit. Deinde advertunt Theologi, Concilia & Pontifices etiam in facto errare non poſſe, quando factum eſt evidens conciliariter, omnique adhibitâ diligentiâ examinatum, teſtimonio publico nixum, & cujus error Eccleſiam in perniciem adduceret; tunc enim locum habet illa Chriſti promiſſio Joann. 16. *Cùm venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem:* & ita communiter tenent, docentque Theologi, Pontificem & Eccleſiam in Canonizatione Sanctorum, in proponenda hac vel illa ſcriptura Canonica, & in hac vel illa traditione Apoſtolica explicanda, errare non poſſe, quæ omnia, ùt patet, dependent ex facto & teſtimonio hominum ex ſe fallibili, niſi Providentia divina Eccleſiæ ſuæ caveat.

Non obſtat 2. Summos Pontifices & Concilia, cùm Principibus Regnum abrogârunt, ſecutos fuiſſe ſententiam probabilem, quæ habet, eos hoc poſſe; non ergo ſequitur hanc ſententiam eſſe certam, ſed tantùm probabilem, & fuiſſe à Concilijs ùt talem ſuppoſitam.

℞. Nihil poſſe tam Auguſto Reipubl. Chriſtianæ Senatu, & cui ipſe Spiritus Sanctus præſidet, indigniùs dici, quàm voluiſſe illum in re tanti momenti, in qua non de Imperijs tantùm & coronis, ſed de tot bellis, ſchiſmatibus, animarum Eccleſiæque periculis agebatur (quæ omnia ex illis in Reges ſententijs & abdicationibus plerumque naſcebantur) ad miſerum illud opinandi præſidium confugere, quo in ſcholis nihil incertius, tantasque in

Eccle-

Eccleſiam, mores, legesque omnes corruptelas induxit, ut ſæpe interdicta, execrationesque Rom. Pontificis provocaverit, nullamque ferè humanam, divinamque legem reliquerit, non aliquo abuſu fœdè corruptam; & utinam fallat augurium! huic opinandi licentiæ, niſi remedio aliquo Eccleſia occurrat, vix credimus alio malo elapſis retrò ſæculis graviùs afflictam eſſe: cujus jam tot indicia & prognoſtica experimur, omni in commercijs, fœderibus, juramentis, judicijs præceptisque ſublatâ ſinceritate. Abſit ergo, ut dicamus Eccleſiam totam, & Concilia univerſalia in re tanta, ſummique momenti, ſuæ auctoritatis incertam, Regibus & Imperijs litem moviſſe: nec enim Regna & coronæ opinionibus dari poſſunt, adimique, ſed certo jure, certâque ratione: quis enim coronæ, ſceptrique ſecurus, & ſine metu viveret, ſi opinionum ventis paterent, nunquam Papæ, aliísve Principibus probabili, eorumque judicio magis etiam probabili ratione defuturâ, quâ Regnum alterius invadant? & ideò docet Vaſq. *in 1. 2. Tomo 1. d. 64.* nullum Principem etiam ſupremum in Controverſia tantùm probabili; aut etiam probabiliori poſſe ſententiam ferre, eamque armis, & bello proſequi, niſi jus evidens habeat, & contrarium dicit nihil probabilitatis habere, nec in parvam Reipublicæ Chriſtianæ perniciem & detrimentum cedere: quod maximè verum eſt, cùm alter Princeps, cui bellum infertur, & de quo ſpoliando agitur, in certa ſecuraque poſſeſſione Regni ſui eſt: negatque ex eodem capite poſſe juſtum bellum utrinque dari, niſi per accidens & causâ ignorantiæ invincibilis; & idem, in caſu, quo alter poſſidet, docet & ſupponit Laym. *de Conſcientia* §. 3. *n. 25.* tamquam certum. Et ratio eſt, quia legitima Poſſeſſio operatur præſumptionem juris & de jure pro Poſſidente. *Inſtit. de interd.* §. *retinendæ. 4.* contra quam Præſumptionem ex communi omnium Doctorum non admittitur ulla probatio, niſi tantùm ex evidentibus: & cùm jus poſſeſſionis pro poſſidente ſit certum, jus verò ex magis probabilibus ſit adhuc incertum: (cùm omnis probabilitas ſit opinativa & involvens formidinem, & conſequenter dubium) & naturali & humano juri conſonum eſt: jus certum incerto prævalere, maximè in materia Juſtitiæ *L. Divus. ff. in integr. Reſtit. c. transmiſſæ 3. qui filij ſint legitimi. V. Molin. Tomo 1. tr. 2. d. 163. Vaſq. 1. 2. d. 66. c. 7. Samb. l. 1. moral. §. 10. n. 9. Laym. l. 1. c. 5. n. 42.*

Eodem pacto legibus ſtatutum eſt, neminem ex ſolis probabilibus damnari poſſe, ſed plenè & manifeſtè convictum, idque præſertim in cauſis gravibus & valde arduis, in quibus probabilia non ſufficiunt; ſed requiruntur apertiſſima, indubitata, & luce meridianâ clariora argumenta, ùt dicitur *L. ult. C. de probat.* Quæ omnia eò tendunt, ut oſtendamus non potuiſſe Pontifices, & Concilia univerſalia ad Reges Imperio exturbandos, ſolvendosque juramento & obedientiâ ſubditos procedere, niſi poteſtatis ſuæ certos, non tantùm probabili aliquâ opinione ductos; ex quocunque enim capite jus deponendi Reges evadat dubium, & incertum, ex eodem ſententia in Reges lata injuſta fuerit, (quod nefas eſt de Concilijs illis univerſalibus vel cogitare) maximè ſi defectus ex parte potentiæ & auctoritatis contingat, qui reddit ſententiam omnino nullam uſurpatamque; quamvis enim probabilis Doctorum opinio tribuat jurisdictionem teſte Leſſ. *l. 2. de J. & J. c. 29 n. 68.* id fallit, cùm agitur de graviſſimo alterius præjudicio, ùt idem *l. 2. c. 31 n. 10. & c. 41. n. 76. circa f.* Sanchez multique alij apud ipſum *in Decalog. l. 6. c. 3. n. 23 & 24.* docent. Jus imperandi & debitum obſequendi correlativa ſunt: ſi ergo in Eccleſia jus imperandi, & auctoritas exauctorandi probabilis tantùm eſt; æquè debitum obſequendi, parendique probabile & incertum erit: ut ergo poterant Pontifices & Concilia probabiliter Regibus imperare, ut Regno excederent; poterant Principes ſubditique imperata non facere, irrito, vanoque Eccleſiæ impetu, perinde ac ſi aliquem carceri includas, dato apertoque à tergo oſtio, ut evadat: quis credat Deum Eccleſiæ ſuæ non meliùs providiſſe? aut illam potuiſſe excommunicationibus, cenſurisque, quæ peccatum mortale ſupponunt, & alijs pœnis Reges ac ſubditos ad id compellere, quod illi probabiliter, hoc eſt, ſine culpa poterant non agere? aut quis, niſi fortè apud barbaras nationes, audivit, puniri aliquem, & tam graviter ſine culpa poſſe; aut culpam eſſe, ſi eodem jure, quo alter, utâris, quale eſt probabiliter imperanti, probabiliter obſiſtere: incerto jure agentem, incerto jure fruſtrari? Quod ſi hæc in Reges poteſtas toties, & tam ſanctè in ſacris canonibus repetita, exemplis exercita, SS. PP. & Doctorum teſtimonijs aſſerta, adhuc probabilis tantùm, nec certa eſt, quærimus quid ergo in ſacris Canonibus certum ſit, & cui tergiverſari non liceat? erit ergo probabile tot ſanctos Doctores, quibus doctrinâ vix

pares

pares in Eccleſia reperias, aut ignorantiâ falſum, aut adulatione dixiſſe, hoc eſt, aut minùs, quæ ſcriberent, intellexiſſe, aut minori fide conſignâſſe, quàm hâc tempeſtate pauci multù m infra illorum ſanctitatem, doctrinamque poſiti.

Denique ſi non probabile tantùm, ſed certum eſt, artem medicam, cui ſanitas pro fine eſt, ad omnia ſanitati accomoda; artem nauticam, cui navigatio propoſita, ad omnia, quæ ad feliciter navigandum ſunt neceſſaria; opificis induſtriam & artem, ad omnia, quæ operi ſuo deſerviunt, extendi; eodem modo dicendum erit, poteſtatem Eccleſiaſticam, & ſpiritualem ad omnia illa proferri, quæ Eccleſiæ æternæque ſaluti, aut obſunt, aut proſunt, & conſequenter ad omnia etiam Imperia, Regna, & bona temporalia, quando & quo caſu in hunc finem diriguntur. Si verò ſententia, quæ hanc S. Pontifici indirectam aſſerit poteſtatem, videatur Principibus probabilis tantùm, non certa, adhuc nihilominus tenentur illi ſubjacere, quia juxta omnium ſanctorum Patrum & Theologorum ſententiam, in dubio an res præcepta ſit licita, & ſuperior limites ſuæ poteſtatis excedat, tenemur obedire, quamdiu nō apparet evidenter eſſe præceptū de re mala & extra limites poteſtatis: Sanchez *in Decalogum quàm plurimos citans l.6.c.3. n.3.& 4.* Silveſter *in ſumma, dicens regulam eſſe D.Thomæ. Et habentur quàm plurimi Textus SS. Patrum c. in memoriam d.19. c. quid culpatur 23.q. 1.c. contra morem d. 100.* Cujus ratio eſt, quia juſſus Superioris ſemper juſtus præſumitur. *c.24. de Reg. I. in 6. L. Servo 65. §. cùm Prætor. 2. ff. ad SC. Treb. & l. 7. ſicut is. ff. ne quid in loco pub'ico.* Et eleganter S. Gregorius M. *homil.26. in Evangel. Sub magno moderamine paſtores Eccleſiæ vel ſolvere ſtudeant, vel ligare. Sed utrum juſtè, an injuſtè obliget paſtor, paſtoris tamen ſententia gregi timenda eſt; ne is qui ſubeſt, & cùm injuſtè forſitan ligatur, ipſam obligationis ſuæ ſententiam ex alia culpa mereatur. Paſtor ergo vel abſolvere indiſcretè timeat, vel ligare. Is autem, qui ſub manu Paſtoris eſt, ligari timeat vel injuſtè; nec Paſtoris ſui judicium temere reprehendat, ne etſi injuſtè ligatus eſt, ex ipſa tumida reprehenſionis ſuperbia, culpa, quæ non erat, fiat.*

Si ergo Pontifex aut Concilium Generale, quorum judicio Principes ſubſunt, ſervatis ſervandis Principes per ſententiam abdicent, & ſubditos juramento ſolvant, declarentque juramentum hîc & nunc ceſſare: nec ad culpam obſtringere, immo culpam fore illud obſervari: Cùm in his omnibus vertatur cauſa ſpiritualis &

Eccleſiaſtica, quousque videlicet Poteſtas Pontificia & ſacra ſe extendat? an etiam ad media fini ſpirituali deſervientia, res nimirum, & bona temporalia? agaturque de peccato & obligatione juramenti; tenebuntur utique Principes, quamquam ipſi dubitant de hac poteſtate, ſuperiori Eccleſiaſtico, intra ſuam ſphæram agenti obtemperare: nam ſi egrediatur, certum eſt non teneri per elegantem diſcurſum S. Th: *2. 2. q. 104. a. 5.*

Si an jus Regaliæ, cuſtodiæque Eccleſiarum ad Reges pertineat, ſæcularis eſt fori cognoſcere, ac ſententiam proferre, & regio ſenatui unicè reſervatur, & Epiſcopi Prælatique, qui hoc negant, veluti perduelles, ac Regni turbatores à Parlamento pœnas luunt, neque hoc fines temporalis poteſtatis excedere in Gallijs creditur; quantò minùs ſi poteſtas Eccleſiaſtica in plenis liberisque concilijs, de ſuis terminis ſtatuat, & quod ipſi in Epiſcopos, illa in Reges, cùm merentur, pronuntiet?

Leſſius quidem & Sanchez, alijque proximè citati ſcribunt, non teneri ſubditum ſuperiori ſuo imperanti obedire, cùm id ſine magno corporis, honoris aut fortunarum damno haud poteſt: Verùm hæc doctrina nihil obſtat ſententiæ noſtræ, cùm hæc omnia incommoda & damna à Principibus caveri poſſint, ſi videlicet Eccleſiam audiant, ad officium redeant, & cauſas oblitterent, emendentque: tunc enim purgatâ contumaciâ, Eccleſia pœnas, quæ medicinales ſunt, velut extincto morbo, revocabit, & ipſi Regnis reſtituentur: nec aliter Pontifices poſſunt, ceſſante causâ neceſſitatis bonique publici, ob quæ ſolùm in Reges armare licet. *V. c. 11. de Conſtit.* & habemus in Henrico M. Galliæ Rege præclarum exemplum, qui ob relapſum in hæreſin, ſocietate fidelium & Regno prohibitus, ubi de Religione cavit, eamque amplexus eſt, continuò cenſuris pœnisque caruit, Regnum ſine lite accepit, ingentibusque bellis turbisque finem impoſuit, & Regibus exemplo fuit, non eſſe culpam Eccleſiæ, ſi hac poteſtate ſuâ fungente Reſpublica turbetur. Ergo ut omnia ſimul dicamus, aut oportet dicere non unius tantùm, ſed tot Pontificum Conciliorumque ſententias in Reges, iniquas injuſtasque fuiſſe, quod nemo niſi imprudentiſſimus dicet, Galli præſertim, qui Concilia tam effusè commendant: aut ſi juſtæ fuerunt, oportuit illis obtemperare Reges, cùm jus imperandi & obſequendi, tam ſint correlativa, quàm jus exigendi 100; & debitum ſolvendi;

di: implicetque jus exigendi, abſque debito ſolvendi, & docuit expreſſiſſimè D. Th. *2. 2. q. 69. a. 1.* ab omnibus Theologis admiſſus, tunc ſaltem, cùm ex una parte plurimum intereſt judicis imperium & ſententiam obſervari, ex altera nullum obſervanti damnum, niſi voluntarium impendet; Nec ullius magis, quàm Epiſcoporum Regumque intereſt hanc ſententiam teneri; cùm enim Principum Leges, præcepta, impoſitiones tributorum, &c. raro evidenter, & luce clariùs ſint iuſta, quis ſubditorum illis ligabitur, ſi non tenentur in dubio Superioribus obtemperare? nemini quippe dubitandi, & hoc ipſo repugnandi ratio, & prætextus deerunt.

Nec obſtat 3. Propoſitionem contrariam ſaltem ab auctoritate eorum, qui illam tenent, probabilitatem mereri.

℞. Menſuram & regulam honeſti, & veri eſſe legem, non nomina Doctorum, quorum opiniones ſi ab hac regula flectant, tam nequeunt eſſe veræ, honeſtæque: quàm paries, aliúdve corpus nequit eſſe rectum, ſi à linea & amuſſi excedat. Auctoritas docentium ex eo capite pretium aliquod & pondus habet, quia non præſumuntur aliud, quàm leges dicere: Si ergo hæc præſumptio ceſſat, & evidenter appareat Doctores cum legibus pugnare, præſumptio veritati cedit, & auctoritas illa præſumptione nixa penitùs vaneſcit, habetque locum illud D. Pauli *ad Galat. 1. v. 8. Sed licet nos aut Angelus de cœlo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema ſit.* Et illud D. Auguſtini *d. 9. c. 4. Negare non poſſum nec debeo, ſicut in ipſis majoribus, ita multa eſſe in tam multis opuſculis meis, quæ poſſint juſto judicio, & nulla temeritate damnari.* Similia habentur *c. 5. & c. 8. eâdem d. & L. unicâ C. de interlocut.* Si enim ſola auctoritas nomenq; Doctorum probabilitatem opinionibus donet, quos tu errores, aut futuros aut præteritos invenias, qui non probabiles dici debeant, cùm Magiſtris & Sectatoribus non caruerint doctrinâ & auctoritate claris? ergo ùt nummis, non numerus aut inſcriptio, ſed pondus, & metallum pretium addunt; ita ſententijs non numerus aut nomen Doctorum, ſed rationes, & Canones, & cum Patrum doctrinis harmonia, probabilitatem, & auctoritatem afferunt, dicente ſcripturâ Proverb. *22. 28. Ne transgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui.* Et Eccleſiaſtici *10. 8. Qui diſſipat ſepem, mordebit eum coluber.*

FINIS LIBRI PRIMI.

LIBER II.

PROPOSITIO II.

Conciliis Oecumenicis magnam ineſſe auctoritatem, magnamque venerationem deberi, & Eccleſia ipſa agnovit, ſuoque exemplo profeſſa eſt, & nemo fidelium, niſi temerarius negavit, ſic tamen, ut Pontifici Romano & Vicario Chriſti ſua prærogativa ſalva ſit, & poteſtas omni Concilio ſuperior; Illi enim, non Concilio dictum eſt: *Super te ædificabo Eccleſiam meam.* Illi: *Tibi dabo claves Regni Cælorum.* Illi ſoli: *Paſce oves meas:* non has aut illas, ſed meas, hoc eſt, omnes. Hanc majorem Conciliis poteſtatem ſacræ Paginæ, hanc omnium Conciliorum exempla, & continua Eccleſiæ praxis, hanc SS. Patrum una conſpiransque ſententia, & ipſa Eccleſia Gallicana aliquoties & palàm teſtata eſt, ut adeò negari à nemine poſſit, niſi qui priùs omnia illa negare, quæ in Eccleſia venerationi ſunt, ſibique ipſi & ſacræ antiquitati vim inferre paratus ſit.

§. I.

§. I.

Quid Concilium Generale ſeu Oecumenicum, & quæ ad tale Concilium requiſita.

SUMMARIA.

1. *Quid Concilium Generale?*
2. *Quæ illius conditiones?*

I.

Concilium Generale nihil aliud eſt, quàm Conventus Præſulum Eccleſiæque Paſtorum, legitimâ auctoritate indictus, factus, confirmatusque, ad majora fidei & religionis finienda negotia; ſicut enim ob publicas communesque omnium civium & Reipublicæ neceſſitates convocantur à Principe comitia generalia, ſic cùm fidei, quæ omnium Chriſtianorum commune eſt bonum, periculum & bellum impendet, omnium Eccleſiarum Paſtores evocantur, communem cauſam communi voto acturi. Cùm enim in corpore humano ex conflictu qualitatum humorumque corruptione oporteat aliquando, immo ſæpe morbos exiſtere, ita, & multò magis, in corpore Eccleſiæ politico, ubi non corpora, ſed animæ laborant, & quod pejus eſt, amantur morbi, ac remedia faſtidio & horrori ſunt. Cùm ergo oportuerit in Eccleſia hæreſes eſſe, paſtoribus & Vicario Chriſti præſertim data eſt cura, nequid in fide turbaretur; cui enim potiùs quàm medico morbos, gubernatori navem, paſtoribus oves committeret Deus? his enim ignorantiâ aut affectu in errorem abductis, quis alius Eccleſiam & fideles duceret? *Quod ſi ſal,* inquit Chriſtus, *evanuerit, in quo ſalietur?* In quem locum D. Auguſtinus *l. 1. de ſerm. Dom. in monte. Si vos, per quos condiendi quodam-*

modo

modo ſunt populi, metu perſecutionum temporalium amiſeritis regnum cælorum, qui erunt homines, per quos à nobis error auferatur, cùm vos elegerit Deus, per quos errorem auferret cæterorum? Sicut ergo tota Eccleſia in ijs, quæ ad fidem ſpectant, errare non poteſt, ita, & multò minùs, totius Eccleſiæ Doctores, qui Eccleſiam in Concilio univerſali repræſentant; alioquin oporteret Magiſtros à diſcipulis, Paſtores ab ovibus, aurigam ab equis regi, corrigi, quo nihil abſurdius dici poteſt, & tamen dicendum eſſet datâ Eccleſiæ infallibilitate (quam Græci ἀναμαρτησίαν vocant) & negatâ Paſtoribus. Hi tamen cùm non omnes in Concilium convenire poſſint (quis enim fideles intereà paſceret Paſtoribus procul avocatis?) hoc ipſum privilegium non errandi præſentibus Concilio à Chriſto conceſſum eſt dicente: *Ubicunque fuerint duo vel tres in nomine meo congregati, ibi ſum in medio eorum. Matth. 18.*

II. Conditiones verò ad Concilium univerſale neceſſarias communiter DD. has ſtatuunt.

Prima; Ut ſummi Pontificis mandato vel approbatione fiat, & Patres ad Concilium convocentur. *c. 1. 2. & ſeqq. d. 17.* quod videmus in primis quatuor Concilijs obſervatum etiam eſſe, quæ B. Gregorius eâdem veneratione quâ Evangelia proſequebatur, ùt habetur in *c. ſicut. d. 15.* De Concilio Nicæno primo patet ex præfatione ad Canones Concilij Nicæni, & præfatione ad ipſum Concilium ex S. Iſidoro, & epiſtola ſynodali ad Sylveſtrum Papam *l. 4. Concilij Nicæni*, quæ videri poſſunt *T. 1. Concilior. Venetæ editionis.*

Secunda Conditio eſt, ut Concilio Pontifex per ſe vel ſuos Legatos interſit. *c. 2. & 6. d. 17.* Primo Nicæno nomine Sylveſtri Papæ interfuerunt Oſius Epiſcopus Cordubenſis, Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus, Victor & Vincentius Presbyteri Romani, ùt habetur in epiſtola Synodali ipſius Concilij. *Nobis f. 569. Tomi 1. Concilior.* Concilio Conſtantinopolitano primo non interfuit quidem, multoque minùs per ſe ſuoſque Legatos præſedit Damaſus Papa, quòd Patres Romam ad aliud Concilium evocâſſet, ùt patet ex epiſtola ab ijsdem ad Damaſum ſcripta, & actis Concilij Conſtantinopolitani inſerta: confirmatum tamen à Damaſo fuiſſe, immo ejus juſſu & Theodoſij indictum colligitur ex ſexta Synodo Conſtantinopolitana. *Act. 18. poſt ſubſcriptiones PP. nobis f. 362. col. 2.* Et videri poteſt Baronius ad annum CCCLXXXI. Concilio Epheſino præſedit

per

per ſuum Legatum S. Cyrillum, Cæleſtinus Papa, ùt conſtat ex hujus ad Cyrillum epiſtola *Tomo 1. Concilij Epheſini cap. 16.* & tres alios Legatos ad Concilium miſſos, Arcadium videl. Projectum & Philippum, qui tempeſtatibus jactati ſub finem Concilij Epheſum appulerunt, ùt habetur *Tom. 2. Concilij Epheſ. c. 13.* Concilio Chalcedonenſi per Legatos Paſchaſium, Lucentium, Bonifacium & Baſilium præfuit Leo Papa, ùt videre eſt in omnibus Concilij actibus, præſertim *Actione 3.*

Tertia conditio eſt, ut evocatio Epiſcoporum ſit generalis, nec ullus Epiſcopus, ex quacunque orbis parte adveniat, excludatur; alioqui Concilium non erit generale, ſed tantùm provinciale, vel nationale, &c. colligitur etiam ex *c. 9. d. 19.* & ratio eſt præter allegatam, quia ad Concilium Provinciale ab Archiepiſcopo omnes Epiſcopi totius Provinciæ vocandi ſunt. *d. 18. per totum*; ergo ad Concilium univerſale Epiſcopi totius orbis, cùm Papa dicatur Archiepiſcopus orbis. *d. 25. in fin.* ejusque Provincia ſit totus mundus: accedit, quod omnes tangit, ab omnibus approbandum eſſe. *de reg. J. in 6.* cauſa verò fidei & Religionis omnes tangit, ergo omnibus vocatis, ſed non comparentibus auctoritas definiendi penès præſentes eſt, juxta promiſſum Chriſti *Matth. 18. Ubi ſunt duo vel tres in nomine meo congregati, ibi ſum in medio eorum.* Non ergo numerus Epiſcoporum Concilium generale facit, ſed jus omnibus factum, & ſaltem, ut ex majori parte Chriſtianarum Provinciarum aliqui adveniant, omnes enim convenire res eſt impoſſibilis; nec credi debet, voluiſſe Chriſtum auctoritatem Eccleſiæ neceſſariam ad caſum eventumque impoſſibilem adſtringere; & ideò licèt Concilium Carthaginenſe nationale tempore D. Auguſtini Epiſcopos 217. numeraverit, Concilium verò Conſtantinopolitanum primum 150. hoc generale fuit, non illud: & ad Concilia in Oriente habita pauci Occidentalium, ſicut ex adverſo ad Concilia Occidentis pauci Orientalium convenêre, nec minùs tamen conſenſu omnium univerſalia habita ſunt. Vide S. Antonin. *3. p. T. 23. §. 7.* & Bellarm. *de Concil. c. 17.*

§. II.

Origo, Neceßitas, Commoda & Incommoda Concilij Oecumenici & univerſalis.

SUMMARIA.

1. *Neceßitas Conciliorum multis modis probata.*
2. *Eorumq; Commoda.*
3. *Incommoda.*

I.

Docuit Albertus Pighius de Hierarchia Eccleſiaſtica *l. 6.* Concilia univerſalia juris humani tantùm eſſe, Bellarminus verò juris Divini. Nos Divino & Naturali jure Concilia aliqua inſtituta & præcepta eſſe credimus: ſicut enim oportet eſſe ſcandala & hæreſes in Eccleſia Chriſti *Matth. 18. ad Cor. 1.* Ita oportuit judicium aliquod & cathedram conſtitui, ubi hæreſes finirentur, & ſcandalis remedium eſſet; id verò in Concilijs præſtatur: quamvis enim ſummâ decidendi auctoritas ſtet penès Pontificem, hic tamen nec debet, nec poteſt in cauſis fidei ſententiam præcipitare, ſuoque judicio fidere, tot morbis obnoxio, ſed maximâ quâ poteſt induſtriâ multorumque conſilio rem examinare, & tunc expletis omnibus diligentiæ humanæ numeris ſententiam ferre; præſertim ſi Pontificis auctoritas ipſa impugnetur, ùt in ultimis Lutheri & Calvini hæreſibus, nunquam ſolus hæreticis fidem faciet; & ideò omnium ſæculorum praxis habuit, ut in rebus arduis magnique momenti Concilia vocarentur, ſanctique Patres eorum neceſſitatem ſæpe teſtati ſunt. S. Aug. *lib. 4. contra duas epiſtolas Pelagianor. c. 12.* S. Iſidor. *in præfat. Concil.* Idem S. Aug. *l. 1. de Bapt. contra Donatiſt. c. 18.* S. Cypr. *l. 2. epiſt. 1. ad Stephanum*, & denique Concilium Tolet. XI. *in ipſa præfatione*, & habetur *Tom. 3. Conciliorum.* cujus neceſſitatis luculentum exemplum dedit Concilium Conſtantienſe, quo 30. annorum ſchiſma & ſumma rerum confuſio tandem extin-

extincta eſt, nunquam extra Concilium extinguenda. Quodſi Concilia ſunt neceſſaria, hoc ipſo erunt jure Divino & Naturali inſtituta, quæ in neceſſarijs non deficiunt. Ipſe naturalis inſtinctus, cùm in dubijs arduisque verſamur, ad plurium opem & conſilia nos vertit, & imprudentiæ notaretur, qui ſui fiduciâ ſolus nulloque comite viam multis periculis obſeſſam ingrederetur. Hoc ipſum docuit Innocentius in *c.3.d.20. Si omnibus inſpectis*, inquit, *hujus quæſtionis qualitas non lucidè inveſtigatur, ſeniores Provinciæ congrega, & eos interroga; faciliùs namque invenitur, quod à pluribus ſenioribus quæritur; verus enim repromiſſor Dominus ait: Si duo vel tres ex vobis convenerunt ſuper terram in nomine meo, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo.* Et Cœleſtinus III. *in c.21. de Off.& Poteſt. Jud. del. Illa fuit antiqua Apoſtolica ſedis proviſio, ut hujusmodi cauſarum recognitiones duobus quàm uni, tribus quàm duobus libentiùs delegaret, cùm ſicut canones atteſtantur, integrum ſit judicium, quod plurimorum ſententijs confirmatur.* In ipſo homine natura ſenatum aliquem & ſynodum expreſſit, in qua ſenſus referunt, intellectus judicat, voluntas imperat causamque decîdit. Ipſe Deus cœlo terraque conditis, ubi ad hominis creationem pervenit, rem videl. tanti pretij tantique impendij, & Deo aliquando tot curas & negotia facturam, ſuffragijs velut in Concilio initis, *Faciamus*, inquit, *hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. Gen.1.* Vide Rupert. in hunc locum.

In lege Moſaica decidendis graviſſimis cauſis ſenatum quendam ſeu Concilium conſtitutum fuerat, quod Synedrion vel Sanedrim vocabant, conſtabatque ſeptuaginta viris partim ſacerdotibus, partim etiam ex quavis tribu primarijs viris, ſummo Pontifice omnibus præſidente. De quo vide Sigonium *l.6. de Rep. Heb.c.7.* In hoc Concilio jus & ſententia illis cauſis dicebatur, quæ apud inferiores judices finiri non poterant, propoſitâ capitis pœnâ non parentibus. Diſſidentibus judicio & ſacerdote, hujus ultimum & præcipuum ſuffragium, immo judicium erat, à quo appellari non poterat, ùt habetur *Deut.c.21.v.5.* ubi: *Accedentque ſacerdotes filij Levi, quos elegerit Dominus Deus tuus, ut miniſtrent ei, & ad verbum eorum omne negotium, & quidquid mundum vel immundum eſt, finietur.* Et *Deut.17.v.8. Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris, inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram, & Judicum intra portas tuas videris verba variari, ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesq; ad ſacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quæresq; ab*

ab eis, qui indicabunt tibi judicij veritatem, & facies quodcunque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te, ſequerisq; ſententiam eorum, nec declinabis ad dextram neque ad ſiniſtram: qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Deo tuo, & Decreto judicis, morietur homo ille. Ubi nota, Abulenſem ad hunc locum ſcribere, ſummum Pontificem vocari hîc Judicem, quòd ipſe ſolus in Concilio, audito aliorum judicio proferret ſententiam: ſic Caiphas in Chriſtum *Joan. 11. v. 50.* Ananus Pontifex in Jacobum fratrem Domini ſententiam dixit teſte Joſepho *lib. 20. c. 8.* fuiſſe enim ſacerdotes non in cauſis tantùm ſacris, ſed etiam civilibus judices teſtantur Joſephus *l. 2. cont. Apionem.* & disertè Ezech. *c. 44. v. 24.* ubi, *Populum meum docebunt, quid ſit inter ſanctum & pollutum, & inter mundum & immundum oſtendent eis; & cùm fuerit controverſia, ſtabunt in judicijs meis, & judicabunt.*

Apud Romanos tanta fuit Augurum dignitas, (nam & ipſi ſacra procurabant) ut de illis Cicero *l. 2. de Legib. Quæque Augur injuſta, nefaſta, vitioſa, dira dixerit, irrita infectaq; ſunto, quiq; non paruerit, capitale eſto.* Et idem Cicero *pro domo ſua ad Pontifices: Illos & religionibus Deorum & ſumma Reipublicæ à Majoribus præfectos eſſe.*

De Pontifice Maximo Romanorum Zoſimus apud Thomam Dempſterum *l. 3. Antiquit. c. 21. Unus Pontificum omnium ſupremus erat, qui & Maximus dicebatur, quòd maximarum rerum, quæ ad ſacra & Religionem pertinent, judex eſſet & vindex contumaciæ privatorum & Magiſtratuum. Feſtus etiam ait, Pontificem maximum judicem, & arbitrum eſſe rerum divinarum atq; humanarum.* Hæc Dempſterus.

De Gallorum Sacerdotibus, quos Druidas vocat, hæc ſcribit Cæſar *l. 6. belli Gallici. Illi rebus divinis interſunt, ſacrificia publica & privata procurant, Religiones interpretantur, de omnibus ferè controverſijs publicis privatisq; conſtituunt: & ſi quod eſt admiſſum facinus, ſi cædes facta, ſi de hæreditate, ſi de finibus controverſia eſt, ijdem decernunt; præmia pœnasq; conſtituunt: ſi quis aut privatus aut publicus eorum decreto non ſtetit, ſacrificijs interdicunt: hæc pœna apud eos eſt graviſſima: quibus ita interdictum, ij numero impiorum & ſceleratorum habentur; ijs omnes decedunt: aditum illorum ſermonemq; defugiunt: neque ijs petentibus jus redditur, neque honos ullus communicatur: His autem omnibus Druidibus præeſt unus, qui ſummam inter eos habet auctoritatem. Ij certo anni tempore in finibus Carnutum, quæ regio totius Galliæ media habetur, conſidunt in loco conſecrato: huc omnes undique, qui controverſias habent, conveniunt,*

niunt, eorumq; judicijs decretisq; parent, neque tributa unà cum reliquis pendunt, omniumq; rerum habent immunitatem, &c.

De Sacerdotibus Ægyptijs Strabo *l. 17. de Meroitarum moribus: In Meroë olim primum ordinem ſacerdotes obtinebant, qui tantam auctoritatem habebant, ut nonnunquam miſſo nuntio mortem Regis imperarent, & pro eo alium faciebant.*

Eadem ferè de Ægyptijs *l. 14. Variar. 34.* de Perſis Euſebius *in Chronico.* De Athenienſibus & Areopagitis Joſephus *lib. 14. Antiquit. c. 19.* narrant.

Omnium ergo gentium conſenſus hanc de rebus maximis judicandi auctoritatem præſertim divinis ſacerdotibus conceſſam, naturalis, non humani juris eſſe convincit; humanum enim jus variat, nec apud omnes eſt idem.

II. Et verò multa eſſe & magna, quæ à Concilijs proveniunt bona, nemo inficias iverit: à pluribus oculis plura videntur; & quantum multitudo conſilijs & opinionib⁹ ſecum pugnans Reipublicæ nocuit, tantum profuit unita, & in eundem finem conjuncta: hinc ab exordijs Eccleſiæ usq; in hanc diem Concilia ſæpe repetita hæreſes & ſchiſmata profligârunt felici ſemper eventu; eſto enim non ſemper devictis hæreticis, at ſemper confirmatis Catholicis, munitâ veritate, paratisque contra ſerpentem luem remedijs, nam & medicinæ pars & officium eſt ſecari, quod ſanari non poteſt. Deinde vocatis ex toto orbe Paſtoribus facile & in promptu eſt, quæ ſingulis Provincijs conducat primùm ſcire, deinde etiam decernere, obfuturis utique remedijs, ſi eadem ſingulis applicentur; nec enim quod Italiæ, hoc Germaniæ, hoc Galliæ proderit, cùm non minùs varia ſit morum quàm corporum complexio. Denique ab omnibus ſtatuta obſtinatum etiam animum frangunt, faciliùs minorique verecundiâ omnibus cedentem quàm paucis, aut ſaltem publico riſui & indignationi exponunt, cùm ſtultiſſimus ſit, qui contra tam multos, tam magnos, tam ſanctos ſapientesque, & explicandæ veritati à Deo electos ſapere velit, idque contra expreſſam Evangelij doctrinam: *In cathedra Moyſis ſederunt Principes & Phariſæi, quæ ergo dicunt facite, quæ verò faciunt, facere nolite, &c. Matth. 23.* Et: *Qui vos audit, me audit. Qui vos ſpernit, me ſpernit. Luc. 10.*

III. Sunt tamen Concilijs ſua etiam incommoda, præſertim cùm nimis frequentia: nec expediat ſemel deciſa, & tot miraculo-

rum, Martyrum Confeſſorumque teſtimonijs confirmata in dubium iterum & examen vocare, quo nomine non à SS. Patribus tantùm, ſed etiam ethnicis malè audijt Conſtantius, inter quos Ammianus Marcellinus *lib 21.* hæc ſcribit: *Chriſtianam Religionem abſolutam & ſimplicem aula ſuperſtitione confundens: in qua ſcrutanda perplexus, quamquam componendi gratiâ excitavit diſſidia plurima, quæ progreſſa fuſiùs aluit concertatio verborum, ut catervis Antiſtitum jumentis publicis ultro citroq; diſcurrentibus per Synodos, quas appellant, dum ritum omnem ad ſuum conatur trahere arbitrium, rei vehicularia ſucciderent nervos.* V. Gregor. Nazianzen. *epiſt. 55. ad Procopium*, ubi ſcribit: *Numquam ſine periculo & offenſione ſacerdotum haberi Conventus.* Et in eadem epiſtola: *Ego*, inquit, *ſi vera dicere oportet, ita omnia Epiſcoporum Concilia fugio, quoniam nullum Concilij finem lætum, fauſtumq;, nec quòd depulſionem malorum potiùs, quàm acceſſionem & incrementum habuerit, vidi.* Axioma eſt Aſtronomicum, ſed nec minùs Politicum: *Adunationem Planetarum nunquam fuiſſe bonam.*

Raró eſt multitudo ſine opinionum varietate, & hæc ſine diſcordia, quæ in rebus fidei pernicioſiſſima, cùm fides nec opiniones, nec dubium admittat. Quas turbas Baſileenſe Concilium & Piſanum in Eccleſiam concitârunt? quot à Principibus, ab Epiſcopis, à bello, à peſte difficultates excitatæ? quot cum Regibus & Imperatore ſuſceptæ, de loco, de modo, de translatione concertationes, exituræ in offenſas animorum, niſi prudentia & Deus præſertim obſtitiſſent? & Concilijs tandem abſolutis, quot iterum promulgationi objectæ remoræ, calumniæ, exceptiones? nec proptereà tamen expugnatæ hæreſes, ſed potiùs materia & occaſio mendacijs data, ut non immeritò Clemens VII. Carolo Imperatori Concilium urgenti reſcripſerit: *Multos Purpuratorum credidiſſe Concilium haud profuturum.* Profuit enimverò Concilium, ſed tot tantæque difficultates ſunt illud comitatæ, ut planè apparuerit, hoc remedium in extrema, & cum alia non ſuperant, conferendum eſſe.

Auro digna ſunt, quæ in hanc rem Martianus Imperator edicto ſuo inſeruit, *Ad finem actionis tertiæ Chalcedonenſis Concilij: Verè impius atq; ſacrilegus eſt, qui poſt tot ſacerdotum ſententiam opinioni ſuæ aliquid tractandum relinquit. Extremæ quippe dementiæ eſt in medio & perſpicuo die commentitium lumen inquirere; quiſquis enim poſt veritatem repertam aliquid ulterius diſcutit, mendacium quærit; nam injuriam facit judicio religioſiſſimæ Synodi, ſi quis ſemel judicata ac rectè diſpoſita revolvere, & publicè diſputare contendit, &c.* Videatur etiam *Lex 4. C. de Summa Trinitate.* §. III.

§. III.

Quando hæc quæſtio de ſuperioritate Concilij ſupra Pontificem agitari cœpta, & quas ob cauſas?

SUMMARIA.

1. *Origo hujus Quæſtionis ex ſchiſmate nata, & partim à Catholicis in Concilijs Pariſienſi, Piſano, Conſtantinopolitano, Baſileenſi producta, partim à Lutheranis.*
2. *Sed varias ob cauſas, alijs publicum, alijs privatum lucrum ſpectantibus.*

I.

Libenter in rerum cauſas inquirimus, ea enim agendi ratio jam paſſim inolevit, ut aliud homines oſtendant, aliud agant, pulcherrimâ rerum facie fœdiſſimoque receſſu, & cortice plerumque oculos fallente. Qui Concilium Pontifici Max. præferunt, Religionem, correctionem abuſuum, fidei cauſam, & alia multa dictu audituque pulcherrima prætexunt; ſed an ex vero, à principijs ipſis intellige.

Videtur huic quæſtioni initium occaſionemque inprimis dediſſe obſtinatum illud ſchiſma, quod poſt mortem Gregorij XI. *Anno MCCCLXXVIII.* tenuit usque in *MCCCCXVII.* tribus ſubinde Pontificibus Romanam ſedem occupantibus; tunc enim ſæpe multumque agitatum de figendis Pontificiæ auctoritati limitibus, cujus ambitione Eccleſia fideleſque diſcordijs peribant; anno enim *MCCCXCIV.* agente Carolo VI. Francorum Rege Concilium Pariſijs habitum, quo Petrus de Luna, Benedictus XIII. appellatus, natione Aragonius, Papatu ejectus, nullo tamen exitu. Spondanus *ad hunc*

hunc annum. Non multò pòſt, Anno videl. *MCCCCIX.* Benedicto abire Pontificatu recuſante, ſchiſmati extinguendo Concilium Piſis à Cardinalibus indictum, qui datis ad varias provincias litteris Patres ad Concilium evocârunt: litteris adjunctæ concluſiones quædam, ab Univerſitatibus Pariſienſi & Bononienſi conceptæ, quarum hæc ſumma: *Teneri Gregorium & Benedictum ex debito charitatis paſtoraliſque officij jure, quod habebant ad Pontificatum, cedere; ne in tanto Eccleſiæ ſquallore & fidelium clade plus dignitati ſuæ, quàm publico bono ſtudere viderentur: idq; multò magis, quòd voto & juramento ſe obligâſſent; ſi recuſarent, hoc ipſo tamquam ſchiſmatis auctores hæreſiſq; ſuſpectos, & tot malorum ſcandalorumq; ac contentionum duces ſub Concilij & Eccleſiæ judicium & poteſtatem cadere, ab eaq; deſtitui poſſe: teneri verò fideles omnes ab eorum obedientia cultuq; ceſſare, ne ſi obedire alterutri pergant, in ſchiſma conſentire videantur.* Videri poſſunt hæ concluſiones ſigillatim apud Theodoricum de Niem. *l. 3. ſchiſmatis c. 38.* & habentur apud Severinum Binium *Tomo 3. Concilior. p. 2. in notis ad Concilium Piſan.* Patres verò ubi Piſas convenerunt, Gregorio & Benedicto in Concilium citatis, nec comparentibus ſententiam dicunt adimuntque Pontificatum tanquam hæreſi tinctis & notoriè ſchiſmaticis: à Cardinalibus deinde electus eſt Petrus de Candia, & Alexandri VI. nomen impoſitum. Nec tamen hâc electione diremptum certamen, ſed potiùs auctum, novo Duce novoque manipulo in aciem eductis. (*a*) Secutum eſt Concilium Conſtantienſe *Anno MCCCCXIV.* quo ſchiſmati finis impoſitus, *& ſeſſ. 4. & 5.* definitum, *Concilium univerſale in caſu ſchiſmatis dubio Pontifici imperare & leges ac pœnas ſtatuere poſſe*, quod *Anno MCCCCXXXI.* in Concilio Baſileenſi poſteà repetitum *ſeſſ. 13. Anno MDX.* bello inter Julium II. & Ludovicum XII. accenſo, Turonis in Gallia conventus Epiſcoporum habitus, & Pontifex Julius ad Concilium vocatus, quod Piſis primùm, deinde Mediolani coactum execrationi omnibus fuit, teſte Guicciardino *l. 9. in fin.* & poſteà diſſolutum, oppoſito Concilio Lateranenſi à Julio inchoato, finitoque per Leonem X. in quo etiam auctoritas Papæ ſupra Concilium definita eſt. *ſeſſ. 11.*

Anno MDXVII. Emerſit Lutherus, varijſque erroribus Eccleſiam turbavit, dictâque illi die, & causâ Cajetano Cardinali commiſsâ, primò ab hoc tanquam judice ſuſpecto, tum à Papa malè

(*a*) V. S. Antoninum 3. p. ſummæ hiſt. T. 22. c. 5. §. 2.

malè conſcio ad Papam meliùs edoctum, deinde à Papa ad Concilium provocavit: poſteà ubi hoc coactum vidit, de Concilio ad Scripturam, & ab hac ad criteria ſpiritumque & inſtinctum privatum, hoc eſt, ad ſeipſum appellavit, librumque edidit, cujus ſumma: *Nihil opus eſſe Concilijs:* quo libro canones Concilij Nicæni fœnum, ſtramen, lignum, ſtipulas vocat, ut omnino apparuerit, Concilium ab eo moræ, non veritatis causâ fuiſſe appellatum. *Anno MDLII.* Apparuerunt in Tridentino Concilio Oratores Ducis Saxoniæ, qui inter alia quarto loco poſtulârunt, ut Tridentini Patres ante omnia ad normam Conſtantienſis & Baſileenſis Conciliorum declararent, Pontificem in ijs, quæ ad fidem moresque pertinent, Concilio ſubeſſe. (*a*) Ludovicus Imperator à ſententia Joannis XXII. ad futurum Concilium provocavit, *Anno MCCCXXIV.* verba provocationis ſunt: *Ad productum Generale Concilium appellamus, quod inſtanter cum inſtantia repetita loco tuto nobis & noſtris convocari petimus, & congregari, &c.* (*b*)

II. Ex dictis facilè conſtabit, pro diverſis animorum affectibus diverſas quoque fuiſſe cauſas Pontificem Concilio ſubmittendi; qui enim bonum publicum & Religionem ſpectabant, contenti erant intra neceſſitatem Concilium præferre, hoc eſt, in cauſa ſchiſmatis dubijque Pontificis; ſic in Concilijs Piſano & Conſtantinopolitano factum. Quibus verò non tam publicum quàm proprium privatumque lucrum cordi erat, quique non tam Eccleſiæ periculo quàm ſuo cavebant, ſimpliciter & extra publicam ſchiſmatis cauſam Concilium præponebant, noto politicis arcano, quibus in præſentibus extremisque malis dilatio remedium eſt, periculum aut avertente morâ, aut differente. Ergo quemadmodum & aram innocens & reus tenent, ſed hic pœnarum metu, ille Religionis ſtudio; ſic etiam non eadem omnibus cauſa fuit Concilium ante Pontificem habendi, multis videl. futurum potiùs judicem & difficilè proditurum eligentibus, quàm præſentem paratumque; ſi enim ſibi ſuæque cauſæ fiderent, & publicum bonum privato præhaberent, nunquam Concilium cum Papa, hoc eſt, regnum cum Principe, caput cum corpore, ovesque cum Paſtore colliderent, & ſchiſmati cauſam darent, quod certiſſimè timendum

Tt eſt,

(*a*) V. Pallavic. in hiſt. Concilij l. 12. c. 15. n. 12.
(*b*) V. Azor. ad hunc Annum, & Spondan.

eſt, ſi Concilium Papæ indubitato certoque opponas, eodem poſteà artificio cum Concilio pugnaturus, quo cum Papa; quod in Proteſtantibus manifeſtum fuit: appellârunt ij, ùt dicebant, ab injuſtiſſimo violentiſſimoque judicio Pontificis ad liberum, Chriſtianum, legitimum, & in Spiritu Sancto congregatum Concilium; ſed negârunt Tridentinum Concilium liberum fuiſſe, legitimum, & in Spiritu Sancto congregatum, negabuntque deinceps omnia, quæ illis non faverint, exemplo videl. illius laqueo damnati, qui gratiam à judice petijt arborem eligendi quæ placeret, ſed nulla placuit. Quisquis ergo Concilium optat, ut Pontificis ſententiam evadat, eodem pacto Concilio illudet, aut mille modis, ne conveniat impedito, aut mille exceptionibus, ne legitimum videatur, impugnato, aut denique non recepto. Exempla præter Tridentinum ſunt in Concilijs Lateranenſi ultimo & Florentino. Quis Principum, immo quis Epiſcoporum patiatur à ſuis ſententijs ad Comitia aut Synodos appellari? & ſi appellaretur, non continuò dicat, moram & dilationem quæri malæ cauſæ, turbarique Rempublicam? Idem, multoque magis de Pontifice Max. dicas, cui Eccleſia commiſſa eſt, non ipſe commiſſus Eccleſiæ; neque enim à Chriſto dictum eſt Petro: *Ædificabo petram ſupra Eccleſiam*: ſed *Eccleſiam ſuper Petram.*

§. IV.

Summum Pontificem ſupra Concilium eſſe ex SS. Litteris probatur.

SUMMARIA.

1. *Expenditur celebris locus Deut. 17.*
2. *Et Matth. 16.*
3. *Lucæ 22.*
4. *Joann. ult.*
5. *Actor. 15.*
6. *Scripturam ſemper Pontifici, nunquam Concilio Primatum deferre.*

I. Pri-

I.

PRimus locus eſt *Deut. 17.* jam à nobis expenſus *§. 2.* ubi licèt expreſſa mentio magni Concilij Sanedrim fiat, ad quod cauſæ dubiæ & inextricabiles referri debeant, ut tamen intelligas ultimum judicium, & quo cauſa finiretur, non Concilij totius, ſed ſummi ſacerdotis fuiſſe, adjungitur: *Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, & decreto judicis, morietur homo ille.* Ubi vides non dici: *Qui autem ſuperbierit nolens obedire Concilij vel ſacerdotum imperio,* ſed *Sacerdotis imperio*, penès quem ſumma erat auctoritas decidendi. Ad hunc celebrem locum *Deuteronomij* intelligendum notentur ſequentia.

Primò fuiſſe Septuaginta Judices in loco Sanctuarij, qui erant de Conſiſtorio, quod vocabatur Domus Judicij: hi verò aſſiſtebant ſummo Sacerdoti judicanti non ſolùm ùt Conſiliarij, ſed etiam ùt habentes poteſtatem judicandi, quemadmodum & Epiſcopi in Concilijs, qui non tantùm conſulunt, ſed verè decîdunt, ut patet ex eorum forma ſubſcribendi, & ideò in littera, ubi noſter habet: *Indicabunt tibi judicij veritatem*: Septuaginta vertunt: *Annuntiabunt tibi judicium.* Vide Abul. in hunc locum *q. 4.*

Notandum 2. Summum ſacerdotem ſolùm nomine & conſenſu omnium tuliſſe ſententiam tanquam Præſidem Concilij: quemadmodum in Concilijs videmus Legatos ſummi Pontificis nomine etiam ex ſuffragijs Patrum decreta ſtatuere & pronuntiare. Abul. *cit. q. 4.*

Notandum 3. Præcipuas tamen in Concilio judicandi partes ad ſummum Pontificem pertinuiſſe,non tantùm quòd ipſe ſententiam proferret, ſed etiam quòd ſciſſis in diverſas ſententias partibus ea prævaleret, cui Pontifex accederet, nec poſſet Concilium contra illum prævalere, quod ex multis patet, nam, ùt diximus, Pontifex nomine omnium ſententiam dicebat: nunquam verò ſententiam diceret, quam improbaret: eratque hoc Concilium ultimum tribunal, à quo, ùt ex verbis patet, non dabatur appellatio: lis autem finiri non potuiſſet, niſi ex Pontificis ſententia; quis enim aliàs diſcordantes, aut pares numero componeret, maximè cùm Pontificis ſuffragium multis alijs æquivaleret? Et ideò in littera ſummi Pontificis ſemper eſt mentio: *Facies quodcunque dixerint qui præſunt loco, quem*

elegerit Dominus (hi erant ſummi Sacerdotes) *& docuerint te juxta legem ejus, ſequériſq́; ſententiam eorum, nec declinabis ad dextram neque ad ſiniſtram. Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino DEO tuo, morietur homo ille.* Ubi vides, ſummam judicandi poteſtatem ſummis ſacerdotibus adſcribi, qui in officium Pontificale ſibi ſuccedebant. Quod expreſsè dicitur *Num. 27. Pro hoc ſiquid agendum, Eleazar Sacerdos conſulet Dominum: ad verbum ejus ingreditur & egreditur ipſe* (Joſue) *& omnes filij Iſraël cum eo, & cetera multitudo.*

Notandum 4. Solius ſummi Sacerdotis fuiſſe, ſiquid in lege expreſſum non eſſet, Deum & Oraculum conſulere, quod fiebat vel per Prophetam, ſine quo Sacerdos Magnus teſte Joſepho apud Abulenſem *hic q. 4.* nunquam pronuntiabat: vel per Oraculum Dei ex Sanctuario (quò ſoli Pontifici aditus patebat *Levit. 16.*) reſponſum ad quæſita reddente: vel denique per rationale *Urim* & *Tummim*, quæ veſtis erat ſummi Sacerdotis gemmata, quâ pectus velabat, habebatque magnis litteris hæc duo verba inſcripta: *Doctrina & veritas.* Et quia ex hac veſte Oracula fundebantur, græcè vocatur λόγιον, quaſi dicas, veſtem ſermocinantem; ſciendum enim eſt, ſummum Pontificem per hanc veſtem pectoralem ſolitum fuiſſe Deum in dubijs conſulere, ab eoque reſponſa accipere, ex quorum præſcripto populo jus & ſententiam dicebat, ùt patet, *Exod. 28. n. 30. Et geſtabit judicium filiorum Iſraël in pectore ſuo in conſpectu Domini ſemper.* Quamvis Interpretes de modo Oraculi dubitent. Alij enim volunt fuiſſe adamantem limpidiſſimum, qui populo ſcelere aliquo impiato, colore fuſco tingeretur: ſi à Deo irato pœna aliqua impenderet, ſanguineo ruberet: innocente populo inſtar nivis candeſceret. Alij dicunt, in gemmis, quæ rationale integebant, velut in ſpeculis Deum per imagines & ſymbola, quæ fieri vellet, adumbrâſſe. Alij, duo parva ſimulacra Dei vel artificum manu affabrè facta, quæ inter ſinus plicaſque rationalis Sacerdoti reſponderent. Alij denique, ipſas gemmas rationali intextas, per quas Sacerdotem Deus irradiabat, ut aptè ad quæſita reſponderet, quæ proptereà *Urim* & *Tummim*, hoc eſt, *doctrina & veritas* dicebantur, quòd doctrina & ſententia ſacerdotis veriſſima eſſet. Quâ ratione apud Ægyptios ſummus Sacerdos imaginem veritatis in ſapphyro ſculptam ad pectus è collo geſtabat teſte Æliano *l. 14. c. 34.*

Notan-

Notandum 5. Judicem, cujus in hoc textu *Deut. 17.* aliquoties fit mentio, fuiſſe aut ipſum ſummum ſacerdotem, aut ejus Vicarium, à quo ad ipſum Pontificem appellatio non dabatur: *Interdum enim*, inquit Abulenſis in hunc locum *q. 5. Summo Sacerdote occupato, aut aliàs abſente, Vicarius ſuus loco ejus proferebat ſententiam ex conſenſu aliorum Judicum, id eſt, Seniorum de domo Concilij ſive judicij, & tunc ſi aliquis non obediret Decreto ejus, mori debebat, cùm non eſſet alius judex ſuperior.*

Notandum 6. Illa verba quæ in noſtra vulgata habentur: *Et docuerint te juxta legem ejus,* intelligenda eſſe aſſertivè, hoc eſt, ſententiæ & judicio ſacerdotis acquieſcere debent ſubditi, & præſupponere ſacerdotum & Pontificum judicium eſſe juxta legem Dei, ùt habetur *Malachiæ 2. v. 7. Labia ſacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt*; niſi videl. manifeſtiſſimè conſtet ſententiam Pontificis cum lege Dei pugnare, alioqui fruſtraneum & evanidum erit judicium ſacerdotis, ſi, quoties tibi aut alteri videtur, recuſare liceat; cui enim hæc exceptio præſtò non erit? eccur ad ſacerdotes & Pontificem mittor, ſi meliùs mihi quàm ſacerdoti de ſenſu & ſententia Scripturæ legiſque divinæ conſtat? immo alium judicem conſtitui oportebit, qui de ſententia Pontificis ferat decernatque, an ea juxta vel contra legem Dei ſit dicta; & de hoc judice non minùs quàm Pontifice dubitari poterit, ſicque lites erunt immortales & inextinctæ. Quòd ſi velis tunc ſolùm obediendum eſſe ſacerdoti, cùm ejus ſententia manifeſtiſſimè in lege Dei eſt expreſſa, repugnas planè verbo Dei apertoque textui & rationi; nam quæ ſunt evidentia, non egent judicio & ſententiâ ſupremi Magiſtratûs: & Scriptura apertè dicit: *Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, &c. & judicum intra portas tuas videris variare ſententias, &c.* Quæ omnia oſtendunt voluntatem Dei eſſe non tantùm in rebus apertis & clarè à Deo præceptis, ſed etiam in dubijs ſtandum eſſe Pontificis juſſu & ſententiâ: & ideò in verſione Græca ſeptuaginta ſic habetur: *Et cuſtodies valde facere juxta omnia quæ fuerint indicata tibi; juxta legem & juxta judicium quod dicent tibi, facies, &c.* Eodem modo habent Hebraica & Chaldaica, in quibus non apponitur illa clauſula, *juxta legem DEI* ſed ſupponitur & præſumitur in dubio, nihil contra Dei verbum & legem Pontifices & Concilium judicaturos.

Vides ex hactenus diſputatis, quæ fuerit auctoritas, & quàm

multæ prærogativæ in lege Moſaica ſummi Pontificis ſupra Concilium; ſolus nimirum Pontifex Sanctuarium ingreditur reſponſum in dubijs à Deo accepturus, ſolus Oraculum conſulit, & à Deo edocetur, ſolus judicium & veritatem ad pectus geſtat, ſolus ſententiam in Concilio pronuntiat, ſoli denique ſummo ſacerdoti, non Concilio dicitur: *Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio, morte morietur.* Hæ prærogativæ in lege Moſaica ſummo Pontifici conceſſæ, cùm non pertinuerint ad leges ceremoniales, ſed potiùs ad morales, videl. ob unitatem Eccleſiæ, pacem fidelium, diſcordias, & ſchiſmata vitanda liteſque finiendas, multò magis concedendæ ſunt Pontifici Romano in ſtatu legis Evangelicæ, ne dicamus, meliùs Deum antiquæ quàm novæ legi providiſſe, plùs Synagogam quàm Eccleſiam, hoc eſt, plùs ancillam quàm ſponſam dilexiſſe.

II. Secundus locus Scripturæ habetur *Matth. 16.* ubi cùm Chriſto Apoſtolos roganti: *Vos autem quem me eſſe dicitis?* Reſpondiſſet Petrus: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*: ſubjecit Chriſtus: *Beatus es Simon Barjona, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus qui in cœlis eſt: & ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Et tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.*

Circa hæc verba Chriſti ad Petrum, ut ex illis efficax argumentum ducatur, notanda ſunt aliqua.

Notandum igitur primò; Chriſto interrogante: *Vos autem quem me eſſe dicitis?* reliquos Apoſtolos tacuiſſe, & velut quid reſponderent hæſitâſſe; quamvis etiam ante hanc Petri confeſſionem Chriſtum Deum eſſe credidiſſent *Matth. 14. 33.* tot videl. miraculis & Chriſti aſſertione toties edocti, valde tenuem tamen rudemque, & velut confuſum de hac re conceptum formabant, neſciebantque quâ ratione Chriſtus Filius DEI eſſet, an videl. per æternam generationem, conſubſtantialitatem, aut alio modo; quemadmodum qui Aſtrologiæ imperitus procul in cœlo ſtellam aliquam intuetur, ſcit quidem ſtellam eſſe, ſed mobilem an fixam, quâ magnitudine, altitudine, ſitu, motu, influxu, non audet dicere; ſic neque Apoſtoli de Chriſto. Sed Petrus clariùs, diſtinctiùs, ſubtiliùs à Deo illuſtratus alijs tacentibus reſponſum occupat, & animosè conſtanter-

que

que Chriſtum DEI eſſe Filium unigenitum, conſubſtantialem, æternum pronuntiat, & à Chriſto prolixè laudatur: *Beatus es Simon Bar-jona, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus qui in cœlis eſt.* Ex quibus Chriſti verbis volunt aliqui morem profluxiſſe, ſummum Pontificem ſpecialiter *Beatiſſimum Patrem* compellandi.

Not. 2. Hæc verba: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam:* omnino ad Petrũ ſpectare, qui propterea Petra Eccleſiæ nominatur, quia ejus Paſtor & Rector univerſalis eſt conſtitutus; hoc enim conceptus ipſe litteralis evidenter oſtendit, Chriſto ſemper ad Petrum & de Petro loquente, illiq; reſpondente, ùt patet litteram examinanti, habentque omnes verſiones; nam Syriaca habet: *Tu es Cepha* (petra) *& ſuper hanc Cepham ædificabo Eccleſiam meam.* Hebraica, quam velut authenticum & autographum Matthæi Evangelium edidit Munſterus, eodem modo: *Tu es Cepha, & ſuper hanc Cepham &c.* Armenica: *Tu es rupes, & ſuper hanc rupem &c.* Arabica: *Tu es ſaxum, & ſuper illud ſaxum &c.* Æthiopica: *Tu es rupes, & ſuper hanc rupem fabricabo domum Chriſtianam.* Ægyptiaca: *Tu es hic Petrus, fundabo Eccleſiam meam ſuper hanc Petram.* Perſica: *Tu es ſanac* (petra) *& ſuper hanc Sanac ædificabo, &c.* Paraphraſis Perſica: *Tu es Sanac*, id eſt, fundamentum & Judex, &c. (*a*) Cur ergo Latina verſio non ſcripſit: *Tu es Petra, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam?* Quia ſecuta eſt Græcam, in qua πετρὸς & Petra æquè ſaxum ſignificant, alluſitque ad nomen proprium & appellativum Petri & Petræ. (*b*) Et ideò omnes SS. PP. Græci Latinique Petrum vocant Petram, crepidinem & fundamentum Eccleſiæ. V. Concilium Chalcedon. *Act. 13.* Athanaſium in *epiſt. ad Felicem Papam.* Chryſoſtomum *homil. 55. in Matth.* Leonem Papam in *Anniverſar. ſuæ Aſſumpt.* Anacletum *epiſt. 3. c. 3.* Cyprianum. *de unit. Eccleſiæ,* & *in epiſt. ad Quintum.* & *lib. 4. epiſt. 9.* Originem *homil. 5. in Exod.* & *homil. 6. ad Rom.* Hilarium *lib. 6. de Trinit.* Baſil. *l. 2. de Spiritu S.* Ambroſ. *Luc. 5.* & *ſerm. 47.* Hieron. *in hunc locum Matth.* & *l. 1. contra Jovinian.* & *Hierem. 16.* & *Ezech. 4.* Gregorium *l. 4. epiſt. 32.* & *33. l. 3. epiſt. 37.* Auguſt. *ſerm. 11. 24. 20. 29. de Sanct. & ſerm. 124. de Temp.* & Videatur etiam *c. loquitur Dominus 24. q. 1. c. non turbatur 42. q. 1. c. Fidel. d. 50.*

N. 6

(*a*) Vide Cornelium ex Petro Victore in Annotat. ad Novum Teſtamentum.

(*b*) Vide Dictionarium Scapulæ Græco-latinum.

Nec obſtat, Quòd D. Auguſt. *l. 1. Retractat. c. 21.* alijque Patres dicant, Petram de qua loquitur Chriſtus, eſſe fidem & confeſſionem Petri ipſumque Chriſtum, cui velut petræ lapidique angulari Eccleſia innititur, id enim veriſſimum eſt, nec pugnat cum priori & litterali explicatione; nam & fides & confeſſio Petri eſt fundamentum Eccleſiæ in abſtracto, & tanquam ratio, ob quam Petrus ejusque ſucceſſores ſunt facti Primates & Paſtores univerſales Eccleſiæ, à quibus Eccleſiæ firmitas, & in vera doctrina conſtantia tanquam ex certa & infallibili regula pendent, quem ſenſum habet Epiphanius *l. 2. contra hæreſ. in 59.* Chriſtus verò longè magis longeque principaliùs Petra dicitur *1. ad Corinth. 3. & 10.* Quia quidquid ſoliditatis & firmitudinis habet Petrus ejusque ſucceſſores, totum eſt ex meritis, gratia & providentia Chriſti, cujus Vicarius tantùm eſt Petrus; adeoque quidquid poteſtatis, auctoritatis & ſoliditatis in vicario eſt, multò pleniùs & excellentiùs erit in Principali, & propterea S. Thomæ & Theologorum communis eſt ſententia, poteſtatem excellentiæ, quæ fuit in Chriſto, nec Petro, nec Papæ communicatam fuiſſe. Eodem pacto licèt omnes Apoſtoli dicantur fundamenta Eccleſiæ *Apoc. 21. & ad Epheſ. 2.* quia toto orbe terrarum Eccleſias fundârunt & inſtituerunt, iſtas iſti, alias alij, illisque æquè ac Petro revelata ſunt immediatè à Deo fidei & Religionis noſtræ myſteria, quæ voce & ſcriptis ubique terrarum docendo Eccleſiam fundârunt, Petrus tamen ſpecialiſſimè, magnaque cum prærogativa fundamentum Eccleſiæ à Chriſto conſtitutus eſt, quia & caput erat Apoſtolici Collegij, & ùt Paſtor non tantùm delegatus ad plenitudinem cauſarum ùt ceteri Apoſtoli, ſed Ordinarius, & poteſtatem ſuam ad ſucceſſores tranſmiſſurus, ſicque non tantùm ſemel, aut initio Eccleſiæ naſcentis, ſed ſemper, & quamdiu illa duraret, fundamentum in ſucceſſoribus ſuis facturus, quod omnes Catholici docent, creduntque. Audi S. Hieronymum *l. 1. contra Jovinian. Licèt ſuper omnes Apoſtolos ex æquo Eccleſia fortitudo ſolidetur, tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut ſchiſmatis tollatur occaſio.* Et planè æquum fuit Petro ante alios Apoſtolos Chriſti divinitatem tam promptè conſtanterque teſtanti majorem etiam quàm illis poteſtatem concedi, ùt ipſa Chriſti verba oſtendunt Petrum tantùm alloquentis, & omnia in illius laudem, fidem & remunerationem flectentis.

Notan-

Notandum 3. Hanc Petri dignitatem, ſummique Pontificis munus non fuiſſe cum ipſo Petro extinctum, ſed ad ejus ſucceſſores Romanos Pontifices dimanâſſe, quod eſt de fide, & in Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. 8. 15. & 27.* definitum, traduntque omnes SS. Patres, ùt videre eſt apud Bellarm. *l. 2. de S. Pontif.* Suar. *de fide d. 10.* & ex perpetua ſummorum Pontificum ſucceſſione conſtat, de qua S. Leo *ſer. 2. de Anniverſ. Aſſumpt. ſuæ. Manet diſpoſitio veritatis, & B. Petrus in accepta fortitudine Petra perſeverans, ſuſcepta Eccleſia gubernacula non relinquit, perſeverat videl. Petrus, & vivit in ſucceſſoribus ſuis.* Et ipſa ratio idem evincit; non enim ſemel tantùm & initio conſtructionis Eccleſia fundamento, capite, Paſtore indiguit, ſed ſemper multoque magis Chriſto & Apoſtolis abeuntibus, gratiâ miraculorum reſtrictâ, & tanto agmine hæreticis Eccleſiam, & maximè Romanos Pontifices incurrentibus, ut videl. quod eleganter dixit B. Cyprianus *l. 1. ep. 3. Gubernatore ſublato atrociùs atq; violentiùs circa naufragia Eccleſia hoſtis graſſetur.*

Hiſce prænotatis, quæ negari ſalvâ fide non poſſunt, facilè jam fuerit ex allegato textu *Matth. 16.* ſuperioritatem Pontificis Romani ſupra Concilium oſtendere. Romanus Pontifex ſucceſſor Petri fundamentum eſt non unius vel alterius Eccleſiæ, nec omnium Eccleſiarum ſigillatim tantùm & ſparſim ſumptarum, ſed abſolutè Eccleſiæ Chriſti, ergo multò magis Concilij univerſalis, quod non eſt propriè, ſed repræſentativè tantùm Eccleſia Chriſti; quod verò repræſentat, ſemper minus eſt repræſentato quà tali; ſi ergo eſt fundamentum Eccleſiæ & Concilij Romanus Pontifex, ab hoc Concilium, non ipſe à Concilio pendebit, ſoliditatem & firmitatem in rebus fidei Concilio dabit, non accipiet: & Concilio nutante, ùt olim Ariminenſe, & Epheſinum ſecundum, ipſe ſtabit durabitque, ùt Petram decet, niſi fortè fundamentum aliquod fingas, quod non ſuſtentet, ſed ſuſtentetur; quod non portet, ſed portetur, hoc eſt, fundamentum non fundamentum, petram non petram, &c.

Si Petrus ipſe Concilio aſſideret, aut aliàs in Eccleſia verſaretur, nemo utique negaret, in rebus fidei decidendis illum omni Concilio potiorem fore, nec ullius auctoritatis aut momenti Conventum futurum, qui Petro contradiceret; idem ergo de ſummo Pontifice dicendum eſt; licèt enim non eadem ſit perſona Innocentij

centij & Petri, eadem tamen eſt poteſtas, auctoritas, ſacerque principatus, & uterque fundamentum Eccleſiæ.

Quando Chriſtus Petro, ejusque ſucceſſoribus dixit: ***Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.*** Vel hoc dixit Petro ſummoque Pontifici ùt ab Eccleſia diſtincto, ejusque capiti; vel Petro ùt Eccleſiam repræſentanti, ita ut promiſſio tota in Eccleſiam dirigeretur? ſi primum; ergo Petrus ejusque ſucceſſores independenter ab Eccleſia & Concilio ſunt fundamentum & firmamentum Eccleſiæ, & Concilium à Papa ſeparatum tantum valebit, quantum domus à fundamento diviſa. Si ſecundum dicas, verba ſcripturæ apertè torquentur, cùm Chriſti verba & promiſſio in ſolum Petrum dirigantur: immo & ridiculus evadit ſenſus, & perinde eſt, ac ſi dicat Chriſtus: ***Fundabo Eccleſiam ſuper Eccleſiam:*** quid enim eſt aliud Petrus repræſentans Eccleſiam, quàm ipſa Eccleſia in Petro repræſentata? & quid poſſit dici à vera ratione & communi loquendi modo alieniùs, quàm legatum, qui repræſentat Regem, eſſe fundamentum Regis; aut imaginem Palatij eſſe fundamentum, cui Palatium imponitur? cùm contrarium potiùs dicendum ſit. Verum quidem eſt, eam promiſſionem fuiſſe non ſoli Petro factam, ſed toti Eccleſiæ, quia ſicut fundamentum non eſt propter ſe, ſed propter domum; nec Rex propter ſe, ſed propter Regnum; quamvis nec fundamentum à domo pendeat, nec Rex à Regno; ita poteſtas & ſacra Petri Monarchia non eſt propter Papam, nec in ejus gratiam & utilitatem principaliter inſtituta, ſed Eccleſiæ: ſic tamen, ut ab hac non dependeat, & hæc ipſa independentia cedit in Eccleſiæ bonum, ſicut independentia Regis à Regno, & Gubernatoris à nautis, & navigantibus iſtorum ſalus & emolumentum eſt: perirent ſi imperarent: & in hoc ſenſu verum eſt Petrum repræſentâſſe Eccleſiam, ùt optimè animadvertit D. Aug. ***Tr. ult. in Joann. & in Pſalm. 108. & ſerm. 13. de verb. Domini.*** Nec aliud voluit ubi ſcripſit: ***Petrum Eccleſiæ figuram geſſiſſe, eamq́; repræſentâſſe. Tr. 50. in Joan. l. de doctr. Chriſt. c. 17. & de agone Chriſti c. 30.*** Denique animadvertendum eſt, non dixiſſe Chriſtum: ***Tu es Petrus, & te ſuper Eccleſiam ædificabo, ſed Eccleſiam ſuper te:*** jam verò ſi Concilium prævalet Petro, & iſtum docet, corrigit, judicat, punitque, Concilium eſſet Petra, non Petrus; dicendumque eſſet: Concilium eſt Petra, & ſuper hanc

Petram

Petram ædificabo Vicarium meum. Volve revolve ſacram Paginam, ſanctosque Patres quantùm voles, nunquam invenies Petrum ædificari ſuper Eccleſiam: claves Eccleſiæ committi ſuper Petrum: Petrum paſcendum aut docendum commendari: ſed ſemper contrarium, ut proinde mirari ſubeat; ubi hanc dicendi phraſin modumque didicerint; *Concilium eſt ſupra Papam*, hoc eſt, oves ſunt ſupra Paſtorem, diſcipuli ſupra Magiſtrum, & fundamentum geſtatur à domo.

Eandem probandi energiam habent alia verba, quæ ſequuntur *Matth. 16. Et tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Per claves ſignificatur ſumma poteſtas tum ordinis tum juriſdictionis in totam Eccleſiam, quam notâ & familiari in Evangelio phraſi *Regnum Cœlorum* Chriſtus vocat, teſte B. Gregorio *homil. 12. in Evangel.* Clavibus poteſtatem ſignificari & dari, habemus *Iſaiæ c. 22. Apoc. 3. & 1.* & paſſim in jure notum eſt ex *l. Clavibus 74. de contrah. empt.* & *§. 45. Inſtit. de R. D.* habetque communis uſus modusque agendi; cui enim claves horrei vel theſauri trado, liberam utique committo poteſtatem claudendi, aperiendi, excludendi, admittendi, &c. cur enim aliàs traderem? & hæc clavium promiſſio (nam actualiter traditæ ſunt claves Joannis *ult.* Chriſto à mortuis regreſſo) ſpecialiter adeò in Petrum directa eſt, ut videatur Chriſtus expreſſis Petri nomine, cognomine, Patre, pronomine demonſtrativo, dictione copulativâ, alijsque characteribus, anxiè laboràſſe, ne alteri videretur claves ſupremamque poteſtatem promiſiſſe: *Beatus es*, inquit, *Simon filius Jona, & ego dico tibi, quia tu es Petrus: & tibi dabo claves Regni Cœlorum, &c.* Quid plus agere aut ſcribere poſſet notarius, ut nomen proprium certæ alicujus perſonæ in inſtrumento publico exprimeret? & quamvis *Matth. 18.* & *Joann. 20.* etiam reliquis Apoſtolis collata fuerit poteſtas ligandi, ſolvendi, remittendique peccata, nunquam tamen commiſſæ claves regni Cœlorum: ut intelligas poteſtatem ligandi & ſolvendi ad Epiſcopos aliosque Sacerdotes, limitatè tamen, & pro determinatis Eccleſijs pertinere; ſed claves totius Regni Cœlorum ſoli Petro ejusque Succeſſoribus commiſſas fuiſſe. Sicut enim aliud eſt claves ærarij, aliud pecuniam ex ærario habere: illud plenitudinem, hoc portionem tantùm poteſtatis oſtendit:

Ita aliud eſt claves habere Regni Cœlorum, aliud poteſtatem ligandi, ſolvendi; hoc, partem; illud totum ſignificat. Audi beatum Hilarium & expende *in Matth. 16. O beatus Cœli Janitor, cujus arbitrio claves æterni aditûs traduntur: cujus terreſtre judicium præjudicata auctoritas fit in cœlo, ut quæ in terris aut ligata ſint, aut ſoluta, ſtatuti ejusdem conditionem obtineant & in Cœlo.*

Si ergo Pontifici non Concilio traditæ ſunt claves regni cœlorum, major utique poteſtas aperiendi claudendique penès Pontificem, quàm Concilium eſt, nec poterit Concilium aperire, quod Pontifex clauſit; claudere quod aperuit: quomodo enim aperiat claudatque ſine clavibus; aut ſi claves etiam in Pontificem habet, oſtendat, unde acceperit, & ubi Chriſtus dederit Concilio, aut Eccleſiæ claves & auctoritatem in Papam, dixeritque: *Dabo tibi claves in Petrum*; Sicut Petro dixit: *Dabo tibi claves in Eccleſiam, & Regnum Cœlorum*, & conſequenter etiam in Concilium; nec enim Concilium majus eſt Eccleſiâ, quam repræſentat, ſicut nec Principis Legatus, aut Procurator, major ipſo Principe. Si ergo Papa claves habet Regni Cœlorum & Eccleſiæ, quod nemo Catholicorum negat, ſicut de Petro negare non poteſt, ergo etiam, & multò magis habet claves Concilij, poteritque quod hoc clauſit ligavitque, aperire & ſolvere. Patrum teſtimonia, quæ huc faciunt, ſuo & proprio loco dabimus.

III. Tertius locus eſt Lucæ 22. Ubi ſic Petrum Chriſtus alloquitur: *Simon, Simon, ecce Sathanas expetivit, ut cribraret vos, ſicut triticum; ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos.*

Hìc duæ prærogativæ Petri, ejusque ſucceſſorum Pontificum notantur. Prima, quòd pro illo ſpecialiter Chriſtus curat, orat, providetque, ne illi is fides deficiat, cùm enim jam deſtinatus eſſet fundamentum, Paſtor, caputque Eccleſiæ, major illi cura impenditur, quia illius error & caſus in doctrina fidei omnium error & caſus eſſet, nec primâ cathedrâ errante, alia major cathedra eſſet, quæ primam corrigeret: nec ulla in rectum linea tenderet, obliquâ & inclinante regulâ. Cur verò major eſſet cura & ſollicitudo Chriſti pro Petro, ut reliquis Apoſtolis à Sathana expetitis, pro hoc ſolo ſpecialiter & enixiùs oretur, niſi ab iſto magis, quàm ab alijs Apoſtolis Eccleſia & Religio penderet? ſi Petrus ab Apoſtolis,

Pon-

Pontifex ab Epiſcopis & Concilio pendet, & iſtorum judicium ultima veritatis & fidei regula eſt; cur non pro iſtis potiùs, ne deficiant oratur, quàm pro Petro? recta enim ratio & prudentia volunt ea plùs curari, quæ majoris pretij ſunt & momenti, ac ne perdantur, plùs cuſtodiri.

Secunda prærogativa illis verbis expreſſa eſt, ut Petrus ſuos fratres, hoc eſt, fideles omnes conſervet, confirmetque, & conſequenter etiam Concilia, ea ſuâ auctoritate congregando, & congregata, ſi non legitimè procedant, corrigendo, & etiam diſſolvendo, ùt factum eſt in Concilio Epheſino II. Ariminenſi, Baſileenſi &c. Confirmare autem ad eum pertinet, qui majoris auctoritatis, & poteſtatis eſt, ùt patet in confirmationibus omnium electionum, alienationum, teſtamentorum, &c. Ceterùm ne quis putet noſtram hanc eſſe tantùm t xtûs Evangelici explicationem, audiendus eſt S. Leo *ſerm. 3. ſua Aſſumpt. Quoniam Diabolus,* inquit, *omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen ſpecialis à Domino Petri cura eligitur, & pro fide Petri propriè ſupplicatur, tamquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens Principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, &c.* Et B. Theodorus Studites *epiſt. ad Paſchalem PP. Audi Apoſtolicum caput, paſtor omnium Chriſti à Deo electe: claviger Regni Cœlorum, Petra fidei, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia Catholica. Huc ades ab Occidente, tibi namq; dixit Chriſtus Deus noſter: Tu aliquando converſus confirma fratres tuos.*

Cùm verò hoc duplex privilegium Petro conceſſum fuerit ob bonum Eccleſiæ, atque ut fratres ſuos confirmaret, à Sathana impugnatos, & hæc utilitas, immò neceſſitas Eccleſiæ, & impugnatio Sathanæ ſ mper duret, oportuit & illud privilegium in ſucceſſoribus perpetuari, perpetuo Duce contra perpetuum hoſtem inſtructo; Concilium enim Generale nec ſemper haberi poteſt, multisque modis impeditur, ùt in primitiva Eccleſia, primis trecentis annis: & etiam celebrato quàm plurimæ exceptiones opponi poſſunt, nec quod legitimum fuerit, aliter quàm ex teſtimonio S. Pontificis conſtat: adeò ut in quamcunque partem te vertas, neceſſitatem ſummæ Poteſtatis in Romano Pontifice negare haud poſſis. V. circa hunc textum Lucæ Alfonſum Salmeronem *T. 12. Tr. 79.* Et Agathonis dogmaticam ep. ſt. in VI. Univerſali ſynodo recitatam,

& inſtar oraculi acceptam. *Act. 4.* ubi hunc textum Lucæ eodem modo, quo nos, Agatho explicavit.

IV. Quartus locus Scripturæ Joan. *ult. Cùm prandiſſent*, inquit Joannes, *dicit Simoni Petro JESUS: Simon Joannis, diligis me plus his? dicit ei: etiam Domine, tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce Agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Joannis diligis me? ait illi: etiam Domine, tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce Agnos meos. Dicit ei tertiò: Simon Joannis amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertiò, amas me? & dixit ei; Domine tu omnia nôſti, tu ſcis quia amo te. Dixit ei: paſce Oves meas.*

Circa hunc locum ut bene intelligatur, *notandum eſt primò*: Hæc verba Chriſti: *Paſce Oves meas*, ad ſolum Petrum ſpectare dirigique, quibus quæ Matthæi 18. promiſerat, actualiter præſtat. Cum ſolo enim Petro loquitur, ſolum examinat, reſponſum à ſolo accipit, aliosque Apoſtolos à ſumma & Monarchicâ poteſtate excludit, & inter oves Petro commiſſas ponit, erant enim præſentes Jacobus, Joannes, Thomas, quos cùm Petrus amore vinceret, vicit etiam poteſtate paſcendique curâ, & ita Catholici omnes & Patres ſentiunt.

Notandum eſt 2. Per illam vocem: *Paſce*: ſummam poteſtatem omnemque paſcendi curam fuiſſe commendatam. Actus enim Paſtoralis non tantùm eſt præbere cibum; ſed etiam ducere, reducere, compellere, abigere, tueri, mederi, ſecare, &c. & quidquid denique ad procurandas Oves ſpectat, &c. Immo uſitatiſſimâ phraſi Scripturæ paſcere, & præſertim verbum græcum, quo Joannes utitur ποιμαίνω ſignificat jurisdictione uti regendo, præſidendo, gubernando, &c. ut patet Iſaiæ *44. v. 28. Qui dico Cyro, Paſtor meus es tu.* Et Ezechielis *34.* ubi eleganter functiones myſtici Paſtoris deſcribuntur. Et *Pſalmo 2.* ubi legimus: *Reges eos in virga ferrea*: Græcus & Hebraicus habet: *Paſces eos.* Eodem modo Matthæi 2. ubi noſter habet: *Exiet mihi Dux, qui regat Populum meum Iſraël:* Græcus habet: *qui paſcat.*

Notandum 3. Cùm Chriſtus dicat: *Paſce oves meas.* nec exprimat quas, commiſiſſe omnes paſcendas: cur enim potiùs iſtas, quàm illas, cùm nullas in ſpecie notet, aut excipiat? quæ ergo ſunt oves Chriſti, ſunt etiam oves Petri, nec illum Paſtorem habere poſſunt, qui Petrum non habent. Audi B. Leonem *ſerm. 3. de aſſumpt. ſua. De toto*, inquit, *mundo unus Petrus eligitur, qui & univerſarum gentium vocationi,*

ni, & omnibus Apoſtolis, cunctiſq; Eccleſiæ Patribus præponatur: ut quamvis in populo Dei multi ſint Sacerdotes, multiq; Paſtores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Magnum & mirabile, dilectiſſimi, huic viro conſortium potentia ſua tribuit divina dignatio, & ſi quid commune cum eo ceteris voluit eſſe Principibus, nunquam niſi per ipſum dedit, quidquid alijs non negavit. S. Bernardus *l. 3. de conſiderat. c. 7. Tu,* inquit, *es cui claves traditæ, cui oves creditæ ſunt. Sunt quidem & alij cœli janitores, & gregum Paſtores, ſed tu tantò glorioſius, quantò & differentius utrumq; præ ceteris nomen hæreditaſti. Habent illi ſibi adſignatos greges ſinguli ſingulos, tibi univerſi crediti, uni unus. Nec modo ovium, ſed & Paſtorum tu unus omnium Paſtor. Unde id probem quæris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum ſic abſolutè & indiſcretè tota commiſſa ſunt oves? ſi me amas Petre, Paſce oves meas. Quas? illius vel illius, populos civitatis aut regionis, aut certi Regni? Oves meas,* inquit, *Cui non planum, non deſignâſſe aliquas, ſed adſignâſſe omnes? Nihil excipitur ubi diſtinguitur nihil. Et fortè præſentes ceteri condiſcipuli erant, cùm committens uni, unitatem omnibus commendaret in uno grege & uno paſtore, ſecundùm illud: Una eſt columba mea, formoſa mea, perfecta mea. Ubi unitas, ibi perfectio. Reliqui numeri perfectionem non habent, ſed diviſionem, recedentes ab unitate, inde eſt quòd alij ſinguli ſingulas ſortiti ſunt plebes, ſcientes Sacramentum. Denique Jacobus qui videbatur columna Eccleſiæ, unâ contentus eſt Hieroſolimâ, Petro univerſitatem cedens. Pulchrè verò ibi poſitus eſt ſuſcitare ſemen defuncti fratris, ubi occiſus eſt ille: nam dictus eſt frater Domini. Porrò cedente Domini fratre, quis ſe alter ingerat Petri prærogativæ? Ergo juxta canones tuos alij in partem ſollicitudinis, tu in plenitudinem poteſtatis vocatus es. Aliorum poteſtas certis arctatur limitibus, tua extenditur, & in ipſos, qui poteſtatem ſuper alios acceperunt. Nonne ſi cauſa extiterit, tu Epiſcopo Cœlum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere, etiam & tradere Sathanæ potes? ſtat ergo inconcuſſum privilegium tuum tibi tam in datis clavibus, quàm in ovibus commendatis. Accipe aliud, quod nihilominus prærogativam confirmat tibi. Diſcipuli navigabant, & Dominus apparebat in littore: quodq; jucundius erat, in corpore redivivo. Sciens Petrus, quia Dominus eſt, in mare ſe miſit, & ſic venit ad ipſum, alijs navigio pervenientibus. Quid iſtud? Nempe ſignum ſingularis Pontificij Petri, per quod non navem unam, ut ceteri quiq; ſuam, ſed ſæculum ipſum ſuſceperit gubernandum. Mare enim ſæculum eſt: naves, Eccleſiæ. Inde eſt, quòd alterâ vice inſtar Domini gradiens ſuper aquas, unicum ſe Chriſti Vicarium deſignavit, qui non uni populo, ſed cunctis præeſſe deberet. Siquidem aquæ multæ, populi multi. Ita cùm quiſque ceterorum habeat ſuam, tibi una commiſſa eſt grandiſſima navis facta ex omnibus ipſa univerſalis Eccleſia toto orbe diffuſa.*

Et

Et Innocentius III. *in c. ſollicitæ, de Majorit. & obed. Nobis autem in B. Petro ſunt oves Chriſti commiſſæ dicente Domino: Paſce oves meas: Non diſtinguens inter has oves & alias, ut alienum à ſuo demonſtraret ovili, qui Petrum & ſucceſſores ipſius magiſtros non recognoſceret.*

Hoc ipſum videtur Ezéchiel prædixiſſe *c. 34.* Ubi: *Et ſuſcitabo ſuper eas paſtorem unum, qui paſcat eas, ſervum meum David, ipſe paſcet eas, & ipſe erit eis in Paſtorem.* Et *Joannis 10. Ego ſum Paſtor bonus: & alias oves habeo, & fiet unum ovile, & unus Paſtor.* Quæ omnia licèt de Chriſto primariò dicta ſint, pertinent tamen etiam ad Petrum, ejuſque ſucceſſores, qui ſunt Paſtores Vicarij, non Principales. Sicut enim ovile eſt perpetuum, ita & Paſtor; nec minùs jam oves Paſtore indigent quàm olim, lupis æquè graſſantibus. Et quamvis abſolutè loquendo potuiſſet Chriſtus ſine viſibili Paſtore Eccleſiam ſuam oveſque regere, cùm nullius creaturæ auxilio ad producendos effectus cum gratiæ tum naturæ indigeat; ſicut potuit ſine ſole mundum illuſtrare, ſine igne calefacere, ſine ſacramentis ſenſibilibus gratiam ſuam & fidem largiri, ſine gubernatore navim ad portum ducere, ſine militibus victorias dare, hoc tamen Deus nunquam fecit, nec mundum immediatè, ſed per alias creaturas rexit, homines præſertim, ut planè in providentiam divinam alium novumque ordinem inducat, qui dicit viſibilem ejus Eccleſiam à nullo viſibili Paſtore regi; Et viſibili huic corpori, inviſibile tantùm caput eſſe. Nec ad Concilium confugias; quia non huic, ſed Petro dictum eſt: *Paſce oves meas.* Nec poſſunt tot Epiſcopi unus Paſtor appellari: maleque ſuis ovibus providiſſet Chriſtus, Paſtore dato tam difficilis conventionis, & cui, ne accurrat, tot impedimenta moræque opponi poſſunt, vagis interim ovibus; & lupo, dum Concilium paratur, expoſitis.

Ex hoc Joannis loco facilè multiſque modis apparet, quantum Romanus Pontifex Concilio præſtet. Aut enim Epiſcopi in Concilio univerſali oves Chriſti, aut ovile, aut Paſtores univerſæ Eccleſiæ ſunt: nam particulares eſſe haud negamus. Si oves aut ovile ſunt, ergo unum & viſibilem Paſtorem habent, cui ſubſunt, cui obediunt, quem ſequuntur: quem alium, præter Petri ſucceſſorem? niſi dicant, ſe oves eſſe ſine Paſtore, & conſequenter nec Chriſti; hic enim ovibus ſuis Paſtorem dedit: *Petre amas me? Paſce oves meas;* nam quas non paſcis, non ſunt meæ. Si verò Concilium Paſtor eſt:

impri-

imprimis quomodo unus Paſtor ſi tot Paſtores? quomodo omnes Chriſti oves Petro datæ, ſi tot exceptæ? nec exceptæ tantùm, ſed Petro antepoſitæ? aut hanc paſcendi ipſum Paſtorem, hoc eſt, Petrum, à Chriſto acceperunt, aut non acceperunt poteſtatem? ſi non acceperunt, non ergo habent: ſi acceperunt, oſtendant, quando, & quo loco, & quo in Evangelio dicatur Concilio: *Paſce Petrum, ejuſq; ſucceſſores*: ſi enim apud Juriſconſultos pudor eſt, cùm ſine lege loquuntur, multò magis apud Theologos, cùm ſine Evangelio. Si dicas Petro fuiſſe omnes oves Chriſti commiſſas ſigillatim ſumptas, non verò collectas, & Pontificem eſſe ſuper omnes Epiſcopos ſeparatim, non verò ſuper omnes collectim, & in Concilio congregatos.

Reſpondemus hanc diſtinctionem nullo Evangelij, aut ſacræ ſcripturæ teſtimonio niti: eſt verò abſurdum in re tanti momenti, perinde ac in controverſia aliqua philoſophica, & ingenij exercendi causâ, tam claris ſcripturæ locis diſtinctionem opponere planè voluntariam, nec in Scripturis, nec in Patribus repertam; quaſi verò hâc ſemel admiſsâ philoſophandi ratione tam clarè aliquid à ſcriptura dicatur, quod non facilè in tuam ſententiam torqueas. Immo ſcripturæ hæc explicatio repugnat: Paſtoris enim eſt ovibus non tantùm palantibus vagiſque, ſed etiam collectis imperare, ipſumque gregem in cuſtodiam accipere; alioquin eodem modo, majorique ratione dicendum erit: Epiſcopos ſingulis quidem ſuæ Diœceſis Sacerdotibus majores eſſe, ſed non omnibus congregatis, & ita Synodo ſubeſſe, ab eaque judicari poſſe, legeſque accipere; ſicut enim ſe habet Epiſcopus ad Sacerdotes, ita Pontifex ad Epiſcopos.

Deinde cùm Chriſtus Petro oves ſuas committit, id utique præſtitit, quod Matth. 18. promiſerat: ibi verò promiſerat ſupra Petrum ædificare non Eccleſias tantùm particulares, ſed totam, & univerſam, hoc enim ſignificant illæ voces: *Eccleſiam meam: Tibi dabo claves Regni cœlorum.* Rex cùm in Provinciam Vicarium mittit, aut proregem, ejuſque fidei Regnum ſubditoſque commendat, & ſingulos, & omnes conjunctim commendâſſe intelligitur, adeò ut nulla ſtatibus & comitijs generalibus in Vicarium ſit poteſtas. Ridiculum planè dixeris Imperatorem, cui ſinguli tantùm milites, non exercitus pareat. Qui contrariam ſententiam tuentur, vel

hoc ipſo imbecillitatem cauſæ ſuæ produnt, quòd nec ipſi ſcripturæ locum aliquem producunt, ex quo appareat datam Eccleſiæ in Petrum poteſtatem: & contra ſe productos non poſſunt declinare, niſi miserè & in alienos ſenſus torqueant.

V. Quintus locus ſcripturæ habetur in actis Apoſtolorum *c. 15.* Ubi ortâ quæſtione, an fideles recèns ad Chriſtum converſos oporteret circumcidi, miſſi ſunt Paulus & Barnabas, qui Collegium Apoſtolicum conſulerent: *Statuerunt,* inquit ſacer textus, *ut aſcenderent Paulus & Barnabas, & quidam alij ex alijs ad Apoſtolos & presbyteros in Jeruſalem ſuper hâc quæſtione, conveneruntq́; Apoſtoli & ſeniores videre de verbo hoc. Cùm autem magna conquiſitio fieret de verbo hoc, ſurgens Petrus dixit ad eos: Quid tentatis Deum, imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque Patres noſtri, neque nos portare potuimus? ſed per gratiam Domini noſtri Jeſu Chriſti credimus ſalvari, quemadmodum & illi. Tacuit autem omnis multitudo.*

Vides in hoc primo & præcipuo Concilio, hoc eſt Apoſtolico, Petrum non exſpectatis aliorum ſuffragijs ſententiam proferre, & Concilio, quid credere & facere oporteat, præſcribere: illa enim verba: *Quid tentatis Deum &c.* non tantùm ſunt conſulentis, ſed omnino præſcribentis, & definientis: quam ſententiam totum Concilium communi omnium ſilentio veneratum eſt, comprobavitque, quaſi lite jam finitâ, nec dubium aliud admittente: eſt enim dignum animadverſione, quod notat ſcriptura, antequam Petrus decerneret, acriter in Concilio diſputatum eſſe: cùm autem magna conquiſitio fieret &c. Sed Petro ſententiam elocuto, ſilentium omnibus impoſitum, cauſamque abſolutam: *Tacuit autem omnis multitudo.* Jacobus poſteà Petri ſententiam laudans adjecit: fidelibus imponendum eſſe, ut à ſuffocatis & ſanguine, cibiſque Idolo immolatis abſtinerent, ut tantò faciliùs cum Judæis convenirent, eosque ad fidem provocarent. Nec te moveat Concilium hoc Apoſtolicum in hæc verba decretum concepiſſe: *Viſum eſt ſpiritui ſancto & nobis.* Ubi nulla mentio Petri: nam hæc eſt omnium Conciliorum phraſis, modusque decernendi, etiam eorum, in quibus conſtat ſummos Pontifices præſediſſe, ſupremamque poteſtatem exercuiſſe, ùt patet omnia Concilia legentibus, & ipſum Tridentinum. Cùm enim Pontifex ſit caput Concilij, per ſe notum eſt, quidquid à Concilio decernitur, multò magis à capite decerni, nec

nec opus eſt aliâ expreſſione. V. D. Hieronymum *in epiſt. ad Auguſtinum*, quæ inter epiſtolas Auguſtini eſt undecima, ubi dicit: *B. Petrum fuiſſe Principem Decreti in hoc Concilio Apoſtolico editi, in ejusq; ſententiam Jacobum Apoſtolum, omnesq; Presbyteros tranſiviſſe.* Idem habet Tertull. *l. de Pudic.*

Si ergo Petrus in Concilio Apoſtolico, ubi omnes ſpiritu ſancto pleni erant, & erroris incapaces, cauſam ſolus definit, alijsque ſilentium imponit, quis neget hanc illi poteſtatem in Concilio, ubi nec Apoſtoli ſedent, nec ab erroribus liberi?

VI. *Sextum argumentum* ſumitur ex varijs ſcripturæ locis, in quibus ſtatus Eccleſiæ Monarchicus, unique capiti & ſacerdoti ſubjectus apertè oſtenditur: nam Oſeæ 2. & in Cant. ac Apocalypſi Eccleſia frequentiſſimè comparatur ſponſæ: Cant. *6.* exercitui ordinato. Matth. *3. 4. 5.* & paſſim in Evangelijs regno. Joan. *10.* Ovili. ad Corinth. *1. cap. 12.* & ad Roman. *12.* Corpori humano &c.

At verò negari non poteſt, ſponſam marito ſubeſſe, exercitum duci, regnum regi, Ovile paſtori, & corpus capiti. Nec invenies in ſacris litteris Eccleſiam aliquando rempublicam vocari, ſed tantùm regnum, familiam, domum &c. ut intelligas ſupremam in Eccleſiâ poteſtatem penès unam non plures eſſe.

Septimum argumentum ex ſacris litteris ſumitur à ſenſu negativo. Eſt enim in utroque jure receptiſſimum axioma: *Regulæ inhærendum eſſe, donec contrarium vel exceptio probetur: Nec recedimus à regula, donec contrarium probetur l. ab ea parte. ff. de probat. l. apud antiquos C. de furt. c. 2. de conjug. Leproſor. c. ad decimas de reſtit. ſpoliat. in 6.* ubi gloſ. quod maximè verum habet in ſacris Scripturis, illisque quæ dependent ex ſolâ Dei voluntate & inſtitutione, quod eleganter more ſuo tradit S. Thom. *in 3. p. q. 1. a. 3.* Sed nullibi reperiemus in ſacris libris fuiſſe Eccleſiæ aut Concilio in Petrum datam poteſtatem: quo ergo fundamento hoc aſſeritur? nam locus ille Matth. *18. v. 15. Si peccaverit in te frater tuus, dic Eccleſiæ*: nihil planè probat, cùm ibi nec de Papa, nec de Concilio generali ſermo ſit, oporteret enim quotidiè cogi Concilia ad fratrum peccata deferenda & corrigenda: Cùm ergo Chriſtus toties Petrum Eccleſiæ præficiat, Eccleſiam verò nunquam; non videmus, quâ tandem ratione fieri poſſit, ut quod Chriſtus & ſcriptura toties & tam clarè dicit, negetur; quod nunquam dicit, affirmetur: ſummus Pontifex *Solus per-*

mittitur ſanctuarium ingredi, & in dubijs Deum conſulere: ſolus Oraculum in pectore geſtat, & ſententiam dicit. Et: *Geſtabit judicium filiorum Iſraël in pectore ſuo in conſpectu Domini ſemper.* Exodi *28. Et qui ejus præcepto non obedierit, mori jubetur:* ſoli Pontifici dicitur, *fundabo ſuper te Eccleſiam meam:* Soli: *Confirma fratres tuos:* Et: *ſi amas me: Paſce oves meas,* non has vel illas, ſed meas, hoc eſt omnes. De Concilio ne apex quidem: nulla ergo ratio permittit, ut, quod ſcriptura nunquam dicit, nos dicamus; & quod toties, tantaque cum cura dicit, nos negemus.

§. V.

Conciliorum teſtimonia, quibus ſe Pontifici ſubmittunt.

SUMMARIA.

1. *Papam Concilio ſuperiorem eſſe, an in Concilijs, antiquisq́ Patribus aliquando definitum?*
2. *Synodi Romanæ teſtimonium.*
3. *Et Nicenæ.*
4. *Et Conſtantinopolitanæ.*
5. *Et Epheſinæ.*
6. *Et Chalcedonenſis.*
7. *Et ſecundæ Conſtantinopolitanæ.*
8. *Et tertiæ Conſtantinopolitanæ.*
9. *Et ſecundæ Nicænæ.*
10. *Et octavæ Oecumenicæ.*
11. *Et Concilij Lateranenſis ſub Alex. III.*
12. *Et Lugdunenſis ſub Gregorio X.*
13. *Et Conſtantienſis.*
14. *Et Florentini.*
15. *Et Lateranenſis ſub Leone X. à Rege Galliarum recepti.*

I. Præ-

I.

PRænotandum eſt, litem hanc ultimis ſæculis Pontifici motam eſſe, ab eo videl. tempore, cùm ſchiſmata Eccleſiam infeſtârunt, natæque hæreſes in Pontificem armatæ. Tunc enimverò ſigna collata, & Concilium cum Papa commiſſum: diſpari quidem Hæreticorum & Catholicorum intentione, iſtis ſchiſmati finem, illis principium quærentibus. Nemo proinde mirabitur, ſi nec in antiquis Concilijs, nec in Patribus hæc propoſitio in terminis formalibus reperitur: *Papa major eſt Concilio.* Invenitur tamen in terminis æquivalentibus, cùm videl. dicunt: *Papam eſſe judicem Concilij: Eſſe Paſtorem Concilij, & univerſalis Eccleſiæ: præſcribere Concilio leges, & poſſe illius acta reſcindere: à Concilio poſſe ad Papam appellari, non verò à Papa ad Concilium: Papam à nemine, præter Deum judicari poſſe, &c.* hæc enim omnia ſuperioritatem dicunt, & à nobis ſigillatim expendentur.

II. *Anno igitur CCCXXIV.* Conſtantini M. xix. in thermis Trajani celebrata eſt Romæ à Sylveſtro Papa Synodus præſente Conſtantino Imperatore recèns baptiſmi aquis abluto, Helenaque Matre, & Epiſcopis Græcis Latiniſque 284. aut ſecundùm alios ducentis triginta: quo in Concilio *c. ultimo* definitum eſt: *Romanum Pontificem omnium mortalium judicem à nemine judicari poſſe; immo ne quidem ab omni Clero*, hoc eſt, Concilio: nec enim omnis Clerus alibi quàm in Concilio univerſali ad judicium colligitur. Quo decreto manifeſtè Primatus Papæ ſupra Concilium oſtenditur: nam ſi infra Concilium eſſet, ab hoc judicari utique poſſet. Et quamvis hoc Concilium univerſale non fuerit, nobis ſufficit oſtendere, jam initio Eccleſiæ florentis, ubi ſanguis adhuc martyrum calebat, ſubmotâ procul adulatione, vaſtique dominatûs libidine, ſanctiſſimum Pontificem, & florem Græci latinique Sacerdotij nobiſcum ſenſiſſe. Verba ſynodi ſunt *cap. ult. Nemo dijudicet primam ſedem, quoniam omnes ſedes à prima ſede juſtitiam deſiderant temperari: neq; ab Auguſto, neq; ab omni Clero, neq; à Regibus, neq; à Populo judex judicabitur. Et ſubſcripſerunt ducenti octoginta quatuor Epiſcopi & 45. Presbyteri & 5. Diacones & Auguſtus Conſtantinus, & Mater ejus Helena, & fixit Canonem hunc Sylveſter Epiſcopus in urbe Roma & omnibus Epiſcopis aſperſit. Actum 3. Calendas Junij Domino Conſtantino Auguſto tertium, & Priſco Conſule.*

Habetur *Tom. 1. Concil. in collectione Veneta fol. 600.* Meminit hujus Canonis Nicolaus Papa ad Michaëlem Imperatorem.

III. *Anno* CCCXXV. juxta calculum Baronianum celebrari eſt cœpta Nicæna ſynodus omnium celeberrima, duravitque in annum tertium. Præſentes Epiſcopi 318. magnam partem ſanctitate & doctrinâ clariſſimi. Præſederunt Romani Pontificis nomine Oſius Epiſcopus Cordubenſis, Victor ſeu Vitus atque Vincentius Romani Presbyteri, adfuitque Conſtantinus. Cauſa Concilij vocandi, hæreſis præſertim Ariana palàm & cum inſignibus prodire auſa: & error Quartadecimanorum, qui Judaico more non Dominico die Paſcha, ſed Lunâ decimâ quartâ, in quamcumque diem incidiſſet, agitabant. Inter multa miracula, quæ Philoſophis expugnandis (nam & hos magno numero Arius conduxerat) patrata ſunt, illud celebre, quod Nicephorus recitat *lib. 8. cap. 23.* Mortuis ante ſubſcriptionem duobus Epiſcopis Chryſantho & Muſonio, ad illorum tumbam volumen Canonum delatum eſſe, petitumque, ut ſi à Patribus ſancita Deo cordi eſſent, ipſi quoque ſubſcriberent: ſigilla, ne fraus aliqua fieret, libro appoſita, & nox inter preces traducta. Albente ſole ſigillisque intactis reperta in hæc verba defunctorum ſubſcriptio: *Chryſanthus & Muſonius quamvis corpore translati, manu tamen propriâ nos quoq; libello ſubſcribimus.* Refert hanc hiſtoriam præter Nicephorum Gregorius presbyter Cæſarienſis *in Oratione de magna ſynodo Nicæna apud Lipomanum Tom. 6. Videantur acta Concilij Nic. Tom. 1. Concil. lib. 4. fol. 596. & ſeqq. Veneta edit.*

Hoc ergo Concilium non contentum ea, quæ Patres decreverant, tot miraculis à Deo fuiſſe confirmata, datâ ſynodali epiſtolâ ad Sylveſtrum acta Concilij tranſmittunt rogantque, ut indicto Romæ Concilio ea confirmet, roboretque, nec enim ſatis firma eſſe, niſi ille accedat. Epiſtola ſic habet: *Beatiſſimo Papæ urbis Romæ Oſius Epiſcopus Cordubenſis & Macarius Epiſcopus, &c. Quoniam omnia corroborata de divinis Myſterijs Eccleſiaſticæ utilitatis, quæ ad robur pertinent ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ explanata, & de Græco redacta ſcribere confitemur: nunc itaq; ad veſtræ ſedis argumentum accurrimus roborari. Itaq; cenſeat veſtra Apoſtolica doctrina, Epiſcopos totius veſtræ Apoſtolicæ urbis in unum convenire, veſtrumq; habere Concilium, ut firmetur noſtra ſanctimonia, gradusq; fixos vel textus ordinationis tuæ ſanctimoniæ noſtra poſſit habere regula. Quidquid*

quid autem conſtituimus in Concilio Nicæno, precamur Veſtri oris conſortio confirmetur. Sylveſter coactâ Synodo Nicænum Concilium confirmat, anathemate in eos, qui aliter crederent pronuntiato, ùt patet ex Concilio Romano, quod habetur poſt Synodum Nicænam *Tom. 1. Conciliorum* & *epiſt. Synodali 4.* Felicis Papæ III. ubi: *Domino ad beatum Petrum Apoſtolum dicente: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: eam vocem ſequentes trecenti decem & octo SS. PP. apud Nicæam congregati, confirmationem rerum atq; auctoritatem ſacræ Romanæ Eccleceſiæ detulerunt.* Inter Canones Concilij Nicæni 19. & 29. ita ſonant: *Non debent præter ſententiam Romani Pontificis Concilia celebrari. Omnes Epiſcopi, qui in quibusdam gravioribus pulſantur, quoties neceſſe fuerit, liberè Apoſtolicam appellent ſedem, atq; ad eam quaſi ad Matrem confugiant, ut ab ea (ſicut ſemper fuit) fulciantur, defendantur, & liberentur, cujus diſpoſitioni omnes Majores Eccleſiaſticas cauſas antiqua Apoſtolorum, eorumq; ſucceſſorum, atq; Canonum auctoritas reſervabit.* Et in Canonibus ex Arabico translatis *Canon. 39. Qui tenet ſedem Romæ, caput eſt & Princeps omnium Patriarcharum; quandoquidem ipſe eſt primus ſicut Petrus, cui data eſt Poteſtas in omnes Principes Chriſtianos & omnes populos eorum, ut qui ſit Vicarius Chriſti ſuper cunctos populos & cunctam Eccleſiam Chriſtianam. Et quicumq; contradixerit, à Synodo excommunicatur.*

Si ergo ex ſententia, exemploque S. Nicænæ ſynodi, ſine conſenſu & confirmatione Romani Pontificis Concilia non valent: ſi majores cauſæ ad Pontificem deferri debent: ſi Papa eſt ſuper univerſos populos, & univerſam Eccleſiam Chriſtianam; ſequitur omnino eſſe ſupra Concilium univerſale. Concilium enim, màximè Pontifici oppoſitum, ejusque auctoritate deſtitutum, minoris eſt auctoritatis, quàm omnes populi & tota Eccleſia Chriſtiana: nec enim Concilium eſt Eccleſia univerſalis, ſed tantùm repræſentans, & hoc ipſo infra Eccleſiam; ſicut legatus Principis infra Principem, omnisque imago hominem repræſentans infra hominem; ſi ergo Papa eſt ſuper Eccleſiam Chriſtianam univerſalem, multò magis ſupra Concilium. Si, ùt dicunt adverſarij, tota poteſtas & auctoritas Papalis Concilio univerſali ineſt, etiam ùt à Papa diſtincto; quid ergo opus confirmatione Papali tam longè, tam anxiè petitâ, tantoque cum apparatu datâ? minor enim recipit quidem, ſed non confirmat voluntatem & præcepta majoris: confirmatio enim arguit ſuperioritatem, ùt patet in omnibus, electionum, alienatio-

nationum, & teſtamentorum confirmationibus, quæ à ſuperioribus fiunt. Et verò has ſummorum Pontificum confirmationes non fuiſſe tantùm particulares, & ad meliùs eſſe, ſed planè neceſſarias, & auctoritativas, patet vel ex ipſo hiſtoriæ contextu, eſtque expreſſum *in c. regula d. 17.* ubi Julius papa *in epiſt. pro Athanaſio ad Orientales 129. Epiſcopos: Regula veſtra,* inquit, *nullas habet vires, nec habere poteſt, quoniam nec ab Orthodoxis Epiſcopis hoc Concilium actum eſt, nec Romana Eccleſia legatus interfuit, Canonibus præcipientibus ſine ejus auctoritate Concilia fieri non debere. Nec ullum ratum eſt, aut erit unquam Concilium, quod non fultum fuerit ejus auctoritate.* Similia habentur *in c. bene d. 96. c. confidimus, cauſa 25. q. 1. Epiſt. Leonis II. ad Conſtantinum, quæ habetur ad finem ſextæ Generalis Synodi.* Ex quibus omnibus & infrà dicendis patet fuiſſe rejecta, nec pro validis habita, quæ Romani Pontifices aut non admiſiſſent, aut non confirmâſſent. Ipſe Oſius Romani Pontificis Legatus ex Sylveſtri Papæ ſententia omnia hæreſis Arianæ capita prætruncavit teſte Athanaſio *in epiſtola ad ſolitariam vitam agentes*, & claſſicum Patribus cecinit, recitato ſymbolo, quod poſteà Nicænum dictum eſt; ad cujus normam canones, & decreta ſancita. Vide epiſtolam S. Athanaſij *ad ſolitariam vitam agentes*: ubi expreſsè hoc teſtatur.

Hæc omnia ſuperioritatem notant; præfinire enim Concilio, & velut præjudicium figere Superioris utique eſt; ad quod alludens beatus Hilarius in Matthæum *Canone 16. O beatus,* inquit, *cœli Janitor, cujus arbitrio claves æterni aditûs traduntur, cujus terreſtre judicium præjudicata auctoritas ſit in Cælo.* Si ex ſententia Hilarij judicium Petri præjudicata auctoritas in cœlis eſt, multò magis præjudicata auctoritas fuerit in Concilio.

IV. *Anno CCCLXXXI.* Agi cœpta ſecunda ſynodus Oecumenica, quæ fuit prima Conſtantinopolitana, Damaſo Papa & Theodoſio Magno Imperatore. Adfuêre Epiſcopi Orthodoxi 150. Ariani & Macedoniani 36. teſte Nicephoro *in hiſtor. Eccleſiaſt.* Cauſa vocandi Concilij præcipua fuit, ut Synodus Nicæna confirmaretur, & Macedoniani auctoritate Concilij in viam redirent, ſpe aliquâ exitum ſpondente. Conveniſſe Synodum auctoritate Damaſi Pontificis certum eſt ex geſtis ejusdem Damaſi apud Baronium *ad hunc annum*, ejusdemque Damaſi epiſtola apud Theodoretum *lib. 2. c. 22. & lib. 5. c. 9* eademque Damaſi auctoritate fuiſſe confirmatum in ijs, quæ ad fidem pertinent, tradit Photius *in libello de 7. Synodis.* Quæ in

hoc

hoc Concilio, quoad fidem moresque ſtatuta fuerint, videri poteſt in actis Concilij Conſtantinopolitani *tom. 1. Conciliorum.*

In hac Synodo auctoritas Pontificis Romani ſupra Concilium ex multis apparuit. 1. Quòd Canonem quintum (quo poſt Romanum Epiſcopum Conſtantinopolitano primæ deferuntur, contra privilegium Epiſcopi Alexandrini) Eccleſia Romana non admiſerit, immo expreſsè rejecit Leo I. Pont. Max. ùt videre eſt *Epiſtolâ 53.* ad Pulcheriam Auguſtam, & ad Martianum Imperatorem, quæ habentur in actis Concilij Chalcedonenſis *tom. 2. Concil.* Videri etiam poteſt D. Gregorius M. *lib. 6. Epiſt. 31.* alijsque pluribus. Tandem poſt plura ſæcula Innocentius III. publici boni & pacis causâ hoc privilegium Conſtantinopolitano Patriarchæ conceſſit, ùt habetur *c. antiqua, de privilegijs.* En apertum Pontificiæ poteſtatis argumentum! ſi Concilium præſtaret Papæ, & hujus minor, quàm illius auctoritas eſſet, cur ergo correxit Papa, quod Concilium conſtituit? oportuit planè & Concilium erràſſe, & minoris fuiſſe auctoritatis, alioquin à ſummis Pontificibus, nec judicatum foret, nec improbatum: maximè cùm ipſi Pontifices fuerint ſanctiſſimi, Leo videlicet & Gregorius M. eorumque hac in re judicium à nullo, ne quidem Imperatoribus & Epiſcopis Conſtantinopolitanis notatum fuit. Videantur acta *Concilij Chalcedon.* 2. In fine hujus Concilij hæc habentur: *Damaſus ad examinanda Synodi Conſtantinopolitanæ acta pro Eccleſia Romana more & auctoritate Romæ Concilium indixerat, ad quod & Orientales evocati Legatos cum purgatione miſerunt. Id ſequenti anno frequentiſſimum celebratum eſt, Concilium Conſtantinopolitanum confirmatum, & omnes hæreſes condemnatæ.* Hæc ibi. Neque hoc novum in Concilio Conſtantinopolitano, cùm idem obſervatum fuerit circa Concilium Nicænum I. ùt ex Epiſtola ſynodali ſuprà oſtenſum. Si ergo Pontifex examinat acta Concilij, utique major Concilio eſt; nec enim ſubditorum eſt Superioris legem & præcepta examinare, ut admittat repellàtve, ſed obſervare: & hoc ipſum examen ſupponit Concilium errare & falli poſſe, nemo enim certa examinat. Quodſi examen Pontificis non ſit decretorium, & ultimum, nullique obnoxium errori, oportebit hoc ipſum à Concilio examinari, & Concilium iterum à Papa, nullo examinum fine. Præſertim cùm actorum Synodalium examinatio, & approbatio adeò ſit neceſſaria, ut ſine illis ipſa Concilij acta pro nullis habeantur teſte Damaſo & Concilio Romano in libello ſyno-

dico apud Theodoretum *lib. 2. c. 22.* ubi: *Siquidem numerus Epiſcoporum, qui erant Arimini, præjudicij vim habere non debet, præſertim cum formula illa, neque Epiſcopo Romano, cujus ſententia præ ceteris omnibus exſpectanda erat, neq; Vincentio, neque alijs eidem conſentientibus. Itaque veſtra integritas manifeſtò videt hanc fidem ſolam, quæ auctoritate Apoſtolicâ Nicææ ſtabilita eſt, perpetuò tenendam eſſe.* 3. Damaſus Papa præveniens judicium Concilij Conſtantinopolitani hæreſes Sabellij, Macedonij, & Eunomij prædamnavit, datoque ad Paulinum Epiſcopum libello, diras & anathematiſmos in eorum hæreſes dixit, ùt habetur *tom. 1. Concil. ante Concil. Conſtantinopol.* juſſitque inſuper ſuas in illos ſententiam & cenſuram per Orientis Eccleſias publicari. Non ergo Papa ſubeſt Concilio, nec in rebus fidei tribunal aliud exſpectat, alioquin nec Concilij ſententiam præveniret, nec ab eo deciſa vim dogmatis obtinerent: dogma enim fidei omne dubium excludit; at verò ſi Papa in judicando falli poteſt, & judicium altius certiusque exſpectat; ejus ſententiæ nec dubium excludunt, nec diris & anathematismis priùs armari debent, quàm Concilio cauſam finiente.

V. *Anno* CCCCXXX. Agi cœpta eſt tertia Oecumenica Synodus Epheſina contra hæreſin Neſtorij Epiſcopi Conſtantinopol. negantis Beatiſſ. Virginem Mariam Theotocon, hoc eſt, Deiparam appellandam eſſe, eo quòd duas in Chriſto Hypoſtaſes & Perſonas aſſereret, negaretque Deum humanitati ſecundùm ſubſtantiam unitum eſſe, ſed tantùm ſecundùm dignitatem & auctoritatem, ſicq; Beatiſſ. Virginem peperiſſe filium naturâ purum hominem, ſed dignitate & auctoritate divinum. Frequens hæc Synodus fuit Epiſcopis ſuprà 200. immo teſte Cyrillo *epiſt. 34.* propè trecentis. Collecta eſt auctoritate Cœleſtini I. ſummi Pontificis, juſſuque Theodoſij Junioris Auguſti, ùt ex actis patet. Adfuerunt Concilio Cæſaris Legati Irenæus & Candidianus Comites, non quidem ut Controverſijs fidei Cæſaris nomen, ſuumque miſcerent, ſed ut vim fraudesque amolirentur, quod eleganter ipſe Theodoſius ad Patres ſcripſit, & habetur in actis *tom. 1. c. 32.* Præſedit Concilio nomine Pontificis Max. Cyrillus Epiſcopus Alexandriæ, qui & mitram Pontificiam, & titulum Judicis Univerſi Orbis à Cœleſtino accepit, cujus videlicèt perſonam ſuſtinebat, teſtis eſt Niceph. *l. 14. c. 34.* Adjunxit Pontifex alios Legatos Arcadium videl. & Projectum Epiſcopos, & Philippum S. R. E. Presbyterum, qui ultimus ante Legatos Epiſcopos Sy-

nodo

nodo ſubſcripſit, quòd eſſet Legatus à latere Pontificis Romani, (a) eumque repræſentaret, alij verò totum Patriarchatum Romanum, Eccleſiamq; occidentalem. Videatur Spon. *ad annum CCCCXXXI. n. 13.* Damnatæ ſunt hoc Concilio hæreſes Neſtoriana & Pelagiana, Neſtoriana præſertim tanto omnium Ordinum gaudio plauſuque, ut Patres Concilio egreſſos cum triumpho deducerent. Additæ tunc ſalutationi Angelicæ illæ voces: *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis, &c.* & à Pulcheria virgine Auguſta excitatum in Blachernis, quà mare Urbem alluit, ampliſſimum templum, ac Neſtorius in exilium actus.

Multa in hoc Concilio facta, quæ ſupremam Pontificis auctoritatem, & Concilio majorem oſtenderunt. *Primò.* Quòd Cœleſtinus non exſpectatâ Concilij ſententiâ Neſtorium ejusque opiniones hæreſis prædamnavit, idque ùt credimus ad imitationem B. Petri, qui in confeſſione Divinitatis Verbi divini in electione B. Mathiæ, & abrogatione legis Moſaicæ aliorum Apoſtolorum ſententias ſuo voto occupavit, prævenitque *Matth. 16. Actor. 1. Act. 15. V. Epiſt. Cyrilli ad Neſtor. inter acta Concilij Epheſini tom. 1. c. 2. & 15. & ipſius Cœleſtini Epiſt. 5. Secundò:* Quòd eidem Concilio formam & Regulam præſcripſit, juxta quam nec aliter judicarent, eamque finirent: Neſtorium enim ejusque doctrinam jam hæreſis à ſe notatam eſſe, nec poſſe à Concilio ampliùs abſolvi. *V. Acta Concil. Epheſ. Tom. 2. c. 15. Tertiò:* In hac eadem Synodo Romanus Pontifex caput Concilij, & Patres in Concilio congregati membra acclamantur: Legatus enim Apoſtolicus Patribus in hæc verba gratias egit: *Quòd ſanctis ſuis vocibus, pijsq; præconijs ſancta Eccleſia membra ſancto ſuo capiti ſe exhibuerint.* Ubi vides Romanum Pontificem non ſolùm, quod dicunt adverſarij, caput eſſe omnium Eccleſiarum particularium, ſed etiam Concilij, & Eccleſiæ univerſalis.

Eodem modo *ſeſſ. 9.* Damnatur hæreſis Pelagiana ex præſcripto commentariorum, quæ Romæ à Cæleſtino Papa fuerant ſcripta. *Vide Tom. 4. Concil. Epheſ. c. 13.* & *Epiſt. Synodalem apud Cyrillum 12.* ipſumque Concilium apud Evag. *l. 1. hiſtor. c. 4.* fatetur ſe Neſtorium ex mandato Cæleſtini deponere: verba Evagrij ſunt: *Tum Eccleſia Canonibus, tum epiſtolâ SS. Patris Noſtri & collegæ Cæleſtini Epiſcopi Eccleſia Romana neceſſariò compulſi, idq; non ſine crebris lachrymis ad hanc ſeve-*

(a) Vide Concilium Sardic. c. 7.

ram ſententiam contra eum pronuntiandum venimus, &c. Et Gennadius *de Script. Eccleſiaſt. c. 54.* teſtatur: *Cæleſtinum Papam decreta ſynodi adverſus Neſtorium dictâſſe, volumenq; deſcriptum ad Orientis & Occidentis Eccleſias dediſſe.*

Quartò. Voluit Cæleſtinus Cyrillum legatum ſummum Orbis univerſi judicem appellari, & conſequenter etiam Concilij, teſte Niceph. *l. 14. c. 34.* Quantò magis poterat ipſe Cæleſtinus ſibi hunc titulum legato ſuo conceſſum aptare? ſi enim Cyrillus propter Papam, quem referebat, judex orbis univerſi, multò magis ipſe Papa.

VI. Anno CCCCLI. quarta Oecumenica Synodus primò Nicæam indicta, poſteà Chalcedone habita eſt, auctoritate Leonis Papæ, juſſuque Martiani Imperatoris; ſic enim habet ejusdem Martiani epiſtola ad Leonem I. Pontificem actis Concilij præfixa *Tom. 2. Concil. in praeambulis.* Interfuerunt Synodo ſedis Apoſtolicæ Legati 5. Paſchaſinus, Lucentius, Bonifacius, Baſilius, & Julianus: Epiſcopi alij 630. & ſubinde Martianus & Pulcheria Auguſti. Cauſam tam celebri Concilio hæreſis Eutychiana & Dioſcorus Alexandriæ Epiſcopus dederunt. Eutyches, dum in Neſtorium non ratione, ſed impetu agitur, medium & lineam veritatis egreſſus, in aliam hæreſin impegerat, videl. non fuiſſe Chriſto duas naturas, ſed unam, humanitate conſumptâ, & Deum ex virgine inſtar radij ex pellucida cryſtallo elapſum potiùs, quàm natum. Dioſcorus verò non tantùm Eutychianam hæreſin in Synodo Epheſina II. confirmaverat, (quæ poſteà latrocinalis & prædatoria eſt appellata) ſed etiam auſu novo & inſolente Romanum Pontificem excommunicare veritus non erat. Concilium Chalcedonenſe utrique malo oppoſitum eſt, hæreſi & Dioſcoro proſcriptis. Fuiſſe hoc Concilium à Leone confirmatum patet ex ſubſcriptionibus legatorum, ejusdemque epiſtolis 57. 58. 59. 60. & 61. quæ habentur *Tom. 2. Concil.* ante Concilium Chalcedonenſe.

Emicuit etiam in hac ſynodo Majeſtas & prærogativa Pont. Romani Concilio ſuperioris; nam *Primò* formam Concilio præſcripſit, & velut lineam duxit, intra quam Patres conſiſterent; monuitque Eutychetem & Dioſcorum jam Romæ prædamnatos, quámque à fide illorum opiniones abludant, in epiſtola ad Flavianum Epiſcopum ſe jam dudum oſtendiſſe: hanc epiſtolam ſibi Patres proponerent, & ex illa ſententiam ferrent. Audi ipſum Leonem

nem ad Concilium Chalcedonenſe *epiſt. 45. Fraternitas veſtra me ſynodo exiſtimet præſidere, qui nunc in Vicarijs meis adſum, & jam dudum in fidei Catholicæ prædicatione non deſum, ut qui non poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non poſſitis dubitare, quid cupiamus. Unde fratres chariſſimi rejectâ penitùs audaciâ diſputandi contra fidem divinitus inſpiratam, non liceat defendi, quod non licet credi, cùm ſecundùm Evangelicas auctoritates, ſecundùm propheticas voces, Apoſtolicamq; doctrinam pleniſſimè & lucidiſſimè per litteras, quas ad beatæ memoriæ Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Incarnationis D. Noſtri pia & ſincera confeſſio.* Et *epiſtola 33.* ad Pulcheriam Auguſtam: *Simplex enim eſt*, inquit, *atq; abſolutum, quod poſcunt, ut remoto longarum diſputationum labore, Cyrilli Alexandrini Epiſcopi epiſtola, quam ad Neſtorium miſerat, acquieſcat, & epiſtolæ meæ, quæ ad Flavianum Epiſcopum eſt directa, conſentiat; quia & mea & SS. Patrum de Incarnatione Domini concors per omnia, & una confeſſio eſt; quam ſi quis exiſtimaverit non ſequendam, ipſe ſe à compage Catholicæ unitatis abſcindet, cùm tamen nos ut in integrum omnia revocentur, optemus.* Similia ſunt, quæ Leo ſcribit *Epiſt. 40. & 41.* ad Martianum Imperatorem *& 49.* ad eandem Auguſtam: habentur omnes epiſtolæ in actis Concilij Chalcedonenſis *Tom. 2. Concil.*

Quàm verò ſynodus Chalcedonenſis epiſtolam Leonis ad Flavianum ſibi præſcriptam venerationi habuerit, & velut oraculum cœlo lapſum amplexa ſit, ipſa ſatis oſtendit, cùm *actione 2. in fine* in has voces prorupit: *Hæc Patrum fides, hæc Apoſtolorum fides. Omnes ita credimus, orthodoxi ita credimus. Anathema, qui ita non credit. Petrus per Leonem ita locutus eſt.* Et *actione primâ* ejuſdem Concilij Paſchaſinus Pontificis legatus ita locutus fertur: *Beatiſſimi atq; Apoſtolici viri Papæ urbis Romæ, quæ eſt caput omnium Eccleſiarum, præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus eſt ejus Apoſtolatus, ut Dioſcorus Alexandrinorum Archiepiſcopus non ſedeat in Concilio, ſed audiendus intromittatur. Hoc nos obſervare neceſſe eſt.* Et Lucentius Vicarius ſedis Apoſtolicæ dixit: *Non patimur tantam injuriam, nec vobis fieri nec nobis, ut iſte ſedeat, qui judicandus advenit, quia ſynodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt.* Mandato Pontificis paruit ſynodus, & Dioſcorus in medio conſedit cauſam dicturus: ſic enim in illa actione habetur, & expreſsè Evagr. ſcribit. *l. 2. c. 4.* cujus hæc verba ſunt: *Concilio aderant Paſchaſinus & Lucentius Epiſc. Leonis Vicarij, Dioſcorus item Alexandriæ Epiſcop. quorum numero*

mero adjuncti erant ſenatores Primarij, quibus dixerunt Vicarij Leonis, Dioſcorum non debere cum illis in Concilio conſidere, iſtud enim ſuum Epiſcopum Leonem mandâſſe, quòd ſi minimè obſervarent, ſe ab Eccleſia diſceſſuros. Quæ cùm dixiſſent, & Dioſcorus de ſententia ſenatûs in medio conſeſſu ſtatueretur, &c.

Si ergo Pont. Max. Concilio univerſali formam, modumque præſcribit, jubetque alia fieri, alia omitti; oportet utique majorem & ſuperiorem eſſe, idque in Concilio agere, quod gubernator in navi, & Imperator in exercitu.

Secundò. Synodus tota Patresque confeſſi ſunt, ſe filios eſſe, Leonem verò Concilij caput, ùt habetur *action. 16.* in relatione Concilij ad B. Leonem, ubi: *Rogamus igitur, & tuis decretis noſtrorum honora judicium, & ſicut nos capiti in bonis adjecimus conſonantiam, ſic & ſummitas tua filijs quod decet adimpleat.* Idem Concilium *actione primâ, ſecundâ & tertiâ* paſſim vocat Leonem, *Eccleſiæ univerſalis Pontificem, caput univerſalis Eccleſiæ, univerſæ Vineæ cuſtodem, &c.* Quæ omnia ſuperioritatem in ipſum Concilium ſignificant, qualem videlicet habet caput in reliqua membra, & cuſtos in vineam.

Tertiò. Hoc ipſum apparet ex ſententia in Dioſcorum dicta, quæ habetur *actione 3.* Concil. Chalcedon. nam Paſchaſino Legato Patres interrogante, quâ pœnâ dignum cenſerent Dioſcorum toties contumacem, reſponderunt: *Petimus veſtram Sanctitatem, qui habetis locum Sanctiſſimi Papæ Leonis, promulgare in eum, & regulis inſitam contra eum proferre ſententiam, omnis enim & tota univerſalis Synodus concors efficitur veſtræ Sanctitatis ſententiæ.* Quo à Patribus accepto reſponſo Legatus Apoſtolicus ſic pronuntiavit: *Sanctiſſimus & Beatiſſimus Archiepiſcopus magnæ & ſenioris Romæ Leo per nos & per præſentem ſanctam ſynodum unà cum ter beatiſſimo Petro Apoſtolo, qui eſt Petra, & crepido Catholicæ Eccleſiæ, nudavit Dioſcorum tam Epiſcopatûs dignitate, quàm omni Sacerdotali miniſterio.*

Quartò. Actione tertiâ hujus Concilij aliquot recitantur epiſtolæ ex varijs locis ad ſynodum datæ, quarum omnium hoc eſt initium: *Sanctiſſimo & Beatiſſimo univerſali Patriarchæ, magnæ Romæ Leoni, & ſancto univerſali Concilio.* Nec ullus Patrum conqueſtus eſt Leonis nomen tanquam majoris Concilio præponi.

Quintò. Seſſ. 6. Recitata eſt fidei Catholicæ definitio, quæ, quòd minùs perfecta videretur, nec Eutychetis hæreſi damnandæ ſuffi-

ciens,

ciens, rejecta eſt à ſedis Apoſtolicæ legatis, nec actis permiſſa inſeri: & quamvis tota ſynodus, exceptis Romanis paucisque ex Oriente Epiſcopis, non tantùm eam fidei formulam probaret, ſed etiam ardenter & vix non importunè inſiſteret, ut ea reciperetur, legati Pontificis Leonis conteſtati ſunt, niſi alia & plenior forma redderetur, quæque Leonis epiſtolæ ad unguem reſponderet, ſe extemplò diſceſſuros. Patres collatis capitibus novam fidei profeſſionem & omnibus numeris abſolutam ediderunt, quæ habetur *action. 6.* Verba ipſa audiamus ex actis Concilij *action. 5. Omnes reverendiſſimi Epiſcopi præter Romanos & aliquos Orientales clamaverunt: Definitio omnibus placet. Hæc fides Patrum, qui aliter ſapit, anathema ſit. Paſchaſinus & Lucentius Epiſcopi Vicarij Sedis Apoſtolicæ dixerunt, ſi non conſentiunt epiſtolæ Apoſtolicæ & Beatiſſimi viri Papæ Leonis, jubete nobis reſcriptam dari ut revertamur. Epiſcopi clamaverunt, altera definitio non ſit, qui contradicunt Romam ambulent. Magnificentiſſimi & glorioſiſſimi judices dixerunt: Quem ſequimini Leonem, an Dioſcorum? Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: Ut Leo ſic credimus: Leo rectè expoſuit. Magnificentiſſimi & glorioſiſſimi judices dixerunt: Ergo addite definitioni ſecundùm judicium ſanctiſſimi Patris Noſtri Leonis duas eſſe naturas unitas in Chriſto inconvertibiliter, inſeparabiliter & inconfuſè, &c.* Hìc planè enituit indubitata & invicta Pontificis Romani ſupra Concilium auctoritas. Si enim Papa non eſt Concilio major, ſed potiùs illi ſubjectus, cur Concilium cogit in aliam ſententiam flectere, ſuæque epiſtolæ in omnibus ſubſcribere? cur Patrum commune votum ſolus impugnat, rejicit, & mutare compellit? compellit verò non vi, aut armis, ſed doctrinâ & auctoritate judicis; hoc planè non eſt ſubjectum agere, ſed magiſtrum & ſuperiorem.

Sextò: In eodem Chalcedonenſi Concilio *action. 15.* circa finem. *Canon. 28.* Archiepiſcopo Conſtantinopolitano decernitur ſecundus locus poſt Romanum Pontificem, Alexandrino aliàs debitus, idque, ùt Patres Concilij dicunt, exemplo Oecumenicæ ſynodi Conſtantinopolitanæ, ubi idem ſancitum fuerat. Extorſerat hunc Canonem ambitio Anatolij Archiepiſcopi Conſtantinop. favente præſertim Auguſto, omniumque Epiſcoporum ſuffragio. Sed legati Apoſtolici continuò proteſtati ſunt, & Canonem ex mandato Leonis expungi juſſerunt, ùt habetur *Act. 16. Venet. editionis*, ubi: *Lucentius Vicarius Sedis Apoſtolicæ dixit: ſedes Apoſtolica, quæ nobis præcepit*

præ-

præſentibus, humiliari non debet, ideò quæcunq; in præjudicium Canonum heſterna die geſta ſunt nobis abſentibus, ſublimitatem veſtram petimus, ut circumduci jubeatis; ſin aliàs, contradictio noſtra his geſtis inhæreat, ut noverimus, quid Apoſtolico viro univerſalis Eccleſiæ Papa referre debeamus, ut ipſe aut de ſua Sedis injuria, aut de Canonum everſione poſſit ferre ſententiam, &c. Idem apertè conſtat ex epiſtola B. Leonis *Papæ 59.* ad ſynodum Chalcedonenſem, quæ habetur præfixa actis Concilij & *epiſtola ad Anatolium.* Vides hîc iterum Pontificem Romanum non adſtringi Concilio univerſali, ſed illi potiùs imperare & jus dicere: quamvis enim privilegium hoc Patriarchæ Conſtantinopolitano concedi potuerit, ùt poſtmodum conceſſum eſt in Concilio Lateranenſi *c. antiqua de privilegijs*; quia tamen necdum apparebat tanta boni publici ratio, ob quam juri Alexandrinæ Eccleſiæ præjudicare oporteret, Leo Papa Concilij ſententiam communique voto ſancitum Canonem refixit, voluitque antiquos terminos à duobus Concilijs Oecumenicis motos reſtitui.

Et hæc quidem ſufficiant ex quatuor illis Oecumenicis Concilijs decerpta, quæ B. Gregorius M. eodem loco cum 4. Evangelijs habuit *c. 2. d. 15.* Nunc ad reliqua pergamus.

VII. *Anno DLIII.* Secunda Conſtantinopolitana Vigilij Papæ & Imperatoris Juſtiniani auctoritate habita *165.* Epiſcopis frequens; cujus hiſtoriam & ignorantiâ & dolis multorum variè turbatam, nos diſcuſsâ nebulâ apertâque veritate, altiùs repetemus. Anno 538. Conſtantinopoli in Conventu multorum Orientis, Occidentisque Epiſcoporum agente præſertim Pelagio Romanæ Eccleſiæ Legato, Origenes, ejusque libri tot erroribus fœdati, omnium voto, etiam Juſtiniani Cæſaris damnati fuerant. Ea res Theodoro Cæſareæ Epiſcopo & Origenis intra velum amico, acerbè dolere, multoque magis, quòd non tam in Origenem conclamatum eſſe, quàm à Pelagio antiquo æmulo inſultatum ſibi crederet. Ergo cùm in palatio gratiâ floreret, Auguſto prædilectus, condito in ſinum dolore, quò tutiùs falleret, eidem perſuadet, juberet Theodorum Mopſveſtenum, Ibam Edeſſenum, Cyrumque Epiſcopos publico edicto damnari, quos Neſtorianæ compertos, ſed poſteà factorum juxtà, ſcriptorumque pœnitentes Chalcedonenſe Concilium abſolverat; ſic enim & ipſum Chalcedonenſe receptum iri, & Acephalos in gratiam fidemque reverſuros. Juſtinianus non minùs à Religio-

ligione, quàm bello gloriam captans ſibi fatalem, & maximè conjugis Theodoræ, quam deperibat, blanditijs victus, edictum contra tria capitula proponit. Hîc ingens inter ipſos Catholicos accenſum bellum, cùm enim non de fide, ſed perſonis certamen eſſet, lis inter Catholicos ſtetit teſte B. Gregorio *l. 3. epiſt. 37.* Vigilius Pontifex Romanus, multique in Occidente Patres continuò ſe opponere, quòd dicerent non poſſe ab Imperat. jam vitâ functos damnari, quos Concilium Chalcedon. abſolviſſet. Juſtinianus omnium oculos in Vigilium Papam ſpectare advertens, ejusque exemplo pendere, non priùs deſtitit, quàm Pontificem Conſtantinopoli haberet, qui ſub veris initium eò pervenit, Auguſto obviàm progreſſo. Catholici in diſcordias variè fœdeque ſcindebantur, quòd alij tria capitula defendenda dicerent, alij damnanda. Pontifex libertatem ſentiendi, quod vellent, ſingulis in proximum Concilium fecit, & tandem in Juſtiniani ſententiam, quam primò impugnaverat, flexit, editoque libello etiam defendit, alienatis propterea Occidentalium animis, quòd Vigilium inconſtantem animi dicerent, & Concilio Chalcedonenſi omnium veneratione excepto adverſantem. Vigilius ſilentium partibus imperat, Concilio propediem conventuro. Et interim Theodoram Auguſtam hæreſi tinctam ſacris interdicit, purgatâ hoc facinore, ſiquæ fuerat, priori inconſtantiâ.

Juſtinianus moræ impatiens & ſtimulante præſertim Theodoro, edictum, contrà quàm pactus fuerat, proponit, jubetque Epiſcopos, qui tria capitula non damnarent, aut Eccleſijs pelli, aut in exilium agi. Ipſe Vigilius edictum fruſtra deprecatus, cùm inſuper arma & ſatellites parari cerneret in Eccleſiam D. Petri, & hinc Theſſalonicam fugit, vix arâ, quam complectebatur, adversùs vim tutus, acceptisque in faciem verberibus. Scribit Procopius *l. 3. de bello Gottico*, adeò ipſam naturam tantùm facinus eſſe averſatam, ut terræmotibus, hiatu, æſtu, rabieque maris in terram excurrentis, quàm plurimæ civitates hauſtæ oppreſſæque fuerint: Sardinia, Corſica Inſulæ à Barbaris occupatæ. Auguſtus, Menas Patriarcha Conſtanſtinopolitanus, & ipſe Theodorus malis & conſcientiâ victi, à Pontifice veniam commiſſorum petere, & edicta aufferri juſſa. Tandem *Anno DLIII.* Concilium Conſtantinopoli habitum eſt, non ſolùm ob tria capitula, ſed præſertim contra hæreſes Origenis, Neſtorij & Eutychetis ſuos errores variè tegentium. Miſſa ad Pontificem 20.

Epiſcoporum ſplendida legatio, qui illum ad Synodum invitarent: ſed eo valetudinem cauſante repetita legatio, miſſique cum Belliſario 6. alij Exconſules, ac Patricij, quibus inducias ſe petere Vigilius dixit, ut ſcripto ſententiam exprimeret. Ergo ſine Pontifice ejusque legatis Seſſiones peractæ, in quibus contra tria capitula, Theodorum videl. Ibæ & Theodoreti Epiſtolas conclamatum eſt, præſertim contra Neſtorianos. Vigilius, qui libro prolixè edito, quem Conſtitutum appellavit, contra edictum Juſtiniani tria capitula defenderat, cæſus, & fune in collum injecto in carcerem, deinde exilium raptus eſt, ubi & vitam abſolvit, miſerrimum affectati papatûs, & à fœmina obtenti exemplum.

Hæc hiſtoria eſt, ſeu magis tragœdia Synodi Oecumenicæ V. circa quam aliqua obſervanda veniunt. *Primò.* Hanc Synodum Pontifice, ejusque legatis deſtitutam, vel hoc ipſo capite pro legitima habitam aliquamdiu non fuiſſe, donec approbatio Romanorum Pontificum & Eccleſiæ cenſenſus accederet; adeò ut huic Concilio à Venetis continuò Aquilejenſe fuerit oppoſitum, omnesque Hiberni & Occidentales reclamârint, teſte B. Gregorio *l. 2. epiſt. 36.* quòd videl: Concilio Conſtantinopolitano Conſtitutum Vigilij præponerent, quale autem hoc fuerit, videri poteſt Baronius *tom. 7. ad annum DLIII.* Quæ cauſa fuit, ut multi, qui de Synodis ſcripsêre, hanc quintam prætererint, quales ſunt Caſſiodorus *primo Inſtit. 11. & 17.* Patres Concilij Braccar. *2. in præfatione.* Vide Baron. *citat.* & ita hæc quinta Synodus non tam ex ſeipſa nacta eſt auctoritatem, quàm ex ſecuta ipſius Vigilij, aliorumque Summorum Pontif. approbatione: de qua vide B. Gregorium *l. 1. epiſt: 24. & 2. epiſt: 36. & 3. epiſtolâ 4. & 7. epiſt. 54.* Videnda eſt etiam epiſtola Leonis II. quæ habetur in actis ſextæ Synodi: & ſpecialiter *cap. ſicut, d. 15.* Fuiſſe enim hoc Concilium etiam à Vigilio tandem approbatum, teſtantur Evag. *l. 4. c. 37.* Niceph. *l. 17. c. 27. & 28.* Euſtath. *in vita Eutych.* Cedrenus, Zonar. Photius *de 7. Syn.* apud Euthymium *in Panopl. parte 2. tit. 24.* *Notandum ſecundò* multa in hac Synodo deſiderari, quæ non extant, cùm tamen conſtet decreta fuiſſe multa, etiam ab hæreticis corrupta. Deſunt ergo quæ præcipuè primoque loco contra Origenem ſancita ſunt, de quibus fit mentio in ſeptima ſynodo *actione 1.* & videri poteſt Nicephorus *l. 17. c. 17.* & quæ notantur initio quintæ ſynodi. Deſideratur etiam Vigilij Papæ libellus ſynodo oblatus, quem ipſe Conſtitu-

ſtitutum appellat, in quo errores quidem Theodori, Theodoreti, & Ibæ Epiſcop. condemnandos dicit; perſonis tamen, quas Concilium Chalcedonenſe recepit, omnino parcendum. Corrupta ſunt, & ab hæreticis confictæ epiſt. Mennæ Archiep. Conſtantinop. ad Vigilium Papam: & hujus duæ ad Juſtinianum & Theodoram de una in Chriſto operatione, quarum impoſturæ detectæ damnatæque fuerunt in ſynodo *6. act. 14.* & anathema illis dictum, qui quintam ſynodum corruperant; unde falſi convincas, quæ in breviario Liberati *c. 22.* habentur de Vigilio *Tom. 2. Concil. circa finem.*

Notandum tertiò. Totam illam quæſtionem trium capitulorum non de ipſa fide, ſed perſonis fuiſſe, ùt habet B. Gregorius *l. 3. Epiſt. 37.* conſtabat enim illos hæreſin docuiſſe, quam omnes Catholici æquè averſabantur, ſed facti pœnitentes, hæreſique abdicatâ, Concilium Chalcedonenſe veniâ donaverat, ùt patet *ex ſeſſione 8. act. 2. & 3.* & *ſeſſ. 9.* & ideò pro temporum & opinionum varietate Vigilius ſententiam aliquoties mutaverat: cùm enim defendit tria capitula, non doctrinam illis contentam, ſed auctores defendit, abjectâ hæreſi in Concilio Chalcedonenſi receptos, laudatosque; maximè cùm viderit non poſſe eos damnari, niſi Africanis, alijsque in Occidente Epiſcopis apertè offenſis: ſed cùm adverteret poſteà, niſi tria capitula damnaret, & totum Orientem aperto ſchiſmate conflictatum iri, & hæreticos Neſtorio & Eutycheti addictos hac ipſa tergiverſatione velandis ſuis erroribus abuti, quod à tam magni nominis Epiſcopis, & Chalcedone receptis eſſent traditi; neceſſarium fuit cum doctrinam ipſam, tum auctores hæreſis notari damnarique: modò, ùt aliquoties monuimus, memoriâ teneas, multa, quæ in hac ſynodo reperiuntur, ſuppoſita & falſa eſſe, ùt teſtatur VI. ſynodus *action. 14.* Quod etiam apertum eſt ex quadam Epiſtola Theodoreti in hac ſynodo recitata *collat. 4.* Quam tamen conſtat omnino falſam fictamque eſſe, ùt probat Baronius *ad annum 444. n. 4. & 553. n. 10.* Sunt qui toties à Vigilio mutatam ſententiam exemplo B. Pauli excuſent, qui *actor. 15.* abolitam ſuo etiam ſuffragio Circumciſionem Timotheo adhibuit vitandi ſcandali gratiâ, *actor. 16.* eandemque iterum damnavit Petro graviter reprehenſo *ad Galat. 2.*

Notandum quartò, multa in hac ſynodo facta, quæ Romanæ ſedis auctoritatem oſtendunt: quòd videlicet ſplendidiſſimas ad Vigilium

gilíum Legationes Concilium adornavit, primò 20. Epiſcoporum, dein 13. cum ſex alijs Exconſulibus & Patricijs, inter quos Beliſarius armorum præfectus: quòd *collat. 7.* & aliàs ſæpe conata ſit ſynodus oſtendere, ſe omnia juxta Vigilij ſententiam decernere, ùt maximè apparuit in ſententia definitiva à Concilio pronuntiata: quòd Concilium Conſtantinop. *action. 1.* contra Anthimum & Severum, Petrum, & Zoaram (nam ad quintam ſynodum pertinere docent graves auctores, qui dicunt quintam ſynodum cœpiſſe ſub Agapeto, & usque ad Vigilium duràſſe, ſupponitque Picchius *lib. 6. Hierarch. Eccleſiaſt.*) ipſis vitio vertat, quòd, ùt Concilium loquitur; *contempſerint Eccleſiam Romanam & ſucceſſorem Apoſtolorum, qui ſententiam contra illos protulit, &c.* Et in ſententia contra prædictos Severum, Petrum, &c. hâc formâ ſubſcripſerunt Patres: *Ego Sabinus Epiſcopus, ſequens definitionem ſanctæ recordationis Papæ Hormisdæ.* Et *action. 4.* Menas Patriarcha Concilij Præſes ita loquitur: *Nos*, inquit, *Apoſtolicam Sedem ſequimur, & obedimus, & ipſius communicatores habemus, & condemnatos ab ipſa & nos condemnamus:* quòd Vigilius jam tum ſuæ poteſtatis conſcius, quidquid contra ſuum Conſtitutum factum, dictumque fuiſſet, irritum declaraverit: quòd Menas Conſtantinop. Archiep. alijque numquam Juſtiniani edicto contra tria capitula ſubſcribere voluerint, niſi juramento accepto, nullam fore ſubſcriptionem, ſibique chirographum reſtitutum iri, ſi occlamâſſet Pontifex Romanus teſte Facundo Africæ Epiſcopo pro defenſione *cap. l. 2. & 4.* quòd denique Concilium profeſſum fuit, ſe Romanorum Pontificum de fide epiſtolas æquè ac quatuor Concilia obſervare, amplectique, nec auſum fuerit ad examinanda capitula priùs venire, quàm obtento per Eutychium Conſtantinop. Epiſcopum Romani Pontif. conſenſu.

Audi ipſa acta quintæ Synodi *collatione 1.* poſt epiſtolam *Juſtiniani*, ubi Patriarcha Vigilio ſic ſcribit: *Scientes quantorum bonorum cauſa eſt pax Dei, ideò feſtinantes unitatem conſervare, ad Apoſtolicam Sedem Veſtræ Beatitudini manifeſtum facimus, quòd ſervamus fidem à Chriſto Apoſtolis traditam, & à ſanctis Patribus maximè in Sanctis quatuor ſynodis explanatam. Suſcipimus & epiſtolas Præſulum Romanæ Sedis Apoſtolicæ. Et ideò petimus præſidente nobis Veſtrâ Beatitudine, de tribus capitulis quæri & conferri.* Reſpondit Vigilius: *Annuimus, ut de tribus capitulis facto regulari conventu, medijs ſacroſanctis Evangelijs collatio habeatur, & finis detur placi-*

placidus Deo. Cur ergo, *dices*, Concilium invito Vigilio Pontifice, & contra ejus ſententiam ſcripto teſtatam definivit, & definitionem Eccleſia recepit? *Reſpondetur* hoc ipſo ſententiam Concilij à tot orthodoxis in Africa, Illyrico, Hibernia & reliquo Occidente pro nulla habitam eſſe, totâ Eccleſiâ diſcordijs, bellis, exilijs miſerè concuſsâ: dum tandem concordiæ causâ & Pontificum aſſenſu recepta eſt. Et cùm toties declaraſſet Vigilius, ſe tria capitula condemnare, ùt videre eſt in epiſtola Juſtiniani ad ſynodum & *collatione 7.* meritò potuit ſynodus primæ ſententiæ adhærere, quam deinde Vigilius etiam approbavit, ùt ſupra monuimus, & habet Evagrius *l. 4. c. 37.*

Et planè cùm quæſtio non fidei verteretur, ſed perſonarum, & illa odio inſtinctuque Theodori Archiep. excitata, ut in Romanos vindicaret Origeni infeſtos; exitus oſtendit malè Juſtinianum egiſſe, quòd Palatio & Caſtris natus ſe in Eccleſiaſtica miſcuerit, manu in alienam artem infeliciter miſsâ: quæ res tandem & ipſum Imperatorem & Imperium perdidit; dum enim teſte Procopio *l. 3. de bello Gott.* in multam noctem coronâ Epiſcoporum ſeptus examinandis Chriſtianorum ſacris incumbit, omiſsâ interim armorum curâ; Gotti Italiam vaſtant, Juſtinianum imperato tributo vectigalem faciunt: & ipſe religionis & fidei arbiter, hæreſin incorruptibilium amplectitur, edictoque firmat, pœnis, exilijs, & morte in Epiſcopos decretâ, qui ſibi repugnarent; quod dum facit, nec opinatò ſub mediam noctem extinguitur. Volunt tantum vitæ illi conceſſum, ut pœnitentiæ ſigna ediderit: Princeps bello litteriſque immortalis, ſi modò ſacris abſtinuiſſet, memor illius ſententiæ: *Qui ſcrutator eſt Majeſtatis, opprimetur à gloria.* Et Regum *2. c. 6. Iratusq́, eſt indignatione Dominus contra Ozam & percuſſit eum ſuper temeritate, eò quòd extendiſſet manum ad Arcam Dei, & tenuiſſet eam.*

VIII. *Anno DCLXXX.* Tertia Conſtantinopolitana, & ſexta Oecumenica Synodus celebrari cœpta. Numerus Patrum incertus, alijs ducentos octoginta, alijs centum ſeptuaginta numerantibus. Auctoritate Agathonis ſummi Pontificis ad preces Conſtantini Pogonati coactam patet ex epiſtolis ejusdem Papæ ad Concilium datis, quæ *tertio Tom. Concilior. in 4. action. 6. Synodi* extant. Legati à ſummo Pontif. Theodorus, Georgius, Joannes, & Conſtantinus miſſi. Ab Eccleſia occidentali quatuor alij. Damnata in hac Synodo

nodo hæreſis Monothelitarum, qui duas in Chriſto naturas, ſed voluntatem unam, unamque operationem ſtatuebant: nominatim in Sergium, Pyrrhum, Petrum & Paulum Archiepiſcopos Conſtantinopolitanos anathema dictum, immo & contra Honorium primum ſummum Pontificem ejusdem erroris poſtulatum ex epiſtola ad Sergium, ùt habetur *actione 13.* Sed hunc quod attinet, multa & graviſſima ſunt, quæ perſuadeant, Concilium hoc ſextum Græcâ fide corruptum mendacio fuiſſe, quod apud Græcos jam in morem tranſierat, ùt patet ex hac ipſa ſexta Synodo *action. 12. & 14.* ubi Patres obſervant, quintam Synodum ſæpius corruptam eſſe. Et *ſeſſ. 8.* Macarius Archiep. Antiochenus non imprudenter ſolùm, ſed etiam glorianter fatetur, Patrum ſcripta à ſe corrupta fuiſſe, quòd opinioni ſuæ ſtabiliendæ id opportunum crederet. Et in Concilio Florentino Julianus Cardinalis conqueſtus eſt in epiſtola dogmatica Agathonis, ubi dicitur: *Spiritum ſanctum ex Patre Filioq; procedere,* fuiſſe à Græcis illam vocem, *Filioq;*, ſubductam. Et B. Gregorius *l. 5. epiſt. 14.* ad Narſem ſcribit: *Concilia Chalcedonenſe & Epheſinum corrupta fuiſſe.* Idemque ait B. Leo *Epiſt. 81. ad Paleſtinos Tom. 2. Concil. editionis Veneta.* Vide etiam Anaſtaſium *præfatione in octavam Synodum:* ut proinde mirum haud ſit, toties falſi compertos aliquid ſimile in Honorium auſos eſſe, maximè cùm ipſius Honorij epiſtolæ extent: una *act. 12.* altera *act. 13.* in quibus duas voluntates apertè confitetur: nomina tamen unius aut duarum operationum ſilentio tegi vult; ne, quod evenit, novo incendio eſca daretur. Ipſe Agatho in Epiſtola Synodali, quam Concilium *Act. 12. & 14.* tantopere celebravit, intrepidus dicit: *Nullum Anteceſſorum ſuorum hæreſi junctum fuiſſe.* Et planè vix credi poteſt, Synodum Oecumenicam, quæ ne ultimum quidem Epiſcopum niſi accuſatum, auditum, convictum, omnique ſolemnitatum apparatu, & ne tunc quidem ſine gemitu damnaverat, ùt in Neſtorio patuit alijſque, voluiſſe in Pontificem Max. ſine accuſatione, ſine teſtibus & examine, & jam prædefunctum, ſententiam præcipitare, ex duabus epiſtolis, in quibus tamen non tantùm hæreſin, cujus accuſabatur, non docebat, ſed expreſsè contrarium, adhibitis novo ſchiſmati declinando prudentiſſimè cautelis. Sed quidquid de hoc ſit, quæ apud Bellarminum *l. 4. de ſumm. Pontif. c. 11.* & Baronium ad *Annum DCLXXXI.* videri poſſunt; etiamſi demus Honorium in privata illa ad Sergium Epiſto-

Epiſtola hæreſin docuiſſe, nihil contra nos ſequitur, qui infallibilitatem ſummo Pontifici aſſerimus, non ùt privato Doctori, ſed ùt publicè, & ex cathedra docenti, de quo inferiùs.

Multa in hoc Concilio relicta ſummæ in Romanis Pontif. poteſtatis argumenta: nam *primò* Conſtantinus epiſtolis ad Donum Pontificem Maximum titulum præfigit: *Sanctiſſimo & Beatiſſimo Archiepiſcopo antiqua noſtra Roma & univerſali Papa, &c.* Et in Epiſtola ſynodali ad Agathonem, quæ habetur ad finem *actionis 18.* vocant illum: *Univerſalem Principem Paſtorum*: & in epiſtola ſynodali à Concilio ad eundem Agathonem ſcripta, quæ habetur inter epiſtolas Leonis II. poſt ſextam ſynodum vocant: *Prima ſedis Antiſtitem univerſalis Eccleſia ſtantem ſupra firmam fidei petram. Secundò*, tantùm abeſt, ut ſummus Pontifex Concilij ſententiam velut ſuperioris exſpectaverit, ſeque illi ſubmiſerit, quin potiùs exemplo Leonis in Epheſino & Chalcedonenſi Concilijs, regulam illis præſcribit, ſecundùm quam credere & definire debeant, vetatque à ſententia Romani Pontificis vel latum unguem deflectere; cujus mandato & Concilium paruit, tantumque abfuit, ut reclamaret, diceretque: *Concilium dare leges, & credendi normam, non accipere debere*; ut potiùs ſummis laudibus efferret, ſic enim in epiſt. ad Auguſtos loquitur: *Apud homines in medio gentium poſitos quomodo ad plenum poterit inveniri ſcripturarum ſcientia, niſi qua regulariter à Sanctis, atq; Apoſtolicis prædeceſſoribus, & venerabilibus quinque Concilijs definita ſunt, cum ſimplicitate cordis & ſine ambiguitate conſervemus &c.* Et paullo pòſt: *Teſtimonia aliquorum SS. Patrum, quos hæc Apoſtolica Chriſti Eccleſia ſuſcipit, cum eorum libris tradidimus, ut ex his duntaxat ſatisfacere ſtudeant, quid hæc ſpiritalis Mater eorum, ac à Deo propagati Imperij Apoſtolica Chriſti Eccleſia credat & prædicet. Licentiam proinde eis dedimus, ut apud tranquilliſſimum veſtrum Imperium, dum juſſerit ejus clementia ſatisfaciendi, in quantum eis duntaxat injunctum eſt, ut nihil profectò præſumant augere, minuere, vel mutare; ſed traditionem hujus Apoſtolicæ Sedis, ùt à prædeceſſoribus Apoſtolicis Pontificibus inſtituta, ſinceriter enarrare, &c.* Et infrà: *Ut autem Veſtra divinitùs inſtructa pietati, quid Apoſtolica noſtra fides contineat, breviter intimemus, quam percepimus per Apoſtolicam, Apoſtolicorumq; Pontificum traditionem & ſanctarum quinq; generalium ſynodorum, per quas fundamenta Catholicæ Eccleſiæ firmata ſunt, &c.* Et infrà: *Hæc Apoſtolica ejus Eccleſia nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt, cujus auctoritatem utpote Apoſtolorum omnium Principis*

pis ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia (NB.) *& univerſales ſynodi fideliter amplectentes in cunctis ſecuta ſunt; omneſq; venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi, per quam & probatiſſima Eccleſiæ Chriſti luminaria claruerunt, & Sancti quidem Doctores Orthodoxi venerati atq; ſecuti ſunt, hæretici autem falſis criminationibus, ac derogationum odijs inſecuti.* Et infrà: *Hæc eſt enim veræ fidei regula, quam defendit hæc ſpiritualis Mater Veſtri tranquilliſſimi Imperij, & Apoſtolica Chriſti Eccleſia tenuit, quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis numquam erràſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſed ut ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus illibata finetenus permanet, ſecundùm ipſius Domini Salvatoris pollicitationem, quam ſuorum Diſcipulorum Principi fatus eſt: ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & aliquando converſus confirma fratres tuos. Conſideret itaque Veſtra tranquilla Clementia, quod Apoſtolici Pontifices meæ exiguitatis prædeceſſores confidenter feciſſe ſemper cunctis eſt cognitum.* Et infrà poſt expoſitam Romanæ Eccleſiæ de fide ſententiam ad finem epiſtolæ: *Propterea,* inquit, *piiſſimi, & à Deo inſtructi Domini filij, ſi hanc ſanctarum ſcripturarum, venerabilium ſynodorum dogmatis regulam Conſtantinop. Præſul Eccleſiæ tenere nobiſcum ac prædicare delegerit, pax multa erit diligentibus nomen Dei, ſin autem novitatem amplecti maluerit, & alienis ſeſe irretire doctrinis, ipſe noverit, quòd de tali contemptu in divino Chriſti examine ſatisfaciet apud judicem omnium, qui in cœlis eſt.* Et in epiſtola ad ſynodum, *Credimus,* inquit, *quia, quod paucis raroq; conceſſum eſt à Deo, veſtro imperio concedetur, & per ipſum Catholicæ noſtræ fidei ſplendidiſſimum in omnium mentibus emicet lumen, quod ex veri luminis fonte per miniſtros B. Petrum & Paulum, eorumq; diſcipulos & Apoſtolicos ſucceſſores gradatim uſq; ad noſtram parvitatem Dei opitulatione ſervatum eſt, &c.* Et infrà: *Perſonas autem de noſtræ humilitatis ordine prævidimus dirigere ad veſtræ fortitudinis veſtigia, quæ omnium noſtrûm ſuggeſtionem, in qua, & Apoſtolicæ noſtræ fidei Confeſſionem prælibavimus, offerre debeant, non tamen* (NB.) *tanquam de incertis contendere, ſed ut certa atq; immutabilia compendioſa definitione proferre, ſimpliciter obſecrantes, ut hæc eadem omnibus prædicari, atq; apud omnes obtinere jubeatis, &c.* Huic epiſtolæ ſic à Patribus acclamatum eſt *actione 18. Summus autem nobiſcum concertabat Apoſtolorum Princeps; illius enim imitatorem & Sedis ſucceſſorem habuimus fautorem: charta & atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur.* Et Conſtantinus *in Epiſt. ad Synodum Apoſtolicæ Sedis antiquæ Romæ: Idcircò & omnes conſonantes mente & linguâ,* con-

concredimus & ſimiliter confeſſi ſumus, & tanquam ipſius divini Petri vocem, Agathonis relationem ſupermirati ſumus.

Tertiò. Act. 18. In epiſtola Conſtantini ad ſynodum Romanam de Macario Antiocheno alijsque hæreticis, qui videntur Sedem Apoſtolicam appellâſſe, hæc habentur: *Univerſalis Conventionis communi ſententiâ de ſacerdotali dignitate repulſi ſunt, & probationi ſanctiſſimi Papæ traditi ſunt.* Et in epiſtola Conſtantini ad Leonem: *Ipſi autem ſcriptis precibus Serenitatem noſtram communiter omnes deprecati ſunt, ut ſe ad Veſtram Beatitudinem mitterimus. Sic igitur fecimus, eosq; ad vos miſimus, veſtro paterno judicio omnem ipſorum cauſam permittentes.*

Quartò. Leo II. Pontifex Concilium ſextum confirmat auctoritate Apoſtolicâ (quod utique ſuperioritatem ſignificat, nemo enim inferior auctoritatem in Superiorem exercet) jubetque paris auctoritatis eſſe cum alijs quinque Oecumenicis, & qui in eo convenerunt Epiſcopi, alijs SS. Patribus annumerati. Verba Leonis ſunt in Epiſtola ad Conſtantinum, quæ habetur poſt acta Concilij: *Idcirco & nos, & per noſtrum officium hæc veneranda ſedes Apoſtolica concorditer ac unanimiter, his quæ definita ſunt ab ea, conſentit, & beati Petri auctoritate confirmat, ſicut ſupra ſolidatam Petram, qui Chriſtus eſt, ab ipſo Domino adeptus firmitatem, propterea ſicut ſuſcepimus atq; firmiter prædicamus ſancta quinque univerſalia Concilia, Nicænum, Conſtantinopolit. Ephcſinum 1. Chalcedon. & Conſtantinop. quæ & omnis Chriſti Eccleſia approbat & ſequitur: ita & quod nuper in regia Urbe pro veſtra ſerenitatis adniſu celebratum eſt ſanctum ſextum Concilium, ut eorum pediſſequi interpretes, pari veneratione atq; cenſura ſuſcipimus, & hoc cum eis dignè connumerari, tanquam unâ & æquali Dei gratiâ congregatum, decernimus: & qui in eo fideliter convenerunt Chriſti Eccleſiæ Sacerdotes, inter ſanctos Eccleſiæ Patres atq; Doctores adſcribendos, æquè cenſemus. Nam & iſtis, ſicut & illis, idem Dei ſpiritus ſalutem animarum operatus eſt.*

IX. *Anno Chriſti DCCLXXXVI.* Septima Oecumenica Synodus Conſtantinopoli aperta: ſed Prætorianis militibus omnia turbantibus, & Patres & Concilium Nicæam translatum; unde & Nicæni ſecundi nomen adeptum. Convenit auctoritate Hadriani I. Pontif. Max. ad preces Conſtantini, & Irenes Imperatorum, ùt patet ex litteris Impp. ad Hadrianum datis apud Anaſtaſium *in præambulis ad hoc Concilium.* Numerus Epiſcoporum 350. Legati ab Hadriano miſſi quatuor. Cauſa vocandi Concilij hæreſis Iconoclaſtarum,

ſtarum, qui jam dudum bellum SS. imaginibus intulerant. Ejus origo hæc fuit. Duo Hebræi Impoſtores futurorum præſcientiam mentiti, eamque aliquoties aut caſu, aut malis artibus adepti, Izeto Arabum Regi promiſerant, diu & feliciter regnaturum, ſi edicto pœnisque propoſitis imaginum cultu Chriſtianos arceret. Rex vitæ regnique avidus edictum proponit, & pœnis armat. Vix edictum pependerat, & Regem vanè deluſum mors abſtulit. Impoſtores ad necem quæſiti in Iſauriam abeunt. Illic dum ardente ſole ad fontem procumbunt, æſtum levaturi, non procul ſe juvenis oſtentat, qui jumento, quod agebat, onere levato, Hebræis ſe adjungit, auram & prandium unà capturus. Illi adoleſcentem, diu & ſtupentibus ſimiles intuiti, obſervatoque, præter florem juventæ formamque, radio quodam majeſtatis ex vultu micantis, & tenui fortuna majoris, imperium illi prædicunt: eâ tamen conditione, ut juramento promitteret, ſe voti aliquando potitum, quæ peterent, facturum eſſe: fides à juvene tanti vaticinij pleno, & gaudio vix pari abundè obſtricta, & in proxima B. Theodori æde juramento aucta: Paullo pòſt militiæ adſcribitur, & per omnes gradus virtute & fortunâ provectus, imperium aſſequitur electione Theodoſij Auguſti, qui mundi & regni pertæſus in Monaſterium ſe abdiderat. Cononis nomen in Leonis mutavit, & à Patria Iſaurius eſt appellatus. Adſunt Hebræi Augures, & præmium vaticinij poſcunt, nec aliud, quàm ut imagines aboleret: illis enim cultum à populis adhiberi Deo debitum: hoc ſi faceret, perpetuas illi victorias fore, vitamque diuturnam, & ſupra votum felicem: Leo ex priori vaticinio poſterius æſtimans, & fide inſuper juramento adſtrictâ, rem diu meditatus, & metu turbarum tegens, tandem in apertum educit, & bellum imaginibus toto imperio denuntiat, pœnisque & tormentis urget, graviſſimâ in Catholicos concitatâ perſecutione. Tenuit tempeſtas, ſævijtque multos annos ſub Leonis & Copronymi dominatu, donec Conſtantino & Irene rerum potitis, pax reddita, & Concilium ſeptimum Niceæ indictum. Advertendum eſt, inter alios Iconoclaſtarum errores etiam illum fuiſſe, quòd dicerent, ſacram Euchariſtiam non eſſe verum Corpus & ſanguinem Chriſti, ſed ejus tantùm imaginem. De quo V. *Act.* 5. & P. Maymb. *Hiſtoria Iconocl. l.* 3. circa finem. Hæc origo Iconoclaſtarum fuit, qui hoc Concilio damnati.

Multa

Multa in hoc Concilio pro S.Pontifice. *Quòd* neget poſt definitiones Summorum Pontificum ullum amplius de SS. imaginibus dubitandi locum eſſe: *quòd* Concilio modum legesque agendi Pontifex præſcribat: *quòd* vetet limites à Summis Pontificibus fixos moveri: *quòd* primarij Concilij Patres velut de re neceſſaria interrogentur, an epiſtolam dogmaticam Hadriani recipiant? & alia multa, quæ ex ipſis actis audire præſtat. Sic ergo in Ep. Hadriani ad Auguſtos habetur: *Vos autem maximè in traditione orthodoxa fidei Eccleſiæ B. Petri & Pauli principum Apoſtolorum acquieſcetis, eamq́ amplectemini, quemadmodùm à ſuperioribus Imperatoribus factum eſt, qui Vicarium ejus ex toto corde dilexerunt. Quapropter veſtra quoq́ à Deo data majeſtas, Sanctiſſimam Romanam Eccleſiam principum Apoſtolorum, quibus à Deo ipſo data eſt poteſtas ſolvendi & ligandi peccata, cum in cœlo, tum in terra, honorabit. Ipſi ſcilicet Regni veſtri propugnatores erunt, cunctasq́ barbaras nationes pedibus veſtris ſubjicient, ut quocumq́ ire perrexeritis, victores vos declarent. Hi ſiquidem Principes Apoſtolorum ſunt, qui Catholicam Orthodoxam fidem auſpicati, per ſcripta quidem veluti legibus latis fidem ſuam ſervandam præceperunt: omnibus ſcilicet, qui in ſedes illorum ſucceſſuri erant, & in fide eorum usq́ ad conſummationem ſæculi permanſuri, atq́ ita noſtra ſervat Eccleſia, & ſanctas eorum figuras veneratur, unde in hunc usq́ diem venerandis horum imaginibus Eccleſia noſtra ornatæ, ac conſpicua ſunt.* Et infrà: *Si verò impoſſibile eſt hæreticorum veſania, pro incredulitate ipſorum, ipſas ſacras ac venerandas imagines ſine Synodi actione in priſtino erigere ac confirmare ſtatu, & noſtros ſacerdotes pro ejuſcemodi pia operatione veſtra cupit ſereniſſima Imperialis potentia accerſire, ſicut in veſtris fertur imperialibus juſſionibus, imprimis pſeudoſyllogus ille, qui ſine Apoſtolica ſede enormiter, nequiter, irrationabiliter contra Sanctorum Patrum traditionem de ſacris imaginibus actus eſt, anathematizetur, præſentibus miſſis noſtris: & tunc ſicut antiquitùs mos extitit, jurejurando veſtra piiſſima ac tranquilliſſima poteſtas unà cum Domina Auguſta Imperij veſtri genitrice, ſeu ejuſdem Regiæ urbis Patriarcha, necnon & cuncto ſenatu corporale tribuentes ſacramentum, verbum commonitorium ſicut antiquitùs, pia ſacra nobis dirigere veſtra dignetur imperialis poteſtas, quòd non eſt apud vos partis cujuſlibet favor aut defenſio, ſed æqualitatem utriusq́ partibus conſervabitis, nullatenus neceſſitatem facientes; in quocumq́ capitulo eis, qui à nobis diriguntur, quoquo modo, ſed omni honore, cum competenti munificentia & ſuſceptione dignos eos habebitis. Et ſi quidem utriq́ convenerint, ecce bene: ſi autem minimè convenerint, iterum cum omni humanitate ad nos dirigere ſatagetis.*

getis. Et epiſtola Hadriani ad Tharaſium Patriarcham: ***Cujus etiam ſedes per totum terrarum orbem primatum obtinens lucet, omniumq́; Eccleſiarum Dei caput exiſtit. Unde & ipſe B. Petrus Apoſtolus, Dei juſſu Eccleſiam paſcens, nihil omnino prætermiſit ſed ubiq́; principatum obtinuit, & obtinet: cui etiam & noſtra Beata, & Apoſtolica Sedi, quæ eſt omnium Eccleſiarum Dei caput, velim Beata Veſtra Sanctitas ex ſyncera mente & toto corde agglutinetur, utpote quæ revera ſit rectè ſentiens, & pietatis incorrupta conſervatrix. Hoc ſacrificium primum Omnipotenti Deo exhibeatur. Veſtraq́; Beatitudo magnos & piiſſimos noſtros Imperatores ſupplicibus verbis admonebit, ut Eccleſia noſtra veſtigia ſequentes coram Deo, & horribili ejus judicio, venerandas imagines in regia civitate, & omni loco in antiquum ſtatum reſtituendas curent, jubeantq́;: nimirum ſervantes traditionem hujus Sanctiſſimæ Noſtræ Romanæ Eccleſiæ.*** Et *Act. 2.* Legati Apoſtolici poſt lectam dogmaticam ſummi Pontif. ſic Patriarcham alloquuntur: ***Petrus & Petrus piiſſimi presbyteri, & locum tenentes ſanctiſſimi Papæ Veteris Romæ Hadriani dixerunt: Dicat nobis Beatiſſimus Patriarcha regiæ urbis Tharaſius, conſentitne litteris ſanctiſſimi Papæ Veteris Romæ, an minùs?***

Tharaſius ſanctiſſimus Patriarcha reſpondit: ***Cui Chriſti lumen circumfulſit, quiq́; nos per Evangelium generavit Paulus, verè divinus Apoſtolus Romanis ſcribens, & ſtudium ſinceræ fidei eorum erga Deum verum noſtrum exoſculatus, ſic inquit: Fides veſtra prædicatur in univerſo orbe hoc. Hoc teſtimonium & nos inſequi par eſt, temerariumq́; repugnare arbitramur. Quam ob rem Hadrianus Veteris Romæ primas, & teſtatorum Principum ſucceſſor, clarè, & verè, cùm ad Imperatores noſtros, tum ad noſtram mediocritatem, mihi ſcripſiſſe videtur, conſtabilivitq́;, & rectam eſſe declaravit Catholicæ Eccleſiæ antiquam traditionem.***

Ob id nos per ſcripturam inquirendo, argumentando & demonſtrando exquirentes, & Patrum quoq́; præceptis imbuti, ſic confeſſi ſumus, confitemur & confitebimur, concordamus, & vim litterarum lectarum confirmamus, & imaginum picturas ſecundùm priſcam Patrum noſtrorum traditionem recipimus, & has deſiderio noſtro adoramus, ùt in nomine Chriſti Dei noſtri, & intemeratæ Dominæ noſtræ Deiparæ Virginis, ſanctorumq́; Angelorum & omnium Sanctorum factas. Sed apertis verbis teſtamur nos duntaxat in unum Deum verum, latriam (hoc eſt, cultum) & fidem noſtram referre & reponere.

Sancta Synodus dixit: ***Univerſa ſancta Synodus ſic credit, & ſic docet.*** Et paullo pòſt: ***Iidem Legati ſacram ſynodum eodem modo interrogant: Petrus & Petrus Deum amantiſſimi Presbyteri, legati Apoſtolicæ Cathedræ,***

dræ, dixerunt: Dicat nobis ſacra ſynodus, num recipiat ſanctiſſimi Papa veteris Romæ litteras, an minùs?

Sancta Synodus reſpondit: *Sequimur, recipimus, & probamus.* Et in epiſtolis à monachis Palæſtinæ ad Tharaſium datis, quas ex Anaſtaſio Baronius recitat *ad annum DCCLXXXV. n. 47.* circa finem. *Hoc autem ſubtiliùs eſt conſiderandum, etiam ab ipſa ſacra ac venerabili ſexta ſynodo, in qua nullus eorum, qui per idem tempus, in his partibus Epiſcopi erant, conveniſſe repertus propter nefariorum hominum dominatum: ſed nullum ex hoc ſanctæ adhæſit ſynodo præjudicium, neque ſecuta eſt prohibitio aliqua ſtatuendi, & manifeſta faciendi recta dogmata pietatis, præcipuè cùm ſanctiſſimus Apoſtolicus Papa Romanus concordaverit, & in ea inventus ſit per Apocryſarios ſuos.*

Hæc, niſi fallimur, ſatis oſtendunt, quanta ſit Romanorum Pontificum ſupra Concilium auctoritas, quantumque ſeptima hæc Oecumenica ſynodus illis detulerit.

X. *Anno DCCCLXIX.* Initium factum octavæ Oecumenicæ ſynodo auctoritate Hadriani II. Papæ, imperante Conſtantinopoli Baſilio Maced. ubi & ſynodus habita. Legati à Pontifice tres, Donatus Oſtienſ. Stephanus Nepeſinus Epiſcopi, & Marinus Diaconus. Epiſcopi, qui Concilio aſſederunt 102. Cauſa convocati Concilij ſchiſma cruentum & pertinax Photij contra S. Ignatium Patriarcham Conſtantinopol. cui extinguendo Patres convenerunt. Origo & progreſſus hic fuit. Michaël tertius Imperator cùm ephebis exceſſiſſet, in omnem licentiam & voluptatem mergi cœpit, tutoribus aut amotis, aut ſublatis, contemptâque Theodorâ Matre Regni Curatrice. Succeſſit in gratiam Imperatoris Bardas avunculus, qui, ut artificio jam aulicis noto, habenas Imperij ſolus occuparet, juvenis aliàs præcipitis animum in omne flagitium, genusque voluptatum impulit, ipſe interim Imperij potens, effeminato jam Auguſto, & in otium ac delicias effuſo. Et ut ſolus regnaret, amoti procul extinctique, qui creſcentem auctoritatem inumbrare poſſent. Inter illos etiam Auguſta truncatâ comâ in monaſterium acta, quòd filium Bardamque flagitijs infames patienter haud ferret. Supererat Ignatius Patriarcha, ſanctitate & doctrinâ illuſtris, & ideò Bardæ & Michaëli gravis, quòd illius virtute ex oppoſito micante perſtringi ſe crederent, nec patienter ægris oculis ſolem admitterent. Hunc perdendi hæc occaſio ſe obtulit. Rogaverat aliquoties

& ſuo & Auguſti nomine Bardas Ignatium, velaret Imperatricem; jam Aulâ excluſam, & monaſterio addictam: negavit Ignatius, nec enim invitam aliquam velari poſſe, multoque minùs Imperatricem Orbis aliquando, nunc ſui arbitram. Hinc primi ignes, mox incendium ſecutum. Deamabat Bardas nurum, defuncto marito viduam, eoque conſuetudo proceſſerat, ut maritum potiùs, quàm amantem referret, nam & Conjugem ejecerat, Amicam in thalamum recepturus, niſi obſtaret Ignatius; hic ubi monendo precandoque nihil profeciſſet, videretque inſuper, Conſtantinopolim ſcandalo plenam ex inceſtis nuptijs, ad ferrum confugit, quo ſi ægro non poſſet, ſaltem publico mederetur, ne lues & exemplum vagari permiſſum etiam alios tangeret. Die tribus Regibus ſacrâ, quæ apud Græcos celeberrima eſt, proceſſerat in templum Imperator, & Bardas in comitatu primus. Patriarcha, jam ingredi parantem Bardam indignantis geſtu, vultuque ad ſeveritatem compoſito, ingreſſu arcet, ſacriſq; interdicit, nec enim ſe permiſſurum, die tam ſacrâ, hominis tam impij profanique ſacrilegio, Eccleſiam fœdari. Perculit hominem ſacerdotis Imperium, multoque magis palàm, apertoque ſole, & in Græciæ totius conſpectu illata contumelia. Hinc totus in vindictam accingi. Perſuadet Imperatori, Ignatium nova moliri, & præſentis Imperij pertæſum aliud meditari: illum regij ſanguinis ſupereſſe, fortunæ, quâ exciderat, necdum oblitum: ideò Theodoram Imperij Curatricem, velum reſpuiſſe, ut Ignatio præludente, in Thronum rediret: hoc incolumi & vicino, ſemper Michaëlem in lubrico fore. Facilè hæc credita, Patriarchâ jam exoſo, cui exilium dicitur in Terebinthum Inſulam. Et ſedes Conſtantinopolitana Photio delata, homini nobilitate, officijs, & favore Principis facilè primo, & in quo dubites, plùs vitia an virtutes valuerint: Affinitate Imperatorem attingebat, hujus ſorore Irena, in illius fratrem, matrimonio collocata: ſtudijs militaribus, belloque inſignis: ſed imprimis regendi imperandique artes ſtudio, natura, primiſque Regni officijs in miraculum uſque edoctus: omni etiam litterarum genere excultus Poëſin, Rhetoricam, Philoſophiam, Medicinam, Aſtrologiam, & quidquid humano ingenio pervium eſt, callere, ijsque totas noctes inſomnes dare, Oraculo quàm homini ſimilior; hinc omnium veneratione cultus amatusque: ſed tot animi & naturæ dotes ambitio corruperat, cui uſque adeò indulſit, ut tandem humanâ

manâ induſtriâ, qua tantùm valebat, conſumptâ, etiam magos adhiberet. Hoc Auctore conflatum illud Orientis ſchiſma, quo tandem Græcorum & Eccleſia & Imperium concidit. Photius ergo, ùt dicebamus, Monachus, Anagnoſtes, Subdiaconus, Diaconus, Sacerdos, & Patriarcha factus, ex milite & aulico, intra ſex dies, in Patriarcham evaſit.

Gregorius Syracuſis Epiſcopus, ſed ſacris jam dud m interdictus, novum Patriarcham inauguravit, Ignatij amicis partim pulſis, partim, ùt ſolet, in emergentem ſolem intentis.

Nicolaus I. re intellecta, Legatos Conſtantinopolim mittit, qui aut pœnis, & 100. dierum carcere, aut ingentibus promiſſis capti, corruptique in ſynodo 318. Patrum Photio dignitatem confirmant, abrogantque Ignatio Sedem Apoſtolicam appellanti, ùt habetur in libello Ignatij.

Hæc ubi Nicolaus I. explorata habuit, Photium damnat, privatque dignitate, & Ignatium reſtituit: hinc omnes à Photio diſcedere: quod ille impatientiſſimè ferens, Michaëlis & Bardæ Cæſaris potentia ferox, omnia pœnis, exilijsque miſcet, coactaque Synodo mentitisque ſuffragijs mille, cùm ferè omnes repugnarent, in Pontificem anathema dicit: omnesque qui ad ſe aut litterarum, quibus unicè florebat, aut negotiorum causâ fluebant, juramento in partes ſuas trahit, & cauſam, quam ratione non poterat, numero firmat. Paullo pòſt Bardas, in caſtris juſſu Imperatoris obtruncatur: cauſa mortis partim æmulorum invidia, Baſilij præſertim poſteà Imperatoris: partim ambitio, quâ creditus eſt Imperium meditari, adeò contempto Imperatore, ut hujus caſtra in planum collocaret, hoſtibus expoſita: ſua in collem ſitu, & natura præmunitum, quæ illi cauſa cædem maturavit, quamvis ad genua Imperatoris provoluto. Ferunt Bardam inſidias præſenſiſſe, illique expeditionem recuſanti, fidem juramento factam, calamis Chriſti ſanguine intinct s: Paullo pòſt ſecuta Imperatoris Michaëlis mors, à Baſilio, cùm vino epulisque indormîſſet, oppreſſi: Photius in Monaſterium truſus, Ignatius poſt novem exilij & certaminis annos, Patriæ & Sedi redditus, & ſecundo poſthæc anno, octava Synodus, & quarta Conſtantinopolitana agi cœpta, in qua damnatus Photius ejusque ſcripta flammis tradita: nec ideò tamen finitum ſchiſma: nam Photius cum Baſilio, quem ſuppoſito vaticinio mirè deceperat, in gratiam redijt,

extin-

extinctoque Ignatio in Patriarchatum ſucceſſit, impetratâ à Joanne VIII. Pontifice Max. prætextu componendi ſchiſmatis, confirmatione: & tandem à Leone Imperatore, quòd crederetur cum Santabareno Epiſcopo, magicis artibus infami, nova moliri, in monaſterium truditur. Hic eſt ergo ille Photius, cujus à Romano Pontifice defectioni Græcia amiſſum Imperium & fidem debet, nec enim cum ſuo auctore ſepultæ ſunt diſcordiæ, ſed ſæpius compreſſæ gliſcentesque, tandem Imperio exitium attulêre.

In hac octava Synodo multoties, multisque modis Romani Pontificis in Concilium auctoritas micuit. Negant enim Legati ſedis Apoſtolicæ, ſe unquam univerſalis Concilij judicio ſubjectos fuiſſe; quantò minùs illorum Principalis Romanus Pontifex? Deinde Hadrianus more & exemplo aliorum Pontificum, ùt vidimus, Concilio modum legesque imponit, imperatque conditiones, cum quibus Photius judicari debeat, ejusque fautores admitti rejicíve: præſcribitur regula fidei, in quam jurare debeant: jubentur Statuta & Decreta ſummorum Pontificum, tamquam regulas fidei certiſſimas admittere: idque univerſali Concilio non tantùm audiente & conſentiente, ſed etiam poſitivè probante. Pontifex iterum Concilio non exſpectato, ejusque ſententiâ, Photium prædamnat, idemque à Concilio fieri mandat. Qui libello à ſummo Pontifice miſſo non ſubſcribunt, à Synodo non admittuntur. Solus Pontificis Legatus Photio ſcipionem, quo Epiſcopi more nitebatur, adimi jubet: & denique expreſsè & conceptis terminis *Act. 10.* definitur, ſummum Pontif. ne quidem à Concilio univerſali judicari poſſe, & habetur *c. definimus d. 22.* Ubi adverte, hoc primò fuiſſe in octava Synodo expreſsè definitum, quia tunc maximè auctoritas Romani Pontificis fuerat à Photio impugnata; Hæc omnia noſtro quidem judicio tam apertè oſtendunt, Papam Concilio ſuperiorem eſſe, ut ſi quis neget, ab eo quærendum ſit, quid ergo ſit eſſe Superiorem, & qui ſint actus, & characteres Superioris, quos Romani Pontifices in Concilijs non exhibuerint? Et ne aliquid eorum, quæ diximus, in dubium vocetur, audiamus ipſa Concilij acta.

Cùm rogarentur Legati Sedis Apoſtolicæ mandatum Pontif. Hadriani, Synodo exhibere, reſponderunt: *Hoc nos non invenimus in univerſali Synodo factum, ut Vicarij Senioris Romæ à quolibet perpendantur, utrùm talem exiſtimationem habeant.* Et Hadrianus in Epiſt. ad Baſilium Augu-

Auguſtum, quæ habetur *Act. 1.* & in Synodo recitata eſt, ſic loquitur: *Volumus per noſtra pietatis induſtriam, Conſtantinopoli numeroſum celebrare Concilium, cui noſtri quoq; miſſi præſidentes, & culparum perſonarumq; differentias liquidò cognoſcentes (juxta quod in mandatis acceperunt) ſingulorum liberè diſcretiones exerceant: in quo ſacrato cœtu execrandi vanitatis Concilij, quod adversùs hanc ſedem actum eſt, cuncta decernimus exemplaria, à poſſeſſoribus ſuis ablata, contemplantibus cunctis igne cremari, ne ſupereſſe apud quemlibet ex his omnibus ſaltem unum jota, vel unum apicem, niſi quis totius Clericatus, immo totius nominis Chriſtiani, anathemate perculſus, carere voluerit.* Et paullo pòſt recitatus libellus Româ miſſus à Pontifice, cui omnes ſubſcribere tenerentur, qui ſic habet.

Anathematizamus omnes hæreſes ſimul cum Iconomachis. Anathematizamus etiam Photium, qui contra ſacras regulas, & ſanctorum Pontificum veneranda decreta repentè de curiali adminiſtratione, ſæculariq; militia ſublatus, ſuperſtite Ignatio Patriarcha, in Conſtantinopolitana eſt pervaſoriè, immo tyrannicè à quibusdam ſchiſmaticis, vel anathematizatis, atq; depoſitis, inſtitutus Eccleſia, donec Sedis Apoſtolicæ ſanctionibus inobediens perſeverans, ejus ſententiam tam de ſe, quàm de Patriarcha noſtro Ignatio ſpreverit, & conciliabuli acta, quod ſe auctore contra Sedis Apoſtolicæ voluntatem congregatum eſt, anathematizare diſtulerit. Sequimur autem ſanctam ſynodum, & amplectimur, quam beatæ recordationis Papa Nicolaus, cui & ipſe Domine coangelice ſumme Pontifex Hadriane ſubſcripſiſti, ante ſacratiſſimum Petri, Apoſtolorum eximij corpus celebravit: ſimul & quam tu ipſe nuper ibi egiſti, & omnia, quæ in eis ſtatuta ſunt, ſecundùm decreti veſtri moderationem venerabiliter conſervabimus, recipientes, quos recipiunt, & damnantes omnes, qui in illis damnati ſunt, & præcipuè jam dictum Photium, & Gregorium Syracuſanum, parricidas videlicet, qui contra ſpiritalem Patrem ſuum linguas eximere minimè formidârunt, atq; perſeverantes in ſchiſmate ſequaces eorum, nec non & qui in illorum communionis ſocietate permanſerint.

Sancta Synodus dixit: *Omnibus placet libellus, à Sancta Romanorum Eccleſia expoſitus.*

Et *actione 7.* Ingreſſus eſt Photius ad ſynodum baculo innixus, quem ab eo Marinus Vicarius Romanus juſſit auferri, dicens: *Baculus ſignum eſt dignitatis Paſtoralis, quod hic habere nullatenus poteſt, quia lupus eſt, non paſtor.*

Et paullo pòſt: *Mox recitata ſunt geſta ſynodi, quæ facta eſt ab Hadriano Romanorum Papa ſuper promotione Photij.* In tertia autem

 epiſto-

epiſtola Hadriani ad Synodum hæc habentur: *Romanorum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicâſſe legimus, de eo verò quemquam judicâſſe non legimus. Licèt enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolum licitum eſt minoribus majorum ſuorum motibus reſiſtere, vel pravos ſuos ſenſus liberè reſpuere: quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec ceterorum Antiſtitum cuipiam de eo quamlibet fas fuerit proferre ſententiam, niſi ejusdem primæ ſedis Pontificis conſenſu.*

Et Nicolaus in Epiſtola ad Michaëlem Imperatorem, quæ habetur *Tom. 3. Conciliorum* circa finem: *Non ergo dicatis, non eguiſſe vos in cauſa pietatis, Romana Eccleſia, quæ collecta Concilia ſuâ auctoritate firmat, ſuâ moderatione cuſtodit. Unde quædam eorum, quia conſenſum Romani Pontificis non habuerunt, valitudinem perdiderunt. Quomodo non egeat qualibet Synodus Romanæ ſedis, quando in Epheſino latrocinio cunctis Præſulibus & ipſis quoque Patriarchis prolabentibus, niſi magnus Leo, imitator ſcilicet illius Leonis, de quo ſcriptum eſt: Vicit Leo de tribu Juda, divinitus excitatus, os aperiens, totum orbem, & ipſos quoque Auguſtos concuteret, & ad pietatem commoneret, Religio Catholica penitùs corruiſſet; nam in cauſa ſacrarum imaginum, ante ſanctiſſimum Methodium, quin immo, & ante Synodum in Nicæa ſub Irene congregatam, cùm adhuc hoc ſchiſma noviter eſſet exortum, & Conſtantinopolitanos penè cunctos more peſtilentiæ invaſiſſet, Romani Præſules, Gregorius inter ceteros & Stephanus, convocatis Epiſcopis Occidentalium regionum, inveniuntur fortiter dimicâſſe, & hoc funditùs condemnâſſe.*

Et in *eadem Epiſt. §. Sed his tandem: Quoniam cùm ſecundùm Canones, ubi eſt major auctoritas, judicium inferiorum ſit deferendum, ad diſſolvendum ſcilicet, vel ad roborandum: patet profectò, Sedis Apoſtolicæ, cujus auctoritate major non eſt, judicium à nemine fore retractandum, neq; cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerunt. Ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus. Juxta quod & Bonifacius atq; Gelaſius ſanctiſſimi Præſules, non ſuis adinventionibus, ſed Eccleſiæ Romanæ conſuetudinem non ignorantes, dicunt: Bonifacius quidem Ruſo & ceteris Epiſcopis per Theſſaliam & alias provincias conſtitutis, ſcribens: Nemo, ait, unquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractare, manus obvias audacter intulit. Nemo in hoc rebellis extitit, niſi qui de ſe voluit judicari. Gelaſius autem in commonitorio, Fauſto Magiſtro fungenti legatione Conſtantinopolim dato: Nobis inquit, opponunt Canones, dum neſciunt, quid loquantur. Contra quos hoc ipſo venire ſe produnt, quòd primæ Sedi ſanæ recta-*

rectaq; ſuadenti parere fugiunt. Ipſi ſunt Canones, *qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluêre deferri. Ab ipſa verò nusquam prorſus appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare. Nec de ejus unquam præceperunt judicio judicare, ſententiamq; illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potiùs ſequenda decreta mandârunt.*

Ubi adverte, fuiſſe has Nicolai epiſtolas in Synodo lectas. *Act. 4. & Act. 10. & ultimâ. canone 21. Definimus neminem prorſus mundi potentium quenquam eorum, qui Patriarchalibus ſedibus præſunt, inhonorare, aut movere à proprio throno tentare, ſed omni reverentiâ & honore dignos judicare, præcipuè quidem ſanctiſſimum Papam Senioris Romæ: deinceps autem Conſtantinopoleos Patriarcham, deinde verò Alexandriæ, ac Antiochiæ, atq; Hieroſolymorum. Sed nec alium quemquam conſcriptiones contra ſanctiſſimum Papam Senioris Romæ, ac verba complicare, vel componere liceat, ſub occaſione quaſi diffamatorum quorundam criminum: quod & nuper Photius fecit, & multò antè Dioſcorus. Quisquis autem tale facinus contra Sedem Petri Principis Apoſtolorum auſus fuerit intentare, æqualem & eandem, quam illi condemnationem recipiat. Porrò ſi ſynodus univerſalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de ſancta Romanorum Eccleſia quævis ambiguitas & controverſia, oportet venerabiliter & cum convenienti reverentia de propoſita quæſtione ſciſcitari, & ſolutionem accipere, aut proficere, & profectum facere, non tamen audacter ſententiam dicere contra ſummos Senioris Romæ Pontifices.* Denique quemadmodum nemo magis, ùt Photius cum Romana Sede bellum geſſit, ita nullibi magis ejusdem auctoritas eminuit, quam in hac Octava Synodo, ùt legenti patebit.

Ceterùm fuiſſe hanc ſynodum Oecumenicam & univerſalem dubitari non poteſt, cùm Anaſtaſius expreſsè id aſſerat *in præfat. hiſtor.* ad hanc ſynodum, & ipſi Patres Concilij id paſſim teſtentur, ùt videre eſt in ipſis actis, hìcque forma juramenti, quo SS. Pontifices Papatum adituri ſe obſtringunt, recitatque Baronius *ad Annum DCCCLXIX. n. 59.*

De hac ſynodo Aimoinus *de Geſt. Francor. l. 5. c. 28.* ſcribit multa aliter in ea fuiſſe definita, quàm orthodoxi Doctores antè ſtatuerint, videlicet de adorandis imaginibus & Privilegiis SS. Pontificum. Quæ ubi in Aimoino legit Raderus *præfat. in 8. Synodum*, continuò bile accensâ dixit: *Aimoinum S. Alemari Benedictinum fuiſſe Iconomachum, impudentiſſimum, mendacem, ſacrilegum*: hæc pro ſua modeſtia

in Aimoinum Raderus, Scriptorem antiquiſſimum, & à veritate laudatum, infirmo nimis argumento, hoc eſt, convitio impugnans, quod plebeji ſolent, ſua que cauſæ diffiſi, rerumque ignari, latraru mag:s quàm viribus fortes. Veritas ſic habet. Ab Anno DCCCXLV. Bulgari operâ cujusdam captivi fidem Catholicam receperant, petitis, acceptisque à Summo Pontifice ſacris miniſtris. De ijs paullo pôſt abſolutam 8. Synodum quæſtio mota, utri Eccleſiæ ſubjici deberent, Romanæ, an Græcæ & Conſtantinopolitanæ: pro ſe Græci pronuntiaverant, legatis Apoſtolicæ ſedis reclamantibus. Hinc offenſi Græcorum animi, Baſilij præſertim Imperatoris, qui conatus acta Concilij jam ſignata & legatis tradita ſurripere, detectâ fraude, irritâque, Legatos minori, quàm acceperat, veneratione dimittit. Illi mare ingreſſi Piratas incidunt, amittunrque inter alia omnia etiam acta Concilij, Baſilio ùt creditum eſt, fabulam ducente. Sed Legati Ludovici II. Imperatoris, & Anaſtaſius Bibliothecarius aliâ Romam incolumes pervenerant, & Pontifici Hadriano Acta Concilij integerrimè & fideliter conſcripta tradiderant. Hâc occaſione fuiſſe Concilium Græcâ fraude & Photij præſertim corruptum, non conjectura tantùm eſt, ſed res certiſſima: nec apud Græcos hoc novum inſolensque, qui, ùt ſuprà vidimus, omnia æquè Concilia Oecumenica mendacijs ſparſerant.

Vide ipſum Anaſtaſium *in præfat. Ad Octavam Synodum*, qui inter alia poſt deſcriptas varias Græcorum fraudes, hæc ſcribit.

Sic igitur, ſic Græci acceptâ occaſione celebratorum univerſalium Conciliorum, frequenter egiſſe clareſcunt, & nunc minuendo, nunc addendo, vel mutando, nunc in abſentia ſociorum, nunc in abſcondito angulorum, nunc extra ſynodum, nunc poſt ſynodum, aſtutiâ ſuâ, immo fraude communibus ſanctionibus abutuntur, & ad ſuos libitus cuncta, quæ ſibi viſa fuerant, etiam violenter inflectunt.

Itaque quidquid in Latino Actionum Octavæ Synodi Codice reperitur, ab omni eſt fuco falſitatis extraneum. Quidquid verò amplius ſive de Diœceſi Bulgarica, ſive aliunde in Græco ejuſdem ſynodi Codice forſitan invenietur: totum eſt mendacij venenis infectum. Denique diſceptatio, quam coram Imperatore, vicarijs & Bulgaris tantùm ſuper Bulgarûm terra ſuprà fuiſſe ſignificavimus actam: poſt ſynodum conſummatam, Canonesq; 20. prolatos, atq; 7. tantùm Capitulis terminum fidei depromptum, & omnia hæc in quinque Codicibus ſcripta, ſive compacta, & omnium ſubſcriptionibus roborata, ſed & ipſos

Codi-

Codices plumbeâ bullâ munitos, atq; ſigillatim Loci ſervatoribus traditos Patriarchalibus ſedibus deferendos, effecta eſt. Ne ergo Græcorum ſucta aſtutia, quin potius doloſitas etiam circa præſentem ſynodum agat, hæc me admonendi causâ dixiſſe ſufficiat. Cæterum bene novi, quod juxta Proverbiatorem: Fruſtra jacitur rete ante oculos pennatorum. Unde quiſque ſapientia ac prudentiæ pennis ad alta ſuſtollitur, omnes inſidiarum muſcipulas, quæ à Græcis in infimis tendi poterint, alto contemplationis ſaltu tranſcendet.

Hæc cauſa errandi Aimoino fuit, nec illi ſolùm, ſed multis alijs Catholicorum, immo ipſi Juliano Cardinali in Concilio Florentino *Act. 6. His omnibus*, inquit Raderus, *Præfat. in Concilium, meritò eſt ignoſcendum, cùm hactenus exemplaribus & Codicibus Octavæ ſynodi caruerint, cùm tot præſertim Concilia, quæ Octavum ſibi locum uſurpabant, in una cauſa fuiſſent habita.*

Hæc Raderus in omnes humanus, ſoli monacho implacabilis; quaſi verò non eadem ratio aut omnes, aut nullum abſolvat. Eadem de Aimoino, quæ Raderus, ſcribit Baronius, ſed quod purpuratum decuit, majori multò, quàm ille, verborum temperantiâ, minorique tumultu. Legat qui volet Aimoini hiſtorias, videbitque non illum ſacrilegum, impudentiſſimum, mendacem eſſe: ſed eum, cujus candorem, modeſtiamque Raderus meritò imitetur. Nec enim omnis, qui errat, talis continuò eſt, quem ille depingit. Vide de corrupta à Græcis octava ſynodo etiam Maymburgum *lib. 2.* de ſchiſmate Græcorum.

XI. Anno MCLXXIX. Concilium Lateranenſe convenit auctoritate Alexandri Tertij ſummi Pontificis, cui 300. Epiſcopi interfuerunt. Cauſæ convocati Concilij variæ: extirpatio ſchiſmatum, Ordinatio Electionis ſummorum Pontificum, & præſertim proſcriptio Catharorum, Publicanorum, aliorumque, qui partim hæreſi, partim graſſationibus Eccleſiam vaſtabant.

In hoc Concilio pro ſummi Pontificis auctoritate facit *c. 1. de modo eligendi ſummi Pontif.* quod habetur *tom. 4. Concil.* & *in c. licet extra de El.* ubi: *Ex hoc tamen nullum Canonicis Conſtitutionibus præjudicium generatur, in quibus majoris & ſanioris partis debet ſententia prævalere; quia quod in eis dubium venerit, ſuperioris poterit judicio definiri. In Romana verò Eccleſia aliquid ſpeciale conſtituitur, quia non poteſt recurſus ad ſuperiorem haberi.* Non ergo Concilium eſt ſupra Papam, cùm hic ex ſententia Patrum ſuperiorem non habeat.

XII. Anno MCCLXXIV. Sub Gregorio X. & Rudolpho Imperatore celebratum eſt Concilium Lugdunenſe ſecundum contra Græcorum errores, & pro recuperatione Terræ Sanctæ. Epiſcopis ſupra 700. frequens, in quo inter alia capita fidei, quæ legati Michaëlis Palæologi publicè profeſſi ſunt, hoc etiam fuit: *Ipſa quoque ſancta Romana Eccleſia ſummum & plenum Primatum & Principatum ſuper univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet: quam ſe ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum Principe ſive vertice, cujus Romanus Pont. eſt Succeſſor, cum poteſtatis plenitudine recepiſſe veraciter & humiliter recognoſcit. Et ſicut præ ceteris tenetur fidei veritatem defendere, ſic & ſi qua de fide ſuborta fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri. Ad quam poteſt gravatus quilibet ſuper negotijs ad Eccleſiaſticum forum pertinentibus appellare: & in omnibus cauſis ad examen Eccleſiaſticum ſpectantibus ad ipſius poteſt judicium recurri, & eidem omnes Eccleſiæ ſunt ſubjectæ, ipſarumq; prælati obedientiam & reverentiam ſibi dant.*

Apud hanc autem ſic poteſtatis plenitudo conſiſtit, quòd Eccleſias ceteras ad ſollicitudinis partem admittit, quarum multas, & Patriarchales præcipuè, diverſis privilegijs eadem Romana Eccleſia honoravit: ſuâ tamen obſervatâ prærogativâ, & tum in Generalibus Concilijs, tum in aliquibus alijs ſemper ſalvâ.

Suprafcriptâ fidei veritate (prout plenè lecta eſt, & fideliter expoſita) veram, ſanctam, Catholicam, & Orthodoxam fidem cognoſcimus, & acceptamus, & ore accorde confitemur, quod verè tenet & fideliter docet, & prædicat ſancta Romana Eccleſia.

Si ergo Pontifex Romanus ſummum & plenum Primatum obtinet in tota Eccleſia Catholica, idque cum plenitudine poteſtatis, multò magis in Concilio univerſali, quod infra Eccleſiam Catholicam eſt, eamque repræſentat. *Ex Concilio Conſtant. ult. poſt articulos Joannis Huſſ*; ſemper enim repræſentans eſt imperfectius repræſentato. Rurſus ſi ad Pontificem Romanum pertinet de fidei quæſtionibus definire, non poteſt aliud tribunal eſſe, altius certiusque: nec definitum eſt, quod adhuc judicari ab alio poteſt, & conſequenter in litem & dubium vocari; aut enim in rebus præſertim fidei, Pontificis judicium eſt certum, aut incertum? ſi incertum, non ergo quæſtiones fidei per illud definiri poſſunt, definita enim in materia fidei ſunt certa, & extra dubium. Si verò judicium Papæ eſt certum, ergo nec in litem, nec in judicium vocari poteſt: quò ergo Concilium, niſi in actum agat, & nodum in ſcirpo quærat, aut umbram in ſole? & finem fini addat? quæ enim ſunt fidei, ſemel defini-

ta

ta ſunt ſemper definita, nec poſſunt appellatione mutari. Rurſus ſi omnes, & in omnibus cauſis Eccleſiaſticis ad eum appellare poſſunt, ergo etiam à Concilio ad eum, non econtra provocatio admittitur.

Ubi nota, hæc à Græcis Legatis non in angulo, ſed pleno Concilio dicta, & à nullo improbata, ſed omnium plauſu, & aggratulatione accepta.

XIII. Anno MCDXIV. Concilio Conſtantienſi principium datum ſub Sigismundo Imperatore; convenerant Epiſcopi 214. Ejus celebrandi cauſa, ſchiſma pertinaciſſimum & inveteratum fuit, hæreſesque Joannis Huſs, & Wicleffi, de quo jam ſuprà aliquid diximus. Huic Concilio evenit, quod jam dudum multis Sanctorum Patrum, qui dum in unum errorem toti incumbunt, viſi ſunt extra medium veritatis in extrema rapi: ſic B. Auguſtinus, dum totus eſt in commendanda gratia, ejusque neceſſitate & energia, viſus eſt non paucis, etiam doctrinâ & pietate conſpicuis, in libertatem offendere, ejusque jura minuere. Ex adverſo S. Joannes Chryſoſtomus dum contra ignavos deſidesque, liberum arbitrium humanamque induſtriam excitat, viſus eſt gratiæ oblivisci, & Semipelagianis accedere. Idem in Conſtantienſi hoc Concilio evenit, ut videlicet, dum profligando ſchiſmati, quod Sumi Pontificatûs ambitio excitaverat, totum ſtudet, ſubmittendique Concilij judicio tres Papas eosque incertos; viſum aliquibus ſit fimbrias extendere, & tantum Pontificum auctoritati demere, quantum ſibi & Concilijs tribuerat. Nos contrarium, & nihil contra Pontificis jura factum, deciſumque, multa verò pro illis oſtendemus.

Primò Concilium Conſtantienſe, quoties de poteſtate Concilij ſupra Papam loquitur, ſemper reſtringit ad præſens Concilium, & ad ſchiſmatis tunc graſſantis extirpationem, ùt videre eſt *ſeſſ. 4.*

Hæc ſancta ſynodus Conſtantienſis, & generale Concilium faciens pro extirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione, ac reformatione Eccleſiæ Dei in capite & in membris fienda.

Et paullo pòſt. *Et primò, quòd ipſa Synodus in Spiritu ſancto congregata, legitimè generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet cujuscunq; ſtatûs vel dignitatis, etiam ſi Papalis exſtat, obedire tenetur in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis, reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.*

Et

Et *ſeſſ. 5. Et primò declarat, quòd ipſa in Spiritu ſancto legitimè congregata, Concilium generale faciens, & Eccleſiam Catholicam repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet cujuscunque ſtatûs vel dignitatis, etiam ſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem dictæ Eccleſiæ in capite & in membris.*

Item declarat, quod quicunque cujuscunque conditionis, ſtatûs, dignitatis, etiam Papalis, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus, aut præceptis hujus ſacræ Synodi, cujuscunque alterius Concilij generalis legitimè congregati, ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus factus, vel faciendis, &c.

Vult ergo Concilium apertè innuere, ſe in caſu tantùm Schiſmatis & Papæ incerti poteſtatem habere: cur enim aliàs toties & tam conſtanter adjecit illam reſtrictionem: *In his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis.* Si extra caſum ſchiſmatis, dubijque Pontificis, eam poteſtatem ſibi vindicabat? nec enim ignorabant Patres incluſionem unius eſſe excluſionem alterius ex vulgatiſſima juris regula. Videtur planè laboraſſe Concilium, ut ſæpius repetitâ eâdem reſtrictione, intelligeretur de ſuperioritate in Papam non abſolutam, ſed tantùm in caſu excepto.

Secundò. Poſtquam Martinus V. Pontifex renuntiatus eſt, ceſſavit omnino tota Concilij Conſtantienſis Jurisdictio, nec ullum ampliùs morum aut fidei decretum Concilij nomine factum eſt, cùm tamen ante electionem omnia ſtatueret, decerneret, definiret, juberet, vetaretque; quæ hujus cauſa; ſi tota, ùt adverſarij dicunt, & Papalis poteſtas in Concilio eſt, & penès hoc magis, quàm ipſum Pontificem? Videatur *ſeſſ. 42.* (quæ poſt electionem Martini eſt prima) *& ſequentes.*

Tertiò. In bulla Martini V. ſacro approbante Concilio facta, quæ habetur *ſeſſ. ult.* inter alias propoſitiones, quæ ſuſpectum aliquem hæreſis Huſſiticæ faciunt, etiam hæc ponitur: *Papa Canonicè electus non eſt ſucceſſor Petri, nec habet in Eccleſia Dei ſupremam auctoritatem.* Agnoſcit ergo Concilium ſupremam in Pontifice auctoritatem, non autem ſuprema eſſet, ſi aliam haberet, cui ſubeſſet: tunc enim ſuprema Poteſtas, non Papæ, ſed Concilij foret: ſicut enim cœlum Empyreum ſupremum dicitur, & Ignis ſupremum elementum, & tectum ſuprema pars domûs; quia ſupra ſe aliud in ſuo genere ſuperius non habent: ideò & ſuprema poteſtas in

Papa,

Papa, quia nulli ſubeſt: ſicut etiam in Republica, qualis erat olim Romana, & ſtatu Democratico, nemo dixerit, ſupremam poteſtatem eſſe penès Conſules, aut Senatum, ſed penès Populum: In Ariſtocratia verò penès Senatum & Magnates. Sed infrà, ubi ſolvemus objectiones, plura de Concilio Conſtantienſi dicentur.

XIV. *Anno MCCCCXXXIX.* Concilium Ferrarienſe inchoatum: ſed graſſante lue Florentiam translatum eſt, duravitque menſes 15. Præfuit Eugenius IV. Pontifex Max. Adfuerunt Joannes VIII. Palæologus Græcorum Imperator cum Demetrio fratre, Principe Peloponeſi. Joſephus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Beſſarion Epiſcopus Nicænus, Iſidorus Theſſalonicenſis Archiepiſcopus, Ruthenus, alijque ex Oriente & Occidente celeberrimi. Diſputatum inter Latinos Græcosque acriter, & tandem pax & unio ſecuta, receptis etiam in fidem Indis, Armenisque. Proceſſio Spiritûs ſancti, & Primatus Pontificis admiſſus. Sed paullo pòſt reverſi in Patriam Græci, Marco Epheſino omnia turbante ad vomitum redeunt, & Conſtantinopolis non multos poſt annos capta eſt, Imperio Orientis ad Turcas translato.

In hac ergo Florentina Oecumenica ſynodo *Act. ult.* Joſephus Patriarcha Conſtantinopolit. morti proximus hoc ultimum poſt ſe chirographum reliquit: ***Quoniam ad extremum vitæ meæ perveni, idcirco pro meo munere dilectis filijs, benignitate Dei meam ſententiam his litteris palàm facio. Nam quæ Domini Noſtri Jeſu Chriſti Catholica & Apoſtolica Eccleſia Romæ Veteris credit, omnia me quoq; ſentire, credereq; profiteor, ac ipſis plurimùm acquieſco.***

Et in litteris unionis circa finem: ***Definimus Sanctam Apoſtolicam Sedem & Romanum Pontificem in univerſum Orbem tenere primatum, & ipſum Pontificem Romanum ſucceſſorem eſſe Beati Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiusq; Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem, & Magiſtrum exiſtere, & ipſi in B. Petro paſcendi, regendi, & gubernandi univerſalem Eccleſiam à Domino Noſtro JESU Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe.***

Vides ex allegatis Concilij verbis: Doctrinam & ſententiam ac definitionem Pontificis è cathedra docentis eſſe fidei regulam, cui meritò acquieſci in rebus fidei poſſit, & pro tali fuiſſe à Joſepho Patriarcha habitam commendatamque ſuis Græcis, idque eo temporis momento, cùm morientem & æternitati vicinum, omnis

adulatio deſerit. Quòd ſi Papæ definitio eſt fidei regula, & certa applicatio rerum credendarum, oportet eam eſſe infallibilem, nec à Concilio emendabilem, nam ùt dicebamus, in rebus fidei ſemel deciſa, ſemper deciſa.

Deinde in eodem Concilio ſummo Pontifici plena poteſtas regendi univerſalem Eccleſiam attribuitur: ubi adverte, non dici, omnes Eccleſias particulares; ſed *Eccleſiam Univerſalem:* hoc eſt, etiam in unum collectam, hæc enim propriè vocatur Eccleſia univerſalis. Nec in Florentino, nec in alia ſynodo Oecumenica dictum eſt aliquando: Concilium ſuccedit Petro, Concilium habet poteſtatem Vicariam paſcendi univerſam Eccleſiam: penès Concilium eſt Primatus Eccleſiæ Chriſti: unde mirum eſt, velle nos Concilijs dare, quæ nullum Concilium auſum eſt ſibi ſumere.

XV. Anno MDXI. Ludovicus Galliæ Rex & Maximilianus Imperator Julio II. Pontif. Maximo varias ob cauſas infenſi Concilium in Gallijs primò, deinde Piſis in Italia & Mediolani cogendum curaverant, ex hac velut arce Pontificis auctoritatem pulſaturi: ſed Julius Piſano Concilio Lateranenſe oppoſuit, in quo *ſeſſ. 2. & 3.* Piſanum improbavit: Julio è vivis ſublato Leo X. ſucceſſit, & Lateranenſe Concilium proſecutus eſt, eique præſedit, quod anno 1517. finem accepit. Dum ſeſſio 8. celebraretur, adfuerunt à Ludovico Rege Legati, ejusque nomine Piſanum Concilium deteſtati, Lateranenſi tanquam verò, unico, legitimo & ſacroſancto adhæſerunt.

Verba mandati Regij habentur initio *ſeſſ. 8.* in hæc verba: *Intellexit præfatus Rex Sanctitatem ſuam inſequendo in hac parte geſta præfati Julij, dictum prætenſum Concilium Piſanum, tanquam minùs legitimum, & à non habentibus poteſtatem indictum, nec non omnia in eo geſta damnâſſe & improbâſſe, & dictum Concilium Lateranenſe tanquam ritè & legitimè indictum, ejusq; omnia geſta & decreta approbâſſe, fueritq; poſtmodùm per ſuam ſanctitatem, tam per litteras in forma brevi, quàm aliàs diverſimodè paternè admonitus, ut à dicto prætenſo Concilio tanquam minùs ritè, & à non habentibus poteſtatem indicto, recederet, & dicto Lateranenſi tanquam vero, indubitato, unico, & Oecumenico Concilio adhæreret, ipſeq; Rex ſolo religionis zelo atq; inſtinctu adductus, ſperans deſideratam univerſalem Chriſti fidelium pacem auſpicijs præfati Sanctiſſimi D. N. Leonis Papæ X. præſtò affuturam, ac propediem (favente Domino) unanimi Chriſtianorum Principum & populorum conſenſu,* arma

arma in Orthodoxæ fidei, communeſq; hoſtes convertenda eſſe: conſiderans inſuper, quanti ſit in his & ceteris rebus omnibus ſummi Pontificis auctoritas, quam præſertim vitæ munditia, atq; innocentia comitatur, quæ ſunt in præfato Sanctiſſimo D. N. perſpicua, paternis ſuæ Sanctitatis monitis & ſuaſionibus abundè permotus, quippe qui illius auctoritati & ſententiæ potiùs, quàm alterius cujuſq; mortalium, ſanctiùs & ſeveriùs ſemper ſtare judicavit, præſertim ubi ſcandalum Eccleſiæ imminet & ſciſſura, pro ſingulari, quam erga præfatum Sanctiſſimum D. N. & ſanctam Sedem Apoſtolicam gerit, devotione, veſtigia Chriſtianiſſimorum Franciæ Regum prædeceſſorum ſuorum non ſolùm imitari, verùm etiam (ſi fieri poteſt) anteire cupiens, animadvertens præſertim, quia per mortem præfati Julij, omnis odij & ſuſpicionis materia eſt extincta, & quòd nonnulli ex prænominatis Cardinalibus, nec non Imperator electus, qui dictum prætenſum Concilium Piſanum indixerant, jam illi renuntiârunt, & dicto Lateranenſi adhæſerunt: Hinc eſt, quòd in præſentia præfati Sanctiſſimi D. N. Leonis Papæ X. coram nobis notarijs & teſtibus infra ſcriptis, perſonaliter conſtituti Reverendiſſimus in Chriſto D. Fridericus S. Theodori Diaconus Cardinalis de ſancto Severino vulgariter nuncupatus, necnon Reverendus in Chriſto Pater D. Claudius de Seyſello electus Maſſiliens. ac magnificus & generoſus D. Ludovicus Forbini Dominus de Solerijs, præfati Chriſtianiſſimi Ludovici Francorum Regis procuratores, ad omnia & ſingula infrà ſcripta peragenda ſpecialiter deputati, conſtantibus litteris patentibus dicti Chriſtianiſſimi Regis ſua manu ſubſcriptis, & ſigillo ſuo ſigillatis ejuſdem Regis nomine & mandato, cum ea, quâ decuit Reverentia atq; humilitate à dicto prætenſo Piſano Concilio penitùs diſceſſerunt, illiq; plenariè renuntiaverunt, ac purè, liberè & ſimpliciter ſacroſancto Lateranenſi Concilio prædicto, tanquam vero, unico, & legitimo, adhæſerunt. Et inſuper procuratorio nomine, quo ſuprà, promiſerunt, quòd præfatus Rex Chriſtianiſſimus, nullum deinceps favorem, nullamq; aſſiſtentiam dicto prætenſo Concilio Piſano quoquo pacto præſtabit, quinimmo quoſcumq; in Civitate Lugduni, aut alibi in regno, terris & Dominijs ſuis, ſub nomine dicti prætenſi Concilij Piſani perſiſtentes, infra unum menſem proximè futurum abire faciet, & pertinaciter reſiſtentes, cujuſcumq; ſtatûs, gradûs, dignitatis aut conditionis fuerint, Eccleſiaſtici vel Sæcularis, defacto ejiciet & expellet, ac pro ſchiſmaticis habebit, & contra eos velut tales, ad omne mandatum præfati ſanctiſſimi D. N. etiam manu armatâ (ſi opus fuerit) procedet. Et ulteriùs promiſerunt præfati procuratores nomine quo ſuprà, prænominatum Chriſtianiſſimum Regem facturum & curaturum cum effectu, quòd ſex Prælati & quatuor Doctores ſeu graduati ex honoratioribus, ex numero eorum, qui prædicto prætenſo Concilio Piſano in-

tervenerunt, deſtinabuntur ad eundem Sanctiſſimum D. N. Papam, nomine dicti prætenſi Concilij Piſani, & cum legitimo mandato per illud pro tempore repræſentantes, tam eorum, quàm aliorum omnium, qui dicto Concilio adhæſerunt nomine facto. Qui Prælati & Doctores, ſeu graduati infra Kalend. Januarij proximè futuri coram ſua ſanctitate perſonaliter comparebunt, dictoq́; Concilio Piſano, purè & ſimpliciter renuntiabunt, illudq́; abjurabunt, & veniam atq́; abſolutionem à ſua ſanctitate humiliter in forma convenienti, & ſua ſanctitati accepta, poſtulabunt: & ulteriùs dicto Concilio Lateranenſi tanquam vero, unico, indubitatoq́; tam ſuo quàm aliorum adhærentium prædictorum nomine, adhærebunt, & ſe incorporabunt. Quodq́; ſi præmiſſa facta non fuerint, præfatus Rex nulli eorum, qui dicto prætenſo Concilio Piſano interfuerunt, aut faverunt, opem, auxilium, aut favorem dabit adversùs ſanctæ Sedis Apoſtolicæ auctoritatem, quinimmo præfati Sanctiſſimi D. N. ſententias, decreta & cenſuras contra eos exequi faciet ſuo poſſe, etiam manu forti & armatâ (ſi opus ſit) absque ulla ſimulatione vel fraude. Et ulteriùs promiſerunt præfati procuratores, quo ſuprà nomine, quòd quamprimùm commodè fieri poterit, venient aliqui Prælati & inſignes viri nomine totius Eccleſiæ Gallicanæ cum ſufficienti mandato, qui dicto Concilio Lateranenſi adhærebunt & aſſiſtent, quemadmodum ceteræ nationes.

In hoc ergo Concilio, confeſſione ipſius Regis Chriſtianiſſimi, ſacroſancto, legitimo, unico, & cui inhæſurum ſe promiſit, *Seſſ. 10.* hæc habentur: *Nec illud nos movere debet, quòd ſanctio ipſa & in ea contenta, in Baſileenſi Concilio edita, & ipſo Concilio inſtante, à Bituricenſi congregatione recepta & acceptata fuerunt; cùm ea omnia poſt translationem ejusdem Baſileenſis Concilij, per Eugenium Papam quartum, etiam prædeceſſorem noſtrum factam, à Baſileenſi Conciliabulo, ſeu potiùs conventiculo, præſertim poſt hujusmodi translationem Concilium ampliùs appellari non merebatur, facta extiterint, ac propterea nullum robur habere potuerint: cùm etiam ſolum Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, tanquam auctoritatem ſuper omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac diſſolvendorum, plenum jus & poteſtatem habere, necdum ex ſacra ſcriptura teſtimonio, dictis ſanctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum etiam prædeceſſorum noſtrorum, ſacrorumq́; Canonum decretis, ſed propriâ etiam eorundem Conciliorum confeſſione maniſeſtè conſtet: quorum aliqua referre placuit, reliqua verò, utpote notoria, ſilentio præterire. In Alexandrina enim Synodo Athanaſio ibidem exiſtente, Felici Rom. Pont. ab eadem Synodo ſcriptum fuiſſe legimus, Nicænam ſynodum ſtatuiſſe, non debere absq́; Rom. Pontific.*

aucto-

auctoritate Concilia celebrari. Neq; nos latet, etiam eundem Leonem Pontif. Epheſinam ſecundam ſynodum ad Chalcedonem tranſtuliſſe. Martinum etiam Papam quintum præſidentibus ſuis in Concilio Senenſi poteſtatem transferendi Concilium, nullâ conſensûs ipſius Concilij mentione habitâ, dediſſe.

Epheſinam quoque primam Synodum Cœleſtino, ac Chalcedonenſe eidem Leoni, ſextam Agathoni, ſeptimam Hadriano, octavam Nicolao, octavam etiam Conſtantinopolitanam Synodum Hadriano Romano Pont. prædeceſſoribus noſtris maximam reverentiam exhibuiſſe, eorundemq; Pontificum inſtitutionibus, & mandatis in ſacris Codicillis per eos editis & factis, reverenter & humiliter obtemperâſſe. Unde Damaſus Papa & ceteri Epiſcopi Romæ congregati, ſcribentes de Concilio Ariminenſi Epiſcopis in Illyrico conſtitutis, præjudicium aliquod per numerum Epiſcoporum Arimini congregatorum fieri non potuiſſe teſtantur: quandoquidem conſtet, Romanum Pont. cujus ante omnia decebat ſpectari Decretum, talibus non præbuiſſe conſenſum: eundemq; Leonem Pontificem, univerſis Siciliæ Epiſcopis ſcribentem, idem voluiſſe apparet. Conſueveruntq; antiquorum Conciliorum Patres, pro eorum, quæ in ſuis Concilijs geſta fuerunt, corroboratione, à Romano Pont. ſubſcriptionem, approbationemq; humiliter petere & obtinere, prout ex Nicæna & Epheſina ac Chalcedonenſi hujusmodi & ſexta Conſtantinopolitana, & ſeptima eadem Nicæna, & Rom. ſub Symmacho habitis Synodis, earumq; geſtis, nec non in Aimari libro de Synodis manifeſtè colligitur, quod etiam noviſſimè Conſtantienſes Patres feciſſe conſtat: quam laudabilem conſuetudinem, ſi Bituricenſes & Baſileenſes ſecuti fuiſſent, hujusmodi moleſtiâ procul dubio careremus.

Ubi obſervandum eſt, Concilium Lateranenſe fuiſſe utique Oecumenicum, uti habetur *ſeſſ. 8.* & in mandato Regis Chriſtianiſſimi; quamvis enim vix centum adfuerint Epiſcopi; omnibus tamen patuit, omnibusque indictum fuit: & in quintum annum duravit, omnibus, qui accedere vellent, apertum. Quamvis verò ſuperioritas Papæ non fuerit per modum dogmatis definita, negari tamen haud poteſt, maximæ auctoritatis eam doctrinam eſſe, utpote in Concilio univerſali aſſertam, probatam, & quam nullus Epiſcoporum negare eſt auſus.

Et hactenus quidem quid ipſa Concilia univerſalia, primæque notæ, omniumque Catholicorum aſſenſu & veneratione recepta de auctoritate ſummi Pontificis, exemplo & ſcriptis teſtata ſint,

 abundè

abundè oſtendimus: quæ ſi aliquis adhuc ſatis clara eſſe neget, quid enim hac noſtra tempeſtate tam clarum eſt, quod dicendo non obſcuretur? hæc ab illo petimus.

Primò, ut oſtendat Concilium, quod ſibi aliquando tantum tribuerit, quantum ſummo Pontifici; quòd ſi oſtendere non poteſt, cur velit Concilium præferre, quod non tantùm majora, ſed ne paria quidem Pontifici uſurpavit? *Secundò*, quid ergo ſit aliquem eſſe majorem? Papa Concilium vocat, Papa confirmat, Papa improbat, & corrigit: Papa præſcribit, imperatque Concilio: quærimus ergo, quid ſit eſſe Superiorem, ſi hoc non eſt, & cur nunquam hanc poteſtatem in Pontifices Concilium exercuerit, quam toties immo ſemper in Concilium Pontifices? *Ultimò*, ùt ingenuè fateatur, quicunque hanc veritatem impugnat: ſi ipſe in Concilio tale aliquid in Sacris paginis, ſanctiſque Patribus legeret, qui videlicet dicerent, pertinere ad Concilium Decreta Pontificis confirmare: Papæ leges & regulam credendi præſcribere: Concilium eſſe caput Eccleſiæ, Paſtorem univerſalem, Vicarium Chriſti, &c. an non crederet Concilij ſuperioritatem ſatis probatam eſſe? & tamen hæc omnia de Pontifice Romano & dicuntur & ſcribuntur, & omnium ſæculorum exemplis praxique oſtendi poſſunt; cur ergo Pontifici neget, quæ Concilio negari haud poſſint, ſi de iſto, quæ de Pontifice legerentur?

§. VI.

§. VI.

Summum Pontificem, à nemine, præter ſolum Deum judicari poſſe: non ergo Concilio ſubjici.

SUMMARIA.

1. *Quid ſit Papam Concilio ſuperiorem eſſe.*
2. *Pontificem Romanum judicari à nullo mortalium poſſe, teſtimonio Synodi Sinveſſanæ oſtenditur in cauſa Marcellini Papæ.*
3. *Et Synodi Romanæ ſub Sylveſtro PP.*
4. *Et alterius Synodi Rom. in cauſa Sixti tertij PP.*
5. *Et Synodi Palmariæ in cauſa Symmachi Pontificis.*
6. *Et ſecundæ Epheſinæ Synodi in cauſa Dioſcori Patriarchæ Alex.*
7. *Et Synodi Romanæ in cauſa Leonis III. Pontif. Max.*
8. *Iterum Synodi Rom. in cauſa Photij.*
9. *Solvuntur objectiones.*

1.

RErum formæ & eſſentiæ cognoſci à nobis, niſi per operationes non poſſunt: totæ enim in ſenſum cadunt, & ab ipſo in intellectum, qui ab operationibus & effectibus, velut totidem characteribus & indicijs, naturas ex vultu agnoſcit, occultas alioquin abditasque. Sic Ariſtoteles Animam per Corpus, motumque definivit, ſine quibus Anima, & ſenſui & intellectui impervia lateret. Nec Deum meliùs, quàm per effectus cognoſci poſſe teſtis eſt B. Apoſtolus *ad Roman. 1.* & Sapiens *c. 13.* Eodem pacto, qui dicunt Concilium eſſe ſupra Pontificem, hanc ipſam ſuperioritatem velut formam, deamque

amque abſtractam per effectus oſtentant; adduntque, poſſe Papam à Concilio judicari, damnari, corrigi, puniri, & alia quæ Superioris ſunt; & ideò Papam eſſe tantùm Eccleſiæ miniſtrum, & primarium agendi inſtrumentum, in ipſo verò Concilio primariò & principaliter virtutem & poteſtatem capitalem & Vicariam, ſupremamque influendi, regendi, docendi, legesque ſtatuendi, quæ etiam Papam obſtringant, reperiri. Quæ ſi vera ſunt, verum omnino eſt, Concilium eſſe ſupra Papam. Sed nos contrarium, nec has notas Superioritatis in Concilio, ſed Pontifice reperiri oſtendemus.

Age jam ergo, & hoc paragrapho expendamus, cujus ſit Pontificem judicare. Ubi tamen obſervandum eſt, nobis ſermonem non eſſe de caſibus exceptis & irregularibus, v.g. hæreſis, ſchiſmatis &c. in quibus quid Concilio liceat, poſteà dicetur; ſicut enim in naturalibus potentia abſoluta & obedientialis non determinat cauſam potentem; ita in moralibus nemo ſuperior, aut major dicitur à caſibus exceptis & exorbitantibus. Sed ad rem ipſam veniamus.

II. Anno CCCIII. Cùm Romæ Vulcanalia agerentur, Marcellinus Pontifex ab Imperatoribus Diocletiano & Maximiano, minis primùm, deinde blanditijs victus eſt, ut thus Veſtæ adoleret; cujus delicti à viris Chriſtianis 72. in Synodo 300. Patrum, quæ propterea convenerat Sinueſſæ in crypta Cleopatrenſi, convictus eſt: & cùm nemo auderet in Pontificem ſententiam proferre, ſed omnes, ut ſibi jus diceret, ſeque ipſum abſolveret, condemnarétve clamarent; ipſe in terram fuſus, velatoque capite & cinere conſperſo, primus ſententiam in ſeipſum dixit: *Peccavi coram vobis, & non poſſum eſſe in ordine ſacerdotum, quoniam avarus corrupit me auro.* In hac ſynodo nihil frequentiùs dictum, quàm Pontificem judicari à Concilio non poſſe. Audi acta.

Synodus autem univerſa hoc dixit: Cunctorum judicio tu eris judex: ex te damnaberis & juſtificaberis: tu enim judex, tu reus!

Et infrà: *Presbyteros & diaconos damnabant, ipſos etiam judicabant, non tamen judicabant Pontificem, quia ſic ex uno ore erant concordati, ut ipſe judex, ipſe reus: ipſe ſemetipſum in præſentia eorum ſe innocentem ſervaret, aut infidelem ſe damnaret.*

Et

Et infrà: *Petrus Epiſcopus dixit: loquere Pontifex, & judica cauſam tuam.* Et paullo pôſt: *Collige in ſinum tuum cauſam tuam: te enim non condemnamus Præſul, quoniam ex ore tuo juſtificaberis, & ore tuo condemnaberis.*

Et poſt pauca: *Melchiades Epiſcopus ſubſcripſit primus in ejus damnationem, quoniam & ipſe clarâ voce dicebat: Juſtè ore ſuo condemnatus eſt: & ore ſuo ſuſcepit anathema, quoniam ore ſuo condemnatus eſt: nemo enim unquam judicavit Pontificem: quoniam prima ſedes non judicabitur à quoquam.*

Habentur acta hujus ſynodi *Tom. 1. Conciliorum:* & ea citat, utiturque Marcellini à nemine judicati exemplo Nicolaus I. in celebri illa ad Michaëlem Imperatorem epiſtola, quæ lecta eſt in ſynodo Oecumenica 8. *Act. 6.* Cæterùm non deſunt viri doctiſſimi, qui hanc Marcellini hiſtoriam, inter apocrypha referunt.

III. *Anno CCCXXIV.* Poſt baptizatum Conſtantinum Romæ in Thermis Trajani à B. Sylveſtro Synodus 284. Epiſcoporum collecta eſt, præſente Conſtantino, Helenâque matre, in qua Valentiniana & Sabelliana hæreſis damnata. Habetur hæc Synodus *Tom. 1. Conciliorum, cujus 20. cap.* ſic habet: *Nemo enim dijudicet primam Sedem, quoniam omnes Sedes à prima Sede juſtitiam deſiderant temperari, neq; ab Auguſto, neq; (NB.) ab omni Clero, neq; à Regibus, neq; à Populo judex judicabitur.*

IV. Anno CCCCXXXIII. Celebratum eſt Romæ in Baſilica Heleniana, in Atrio Seſſoriano Concilium in cauſa Sixti III. Pont. qui conflatâ illi ab Anicio Baſſo Exconſule calumniâ & Mariano Patricio, ſtupri cum ſacra virgine accuſabatur: aderat Valentinianus Auguſtus, cui cùm dictum à Patribus eſſet: *Non licere adversùs Pontificem dare ſententiam: ſurrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit judicare judicium ſuum.* Verba ſunt Nicolai Papæ in epiſt. ad Michaëlem Imperat. quæ habetur *Tom. 3. Concil.*

V. *Anno DII.* Romæ ſub Symmacho Papa celebrata Synodus fuit in Porticu Baſilicæ S. Petri, quæ Palmaria dicebatur. Ejus vocandæ cauſa hæc fuit. Provecto ad Pontificatum Symmacho, Senatorum ſtudijs & pecuniâ oppoſitus fuerat Laurentius Antipapa: à quo cùm calumnijs Symmachus infamaretur, deſtinatus à Theodorico Italiæ Rege Viſitator, qui in vitam moreſque Symmachi inquireret. Hic tempori cedens, quid enim aliud cum Tyranno ageret?

ret? paſſus eſt in Synodo Palmaria 115. Epiſcoporum, dilutis, quæ opponebantur, criminibus, innocentiam ſuam probari: idque ſequenti anno in alia Synodo Romana repetitum: in qua Ennodio mandatum eſt, ut ſcriptâ apologiâ Schiſmaticorum criminationes refelleret, quod tantâ ab illo eloquentiâ, nervoque factum, ut communi omnium plauſu & encomijs à Patribus exciperetur: hic ergo inter alia, quæ videri poſſunt *Tom. 2. Concil.* ubi Ennodij libellus extat, hæc ſcribit.

Viſitatores, inquiunt, *& alijs Epiſcopis dedit ipſe, & juſtum eſt, ut facti ſui lege teneatur. Non vos in hoc titulo falſitatis inceſſo, diu mendacijs adhærentia verba non arguo. Dico tamen latorem Juris diffinitionis ſuæ, niſi velit, terminis non includi: & niſi Princeps faſtigij ſumma moderetur, fruſtra ad illud, quod dederit, jus vocatur. Lex probitatis & mentis eſt, quæ hominem viventem ſine lege caſtigat: propriè moribus impendit, qui neceſſitati non debet diſciplinam. Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluit homines terminare: ſed ſedis iſtius Præſulis, ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit B. Petri Apoſtoli ſucceſſores cœlo tantùm debere innocentiam, ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam. Nolite æſtimare eas animas de inquiſitoribus non habere formidinem, quas Deus præ ceteris ſuo reſervavit examini. Non habet apud illum Reus de allegationis nitore ſubſidium, quando ipſorum factorum utitur eo teſte, quo judice. Dicas forſitan omnium animarum talis erit in illa diſceptatione conditio. Replicabo uni dictum: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: & quæcunq; ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Et rurſus Sanctorum voce patet, Pontificum dignitatem Sedis ejus, factam toto orbe venerabilem, dum illi quidquid fidelium eſt, ubique ſubmittitur, dum totius corporis caput eſſe deſignatur, de qua mihi videtur dictum per Prophetam: Si hæc humiliatur, ad cujus confugietis auxilium, & ubi relinquetis gloriam veſtram? Quid ſi immunda mihi labia habenti, & nullis ſuccenſa carbonibus, ut Eſaja conceſſum eſt, ut his ablutis, ipſum ad paſſionis ſuæ tuenda privilegia Petrum Apoſtolum liceret evocare, & quod ait, precibus humana voce loqueretur? Quem ſi audiretis, hæc diceret: Filij hominum, usquequò graves corde? ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? ſcitote quoniam mirificavit Dominus Sanctum ſuum. Quid ſtabilita Chriſti manibus cupitis fundamenta ſubruere? Quid auribus imperitis illuditis, & graviorem vindictæ ſpeciem facitis eſſe, quàm culpa? ſi odium debetis exceſſibus, vos mundate.*

Cur

Cur liberiùs condemnatis ſcelera quàm videtis? ſui impugnator eſt, qui fornicationis officijs urget adulteria & per animarum ſtupra, carnis accuſat. Scriptum nempe retinetis: Maledicti omnes qui fornicantur abs te. Fœda ergo à nitore Domini ſui obligatione diſſolvitur, qui ſtatutis cœleſtibus minùs mera fidei dependit officia. Poſſeſſionis noſtræ vobis (ùt video) claritas movit invidiam, quam ſimulatâ ùt mali poſſeſſoris indignatione transfertis, dum deſudatis impendijs. Arcem, quâ fuiſtis conſpicui, crebris labefactatam ictibus, niſi obſiſterem, propoſuiſtis ſubruere: & cœlo ſtabilitam machinam, quanta ſit, oſtendere per ruinam.

VI. Anno CCCCXLIX. Secunda Epheſina Synodus ſub Theodoſio II. Imperatore & Leone Pontifice Maximo habita eſt. Adfuerunt Epiſcopi 128. præſeditque Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus. A Leone miſſi Legati quatuor, Renatus & Hilarius Cardinales: Julianus Epiſcopus Puteolanus, & Dulcitius. In hoc Concilio molitionibus Chryſaphij Evnuchi in aula præpotentis, & præſertim Dioſcoro, minis armisque omnia miſcente, Eutyches abſolutus, Flavianus Patriarcha Conſtantinopolis damnatus, & paullo pòſt in exilio conſumptus. Legati Pontificis injurijs affecti, fugatique, de quibus videri poſſunt acta Concilij Chalc. *Act. 1. & 2.* Sed omnem audaciam ſuperavit, cùm Alexandriæ in paucorum conventu Epiſcoporum, & quos metu fregerat, auſus eſt in Leonem Pontificem ſententiam dicere, eumque ſacris excludere.

Et hoc eſt illud infame, ùt Patres vocant, Latrocinium Epheſinum, ſive Concilium prædatorium in Concilio Chalcedonenſi tanta execratione acceptum, *Act. 1.*

De hoc Dioſcori facinore ſic loquitur Nicolaus primus in celebri epiſt. ad Michaëlem Imperatorem: *In tantum hanc præſumptionem SS. Patres ad Chalcedonem deteſtati ſunt, ut Dioſcorum Alexandrinum Antiſtitem, inter cetera idcirco potiſſimùm ſine ulla reſtitutione damnaverint, quia in contumacia permanens erga prima Sedis Romanæ Privilegium, reſipiſcere à ſuis ſuperſtitionibus, ut ſervaretur à prima Sede Apoſtolica, noluit: & ponens in cœlum os ſuum, & linguâ ejus tranſeunte ſuper terram, excommunicationem in ſanctum Leonem Papam dictavit, ità ut in ſententia contra ipſum prolata, hoc videantur memorare præcipuè, dicentes: Quoniam ſecundis exceſſibus priorem iniquitatem valde tranſcendit. Præſumſit enim & excommunicationem dictare adversùs ſanctiſſimum & beatiſſimum Archiepiſcopum magnæ Romæ Leonem. Numquid ibi legitur, inquiſitionem fuiſſe factam,*

utrum juſtè an injuſtè ipſum jam ſatum Dioſcorum excommunicationem dictâſſe? Non planè, ſed absq; omni controverſia hoc in eo ulti ſunt: quia cùm eſſet inferior, potiorem quibuslibet conatus eſt laceſſere contumelijs, teſte Anatolio Conſtantinopolitano Præſule, qui dicit: Propter fidem non eſt damnatus Dioſcorus, ſed quia excommunicationem fecit Domino Archiepiſcopo Leoni.

Totam verò Synodum Epheſinam II. omniaque illius acta damnavit, improbavitque Leo, ùt patet ex illius *Epiſtolis 22. 23. 24. & 25.* quæ habentur *Tom. 2. Conciliorum.*

Dices, hoc II. Epheſinum Concilium fuiſſe illegitimè celebratum, Patribus ad ſubſcribendum, pœnis & metu compulſis: & ideò nihil probare; cùm nemo dicat Concilium, in quo legitimus procedendi modus non obſervatur, eſſe ſupra Papam.

Reſpondemus, quòd huic Concilio nec auctoritas, nec legati Pontificis defuerint, ac ut tam fœdè in Latrocinium evaſerit, non aliam cauſam fuiſſe, quàm quòd imperio & voluntati Leonis ejusque Legatorum non paruit, ad hanc enim regulam, ſi Dioſcorus & Patres ſpectâſſent, numquam à recto flexiſſent: idemque fuit poſteà Baſileenſis Concilij infortunium. Ergo vel hoc ipſo, alijsque exemplis multis palàm eſt, Concilium Papæ, ejusque voluntati & ſententiæ oppoſitum, non tantùm majoris auctoritatis non eſſe, ſed planè nullius, extinctoque velut vitali calore, corruptioni obnoxium.

Audi Leonem ipſum *epiſt. 23. ad Theodoſ. Auguſt. Litteris Clementiæ Veſtræ, quas dudum ad B. Petri Apoſtoli Sedem, pro Catholicæ fidei amore miſiſtis, tantam fiduciam ſumpſimus defendendæ per vos veritatis & pacis, ut in cauſa tam ſimplici, tamq; munitâ nihil putaremus poſſe exiſtere, quod noceret, præſertim cùm ad Epiſcopale Concilium, quod haberi apud Epheſum præcepiſtis, tam inſtructi ſint miſſi, ut ſi ſcripta, quæ vel ad ſanctam Synodum, vel ad Flavianum Epiſcopum detulerunt, Epiſcoporum publicari auribus Alexandrinus permiſiſſet Antiſtes, ita manifeſtatione puriſſimæ fidei, quam divinitùs inſpiratam & accepimus & tenemus, omnium concertationum ſtrepitus quieviſſet, ut nec imperitia ultrà deciperet, nec occaſionem nocendi æmulatio reperiret.*

VII. Anno DCCC. Sub Leone III. & Carolo Magno Romæ omnium Italiæ & Franciæ Epiſcoporum Synodus fuit, ingenti utriusque nationis Optimatum frequentiâ, ùt teſtatur Anaſtaſius in vita Leonis. Cauſa hujus Synodi hæc fuit. Hadriano Pontifici omni-

omnium voto Leo ſucceſſerat, cujus electionis invidiâ Paſchalis & Campulus Hadriani nepotes tacti (nam ipſi ad tiaram aſpirabant) auſi ſunt Leonem ſolemni ritu ſupplicantem, cum armatorum globo invadere, cædere, & indigniſſimè habitum in carceres agere: ut verò tam impio facinori velum prætexerent, ſanctum Pontificem variè criminati ſunt. Cùm ergo juſſu Caroli, qui decreverat in ſacræ Majeſtatis reos vindicare, Epiſcopi in Leonem eique objecta inquirerent, omnium Antiſtitum oborta eſt exclamatio: *Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Dei Eccleſiarum, judicare non audemus: Nam ab ipſa nos omnes & Vicario ſuo judicamur, ipſa autem à nemine judicatur, quemadmodum antiquitùs mos fuit: ſed ſicut ipſe Summus Pontifex conſuevit, jubeat, canonicè obedimus. At venerabilis Leo Præſul*, inquit, *Prædeceſſorum Pontificum veſtigia ſequor, & de talibus falſis criminationibus, quæ ſuper me nequiter exarſerunt, me purificare paratus ſum.* Sic habet Anaſtaſius *in vita Leonis*, & Æmilius *de geſtis Francorum in Carolo M.*

Forma purgationis à Leone facta recitatur à Baronio *ad Annum* DCCC. ex ritibus Romanæ Eccleſiæ in hæc verba.

Nota res eſt, fratres Chariſſimi, malos adversùm me homines inſurrexiſſe, meq́ꝫ ac vitam meam graviſſimis criminibus infamâſſe. Cujus rei cognoſcendæ gratiâ clementiſſimus hic ac sereniſſimus Rex Carolus unà cum ſacerdotibus ac Principibus ſuis in hanc urbem ſe contulit. Quamobrem ego Leo Pontifex S. R. E. à nemine judicatus, neq́ꝫ coactus, ſed meâ voluntate impulſus purgo me, præſentibus vobis coram Deo & Angelis ejus, qui conſcientiam novit, & Beato Petro Principe Apoſtolorum, in cujus conſpectu conſiſtimus, neq́ꝫ ſceleratas res, quas mihi objiciunt, perpetrâſſe, neq́ꝫ perpetrari juſſiſſe, Deum teſtans, in cujus judicium venturi ſumus, & in cujus conſpectu conſiſtimus. Et hoc facio, non legibus ullis obſtrictus, neque hanc conſuetudinem aut decretum in ſancta Eccleſia ſucceſſoribus meis & fratribus Coepiſcopis imponere cupiens, ſed ut certiùs iniquis vos ſuſpicionibus liberem.

VIII. Anno DCCCLXVIII. In Synodo Romana ſub Hadriano II. in cauſa Photij ſic Pontifex prælocutus eſt: *Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicâſſe legimus, de eo verò quemquam judicâſſe non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolùm licitum eſt minoribus majorum ſuorum motibus reſiſtere, vel pravos ſuos ſenſus liberè reſpuere: quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec*

 cætero-

ceterorum Antiſtitum cuipiam de eo, quamlibet fas fuerit, proferre ſententiam, niſi ejusdem primæ Sedis Pontificis conſenſus præceſſiſſet.

Quæ verba lecta & approbata ſunt in VIII. Synodo Oecumenica. *Act. 7.*

Ubi nota, quamvis hæc Concilia generalia non fuerint, ſummam tamen probandi auctoritatem habere, plenamque fidem facere: quis enim credat tot, tantosque Epiſcopos, tamque ab omni adulatione alienos, doctrinâ & pietate inſignes, quique toties Pontificem Maximum & ſine ulla omnino exceptione à nullo judicari poſſe dixerunt, ignorantiâ deceptos eſſe, & quid Concilijs in Papam liceret, ignorâſſe? Maximè cùm ſacrorum Canonum hac in re tam clara ſit ſententia, ut clarior deſiderari haud poſſit.

Videantur S. Bonifacius Mart. *in c. ſi Papa d. 40.* S. Anaclet. *d. 79. c. electionem.* S. Innocentius Pontifex Max. *in c. nemo 9. q. 3.* S. Anterus Martyr. *in c. facta 9. q. 3.* S. Gelaſius Papa omnibus Epiſcopis per Dardaniam conſtitutis ſcribens *in c. cuncta 9. q. 3.* S. Nicolaus I. Papa in epiſt. ad Michaëlem Imperat. *c. patet 9. q. 3.* Paſchalis Papa *in c. ſignificâſti de elect.* Innocentius III. *in c. innotuit de elect.*

IX. *Non obſtat I.* allegatis auctoritatibus Pontifices in propria cauſa teſtari. *Reſpondimus* jam ſuprà, Pontifices non pro ſua, ſed Dei & Eccleſiæ Chriſti cauſa locutos eſſe: nec aliud quàm ipſa Concilia ſcripſiſſe. Si Papæ in propria cauſa loquenti, ùt dicunt, credi non debet, cui ergo credemus? & quis huic controverſiæ finem imponet? nam & Concilia eadem exceptio premet, judicâſſe videlicèt Patres in propria cauſa: quamquam & Concilia pro nobis ſtare, jam plùs ſatis monſtratum ſit, ut quod Chriſtus olim Judæis *Joann. 5.* hoc Vicarij Chriſti ſuam auctoritatem impugnantibus dicere poſſint: *Scrutamini Concilia, in quibus putatis vos veritatem habere, & illa ſunt quæ teſtimonium perhibent de me.*

Non obſtat II. Beatum Petrum fuiſſe graviter à B. Paulo objurgatum, idque patienti animo tuliſſe; cur ergo non poſſit Papa à Concilio? *Reſpondemus*, aliud eſſe objurgare aliquem, aliud judicare: hoc juriſdictionis eſt; non illud: quicunque enim malè agit, redargui poteſt, ùt olim Nathan Davidem, & Regem, & Prophetam adulterij redarguit; & hodie concionatores: quicunque ergo vas electionis es, & raptus usque in tertium cœlum audiſti arcana verba, peccantem Pontificem, ùt voles, objurga, quod etiam B. Ber-

Bernardus, alijque eodem ſpiritu acti fecerunt: ſed memento in Exodo *c. 25.* ſcriptum eſſe: *Facies quoq; candelabrum de auro mundiſſimo: emunctoria quoq; fiant de auro puriſſimo.* Ergo non emungat, qui aurum non eſt. (*a*)

Non obſtat III. Honorium Papam à ſexta Synodo damnatum eſſe.

Reſpondemus, Jam ſuprà de Honorio dictum eſſe. Sed quidquid de illius damnatione ſit: aut Honorius hæreticus fuit, aut non fuit: ſi non fuit, ergo nec damnatus eſt, cùm ejus damnandi non alia, quàm hæreſis cauſa in Concilio notetur. Si hæreticus fuit, hic eſt caſus exceptus, de quo infrà dicetur: hæreticus enim Papa cùm ampliùs Eccleſiæ membrum non ſit, nec caput eſſe poteſt. Et diligenter advertendum eſt, Agathonem Papam in Epiſt. ad Synodum VI. nunquam dixiſſe, Pontifices, ùt perſonas privatas in fide nunquam erràſſe; ſed *Sedem Apoſtolicam*: aliud eſt enim error Sedis, aliud error Perſonæ; nec enim quidquid agit, aut dicit Papa, agit, dicitque ùt Pontifex & Perſona publica. (*b*)

Non obſtat IV. Sexta Synodus Oecumenica, quæ *can. 13. & 55.* Pontifici Romano præcipit, permittat matrimonij uſum Sacerdotibus, abrogetque Sabbathi jejunium.

Reſpondemus. Duodecim à ſexta Synodo annis, ſedente Sergio Pontifice Anno Chriſti 692. fuiſſe eam Synodum celebratam Conſtantinopoli ab Epiſcopis Orientalibus, eamque penthectin vocatam, hoc eſt, quini-ſextam, quòd videlicet eo prætextu conveniſſet, ut quæ Quintæ & Sextæ Synodo deeſſent, ſuppleret. Vocata eſt etiam Trullana, à loco videlicet in modum trullæ camerato. Adfuerunt Patres 227. ſed à ſede Apoſtolica nullus, qui ejus nomine præſideret. Tantumque abfuit Oecumenicam eſſe, ut etiam à Sergio damnata fuerit teſte Beda *de ſexta ætate in Juſtiniano minor.* & Anaſtaſio *in Sergio.*

Ceterùm, quàm illi canones egregiè & ex præſcripto Apoſtolicæ doctrinæ conſtituti ſint, vide S. Gregorium M. *l. 7. ep. 39.* Carthaginenſe Concilium II. *can. 13.* Epiphanium *hæreſi 19.* & Cabaſſutium *ad Concilij Nicæni Can. 3. & Ancyrani c. 10. & ad Concilium Laodicenum cap.*

(*a*) V. S. Auguſt. epiſt. 19. ad Hieronym. & Gregor. homil. 18. in Ezech.

(*b*) Videatur de Honorio Cabaſſutius in ſua hiſtorica notitia, ubi agit de ſexta Synodo.

cap. 50. enimverò cum Catholicis agimus, quibus operæ pretium non fuerit jam probata probare, claroque ſole facem præferre. Qui volet hiſtoriam improbatæ hujus Synodi non tantùm à Sergio, Joanne VII. & Conſtantino ſummis Pontificibus, ſed etiam tribus Patriarchis Alexandrino, Hieroſolymitano, & Antiocheno, videre poteſt Bedam *de ſex Ætatibus, in Juſtiniano minore,* Anaſtaſium Bibliothecarium *in Sergio.* & Baronium *ad annum 692.* ubi etiam inveniet ſubinde hujusmodi Canones Trullanos à ſummis Pontificibus contra ipſos Græcos citatos eſſe, partim etiam vitandi ſchiſmatis causâ toleratos, qualis eſt Canon de matrimonijs Clericorum.

Non obſtat Quintò c. ſiquis 42. c. 2. q. 7. ubi: *Si quis ſuper his nos arguere voluerit, veniat ad ſedem Apoſtolicam, ut ibi ante Confeſſionem beati Petri mecum juſtè decertet, quatenus inibi unus ex nobis ſententiam ſuſcipiat ſuam.* Hiſce verbis Gregorius Judicem aliquem agnoſcit, & ſe judicio ſubmittit. Neque hoc novum & rarum, cum Conſtantius Liberium, Juſtinianus Sylverium & Vigilium in exilium egerint. Otto I. Joannem XII. depoſuit, Leone VIII. ſubſtituto. Henricus III. Gregorium VI. in ordinem redegit, juſſitque Clementem II. Pontificem renuntiari. Quòd ſi Principes ſæculares potuerunt Jus Pontificibus dicere, in eosque ſententias ferre, quanto magis id potuerunt Concilia ex Sacerdotibus conflata? quod ipſi ſummi Pontifices apertè confitentur *in c. Petrus. & c. nos ſi incompetenter 2. q. 7.*

Reſpondemus. Exempla, quæ producuntur nihil probare contra expreſſos Canones à nobis citatos; nota enim eſt regula Juris: *Non exemplis, ſed legibus judicandum eſſe.* (*a*) Cùm enim exempla & facta hominum alia ſint bona, alia mala, & à legibus prohibita; priùs oportet oſtendi bona & juxta leges fuiſſe, quàm pro argumentis ad aliquid probandum ſumantur. Quid enim tam malum eſt, abſurdumque, quod exemplo careat? Conſtantium & Juſtinianum Auguſtos nullo jure, ſed ſummâ injuriâ uſos eſſe, palàm ex hiſtorijs eſt. Otto I. Joannem XII. hominem perditiſſimum, & flagitijs magis, quàm dignitate maximum, throno movit, majori zelo, quàm æquitate; belli nimirum, quàm juris legumque peritior. (*b*) Quid verò Imperatoribus Eccleſiæ Advocatis

(*a*) Per textus in L. ſed licet ff. de off. Præſ. L. nemo C. de ſentent. & interlocut. & c ſana d. 9.

(*b*) De quo V. Ottonem Friſing. l. 6. c. 23. & Baron. ad annum. CMLXIII.

catis jure defenſionis liceat Pontifice Eccleſiam vaſtante, infrà dicetur.

Ad citatos Canones dicimus, poſſe Summos Pontifices innocentiæ ſuæ certos, non Concilij tantùm, ſed aliorum etiam Principum examen & judicium admittere, non quidem ut illis ſe, ſuamque dignitatem, ſed factum ipſum ſubmittant, idque exemplo Chriſti Domini, qui cùm in forma Dei eſſet, exinanivit ſemetipſum, factus obediens usque ad mortem. Audi Gratian. poſt *c. teſtes. 2. q. 7. Aliud eſt, quod de rigore cogimur ſervare diſciplina, aliud quod admittitur ex perfectionis conſideratione. Chriſtus ad ſe arguendum Judæos admiſit perfectione humilitatis, non ſeveritate juris. Si enim legis rigore eſſent admiſſi, hac auctoritate crimino ſi, & infames in accuſatione religioſorum eſſent recipiendi, cùm eſſent ſceleratiſſimi, qui de Chriſti nece tractantes, innocentem condemnare volebant. Hoc ergo exemplo Prælati non coguntur recipere ſubditos in accuſatione ſui, ſed permittuntur. Item Paulus Petrum reprehendit, qui Princeps Apoſtolorum erat. Unde datur intelligi, quòd ſubditi poſſunt reprehendere Prælatos ſuos, ſi reprehenſibiles fuerint. Sed hoc facilè refellitur, ſi unde ſit reprehenſus, advertitur. Petrus cogebat gentes judaizare, & à veritate Evangelij recedere, cum Judæis gregem faciens, & à cibis gentilium latenter ſe ſubtrahens. Par autem in ſe eſt, à fide exorbitare, & alios exemplo, vel verbo à fide dejicere. Ergo hoc exemplo non probantur Prælati accuſandi à ſubditis, niſi fortè à fide exorbitaverint, vel alios exorbitare coëgerint.*

Et B. Gregorium *c. Petrus eodem: Petrus poteſtatem regni acceperat, & tamen idem Apoſtolorum primus querimonia contra eum à fidelibus facta, cur ad gentes intrâſſet, non ex poteſtate officij, (quâ poſſet dicere, oves paſtorem ſuum non accuſent, nec reprehendant) ſed ex ratione divina virtutis, quâ gentiles acceperant Spiritum S. reſpondit.*

§. VII.

Non dari Appellationem à Summo Pontifice ad Concilium, non ergo huic Pontificem ſubeſſe.

SUMMARIA.

1. *A Pontificis Rom. ſententia appellari non poſſe, auctoritate SS. Canonum probatur.*
2. *Aliorumq; Doctorum doctrinâ & ſanctitate inſignium.*
3. *Conſtitutio Pij II.*
4. *Rationes.*

I.

A Minori Judice ad majorem provocari certi juris eſt; ſi ergo oſtenderimus, judicium Papæ ultimum eſſe, nec ab alio reſcindi, eo ipſo ſequetur ſupremam, nullique alteri ſubjectam poteſtatem Pontificis Romani eſſe.

Canones primo loco audiamus. S. Gelaſius ad Epiſcopos per Dardaniam conſtitutos *in c. cuncta 9. q. 3. Cuncta per mundum novit Eccleſia, quòd ſacroſancta Romana Eccleſia fas de omnibus habeat judicandi: neq; cuiquam de ejus liceat judicare judicio, ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum eſt, ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus. Sed nec illa prætermimus, quòd Apoſtolica ſedes ſine Synodo præcedente, & ſolvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi, nullâ exiſtente Synodo, quos oportuit, habuit facultatem: & hoc nimirum pro ſuo Principatu, quem B. Petrus Apoſtolus Domini & voce tenuit ſemper, & tenebit.*

Idem *in c. ipſi 9. q. 3. Ipſi ſunt Canones, qui Appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluêre deferri. Ab ipſa vero nuſquam prorſus appellari debere ſanxerunt: ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judi-*

judicium: nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, ſententiamq́; illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potiùs decreta ſequenda mandârunt.

S. Bonifacius Martyr *in c. ſi Papa d. 40. Si Papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens, deinceps deprehenditur inutilis, & remiſſus in operibus ſuis, & inſuper à bono taciturnus, quòd magis officit ſibi, & omnibus, nihilominùs innumerabiles populos catervatim ſecum ducit, primo mancipio gehennæ, cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturus. Hujus culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe judicaturus, à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius: pro cujus perpetuo ſtatu univerſitas fidelium tantò inſtantiùs orat, quantò ſuam ſalutem poſt Deum ex illius incolumitate animadvertit propenſiùs pendere.*

Patres Côncilij Sinueſſani ad Marcellinum Pontificem: *Abſit, ut à nobis ſummus Pontifex judicetur. Negâſti tu? negavit & Petrus Magiſter tuus: & quis Apoſtolus auſus fuit inde eum judicare? ſed egreſſus foras flevit amarè. Tu ergo in ſinum tuum cauſam collige, tuo ore te judica, non noſtro judicio.*

S. Thomas *de Pot. q. 10. a. 4. ad 13. Ex geſtis Chalcedonenſis Concilij habetur primò, quòd ſententia Synodi à Papa confirmatur: Secundò, quòd à Synodo appellatur ad Papam: Tertiò, quòd à Papa ad Synodum non appellatur, ut habetur ex geſtis Concilij Epheſini.*

B. Auguſtinus Triumphus *lib. de Poteſtate Eccleſiaſt. q. 6. a. 1. Solus Papa dicitur eſſe vicarius Dei, quia ſolum, quod ligatur vel ſolvitur per eum, habetur ſolutum & ligatum per ipſum Deum; ſententia igitur Papæ, & ſententia Dei una ſententia eſt: ſicut una ſententia eſt Papæ, & auditoris ejus. Cùm igitur appellatio ſemper fiat à minore Judice ad ſuperiorem, ſicut nullus eſt major ſeipſo, ita nulla appellatio tenet facta à Papa ad Deum, &c. Nullus poteſt appellare à Papa ad Deum: ſicut nullus poteſt intrare ad conſiſtorium Dei, niſi mediante Papâ, qui eſt æternæ vitæ conſiſtorij claviger, & oſtiarius. Et ſicut nullus poteſt appellare ad ſeipſum: ita nullus poteſt appellare à Papa ad Deum: quia una ſententia eſt, & una curia Dei & Papæ.*

B. Antoninus *in ſumma T. 23. c. 3. §. 3. Quicumq́; ſentit, quòd à Romano Pontifice ad quemcumq́; alium liceat appellare, conatur quantum in ſe eſt, auferre privilegia Romanæ Eccleſiæ: quod probatur ex omnibus præmiſſis. Primò ſic: Quicumq́; ſentit Romanum Pontificem non eſſe ſummum, ſupremum & unicum caput totius Eccleſiæ, auferre conatur privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto conceſſum: ſed quicumque à Papa appellandum eſſe ſentit, ſentit Papam non eſſe ſummum & unicum caput Eccleſiæ: ergo, &c. Major patet ex pri-*

mo præambulo. Minor ex tertio patet: ex quo ſequitur, quòd quicumq́, hoc ſentit, ſentit contra articulum Nicenæ Synodi: Ubi dicitur *unam ſanctam Eccleſiam: quæ Eccleſia habet unitatem ex unitate capitis. Unde & Joann. 10. dicit Chriſtus: Fiet unum ovile & unus Paſtor: ſed ſi licitum eſſet appellare à Papa: & ille, ad quem appellaretur, eſſet caput: ſic Papa non eſſet caput: vel eſſent duo capita, quod eſſet monſtruoſum & dirumpens Eccleſiæ unitatem. Et hinc eſt, quod felicis recordationis Bonifacius Octavus in extravagante, quæ incipit: Unam ſanctam: probat per unitatem Eccleſiæ eſſe de neceſſitate ſalutis, omnem humanam creaturam Romano Pontifici eſſe ſubjectam. Secundò arguitur idem ex ſecundo Privilegio ſic: Quicumq́, aſſerit, quòd Romanus Pontifex non habeat plenitudinem Poteſtatis ſuper omnes: auferre conatur Privilegium Eccleſiæ Romanæ à Chriſto traditum: quod patet per ſecundum privilegium ſuprà poſitum: ſed ſentiens appellandum eſſe à Papa, ſentit ipſum non habere poteſtatis plenitudinem ſuper omnes: ergo &c. Minor patet; quia ille ad quem appellatur habet poteſtatem ſuper illum, à quo appellatur, qui poteſt ejus judicium mutare & ſententiam retractare: ſed ſi quis haberet poteſtatem ſuper Papam, Papa careret illâ poteſtate: eò quòd in hoc ei eſſet ſubjectus: & per conſequens non haberet plenitudinem poteſtatis. Ex tertio privilegio arguitur idem ſic: Quicumq́, ſentit Romanam Eccleſiam non habere firmitatem immobilem & perpetuam, auferre conatur Privilegia Romanæ Eccleſiæ ei à Chriſto tradita: ſed ſentiens quòd à Romano Pontifice poſſit appellari, ſentit Romanam Eccleſiam non habere perpetuam & immobilem firmitatem: ergo prædictum privilegium ei auferre conatur. Major patet: quòd Eccleſia ſicut eſt una, ſic eſt firma: ideò dicitur in utroq́, ſymbolo: unam ſanctam Eccleſiam. Sanctam autem idem eſt quod firmum: unde & immutabilia ſtatuta vocantur ſanctiones. Minor patet: quòd judex, ad quem appellatur, poteſt judicia & ſententias ejus, à quo appellatur, mutare & renuntiare & retractare: ergo ſi à Papa licitum ſit appellari, judicia & ſententiæ Papæ immutabiles & firmæ non erunt. Et ideò quicumq́, ſtatuta Papæ crediderit violanda, prævaricator fidei reputatur. Ita Hadrianus c. generali. 25. q. 1. Ex quarto privilegio probatur idem ſic: Quòd ſi appellari poſſet ad alium: aut appellatur ad alium Papam, aut ad Concilium Generale; Non ad Papam ſucceſſorem: tum quia non habet par in parem juriſdictionem. Extra de elect. cap. innotuit. §. quamvis. Tum quia Romanus Pontifex parem poteſtatem habet cum præcedente. Is autem ad quem appellatur, debet eſſe ſuperior: tum etiam quia abſens: ſicut ille, qui mortuus eſt, ex hoc mundo migravit: tum etiam, quia poteſtas Papæ ſe extendit ad illos, qui ſunt ſuper terram: ut patet ex for-*

mæ

ma collata poteſtatis : Quodcumq; ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis. Super terram autem non eſt Papa defunctus. Sed nec ad Concilium generale à Papa appellari poteſt : quia Papa omni Concilio ſuperior eſt : nec robur habet, quidquid agitur : niſi auctoritate Romani Pontificis & roboretur & confirmetur : ſentire ergo, quòd ad Concilium à Papa appellari poſſit, eſt hæreticum, & contra illum articulum : ſanctam Eccleſiam Catholicam. Ex quinto privilegio patet idem ſic : Quicumq; ſentit, quòd à Papa poſſit ad alium appellari, ſentit quòd Romanus Pontifex poſſit ab alio judicari : ſed hoc eſt contra privilegium Romanæ Eccleſiæ : ergo talis ſic ſentiens, privilegium Romanæ Eccleſiæ auferre conatur. Item hoc ſentire, eſt ſentire, quòd Papa habeat ſuperiorem : & quòd ſit aliquis eo major : quod eſt dicere Romanum Pontificem non eſſe unum caput, & univerſale : & per conſequens ſentit contra Eccleſiæ unitatem.

Duvalius Doctor & Theologus Sorbonicus *lib. 4. q. poſt. In cauſa appellationis appellans à poteſtate & jurisdictione ejus, à quo appellat, eximitur. At in nullo caſu poteſt quis à jurisdictione & poteſtate Rom. Pontificis eximi : alioquin non eſſet ampliùs illius ovis, ac per conſequens nec Chriſtianus ; cùm Chriſtus in quoscunq; Chriſtianos Petro dederit poteſtatem his verbis : Paſce oves meas, non has aut illas, non hujus aut illius regionis, ſed in univerſum, oves meas, id eſt, omnes, qui Chriſtianæ Religioni nomen dederunt, ùt eleganter 3. de conſideratione ad Eugenium docet Bernardus. Secundò. Per appellationem recedit appellans ab obedientia & communione ejus, à quo appellat. Atqui nulli Chriſtiano, in quacunq; dignitate ſit conſtitutus, ab obedientia ſummi Pontificis & communione cum ejus ſede licet recedere. Quisquis enim extra domum agnum comederit, profanus eſt. Si quis in arca Noë non fuerit ; peribit regnante diluvio, uti Hieron. Damaſum Sedis Apoſtolicæ Rectorem alloquitur. Tertiò. A Monarcha Monarchico, id eſt, extremo judicio judicante, nefas eſt appellare. At Pontifex Rom. eſt ſupremus Eccleſiæ Monarcha : extremo igitur judicio quaslibet cauſas ita terminabit, ut fas ampliùs non ſit, ad ullum aliud tribunal provocare. Quartò. Judex à cujus judicio provocatur, judicem ad quem ſit provocatio, parti condemnatæ dare, aut deſignare non debet : Sic enim ageret in ſeipſum, abiretq; in rem judicatam, contra communem juris Regulam : atqui ſolius Pontificis Romani eſt Concilia Oecumenica indicere, congregare, & confirmare, atq; eorum decretis robur tribuere ; itaq; ſi ab ejus judicio ad Concilij tribunal ſit provocatio, debebit Pontifex ipſe contra ſeipſum, in rem à ſe abſque fraude ſibi facta, judicatam abire : arma, quibus emendetur & corrigatur ſuppeditare : & quod amplius*

 eſt,

eſt, iſta omnia contra ſe ſuumq; judicium definita novo ſuo calculo confirmare, qui certè univerſum juſtitiæ ordinem, præclariſſimamq; hierarchiam omnino pervertit, & deſtruit.

S. Bernardus *epiſt. 213. Quis mihi faciet juſtitiam de vobis? ſi haberem judicem, ad quem vos trahere poſſem, jam nunc oſtenderem vobis (ùt parturiens loquor) quid meremini. Extat quidem tribunal Chriſti, ſed abſit, ut ad illud appellem vos, qui illic, ſi vobis neceſſarium & mihi poſſibile eſſet, vellem magis totis viribus ſtare, & reſpondere pro vobis. Itaq; recurro ad eum, cui in præſenti datum eſt judicare de univerſis, hoc eſt, ad vos. Vos appello ad vos: vos judicate inter me & vos.*

III. Pius II. Pontifex Max. *Execrabilis & priſtinis temporibus inauditus, tempeſtate noſtrâ inolevit abuſus, ut à Romano Pontifice, Jeſu Chriſti Vicario, cui dictum eſt in perſona B. Petri: Paſce oves meas, &c. Quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis; nonnulli ſpiritu rebellionis imbuti, non ſanioris cupiditate judicij, ſed commiſſi evaſione peccati, ad futurum Concilium provocare præſumunt. Quod quantùm ſacris Canonibus adverſetur, quantumque Reipublicæ Chriſtianæ noxium ſit, quisquis non ignarus jurium, intelligere poteſt. Namque ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifeſtiſſimè refragantur, quî non illud ridiculum, quòd ad id appellatur, quod nusquam eſt, neq; ſcitur, quando futurum ſit? Pauperes à potentioribus multipliciter opprimuntur, remanent impunita ſcelera, nutritur adversùs primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Eccleſiaſtica diſciplina, & hierarchicus ordo confunditur.*

Volentes igitur hoc peſtiferum virus à Chriſti Eccleſia procul pellere, & ovium nobis commiſſarum ſaluti conſulere, omnemq; materiam ſcandali ab ovili noſtri Salvatoris arcere, de venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, cunctorumq; Prælatorum, ac divini & humani Juris interpretum curiam ſequentium, conſilio & aſſenſu, ac certâ noſtrâ ſcientiâ, hujusmodi provocationes damnamus, & tanquam erroneas, ac deteſtabiles reprobamus. Caſſantes & penitùs annullantes, ſiquæ hactenus totaliter interpoſitæ inveniantur, easq; tanquam inanes, ac peſtiferas, nullius momenti eſſe decernimus, ac declaramus. Præcipientes deinceps, ut nemo audeat quovis quæſito colore, ab ordinationibus, ſententijs, ſive mandatis quibuscunq; noſtris, ac ſucceſſorum noſtrorum, talem appellationem interponere, aut interpoſitæ per alium adhærere, ſeu eis quomodolibet uti.

Si quis autem contrà fecerit, à die publicationis præſentium in Cancellaria Apoſtolica poſt duos menſes, cujuscunque ſtatûs, gradûs, ordinis, vel conditionis

ditionis fuerit, etiamſi Imperiali, Regali, vel Pontificiali refulgeat dignitate, ipſo facto ſententiam execrationis incurrat, à qua niſi per Romanum Pontificem, & in mortis articulo, abſolvi non poſſit. Univerſitas verò ſive collegium, Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto, & nihilominus jam Collegia & univerſitates, quam prædictæ, & alia quacunque perſona, eas pœnas ac cenſuras incurrant, quas rei Majeſtatis & hæreticæ pravitatis fautores incurrere dignoſcuntur.

IV. Rationes verò ob quas negamus à Papa ad Concilium appellari poſſe, ſunt præter toties dictas: quòd à Vicario appellari non poſſit, cùm habeat idem tribunal cum ſuo Epiſcopo & Principali *c. 2. de conſuetudine in 6.* ſed Papa eſt Vicarius Chriſti, ergo ſicut à Chriſto appellari ad alium non poteſt, ita nec ab ejus Vicario: quodſi Concilium hanc ipſam vicariam poteſtatem ſibi vindicat, quærimus à quo, & quando datam? eruntque duo in Eccleſia Chriſti Vicarij, duo capita, hoc eſt, monſtrum non corpus, nullibi in Scripturis, aut Concilijs lectum auditumque. Deinde cùm nullum valeat Concilium, à Papa non vocatum, confirmatumque per expreſſos textus *in d. 17.* appellatio aut erit inutilis, aut impoſſibilis: erit enim appellatio à Papa ad Papam, & labyrintho ſimilis in ſeipſum redeunti. Et tandem cùm à Concilio ad Papam provocatio detur; erit circulus appellandi perpetuus, & nunquam finiendus: A Papa provocabis ad Concilium, à Concilio ad Papam, & ab hoc ad Concilium redibis, luſum potiùs, quàm litem & cauſam acturus.

Non obſtat *epiſtola 162.* Auguſtini, ubi ſcribit: *Cauſam Cæciliani primò judicatam à Pontifice, & deinde ab Epiſcopis.*

Reſpondemus. Illud non neceſſitatis fuiſſe, ſed conniventiæ, ut hæreticis omnis tolleretur tergiverſandi cauſa, de quo vide Gratianum eleganter *ad can. teſtes 2. q. 7.* & B. Gregorium *in can. Petrus. eâdem.*

§. VIII.

§. VIII.

A Concilio univerſali ad Papam appellari, hunc ergo illo majorem eſſe.

SUMMARIA.

1. *A Concilio ad Papam appellari SS. Canonibus probatur.*
2. *Modum tamen in admittendis appellationibus ſervandum eſſe ex S. Bernardi ſententia.*
3. *Querela Concilij Carthaginenſis & B. Cypriani de Appellat.*
4. *Reſpondetur ad objecta & præſertim ad appellationes ad futurum Concilium factas.*

I.

EXplorati Juris eſt, majorem eſſe illum *ad quem* appellatur, eo, *à quo* appellatur. Judex enim *ad quem* ſententiam corrigit, reſcindit, jurisdictionem ſuſpendit, imperat executionem ſententiæ, quæ omnia fieri niſi à majore & ſuperiore non poſſunt.

Jam verò à Concilio Univerſali ad Papam appellari, patet ex Canonibus ſuperiore §. recitatis, videlicèt *c. ipſi ſunt 9. q. 3. c. patet. eâdem.*

Gelaſius I. *Epiſt. 13. ad Epiſcopos Dardaniæ: Sedes B. Petri Apoſtoli jus habet reſolvendi, utpote quæ de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neq; cuiquam de ejus liceat judicare judicio, ſi quid ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerint; ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.*

Synodus Sardicenſis & Oecumenica ſub Julio Pontifice & Imperatoribus Conſtante & Conſtantio Anno CCCXLVII. in cauſa Athanaſij celebrata *Can. 3. & 4. aliàs. 7.* hæc habet. *Quòdſi aliquis Epiſcopus adjudicatus fuerit in aliqua cauſa, & putat ſe bonam cauſam habere,*

ut

ut iterum judicium renovetur; ſi vobis placet, S. Petri Apoſtoli memoriam honoremus, ut ſcribatur vel ab his, qui examinaverunt, vel etiam ab alijs Epiſcopis, qui in propinquo morantur, Julio Romano Epiſcopo. Etſi judicaverit, renovandum eſſe judicium, renovetur, & det judices. Si autem probaverit talem cauſam, ut ea non refricentur, quæ acta ſunt; quæ decreverit Romanus Pontifex, confirmata erunt. Si ergo omnibus placet, ſtatuatur. Synodus reſpondit: placet.

Synodus Nicæna *can. 18. Placuit, ut omnes Epiſcopi, qui in quibuſdam gravioribus pulſantur, vel criminantur cauſis, quoties neceſſe fuerit, liberè Apoſtolicam ſedem appellent, atq; ad eam, quaſi ad matrem confugiant, ut ab ea, ſicut ſemper fuit, piè fulciantur, defendantur ac liberentur. Cujus diſpoſitioni omnes majores Eccleſiaſticas cauſas, & Epiſcoporum judicia, antiqua Apoſtolorum, eorumq; Succeſſorum, atq; Canonum auctoritas reſervavit.*

Hunc verò appellandi morem antiquiſſimum eſſe teſtatur B. Leo *epiſt. 87.* ad Epiſcopos Galliæ, quæ habetur *T. 2. Concilior.* ante Concilium Chalced. ubi inter alia: *Nobiſcum itaq; veſtra fraternitas recognoſcat Apoſtolicam ſedem, pro ſui reverentia, à veſtra etiam provincia ſacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam, & pro diverſarum (quemadmodùm vetus conſuetudo poſcebat) appellatione cauſarum, aut retractata, aut confirmata fuiſſe judicia, adeò ut ſervatâ unitate ſpiritûs in vinculo pacis, commeantibus hinc inde litteris, quod ſanctè agebatur, perpetuæ proficeret charitati. Quam ſollicitudo noſtra non ſua quærens, ſed quæ ſunt Chriſti, dignitatem divinitùs datam nec Eccleſijs, nec Eccleſiarum ſacerdotibus abrogabat. Sed hunc tramitem ſemper inter majores noſtros & bene tentum, & ſalubriter conſtitutum, Hilarius Eccleſiarum ſtatum & concordiam ſacerdotum novis præſumptionibus turbaturus, exceſſit.* Videatur Bellarminus *de Rom. Pont. l. 2. c. 21.*

B. Leo Papa *epiſt. 23.* ad Theodoſium Auguſtum; Flavianum Patriarcham Conſtantinopolitanum à Concilio Epheſino II. quod generale fuit, ad ſedem Apoſtolicam appellantem recipit, rogatque Imperatorem, ut appellationi deferat. Ubi nota, Leonem duas Imperatori cauſas exponere, ob quas acta Concilij Epheſini II. reſcindenda veniant. Primam, quòd in Concilio omnia per vim, & tumultum peracta ſint. Secundam, quòd Flavianus Apoſtolicam ſedem appellaverit: & Flavianus, quod poterat, non excepit de nullitate ſententiæ, ſed ſuppoſito etiam ſententiæ valore, maluit appellare, uſurus videlicet certo & indubitato jure, & exceptionem omnem ſuperante.

Eodem modo Theodoretus in eodem Concilio Epheſino damnatus Leonem appellavit, ùt habetur *in epiſt. 113.* quam ad Leonem dedit.

S. Antoninus *3. p. Tit. 22. c. 6. §. 20. Quæritur vigeſimò primò: Utrùm ad Papam pertineat & confirmare ſententias Synodorum. Item utrùm ad Papam à Synodo appelletur. Item utrùm ſolius Papæ auctoritate habeat univerſalis Synodus congregari. Item utrùm neceſſe habeat Papa congregare Concilium univerſale, quotieſcunq; habeat aliquid de fide terminare. Ad omnes iſtas quæſtiones ſimul reſpondet S. Thomas. Ad primas tres affirmativè: ad quartam negativè, in quæſtionibus de potentia Dei q. 10. art. 4. ubi quæritur: Utrùm Spiritus ſanctus procedat à Filio: qui reſpondens argumento facto in contrarium, dicit ſic: Sicut poſterior Synodus habet poteſtatem interpretandi Symbolum à priori conditum; aut ponendi aliquid ad ejus explanationem: ita etiam Romanus Pontifex hæc ſuâ auctoritate poteſt: cujus ſolâ auctoritate Synodus & congregari poteſt, & à quo ſententia Synodi confirmatur, & ad ipſum à Synodo appellatur: quæ omnia patent in geſtis Chalcedonenſis Concilij vel Synodi. Non eſt neceſſarium, quòd ad hujuſmodi expoſitionem faciendam univerſale Concilium congreget: cùm plerumq; id fieri prohibeant bellorum diſſidia; ſicut in ſexta Synodo legitur, quod Conſtantinus Auguſtus dixit, quòd propter imminentia bella univerſaliter Epiſcopos congregare non potuit: ſed tamen illi, qui convenerunt, quædam dubia in fide orta ſequentes ſententiam Agathonis Papæ determinaverunt, ſcilicet quòd in Chriſto ſint duæ voluntates & duæ actiones: & Patres in Chalcedonenſi Synodo congregati ſecuti ſunt ſententiam Leonis Papæ: qui determinavit Chriſtum eſſe in duabus naturis.*

Vigilius Papa *epiſt. ad Eleuther. c. ult.* quæ habetur *c. qui ſe ſcit. 2. q. 6. Unde omnium appellantium Apoſtolicam Sedem Epiſcoporum judicia, & cunctarum majorum negotia cauſarum eidem ſanctæ Sedi reſervata eſſe liquet; præſertim cùm in his omnibus ejus ſemper ſit exſpectandum conſultum: cujus tramiti ſiquis obviare tentârit ſacerdotum, cauſas ſe non ſine honoris ſui periculo apud eandem ſanctam Sedem noverit redditurum.*

Nicolaus Papa *in c. arguta 2. q. 6. Arguta ſapientia tua, utinam in bono accepta, fomitem judicij, & materiam depoſitionis adversùs Rhotandum aſſumpſit, & ab itinere Apoſtolicæ Sedis removit, & continuatim Apoſtolicam Sedem appellantem damnavit, & carcerali cuſtodia mancipavit. Privilegia tamen Apoſtolicæ Sedis vos oblivioni tradere nullatenus debuiſtis, quibus venerandi Canones judicia totius Eccleſiæ ad hanc deferri jubent. Hæc quippe vos in Rhotando idcirco noveritis operatos, ut privilegia Sedis Apoſtolicæ, quæ*

malè

malè à vobis violata videbantur, & à nobis tot impenſis laboribus, veſtrâ reſiſtente contumaciâ, recuperari non poterant, auctoritate Apoſtolicâ, & canâ Patrum deliberatione priſtino tandem genio, & proprio decorarentur honore.

S. Bernardus *l. 3. de Conſiderat. c. 2. Appellatur de toto mundo ad te, id quidem in teſtimonium ſingularis Primatûs tui.*

Nec obſtat, quòd allegati canones Concilij univerſalis mentionem expreſſam & ſpecificam non faciant: cur enim facerent, hac quæſtione tunc temporis nunquam auditâ? immo cùm Concilia univerſalia, quæ legitima ſunt, Pontificis conſenſum & confirmationem deſiderent, quid eſt aliud appellare à Concilio legitimo, quàm appellare à Papa ad Papam? Sicut ergo Concilia robur & valorem accipiunt, cùm à Papa confirmantur, & legitima eſſe deſinunt, roburque amittunt, cùm reprobantur. *c. multi d. 17. c. ad Apoſtolica. de re judicata in 6.* eodem modo per appellationem ſuſpendi eorum ſententia poterit: tendit enim appellatio ad confirmationem, vel correctionem primæ ſententiæ: quid enim intereſt Concilium à Papa vel admiſsâ appellatione, vel negatâ confirmatione damnari?

Accedit, quòd appellationis finis & effectus eſt, ut ſententia judicis inferioris mutetur; ſed Papa ſæpe ſæpius mutat, quæ à Concilio generali ſtatuta ſunt *c. non debet. de Affin. & Conſang. c. ſtatutum. de reſcript. in 6.*

II. Illud verum eſt, in admittendis appellationibus magnâ opus eſſe circumſpectione, ne privilegia Eccleſiarum turbentur, ne tribunalia confundantur, & ne obtentu innocentiæ juſtitia calcetur, aperto calumnijs ſinu. Unde jam olim, ùt poſteà dicetur, multæ ab Epiſcopis etiam ſanctis querelæ. Videatur *c. 32. de Appellat.* ubi prohibetur appellatio ad S. Pontificem in certo caſu. Et S. Bernardus *l. 3. de Conſiderat. c. 2.* de appellation. ad S. Pontificem eleganter hæc ſcribit:

Fateor grande & generale mundo bonum eſſe appellationes: idq; tam neceſſarium, quàm ſolem ipſum mortalibus. Reverà quidam ſol juſtitia eſt, prudens ac redarguens opera tenebrarum. Prorſus fovendæ & manutenendæ ſunt, ſed quas extorſit neceſſitas, non calliditas adinvenit. Uſurpatoria ſunt hujusmodi omnes, ſubvenientes in neceſſitate, ſeu opitulantes iniquitati. Quidni veniant in contemptum? quanti, ut talibus quoq; deferrent, etiam de proprio ceſsêre jure, ne longo & caſſo itinere fatigarentur? Plures tamen ſua amittere non ferentes, appellationes minùs opportunas, & celſa nomina importunius

tuniùs contempſerunt. Dico aliquid quod ad rem pertinet, exempli cauſâ. Quidam ſibi publicè deſponſaverat uxorem, adeſt dies celebris nuptiarum. Parata omnia, invitati multi. Et ecce homo concupiſcens uxorem proximi ſui, in vocem appellationis inopinata prorumpit: affirmans ſibi traditam priùs, ſuam potiùs eſſe debere. Stupet ſponſus, hærent omnes, ſacerdos non audet progredi, fruſtra omnis apparatus ille, deſcendit quiſq; in domum ſuam cœnam manducaturus, ſponſa à menſa, & thalamo ſponſi ſuſpenditur, quouſq; Romà reditum eſt. Pariſijs contigit hoc, nobili Galliarum civitate, ſede Regia. Rurſum in civitate eadem quidam ſibi deſponſatâ uxore diem conſtituit nuptiarum. Interim emergit calumnia, dicentibus quibuſdam non debere conjungi. Ad judicium Eccleſiæ cauſa delata eſt, ſed non exſpectatâ ſententiâ, appellatum eſt ſine cauſa, ſine gravamine, ſolo fruſtratoriæ dilationis intuitu. At ille ſive perdere, quæ paràrat, ſive dilectâ tam diu fruſtrari conſortio nolens, nihilominùs, quod propoſuerat, contemptâ ſive diſſimulatâ appellatione peregit. Quid illud, quod in Altiſſiodorenſi Eccleſia nuper à quodam adoleſcentulo præſumptum eſt? nempe defuncto S. Epiſcopo, volentibus Clericis alium (ùt moris eſt) eligere ſibi, intervenit ille appellans, & vetans ne fieret, quouſq; iſſet & rediſſet ab urbe. Cui tamen appellationi nec ipſe detulit. Nam cùm videret ſe contemni, tanquam qui irrationabiliter appellâſſet, accitis, quos potuit ſibi, tertiâ die poſt factam ab alijs electionem, fecit ſuam. Cùm itaq; ex his & innumeris talibus liqueat, non ex contemptu gigni uſurpationem, ſed ex uſurpatione contemptum: videris tu quid ſibi velit, quòd zelus veſter aſſiduè penè vindicat illum, iſtam diſſimulat. Vis perfectiùs coërcere contemptum? Cura in ipſo utero peſſima matris præfocari germen nequam: quod ita fiet, ſi uſurpatio dignâ animadverſione mulctetur. Tolle uſurpationem, & contemptus excuſationem non habet. Porrò inexcuſabilitas auſum explodet. Non ſit proinde uſurpator, & contemptor nullius erit, aut admodùm rarus. Bene facis tu, quòd appellationum negato ſuffragio, immo ſuffragio, multa remittis negotia ad cognoſcentes, vel qui noſcere citiùs poſſunt; ubi enim celerior & facilior notio, ibi deciſio tutior expeditiorq; eſſe poteſt. Quàm plenum gratiæ, quàm multorum quoq; per hoc & laboribus parcis, & ſumptibus? At quibus ſic credas, id tibi omnimodis attendendum.

III. *Non obſtat I.* Patres Concilij VI. Carthaginenſis ſub Bonifacio I. *Anno CCCCXIX.* celebrati graviter conqueſtos eſſe de appellationibus ad Romanum Pontificem interpoſitis: nec in illas urgente quamvis Legato Apoſtolico, conſentire voluiſſe, immo Canonem Concilij Nicæni, quem pro ſe Zoſimus allegaverat, nunquam pro legitimo agnoviſſe. *Re-*

Reſpondemus, Aſperitatem, quâ Delegati Apoſtolici in proſequendis appellationibus utebantur, cauſam querelis dediſſe, cùm non tam Judices agerent auditis benignè partibus, quàm executores, meliori causâ damnatâ, ùt conſtat ex Epiſtola D. Auguſtini 261. Nec enim voluiſſe Patres jus Pontificem appellandi aut negare, aut tollere, quòd ſcirent in Primatu fundatum uſuque totius Orbis confirmatum eſſe; temperari tantùm, clariſſimum fit ex epiſtola ipſius Concilij Affricani ad Bonifacium *c. 101.* & Cœleſtinum Pontifices c. 102. quæ habentur *T. 1. Concil.* & Concilio Carthaginenſi III. *can. 10.* & epiſtola Stephani Archiepiſcopi, & trium Conciliorum Affricæ ad Damaſum Papam, & hujus reſponſoria, quæ habentur *T. 1. Conciliorum.* & denique ex Epiſtola B. Auguſtini 261. Videatur de hac controverſia Concilij VI. Carthaginenſis Sander. *l. 7. de Monarchia.* Peronius reſponſo ad Regem M. Britaniæ. *Tom. 1. Conciliorum in Præfat. ad Concil. 6. Carthag.* Baronius *ad annum 419.* qui etiam notat Canonem à Zoſimo citatum fuiſſe Concilij Oecumenici Sardicenſis, quod cum Nicæno unum à veteribus computabatur, quòd fuiſſet ad Nicæni confirmationem indictum: & præterea mirum non eſt, Patres canonem à Zoſimo citatum non reperiſſe inter Nicænos, cùm ipſi collectione Ruffini uterentur, quā conſtat vel ex ipſo S. Athanaſio, qui Nicæno interfuit, depravatam eſſe, & quàm plurimos canones omiſiſſe; ipſa verò exemplaria Nicænæ Synodi partim ab hæreticis corrupta, partim incenſa fuiſſe, ùt jam ſuprà monuimus.

Easdem de abuſu appellationum querelas moverat B. Cyprianus *l. 1. Epiſt. 3.* & poſteà Anno DCCCLXV. Epiſcopi Galliæ, ùt videre eſt in elegantiſſima epiſt. Nicolai Pontif. quæ eſt 42. & denique B. Bernardus *l. de Conſid. c. 2.* circa finem.

Sapienter ergo Patres Concilij Milevitani minoribus infra Epiſcopos Clericis prohibuerunt, contra Affricanos judices appellare, *c. placuit 2. q. 6.* quòd hujusmodi appellationes, à reo ſæpius condemnato factæ, frivolæ præſumerentur, morandæque juſtitiæ causâ, quibus deferendum non eſt, *c. 5. 13. & 14. extra de Appellat.* Quodſi tamen ſimplex etiam Presbyter evidenter oſtendiſſet ſe injuſtè damnatum eſſe, ejus appellationes Romam admittebantur, ùt habetur in epiſtolis Affricani Concilij ad Bonifacium & Cœleſtinum Pontifices *Tom. 1. Concil.*

IV. *Non obſtat ſecundò c. ſanè profertur 24. q. 2.* ex quinta Synodo excer-

excerptus, ubi dicitur Dioſcorum Papam fuiſſe ab Eccleſia Romana damnatum, etſi jam prædefunctum.

Reſpondemus. S. Felici Papæ ſucceſſiſſe B. Bonifacium II. & huic à ſchiſmaticis oppoſitum fuiſſe Dioſcorum Antipapam, qui paullo pòſt vitam abſolvit, damnatusque eſt ſimoniæ à Bonifacio. Nullum ergo eſt argumentum à mortuo & Antipapa ad Papam, vivumque caput Eccleſiæ ductum.

Non obſtat tertiò. A ſententia Sumorum Pontificum ad futurum Concilium ſæpe appellatum eſſe, prout hujusmodi appellationum faſcem collegit Auctor libri *de Eccleſia Gallicana Immunitatibus totoc. 13.* Ubi: ad futurum Concilium contra Bonifacium VIII. appellat Philippus Pulcher Anno MCCCIII. Cui appellationi conſenſus Galliæ Prælatorum & Pariſienſis Univerſitatis acceſſit. *ibidem n. 2. & 3.*

Et Regius procurator Caroli VII. Francorum Regis contra Pium II. Anno MCCCCLX. *ibidem n. 10.*

Et Ludovicus XI. contra Sixtum IV. Anno MCCCCLXXVIII. *ibidem n. 12.*

Et Univerſitas Pariſienſis contra Innocentium VIII. Anno MCCCCXCI. *ibidem n. 15.*

Et eadem Univerſitas contra Leonem X. Anno MDXVII. *ibidem n. 18.*

Et Legatus Friderici II. contra Innocentium IV. Anno MCCXLV. *Pariſienſ. Hiſt. Angl. f. 901.*

Et Eccleſia Anglicana contra eundem Innocentium III. Anno MCCXLVI. *Idem Pariſ. f. 952.*

Et Clerus ac nobilitas ejusdem Regni Anglicani ab Urbano IV. Anno MCCLXIV. Math. Weſtmon. *Hiſt. Angl. p. 2.*

Et Ludovicus Imperat. ex Domo Bavarica Anno MCCCXXIII. contra Joannem XII. Hervart *in Ludovico defenſo f. 248.*

Michaël Cæſenas Generalis Ordinis Minorum contra eundem Joannem XII. Anno MCCCXXXI.

Reſpublica Veneta contra Julium II. Anno MDIX. Guicciardinus *lib. 8.*

Reſpublica Florentina contra eundem Julium II. An. MDXI. Guicciardinus *lib. 10.*

Carolus V. Imperator contra Clementem VII. Anno MDXXVI.

Car-

Cardinalis Columnenſis, alijque ex eadem familia contra Clementem VII. Anno MDXXVII. Guicciardinus *lib. 17.*

Hunc ſyllabum appellationum collegit Auctor citati libri. Ad quæ

Reſp. 1. Hujusmodi appellationes fuiſſe ad Concilium factas non ùt ad majus tribunal, & judicem Papæ, à quo videlicèt ſententiæ Papales reſcindi poſſent; ſed ad meliùs pleniusque informandum ipſum Papam: poſſunt enim quæſtiones in materia fidei aut morum adeò graves, tantæque deliberationis naſci, ut Concilium Univerſale omnium nationum neceſſarium ſit, & ſine quo non cenſeatur ſufficienter informatus, inſtructusque, ut poſſit ad definitivam procedere, maximè cùm definitio in facto aliquo fundatur, pro quo caſu intelligendi ſunt SS. Patres, cùm dicunt Concilium Univerſale neceſſarium eſſe. S. Auguſtinus *lib. 4. contra duas Epiſt. Pelagianorum c. 12.* & *lib. 1. de Bapt. contra Donatiſtas c. 7. & c. 18.* & *lib. 2. c. 4.*

Illæ ergo appellationes, ùt diximus, factæ ſunt ad futurum Concilium, tanquam Pontifici Romano informando neceſſarium, ùt appellantibus videbatur, patetque ex ipſa appellandi forma Philippi Regis, Pariſienſis Univerſitatis, & aliorum: *A Sanctiſſimo D. N. Papa Innocentio minùs debitè conſulto ad ſe ipſum meliùs conſulendum, & ad S. Sedem Apoſtolicam etiam meliùs conſulendam, nec non ad ſacroſanctam Synodum celebrandam, illumq; vel illos, ad quem ſive ad quos de jure provocare & appellare nobis licet. &c.*

Ex quibus & alijs ibi adjunctis patet, nùnquam ad Concilium fuiſſe provocatum ùt Papæ oppoſitum, & hujus auctoritate deſtitutum; ſic enim appellaretur ad Concilium illegitimum; ſed ad Concilium auctoritate Papali fultum, & confirmatum, hoc eſt, ùt ſæpe diximus, ad Papam meliùs informandum.

Reſpondemus 2. Appellationes ad futurum Concilium, & futurum legitimum Papam, planè novas eſſe, ſacrisque Canonibus ignotas & deploratis tantùm perditisque cauſis aſylum. Quale enim eſt hoc, ut appelletur ad judicem, qui non eſt, nec erit? aut ſi erit, incertum quando, & ubi? appellatio eſt à minori ad majorem, quomodo autem major eſt, qui necdum eſt? Quis Epiſcopus patiatur ad futurum Epiſcopum, Archiepiſcopum, aut Concilium Provinciale appellari? quaſi verò non omnes hoc modo ſententiæ eludi poſſint, & non eâdem facilitate, aut impediri Concilia, aut defectu aliquo

aliquo objecto, non recipi? ùt exemplum memoriâ dignum eſt in actis Concilij Lugdunenſis I. ubi Thaddæus Friderici II. Imperatoris, qui ad Concilium provocaverat, ab ipſo Concilio diris devotus damnatusque, ad aliud Concilium plenius Lugdunenſi provocavit. Ipſi Galli, qui à Summo Pontifice Anno MDXXX. Concilium ardenter poſtulârunt teſte Pallavicino *in Hiſt. Trid. Concil. c. 5. n. 16.* paullo pòſt illud ipſum Concilium rejecêre, nec unquam ut reciperent (præterquàm in dogmatibus fidei) perſuaderi ſe paſſi ſunt, ùt videre eſt in Pallavicino *cit. lib. 3. c. 7. n. 1.* & præſertim *l. 24. c. 10. & c. 11.*

Quid enim facilius eſt magno præſertim Principi, quàm Concilio clavum figere, & ne fiat impedire, aut moras longiſſimas obijcere, dum cauſa faciem mutet, & in aliam evadat? immo jam facto Univerſali Concilio aliquid opponere, ut vel illegitimum appareat, vel non Univerſale, quod facillimum eſt, cùm multa ad Concilium legitimum & Univerſale requirantur. Adde, appellationes ad futurum Concilium videri cum natura ipſius appellationis pugnare; nam appellatio eſt à minori ad majorem judicem *can. anteriorem 2. q. 6. c. cùm inferior. de majoritate L. 4. ff. de recept.* Sed Concilium, quod nondum eſt, non eſt majus Papâ, cùm necdum ſit, eſtque incertum, an & quando futurum ſit, incertitudo autem omnem actum vitiat, ut nullum effectum producere poſſit *L. cùm 17. ff. de in diem addict. L. cùm poſt 69. §. 1. gener. ff. de Jure dot. L. ita ſtipulatus 115. ff. de V. O.* eſtque inauditum, fuiſſe aliquando appellatum ad judicem necdum exſtantem, & naſciturum, eique appellationi delatum, & non potiùs tanquam frivolam & illuſoriam exploſam eſſe.

Appellatio, cùm ſit ſpecies defenſionis, & conſequenter juris naturalis, omnibus æquè concedenda eſt, nec magis Principibus, quàm privatis perſonis *c. ſuper 17. de Appellat. c. cum appellationibus eodem in 6. L. 4. §. item ff. eod.* Quilibet ergo cum effectu à ſententia Epiſcopi, Summique Pontificis ad futurum Concilium appellabit, oportebitque rhedas, equosque & naves velo inſtructas in promptu eſſe, quæ in ſingulas horas cùm appellanti placuerit, Patres in concilium exponant; quaſi verò tam facile ſit Concilium Oecumenicum cogi, quàm facile eſt ad Concilium appellare.

Appellatio non admittitur ſaltem quoad effectum ſuſpenſivum, quando res dilationem non patitur, *L. ſi res 7. ff. de appellat. recipiendis.* at plerumque, & præſertim in cauſis fidei, non poteſt ſine graviſſimo damno Concilium exſpectari. Ap-

Appellatio inducta eſt juſtitiæ & innocentiæ tuendis, & ideò appellationes frivolæ morandæque litis causâ, non admittuntur *c. cum ſit 5. c. pervenit 13. c. conſuluit. 14 c. pervenit 28. de appellat. c. qualiter 17. de judic. L. 6. & ult. C. quando provocare: & toto T. C. quorum appellat.* At verò appellationes ad futurum Concilium lites cauſasque non tantùm morantur, ſed etiam æternant, idq; propter difficultates celebrandæ Oecumenicæ Synodi, propter infinita, quæ interim occurrere poſſunt, & rerum faciem mutare, datâ interim opportunitate evadendi ſententiam, quamvis juſtam: & denique propter quàm plurimas exceptiones, quæ poſſunt Concilio opponi, maximè à præpotentibus, ùt exemplum Concilij Tridentini aliarumque retrò Synodorum ſatis docuit. Hujusmodi ergo appellationes, ùt dicebamus, lites perennant, redduntque Pontificis auctoritatem penitus inutilem, maximè in privatis cauſis adhibitæ, qualis fuit illa propter decimas impoſitas, adornandæ in Turcas expeditioni neceſſarias, ad futurum Concilium appellatio; quaſi verò operæ pretium ſit, totum orbem, Eccleſiamque moveri, & Epiſcopos turmatim accurrere privilegij alicujus privatique emolumenti causâ.

Appellatio litis aliquando finiendæ causâ inducta eſt, cùm jura lites immortales execrentur, velintq; quàm primùm finiri. *Inſtit. de pœn. temerè litigantium*, & ibi Interpretes. Et ideò oportet ad judicem certum appellari, non verò cujus jurisdictio ſit dubia & incerta, in quo caſu judex *à quo* non tenetur apoſtolos dare, nec appellationi deferre: at verò jurisdictio Concilij ſupra Papam eſt nimis incerta: & priùs oportebit definiri Concilium ſupra Papam eſſe, quod nunquam factum eſt (ſi loquamur de Pontifice certo, & extra caſus exceptos) nunquam fiet, immo nec fieri poteſt, cùm Sacri Canones expreſſiſſimè dicant, Concilia Pontificis aſſenſu non confirmata, ejusque auctoritate deſtituta nulla eſſe, ùt paſſim habetur totâ *d. 17.* præſertim *c. regula c. nec ſicuit &c.* Nunquam autem Summus Pontifex auctoritatem ſuam præſtabit aut præſtare poterit Concilio ut definiat, quod definire non poteſt, hoc eſt, Pontificem Vicarium Chriſti Concilio ſubeſſe, & à Pontifice ad Concilium appellari poſſe, cujus contrarium vidimus in omnibus Concilijs apparuiſſe, & præſertim in Synodo Oecumenica 8. & Concilijs Florentino & Lateranenſi, & toties in Bullis Julij, Pij, Calixti, & Cœnæ Domini hujusmodi appellationes prohibitas, ùt jam dicemus.

Ggg Deni-

Denique nulla eſt appellatio expreſſo jure prohibita *c. paſtoralis c. conſuluit 29. de Appellat. L. ſi res. 7. §. 1. ff. de Appellat. recipiendis*: ſed appellatio ad futurum Concilium graviſſimè à SS. Pontificibus prohibita eſt, primò quidem à Calliſto III. qui Anno MCDLVII. Alano Cardinali Gallijs excedenti præcepit, rediret Pariſios, & appellationem, quam aliqui in cauſa decimarum pro Turcica expeditione ediderant, revocari curaret, & in auctores animadverteret.

In eadem cauſa ad futurum Concilium provocantes Pius II. Anno MCDLX. in Conventu Mantuano editâ graviſſimâ Bullâ diris percuſſit.

Sixtus IV. Anno MCDLXXXIII. Pij veſtigijs inhærens anathema ijs, qui ſic appellarent, indixit. Verba Diplomatis: *Nos, qui diſponente Domino, qui nos unxit oleo lætitiæ præ conſortibus noſtris, in eo ſumus officio conſtituti, ut ſingularum animarum ſaluti conſulere, juſtitiam colere, & iniquitatem odiſſe debeamus, attendentes quòd de minoribus ad majores judices duntaxat appellare legalis permittit auctoritas, & proptereà inhibet ab imperiali, & præfato prætorio judicio appellari, & quòd non homo, ſed is duntaxat, qui ſolo verbo fecit cœlum & terram, Apoſtolicam Sedem, & in ea ſedentem prætulit univerſis etiam Concilijs, quæ ab ea robur accepiſſe ſanctorum Patrum decreta teſtantur, & etiam Gelaſius Papa contra Acacium Fauſto legato ſcribens, dum ait: Ipſi ſunt canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluêre deferri, ab ipſa autem nunquam appellari debere, & ipſam de tota Eccleſia judicare; de ipſius autem judicio nunquam judicari ſenſerunt. Et dum ſcribit ad Orientales Epiſcopos dicens: Sedem prædictam nullâ Synodo præcedente ſolvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi, quos oportuit, nullâ exiſtente Synodo habuiſſe facultatem.*

Teſtantur etiam quàm plurimorum antiquorum Conciliorum epiſtolæ, in quibus verba illa apponuntur: Salvâ in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate; & quod de ijs, & quamplurimis alijs juribus, & canonibus, & auctoritatibus piæ memoriæ Pius Papa II. prædeceſſor noſter dudum de fratrum ſuorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & Prælatorum, ac juriſperitorum tunc Romanam curiam ſequentium Conſilio, in Conventu Mantuano auctoritate Apoſtolicâ in perpetuum valiturâ conſtitutione; omnes qualitercumq; appellantes à Romano Pontifice Canonum tranſgreſſores, & illos ex eis, qui ad non indictum, nec congregatum Concilium appellare præſumerent, aliud caput in Eccleſia Dei, ac imaginarium majus, & ſublimius tribunal confingentes contra Apoſtolum dicentem: fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id, quod

Chri-

Chriſtus inſtituit; hujus ſanctæ Sedis Primatum negare, Eccleſiæ unitatem dividere, non unum ſolùm privilegium eidem Eccleſiæ adimere, ſed præcipuam & principalem dictæ Sedis auctoritatem, quam & vox Chriſti & Majorum traditio, & canonum fulcit auctoritas, penitus ſubvertere non verentur, præ cæteris deteſtabiliores eſſe, & eorum appellationes hujuſmodi quacumq; occaſione interponerentur, non ſolùm irritas, & inanes, ſed fraudulosas & ſacrilegas, & hæreticas eſſe declaravit, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1483. Id. Julij. Pontificatûs noſtri Anno 12.

Veneratus eſt Ludovicus Galliarum Rex diploma Pontificis, juſſitque in ſolemni hominum frequentia promulgari, quo nomine plurimas illi Pontifex per Apoſtolicas litteras gratias egit teſte Odorico Rainaldo *in ſuis Annalibus Eccleſiaſticis Anno 1483. n. 22.*

Anno MCCCCLXI. Rudolphus Pontificis Internuntius Archiepiſcopum Moguntinum ad futurum Concilium appellantem ſic eſt allocutus: *Ab eo appellâſti, Diethere, qui tamen ægrè ferres, ſi quis Provincialium tuorum à te ipſo appellâſſet. Sed quem appellâſti judicem? quem provocâſti tuæ cauſæ cognitorem? futurum Concilium, dicis, appellavi. Et ubi eſt futurum Concilium? Ubi ſedet? ubi tribunal ejus requirimus? pulchra inventio, ut impunita ſint ſcelera, ut liceat ſine metu judicij aliena invadere. Is judex appellatur, qui nuſquam reperitur. In conventu Mantuano adverſus hanc nequitiam lex edita eſt, quæ appellanti ad futurum Concilium eam irrogat pœnam, quâ rei Majeſtatis, & fautores Hæreticorum plectuntur.* Pudore confuſus Dietherus vocatis tabellionibus clàm editam provocationem damnavit; id quod anteà etiam Fridericus Palatinus Rheni, qui ejuſmodi appellationi adhæſerat, à Rudolpho edoctus egerat, quamvis uterque poſteà ad ingenium redierit.

Et denique quotannis in Bulla Cœnæ ſolemnes, & cum apparatu, in illos diræ pronuntiantur, qui ad futurum Concilium appellant. Si dicas Pontifici in propria cauſa judicanti credendum non eſſe. Quærimus, quis ergo lite inter Pontificem & Concilium vertente, judex futurus ſit? nam & Concilio idem objici poterit, in cauſa propria ad ſententiam dicendam non admitti; ſicque litem aliquam & ſummi quidem momenti in Eccleſia dari defectu judicis nunquam dirimendam: & quidquid hactenus de infallibilitate Concilij, de Primatu Papæ, de judice controverſiarum (qui fidei noſtræ cardines ſunt) in Concilijs à Pontifice confirmatis, definitum eſt,

eâdem exceptione impugnari poterit, cùm omnes illæ controverſiæ auctoritatem Concilij & Papæ reſpiciant.

Niſi ergo fundamenta Religionis noſtræ ſubverſa velimus, fateamur oportet, cum Patribus Concilij Sinueſſani, Papam ſibi & judicem & reum eſſe; immo non tam ſibi, quàm Eccleſiæ & Chriſto, cujus Vicarium agit, cùm etiam jure humano cautum ſit, judicem cognoſcere, an ſua ſit jurisdictio *L. ſi quis ex aliena ff. de judic. l. 2. ff. ſi quis in jus vocatus. c. ſuper litteris.* quod maximè verum habet in Principe Supremo, qualis eſt ille, cui dictum eſt: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.*

§. IX.

Solum Pontificem Romanum eſſe Vicarium Chriſti, univerſalis Eccleſiæ Caput, & Epiſcopum; ex quibus manifeſtè deducitur, eſſe ſupra Concilium, eoq; majorem.

SUMMARIA.

1. *Papa Vicarius Chriſti; ergo major Concilio.*
2. *Papa caput Eccleſiæ univerſalis; ergo major, & altioris auctoritatis, quàm Concilium.*
3. *Papa Paſtor & Epiſcopus Eccleſiæ univerſalis; ergo major Concilio.*
4. *Reſpondetur ad objecta.*

I.

NOn hîc telam retexemus toties à Catholicis ſcriptoribus contra hæreticos textam; ſed inſtituti memores ex principijs, quæ Catholici omnes admittunt, Pontificem Romanum Concilio eminere oſtendemus.

Impri-

Imprimis ergo certum eſt, nec integrâ fide negari poteſt, Summum Pontificem eſſe proximum & immediatum Chriſti Vicarium, eumque in Chriſti Eccleſia ſupremam habere poteſtatem, adeò ut propoſitio huic contraria, ſit hæreſis in Conſtantienſi damnata. *ſeſſ. 8. art. 37.* ubi inter alios Wicleffi errores hic etiam ponitur: *Papa non eſt immediatus & proximus Vicarius Chriſti & Apoſtolorum.*

Et *Seſſ. 45.* in Bulla Martini V. quâ Concilium confirmatur, inter alios articulos, de quibus hæreſis ſuſpecti examinandi ſunt, etiam hic ponitur; *Utrùm credat, quòd Papa canonicè electus, qui pro tempore fuit, ejus nomine proprio expreſſo, ſit ſucceſſor B. Petri habens ſupremam auctoritatem in Eccleſia Dei?*

Et in Concilio Nicæno *Can. 39.* (inter 80. Arabicos, qui habentur *Tom. I. Concil.* poſt Acta Concilij Nicæni) *Ille, qui tenet ſedem Romæ, caput eſt, & Princeps omnium Patriarcharum. Quandoquidem ipſe eſt primus, ſicut Petrus, cui data eſt poteſtas in omnes Principes Chriſtianos, & omnes populos eorum, ùt qui ſit Vicarius Chriſti ſuper cunctos populos, & cunctam Eccleſiam (NB.) Chriſtianam. Et quicunq; contradixerit, à Synodo excommunicatur.*

Idem in Concilio Florent. *Seſſ. ult. in litteris Unionis*, & Lateranenſi *Seſſ. 11.* definitum eſt, & Lugdun. *in c. ubi periculum. de elect. in 6.*

Ex hoc Vicarij titulo apertè deducitur, majorem eſſe Pontificis, quàm Concilij auctoritatem, & nullo modo Papam Concilio ſubeſſe. Vicarius enim Principis & Epiſcopi, cùm idem tribunal cum Epiſcopo habeat, à nullo Principe & Epiſcopo inferiori judicari poteſt, ne quidem à comitijs Regni aut Provinciæ, cui titulo Vicarij aut Proregis præeſt *c. 27. §. porrò de off. Delegat. c. 1. de off. Vicar. in 6.* & olim à Præfecto Prætorij non dabatur provocatio. *L. un. C. de ſent. Præf. Prat.* Nec aliquando auditum eſt, eum qui aliquo in Regno vel Provincia vices ſui Principis aut Regis agit, à Regni Optimatibus vel comitijs univerſalibus judicatum fuiſſe, nec poſſe, niſi læſâ Majeſtate, hoc attentari. Cùm ergo Papa ſit Vicarius Chriſti in Eccleſia militante, ſuperiorem non habet, nec eorum judicio, qui militantem Eccleſiam repræſentant, ſubjacebit.

Rurſus: ſi Papa ſuperiorem aliquem in Eccleſia habet, ergo Concilium Conſtantienſe erravit, cùm dixit, ſupremam in Chriſti Eccleſia poteſtatem penès Pontificem eſſe; non enim ſupremam habet, ſi alteri ſubeſt, ab alio doceri, judicarique poteſt: ſuprema

ergo erit penès Concilium, & Patres Conſtantienſes erraverint. Idem Concilium definit Papam eſſe proximum & immediatum Vicarium Chriſti: aut ergo hæc poteſtas Vicaria, proximè & immediatè à Chriſto accepta ſoli Papæ communicatur, aut etiam Concilio; ſi huic, ergo duos habebimus in Eccleſia immediatos, proximos, ſupremosque Chriſti Vicarios, quod inauditum in Eccleſia eſt, immo in quavis bene ordinata Republica: aut dicendum erit, coacto Generali Concilio ſupremam hanc & Vicariam poteſtatem à Papa in Concilium transferri eo ferme modo, quo Pythagoras dicebat, de uno in aliud corpus animas migrare: quod iterum novum eſt, gratisque & ſine ullo ex ſacris paginis fundamento aſſertum. Aut denique veritati cedendum eſt, fatendumque ſolum Pontificem Romanum proximum & immediatum eſſe Chriſti Vicarium, & ùt verbis B. Pauli loquamur: *Tantò altiorem Concilijs factum, quantò differentius ab illis nomen hæreditavit, cui enim aliquando Conciliorum dictum eſt, Vicarius meus es tu, ſuper te ædificabo Eccleſiam meam, tibiq; dabo claves Regni Cœlorum?*

II. Eodem modo, Pontificem Romanum caput eſſe Catholicæ & Univerſalis Eccleſiæ, veritas eſt definita in Concilijs Conſtantienſi *Seſſ. 15. & ult.* in Bulla Martini Quinti, Florentino *Seſſ. ult.* Lateranenſi *ult. Seſſ. 11.* Lugdunenſi *c. ubi periculum. de Elect. in 6.* Et docet eleganter S. Leo in Epiſt. ad Epiſcopos Viennenſes 78. quæ habetur *in c. ita Dominus d. 19.* Nicolaus Papa *in c. fundamenta 17. de Elect. in 6.* Patres Concilij Epheſini ſe membra agnoſcunt, Pontificem verò Romanum Caput Eccleſiæ in Actis Concilij *Seſſ. 4.* S. Thomas eleganter *l. 4. contra Gentes c. 76.* & contra errores Græcorum *c. 65. & 3. p. q. 8. a. 6.* Nec verò Pontifici Romano jure tantùm humano, ſed divino convenit eſſe Caput Eccleſiæ, & conſequenter immutabiliter, ùt pulchrè docuit Nicolaus I. in epiſt. ad Michaelem Imperatorem, quæ habetur *Tom. 3. Concil.* fuitque lecta, & laudata in 8. Generali Synodo: ſic ergo inter alia ibi ſcribit Nicolaus: *Privilegia iſtius Sedis vel Eccleſiæ perpetua ſunt, divinitùs radicata atq; plantata ſunt: impingi poſſunt, transferri non poſſunt: trahi poſſunt, evelli non poſſunt. Quæ ante Imperium veſtrum fuerunt, & permanent* (*Dei gratiâ*) *hactenus illibata, manebuntq; poſt vos, & quouſq; Chriſtianum nomen prædicatum fuerit, illa ſubſiſtere non ceſſabunt immutilata. Iſta igitur Privilegia, huic ſanctæ Eccleſiæ à Chriſto donata, à Synodis non donata, ſed iam ſolummodò*

modò celebrata, & venerata, per quæ non tam honor, quàm onus, nobis incumbit, licèt ipſum honorem non meritis noſtris, ſed ordinatione Gratiæ Dei, per B. Petrum, & in Beato Petro ſimus adepti, nos cogunt, noſq; compellunt omnium habere ſollicitudinem Eccleſiarum Dei.

Er poſt aliquot folia, circa finem: *Et ſi cunctis generaliter ſacerdotibus divina tractantibus, fidelium convenit corda ſubmitti, quantò potiùs, Sedis illius Pontifici conſenſus eſt adhibendus, quem cuncta Eccleſia generalis jugiter pietas celebravit? Ubi clementia veſtra evidenter advertit, nunquam quovis penitus humano conſilio elevare ſe quemquam poſſe contra illius privilegium vel confeſſionem, quem Chriſti vox prætulit univerſis, quem Eccleſia Veneranda confeſſa ſemper eſt, & habet devota Primatem. Impelli non valent humanis præſumptionibus, quæ divino ſunt judicio conſtituta. Deſinant ergo (rogamus) temporibus veſtris quidam per occaſionem perturbationem Eccleſiaſticam præcipitantes appetere, & quæ non liceat, ambire. Alioquin & quod malè appetiverunt, non perfruentur: & ipſam quoq; Chriſtianitatem, niſi reſipuerint, prorſus amittent.*

Ex hac Capitis univerſalis Eccleſiæ prærogativa multa deducuntur argumenta, quibus Summum Pontificem Concilio ſuperiorem eſſe oſtenditur. Caput enim non ſitu tantùm, & pulchritudine, ac naturæ artificio ceteris membris præſtat, ſed etiam influxu, cauſalitate, imperio, gubernatione, & directione: eſſetque monſtrum illud caput, quod ab alijs membris etiam conjunctis motum & imperium acciperet. Si ergo Pontifex à Concilio docetur, movetur, judicatur, corrigitur; aut Pontifex non eſt caput, niſi honorarium, & titulare: aut non eſt caput Eccleſiæ univerſalis, ſed tantùm Eccleſiarum particularium, quamdiu in Concilio non uniuntur; quod perinde eſt, ac ſi dicas, caput unitis membris non dari, illiſque præfici, ſed ſeparatis tantùm diviſiſque: aut denique duo capita in Eccleſia Chriſti reperiri: quæ omnia tam ſunt abſurda, paradoxa, rectæque rationi & ſenſui Patrum contraria, ut vix aliquid abſurdius cogitari, diciqúe poſſit.

Rurſus, quemadmodùm implicat eſſe totum Corpus ſine capite: aut corpus aliò, & aliter moveri, quàm ex præſcripto capitis; ita implicat Concilium univerſale ſine Papa, aut huic contrarium, aliterque ſentiens, quàm Papa. Cùm ergo dicunt Concilium univerſale eſſe ſupra Papam, huic imperari poſſe, huic leges ponere, & jus dicere; quid amabò per Concilium univerſale intelli-

telligunt? ſi enim intelligunt Concilium cum Papā, ejuſdemque cum hoc ſententiæ; tam non eſt Concilium ſupra Papam, quàm corpus cum capite, non eſt ſupra caput: domus cum turri, non eſt ſupra turrim. Si verò per Concilium univerſale intelligunt Concilium ſine Papa, immo huic oppoſitum, & contrariæ ab hoc ſententiæ; tam eſſe non poteſt Concilium univerſale ſine Papa, quàm integrum corpus ſine capite, integra domus ſine fundamento: Erit ergo Concilium ſine Papa corpus capite truncum, & ideò nec univerſale.

Quodſi velint Concilium Papæ oppoſitum, adhuc pollere auctoritate Papali, immediatè ſibi à Chriſto collatâ; ſicque non eſſe Corpus truncum, cùm habeat plenam integramque poteſtatem: quemadmodum Capitulum abſente Decano, aut Senatus abſente Præſide non eſt corpus truncum, cùm gaudeant plenâ integrâque poteſtate capitulari & Senatoriâ. Reſpondemus hæc utique dici, repetique, ſed nunquam probari, nunquam probanda: oſtendant enim vel unum ſacræ Scripturæ apicem, quo hanc plenitudinem poteſtatis Concilium acceperit, non Papa? legant Sanctùm Doctorem locis citatis, legant D. Bernardum, legant ipſa Concilia, & ipſum Conſtantienſe *Seſſ. 8.* & videbunt apicem poteſtatis à Chriſto in Papam collatum eſſe, non in Concilium; Petro enim, ejuſque ſucceſſoribus dictum eſt: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum.* Petro: *Super te ædificabo Eccleſiam meam.* Petro: *Confirma fratres tuos.* Petro: *Si amas me, paſce oves meas.* Ubi hîc Concilium? Nolunt jura Principis Delegato fidem haberi, niſi ſuæ Delegationis tabulas oſtendat, cùm Delegatio ſit facti. *c. cùm in jure 31. de off. Deleg.* Ergo nec nobis credendum eſt, fuiſſe Concilio plenam in Eccleſiam poteſtatem à Chriſto delegatam, niſi tabulas & chirographum Principis exhibeat: & ideò nullum Concilium ſibi hanc poteſtatem, ſedente legitimo Papa uſurpavit: illi ſolùm hoc agunt, qui judicem præſentem veriti, malunt futurum & incertum, cujus nec ſententiam audiunt, nec manus vident; nec tam Concilij quàm ſuam agunt cauſam, etiam hoc rejecturi, cùm libuerit.

Denique Pontifex Romanus ſic eſt Caput Univerſæ Catholicæ Eccleſiæ, ſicut quilibet Epiſcopus aut Archiepiſcopus caput eſt ſuæ Diœceſis aut Provinciæ, prout expreſsè habetur in Concilio Nic. *c. 39.* & docet *S. Thom. l. 4. contra gentes c. 76.* Cùm Petro, ejuſque ſucceſſori-

ſoribus ſine ulla limitatione & reſtrictione ſint traditæ oves Chriſti: *Sicut enim*, inquit S. Doctor citatus, *in uno ſpirituali populo unius Eccleſiæ requiritur unus Epiſcopus, qui ſit totius populi caput; ita in toto populo Chriſtiano requiritur, quòd unus ſit totius Eccleſiæ caput.* Atqui nullus Epiſcopus aut Archiepiſcopus ſubjicitur Concilio & Synodo Diœceſanæ aut Provinciali; ergo nec Papa Concilio & Synodo Oecumenicæ: quantum enim confuſionis & turbarum naſceretur Synodo Epiſcopis dominante, tantum, multoque ampliùs dominante Pontifici; perfecta enim pax, perfectam unitatem deſiderat, quæ non eſt, ubi multi gubernant, nec uni obtemperant.

III. Titulus etiam Epiſcopi Univerſalis, qui à naſcente Eccleſia ſemper Pontifici Romano datus eſt, ejus ſupra Concilium prærogativam ſatis oſtendit: extant duæ Epiſtolæ Sixti I. qui Anno Chriſti CXLI. martyrio coronatus eſt, in quarum altera hic titulus viſitur: *Univerſalis Apoſtolicæ Eccleſiæ Epiſcopus:* & Tertullianus ejuſdem ſæculi ſcriptor *l. de pudic. c. 1.* vocat: Pontificem *Maximum, Epiſcopum Epiſcoporum.* Synodus Chalcedonenſis Leonem Papam frequenter appellat, *Sanctiſſimum & Beatiſſimum Univerſalem Patriarcham*; eundemque titulum ſuæ ad Martianum Auguſtum epiſtolæ præfigit B. Leo *epiſt. 54. & epiſt. 69.* ad Eudoxiam Auguſtam *epiſt. 79.* ad Leonem Auguſt. *epiſt. 14. 15. 66.* & Conſtantinus Pogonatus *epiſt.* ad Agathonem *inter Acta 6. Synodi Anno DCLXXVIII.* & ipſa *6.* Synodus *Act. 17. Univerſalem Principem Paſtorum, primæq; Sedis Antiſtitem Univerſalis Eccleſiæ.*

Archimandritæ Orientis in epiſt. ad Hormiſdam: *Univerſi Orbis terræ Patriarcham, & caput omnium* Anno DXVII.

Theodorus Studita ſanctitate celebris *epiſt. ad Leonem III. Sanctiſſimum, Summum, Patrem Patrum, Æqualem Angelis, Beatiſſimum, & Apoſtolicum Papam, Archipaſtorem Eccleſiæ, quæ ſub cœlo eſt* Anno DCCCIX.

Si ergo Papa Epiſcopus & Paſtor eſt Eccleſiæ univerſalis; ſequitur non illum tantùm omnibus particularibus Eccleſijs majorem eſſe, ſed ipsâ etiam Eccleſiâ univerſali, quam Concilium repræſentat: Tituli enim Paſtoris, Epiſcopi, Capitis &c. ſuperioritatem ſignificant, ſi ergo Papa eſt Epiſcopus Univerſalis & Catholicæ Eccleſiæ, negari non poteſt eſſe ſupra Eccleſiam, niſi ab illis fortè, qui negent Epiſcopum ſuis ovibus ſuoque Clero, etiam collecto, majorem eſſe.

IV. *Non obſtant 1.* Concilium Carthaginenſe 3. *c. 26. in primo Tomo Conciliorum*, & habetur *in c. prima d. 99.* Pelagius II. in epiſt. ad Epiſcopos Orientales *in c. nullus d. eadem.* S. Gregorius *l. 7. epiſt. 30. in c. ecce. d. ead. & l. 4. epiſt. 38. 39. 30. 32. 34. 36. & l. 6. epiſt. 30. ad Mauritium*, quibus locis titulus Univerſalis Epiſcopi negatur poſſe à ſummis PP. uſurpari, tanquam faſtuoſus, arrogans, & in aliorum Epiſcoporum contemptum cedens.

℞. Concilium Carthaginenſe quòd ſpectat, certum eſt non loqui de Pontifice Romano, ſed de Patriarcha, aut prima illius Provinciæ Sede; nunquam enim Epiſcopi Carthaginenſes in Romanum Pontificem imperium ſibi arrogârunt.

S. Gregorij M. mens & ſententia, quæ fuerit, jamjam dicemus. Nunquam ille negavit Primatum ſupremamque totius Eccleſiæ curam, & gubernationem penès Romanum Pontificem eſſe, quin potiùs contrarium & calamo, & ipſo facto expreſſit, ùt patet ex ijs, quæ contra Joannem Patriarcham Conſtantinop. ſtatuit, alijsque quàm plurimis, & præſertim *lib. 7. ep. 63. & 64. l. 11. epiſt. 42. & 54. lib. 2. ep. 37. l. 5. epiſt. 15. 24. 64. &c.*

Quod verò titulum Epiſcopi Univerſalis adeò fuerit inſectatus, cauſam dedit arrogantia faſtusque Patriarchæ Conſtantinopolitani: hic enim, quòd in urbe regia alteraque Roma, ſedem fixiſſet, non contentus tribus Patriarchis Alexandrino, Antiocheno, Hieroſolymitano ſe quartum adjungere, primatum etiam inter Patriarchas Orientis occupaverat, ſubmoto Alexandrino, editoque de hoc canone in ſecunda Synodo Oecumenica, qui numero eſt tertius: ſed quòd hic canon aut ſuſpectæ fidei eſſet, aut à Damaſo Pontifice non admiſſus, nec effectui datus; repetitus poſteà eſt in Concilio Chalcedonenſi, Anatolio Epiſcopo urgente, & præſertim Auguſtorum potentiâ, & gratiâ ſubnixo, qui ſuum crederent, quidquid Patriarchæ honoris acceſſiſſet. Sed Leo M. quantumvis à Senatu, Auguſtis, Concilioque impendio rogatus, adduci nunquam potuit, ut canonem probaret, ſecundasque Patriarchæ Conſtantinopolitano deferret, quòd hoc Concilio Nicæno, juribusque Patriarchæ Alexandrini diceret adverſari, nec decere unius ſpolijs alterum ornari; tantumque dicendo ſcribendoque fecit, ut Anatolius, ipſique Auguſti cœpto deſiſterent, & Leoni parerent. Sed cùm Imperio Occidentis, ipsâque Româ barbari potiti eſſent,

& Pon-

& Pontifices Romani tot ipſi cladibus, maliſque domeſticis premerentur, ut aliò ſpectare non poſſent, Epiſcopi Conſtantinopolitani à Zenone & Juſtiniano Imperatoribus diploma extorquent, quo à Romano Pontifice primas acceperunt, immo & titulum Patriarchæ Oecumenici, quo ipſe Juſtinianus Epiphanium honoravit. *in C. de ſumma Trin. l. 7.* idque eo prætextu factum, quòd Patriarchæ Conſtantinopolitano in Concilio Chalcedonenſi, omnia privilegia conceſſa dicerent, quæ Pontifici Romano, adeoque etiam titulum Univerſalis & Oecumenici. V. Gloſſ. *ad c. 1. d. 21.* quo titulo etiam Menas in Concilio Conſtantinopolit. alijque Patriarchæ uſi ſunt, ſed omnium arrogantiſſimè Joannes Neoſteta, qui larvâ ſanctitatis, & jejunijs præſertim, gloriam captans, eò vanitatis devenerat, ut ſe unum, neminem alium verum Epiſcopum, ſed Vicarios tantùm Legatosque ſuos diceret. In quam impietatem juxtà faſtumque acriter invectus primò Pelagius II. Roman. Pontif. deinde Gregorius M. Joannem, ejusque titulum inſolentem planè execrati ſunt, immo & hæreſis poſtulârunt; nec multò pòſt Joannes è vivis exceſſit, ſuperſtite tamen titulo, & in ſucceſſores propagato. Donec Phocas Imperator Anno DCVI. Cyriaco Patriarchæ indignatus Eccleſiaſticam immunitatem tuenti, hunc titulum ademit, decrevitque ad ſolum Romanum Pontificem ſpectare, Anaſtaſio Bibliothecario teſte *in Bonifacio III.* & Paulo Diac. *l. 4. de geſt. Longobardor.* quæ cauſa hæreticis noſtris fingendi fuit (quid enim aliud agant, veritate deſtituti?) Primatum Romani Pontificis à Phoca eſſe. Phocæ Heraclius in Imperium ſucceſſit, qui Monotheliſmum amplexus, eoque in Pontifices Romanos parùm æquus, novam ad titulum Oecumenicum januam Patriarchis aperuit, donec tandem Photius privatis odijs in Pontificem Romanum incenſus, ùt ſupra diximus, præter titulum Oecumenici, etiam Primatum Eccleſiæ Chriſti invaſit, abjectâ omni erga Romanam Eccleſiam obedientiâ, dictoque anathemate Pontifici Nicolao. Hæc origo, hic progreſſus fuit ambitioſi hujus tituli, à quo Pontifices Pelagius & Gregorius, cùm funeſtos eventus præſagirent, meritò abhorruerunt, illumque in herba præfocare conati ſunt. V. eleganter Maymburgum. *l. 1. de ſchiſm. Græcor.*

§. X.

Concilium univerſale à Pontifice non approbatum errori eſſe obnoxium, non ergo ſupra, ſed infra Pontificem eſſe, & hujus judicio & correctioni ſubjectum.

SUMMARIA.

1. *Concilia univerſalia à Pontifice Romano non directa errare poſſe.*
2. *Errores Concilij Ariminenſis.*
3. *Et Conſtantinopolitani.*
4. *Et Chalcedonenſis.*
5. *Et Trullenſis.*
6. *Et ſecundi Epheſini.*
7. *Et Baſileenſis.*
8. *Et ideò Concilijs, ne errent, neceſſaria confirmatio Pontif. Romani.*

I.

Qui primas Concilio tribuunt, hoc ipſo & neceſſariò quidem inferre debent, ultimam ac peremptoriam ſententiam penès Concilium eſſe, quæ nec cenſuram, nec correctionem admittat, & conſequenter ab omni errore ſit libera: ſi enim errori & correctioni ſubjaceat, jam non erit ultima, ſed ſuperiorem aliquam tutamque regulam, & erroris immunem habebit, ad quam exigatur: quemadmodum linea

recta

recta eſt regula, & judex omnis obliqui, quia ſola & neceſſariò non exorbitat, & proximo tramite in centrum pergit.

Si ergo probatum fuerit, Concilium erráſſe, eâdem operâ probatum erit, alteri ſubjectum eſſe, qui errores emendet, omni ipſe errandi periculo liber, niſi velimus in Eccleſia eſſe omnia incerta, & ludibrijs opinionum expoſita. Age jam ergo & oſtendamus, nihil fixum ratumque in Concilijs eſſe, quando Romanam Cynoſuram præ oculis non habent.

II. Anno CCCLIX. Sub Liberio Pontifice erravit Synodus Ariminenſis, cui & Legati Apoſtolici (quorum unus Vincentius fuit Capuanus Epiſcopus) & Epiſcopi ſupra 400. interfuerunt; quando ſpecioſo componendæ pacis obtentu, ſic enim blandiebantur Ariani, expunctâ voce *conſubſtantiali*, filium Patri ſimilem dixerunt; tunc enim teſte D. Hieronymo deditâ velut arce fidei & Religionis Catholicæ, Nicænæ Synodi damnatio eſt conclamata, totusque ingemiſcens Orbis ſe Arianum eſſe miratus eſt. Negavit Liberius Papa Ariminenſi formulæ & ſymbolo ſuffragium, & ideò in exilium deportatus eſt. Audi epiſtolam Damaſi & Synodi Romanæ apud Theodoretum *l. 2. c. 22.*

Numerum Epiſcoporum, qui erant Arimini congregati, præjudicij vim habere non debere, præſertim cum formula illa compoſita ſit, neque Epiſcopo Romano, cujus ſententia præ ceteris omnibus erat exſpectanda, neq; Vincentio, neq; alijs, ei conſentientibus, cumq; illi ipſi, qui in fraudem illecti à veritate deflexiſſe viſi eſſent, poſt ad meliorem mentem denuo traducti, planè teſtarentur, hanc formulam ſibi magnoperè diſplicere. Idem narrat Sozom *l. 4. c. 18.* Si dicas non eſſe in hoc Concilio legitimè proceſſum, nec liberas Epiſcoporum voces fuiſſe, partim videlicet Arianorum fraudibus, partim metu, tædioque expreſſas. Id equidem haud negamus, ſed vel ex hoc ipſo apparet Concilium aut metu aut ignorantiâ, aut odio, aut quâlibet aliâ ratione, nec enim intereſt quali, corrumpi poſſe, à vero flectere, & de legitimo illegitimum fieri: nec conſtare legitimum fuerit, an illegitimum, niſi approbatione, & teſtimonio Romani Pontif. ſine quo affectibus & perturbationibus agi poteſt, nec à Spiritu S. certò tutoque ducitur; & quod Ariminenſe metu, doloque fecit; aliud ambitione, aliud cupiditate, aliud amore, aliud ignorantiâ faciet; verbo errare poteſt, nec intereſt, quo diverticulo, ſi viâ excedat. Quæ pro alijs etiam Concilijs advertenda ſunt.

III. Anno CCCLXXXI. Erravit ſecunda Synodus Oecumenica Conſtantinopolitana 150. Patrum, quando contra præſcriptum Nicæni Concilij, & jura Eccleſiæ Alexandrinæ, Patriarchæ Conſtantinopolitano primas à Romano Pontifice detulit, abſente nec audito Timotheo Alexandrino, quem canonem Romana Sedes nunquam ratum habuit, utpote & cum Nicæno Concilio pugnantem, (cujus decreta à Pontifice probata, ſine hujus aſſenſu ſolvi non poterant) & cum alterius injuria conjunctum, cui nolenti aufferri ſua non poterant. V. S. Leonem *epiſt. 51. ad Anatol.* Gregorium M. *l. 6. ind. 15. ep. 51.* & Maymb. *lib. 1. de ſchiſm. Græcorum.* Et quamvis hic error non fuerit in materia & puncto fidei, fuit tamen in materia juſtitiæ, gravique reprehenſione dignus, & à ſummis Pontificibus emendatus, quod ſatis eorum oſtendit ſupremam judicandi poteſtatem, cùm in nulla ſeu fidei ſeu juſtitiæ cauſa inferior Superiori jus dicat.

IV. Anno CCCCLI. Erravit Synodus quarta Oecumenica Chalcedone habita ſub Leone I. Pontif. M. & Marciano Imperat. quando *Act. 15. can. 28.* Archiepiſcopo Conſtantinopolitano Primatum in Oriente detulit, qui canon à Sedis Apoſtolicæ Legatis continuò expungi juſſus eſt, ùt habetur *actione 16. & in epiſt.* B. Leonis 59. *& epiſt. ad Anatol. 51.* & B. Gregorij M. *l. 6. ind. 15. ep. 51.* Vide Maymb. *l. 1. de ſchiſm. Græcor.* In eadem Synodo Chalc. *Seſſ. 6.* cùm à Patribus formula & ſymbolum fidei conceptum eſſet, quod propter omiſſas quaſdam voces hæreticorum inſtinctu, non ſatis contra Eutychetem ſententiam Catholicam exprimere videbatur, ſimili ferè cum Ariminenſi Concilio errore; legati Pontificij nunquam paſſi ſunt eam formulam actis Concilij inſcribi, & quamvis importunè Patres occlamarent, aliam conſcribi fecerunt, ùt habetur, *Act. 5. Tom. 2. Conciliorum.*

V. Anno DCXCII. Conſtantinopoli celebrata eſt Synodus Quiniſexta ſub Sergio Pontifice & Juſtiniano Juniore Auguſto, cui teſtis eſt Balſamon *in Nomocanone* Legatos Apoſtolicos interfuiſſe, ſeque ipſam, in Actis Concilij, univerſalem appellat; ejusque Canones præſertim 82. Adrianus Papa in Epiſt. ad Tharaſium valde commendat. Erravit tamen hæc Synodus, & graviter quidem quoad cœlibatum Sacerdotum, & Sabbathi Jejunium, ùt patet *ex can. 13. & 55.* & propterea à Patribus *erratica* nomen tulit, nec unquam

unquam Sergius alijque Pontifices, ut eam reciperent, adduci potuerunt, teſte Anaſtaſio *in Sergio*, & Beda Venerab. *de 6. Ætatibus in Juſtiniano Minore.*

VI. Anno CDXLIX. Sub Leone Pontifice Maximo, & Theodoſio Juniore erravit Synodus 2. Epheſina Epiſcoporum 128. cui & Legati Apoſtolici interfuerunt. In ea Eutyches abſolutus, damnati verò ſanctiſſimus Flavianus; alijque Catholici Epiſcopi; ut proinde optimo jure fuerit à majoribus latrocinalis & prædatoria appellata, ejusque memoriam Leo Papa abolitam damnatamq; voluerit.

VII. Anno MCDXXXI. Erravit Concilium Baſileenſe à Martino V. & Eugenio IV. indictum, & poſteà ab eodem Eugenio, & Leone X. in Concilio Lateran. damnatum aſſenſu Ludovici Regis Chriſtianiſſimi, qui Baſileenſi Concilio renuntiavit, promiſitque regio diplomate per ſuos Oratores in publico Conventu recitato, ſe Lateranenſi Concilio adhæſurum.

VIII. En tibi in quos errores Concilia incurrerint, ubi à Romani Pontificis directione flexerunt: quæ cauſa ut ſacris Canonibus ſancitum ſæpe fuerit, nullam eſſe Conciliorum auctoritatem, quæ à Romano Pontifice non fuerint confirmata; hæc enim confirmatio neceſſaria non eſſet, ſi Concilia falli non poſſent, cur enim ab alio tam neceſſariò ducantur, reganturque ipſa erroris tuta & falli neſcia? quod neceſſariò calidum eſt, alio non eget, à quo calorem accipiat; ita quod neceſſariò certum & verum eſt, aliâ confirmatione, per quam certum fiat, opus non habet. Sed Canones ipſi audiantur.

S. Julius Pontif. Max. *epiſt. 1.* quæ habetur *Tom. 1. Concil.* & cujus meminit Sozom. *l. 3. c. 7. Ipſi verò*, inquit, *primæ ſedis Eccleſia convocandarum Generalium Synodorum jura, & judicia Epiſcoporum, ſingulari privilegio, Evangelicis & Apoſtolicis, atq; Canonicis conceſſa ſunt inſtituta, quia ſemper majores cauſæ ad ſedem Apoſtolicam multis auctoritatibus referri præcepta ſunt. Nec ullo modo poteſt major à minori judicari. Ipſa namq; omnibus major & prælata eſt Eccleſijs, quæ non ſolummodo canonum, & ſanctorum Patrum decretis, ſed Domini Salvatoris noſtri voce ſingularem obtinuit principatum: Tu es, inquit, Petrus, &c. Porrò dudum à ſanctis Apoſtolis ſucceſſoribusq; eorum, in privatis antiquis decretum fuerat ſtatutis, quæ hactenus ſancta & univerſalis tenet Eccleſia, non oportere præter ſententiam Romani Pontificis Con-*

Concilia celebrari, nec Epiſcopum damnari, quòniam ſanctam Romanam Eccleſiam primatem omnium Eccleſiarum eſſe voluerunt: & ſicut Beatus Petrus primus fuit omnium Apoſtolorum, ita & hæc Eccleſia ipſius nomine conſecrata, Domino inſtituente, prima & caput ſit ceterarum, & ad eam quaſi ad matrem, atq; apicem, omnes majores Eccleſiæ cauſæ, & judicia Epiſcoporum recurrant, ejusq; juſtâ ſententiâ terminum ſumant, nec extra Romanum quidquam ex his debere decerni Pontificem.

S. Nicolaus Papa I. *in epiſt. ad Mediolanenſes*, quæ habetur *in c. omnes d. 22. Qui autem Romanæ Eccleſiæ Privilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum auferre conatur, hic proculdubio in hæreſin labitur; & cùm ille vocetur injuſtus, hic eſt procul dubio dicendus hæreticus. Fidem quippe violat, qui adversùs illam agit, quæ mater eſt fidei: & illi contumax invenitur, qui eam cunctis Eccleſijs prætuliſſe cognoſcitur. Unde & ipſe ſanctus Ambroſius ſe in omnibus ſequi magiſtram ſanctam Romanam profitetur Eccleſiam.*

S. Gelaſius Papa *in epiſtola ad Epiſcopos Dardaniæ*, quam allegat Gratianus *c. confidimus 25. q. 1.*

Idem Julius Papa *in c. Regula d. 17. multisq; ſequentibus Canonibus: Regula Veſtra nullas habet vires, nec habere poterit; quoniam nec ab orthodoxis hoc Concilium actum eſt, nec Romanæ Eccleſiæ Legatus interfuit, canonibus præcipientibus, ſine ejus auctoritate Concilia fieri non debere. Nec ullum ratum eſt, aut erit unquam Concilium, quod non fultum fuerit ejus auctoritate.*

Videantur Concilium Chalcedon. *Act. 6.* & Synodus Nicæna II. *Act. 1.*

§. XI.

§. XI.

Patrum aliorumq́; Doctorum pro ſummo Pontifice teſtimonia.

SUMMARIA.

1. *Teſtimonia Patrum Concilij Rom. ſub Sylveſtro Pontif. Patrum Concilij Rom. ſub Symmacho. Patrum Concilij Lateranenſis.*

2. *Teſtimonia S. Bonifacij, S. Symmachi, S. Nicolai, S. Cyrilli, S. Cypriani, S. Damaſi, S. Athanaſij, Patrum totius Africæ, Patrum Concilij Sardicenſis, & Chalcedon. Patrum ſecundi Concilij Nicæni, S. Iſidori, B. Auguſtini Triumphi, B. Joannis Capiſtrani, S. Bernardi, S. Antonini, S. Bonavent. S. Bernardini Senenſis, & deniq́; Eccleſiæ Gallicanæ.*

I.

REvocandum in memoriam eſt, quod jam ſupra notavimus, quæſtionem, de qua agimus, non reperiri quidem apud antiquos Patres in terminis formalibus definitam, ſed apertiſſima ex illorum doctrina deduci pro S. Pontifice argumenta. Si enim Papa judicari à nullo mortalium poteſt: ſi ejus cauſæ divino tantùm judicio reſervantur: ſi ad illum ab omnibus, ab illo ad neminem appellari poteſt: ſi majores cauſæ, fidei præſertim, illius tantùm ſententiâ finiendæ ſunt: ſi deponi à nullo poteſt, exceptâ fidei causâ: ſi quæſtiones fidei ipſe ſolus definire poteſt, non poteſt ſolum Concilium, immo nihil ratum in Concilijs eſt, cui Pontifex non acceſſerit, ſuoque aſſenſu confirmaverit.

Hæc inquam, ſi Patres ſcribant, perinde eſt, ac ſi ſcribant, Pontificem non tantùm Concilijs non ſubeſſe, ſed illis potiùs dominari; ſunt enim illæ Superioris certiſſimæ notæ, quas ſigillatim expendemus.

Patres Concilij Romani ſub Sylveſtro Pontifice, & Conſtantino Imperatore numero 244. *Romanam ſedem, à nemine, ne quidem toto Clero judicari poſſe; ab ipſa verò judicari omnes. Tomo 1. Concil. poſt Concilium Nicænum.* Et ipſum Concilium Romanum *can. ult.*

Patres Concilij Rom. ſub Symmacho Papa, & Theodorico Italiæ Rege numero 115. *Papam eſſe ſummum Paſtorem, nullius, extra caſum hæreſis, judicio ſubjectum. Tom. 2. Concilior.* & Anaſtaſius *in Symmacho.*

Patres Synodi Romanæ ſub Leone III. & Caroſo M. ex Alemannia, Gallia, Italiaque quàm plurimi: *Rem inauditam eſſe, Romanum Pontificem Concilio reum ſiſti, qui nunquam alium, quàm ſe judicem habuerit.* Anaſtaſ. *in Leone III.* Æmilius *de rebus Francor. in Carolo M.* Baronius *ad Annum DCCC.*

Patres VIII. Oecumenicæ Synodi ſub Hadriano II. Pontif. numero 202. *Ne quidem à Concilio Generali poſſe in Romanum Epiſcopum ſententiam dici. can. 21.* & habetur *T. 4. Conciliorum.*

Patres Concilij Lateranenſis ſub Leone X. numero 114. *Papæ auctoritatem Concilio præcellere. Seſſ. 11.* Et Rex Chriſtianiſſimus per ſuos Oratores Lateranenſi Concilio ſe adhærere profeſſus eſt. *Seſſ. 8.*

S. Bonifacius Mart. *Papæ judicio omnes ſubjacere, ipſum nullius, exceptâ hæreſi. c. ſi Papa d. 40.*

S. Gelaſius Papa: *Ex præſcripto Canonum ab omnibus poſſe Romanam ſedem appellare: ſed ab iſta nullam eſſe provocationem, ejusq́; ſententias nullius examini aut judicio ſubmitti. T. 1. Concilior. & c. nemo c. cuncta 9. q. 3.*

S. Symmachus apud Ennodium: *Succeſſores B. Petri Cœlo tantùm ſuam debere innocentiam, & præter Deum ſine judice eſſe. Tom. 1. Concil. in Symmacho.*

S. Nicolaus Papa ad Michaëlem Imperat. *Papæ judicium ultimum & peremptorium eſſe; nec majorem Pontificiâ auctoritate in mundo dari. Tom. 3. Concilior. & c. patet 9. q. 3.*

Paſchalis II. *Romanum Pontificem nullis Conciliorum legibus adſtringi poſſe. In epiſt. ad Archiepiſc. Panormit. & c. ſignificâſti 4. de elect.*

S. Cy-

S. Cyrillus: *Sicut Chriſto à Patre omnis poteſtas & nulli alteri data eſt: ſic Petro ejusq́ ſucceſſoribus ſupremam Eccleſiæ curam, nulliq́ alteri commiſſam l. theſaurorum Tom. 2.*

S. Cyprianus: *Hæreſes & ſchiſmata ex eo naſci, quòd non uni Sacerdoti, qui vice Chriſti judicem agit, Univerſa fraternitas obtemperet. l. 1. epiſt. 3. ſub init.*

Stephanus Archiepiſcopus omnesque Africæ Epiſcopi: *Ad Romanam Sedem omnia, è longinquis etiam remotisq́ locis negotia majoris momenti deferenda eſſe, ejusq́ arbitrio finiri oportere. In epiſt. ad Damaſum Papam. &* habetur *Tom. 1. Concil.*

S. Damaſus Papa: *Nullo Epiſcoporum numero decreta firmari, quibus Romanus Pontifex aſſenſum non præbuit, & hujus ante omnia expectandam ſententiam eſſe: nec ulla unquam rata Concilia legi, quæ non ſunt fulta Apoſtolicâ auctoritate. Epiſt. ad Epiſcop. Illyriæ apud Theodoret. l. 2. c. 22. & epiſt. 2. ad Stephanum, & Concilia Africana.*

S. Athanaſius: *Majores ſuos dogmata & ordinationes à Sede Romana accepiſſe, ad eamq́ quaſi ad Matrem recurriſſe, ejus uberibus nutriendos: canonibus quippe ſancitum eſſe, ut absq́ Romano Pontifice in majoribus cauſis decerni nihil debeat. Epiſt. ad Felicem II. Papam.*

Patres Concilij Oecumenici Sardicenſis ſub Julio PP. numero 300. *A Synodo condemnatos poſſe Romanam Sedem appellare, hujusq́ arbitrio ſedere, velit ipſa cauſam cognoſcere, an judices in partibus delegare. Ex actis Concilij c. 4. & 7.*

Patres Concilij Chalcedonenſis Oecumenici ſub Leone PP. numero 630. *Imperari ſibi à Pontifice Romano, legesq́ dari, & fidei formam præſcribi patiuntur, & parent. Ex actis Concilij. Act. 1. 3. 16.*

Anaſtaſius Patriarcha Hieroſolymit. *Antiquis regulis ſancitum eſſe, ut quidquid quamvis in remotis Provincijs ageretur, non prius tractandum eſſe, quàm ad notitiam Almæ Sedis eſſet deductum, ut juxta ejus auctoritatem aut firmaretur, aut infirmaretur. Epiſt. ad Felicem PP.*

Patres Concilij Nicæni II. numero 350. ſub Adriano I. PP. *Execrabilem, profanam & adulterinam eſſe ſeptimam Synodum Conſtantinopolit. quia non habuit cooperarium Romanum Pontificem, neq́ illius ſacerdotes, neq́ per Vicarium, neq́ per Provinciales litteras, quemadmodum fieri in Synodis debet. Ex actis Concilij Act. 6.*

S. Iſidorus Hiſpalenſis: *Epiſtolas Romanorum Pontificum, eorumq́ decreta pro culmine ſedis Apoſtolicæ, nec imparis eſſe cum Concilijs auctoritatis,*

nec ullam Synodum legi ratam fuiſſe, quæ non fuerit auctoritate Apoſtolicæ ſedis congregata vel fulta. Præfat. in opus Conciliorum.

Ivo Carnotenſis: *Judicia Romanæ Eccleſiæ à nemine retractari poſſe: & ſi quis aliquando hujus Eccleſiæ auctoritate prægravatum ſe ſentiat, non debere in Ægyptum deſcendere propter auxilium, ſed ab ipſa ad ipſam confugere, & inde expetere levamen, unde ſe conqueritur accepiſſe gravamen. Epiſt 183.*

Joannes Satisberienſis: *Quis præſumat ſummum judicare Pontificem, cujus cauſa Dei ſolius reſervatur examini? utique quiquis hoc attentaverit, laborare quidem, ſed proficere nequaquam poteſt. In Polycr. l. 8. c. 23.*

B. Auguſtinus Triumphus: *Sententia Papæ, & ſententia Dei eſt una ſententia; ſicut una ſententia eſt, ſententia Papæ & ſententia Auditoris ejus. Cùm igitur appellatio ſemper fiat à minori ad majorem; ſicut nullus eſt major ſeipſo, ita nulla Appellatio tenet facta à Papa ad Deum. De poteſt. eod. q. 6. a. 1.*

B. Joannes Capiſtranus: *Auctoritas Papæ protenditur ad omne bonum, & nullum malum, eſt enim quaſi Deus in terra major homine, & minor Deo, plenitudinem obtinens poteſtatis. Lib. de auctoritate Papæ & Concilior.*

S. Bernardus: *Quis mihi faciet juſtitiam de vobis? extat quidem tribunal Chriſti; ſed abſit, ut ad illud appellem: itaq; recurro ad eum, cui datum eſt judicare de univerſis, hoc eſt, ad vos: vos appello ad vos, judicate inter me & vos. Epiſt. 113. & l. 3. de Conſiderat. c. 2.*

S. Thomas Aquinas jam ſuprà *cit. quæſt. de Pot. 10. a. 4. in ſolut. ad 13. & in 4. d. 19. & 2. 2. q. 2. a. 3. & Tr. contra impugnantes Religionem.*

S. Antoninus *T. 22. p. 3. c. 6. §. 19.* S. Bonaventura *in 4. d. 19. & expreſſè de Cœleſt. hierarch. p. 2. c. 1.* Alexander Alenſis. *p. 3. q. 40. membro 2.*

S. Bernardinus Senenſis *in Mariali p. 3. ſerm. 3. Cùm Papa,* inquit, *ſit Chriſti Vicarius, & gerat vicem Dei in terris, ex quo ſequitur, quòd habet plenitudinem poteſtatis, & illud quod facit, præſumitur facere auctoritate Dei: ideò ipſo approbante aliquid, & nos approbare debemus. Immo ipſius ſententiæ eſt magis ſtandum, quàm ſententiæ totius mundi.*

Denique Eccleſia & natio Gallicana hanc ipſam veritatem de Pontificis auctoritate Concilijs ſuperiore, aliquoties, totoque audiente orbe Chriſtiano amplexa palàm & profeſſa eſt, ut infrà dicemus *in §. 16.* Videatur interim Raynaldus *ad An. 1441. n. 10.* & acta Concilij Lateranenſ. ult. *Seſſ. 8.*

§. XII.

§. XII.

Quâ cenſurâ Patres & Doctores eos notaverint, qui à Romano Pontifice diſſentiunt, & hunc Concilio ſubmittunt.

SUMMARIA.

1. *Cenſura S. Hieronymi.*
2. *S. Antonini.*
3. *Cajetani, Bellarmini, Boverij.*
4. *Et Joannis de Turrecremata.*

I.

SAnctus Hieronymus *in Epiſt. ad Damaſum*, quæ à Gratiano allegatur *c. quoniam 24. q. 1. Quoniam vetuſto oriens inter ſe populorum furore colliſus indiſciſſam Domini tunicam, & deſuper textam per fruſta diſcerpit; & Chriſti vineam vulpes exterminant, ut inter lacus contritos, qui non habent aquam, difficilè, ubi fons ſignatus, & hortus ille concluſus ſit, poſſit intelligi; ideò mihi cathedram Petri, & fidem Apoſtolico ore laudatam cenſui conſulendam, inde nunc mea anima poſtulans cibum, unde olim Chriſti veſtimenta ſuſcepi.*

Et infrà: *Cum ſucceſſore Piſcatoris & diſcipulo Crucis loquor. Ego nullum præmium, niſi Chriſtum ſequens, beatitudini tuæ, id eſt, cathedræ Petri communione conſocior. Super illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicunque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt. Siquis in Arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio. Et quia pro meis facinoribus ad eam ſolitudinem commigravi, quæ Syriam juncto Barbariæ fine determinat, nec poſſum ſanctum Domini, tot interjacentibus ſpatijs, à ſanctimonia ſua ſemper expetere: ideò hîc collegas tuos Ægyptios confeſſores ſequor,*

quor, & ſub onerarijs navibus parva navicula deliteſco. Non novi Vitalem: Meletium reſpuo, ignoro Paulinum. Quicumq; tecum non colligit, ſpargit: hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.

II. S. Antoninus, *in ſumma 3. p. T. 23. cap. 3. Quoniam quidam hoſtes virtutis & unitatis adverſarij dicere præſumpſerunt, quòd licèt à Romano Pontifice ad ſucceſſorem ipſius, vel ad generale Concilium appellare: ideò cum correctione Sedis Apoſtolica intendo probare, quòd ſentire, quòd à Romano Pontifice poſſit ad quemcunque appellari, eſt hæreticum manifeſtè. Et hoc probo unicà ratione, quæ eſt talis: Quicumq; privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto traditum auferre conatur, eſt hæreticus: ſed dicens & tenens, quòd licet appellare à Pontifice Romano ad ſucceſſorem ejus, auffert privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto traditum: ergo talis manifeſtè hæreticus eſt. Major ponitur in decretis d. 22. c. omnes. Ubi dicit ſic: Non dubium eſt, quia quisquis cuilibet Eccleſiæ jus ſuum detrahit, injuſtitiam facit: qui autem Romanæ Eccleſiæ privilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum auferre conatur: hic procul dubio in hæreſim labitur: & cum ille vocetur injuſtus, hic eſt dicendus hæreticus. Fidem quippe violat, qui adversùs illam agit, quæ eſt Mater fidei: & ipſi contumax invenitur, qui eam cunctis Eccleſijs prætuliſſe cognoſcitur.*

III. Cajetanus *in Tr. de Auctor. Papæ & Concilij cap. 5. Si de Eccleſia Univerſali ſic ſumpta* (hoc eſt ſine capite & Papa omnino, multóque magis Papæ poſitivè contraria) *intelligatur, quòd habet à Chriſto immediatè poteſtatem, & quòd ipſa repræſentatur per univerſale Concilium, erratur errore intolerabili.*

Bellarminus *de Concilijs lib. 2. cap. 17. Hæc propoſitio: Summus Pontifex ſimpliciter abſolutè eſt ſupra Eccleſiam Univerſam, & ſupra Concilium generale, ita ut nullum in terris ſupra ſe judicem agnoſcat, eſt ferè de fide.* Et infrà: *Qui contrarium ſentiunt, à temeritate magna excuſari non poſſunt.*

Boverius *Demonſtrat. 3. generali a. 11. Quapropter cùm in hac propoſitione aſſerimus, Concilium generale non eſſe ſupra Pontificem, ſed à Pontificis auctoritate pendere, his omnibus bellum indicimus, qui quoquomodo Concilij generalis auctoritatem ſupra Pontificis poteſtatem extollunt. Porrò licèt hæc propoſitio olim ingruente aliquo ſchiſmate, à pluribus fuerit impugnata, hodie tamen adeò omnium conſenſu recepta eſt, ut nemini ſecus ſentire liceat; quò fit, ut ſatis tutus illius probationi nobis locus relictus ſit, nec niſi adversùs Schiſmaticos, vel Hæreticos in ea tuenda nobis hodie agendum*

dum ſit: tametſi Gerſonem, ac alios antiquiores hujus erroris Patronos, qui propriam ſententiam Eccleſiæ judicio ſubjecerunt, à ſchiſmatis culpa excuſemus.

IV. Joannes de Turrecremata qui Concilio Baſileenſi interfuit, ejusque maxima pars fuit, loquens de Concilij Baſileenſis Decreto, quo Pontifici Concilium præferre conati ſunt, hæc habet *l. 2. de Eccleſ. c. 100. Licèt Baſileenſes, cum maximo ſtudio, repetitis vicibus ſupplicaverunt, oraverunt & requiſiverunt per Oratores ſuos, ut Dominus Eugenius eorum decreta approbaret, & confirmaret, nunquam tamen talem approbationem aut confirmationem habere ab eo potuerunt. Et meritò, quia ſedes Apoſtolica, in qua Religio Chriſtiana ſemper immaculata permanſit, & permanebit, talia decreta, quæ ab Evangelica veritate, & SS. Patrum doctrina aliena videbantur, nullo modo ab eo paſſa fuiſſet confirmari.*

Et infrà: *Non parùm admirandum eſt, adverſarios Baſileenſes, tantâ caligine mentis involutos, & excæcatos malitiâ, ut in materijs fidei definiendis, & declarandis, maluerint ſequi homines, ab Eccleſia Dei in doctrina ſua damnatos; ſicut fuit Marſilius de Padua, Guillelmus Ockam, & aliquorum Praticellorum opiniones erroneas renovantes; quàm Doctores ſanctos ab Eccleſia approbatos, & alios præſtantiſſimos Doctores antiquos, & reputatiſſimos in ſchola Theologica, quorum doctrina fulget in Eccleſia, ut ſol & luna. Contra quos ait Auguſtinus, & habetur in Canone, non Afferamus 24. q. 1. Non afferamus ſtateras doloſas, nec appendamus, quod volumus, pro arbitrio noſtro dicentes: hoc grave, hoc leve eſt: ſed afferamus divinam ſtateram ex ſcripturis ſacris tanquam theſauris Dominicis, & in illa, quid ſit gravius, appendamus.*

§. XIII.

§. XIII.

Supremam in Chriſti Eccleſia poteſtatem penès Romanum Pontificem, non Concilium eſſe, rationibus evincitur.

SUMMARIA.

1. *Prima Ratio ex perfectione ſtatûs Monarchici, ubi inſignia teſtimonia expenduntur SS. Hieronymi, Athanaſij, Thomæ Aquinatis, & Nicolai Sanderi.*
2. *A cauſa efficiente poteſtatis Eccleſiaſticæ; ubi oſtenditur, ſupremam in Eccleſia poteſtatem Concilijs datam à Chriſto Domino nunquam fuiſſe.*
3. *A cauſa exemplari; cùm enim Concilium repræſentet Eccleſiam Univerſalem, ſicut hæc Pontifici Romano ſubjacet, ita & Concilium.*
4. *A cauſa finali, propter quam ſupremam poteſtatem Concilijs conferunt.*
5. *Ab infelici eventu.*
6. *Ex defectu Judicis controverſiarum.*

I.

P*rima Ratio* deſumitur ex forma regiminis monarchici. Chriſtus enim, ùt maximè Eccleſiam dilexit, ſic illi optimè conſultum voluit, nec enim amor Dei eſt ſterilis, & intra corticem hærens, ſed in florem, fructúmque

que erumpit, quantumque diligit, tantum agit. Jam verò optima gubernandi forma eſt monarchica, uno Principe ad clavum ſedente. Unus Princeps ſemper in promptu eſt, accinctusque operi: multi ex locis ſitu, moribusque remotis difficilè, & ſerò conveniunt; interim, dum medici, & tam multi, & tam ſparſi, longeque poſiti cum remedijs accurrunt, malum aut invaluit, aut ægrum conſumpſit. Unus ſecum facilè convenit, ſibique obſtrictos facilè imperio & poteſtate ad exequenda ſemel deſtinata impellit cogitque. Multi ùt ingenio, moribus, doctrinâ, affectu diſſentiunt; ita in unam ſententiam, per tot impedimenta, remorasque difficiliùs conſpirant, & in factiones ſcinduntur, ſibi, Eccleſiæque fatales, ùt in Concilijs Piſano & Baſileenſi patuit. Sub uno capite omnia magis ex ordine proveniunt, ſicut ex adverſo plerumque multitudini confuſio miſcetur. Tolle gubernatorem navi, Ducem exercitui, ovibus Paſtorem, quem ordinem tenebunt, imperio in multos translato? Legat, cui vacat, omnia, quæ hactenus ſunt celebrata Concilia, videbit quot de loco, de modo, de rebus ipſis æſtus animorum fuerint, agitationesque ſententiarum, nullum exitum habituræ, niſi cum ſumma poteſtate præſediſſet unus, latâque ſententiâ finem litibus dixiſſet. Unus Deo faciliùs unitur, ab eoque in ijs, quæ fidei ſunt, ducitur, quàm multi; non quidem ex parte Dei, cujus æquè ad multos ac unum Potentia extenditur ſufficitque, ſoli ſimilis, qui non majori operâ multos, quàm unum irradiat; ſed ex parte hominum, earumque diſpoſitionum, quæ ad ſupremum regendi munus ſunt neceſſariæ; ſemper enim unum faciliùs reperies, quàm multos, ſummæ poteſtati parem; maximè cùm huic uni conſilia hominum doctrinâ, experientiâ inſignium non deſunt, qualis Romanus Pontifex eſt. Sub uno Principe diuturnum eſt regnum, firmum florensque, ac in diverſa, & hoſtilia magis paratum, munitumque: faciliùs enim inter multos & pares invidia, & ex hac æmulationes ac bella civilia gliſcunt, & ubi multi imperant, cura paucorum eſt; ùt aliena ſpectamus, quæ communia ſunt, & ideò negligimus: nec facilè reperias, cui non plus doleat furtum domi ſuæ factum, quantumvis mediocre; quàm hoſtilis in Patriam incurſus, quia hoc commune bonum, illud proprium: quo fit multitudinem faciliùs corrumpi, & ad patriam prodendam flecti, quàm Principem, cui commune bonum eſt etiam proprium. Et ſicut Princeps, qui ſolus

rerum potitur, potentior eſt, ditiorque, quàm optimates; ita etiam cupiditati & metui minùs patet, qui duo ſunt affectus maximè præpotentes, rerumque humanarum Domini, & quibus multitudo plerumque vincitur.

Percurre omnia Regnorum, Rerumque publicarum monumenta, Monarchias fuiſſe Rebuspublicis longè diuturniores, potentiores, bello & pace florentiores, invenies. DEUS ergo Eccleſiæ ſuæ, quam tantopere dilexit, cui unitatem maximè pacemque commendavit, non debuit aliud, quam monarchicum Regimen dare; non eſſet verò monarchicum, ſummâ Poteſtate penès Concilium, hoc eſt, multos exiſtente. Quamvis enim & Monarchia ſuas habeat maculas, & quæ rerum humanarum conditio eſt, ſua detrimenta, ea tamen longè in uno minora ſunt & pauciora, quàm in multis.

Nec verò hæc ludendi temporis gratiâ, & philoſophorum ritu diſputamus, qui aut in porticu, cùm vacabat; aut in ſcholis de optimo regendi genere diſſerebant; ſed rem ipſam loquimur, totque exemplis teſtatam. Revoca in animum, ſi placet, illa tot Epiſcopis numeroſa Concilia, Antiochenum, Ariminenſe, Epheſinum II. Conſtantinopolitanum ſub Leone Jſaurico, & aliud ſub Copronymo, Piſanum, & Baſileenſe, quæ licet Patribus doctrinâ & pietate inſignibus abundarent; quia tamen à Romanis Pontificibus non ducebantur, & contra iſtius voluntatem, præſcriptasque leges ſtatuebant, quid aliud quàm latrocinia, peſteſque evaſerunt? ſicut econtrà Concilia per Romanos Pontifices confirmata, omnium fidelium veneratione cultuque accepta ſunt; tantùm videlicet intereſt, etiam ſacram multitudinem uni Principi ſubeſſe.

Sed quia in hoc argumento multa ſunt à doctiſſimis viris in lucem edita, Bellarmino præſertim *de S. Pontifice l. 1. à. c. 1.* Nos ne actum agamus, pauca delibabimus, quæ ad rem noſtram faciunt ex SS. Patribus:

S. Hieronymus *ep. 4. Multa animalia & ferarum greges ductores ſequuntur ſuos: in apibus Principes ſunt: grues unam ſequuntur: ordine litterato Imperator unus: judex unus Provinciæ. Roma, ut condita eſt, & duos ſimul fratres reges habere non potuit, & parricidio dedicatur. In Rebecca utero Eſau & Jacob bella geſſerunt. Singuli Eccleſiarum Epiſcopi, ſinguli Archipresbyteri, ſinguli Archidiaconi, & omnis ordo Eccleſiaſticus ſuis rectoribus nititur.*

nititur. In navi unus Gubernator: in domo unus Dominus: in quovis grandi exercitu unius ſignum exſpectatur. Et ne plura replicando faſtidium legenti faciam, per hæc omnia ad illud tendit oratio, ut doceam te non tuo arbitrio dimittendum, ſed vivere ſub unius diſciplina Patris, conſortioq; multorum.

S. Thomas *1. p. q. 103. a. 3. Optima eſt gubernatio, quæ fit per unum. Cujus ratio eſt: quia gubernatio nihil aliud eſt, quàm directio gubernatorum ad finem, qui eſt aliquod bonum. Unitas autem pertinet ad rationem bonitatis. Probatur per hoc, quòd ſicut omnia deſiderant bonum, ita deſiderant unitatem, ſine qua eſſe non poſſunt. Nam unumquodq; in tantum eſt, in quantum unum eſt. Unde videmus, quòd res repugnant ſuæ diviſioni quantum poſſunt, & quòd diſſolutio uniuscujusq; rei provenit ex defectu illius rei. Et ideò id, ad quod tendit intentio multitudinem gubernantis, eſt unitas, ſive pax. Unitatis autem cauſa eſt per unum. Manifeſtum eſt enim, quòd plures multa unire & concordare non poſſunt, niſi ipſi aliquo modo uniantur. Illud autem, quod eſt per ſe unum, poteſt eſſe unitatis convenientiùs, quàm multi uniti. Unde multitudo meliùs gubernatur per unum, quàm per plures. Relinquitur ergo, quòd gubernatio mundi, quæ eſt optima, ſit ab uno gubernante. Et hoc eſt, quod Philoſophus dicit in 12. Metaph. Entia nolunt diſponi malè, nec bonum pluralitas principatuum: unus ergo Princeps.*

Idem S. Doct. *l. 4. contra Gent. c. 76. Sic igitur in uno ſpirituali populo unius Eccleſiæ requiritur unus Epiſcopus, qui ſit totius populi caput: ita in toto populo Chriſtiano requiritur, quòd unus ſit totius Eccleſiæ caput. Item ad unitatem Eccleſiæ requiritur, quòd omnes fideles in fide conveniant. Circa verò ea, quæ fidei ſunt, contingit quæſtiones moveri: per diverſitatem autem ſententiarum divideretur Eccleſia, niſi in unitate per unius ſententiam conſervaretur. Exigitur ergo ad unitatem Eccleſiæ conſervandam, quòd ſit unius, qui toti Eccleſiæ præſit. Manifeſtum eſt autem, quod Chriſtus Eccleſiæ in neceſſariis non deficit quam dilexit, & pro ea ſanguinem ſuum fudit, cùm & de Synagoga dicatur per Dominum: Quid ultrà debui facere vineæ meæ, & non feci? Eſaiæ 5.*

Non eſt igitur dubitandum, quin ex ordinatione Chriſti unus toti Eccleſiæ præſit. Adhuc. Nulli dubium eſſe debet, quin Eccleſiæ Regimen optimè ſit ordinatum, utpote per eum diſpoſitum, per quem Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt, optimum autem regimen multitudinis eſt, ut regatur per unum: quod patet ex fine regiminis, qui eſt pax. Pax enim & unitas ſubditorum eſt finis regentis. Unitatis autem congruentior cauſa eſt unus, quàm multi. Manifeſtum eſt igitur regimen Eccleſiæ ſic eſſe diſpoſitum, ut

unus toti Eccleſiæ præſit. Ampliùs, Eccleſia militans ex triumphanti Eccleſia per ſimilitudinem derivatur: unde & Joannes in Apocalyp. vidit Jeruſalem deſcendentem de cœlo: & Moyſi dictum eſt, quòd faceret omnia ſecundùm exemplar ei in monte monſtratum. In triumphanti autem Eccleſia unus præſidet, qui etiam præſidet in toto univerſo, ſcilicet Deus. Dicitur enim Apocal. 21. Ipſi populus ejus erunt, & ipſe cum eis erit eorum Deus. Ergo in Eccleſia militante unus eſt, qui præſidet univerſis. Hinc eſt, quod Oſeæ 1. dicitur: Congregabuntur filij Juda & filij Iſraël pariter, & ponent ſibi caput unum. Et Dominus dicit Joan. 10. Fiet unum ovile, & unus paſtor. Si quis autem dicat, quòd unum caput, & unus paſtor eſt Chriſtus, qui eſt unus unius Eccleſiæ ſponſus, non ſufficienter reſpondit. Manifeſtum eſt enim, quòd Eccleſiaſtica Sacramenta ipſe Chriſtus perficit. Ipſe enim eſt, qui baptizat. Ipſe eſt, qui peccata remittit. Ipſe eſt verus ſacerdos, qui ſe obtulit in ara Crucis, & cujus virtute corpus ejus quotidie in altari conſecratur: & tamen quia corporaliter non cum omnibus fidelibus præſentialiter erat futurus, elegit miniſtros, per quos prædicta fidelibus diſpenſaret, ut ſupra dictum eſt. Eâdem igitur ratione, quia præſentiam corporalem erat Eccleſiæ ſubtracturus, oportuit, ut alicui committeret, qui loco ſui univerſalis Eccleſiæ gereret curam. Hinc eſt, quod Petro dixit ante Aſcenſionem: Paſce oves meas. Joan. ult. & ante paſſionem: Tu iterum converſus confirma fratres tuos. Lucæ 22. Et ei ſoli promiſit: Tibi dabo claves Regni Cœlorum. Ut oſtenderetur poteſtas clavium per eum ad alios derivanda ad conſervandam Eccleſiæ unitatem. Non poteſt autem dici, quòd etſi Petro hanc dignitatem dederit, per eum tamen ad alios non derivatur. Manifeſtum eſt enim, quòd Chriſtus Eccleſiam ſic conſtituit, ut eſſet uſque ad finem ſæculi duratura: ſecundùm illud Eſaja 9. Super ſolium David & ſuper regnum ejus ſedebit, ut confirmet illud, & corroboret in judicio & juſtitia, amodò & uſque in ſempiternum: manifeſtum eſt igitur, quòd ita illos, qui tunc erant, in miniſterio conſtituit, ut eorum poteſtas derivaretur ad poſteros pro utilitate Eccleſiæ uſque ad finem ſæculi; præſertim cùm ipſe dicat Matth. ult. Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi. Per hoc autem excluditur quorumdam præſumptuoſus error, qui ſe ſubducere nituntur ab obedientia, & ſubjectione Petri, ſucceſſorem ejus Romanum Pontificem univerſalis Eccleſiæ Paſtorem non recognoſcentes.

S. Athanaſius *Orat. contra gentes: Pugnantia & contraria ex ipſa natura in unum non coaleſcerent, niſi præſtantior aliquis eſſet, & Dominus, qui ea conjungeret, cui & ipſa elementa (tanquam ancillæ Domino ſuo obſequentes) cedant & obtemperent. Non enim ſingula ad ſuam ipſorum naturam reſpectantia cum alijs depugnant, ſed eum, qui ea ita coagmentavit, Domi-*

Dominum agnoſcentia, concordiam inter ſe fovent, & naturaliter quidem inter ſe contraria, gubernatoris tamen voluntate in amicitiam conciliantur. Et paullò poſt: *Si videas civitatem ex multis varijsq; hominibus conſtantem, parvis, magnis, opulentis, pauperibus, ſenibus, junioribus, maribus, fœminis, bono ordine rectaq; diſciplina coli, eosq; qui ibi degunt, tametſi diverſos inter ſe, animo tamen conſentire, neq; opulentiores contra pauperes, neq; magnos contra paucos, neq; juvenes contra ſenes inſurgere, ſed omnes æqualitate juris pacem tueri: ſi hæc inſpiciamus, fieri nequit, quin in mentem veniat, Principis inibi præſentiâ hanc concordiam foveri, tametſi ille in conſpectum non prodeat, quum immodeſtia pro ſigno habeatur, ſine capite Rempublicam eſſe: ordo autem contrà Principis curam moderationemq; demonſtret. Ut enim cùm corpore membrorum inter ſe congruentiam videmus, neq; oculos cum auribus pugnare, neq; manus contra pedes ſeditionem movere, ſed unumquodq; proprium perficit negotium absq; ſeditione, prorſus ex illo ipſo intelligimus, eſſe animam in corpore, quæ iſta ad iſtum modum temperet ac regat, etiamſi illa oculis non pateat: ita quoque in univerſitatis iſtius ordine & harmonia, neceſſe eſt, ut animadvertamus, omnium iſtorum Principem eſſe Deum, eumq; unum & non plures. Nam ille diſpoſitionis ordo, & rerum omnium conſentiens harmonia non multos, ſed unum ſibi ducem Principémque eſſe declarat, nimirum verbum Dei. Non enim, ſi plures eſſent rerum naturæ Principes, ſervaretur ejusmodi univerſitatis ordo, ſed omnia confuſa, & inordinata forent, propter multos iſtos: cùm unusquisq; omnia ad ſuum arbitrium traheret, & cum alieno depugnaret. Ut enim diximus, multitudinem Numinum nullitatem eſſe Numinum: ita quoq; neceſſe eſt, multitudinem Principum id efficere, ut nullus eſſe Princeps videatur (cùm enim quisq; alterius regnum tollebat, nullus reliquus conſpiciebatur Princeps) ſed interregnum potiùs ſine capite erat. Ubi autem Princeps non eſt, ibi prorſus diſturbatio naſcitur. E diverſo in multis usq; diverſis, ordinis & concordiæ obſervantia, unumquodq; moderatorem oſtendit, ut ſi quis è longinquo citharam audiat ex multis & diverſis nervis compoſitam, & ex ijs concentûs harmoniam admiretur, quòd non ſolùm gravis ſuum ſonum abſolvit, neq; ſolus acutus, neq; ſolus medius, ſed omnes pariter, pari modo inter ſe conſonant, planè ex eo intellexerit, non à ſe ipſa citharam moveri, aut à pluribus pulſari, ſed unum eſſe muſicum, qui uniuscujusq; nervi vocem ex arte ad concentum harmoniæ miſceat, etiamſi illam non contueatur: ita quoq; ex conſona ubiq; & concinna mundi diſpoſitione, nec ſuperioribus contra inferiora, neq; inferioribus*

contra ſuperiora inſurgentibus, ſed omnibus in commune unum ordinem conſpicientibus, conſequens eſt, ut non plures natura Principes & Reges, ſed unum intelligamus, ſuâ luce omnia illuſtrantem & moventem.

Sanderus *l. 5. de viſibil. Monarch. c. 5. Quæ nunc ſpes reſtare poſſet, ut ullæ duæ Epiſcopales Cathedræ, aut etiam ut duæ quæpiam Paræciæ in terris vel ad unum annum conſentirent, niſi vinculo quopiam viſibili, & eo maximè conſpicuo, in unitate & pace retinerentur? aut unde factum eſt, ut Romana Eccleſia in hodiernum ſtet ac floreat, niſi quia Paſtore uno fideli vel nunquam, vel non diu caruit, qui omnes oves intra Dominicum ovile diligentiâ & induſtriâ ſuâ contineret? Quæ autem gentes cum Romana Eccleſia communicant, illæ tantò magis in Eccleſiaſtica pace florent, quò magis communicant cum illa. Si penitùs cum illa communicant, penitùs à ſchiſmate ac hæreſi liberæ ſunt: ùt Sicilia, ùt Neapolitanum Regnum, ùt reliqua Italia, ùt Hiſpania, ùt Luſitania, ùt inferior Germania. Ex altera verò parte gentes illæ, quæ aut penitùs, aut ex parte receſſerunt à Romana fide, aut Saracenis ſubjectæ ſunt, ùt Afri, & Numidæ, in pœnam hæreſis Manichæorum, Donatiſtarum, Arianorum, & Pelagianorum: aut Turcis parent, ùt Ægyptus, Aſia, Græcia, in pœnam ſchiſmatis, quo ab Eccleſia Romana unitate diſceſſerunt: aut certè nec ſecum quidem ipſæ conſentiunt, ùt Gallia, Germania, Polonia, Suecia, Gothia, Anglia, & Scotia, quæ domeſticis inimicitiis ob fidem & Religionem ſuſceptis, ita debilitantur, ut planè hoſti externo viam ſtraverint, quâ facilius eos in ſervitutem redigat. Gens enim & Regnum, quod Eccleſiæ Dei non ſervierit, ſecundùm Iſaiæ Prophetiam peribit. Non periit unquam illud Regnum, quod uni Paſtori in Petri Cathedra ſedenti obedivit. Perierunt autem omnia illa, & in futurum peribunt, quæ Petri fidem & ſedem abdicantia, Cathedram alteram contra unam illam Petri Cathedram erigunt, quæq; inconſutilem Domini tunicam, cui milites pepercerunt, dividere ac partiri conantur. Quid? tot iſta ſectarum, quæ hodie regnant, monſtra nonne ob id orta ſunt, quia uni potiſſimùm Paſtori non obeditur? nemo jam ferè eſt, qui ignoret, D. Cyprianum ſcripſiſſe: Neque enim aliunde hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſunt ſchiſmata, quàm inde, quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Eccleſia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Judex vice Chriſti cogitatur; cui ſe ſecundùm Magiſteria divina obtemperaret fraternitas univerſa: nemo adverſùm Sacerdotum Collegium quidquam moveret, nemo poſt divinum judicium, poſt populi ſuffragium, poſt Coëpiſcoporum conſenſum judicem ſe jam non Epiſcopi, ſed Dei faceret, nemo diſſidio unitatis Chriſti Eccleſiam ſcinderet, nemo placens ac tumens ſeorſum, foris hæreſim novam conderet.*

Et infrà: *Cur autem unus Paſtor ceteris fidelibus à Chriſto præpoſitus putari debeat, nos tot ac tantas rationes afferimus.*

Primùm ne longè præclariſſimum gubernationis genus (qualis eſt Monarchia) à Chriſti Eccleſia abeſſe cenſeatur, in qua ſecundùm ordinem omnia fieri debere Apoſtolus docet.

Deinde, ut ſtatus Eccleſiæ cohæreat cum eo gubernationis modo, qui obſervatur in ceteris omnibus creaturis, quæ ad unum ſua natura conditionisq́ principium referri ſolent, ùt conſtat de cœlis, ſideribus, animantiumq́, & corporibus, & gregibus.

Tum autem, ut Eccleſia militans in ſuo genere ſit ſimilis Triumphanti Eccleſiæ, quam nemo negat ab uno Chriſto ita gubernari, ut Chriſtus ab eadem Eccleſia facie ad faciem videatur. Unde & huic militanti Eccleſiæ unus militans Paſtor præeſſe debet, qui ab eadem Eccleſia videri queat.

Prætereà, ut regimen Eccleſiæ Chriſti reſpondeat ſtatui, quem eadem Eccleſia, ſub Patriarchis habuit, quorum non niſi unus eâdem ætate, eodemq́ tempore primas tenuit, & cui ceteri omnes velut Primati cedebant, ſicuti conſtat de Melchiſedech, qui benedixit Abrahæ, tanquam inferiori Patriarchæ.

Atque etiam, ut ſtatus Eccleſiæ Chriſti reſpondeat ſtatui legis Moſaicæ, ſub qua unus tantùm Pontifex omnibus, quæ in mundo erant, Synagogis præfuit.

Ut ſtatus Eccleſiæ Chriſti non diſſentiat à Prophetarum doctrina, qui prædixerunt, eam fore ſimilem aciei caſtrorum ordinatæ, in qua unus eſt primus Dux ſeu Imperator.

Ut reſpondeat Chriſti Doctrinæ, qui Eccleſiam Regnum, ovile, hoſpitium, ſeu diverſorium, in quo unus Rex, Dominus, aut Paſtor, isq́ viſibilis, & ejuſdem conditionis cum ſubditis ſuis præeſt.

Ut reſpondeat doctrinæ Apoſtolorum, qui Eccleſiam dixerunt ſimilem eſſe corpori, cujus unum eſt præcipuum membrum, & ſimilem Domui, in qua unus Paterfamilias dominatur.

Ut Eccleſiæ gubernatio conſentiat ipſa ſecum, ſitq́ non minus in tota militante Eccleſia unus militans Paſtor, quàm in ſingulis militantibus Provinciis, & Paraciis ſinguli ſunt militantes Paſtores.

Ut æterna Monarchia Dei per unum ad tempus Paſtorem demonſtretur. Nam Ignatius tradit, Epiſcopum figuram Dei in Eccleſia gerere, in epiſtola ad Smyrnenſes. Sit ergo unus in Eccleſia ſummus Pontifex, qui figuret unitatem Dei.

Ut viſibilis Monarchia, quam Chriſtus in terris agens per ſeipſum inchoavit, & quâ in hodiernum diem Eccleſiam gubernat, in terris per vicarium ipſius

con-

continuetur, & perſeveret: nec alia nunc Eccleſia eſſe putetur, quàm ſub Chriſto fuit. Eſſet quippe alia, & non una eademq; Eccleſia, ſi forma regiminis, quæ ſub Chriſto in terris agente non niſi Regia fuit, nunc in Ariſtocratiam vel Democratiam mutaretur.

Ut Chriſti unius in æternum Paſtoris unitas hoc modo figuretur. Nam cùm Eccleſia ſit imago rerum ipſarum, quæ in cœlis elucent: ùt ibi conſtat, unum Chriſtum eſſe totius Eccleſiæ ſuæ æternum Paſtorem, ſic oportuit illam Chriſti præſidentiam per unius Paſtoris Primatum in terris figurari.

Ut etiam inviſibilis unitas Eccleſiæ, hoc viſibilis unius Paſtoris Primatu deſignetur, quæ Cypriani eſt ratio in libro de unitate Eccleſiæ. Ex illa viſibili connexione, quâ cohærent inter ſe Presbyteri, Epiſcopi, primates, & ſummus Pontifex, facilè intelligitur, quanta ſit illa ſpiritalis unitas, quæ intercedit Eccleſiæ tam cum Chriſto Capite, quàm cum reliquis ipſius membris.

Ut militantis Eccleſiæ externa unitas & pax per unum Paſtorem conſervetur, ſchiſmataq; tollantur, quæ eſt Optati ratio in lib. 2. de ſchiſmate Donatiſtarum: & D. Hieronymi adversùs Jovinianum.

Ut non deſit in Eccleſia, qui jure divino peccata inferiorum Paſtorum Eccleſiæ puniat, & negligentiam Prælatorum ſuppleat, quæ eſt Gregorij M. ratio, lib. 7. Epiſt. 8.

Ut quando Synodus propter externam perſecutionem congregari non poteſt, ſit tamen qui pro auctoritate ſua cauſas ſingulorum cognoſcat, & decîdat, quæ eſt Baſilij M. ratio in Ep. 78.

Ut cùm ſingulis Paſtoribus portio gregis aliqua ſit aſſignata, nec illi teneantur curam ſuſcipere eorum, qui non ſunt ipſis commendati: non deſit tamen, qui & propagandi Evangelium curam gerat, & Epiſcopos novos illis conſtituat, qui de novo ad fidem convertuntur. Hæc enim cura niſi ad unum aliquem ante alios omnes ſpectaret, non tot Nationes, poſt Apoſtolorum ex hac vita migrationem, Chriſti fidem ſuſcepiſſent.

Ut ſit, qui Epiſcopatus anteà conſtitutos, vel dividat, vel uniat, prout res ipſa videbitur poſtulare. Quod niſi ab uno præcipuè fieret: vel non fieret id omnino, vel cum gravi ſcandalo ſæpe fieret.

Ut certum ſit, quæ Concilia ſint legitima: & quis vel congreget, quemadmodum oportet, vel quis econtrà diſſipet: quæ eſt ratio Damaſi contra Concilium Ariminenſe.

Ut quæ de uno inter Apoſtolos majori & prædeceſſore, in Evangelio ſcribuntur, vera & in Eccleſiæ gubernatione, perpetua eſſe credantur, ut quæ de Primatu Petri tam perſpicuè in Evangelio narrantur, & à ſanctis Patribus ita exponuntur, vana eſſe non exiſtimentur. Ut

Ut Eccleſia Chriſti Dæmonum ſocietate inferior non judicetur, ſi ea viſibili unius Primatu careat, quem Princeps Dæmoniorum fortitus eſt.

Ut quæ de Romani Pontificis Primatu ſancti Patres & Oecumenica Concilia tanto conſenſu docent, vera eſſe non dubitetur.

II. *Secunda Ratio* deſumitur ab Auctore & cauſa efficiente Poteſtatis Eccleſiaſticæ: hæc enim, cùm verſetur circa deciſiones dogmatum,& quæſtiones fidei,verum intellectum ſcripturarum, leges univerſales, quæ totum Populum Chriſtianum obligent &c. non potuit hominum voluntate, occupatione, aut præſcriptione inſtitui, ſed ſolâ Dei voluntate, ſuam auctoritatem, poteſtatemque, in alium tanquam vicarium deponentis. Cùm ergo Concilium ſibi rerum ſummam, apicemque Eccleſiaſticæ Poteſtatis vindicat; quærimus à quo acceptam, à quo, quando & ubi datam? ſcriptura enim de Concilijs tacet, Patres nihil dicunt, Traditio, uſuſque rerum contrarius eſt; à quo ergo in totam Eccleſiam, ipſumque Papam hic Concilio dictum: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum*? num Concilio: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*? num Concilio: *Si amas me, paſce oves meas. Et pro te rogavi, ut non deficiat fides tua?* Aut Concilium ad oves Chriſti pertinet, aut ad Ovile, aut paſtorem Eccleſiæ agit. Si Paſtorem; oſtendat,quando illi oves & Eccleſia commiſſa, quando mandatum paſcendi Eccleſiam univerſam illi datum: immo ſtante Chriſti promiſſo, nec dari potuit: cùm ipſe apud Joannem dixerit: *Unum Paſtorem, & ovile futurum*: unum, inquit, non trecentos, aut ſexcentos, quot in Concilijs ſunt. Si verò Concilium ad oves & ovile ſpectat, ergo non ſupra, ſed infra Paſtorem eſt, nec paſcit, regitque; ſed ab illo paſcitur, regiturque. Abſit enim, ut dicamus, Concilium ſibi poteſtatem uſurpare, quam non accepit; aut accepiſſe, quæ data non eſt: aut datam eſſe, quæ oſtendi non poteſt, quando, & ubi data ſit. Alioquin ſi Patres Concilij ſupremam ſibi in Eccleſia poteſtatem adſcriberent, quam non accepiſſent; ad eos ſpectarent Dei apud Oſeam querelæ *c. 8. Ipſi regnaverunt, & non ex me: Principes extiterunt, & non cognovi.*

III. *Tertia ratio* deſumitur à cauſa exemplari, nam Concilium univerſale non eſt ipſa Eccleſia univerſalis, ſed eam tantùm repræſentat: quemadmodum Legatus repræſentat Principem, à quo miſſus eſt, & Vicarius ſuum Principalem: & in hoc ſenſu Concilium Conſtantienſe *ſeſſ. 4. 5. & 6.* dicitur repræſentare Eccleſiam Catholicam

 cam

cam in terris militantem: ſi ergo Concilium non eſt Eccleſia, ſed hanc tantùm repræſentat, ergo non eſt majoris auctoritatis, quàm ipſa Eccleſia; ſicut imago & Legatus Principis tantum abeſt, ut Principem auctoritate ſuperent, ut potiùs multùm infra illum ſint: ſed Papa eſt ſupra Eccleſiam univerſalem, nec ab iſta judicari poteſt, cùm illius ſit Magiſter, Paſtor, fundamentum, & claviger: eſt verò abſurdiſſimum, Magiſtrum à diſcipulis, Paſtorem ab ovibus regi. Demus enim Pontificem ſuâ poteſtate abuti, ſalvâ tamen Religione, fideque; demus corruptis moribus eſſe; hæ cauſæ non ſufficiunt, ut deſinat Magiſter & Paſtor eſſe, ejusque poteſtas in Eccleſiam & Concilium migret; immo audiendus eſt, & quæ dicit facienda, non tamen quæ facit imitanda. *Matth.* 23. Et Magiſtratibus non tantùm modeſtis, ſed etiam dyſcolis parendum eſſe Apoſtoli eſt doctrina 1. *Petri.* Aliud eſt in Principe alicujus liberæ Reipublicæ, in qua ſicut Princeps à Magnatibus aut Populo poteſtatem & imperium habet; ita poteſt ab ijs adſtringi, & pro certis caſibus illius poteſtas ad populum & magnates reverti; non ſic in Papa, qui à Deo primatum, curamque univerſæ Eccleſiæ accepit, quæ à ſolo Deo limitari poteſt reſtringique. Si ergo Pontifex, tanquam Paſtor, Caput, & Magiſter non ſingularum tantùm Eccleſiarum, ſed Eccleſiæ ipſius univerſalis (quod ſæpe in Concilijs definitum eſt) majori, quàm tota Eccleſia, auctoritate præditus eſt, multò magis, quàm Concilium univerſale, quod Eccleſiam tantùm repræſentat, niſi velis plus in imagine, quàm prototypo eſſe, plus in Legato, quàm Principe. Immo cùm Concilium Eccleſiam repræſentet, non potuit Concilio jus paſcendi Eccleſiam dari: ſicut nec imagini, aut Legato & Vicario Principis jus & poteſtas in Principem: & quando Chriſtus Petro promiſit: *Paſce oves meas: ſuper te fundabo Eccleſiam meam*: hæc promiſſio, ſi directa non in Petrum principaliter, ſed in Eccleſiam & Concilium fuit: ſenſus verborum eſſet: Tibi Eccleſia dabo claves Eccleſiæ: Super te, ò Eccleſia, fundabo Eccleſiam meam: Tu Eccleſia paſce Eccleſiam meam: qui ſenſus planè abſurdus eſt.

IV. *Quarta ratio*, à fine deſumitur, ob quem hanc ſupremam poteſtatem conferre in Concilium moliuntur. Si enim hanc poteſtatem eum in finem neceſſariam dicunt, ut Pontifex dubius & in ſchiſmate creatus, aut in hæreſim lapſus in ordinem redigatur; hi duo caſus ſunt excepti, ùt infrà dicemus, nec ullam ſuperioritatem

Con-

Concilij arguunt; cùm Pontifex hæreticus caput Eccleſiæ deſinat eſſe: & dubius ac in ſchiſmate creatus, habeatur pro nullo; ſi verò Pontifex indubitatus ſit, perditis tamen moribus, & Chriſti Vicario indignis, qui tamen in apertam Eccleſiæ perniciem non ſpectent; nullâ hîc opus Concilij ſuperioritate, cùm mali mores Pontificem non continuò dignitate ſuâ ſpolient, eſſetque res peſſimi & fatalis exempli, ob privata & domeſtica vitia, Principem gradu deijcere, & Majeſtatem regnantis ſubditorum criminationibus & libidini exponere, ſemper aliquid in Principum vita damnantium, & qui, ùt altiſſimo loco poſiti ſunt, nec omnium & diſcordantia vota explere poſſunt; ita calumnijs maximè & invidiæ ac odijs ſubditorum patent. His ſi graſſari in Principem liceat obtentu criminum, quæ in illo notantur, quem tu reperies throni ſecurum, ſemper inter vera, quæ hominem non deſerunt, aut imaginaria delicta, quæ multò veris plura ſunt, majeſtate dubiâ, & caſui vicinâ? & ideò ſacræ paginæ, Principibus etiam malis dyſcolisque obtemperari volunt *Matth. 23. & Petri 1.* Fuitque in Pontificibus ſub finem noni & initium decimi ſæculi exemplum memoratu dignum, ubi cùm corruptiſſimi eſſent Pontificum mores, ſeque ipſos mutuis cædibus delerent, illique Pontificatu donarentur, qui plus gratiæ & amoris à nobili meretrice obtinerent; nunquam propterea vel ſchiſma conflatum eſt, vel Synodus Pontifici exauctorando indicta. V. Glabr. *l. 2. c. 6.* Luitprand, *l. 2. c. 13.* Baron. *ad Annum CMVIII. & MI.*

Si verò Pontificum mores adeò fœdi perditique eſſent, ut in publicam perniciem exirent, velut ſi aliena invaderent, injuſtiſſimas leges conderent, Principum jura & regna turbarent, &c. tunc nec Concilio, nec ejus ſupra Pontificem majoritate opus eſt, cùm jus naturale omnia illa permittat, quæ ad juſtam defenſionem pertinent. Si ergo invadat res meas, repellam: Si aggrediatur, reſiſtam: Si cenſuris & interdictis fulminet, oſtendam, illo ferro & igni, ſano corpori opus non eſſe: Si regno minetur, minis innocentiam & armatam opponam: quid hîc opus provocatione ad futurum Concilium? quod illi fecerunt, à quibus cùm Pontifex decimas in ſacram expeditionem peteret, futurum Concilium appellàrunt; ſi enim Pontificis poſtulatio injuſta erat, & legitimis cauſis deſtituta, adeò ut eas decimas injuſtè peti, palàm omnino eſſet, nihil attinebat futura & incerta remedia expoſcere, cùm liceret præ-

 ſen-

ſentibus uti, hoc eſt legitimâ rerum juriumque ſuorum defenſione, maximè in urbe Regia, & quæ ſuas vires aliorum æquitati ſociâſſet, & hæc forſan Ottoni M. cauſa fuit, Joannem XII. Pontificem Romanum ſolio exturbandi, qui contra fidem Auguſto datam, adſtrictamque juramento Adalbertum Tyrannum fovebat, in certam Eccleſiæ & Imperij perniciem; & potuit Ottonis hoc factum, quamvis à quamplurimis damnatum, eâ ratione purgari, quòd Joannes fuerit notoriè & contra fas ſolio impoſitus, intruſusque magis quàm electus, factionibus metuque oppreſsâ eligentium libertate: quamvis ad majora evitanda mala, Eccleſia illum aliquamdiu toleraverit, dum oblatâ occaſione hoc monſtro, quo nihil turpius Vaticanum vidit, ſe liberavit. Sed de hoc plura, cùm ad objectiones reſpondebimus.

Tandem, ſi Concilium Pontifici anteponas in deciſionibus fidei, neque hoc neceſſarium eſt; cùm multis retrò ſæculis definita dogmata fuerint, multæque hæreſes damnatæ ſolâ Pontificum operâ, nulloque adhibito Concilio, ùt infrà. Et ſi hæreſis aliqua Concilio indigeret, non propterea Concilij auctoritas Pontificiâ præſtaret; ſed ejus, Patrumque ſuffragia, confirmationi, & directioni SS. Pontificum ſubjacerent, prout hactenus demonſtratum à nobis eſt. Cùm ergo in nullo caſu hæc Concilij in Pontificem Romanum poteſtas Eccleſiæ neceſſaria ſit; qui illam tuentur, patet non tam Eccleſiæ cauſam, quàm ſuam agere, ut videlicet, dum Concilium cum Pontifice committunt, ipſi interim in tuto ſint, objectâque inſequenti morâ ſe ipſi honeſtè ſubducant.

V. *Quinta Ratio eſt* ab eventu: nulla quippe de rebus futuris judicandi certior eſt regula, quàm præteritorum memoria, quæ enim plerumque aut ſemper contigerunt, iterum contingent, & temeritas eſſet illic malaciam & ſerenum exſpectare, ubi ſemper naufragio & tempeſtate jactatus es. Jam verò nullum umquam Concilium hanc in Pontifices expeditionem aggreſſum eſt, cui non infeliciter ea ceſſerit.

Numerorum 16. Ecce, inquit ſacer textus, *Core filius Iſaar, & Dathan atq; Abiron ſurrexerunt contra Moyſen, & Aaron, aliíque filiorum Iſraël ducenti & quinquaginta viri proceres ſynagogæ, & qui tempore Concilij per nomina vocabantur: cumq; ſtetiſſent contra Moyſen & Aaron dixerunt: Sufficiat vobis, quia omnis multitudo ſanctorum eſt, & in ipſis eſt Dominus, cur elevamini*

vamini ſuper populum Domini? Quod cùm audiſſet Moyſes, cecidit in faciem pronus; locutusq; eſt ad Core, & omnem multitudinem: Multùm erigimini filij Levi: num parùm vobis eſt, quòd ſeparavit vos Deus Iſraël ab omni populo, ut vobis etiam ſacerdotium vindicetis? & omnis globus tuus ſtet contra Dominum; quid enim eſt Aaron, ut murmuretis contra eum? Confeſtim igitur, ut ceſſavit loqui, dirupta eſt terra ſub pedibus eorum, & aperiens os ſuum devoravit illos: ſed & ignis egreſſus à Domino interfecit ducentos & quinquaginta viros, qui offerebant incenſum.

Anno CDXLIX. In ſynodo Epheſina II. quam Liberatus univerſalem appellat *c. 12.* & habetur *T. 2. Concilior.* auſi ſunt Patres contra ſententiam, & voluntatem Legatorum ſedis Apoſtolicæ Theodoretum, Ibam & Cyrillum Epiſcopos damnare, eosque & præſertim S. Iſaurianum ad Romanum Pontificem provocantem, Epiſcopatu exuere: immo Dioſcorus in Synodo Alexandrina in ipſum Pontificem ſententiam dicere; ſed eo eventu, ut teſte Liberato *c. 12.* Eccleſia Orientalis diuturno & pertinaciſſimo ſchiſmate ſcinderetur, alijs Dioſcoro, alijs Flaviano ſtudentibus: duravitque ſchiſma etiam mortuo Dioſcoro in Annum DXCIV.

Anno DCCCLXIII. Photius Patriarcha in Conſtantinopolitana Synodo anathema Pontifici Nicolao dixit: ejusque Synodi is eventus fuit, ut prima illic diſcordiarum inter Latinam & Græcam Eccleſiam, fila ducerentur, quibus magis ſemper, magisque impliciti, tandem & imperium amiſerunt & fidem.

Eodem anno Patres Concilij Metenſis, contra Nicolai Papæ præceptum, corruptisque pecuniâ ſedis Apoſtolicæ Legatis, Lotharij Regis Matrimonium cum pellice Waltrada confirmant, Teutpergâ legitimâ conjuge abdicatâ: unde perpetua illi ſynodo infamia adhæſit, quæ per contemptum à Majoribus noſtris proſtibulum eſt appellata.

Eâdem ratione in Concilio Piſano, quod operâ Maximiliani Imperatoris, & Ludovici Galliarum Regis convenerat, agi cœptum eſt de Eccleſia in capite & membris reformanda, & multa contra Julij Pontificis auctoritatem illic tentata, ſed tantâ omnium execratione, ut quocunque Patres devenirent, faces bellorum civilium, infauſtique cometæ haberentur. Et tandem pace compoſitâ illius Concilij acta in Lateranenſi Conventu generali etiam ex Gallorum ſententia damnata ſunt.

Sed infauſtiſſimum fuit Baſileenſe Concilium, quod contra legitimum & indubitatum Pontificem auſum inſurgere, tandem in apertum & diuturnum ſchiſma erupit, aram contra aram erexit, Antipapam produxit: Unionem Græcæ cum Latina Eccleſia moratum eſt, & tantùm non disjecit, & denique non priùs à turbanda Eccleſia ceſſavit, quàm Deo bellum dirimente, & Patribus lue abſumptis, ipsâque tandem Baſileâ hæreſin profeſsâ: hic videlicet uſurpatæ à Concilijs auctoritatis exitus plerumque fuit, ut primò in ſchiſma, tum in hæreſin abiretur; ut quemadmodum certiſſimum cladis initium eſt Ducem perdidiſſe; ſic certiſſimum hæreſis præludium, Vicario Chriſti Duciq; Religionis non obtemperâſſe. Qui ergo Concilium ſupra Pontificem extollunt, hoc agunt, ut bellum Civile in Eccleſia accendant, & bellum in quo non corporum ſed animarum ſit ſtrages: ſi enim Concilium aliquid ſtatuat Papali auctoritati adverſum, eique leges & jus dicere velit; nunquam Papa hujusmodi Concilium confirmabit, immo reſcindet; idque jure optimo, & tantis rationibus exemplisque, quæ hactenus prolata ſunt, nixus: carebit ergo hujusmodi Concilium omni auctoritate, cadentque ab eo ſtatuta, velut enervia & viribus casſa: aut ergo inutile erit Concilium, Papâ illud improbante, aut ſi animum obſtinet pergatque Pontifici obſiſtere, & contra iſtius voluntatem, quæ decrevit, proſequi; oportebit, ùt dicebamus, civile bellum conflari, membris cum capite, ovibus cum Paſtore pugnantibus, Eccleſiâ in factiones, & conſequenter in tot mala, quæ ex factionibus ſequuntur, diſtracta.

VI. *Sexta Ratio*, ſumitur ex Anarchia, hoc eſt, defectu ſupremi judicis Controverſiarum, qui cauſas videlicet fidei morumque decidere per ſententiam poſſit, & cui partes litigantes acquieſcere teneantur. Tu enim, qui ſupremam decidendi auctoritatem Pontifici abrogas: qui in ſententijs fidei dicendis falli eum poſſe & errare dicis: qui ultimam hanc decidendi auctoritatem in Concilium transfers: ſi quæſtionem aliquam fidei naſci contingat, qualis ea eſt, *An Chriſtus realiter, vel tantùm figuraliter ſpeciebus conſecratis inexiſtat.* Cujus amabò ſententiæ, velut ultimæ, certæque acquieſces? Pontificis Romani? at falli & errare poteſt, nemo autem certò illud credit, cui falſum ſubeſſe poteſt. Concilij Univerſalis? at unde conſtat univerſale eſſe, unde legitimum? quid ſi enim vota non fuerint libera?

ta? quid ſi metu, præmio, dolis, aut adulatione partium extorta, ùt in Concilio Ariminenſi? quid ſi Canones & acta Concilij corrupta, ùt in Synodo Octava? quid ſi Patres absque neceſſaria diſcuſſione definiverint, ùt aliqui Concilio Conſtantienſi objiciunt? Quis denique, ubi toties erratum eſt, & errari potuit, te ſecurum certumq; reddet, erratum non fuiſſe, ſi Papæ auctoritas abſit? Deinde quàm multa evenire poſſunt, ut Concilium univerſale nunquam conveniat, aut etiam ex induſtria impediatur? quis tunc Judicem aget, ſi poteſtas ſuprema, & infallibilis penès Concilium ſolum eſt? Ergo qui Papam impugnant, ejusque auctoritati eo prætextu ſe ſubducunt, quòd falli poſſit; multò magis Concilium impugnabunt, multoque plura illi opponent, ut vel illegitimum appareat, vel non univerſale; & in tanta opinandi licentia, nunquam ingenia, nunquam calami linguæque deerunt, quæ rationes inveniant, easque pulcherrimis coloribus pingant, ut Concilia obumbrent, eleventque auctoritatem; ijsque obſequendi neceſſitatem tollant. Eò igitur, qui nimium Concilijs tribuunt, omnino ſpectant, ut nec Papæ, nec Concilijs obediant, vivantque exleges. Narrat Dorotheus *Serm. 2. de humilitate. Vidiſſe ſe Monachum quemdam, qui in hanc miſerrimam conditionem incidiſſet, ut initio quidem, ſi quis è fratribus locutus quidquam eſſet in alterius commendationem & laudem, ſtatim illum ſpernebat, & quaſi conſpuebat, dicens: Quis eſt iſte? non eſt alius, qui aliquid valeat, præter Zozimam, & qui cum eo ſunt. Poſt cœpit & iſtos contemnere, ac dicere: Nemo alicujus pretij eſt, præter Macarium. Et paullo poſt iterum: Quis eſt Macarius? nullus eſt qui aliquid valeat, præter Baſilium & Gregorium. Atq; etiam non multò pòſt cœpit etiam hos pariter ſpernere, & nullum ullius pretij æſtimare, niſi Petrum & Paulum. Cui ego prædixi, quod & evénit, fore ut hos quoq; cum tempore contemneret. Quod ſanè factum eſt: nam eos ſprevit, & nihil eſſe pretio habendum, præter Trinitatem, aſſerere cœpit: ſtatim quoq; in Deum etiam ipſum factus inſolentior, intumuit.*

Sic omnino, qui rationes nunc texunt, ut Pontificis auctoritatem carpant, eamque oppoſito Concilio evadant; non minùs poſteà, cùm opus fuerit, Concilio imponent, ijsdemq; artibus eludent, quibus Papam; cujus rei exempla in Taddæo Imperatoris Friderici Legato, & Luthero Apoſtata, ſuprà oſtendimus.

Alias rationes in ſuperioribus §§. paſſim expendimus, quas non lubet repetere.

§. XIV.

§. XIV.

Qui ſint caſus excepti, in quibus Papa Concilium prævalet.

SUMMARIA.

1. *Papa hæreticus deponi poteſt.*
2. *Et dubius.*
3. *Poteſt Papa renuntiare Papatui.*
4. *Jus defenſionis etiam contra Pontificem exerceri poteſt.*
5. *An teneatur aliquando Pontifex Concilium univerſale cogere?*
6. *Quid ſi Papa contra omnes Patres Concilij ſentiat?*
7. *Quid de Pontifice intruſo, aut invalidè electo?*
8. *Nullum eſſe caſum, in quo Papa manens Papa judicari à Concilio poſſit.*

I.

PRimus caſus eſt: Si Papa ùt privata perſona hæreticus fiat, ùt de Honorio I. in 8. ſynodo *Act. 7.* habetur; tunc enim judicari à Concilio, deponique poteſt. Ita docent S. Antoninus *in ſumma 3. p. T. 23. c. 3. §. 4.* Suarez de fide *p. 10. ſ. 6.* Bell. *de Rom. Pont. l. 2. c. 30.* Eſtque definitum in 8. Synodo Generali *Act. 7. c. audivimus 24. q. 1. c. ſi Papa d. 40. c. Novatianus 7. q. 1. c. didi imus c. Acbatius 24. q. 1. c. oves 2. q. 7.* Et ratio eſt, quia fides eſt anima & forma veræ & Catholicæ Eccleſiæ; per quam ab omni alia infidelium Eccleſia diſtinguitur; adeò, ut ſicut homo amiſsâ animâ, quæ eſt illius forma, non ampliùs eſt homo; ita nec Chriſtianus amiſsâ fide, eſt verus Chriſtianus, & conſequenter nec membrum Eccle-

Eccleſiæ Chriſtianæ; Papa igitur per hæreſin amiſsâ fide, cùm non ſit membrum Eccleſiæ Chriſtianæ, nec caput eſſe poterit: cùm ergo deſinat eſſe caput Eccleſiæ, mirum non eſt, ſi à Concilio judicari poteſt. Et ideò Chriſtus Dominus non priùs claves Primatumq; Regni Cœlorum Petro commiſit, quàm ab illo profeſſionem veræ fidei exegerit. *Matth. 16.* V. Suarez cit. & Cajetan. *Tr. de auctorit. Concilij & Papæ c. 20.*

II. *Secundus caſus eſt:* Cùm Papa eſt dubius, quia videlicet in ſchiſmate creatus eſt, nec conſtat ex pluribus electis, quis eorum legitimus ſit. Hic caſus expreſsè definitus eſt in Concilio Conſtantienſi *Seſſ. 4. & 5.* Et ratio eſt: quia ubi plures Pontifices electi ſunt, aut oportebit omnes cum ſumma poteſtate Eccleſiæ præeſſe, quod abſurdiſſimum eſt, aut aliquos deponi: ſed non eſt ratio, cur unus potiùs, quàm alter deponatur, cùm de omnibus dubitetur, ergo deponendi ſunt omnes: nec tunc Concilium exercet in Papam auctoritatem, ſed in eum, quem credit non eſſe Papam: nam dubius Papa, & de quo non conſtat, pro nullo habetur, cùm in jure ſint paria, non eſſe, & non apparere *L. duo ſunt Titij 30 ff. de Teſtam. Tut. L. in lege. 77. ff. de contrah. empt. L. omnia 32. §. ſpecies ff. de Legat. 2.*

III. *Tertius caſus eſt:* Si Papa renunciet, & ſponte Pontificatu abeat: renuntiare enim poſſe, etiam Eccleſiæ conſenſu non exſpectato definitum eſt in *cap. 1. de Renunt. in 6. ubi Gl.* & ſupponitur in Conſtant. *Seſſ. 2. & 6.* ſuntque exempla in Gregorio VI. & Cœleſtino V. quorum alter pacis, alter pietatis causâ Papatu exceſſit, eorumque ſucceſſores Eccleſia ſemper pro legitimis habuit. Et ratio eſt, quia Pontifex nullo nec naturali nec poſitivo jure renuntiare prohibetur, &, quod ſupponimus, ex tali renuntiatione nullum in Eccleſia damnum redundat.

IV. *Quartus caſus eſt:* Si Pontifex aut vi, aut legibus injuſtè latis, aut alio quovis modo Eccleſiam deſtruere niteretur; aut etiam ſi aliorum bona & jura injuſtè invaderet; tunc enim moneri, rogarique poterit; & ſi preces non proficiant, etiam bello & armis coërceri, omniq́ue ratione compeſci, quæ ad jus naturalis defenſionis pertinet. V. Turrecrem. *l. 2. c. 106.* Bellarm. *de Concilior. auctor. l. 2. c. ult. ad 2. argum.* Et ratio eſt, quia in hoc caſu non Papæ reſiſtitur, ſed invaſioni: nec Papæ obediendum eſt, niſi cùm agit ùt Papa, & caput Eccleſiæ; nec in illum exercetur jurisdictio, ſed

tantùm jure defenſionis agitur, quod non in jurisdictione & auctoritate fundatur, ſed in præcepto aut facultate naturali, quæ à Pontifice ſolvi tollique non poſſunt, cùm & ipſe ſit juri naturali ac divino ſubjectus, *tot. causâ 25. q. 1.*

V. *Quintus caſus eſt*: Cùm cauſa aliqua, præſertim fidei tam gravis eſſet, ut ea ſine Concilio univerſali expediri non poſſet; tunc enim teneretur Pontifex Concilium adhibere, nec poſſet absque illo decernere. Et de hoc caſu SS. Patres loquuntur, cùm dicunt Concilia eſſe neceſſaria, præſertim Gelaſius Papa *in Tomo de vinculo anathematis.* Ubi: *Si præceſſit conſenſus Pontificis, doceatur à quibus, & ubi ille ſit geſtus: ſi ſecundùm Eccleſiæ regulam celebratus, ſi paternâ traditione profectus, ſi majorum more prolatus, ſi competenti examinatione depromptus, ubi procul dubio requirendum eſt, ſi ſynodali Congregatione celebratus, quod in receptione damnati & abjectione Catholici, quia nova eſt cauſa, fieri certiſſimum eſt.*

Eadem habent B. Cyprianus *l. 2. ep. 1. ad Stephanum.* S. Auguſt. *l. 1. de Bapt. contra Donatiſt. c. 7. & 18.* Et ratio eſt, quia licèt S. Pontifici promiſſa ſit aſſiſtentia Spiritûs Sancti in rebus fidei decidendis, ea tamen promiſſio ſupponit omnem diligentiam, & quantùm cauſæ dignitas deſiderat, diſcuſſionem, ùt habetur *Actor. 15.* Neq; enim quidquid dicit & docet Papa, continuò eſt dogma fidei: ſic etiam Sacramentis novæ legis promiſſa eſt gratia ſanctificans, ſed tamen multis adhibitis & neceſſarijs conditionibus. Pertinet tamen ad Dei providentiam, qui voluit Eccleſiam Petro, tanquam Paſtori ſubjectam, dictoque obtemperantem eſſe; & à Romana Sede finem omnibus controverſijs imponi, nunquam permittere, ut temerè Pontifex definiat; alioquin nunquam Eccleſia ſecura eſſet, poſſetq; dubitare; pertinet ergo ad eum, qui finem voluit, etiam neceſſaria media diſponere, & ſine quibus nunquam ad finem perveniretur.

VI. *Sextus caſus eſt*, ex ſententia Abbatis Panormit. *2. p. Conſilior. q. 1.* & Cardinalis Moniliani *de Concilijs Oecum. c. 33.* Si in materia præſertim fidei ſolus Pontifex contra omnes Concilij Patres ſentiret, teneretur enim illorum votis accedere, & ſi contra omnes definiret, hæc definitio, tanquam temeraria, nec debito examine & inquiſitione veritatis nixa, doctrinæ Concilij cederet. Pontifex enim extra Concilium, & ùt privatus Doctor aliquid docens errori obnoxius eſt, multoq; magis ſi temerariè: ſed quando contra omnium

Patrum

Patrum ſententiam aliquid pronuntiaret, & privatum Doctorem ageret, quia non publicam, ſed privatam opinionem ſectaretur, & temerariè decîderet, plus ſibi quàm omnibus credens. Et hoc eſt, quod aliqui dicunt, majorem eſſe Concilij auctoritatem directivam, quàm Pontificis ſolius: qui tamen non tenetur illi parti accedere, quæ pluribus ſuffragijs juvatur, cùm ſententia paucorum melior eſſe poſſit *l. nemo judex C. de ſentent. & interlocutor. c. ſana d. 9. & paſſim d. 9.* Sunt enim opiniones inſtar monetæ, cujus valor non ex numero, ſed pondere & metallo æſtimatur: ſic opiniones non Doctorum numerus, ſed major ratio, veritas, & prudentia commendat: alioquin ſemper vincerent fatui, quorum numerus quàm prudentum major eſt: & veram fidem ac Religionem paucorum, falſam & erraticam multorum eſſe videmus, nec ideò tamen meliorem, quia plurium.

VII. *Septimus caſus eſt,* Si Pontifex invalidè ſit electus & intruſus potiùs in eam dignitatem, quàm evectus; quâ ratione Joannes XII. monſtrum magis ex omni vitiorum cœno compoſitum, quàm homo, ab Ottone M. ejectus eſt, de quo infrà. Ceterùm electionem Pontificis invalidam, & electum intruſum eſſe, multis modis contingit: ſi videlicet facta fuerit electio præter formam Canonicam in Concilio Lateranenſi præſcriptam *can. 1.* & jure noviſſimo, contra Bullam Gregorij XV. quæ incipit: *Æterni Patris.* Anno MDCXXI. Videatur *c. licet 6. de elect.* Si defectus aliquis juris divini aut naturalis electioni miſceatur, quales ſunt, ſi electus infans aut hæreticus ſit, aut electioni non conſentiat. Si electio fuerit ſimoniaca, datâ videlicet vel acceptâ aut promiſsâ pecuniâ, aliâve re pretio æſtimabili *c. ſi quis pecuniâ d. 79.* quod ſaltem verum eſt de jure noviſſimo poſt Bullam Julij II. Anno MDV. quæ incipit: *Cùm tam divino &c.* dubium enim non eſt, electionem Papæ juri Canonico ſubjacere, quamvis jam electus Papa omni humano jure major ſit: præſertim cùm crimen Simoniæ jure Canonico hæreſi comparetur. *c. eos qui 1. q. 1. cap. ult. 1. q. 7.* Si electio fuerit per metum gravem & injuſtum facta. *Concil. Conſtant. Seſſ. 39.* quòd intelligendum eſt de metu ad certam & determinatam Perſonam eligendam injuſtè incuſſo; talis enim electio in Concilio Conſtant. ùt diximus, irritata eſt. Et denique ſi electio ab ijs facta fuerit, qui jus eligendi non habent, & Cardinales non ſunt. *c. licet. De elect. & Bulla Gregorij XV. cit.*

His ergo modis electio Pontificis invalida evadit, & taliter electus, ſicut Papa non eſt, ita privilegijs Papalibus non gaudet, ſubjacetque Concilio. Videatur Concilium Conſtant. *citata Seſſ. 39.*

VIII. Ex hactenus toto hoc §. diſputatis facilè colligitur, nullum caſum dari, in quo Papa manens Papa Concilio ſubdatur: & ideò veriſſimam & univerſaliſſimam eſſe propoſitionem noſtram, Papam, quamdiu talis eſt, Concilio non ſubdi, nec ullum eſſe tam grande, & atrox Pontificis crimen, cujus judicem in terris habeat; conſtat enim Pontificem caput, Paſtorem & fundamentum Eccleſiæ à Deo conſtitutum eſſe, ſicque Eccleſiæ ſuperiorem & Principem. Superior autem nec à ſubditis judicari poteſt, nec quia criminoſus eſt, ſuperior eſſe deſinit; aut ergo oſtendi aliquam exceptionem oportet, in qua voluerit Chriſtus Vicarium ſuum, & Eccleſiæ Principem judicari punirique à ſubditis poſſe, quæ nunquam oſtendetur, aut ſimpliciter fatendum, ſolum Deum Pontificis Romani judicem, & Vindicem eſſe. Quos tu reperies Pontifices, pluribus & majoribus flagitijs notatos, quàm fuerint ſcribæ & Phariſæi, Deicidæ, & quorum ingentibus vitijs Chriſtus ipſe longum catalogum implevit *Matthæi 23.* adjectâ ſingulis comminatione ſempiterni ſupplicij, & tamen tantum abeſt, ut eos à ſubditis judicari voluerit, redigique in ordinem, ut potiùs in ijs, quæ doctrinam ſpectant, omnem obſervantiam præceperit: *Super cathedram,* inquit, *Moyſis ſederunt Principes & Phariſæi, quæ ergo dicunt facite, quæ autem faciunt, facere nolite.* Quanto magis id Chriſtus diceret de Vicario ſuo, de capite & fundamento Eccleſiæ, quantumvis inquinato, perditoque? ùt enim Synodus Epheſina ad Cæleſtinum Pontificem Romanum ſcribit: *Si data fuerit volentibus licentia majores ſedes injurijs afficere, & in eos, in quos non habent poteſtatem, ut contra leges, ſic & contra Canones, proferre ſententias, ibunt ad ultimam confuſionem res Eccleſiæ.* Maneat ergo rata illa Bonifacij VIII. ſententia *in extravag. unam ſanctam. Inter communes de major. & obed. Si deviat terrena poteſtas, judicabitur à poteſtate ſpirituali: ſed ſi deviat ſpiritualis minor, à ſuo ſuperiori: ſi verò ſuprema, à ſolo Deo, non ab homine poterit judicari.*

§. XV.

§. XV.

Reſpondetur ad argumenta ex SS. litteris petita.

SUMMARIA.

1. ℟. *Ad cap. 18. Matth.*
2. ℟. *Ad cap. 13. ſecunda ad Corinth.*
3. ℟. *Ad cap. 15. Act. Apoſt.*
4. ℟. *Ad cap. 8. Act. Apoſt.*
5. ℟. *Ad cap. 20. Act. Apoſt.*
6. ℟. *Ad cap. 2. ad Galat.*

I.

O*Bjicitur primò : Locus* Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipſum ſolum ; ſi autem te non audierit, adhibe adhuc tecum unum vel duos : quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus: amen dico vobis : quæcunq́; alligaveritis ſuper terram, &c.* Ecce! hîc Chriſtus Apoſtolos, eorumque ſucceſſores alloquitur, à quibus vult Chriſtianos incorrigibiles Eccleſiæ denuntiari, ab eâque damnatos ad nullum alium judicem remittit; vult ergo Chriſtus ultimum eſſe tribunal Eccleſiæ, & à Petro ad Eccleſiam, tanquam majoris poteſtatis judicem provocari. Et ita hunc locum videtur intellexiſſe S. Gregorius *l. 4. epiſt. 38.* & Nicolaus I. *in c. præcipuè 11. q. 3.* qui duo PP. ſibi non obtemperantes, Eccleſiæ ſe delaturos minantur; majus ergo Eccleſiæ judicium eſſe, quàm ſuum agnoſcunt.

℟. Hoc loco Matthæi velut præcipuo fundamento Adverſarios niti; ſed tam infirmum eſt, ut vel hoc maximè prodant cauſæ,

quam defendunt, imbecillitatem, dum tantæ molis quæſtionem arenæ imponunt. Inprimis nullus hîc ſermo de Petro, ejusque ſucceſſoribus, & tamen de his quærimus: quamvis enim Chriſtus ad Apoſtolos in communi loquatur; quis neſcit generali locutione, caſus ſpeciali notâ dignos, & privilegiatos non includi? Deinde nomine Eccleſiæ, cui jubet obſtinatos denuntiari, intelligit Chriſtus eos omnes, quibus poteſtas ligandi, ſolvendi, puniendiq; conceſſa eſt, ùt patet, tum ex fine denuntiationis, qui eſt correctio: tum ex adjuncta illa cauſali: *Quæcunq; enim alligaveritis ſuper terram, &c.* certum eſt autem, poteſtatem ligandi ſolvendique non tantùm ad Concilium univerſale, ſed etiam epiſcopos, aliosque Eccleſiæ Prælatos pertinere. Si nomine Eccleſiæ Concilium univerſale intelligas, oportebit quoties Chriſtianus furto, adulterio, homicidio peccat, Concilium Generale cogi, ut illic delinquentis cauſa ventiletur, quo nihil poteſt dici abſurdius, impoſſibilius, magisque ab omnium Eccleſiarum more alienum; & tamen dicendum eſt, ſi Chriſtus eo loco Concilium intelligit; enimverò optimè ſuæ Eccleſiæ, morumque emendationi & juſtitiæ cautum fuerit, ſi ad punienda delicta Concilium exſpectari oporteat. Sed demus Concilium univerſale intelligi, non tamen ſine ſuo capite, nec à Pontifice ſeparatum, de quo ſolùm diſputamus, an ſupra Pontificem tolli poſſit. Deinde obſervandum eſt, Chriſtum dixiſſe: *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* ut oſtenderet ſermonem non eſſe de ſummo Eccleſiæ Patre & Paſtore, qualis eſt Romanus Pontifex. Legitimus ergo hujus loci ſenſus eſt: *Si peccaverit in te frater tuus*; isque ſecretæ, & fraternæ tuæ admonitioni non acquieſcat, dic Eccleſiæ, hoc eſt, Paſtori proprio, qui Eccleſiæ præeſt, ùt explicat S. Chryſoſtomus *homil. 61. in Matt.* S. Th. *in 4. d. 19. & 22. q. 24.* Albertus M. *in Matth. 18.* Innoc. III. *in c. novit. de Judic.* Theophylactus, Euthymius & alij paſſim. Ipſe enim Prælatus, cùm agit non ùt privata, ſed publica perſona, utiturque poteſtate Eccleſiaſticâ, vulgari jam & notâ phraſi Eccleſia vocatur, quia hanc repræſentat: & patuit etiam exemplo Gregorij M. qui minatus Joanni Conſtantinopolitano, niſi titulo univerſalis Patriarchæ abſtineret, ſe illum Eccleſiæ denuntiaturum; ſine tamen Concilio univerſali, auctoritate Papali eum compeſcuit, & cenſuris obſtrinxit. *lib. epiſt. 30. & 31.* Malè ergo, & contra regulas artis Concilium Papæ anteponi demonſtrant eo ſcripturæ textu, qui nec

de

de Concilio loquitur, nec de Papa, ſed de caſu omnino alio & diſparato.

Demus tamen in hoc Evangelij loco ſermonem de Papa eſſe, & Concilio univerſali, etiam ùt Papæ oppoſito; nihil aliud ſequitur, quàm Papam publicè criminoſum, poſſe ad Concilium & Eccleſiam deferri, de remedijs illum emendandi, cohibendique agitari: eumque admoneri, rogari, & ſi Eccleſiæ infeſtus ſit, etiam jure defenſionis coërceri: quæ ſi omnia facta ſint, & incaſſum cedant; Deo tandem res committenda, cui Eccleſia curæ eſt, & quam inter tot perſequentium procellas, & priora perſecutionibus malorum Pontificum exempla agitari quidem permiſit, nunquam tamen mergi, opprimique: neque enim nobis timendum eſt id eventurum, quod nunquam evenit, & quod Chriſtus promiſit, numquam ſe, ut eveniat, paſſurum: eſſetque impium cogitare, Eccleſiam proptereà, eoque caſu ſine auxilio eſſe, cùm à ſolo Deo auxilium exſpectat; ibi enim maximè parata eſt, & velut in procinctu divina cuſtodia, ubi deficit humana: & hoc maximè verum eſt in ſupremis Reipublicæ capitibus, quorum delicta ſuæ tantùm virgæ ſubjecit, nec voluit ſubditorum arbitrio & pœnis committi, ne pejus eſſet malo remedium; obtentu juſtitiæ, malevolorum calumnijs, invidiæ, & affectuum impotentiæ expoſitâ Principis Majeſtate. Et ita praxis Eccleſiæ ſemper obtinuit: quamvis enim Marcellini, Sixti III. Symmachi, Leonis III. Damaſi, Leonis IV. aliorumque Pontificum delicta fuerint ad Synodos delata, numquam tamen in eos ſententiæ dictæ ſunt, immo in Synodo Oecumenica 8. lato de hoc canone definitum eſt: *Poſſe quidem Synodum univerſalem cum convenienti reverentia quamlibet quæſtionem de Romana Sede exortam audire, & in ea proficere, non tamen audacter ſententiam in Romanum Pontificem dicere. V. Tom. 3. Concilior. in Actis 8. Synodi.* Platinam *in Marcello, in Sixto III. Symmacho, Leone III. & IV. & Damaſo. Et c. nunc autem d. 21. & c. nos ſi incompetenter 2. q. 7. c. auditum 2. q. 5. & c. mandâſti eodem.* Ubi animadverte Pontifices aliquot, innocentiæ ſuæ purgandæ causâ, & ùt calumnias ſibi affictas palàm detegerent, Synodorum etiam particularium judicio diſcretivo & velut arbitrario, non tamen coactivo, quod non poterant, ſe ſubmiſiſſe.

II. *Objicitur ſecundò Locus 2. ad Corinth. cap. 13. v. 10.* Ubi S. Paulus ſcribit: *Poteſtatem ſibi à Deo datam eſſe in ædificationem non deſtructionem*

nem Eccleſiæ; ergo Poteſtas Papalis eſt data propter Eccleſiam, ergo Eccleſia eſt perfectior, & major Papâ, cùm ipſa ſit finis, dignitas verò Papalis medium: finis autem eſt perfectior medijs: & quando medium tenderet ad deſtructionem finis, omninò ſubmovendum, tollendumque eſſet: ſic ſi Papa aliquis ſuâ auctoritate in detrimentum Eccleſiæ abutatur, tollendus erit, tanquam medium Eccleſiæ noxium, aliusque ſubrogandus, qui Eccleſiæ ſit utilis.

℞. Papam eſſe propter Eccleſiam, ſicut Rex propter Regnum, fundamentum propter Domum, & caput propter corpus: nemo tamen propterea dixerit Regem ſubditis, aut Comitijs Regni ſubjacere: nec fundamentum à domo, quam ſuſtinet, pendere. Poteſtas Papalis eſt quidem medium conſervandæ Eccleſiæ datum; & ideò quidquid ex abuſu hujus poteſtatis, & contra bonum Eccleſiæ Pontifices moliuntur, aut non licitè, aut etiam invalidè faciunt: non ideò tamen ſequitur Papam à ſubditis judicari propterea poſſe, multoque minùs deponi, quia hoc multo magis in detrimentum Eccleſiæ cederet, ejusque unitatem & pacem turbaret, nunquam aut veris, aut fictis criminibus defuturis, ob quæ Pontifices throno moveri oporteret, aliosque ſupponi, datâ inquietis animis, rerumque novarum cupidis occaſione, obtentu criminum & reformationis inducendæ, Pontifices impugnandi, conflandi ſchiſmata, & altare contra altare erigendi: quod ne fiat, conſultius utique fuit malos Pontifices tolerari, quàm dum illis bellum movetur, ipſique viciſſim illatum repellunt, & dignitatem quâvis ratione tuentur, omnia diſcordijs, turbisque miſceri, ipſamque fidem & Religionem Catholicam odio & contemptu Pontificis, quod plerumque contingit, periclitari: in bonum ergo Eccleſiæ, non perniciem cedit, Papam etiam malum, nunquam à ſubditis ſuis in jus vocari: hoc enim ſuperioritatem neceſſariò ſupponit, quam Chriſtus nunquam Eccleſiæ in Pontificem dedit, ùt ſuprà oſtendimus. Cùm verò dicunt Eccleſiam eſſe Papâ perfectiorem, vel intelligunt Eccleſiam unà cum Papa, & tunc Eccleſia non eſt perfectior Papâ, cùm iſtum includat: ſi verò accipiatur Eccleſia, ùt diſtincta à S. Pontifice, hic tanquam Vicarius Chriſti, Paſtor & Magiſter Eccleſiæ, ipſâ Eccleſiâ perfectior eſt, & tenetur Pontificem audire, eique obtemperare.

III. *Ob-*

III. *Objicitur tertiò, c. 15. in Actis Apoſtolorum.* Ubi, cùm Apoſtoli Concilium indixiſſent, in epiſtola ſynodali, quam ad fideles dederunt, ſic ſcribunt: *Viſum eſt Spiritui ſancto & nobis, nihil ultrà imponere vobis oneris, &c.* Ubi nulla eſt mentio Petri, ſed Collegij tantùm Apoſtolici, & hujus non Petri nomine Concilium definit & imperat.

℟. Hunc eſſe omnium Conciliorum morem & ſtylum, etiam quibus Summus Pontifex cum ſumma poteſtate præeſt, ut nomine Concilij decreta expediantur, quod patet, omnia Concilia, etiam ultimum Tridentinum legenti, nec propterea excluditur auctoritas Pontificia, quæ primas in Concilio partes agit: ſicut cùm dicimus: *Petrus currit, Petrus ſcribit*; quamvis de capite nihil dicatur, non tamen hujus influxus excluditur, ſed ſemper velut neceſſarius & principalis ſubintelligitur. Immo in illo ipſo conventu Apoſtolico, ubi omnes à Spiritu S. immediatè gubernabantur, nec errori patebant, multa Primatûs ſui argumenta Petrus reliquit, dum primus ſententiam dicit: dum quid definiri debeat, præſcribit: dum calentem priùs diſputationem, & vota diſcordantia componit, & velut pronuntiato oraculo, ſilentium omnibus imponit: quæ omnia eum locum legenti patent.

IV. *Objicitur quartò, cap. 8. in Act. Apoſtolor.* Ubi Petrus & Joannes à Collegio Apoſtolico Samariam mittuntur, ut eorum Orationibus Chriſtiani recèns ad fidem converſi Spiritum S. acciperent; ſi ergo Petrus mittitur, Petrum ſubjectum eſſe Collegio Apoſtolico, à quo mittitur, neceſſe eſt: cùm miſſio ſubjectionem ſignificet.

℟. Non omnem miſſionem ſignum ſubjectionis eſſe & inferioritatis: nam in Collegio SS. Trinitatis, ubi omnes perſonæ æquales ſunt, pariſque Majeſtatis, filius à Patre mittitur *Joann. 3. 17. & 4. 34.* & Spiritus S. à Filio. *Johan. 14. 26.* Et Herodes mittit tres Reges Orientis in Bethlehem *Matth. 2.* Mittere ergo ſignificat impulſum aliquem, quo alius movetur, quod non tantùm præcepto, & imperio, ſed etiam rogatu, conſilio, allegatione rationum & argumentorum, quibus ad aliquid agendum alius movetur, fieri poteſt.

V. *Objicitur Quintò. Actor. cap. 20. Attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus S. poſuit regere Eccleſiam Dei.* Ergo non ſoli Papæ, ſed etiam Concilio Epiſcoporum commiſſa eſt Eccleſiæ cura & gubernatio.

℞. Si omnis, cui Eccleſiæ Dei cura & gubernatio concredita eſt, Pontificem Maximum poteſtate, & auctoritate ſuperat; non tantùm hæc prærogativa Concilio Univerſali, ſed etiam particulari, immo & cuilibet Epiſcopo & Parocho concedenda erit, quod abſurdiſſimum eſt. Quilibet ergo Epiſcopus, dum propriam & particularem Eccleſiam regit, hoc ipſo & mediatè Eccleſiam Univerſalem regit, bono & regimine partium in bonum & regimen totius cedente: ſicut bonum & malum unius membri, eſt etiam bonum & malum totius corporis, & tamen omnium membrorum, ipſiuſque corporis motus & directio à capite pendent, unde & influxum & ſpiritus, motumque accipiunt. Ergo & Papa & Epiſcopi Eccleſiam regunt, ſed iſti ùt membra, ille ùt caput: iſti particulares Eccleſias, ille Univerſalem & totam.

VI. *Objicitur ſextò. c. 2. ad Galatas.* ubi: *Paulus, cùm Cephas* (Petrus) *veniſſet Antiochiam, in faciem ei reſtitit, quia reprehenſibilis erat, priùs enim cum Gentibus edebat, poſteà ſubtrahebat & ſegregabat ſe, timens eos, qui ex Circumciſione erant: & ſimulationi ejus conſenſerunt ceteri Judæi, ita ut & Barnabas duceretur ab eis in eandem ſimulationem.* Ecce hìc Petrus errat, alioſque exemplo ſeducit, & propterea à Paulo corrigitur, palamque reprehenditur: quanto magis igitur poterit Pontifex errare, alios ſeducere, & ideò â Concilio judicari, corrigique? non ergo Pontificis ſententia eſt regula credendorum, cui Concilium ſubjaceat; ſed potiùs doctrina Concilij eſt regula, cui Pontifex ſubjacet, ab eaque, cùm à veritate deflectit, corrigendus eſt.

℞. Hunc locum ad Galatas, quo ſibi & Hæretici & Catholici aliqui tantùm blandiuntur, nihil planè ad rem facere. Nos quærimus, an Concilium ſit ſupra Papam, & ipſi oſtendunt Petrum à Paulo reprehenſum eſſe, quaſi verò negemus, non poſſe Pontificem argui, reprehendi, corrigi, eique, ſi oporteat, reſiſti: enimverò nos ipſi hæc omnia concedimus, eodemque exemplo utimur, ut oſtendamus Pontificem & poſſe & debere, cùm meretur, reprehendi; quod B. Bernardus, quod Petrus Damiani, quod Hieronymus, alijque fecerunt, multoq; magis Concilium facere poteſt: ceterùm alterius vitia reprehendere, in illa declamare, & ſi vergant in communem perniciem, illis etiam reſiſtere, nullam ſuperioritatem arguit, ùt patet & docent expreſsè SS. Patres. S. Gregorius *in c. Petrus 2. q. 7.* & ibi Gratianus. Idem Gregor. *Homil. 18. in Ezech.* Cyprianus

in

in epiſt. ad Quirinum. Auguſtinus *epiſt. 19. ad Hieron.* & *in epiſt. ad Galat. c. 2.* S. Thom. *in 4. d. 19.* An verò & quomodo Petrus in hac re peccaverit, dicemus in ſequenti Propoſit. 3. ubi de infallibilitate Pontificis ſermo erit.

Hæc ſunt loca ſcripturæ, ex quibus an probetur majorem eſſe Concilij, quàm Papæ auctoritatem, Lectoris judicium eſto; nobis ſanè tam infirma, longeque ducta videntur, ut non tantùm animum non convincant, ſed ne tenuem quidem veritatis umbram jaciant, mirarique lubeat, viros alioquin doctos rationibus adeò leviter maleque armatis & ipſos ceſſiſſe, & alios oppugnare conatos eſſe; niſi fortè animo jam ſemel occupato verba ſcripturæ ex voto ſenſuque proprio æſtimaverint, nec tam curæ habuerint, ut ſententiam ſuam ſcripturæ, quàm ſcripuram ſententiæ ſuæ accommodarent.

§. XVI.

Reſpondetur ad auctoritatem Concilij Piſani.

SUMMARIA.

1. *Auctoritas Concilij Piſani à Maimburgo adducta.*
2. *Hujus Concilij auctoritatem multis ex capitibus dubiam eſſe & incertam, evidentibus argumentis oſtenditur, & auctoritate ipſius Concilij Conſtantienſis, ac etiam Maimburgi teſtimonio.*
3. *Nec tamen aliquid in Concilio Piſano aut deciſum, aut factum, quod Pontificum in Concilia auctoritati derogare poſſit; & quæſtionem in Concilio agitatam toto cælo ab ea diſtinctam eſſe, quæ modò inter nos vertitur.*
4. *Mala fides Maimburgi ſententiam Pariſienſis Univerſitatis pervertentis.*

I.

OBjicitur 7. (a) In Concilio Piſano, quod Anno MCCCCIX. congregatum & peractum eſt, multis cum ſcriptis tum exemplis oſtenſum eſt, Pontifices Concilio ſubdi, & ab iſto judicari, puniri, damnarique poſſe. Nam primò cùm quidam in ſacro illo Senatu ſuſtinuiſſent, nullam Concilijs eſſe in Pontifices Romanos poteſtatem; Patres eam proteſtationem deriſui habuêre, utpote nullo antiquitatis exemplo fultam. Deinde quidam Petrus Plauſt doctrinâ celebris, & unus ex Univerſitatis Pariſienſis deputatis, quæ tunc temporis ad ſupremum gloriæ pervenerat, egregiè multiſque rationibus oſtendit, multum Eccleſiam ſupra Pontifices eſſe, & conſequenter etiam Concilium, quo Eccleſia repræſentatur, addiditque hanc eſſe Pariſienſis, omniumque Galliæ Univerſitatum ſententiam. Ut primùm peroravit, exſcenditque cathedrâ, ſecutus eſt Novarienſis Epiſcopus, ſeque ex ſuggeſtu oſtentans, & voce, quâ omnibus intelligi poſſet, proteſtatus eſt, centum & tres Doctores ac Theologiæ Licentiatos, qui ex varijs Univerſitatibus confluxerant, juſſuque Cardinalium hanc cauſam diligenter examinaverant, cum Pariſienſi ſchola in eandem ſententiam convenire; imò & Bononienſem ac Florentinam famâ doctrinaque celebres; & Florentinam quidem ſcripto libello, quem viginti Doctores ſubſignaverant, mentem ſuam expreſſiſſe. Tandem re in Concilio maturè, lenteque diſcuſſâ, Benedictum XIII. & Gregorium XII. quamquam eorum alter verus Pontifex eſſet, Papali dignitate abdicârunt, initiſque ſuffragijs novum Eccleſiæ Pontificem dedêre, Alexandrum videlicet V. quem pro vero Legitimoque Pontifice, & tota ferè Eccleſia, ſi paucos excipias, Benedicto, Gregorioque addictos, agnovit; & ipſe Alexander, quamvis notæ ſanctitatis, mortique vicinus, ubi finiri ambitio ſolet, ſe verum Pontificem profeſſus eſt. Patet ergo Auctoritatem Concilij ſupra Pontificem in Concilio Piſano multis modis oſtenſam eſſe. Et verò fuiſſe hoc Concilium Oecumenicum, & unum ex majoribus conventibus, qui unquam in Eccleſia peracti ſint, patet ex numero & dignitate Prælatorum, qui illi

(a) Maimb. Traittè Hiſtor. ch. 21. f. 184. & du Grand Schiſm. d' Occident lib. 4. à fol. 63.

illi adfuerunt: quippe Cardinales quinque ſupra viginti, Patriarchæ quatuor, Epiſcopi 182. Abbates 290. inter quos Capita & Generales omnium Ordinum, Magni Ordinum S. Sepulchri, Theutonici, Rhodiorumque Magiſtri, Univerſitatum Pariſienſis, Tholoſanæ, Aurelianenſis, Andegavenſis, Cracovienſis, Viennenſis, Pragenſis, Colonienſis, Oxfordienſis, Cantabrigienſis, Bononienſis, Florentinæ aliarumque Deputati: Legati quoque Metropolitanarum & Cathedralium Eccleſiarum ſupra centum: Theologiæ, ſacrorumque Canonum ſupra trecentos Doctores. Oratores denique Galliæ, Poloniæ, Bohemiæ, Cypri, Siciliæque Regum: Ducum quoque Bavariæ, Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantij, Brandenburgi, omniumque ferè Germaniæ Principum; præter alios Hiſpaniæ, Arragoniæ, Hungariæ, Sueciæ, Norwegiæ, Daniæque Reges, qui tandem Concilio Piſano adhæsêre. Ergo quo primùm tempore conferri inter ſe Conciliorum poteſtas & Pontificum cæpit, tot Regnorum, Provinciarum, Univerſitatum, Ordinum, Doctorum, Epiſcoporum, hoc eſt, totius ferè Chriſtiani Orbis vox una & ſententia fuit, Pontifices Concilio ſubeſſe, ab eoque judicari, puniri, deponique poſſe. Hactenus ferè verba Maimburgi ex Gallico translata.

II. *Reſp.* Hæc Maimburgi narratio partim & argumentatio, eodem filo, quo reliquæ hujus Auctoris, contexta eſt: videlicet ex principijs aut dubijs, aut falſis, ſemper tamen ſpecie veri coloratis, ut eodem tempore placeant, fallantque incautos; Nam *Primò* certum quidem eſt in Concilio Piſano fuiſſe Gregorium XII. & Benedictum XIII. Pontificatu ejectos, electumque Alexandrum, ſed non æquè certum jure id factum, & ex legitima poteſtate; nec propterea novi Pontificis electione ceſſavit dubitatio, quis pro vero Pontifice habendus eſſet: nec ſublatum Schiſma, imò quod pleríque eorum temporum Auctores notant, auctum potiùs, diffuſumque novi Pontificis acceſſione, adeò, ut cùm priùs Eccleſia in duas, poſteà in tres factiones ſcinderetur, augente incertitudinem Pontificum numero, eâ ferè ratione, quâ in Labyrintho, non ideò certiùs eas, quia pluribus vijs: & qui Gregorio ac Benedicto adhærebant, nec pro hæreticis aut Schiſmaticis habiti ſunt, quòd videlicet multis nec inanibus rationibus niterentur, ut Concilio Piſano non ſubſcriberent, nec ſatis de vero Paſto-

re conſtaret; imò etiam ſanctos reperias, qui Concilio Piſano obluctati ſunt, inter quos S. Antoninus: (*a*) *Piſanum Concilium*, inquit, *vel Conciliabulum, cùm non eſſet alicujus eorum, qui ſe pro Pontifice gerebant, auctoritate congregatum, non erat ablatum ipſum Schiſma, ſed augmentatum ex duobus, tribusve ſe pro Papa gerentibus.* Et alibi teſtatur: *Gregorium à multis DEUM timentibus & peritis creditum fuiſſe verum Pontificem tempore ejusdem Concilij.* Si ergo à Piſano conventu electo Alexandro, depoſitisque Benedicto & Gregorio, multi nihilominus ſanctitate & doctrinâ conſpicui, nec Alexandrum agnovêre, nec à Gregorio ſeparati, nec tamen pro Schiſmaticis, ſed pro veris pijsque catholicis habiti ſunt, ſequitur omnino, Concilium Piſanum non fuiſſe pro certo & Oecumenico, nec novam electionem Alexandri, & Gregorij abdicationem pro legitima habitam; alioquin Schiſmatici impijque, qui aut legitimo Concilio, aut vero Pontifici obſiſterent, & abdicato, falſoque adhærerent. Planè poſt Concilium Piſanum, Neapolitanum & Siciliæ Regna, Romandiola, Ducesque Bavariæ, ac plurimi Germaniæ Epiſcopi Gregorio adhæsêre, neque is alligari ſe voto credebat, quod de Pontificatu abdicando emiſerat; quippe cùm id votum conditionatum eſſet, ſi videlicet Petrus de Luna idipſum præſtaret; hoc quippe dignitatem retinente, nec pax Eccleſiæ obtineri poterat, nec Schiſma extingui, cùm Regna, Provinciæque non paucæ Benedicto parerent, Arragonia videlicet, Navarra, Caſtellæ, Scotia, Baleares, Corſica, Sardinia, aliæque, & Eugenius IV. in apologia (*b*) fatetur, Obedientias Gregorij & Benedicti *fuiſſe non modicam Chriſtianitatis partem.* Idque apertè Petrus de Alliaco Epiſcopus Cameracenſis profeſſus eſt, qui ſedente Conſtantienſi Concilio librum ſcripſit de Eccleſiæ & Cardinalium poteſtate; is enim primam concluſionem his verbis expreſſit: (*c*) *Licet Concilium Piſanum fuerit legitimè ac canonicè celebratum, & duo olim contendentes de Papatu juſtè & canonicè condemnati, & electio Alexandri V. fuerit ritè ac canonicè facta, prout hæc omnia*

(*a*) S. Antonin. 3. p. Tit. 22. c. 5. §. 2. & c. 6. §. 2.

(*b*) V. epiſt. Archiepiſc. Narb. in M. S. Regeſto Concil. Schelſtratte in Actis Concil Conſt. fol. 51. Eugen. IV. in Apolog. contra Baſileenſes. Turrecr. lib. de Eccleſ.

(*c*) Petrus Alliac. in Concluſionib. à Philippo Labbeo editis, & in Appendicem Concil. Conſtant. rejectis.

omnia tenet Obedientia Domini noſtri Papæ Johannis XXIII. tamen duæ Obedientiæ duorum contendentium probabiliter tenent contrarium, in qua opinionum diverſa & adverſa varietate non ſunt minores difficultates Juris & facti, quàm ante Concilium Piſanum erat de Juſtitia duorum contendentium. Hæc Alliaci confeſſio doctrinâ clariſſimi, quique eodem tempore ſcribebat, rerum, quæ in Concilio fiebant ſcientiſſimus, tantò pluris eſſe debet, quòd ipſe à Joanne XXIII. purpuram accepiſſet, ejusque partes teneret; ſicque non tam odio aut partium ſtudijs, quàm rei veritate ad hæc ſcribenda permotus credi debeat. Et re ipsâ Concilium Conſtantienſe hanc Alliaci ſententiam amplexum eſt, approbavitque. Cùm enim Anno 1415. die 4. Januarij Joannes Dominicus Cardinalis & Nuntius Gregorij XII. in Concilio comparuiſſet, cæptum eſt à Patribus diſceptari, an cum purpura & inſignibus Cardinalis admittendus eſſet? multis abnuentibus, cenſebant alij admitti eum debere, inter quos Alliacenſis Cardinalis præcipuus, cujus etiam ſententia prævaluit, & Gregorij Legatus galero purpureo inſignis magnoque apparatu in Conſtantiam invectus eſt. Audi Acta Concilij ex duobus MM. SS. Codicibus Bibliothecæ (*a*) Victorinæ, Maimburgo ſæpe & vehementer laudatis. *Alij aſſeruerunt, Licentiam fratri Joanni Dominici concedendam cum capello rubeo ingrediendi: & hujus ſententiæ fuit R. D. Petrus Cardinalis Cameracenſis, & quidam alij, die námque 22. Januarij, D. Frater Joannes Dominici Tituli S. Marci Presbyter Cardinalis Raguſinus, ut Cardinalis & cum Capello rubeo medius inter Dominos Ducem Bavariæ & Ducem Briegæ ſequentibus Dominis Wormatienſi, Spirenſi, & Werdenſi Epiſcopis in Obedientia dicti Gregorij perſiſtentibus, qui omnes prædictis Legatis Gregorij extra Conſtantiam obviavére, & Civitatem Conſtantiæ ſunt ingreſſi &c.* Nota Epiſcopum Raguſinum à Concilio Piſano, & ab Alexandro V. & Joanne XXIII. nunquam pro Cardinali agnitum eſſe, ſed Patres Conſtantienſes rationibus Petri Alliacenſis permoti eum pro tali recepêre, ſicque ipſo facto profeſſi ſunt, jura Gregorij non adeò projecta eſſe & conclamata, ut ſuſtineri pro vero Pontifice non poſſet; ſi enim certum erat Gregorium Pontificem non eſſe: ergo æquè certum, non eſſe veros Cardinales, quos ipſe purpurâ induiſſet, cur ergo pro talibus habiti, admiſſi-

(*a*) Regeſt. Concil. Conſtant. ex duobus MM. SS. Bibliothecæ S. Victoris.

miſſique? Idem Epiſcopus Raguſinus, cùm Gregorij XII. inſignia Pontificia ædibus ſuis appendiſſet, & propterea ingens inter Patres certamen accenſum eſſet, eorum præſertim, qui Joannis partes ſequebantur; die 20. Novembris collectis in Concilio Patribus certatum diu eſt, pugnantibus Antiſtitum votis, tandem prævaluit ſententia negantium tolerari inſignia Pontificia deberi, niſi ipſe Gregorius coram præſensque adeſſet; in hoc ergo omnium vota convenêre, ipſi Gregorio permitti poſſe, ſi adeſſet, ut inſignibus uteretur Pontificiæ dignitatis: non ergo certum erat, Pontificem non eſſe; quomodo enim in tam ſacro ſenatu permitterent Gregorium Mimum agere, & in ludibrium ſupremæ poteſtatis, ipſoque Joanne Pontifice coràm tiaram oſtentare alteri raptam? Audi ipſius Concilij tabulas: (*a*) *Alij verò aſſerebant ſupradicta arma in locu prædictis in Obedientia Domini Noſtri Joannis XXIII. conſtitutis affigi non potuiſſe, & per conſequens, ex quo deleta fuerant, reponi non debere, & hujus ſententiæ fuit D. Patriarcha Gradenſis, & alij, cui plures, quàm alteri ſententiæ adhæſerunt dicentes, niſi Angelus Corrario perſonaliter veniret, ipſius arma ibidem non debere depingi.* Sed nihil æquè oſtendit, Patres Concilij Conſtantienſis Decreta Piſani Concilij, & Gregorij abdicationem, ac electionem Alexandri, & Joannis, pro dubijs, incertisque habuiſſe, quàm quæ ſeſſione 14. peracta ſunt, in qua cùm Gregorius non priùs Papatu cedere vellet, quàm ut Joannis XXIII. tanquam Pontificis mentio nulla fieret, ut Sigismundus Imperator auctoritate & delegatione Gregorij Concilio præſideret, ut ipſum Concilium tanquam priùs non ritè congregatum, iterum ſuâ auctoritate convocaretur, & confirmaretur, quod etiam à Cardinali Raguſino nomine Gregorij factum eſt, & ſic tandem ipſe Gregorius Pontificatu ceſſit. Tantum verò abeſt, Gregorium à Concilio pro pſeudo-Pontifice habitum eſſe, aut pro Schiſmaticis, qui eum venerabantur; ut ſemper, quoties Gregorij mentio incidebat, tanquam de dubio Pontifice loqueretur, & hanc formulam adhiberet, cautam quidem, ſed tamen venerationi mixtam, videlicet: *Ille Dominus, qui in ſua Obedientia dicitur Gregorius XII.* Et cùm Reſignationem, & alia Gregorij poſtulata admiſit, his verbis uſum eſt: (*b*) *Dictam Convocatio-*

(*a*) Regeſt. Actorum Conſtant. ex MM. SS. codd. Biblioth. S. Victoris apud. doctiſſ. Schelſtratt. in Tract. de ſenſu & auctoritate Decretor. Concilij Conſtant. fol. 153.

(*b*) Seſſion. 14.

tationem, Auctorizationem, & Confirmationem, in quantum ad Gregorium pertinet, & attinet, eis admiſerunt. Quibus verbis omnino Patres ſignificant, Gregorium pro dubio ſaltem Pontifice ſuſtineri potuiſſe; alioquin ſi illum pro certo & notorio Pſeudopontifice, & temerario Invaſore ſacræ Sedis haberent, quâ ratione, immò quâ conſcientiâ permitterent, ut Concilium indiceret, confirmaret, novum Præſidem deligeret, & denique abdicaret ſe poteſtate, quam non habebat? Planè fuiſſet hæc indulgentia & ſimulatio, tam ſacro, amploque ſenatu plus quàm indigna. Maimburgus quidem in libro (*a*) de Magno Schiſmate Occidentis hæc omnia pro luſu & ſcena habet, Patribus id Gregorio indulgentibus: *Ut Synagogam ſuam cum apparatu pompaq; funeraret, inani quidem ſolatio, ſed tamen innoxio.* Cæterùm alias oportet eſſe curas, & cogitationes hominis privati imbutique politicorum principijs, ac utilia tantùm, non honeſta, aut decora ſpectantis: alias Concilij Oecumenici tot Purpuratorum, Antiſtitum, Principumque affluxu inſignis, & nihil indignum quovis obtentu admiſſuri. Ac deinde prudentum judicio reliquerim, majorem Maimburgo fidem habere velint, poſt duo ſæcula, & ex ſuo ſcribenti, quàm Petro Alliacenſi Cardinali & Archiepiſcopo Cameracenſi, quique Concilio aderat, & omnia coram ſpectabat, Joanni XXIII. à quo Purpuram induerat, alioquin addictiſſimus; is verò in Concluſionibus Anno 1415. poſt primam Seſſionem menſe Februario Patribus Concilij oblatis, honores Gregorio oblatos non vanæ oſtentationi, inanique fabulæ tribuit, ſed quòd *duæ Obedientiæ Gregorij & Benedicti iſtos probabiliter pro Pontificibus tenerent, in qua opinionum diverſa & adverſa varietate non eſſent minores difficultates juris & facti, quàm ante Concilium Piſanum erant.* (*b*) Honores ergo à Patribus Gregorio exhibiti non vanæ fabulæ dati, ut Maimburgo viſum, ſed Gregorij rationibus ſuum Pontificatum *multis facti & juris* fundamentis, ac aſſeclarum auctoritate fulcientis. Nec d bium eſt, eâdem ratione, ijsdem honoribus Benedictum XIII. à Concilio afficiendum fuiſſe, ſi modò æquè animum paci adjeciſſet; nam & ejus Pontificatum probabilem reddebant, cum tot Regnorum, Principumq; auctoritas, qui ejus partes ſequebantur: tum etiam quamplures juris factiq; rationes, quas ipſe ſeptem horarum ſpatio, quibus

Ooo per-

(*a*) Maimb. hiſtor. du grand Schiſ. d'Occid. l. 5. f. 309.
(*b*) Ex Geſtis Conſtant. Concil. in 4. MM. SS. & Append. ejuſdem Synodi Edit. Pariſ. apud Labb. Tom. XI. Concil.

peroravit in Conventu Perpiniani habito, tantâ eloquentiâ perſecutus eſt, ut attonitos, defixosque redderet Auditores: nec minimum pondus ejus cauſæ addebat duorum fratrum ſanctitas, Vincentij videlicet, & Bonifacij Ferrerij, Benedicto etiam poſt Piſanum Concilium addicti. Et denique Johannes Gerſon, (*a*) cujus auctoritatem tantopere & ubique contra Pontifices Maimburgus deprædicat, in tractatu de modo ſe habendi tempore Schiſmatis hæc habet: *In Schiſmate præſenti tam dubio, temerarium, injurioſum & ſcandaloſum eſt aſſerere, omnes tenentes iſtam partem vel alteram eſſe extra ſtatum ſalutu, vel excommunicatos, vel rationabiliter de ſchiſmate ſuſpectos.* Et infrà: *Tota ratio fundatur in hoc, quòd nunquam fuit tam rationabilu & vehemens cauſa dubitationis in aliquo Schiſmate, ſicut in iſto, cujus ſignum evidens eſt varietas opinionum Doctorum, & inter doctiſſimos & probatiſſimos ex utraque parte &c. Poteſt ergo illud dici rationabiliter dubitabile, quod plurimi & maximè ſapientes dubitabile reputant & prædicant &c.*

Quæ doctrina & ratiocinatio Gerſonis etiam poſt Concilium Piſanum locum habuit; nam etiam poſt illud *fuit varietas opinionum Doctorum inter doctiſſimos & probatiſſimos*, ut enim de ſolo Benedicto XIII. loquar, cujus Obedientia multò alijs inferior minorq;, etiam poſt Piſanum Concilium, à quo depoſitus eſt, ei Regna Scotiæ, Navarræ, Caſtellæ, Aragoniæ, Sardiniæq; adhæſerunt, inter quos S. Vincentius Ferrerius, qui novem poſt Piſanum Concilium annis conſtanter Benedicto adhæſit, nullo Sanctitatis ſuæ damno, quod etiam fatetur Maimburgus. (*b*) Non ergo conſtabat Concilium Piſanum Oecumenicum eſſe, & Alexandrum in Concilio electum, ejusque ſucceſſores veros Pontifices; alioquin non ſanctus, ſed Ethnicus & Publicanus, qui nollet Eccleſiam audire, veroque ac legitimo Pontifici parere. Utque irrefragabili teſtimonio omnia concludam, id ipſum tres nationes, Gallica, Hiſpanica & Italica cum Collegio Cardinalium profeſſæ ſunt, hoc eſt, major ſaniorq; Concilij pars, quando in proteſtatione contra Germanicam Nationem edita, & in qua petebatur, ut omiſſo interim Reformationis articulo ad electionem procederetur indubitati Pontificis, ita loquuntur: (*c*) *Eccleſia in periculo remaneret, quia vix aut nunquam Summus Pontifex*

(*a*) Joann. Gerſon. I. part. operum.
(*b*) Maimb. du Grand. Schiſm. d' Occident lib. 5. fol. 453.
(*c*) Proteſtatio trium Nationum in Concilio Conſtantienſi poſt Seſſion. 38. ex Geſtis Concilij in 4. MM. SS. codd. apud Schelſtratt. fol. 6.

tifex indubitatus poſſet haberi, quia vix congregaretur indubitatum Concilium deficiente Capite, ad quod pertinet convocare. En, fatentur Patres Conſtantienſes, nec Piſanum, nec aliud Concilium certum eſſe poſſe ſub incerto Pontifice. Hæc omnia eò pertinent, ut oſtendam auctoritatem Concilij Piſani tot Principum, Regum, Antiſtitum, Sanctorum, ipſiusque Concilij Conſtantienſis opinione nullo modo certam, & indubiam fuiſſe, ideoque à quamplurimis mortalium ſine Sciſmatis nota Benedictum & Gregorium pro veris Pontificibus agnitos, quod etiam Maimburgus nunquam ſibi conſtans profiteri compulſus eſt, quando in libro de magno Schiſmate Occidentis ſcribit: (*a*) *Eorum ſententiam, qui Benedictum pro vero Pontifice agnoſcebant, probabilem fuiſſe (quamvis contraria magis probabilis eſſet) & ideò viros ſanctitate, doctrinâ, & dignitate præcipuos potuiſſe illam ſecurâ conſcientiâ amplecti.* Si ergo teſte Maimburgo hæc propoſitio: *Benedictus eſt verus Papa*; erat probabilis, ergo ejus oppoſita, videlicet, *Benedictus non eſt verus Papa*, non erat certa, quod enim eſt certum, excludit contrariæ ſententiæ omnem probabilitatem; quemadmodùm quia hæc propoſitio, *nix eſt alba*, eſt certa; ejus oppoſita videlicet, *nix non eſt alba*, omnino non eſt probabilis: ſequitur ergo Benedictum & Gregorium fuiſſe probabiliter veros Pontifices, & conſequenter auctoritatem Concilij Piſani, quod utrumque depoſuerat, ex Principijs Maimburgi, nullo modo certam, ſed dubiam fuiſſe, quod probare ſuſceperam. Erravit ergo Maimburgus, quando indubias & evidentes veritates Lectori pollicitus, dubias, incertasque ſuppoſuit.

III. *Secundò.* Demus tamen Concilio Piſano omnem auctoritatem, quam Maimburgus optat, etiam quam non habuit, adhuc tamen certum eſt, nihil pro Maimburgo, ejusque ſententia facere. Duo enim quæri poſſunt, *Primò*, an Concilij Oecumenici auctoritas ſit major auctoritate Pontificis Schiſmatici, Hæretici, dubijq;, adeò ut talis Pontifex à Concilio judicari poſſit, deponique? *Secundò*, an Concilij Oecumenici auctoritas ſit major auctoritate Pontificis Catholici legitimi & certi? De hoc ſecundo tota quæſtio & controverſia inter nos eſt, de hoc propoſitiones Pariſienſes loquuntur, hoc Maimburgus probandum ſuſceperat, hoc probandum ergo erat. At Concilium Piſanum nihil penitùs loquitur de hoc ſecundo,

(*a*) Maimb. hiſt. du Grand. Schiſm. d' Occident lib. 6. fol. 379. ad Annum 1415.

ſed de primo tantùm, de quo nulla dubitatio, nulla controverſia eſt; quæ ergo nova hæc diſputandi, demonſtrandique methodus, probare jam aliàs certa & conceſſa, non probare negata? quærimus de Pontifice certo, Maimburgus probat de Pontifice dubio: quærimus de Pontifice Catholico, probat de hæretico: perinde, ac ſi iter Romam quærenti, alter Conſtantinopolim monſtraret. Nihil ergo ad rem faciunt, quæ diſputat, & ut dici ſolet, toto oſtio aberrat. Id autem quàm verum ſit, hoc eſt, Concilium Piſanum loqui ſolùm de Pontifice dubio, Schiſmatico & hæretico, ex jam dicendis intellige..

Certum igitur eſt, quo tempore Concilium Piſanum celebratum eſt, in eoque Gregorius & Benedictus depoſiti, nullum certum Pontificem extitiſſe, ſed ob infinitas & contrarias juris & facti rationes vehementer dubitatum eſſe, utri Pontificum parendum eſſet, toto Chriſtiano Orbe in duas factiones diviſo; nam Italia cum ſuis Inſulis, Germania, Bohemia, Hungaria, Polonia, Angliaque Gregorio parebant, Gallia verò, Hiſpania, Scotia cum ſubjectis Inſulis Benedicto. Hæc verò incertitudo, uter ex duobus Pontifex eſſet, tanta fuit, ut Univerſitates Pariſienſis & Bononienſis eam inextricabilem vocaverint, ſic enim in Concluſionibus Concilio porrectis loquuntur: (a) *Quinta concluſio, ſtante dubio inextricabili Papatus propter dubium facti & juris, ne in ſubverſionem fidei Eccleſia ſic maneat perpetuò diviſa cum tanto ſcandalo & animarum perditione; proviſio ſpectat ad Concilium, ut utrumq; eis non cedentibus poſſit à Papatu eijcere.* In quibus verbis duo obſerva: unum, fateri Pariſienſem Univerſitatem, inextricabile dubium fuiſſe, quis ex duobus verus eſſet & legitimus Pontifex, ſicq; caſum & quæſtionem, quæ tunc temporis in Univerſitate Concilioque vertebatur, non eam fuiſſe, de qua modò diſputamus, videlicet de vero & indubitato, ſed de dubio Pontifice; ut proinde, quæ de uno caſu deciſa in Concilio & Univerſitate ſunt, malè ad alium caſum adeò diverſum applicentur. Alterum verò, quod in ijs verbis obſervari oportet, eſt, utramque Univerſitatem, Bononienſem videlicet & Pariſienſem, poteſtatem Concilij de Pontifice exauctorando

rando

(a) Concluſiones Univerſit. Pariſ. & Bonon. ex Gobel. Paderb. Offi. & habentur inter acta Conc. Piſan. apud Bin. T. 3. Conc. p. 2. & Lucam d'Acher. Tom. 6. ſpicil.

rando expreſsè ad ſolum caſum dubij Pontificis reſtringere; ſic enim loquitur: *Stante dubio Papatûs inextricabili, proviſio ſpectat ad Concilium.* Si ergo nullum ſit dubium, proviſio non pertinebit ad Concilium; ſi enim abſolutè, ac etiam omni dubio remoto poſſet de Pontifice Concilium providere, cur reſtringeret ad ſolum caſum Pontificis dubij? Certum igitur & indubitatum eſt, Concilium Piſanum agere, & decidere de alio omnino caſu, quàm ille ſit, de quo nos diſputamus; illud enim de dubio Pontifice, nos de indubitato, certoque loquimur. Imò quod majus eſt, Patres Concilij Piſani velut trepidarent etiam in dubios, incertoſque Pontifices ſententiam dicere, illud omni ſtudio conati ſunt, ut aliam cauſam, magiſque certam inquirerent Pontificem deponendi, hæreſin videlicet, quæ unica cauſa eſt, ob quam Pontifices dignitate ſuâ excidunt; & ideò in omnibus ſeſſionibus, citationibus & ſententijs in duos Pontifices latis, hanc cauſam eos deponendi obtendunt: *Quòd videlicet eſſent notorij Schiſmatici, necnon notorij hæretici, & à fide devij*; credebant enim remotâ hæreſi, ne quidem judicari illos à Concilio, multò minùs deponi poſſe. Id ita eſſe, ex ſingulis ſeſſionibus hujus Concilij patet, quas breviter percurram. Nam ſeſſ. 3. hæc habentur: *Declaratio ad Decretum latum contra duos contendentes de Papatu ob contumaciam ipſorum in cauſa fidei, & ſchiſmatis contumacia.* Et infrà. *Sancta Synodus Dominos Petrum de Luna, & Angelum Corario de Papatu contendentes, & quantum in eis eſt, Eccleſiam DEI in notorio ſchiſmate tenentes, & proclamatos in cauſa Schiſmatis & fidei ad hoc præſens & ſacrum Concilium.* Et ſeſſ. 9. *Inſuper ſacra Synodus ex cauſis, quibus ſuprà pronunciavit, ſtatuit, & decrevit, præfatos contendentes de Papatu in præſenti cauſa Schiſmatis & fidei contumaces fore &c.* Et infrà. *Item eadem ſacroſancta Synodus in favorem fidei, & Schiſmatis extirpandi &c.* Et ſeſſ. 13. in oratione Magiſtri Petri Plauſt: *Et poſtmodùm poſuit opinionem Univerſitatis Pariſienſis, videlicet, quòd Petrus de Luna eſt Schiſmaticus, pertinax, & hæreticus, etiam accipiendo hæreſim propriè ſtrictè, & præciſus ab Eccleſia DEI &c.* Idem habetur ſeſſ. 14. & ſeſſ. 15. ubi recitatur ſententia in Benedictum & Gregorium à Concilio dicta: *Chriſti nomine invocato ſancta & Univerſalis Synodus declarat &c. Utrùmque fuiſſe, & eſſe notorios Schiſmaticos, & antiqui Schiſmatis nutritores, nec non notorios hæreticos, & à fide devios.* Et in prima concluſione Pariſienſis & Bononienſis Univerſitatum: *Uterque de Papatu contendentes ex debito Paſtoralis officij veri vel prætenſi ſtante Schiſmate tam inveterato tenetur & debet*

debet credere, ex quo propter dubia juris & facti ſuper Papatu aliter dari non poteſt unio & pax in Eccleſia DEI &c. Et in 3. concluſione. *Papa ſtante tali Schiſmate pertinaciter reſiſtendo incurrit crimen notorium, propter quod ſubjicitur proviſioni Concilij, & ultra hoc concluditur Schiſmatis nutritor & fautor, cujus obſtinatione & vetuſtate deſcenditur in hæreſim, & fides læditur, cujus proviſio pertinet ad Concilium.* Hactenus Acta Concilij, ex quibus apertè intelligas Concilium ſemper loqui de dubio Pontifice, hæreſisque comperto, & Schiſmatis tempore, & ideò ſemper hæc à Patribus repeti; ſollicitis quippe, ne de alio quàm Schiſmatis caſu, aut alio Pontifice, quàm dubio incertoque intelligerentur. Eandemque Univerſitatis Pariſienſis doctrinam & cautelam fuiſſe, ſuas Concluſiones ad caſum Schiſmatis reſtringentis. Nec enim epiſtolam ignorabant Adriani II. in octava Synodo lectam approbatamq; *act. 7.* ubi inter alia hæc habet: *Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicâſſe legimus, de eo verò quemquam judicâſſe non legimus. Licèt enim Honorio ab Orientalibus anathema dictum ſit, ſciendum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolùm licitum eſt minoribus Majorum ſuorum moribus reſiſtere.* Vides Adrianum ne Concilio quidem Oecumenico permittere (hoc enim Honorio anathema dixerat) ut extra caſum hæreſis Pontificem judicet, neque Concilium Oecumenicum octavum contradixit; ſed potiùs ſummis laudibus eam epiſtolam extulit. Patet ergo, Concilij Piſani mentem, doctrinam & decreta, ad ſolum Schiſmatis & hæreſis caſum pertinere, de quo alibi actum.

IV. Sed excuſari Maimburgus utcunque poſſet, quippe aut ſtatum quæſtionis, de qua nunc agimus, aut Concilij mentem & verba non ſatis obſervavit: illud verò quale eſt, quòd in ſuo Tractatu hiſtorico de Prærogativis Eccl. Romanæ *cap. 21. fol. 148.* prope initium hæc habet: *Petrus Plauſt unus ex Univerſitatis Pariſienſis deputatis longâ, doctâque oratione, quam in pleno Patrum conſeſſu peroravit, multis rationibus Eccleſiæ Univerſalis, & conſequenter Concilij, quod eam repræſentat, auctoritatem Pontificiæ auctoritati præſtare oſtendit, addiditq; hanc eſſe Pariſienſis, & omnium Galliæ Univerſitatum ſententiam.* Sed quàm à veritate hoc ſit alienum, facilè ex verbis actisque Concilij intelliges, quæ aliud omnino exhibent, quæque non potuit ignorare Maimburgus: ſic ergo habent: (a) *Decima tertia ſeſſio fuit die Mercurij, die 29 Maij, in qua poſt*

(a) Acta Piſana ex editione Lucæ d' Acher ſeſſ. 13. & Philippi Labb. edit. Pariſ.

poſt Miſſam & Litanias Magiſter Petrus Plauſt pro Univerſitate Pariſienſi dixit, opinionem Univerſitatis eſſe, iſtos duos contendentes debere reputari Schiſmaticos, & hæreticos pertinaces, firmans auctoritatem Concilij ad decidendum hanc cauſam, & declarandum, eos eſſe ab Eccleſia præciſos & abjectos &c. Poſteà in medio : *Unus Epiſcopus Italicus dictus Novarienſis legit quandam ſchedulam facientem mentionem ; qualiter ſecundum ordinationem Dominorum Cardinalium per D. Cardinalem Mediolanenſem fuerunt ſimul congregati omnes Magiſtri in Theologia & Licentiati, qui ad dictum Concilium de multis partibus & Univerſitatibus convenerunt, & inter eos fuerit habita plena deliberatio ſuper iſta materia, & poſteà in eandem opinionem convenerant, & concordes fuerunt, videlicet, quòd dictos contendentes tenent Schiſmaticos &c.* Vides quàm alia ſit Pariſienſis aliarumque Univerſitatum ſententia, ab ea, quàm illis attribuit Maimburgus; non enim dicunt : *Concilia eſſe ſupra Pontificem*, ut ille mirâ fiduciâ ſcribit : *Sed Benedictum & Gregorium pro ſchiſmaticis & hæreticis habendos, & Concilium eſſe in hac cauſa cognoſcenda judicem.* Quod toto Cælo diverſum eſt, ut patet ; nunc reliqua videamus.

§. XVII.

§. XVII.

Reſpondetur ad auctoritatem Concilij Conſtantienſis.

SUMMARIA.

1. *Exhibentur Concilij Conſtantienſis Acta ſuis temporibus diſtincta.*
2. *Patres Conſtantienſes circa auctoritatem Concilij in quinque ſententias diviſi, quarum ultima & pejor, ac votis infrequentior Johannis Gerſonis.*
3. *Octo argumentis invictisq; oſtenditur, Decreta 4. & 5. Seſſionum neceſſario examine ac deliberatione caruiſſe, nec poſſe dici* conciliariter *facta.*
4. *Eadem Decreta ne in ipſo quidem Conſtantienſi Concilio, nec à Patribus pro Decretis Oecumenici Concilij habita eſſe, teſtimonijs graviſſimorum auctorum, qui Concilio intererant, ac etiam Gallorum alijs novem argumentis demonſtratur.*
5. *Sed nec præfata 4. & 5. Seſſionum Decreta à Martino V. Pontifice Max. eſſe confirmata.*
6. *Imò Concilium Conſtantienſe pro nobis eſſe, quatuor argumentis evincitur.*

I.

Auctoritate Concilij Conſtantienſis nimium quantum ſibi Maimburgus blanditur, in eoque ſpem victoriæ reponit, ac doctiſſimam Canonici Schelſtrate de hoc argumento diſſertationem aliquot capitulis inceſſit, triumphanti potiùs, quàm pugnanti ſimilis; nam & hanc quoque inter alias habet ſcribendi formulas, ut victoriam canat, etiam dum cadit.

cadit. Ut ergo Conſtantienſis Concilij mentem, ac ſententiam plenè intelligas, tria hoc paragrapho exequar. Primùm ſeriem & acta Conſtantienſis Concilij per ſua tempora diſtinguam. Secundò Conſtantienſe Concilium à nobis ſtare demonſtrabo. Tertiò ad ea, quæ Maimburgus objectat, reſpondebo.

Acta ergo Conſtantienſis Concilij quod attinet, ea ex ſuis principijs deducta ſic habent. *Anno MCCCV.* poſt longum Purpuratorum certamen Clemens V. Archiepiſcopus Burdigalenſis Gallus in Pontificem eligitur, operâ præſertim Cardinalis Pratenſis, & Philippi Pulchri Galliæ Regis, cum quo ſecretæ pactiones. Is Apoſtolicam Sedem Avenionem in Gallias tranſtulit, hæſitque ſeptuaginta & ſupra annos ſub varijs Pontificibus, videlicet, Clemente V. Joanne XXI. Benedicto X. aliàs XII. Clemente VI. Innocentio VI. Urbano V. Gregorio XI. Creditur Clemens Sedem in Gallijs ex arcanis pactis fixiſſe. Sexta enim Philippi poſtulatio, cùm de Pontificatu transſigerent, his verbis concepta fuit: (*a*) *Sextam gratiam mihi reſervo, exprimendam loco & tempore ſuo, arduam & magnam.*

Anno MCCCLXXVII. Gregorius XI. Galliam relinquit, reditq; in Urbem. Perſuaſerunt Gregorium, ut rediret, ſanctarum Brigittæ & Catharinæ preces & Oracula, Italiæ Legationes, præſertim verò calamitates ac bella, quæ illam ferè conſumpſerant; ſed vix annus effluxit, cùm Gallias iterum cogitantem mors occupavit. Succeſſit Cardinalium electione Archiepiſcopus Barenſis, qui Urbanus VI. appellatus eſt: hic cùm inconſulto impetu Eccleſiaſticorum morbos aggreditur, & initia medendi à ferro, flammaque incipit, omnium à ſe animos avertit, Gallorum præſertim, qui Fundos ſecedunt, & Cardinalem Gebennenſem Pontificem adversùs Urbanum renuntiant Clementis VII. nomine. Honeſtus titulus Schiſmati quæſitus, quòd videlicet *prior Urbani electio metu minisq; Populi Romani extorta fuiſſet, Cardinales, niſi Italum aut Romanum eligerent, ad mortem expoſcentis.* Sed, ut monui, prætextus hic erat; prætterquam enim, quòd etiam ante popularem tumultum in Archiepiſcopum Barenſem conveniſſent, quippe ex ſexdecim purpuratis (inter quos undecim Galli, Itali quatuor, unusque Hiſpanus) cùm Itali, Gallique nollent Papam Lemovicenſem, & Lemovicenſes peren-

(*a*) S. Anton. p. 3. tit. 21. cap. 1.

nare ſibi tiaram vellent, jam quatuor ſuæ gentis Pontificibus ſuperbi; tandem in Barenſem plerique convenêre, idque Gebennenſis Cardinalis, poſteà Clemens appellatus, Marino Epiſcopo Caſſanenſi omnium arcanorum conſcio aperuit, & hic palàm depoſuit: verba Gebennenſis inter alia hæc fuêre: (a) *Nunquam iſti traditores Lemovicenſes tam potentes erunt, quin pro iſta vice nos habebimus Italicum Papam. Per hæc ſancta DEI Evangelia nunquam habebimus alium Papam, quàm Archiepiſcopum Barenſem, aut alium, quem ad præſens nolo tibi indicare.* Ipſe Cardinalis S. Petri vir integerrimus, & neutri factioni addictus, & cui reluctanti, placandoq; Populo Papatûs inſignia injecta ſunt; cùm mors immineret, publicis tabulis profeſſus eſt: (b) *Se à Gallis priùs quàm Conclave ingrederentur, rogatum eſſe, ut ſuffragia pro Barenſi ſociarent.* Patet ergo jam ante Populi tumultum, metumque incertum, in Urbanum VI. conſpiratum eſſe, non ergo metus extorſit, quod metum præceſſit. Nec metus injectus à Populo fuerat, ut Italum, ſed Romanum eligerent, quamvis Italum aut Romanum priùs poſtulâſſent. Audi verba unius ex Populi ſigniferis ſic ad Conclavis feneſtram Cardinales alloquentis: (c) *Scitis Domini mei, quòd in introitu Conclavis multi clamaverunt rogantes vos, quòd eis daretis Italicum, vel Romanum; nunc autem pro parte totius Populi ſum miſſus, & vobis eorum pro parte notifico, quòd ſolùm volunt eis dari Romanum, nec eſſent contenti de Italico; timent enim, ne ſub aliqua conventione ſecreta, inter vos & aliquem Italicum non Romanum, ipſe reduceret Curiam Avenionem.* Et poſt aliqua: *Placeat Deo, quòd nobis detis Romanum, alioquin procul dubio ſentietis.* Idque non intra minas ſtetit, ſed in facta prorupit: cùm enim audiſſent Barenſem, qui Romanus non erat, electum eſſe; eum occultiſſimis latebris abditum, & electores Cardinales ad necem quæſierunt; qui tamen inter tumultus elapſi proteſtati ſunt, ſe millies potiùs mortem ſubituros, quàm ut Romanum, aliumque præter Barenſem eligerent. Audi ex actis hujus Schiſmatis Abbatis Siſtrenſis depoſitionem: (d) *Propter quod* (Cardinalem vid. S. Petri, qui Romanus erat, electum non eſſe) *tota Civitas concurrit ad arma, & circumeuntes Palatium minabantur interficere Cardinales; quorum auditis minis aliqui de ipſis*

(a) Depoſitio Epiſcopi Caſſanenſis in actis Schiſm. Tom. 2. p. 38. & 67. & 4. p. 63. 64. & 78. v. Rayn. ad Ann. 1378. n. 2.

(b) Extat Tom. 2. de Schiſm. p. 38.

(c) Ex actis Schiſm. Tom. 2. p. 82. Depoſitio Abbatis Siſtrenſ.

(d) Depoſitio Abbatis Siſtrenſis Tom. 7. de Schiſm. p. 82.

ipſis Domini fregerunt ſolarium Conclavis, & per poſticum credentes aufugere finaliter capti ſunt à populo, & cum magnis preſſuris & opprobrijs reducti ſunt in Conclave, territi per populum, quòd niſi eligerent Romanum, erant mortem nullatenus evaſuri. Et infrà: *Et iſtis quatuor manifeſtârunt Domini Cardinales electionem Archiepiſcopi Barenſis, dicentes eis, quòd Populus benè poſſet eos interficere omnes, ſed non habere Romanum pro iſta vice.* Et Epiſcopus Tudertinus in ſua depoſitione: (*a*) *Ipſis verò recedentibus, ego dixi Domino Noſtro:* (Urbano videlicet) *Audiſtis quid dixerunt illi? & ille dixit, quid dixerunt? & ego recitavi ſibi verba dicta per eos: & ipſe dixit: non cognoſcunt me benè, ſi tenerent mille ſpathas ad collum meum, non renuntiarem.* Conſtat ergo, ſponte Cardinales Neapolitanum elegiſſe, populo Romanum flagitante. Sed quod omnia ſuperat, ceſſante jam metu, pacatiſque omnibus, & ſummâ pace compoſitis, Cardinales tres ferè menſes Romæ hæſerunt, ab ijs Urbanus throno impoſitus, tiarâ redimitus, cultusque omni veneratione eſt; illi ſacris operanti, ſenatumque agenti, & de graviſſimis negotijs conſultanti adſtitêre, quodque omnia ſuperat, datis tum privatis, tum publicis ac nomine totius Collegij ad Principes litteris Urbanum verum eſſe Pontificem profeſſi ſunt, quod etiam ipſe Maimburgus fatetur, (*b*) alijque graviſſimi Auctores. Imò Cardinales abſentes, qui utique metu tangi non poterant, aut per litteras (*c*) (ſex videlicet, qui Avenione morabantur) aut coram, ut Cardinalis Ambianenſis, præcipuus poſteà diſcordiarum follis, Urbanum venerati ſunt. Imò in Conventu Epiſcoporum Pariſijs habito, cui Archi-Epiſcopi ſex, Epiſcopi triginta, & quàmplurimi alij Doctores, Prælatique aſſederunt, decretum fuit, teſtimonijs Cardinalium, qui Urbanum reijciebant, ſeque ipſos mendacij damnabant, ſtandum non eſſe; à qua poſteà ſententia, ut notat Æmilius (*d*) in alio minúsque frequenti Conventu receſſum eſt. Et verò quî crederes Cardinalibus illis, qui odio Urbani flagrabant, qui ſe hoſtes illius profitebantur, qui Clementem novâ electione promoverant, eique ſe juramento addixerant, quique ſeipſos mendacij & perjurij arguebant, ob electum, coronatum promulgatumque Principibus, & trimeſtri obſequio adoratum

(*a*) Tom. 2. Schiſm. p. 43.

(*b*) Maimb. Grand. Schiſm. d' Occid. lib. 1. fol. 57. ex Cod. S. Victor. Pariſ. Froſſard. in Chron. Walſing. in Rich. Æmil. in Carolo V.

(*c*) Extant litteræ Tom. 2. Schiſm. p. 32.

(*d*) Paulus Æmilius in Carolo V.

tum Urbanum? quis vel in profano Tribunali, minimique pretij cauſâ teſtem admitteret tot labibus inquinatum? & metus, qui objectabatur, aut idoneis teſtibus probari poterat, aut non poterat? ſi non poterat, vicit Urbanus: ſi poterat, certè Cardinales, ut oſtendi, idonei teſtes non erant. Planè electio Urbani, ſi non certa, at ſaltem dubia erat; ergo donec probaretur contrarium, poſſeſſioni ſuæ relinquendus; alioquin ſemper, & cùm libuerit, promptum erit Schiſmate Eccleſiam turbare, & novum Pontificem jam aliàs electo opponere, quæſito videlicet aliquo crimine, objectoque electioni, & non probato, & tunc demum ad alia vota procedendum; præſertim cùm Urbanus Concilium Oecumenicum offerret, in quo & ſua, & æmuli jura promerentur, relictâ Patribus ſententiâ, uter præferendus; nam quamvis longum eſſet Concilij remedium, at aliud non ſupererat, & multò longius pejusque Schiſmatis malum, quod Eccleſiam quinquaginta ferè annorum morâ, & innumeris calamitatibus afflixit; at Clemens eique addicti Cardinales oblatum Concilium reſpuerunt (*a*) manifeſto indicio malæ cauſæ ſemper Judicem formidantis. Cæterùm neque illud negari poteſt, Urbani peracerbum & immite ingenium, ac præmaturum Zelum non quidem cauſam Schiſmati, ſed occaſionem dediſſe: nam cùm ſopire ante vulnus ægros oporteret, ne ferrum ſentirent aut recuſarent, excitabat potiùs admonebatque doloris inclementibus modis: perinde ac ſi cruciatu magis, quàm curâ gauderet; hinc omnium averſi animi, ac vindictâ flagrantes, intentique privatis odijs ſatiandis. Hæc occaſione Schiſmatis duxi memoranda, & præſertim quia Maimburgus in libro (*b*) de magno Schiſmate pro Clemente multa diſſeruit. Cæterùm utcunque res habuerit, certum eſt ex Clementis electione diuturnum obſtinatumque Schiſma natum eſſe, quo nullum magis diutiusque Eccleſiam concuſſit, nec ante mortem Benedicti XIII. hoc eſt annos novem & quadraginta extinctum eſt, incerto Orbe Chriſtiano, cui capiti obſequeretur. Succeſſerunt Urbano Bonifacius IX. Innocentius VII. Gregorius XII. Alexander V. & Johannes XXIII. Clementi verò Benedictus XIII.

(*a*) V. Tom. 2. de Schiſm. p. 36. & Tom. 16. p. 12. & Raynald. ad Annum 1378. n. 42. & ſeqq.

(*b*) Lib. I. à fol. 105.

Anno MCCCXCIII. Benedictus, qui Clementi ſucceſſerat, primò in Conclavi, deinde poſt electionem ſolemni ſe juramento obſtringit de abijcienda tiara, ſi & quoties id publicæ pacis interſit; Idem à Gregorio XII. qui Innocentium excepit, juratum eſt. Eâ tamen conditione, ſi Benedictus cederet.

Anno MCCCCIX. Cùm uterque Pontificum ceſſionem æmuli exſpectaret, & ita obſtinatè throno hærerent, neutro primam aleam jaciente; Cardinales Piſam conveniunt, collectaque ibi Synodo Benedictum & Gregorium deponunt, ſubſtituuntq; Alexandrum. Cauſam utrumque deponendi, eligendique Alexandrum Pariſienſis & Bononienſis Univerſitates his verbis expreſsêre: *Quia ſtante dubio inextricabili Papatûs propter dubia facti & juris, proviſio ſpectat ad Concilium.* Et Patres Concilij Piſani: (*a*) *Viſis & diligenter inſpectis omnibus & ſingulis productis, probatis & agitatis, habitaq; priùs inter ſe ipſos, & demùm cum copioſa multitudine Magiſtrorum in ſacra Theologia, atq; utriusq; Juris Doctorum pluries diligenti collatione, tandem deliberatione maturâ in prædictos tanquam de Papatu colludentes, Schiſmaticos & veros hæreticos ſententiam Depoſitionis pronuntiat.* Ubi vides ſententiam in hæreticos & dubios Pontifices ferri, ſicque penitùs nihil obſtare ſententiæ noſtræ, qui de Catholico tantùm, certoque Pontifice loquimur. Cæterùm electione Alexandri invaluit potiùs Schiſma, non extinctum eſt; Benedicto & Gregorio firmiter throno hærentibus, & multorum Regum, Principumque, imò ſanctorum ope ac obedientiâ ſubnixis, unde patet modicam apud Catholicos hujus Concilij reverentiam fuiſſe.

Anno MCCCCX. Moritur Alexander, eiq; Balthaſar Coſſa Legatus Bononienſis, poſteà Johannes XXIII. appellatus ſufficitur, is auctoritate Sigismundi Romanorum Imperatoris (cujus potentiâ indigebat) aut victus, aut deceptus Concilium Conſtantiam indicit, eamque *Anno MCCCCXIV.* ſolemni pompâ invectus eſt. Die ſextâ decimâ Novembris prima ſeſſio habita eſt, in qua nihil de unione actum. Decimâ nonâ Novembris ad valvas Ædium Auguſtinianorum inſignia Gregorij Pontificis pependêre, quæ ſequenti nocte, juſſu ut creditur Joannis, ſublata ſunt: ingens ſuper ea re inter Patres natum certamen, (*b*) cùm alij aufferri inſignia, alij ſuſtineri.

(*a*) Concil. Piſan. Seſſ. 15. menſe Jun. die 5.
(*b*) Ita habent duo MM. SS. Regeſti Conſtant. V. Schelſtratte in Tract. de Decret. Conc. Conſt. fol. 30. & fol. 153.

ſtineri vellent; omnium tandem ſententia fuit, ſi Gregorius coram adeſſet, Inſignibus Pontificijs uti poſſe. Non ergo Patribus conſtabat, Gregorium Pontificem non eſſe; cur enim inſignia Pontificia illi permitterent, quem pro Antipapa haberent? Die vigeſimâ quartâ Decembris Sigismundus Imperator Conſtantiam ingreditur, & Pontifice ſacris operante, Evangelium cantat Diaconi amictu. Secuta Imperatorem ingens Principum ac Antiſtitum turba, adeò ut unâ die triginta equorum millia numerata ſint: ſolum Archiepiſcopum Moguntinum thorace ex rubro holoſerico inſignem, ferroque ad latus pendente ſexcenti equites comitati, ut videas, quæ illorum temporum conditio fuerit. Patriarchæ 4. Cardinales 29. Archiepiſcopi 47. Epiſcopi 160. qui poſteà ad 300. crevêre.

II. *Anno MCCCCXV.* Menſe Januario Joanni Dominico Gregorij Legato à Patribus permiſſum, (*a*) ut pileo, veſtituque Cardinalitio ingredi Conſtantiam poſſet, obluctante quamvis Johanne Pontifice. *Menſe Februario*, cùm Cardinalis S. Marci libellum ſparſiſſet, quo multa contra Johannis auctoritatem dicebantur; alij continuò in ejusdem defenſionem producti, & inter alia hæreſis poſtulabatur, qui indubitatum Pontificem, & nullâ hæreſi contaminatum cogi poſſe ad cedendum dixiſſet. Sed Cardinalis Cameracenſis pugnam diremptùrus concluſiones aliquot Patribus obtulit, in quarum prima continebatur: (*b*) *Duas Obedientias Johanni contrarias probabiliter ſuſtinere electionem Alexandri, ejusq́ ſucceſſorem non eſſe legitimè ac canonicè factam, & in hac opinionum diverſitate non eſſe minores difficultates Juris & facti, quàm ante Concilium Piſanum erat de juſtitia duorum contendentium; & ideò attentâ perplexitate casûs præſentis pro pace Eccleſiæ accelerandâ poſſe de Papatu contendentes ad ceſſionem compelli, & nolentes deponi.* Vides hic iterum agi tantùm de Pontifice dubio, & ex hoc ipſo dubio procedere Patres; qui conſilio Alliacenſis obſecuti ſunt ad Joannem deponendum; & ipſe Cardinalis omnium, quæ Piſis ac Conſtantiæ agebantur, conſcius, fatetur Pontificatum Johannis dubium eſſe: malè ergo, quæ Conſtantiæ decreta & peracta ſunt de Pontifice dubio,

(*a*) Ita habet Regeſtum Conſtant. in duobus MM. SS. & Codices Bibliothecæ S. Victoris Pariſ.

(*b*) Cardinalis Cameracenſis Concl. 3. & ſ. ex 4. MM. SS. Codic. apud Labbeum in Append. Conc. Conſtant. Tomo XI. edit. Pariſ. Schelſtratte fol. 152.

dubio, extenduntur ad caſum Pontificis certi. Hoc etiam anno Gregorius XII. Legatis ſuis concedit, ut acta Concilij confirment, eisque auctoritatem Oecumenicæ Synodi tribuant, eâ tamen conditione, ut Joannes Concilio non præſit, neque id à Johanne convocatum dicatur: nec Joannes poſteà Concilio præfuit, imò nec arcanis eorum congreſſibus adeſſe permiſſus eſt, ne videlicet conſilia pacis turbaret ſolitis artibus; quomodo ergo pro vero, certoque Pontifice habebant, quem nec ut Præſidem, imò nec collegam ferebant? Vide ſeſſionem 14.

Die 2. Martij Joannes promittit, ſe Papatu ceſſurum, modò Gregorius & Benedictus idem præſtent. *Diebus 13. 15. & 19. Martij* laboratum eſt, ut Johannes Procuratorem deligeret, qui ejusdem nomine, *quando & ubi Concilio videretur*, Pontificatum abdicaret. Videbat Johannes ſe hoc telo peti, cogique ante alios duos tiaram deponere; id ne fieret, multis artibus certatum, ſed cùm declinare ictum haud poſſet, Schafhauſam profundâ nocte elapſus eſt, inde Friburgum & Briſacum; ſecuti à Concilio Legati, qui reditum perſuaderent.

Die Martij 23. peroravit Johannes Gerſon, & multa contra Pontificis auctoritatem diſſeruit; hinc nata quæſtio de ſuperioritate Concilij ſupra Pontificem: & Johannes Galliæ Oratoribus amarè conqueſtus eſt Gerſonis audaciam, Vaticanum oppugnantis: quæ cauſa fuit, ut ijdem Galli cum Cardinalibus collatis capitibus ſe decretis oppoſuerint contra Sedis Apoſtolicæ auctoritatem edendis, & ipſe Rex, ut videbimus, ægerrimo animo tulerit, Johannem à Concilio depoſitum eſſe, quod etiam Maimburgus (*a*) alijque fatentur. *Die Martij 26.* celebrata eſt ante meridiem tertia ſeſſio: huic duo tantùm Cardinales adfuêre Cameracenſis videlicet, & Florentinus; ſtatutum fuit in ea ſeſſione: *Concilium Conſtantienſe per receſſum Johannis diſſolutum non eſſe, ſed nec diſſolvi debere, ante Schiſmatis extirpationem, nec ad alium locum transferri poſſe ſine conſenſu Concilij.* Hæc omnia non aliâ ratione Alliacenſis & Zabarella Cardinales publicari permiſerunt, quàm ut illa Joannes Papa rata haberet, confirmaretque. Videre eſt hanc Cardinalium proteſtationem apud Philippum Labbeum in appendice Synodi Conſtantienſis Tomo XI. Conciliorum, & Manuſcripto Capranicenſi, ex quo Labbeus deſcripſit. Die

(*a*) Maimb. du Grand. Schiſm. lib. 5. à fol. 282, Monach. Dionyſ. lib. 35. cap. 18. M. Laboureur ibid.

Die 29. Martij Joannes Schaffhauſâ profugit, quippe vicinam Conſtantiam metuens. Turbati Patres, offenſique, & à pluribus Germanicæ, Anglicæ, Gallicæ nationum deliberatum, fixumque eſt, ut in craſtinum ſeſſio quarta perageretur, in eaque hæc capita decernerentur, videlicet: *Primò* quòd Concilium Conſtantienſe poteſtatem habeat immediatè à Deo, cui etiam Papa obedire teneatur, in his quæ pertinent ad fidem, extirpationem Schiſmatis, & reformationem Eccleſiæ in capite & in membris. *Secundò* quòd cogi poſſit, ſi obedire contumaciter contempſerit. *Tertiò* alia complura, quæ omnia cùm non ſolùm nationi Italicæ diſplicerent, ſed nec ſacro Collegio ad deliberandum oblata eſſent; noluerunt Cardinales, Galliciq; Oratores ſeſſionem adire, niſi ſecundum Capitulum, quo dicebatur, *Pontificem cogi poſſe*, omitteretur: & in primo decreto illa verba, *de reformanda Eccleſia in capite & in membris*, delerentur; quod etiam communi voto à Patribus ſequenti die acceptum eſt, cùm videlicet Epiſcopali veſtitu inſignes jam quartæ ſeſſioni accingerentur; idque annitente præſertim Imperatore Sigismundo. Cùm verò Cardinalis Florentinus, cujus officium erat Decreta in publicis ſeſſionibus legere, ad verba de reformatione Eccleſiæ in Capite & membris perveniſſet, nec ea, ut condictum fuerat, deleta à Nationibus obſervâſſet, continuò Decretum abrupit; eamque partem *falſam eſſe, additamq; præter communem deliberationem*, profeſſus; ergo clauſula de reformatione eâ ſeſſione quartâ omiſſa eſt; ſed & Cardinales monuerunt Nationes, *ut ſuſpenderent ad tempus materias illas, quæ magnas habent difficultates, & maturam exigunt deliberationem*; ea videlicet, quæ auctoritatem Pontificiam ſpectabant. Ita notant Abbas Panormitanus in ſententia finali, & Regeſtum Concilij Conſtantienſis in tribus Manuſcriptis Codicibus, quorum verba recitata reperies apud doctiſſimum (a) Schelſtrate. Et verò ea verba, quæ dicunt: *Papam in ijs, quæ ad reformandam Eccleſiam in Capite & membris pertinent, Concilio ſubjectum eſſe*, in ſeſſione 4. omiſſa fuiſſe, illud certiſſimo argumento eſt; quòd in omnibus ferè Codicibus manuſcriptis, qui in Romana, Viennenſi, Pariſienſi & Salernitana Bibliothecis repeſiuntur, ea verba abſint, imò ne quidem in tribus Codicibus Manuſcri-

(a) Schelſtrate in actis Conc. Conſtant. fol. 2. & 3. & ſeqq. & in Tract. de ſenſu. & auctor. Decretor. &c. f. 41. & fol. 84.

nuſcriptis, qui acta (*a*) Concilij Conſtantienſis complectuntur, & ex quibus Baſileenſes ſua decreta compilârunt; ſed neque in celebri illo Manuſcripto Capranicenſi, qui ad uſum Cardinalis de Capranica, Baſileenſis Concilij temporibus ſcriptus videtur, & ex quo Philippus Labbeus Conſtantienſis Concilij ultimæ editioni multa adjunxit, confirmátque ſæpè laudatus Schelſtrate (*b*) teſtimonijs Gobelini Perſonæ, qui tempore Concilij ſcribebat, ipſorumq; Baſileenſium, ac aliorum in Gallia codicum; qui etiam alibi notat in Decreto ſeſſionis quartæ, ubi dicitur: ***Papam teneri obedire Concilio in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem Schiſmatis;*** eas voces, ***ad fidem,*** primò appoſitas eſſe à Petro Crabbè in ſua editione Anni 1538. ex qua in alias poſteà editiones derivatæ ſunt; nam in antiquioribus editionibus videlicet Haggenovienſi Anno 1500. Mediolanenſi Anno 1511. Pariſienſi Anno 1524. Colonienſi Anno 1530. illæ voces deſiderantur; id verò Tabellionum negligentiæ, qui eas voces omiſerint, Maimburgus tribuit. Sed utcunque res habeat, excuſari vix poteſt Maimburgus, (*c*) quando in ſuo Tractatu hiſtorico, magnis, ut ſolet, verborum ampullis, triumpho Lectori de Schelſtrato pollicitus, ex diverſis Gerſonis (*d*) operibus, ac etiam Orationibus in Concilio dictis, probare conatur, ea verba, quæ reformationem ſpectant, Decreto ſeſſionis quartæ adjuncta fuiſſe, adeóque victoriæ ſecurus eſt, ſibique blanditur, ut Schelſtrate ad ponenda arma, pacemque ac veniam erroris petendam invitet; neſcias victori, an inſultanti ſimilior: additque plures alios manuſcriptos Codices, quos omnes convenire cum Gerſono dicit. Sed Maimburgum egregiè confutavit convicitque eruditiſſimus Schelſtrate, ubi evidenter allatiſque verbis oſtendit Gerſonem & conſequenter Codices ei conformes loqui de Decretis *die 6. Aprilis*, hoc eſt, ſeſſione quintâ editis, non verò de Decretis ſeſſionis quartæ, quæ trigeſimâ Martij celebrata eſt. Utramque ergo ſeſſionem Maimburgus confudit, ſuumque errorem alienum credidit. *Dices*, unde ergo provenit, ut omnes Concilij Conſtantienſis editiones in Decreto ſeſſionis quartæ hæc verba conſtanter exhibeant: ***Et ad Reformationem***

(*a*) Schelſtr. in Tract. de ſenſu &c. fol. 24. & 26.
(*b*) Schelſtr. in Tract. de ſenſu & auctor. fol. 42.
(*c*) Maimb. Tract hiſtor. à fol 238.
(*d*) Gerſon ſerm. pro viaggio Reg Roman. & Tract. de poteſt. Eccleſ. & ſerm. in Dom. 2. poſt Epiphaniam.

Generalem Eccleſiæ DEI in Capite & in membris? Reſpondeo, errorem ex eò fluxiſſe, quòd cùm Baſileenſes viderent auctoritatem ſuam & Concilium paulatim contemptui ac ludibrio eſſe, ut fulcirent cadentem auctoritatem, cogitâſſe de edendis Concilij Conſtantienſis actis, quorum ſubſidio Vaticanum impugnarent. Duobus ergo Cardinalibus, totidemque Epiſcopis, ac Theologiæ Doctoribus, & Archidiacono Zagabrienſi Provinciam imponunt, Decreta Conſtantienſia exhibendi. Id Anno 1441. ab eis peractum: ex hoc codice Joannes Hober ex Inderdorff ſacræ Theologiæ Baccalaureus, Anno 1490. alium ſuâ manu exaravit, transmiſitque Hieronymo de Croaria juris utriusque Doctori, & hic poſteà anno 1499. Hagenovij in oppido Imperiali typis vulgatus eſt. Poſt hanc aliæ tres editiones prodierunt, quibus acta Conſtantienſis Concilij juxta Baſileenſem Collectionem continebantur. Error ergo præſentium editionum circa ſeſſionem quartam à Baſileenſibus manavit, nec ipſe Maimburgus negare poteſt, Baſileenſem Collectionem, & editiones ex illa profectas defectu laborare; tam enim editio Hagenovienſis, quàm tres aliæ poſteà ſecutæ illam particulam, ***ad fidem***, omiſêre, quam Maimburgus neceſſariam agnoſcit. Et hæc quidem circa ſeſſionem quartam ex laudatiſſimo Schelſtrate notanda duxi, jam ad quintam veniamus.

Poſt quartam cœpta eſt præparari materia pro ſeſſione quinta; Decretum videlicet, quo dicebatur: ***Pontificem Concilio in rebus fidei, morumq; Reformatione Concilio ſubjectum eſſe, & ab iſto cogi poſſe.*** Et quamvis ſummi momenti res hæc eſſet, & aliquando novo & pejori Schiſmati fomitem datura; ſicque longiſſimo & accurato examine priùs cognoſcenda, quàm decerneretur: nihil tamen aliud à Patribus factum, quàm ut aliquos deputarent, qui cum Cardinale Zabarella Florentino conferrent; is erat, qui illis articulis in ſeſſione quarta graviter obſtiterat. At Deputati perindè ac in re levi, parviq; pretij rem paucis abſolverunt, (*a*) ac inter alia multa die 2. Aprilis ſtatuêre: ***Ut proximâ ſeſſione omnes articuli & clauſulæ concordatæ per Nationes in ultima ſeſſione prætermiſſæ expedirentur.*** Ita habet Regeſtum Concilij: & notant ejusdem Concilij geſta, quàm leve ac perfunctorium examen fuerit, quo tanti ponderis argumentum expendebatur his verbis:

(*a*) Regeſt. Concil. Conſtant. in tribus MM.SS. apud Schelſtr. fol. 42. Tract. de ſenſu & auctor. &c.

bis: (*a*) *Poſt ſeſſionem quartam fuit per Cardinalem Florentinum cum Deputatis aliqualiter diſputatum: finaliter Concilium voluit ex integro dictas definitiones in alia ſeſſione pronuntiari, &c.* Vides inter paucos, privatoſque ac extra ſeſſionem, nec initis ſuffragijs, hoc eſt, *non Conciliariter*, nec tam decernentium, quàm altercantium more, eo ferè modo, quo in circulis Philoſophorum ſolet, inter Cardinalem & Deputatos diſputatum eſſe, idque ut acta commemorant, *aliqualiter*, hoc eſt, leviter, curſimque, nec quantum oportebat. Cùm ergo ſentirent Cardinales, in ſeſſione quinta ea à Nationibus decretum iri, quæ nec examinata erant, nec approbare ipſi poterant, ſtatuerunt ſeſſione abſtinere: ſed poſteà cùm viderent, id ſine publica offenſa, periculoq; ne Concilium ſolveretur, fieri non poſſe; adire quidem ſeſſionem parant: proteſtati tamen in ædibus Palatij Conſtantienſis, ubi infulas ſumebant, ſe vitandi ſcandali cauſâ, non verò animo illis conſentiendi, quæ audiebant proximâ ſeſſione decretum iri, Conventui adfuturos; idemq; Gallici Oratores, qui Cardinalibus ſe adjunxerant, profeſſi ſunt. Audi Regeſtum Concilij: (*b*) *Die Sabbathi ſextâ menſis Aprilis, cùm per prius inter Nationes & Dominos Cardinales altercatum eſſet ſuper correctione & emendatione Capitulorum in præcedenti ſeſſione* (quarta) *ſtatutorum; tandem ordinatum & concluſum eſt, quòd ſupradicta Capitula modo infraſcripto corrigerentur. Convenientibus ergo dictâ die Glorioſiſſimo Principe Sigiſmundo Romanorum & Hungariæ Rege ſemper Augusto, Reverendiſſimis Dominis Cardinalibus cæteriſq; Principibus & alijs in ſacro Concilio exiſtentibus, præmiſsâ per Dominos Cardinales & Oratores Regis Franciæ proteſtatione facta, quòd propter ſcandalum evitandum ad ſeſſionem ibant, non animo conſentiendi ijs, quæ audierunt ſtatui debere, &c.*

Cùm ergo quinta ſeſſio ageretur, & Decreta legi publicè à Cardinali Florentino de more oporteret, recuſavit id munus, quippe qui unà cum ſacro Collegio ijs decretis nunquam maturè, & conciliariter diſcuſſis obluctatus ſemper eſſet; electus igitur Poznanienſis vices Florentini obijt, legitq; à Nationibus ſtatuta. Et hæc eſt illa ſeſſio quinta, cujus Decretis tantopere Maimburgus præfidit; cæterùm quàm vanis & caducis fundamentis, nemo ex tot alijs, qui hoc ipſum conati ſunt, elegantiùs, fortiusque doctiſſimo Schelſtrato demonſtravit. Sciendum igitur eſt, Decreta Seſſionis quin-

(*a*) Geſta Concil. ex 4. MM. SS.
(*b*) Regeſtum Concilij in tribus MM. SS. Codd. apud Schelſtr. Tract. de ſenſu & auctor. &c. fol. 42.

tæ, nec Conciliariter, nec cum examine tantæ rei debito, maturáve deliberatione, qualem res tanta exigebat, vulgata eſſe, hoc ita ſe habere evidentiſſimis teſtimonijs & argumentis oſtendam. *Primò.* In antiquis Concilijs, quoties fidei aliquis articulus, aut aliàs majoris momenti agitabatur; toties ſcripturarum teſtimonia, Antiquitatis monumenta, Concilior. Patrumq; Decreta producebantur, quibus veritas fulciretur, ſic in Niceno primo & ſecundo, Chalcedon. alijsque Concilijs factum, ubi longam ſeriem argumentorum reperies. Imò ipſum Concil. Conſtant. in alijs articulis decidendis monere ſolet, legitimum longumque examen ac diſcuſſionem præceſſiſſe. Exempla ſunt Seſſione 15. ubi cùm errores Johannis Huſs damnandi eſſent: *Habitâ*, inquiunt, *per prius plenariâ informatione & diligenti deliberatione Reverendiſſimorum in Chriſto Patrum S. R. Eccleſiæ Cardinalium, Patriarcharum, Epiſcoporum, & cæterorum Prælatorum & Doctorum ſacræ paginæ, & juris utriusq; in multitudine copioſa &c. Habitâ collatione per plures Magiſtros in ſacra pagina &c.* Et ſeſſ. 24. in citatione contra Benedictum XIII. *Mandavimus per nonnullos venerabiles viros fratres, & dilectos Eccleſiæ filios Cardinales S. R. Eccleſiæ & alios tam ſacræ paginæ, quàm juris utriusq; Profeſſores Commiſſarios noſtros ad hoc ſpecialiter deputatos inquiri, informationemq; recipi, quam legitimè receptam referri juſſimus in publica ſeſſione noſtra ſacroſanctæ Conſtantienſis Synodi; quâ plenè auditâ & diſcuſsâ maturo decrevimus atque digeſto conſilio &c.* Et ſeſſ. 30 ubi approbatur ſubtractio Obedientiæ factæ per Regem Arragonum: *Eadem ſacroſancta Synodus cauſis & motivis planè inſpectis, & diligenter examinatis, de quorum veritate facta extitit eidem Synodo plena fides &c. ideò eam S. Synodus ex certa ſcientia & cauſa debitè cognita &c.* Vides Concilium etiam in quæſtionibus multò minoris momenti, quàm ſit illa, de qua modò agimus, nihil decernere, niſi *habitâ plenariâ informatione, & diligenti deliberatione, habitâ collatione per plures Magiſtros ſacræ paginæ, & juris utriusq; maturo, atque digeſto conſilio &c.* At verò ubi de poteſtate Pontificia agitur, deque ſupremo jure Majeſtatis, hoc eſt, de quæſtione omnium, ſi fidem excipias, maxima; non rogatæ ſcripturæ, non auditi Patres, non examinata Concilia, non collata in ſeſſionibus capita, ſed ex abrupto, curſimque, & in ipſo ſeſſionis limine: *Declaramus*, inquiunt, *Concilio immediatam à DEO poteſtatem eſſe, cui Pontifex ſubdi, cui obedire teneatur.* Quid quæſo eſt rem inconſultò & ſine examine definire, ſi hoc non eſt? & quid minùs fieri poſſet, ſi de minimo Sacerdote, imò ædituo

in

in ordinem redigendo ageretur? Videantur acta Synodi Epheſinæ, illic apparebit, quantâ curâ, lentisque gradibus, quantâ teſtium & ſcripturarum, Patrumque mole laboratum ſit, an Neſtorius deijceretur; nunc verò non de uno Pontifice, ſed de omnibus, imò de ipſa Pontificia dignitate quæſtio vertitur, quantò igitur pluribus teſtib⁹, majorique curâ agi res debuit? & tamen nulla magis, minorique ſtudio feſtinata; quæ omnia mihi æſtimanti ſemper magis, magisq; perſuaſum, fixumque eſt, non fuiſſe Concilij mentem quidquam definire de Pontifice certo, ſed tantùm dubio & tempore Schiſmatis, hoc enim minoris operæ & indaginis erat. Sciendum enim eſt, tempore Synodi Conſtantienſis circa Concilij ſupremam auctoritatem varias Doctorum opiniones fuiſſe. Prima, ne Schiſmatis quidem tempore poſſe dubios Pontifices à Concilio judicari, cui ſententiæ Benedictus XIII. adhærebat teſte S. Antonino, (*a*) imò & Gregorius XII. quique iſtorum partes amplexabantur, hoc eſt, ingentia Regna, virique doctrinâ & ſanctitate conſpicui; cùm enim in Concilio Piſano utrique Pontificia dignitas adempta eſſet; & ipſi exauctorati Pontifices, & ipſorum ſequaces negabant id jure factum eſſe, nec ullam Concilio in Vicarios Chriſti poteſtatem fuiſſe; ergo credebant, ne Schiſmatis quidem tempore, nec in dubios Pontifices quidquam Concilio licere; & videri poteſt Raynaldus ad annum 1409. Altera ſententia fuit, nullum Pontificem ne Schiſmatis quidem tempore deponi poſſe, niſi ob ſolum hæreſis crimen; fuit hujus ſententiæ Concilium Piſanum, quod non priùs Benedictum & Gregorium damnare voluit, quàm ut accuſatos, convictosque, ut Patres credebant, hæreticæ pravitatis, quod ſuprà demonſtravimus, & habent acta Piſani Concilij à Notarijs ipſius Synodi conſcripta, ubi inter alia: (*b*) *Omnes Magiſtri in Theologia, tam Epiſcopi, quàm Abbates, & Generales ordinum Mendicantium anno 1429. die 28. Maij ad requiſitionem ſacri Collegij Cardinalium congregati ſunt in ſacriſtia Fratrum Minorum, ut deliberarent de his duobus articulis: an duo de Papatu contendentes eſſent Schiſmatici & hæretici reputandi, & dato ſic, utrum ſub titulo hæreſis ſint ab univerſali Eccleſia & Papatûs regimine eijciendi. Ad has quæſtiones habitâ ad invicem pluries maturâ deliberatione concorditer & unanimiter reſponſum fuit, prædictos hæreticos cenſeri, & ut tales per ſententiam declarari ac deponi poſſe.* Patet

(*a*) S. Antonin. T. 3. Chron. Tit. 22. §. 3.
(*b*) Acta Concilij Piſani à Notarijs ipſius conſcripta in duobus MM. SS. Codicibus.

Patet ergo, ne Patres quidem Piſanos auſos eſſe in Pontificem pronuntiare, niſi hæreſis manifeſtum, quod pluribus ſuprà oſtenſum. Tertia ſententia fuit Petri de Alliaco Cardinalis Cameracenſis, qui Pontificem tempore Schiſmatis ſubjacere Concilio credidit, ab eoque judicari deponique poſſe credebat; & hanc ſuam ſententiam ſcriptis commendavit, porrexitque Patribus, quorum plerisq; probata eſt; & hæc cauſa fuit, ut Concilium huic ſententiæ examinandæ minùs laboraret, utpotè jam paſſim notæ, acceptæque. Quarta ſententia fuit Cardinalis Zabarellæ, admittentis quidem poſſe tempore Schiſmatis novum eligi Pontificem; ſed negantis ante factam electionem de Reformatione in Capite & membris agendum eſſe: ut enim nulla pejor Deformatio, quàm Schiſma, ita nihil priùs emendari oportere; & ideò articulus de Reformatione in primo Decreto ſeſſionis quartæ omiſſus fuit; id quoque eleganter expreſſerunt quatuor Nationes in proteſtatione poſt trigeſimam octavam Seſſionem, ubi inter alia: *Si Reformatio*, inquiunt, *facienda eſt de Deformatis, quæ Major eſt, aut eſſe poteſt in Corpore deformitas, quàm carere capite, & eſſe acephalum? illa igitur prior, tanquam magis neceſſaria debet eſſe Reformatio, quæ corpus ipſum ad Caput reformet.* Et infrà: *Duplex ſecundùm ſacros Doctores eſt Unio Eccleſiæ, una membrorum ad invicem, quæ jam creditur eſſe facta: altera membrorum ad Caput, ut conſtituatur corpus integrum & perfectum, & iſta non eſt facta; igitur primo loco fienda.* Patet ergo ſententiam eorum, qui docebant tempore Schiſmatis de Pontificis electione, non de morum Reformatione agi oportere, celebrem fuiſſe, & in Synodo frequentem, imò potiorem. Quinta denique ſententia fuit Joannis Gerſonis, (*a*) qui Pontifices non ſolùm durante Schiſmate, ſed ſemper & abſolutè, omnique tempore Concilio ſubeſſe voluit, ab eoque poſſe judicari; in hunc ſenſum decreta Seſſionis quintæ Gerſon intellexit, eoq; progreſſus eſt, ut ſcriberet, à vero & indubitato Pontifice ad Concilium appellari poſſe, & Martino id neganti Tractatum illum oppoſuerit, cui titulus: *An & quomodo appellare liceat.* Huic ſententiæ Gerſonis nunquam Concilium acquievit, & ideò Decretis quartæ & quintæ Seſſionis ſemper illa verba appoſuit: *in his, quæ pertinent ad extirpationem dicti Schiſmatis, & pro extirpatione dicti Schiſmatis.* Quibus verbis oſtendit Concilium, ſe cum Gerſone non ſen-

(*a*) Johannes Gerſon in ſerm. Domin. 2. poſt Epiphan. & ſerm. pro Viagio Regis Romanor.

ſentire, qui abſolutam ſubjectionem volebat; cùm Patres de limitata ſolùm, & in caſu excepto intelligi vellent, hoc eſt, tempore Schiſmatis.

III. Sed jam perge, & alia teſtimonia percurramus, quæ defectum examinis & neceſſariæ deliberationis circa quartæ, & quintæ Seſſionum Decreta oſtendant. *Secundò.* Martinus V. ut habetur *ſeſſ.* 45. in Confirmatione Concilij profitetur: *Se omnia & ſingula determinata, concluſa & decreta in Materijs fidei per Concilium Conſtantienſe conciliariter tenere velle; ipſaq; ſic conciliariter facta approbare & ratificare, & non aliter, nec alio modo.* Supponit ergo Martinus, fuiſſe in Synodo Conſtantienſi aliqua *conciliariter* facta, & hæc confirmat: alia verò *non conciliariter*, hoc eſt, ſine examine & deliberatione, nec votis & ſententijs in Conventu dictis, & hæc confirmare renuit: non verò apparet, quæ Decreta ſint minùs conciliariter facta, quàm quartæ, quintæq; ſeſſionum; nec putes hanc eſſe opinionem aut conjecturam domi meæ natam, audi teſtimonium Jacobi Spondani Galli, & Apamienſis Epiſcopi, qui Manuſcriptos codices Regiæ, ſanctique Victoris Bibliothecarum egregiè pervolvit, ejusq; de Synodo Conſtantienſi hiſtoriam, pulcherrimam Spondani operum Maimburgus pronuntiat; is verò ad annum 1418. ita ſcribit: *Putamus Nuntiorum Poloniæ petitionem de induſtria Martini nutu ad ultimam ſeſſionem reſervatam, ut eâ occaſione ſignificaret, quæ Concilij decreta ipſe auctoritate Apoſtolicâ ac ſupremâ probaret, quæ verò non; ne ſi anteà quidquam de ijs agere voluiſſet, murmur aliquod, tumultumq; in Patribus excitaret ob ea, quæ ambiguè decreta fuiſſent de auctoritate Concilij ſupra Pontificem, quas abſolutè, ut ſonare videntur, ſumptas nullo modo Martinus agnoſcere, aut probare voluit, utpotè contrarias exiſtimatas, & praxi antiquioris Eccleſiæ, & collatæ Petro, ejusq; ſucceſſoribus poteſtati, ipſiq; demum naturæ rei, quâ caput debet membra regere, non regi à membris.* Hæc Spondanus. *Tertiò.* Geſta Concilij Conſtantienſis *ad ſeſſ. 7.* (a) *Penè in omnibus Concilij decretis factum eſt, ut Cardinalibus ita arcto & brevi tempore oſtenſa ſint decreta à Nationibus concluſa; ut non fuerit in eorum poteſtate ſufficienter deliberare, imò in magnum contemptum habiti ſunt, & finaliter petiverunt, quod cùm eſſent in Concilio quatuor Nationes, una Angliæ, in qua non erant 20. capita, de quibus tres ſolùm Prælati: & Cardinales eſſent 16. & alij futuri, de quibus plures Magni & inſignes Doctores propter dignitatem Collegij haberent dignitatem tantam & auctoritatem, ſicut natio Anglicana. Quod*

(a) Geſta Conc. Conſtant. in 4. MM. Codd. apud Schelſtrat. fol. 104.

Quod fuit recuſatum & dictum, ut venirent ad Nationes. *Quartò.* Eadem Manuſcripta teſtantur, noluiſſe Cardinales ad ſeſſionem quartam venire: *Eò quòd ſuper illis non fuerint habita, nec ſufficienter petita deliberationes eorum.* *Quintò.* Abbas Panormitanus in ſententia finali, & Regeſtum Conſtantienſis Concilij in tribus Manuſcriptis Codicibus memorant, Nationes in quarta ſeſſione fuiſſe à Cardinalibus monitas: *Ut ſuſpenderent ad tempus materias illas, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem.* *Sextò.* Petrus Alliacenſis apud Gallos celeberrimus in Tractatu de Eccleſiæ & Cardinalium auctoritate, quem ante adventum ſcripſit Legatorum Regis Caſtellæ, *parte 1. capite 4.* aliqua dubia proponit, ut ſuper illis Concilium deliberaret, ne illius acta in futurum in dubium vocarentur: *Nam apud nonnullos,* inquit, *magnam perplexitatem inducunt.* *Primum dubium: an quatuor nationes in hoc ſacro Concilio ſic diſtinctæ excluſo Cardinalium Collegio faciant Concilium generale, cùm ſint plura Concilia particularia valdè inæqualia, & improportionabiliter diviſa.* (Nam Anglicana Natio complectebatur vota ſolùm 20. Gallicana ſupra 300. & tamen Gallicanæ voces non vincebant, nec habebantur pro pluribus, cùm quælibet Natio pro uno tantum voto computaretur) *& ad partem deliberantia, quæ deliberatio, excluſà deliberatione, dicti Collegij Cardinalium, & non factâ in communi ſeſſione collatione votorum, videtur multis non eſſe cenſenda deliberatio Concilij conciliariter facta.* *Secundum dubium, an dictæ Nationes, quæ ſunt multa Collegia particularia, quæ multis videntur contra vel præter conſuetudinem antiquam ſacrorum Conciliorum inſtituta, licet ex rationabili cauſa & ſub debitis circumſtantijs ita reſtitui potuerint, & habuerint à Jure Divino vel humano auctoritatem privandi Romanam Eccleſiam & ſacrum Collegium (quod eſt antiquum Collegium, & in antiquo jure, & in ſacris generalibus Concilijs, & in ſanctorum Patrum Decretis fundatum) privandi inquam jure ſuo, habendi ſcilicet votum in ſacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi.* Vides jam tunc temporis de validitate Decretorum Conſtantienſium ob defectum deliberationis Conciliaris dubitatum eſſe; ſicque antiquam hanc querelam non novam eſſe, nec à nobis repertam. *Septimò.* Quatuor Manuſcripti Codices, quibus acta Concilij continentur: *Die 2. Maij Anno 1415. Cardinales licèt præſentes in ſeſſione fuerunt, nunquàm illam formam viderant; eodem enim die circa horam ſeptimam de mane fuit data eis copia ad deliberandum ſuper illa, cùm jam plures prælati ſederent, & immineret relatio novorum fienda Regi & Deputatis Nationum in ſacriſtia, in qua relatione præ-*

ſentes

ſentes fuêre, nec poteram illam formam videre, cùm ſtatim factâ relatione perventum eſt ad ſeſſionem, qua jam peracta erat, & ita penè in omnibus Decretis Concilij factum eſt, Cardinalibus ita arcto & brevi tempore oſtenſa ſunt Decreta jam concluſa à Nationibus, ut non fuerit in eorum poteſtate ſuper illis ſufficienter deliberare, imò fuerunt in magnum contemptum habiti,&c.Octavò. Die Septembris 11. Anno 1417. in proteſtatione, quam tres Nationes, & Collegium Cardinalium contra Germanicam Nationem ediderunt, hæc inter alia leguntur: *Clerus & populus nonnullorum Regnorum & Provinciarum nondum clarè & ſolidè huic ſacro Concilio adhæſerunt, necnon etiam quorundam, qui eidem Concilio adhæſerunt propter rumores diſcordiarum, & quaſi impreſſionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides jam de eodem Concilio dicitur vacillare.* Et infrà: *His diebus magnus terror & turbatio dicebatur eſſe in Concilio, fama enim erat communis, & multi ſcientes de Conſilijs Regis dixerunt amicis, quòd Rex proponebat & deliberaverat aliquandò capere omnes Cardinales, & poſteà reſtrinxit ad ſex; ſed Cardinales & alij, de quorum proſcriptione dicebatur, conſtantes ſteterunt, nec omiſerunt loqui, & proſequi, quæ eis juſta videbantur. Cauſa autem odij Regis in eos dicebatur, quòd Rex volebat habere Papam ad voluntatem ſuam, & illis ſtantibus non poterat.* Ex his omnibus evidenter colligitur, multa in Concilio contigiſſe, ob quæ meritò dubitari poterat, imò dubitatum eſt, an illius Decreta, præſertim, quæ Pontificiam dignitatem ſpectabant, conſultò, deliberatè, & Conciliariter concepta eſſent, quippe cùm Patrum vota aut metu Regiorum, aut excluſione Cardinalium, aut nimiâ feſtinatione, quæ examen prævertebat, redderentur ſuſpecta; idque in particulari de Decretis quartæ & quintæ ſeſſionum intelligendum eſſe ex allatis teſtimonijs conſtat, illa enim apertè oſtendunt, Capitula illa poſt tumultum de celebranda ſeſſione quarta in unica Congregatione Nationum concluſa fuiſſe, & totam deliberationem unius diei tempore abſolutam, neque deliberationem illam fuiſſe communem & Conciliarem, ut oportuit; cùm nec in ſeſſione habita fuerit, nec audita Cardinalium vota.

IV. Age jam verò, & Decreta illarum ſeſſionum ne quidem à Concilio Oecumenico & Generali facta eſſe, nec pro ratis habita à viris graviſſimis & doctiſſimis habita, demonſtremus.

Primò. Certum eſt Johannem XXIII. nunquam ijs Decretis aſſenſum eſſe. Is enim in litteris ad Ducem Biturigiæ (*a*) datis cau-

Rrr

(*a*) Joannis XXIII. in epiſt. ad Duc. Bitur. in Sorbona publicè lecta, & in duobus MM. SS. Codd. Biblioth. S. Victor. aſſervata.

causſas exponit, cur Decretis Conſtantienſibus deferre non poſſet: *Quòd*, videlicet, *licet in Concilijs generalibus non debeat fieri Nationum differentia, ſed omnes & ſingulos ſententiam ſuam dicere publicè oporteat, ut unius inſtructione informentur alij; hoc tamen Conſtantia non fuerit permiſſum, quinimò ſtatutum, quamlibet Nationem unam tantummodò vocem, ſive ſuffragium habituram, etiamſi in Natione Gallica eſſent ducenta voces notabiles, & in Italica totidem: & de Anglicana eſſent tantùm tres Prælati ibi perſonaliter comparentes, ac cæteri Clerici novem numero. Deinde quòd cùm in Concilijs Generalibus ſecundùm ſtatuta Canonum vis ſuffragij non competat niſi Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis & Epiſcopis, quorum ſuffragia requirenda ſunt in ſeſſionibus publicis, & non privatis conſilijs; nihilominus quicunque ad hujuſmodi conſilia fuiſſent admiſſi, nullo diſcrimine perſonarum habito, omnium ſuffragia, etiam Laicorum, ſubtractis Prælatorum ſuffragijs recepta ſint, & licet in Concilijs ſuffragia debeant eſſe libera, nihilominus multa extiterunt cavillationes, & ſubordinationes per minas, & terrores ab Imperatore procedentes.* Hæc Johannis querela nullam fidem, aut parvam mereretur, niſi omnino ijs conſentanea eſſet; quæ ijsdem penè verbis à Spondano, à Cardinali Alliacenſi, ab Actis Concilij in 4. manuſcriptis Codicibus, & denique à tribus Nationibus, & Cardinalium Collegio in Proteſtatione recenſentur, quorum teſtimonia ſuprà produximus, ut adeò dubitari non poſſit, vera eſſe, quæ Johannes commemorat, quæque Eugenij IV. teſtimonio indubitata redduntur; is enim in ſua Apologia: (a) *Contra Decreta de auctoritate Conciliorum nonnulli reclamaverunt graviter, qui ſtrepente multitudine ſuperati (ſicut his noviſſimis temporibus, quibus carnales exuberant paſſiones, factum eſſe manifeſtum eſt) audiri nequiverunt.* Non ergò pro Decretis Concilij Oecumenici habita ſunt, aut haberi potuêre, quæ contra Conciliorum Oecumenicorum normam facta ſunt, hoc eſt, quæ metu extorta, quæ non conciliariter, nec auditis, ſed excluſis, quorum intererat, admiſſis verò, qui admitti non debebant, nec ſervatâ votorum pluralitate, decreta ſunt. Idque egregio confirmatur exemplo, verbisque Caroli VII. Regis Galliarum; qui cùm à Deputatis Concilij Conſtantienſis audiviſſet ſententiam à Patribus in Johannem XXIII. latam; non tantùm eam improbavit, negavitque id Synodo licuiſſe, ſed etiam ipſos Deputatos amarè objurgans: *Ecquis*, inquit, *eam vobis licentiam dedit; ut auderetis in Pontificem Romanum manus injicere, eiq; dignitatem*

(a) Eugenius IV. in Apolog contra Baſil.

tatem ac infulas adimere, quod nuper Conſtantiæ feciſtis? Poſtquàm ergo eò audaciæ perveniſtis, quid aliud ſupereſt vobis, quàm ut pari facinore Regi Regijsq́; Principibus coronam & imperium involetis? ſed enim ne id vobis procedat, maturè præveniam. Hæc Maimburgus totidem ferè verbis, quæ ex Gallico reddidi, adjungitque: (*a*) *Jam ab annis nongentis Eccleſiæ Gallicanæ hanc ſententiam fuiſſe, ut videlicet excepto hæreſis caſu, à nullo hominum, nulloq́; Concilio, ſed à ſolo Deo judicari Pontifex Romanus, deponiq́; poſſit.* Hæc Maimburgus ſui, ſuarumque opinionum, quas alibi docuit, in gratiam Regis Galliæ oblitus; adeò videlicet illum Reges demerendi impetus cepit, ut jam amicus Pontifici, jam hoſtis appareat, utcunque Regi placuerit; ſed de hoc aliàs. Palàm igitur hoc exemplo fit, Regi Galliæ Regioque ſenatui Decreta quartæ & quintæ ſeſſionum nunquam probata fuiſſe, adeoq; aut non habuiſſe Concilium pro Oecumenico, legitimoque, aut arbitratos eſſe, nullam Concilio in Papam eſſe poteſtatem.

Secundò. In Regeſto Concilij Conſtantienſis, quod duobus Manuſcriptis continetur, hæc leguntur: *Die 6. Aprilis Anno 1415. Cùm per Dominos Cardinales & Nationes altercatum eſſet ſuper correctione & emendatione Capitulorum in præcedenti ſeſſione* (quarta) *ſtatutorum, tandem ordinatum & concluſum eſt, quòd ſupradicta Capitula modo infraſcripto corrigerentur, &c. præmiſsâ per Dominos Cardinales & Oratores Regis Franciæ proteſtatione ſecretâ in Camera Paramentorum Palatij Conſtantienſis ſecretè factâ, quòd propter ſcandalum evitandum ad ſeſſionem ibant, non animo conſentiendi his, quæ audierant in ea ſtatui debere, &c.* Cenſuerunt ergo Cardinales, Gallicique Oratores, quo tempore ſeſſiones quarta & quinta agebantur, aut Concilium non fuiſſe Oecumenicum, aut nullâ poteſtate in Pontifices præditum; alioquin quî poterant Decretis Concilij haud annuere, quod Oecumenicum & legitimum crederent? imò niſi annuiſſent, pro Schiſmaticis habendi erant, nec tamen habiti ſunt.

Tertiò. Cardinalis Turrecremata in lib. de Eccleſia: *Nullus*, inquit, *dubitat, quòd aſſerere, quòd ſola obedientia Joannis faceret Concilium Univerſale, Univerſalem Eccleſiam repræſentans, eſſet temerarium ac ſcandaloſum alijs duabus Obedientijs.* Omnes ergo Epiſcopi, Cardinales, Doctores, omneſque Univerſitates, Scotiæ, Luſitaniæ, Caſtellæ, Navarræ

(*a*) Maimb. Grand Schiſm. d'Occid. lib. 5. fol. 307. V. Spond. ad Annum 1415. n. 12. & ibi Bzou.

variæ, Arragoniæ, totiusq; Hiſpaniæ, Bearniæ quoque, Sardiniæ, Corſicæ, Majoricæ, Bavariæ, Flaminiæ, celebresque Wormatienſis, Spirenſis, & Werdenſis Epiſcopatus, qui Gregorio & Benedicto adhærebant, Concilium Conſtantienſe, quo tempore duæ ſeſſiones quarta & quinta agebantur, pro Oecumenico & Univerſali non habuerunt; nec propterea ab ullo mortalium pro Schiſmaticis aut hæreticis habiti ſunt, non ergo certa & indubitata ea Decreta dici poterant, quæ à tam multis & celeberrimis Eccleſijs, pro irritis, nullisque habebantur, illæsâ & inviolatâ conſcientiâ.

Quartò. Eugenius IV. Pontifex Maximus in Apologia contra Baſileenſes: *Non dixit Obedientia Gregorij, non Benedicti, quæ Chriſtianitatis pars non modica fuit, ante tempus Conventionis plenarium fuiſſe Concilium, nec priùs actitata, quaſi Synodi Generalis plenariâ auctoritate ſuſcepit; itaque oportuit ipſis convenientibus primò ab Obedientia Gregorij, deinde ab Obedientia Benedicti novum Concilium convocari, hincq; Univerſâ Eccleſiâ concurrente plenariæ Synodi rem & nomen accepit. Quod ergo ante illum articulum ipſis à Patribus ibi confidentibus actum eſt, Univerſæ Eccleſiæ non debet adſcribi, ſed eis tantùm qui ibidem confidebant, & unius tantùm Obedientiæ Synodum faciebant.* Fuit ergo Eugenij, omniumque, qui Eugenio adhærebant, hoc eſt, totius Orbis Chriſtiani ſententia (paucis exceptis, qui Baſileæ tumultuabantur) Conſtantienſe Concilium, cùm illæ duæ ſeſſiones peragebantur, non fuiſſe Oecumenicum, ſed particulare tantùm, unius videlicet Obedientiæ Johannis XXIII.

Quintò. Idem Cardinalis Turrecremata lib. 2. de Eccleſia cap. 99. *Neque ipſa integra Joannis XXIII. Obedientia conſenſit; quoniam plures Patres doctiſſimi illius Obedientiæ illis non præſtiterunt conſenſum, aut aſſenſum ſuum.* Plures ergo & doctiſſimi viri, etiam ex Johannis Obedientia credebant, ſe Decretis illis haud illigari, ſed poſſe obniti, & conſequenter non fuiſſe eo tempore Concilium Oecumenicum, aut ſaltem ſuâ poteſtate abuſum; aut quî dici potuit Concilium Univerſale, cui deerant tot ſuffragia, aut contempta videlicet, aut contraria, aut non audita? Idem Turrecremata, qui Concilio Conſtantienſi interfuit: *Congregatio,* inquit, *Conſtantiæ celebrata tria tempora habuit: primum fuit, in quo ſola Obedientia Joannis præfati Conſtantiæ convenerat. Secundum tempus fuit, in quo Angelus Corrarius, vocatus in Obedientia ſua Gregorius XII. juri ſuo cedens præfatæ Congregationi, ſub certis modo & forma ſe conjunxit. Tertium tempus eſt, in quo Reges & Prin-*

cipes

cipes ac Prælati Obedientes Petro de Luna, Benedicto XIII. vocato in Obedientia ſua, per ſuos Oratores novâ factâ convocatione Concilij ſe univerunt præfatæ Congregationi ad pacem dandam Eccleſiæ, & fuimus nos præſentes, tunc in Minoribus conſtituti; pro quo ſolo tempore convenientibus omnibus ſimul tribus Obedientijs fuit certum dicere, quòd Univerſalis Eccleſia fuit repræſentativè congregata Conſtantiæ. Hæc Turrecremata, cui utpote præſenti, rerumq; omnium conſcio, quæ Conſtantiæ agebantur, & doctrinâ ac pietate præſtanti, nec partibus addicto, meritò fidem adhibeas.

Sextò. Seſſione decimâ quartâ Concilij Conſtantienſis leguntur Bullæ Gregorij certis conditionibus Papatui renuntiantis, in quarum primâ Arimini data tertio Idus Maij Anno 1414. *Concedit ſuis Legatis Congregationem Conſtantienſem, in quantum per ſerenitatem Regiam, & non per Balthaſarem ſe nuncupari facientem Joannem Papam XXIII. vocatam vice ſuâ ad prædictorum effectum convocandi & auctorizandi in Generale Concilium, remotâ tamen omnimodo Balthaſaris præſidentiâ, & præſentiâ ab ijſdem.* Hanc Gregorij Bullam, quâ Concilium ante Seſſionem decimam quartam apertè Oecumenicum negabatur, non ſolùm actis ſuis Synodus Conſtantienſis inſeruit; ſed etiam ex conſenſu quatuor Nationum, omniumque Patrum Archiepiſcopus Mediolanenſis tabulas legit, quibus dicebatur: *Quòd Concilium memoratum dictam convocationem, auctoriſationem, & confirmationem, in quantum ad eundem Gregorium pertinet & attinet, eis admittit, Collegium ipſius D. Gregorij nuncupati, alteri Collegio videlicet olim Johannis Papæ, & è converſo, unita omnino decrevit, & notarij rogati de præmiſſis non faciant mentionem in inſtrumentis ſuis de Papa vel Sede Apoſtolica, ſed de Sigismundo Romanorum Rege usque ad ceſſionem nomine dicti Gregorij faciendam.* Et ſeſſ. 20. non priùs Obedientia Benedicti ſe Patribus Conſtantienſibus adjunxit, quàm *ut iterum Concilium convocaretur, perindè ac ſi hactenus legitimè convocatum non eſſet, neque Oecumenicum fuiſſet: ut Congregatio titulo abſtineret Concilij Oecumenici.* Et ſexaginta litteræ ad Regem Arragoniæ Ferdinandum miſſæ ſunt, nullâ Concilij Generalis inſcriptione; quæ omnia à Patribus Concilij acceptata, confirmata & jurata ſunt, ut videre eſt in Actis vigeſimæ ſeſſionis, & in duobus Codicibus Manuſcriptis Regeſtum Concilij continentibus. Agnoſcebant ergo Patres Conſtantienſes, antequam Obedientiæ Gregorij & Benedicti ſeſe adjungerent reliquis, nondum ſatis conſtare de auctoritate Concilij, & an eſſet Oecumenicum; ſi enim conſtabat Oecumeni-

cum eſſe, cur novam Concilij convocationem, cur Decreta priora in dubium revocari permittebant, abſtinebantque titulo Oecumenicæ Synodi, toties in prioribus ſeſſionibus uſurpato? Nec dici poteſt id Patres toleràſſe ſtudio pacis: nec enim hanc tantùm cauſam fuiſſe; ſed eam præcipuè, quòd reverà à magna Chriſtiani Orbis parte, imò etiam à quàm plurimis in ipſa Synodo, negaretur Oecumenica & legitima eſſe (alioquin nunquam pacem tam carò indignisque conditionibus emerent, & Decreta prioribus ſancita ſeſſionibus permitterent aut everti, aut in dubium revocari) id quod ex Turrecremata, Petro Alliacenſi, Eugenio IV. alijsque ſuprà oſtendimus. Et ideò Arragonenſis Regis Legati proteſtati ſunt: (a) *Quòd quidem vellent ſe unire Concilio, non tamen reputare eſſe Generale Concilium, neque agi de rebus Generalis Concilij, donec venirent Legati Regis Caſtellæ.*

Septimò. Seſſione 14. ſub graviſſimis pœnis decretum de non eligendo ſine aſſenſu Concilij Romano Pontifice hiſce verbis editum fuerat: *Sacroſancta Generalis Conſtantienſis Synodus pronuntiat, ſtatuit, & ordinat, ut ad electionem futuri Pontificis nullatenus procedatur, ſine deliberatione & conſenſu hujus ſacri Concilij Generalis, & ſi quid fieret, ſit ipſo facto auctoritate hujus Concilij irritum & inane; nullusq; electum contra hoc Decretum in Papam recipiat ſub pœna maledictionis æternæ, & fautoriæ Schiſmatis. &c.* Quid poterat à Concilio enixiùs decerni, & gravioribus pœnis armari? & tamen, quia Benedicti XIII. Obedientia necdum acceſſerat, ideoque ea Synodus pro Oecumenica non habebatur, adeò huic Decreto delatum non eſt, ut & Collegium Cardinalium, & Natio Hiſpanica, imò & tres reliquæ Nationes proteſtatæ ſint illud Decretum, *aut nullum eſſe, aut ſaltem dubiæ auctoritatis; & ex eo ſequi, Eccleſiam DEI ſine capite & lege futuram eſſe, ſed nec illo Hiſpanicam Nationem ligari potuiſſe, quamvis validum foret: nec haberi poſſe indubitatum Concilium deficiente capite, ad quod pertinet Concilium convocare.* Hæc omnia palàm faciunt, non fuiſſe eo tempore Concilium Conſtantienſe pro certo ac Oecumenico habitum; quî enim certum & Oecumenicum, quod negant eſſe indubitatum, quod Acephalum dicunt, cujus Decreta invalida, nec illis Nationem Hiſpanicam ligari volunt, imò turbari Eccleſiam, reddique exlegem? hæ planè non ſunt notæ legitimæ & Oecumenicæ Synodi: & hæc ſi objici

(a) Ex 4. Codd. MM. SS. apud Schelſtr. in diſſert. Antverp. fol. 52.

objici poterant ſeſſioni decimæ quartæ, quantò magis ſeſſioni quartæ & quintæ, tot aliàs, ut ſuprà oſtendi, defectibus laborantibus, & in quibus Obedientia Gregorij nondum ſe reliquo agmini ſociaverat? In quatuor Codicibus Manuſcriptis (quos Schelſtrate edidit in Tractatu Romæ edito) ad Annum 1417. hæc habentur: *His diebus poſt ejectionem Petri de Luna infra decem dies Cardinales attendentes conſtitutionem: ubi majus. de elect. in 6. alia jura, & etiam Decreta Concilij ſuper electione Papæ hâc vice, pro qua Concilium decrevit electionem fiendam modo & formâ, loco, tempore & materiâ per Concilium ordinandis, & pœnas terribiles imponit contrarium facientibus, ſuſpenditq; omnia jura poſitiva in illa materia; licèt dicti Cardinales non reputarent dicta Decreta valere propter opiniones Doctorum ita dicentium; noluerunt tamen illa publicè impugnare &c. Propter quod fecerunt Proteſtationes in omnibus Nationibus, mitiores, quàm potuerunt, per quas poſſet jus eorum conſervari, & nullus de Concilio deberet exaſperari &c.* Et infrà: *Dictam proteſtationem fecerunt in qualibet Natione per duos Cardinales & Procuratorem, cum duobus Notarijs Nationis Italicæ &c.* Et in alia Proteſtatione ejuſdem ſacri Collegij, ac trium Nationum, videlicet, Italicæ, Hiſpanicæ, Gallicæque. *Audite hæc omnes, auribus percipite, qui habitatu Orbem &c. Vos præfatam Venerabilem Nationem pluries & inſtanter exhortati ſunt & requiſierunt, quatenus attentis periculis Eccleſiæ ſanctæ DEI velletis per vos vel Deputatos veſtros cum dictis tribus Nationibus Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæ & Cardinales ſuper modo futuræ electionis maximè de electoribus tractare, agere & convenire, quod facere, & ſuper hoc reſpondere jam multis diebus diſtuliſtis, & non feciſtis, licet aſſeratis ſine veſtro conſenſu & ordinatione Concilij, ſuper modo, forma, loco, tempore & materia non poſſe ad dictam electionem procedi, obſtantibus quibusdam hujus Concilij decretis, quibus nos, Hiſpanica Natio, etiamſi aliàs valida exiſterent, non ligamur.* Et infrà: *Cùm ſi ante dictam proviſionem Eccleſiæ de Paſtore, aut ſaltem modi electionis illius, ſuppoſitis hujus Concilij Decretis, quibus omnia jura circa electionem Pontificis edita, dicuntur eſſe ſuſpenſa; ex quo ſequetur Eccleſiam DEI eſſe ſine capite, & ſine lege & ordinatione electionis Pontificis, hoc Concilium caſu aliquo diſſolvetur, prout jam multa cauſa timentur imminere; Eccleſia in periculo remaneret, quia vix aut nunquam ſummus Pontifex indubitatus poſſet haberi, quia vix congregaretur indubitatum Concilium deficiente capite, ad quod pertinet convocare &c.*

Octavò. Seſſione 39. præſcribitur forma Profeſſionis fidei, quam Romani Pontifices legitimè electi facere tenentur in hæc verba;

verba: *In nomine ſanctæ & Individuæ Trinitatis, &c. Anno à Nativitate Domini, &c. ego electus in Papam Omnipotenti Deo corde & ore profiteor, me firmiter credere & tenere ſanctam fidem Catholicam, ſecundùm traditionem Apoſtolorum, Generalium Conciliorum & aliorum Sanctorum Patrum; maximè autem Sanctorum octo Conciliorum, videlicet primi Nicæni, ſecundi Conſtantinopolitani, tertij Epheſini, quarti Chalcedonenſis, quinti & ſexti Conſtantinopolitanorum, ſeptimi Nicæni, octavi quoq; Conſtantinopolitani; nec non Lateranenſis, Lugdunenſis, & Viennenſis Generalium etiam Conciliorum, & illam fidem uſque ad unum apicem immutilatam ſervare: ritum quoq; pariter Sacramentorum Eccleſiæ.* Ecce! enumerat Conſtantienſis Synodus omnia Generalia Concilia, in quorum fidem jurare oporteat Romanum Pontificem; cur rogo ex omnibus Generalibus Concilijs ſolum Conſtantienſe omittitur, quod tamen adeò expreſsè ac nominatim ſeſſionibus quartâ & quintâ decretis fidei à ſe ſtatuendis Romanum Pontificem illigaverat; id quod à nullo hactenus Conciliorum legimus factum; cur ergo ſolum Conſtantienſe omittitur, quo nullum magis exprimi debebat? nimirum agnoſcebant Patres Conſtantienſe Concilium, utpote à Romano Pontifice necdum approbatum, dici non poſſe Oecumenicum, & ideò nec inter Oecumenica reponi debere.

Nonò. Petrus Alliacenſis, qui tractatum de Eccleſiæ, & Cardinalium auctoritate anno 1417. ſcripſit, hoc eſt, quando ſeſſio vigeſima ſexta jam Conſtantiæ habita, & Obedientia Benedicti ſe Concilio adjunxerat; parte illius libri primâ cap. 4. dubia aliqua proponit: *Quæ;* dicebat, *apud nonnullos magnam inducere perplexitatem. Primò an quatuor Nationes in hoc ſacro Concilio, excluſo Cardinalium Collegio faciant Concilium generale, cùm ſint plura Concilia particularia valdè inæqualia & improportionaliter diviſa, & ad partem deliberantia, quæ deliberatio, excluſâ deliberatione Collegij, & non factâ in communi ſeſſione collatione votorum, videtur multis non eſſe cenſenda deliberatio Concilij conciliariter facta. Secundò an dictæ Nationes, quæ ſunt nova Collegia particularia, habuerint à jure Divino vel humano auctoritatem privandi Romanam Eccleſiam, & ſacrum Collegium jure ſuo, habendi ſcilicet vocem in ſacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi.* Hæc Cameracenſis Cardinalis, qui poſteà adjungit: *Hæc à ſe proponi eo conſilio, ut ſuper his Concilium deliberet, ne in futurum ejus acta improbentur.* Ergo jam tunc temporis apud multos Concilij auctoritas vacillabat, eratque incertum, an pro Oecumenico, legitimoque

moque habendum eſſet, idque præter alias rationes, etiam ex his capitibus: *tum*, quòd non tam unum Corpus unumque Concilium, quàm quatuor & diverſæ Congregationes viderentur, ex quatuor Nationibus conflatæ, idque contra inſtituta moremque omnium retrò Conciliorum: *tum*, quia numerus votorum non rectè iniri poterat, adeò ut minor pars æquivaleret multò & decuplo majori, quod apertè libertati, exemplo omnium Conciliorum, ſacris Canonibus, rectæque rationi adverſabatur; Natio enim Anglicana viginti tantùm votis conſtabat, Gallicana & Italica ſingulæ trecentis, & tamen Anglicanæ vota æquivalebant votis Gallicanæ, cùm quælibet Natio pro uno tantùm voto computaretur: *tum*, quia deliberatio, & examen rerum, quæ definiri oportebat, non inſtituebatur *Conciliariter*, hoc eſt, in communi omnium Nationum, ſed in privatis ſingulorum Conventibus, quæ dici Conciliaris deliberatio non poterat: quemadmodum in cauſis, quæ capitulariter decerni deberent, non haberetur pro reſolutione Capitulari, quæ in particularibus Capitularium congreſſibus caperetur, ut ſi in electione Epiſcopi v. g. Conſtantienſis, Suevi, Helveti, Franconesq; Canonici in privatis, diſtinctisq; Cœtibus, non in communi conventu ſua vota conferrent, præſertim ſi Helvetorum vota, quæ tantùm ſunt tria, æquivalere Suevorum deberent, quæ ſunt ſupra viginti: *tum* denique quia Cardinales ad deliberandum non admittebantur; quamvis enim non oporteat ad Concilium Oecumenicum omnes Epiſcopos convenire, oportet tamen nullum excludi, accedere & intereſſe volentem. Si ergo ex his capitibus, teſte Alliacenſi Cardinali auctoritas Concilij dubia reddebatur; quanto id magis de ſeſſionibus quarta & quinta dicendum, cui una tantùm Obedientia intererat, & in quam, præter iſtos, tot alij defectus incurrebant ſuprà notati?

V. Si ergo auctoritas Concilij Conſtantienſis, priusquam à Martino V. confirmaretur, Regi, Senatui & Oratoribus Gallicis, imò Cardinalibus, ipſisque Concilij Patribus aut dubia, aut nulla habebatur, idque invictis teſtimonijs à nobis probatum eſt; quid tandem præſidij ab hujus Concilij decretis ſperare Maimburgus poteſt? at celavit hæc omnia, ut cùm vincere non poſſet, ſaltem abderet veritatem. Sed præter jam dicta aliud adhuc ſupereſt, quod illis Decretis validè objiciamus. Nego enim illa in ſenatu, quem

Adverſarij volunt, & præſertim Maimburgus, à Martino V. confirmata eſſe. Nam *Primò* Martinus V. *ſeſſione 45.* his verbis Concilij Decreta confirmat. ***Omnia & ſingula determinata, & concluſa, decreta in materia fidei per præſens ſacrum Generale Concilium Conſtantienſe conciliariter tenere ac inviolabiliter obſervare volebat, & nunquam contravenire quoquo modo; ipſáq; ſic conciliariter facta approbat & ratificat, & non aliter, nec alio modo.*** Hic Martinus ea ſolùm Concilij acta confirmat, quæ ***ad materiam fidei*** pertinent, ***& Conciliariter facta***, non verò approbat, quæ ad fidem non ſpectant, nec ſunt conciliariter facta: at talia ſunt Decreta quartæ & quintæ ſeſſionum: hæc enim propoſitio: ***Concilium eſt ſupra Papam certum & indubitatum,*** non eſt de fide, alioquin totus ferè Catholicus Orbis, ſi paucos in Gallia excipias, omneſque Doctores, & Univerſitates, ipſique Romani Pontifices, qui contrarium ſcriptis & exemplis docuêre, hæretici vocandi eſſent; quod utique ne Maimburgus quidem dixerit, quamvis alioquin lati thoracis homo. Ea inſuper Decreta non fuiſſe Conciliariter edita, jam ſuprà magnis teſtimonijs & præſertim Spondani Epiſcopi Galli & Maimburgo commendatiſſimi oſtendimus; ſi ergo nec ad fidem ſpectant, nec Conciliariter ſunt facta; ſequitur à Martino V. confirmata non eſſe. Ubi ſciendum eſt, triplicis generis cauſas in Concilio agitatas eſſe, videlicet, Fidei, Unionis, & Reformationis. Per materias fidei ea in Concilio intelligebantur, quæ contra hæreticos decernebant: & ubi de materijs fidei mentio aliqua in Concilio incidit, ſemper agitur de ijs, quæ contra Johannem Wicleffum, Johannem Huſs, & Hieronymum Pragenſem decreta ſunt, nec aliam fidei materiam in hoc Concilio reperies; id quod ſpecialiter in ſeſſione quinta obſervare licet, cùm enim legerentur primum & ſecundum Decretum (in quibus de auctoritate Concilij ſtatuitur) præmittitur: ***Fueruntq; pronuntiati articuli & conſtitutiones ſequentes per Reverendum D. Andream electum Poznanienſem.*** Ubi vides, eos articulos, qui de Pontificis & Concilij auctoritate agunt, ***Conſtitutiones***, non Dogmata vocari: hiſce verò Conſtitutionibus perlectis, ubi ad Dogmata perventum, hæc præmittuntur: ***Quibus peractis ſupradictus Reverendus Pater D. Andreas electus Poznanienſis in materia fidei, & ſuper materia Johannis Huſs quædam aviſamenta perlegebat.*** Ubi vides Concilium expreſsè diſtinguere inter Conſtitutiones & materias fidei: & prima illa Decreta, quibus auctori-

tas

tas Concilij ſancitur, ad Conſtitutiones, non ad Dogmata referri.

Secundò. Tantum abeſt, Martinum Decreta quartæ & quintæ ſeſſionum in ſenſu Adverſariorum confirmare voluiſſe, ut ea potiùs vidente, audiente, nec repugnante Concilio oblitterata & deleta voluerit. Cùm enim Poloniæ Legatus Archi-Epiſcopus Gneſnenſis cum eoque Polonica Natio libellum quemdam famoſum contra Uladislaum Regem, totamq; Polonicam Nationem à Joanne Falckenberg editum, damnari hæreſis cuperent, imò & à toto Concilio ac Cardinalium Collegio damnatus eſſet; ſolus obſtitit Martinus, negavitque hanc fidei cauſam eſſe; cùm ergo Poloni ad futurum Concilium à Martino appellâſſent, Martinus Conſtitutionem edidit anno primo ſui Pontificatûs 6. Idus Martij, in qua: *Nulli,* inquit, *fas eſt, à ſupremo Judice, videlicet, Apoſtolica Sede ſeu Romano Pontifice JESU Chriſti Vicario in terris appellare, aut illius judicium in cauſis fidei (quæ tanquam majores ad ipſius & Sedem Apoſtolicam deferendæ ſunt) declinare.* Meminit hujus Conſtitutionis Joannes Gerſon in Dialogo Apologetico pro Concilio Conſtantienſi, & occaſione illius Tractatum ſcribit, *quòmodo & an liceat à Summo Pontifice appellare*? Quid poterat Martinus expreſſiùs dicere contra Concilij auctoritatem, duobus illis Decretis ex ſenſu Adverſariorum ſancitam? Volunt enim illis definitum eſſe, Pontificem ſubjacere Concilio; at Martinus ſuperiorem ſe profitetur. Volunt in cauſis fidei Pontificem Concilij Decretis alligatum eſſe; at Pontifex in cauſis fidei dijudicandis ſupremam auctoritatem non Concilio, ſed ſibi competere pronuntiat; nec altius eſſe tribunal, ad quod liceat appellare. Quis jam credat Martinum ea Concilij Decreta confirmâſſe, quæ tam ſeriò, tamque enixè confutat? idque vidente, audiente, nec repugnante Concilio? Unde facilè intelligas, quàm inanis ſit Maimburgi cavillatio, aſſerentis id tantùm Martinum prohibere: *Ne ad Epiſcopos particulariter ſumptos appellari à Pontifice poſſit, non verò prohibere appellationes ad Epiſcopos in Concilio congregatos.* Vana reſponſio, nec cauſæ, nec veritati idonea. Martinus enim hanc ſuam de non appellando Conſtitutionem Appellationi oppoſuit à Polonis factæ; Poloni verò non ad Epiſcopos particulariter ſumptos, ſed ad futurum Concilium appellaverant; hoc ergo, non illud Martinus prohibuit; & ideò Joannes Gerſon Tractatu, *quomodo*

modo & an liceat à Pontifice appellare, omnem lapidem movet, ut oſtendat, eam Martini Conſtitutionem Decretis Synodalibus repugnare: at non repugnâſſet Decretis Synodalibus, ſi tantùm prohiberet Appellationem ad particulares Epiſcopos, & Romanum Pontificem ſingulis tantùm Epiſcopis præponeret; id enim Decreta Concilij nunquam ſtatuerant, quæ, cùm Pontificis auctoritatem circumſcribunt, non eam ſingulis aut particularibus Epiſcopis, ſed toti Concilio ſubmittunt.

Tertiò. Id quoque Henricus Spondanus Epiſcopus Apamienſis ingenuè profeſſus eſt, cui utpote Gallo, noræque pietatis, ac Regibus charo, nec partibus addicto, fidem meritò adhibeas. Is verò ità loquitur: (*a*) *Ea quæ ambiguè decreta fuiſſent de auctoritate Concilij ſupra Pontificem, & de poteſtate reformandi Eccleſiam tàm in capite, quàm in membris, abſolutè ut ſonare videntur, ſumpta, nullo modo Martinus agnoſcere, aut approbare voluit, utpotè contraria exiſtimata, & praxi antiquioris Eccleſiæ, & collata à Chriſto Domino poteſtati, ipſiq; demum naturæ rei, quâ caput debet membra regere, non regi à membris.*

VI. Supereſt jam, ut ad plenam dictorum Synodi Decretorum intelligentiam oſtendamus, Patrum Conſtantienſium mentem ſenſumque non fuiſſe, ut Concilij auctoritatem in omni caſu, omnique tempore Pontificiæ prælatam vellent, ſed ſolùm in caſu Schiſmatis, dubijque Pontificis. Id verum, certumque eſſe ex ſequentibus diſce.

Nam *primò* quoties Concilium de hac re loquitur, ſemper verba & Decreta ſua ad caſum Schiſmatis reſtringit. Seſſione 4. *Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis faciens pro extirpatione præſentis Schiſmatis & nomine ac Reformatione Eccleſiæ DEI in capite & in membris fienda.* Et infrà: *Et primò quòd ipſa Synodus in Spiritu ſancto congregata generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans poteſtatem à Chriſto immediatè habet; cui quilibet, cujuſcunque ſtatûs vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur, in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti Schiſmatis &c.* Et ſeſſione 5. *Et primò declarat, quòd ipſa immediatè à Chriſto poteſtatem habet; cui quilibet, etiamſi Papalis dignitatis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti Schiſmatis, Reformationem Eccleſiæ in capite & in membris.* Et infrà: *Item declarat, quòd quicunque cujuſcunque dignitatis, etiam Papalis, qui mandatis, ſtatutis, ſeu*

(*a*) Spondan. ad Annum 1414.

ſeu ordinationibus hujus ſacroſanctæ Synodi, aut cujuscunque alterius Concilij Generalis legitimè congregati ſuper præmiſſis, aut ad ea pertinentibus, factis, vel faciendis &c. Obſerva ſermonem ſemper eſſe de ſolo Concilio Conſtantienſi, quando nullus certus Pontifex, & obſtinatum Schiſma Eccleſiam dividebat; cùm verò de alijs Concilijs Generalibus mentio fit; adijcitur continuò clauſula reſtrictiva, videlicet: *Super præmiſſis ſeu ad ea pertinentibus.* Quæ verò ſint illa *præmiſſa*, conſtat ex antecedentibus verbis: *Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis Generale Concilium faciens pro extirpatione ipſius Schiſmatis, & Unione, & Reformatione Eccleſiæ DEI in capite & in membris &c.* Nulla ergo Concilijs in Pontifices poteſtas, niſi cùm agitur de extirpando Schiſmate, & Unione Eccleſiæ, & conſequenter in caſu dubij Pontificis. Si enim abſolutè, omniqúe caſu Concilium ſit ſupra Pontificem, cur rogo Patres Conſtantienſes toties, tamqúe repetitis verbis hanc poteſtatem reſtringunt, aut ad Concilium Conſtantienſe, aut ad caſum præſentis Schiſmatis? quis neſcit clauſulas præſertim ſæpius repetitas operari aliquid debere? & incluſionem unius eſſe excluſionem alterius? Planè & Concilijs, & veritati injuriam fecêre, ſi quod ſemper Concilijs licet, ipſi ad unum caſum reſtrinxerint; quemadmodum ſi petenti facultatem comedendi carnes in Quadrageſima, Pontifex aut Epiſcopus reſcribat: *Concedo, ut poſſis ter in hebdomade carnibus veſci*; nemo dubitabit pluries non licere; cur enim ſi ſemper licere voluiſſent, ad ternas vices licentiam reſtringerent?

Secundò. Cùm Synodus Conſtantienſis deponere Joannem vellet, nec tamen id ſatis auderet defectu poteſtatis; primò illum Schiſmatis & hæreſis accusârunt, quòd ſcirent hoc uno delicto moveri Pontifices poſſe, idque ſacris Canonibus ſancitum: ſed cùm id non procederet, nec probari poſſet monente in publico congreſſu Cardinale S. Marci: (*a*) *Ut attenderet Concilium, quod Procurator Concilij propoſuerat crimen hæreſis, & fautoriam Schiſmatis, & alia quædam non conſtare.* Patres omiſsâ hæreſis accuſatione, collatisqúe cum Sigismundo Imperatore ſacroqúe Collegio conſilijs, cenſuerunt illud ſupereſſe, ut Pontifex in ſententiam à Concilio ferendam conſentiret, ac ſpontè renuntiaret: delectiqúe quatuor Cardinales, inter quos Florentinus & Cameracenſis, qui hâc lega:io-

(*a*) Geſta Conſtantienſ. ex 4. MM. SS. Codd.

gatione fungerentur, moverentque Joannem: & latâ jam in eum ſententiâ, repetita Legatio eſt, annuitque Joannes utrique Legationi. Audi acta ipſius Concilij. *Statim Rex, Cardinales & Deputati, pluresq; tractaverunt materiam, quòd Papa conſentiret ſententiæ ſuæ depoſitionis, & ex abundanti renuntiaret.* Et infrà: *Ordinatum fuit, quòd Cardinales de Urſinis, Cameracenſis, de Thalanco, Salutiarum, & Florentinus irent ad Papam.* Et infrà poſt latam ſententiam. (a) *Concilium miſit ad Papam, & Papa ſententiæ acquievit, & ex abundanti renuntiavit in forma prædicta ſchedulæ.* Forma autem à Concilio miſſa inter alia hæc habet: *Porrò ſi omninò dictum ſacrum Concilium vult procedere ad ſententiam, ſcilicet amovendo eundem Dominum Joannem à Papatu, affirmat, quòd non vult reclamare, nec reclamabit contra dictam ſententiam proferendam, quin imò ipſam ratificabit & approbabit, & eandem acceptabit, & in quantum in ſe fuerit, confirmabit &c.* Et in inſtrumento Concordatorum Narbonæ inter Regem Romanorum & Legatos Concilij ex una, & Obedientiam Benedicti ex altera partibus. *Dominus, qui Gregorius XII. in ſua Obedientia dicebatur, ſua ſponte ceſſit. Sic & Dominus, qui Joannes XXIII. dicebatur, facere voluit atque fecit.* Ubi vides, Joannis exauctorationem non ſententiæ Concilij tribui, ſed ſpontaneæ ceſſioni. Si ergo Concilium Conſtantienſe ne dubium quidem Pontificem, & tempore ſchiſmatis eſt auſum, niſi priùs hæreſis notatum, & hâc non probatâ, niſi conſentientem, approbantem, ſuoque jure ac ſponte cedentem, quantò minùs id auderent in Pontificem verum & legitimum, & planè indubium? quantoq; minùs decreta quartæ & quintæ ſeſſionum extendi ad hunc vellent?

Tertiò. Poſt trium Obedientiarum Unionem, novum inter Patres certamen eſt ortum, quo diù multumque colliſi ſunt. Volebant tres Nationes, Hiſpanica videlicet, Italica & Gallica, & cum iſtis Cardinalium Collegium, non priùs de Reformatione ſermonem fieri, quàm certus & indubius Pontifex eligeretur; quippe præcipuam, maximeque neceſſariam Reformationis partem eſſe, ſi ſchiſma tolleretur: tolli autem non poſſe, niſi certo Pontifice, hunc ergo ante omnia eligendum. At Natio Germanica præmitti volebat morum reformationem in capite & in membris, quâ etiam Pontifex teneretur. Poſt longum certamen vicit trium Nationum ſententia, ceſſitque Germanica, eâ tamen conditione:

ut

(a) Ex ijsdem MM. SS. 14. Maji 1415.

Ut à Concilio expediretur aſſecuratio, & cautio per Decretum irritans, quòd poſt electionem Papæ fieret Reformatio ante Coronationem Papæ, & adminiſtrationem aliquam. Quâ poſtulatione Germanorum auditâ, perpenſâque ſubjungunt acta: (a) *Poſteà fuerunt facta diverſa formæ, ac tandem fuit dictum, quòd Papa electus ligari non poteſt.* Hic apertè ſuam mentem Concilium explicavit: nam ſeſſione quartâ & quintâ agebatur de Pontifice dubio; quippe tres Pontifices Eccleſiam in diverſas partes ſcindebant, & ideò definitum eſt, ſubjacere Pontifices Conciliorum Decretis. Ubi autem de vero & indubitato Pontifice actum, ingenuè Patres profitentur: *Electum Pontificem ligari non poſſe.* Quid clariùs dici poterat? ſi enim crederent, Concilij poteſtatem etiam in verum & indubitatum Pontificem extendi, idque Decretis quartæ & quintæ ſeſſionum ſancitum eſſe, quid morantur, renuuntque electo Pontifici leges ſtatuere, & niſi obſervet, pœnas, Depoſitionem, ac alia minari, quæ in tres dubios Pontifices experti ſunt? *Non poteſt,* inquiunt, *electus Pontifex ligari.* At Johañem, Benedictum, Gregorium ligâſtis, cur non etiam Martinum? Quia videlicet de hoc conſtabat legitimum eſſe, non verò de illis. Patet ergo ex hoc Nationum reſponſo, quæ fuerit Concilij mens de poteſtate in verum, certumque Pontificem, eum videlicet Concilio ligari non poſſe. Et ideò in Decreto ſeſſionis 45. à quinque Nationibus Conciliariter edito ſtatuitur: *Ut Romanus Pontifex proximè aſſumendus Eccleſiam in Capite & membris reformet.* Nulla tamen, ut ſeſſionibus quartâ & quintâ, addita pœna; quia videlicet ſentiebant, verum certumque Pontificem nullius Concilij poteſtati coactivæ ſubjacere, & ideò contrà quàm Germanica Natio poſtulaverat, nullam pœnam nolenti præfigunt. Quod etiam diſcrimen inter certum, dubiumque Pontificem egregiè obſervatum eſt ſeſſione 39. ubi enim ſermo eſt de vero & indubitato Pontifice, ſtatuitur quidem, ut ſingulis quinquennijs Concilium indicat, nullâ tamen omittentis pœnâ: ſequenti verò paragrapho, ubi agitur de tempore & caſu Schiſmatis, dubioque Pontifice, graviſſimæ pœnæ, ac etiam privatio Papatûs negligenti ſtatuuntur; certum igitur eſt, nec negari poteſt, aliam fuiſſe Concilij mentem circa dubium, aliam circa certum indubitatumque Pontificem.

Quar-

(a) Ex 4. MM.SS. Codd. apud Schelſtr. fol. 268. & habetur in proteſtatione triũm Nationum contra Nationem Germanicam ante ſeſſionem 40. die 11. Septemb. Anno 1417.

Quartò. Seſſione ultimâ in Bulla Martini ſacro approbante Concilio, edita contra hæreſes Wicleffi & Huſſij, expreſsè dicitur: *Papam Canonicè electum ſupremam in Eccleſia DEI habere poteſtatem.* Atqui non haberet ſupremam, ſi poteſtati Concilij ſubjaceret; nemo enim dixerit, in Republica Romana, aut alia Democratica ſupremam poteſtatem eſſe penès Conſulem aut Ducem, ſed penès Comitia Popularia.

Quintò. Eandem Pontificis auctoritatem manifeſtè oſtendit Conſtitutio Martini V. prohibentis libellum Johannis à Falckenberg hæreſis damnari (quem tamen totum Concilium damnaverat) & pronuntiantis, non poſſe à Pontifice ad Concilium appellari, ſupremumque in cauſis fidei tribunal eſſe penès Pontificem, non Concilium, idque audiente, nec contradicente Concilio, de quo ſupra.

Et hæc ſunt, quæ circa quartam & quintam ſeſſiones monenda cenſui, quæque apud doctiſſimum Schelſtratum fuſiùs deducta reperies; ego enim, ut candidè veritatem profitear, neminem credo magis de veritate in hac cauſa meritum eſſe; quippe nullâ re magis quàm auctoritate Concilij Conſtantienſis gloriabantur Gallici Antiſtites, & tamen hoc illis Palladium Schelſtratus eripuit, quod nemo ante illum, ut acta Concilij Conſtantienſis magna ex parte, Baſileenſium artibus ſepulta, in lucem erumperent, & veritati teſtimonium ferrent. Supereſt nunc, ut ad Concilium Baſileenſe tranſeamus.

§. XVIII.

§. XVIII.

Reſpondetur ad auctoritatem Baſileenſis Concilij, & Univerſitatis Pariſienſis.

SUMMARIA.

1. *Reſpondetur ad auctoritatem Baſileenſis Concilij.*
2. *Fruſtra Eccleſiæ Gallicanæ Auctoritatem in auxilium vocari, imò eam pro Pontifice ſtetiſſe multis exemplis oſtenditur, ac etiam confeſſione ipſius Maimburgi.*
3. *Refutatur ſententia P. Alexandri Natalis, auctoritatem Concilij Baſileenſis extollere conantis.*
4. *Solvuntur objectiones.*

I.

Opponit *Maimburgus* 9. Auctoritatem Concilij Baſileenſis: (*a*) hoc enim *ſeſſione 2.* definit, Concilium eſſe ſupra Pontificem; nec poſſe, niſi Patres conſentiant, Concilium à Summo Pontifice aliò transferri aut diſſolvi. Et *ſeſſ. 3.* monitorium contra Eugenium IV. expedit, pœnasque non obtemperanti decernit. Et *ſeſſ. 4.* prohibet, ne durante Concilio Pontifex ad promotionem novorum Cardinalium procedat. Et *ſeſſ. 7.* non poſſe Papam de Beneficijs Cardinalium à Concilio punitorum diſponere. Et *ſeſſ. 8.* Eugenium auctoritativè, & ſub pœnis contumaciæ ad Concilium citat. Et *ſeſſ. 9.* reſcindit omnia acta & proceſſus ab Eugenio Summo Pontifice contra Wilhelmum Concilij protectorem factos. Et *ſeſſ. 12.* acriter in Eugenium Summum Pontificem declamat, definitque & olim in Romanos Pontifices à Concilijs animadverſum eſſe, & deinceps animadverti poſſe. Et *ſeſſ. 14.* Conditiones Eugenio Papæ tribus formulis com-

(*a*) Maimb. cap. 21. à fol. 191.

comprehenſæ à Concilio præſcribuntur, in quas nisi conſentiat, Papatu exuitur. Et *ſeſſ. 16.* Eugenius Papa, ut ibi habetur: *citationi, monitioni, & requiſitioni ſacri Concilij plenariè ſatisfacit*: Bullas & diplomata contra Concilium à ſe edita, nulla & inania fuiſſe declarat: ipſum verò Concilium fuiſſe legitimè inchoatum, legitimeque continuatum; quo videtur Eugenius omnia in ſuperioribus ſeſſionibus facta, & conſequenter citationes, & ſententias contra ſe dictas confirmâſſe, & Concilij auctoritatem ſupra legitimum Papam agnoviſſe. Et *ſeſſ. 17.* admittit, ut præſideant, Legatos Papæ, ſed cum certis conditionibus, quarum præcipua, ne ullam in Concilium exerceant jurisdictionem coactivam. Et *ſeſſ. 18.* expreſſè definit, majorem eſſe Concilij, quàm Papæ auctoritatem, & hunc niſi obediat, poſſe à Concilio puniri. Et *ſeſſ. 21.* tollit Concilium omnes Annatas, & qui eas exegerit, pœnâ Simoniacis decretâ punit: ipſum verò Summum Pontificem, ſi aliquid contra hoc Decretum moliatur, jubet Concilio deferri. Et *ſeſſ. 26.* iterum definit Papam notoriè criminoſum jurisdictioni Concilij ſubjacere, ipſumque Eugenium Papam in jus vocat. Et *ſeſſ. 29.* circa medium, clariſſimè iterum auctoritas Concilij ſupra Papam aſſeritur. Et *ſeſſ. 31.* Eugenium ſuſpendit. Et *ſeſſ. 33.* etiam deponit. Et *ſeſſ. 38.* Concilium Generale ſupra Papam eſſe definit, idq; ad veritatem fidei Catholicæ pertinere, & qui hoc pertinaciter negat, hæreticum eſſe. Et *ſeſſ. 39.* Amadæum Sabaudiæ Ducem, ſub nomine Felicis V. Papam renuntiat.

In appendice *ad ſeſſ. 17.* quæ habetur poſt Acta Concilij, Legati Eugenij IV. Romani Pontificis, *jurant fideliter laborare pro ſtatu & honore Concilij Baſileenſis, ejusq; decreta defendere & manutenere, & ſpecialiter decretum Concilij Conſtantienſis de ſubjectione Pontificis. Et aliud Synodi Baſileenſis decretum, quòd Papa Concilio Univerſali obedire teneatur.* Idem habet Platina *in vita Eugenij IV.*

Ex his Concilij Baſileenſis actis ſic argumentari licet: Quidquid à legitimo Concilio definitum eſt, & à legitimo Pontifice confirmatum, id pro vero ratoque haberi debet: ſed Concilio Pontificem ſubjacere, & à Concilio citari, judicari, punirique poſſe; & ipſa Synodus Baſileenſis definivit, & Eugenius Papa confirmavit tanquam ritè legitimeque facta.

Reſp. Multa ſunt, quæ ad Baſileenſis Concilij Auctoritatem dici

dici poſſunt. Primò ergo aliqua in genere, tum ad ſingula reſpondebimus. Concilium Baſileenſe ab Eugenio IV. convocatum, miſſo Juliano Cardinali, ſicque legitimè inchoatum eſſe, dubitari non poteſt; ita enim habetur in Actis Concilij Seſſione primâ. Sed cùm adverteret Eugenius, Baſileam Civitatem opportunam non eſſe, ſolvi Concilium jubet, aliò transferendum. Hinc primæ faces diſcordiarum. Sed Eugenium hæ cauſæ moverant. *Quòd* pauciſſimi Antiſtites Baſileam accedere poſſent, ardente inter Auſtriæ, ac Burgundiæ Duces bello, Bohemis hæreticis omnes circa Regiones incurſantibus, & ideò itineribus omnibus infeſtis, occupatiſque. *Quòd* Græcorum Imperator, alijque ejus Imperij Principes, ſocietatem cum Latina Eccleſia inituri, Urbem in Italia peterent, tam longo itineri commodam, marique vicinam, & ideò Baſileam averſarentur. *Quòd* ingentis momenti negotia in Concilio agitanda Pontificis præſentiam poſcerent; Is verò & decori, & neceſſitatis causâ, exire Italiâ non poterat, bellis & tumultibus abſentiam ſecuturis. Hæ Pontifici cauſæ ſolvendi Baſileenſis Concilij, alioque movendi. Hinc Patrum indignatio, tum ſeditio, & aperta defectio, ac perpetuum bellum, non cum Pontifice tantùm, ſed cum ipſa Pontificia Dignitate. Varia Patres concitabant. Quàm plurium ambitio tiaram captantium: Columnenſes Eugenio implacati, quòd eorum avaritiæ obſtitiſſet, cùm theſauris inhiâſſent à Martino relictis: Dominicus Capranica, alijque, quòd Purpurâ carerent à Martino paratâ: Philippus Dux Mediolanenſis, perpetuus Eugenio hoſtis, quòd hujus curâ Italiæ Imperio arceretur: Cardinalis S. Euſtachij à Patribus Avenionenſi & Venuſino Comitatibus contra jus faſque præfectus, ideòque turbarum belliquc gaudens, ac turbido ſecurus: Alphonſus Arragoniæ Rex, à Neapolitanis ad ſolium evocatus, quod extinctâ Andegavenſi Stirpe Eccleſiæ acceſſerat: Carolus VII. Galliarum Rex impulſu Alphonſi Arragonij, ac opportunitate Regiam poteſtatem augendi, Eccleſiaſticâ oppreſsâ Baſileenſium favore; quod etiam conſecutus eſt celebri illâ Pragmaticâ ſanctione, toties impugnatâ, toties victrice, ac tandem deletâ. Hæc erant, quæ Baſileenſium animos adversùs Pontificem armabant, implebantque Concilium diſcordijs, ſeditionib⁹, tumultu, ambitione; adeò ut non tam Synodum, quàm Euripum crederes, ventis ac tempeſtatib⁹ turbidum:

 bidum:

bidum: & in quo vota & ſuffragia non veritati, ſed ſingulorum affectui & cupiditatibus quærebantur. Quæſo te, quam fidem adbibeas tam ſuſpectæ Auctoritati, quæque ex Principum, & ambientium motu nutuque pendebat, aut vindictâ, aut cupiditate ſententiam ferente? Nego ergo hanc Synodum, ſed Synagogam fuiſſe pro tiara jurgantium: & in qua non Patres, ſed Principes decernebant, nec fidei cauſa, ſed ambitionis agebatur. Et quamvis hæc manifeſta ſint, nec ab alio negari poſſint, quàm hiſtoriæ ignaro; addam tamen confirmandæ veritati eorum teſtimonia, qui Concilio intererant, ſcribebantque, integritate ac doctrinâ celebres, omnique majores exceptione.

S. Antoninus (*a*) Concilium Baſileenſe, poſtquam ab Eugenio Pontifice juſſum diſſolvi, vocat: *Conciliabulum viribus caſſum, Synagogam Sathanæ, temerarium, & præſumptuoſum conventum &c.* B. Joannes Capiſtranus: (*b*) *Synodum profanam, excommunicatam, interdictam, baſiliſcorum ſpeluncam, Dæmonum cavernam &c.* Joannes de Turrecremata: *Nullus ſanæ mentis vir, qui novit, cum quanta gravitate, integritate, & modeſtia, fidei judicia tractanda ſint, judicabit eſſe univerſali conſenſu totius Eccleſiæ concluſa, Spiritùque ſancto dictata, in quibus hujuſmodi factiones, & practicæ intervenerunt.* Pius II. in Bulla Retractationis: *Multi doctiſſimi viri, & ſanctitate celebres ſcire ſe dicebant, Baſileenſes Spiritum Sanctum non habere Auctorem.* Beatus Albergatus teſte Sigonio: (*c*) *Cùm audiſſet, quæ in contemptum Apoſtolicæ Sedis Baſileenſes decreviſſent, Vir antiquæ probitatis exarſit, atque graviter eorum facta increpuit, & ut in auctoritate Summi Pontificis permanerent, admonuit.* Idem ſuprà laudatus Turrecremata: (*d*) *Talia Decreta Concilij Baſileenſis* (videlicet contra Pontificiam auctoritatem) *ad favorem quorundam hoſtium Apoſtolicæ Sedis cum multitudine Populi parvi pretij, & nullius auctoritatis publicata ſunt; & ideò plures attendentes, prædicta Decreta adverſa eſſe Sanctorum Patrum doctrinis, non modò in Deputationibus ſuis contradixerunt, & reclamaverunt, verùm etiam in Seſſionibus ipſius Concilij intereſſe noluerunt.* Epiſcopus Meldenſis Caroli ſeptimi ad Eugenium Legatus, Regis ſui Gallorumque nomine Baſileenſem Synodum (*e*) *veſanam* appel-

(*a*) S Anton. 3. p. Tr. 22. cap. 10. §. 4.
(*b*) B. Joan Capiſtran. de Papæ & Conc. auctor. p. 3.
(*c*) Carol Sigon. in Vita c. 13.
(*d*) Turrecrem. ſumma de Eccl. lib. 2. cap. 100.
(*e*) V. Rainald. ad Ann. 1441. n. 10.

appellat, oratione in Cardinalium Collegio habitâ. Synodus quoque Florentina (*a*) Declarationes Baſileenſes *tanquam impias ſcandaloſas, in manifeſtam Eccleſiæ ſciſſuram, ac omnis Eccleſiaſtici Ordinis confuſionem tendentes damnat reprobatq;*. Denique Concilium Lateranenſe (cui Ludovicus Galliæ Rex tanquam legitimo & Oecumenico per ſuos Legatos ſe adhærere profeſſus eſt) Seſſione undecimâ appellat Baſileenſem Synodum: *Conciliabulum Schiſmaticum, ſeditioſum & nullius prorſus auctoritatis.* Si ergo, ut ex adductis hactenus teſtimonijs liquet, Concilium Baſileenſe *Schiſmaticum, Sathanicum, temerarium, præſumptuoſum, Dæmoniacum, ſerpentinum, factioſum, veſanum viribus caſſum, Spiritu ſancto deſtitutum, furioſum, ſanctorum Patrum doctrinæ, & exemplis adverſum, ſcandaloſum, reprobatum, damnatumq; fuit;* amabò te, ex tali Concilio quale ſubſidium ſperes? annon pudeat tam ſordidi fœdique patrocinij? Ego fidem adhibeam, ego moveri tam indignis teſtimonijs? Imò ſi alia omnia ceſſent, hoc unum ſuffecerit ſpernendæ Adverſariorum ſententiæ, quòd tam miſeris pudendisque auxilijs ſuſtentetur; impiam prodit tam profanus comitatus.

Dices. Synodum Baſileenſem tunc ſolùm damnatam eſſe, cùm Eugenium depoſuit, Amadæo ſuffecto; tunc enim Schiſmatica evaſit.

Reſp. Conſtat ex allatis teſtimonijs, Baſileenſem Synodum non ſolùm ob evectum Antipapam, ſed etiam quòd Eugenio obtemperare nollet, illumque Concilio ſubmittere conaretur, graviter à Viris doctrinâ & pietate præcipuis vapulâſſe, & execrationi habitam. Si enim Concilium eſt ſupra Papam, ſi hunc citare, punire, ac obſequium detrectantem in ordinem redigere poteſt; quid tandem Synodus deliquit, ſi Eugenio, cùm Concilio non pareret, alium Pontificem ſuffecit? Uſa eſt poteſtate ac jure ſuo; non ergo *Schiſmatica*, *non Sathanica*, *non veſana* dici debuit: aut ſi debuit, non tunc ſolùm, cùm Eugenium dejecit; ſed multò maximè cùm citavit, cùm decrevit, cùm Concilio ſubjecit; ex his enim neceſſariò ſequebatur, deponi etiam poſſe, nam ad ſuperiorem id ſpectat. Nec cauſa deponendi deerat; ſi enim Pontifex Concilio ſubjectus, ergo non ſolvere Concilium, non trans ferre, non Patres anathemate punire, non aliud Concilium indicere poterat,

(*a*) Conc. Florent. in Seſſ. publica, Anno 1439. prid. Non. ſept.

terat; quæ tamen cùm omnia faceret, nec Decretis Baſileenſium toties repetitis acquieſceret, meritò pœnas dabat. Si ergo Eugenius Concilio ſubjectus, ſi nocens, ſi obſtinatus, quid mali Concilium fecit? ſi ſubjectum, & nocentem damnavit, aliumque Pontificem delegit? Ergo Baſileenſe Concilium aut ſemper, aut nunquam deliquit.

Secundò. Tantum abeſt, Concilij Baſileenſis auctoritate cauſam noſtram pejorem reddi, ut potiùs maximum pro nobis ex illa argumentum ſumatur. *Tum*, quia illius Decretis, quâ parte auctoritatem Pontificiam impugnabant, omnes Viri ſancti, doctrinaque præcipui adverſati ſunt, videlicet, S. Antoninus, S. Bernardinus, S. Laurentius Juſtinianus, B. Albergattus, B. Capiſtranus, alijq;, adeò, ut ne quidem Seſſionibus intereſſe voluerint, in quibus ea Decreta concepta & vulgata ſunt, ut teſtatur Turrecremata paulo antè laudatus. Concilium quoque Florentinum centum quadraginta Epiſcoporum (inter quos Patriarcha Conſtantinopolitanus, ac cæterorum trium Patriarcharum Legati) & Concilium Lateranenſe centum quatuordecim Epiſcoporum, eadem Decreta execrati ſunt. Ipſos Patres Baſileenſes adeò hujus Concilij puduit, ut confertim ſe Eugenio adjunxerint, abſcederentque Baſileâ, vix viginti, unoque Cardinali relictis; & hi ut numerum ſupplerent, cadavera Epiſcoporum, qui jam vitâ deceſſerant, inferri Synodo juſsêre, ut à mortuis ſaltem ſuffragia impetrarent, cùm à vivis non poſſent. Denique tota Eccleſia Orbisque Chriſtianus, & Decreta, & audaciam Baſileenſium damnavit, quando illis invitis Eugenium pro Pontifice habuit; quamvis enim Baſileenſe Concilium Eugenium accuſâſſet, citâſſet, damnâſſet, abdicâſſetque, Eccleſia tamen ac omnes Catholici damnatum à Concilio abdicatumque pro vero legitimoq; coluit. Agnovit ergo Eccleſia tota, & errâſſe Baſileenſe Concilium, & nullam in Pontifices exercere auctoritatem poſſe; ſi enim Concilium Baſileenſe non erravit, habuitque in Pontificem poteſtatem, cur ergo Eccleſia, quem Concilium damnavit, quem Concilium abdicavit, pro damnato abdicatoque non habuit? Adde Concilium Baſileenſe, poſtquam adverſari cœpit Romano Pontifici, adeò diſcordijs, factionibus, rapinis, alijsque facinoribus fœdari cœpit, ſacro Conventu indignis, ut omnium confeſſione in Schi-

Schiſmaticum evaſerit, illique exſcindendo, velut communi mortalium malo, Principes ferro, cælum peſte armari oportuerit, quâ tandem illa rebellium acies diſſipata eſt. Quo exemplo manifeſtè patuit, eandem eſſe Politici ac naturalis Corporis rationem; utrumque enim quamvis floridum alias, vegetumque amiſſo Capite in cadaver evadit.

Dices. Baſileenſe Concilium, quo tempore Eugenium damnavit, non fuiſſe legitimum.

Reſp. Quæro, quam ob cauſam legitimum non fuerit, niſi quia ab Eugenio ſolutum, & Patribus majori ex parte ad Pontificem reverſis? Ergo Concilium Pontifici ſubjacet; alioquin invitum repugnanſque dimitti à Pontifice non poſſet: ergo cenſuerunt Patres, majorem eſſe Pontifici, quàm Concilio poteſtatem; alioquin Concilio potiùs obtemperare, quàm Pontifici debebant: & illi potiùs, quàm huic adhærere; nunc verò, poſtquam Concilium deſerunt, ut Pontifici ſe adjungant, idque totâ Eccleſiâ probante, manifeſtè profitentur, majorem eſſe Pontificis, quam Concilij poteſtatem. Quacunque ergo ex parte Baſileenſe Concilium aſpicias, conſtat inſigne ex illo cauſæ noſtræ patrocinium, invictumque accedere; nunquam enim illud Sanctiſſimi viri (quotquot videlicet eâ ætate florebant ſcribebantque) nunquam Florentinum & Lateranenſe Concilium, imò totius Eccleſiæ conſenſus damnâſſet, quando contra tot, ac ſingulis ferè ſeſſionibus pronuntiata Decreta, Eugenium pro legitimo Pontifice habuit, & hujus imperium Baſileenſium Decretis ſemper præhabuit. Nobis ergo militat, non Adverſarijs Baſileenſe Concilium.

Tertiò. Seſſionem ſecundam Baſileenſem quod attinet, in qua decernitur: *Certum legitimumq́; Pontificem Concilio ſubjacere.* Dico multis modis impugnari eam poſſe; conſtat enim, quo tempore habita eſt, Synodum Baſileenſem jam ab Eugenio ſolutam, revocatamque fuiſſe. Si ergo Synodus à Pontifice non confirmata nullius roboris eſt, quanto magis nullius roboris erit, non tantùm non confirmata, ſed poſitivè rejecta, reſciſſa, & improbata? Deinde ex ſupradictis, Sanctorumque Patrum teſtimonijs, quæ alibi produximus, certum eſt, non poſſe a Concilio definiri, niſi illa, ad quæ definienda convocatum eſt; & ideò Leo Primus, (a) Gre-

(a) Leo I. epiſt. 53. ad Pulch.

Gregorius Magnus, (*a*) Paſchalis II. (*b*) quæ in Concilijs Oecumenicis, Conſtantinopolitano primo, & Chalcedonenſi contra auctoritatem Patriarchæ Alexandrini decreta fuerant, irrita & inania eſſe voluerunt, ut alibi demonſtratum eſt. Si ergo Sancti Patres ne quidem tantorum Conciliorum auctoritate, qualia Conſtantinopolitanum, & Chalcedonenſe, moveri potuerunt, ut admitterent, quæ contra auctoritatem Patriarchæ Alexandrini decreta fuerant; quanto minùs admiſiſſent, quæ Concilium Baſileenſe contra Romani Pontificis? An pejor cauſa, minorque reverentia Pontifici maximo, quàm Alexandrino Patriarchæ? aut major Baſileenſi Concilio, quàm Conſtantinopolitano & Chalcedonenſi auctoritas, ut quod iſta in Patriarcham non poterant, iſtud poſſet in Romanum Pontificem? Nihil ergo ex Decretis ſecundæ Synodi Baſileenſis contra ſuperioritatem Pontificis Romani deduci poteſt: idemque dicas ad alias ſeſſiones, in quibus multa Pontificiæ poteſtati contraria ſtatuta ſunt.

Quartò. Ad ſeſſionem 16. in qua Eugenius Bullas & diplomata à ſe contra Concilium edita, *nulla & inania fuiſſe declarat: ipſum verò Concilium fuiſſe legitimè inchoatum, legitimeq; continuatum*; multa reſponderi poſſunt. Cardinalis enim Turrecremata omnium conſcius, teſtisque oculatus negat eas Bullas Eugenij, ſed à Cardinalibus quibusdam expeditas, Pontifice decumbente, ærumnis morboque confecto: (*c*) *Andreas,* inquit, *Venetus, Dominij Venetorum tunc Orator, & aliqui Domini Cardinales, timentes futurum magnum ſcandalum in Eccleſia, minati ſunt Domino Eugenio, niſi Bullas illas adhæſionis concederet, ipſum ſolum recedentes relinquerent; unde præfato Domino in lecto decumbente, præfati Domini referuntur Bullas illas taliter qualiter expediviſſe, & miſiſſe Baſileam.* Neque hoc novum in Eugenio, cujus teſtimonio (*d*) conſtat, prolixiores illas litteras, quæ in ipſius defenſionem ad Univerſos Chriſti fideles inſcriptæ ſunt, quæque Seſſione 16. recitantur, ſubornatas eſſe. Deinde certum eſt, quæ Eugenius in favorem Baſileenſium ſcripſit, omnium graviſſimo metu, qui in hominem cadere poſſit, etiam conſtantiſſimum, expreſſa fuiſſe. Armis

(*a*) Gregor. M. l. 6. epiſt. 31.
(*b*) Paſchal. II. epiſt. 3. ad Eliam, quæ habetur Tomo 2. Conc. p. 2. in fragm. Synodi V.
(*c*) Turrecrem. lib. 2. cap. 100.
(*d*) Vide Seſſ. 16. & Spond. ad ann. 1433. n. 23. & 24.

mis domi foriſque obſidebatur: Principes omnes ab eo defecerant: Sigismundus tantùm animi pendebat: Roma capta: Cardinales offenſi: Schiſma jam ferè conflatum, minæque omnium, qui ſupererant, defectionem inclamantium, niſi Baſileenſibus annueret. Quis rogo major metus injici poterat? aut quis pro validis agnoſcat, toties negata, ac tandem tanto metu conceſſa? An jure merito non hîc cum magno Athanaſio (*a*) dicas? ***Non eſt cenſenda ejus ſententia, quam mina & terrores extorſerunt; ſed ea, quam protulit, cùm liberos haberet affectus.*** Denique licet Eugenius omnes Bullas revocaverit, quibus Concilium Baſileenſe ſolvi jubebat, vitandique Schiſmatis causâ Concilium ratum legitimumque eſſe voluerit; nunquam tamen Decreta confirmavit, quæ contra Pontificiam Dignitatem edita in Concilio fuerant; aliud enim eſt, Concilium eſſe verum legitimumque, aliud omnia, quæ in Concilio facta ſunt, legitimè facta eſſe; nam & Concilium Conſtantinopolitanum, & Chalcedonenſe, & Conſtantienſe legitima erant, & tamen non omnia, quæ in illis decreta ſunt, Leo, Pelagius, Gregorius, Martinus approbârunt, ut ſuprà notatum eſt. Et quàm multa illegitimè invalideque fiunt à legitimo veroque Principe? non ergo ſequitur, approbato concordiæ causâ Baſileenſi Concilio, omnia quoque, quæ in illo facta ſunt, ab Eugenio approbata eſſe. Teſtatur id Cardinalis Turrecremata, qui Eugenij verba in Concilio Florentino diſſerentis recitat. (*b*) ***Eugenius***, inquit, ***Florentia in Diſputatione publica reſpondit ita dicens: Nos quidem progreſſum Concilij approbavimus, volentes ut procederet, ut inceperat; non tamen approbavimus ejus Decreta. Et in hoc ſapientiſſimè fecit; quis enim niſi imprudentiſſimus Princeps approbaret Decreta, quæ nunquam vidiſſet, aut quæ priùs non examinâſſet, ſi in eis minùs rectum, aut minùs verum, aut minùs expediens reperiretur?*** Lege totam Eugenij Bullam, quæ Seſſione 16. recitatur, & ne verbum quidem invenies, quo dicatur Baſileenſium Decreta confirmari; imò, quod efficaciſſimè convincit, Legati ab Eugenio miſſi, rogatique, ut Decreto Conſtantienſi de ſubjectione Pontificis ſubſcriberent, ſubſcripſerunt (uti expreſsè habetur Seſſione 17.) ***nomine proprio*** privatoque; non verò ut Legati Pontificis; quod evidentiſſimo argumento eſt, aliam fuiſſe Euge-

Uuu

(*a*) S. Athanaſ. epiſt. ad ſolit. Vitam agentes.
(*b*) Turrecrem. Sum. de Eccl. lib. 2. cap. 100.

Eugenij mentem; alioquin quid opus erat proteſtari, ſe id *nomine proprio*, non verò nomine Eugenij præſtare velle? Idipſum teſtantur (*a*) Turrecremata, & (*b*) Spondanus. Et hæc ſunt, quæ de Baſileenſi Concilio dicenda habui, ſtudio curaque veritatis.

II. *Opponit 10.* (*c*) Univerſitatem Pariſienſem, totamque Gallicanam Eccleſiam, ac præcipuos hujus Eccleſiæ ac Univerſitatis Doctores præferre Concilij auctoritatem auctoritati Pontificiæ.

Reſp. Primò. Equidem aſſerere non poſſum, quid modò Univerſitas Pariſienſis, & Eccleſia Gallicana de hac re ſentiant; video enim omnes in Regis obſequium ſpectare, nullâ Canonum, nullâ Eccleſiaſticæ libertatis curâ, nec tam ex ratione, quàm metu præmijsque pendere: & quid mirum, etiam ſcholas gratiæ & favori ceſſiſſe, ſi templa ceſſerunt? ſcribunt ergo calamo Doctores, quod Epiſcopi docent exemplo. Cæterùm paucos ante annos non hanc Eccleſiæ Gallicanæ, & Univerſitatis ſententiam fuiſſe, graves teſtantur & oculati ſcriptores; nam Anno 1662. die 12. Decembris Pariſijs in Collegio Claremontano Patres Societatis contra hæreſes & Schiſma ſæculi X. hanc theſin publicè expoſuerunt, defenderuntque, videlicet: *Datur in Eccleſia Romana Controverſiarum fidei Judex infallibilis, etiam extra Concilium Generale, tum in quæſtionibus juris, tum facti; unde poſt Innocentij X. & Alexandri VII. Conſtitutiones, fide divinâ credi poteſt, librum, cui titulus Auguſtinus Janſenij, eſſe hæreticum, & quinque propoſitiones ex illo excerptas Janſenij eſſe, & in ſenſu Janſenij damnatas.* In hac theſi agitur quidem de ſola Pontificis infallibilitate, ſed ex illa apertè ſequitur, Concilium non eſſe ſupra Pontificem; ſi enim Papa etiam extra Concilium in rebus fidei errare & falli non poteſt, ergo nec corrigi, nec judicari à Concilio poteſt, & conſequenter nec Concilio ſubjicitur. Patres ergo Societatis, quamvis Pariſijs eſſent, & Pariſijs docerent, non crediderunt, mentem eſſe Univerſitatis Pariſienſis, aut Eccleſiæ Gallicanæ, ut Concilium Pontifici præferatur; quis enim credat aut ignorâſſe illos Eccleſiæ Gallicanæ ſententiam, aut contempſiſſe? niſi fortè dicas, aliam illorum temporum, aliam iſtorum conditionem eſſe; tunc enim fortiter contra Janſenium ſcribebatur, quia quid Janſenio aut pla-

(*a*) Turrecrem. lib. 2. cap. 100.
(*b*) Spond. ad ann. 1434. n. 2.
(*c*) Maimb. cap. 25. fol. 253.

placeret, aut diſpliceret, parùm intererat: nunc verò aptari calamus debet Regio favori, oportetque Pontificis auctoritatem ex Principis gratia metiri. Alia quamplurima omitto, quæ in quarta Diſſertatione Galliæ Vindicatæ prolixè diximus.

Reſp. Secundò. Sed ut dixi, parum mihi curæ eſt, quid modò Eccleſia Gallicana ſentiat; quærimus quid olim ſenſerit, quando videlicet illibata innocensq; florebat, veritatis, non gratiæ anxia, nec ad Regis arbitrium ſuſpenſa. Eam pro nobis ſtetiſſe, ſequentia claré oſtendunt.

Nam *Primò* Anno CCCCXCVIII. mortuo Anaſtaſio Pontifice Maximo delectus eſt Symmachus Romanæ Eccleſiæ Diaconus. At Feſtus è primis ſenatoribus corrupto pecunijs Clero, magnam ejus partem ſibi adjunxerat, & ſuffragia pro Laurentio S. Praxedis Archipresbytero paraverat, eodemque die Symmacho oppoſuerat, emptâ auro electione. Creditum eſt, id datum à Feſto Anaſtaſij Imperatoris Eutychiani gratiæ, cui, cùm Conſtantinopoli Anaſtaſij Pontificis Legatum ageret, pollicitus erat, ſe acturum, ut Roma Henotico ſubſcriberet. Cùm ergo Schiſma in Urbe flagraret, nec partium ſtudia componi poſſent, itum ad Theodoricum Regem, qui pro (*a*) Symmacho, quippe pluribus votis electo, ſententiam dixit: nec id jure factum, ſed neceſſitate ac meliorum deſperatione, deque partium conſenſu. Feſtus judicio victus ad fraudes & calumnias vertitur. Multa Symmacho flagitia impoſita, præſertim adulterij, utque Pontificatu abſolveretur, à Theodorico petitum. Is Epiſcopum deſtinavit, qui criminationes, cauſamque Symmachi examinaret, ſed vociferante (*b*) Clero, id contra Canones fieri, nec ab alio judicari Pontificem, quàm à S. Concilio poſſe, imò ne à Concilio quidem, niſi illud Pontifex convocâſſet; Symmachum rogat, Concilium indicat. Is Regi aſſenſus Romam centum & quindecim Epiſcopos vocat, ſeque eorum judicio ſponte ſubmittit. Audi acta Synodi Palmaris; ſic enim teſte Anaſtaſio in Honorio, Porticus Baſilicæ S. Petri Palmaria dicebatur: *Memorati Pontifices* (quos videlicet Theodoricus ad Synodum invitaverat) *ſuggeſſerunt Regi, ipſum Symmachum, qui dicebatur impetitus, debuiſſe Synodum convocare, ſcientes, quia ejus Sedis primum*

(*a*) Anaſtaſius in Symmacho.

(*b*) V. Tom. 4. Concil. edit. Pariſ. & Maimb. de Schiſm. Occident. lib. 5. fol. 295. Caſſiodor. in chron. anno 500.

Petri Apoſtoli eſt meritum, vel Principatus, nec antedictæ Sedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio. Sed potentiſſimus Princeps ipſum quoq; Papam in colligenda Synodo voluntatem ſuam demonſtráſſe ſignificavit &c. Sed cùm in Synodo nullus fieret diſceptandi finis; Symmachus moræ & contentionum feſſus, quamvis tertiò vocatus negat, ſe ampliùs velle judicio ſiſti, & minorum, quibus nullum in ſe jus eſſet, ſententias experiri; nec Patres abnuerunt, quorum ad Regem ſcribentium hæc ſunt verba: (*a*) *Nobis quid facere poſſimus, non remanſit, nec invitum ad diſceptationem noſtram adducere poſſumus; nova res eſt, Pontificem Sedis iſtius apud nos audiri, nullum conſtat exemplum &c.* Inhorruit Gallia, ubi Reum Pontificem audijt, multoque magis ubi Concilium judicâſſe. Ergo omnium nomine ad Feſtum, Symmachumque Romani Senatûs capita hæc Avitus Epiſcopus Viennenſis ſcribit: (*b*) *Dum de cauſa Romana Eccleſia anxij nimis ac trepidi eſſemus, utpote nutare ſtatum noſtrum in laceſſito vertice ſentientes, quos omnes una criminatio percuſſerat, ſi ſtatum Principis obruiſſet. In Sacerdotibus cæteris poteſt, ſi quid fortè nutaverit, reformari; at ſi Papa Urbis vocatur in dubium, Epiſcopatus jam videbitur non Epiſcopus vacillare. Sanctorum voce patet Pontificum dignitatem Sedis ejus ſanctam toto Orbe Venerabilem, dum illic, quidquid fidelium eſt, ubiq; ſubmittitur, dum totius Orbis caput eſſe dignatur; de qua mihi videtur dictum per Prophetam: ſi hæc humiliabitur, ad cujus confugietis auxilium, & ubi relinquetis gloriam veſtram. Non facilè datur intelligi, quâ vel ratione, vel lege ab inferioribus eminentior judicetur, quod Synodus ipſa venerabili laudabili Conſtitutione proſpiciens cauſam, quam (quod ſalvâ reverentiâ dictum ſit) penè temerè ſuſceperat inquirendam, divino potiùs ſervavit examini.* En tibi Gallicanæ Eccleſiæ ſententiam doctrinâ ac pietate florentis, quippe ſub tempora baptizati Clodovæi: *Non poſſe Romanum Pontificem in dubium ſeu judicium vocari: Illi quidquid eſt fidelium, ſubmitti, eſſe totius Orbis Caput, & temerè à Synodo judicari, ſed Divino tantùm examini ſervari.* Ita Galliæ Antiſtites ante mille centum & octoginta annos ſensêre. *Neque*, dicas, *id tantùm de Synodo particulari intelligendum eſſe, non verò de Synodo Oecumenica.* Reſpondeo vanum eſſe hoc effugium, omnes enim rationes, ſacræq; auctoritates, quæ probant Pontificem particulari Synodo, probant etiam

(*a*) V. Tom. 4. Concil edit. Pariſ. fol. 1330. & ſeqq.

(*b*) S. Avitus Epiſc. Viennenſ. ep. 2. communi omnium Epiſcoporum Galliæ nomine apud Sirmond. in Ennod.

etiam Oecumenicâ eſſe ſuperiorem : & citati Patres Gallicani expreſsè fatentur, Romanum Pontificem *Divino tantùm examini ſervari*; quod falſum eſſet, ſi Oecumenico Concilio ſubjaceret. Et ita, quod maximi momenti eſt, Ennodius ſenſit; is enim & Gallus erat, nec ignorare poterat mentem Eccleſiæ Gallicanæ, eodemque tempore vixit, quo Synodus agebatur, & pro Symmacho eloquentiſſimè ſcripſit, tantoque pretio apud Patres Synodi Romanæ Apologeticum fuit ab eo conſcriptum, ut redigi voluerint inter acta Synodalia, & pro doctrina Synodali ab omnibus haberi. Audi acta ipſius Synodi : *Eo recitato libello, & ab omnibus conſonâ voce comprobato, ſancta Synodus dixit: hæc futuris temporibus reſerventur, atq; ab omnibus teneantur, & ab omnibus ſerventur: hic libellus integerrimè ſynodaliter ab omnibus teneatur, atque inter quarta & quinta Synodorum actiones interponatur, quia Synodali auctoritate conſcriptus eſt, & roboratus. Ad quæ omnes ter unâ voce reſponderunt, ut fiat rogamus.* Jam verò cùm tantæ ſit auctoritatis Apologeticum Ennodij, audi quid ipſe ſentiat de Pontificis poteſtate nulli humano judicio obnoxia : *Aliorum hominum cauſas DEUS voluit homines terminare, ſed Sedis iſtius Præſules ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio : voluit B. Petri ſucceſſores Cœlo tantùm debere innocentiam. Dicas forſitan: omnium animarum talis erit in illa diſceptatione conditio. Replicabo, uni dictum: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Si ergo DEUS Romanos Pontifices *ſuo ſoli arbitrio reſervavit*; ſi voluit *Cœlo tantùm debere innocentiam*, patet illos Oecumenico Concilio minimè ſubdi, alioquin falſum eſſet eos *ſoli Divino arbitrio reſervari*, & *Cœlo tantùm innocentiam debere*. Id verò tam clarum eſt, ut ipſe Maimburgus tum Ennodij, tum Antiſtitum Galliæ, quorum voces Avitus Viennenſis calamo expreſſerat, teſtimonijs victus libro quarto de magno Schiſmate Occidentis *fol. 307.* in hæc verba proruperit : *Par l' hiſtoire même de Symmachus il eſt tout evident, que le Concile de Rome, toute l' Egliſe Gallicane, Ennodius & le Canons rapportez dans le Decret de Gratien avoient deià decidè plus de neuf cens anns auparavant, que c' eſt à Dieu ſeul, qu'on doit reſerver la connoiſance, & le jugement des crimes, qu'on pourroit imputer aux Papes, & conſequentement qu' il n' yà Perſonne, qui ait droit de les juger, ny de les depoſer, ſi ce n' etoit, qu'ils fuſſent Heretiques, car il eſt certain, qu' en ce cas ils ne ſeroient plus Papes.* Hoc eſt : *Ex ipſa Symmachi Hiſtoria certiſſimum eſt, tam Concilium Romanum, quàm Eccleſiam totam Gallicanam,*

 Enno-

Ennodium, Canonesq; à Gratiano citatos jam ante nongentos annos deciDiſſe, ſolius DEI judicio cognitionem, ſententiamq; eorum criminum reſervari, quæ Romanis Pontificibus imputantur; & proinde nulli mortalium fas eſſe ſententiam contra illos dicere, eisq; Pontificatum abrogare, niſi fortè hæreſi tangerentur, tunc enim certum eſt, eos ne Pontifices quidem eſſe. Hactenus Maimburgus cùm adhuc innocenti calamo ſcriberet, nec præmijs capto, & hoc ipſo exemplo utitur, ut oſtendat: *Non licuiſſe Concilio Conſtantienſi Joannem XXIII. Pontificatu exuere, idq; Senatum Regium cenſuiſſe.* Si ergo ex ſententia Caroli VII. Galliarum Regis, ejusque ſenatûs, ac etiam ipſius Maimburgi non licuit Oecumenico Concilio etiam tempore Schiſmatis, etiam in dubium Pontificem ſententiam ferre, quantò minùs licebit in unicum, verum, indubiumque? Sed ut dixi, hæc Maimburgus ſcripſit pace inter Pontificem, Regemque florente; ubi turbata eſt, animum ac ſententiam mutavit, Regique acceſſit, non quòd hujus cauſa melior, ſed quia vicinior, potentiorque, ſicque pretium ex propinquo paratius. Ergo ſive Concilium Romanum, ſive Gallicanam Eccleſiam, ſive Ennodium & Maimburgum æquè Gallos interroges; Papa omni Concilio ſuperior.

Secundò. Facit pro hac noſtra ſententia egregium Ennodij Galli (qualem ſe ſæpè profitetur) teſtimonium modò recenſitum.

Tertiò. Anno DCCC. Cùm Carolus Magnus Romæ ageret, & Leonem III. criminibus, quæ ab æmulis objectabantur, in Synodo purgari vellet, Antiſtites maximâ & præcipuâ parte Galli (ut teſtatur Anaſtaſius in vita Leonis) in hæc verba exclamârunt: *Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Eccleſiarum, judicare non audemus. Nam ipſa nos omnes, ipſa à nemine judicatur, quemadmodùm antiquitus mos fuit.* Ita Anaſtaſius in vita Leonis. Si à nemine judicatur, ergo neque à Concilio Oecumenico; & nota ea verba: *Sicut antiquitùs mos fuit.* Noſtra ergo ſententia jam dudum Antiquitati commendata fuit, nec uti falsò ſupponit Maimburgus, modò tyrocinium egreſſa.

Quartò. Anno circiter 1004. Ivo Carnotenſis epiſt. 183. *Judicia Romanæ Eccleſiæ à nemine retractari poſſunt; & ſi quis aliquando hujus Eccleſiæ auctoritate prægravatum ſe ſentiat, non debet in Ægyptum deſcendere propter auxilium, ſed ab ipſa ad ipſam confugere, & inde expetere levamen, unde ſe conqueritur accepiſſe gravamen.* Si ergo *Judicia Romanæ Eccleſiæ à nemi-*

nemine retractari poſſunt; ſi *ab Eccleſia prægravatus ad nullum alium recurrere*, ergo Concilium non eſt ſupra Papam, alioquin *hujus judicia retractari poſſent*, & prægravatus à Pontifice, non ad hunc redire teneretur, ſed poſſet ad Concilium provocare.

Quintò. Anno circiter 1300. S. Thomas Aquinas, qui Pariſijs didicit, docuitq; , & quo Univerſitas Pariſienſis neminem habuit doctrinâ & ſanctitate majorem; is opuſculo contra impugnantes Religionem capite 4. ita loquitur: *Papa habet immediatam juriſdictionem in omnes Chriſtianos, quia Romana Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis cæteris Eccleſijs prælata eſt, ſed Evangelicâ voce Domini & Salvatoris noſtri primatum obtinuit, & illa, quæ ſancti Patres determinaverunt eſſe juris poſitivi, ſunt relicta ſub diſpoſitione Papæ, ut poſſit ea mutare vel diſpenſare ſecundùm opportunitates temporum vel negotiorum. Sancti enim Patres in Concilijs congregati, nihil ſtatuere poſſunt, niſi auctoritate Romani Pontificis interveniente, ſine qua etiam nec Concilium congregari poteſt.* Et Quæſtione de Pot. a. 4. ad 3. *Romanus Pontifex hoc ſuâ auctoritate poteſt* (*hoc eſt, interpretari Symbolum*) *cujus auctoritate ſolâ Synodus congregari poteſt, & à quo ſententia Synodi confirmatur, & ad ipſum à Synodo appellatur. Quæ omnia patent ex Geſtis Chalcedonenſis Synodi. Nec eſt neceſſarium, quòd ad ejus expoſitionem congregatur Univerſale Concilium; cùm quandoq; id fieri prohibeant belli diſſidia, ſicut in 7. Synodo id legitur, quòd Conſtantinus Imperator dixit, quòd propter imminentia bella Univerſalem Synodum congregare non potuit, ſed tamen illi, qui convenerunt, quædam dubia in fide exorta ſequentes ſententiam Agathonis determinaverunt.*

Sextò. Sanctus quoque Bonaventura Clariſſimum Univerſitatis Pariſienſis Lumen, & de quo Joannes Gerſon ejuſdem Univerſitatis Cancellarius veriſſimè dixit: (*a*) *Nunquàm talem Doctorem habuiſſe ſtudium Pariſienſe*: Hic, inquam, Seraphicus Doctor de Cœleſti Hierarchia p. *2*. c. 1. *Summus Pontifex, penès quem prima in terris reſidet auctoritas, non à Rege, non à Principe ſæculari, non ab homine judicatur, ſed ſolius DEI judicio reſervatur.*

Septimò. Extollunt Moderni Galli Decreta Concilij Conſtantienſis, ac præſertim Patres Conventûs Pariſienſis, ut proinde hujus Concilij doctrina dici poſſit doctrina modernæ Eccleſiæ Gallicanæ: at Patres Concilij Conſtantienſis negant Concilium eſſe ſupra certum & indubitatum Pontificem, idque patet ex eo, quòd quoties poteſtatem Concilio in Pontificem tribuunt, toties clau-

(*a*) Gerſon de lib. Leg. conſid, 5. p. 2.

clauſulam taxativam& reſtrictivam apponunt, videlicet: *In his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti Schiſmatis; ſuper præmiſſis, aut ad ea pertinentibus, pro Unione Eccleſiæ &c.* Planè hæ reſtrictiones apertè ſignificant, in alijs caſibus, quando videlicet nec Schiſma eſt, nec dubius Papa, nullam eſſe Concilio poteſtatem; exceptio enim firmat regulam in contrarium, quemadmodùm ſi Epiſcopus dicat: *Concedimus Petro facultatem audiendi miſſam in ſacello domeſtico durante morbo;* hoc ipſo innueret, morbo finito, facultatem quoque ſublatam: Sicque Henricus Spondanus quamvis Gallus & Epiſcopus Apamienſis in Annalibus Eccleſiaſticis intelligendum eſſe Concilium Conſtantienſe diſertè,multisq; in locis profitetur:præcipuè verò ad *Annum 1415. n. 54.* & ad *Annum 1418. n. 5.* cujus verba poſteà exſcribemus. Sed præſertim Concilium ſuam mentem expreſſit, quando die 11. Septembris Anno 1417. ante ſeſſionem 40. poſt trium Obedientiarum Unionem, cùm tres Nationes Italica, Hiſpanica, & Gallica vellent priùs certum Pontificem eligi, quàm ad Decretum Reformationis procedi; Germanica verò contenderet præmittendam Reformationem, tandem acquievit Germanica tribus alijs nationibus, idque jure merito,quid enim magis ad Reformationem neceſſarium, quàm tolli Schiſma, & reddi Eccleſiæ Unionem? *Poſt quæ,* ſubjungunt acta, (*a*) *fuerunt facta diverſæ formæ Decreti ad hoc; ac tandem fuit dictum, quòd Papa electus ligari non poterat;* ita habetur in 4. Manuſcriptis Codicibus à doctiſſimo Schelſtrato editis, relatisque in actis & Geſtis Concilij Conſtantienſis. Si Papa à Concilio ligari non poteſt; ſequitur ergo Concilium non eſſe ſupra Pontificem, ideò enim adverſarij Concilium Pontifici præponunt, ut ligari, judicarique à Concilio poſſit; at Concilium Conſtantienſe negat id fieri poſſe. Eâdem die, menſe, & anno in Proteſtatione à tribus Nationibus(quarum florentiſſima Natio Gallicana, ut ex actis patet) contra Germanicam edita, & communi nomine à Cardinali Piſano lecta, cujus initium: *Audite hæc omnes gentes,* circa medium hæc habentur: *Si ante dictam proviſionem Eccleſiæ de Paſtore, aut ſaltem modi electionis illius, ſuppoſitis hujus Concilij Decretis, quibus omnia jura circa electionem Summi Pontificis edita dicuntur eſſe ſuſpenſa, ſequeretur Eccleſiam Dei eſſe ſine Capite, & ſine Lege, & Eccleſia in periculo remaneret, quia vix congregaretur indubitatum Concilium deficiente Capite, ad quod pertinet con-*

(*a*) Schelſtrat. in Actis & Geſtis Concil. Conſtant. fol. 268.

convocare. Quomodò ergo Concilium eſt ſupra Papam, quando ne quidem eſt Concilium, multoq; minùs habet auctoritatem Conciliarem, deficiente Papâ? Quomodò ſuſtineri poteſt, auctoritatem Concilij eſſe immediatè à Chriſto, ſi ne Concilium quidem eſſe aut dici poteſt, Pontifice ſublato, eisque auctoritatem non præſtante? Quod ſi defectu Pontificij conſensûs Concilium evadit nullum, multò magis erit nullum, Papâ expreſsè contradicente; plus enim eſt, poſitivè contradicere, quàm tantùm non conſentire. Rurſus in Bulla Martini V. ſacro approbante Concilio facta, quæ habetur ſeſſione ultimâ, inter alias propoſitiones, quæ aliquem ſuſpectum hæreſis reddunt, etiam hæc ponitur: *Papa canonicè electus non eſt ſucceſſor Petri, nec habet in Eccleſia DEI ſupremam auctoritatem.* Agnoſcit ergo Concilium, ſupremam in Pontifice poteſtatem, atqui ſuprema non eſſet, ſi Concilio ſubjaceret; quemadmodùm in ſtatu Democratico, qualis erat Reſpublica Romana, & hodiè Helvetica, nemo dicet ſupremam poteſtatem eſſe penès Conſulem, ſed penès Comitia Popularia. En tibi Concilium Conſtantienſe, ipſamque Eccleſiam Gallicanam, præcipuam videlicet illius Concilij partem ſententiæ noſtræ ſubſcribentem!

Octavò. Inſigne Eccleſiæ Gallicanæ teſtimonium habemus in proteſtatione, quam ea ante Seſſionem 40. Concilij Conſtantienſis contra Nationem Germanicam edidit, quodque modò antè retulimus.

Nonò. Anno 1441. Carolus VII. Francorum Rex celebrato apud Biturigas Galliæ præſulum Conventu, miſsâque ad Eugenium IV. legatione, cujus Princeps Epiſcopus Meldenſis, non ſolùm Eugenium pro vero Pontifice agnovit, reſpuitque Decreta Baſileenſia, verùm etiam Pontificis Romani ſupra Concilium auctoritatem palàm teſtatus eſt; verba Meldenſis Epiſcopi hæc ſunt. *Nimio fervore reſiſtendi ad hanc inſaniam devenerunt* (Baſileenſes videlicet) *quòd ſupremam poteſtatem in uno ſuppoſito conſiſtere denegant, ſed eam in multitudine, quæ citò in diverſa ſcinditur, collocant, & ſic pulcherrimam Eccleſiæ Monarchiam, quæ Chriſtianos huc usq; tenuit in unitate fidei, in una profeſſione Religionis Chriſtianæ, in uno ritu ſacramentorum, in una obſervantia mandatorum, in eisdem ceremonijs divini cultûs, atque pacem & tranquillitatem aſſeruit, nunc abolere contendunt, nobiliſſimam Politiam, quæ beatitudinem cæleſtem habet pro fine, ad Democratiam vel Ariſtocratiam redigentes. Et hoc animadver-*

madvertens præfatus Rex Chriſtianiſſimus vehementi dolore ingemiſcit, ac remedia ubiq; perquirit, ac denique conſulto Prælatorum &c. Obſerva, quâ Galli cenſurâ noſtram ab Adverſariorum ſententia diſtinguant; Adverſariorum enim ſententiam, quæ Concilium Pontifici præponit, *inſaniam* vocant. Noſtram verò, quæ Concilium Pontifici ſubdit, ac perfectam Eccleſiæ Monarchiam ſtatuit (*a*) *Pulcherrima Monarchiæ, Unitatis, fidei, ac Religionis Chriſtianæ, Obedientiæ, pacis, ac tranquillitatis* Matrem appellant; quid poterat luculentiùs à Gallis dici? aut quis unquàm ſententiam noſtram pulchrioribus encomijs, Adverſariorum verò graviori cenſurâ notavit? Neque hæc ſolius Regis aut Epiſcopi Meldenſis ſenſa fuêre, ſed ut in eadem Oratione habetur: *Ex Conſulto Prælatorum, & aliorum multorum ſapientum Regni ſui, &c.* Hæc Gallus perorabat.

Decimò. Anno MDXIII. Ludovicus Galliæ Rex Legatos ſuos Cardinalem videlicet Sanſeverinum, Claudium Seiſellum electum Epiſcopum Maſſilienſem, ac Ludovicum Furbin ad Concilium Lateranenſe mittit, qui exhibitis Regijs litteris profeſſi ſunt: *Galliæ Regem Concilio Piſano ac omnibus in eo peractis renuntiare: Concilio verò Lateranenſi tanquam Legitimo, unico, indubitato & Oecumenico adhærere, & quàm primùm fieri poterit, effecturum, ut aliqui Prælati & inſignes viri nomine Eccleſiæ Gallicanæ cum ſufficienti mandato ſubmittantur, qui Concilio Lateranenſi adhæreant & aſſiſtant, quemadmodùm cæteræ Nationes.* Idemq; Claudius Maſſilienſis Epiſcopus publicis inſtrumentis & litteris, (*b*) quas Concilio ſequenti anno exhibuit, palàm fecit, oſtenditque: *Cabilonenſem, Lexovienſem, Ambianenſem, Engoliſmenſem, & Laudunenſem Epiſcopos unà cum aliquot Doctoribus in Theologia, & utroq; jure iter ad Pontificem ſumpſiſſe, ad renuntiandum Piſano Conventui, & adhærendum Lateranenſi Synodo.* In hoc autem Concilio, quod Galli pro vero & Oecumenico habuêre, ſeſſione 10. pronunriatum eſt: *Solum Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem auctoritatem ſuper omnia Concilia, plenamq; poteſtatem habere Conciliorum inducendorum, transferendorum, ac diſſolvendorum, idq; ex ſacrarum litterarum teſtimonio, dictis Sanctorum Patrum, ſacrorumq; Canonum Decretis conſtare, &c.* Et quamvis per modum Dogmatis definitum non fuerit, negari tamen haud poteſt, maximæ aucto-

(*a*) Habetur tota Oratio Epiſcopi Meldenſis apud Raynald. ad ann. 1441. ex Codice Vaticano 4177. deſcripta.

(*b*). V. acta Concilij Seſſ. 8. & 9. Spondan. ad ann. 1514. n. 3.

auctoritatis hanc doctrinam eſſe, utpote in Concilio Univerſali aſſertam, probatam, & cui nullus Epiſcoporum reſiſtere eſt auſus.

Undecimò. Hanc ipſam veritatem agnovit, ac ſæpè in ſuis profeſſus eſt Henricus Spondanus Natione Gallus, dignitate Epiſcopus, doctrinâ eximius, parique pietate ac honorum contemptu, ſicque adulationis expers, quam nemo gratis exercet. Is ad Annum 1415. n. 16. ubi agit de Seſſione 4. Concilij Conſtantienſis, ita loquitur: *Hoc Decretum Seſſionis 4. accipiendum eſt de tempore Schiſmatis, cùm dubitaretur, quis verus eſſet Pontifex; de quo ſemel dicimus, cùm apud diverſos pluresq; ejus ſæculi auctores reperitur aſſertum, Concilium eſſe ſupra Pontificem, Papam ſubeſſe Eccleſiæ, intellexiſſe omnes (ſi verba eorum diligenter expendantur) intelligendumq; omninò eſſe, quando agitur de fide aut tempore Schiſmatis, quoniam ſi Papa fortè fieret hæreticus, deſineret eſſe Papa, tempore verò Schiſmatis incertus eſt: Eccleſia autem nec unquam labi in hæreſin poteſt, nec ejus auctoritas eſt unquàm incerta.* Et ad annum 1418. n. 5. *Quæ ambiguè dicta fuerant de auctoritate Concilij ſupra Pontificem, & de poteſtate reformandi Eccleſiam, tam in Capite, quàm in membris, ut ſonare videntur, abſolutè ſumptas nullo modo Martinus agnoſcere, aut probare voluit, utpotè contrarias exiſtimatas & praxi antiquioris Eccleſiæ, & collata à Chriſto Domino Petro, ejuſq; ſucceſſoribus auctoritati ac poteſtati, ipſiq; demum natura rei, quâ Caput debet membra regere, non regi à membris, &c.* Hæc Spondanus, cui utique nemo unquam imputabit, aut ignorâſſe illum Eccleſiæ Gallicanæ ſententiam, aut ab ea deſciviſſe.

Duodecimò. Ipſe Maimburgus infeſtus adeò Romanæ ſedi, ſeu nondum adulatione corruptus, ſeu veritati cedens; idipſum apertiſſimè profeſſus eſt in libro de Magno Schiſmate Occidentis lib. 5. fol. 307. ubi cùm longâ oratione, & exemplo Symmachi Papæ, quod ſuprà retulimus, ac præſertim auctoritate Eccleſiæ Gallicanæ tunc temporis ſanctitate ac doctrinâ eximiæ oſtendiſſet: Pontificem Romanum nullius Synodi, ſed ſolius DEI judicio ſubjacere, hæc tandem verba ex ſuo adjungit: *Manifeſtum omninò eſt, exemplo Synodi Romanæ, teſtimonio Ennodij, Eccleſiæ Gallicanæ, ſacrorumq; Canonum à Gratiano citatorum, jam ſupra nongentos annos deciſum eſſe, ſoli DEO judicium reſervari eorum criminum, quæ Pontifici Romano imputantur, ſicq; nulli Mortalium fas eſſe Pontificem judicare, aut eum Pontificiâ dignitate exuere; ſolâ hæreſi exceptâ, quam ſi incurrat, certum eſt, illum nec dici, nec eſſe Pontificem poſſe.* En tibi & Eccleſiæ Gallicanæ, & ipſius Maimburgi manife-

ſtam ſententiam! quam ſi poſteà Maimburgus mutavit, non cauſæ hoc vitium, quæ ſemper eadem eſt, ſed animi fuit, indignatione in Pontificem, amore in Principem, & cupiditate præmiorum capti, aut ſi hæc omnia defuêre, (nec enim mortuum judicaverim) eum ſocietas aulæ corrupit, ardorque non tam vera ſcribendi, quàm grata & placitura. Miſerum! ſi tam brevi, fluxoque pretio calamum locavit, & tempori, non æternitati ſcripſit. Plura dici poſſent, quibus Eccleſiam Gallicanam pro nobis ſtare palàm fieret; ſed id totâ Diſſertatione quartâ Galliæ Vindicatæ ex profeſſo, & luce meridianâ clariùs demonſtratum eſt.

III. Incidi, poſtquam hæc ſcripſeram, in Diſſertationes Patris Alexandri Natalis, qui ad Sæculum 16. nihil non agit, ut Baſileenſis Concilij Decreta extollat, deprimatque Pontificis auctoritatem. Dividit Concilium Baſileenſe in duas partes; & illud valuiſſe, receptumque ait usque ad Seſſionem 25. quando videlicet Eugenius Concilium Ferrariam tranſtulit: à Seſſione verò vigeſima quinta, invalidum fuiſſe concedit, quippe ſaniori Patrum numero ab Eugenio ſtante, & Ferrariam tamquam Græcis commodiorem (de quibus reducendis agebatur) cum Eugenio deligente. Ego contrarium oſtendam, videlicet etiam ante Seſſionem vigeſimam quintam Decreta Baſileenſis Concilij, quæ contra Pontificiam auctoritatem dictata ſunt, invalida fuiſſe.

Primò. Conſtabat Concilium Baſileenſe juratis Eugenij hoſtibus, qui non tam Eccleſiæ & Religionis, quàm vindictæ, privatique odij cauſam agebant, miſcebantque omnia falſis accuſationibus, ut Eugenium criminarentur, ac ſolio dejicerent. Joannes Turrecremata teſtis oculatus in Reſponſione ad Baſileenſes, quæ extat in Bibliotheca Victorina, & quam Alexander citat loco citato n. 7. *Cardinalis,* inquit, *Arelatenſis antiquus Eugenij hoſtis, quia ab eo non valuerat impetrare, ut Avunculo ſuo ſuccederet in officio Cameræ Apoſtolicæ. Patriarcha quondam Aquileenſis Papæ capitalis inimicus propter Patriarchatum occupatum à Venetis. Ludovicus de Palude Epiſcopus quondam Venciensis furioſus Adverſarius Papæ, quia in Eccleſia Maſſilienſi non habuerat contra juſtitiam deſiderata ſuffragia, Gratianopolitanus, Sabaudienſis, Arelatenſis conſanguineus. Baſileenſis homo ſine litteris, timore ut credebatur inductus. Duo Religioſi Apoſtatæ, ſine Eccleſijs Cathedralibus Epiſcopi nominati. Raymundus Taboni Papæ jam dudum infenſus, quòd ab ipſo ob ſua demerita privatus fuiſſet*

fuiſſet officio Auditoris Curiæ Avenionenſis: ecce merita, ecce numerum eorum, qui furore percuſſi nomen Eccleſiæ Univerſalis ſibi uſurpantes auctores fuere Decretationis erroneæ. Hæc Turrecremata.

Præſertim verò furebat, miſcebatque omnia Dominicus Capranica, purpuram illi negante Eugenio, quam Martinus contulerat. Cardinalis quoque S. Euſtachij Avenionenſi & Venuſino Comitatibus à Synodo præfectus, ut hanc dignitatem tueretur, ab Eugenio defecerat, rebusque turbandis impigrè laborabat. Philippus Maria Dux Mediolanenſis, ab ipſo in Pontificatum ingreſſu Eugenio infenſus, nullum finem concitandi Patres faciebat, donec pace aliquoties cum Eugenio facta ruptaque infelici morte ſublatus eſt, ut ſcribit S. Antoninus *3. p. tit. 22. c. 11. §. 17.* Alfonſus Arragoniæ Rex Regnum Neapolitanum captans, quod extincta Johanna II. ad Sedem Apoſtolicam devolutum fuerat, quodque Eugenius Renato Ludovici Andegavenſis fratri parabat; litteris, Legatiſque Baſileenſes urgebat. Sed & Galliæ Rex Carolus & Sabaudiæ Dux Alfonſo acceſſere, & ab Alfonſo in commune odium contra Eugenium pertracti ſunt. Quid ergo miraris, excitatam fuiſſe in Concilio Baſileenſi tempeſtatem tot in contrarium ſpirantibus ventis? S. Antoninus *3. p. titulo 22. cap. 10. §. 4.* teſtatur fuiſſe inter Baſileenſes Conciliares aliquos propter crimina Epiſcopatibus ab Eugenio privatos.

Johannes quoque de Turrecremata: *Nullus,* inquit, *ſanæ mentis vir, qui novit cum quanta gravitate & modeſtia fidei cauſæ tractandæ ſint, judicabit eſſe univerſalis Eccleſiæ conſenſu concluſa, & à Spiritu Sancto dictata, in quibus hujuſmodi factiones & practicæ intervenerant.*

Et iterum S. Antoninus *3. p. tit. 22. c. 10. §. 4. Eugenius IV. Concilium Auctoritate Apoſtolica diſſolvebat* (id accidit ante Seſſ. 2.) *at illi aures ſuas obturaverunt, ſolicitati ad hoc à Duce Mediolani, agrè ejus Pontificatum ferente.*

Pius II. in Bulla Retractationis, & ipſe oculatus teſtis: *Multi doctiſſimi Viri & Sanctitate celebres ſcire ſe dicebant, Baſileenſes Spiritum Sanctum non habere auctorem.*

Alibi quoque Turrecremata: (a) *Decreta Concilij Baſileenſis ad furorem quorumdam hoſtium Apoſtolicæ Sedis publicata ſunt.*

Idem Turrecremata in Reſponſione ad Baſileenſes in Concilio

(a) Turrecremata in Summa Eccl. l. 2. c. 100.

cilio Florentino: *Præſidentes omnes non conſenſerunt, imò contradixerunt & proteſtati ſunt omni meliori modo, quo poterant* (Decretis videlicet Seſſionis 18.) *licèt aliqui eorum, non ut Præſidentes, ſed ut particulares Perſonæ, quaſi violenter, & cùm aliter non admitterentur, ad Præſidentiam conſenſerunt.*

Eugenius IV. in Bulla ad Archiepiſcopum Colonienſem Anno 1431. hoc eſt, poſt Seſſionem primam: *Plerique ſtare & accedere ſunt coacti, in quibus nec vis nec poteſtas Concilij Generalis conſiſtit, quorum voces & deliberationes minimè ſunt liberæ, cùm ab eorum, qui compulerunt, voluntate dependeant. Itaque digni non ſunt, neque habiles, qui legem dent Eccleſiæ.*

Idem Eugenius in Bulla Translationis Concilij ad Civitatem Ferrarienſem Anno 1437. *Cùm neque nobis, neque noſtris tutum aut liberum ſit in eo Concilio, quod ſubjectio eſt, & tyrannide quadam æmulorum noſtrorum redactum, quidquam proponere, aut tractare.*

Pius II. & ipſe teſtis oculatus in Bulla Retractationis: *Cardinales, qui Baſileam venerant, ob privatas inimicitias bono & Sancto Viro Eugenio notam inurere voluerunt.*

Et iterum Eugenius in citata Bulla Translationis Ferrariam: *In venerabilem fratrem noſtrum Johannem Archiepiſcopum nonnulla confingentes irruerunt, omnique prætermiſſo juris ordine, poſtquam primò, ſecundò, ac tertiò ea peteret, quæ jure nullis deberent denegari, primò in domo ſua detinere coacti ſunt; deinde Deputationem ac Congregationem Generalem illi interdicere tentaverunt, ac poſtremò ſuam juſtitiam aſſerere ſatagentem, in domo propria tumultuario multitudinis impetu carcerare moliti ſunt. Prætereà Arnoldum Rachlinchuſen dicti Archiepiſcopi Procuratorem pro juſtitia illius loqui volentem in Congregatione Generali manibus injectis percuſſerunt, ac per capillos ad carcerem trahere conati ſunt adeò violenter atque inhoneſtè, ut Cardinalis S. Sabinæ Legatus de violentia illata & de ſublata Concilij libertate publicè fuerit proteſtatus. Tandem juſtiſſima petitione porrecta, quod niſi in ſua juſtitia audiretur, & ab oppreſſionibus, quæ indies augebantur, ceſſaretur, ipſe ob juſtum metum recedere inde cogeretur: & non modo non fuit audita ipſius petitio, verum etiam contra exhibitorem ipſius, ut ad carceres traheretur, eſt acclamatum. Omittimus alia plura gravamina, ut curſores noſtros primùm, tunc dilectum filium Priorem Farnenſem Ordinis Præmonſtratenſis ad nos ſpecialiter miſſum in itinere cum litteris interceptum, pecunijs cum bonis alijs nudaverunt, ut ex noſtris ſit nemo, qui ſine juſto metu, vel illuc ire, vel inde redire poſſit. Quantum Generali Concilio iſta conveniant, cunctis ratione utentibus liquet.*

Et infra: *Pauci ex primoribus, quos ſequitur inferiorum turba, partim*

tim ambitionis corrupti peſte , partim potentium quorumdam ſæcularium ſeu furori obſequentes, ſeu deliniti obſequijs, ſeu minis ac terroribus adacti ſub Reformationis ſpecioſo nomine ſeſe Duces atq; auctores præbuerunt. Nota, quæ hîc ab Eugenio recenſentur, contigiſſe ante Bullam novæ Translationis Ferrariam.

Idem Æneas Silvius (qui poſteà Pius II.) l. 1. de geſtis Baſileenſium ad annum 1439. enarrans, quæ in Concilio agebantur pro ſtabilienda ſententia Superioritatis Conciliorum repugnante Cardinali Panormitano: *Hæc cùm vidiſſet Ludovicus Patriarcha Aquileenſis* (quæ videlicet contra ſententiam Baſileenſium à Panormitano, ejusque ſocijs agebantur) *generis nobilitate* (*Dux erat*) *fidens, at tumens, verſus ad Panormitanum & Ludovicum Romanum Protonotarium: ne credite, ait, rem ſic abire: Germanorum neſcitis mores: nempe ſi ſic proceditur, nequaquam erit integris capitibus hanc provinciam exire. Hoc verbo velut cœleſti fulmine tacti Panormitanus ac Mediolanenſis Archiepiſcopus, uno impetu aſſurgentes, Libertas, inquiunt, nobis eripitur? En quid eſt, quòd frangenda nobis capita Patriarcha minatur.*

En tibi veram Concilij Baſileenſis ideam! Quis habeat pro vero, & Oecumenico Concilio illud, cui eſſentia, & anima Concilij defuit, libertas videlicet dicendi; & quæ libertas dici poteſt illius Concilij, in quo omnia ſusque deque vertebant *hoſtes antiqui, capitales inimici, furioſi adverſarij, homines infenſi Eugenij Pontificis*? in quo *factiones & practicæ intercedebant gravitati, modeſtiæ & Spiritui Sancto contrariæ*? in quo *ad furorem quorumdam hoſtium Apoſtolicæ Sedis Decreta vulgabantur*? In quo *quaſi violenter, & cùm aliter non admitterentur ad Præſidentiam conſentire Legati cogebantur*? in quo *voces & deliberationes non erant liberæ*: in quo *Patres tyrannide æmulorum Eugenij agebantur*? in quo *ob privatas inimicitias Eugenio notam inurere conabantur*? in quo denique, qui pro Eugenio ac Pontificia dignitate ſtabant, non tantùm non audiebantur, verum etiam indignis modis, & quod vix feras in Ruſticorum, plebisque congreſſu; *carceribus, verberibus, rapinis*, multabantur, & Patres (ſi tamen hoc nomine appellare fas ſit tam inconditam turbam) *ambitionis corrupti peſte, potentium ſæcularium obſequijs deliniti, minis & terroribus adacti* omnia volvebant? hæ ſunt notæ veri & Sacroſancti Concilij? hi dicere poterant: *Viſum eſt nobis & Spiritui Sancto*? & Decreta ab hujusmodi hominibus tam indignè, contraque omnem rationem & exempla

anti-

antiquorum Conciliorum dictata Legem Eccleſiæ dabunt? An jure merito non poſſet Eugenius Baſileenſibus dicere, quod olim & in ſimili omnino cauſa Epheſinis Epiſcopis Leo primus dixit, cùm Decreta Synodi ſecundæ Epheſinæ damnavit: *Dum privata cauſa Religionis obtentu exercerentur; commiſſum eſt impietate paucorum, quod univerſam Eccleſiam vulneraret.* Imò tanto juſtior querela, quòd Epheſini Flavianum Epiſcopum, Baſileenſes verò Eugenium Summum Pontificem damnaverint; & illi centum viginti octo, Baſileenſes verò octo tantùm cùm Eugenium primò, hoc eſt Seſſione 2. & ſequentibus citarunt teſte Turrecremata. Et Eugenius epiſtola ad Concilium, cui initium: *Ad ſanctam Petri &c. &c. Erant,* inquit, *& numeri parvitate, & tot tantarumq; rerum mole peragendarum inſufficientes penitus & inhabiles ad verſutias & hæreticorum argumenta ſolvenda.* Et ſanè fuiſſe ignorantiſſimos præter alia argumenta, vel illud ſatis oſtendit, quod in litteris ad Imperij Electores Anno 1432. datis; *Imitamini,* inquiunt, *Carolum Magnum, qui Romæ Synodo congregata, ut adversùs Symmachum Papam accuſatores audiri deberent.* At imperante Carolo Magno non Symmachus, ſed Leo III. Pontificem agebat; & Symmachus objerat Anno Chriſti 514. hoc eſt, trecentis annis ante Caroli imperium: imò in cauſa tam Symmachi quàm Leonis à Patribus Concilij palàm conclamatum eſt: *primam Sedem non à Synodis, ſed à ſolo Deo judicari poſſe.* Poſſet rogo in re tam omnibus nota, & ubique terrarum decantata, qualis eſt hiſtoria Caroli & Leonis, major rerum Eccleſiaſticarum ignorantia cogitari? & an Turrecremata loco ſuprà laudato non meritò dixit: fuiſſe in Baſileenſi Concilio *homines parvi pretij, & nullius auctoritatis?* ſed tales oportuit eſſe, qui Pontificiam Dignitatem impugnarunt, ignorantes videlicet & crudeles,ut nec ſcirent veritatem, nec amarent. Pergit idem S. Pontifex dicere, quæ omnino Baſileenſibus aptari poſſunt, mutato tantùm nomine Flaviani in Eugenij, & Epiſcopi in Pontificem. Prima ergo labes Baſileenſis Concilij, quod non integri; ſed privatis odijs corrupti,& ex Principum arbitrio, qui Eugenium perſequebantur,ſententias non tam ſuas dicerent, quàm alienas recitarent.

Secundò. Utque in ſecundo & Latrocinali Concilio Epheſino, ſic in Baſileenſi, ipſi Patres errorem agnoverunt, confeſſi ſunt, ac etiam emendarunt, petitâ ab Eugenio veniâ, relictoque Baſileenſi

leenſi Conventu. Si ergo errârunt, nihil poteſt error veritati nocere; atqui erraſſe certum eſt, cùm ipſimet errorem fateantur, nec ulla major aut certior probatio, quàm confeſſio delinquentis. Audi Æneam Silvium, poſteà Pium II. teſtem ocularem, ac omnium, quæ Baſileæ fiebant, conſcium, quique illius acta diligentiſſimè ſcripſit, & multò ante Pontificatum, imò ante Sacerdotium, eorum quæ Baſileæ fecerat, ſcripſeratque, pœnitentem. Is ergo de ſe, de Cardinalibus, deque Juliano Legato Eugenij ſequentia narrat: *Invenimus Cardinales, qui Baſileam venerant, ob privatas inimicitias bono & ſancto viro notam inurere voluiſſe; qui tamen cuncti poſteà ad eum redierunt, & veniam errati petierunt* (Erraverant verò tantùm ante Seſſionem 25. ac Concilij diſſolutionem; nam poſt Seſſionem 25. ſeceſſerunt ad ſententiam, parteſq; Eugenij, relicta plebe Baſileenſium) *Fortè per id tempus Julianus ex Hungaria Viennam venit. Sæpe cum eo ſermonem miſcuimus: tuebamur nos antiquam ſententiam, ille novam defendebat* (quæ Pontifici favebat contra Concilij Baſil. Decreta) *extollebamus Generalis Concilij auctoritatem; ille Apoſtolicæ Sedis auctoritatem magnoperè collaudabat.... Tu* (inquiebat Julianus) *errantem olim ſectatus, cur modò non ſequeris recta monentem? Præſumpſi de me ipſo, dum eſſem Baſileæ, nimis; quamvis decepi, & credens prodeſſe nocui.... cæcus erravi, & in tenebris ambulavi; tandem reliqui eccleſiam malignantium; cognovi priorem errorem; adij Romam, & Eugenio, cui fueram rebellis* (ante Seſſionem 25. nam poſt illam Julianus rebellis non fuit, ſed maximè Eugenio, concilijque Translationi addictus) *ſubmiſi cervicem.... ego ad ovile redij, qui diu fueram extra caulam &c.* Hæc Julianus Cardinalis & Legatus Eugenij ac Præſes Concilij Baſileenſis de ſe ipſo. Pergit Pius: *Quibus conſideratis cecidit caligo ab oculis noſtris: recognovimus errorem noſtrum, venimus Romam, Baſileenſium dogma rejecimus, & reconciliati Eccleſiæ Romanæ illud Hieronymi diximus &c. &c. eramusq; adhuc poſtea Laici, quando ad obedientiam Eugenij redivimus.* Et iterum: *& quamquam Julianus Sancti Angeli, & Johannes S. Petri Cardinales ad Eugenium defeciſſent, quamquam pauciſſimi in fide Baſileenſi remanſiſſent, noluimus tamen credere.* Vides & Julianum & Pium ejurâſſe dogma Baſileenſium (hi verò duo omnem paginam in Concilio Baſileenſi faciebant) ac *pauciſſimos* in illa perſtitiſſe.

Cardinalis Panormitanus, quo nemo ardentius partes Eugenij egit; in Oratione, quam habuit in Feſto Pentecoſtes Felice V.

Antipapa Sacris operante: teſte Auguſtino Patritio capite 106. aſſeruit: *Papam eſſe majorem Concilio, neq́; rectè agi à Patribus, quòd nomen Pontificis nomini Concilij poſtponerent: ſed hanc prærogativam habere Papam in factis alienis: in factis autem proprijs ita Papam ſubeſſe Concilio, ut etiam pro quocumq́; peccato mortali notorio, Eccleſiam perturbante, poſſit à Concilio judicari. In alijs judicium omnino ad eum pertinere, ad quem etiam fidei definitiones ſpectarent, etiam præſente generali Concilio: Hæc Panormitani verba multorum animos offenderunt, putantes ea apertè contra Conſtantienſis Synodi doctrinam eſſe & in favorem Eugenij. Monitus ſuper his Panormitanus, coram Felice & Cardinalibus ſuis, ſe multis purgavit, oſtendens quæ & quanta feciſſet pro auctoritate & defenſione Sacri Concilij: ſe ea verba protuliſſe ardore ſermonis, & non ea intentione, quâ multi acceperant, neq́; ita eſſe interpretanda: acciperent bonam ejus mentem, qui ſemper auctoritati Concilij faviſſet, faveretq́; quoad viveret.* Hæc Panormitanus ambiguâ & artificioſâ oratione invidiam declinans Felicis, ejusque Cardinalium.

Nicolaus Cuſanus, quamvis fateatur (quæ nos quoque fatemur) *Pontificis poteſtatem ad ædificationem eſſe, non ad deſtructionem; nec in ejus poteſtate eſſe, ut citra neceſſitatem, aliasq́; honeſtas cauſas, quæ explicata reperiuntur per Petri Succeſſores, infringat; aut ſi infringat, & in hoc pertinaciter perſiſtat, ab eo recedi poſſe per Eccleſiam* (nec enim Eccleſia teneretur ei obedire, ſi Simoniam induceret, pacta & concordata aboleret, Beneficia Eccleſiaſtica indignis conferri mandaret; patrimonium Eccleſiæ alienaret) *ſeq́; indignum redderet Sacro Principatu.* Addit tamen in epiſtola ad Rodericum de Arevolo Archidiaconum de Trevino die 20. Maji Anno 1442. *Viſi ſunt illi obcæcatiſſimi viri* (Baſileenſes) *in ſpiritu furoris fuiſſe, & extra omnem ſenſum, quando ſupra Sacrum Principem Eccleſiæ* (Eugenium IV.) *neſcio qualem judiciariam poteſtatem ſibi vendicabant, & horrendum nefas attentaverunt in Sacrum Principem ſuum ſævientes, ſe ipſos ab eodem, & univerſa per orbem Eccleſia ſecantes. . . . . Quamvis Sacri Principis Eccleſiæ manus ad ædificationem extenſa nullâ obſervantiâ aut Regulâ Patrum etiam in Concilijs inhiberi, impediriq́; poſſint.* Quæ omnia apertè indicant, Pontificem eſſe Concilijs ſuperiorem.

Denique nemo luculentius Ludovico Cardinali Arelatenſi fatetur, optimos quosque Epiſcopos à dogmate Baſileenſium receſſiſſe, quo Concilia Pontifici præferebant: is in oratione quam con-

contra Panormitanum habuit, referente Ænea Silvio in actis Baſileenſibus usque ad 17. Calendas Junias, ita loquitur: *Opus DEI hac vice fuiſſe autumo, ut inferiores ad dicendum reciperentur. Revelavit enim ea nunc Parvulis DEUS, quæ Sapientibus abſcondit. Ubi nunc Concilium, ſi ſoli Epiſcopi & Cardinales vocem habuiſſent? Ubi nunc Conciliorum auctoritas? Ubi Reformatio? nempe omnia libidini Eugenij ac temeritati jam diu commiſſa fuiſſent, victorq; nefandiſſimi propoſiti ſui ille fuiſſet.* Hîc apertè fatetur Arelatenſis, & Epiſcopos & Cardinales aut numquam ejus ſententiæ fuiſſe, quæ Conciliorum auctoritatem Pontificiæ contra Eugenium præferebant; aut ſi qui eam ſententiam tenuiſſent, poſtea mutaſſe. Agnoverunt ergo falſam fuiſſe, & Baſileenſe Concilium erraſſe: jam enim alibi oſtendimus erraſſe Concilia, quoties contra Pontificis Romani ſententiam pronunciarunt.

Anno 1439. cùm omnes ferè Epiſcopi & Cardinales, qui Baſileam deſeruerant, acceſſerantque Concilium Florentinum, in publica Florentiæ Seſſione, & Sacro approbante Concilio Eugenius Bullam edidit, cui initium: *Moſes vir DEI.* In hac ita Patres cum Eugenio loquuntur: *Baſileenſes quibusdam Decretis; licèt per unam tantùm ex tribus Obedientijs Conſtantiæ Schiſmate tunc vigente editis inhærere ſe dicentes, tres propoſitiones, quas fidei veritates vocant, protulerunt, quarum tenor eſt: eſt veritas fidei &c. Quas propoſitiones juxta pravum Baſileenſium intellectum, velut Sacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrum, & ipſius Conſtantienſis Concilij ſenſui contrarium tamquam impias, ſcandaloſas; nec non in manifeſtam Eccleſiæ ſciſſuram, ac omnis Eccleſiaſtici Ordinis, & Chriſtiani Principatûs confuſionem cedentes, ipſo Sacro approbante Concilio damnamus, & reprobamus. Datum Florentiæ in Seſſione publica* (hoc eſt ſeſſione 26. ſeu ut alij ſexta, ut obſervat Spondanus ad Annum 1439.) *ſolenniter in Eccleſia S. Mariæ Anno Incarnationis 1439. pridie Nonas Septembris.* Recitat hanc Bullam Cochlæus hiſtor. Huſſitar. Horatius Juſtinian. in Actis Concilij Florent. p. 3. ejusque ſæpe meminerunt, refutantque Baſileenſes in actis editis. An poterant Patres, qui Baſileâ ad Concilium Florentinum ſeceſſerant; clariùs ſuam ſententiam revocare, inficiarique auctoritatem Concilij Conſtantienſis tempore quartæ & quintæ Seſſionum?

Neque dicas, in Concilio Florentino non damnari eas propoſitiones *quoad ſubſtantiam,* ſed tantùm *quoad qualitatem,* quòd dicerentur eſſe de fide.

 Re-

Reſpondeo enim, clarè loqui Patres de ipſa propoſitionum ſubſtantia: negant Concilium Conſtantienſe, cum quarta & quinta Seſſio celebrata eſt, fuiſſe Oecumenicum, & tamen hoc præcipuum fundamentum eſt, & millies à Baſileenſibus repetitum, quo auctoritatem Concilij probare nituntur. Synodus Florentina clarè dicit, propoſitiones Baſileenſes repugnare Sacris litteris, Sanctiſque Patribus & Concilio Conſtantienſi; atqui Sacræ litteræ, Sancti Patres & Concilium Conſtantienſe, ſi quando de hac re loquuntur, non tantùm dicunt, *non eſſe de fide, quòd Concilium ſit ſupra Papam*; ſed abſolutè dicunt, Papam eſſe ſupra Concilium, non poſſe judicari à Concilio, nullum Concilium valere niſi à Papa confirmatum; errare Concilia poſſe, ſi abſit Papæ conſenſus: Schiſmatis tantùm tempore Papam Concilio ſubjacere: ergo Concilium Florentinum, cùm dicit, Propoſitiones Baſileenſes Sacris litteris, Sanctiſque Patribus adverſari, omnino eas damnat quoad ſubſtantiam, hoc eſt, quatenus dicunt, etiam extra tempus Schiſmatis Concilij auctoritatem prævalere auctoritati Pontificiæ. *Et ſciſſura Eccleſiæ* ex eo provenit, quòd Concilium ſibi poteſtatem arroget Pontificem judicandi, puniendi, & deponendi, ſive hæc poteſtas ſit de Fide, ſive non ſit de Fide.

In Propoſitionibus quoque Pacis inter Baſileenſes & Amadeum ex una, & Nicolaum V. ex altera parte, à Rege Chriſtianiſſimo & Electoribus Imperij propoſitis, quæ extant Tomo XIII. Conciliorum Labbeanæ editionis pagina 1330. hæc habentur: *Omnia hinc inde conſcripta, ſtatuta, facta, promulgata, abroganda eſſe, etiamſi univerſalem Eccleſiam, & Auctoritatem Conciliorum concernant quovis modo.* Fruſtra ergo Decreta Concilij Baſileenſis allegantur, utpote abrogata, perinde ac ſi numquam edita fuiſſent. Patet etiam Gallos, Germanoſque, qui Concilium Baſileenſe tam ardenter complexi fuerant, ſententiam mutaſſe, ac deleta voluiſſe, quæ aliàs tam enixè venerati fuerant.

Sed rogabit aliquis, quæ cauſa fuerit, ut Carolus VII. Galliæ Rex, & Sigismundus Romanorum Imperator tam ardenter Baſileenſi Conventui olim adhæſerint?

Reſpondeo, Sigismundum unicè optaſſe Bohemorum converſionem, quorum armis, excurſionibus, & à Sigismundo defectione is maximè angebatur, ſperabatque bellum ceſſaturum, ſi hære-

hæreſis ceſſaſſet: hinc ægerrimè ferebat Concilium, quòd in Germania convertendis Bohemis laborabat, aut transferri aut diſſipari, nec Græcorum, Armenorum, Æthiopumque converſionem (quam Eugenius totis viribus moliebatur) curabat; quippe longinqua & externa, nec ſibi commoda; & vidimus præterito ſæculo ob ſimilem ferè cauſam indigniſſimè tuliſſe Carolum V. Imperatorem, Concilium Tridentinum Bononiam translatum eſſe, quippe impediri illo Germanorum ſuorum converſionem credebat, & bella perpetuari: ſed ſpes & Sigismundum & Carolum fefellit, quippe nec Germani à Tridentino, nec Bohemi à Baſileenſi reduci potuere: atque 18. annorum labore, quo bis Troia expugnari poterat, nil factum Baſileæ memoriâ dignum, præter pauculas Conſtitutiones, quæ vix aliquorum menſium curas occuparent, reliquum tempus ſeditionibus ac civilibus bellis datum, infinito Eccleſiæ, Religionis, ac animarum damno. Carolum VII. Galliæ Regem Eugenio aliquamdiu infenſum reddebant, *tum* ſanguinis conjunctio cum Amadeo, poſteà Antipapa; *tùm* quòd Eugenius nollet, ut Baſileenſes ſtatuerant, Avenione Concilium indicere: *tùm* quòd Cardinalis Vitelleſcus cum copijs in Regnum Neapolitanum miſſus, opem contra Alphonſum Arragonium, Renato Andegavenſi laturus; Provincias & Civitates, non Renato, ſed Apoſtolicæ Sedis nomine reciperet. Taceo, quæ Gobellinus, aut potiùs Æneas Silvius narrat lib. 7. Commentariorum; Carolum à Felice Antipapa triginta millia aureorum petiviſſe, quæ cùm non impetrâſſet, relicto Felice Conſanguineo ad Eugenium defeciſſe; ſed Spondanus (*a*) meritò negat tam indignum ac ſordidum facinus de Chriſtianiſſimo Rege credi poſſe. Sed utcumque res ſe habeat, certum eſt Carolum facti pœnituiſſe, agnito tamquam legitimo Pontifice Eugenio; Schiſmate ſuâ potiſſimum curâ ſublato; & Pontificis ſupra Concilium auctoritate palàm aſſerta. Anno enim M.CCCC.XLI. Carolus Rex tandem veritatem, impiaſque artes Baſileenſium edoctus, inſignem Legationem ad Eugenium adornavit, cujus Princeps Epiſcopus Meldenſis; iſque decima ſexta Decembris in ſacro & publico Purpuratorum Senatu, ſedente adhuc Florentiæ Concilio, quippe poſt Seſſionem 29. ita locutus eſt: *Nimio fervore reſiſtendi ad hanc vaſaniam Baſileenſes devene-*

 runt,

(*a*) Spondan. ad Annum 1440. n. 9.

runt, quòd ſupremam poteſtatem in uno Suppoſito conſiſtere negant, ſed eam in multitudine, qua citò in diverſa ſcinditur, collocant; & ſic pulcherrimam Eccleſiæ Monarchiam, quæ Chriſtianos hucusq; tenuit in unitate fidei, in uno ritu Sacramentorum, in una obſervantia Mandatorum, in iiſdem ceremonijs divini cultûs, atq; pacem & tranquillitatem aſſeruit, nunc abolere contendunt nobiliſſimam politiam, ad Democratiam, vel Ariſtocratiam redigere molientes . . . . . & hoc animadvertens præfatus Chriſtianiſſimus Rex Franciæ de conſulto Prælatorum & aliorum multorum Sapientum Regni ſui, videtur ſibi, quòd nullum eſt aptius remedium ad hoc ſchiſma tollendum, quàm diſperdere duas extremitates, ad quod faciendum neceſſarium eſt Concilium Generale. Porrò Concilium Baſileenſe unam extremitatem nimis exercuit, quam veritatem de ſuprema poteſtate in uno extinguere pertentavit. Concilium autem Florentinum hanc veritatem bene quidem lucidavit, ut patet in Decreto Græcorum, ſed pro regulando uſum hujus poteſtatis nihil edidit &c. (a) Poterant Galli Pontificis Auctoritatem Concilio ſuperiorem altiùs profiteri? Concilij tamen in Gallia celebrandi novam Indictionem Eugenius improbavit, ratus ſufficere Florentinum, quod ſequenti Anno 1442. Romam tranſtulit. Verum ergo eſt, quod probandum ſuſcepimus; reſipuiſſe Patres Baſileenſes; qui alicujus pretij erant; nihil ergo ea Decreta contra nos faciunt, quæ ipſi Patres Baſileenſes improbarunt, & velut falſa & injuſta correxerunt: & falſa ac injuſta fuiſſe quo Argumento fortiùs probes, quàm eorum teſtimonio, qui illa condiderunt?

Tertiò. Certum & indubitatum eſt, Concilium Baſileenſe ſaltem poſt Seſſionem 25. cùm videlicet Eugenium citarunt, judicarunt, exauctorarunt, & alium Pontificem elegerunt; cumque ſuperioritatem Concilij tamquam articulum fidei definiverunt; non fuiſſe Oecumenicum, nec legitimum, ejusque Decreta penitus invalida; quippe paucis exceptis, totus ferè orbis Eugenium pro legitimo Pontifice habuit, reſpuitque Felicem; & ideo Sancti Viri ac præſtantiſſimi illius Ævi Scriptores (videlicet S. Antoninus, B. Johannes Capiſtranus, Beatus Albergatus, Pius II. Joannes Turrecremata, ipſiq; Galli perorante Epiſcopo Meldenſi) Schismaticum, Sathanicum, Dæmoniacum, Serpentinum, Væſanum, viribus caſſum, Spiritu Sancto deſtitutum; furioſum; ac denique Sanctorum Patrum doctrinæ & exemplis contrarium appellarunt, ut

(a) Habetur hæc oratio apud Raynald. ad Annum 1441. n. 10.

ut oſtendimus in Gallia Vindicata (*a*) & ipſe Alexander Natalis confitetur: alioquin totus ferè Orbis Catholicus, ipſique Galli hæretici dicendi erunt, qui aut Pontificem Concilio præponunt; aut ſaltem negant hæreticos eſſe, qui hanc ſententiam profitentur. Certum igitur eſt teſtimonio totius Catholicæ Eccleſiæ, invalida fuiſſe Concilij Baſileenſis Decreta, poſt vigeſimam quintam Seſſionem edita; atqui ex hoc ſequitur, fuiſſe etiam invalida, quæ contra Pontificem ante Seſſionem 25. edita ſunt. Quæro enim, cur valida dici debeant, quæ ante vigeſimam quintam Seſſionem? quia à pluribus Patribus edita? atqui in 2. & 3. Seſſione erant tantùm 7. vel 8. Antiſtites; cùm è contra 300. Patres & Prælati 39. adfuerint, quo tempore Eugenius depoſitus eſt teſte Thoma de Corſellis Theologo Pariſienſi, ac teſte oculato in Conventu Bituricenſi. Idemque Spondanus, alijque ejus ævi Scriptores teſtantur. Et Auguſtinus Patritius in Actis Concilij Baſileenſis fatetur: *Italos & Hiſpanos, qui nolebant in Depoſitionem Eugenij conſentire, non feciſſe mediam partem Concilij, & quoad Prælatos non fuiſſe majori numero; reſpectu verò totius Concilij vix fuiſſe quartam partem Concilij.* Ita Patritius *c. 73.* Non ergo dici poteſt, Decreta priorum Seſſionum fuiſſe ſancita à majori Patrum & Concilij parte; non verò Decreta poſteriorum Seſſionum. An quia in prioribus Seſſionibus viri doctiores & rerum Eccleſiaſticarum peritiores? At teſte Eugenio in litteris ad Regem Sigiſmundum, quæ habetur in Appendice ad Concilium Baſileenſe: *Erant propter numeri parvitatem, tot tantarumq; rerum peragendarum mole inſufficientes penitùs & inhabiles.* Ipſique Baſileenſes in Epiſtola Synodali ad univerſos Chriſti Fideles Anno 1440. Sexto idus Novembris, cui initium: *Grande periculum* fatentur: *Tempore prima diſſolutionis fuiſſe paucos Prælatos, neq; medietatem numeri omnium Suppoſitorum in Concilio habitam eſſe, quæ præmiſſis actibus interfuit.*

Et deinde quis neſcit in Concilijs, inque ſententijs ferendis rationem haberi majoris numeri, non verò majoris doctrinæ & pietatis, alioquin nihil definiri poſſet, nullus finis diſcordiarum eſſet, cùm nemo non majorem doctrinam, & pietatem afferat ſuæ factioni; & ſæpe Spiritus Sanctus (qui ſolus Concilium regit, ne in rebus fidei erret, juxta illud: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis*) abſcon-

(*a*) Diſſert. 3. §. 6. n. 1.

ſcondat ſapientibus, quæ revelat parvulis. An quia in primis Seſſionibus res maturius & diligentius examinatæ? At non minus in poſtremis Seſſionibus, imò magis; nam ut Arelatenſis Cardinalis apud Æneam Silvium loquitur in Actibus Baſileenſium Anno 1439: *Res jam duobus menſibus eſt cœpta agitari: primò in Schola Theologorum latè, difuſéq; diſputata fuerunt concluſiones* (quibus aſſerebatur Superioritatem Concilij eſſe articulum fidei) *poſteà Moguntiam & in alias Orbis partes transmiſſa: exin vocati in Capitulum majoris Eccleſia Patres viginti circiter & centum numero. Rurſusq; in Deputationibus omnes dixiſſe, qua volebant. In ea verò Deputatione, ubi Panormitanus fuerat, triduò rem agitatam. Poſteà duodecim viros concordáſſe. Poſtea in Congregatione Generali concluſiſſe.* Quid amplius velis? An quia in primis Seſſionibus vota liberè dicebantur, non verò in ultimis? Imò ne in primis quidem, ut numero primo oſtendimus. An quia in primis Seſſionibus ſoli Epiſcopi, non verò minores Clerici ſuffragium ferebant? At etiam in primis Seſſionibus & ex Decreto Concilij præter Epiſcopos Clerici Doctores, & graduati admiſſi ſunt exemplo Lateranenſis, & Conſtantienſis Conciliorum. Fatetur id Arelatenſis Cardinalis apud Æneam Silvium loco, quem exſcribit Bzovius ad annum 1439. *Sed ajunt, quia non debent inferiores judicare, & quia non licet nobis cum minori Epiſcoporum parte aliquid agere; quamvis Concilij major pars ſimus. Quodſi verum eſſet, plurima ex veſtris decretis ruerent; illud præſertim quod de Provincialibus, & Epiſcopalibus ſynodis promulgatum eſt, quod cùm non placeret Prælatis, Cardinalis S. Angeli vix quinq; Aſſociatis Epiſcopis cum Majori parte inferiorum concluſit, licèt Epiſcopi admodum multi obſtarent. Id ergo quod iſti ajunt, nihil aliud eſt, quàm funditus hoc Concilium evertere.*

Et deniquè ſi ideò poſteriores ſeſſiones rejiciendæ ſunt, quia in illis ſuperioritas Concilij tamquam Articulus fidei, contra communem Eccleſiæ ſenſum, definitus eſt; idem dicendum erit de primis Seſſionibus, ubi Baſileenſes æquè ſuam ſententiam pertinere ad fidem voluêre: Hanc mentem Baſileenſium fuiſſe, ipſi Baſileenſes ſæpius profeſſi ſunt: nam in reſponſione ſynodali Oratoribus Principum data Anno 1439. cui initium: *Audiat veſtra Charitas;* ſic loquuntur: *Dum prima hujus ſynodi diſſolutio fuerat perpetrata, reſponſum extitit Oratoribus ipſius Summi Pontificis in reſponſione ſynodali, in qua 7. Cardinales aderant, & Legatus Apoſtolicus præſidebat: hic articulus*

tulus fidem concernit, qui ſine interitu ſalutis negligi non poteſt: malumus mori, quàm tanto errori per ignaviam cedere. Hæc verba ibidem dicta fuerunt, quæ nunc multò magis dicenda veniunt. Idem repetunt in alia ſynodali, cui initium: *Rem graviſſimam.*

Quartò. Quæro an primis Seſſionibus decreta pro Concilij ſuperioritate pertineant ad dogmata fidei, an verò ad Reformationem tantùm, & Diſciplinam? ſi primùm; certum eſt Baſileenſes erràſſe, cùm Eccleſia eos nunquam pro articulis fidei receperit, imò paucis Gallis exceptis, contrarium credat, & publicè doceat. Si verò ad Reformationem tantùm & diſciplinam; certum eſt *primò*, deformari illis Eccleſiam, deſtruique diſciplinam, cùm ſchiſmati certiſſimam viam aperiat (ut in ipſo Baſileenſi Concilio experientia docuit) quo nullum gravius malum poteſt Diſciplinæ accidere, nam ut optimè obſervavit Archiepiſcopus Coloſſenſis, Orator Eugenij in oratione ad Patres Concilij habita, *ex ſchiſmate neceſſariò oriuntur diſcordia, contentiones, rixæ, ſeditiones, bella, ac tandem hæreſis;* exempla ſunt in ſchiſmate Photij, Clementis VII. ac etiam Baſileenſi. Quî ergo pertinent ad diſciplinam, aut recipi debent tanquam diſciplinæ proficua, quæ potius diſciplinam penitus delent? *Secundò.* Exemplo Gallorum patuit, Decreta Baſileenſium ad Reformationem ſpectantia nullo modo neceſſitatem fidelibus imponere ea obſervandi. Galli enim (ut narrat Spondanus (*a*) cùm agit de Conventu Bituricenſi, conditaque in illo Pragmatica ſanctione) *tanta libertate, in recipiendis, rejiciendis, truncandis, ampliandis Baſileenſium placitis uſi ſunt; ut patentiſſimè ſe etiam judices conſtituerint Concilij Generalis. Si quid verò Concilij Baſileenſis recepit, non ut ab ejus auctoritate obligatoria (qualis omninò debuiſſet eſſe, ſi verè ejus Decreta tanquam Oecumenicæ ſynodi agnoviſſet) recepit, ſed velut à proponente, quæ utilia ſunt, ita ut libitum eſſet, quæ vellet recipere, quæ nollet rejicere: uti & fecit tam in hac re, quàm nonnullis alijs auctoritate Regia & propria.* Si ergo Decreta Baſileenſium Reformationem & Diſciplinam ſpectantia Regem Galliæ non obligabant, idque Galliæ Epiſcopi in Conventu Bituricenſi profeſſi ſunt; quomodo obligabant Pontificem? & ſi ad Galliæ Regem, tamquam ſupremum Galliæ Principem pertinebat judicare, quænam Concilij Baſileenſis Decreta etiam prioribus ſeſſionibus edita Galliæ

(*a*) Ad An. 1438. n. 22.

convenirent, aut non convenirent, & iſta rejicere; quanto magis id quoque pertinuit ad Pontificem Romanum ſupremum Eccleſiæ Principem, & cui non minor, ſed multo major cura Eccleſiæ Gallicanæ, majorque etiam de Concilio Oecumenico ejusque Decretis judicandi poteſtas, quàm Galliæ Regi? & ſi Regi licuit Decreta Baſileenſia moderari, reſtringere, certisque conditionibus limitare; quanto magis id Pontifici licuit? ut videlicet auctoritatem Concilij in Pontificem Romanum reſtringeret ad caſus ſchiſmatis, Pontificis dubij, aut hæretici, & obligationem tantùm directivam non coërcitivam? niſi fortè dicant, majorem eſſe Gallici Regis in Concilium Oecumenicum, quàm Pontificis Romani poteſtatem; & quod huic non licuit, Regi licere.

Quintò. Certum eſt, & in hoc paſſim opere, Galliaque Vindicatâ invictè à nobis probatum fuit, Decreta Conciliorum à Pontifice Romano non confirmata, multoque magis improbata, nihil momenti habere, & eſſe invalida; at Eugenius non confirmavit, imò improbavit, quæ Concilium Baſileenſe de poteſtate coactiva Concilij adverſus Pontificem definivit. Probatur id *primò* Teſtimonio Cardinalis de Turrecremata. l. 11. Summæ de Eccleſia cap. 100. qui refert Florentiæ in publica diſputatione, defendente ipſo Turrecremata, ac Juliano Cardinali impugnante, & Concilij auctoritatem Bullis ipſius Eugenij aſſerente; Eugenium palàm dixiſſe: *Nos quidem progreſſum Concilij approbavimus, volentes, ut procederet, ſicut inceperat, non tamen approbavimus ejus Decreta.* Subjungitq; Turrecremata: *Et hoc quidem ſapientiſſimè fecit, quis enim niſi imprudentiſſimus Princeps approbâſſet Decreta, quæ nunquam vidiſſet, & quæ priùs non examinâſſet? & licèt Baſileenſes cum maximo ſtudio repetitis vicibus ſupplicaverint per Oratores ſuos, ut Dominus Eugenius eorum Decreta approbaret, & confirmaret, nunquam tamen talem approbationem, & confirmationem dare voluit.* Ubi nota, aliud eſſe approbari aliquod Concilium tamquam legitimum, & Oecumenicum; aliud approbari omnia Concilij Decreta, ſicut non ſequitur ex eo, quòd aliquis Princeps legitimus ſit, atque ab omnibus pro tali habeatur; omnia quoque ejusdem Principis acta, & Decreta valida, & juſta eſſe; poteſt enim transgredi limites ſuæ poteſtatis, & habemus exempla ſynodi Conſtantinopolitanæ I. & Chalcedonenſis, quæ licèt legitimæ, & Oecumenicæ fuerint, nihilominus in prima canon ſecundus;

dus; in ſecunda Decreta Actionis 5. & 15. à ſummo Pontifice rejecta ſunt, ut oſtendimus in hoc Regali Sacerdotio f. 353. & 356. & 359. & in Gallia Vindicata f. 10. Diff. 3. & optimè de hac re ſcripſit S. Gelaſius Papa Tomo de Anathematis vinculo, qui habetur Tomo 2. Concilior. *Ne dicant, quod ſi ſynodus Chalcedonenſis admittitur, omnia conſtare debeant, quæ videntur illic eſſe deprompta; aut enim ex toto eam admitti oportere, aut ſi ex parte repudialis eſt, firmam ex toto conſtare non poſſe. Cognoſcant igitur illud ſecundum ſcripturas ſanctas, traditionemq; Majorum, ſecundum Canones, Regulaſq; Eccleſiæ, pro fide communi, & veritate Catholica, pro qua hanc fieri ſedes Apoſtolica delegavit, factamq; firmavit; à tota Eccleſia indubitanter admitti: alia autem quæ per incompetentem præſumptionem illic prolata ſunt, quæ Sancta ſedes Apoſtolica gerenda nullatenus delegavit, mox à Vicarijs Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum eſt, quæ ſedes Apoſtolica etiam petente Martiano Principe nullatenus approbavit. Num quidnam in ipſorum Hæreticorum libris non multa poſita leguntur, quæ ad veritatem pertinent? num ideo veritas refutanda eſt, quia illorum libri, ubi pravitas eſt, refutantur?* Et Pelagius II. aut potiùs S. Gregorius tunc Pelagij Secretarius in epiſtola ad Eccleſiam Aquileenſem, & Epiſcopos Iſtriæ: cùm iſti objicerent: *Neq; iota unum aut apicem poſſumus violare eorum, quæ à ſynodo Chalcedonenſi ſunt rectè, & inviolabiliter definita.* Reſpondet: *Longè aliud eſt: non poſſe commoveri ea, quæ decreta ſunt, & non poſſe commoveri ea, quæ rectè ab ea, & inculpabiliter definita ſunt; ſciebant enim viri doctiſſimi, ea quæ illic geſta fuerant, de cauſis ſpecialibus à Prædeceſſore noſtro Leone recepta omninò non fuiſſe; & idcirco illico ſubjungunt, ita ſapiamus ſemper, ſicut ſapit Apoſtolica Romanorum ſedis Eccleſia.* Ita B. Gregorius.

Si ergo ne ipſius quidem Chalcedonenſis Concilij, quamvis legitimi, quamvis Oecumenici, ac totius Orbis veneratione ſuſcepti; omnia Decreta valuêre, ſed illa tantùm, quæ edita ſunt in fidei cauſa, quæque ſedes Apoſtolica confirmavit; quanto magis id dici debet de Concilio Baſileenſi, non valuiſſe nec legitima fuiſſe ea Decreta, quæ Romanus Pontifex non confirmavit, imò improbavit; quæque omninò non pertinebant ad finem, & cauſas, ob quas Concilium convocatum fuerat, ut enim ex Bulla Indictionis patet, cauſa convocandi Concilij fuerat converſio Bohemorum, unio Eccleſiæ Græcæ cum Latina; concordia Religionis, morumque Reformatio, non verò depreſſio Pontificiæ aucto-

 ritatis.

ritatis, & legitimi Pontificis, ac innocentis indigniſſima Depoſitio, ac ſchiſmatis introductio, quò videlicet ſpectabant ſeditioſa illa dogmata de ſuperioritate Concilij, & quibus id actum eſt, ut omnia provenirent finibus, ob quos Concilium indictum fuerat; penitus contraria. Non ergo ſequitur, ut ſi Concilium Baſileenſe tanquam legitimum à Pontifice habitum fuerit, etiam omnia illius Decreta ab Eugenio non confirmata, imò improbata, ac omninò ſcopo repugnantia, ob quem Concilium convocatum fuerat, ſint etiam pro legitimis validiſque habenda. *Secundò.* Eugenius in Diplomate *dudum* Anno 1433. quo Concilium Baſileenſe reſtaurat, revocatque Bullas Diſſolutionis, adjungit hanc conditionem; *ita tamen ut omnia, & ſingula contra auctoritatem noſtram facta, & geſta per dictum Concilium priùs omninò tollantur, & in priſtinum ſtatum reducantur.* Vides Eugenium non tantùm non approbare, quæ Concilium fecerat contra Pontificiam auctoritatem, verùm etiam abolita & revocata velle, nec aliter Concilio aſſentiri, aut factam nuper à ſe Concilij diſſolutionem revocare. *Tertiò.* Cardinalis Arelatenſis in oratione pro 8. fidei Concluſionibus contra Pontificiam auctoritatem apud Æneam Silvium ita Patres alloquitur: (*a*) *Cumq; Oratores Eugeniani ubiq; novam doctrinam prædicent; Romanum Pontificem ſupra univerſalem Eccleſiam extollentes.* Et iterum: *Prædicant ubiq; terrarum hæreſes Eugeniani, nec ipſis aliquis dicit ut ſuperſedeant &c.* Et in eodem Conventu Panormitanus: *Quoniam notorium eſt, primis duabus Concluſionibus Eugenium conſtantiſſimè contraire, ea propter rogare ſe iterum atq; iterum, ne ſeſſio fieret.* Illæ verò duæ Concluſiones erant de Superioritate Concilij. *Quartò.* Ipſe Eugenius in Concilio Florentino, inque publica ſeſſione Anno 1439. pridie Nonas Septembr. *Ipſas propoſitiones ſuperius deſcriptas juxta pravum Baſileenſium intellectum velut Sacroſanctæ Scripturæ, & Sanctorum Patrum, atq; ipſius Conſtantienſis Concilij ſenſui contrarium, tanquam impias, ſcandaloſas, in manifeſtam Eccleſiæ ſciſſuram, & Eccleſiaſtici Ordinis confuſionem tendentes, ipſo ſancto approbante Concilio damnamus, improbamus. &c.* *Quintò.* Cardinalis Turrecremata l. 11. de Eccleſia: *Licèt Baſileenſes cum maximo ſtudio repetitis vicibus ſupplicaverint per Oratores, ut Dominus Eugenius eorum Decreta approbaret, & confirmaret, nunquam tamen talem approbationem, & confirmationem habere ab eo potuerunt.* *Sextò.* Idem Turrecremata

(*a*) Æneas Silv. de Actibus Baſileenſ. Anno 1439. v. Bzovium f. 53.

mata in Reſponſione ad Baſileenſes in Concilio Florentino: *Præſidentes omnes non conſenſerunt, imò contradixerunt, & proteſtati ſunt omni meliori modo, quo potuerunt* (Decretis vid. Seſſion. 18. de ſuperioritate Concilij) *Licèt aliqui eorum non ut Præſidentes, ſed ut privatæ Perſonæ, & quaſi violenter, cùm aliter non admitterentur ad Præſidentiam, in revocationem illam conſenſerunt.* *Septimò.* Legati Eugenij quamvis Seſſion. 17. admiſſi fuiſſent *nomine, vice, & loco Eugenij*; ubi tamen eò deventum eſt, ut eos oporteret ſubſcribere, ac jurare in Decreta Pontificiæ auctoritati adverſa; habent acta Baſileenſia typis edita; illos *nomine tantùm proprio, & tanquam privatas Perſonas ſubſcripſiſſe, ac juráſſe.* Advenerant, receptique erant *nomine & vice Eugenij*; cur ergò non ſubſcribunt, jurantque nomine Eugenij, ſi Eugenius ea Decreta approbaverat? id planè evidentiſſimo argumento eſt, non probâſſe Eugenium, alioquin nihil cauſæ erat, ut qui Legati Eugenij erant, & hujus nomine recepti, non etiam hujus nomine ſubſcriberent. *Octavò.* Idem Eugenius IV. cùm à Friderico Rege Romanorum & Electoribus Imperij urgeretur ad Decreta Baſileenſis Concilij confirmanda, & hanc eſſe unicam, ac neceſſariam viam ſchiſmati finiendo; ita Legatis ſuis in Germaniam Anno 1445. Undecimo Calendas Auguſti Romæ reſcripſit: *Cùm Romanorum Imperator, & S. R. Imperij Electores per ſuos Nuntios nobis nuper expoſuerint, ad ſubortum ſchiſma extinguendum maximè convenire, ut Auctoritas Generalium Conciliorum manuteneatur, & conſervetur. . . . . Nos ipſorum Regum & Electorum ſupplicationibus inclinati ad imitationem SS. Patrum, & Prædeceſſorum noſtrorum, ſicut illi Generalia Concilia venerari conſueverunt; ſic Generalia Concilia Conſtantienſe, & Baſileenſe ab ejus initio uſq; ad tranſlationem per nos factam (abſq; tamen præjudicio Juris, Dignitatis, & præeminentiæ Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, ac Poteſtatis ſibi, & in eâdem canonicè ſedentibus conceſſæ) cum omni reverentia & devotione ſuſcipimus, amplectimur, & veneramur.* Vides hîc iterum confirmari ab Eugenio Baſileenſis Concilij Decreta, ijs exceptis, quæ *juri, poteſtati ac præeminentiæ ſedis Apoſtolicæ* repugnant. Quæ verò magis repugnant, quàm quæ Pontificem Concilio ſubmittunt, & à Concilio judicari, puniri, deprimique poſſe dicunt? maximè ob cauſas tam leves, imò tam iniquas, quàm illæ erant, ob quas depoſitus in Concilio Baſileenſi fuit; hoc eſt, ob tranſlationem Concilij in locum Græcis commodiorem, ſine qua uniri Eccleſiæ non poterant, ut

poſtea eventus docuit. Patet ex his omnibus, nullius auctoritatis eſſe Decreta Concilij Baſileenſis, quæ nobis opponuntur.

IV. *Objicies 1.* Anno 1446. Cùm Germanorum Legati Romam ad Eugenium veniſſent ſchiſmatis finiendi gratiâ; inter quatuor conditiones Eugenio propoſitas Ænea Silvio perorante Friderici Imperatoris Legato; hæc ſecundo loco fuit: *Ut profeſſio poteſtatis, Auctoritatis, & praeminentiæ Generalium Conciliorum per Oratores Eugenij facta; ipſius litteris approbaretur.* Subditque Gobellinus Silvij *Orationem cum à Papa, tum à Cardinalibus mirum in modum laudatam eſſe, Eugenium verò rem Cardinalibus tractandam commiſiſſe, & omnia quæ petita eſſent, approbâſſe, atq; litteras ſuper his decreviſſe. Ita Gobellinus in Comment. Pij II. l. 2. Cochl: hiſtor: Huſſit: l. 9. & ex iſtis Spondan: ad Annum 1446. n. 8. & 9.*

℟. Germanorum Legati non de alia Conciliorum præeminentia loquuntur, quàm illâ, *quæ ab Oratoribus Eugenij aſſerta, & laudata fuerat*: At ut vidimus, illi non aliam admiſerunt, quàm quæ, & quatenus non præjudicaret *poteſtati, auctoritati* & præeminentiæ Pontificiæ, ut vidimus numero 8. & nos ipſi fatemur poſſe, ac debere Concilia Orbi Catholico leges ad mores, & fidem ſpectantes præſcribere, quæ etiam Pontificem obligent, & quas obſervare teneatur: hæc eſt præeminentia Conciliorum, quam Eugenius agnovit, & nos cum ipſo, ut alibi oſtenſum. Aliam verò Concilij ſuperioritatem, quoad vim coactivam nunquam Eugenius admiſit, ut ex dictis patet, ac ex ipſis Eugenij litteris, quas Germaniæ Legatis traditas ab Eugenio fuiſſe Gobellinus narrat. Datæ ſunt Anno 1447. 4. Idus Febr: & incipiunt: *Inter cætera deſideria.* & habentur in Bullario Eugenij IV. conſtitutione 29. In ijs Eugenius pacis cauſâ multa concedit Germanis circa Beneficia Eccleſiaſtica, juriſdictionem Principatuum, & Diœceſeon, Annatas, ſervitia, reſtitutionem, & abſolutionem eorum, qui jam Eugenio adhæſerant, aut deinceps intra ſex menſes adhæſuri erant. De Auctoritate verò Conciliorum, multoque minus de confirmatione Decretorũ Baſileenſium ne verbum quidem, ut proinde ex hoc ultimo Eugenij Diplomate nihil prorsùs in favorem Baſileenſium colligi poſſit; & cùm Gobellinus dicit: *Eugenium omnia quæ petita eſſent approbâſſe, atq; litteras ſuper his decreviſſe*, intelligi omninò debeat de ſola Beneficiorum conceſſione, impunitate & amnyſtia præterito-

rum,

rum, cùm *littera Eugenij de his* ſolùm loquantur nullâ, Conciliorum mentione. Etſi Germani pacem nolebant, niſi Eugenius hanc Concilij ſuperioritatem & Decreta Baſileenſia, quibus illa aſſerebatur, *ſuis litteris confirmaret*, idque Eugenius promiſerat; cur rogo paſſi ſunt hunc articulum omitti? & cur omiſſus, niſi quia nec petitus, nec promiſſus eſt?

Obijcies 2. Decretum Concilij Lauſanenſis, in quo Nicolao V. Eugenij ſucceſſori Patres obedientiam promittunt, abdicato Antipapa Amadæo, idque *quia, inquiunt, fida relatione* (a) *comperimus eamdem credere, & tenere veritatem* pro conſervanda Sanctorum Conciliorum auctoritate in Synodo Conſtantienſi definitam, ac in ſacro Concilio Baſileenſi renovatam, nec Nicolaus reclamavit.

℞. Nicolaus V. inhærens Eugenij veſtigijs nihil aliud in celebri ſuo unionis Diplomate confirmavit, quàm ſolam præteritorum Amnyſtiam, & Beneficiorum poſſeſſionem, aut collationem à Baſileenſibus factam, nullâ mentione ſuperioritatis Conciliorum; quomodo ergo confirmavit, cujus ne mentionem quidem facit?

At Lauſanenſes Patres dicunt Nicolaum hujus Sententiæ fuiſſe.

℞. Lauſanenſes aliorum tantùm narrata referre; at quis neſcit vaniſſimos eſſe, & fallaciſſimos rumores: & prudentiſſimè Nicolaus diſſimulavit, permiſitque hæc de ſe dici, ut ſchiſma tolleretur, quis verò neſcit multa, & minora mala permitti poſſe ad majus malum evitandum? An verò licent mala, quia permittuntur? nec tunc tempus erat diſputandi de poteſtate Pontificis, ſed potiùs curandi, ut ſchiſma tolleretur, reliquis minus neceſſarijs in aliud & pacatius tempus reſervatis; nec ſilentium pro confeſſione habetur, quando aliquis nec loqui poteſt, nec debet.

Objicitur 3. Multæ Univerſitates Baſileenſe dogma tunc temporis amplexæ ſunt, ut Pariſienſis, Viennenſis, Herfordienſis, Colonienſis, Cracovienſis, Lovanienſis, quarum meminit Auguſtinus Patritius in hiſtoria Concilij Baſileenſis.

℞. Non hîc quæro, quid Academiæ ſenſerint, ſed cujus auctoritatis Concilium Baſileenſe, ejuſque Decreta ſint. Quot non dico Academiæ, ſed Provinciæ, ſynodique Provinciales conſpirarunt pro ſententia Cypriani, & Anabaptiſmo Hæreticorum? & tamen

(a) Habetur apud Raynald. ad Annum 1449.

tamen errârunt, quia Stephani Pontificis Romani Decreto acquieſcere noluerunt? *non enim claves Regni cœlorum*, & poteſtas Eccleſiam paſcendi Academijs, ſed Petro data eſt, ejusque ſucceſſoribus, ſicut poteſtas mundum illuminandi non multis ſtellis data eſt, ſed uni ſoli; & auctoritas pugnandi, vincendique hoſtem non multis militibus, aut Ducib⁹, ſed uni Imperatori. Et planè Germania (cujus ſunt illæ Academiæ) poſtquam in Conſtantienſi, & Baſileenſi Concilijs, ſuisque Academijs toties auctoritatem Pontificiam concuſſit, tandem in hæreſin collapſa eſt, amiſitq; Religionem, ac exemplo ſuo docuit, veriſſimam eſſe Cypriani Sententiam: (*a*) *Hæreſes, & ſchiſmata ex eo naſci, quòd non uni Sacerdoti, qui vice Chriſti judicem agit; univerſa fraternitas obtemperet.* Atque utinam ſapiat Gallia alieno malo.

Obijcitur 4. Nicolaus V. inita pace cum Baſileenſibus, *litteras, Proceſſus, mandata, & Decreta quæcunq; ſententias, Cenſuras, & pœnas quascumq; ſtatutas & inflictas per Eugenium Prædeceſſorem contra Concilium Baſileenſe, Lauſanenſe, & Amedæum dictum Felicem V. motu proprio, & ex certa ſcientia ac de plenitudine poteſtatis declarat nullum effectum ſortiri, ſed perinde haberi, ac ſi nullatenus emanaſſent, eaq; omnia & ſingula aboleri, & deleri mandat.* Manent ergò valentque Decreta Baſileenſia, perinde ac ſi nunquam abolita, improbata & ab Eugenio revocata fuiſſent.

℞. 1. Si ita eſt, ergò valebunt quoq; Decreta ultima à Baſileenſibus, Lauſanenſibus, & Amedeo facta, & repetita, quibus hæretici declarantur, quicunque ſuperioritatem Concilij non agnoſcunt; at ſequeretur totam ferè Eccleſiam Catholicam eſſe hæreticam, quæ contrarium tenet. 2. Jam ſupra oſtendimus, inter conditiones pacis à Nicolao V. cum Baſileenſibus, & Amedeo factæ, eam quoque fuiſſe, ut omnia hinc inde ſtatuta (tam videlicet ab Eugenio quàm Baſileenſibus) facta, promulgata abrogentur, etiamſi Univerſalem Eccleſiam, & Auctoritatem Conciliorum Univerſalium, aut Sedis Apoſtolicæ concernant quovis modo. Videri poteſt Labbeus in editione Conciliorum Tomo. 13. f. 1330. Quæ rogo ſunt iſta Decreta auctoritatem Conciliorum Univerſalium, & Sedis Apoſtolicæ concernentia, niſi quæ Concilia Pontifici præponunt? ſi ergo abrogata, & oblitterata ſunt, perinde eſt, ac ſi nunquam edita fuiſſent, nec ullam habent auctoritatem; quid

(*a*) S. Cyprianus. lib. 1. ep. 3. ſub initium.

quid ergò mirum eſt, abrogatis Baſileenſibus Decretis, abrogâſſe etiam Nicolaum, quæ Eugenius ijs oppoſuerat? Ceſſant enim remedia extincto morbo. 3. Sed verus, & ingenuus ſenſus verborum Nicolai eſt: omnia Eugenij Decreta, quæ ad pœnas, Cenſuras, privationes Beneficiorum ſpectant; pacis causâ revocari, punitosque in integrum reſtitui; ut patet ex verbis allegati in objectione Diplomatis, quod Cenſurarum, pœnarum, privationum meminit, & de iſtis ſolis diſponit.

Objicitur 5. Eugenius Seſſione 16. ut ibi habetur: *Citationi, monitioni, & requiſitioni ſacri Concilij plenariè ſatisfacit:* Bullas, & Diplomata contra Concilium edita, revocat; nulla & inania fuiſſe declarat; ipſum verò Concilium fuiſſe legitimè inchoatum, legitimèque continuatum; quo videtur Eugenius omnia in ſuperioribus ſeſſionibus facta confirmâſſe.

℞. 1. Cardinalis Turrecremata omnium, quæ Baſileæ agebantur, teſtis oculatus: *(a) Andreas,* inquit, *Venetus Dominij Venetorum tunc Orator, & aliqui Domini Cardinales minati ſunt Domino Eugenio, niſi Bullas illas Adhæſionis concederet, ipſum ſolum recedentes relinquerent, unde præfato Domino in lecto decumbenti referuntur Bullas illas taliter qualiter expediviſſe, & miſiſſe Baſileam.* Neque hoc novum in Eugenio, qui in Bulla Adhæſionis Seſſ. 16. fatetur prolixiores litteras illas, quarum initium *Deus novit*, & quæ eadem ſeſſione recitantur; ſe inſcio emanâſſe. 2. Conſtat Bullam Adhæſionis graviſſimo metu fuiſſe extortam, ut probavimus in Gallia Vindicata Diſſert. 3. ſ. 145. 3. Non ſequitur confirmata fuiſſe omnia Baſileenſium Decreta, quia Eugenius profeſſus eſt Concilium Baſileenſe legitimè fuiſſe inchoatum, legitimeque continuatum, ut exemplis Conciliorum Chalcedonenſis, Conſtantinopolitani, & Conſtantienſis, ac teſtimonio ipſius Eugenij oſtendimus in Gallia Vindicata Diſſert. 3. ſ. 146. ac præſertim teſtimonio Legatorum Eugenij, qui nunquam adduci potuêre, ut ſeditioſis illis Decretis nomine Eugenij ſubſcriberent, ſed proprio tantùm privatoque nomine. 4. Neque Eugenius purè, & ſimpliciter revocavit Bullas Diſſolutionis Concilij, eique tamquam legitimo ſe adhæſurum promiſit, ſed ſub expreſſa conditione: *Ita tamen quòd Præſidentes noſtri ad præfati Concilij Præſidentiam admittantur cum effectu; ac omnia & ſingula contra Perſonam,*

(a) Turrecr. l. 2. c. 100.

nam, auctoritatem, ac libertatem noſtram, & Sedis Apoſtolica facta, & geſta per dictum Concilium priùs omninò tollantur, & in priſtinum ſtatum reducantur. Ita habetur in Diplomate (*a*) Eugenij *Dudum* dato Calendis Auguſti Anno 1433. Ad Baſileenſes Legatos Eugenij, nec *cum effectu* admiſerunt, *ſed abſq; omni juriſdictione coactivâ.* (Contra Bullas Legationis à Martino, & Eugenio datas, quibus eis poteſtas datur *ſtatuendi, decernendi, concludendi, & Concilium transferendi, diſſolvendi, prorogandi; Contradictores quoslibet & rebelles cujuscunq; Statûs, per Cenſuram Eccleſiaſticam, & alia juris remedia, poſtpoſitâ appellatione compeſcendi.* Quæ Bullæ in Concilio Baſileenſi Seſſion. 1. lectæ, approbatæ, & receptæ ſunt) ut habetur in Seſſion. 16. nec revocârunt, quæ contra Apoſtolicæ Sedis auctoritatem, & fecerant, & decreverant; Conditionibus ergò non impletis non valuit Revocatio. Quamquam Eugenius, quæ poſtea ſecuta ſunt, usque ad novam Concilij translationem (quæ contigit poſt Seſſ. 25.) amore pacis, ac iniquitate temporum prudenter admiſerit, ac etiam Patrum ſalubria Decreta (quæ videlicet poſt Seſſionem 16. confecerant) admodùm laudaverit, ut patet ex litteris Eugenij ad Patres Concilij 1. Calendas Julij Anno 1434. quæ habentur in Append. Concilij Baſileenſis.

§. XIX.

Reſpondetur ad Textus Canonicos.

SUMMARIA.

1. ℞. *Ad c. legimus 24. d. 93. & Gloſſam ibid.*
2. *Ad alia Capitula in decreto.*
3. *Ad c. 11. Octava Synodi.*
4. *Ad c. ſicut ſancti d. 15.*
5. *Ad auctoritatem S. Antonini.*

I. Ob-

(*a*) Habetur hoc Diploma *Dudum* in Appendice Concilij.

I.

O*Bjicitur II. c. legimus 24. d. 93.* qui exſcriptus eſt ex Epiſtola Hieronymi *ad Evagrium Epiſc.* ubi: *Sed dicis: quomodò Roma ad teſtimonium Diaconi Presbyter ordinatur? quid mihi præfers unius Urbis conſuetudinem? quid paucitatem, de qua ortum eſt ſupercilium, in leges Eccleſia vendicas? Si auctoritas quæritur, orbis major eſt Urbe.* Ergo ex ſententia B. Hieron. Concilium univerſale, quod totum orbem Chriſtianum repræſentat, majoris eſt auctoritatis, quàm Urbs, & Urbis Romanæ Epiſcopus: & ideò gloſſa in hunc locum: *Eſt hic*, inquit, *argumentum, quòd ſtatuta Concilij præjudicant ſtatutis Papæ:* Et *in c. nemo 9. q. 3. Cùm Papa peccat, poteſt ejus peccatum etiam Eccleſiæ denuntiari.* Et *in c. ſi Papa d. 40. Certè credo, quòd ſi notorium eſt crimen Papæ, & inde ſcandalizatur Eccleſia, & incorrigibilis eſt, quòd inde poſſit accuſari; nam contumacia dicitur hæreſis c. ſi qui presbyteri. d. 81 & contumax dicitur infidelis c. nullus d. 38.*

℟. Hieronymum *in can. cit.* non de poteſtate Romani Pontificis agere, majórne illa, minórve Concilio ſit, ſed calamum in ſuperbos Diaconos ſtringere, qui ſe Presbyteris æquabant; immo præferebant; cùm enim Bonorum Eccleſiæ adminiſtratio illis commiſſa eſſet, & Romæ cauſis etiam præeſſent, teſte B. Auguſtino *in quæſt. ex utroq; mixtis q. 101.* fiebat, ut à populo lucrum, non dignitatem ſpectante, magis colerentur, ipſíque ſupercilium attollerent. Horum faſtui & contentionibus, quæ propterea ſerebantur, compeſcendis, jam dudum Concilium Nicænum *c. 17.* & Carthaginenſe *6. c. 18.* ſtatuerant, Diaconi Presbyteris, ùt dignitate, ſic honoribus cederent: immo Conſuetudo Romanæ Eccleſiæ habuit, ut ſederet Presbyter ſtante Diacono, donec creſcente faſtu etiam Diaconi ſederent. Iſtorum ergo arrogantiam B. Hieronymus *epiſt. ad Evag.* confutat, docetque non eſſe propterea Romanos Diaconos Presbyteris majores, quòd arrogantiam in conſuetudinem, vel potiùs abuſum vertiſſent: totius enim Orbis, Presbyteros ante Diaconos venerantis conſuetudinem, abuſui & ſupercilio paucorum meritò præferri. En ſenſum & ſententiam Hieronymi, quæ ad rem noſtram nihil omnino pertinet. (*a*)

(*a*) V.S. Auguſt. quæſt. ex utroque mixt. q. 101. S. Hieron. epiſt. 85. ad Evag. S. Gregor. M. l. 2. ep. 14. & ſeqq. Baron. ad annum CDII. n. 44.

Ad gloſſam reſpondemus, eam methodo apud juriſconſultos ſolemni in utramque partem argumenta & textus conferre: alioquin *in c. nemo 9. q. 3.* expreſsè dicit: *Etiamſi totus mundus ſententiaret in aliquo negotio, erga Papam, videtur quod ſententia Papæ ſtandum eſſet*; ùt in *c. hac eſt fides 24. q. 1.*

Aliud eſt, Papam Concilio aut Collegio Cardinalium denuntiari, aliud judicari poſſe: denuntiationem ad effectum juſtæ & charitativæ reprehenſionis, ac ut media emendationi neceſſaria parentur, jam dudum Octava Oecumenica Synodus admiſit, nec nos negamus, & hoc ſolùm dicit Gloſſa *in c. ſi Papa.*

Ceterùm in ijs, quæ ad fidem, & doctrinam Theologicam ſpectant, Gloſſam exilis eſſe auctoritatis ex eodem loco manifeſtum eſt, ubi quærens: *Pro quo peccato deponi Imperator poſſit?* Reſpondet: *Pro quolibet, ſi eſt incorrigibilis; unde deponitur, ſi eſt minùs utilis.* Quæ Gloſſæ opinio erronea eſt, præcinitque diſcordijs & ſeditionibus claſſicum, repugnatque Evangelicæ & Apoſtolicæ doctrinæ *Matth. 23. & Petri 1.*

II. *Objicitur 12. c. confidimus 25. q. 1. c. contra. c. prima ſalus. c. ideò, eâdem causâ & q.* Ubi dicitur, S. Pontificem ſacris canonibus, & Univerſalium ſynodorum Decretis alligari, *& ea nullam magis exequi Sedem, quàm primam oportere*: Concilium ergo eſt ſupra Papam, cui leges, parendique neceſſitatem imponit: hæc enim eſt ſubjectionis argumentum.

℞. Aliqua eſſe à ſacris Canonibus & Concilijs ſtatuta, quæ ad Jus divinum & naturale pertinent, quæ Romanum Pontificem utique obligant, & de his præſertim ſermo eſt in præcitatis Canonibus, ùt patet ex *c. ſunt quidam 25. q. 1. c. omne. & c. ſatagendum. eodem.* Quæ verò ſunt Juris tantùm humani, ea aut ex honeſtate obligant Pontificem, non neceſſitate *L. ex imperfecto ff. de Legat. 3. & L. digna vox. C. de Legibus.* aut quoad vim directivam, non coactivam. V. S. Th. *1. 2. q. 96. a. 5. ad 3.* more ſuo eleganter differentem; cùm enim Principis exemplum in omnem partem valeat, fieri vix poteſt, ab alijs legem obſervari, quam Princeps ludibrio habet, infringitque. Aut denique dicendum eſt, Papam non poſſe temerè, paſſim & absque legitima cauſa Canones ſolvere, in ijsque diſpenſare: id enim quid aliud eſſet, quàm poteſtate ſuâ ad deſtructionem Eccleſiæ, non ædificationem abuti? Quod ſi velis crudè & absque aceto præcitatos

Cano-

Canones intelligi, oportebit dicere, & concedere, quæ nullus dixit hactenus, conceſſitque, Pontificem videlicet non ſtatutis tantùm Generalium Synodorum, ſed etiam particularium, ſanctorumque omnium Patrum ſubjacere; de his enim omnibus ij Canones loquuntur.

Sed lubet Gratianum ipſum audire de hoc argumento diſſerentem, & Canones interpretantem. *His*, inquit, *ita reſpondetur. Sacroſancta Romana Eccleſia jus, & auctoritatem Canonibus impertitur, ſed non eis alligatur. Habet enim jus condendi Canones: utpote quæ caput eſt, & cardo omnium Eccleſiarum: à cujus regula nemini diſſentire licet. Ita ergo canonibus auctoritatem præſtat, ut ſeipſam non ſubjiciat eis. Sed ſicut Chriſtus, qui legem dedit, ipſam legem carnaliter implevit, octavâ die circumciſus, quadrageſimo die in templo cum hoſtijs præſentatus, ut in ſeipſo eam ſanctificaret; poſteà verò, ut ſe Dominum legis oſtenderet, contra legis litteram leproſum tangendo mundavit; Apoſtolos quoque contra litteram Sabbathi per ſata prætergredientes, ſpicas vellentes, & confricantes manibus ſuis, probabili exemplo David, & Circumciſionis, & templi excuſavit, dicens: Non legiſtis, quid fecerit Abimelech, quando venit ad eum David, & dedit ei panes Propoſitionis, de quibus non licebat edere, niſi ſolis Sacerdotibus, & comedit ipſe, & pueri ejus?* Item, *Octavâ die ſecundùm legem puer circumciditur: & vos in ſabbatho circumciditis hominem?* Item, *Cùm juge holocauſtum ex lege offeratur, cùm maſculus quadrageſimâ, fœmina verò octuageſimâ die ab ortu ſuæ nativitatis ſecundùm legis imperium cum hoſtijs in templum præſentaretur; unde Sacerdotes offerentes hoſtias in templo, litteram Sabbathi ſolvunt, & ſine crimine ſunt: tunc filius hominis multò magis valet ſolvere litteram legis, qui eſt etiam Dominus Sabbathi. Hinc etiam de eo. Erat Jeſus docens, tanquam poteſtatem habens, id eſt, tanquam legis Dominus, addens moralibus ea, quæ deerant ad perfectionem, umbram figuralium in lucem ſpiritualis intelligentiæ commutans, non tanquam ſcribæ eorum, qui litteræ legis adſtricti non audebant aliquid addere, vel commutare. Sic & ſummæ Sedis Pontifices canonibus, ſive à ſe, ſive ab alijs ſuâ auctoritate conditis reverentiam exhibent: & eis ſe humiliando ipſos cuſtodiunt, ut alijs obſervandos exhibeant. Nonnunquam verò ſeu jubendo, ſeu definiendo, ſeu aliter agendo, ſe Decretorum Dominos, & conditores eſſe oſtendunt. In præmiſſis ergo capitulis, alijs imponitur neceſſitas obſequendi: ſummis verò Pontificibus oſtenditur ineſſe auctoritas obſervandi: ut à ſe tradita obſervando, alijs non contemnenda demonſtrent; exemplo Chriſti, qui Sacramenta, quæ Eccleſiæ ſervanda mandavit, primò in ſe ipſo*

ipſo ſuſcepit, ut ea in ſe ipſo ſanctificaret. Oportet ergo primam ſedem, ut diximus, obſervare ea, quæ decernendo mandavit, non neceſſitate obſequendi, ſed auctoritate impertiendi. Licèt itaque ſibi contra generalia decreta, ſpecialia privilegia indulgere, & ſpeciali beneficio concedere, quod generali prohibetur decreto. Quanquam, ſi decretorum intentionem diligenter advertamus, nequaquam contra ſanctorum Canonum auctoritatem aliquid concedere invenietur. Sacri ſiquidem Canones ita aliquid conſtituunt, ut interpretationis auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ reſervent. Ipſi namque ſoli canones valent interpretari, qui jus condendi eos habent. Unde in nonnullis capitulis Conciliorum, cùm aliquid obſervandum decernitur, ſtatim ſubinſertur: Niſi auctoritas Romanæ Eccleſiæ aliter imperaverit, vel, ſalvo tamen in omnibus jure ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, vel, ſalvâ tamen in omnibus Apoſtolicâ auctoritate.

III. *Objicitur 13. c. 21. Octavæ Synodi Oecumenicæ,* ubi dicitur: *Univerſalis Synodus cum convenienti reverentia quamlibet quæſtionem de Romana ſede exortam audire tenetur, & in ea proficere; non tamen audacter ſententiam in Romanum Pontificem ducere:* ergo ſi non audacter, ſed cum debita reverentia Concilium univerſale procedat, poterit in Romanum Pontificem ſententiam proferre; non enim abſolutè prohibetur judicari; ſed temerè & audacter.

℞. Si modus tantùm judicandi, non ipſum judicium prohiberetur, nihil hîc ſpeciale circa Pontificem Synodus diſponeret, quod maximè tamen intendebat: cùm audax & temerarium judicium in omnium cauſis prohibeatur: & quoad hoc non eſt diſcrimen inter examen, aut delationem, & judicium temerarium; cùm utrumque prohibeatur, & tamen Synodus citata diſcrimen facit, admittitque, poſſe quidem Concilium univerſale cognoſcere de controverſijs, notorijs delictis, & abuſibus, quæ in ſummo Pontifice notantur; non tamen judicium ferre: hoc enim temerarium & audax fore. Si enim de notorijs Papæ delictis, & abuſibus ſacræ poteſtatis, cognitio & judicium Synodo permitterentur, cur canon citatus inter cognitionem & ſententiam diſtingueret, & hanc Concilio negaret, illam permitteret? Permittitur ergo univerſali Concilio, ut quæ Pontifici objectantur, cognoſcat quidem examinetque, non tamen quoad effectum judicandi, ſed tantùm admonendi, reprehendendi, omnique honeſtâ ac permiſsâ ratione emendationem procurandi, immo etiam Pontifici, ſi Eccleſiam vaſtet uſurpetque aliena, reſiſtendi, ùt eleganter ſcribit B. Gregorius

gorius *l. 7. ep. 1. ind. 2. ad Januarium*, & habetur *in c. Paulus 2. q. 7. Paulus dicit: Seniorem ne increpaveris: ſed hæc ejus regula in eo ſervanda eſt, cùm culpa ſenioris exemplo ſuo non trahit ad interitum corda juniorum. Ubi autem ſenior juvenibus exemplum ad interitum præbet, ibi diſtrictâ interpretatione feriendus eſt. Nam ſcriptum eſt: Laqueus Juvenum omnes vos. Et rurſus Propheta dicit: Maledictus puer centum annorum.*

IV. *Objicitur 14. c. ſicut ſancti d. 15.* Ubi Gregorius M. dicit: *Ne quidem à S. Pontifice ſolvi poſſe, quos quinque Concilia Oecumenica ligârunt: aut ligare, quos illa ſolverunt.*

℞. Sermonem eſſe de hæreticis, quos ea Concilia damnârunt: nec enim in poteſtate S. Pontificis eſt efficere, ut ſit hæreſis, quod non eſt; aut ſit vera fides, quæ vera non eſt. Quodſi velis ſermonem eſſe de jure merè humano: etiam iſta mutari à S. Pontifice ſine gravi & publica cauſa non poſſunt, dicimur enim ea non poſſe, quæ honeſtè liciteque fieri nequeunt.

V. *Objicitur 15.* S. Antoninus, qui *q. 3. T. 23. c. 2. §. 6. In ijs quæ ad fidem pertinent, majorem eſſe* ſcribit *auctoritatem Concilij, quàm S. Pontificis*: & infrà. *In ijs, quæ univerſalis Eccleſiæ ſtatum concernunt, non poſſe Papam contra Concilium aliquid ſtatuere.*

℞. S. Antoninum nihil aliud velle, quàm ſemel à Concilijs in materia fidei ſtatuta, mutari à Pontifice ampliùs non poſſe, quod veriſſimum eſt: ſicut enim in poteſtate Pontificis non eſt facere, ut triangulus non ſit triangulus: aut quòd verum eſt, non ſit verum: multò minùs, ut quòd revelatum à Deo eſt & conſequenter credendum, non ſit revelatum nec credendum: immo ſi Papa, quæ ſunt fidei everteret, jam hæreticus eſſet, & ùt ſuprà diximus, Concilio ſubjectus. Rurſus in ipſis fidei Decretis condendis, ſi Papa toti Concilio repugnaret, ſuæq; contra omnes opinioni inhæreret, nec veritatem edoctus acquieſceret, hoc ipſo hæreticus præſumendus eſſet, nec illius ſententia prævaleret, quia privatum Doctorem ageret, hoc eſt, privatis tantùm rationibus duceretur.

Rurſus non poteſt Papa ea Conciliorum ſtatuta abolere, quæ ad totius Eccleſiæ pacem, & decorum conſtituta ſunt; hoc enim eſſet abuti poteſtate, quam ad ædificandum accepit, non deſtruendum. In his caſibus negat S. Antoninus, & nos cum ipſo, Papam Concilio adverſari poſſe; quod tamen non ex eo provenit, quòd

Papa

Papa non ſit ſupra Concilium; ſed quòd non ſit ſupra Deum, ſupra fidem, ſupra rectam rationem. (*a*)

§. XX.

Reſpondetur ad exempla Pontificum, qui à Concilijs videntur judicati, damnatiq; fuiſſe.

SUMMARIUM UNICUM.

℞. *Ad Exempla variorum Pontificum, quos Imperatores aut Concilia judicârunt.*

Objicitur 16. Multi Pontifices fuerunt judicati punitique à Concilijs, immo etiam Imperatoribus. Marcellinum judicavit Synodus Sinveſſana, quòd Idolo thus incendiſſet: Conſtantius Liberium, Juſtinianus Sylverium proſcripſit. Otto I. in Concilio Romano Joannem XII. expulit, ſuffecto Leone VIII. Henricus III. Gregorium VI. depoſuit, & Clementem II. ordinari in Concilio Epiſcoporum juſſit teſte Leone Oſtienſi *l. 2. Chron. Caſſ. c. 80.*

℞. Hæc exempla qui objiciunt, manifeſtè produnt, quàm malam, miſeramque cauſam ſuſceperint defendendam, cui ſuſtinendæ argumentis æquè miſeris utuntur, & toties damnatis: eâdem enim ratione poſſent & exemplo Davidis adulteria, & Neronis tyrannidem commendare. Sed ad ſingula veniendum.

Marcellini cauſam Sinveſſani Patres cognoverunt, & examinârunt quidem, meritoque, cùm idolis adoleviſſet; nec tamen condemnare auſi ſunt, ùt patet ex actis illius Concilij. *Tom. 1. Concil.*

Conſtantius Imperator Arianus eo jure Liberium in Beroëam Thraciæ relegavit, quo Nero Martyres perſecutus eſt. Vicit Liberium biennij exilium, & in Athanaſij condemnationem conſen-

(*a*) V. Gelaſ. Pap. in ep. ad Epiſc. Lucan. 1. c. 2. & habetur c. Et ſi cauſa 1. q. 7.

ſenſit, quæ cauſa fuit, ut hæreſis ſuſpectum nollent Catholici admittere, ſed Felici III. adhærerent, multique propterea à Præfectis Conſtantij Martyrio ſunt affecti. *V. Hieron. in Chron.*

Sylverium per vim metumque, acceptâque inſuper pecuniâ Theodotus Gottorum Rex ſolio Pontificali impoſuit: ſed poſtmodùm ejus electioni Clerus ſubſcripſit teſte Anaſtaſio *in vita Sylverij.* Hunc cùm Theodora Auguſta permovere non poſſet, ut Anthymum hæreſis Eutychianæ damnatum reſtitueret, per Beliſarium in exilium egit, & Vigilium, à quo ingentem auri ſummam acceperat, & majora promiſſa, Pontificem juſſit. Exilio Sylverij ea cauſa prætexta, quòd contra Imperatorem cum Gottis colluderet: fictæque litteræ Sylverij Pontificis nomine, quæ colorem calumniæ adderent. Exhorruit poſteà Beliſarius impium facinus, illiq; expiando Romæ templum poſuit, ſceleris juxtà, & pœnitentiæ monumentum. *(a)*

Joannis XII. expulſio ſic habuit: Joannes Alberici potentiſſimi Romanorum Patritij filius, in principatum Urbis defuncto Patri ſucceſſit: & paullo pòſt duodeviginti annos natus, mortuo Agapeto in Papatum irrupit, metu, potentiâ, opibus nixus, & quem ſchiſmatis & pejorum metu, toleravit potiùs Eccleſia Pontificem, quàm fecit. Hic Berengarij tyrannidem non ferens, Ottonem per Legatos in Italiam vocavit; adfuit cum exercitu Otto, fuſoque Adalberto Berengarij filio Italiâ potitus, & à Joanne unctus eſt Imperator: fides mutuò data & accepta, ac juramento adſtricta. Vix Româ exceſſerat Otto, & Joannes pactorum negligens ſe Adalberto jungit, cauſatus ſuis hoſtibus Ottonem favere, & quæ ad Romanam Eccleſiam pertinerent, uſurpare. Imperator binâ legatione Pontificis animum placare conatus eſt, ſed cùm flecti non poſſet, Romam armatus intrat, Pontificem in fugam vertit, Clerum Populumque Romanum juramento adſtringit, nunquam ſine Imperatoris aſſenſu Pontificem electuros: & denique coactâ Italiæ & aliquot Germaniæ Epiſcoporum Synodo, præter Clerum Romanum, Joannem Pontificem ſacrilegij, inceſtûs, Simoniæ aliorumque criminum turpiſſimè reum vocari curat, nec

(a) V. Anaſtaſ. in Sylver. & Liberat. in Breviar. c. 22. Baron. ad annum DXXXVIII.

comparentem, Papatu exuit, & ex Concilij ſententia Leonem ſubrogat, Octavum poſteà dictum. (a)

Joannes paullo pòſt extinctus eſt, quem Luitprandus in adulterio à dæmone occiſum ſcribit. Circa hanc Joannis XII. depoſitionem obſervandum eſt, malè aliquos hujus exemplo uti, ut probent Papam criminoſum à Concilio Univerſali deponi poſſe: nimis enim hoc argumentum probat; cùm enim Concilium, à quo Joannes exauctoratus eſt, particulare, & ex Epiſcopis Italiæ præter pauciſſimos Germaniæ conflatum fuerit; ſequeretur contra omnium ſententiam, etiam Synodum particularem, cui ne quidem Epiſcopi abdicandi poteſtas eſt, ſupra Pontificem Romanum eſſe. Deinde quidquid in prima illa Synodo Romana contra Joannem ſtatutum eſt, alia Synodus æquè Romana damnavit, in qua conclamatum à Patribus eſt, primam illam fuiſſe proſtibulum favens adultero, invaſori ſcilicet alienæ ſponſæ, nempe Leoni intruſo. Et Joanne poſteà extincto, Cleri Romani & Cardinalium voto Benedictus V. Papa renuntiatus eſt, nec prius à Romanis deſertus, quàm armis Ottonis Auguſti Româ iterum captâ: refertque Dietmarus Epiſcopus Merſeburgius *l. 2. Chronici.* ob injurias Benedicto illatas Ottonis exercitum peſte graviſſimâ conflictatum, quâ magna illius pars conſumpta eſt. Idem Dietmarus, qui tempore Ottonis ſcribebat, de eodem Benedicto hæc ſcribit: *Romanorum prapotens Imperator Otto ſecundus, valentiorem ſibi in Chriſto Dominum Apoſtolicum Benedictum, quem nullus abſque Deo judicare potuit, injuſtè, ut ſpero accuſatum, & quod utinam non feciſſet, exilio in Hamaburg relegari præcepit.* Sed hæc omnia ſint nulla: fueritque Joannes XII. in Synodo Romana legitimè judicatus damnatusque, nihil illius exemplo convincitur, Joannem enim fuiſſe metu, & largitionibus intruſum, & ab Eccleſia toleratum, non electum, jam ſuprà diximus; nulla eſt verò conſequentia à Pontifice intruſo ad Pontificem legitimè electum: intruſio enim inficit electionem, redditque nullam: de quo *vide §. 14.*

Cùm ergo depoſitio Joannis XII. ex tot capitibus evadat ad minimum dubia, nihil facit ad Concilij ſuperioritatem probandam; cùm principium dubium non ſit idoneum medium veritatis

(a) Vide Luitpr. c. 8. l. 6.

tatis demonſtrandæ: priùs ergo certi aliquid in medium afferant, tum à nobis aſſenſum petant; neque enim tam mali rerum æſtimatores ſumus, ut rebus dubiis fidem addicamus nos, tot ex ſacris litteris, Concilijs, ſanctiſque Patribus ex adverſo inſtructi, edoctique. Otto Friſinganus *l. 6. c. 23.* de hac ipſa Joannis depoſitione ſic loquitur: *Quæ omnia utrùm licitè, an ſecus acta ſint, dicere præſentis non eſt operis; res enim geſtas ſcribere, non item rerum geſtarum reddere rationem propoſuimus.*

Ad Gregorium VI. *reſpondemus*, aut non fuiſſe illum Pontificem legitimum; tres enim eo tempore ſibi Pontificatum vindicabant, & unus in Vaticano, alter ad S. Mariam, tertius in Palatio Lateranenſi ſedebant. Aut quod verius eſt, legitimus quidem Pontifex Gregorius fuit, ſed cùm videret armatum ex una parte Henricum Regem, eumque implacabilem: ex altera verò imminens Eccleſiæ ſchiſma, ſponte Papatu abijt. (*a*)

Ergo ut hunc §. concludamus: exempla hactenus allegata, cùm ſint de Pontificibus aut intruſis, aut dubijs, aut ſponte cedentibus, aut per tyrannidem ejectis, nihil probant; nec enim, quid vi aut per injuriam factum ſit, quærimus, ſed quid Jure, & ex legum præſcripto fieri poſſit, debeatque.

§. XXI.

Reſpondetur ad alias rationes, quæ Pontificibus opponuntur.

SUMMARIA.

1. *Meliùs Eccleſiæ conſultum eſſe, ſummâ poteſtate in Pontifice potiùs, quàm Concilijs collocatâ.*
2. *Pontificem non Eccleſiæ, ſed Chriſti Vicarium & Miniſtrum eſſe, non ergo Concilio, aut Eccleſiâ inferiorem.*

(*a*) V. Platinam in vita. & Otton. Friſingenſ. in Chron. l. 6. c. 32.

3. *Eccleſiam à Papa, hoc eſt, Capite ſeparatam errare poſſe.*

4. *Papam membrum Eccleſiæ eſſe, poteſtatem verò ipſam Papalem non ex parte tantùm, ſed plenariè Pontificis eſſe.*

5. *Ex Matth. 18. abſurdè deduci, Papam judicio Concilij ſubjacere.*

6. *An in Eccleſia ut diſtincta à Pontifice reperire ſit ſupremam & Papalem auctoritatem?*

7. *Quid de Pontifice mortuo, deportato, amente? &c.*

8. *Quid de Papa hæretico?*

9. *Ex jure defenſionis, quo contra Pontificem Eccleſia gaudet, malè deduci jus majoritatis & jurisdictionis.*

10. *Non tamen fruſtra eſſe Concilia, quia Pontifici ſubſunt.*

11. *An expediat curando corpori caput truncare?*

I.

O*Bjicitur 17.* Deus Eccleſiæ ſuæ optimè providit, multoque meliùs, quàm Synagogæ, cui dicitur: *Quid debui facere vineæ meæ, & non feci? Iſa. 5.* Sed Eccleſiæ peſſimè conſultum foret, ſi omni remedio careret, quo Pontificem Eccleſiæ inutilem, immò noxium, vitaque & moribus omnia corrumpentem, qualis Joannes XII. fuit, amovere non poſſet: ſicut enim corruptio optimi eſt peſſima: ita corruptus & malus Pontifex eſt peſſimum Eccleſiæ malum: quis autem credat Deum peſſimo malo, nullum remedium, quo ſanaretur, oppoſuiſſe? nec verò remedium ullum eſt, ſi Pontifex malus & incorrigibilis judicari poteſt à nemine: quemadmodùm nec ægroto ullum remedium eſt, ſi nulli medico ſubdatur, qui corruptum infectumque membrum ferro ſecet. Aut ergo Deus Eccleſiam neceſſarijs remedijs in peſſimo morbo deſtituit, aut Pontificem malum, & corrigi nolentem alicui medico ſubdidit; cui verò, ſi non Concilio univerſali?

℞. Ad ipſam Dei providentiam, & maximum Eccleſiæ bonum pertinere, quòd ſummam Poteſtatem in Pontifice, non Concilio collocaverit, & hoc illi ſubjectum voluerit; ſi enim optimè con-

conſultum eſt navi, quæ unius imperio ducitur: exercitui, qui unico paret, non pluribus: corpori, cujus ſumma & tota facultas gubernandi regendique in capite non membris eſt: quis propterea Eccleſiam dicat minùs providè inſtructam, quòd illi unum caput Deus, unumque Ducem præfecerit, illique ſummam rerum, non multitudini crediderit? immo malè Deus Eccleſiæ providiſſet, Pontifice Concilijs ſubjecto, & *frænis* non aurigæ, ſed equo commiſſis. Magnum malum fatemur Princeps malus, ſed pejus, multitudo dominans. Nec enim tantum periculi eſt ex malo Pontifice, quantum ex ſchiſmate, & diſcordijs: hæ ſiquidem malos juxta bonosque involvunt, aut ignorantiâ videlicet, aut indiſcretâ pietate: ſunt diuturnæ: tollunt pacem mutuamque charitatem, hoc eſt, animam Reipubl. impunitatem flagitijs & licentiam tribuunt, & tandem in hæreſes deſinunt. Hæc omnia ex diſcordijs; nec diſcordiæ umquam defuturæ, ſummâ rerum in Concilium collatâ. Legantur Acta Conciliorum & Baſileenſis præſertim; quid non illic mali, ambitionis, diſcordiarum, ſcandali, latrocinij denique reperias, ſeceſſione ſemel à Pontifice factâ, uſurpatâque in hunc poteſtate? Et docuit exemplum Eugenij IV. nullum fore tam innocentem ſanctumque Pontificem, & tanto faſtigio parem, cui non timendum ſit à Concilio naufragium, ſemel hoc ad clavum ſedente, ut meritò B. Gregorius Nazianzenus *epiſt. 55. ad Procopium* ſcripſerit: *Numquam ſine periculo ac offenſione ſacerdotum haberi conventus.* Quod veriſſimum eſt, ubi non uni parent, à quo ducantur; ubi enim plures adſunt mentes ac plura corda, ibi ſemper aliqua ineſt opinionum & affectuum diſcordia: hæc contentionem parit, & contentio ſeu pugna ùt in corporis, ſic animi temperamento corruptionis origo eſt. Patet ergo Eccleſiam optimè à Deo curatam eſſe, cùm unum qui regeret, non plures præfecit. Nec propterea vitia Pontificum ſine remedio ſunt: rogari enim, monerique poteſt, nec à Concilio tantùm, ſed etiam à Principibus Chriſtianis: & hoc præſertim tempore, quo tanta honoris & decori ratio in aulis habetur, ut vix aliquem Pontificem futurum credamus, tam pudoris expertem, qui hoc, quo diximus modo, aut non correcturus ſit vitia, aut ſaltem ne oculos feriant, velaturus; & quod monuit Politicus: *Semotis ſaltem arbitris turpis futurus.* Quòd ſi Eccleſiam invadat, aut aliena uſurpet; reſiſti illi poteſt, & quævis

honeſta defenſio opponi. Hæc ſi non proſint: Oratio adhibenda, quæ inter media à Deo præparata, efficaciſſimum eſt, & ſi ritè fiat, non poteſt non exaudiri, juxta illud Joann. *14. Quodcumq; petieritis Patrem meum in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in filio.* Et pulchrè docet S. Th. *3. contra Gent. c. 95. & 96.* Nec propterea dicendum eſt, Eccleſiam abſque remedio eſſe, quia remedium à ſolo Deo exſpectat: immo tanto fortius eſt remedium, quanto propinquius & immediatius à Deo eſt, & ordini ab ejus providentia ſtatuto accommodatius: eſt verò divinæ Providentiæ ordo, ut quæ in aliquo genere ſuprema ſunt, nullis inferiorum ſubdantur: in corpore humano quia cor eſt primum mobile, à ſe ipſo, non alio vibratur: Sol in genere lucidorum eſt primum lucens, & ideò omnia illuminat, ipſum à nullo alio, præter Deum illuminatur: Principia demonſtrationum, ſunt prima in genere intelligibilium, & ideò per alia principia non demonſtrantur: Linea in genere rectorum eſt prima figura, & ideò judex & regula omnis obliqui, ipſa verò ab alia non rectificatur: Denique primum mobile eſt menſura motûs, & temporis, & ideò tempori non ſubjacet: nec propterea timendum eſt, ne iſta juxta terminos à Deo impoſitos præfixoſque deficiant, quia immediatè à Deo gubernantur. Cùm ergo ex Dei inſtitutione Papa ſit fundamentum, Paſtor caputque, hoc eſt, primum movens, & gubernans in Chriſti Eccleſia, Eccleſiæ non ſubjacet, ſed Deo ſoli; nec propterea timendum eſt, ut in fide & doctrina deficiat, & Eccleſiam abſque remedio relinquat, cui Deus hunc ordinem impoſuit, & cui ne pereat curæ eſt, reſervato ſibi tamen Vicarij ſui judicio, juxta illud *Ezech. 34. Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipſe ſuper Paſtores requiram gregem meum de manu eorum, & ceſſare faciam eos, ut ultra non paſcant gregem meum, nec paſcant ampliùs paſtores ſemetipſos, & liberabo gregem meum de ore eorum, & non erit ultra eis in eſcam.*

II. *Objicitur 18.* Papa eſt Miniſter Eccleſiæ *1. ad Corinth. 4.* & *Matth. 20.* & ideò S. Thom. *2. 2. q. 100. a. 1. expr.* docet: *Papam non eſſe Dominum, ſed diſpenſatorem rerum Eccleſiæ.* Nec Eccleſia eſt propter Papam, ſed Papa propter Eccleſiam, ad cujus ædificationem, non deſtructionem claves & poteſtatem accepit. *2. ad Corinth. 13.* Si Papa eſt Miniſter & Diſpenſator Eccleſiæ, ergo eſt infra Eccleſiam & infra Concilium, quod illam repræſentat.

℟. Papam eſſe Miniſtrum ac Vicarium Chriſti, & etiam Miniſtrum Eccleſiæ. Miniſtrum Chriſti, quia hujus Vicarius, & ab hoc poteſtatem in Eccleſiam accepit, & adminiſtrationem bonorum ipſius Chriſti, & ideò *1. ad Corinth. 4.* Apoſtolus dicit: *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti.* Eſt etiam Miniſter Eccleſiæ, quia in hujus bonum & ædificationem Chriſtus Papatum inſtituit: ſed hoc miniſterij genus non infert ſubjectionem, & inferioritatem: nam & Angeli dicuntur miſſi in miniſterium propter eos, qui capiunt hæreditatem ſalutis *ad Hebr. 1.* nec tamen Angelus infra hominem eſt, ſed infra Deum, cujus propriè miniſtrum agit. Immo hoc ipſum bonum, pax, & Unitas Eccleſiæ, ad quam ordinatur Papatus, exigit, ut Eccleſia ſit infra, non ſupra Papam; quemadmodùm & Dux eſt propter exercitum, & Gubernator eſt propter navigantes; non tamen in exercitu ducendo, regendaque navi, aut nauta navigantibus ſubjacet, aut Dux exercitui; quia hoc ipſum in malum potiùs & militibus & navigantibus cederet. Licet ergo Deus plùs Eccleſiam dilexerit, quàm ſolum Papam, voluit tamen eam Papæ ſubjectam, quia magis illi expedit uni, quàm pluribus ſubeſſe; & obedire, quàm imperare: quando ergo ipſa ſubjectio eſt majus bonum, quàm non ſubjectio, non valet conſequentia; Papa eſt propter Eccleſiam; ergo Eccleſia non Papæ eſt ſubjecta, ſed Papa Eccleſiæ: quemadmodum non ſequitur, pater magis diligit filium quàm tutorem; & tutor eſt propter filium: ergo filius non eſt tutori ſubjectus, nec minoris auctoritatis, quàm tutor: immo quia pater magis filium dilexit, quàm tutorem, oportuit majorem huic, quàm illi auctoritatem dare, cùm melius ſit filio ſubeſſe, quàm non ſubeſſe.

Et denique cùm dicitur, Papam eſſe propter Eccleſiam: & Eccleſiam plus à Deo, quàm ſolùm Papam diligi; verum non eſt de Eccleſia à capite ſuo ſeparata, illique oppoſita, nec obtemperare volente, quale Concilium Baſileenſe: talis enim Eccleſia Vicario Chriſti non ſubjecta, & in eum inſurgens, cùm alienam poteſtatem ſibi uſurpet, diſſolvatque ordinem à Deo inſtitutum, & in ſchiſma deflectat, non poteſt Deo placere, cui confuſio, ſchiſma, & ambitio nunquam placuerunt, nec placere poſſunt.

III. *Objicitur 19.* Eccleſia errare & deficere non poteſt, cùm ipſa ſit columna & firmamentum veritatis *1. ad Timoth. 3.* Papa verò & er-

& errare & deficere poteſt, immo in hæreſin incidere *c. ſi Papa d. 40.* ergo judicium Eccleſiæ firmius certiusque eſt, conſequenter prævalet judicio Papæ.

℟. Si Eccleſiam à Pontifice ſeparatam, nec ab illo directam conſideres, eam omnino errare poſſe, ùt patuit in Concilijs Epheſino II. & Baſileenſi, & nos ſuprà docuimus; ſicut enim corpus capite minutum, aut aliàs à capite non directum, impingit, caditque: ſic Eccleſia & Concilium, auctoritate, & gubernatione Pontificis deſtitutum. In ipſum Pontificem ùt privata quædam Perſona error quidem perſonalis cadere poteſt, & in illum faciliùs, quàm in Concilium; proniùs enim eſt unum, quàm plures decipi: ſed non ſi Papa ex auctoritate Pontificia ſibi à Chriſto communicata, & ex cathedra ſententiam ferat, & in fide aliquid definiat: tunc enim non ipſe, ſed Spiritus ſanctus per illum loquitur, teſte Chriſto Domino *Marci 13. Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus S. qui loquitur in vobis.* Cùm ergo ad Pontificem ſpectet, quæ ſunt fidei, determinare, illique Eccleſia obedire teneatur, ùt docet ſanctus Thomas *2. 2. q. 1. a. ult.* & *contra errores Græcor. c. 37.* & *habetur in c. quoties 24. q. 1.* Error Pontificis totius Eccleſiæ, hoc eſt, capitis & membrorum error eſſet, cùm tamen certum ſit, Eccleſiam in rebus fidei erroris expertem eſſe. Et de hoc plura in ſequenti Propoſitione. Sed demus Pontificem errare poſſe in materia fidei; adhuc non ſequitur eſſe Concilium ſupra Papam. Nam vel error in fide eſt vincibilis, & tunc Pontifex vincibiliter errans hæreticus eſt, in quo caſu concedimus Concilio ſubeſſe. Vel error invincibilis eſt, & tunc Pontifex veritatem à Concilio docendus eſt, ùt habetur *in c. Paulus 2. q. 7.* Cui niſi acquieſcat, error invincibilis evadit vincibilis, & hæreticalis.

IV. *Objicitur 20.* Omne totum eſt majus ſuâ parte; ſed Papa eſt pars & membrum Eccleſiæ, & hæc eſt totum corpus myſticum; huic ergo Papa ſubjacebit.

℟. Eccleſiam ùt à Papa diſtinctam, & huic oppoſitam, non eſſe integrum corpus, ſed truncum & acephalum. Et quamvis Papa ùt homo Chriſtianus ſit membrum Eccleſiæ præcipuum, & maximæ dignitatis: ipſa tamen auctoritas, jurisdictio, & poteſtas Papalis non eſt pars aliqua, ſed tota, plena, & redundans jurisdictio, cui omnem Eccleſiam (cujus jurisdictio eſt pars tantùm aliqua & deli-

delibatio Pontificiæ poteſtatis) Chriſtus ſubjecit; quemadmodùm in corpore humano, licèt caput ſit membrum corporis, ipſe tamen influxus directivus & gubernativus, qui per ſenſus, intellectum, voluntatem & diffuſionem ſpirituum animalium exercetur, non eſt particulariter, ſed totaliter in capite, à quo velut fonte in reliquum corpus derivatur. Sic omnino plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis in Papa à Chriſto collocata eſt, & per Papam in Epiſcopos deducitur, ùt habetur *in c. ſacroſancta d. 22. c. omnes d. ead. c. qui ſe ſcit 2. q. 6. c. decreto. 6. q. 6. Et Baſileenſes in epiſt. Synodali ad* Eugenium IV. *Vide de hoc argumento prolixè diſſerentem Salmer. Tomo 12. à Tract. 64.*

V. *Objicitur 21.* Eccleſia ex Chriſti ordinatione conſtituta eſt judex Papæ, per illa verba Matth. *18. Si peccaverit in te frater tuus &c. dic Eccleſia: & ſi Eccleſiam non audierit; ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* Aut ergo Papa frater non eſt, nec eundem cum reliquis Chriſtianis Patrem Deum habet, eandemque Matrem Eccleſiam: aut ſi frater eſt, ab Eccleſia judicari poteſt, & ſi Eccleſiam non audit, Ethnici & Publicani inſtar habendus.

℞. Ad hunc Matthæi locum jam ſuprà reſpondimus, eumque explicavimus: ſed quia in hoc textu velut arce tutiſſima opinionis ſuæ ſpem omnem Adverſarij ſtatuunt, aliquid adhuc dicemus, ut pateat, quàm infirmum ſit hoc illorum præſidium.

Aut ergo volunt Adverſarij hunc Matthæi locum de fratre Eccleſiæ ſubjecto intelligendum eſſe, aut de fratre etiam non ſubjecto, qualem nos dicimus Pontificem eſſe? Si de fratre non ſubjecto: hoc abſurdum eſt, & impoſſibile, cùm non ſubjectus deferri & puniri à judice non poſſit, quem non habet. Si de fratre ſubjecto: oportet priùs demonſtrent Papam Eccleſiæ ſubjectum eſſe, quàm poſſe ab ea puniri: aut ſi hoc ſupponunt, ſupponunt planè, quod probandum erat. Quæ ergo eſt hæc demonſtrandi ratio, ſupponere quod probandum eſt, & idem per idem, hoc eſt, enſem per gladium, & nigrum per atrum explicare? eſt equidem frater Chriſtianorum, ſed etiam Princeps Eccleſiæ, de quo Chriſtus non loquitur. Deinde mille ſunt ſcripturæ textus, qui in ſenſu accommodo & poſſibili ſunt intelligendi; ſicut etiam in hoc ipſo Matthæi loco; non omne peccatum (v. g. occultum, quodque probari non poteſt) deferendum eſt Judici, & per teſtes probandum: ſicut ergo non omne peccatum deferri debet, ſed illa, quæ poſſint probari, & à judice puniri; ita nec omnis perſona deferenda eſt, ſed quæ judi-

cem habet, plectique poteſt: & ſi tu omnem Chriſtianum judicem habere, punirique poſſe, etiam Papam, ſupponas: hoc priùs probandum eſt, & tum denique locus Matthæi applicandus. Denique cùm Papam ab Eccleſia judicandum puniendumq; eſſe dicis, quam tu Eccleſiam intelligis? Papæ conjunctam, aut ab hoc ſeparatam? ſi cunjunctam: ergo non probas ex hoc Matthæi loco Concilium, ùt à Papa diſtinctum, eſſe Papâ ſuperius: ſi verò à Papa ſeparatam intelligis: negamus Eccleſiam aut Concilium univerſale dici poſſe, cui pars optima & maxima, hoc eſt, caput abeſt, quemadmodùm nec integram domum dixeris, quæ fundamento, nec integrum exercitum, qui Duce caret. Vides ergo quot morbis argumentum laboret, quod putabas inſuperabile?

VI. *Objicitur 22.* Poteſtas Papalis non tantùm eſt in ſolo Romano Pontifice: ſed multò principaliùs in tota Eccleſia, & Concilio Eccleſiam repræſentante: ſi enim Eccleſia Papalem auctoritatem non habet, cur eligit Papam? cur eo defuncto omnia, quæ Pontificis ſunt, præſtat? Fac perpetuo carcere aut amentiâ Pontificem teneri, cujus erit de rebus fidei infallibilem, & expertem erroris ſententiam ferre?

℟. Hoc argumento probari Concilium non eſſe ſupra Papam, ſed paris ejuſdemque poteſtatis, & conſequenter nihil in Pontificem poſſe, cùm par in parem poteſtatem non habeat. Deinde ſi hanc poteſtatem Papalem Concilium habet, à quo habet? à ſe, an à Chriſto? Non à ſe; quia eſt ſupernaturalis, quæ non habetur, ſi non datur. Non à Chriſto; quia numquam & nullibi legimus in ſacris Paginis Eccleſiæ aut Concilio dictum: *Tibi dabo claves Regni cœlorum: Super te ædificabo Eccleſiam meam: Paſce oves meas. &c.* Quid autem turpius, minusq; conſentaneum rationi, quàm dicere Chriſtum poteſtatem tantam, tam magnam Concilio dediſſe, nec tamen poſſe oſtendere quando, ubi, quibúsve verbis? Si Provinciam tibi à Cæſare donatam diceres, nec tabulas aut teſtes donationis proferres, quis tibi fidem commodaret? & tamen hoc Adverſarij faciunt, dum Regnum Cœlorum Concilijs commiſſum eſſe à Chriſto dicunt, nec tamen toties interpellati tabulas & chirographum Commiſſionis oſtendunt: aut ergo nimis ſimplices illi, qui fidem nihil probantibus præſtant, aut nimis ipſi præfidentes, qui fidem petunt nunquam promeritam conductamque. Si totum jus & faſtigium Papale in ſolo Concilio eſt, ergo in Eccleſia duæ ſupremæque

maxque erunt poteſtates, hoc eſt, in uno Regno duo, parique potentiâ Reges: in uno Cœlo duo ſoles: in uno corpore duæ animæ, duo capita: hoc eſt, monſtrum Regiminis, & à quo ſemper bene inſtituta Reſpublica abhorruit. Et ſi Concilio par eſt Pontificia auctoritas, cur ergo Papali eget confirmatione? & ideò eget, ut ſine iſta Concilium ſit planè nullum, per apertiſſimos textus à nobis ſuprà citatos: ſuperflua planè hæc eſſet confirmatio, ſi totum jus Papale in Concilio reperiretur: nec enim à pari confirmatio petitur. Ex quo etiam confutantur, qui dicunt ſupremam poteſtatem in Papa non principaliter eſſe, ſed tanquam in miniſtro Eccleſiæ & Concilij; & ita, quod eſt abſurdiſſimum, petere Concilium à miniſtro confirmationem. Nec verum eſſet, quod in Concilio Conſtantienſi definitum eſt *Seſſ. 8. Papam eſſe immediatum Vicarium Chriſti:* eſſet enim potiùs Vicarius Concilij, & Eccleſiæ.

Nec bene colligitur eſſe in Concilio aut Eccleſia poteſtas Papalis, quia Eccleſia Papam eligit; ſicut non ſequitur in Capitulo, à quo Epiſcopus eligitur, eſſe poteſtatem Epiſcopalem: ipſa enim eligendi forma, ipſique electores ſubjacent legibus Pontificum, qui modum & formam eligendi præſcripſerunt: nec conferunt eligendo poteſtatem Papalem, ſed nominant perſonam, cui poteſtas immediatè à Deo confertur: nemo enim alius Vicarium Principi dat, quàm ipſe Princeps: & in Concilio Conſtant. *Seſſ. 8.* definitur, Papam immediatum eſſe Vicarium Chriſti. Quid autem mortuo Pontifice, aut in perpetuam amentiam lapſo Concilium poſſit aut non poſſit; nolumus definire, cùm ipſa Eccleſiæ praxis, quid fieri in ſimilibus caſibus debeat, ſatis oſtendat: nos verò non de hoc caſu loquimur, ſed de Pontifice vivente, & ex Pontificia auctoritate aliqua decernente, quem ſupra Concilium eſſe dicimus. Videatur tamen Cajetan. *in opuſc. de auctoritate Papæ & Conc. c. 16.* ubi docet, Pontifice capto aut relegato, cujus conveniendi nulla ſpes ſit, non propterea alium Pontificem eligi poſſe; ſed imitatione Eccleſiæ primitivæ, cùm Petrus ab Herode captus eſſet, orationem ſine intermiſſione ad Deum fundendam eſſe, ut Eccleſiæ ſubveniat. In caſu verò perpetuæ amentiæ, & cujus curandæ ex medicorum conſenſu ſpes nulla affulgeat; Papam haberi pro mortuo quoad vitam rationalem & intellectualem, non tantùm in actu, ùt in dormiente, ebrio aut phrenetico contingit, ſed etiam in potentia naturali. Videatur etiam Suar. *de fide d. 10. ſ. 6.* Advertendum tamen

eſt circa omnes hos caſus & hypotheſes, quæ fieri ſolent: pertinere ad Dei providentiam, qui Eccleſiam & Papatum cum ſuprema poteſtate inſtituit; ne hujusmodi caſus evenire permittat, quos quidem abſolutè non repugnat evenire; ſi tamen evenirent, ordinem à Deo impoſitum confunderent, & ideò repugnantiam habent reſpectivam & conſequentem, hoc eſt, ex ſuppoſitione divinæ voluntatis & Providentiæ, decernentis rem hoc, & non alio modo fieri: v. g. fieri quidem abſolutè poteſt Clementem VIII. non eſſe validè baptizatum, & conſequenter nec verum Pontificem, & ea quæ circa fidem & canonizationem Sanctorum ab illo ſtatuta ſunt, æquè invalida fuiſſe, ſed ſuppoſitâ Dei providentiâ, quâ voluit Eccleſiæ viſibili caput viſibile præponi, & quæ ad fidem ſpectant, certa & indubitata eſſe: repugnat tale & occultum impedimentum à Deo permitti, ſed ad Dei curam pertinet cavere, ne contingat. Eodem modo non implicat abſolutè Sacros Codices, quibus Eccleſia Catholica utitur, in rebus fidei aut malitiâ aut ignorantiâ, aut incuriâ librariorum, aut etiam injuriâ temporum corrumpi; ſed quia voluit Deus fidem & Religionem ex Verbo Dei ſcripto, & tradito pendere, ipſius Omnipotentiæ & ſapientiæ eſt, ne corrumpantur, curare. *Qui ergo ſumus nos, qui ſtatuamus tempus & modum miſerationis Domini, & in arbitrium noſtrum diem & terminum conſtituamus ei? exſpectemus ergo humiles conſolationem ejus. Judith. 4.*

Et ideò S. Thom. *1. 2. q. 100. a. 8.* Ea quæ ſunt jure Divino ab ipſo Deo determinata, non ſolùm in communi ratione juſtitiæ, ſed etiam quantùm ad determinationem ad ſingulos actus, non eſſe ab Eccleſia diſpenſabilia docet, ſed à ſolo Deo: nec in illis habere locum epiikiam aut gnomen, ſicut in legibus humanis, in quibus non poteſt Legislator humanus ſingulos actus particulares prævidere ijsque providere; & ideò fornicatio v. g. ſive acceſſus ad non ſuam, etiam ex intentione maximi alicujus boni & utilitatis nunquam permiſſa eſt.

VII. *Objicitur 23.* Poteſt Eccleſia etiam invito, aut non conſentiente Pontifice Concilium congregare, v. g. Papâ mortuo, aut relegato, aut amentiâ correpto, aut ſi ipſe nolit Concilium congregare, cùm tamen oporteret, &c. Felin. *in c. ſuper litter. de Reſcript.* Alex. *in canon. ſynod. d. 17.* ergo videtur non tantùm in Papa, ſed etiam in ipſa Eccleſia poteſtatem Papalem reſidere.

℞. Certiſſimum eſſe, poteſtatem congregandi Concilia ordina-

dinariam ſolius Pontificis eſſe. *diſtinct. 17. per totum.* Et *cap. ſignificaſti de elect.* Quemadmodum ſolius Principis eſt convocare ſtatus generales, quòd ſi alius moliatur, perduellionis in Principem ſuſpectus eſt. In caſibus particularibus, & extraordinarijs poteſt ab Eccleſia hoc ipſum fieri; quæ tamen poteſtas nullo modo Papalis eſt, cùm non ſit univerſalis, nec ſe extendat ad ordinandam Eccleſiam univerſalem, ſed tantùm particularem illum caſum & neceſſitatem: Papalis autem poteſtas ordinaria, perpetua, & univerſalis eſt: & hæc Eccleſiæ non communicatur, alioquin ipſa Eccleſia eſſet vicaria Chriſti; Pontifex verò eſſet Vicarius Vicarij, & conſequenter non immediatus Chriſti Vicarius, quod eſt abſurdum, immo hæreticum ex Conc. Conſt. *Seſſ. 8.*

VIII. *Objicitur 24.* Papa deponi à Concilio poteſt propter hæreſin *c. ſi Papa d. 40.* ergo eſt ſubjectus Concilio, & inferior: qui enim ſubjectus non eſt, ob nullum crimen judicari condemnarive poteſt, cùm judicium & ſententia juriſdictionem ſupponant, & hæc ſubjectionem. Rurſus ſi Papa hæreticus judicari, & puniri poteſt à Concilio, cur non æquè publicus uſurarius, ſimoniacus, blaſphemus, perjurus, adulter, tyrannus, & qui palàm Deum odio habet? hæc enim peccata partim hæreſi graviora ſunt, partim bono, pacique Eccleſiæ magis incommodant, quàm privata aliqua hæreſis, v. g. Spiritum ſanctum à Filio non procedere: nec in ſacris Scripturis reperies Papam magis ob hæreſin, quàm aliud crimen publicum, offenſivum publici, & incorrigibile deponi poſſe: cur ergo tacente ſacro textu hæreſin excipis, & ſi excipis hæreſin, cur ſolam?

℞. Magnam eſſe inter hæreſin, & alia Pontificis delicta differentiam. Hæreſis enim per ſe, & ex ſua natura prorumpit in falſam doctrinam, tollitque omne fundamentum gratiæ, & ſalutis, & velut in ſua radice omne meritum & virtutem venenat: ſalvâ enim fide, omni peccato eſt ſuum remedium, quo ſanetur: extinctâ fide, omnia ſimul remedia ſublata ſunt, cùm omnia fidem ſupponant: & ideò B. Apoſtolus dicit: *Juſtum ex fide vivere.* Quia ſicut vita neceſſaria eſt, ut medicinæ; ita fides, ut Sacramenta aliquid operentur. Et ideò in ſacris litteris jubemur Prælatis, etiam dyſcolis & peccatoribus obedire *Matth. 23. c. 1. Petri 2. & Lucæ 12.* Ab hæreticis verò & infidelibus omnino ſeparari, & conſequenter nec pro Paſtoribus habere *Num. 16. ad Galat. 1. & 2. ad Theſſal. 3. &. 2. ad*

Cor. 6. & 2. Joann. 2. & c. verbum d. 1. de Pœnit. c. Novatianus 7. q. 1. & c. didicimus 24. q. 1. c. ſi Papa d. 40. & c. oves 2. q. 7. An verò Papa hæreticus ipſo facto amittat Papalem dignitatem perinde ac mortuus, an verò deponendus ſit ab Eccleſia, aut etiam à Deo præcedente ſententiâ hæreſis declaratoriâ, videri poteſt Cajetan. *Tr. de auctor. Papa & Concilij à c. 17.* & Suar. *de fide in Tr. de S. Pontif. d. 10. ſ. 6.* Nec refert, etiamſi concedamus Papam in hoc caſu à Concilio judicari: quia hic eſt caſus in ſacris litteris toties exceptus: nec tam Concilium judicat, quàm potiùs declarat, Papam incurriſſe ſententiam ab ipſo Deo latam, promulgatamque, juxta illud Joann. *Qui non credit, jam judicatus eſt.*

IX. *Objicitur 25.* Si Papa gladio aliquem appetat, aut rem domeſticam & facultates invadat, aut alio modo injuriam paret: licebit utique gladium invadenti extorquere, eumque quâvis aliâ ratione compeſcere, immo etiam jure defenſionis, ſi aliter non poſſis, occidere: quanto ergo magis, ſi Beneficia vendat, immeritos promoveat, ipſamque Eccleſiam perverſo exemplo, injuſtisque legibus opprimat (juxta illud *ad Galat. 2.* junctâ Gl. *Cogis gentes judaizare exemplo malæ converſationis*) licebit Pontifici obſiſtere, & ſi aliter cohiberi, aut corrigi non poſſit, Pontificatu pellere?

℞. Aliud eſſe Jurisdictionem in Papam exercere, aliud defenſione uti: hæc non Concilio tantùm univerſali, ſed cuilibet etiam privato permiſſa eſt: illa ad Superiores tantùm pertinet: & quamvis invadentem jure defenſionis, & ſervato moderamine inculpatæ tutelæ, occidere etiam poſſis; non tamen auctoritativè ſententiam mortis in illum dicere, quia hoc eſt Superioris, & jurisdictionis, quam nullam Conciliis in Pontificem eſſe jam ſuprà oſtendimus. Immo poteſtas Pontificem exauctorandi non tam ad Eccleſiæ defenſionem, quàm majorem offenſionem pertinet, propter periculum ſchiſmatis, aliorumque malorum, quæ ſuprà numeravimus; eſſetque hoc remedium pejus ipſo malo, perinde ac ſi dolorem dentium truncato capite curatum velles: & ideò licèt Chriſtus monuerit: *Si pes, manus, vel oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, & projice abs te*: nunquam tamen in Evangelio dixit: ſi caput tuum ſcandalizat te, amputa illud, & projice abs te. Morbus ergo capitis infecti & inficientis ſoli Deo reſervatur.

Objicitur 26. Poteſt Papa renuntiare, & renuntiando ab Ec- cleſiæ

cleſiæ regimine diſcedere, ergo etiam Eccleſia ex cauſa boni publici à Papa ſeparari, & ſibi alium eligere.

℞. Negando conſequentiam: cùm enim Eccleſia Papæ ſit ſubjecta, non Papa Eccleſiæ; iſta minus, ille plus poteſt: quemadmodum, quia vir eſt caput uxoris, non uxor viri; vir poterat uxori libellum repudij dare, non econtrà, ùt colligitur ex Deuter. *c. 24.* Et tradit Joſephus *l. 15. c. 11.* Deinde ex Pontificis renuntiatione non ſequuntur illa mala, quæ docuit experientia ſequi, cùm ſe à Pontificis obedientia Eccleſia ſubducit, & alium eligit.

X. *Objicitur 27.* Si Papæ auctoritas eſt ſupra Concilium, & ſolus poteſt res fidei decidere, ejusque judicium eſt infallibile, incorrigibile, inappellabile, quid ergo Conciliis opus eſt? & tamen fuiſſe neceſſaria, praxis Eccleſiæ docuit.

℞. Non ſequi, ut quidquid agitur, ſemper neceſſariò agatur; cùm multa fiant, non quia neceſſaria, ſed quia commodiora. Concilia enim ſimpliciter neceſſaria non eſſe, patuit in Eccleſia primitiva, in qua licèt trecentis & ſuprà annis nulla Concilia Generalia indicta fuerint, in tanta nihilominus perſecutionum, & hæreſum agitatione nunquam magis Eccleſia, fidesque floruit: immo exemplis omnium ferè Conciliorum conſtat, vix ullam hæreſin fuiſſe, quæ Concilio ceſſerit, & ideò extincta fuerit, quia in Synodo à Patribus damnata: adeò, ut B. Gregorius Nazianzenus non dubitaverit pronuntiare, nullius Synodi ſucceſſum proſperè à ſe viſum. Incendium Arianum tantum abeſt, ut poſt Concilium Nicænum reſederit, ut tunc maximè graſſatum fuerit, Orientem, Occidentem, Africam, Hiſpaniam, Italiamque complexum: Idem in Conciliis Chalcedonenſi, Epheſino, alijsque evenit: & ſi totam Eccleſiaſticam hiſtoriam percurras, vix aliquem reperies, qui Romano Pontifici pertinaciter obluctatus, non æquè Synodos contempſerit, aut à Synodo abſolutus fuerit, quem Pontifex damnaverat. Quia tamen in Concilium Patres ex toto orbe conveniunt, negari haud poteſt, majorem in Concilijs ſapientiam, experientiam, rerum hominumque notitiam, pietatem, apud vulgus majorem venerationem, amorem fidemque reperiri, quàm in ſolo Pontifice; quæ cauſa eſt, ut auctoritas Conciliorum ſemper maximi habita fuerit, & medium efficaciſſimum obſtinatiſſimis etiam animis expugnandis, capiendâque informatione multarum rerum, in quibus falli poſſe Pontifices ultro fatemur.

XI. *Ob-*

XI. *Objicitur 28.* Juris naturæ eſt, ut membra, quæ totum corpus inficiunt, amputentur: ſi ergo Papa exemplo maloque regimine inficiat Eccleſiam, amputari poterit, ſuâque privari dignitate.

℞. Novum eſſe inauditumque curandi genus, nec ab ullo Medicorum præſcriptum, ut ſanando corpori, caput amputetur: quòd non in Phyſicis tantùm, ſed etiam politicis locum habet, propter graviſſima & certiſſima incommoda, ſchiſmatis præſertim, quæ admiſsâ hâc poteſtate Papam judicandi, amovendique ſequerentur, ùt ſuprà oſtendimus. Ne tamen Eccleſia remedio careret, Orationem Deus Eccleſiæ tradidit, promiſitque ſe illam, cùm expedit, certiſſimò exauditurum; orando igitur poteſt Eccleſia Pontificem deponere: qui modus potentiſſimus eſt, quietiſſimus, erroris expers (Deo ſemper quæ meliora ſunt concedente) tutiſſimus, & denique Eccleſiæ convenientiſſimus, quæ non tam humanâ, quàm divinâ providentiâ regitur; quæque ſicut oratione cæpit (*Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam. Pſalmo 109.*) oratione conſervatur: *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua. Luca 22.* ita oratione defendenda eſt: cùm alia remedia humana, ſi coactiva ſint, multo pluribus damnis, periculiſque exponant, quàm Pontificis mores etiam perditiſſimi; ſicut enim in corpore humano, ita in politico nihil membris ipsâ diviſione nocentius eſt, ex qua corruptio ſequitur. Nocet, *inquis*, Eccleſiæ Pontifex adulter, Simoniacus, prodigus, injuſtus. *Omnino:* ſed rari ſunt, hoc præſertim tempore, immo jam nulli. Fac tamen aliquem eſſe, eumque per vim extirpandum; quantum Eccleſiæ nocebunt, bella, diſcordiæ, ſchiſmata, ambitus tot capitum ad tiaram aſpirantium, tumultus & confuſio neſcientium, quem pro legitimo habeant, & denique omnium licentia, & impunitas flagitiorum, nullo judice certo, & omnibus, ut amicos indulgentiâ parent, conniventibus? ergo Pontifex malus, magnum Eccleſiæ malum: ſed ſchiſma longè majus, quo ſi Eccleſiam curatum eas, perinde feceris, ac ſi domum incendas, ut eam ab aura inſalubri purges, aut navim ſubducturus tempeſtati, ad ſcopulum impellas.

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBER

LIBER III.

PROPOSITIO III.

IN fidei quæſtionibus, & præcipuæ ſunt Pontificis Romani partes: & quæ ab illo etiam extra Concilium, è cathedra tamen, definita ſunt, errorem omnem ac dubium excludunt: non quia hominis voces ſunt, ſed quia Dei per os Vicarij ſui loquentis: & ideò non eâ ratione Pontificis ſententiæ certæ firmæque ſunt, quia illas Eccleſia credit, acceptatque: ſed ideò Eccleſia credit, acceptatque, quia veræ certæque ſunt. Sic canones loquuntur, ſic Patres teſtantur, ſic ipſa Concilia profitentur, ſic uſus omnium Eccleſiarum ſemper obtinuit: & quod omnia ſuperat, ſic divinæ ſcripturæ locutæ ſunt.

§. I.

Quid ſit Pontificem è Cathedra docere.

SUMMARIA.

1. *Papam conſiderari, ut ſummum Eccleſiæ caput, & privatum Doctorem poſſe, ex utroq. Teſtamento, ex SS. Doctoribus, varijsq. exemplis oſtenditur.*
2. *Quid requiratur, ut docere ex Cathedra Pontifex dici poſſit?*

I.

EA diſtinctio, quâ Pontificem Romanum conſideramus, vel *ut privatam Perſonam,* vel *ut Publicam & ſolemniter, auctoritativè, ex Pontificia poteſtate, ac è cathedra docentem;* non eſt nova, ſed antiquiſſima; nam in veteri lege celebre illud Oraculum Urim, & Thümmim, quod in ambiguis obſcuriſque rebus ſummum ſacerdotem edocebat, atque ab eodem ad pectus geſtabatur, non privatæ & domeſticæ veſti, ſed Pontificali & ſolemni inſcriptum erat. *Exodi 28.* Deo hâc ratione oſtendente, munus Eccleſiam inſtruendi, & in cauſis ambiguis judicandi, ad ſummum quidem ſacerdotem pertinere; non tamen ſemper & ubique, ſed cùm Pontificem agit; tunc enim, & non aliàs, eum cælitùs, ne fallat, aut fallatur, illuſtrari. Hæc cauſa fuit, ut ſacerdotes nunquam ad conſulendum Oraculum accederent, ab eoque reſponſum acciperent, niſi priùs Ephod induiſſent, ùt patet *1. Regum 23. & 30.* Quæ veſtis erat auro texta, varijſque ex ſerico coloribus diſtincta, & cui Oraculum inſertum erat.

Sic *Matthæi 23.* jubet Chriſtus ſcribas & Phariſæos audiri, eorúmque doctrinam obſervari, quia ſuper cathedram Moſis & Prophetarum ſederunt: quaſi tota radix & origo eorum in docendo auctoritatis cathedræ adſtricta eſſet, quam publicè docentes inſedebant:

debant: alioquin privatas opiniones & ſententias quod attinet, certum eſt multa Phariſæos docuiſſe, impia, legique divinæ & naturali omnino contraria, ùt habetur *Matth. 23.*

Sic etiam ſexta Synodus Conſtantinopolitana ſub Agathone PP. epiſtolam ejusdem Agathonis approbat, ſummisque laudibus extollit, & in illa non tam Agathonem, quàm Petrum locutum fuiſſe dicit. *Seſſ. 8. & Seſſ. 18.* agnoſcitque Cathedram Petri, ejusque ſucceſſores omnis hæreſis expertes eſſe: & tamen *Seſſ. 13.* Honorium I. Romanum Pontificem hæreticum fuiſſe dicit, eumque damnat: ubi manifeſtè Concilium differentiam indicat inter Pontificem è Cathedra ac ſententialiter, & ex privata tantùm opinione docentem; & in hoc caſu errare poſſe, nam in primo non admittit.

Sæpe etiam S. Auguſtinus contra Donatiſtas diſputans, cathedram à perſona, hoc eſt, *errorem perſonalem à cathedrali* diſtinguit, hunc negat in Petri ſucceſſores cadere; illum concedit. (*a*)

Immo B. Apoſtolus, & ex illo ſymbolum noſtræ Religionis Eccleſiam Catholicam, ſine ruga & macula, & ſanctam eſſe profitentur; cùm tamen major pars Eccleſiæ ſint peccatores; immo qui dicit ſe absque peccato eſſe, mendax ſit *1. Joann. 1.* Quomodo ergo Eccleſia eſt ſine ruga & macula, ſed tota pulchra? niſi quia non tam privatæ perſonæ, quæ Eccleſiam Catholicam componunt, attendendæ ſunt, quàm publica illius forma, quæque ad omnes pertinet, hoc eſt, leges, doctrina, & Sacramenta, quæ omnia ſancta ſunt, omnemque maculam peccati excludunt.

Sic ergo cùm in hoc libro dicemus, Romani Pontificis judicium in rebus fidei eſſe ultimum, infallibile, irreformabile; de Romano Pontifice loquimur, non ùt privata perſona eſt, & aliorum Doctorum inſtar ſcribit, docetque: ſed ùt Pontifex eſt, & ex Pontificali auctoritate Eccleſiam univerſalem docet, ac rebus maturè diſcuſſis, cauſam aliquam definit, & quæ definivit, jubet tamquam fidei veritatem haberi, & qui non habent, creduntque, hæreticos pronuntiat. Hoc ergo eſt Pontificem agere, & è cathedra loqui, quod nulli Doctorum, aut Epiſcoporum convenit. Sicut ergo in antiquo Teſtamento non omne Pontificis reſponſum Oraculum fuit: & in Christo Domino non omnis actio divina, ſed etiam humana, & mixta, ſeu theandrica: nec omnis in eodem

(*a*) V. Ejusdem B. Auguſt. epiſtolam 165.

Chriſto ſcientia infuſa, & increata, ſed etiam creata, & acquiſita; & capax incrementi, immo imperfecta, & aliquid habens neſcientiæ *Marci 13. n.31. De die autem illa vel hora nemo ſcit, neque Angeli in cælo, neq; Filius, niſi Pater.* Eodem modo non omnis actio ab anima rationali procedens, eſt rationalis: nec omnis notitia, quam de cauſa aliqua judex habet, eſt publica & judicialis, & ideò communiter & Theologi & Juriſperiti docent, teneri judicem ſententiam proferre non ex privata, ſed publica ſcientia *c. 28. de offic. Jud. Deleg.* Sic etiam non omnis actio & doctrina Pontificis, eſt Pontificia, ſed ſicut in Beatis viſio beatifica & matutina non abſorbet viſionem veſpertinam; ita & Pontifex aliqua facit, ùt homo, aliqua ùt Princeps, aliqua ùt Doctor, aliqua ùt Papa, hoc eſt, ùt Caput & fundamentum Eccleſiæ: & his ſolis actionibus privilegium infallibilitatis adſcribimus: alias humanæ conditioni relinquimus: ſicut ergo non omnis actio Papæ eſt Papalis, ita non omnis actio Papæ Papali privilegio gaudet.

II. Ceterùm, ut dicatur Papa ex cathedra, & conſequenter abſque ullo errandi periculo aliquid definiviſſe, non oportet illum certo alicui medio, aut conſultationi alligare: fruſtra enim alioquin & inefficax foret in Papa talis auctoritas, nam cujus error damnatus eſſet, prætendere ſemper poſſet, ſe illegitimè damnatum eſſe, quòd Papa paucos concilio adhibuiſſet, aut imperitos rerum, aut odio ductos, aut denique præconceptâ opinione occupatos, & partium ſtudijs addictos, quæ omnia hæretici noſtri temporis Tridentino Concilio objecerunt. Modò ergo non conſtet Romanum Pontificem in rebus fidei decidendis temerè proceſſiſſe, omnino illius judicio ſtandum eſt, Deoque curæ erit, non permittere, ut abſque ſufficienti examine & prudentia ſententia feratur; ejus enim eſt, qui finem conſtituit, etiam media fini neceſſaria curare: fruſtra alioquin *Deut. 17. Matth. 23. & 18. & Lucæ 10.* Eccleſiæ & Sacerdotis imperio obtemperari etiam ſub pœna mortis juberet, quibus ſemper à ſubditis opponi poſſet, ſine ſufficienti examine, & imprudenter imperatum eſſe. Et ideò in Tridentino Concilio *Seſſ. 25. de Reform. c. ult. in fine.* Romani Pontificis prudentiæ & diſcretioni committitur, quem in rebus ambiguis definiendis, induſtriæ modum adhibere velit. Verba Concilij ſunt: *Quod ſi in his recipiendis difficultas aliqua oriatur, aut aliqua inciderint,*

derint, quæ declarationem aut definitionem poſtulant; præter alia remedia in hoc Concilio inſtituta confidit S. Synodus, Beatiſſimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis præſertim Provincijs, unde difficultas orta eſt, ijs, quos eidem negotio tractando viderit expedire: vel etiam Concilij Generalis celebratione, ſi neceſſarium judicaverit, vel commodiore quâcunque ratione ei viſum fuerit, Provinciarum neceſſitatibus pro Dei gloria, & Eccleſiæ tranquillitate conſulatur.

§. II.

Summi Pontificis è Cathedra, quamvis extra Concilium, docentis indubiam & infallibilem auctoritatem eſſe, ſacris Paginis docetur.

SUMMARIA.

1. *Expenditur locus Deuter. 17. & ex illo argumentum ducitur.*
2. *Et Lucæ 22. adjunctâ SS. Patrum interpretatione.*
3. *Et Matthæi 16. ac Joann. ult.*
4. *Adverſarios Concilij prætextu id agere, ut S. Pontificis ſententias non Concilio tantùm, ſed cuilibet Epiſcopo, privatoq́ Doctori ſubmittant; ſublatâ interim obſequendi neceſſitate.*

I.

SAtis quidem ex ijs, quæ in ſecunda propoſitione diſputavimus, Pontificis Romani auctoritatem in rebus fidei decidendis ſupremam eſſe, omniq́ue periculo errandi exemptam conſtat; ſi enim Concilium

à Papa non confirmatum, ùt oſtendimus, errare poteſt, nec ullam in Pontificem corrigendi, judicandi, recipiendique appellationes poteſtatem habet; oportet ergo, aut Pontificis judicium, quod ultimum eſt, infallibile eſſe; aut omnia in Eccleſia fluctuare, nullo Judice certo, qui naſcentes fidei controverſias ita dirimat, ut omne dubium abſolvat. Ut tamen res tanto clarior evadat, quanto pluries illuſtrata: expendemus etiam pro hac tertia propoſitione, ea Scripturæ loca, quæ pro Secunda jam ſuprà expendimus; ſunt enim ferè eadem.

Primò locum habemus *Deuter. 17.* ubi: *Si difficile atq; ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter cauſam & cauſam, lepram & lepram, & judicum intra portas tuas verba videris variare: ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesq; ad Sacerdotem Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quaresq; ab eis, qui indicabunt tibi judicij veritatem. Qui autem ſuperbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, ex decreto judicis morietur.* Ad hunc locum *Deuteron.* reſpiciens Joſaphat Rex *Paralipom. 2. cap. 19.* Sacerdotes ſic alloquitur: *Omnem cauſam, quæ venerit ad vos fratrum veſtrorum, ubicunq; quæſtio eſt de Lege, & de mandato, de ceremonijs, de juſtificationibus, oſtendetis eis, ut non peccent in Dominum: Amarias autem Sacerdos & Pontifex veſter, in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit.*

Et Eccleſiaſt. 12. *Verba Sapientum ſicut ſtimuli, & ſicut clavi in altum defixi, quæ per Magiſtrorum conſilium data ſunt à Paſtore uno. His amplius fili mi ne requiras.*

Ad majorem intelligentiam horum ſacræ Scripturæ textuum nota: Legales cauſas fuiſſe duplices. Primò erant ſacræ & ceremoniales, hoc eſt, de Religione, de Fide, Sacrificijs, lepra, &c. hæ ad Sacerdotale judicium pertinebant. Aliæ judiciales erant, videl. de homicidio, de ſanguine, &c. iſtas Magiſtratus laicus dirimebat, qui in ſingulis urbibus habitabat, & in portis jus dicebat, ut ab omnibus etiam exteris tanto liberiùs adiri poſſet. *Deuter. 16. n. 8.* Si verò lis tam eſſet ambigua, ut ab inferiori & obvio hoc Magiſtratu definiri non poſſet, ea Hieroſolymam deferenda, & à Concilio Sacerdotum, præſertim ſummo Pontifice definienda erat. Omnes enim cauſæ etiam judiciales ex lege explicabantur; legis autem interpres erat Pontifex, cui in hoc caſu non ſacræ tantùm, ſed etiam civiles cauſæ committebantur, ùt patet ex *Deuteron. 21. v. 5.*

v. 5. Ezech. 44. v. 24. Joſepho *l. 2. contra Apionem.* Et Philone *l. 3. de Vita Moyſis.* Pronuntiatâ verò à ſummo Pontifice ſententiâ, judex ſæcularis eandem exequebatur, & ex hujus decreto, qui nollent Pontificis imperio obtemperare, extremo ſupplicio multabantur, ùt hîc dicitur, explicantque Cajetanus, Lyranus, Oleaſter, Sigonius, & ex iſtis Cornelius in hunc locum.

Ex hoc Deuteron. textu argumentari ſic licet. Vel ſummi Sacerdotis ſententia infallibilis & irreformabilis erat, vel non erat? Si erat? hoc ipſum eſt, quod volumus, quodque probare intendimus; nec enim privilegium & aſſiſtentia Synagogæ conceſſa, Eccleſiæ neganda eſt longè nobiliori, quámque plures hæreſes impugnant, utpote toto orbe diffuſam: & proinde uno & infallibili judice magis indiget, qui finem diſcordijs imponat. Si verò ſummi Sacerdotis ſententia infallibilis & irreformabilis non erat? cur ab illa non admittitur appellatio, & qui non acquieſcit, mori jubetur? planè dignus morte non eſt, qui in rebus fidei dubiam incertamque ſententiam non admittit, cùm fidem oporteat indubiam eſſe, certamque: nec unquam, niſi injuſtè, ultimo ſupplicio affectus eſt, qui à judice & ſententia appellavit, à qua appellare potuit, quæque ultima non eſt.

Dices. Pontificis ſententiam fuiſſe quidem certam, ſed à Pontifice in Concilio, & ex Concilij ſuffragijs latam, ùt patet ex verbis ſacri textûs, qui non de uno Pontifice, ſed de pluribus loquitur; & ideò Hebræi & Sigonius *l. 6. de Republ. Hebr. c. 7.* explicavit de magno Concilio Sanhedrim, quod 70. viris conſtabat; non ergo poteſt ex hoc textu deduci, ſummi Pontificis ſententiam, etiam extra Concilium docentis, ultimam eſſe, & irrefragabilem.

℞. Sanhedrim non fuiſſe Concilium generale, cùm 70. tantùm viris conſtaret, quorum multi Sacerdotes non erant; non ergo poteſt ex hoc loco argumentum pro Concilio generali adduci. Deinde eſto generale fuerit, illi tamen Pontificis Max. ſententia adſtricta non erat: de ſolo enim ſummo Sacerdote dicitur: *Qui autem ſuperbiens noluerit obedire imperio Sacerdotis, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, morte morietur.* Et ideò ſolus Pont. Max. Rationale, & Oraculum Urim Vethûmmim ad pectus geſtabat, cum inſcriptione: *Judicium & Veritas*: ſolus etiam & ſine Concilio Oraculum conſulebat in rebus dubijs *1. Regum 23. & 30.* Et eſto concedamus in

veteri

veteri teſtamento, ubi vix angulum Orbis Synagoga occupabat, Pontificis ultimam ſententiam fuiſſe Concilio alligatam; hoc tamen de Eccleſia Chriſti dici non poteſt, quæ cùm toto terrarum orbe diffuſa ſit, Concilium generale convocari rariſſimè poteſt, & tunc etiam cum graviſſimis Eccleſiæ incommodis; & propterea non in Concilium, ſed in ſolum Petrum curam & gubernationem ſuæ Eccleſiæ tranſtulit Chriſtus, multasque hæreſes ſine Concilio voluit à ſolo Pontifice confutari, & qui non illi adhæreret, pro hæretico æſtimari, ùt expreſsè teſtantur S. Auguſtinus *epiſt. 162. & in Pſalm. contra partem Donati.* Et S. Leo *epiſt. 87. ad Epiſcop. Viennenſis Provinciæ*, quæ verbatim teſtimonia infrà recitabimus, & ipſa Eccleſiæ praxis plùs ſatis demonſtrat.

II. Secundus ſcripturæ locus habetur *Lucæ 22.* Ubi Chriſtus pro Petro ejusque ſucceſſoribus rogâſſe ſe dicit, ne unquam illorum fides deficiat: *Simon Simon, ecce Sathanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum; ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.*

Nota, hæc Chriſti verba ſpecialiter ad Petrum dirigi; quamvis enim Sathan omnes Apoſtolos expetiverit, non tamen dicit Chriſtus: *Ego pro vobis rogavi*: ſed *pro te*: innuens ſe privilegium aliquod ſpeciale Petro poſtulâſſe: nec Petro tantùm, ſed illius etiam ſucceſſoribus: ſemper enim Eccleſia, ùt impetitur à Sathana, ita confirmari debet: & ſicut ex omnium Catholicorum ſententia aliæ promiſſiones Petro factæ ad ejus ſucceſſores pertinent, ſic etiam iſta; nec aliter Concilia ipſa & Patres hunc locum intellexerunt, ut planè temerarium ſit, non ita intelligere: quamvis enim etiam pro perſeverantia Petri in gratia, & pro ipſa Eccleſia Chriſtus oraverit; ſpecialiter tamen pro Petro ejusque ſucceſſoribus, ne in fide deficerent, aliquid contra ipſam docendo, orâſſe; ſicque ſpeciale aliquod privilegium Petro & ſucceſſoribus impetrâſſe, tum ipſa per ſe verba, tum omnium Patrum conſenſus habet. Ii ſunt: Patres ſextæ Univerſalis Synodi Conſtantinopolit. *Act. 4.* S. Auguſt. *l. de corrept. & grat. 18.* S. Chryſoſtomus *homil. 83. in Matth.* Theophylactus *in c. 22. Lucæ.* S. Lucius Papa & M. *epiſt. 1. ad Epiſcopos Gall. & Hiſp.* S. Leo *Serm. 3. de Aſſumpt. ſua ad Pontif.* S. Nicolaus I. *epiſt. ad Michaëlem Imperat.* S. Leo IX. *epiſt. ad Petrum Antioch.* S. Bernardus *epiſt. 190. ad Innoc.* S. Gregorius M. *l. 6. epiſt. 37. ad Eulogium.*

S. Thom.

S. Thom. *2. 2. quæſt. 1. a. 10.* Innocentius III. *in epiſt. ad Epiſc. Arelat. & habetur c. Majores de Bapt.* Joannes Conſtantinopolit. *epiſt. ad Hormisd. Papam.* Theodorus Studites *epiſt. ad Paſchalem PP.* S. Bernard. *ſerm. de privileg. B. Joann. Bapt.* Et deniq́ue omnium elegantiſſ. B. Agatho PP. *epiſt. ad Auguſtos*, quæ recitata, recepta, ſummisq́ue laudibus affecta eſt, à Patribus VI. Oecumenicæ Synodi *Act. 4. & 8.* & habetur *Tomo 3. Conciliorum.*

Jam ex hoc Lucæ textu, junctâ explicatione & interpretatione omnium ferè SS. Patrum, ſic argumentamur. Si Romani Pontificis è Cathedra docentis ſententia in materia fidei non eſt infallibilis, ergo poteſt illi error fidei ſubeſſe; ergo ejus fides poteſt deficere: non ergo verum eſt privilegium illi à Chriſto ſpeciale impetratum eſſe, ne illius in docendo fides deficiat.

Dices 1. Hoc privilegium Petro impetratum à Chriſto ad ejus ſucceſſores extendendum non eſſe.

℞. Hoc imprimis militare contra explicationem omnium Patrum, qui hanc Chriſti promiſſionem non Petro tantùm, ſed ejus Sedi, & conſequenter ſucceſſoribus factam eſſe dicunt. Idq́ue ex Chriſti verbis colligitur, qui hoc donum perpetuæ & indefectibilis fidei in utilitatem Eccleſiæ Petro contulit, ut is videlicet eam confirmaret contra Sathanæ inſultus: quæ ratio non pro Petro ſolùm, ſed pro ejus ſucceſſoribus æquè multoq́ue magis militat: quando videlicet Eccleſia & multo magis impugnatur, & multo magis, ut confirmetur, opus habet. Quòd ſi hoc privilegium ad ſolum Petrum reſtringas: idem dicendum erit de alijs *Matth. 16.* & *Joann. ult.* Petro conceſſis: quod ſi ſemel admittas; imprimis contra totam Eccleſiam ſentis: deinde quomodo contra hæreticos primatum & poteſtatem Pontificis Romani probabis?

Dices 2. Promiſſionem Petro factam principaliter in Eccleſiam dirigi, quæ à Concilio Generali repræſentatur.

℞. Hoc vix reſponſo aliquo dignum eſſe: tam enim clara ſunt Chriſti verba, tam apertè in ſolum Petrum diriguntur, & adeò nulla Eccleſiæ, aut Concilij fit mentio, ut videantur adverſarij noſtri non tam ſuam opinionem ad ſcripturam accommodare voluiſſe, quàm potiùs ſcripturam, volentem nolentemq́ue, in ſuas partes trahere, ut non tam ipſi quod ſcriptura, quàm ſcriptura quod ipſi ſentiret.

Quòd ſi velint donum & privilegium Petro & ſucceſſoribus collatum, mediatè ipſi etiam Eccleſiæ collatum eſſe, quæ cùm à Petro gubernari ſe patitur, errare non poteſt; quemadmodùm quidquid boni natura capiti conceſſit, illud totum in bonum, & directionem corporis redundat; id quidem veriſſimum eſt, & ſenſui SS. Patrum omnino conſentaneum: ſed ſententiam noſtram confirmat potiùs, quàm evertit.

Dices 3. Ex eo Evangelij textu non haberi, quòd Pontificis judicium etiam extra Concilium docentis, infallibile ſit.

℟. Cùm Chriſtus nullam omnino Concilij mentionem faciat, multoque minùs infallibilitatem Petri illi adſtringat; gratis & ſine fundamento hanc limitationem ab ijs opponi, qui dolent Scripturam aliter loqui, quàm ipſi velint. Si Petri fides à Concilij directione, & non econtrà Concilij fides à Petro penderet; non tam Petrus fratres ſuos confirmaret, quàm ipſe à fratribus confirmaretur.

III. Faciunt ad hoc ipſum probandum, quæ *Matth. 16. & Joann. ult.* habentur, ubi ex omnium Catholicorum ſententia Petro, ejusque ſucceſſoribus dicitur, eos eſſe *Petram & fundamentum Eccleſiæ, contra quam portæ inferi non prævalebunt:* illis, tanquam totius Eccleſiæ Paſtoribus, omnium Chriſti ovium cura & regimen per ea verba committitur: *Petre amas me? paſce oves meas.* Quænam iſtorum verborum ſententia ſit, jam ſuprà explicavimus: nunc ex illis hoc argumentum ducimus. Si Petrus ejusque ſucceſſor eſt fidei Petra, oportet illum, cùm Eccleſiam publicè, & cum poteſtate docet (tunc enim maximè officio ſuo fungitur, & Petram agit) concuti in fide non poſſe, multo minùs frangi; aliàs non tam Petra, quàm arena eſſet: & quid plus alijs Doctoribus & Epiſcopis Petrus accepiſſet, quâve ratione Petræ titulum magis meritus eſſet, ſi æquè ac illi poſſet in fidem impingere evertique, & errores docere? Si Petri omniumque Epiſcoporum in credendo, docendoque, quæ ſunt fidei, par eſt conditio, omnes pariter erunt petræ, nec majori titulo Petrus, quàm illi: ſi verò Petri, & aliorum Epiſcoporum non eſt in fide par conditio, oportet plus Petro ejusque ſucceſſoribus, quàm alijs Epiſcopis tribui: & quid hoc aliud? niſi quòd cadere illi omnes in errores poſſint; immo pleræque hæreſes ab Epiſcopis aut natæ, aut nutritæ: Petrus ſolus ejus-

ejuſque ſucceſſores non poſſint; & ideò Petro, non alijs dictum eſſe: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Rurſus: ſi Petrus, ejuſque ſucceſſores ſunt fundamentum Eccleſiæ, contra quam portæ inferi non prævalebunt, hoc eſt, quæ nunquam corruet, nunquam errabit, aut deficiet, multo magis oportet fundamentum corruere & deficere non poſſe: quid enim hoc portenti, ut ſtante domo fundamentum cadat? Aut ergo fundamentum Eccleſiæ non eſt Petrus: aut ſi eſt, eo cadente, cadet Eccleſia, & Eccleſiâ non cadente, nec ipſum cadere poteſt.

Quòd ſi dicas, Petrum Eccleſiam repræſentâſſe, & ita hanc promiſſionem non tam Petro, quàm Eccleſiæ factam. Id verum eſt, ſi velis firmitatem & conſtantiam fidei Petro promiſſam, etiam ad Eccleſiam pertinere, immo propter Eccleſiam factam eſſe, quemadmodum ſoliditas fundamenti eſt ſoliditas ædificij, & hoc ipſum Patres voluerunt; ſicut enim caput totum hominem repræſentat, ita Pontifex Max. Eccleſiam toto orbe diffuſam; in cujus rei figuram ſummus apud Hæbræos Sacerdos totum orbem terrarum veſti Pontificiæ inſcriptum geſtabat, juxta illud *Sapientiæ 18. In veſte poderis totus erat orbis terrarum.* Et teſte Epiphanio *l. de lapidib. & gemmis*: Idem Pontifex tempore Salomonis Regis, præludens velut illi Conſtantiæ & petrinæ firmitati, quam Chriſtus Vicario ſuo promiſit, præter gemmas Rationalis, adamantem, binis Smaragdis incinctum, ad pectus geſtabat; qui Deo placato, ſerenâ luce perfundebatur, irato verò & accincto vindictæ, ſanguineus micabat. Si verò ſic Petrum Eccleſiam repræſentâſſe dicas, ut tota firmitas, & indeficientia veræ fidei ad Eccleſiam pertineat, excluſo Petro; imprimis nihil poteſt dici, quod magis Evangelio repugnet, ejuſque ſententiæ: cùm ſole clarius ſit, Chriſtum ad Petrum loqui, illi fidem polliceri, ejus confeſſionem præmio afficere, & denique multis modis & velut anxiè laborare, ut Petrum ab alijs diſtinguat, eumque ſolum, non alios deſignet, nullâ Concilij mentione, nullâ Eccleſiæ factâ, niſi quòd hanc dicat ſe Petro inædificaturum. Deinde ſi hoc modo, quo Adverſarij volunt, Evangelium intelligas, ſenſus evadit planè abſurdiſſimus, hic enim erit: Tu es Petrus: & ſuper Eccleſiam, quam repræſentas, ædificabo Eccleſiam meam. Aut ergo Eccleſia ſibi ipſi fundamentum eſt: aut duæ ſunt Eccleſiæ, quarum una fundamentum eſt alterius:

aut Petrus eſt Eccleſiæ fundamentum: & ſi eſt, quærimus quî fieri poſſit, ut hujus fides & doctrina deficiat ſtante Eccleſiâ? Quòd ſi ad alios ſenſus hæc Evangelij verba detorqueas, quaſi fundamentum Eccleſiæ non ſit Petrus, ſed fides Divinitatis Chriſti, quam profeſſus eſt: inprimis Evangelio vim facis, cujus tam antecedentia, quàm ſubſequentia verba omnino ad Petrum diriguntur, occaſione ex illius confeſſione captatâ. Deinde Petri & Pontificis Romani primatum, hoc eſt, arcem Religionis Catholicæ evertis: hoc enim Evangelij loco aut ſublato, aut in alienos ſenſus expoſito, nihil amplius ſupereſt, quo adversùs Calviniſtas, & Lutheranos Primatum defendas.

Ex illo Joannis ult. *Paſce oves meas* (cujus, quæ ſit ſententia, jam ſuprà vidimus) hoc argumentum deducitur. Per hæc verba Petrus, ejusque ſucceſſores conſtituti ſunt Doctores & Paſtores totius Eccleſiæ; aut ergo docentes illos, præſertim quæ ſunt fidei, tenetur Eccleſia audire, aut non tenetur? ſi tenetur, ergo illi cùm docent, errare non poſſunt: nam ſi poſſent, erraret etiam Eccleſia, quæ illorum doctrinæ tenetur acquieſcere. Si verò Eccleſia non tenetur ea credere, quæ ſummus Pontifex ex verbo Dei credenda eſſe definit, non tam Petrus, quàm ipſa Eccleſia erit ſibi Paſtor, immo ipſa Petrum paſcet, quia ipſa errantem Pontificem corriget, ipſa ducet, ipſa an Petri ſententia cum Verbo Dei conveniat, an ſecus, judicabit, diſcernetque, hoc eſt, quod nunquam factum, nunquam auditum fuit, non ipſe Pontifex confirmabit, reprobabitque fidem Concilij, ſed Concilium fidem Pontificis: ſicque malè Chriſtus Petro dixerit: *Paſce oves meas:* cùm potiùs ovibus & Eccleſiæ dicere debuiſſet: Si me amatis, paſcite Petrum & Vicarium meum: errare hic poteſt, & in abrupta deferri, & falſa pro veris docere: vos ergo Paſtori Paſtores eſte, & cadentem ſublevate, hoc eſt, diſcipuli Magiſtrum docete, & oves Paſtorem ducite.

Et ne credas noſtra tantùm hæc eſſe argumenta, non verò Sanctorum Patrum, ipſos audi in hanc ipſam ſententiam loquentes.

S. Leo Papa *ad Epiſcopos Viennenſes epiſt. 78. Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro principaliter collocaret, ut ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua, velut in corpus omne diffunderet, ut exortem ſe myſterij intelligeret eſſe divini, qui auſus fuiſſet ſe à Petri ſoliditate dividere.*

S. Au-

S. Auguſtinus *Serm. de Cathedra: Petra ergo pro devotione Petrus dicitur, eò quòd primus fidei fundamenta poſuerit, & tanquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem, molemq́ contineat.*

Origenes *in hunc Matth. Locum: Manifeſtum eſt, etſi non exprimatur, quòd nec adversùs Petrum, nec adversùs Eccleſiam portæ prævalere potuerunt inferorum: nam ſi prævalerent adversùs Petram, in qua fundata Eccleſia erat, contra Eccleſiam etiam prævalerent.*

Plures in ſequentibus paragraphis dabimus.

IV. Obſervandum interim eſt, ſi adverſarij Conciliorum autoritatem Pontificiæ ita præferrent, ut tunc ſolùm Pontificis ſententias & definitiones in dubium vocarent, cùm à Concilio improbantur; tolerari utcumque poſſent: ſed ipſi nullius Concilij exſpectatâ ſententiâ, ſibi judicium arrogant, admittuntque aut excludunt, quæ placent diſplicéntve, ùt experientia oſtendit, eo ſolùm prætextu, quòd Papa extra Concilium errare poſſit: ſicque non Concilio tantùm Papam ſubmittunt, ſed cujuslibet Epiſcopi privatique Doctoris cenſuræ, ab effectu plerumque dictatæ: quo ſatis oſtendunt, non tam ſibi veritatis & Conciliorum, quàm privatam cauſam cordi eſſe, ut interim agant, quod lubet, Concilij obtentu dilatâ, aut etiam extinctâ obſequendi neceſſitate.

§. III.

Eadem Papæ Eccleſiam docentis infallibilitas è ſacris Canonibus aſſerta.

SUMMARIA.

1. *Doctrinam SS. Canonibus contrariam, neceſſariò falſam eſſe.*
2. *Varijs multisq́ Canonibus demonſtratur Conſtitutiones Papales in materia fidei certiſſimas eſſe.*
3. *Argumentum ex allatis textibus deductum.*
4. *Reſpondetur ad objecta.*

I.

SUmmam, niſi fallimur, ſacris Canonibus deberi auctoritatem, nemo niſi temerarius negabit. Cùm enim illos ſummi Patres ediderint, hoc eſt, Magiſtri Catholicæ Eccleſiæ doctrinâ, pietate, omniumque veneratione inſignes: cùm illos Eccleſia non receperit tantùm, ſed etiam velut regulas quaſdam, & axiomata veræ incorruptæque doctrinæ fidelibus tradiderit: cùm illos Galli præſertim, adeò ſanctos, inviolatoſque voluerint, ut in nuperis propoſitionibus ne quidem ſummo Pontifici eos egrediendi poteſtatem faciant: quid aliud eſſet contra Canonum præſcriptum aliquid docere, quàm ſupra ſanctos Patres & Eccleſiæ Magiſtros ſapere velle, ſibique, quod Pontifici non permittitur, uſurpare? immo Eccleſiam ipſam corrigere, & quos ipſa limites fixit, refigere? nec diſcipulos nos ſacrorum Canonum, ſed Magiſtros profiteri?

Quòd ſi oratio contra regulas Rhetoricæ, aut Grammaticæ neceſſariò eſt barbara incultaque: propoſitio contra regulas Logicæ falſa: navigatio contra regulas Hydrographiæ temeraria, ac naufragio proxima: & denique quidquid contra regulas artis agitur, rude, impolitumque, & erroris plenum; ſic omnis opinio contra ſacras regulas, hoc eſt, Canones concepta, neceſſariò eſt falſa: ſi enim Canon eſt regula, & regula ſemper eſt recta; oportet & rectum non eſſe, quod à regula diſcedit, quemadmodùm quod à linea diſcedit, neceſſariò eſt curvum. Aut ergo Canon non eſt Canon, aut doctrina, quæ à Canonibus diſcedit, vera non eſt. Videamus ergo, quid de noſtra, & Adverſariorum doctrina Canones ſentiant, & confecta res erit.

S. Leo I. *Ad Epiſcopos Viennenſes epiſt. 87. inc. ita Dominus d. 19. & habetur Tomo 2. Conciliorum: Ita Dominus noſter JESUS Chriſtus humani generis Salvator inſtituit, ut veritatis, quæ anteà Legis & Prophetarum præconio continebatur, per Apoſtolicam tubam in ſalutem Univerſitatis exiret: ſicut ſcriptum eſt: In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Sed hujus muneris ſacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit; ut in beatiſſimo Petro, Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret: ut ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua, velut in corpus*

omne

omne diffunderet; ut exortem ſe myſterij intelligeret eſſe divini, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc enim in conſortium individuæ unitatis aſſumptum, id quod ipſe erat, voluit nominari, dicendo: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: Ut æterni ædificatio templi mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſteret, hâc Eccleſiam ſuam corroborans firmitate, ut illam nec humana temeritas poſſet appetere, nec portæ contra illam inferi prævalerent. Verum hanc Petræ iſtius ſacratiſſimam firmitatem, Domino, ut diximus, ædificante, conſtructam, nimis impiâ vult præſumptione violare, quisquis ejus poteſtatem tentat infringere, favendo cupiditatibus ſuis, & id, quod accepit à veteribus, non ſequendo.

Nota; ſummum Pontificem non loqui de ſola Petri perſona, ſed etiam de ſucceſſoribus Petri, ùt patet ex toto Epiſtolæ contextu, & qui Petri & ſucceſſorum decretis reſiſtunt, exortes dicere myſterij divini.

S. Hieronymus *in c. hæc eſt fides 24. q. 1. Hæc eſt fides, Papa beatiſſime, quam in Eccleſia Catholica didicimus, quámq; ſemper tenuimus, & tenemus: in qua ſi minus peritè, aut parùm cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri & fidem, & ſedem tenes. Sin autem hæc noſtra confeſſio Apoſtolatûs tui judicio comprobatur, quicunque me culpare voluerit, ſe imperitum, vel malevolum, vel etiam non Catholicum, non me hæreticum comprobabit.* Item. *Sancta Romana Eccleſia, quæ ſemper immaculata manſit, & Domino providente, & beato Petro Apoſtolo opem ferente in futuro manebit, ſine illa hæreticorum inſultatione firma, & immobilis omni tempore perſiſtet.*

Idem S. Hieronymus *in c. quoniam 24. q. 1. Quoniam vetuſto oriens inter ſe populorum furore colliſus indiſciſſam Domini tunicam, & deſuper textam per fruſta diſcerpit; & Chriſti vineam vulpes exterminant, ut inter lacus contritos, qui non habent aquam, difficilè, ubi fons ſignatus, & hortus ille concluſus ſit, poſſit intelligi; idcò mihi Cathedram Petri, & fidem Apoſtolico ore laudatam cenſui conſulendam; inde nunc mea anima poſtulans cibum, unde olim Chriſti veſtimenta ſuſcepi.*

Venerabilis Beda *c. quicumq; eodem. Quicumq; ab unitate fidei, vel ſocietatis Petri Apoſtoli quolibet modo ſemetipſos ſegregant, tales nec vinculis peccatorum abſolvi, nec januam poſſunt regni cæleſtis ingredi.*

Pelagius PP. *in c. ſchiſma 24. q. 1. Idipſum enim magis eſt, propter quod ſchiſmatici ſunt: quia non eos diverſa ſentiendi judicium, ſed quædam apud ſe delata, ſibi tamen incognita metuentes, & contra Apoſtolicam Sedem temerè credentes peſſima diviſit opinio. Quod ſchiſma ſpecialiter eſſe beatus denuntiat Augu-*

Auguſtinus, dicens de talibus: adverſùs auctoritatem illarum Eccleſiarum, quæ ab Apoſtolica Sede epiſtolas accipere meruerunt, temerè credendo, immaniſſimum ſchiſmatis crimen à ſe propulſare non poterit. Ergo teſte Pelagio & Auguſtino, qui non credit, quod Pontifex Rom. credendum proponit, ſchiſmaticus eſt: ergo Pontifex errare in fide non poteſt; nam ſi poſſet, ſchiſmaticus non eſſet, qui cum illo errante non ſentiret.

Neque dicas Pontificem errare non poſſe, ſi juxta Verbum Dei doceat, ſecus ſi contrà. Ridicula exceptio! nec enim ſpeciale Pontificis Privilegium hoc eſt, ſed cujuslibet Epiſcopi, & Doctoris, immo cerdonis, textoriſque, ut ſi doceat juxta Dei Verbum, non erret: tam ergo ſchiſmaticus aut hæreticus eſſet, qui contra textorem, quàm qui contra Papam ſentiret. Et Papa, & qui contra hujus decreta diſputat, dicent ſe Verbo Dei fulciri; quis judicabit interim, quis abſolvet, damnabitque?

Concilium, *inquis:* at Pelagius & Auguſtinus, non dicunt ſchiſmaticum eſſe, qui Concilio, ſed qui Papæ repugnant. Et dum Concilium Patreſque conveniunt, quid credam interim, quid ſcribam, dicamque? quod placet? omnino, lite me inter & Papam pendente: magno ſcil. Eccleſiæ, pacis, & unitatis bono.

S. Lucius PP. *ad Epiſc. Galliæ & Hiſpan. in c. à recta 24. q. 1. Hæc ſancta & Apoſtolica Mater omnium Eccleſiarum Chriſti Eccleſia: quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erràſſe probatur: nec hæreticis novitatibus depravata ſuccumbit: ſed, ut in exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata finetenus manet.*

Sixtus PP. II. *in c. memor ſum 24. q. 1. Memor ſum, me ſub illius nomine Eccleſiæ præſidere, cujus à Domino JESU Chriſto eſt confeſſio glorificata: & cujus fides nullam hæreſim unquam fovit, ſed omnes quidem hæreſes deſtruit.*

Innocentius PP. *in c. quoties 24. q. 1. Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres, & Coepiſcopos noſtros non niſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis, & honoris auctorem referre debere (veluti nunc retulit veſtra dilectio) quod per totum mundum poſſit Eccleſijs omnibus in commune prodeſſe.*

Calixtus PP. *in c. non decet. d. 12. Non decet à capite membra diſcedere; ſed juxta ſacræ ſcripturæ teſtimonium omnia membra caput ſequan-*

quantur. Nulli verò dubium eſt, quòd Apoſtolica Eccleſia mater eſt omnium Eccleſiarum, à cujus vos regulis nullatenus convenit deviare. Et ſicut Dei filius venit facere voluntatem Patris; ſic & vos voluntatem veſtræ impleatis Matris, quæ eſt Eccleſia: cujus caput, ut prædictum eſt, Romana exiſtit Eccleſia. Quidquid ergo ſine diſcretione juſtitiæ contra hujus diſciplinam actum fuerit, ratum haberi ratio nulla permittit.

Gregorius IV. Papa *in c. præceptis d. 12. Præceptis Apoſtolicis non durâ ſuperbiâ reſiſtatur; ſed per obedientiam, quæ à ſancta Romana Eccleſia, & Apoſtolica auctoritate juſſa ſunt, ſalutiferè impleantur; ſi ejuſdem ſanctæ Dei Eccleſiæ, quæ eſt caput veſtrum, communionem habere deſideratis.*

Nicolaus PP. *c. ſi Romanorum. d. 19. Si Romanorum Pontificum decreto, ceterorum opuſcula tractatorum approbantur, vel reprobantur: ita ut, quod Sedes Apoſtolica probavit, hodie teneatur acceptum: quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur: quanto potiùs, quæ ipſa pro Catholica fide profanis dogmatibus pro varijs, & multifarijs Eccleſiæ neceſſitatibus & fidelium moribus diverſo tempore ſcripſit, omni debent honore præferri, & ab omnibus prorſus in quibuslibet opportunitatibus diſcretione, vel diſpenſatione magiſtrâ reverenter aſſumi.*

Agatho PP. *in c. ſic omnes d. 19. Sic omnes Apoſtolicæ Sedis ſanctiones accipiendæ ſunt, tanquam ipſius divini Petri voce firmatæ ſint.*

Stephanus PP. *in c. enimverò d. 19. Enimverò, quia in ſpeculum, & exemplum ſancta Romana Eccleſia, cui nos Chriſtus præeſſe voluit, propoſita eſt; ab omnibus quidquid ſtatuit, quidquid ordinat, perpetuò, & irrefragabiliter obſervandum eſt.*

Nicolaus I. *in epiſt. ad Photium c. ſi decreta d. 20. Si Decreta Romanorum Pontificum non habetis, de neglectu atq; incuria eſtis arguendi. Si verò habetis, & non obſervatis, de temeritate eſtis corripiendi, & increpandi.*

Idem Nicolaus I. PP. *in c. omnes d. 22. Qui autem Romanæ Eccleſiæ privilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum auferre conatur, hic procul dubio in hæreſim labitur: & cùm ille vocetur injuſtus, hic eſt procul dubio dicendus hæreticus.*

Paſchalis Papa. *in c. ſignificâſti de elect. Aiunt in Concilijs ſtatutum non inveniri; quaſi Romanæ Eccleſiæ legem Concilia ulla præfixerint, cùm omnia Concilia per Romani Pontificis auctoritatem, & facta ſint, & robur acceperint, & in eorum ſtatutis Romani Pontificis patenter excipiatur auctoritas. Cùm igitur à ſede Apoſtolica veſtræ inſignia dignitatis exigitis, quæ à B. Petri tantùm corpore aſſumuntur: juſtum eſt, ut vos quoque ſedi*

Apoſtolicæ ſubjectionis debita ſigna ſolvatis, quæ vos cum Beato Petro tanquam de membro habere, & Catholici capitis unitatem ſervare declarant.

Innocentius IV. Papa *in c. majores de Bapt. Majores Eccleſiæ cauſas, præſertim articulos fidei contingentes ad Petri ſedem referendas intelligit, qui eum quærenti Domino, quem diſcipuli dicerent ipſum eſſe, reſpondiſſe notabat: Tu es Chriſtus filius Dei vivi: & pro eo Dominum exorâſſe, ne deficiat fides ejus.*

Lucius III. Papa *in c. ad abſolvendam de hæret. Univerſos, qui de Sacramento corporis & ſanguinis D. N. JESU Chriſti, ut de baptiſmate, ſeu de peccatorum confeſſione, matrimonio, vel reliquis Eccleſiaſticis Sacramentis aliter ſentire, aut docere non metuunt, quàm ſacroſancta Rom. Eccleſia prædicat & obſervat, & generaliter quoſcunque eadem Romana Eccleſia vel ſinguli Epiſcopi per diœceſes ſuas cum conſilio Clericorum, vel Clerici ipſi ſede vacante cum Conſilio (ſi oportuerit) vicinorum Epiſcoporum hæreticos judicaverint: vinculo perpetui anathematis innodamus.*

Et denique Hadrianus Papa *in c. generali 25. q. 1. Generali Decreto conſtituimus; ut execrandum anathema ſit, & veluti prævaricator Catholicæ fidei ſemper apud Deum exiſtat, quicumque Regum, ſeu Epiſcoporum, vel Potentum deinceps Romanorum decretorum cenſuram in quocunque crediderit, vel permiſerit violandam.*

III. Ex allegatis Canonicis textibus argumentari ſic licet: Vel Adverſarij ſacros Canones admittunt, vel non admittunt? ſi non admittunt? illorum ergo doctrina canonica non eſt, ſed irregularis ac exorbitans, & conſequenter erronea, nec à Spiritu S. profecta, juxta gravem cenſuram S. Damaſi Papæ *in c. violatores 25. q. 1.* Si verò Canones admittunt? ergo eâdem ratione ſumm. Pontificum ſtatuta & Decreta tenentur admittere, hoc enim Canones jubent, nec poſſunt eo prætextu rejicere, quòd Pontifices ſtatuendo erraverint: ſi enim hoc eſt, fruſtra Pontifices ſtatuunt, fruſtra illis obedire Canones jubent: quia ſemper, qui obedire non vult, Pontificem errare potuiſſe dicet; nec unquam, ùt in rebus omnibus, ita in Pontificum Decretis cauſæ deerunt, & rationes tergiverſandi, nodúmque in ſcirpo quærendi, quod nimiùm experientia oſtendit. Deinde ſacri Canones eos, qui ſemel à Pontifice Romano definita non recipiunt, ſchiſmaticis & hæreticis adſcribunt, eoſque ſalutis & fidei expertes dicunt: oportet ergo Pontificum definitiones certas omnino eſſe, nec errori ſubjectas: nec

enim

enim hæreticus aut ſchiſmaticus eſt, qui non recipit incerta, qui dubia non credit, quique probabili doctrinæ adhæret. Tandem certum eſt ex præfatis Canonibus, eſſe ſummo Pontifici auctoritatem in aliquo ſaltem caſu aliqua definiendi, ita ut fideles teneantur definitioni acquieſcere, & niſi acquieſcant, ijs cenſuris, quas diximus, perſtringantur: in quo ergo caſu hanc definiendi poteſtatem Papæ concedunt? an tunc ſolùm, cùm de re definienda palàm & clariſſimè omnibus conſtat, quæque à nullo negatur? at hoc ridiculum & otioſum eſt: res enim, de qua conſtat, quæque in aperto, & apud omnes in confeſſo eſt, definitione non eget, nam ſolem lucere, ardere ignem, ſine Bulla, & plumbo & diplomate videmus. Ergo hæc poteſtas definiendi, quam Canones in Pontifice agnoſcunt, obſequendique neceſſitas, locum in re dubia habebit, quamque alij negant, alijque affirmant: tunc Pontificis partes ſunt, nodum truncare, litemque finire: noſtræ verò, credere, obſequi, nec ampliùs cauſam jam pacatam turbare. Si ita eſt, nemo ergo ſalvis Canonibus in dubium vocare poteſt, multoque minùs negare, Pontificiam auctoritatem, cùm Eccleſiam docet, & de fide pronuntiat, infallibilem eſſe, errorisque immunem: hanc enim quæſtionem olim ambiguam, Pontifices è Cathedra definiverunt, Clemens videl. V. *in Concilio Viennenſi. Clement. de S. Trinit.* Eugenius IV. *Seſſ. ult. Concilij Florentini.* Leo X. *Seſſ. 11. Concilij Lateran.* Sixtus IV. *in Concilio Complutenſi contra Petrum Oximenſem.* (*a*)

Rurſus: ſi ùt ex allegatis Canonibus evicimus, in re dubia & utrimque diſputata, ſententia Pontificis Romani neceſſariò tenenda eſt: cùm ſemper hujusmodi Pontificum ſententiæ & definitiones ſint de re priùs dubia, & diſputata; neceſſariò tenendæ erunt, dubiumque omne abſolvent, & qui illis obloquitur, in Canonum cenſuras incurret.

IV. *Dices 1.* Non eſſe ſtandum Papæ definitionib⁹ & doctrinâ, quando cum verbo & doctrina Dei pugnant: tunc enim magis Deo quàm hominibus obediendum eſt.

℞. Hypotheſin fingi impoſſibilem, ut Papæ videl. è cathedra docentis ſententia, cum veritate & fide pugnet: ſed demus hanc

(*a*) Vide Raynaldum ad annum MCDLXXIX. n. 32. & Bullarium in Sixto IV. Conſtitut. 17.

hanc hypotheſin impoſſibilem, qualis fuit illa B. Pauli *ad Galat. 1. Licet nos aut Angelus de cœlo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema ſit.* Si ergo Papa contrarium aliquid ſcripturæ pro cathedra doceret, idque conſtaret, credendum utique non eſſet: ſed quamdiu non conſtat (ùt planè numquam conſtabit) ejus definitiones, qui non accipit, certaſque habet, multoque magis, qui oppugnat, ex Canonum ſententia, profanus, naufragus, ſpiritui S. infeſtus, ſchiſmati & hæreſi innexus eſt, ſic enim Canones loquuntur.

Dices 2. Canones quos produximus, ſummorum Pontificum eſſe, qui cùm in propria cauſa loquantur, fidei ſuſpectæ ſunt.

℞. Non hîc ſummorum Pontificum, ſed Eccleſiæ & fidei cauſam agi, in qua ex ſacrorum Canonum ſententia, Prælatus non teſtis tantùm, ſed judex eſſe poteſt. Et quis ſummorum Principum lites, niſi ipſi, decîdunt, qui ſuperiorem non habent? Immo hæc ipſa exceptio non Pontificem tantùm, ſed Epiſcopos, Conciliumque excludit, de quorum æquè cauſa & poteſtate agitur. Deinde non ſoli ſunt Pontifices, qui pro ſe dicunt; ſed & Concilia, & Patres, & praxis Eccleſiæ, & ferè Doctores omnes, ùt poſteà dicemus: immo ſi ſoli Pontifices eſſent, ij tamen, plerique & ſancti & Martyres ſunt, in quos nulla cadit mendacij, ambitionis, vanitatis, uſurpatique juris alieni ſuſpicio, quique meritò cum Chriſto dicere poſſunt: *Et ſi teſtimonium perhibeo de me ipſo, teſtimonium meum verum eſt.*

§. IV.

§. IV.

Pontificis Maximi in rebus fidei diſcernendis infallibilitati Concilia ſuffragantur.

SUMMARIA.

1. *Teſtimonium Concilij Nicæni.*
2. *Et Alexandrini ſub S. Athanaſio.*
3. *Et Carthaginenſis.*
4. *Et Epheſini.*
5. *Et Chalcedonenſis.*
6. *Et Conſtantinopolitani ſub Agathone.*
7. *Et quintæ ac ſeptimæ Oecumenicæ Synodi.*
8. *Et Concilij Generalis Romæ ſub Nicolao II.*
9. *Et Conciliorum primi & ſecundi Lugdunenſis: profeſſio Eccleſiæ Græcæ.*
10. *Et Concilij Lateranenſis ultimi, cui & Rex & Eccleſia Gallicana adhærere profeſſa eſt.*
11. *Reſpondetur ad objecta.*

I.

IN Concilio Nicæno, quod Anno cccxxv. celebratum eſt *c. 18.* hæc leguntur: *Omnes Epiſcopi in gravioribus cauſis liberè Apoſtolicam appellent ſedem, atq; ad eam quaſi ad matrem confugiant, cujus diſpoſitioni omnes majores Eccleſiaſticas cauſas Apoſtolorum auctoritas reſervavit.* Citat hunc canonem ex Concilio Nicæno S. Julius I. *in epiſt. 2. contra Orientales pro Athanaſio, & habetur Tomo 1. Conciliorum poſt Concilium Nicænum*: idemque habet Pelagius II. *in c. multis d. 17.* & de Canonibus Concilij Nicæni jam ſupra *Lib. 2*, diximus. Si ergo majores & difficiliores cauſæ, inter

ter quas ſunt utique cauſæ fidei, Apoſtolicæ ſedi reſervantur; oportet hujus ſententias eſſe infallibilis auctoritatis: alioquin non Pontifici reſervandæ forent, ſed Concilio: & ſicut fides certa eſt, nec ullum admittit dubium, ita ſententia, cui reſervantur cauſæ fidei, debet eſſe certa, & dubij expers; ubi enim ſententia non eſt certa, etiam id, quod per ſententiam pronuntiatum eſt, non eſt certum; & ſi certum non eſt, non poteſt eſſe dogma & objectum fidei.

II. In Synodo Alexandrina Præſide M. Athanaſio Epiſcopi Ægypti, Thebaidos, Libyæque ad S. Felicem II. Papam & M. circa annum CCCLIX. quorum Epiſtola *Tomo I. Conciliorum* habetur, hæc ſcribunt: *Ideò Pater beatiſſime, quia ſemper anteceſſores noſtri, & nos à veſtra ſancta Apoſtolica Sede auxilium hauſimus, & noſtri vos curam habere agnovimus, præfatam Apoſtolicam & ſummam expetimus juxta Canonum decreta Sedem, ut inde auxilium capiamus, unde prædeceſſores noſtri ordinationes & dogmata* (NB.) *ceperunt.* Et infrà. *Similiter à ſupradictis Patribus Concilij Nicæni eſt definitum conſonanter, ut ſi quiſquam Epiſcoporum judices ſuſpectos habuerit, veſtram ſanctam Romanam interpellet Sedem, cui ab ipſo Domino poteſtas ligandi ac ſolvendi ſpeciali privilegio ſuper alios conceſſa. Ipſa enim firmamentum à Deo fixum & immobile percepit, quoniam ipſam formam univerſorum lucidiſſimam Dominus JESUS Chriſtus veſtram Apoſtolicam conſtituit Sedem. Ipſa eſt etiam ſacer vertex, in quo omnes Eccleſiæ vertuntur, ſuſtentantur, relevantur: tu profanarum hæreſum atq; omnium infeſtantium depoſitor, ut princeps & Doctor, Caputq; omnium Orthodoxæ doctrinæ & immaculatæ fidei exiſtis, &c.* Hæc Athanaſius, & cum illo Synodus Alexandrina: ex quorum ſententia ſi Papa dogmata condit, ſi eſt firmamentum à Deo fixum & immobile, in quo omnes Eccleſiæ vertuntur & ſuſtentantur; ſi omnium hæreſum profligator; ſi Princeps, Doctor, Caputque omnium orthodoxæ doctrinæ, & immaculatæ fidei; planè ſequitur, infallibilem eſſe, & quæ ab illo definita ſunt, eo prætextu, quòd errare poſſit, repelli haud poſſe: alioquin omnia illa Athanaſij encomia adulationes ſunt, & verba ſenſu vacua, captandæ gratiæ tantùm adornata.

III. De Concilio Carthaginenſi circa annum CCCCII. hoc habet S. Innocentius I. PP. *in epiſt. ad Concilium Carthag.* quæ habetur *Tomo I. Conciliorum: Antiquæ traditionis exempla ſervantes, & Eccleſiaſticæ memores diſciplinæ, noſtræ religionis vigorem non minus nunc in conſulendo, quàm*

quàm anteà cùm pronuntiaretis, veneratione firmatis, qui ad noſtrum referendum approbâſtis eſſe judicium, ſcientes quid Apoſtolicæ Sedi (cùm omnes hoc loco poſiti, ipſum ſequi deſideremus Apoſtolum) debeatur, à quo ipſe Epiſcopatus, & tota auctoritas nominis hujus emerſit. Quem ſequentes, tam mala jam damnare novimus, quàm probare laudanda: vel id verò, quòd Patrum inſtituta ſacerdotali officio cuſtodientes, non cenſetis eſſe calcanda: quod illi non humanâ, ſed divinâ decrevêre ſententiâ: ut quicquid, quamvis de disjunctis, remotisq; Provincijs ageretur, non priùs ducerent finiendum, niſi ad hujus Sedis notitiam perveniret, ut tota hujus auctoritate (juſta quæ fuerit) pronuntiatiò firmaretur: indeq; ſumerent cæteræ Eccleſiæ (velut de natali ſuo fonte aquæ cunctæ procederent, & per diverſas totius mundi regiones puri capitis incorruptæ manarent) quid præcipere, quos abluere, quos veluti in cœno inemundabili ſordidatos, mundi digna corporibus unda vitaret.

Vides hîc iterum teſtari Innocentium, ultimam fidei definitionem ad Papam ſpectare, ab hoc velut natali fonte ſanam ſinceramque doctrinam fluere: ab hoc alios Epiſcopos, Eccleſiasque omnes diſcere, quos abſolvere, quos damnare hæreſis oporteat: quæ omnia falſiſſima ſunt, ſi Pontifex Eccleſiam docens errare poteſt, tunc enim ab alijs corrigi & doceri debet: nec illius ſententia, utpote incerta, fidei quæſtiones finire poteſt, ſed ad aliud forum, aliúmve doctrinæ fontem recurrendum erit.

IV. In Concilio Epheſino *Anno CCCCXXXI.* Cœleſtinus Papa, cùm hæreſin Neſtorianam ipſe in Romana Synodo prædamnâſſet, Legatos quidem Epheſum ad Concilium miſit, ſic tamen, ut ſententiam Romæ datam exequerentur, certamque Patribus regulam præfigerent, juxta quam Neſtorium contumaciter erroribus inſiſtentem damnarent: ſic enim habetur *T. 1. Concilior. in Actis Concilij Epheſini Tomo 2. c. 15.* Evagrio *l. 1. hiſtor. cap. 4. Epiſt. ſynodali Cœleſtini in verſione Creſconiana apud Baron. ad annum CCCCXXXI. & Spondan. ibid. num. 4.*

Si ergo Papa hæreſes ante Concilium damnat, & quos damnavit, à tota Eccleſia pro hæreticis damnari jubet: ſi Concilijs ſententiam, quâ teneantur, præſcribit; ergo minùs quàm ipſa Concilia errare poteſt: alioquin non ipſe Concilijs, ſed hæc Pontifici credenda præſcriberent: quod enim hoc paradoxum, ut qui eget doctrinâ doceat, qui non egent doceantur? quique errare à via poteſt, eos ducat, qui errare non poſſunt, hoc eſt, cæcus, confuſo

fuſo rerum ordine, à vidente, magiſter à diſcipulo diſcat, & fons à rivulo bibat?

In Concilio Carthaginenſi ſub Damaſo Papa, qui Anno ccclxvii. electus eſt & ccclxxxiv. mortuus; Stephanus Archiepiſcopus & tria Africæ Concilia *in epiſt. ad S. Damaſum, quæ habetur Tom. 1. Concilior.* & Damaſus in reſponſoria ad eosdem Epiſcopos, apertè profitentur: *Sedi Romanæ Epiſcoporum judicia, & ſummorum finem Eccleſiaſticorum negotiorum, & ſententiam de divinis rebus reſervatam eſſe. Apoſtolicam hanc ſedem firmamentum eſſe à Deo fixum & immobile, omniumq; verticem Eccleſiarum.*

V. In Concilio Chalcedonenſi Anno ccccli. prout citat S. Thomas *in opuſc. contra errores Græcorum: ſi quis Epiſcopus prædicatur infamis, liberam habeat ſententiam appellandi ad Beatiſſimum Epiſcopum antiquæ Romæ, quia habemus Petrum petram refugij, & ipſi ſoli liberâ poteſtate loco Dei ſit jus diſcernendi ſecundùm claves à Domino ſibi datas, & omnia ab eo definita teneantur tanquam à Vicario Apoſtolici throni.* Et in condemnatione Dioſcori Patres ſic acclamârunt: *Sanctiſſimus Archiepiſcopus Magnæ Romæ unà cum ter beatiſſimo Petro, qui eſt petra & crepido catholicæ Eccleſiæ, & ille, qui eſt rectæ fidei fundamentum* (NB.) *nudavit eum Epiſcopatûs dignitate.* Et *in epiſtola Synodali ad Leonem* gratulantur Patres: *Quòd tantum Antiſtitem Apoſtolicæ ſedi, unde Religionis noſtræ fons & origo manat, Dominus dederit.* Et *in epiſt. Synodali ad Patres Concilij* Leo Papa negat *dogma fidei à ſe contra Eutychen & Dioſcorum ſemel declarata, in dubium aut diſputationem vocari debere: neq; Legatos à ſe mitti, qui rem deciſam definitamq; in litteris ad Flavianum datis, examini iterum ſubdi permittant, ſed qui definita exequantur.* Hæc omnia evincunt Papam in cauſis fidei errare non poſſe, nam ſi poteſt, cur non liceat ejus ſententias à Concilio examinari, emendarique? ſed audi ipſum Leonem: *Neq; enim abjuncta eſt à vobis mea præſentia, qui nunc in Vicarijs meis adſum, & jam dudum fidei Catholicæ prædicatione non deſum, ut qui non poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non poſſitis dubitare, quid cupiam. Unde, fratres chariſſimi, rejectâ penitùs audaciâ diſputandi contra fidem divinitùs inſpiratam, vana errantium infidelitas conquieſcat: cùm non liceat defendi, quod non liceat credi, cùm ſecundùm evangelicas auctoritates, ſecundùm propheticas voces, Apoſtolicamq; doctrinam, pleniſſimè & lucidiſſimè per litteras, quas ad beatæ memoriæ Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Domini Noſtri* JESU *Chriſti pia & ſincera confeſſio.*

VI. In ſexta generali Synodo, Anno DCLXXXI. quæ habetur *Tomo 3. Conciliorum*, S. Agatho Papa *in epiſt. ad Conſtantinum Auguſtum* non permittit Concilio, *ut aliter in cauſa fidei pronuntient, quàm ſuis Legatis Pontifex injunxerat, ſuæq; definitioni nihil addi, nihil minui, ſed juxta traditionem Apoſtolicæ Sedis, ut à Prædeceſſoribus ſuis conſervata eſt, omnia definiri.*

Hæc utique ſupponunt Pontificem Romanum non tantùm errare non poſſe, ſed ejus etiam Officij eſſe regulam credendi, docendique Concilio præſcribere. Sed hanc Pontificis infallibilitatem in eadem epiſt. (quam ſummis laudibus extulit, approbavitque eadem ſacra & generalis Synodus *Act. 4. & 18.*) adeò clarè Agatho expreſſit, ut nihil clariùs dici potuerit; ſic enim loquitur: *Cujus adnitente præſidio, hæc Apoſtolica ejus Eccleſia, nunquam à via veritatis, in qualibet erroris parte deflexa eſt. Cujus auctoritatem, utpote Apoſtolorum omnium Principis, ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, & univerſales Synodi fideliter amplectentes, in cunctis ſequuta ſunt, omnesq; venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi, &c. & ſancti quidem Doctores orthodoxi, venerati atq; ſequuti ſunt: hæretici autem falſis criminationum odijs inſecuti, &c.*

Hæc Apoſtolica Chriſti Eccleſia, per Omnipotentis Dei gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erràſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit: ſed ut ab exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata finetenus manet, ſecundùm ipſius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam ſuorum diſcipulorum Principi in ſacris Evangelijs fecit: Petre, inquiens, ecce Sathanas expetivit, ut cribraret vos, ſicut qui cribrat triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus confirma fratres tuos. Conſideret itaq; veſtra clementia, quoniam Dominus & Salvator omnium, qui fidelis eſt, & fidem Petri non defecturam promiſit, confirmare eum fratres admonuit.

Ex Concilijs Africanis, quæ Anno DCXLVI. quatuor Primates Africæ in ſubjectis ſibi Provincijs convocârunt, data eſt Synodalis ad Theodorum PP. epiſtola, in qua inter alia: *Antiquis regulis ſancitum eſt, ut quidquid quamvis in remotis vel longinquo poſitis ageretur provincijs, non priùs tractandum eſſet, niſi ad notitiam Almæ Sedis Apoſtolicæ fuiſſet deductum, ut ejus auctoritate juſtâ quæ fuiſſet pronuntiatio firmaretur, indeq; ſumerent ceteræ Eccleſiæ, velut de natali ſuo fonte, prædicatio-*

nis exordium, & per diverſas totius mundi regiones, puritatis incorruptæ manarent fidei Sacramenta ſalutis. Videatur Spondanus *ad hunc annum &c.* & Acta Synodi Lateranenſis, *ſub Martino Papa.*

VII. In quinta Generali Synodo Anno DLIII. *Act. 4.* in ſententia, quam contra Anthymum Mennas Patriarcha Conſtantinopolit. pronuntiavit, hæc habentur. *Nos Apoſtolicam Sedem ſequimur, & obedimus, ſicut charitas veſtra ſcit, & ipſius communicatores habemus, & condemnatos ab ipſa & nos condemnamus.*

In ſeptima Synodo *Act. 2.* lecta & approbata eſt epiſtola Adriani II. Ad Tharaſium Patriarcham, ubi expreſſiſſimum Pontificiæ infallibilitatis teſtimonium extat, ſic enim inter alia habet:

Cujus etiam Sedes per totum terrarum orbem primatum obtinens lucet, omniumq́ Eccleſiarum Dei caput exiſtit. Unde & ipſe Beatus Petrus Apoſtolus, Dei juſſu Eccleſiam paſcens nihil omnino prætermiſit, ſed ubiq́ Principatum obtinuit & obtinet: cui etiam & noſtra beata & Apoſtolica Sedi, quæ eſt omnium Eccleſiarum Dei caput, velim beata veſtra ſanitas ex ſincera mente & toto corde agglutinetur, utpote, quæ verè ſit rectè ſentiens, & pietatis incorruptæ conſervatrix. Hoc ſacrificium primùm omnipotenti Deo exhibeatur. Veſtraq́ beatitudo magnos & piiſſimos noſtros Imperatores ſupplicibus verbis admonebit, ut Eccleſia noſtræ veſtigia ſequentes, coram Deo & horribili ejus judicio, venerandas imagines in regia civitate, & omni loco in antiquum ſtatum reſtituendas curent, jubeantq́: nimirùm ſervantes traditionem hujus ſanctiſſimæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ.

VIII. In Concilio Generali Romæ habito Anno MLIX. ſub Nicolao II. inter alios canones, hic etiam fuit: *Si quis dogmata vel decreta pro Catholica fide, aut Eccleſiaſtica diſciplina à Sedis Apoſtolicæ Præſule promulgatas contempſerit, anathema ſit.* Habetur hic Canon *in c. ſi quis. 25. q. 2. & c. ad abolendam de hæretic.*

IX. Concilium Lugdun. primum Anno MCCXLV. ſub Innocentio IV. *in c. un. de homicidio in 6. Pro humani redemptione generis, de ſummis Cœlorum ad ima mundi deſcendens, & mortem tandem ſubiens temporalem Dei filius JESUS Chriſtus, ne gregem ſui pretio ſanguinis glorioſi redemptum aſcenſurus, poſt reſurrectionem ad Patrem absq́ Paſtore deſereret, ipſius curam B. Petro Apoſtolo (ut ſuæ ſtabilitate fidei, ceteros in Chriſtiana Religione firmaret, eorumq́ mentes ad ſalutis opera ſua accenderet devotionis ardore) commiſit.*

Con-

Concilium Lugdunenſe II. ſub Gregorio X. Anno MCCLXXIV. *in c. unico de ſumma Trinit. in 6. Fideli ac devotâ profeſſione fatemur, quòd Spiritus ſanctus æternaliter ex Patre & Filio non tanquam ex duobus principijs, ſed tanquam ex uno Principio: non duabus ſpirationibus, ſed unicâ ſpiratione procedit. Hoc profeſſa eſt hactenus, prædicavit, & docuit, hoc firmiter tenet, & prædicat, profitetur, & docet ſacroſancta Romana Eccleſia: mater omnium fidelium & magiſtra.*

In eodem Lugdunenſi Concilio Michaëlis Palæologi Imperatoris & Orientalis Eccleſiæ Legati Profeſſionem fidei orthodoxæ ediderunt, quæ & à Synodo Lugdunenſi recepta eſt, & infallibilitati Pontificiæ apertiſſimum ſuffragium dedit: videri ea poteſt apud Raynaldum *ad annum MCCLXXIV. n. 24.* & inter alia hæc habet: *Ipſa quoque S. Romana Eccleſia ſummum & plenum primatum, & principatum ſuper univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet: quem ſe ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum Principe, ſive vertice, cujus Romanus Pontifex eſt ſucceſſor, cum poteſtatis plenitudine recepiſſe veraciter, & humiliter recognoſcit. Et ſicut præ ceteris tenetur fidei veritatem defendere, ſic & ſi quæ de fide ſubortæ fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri.*

Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. *Anno MCCXV. in c. damnamus de ſumma Trinitate: Maximè cùm ipſe Joachim omnia ſua ſcripta nobis aſſignari mandaverit Apoſtolicæ ſedis judicio approbanda, ſeu etiam corrigenda, dictans Epiſtolam, quam propriâ manu ſubſcripſit, in qua firmiter confitetur, ſe illam fidem tenere, quam Romana tenet Eccleſia, quæ diſponente Domino, cunctorum fidelium mater eſt & magiſtra. Reprobamus etiam, & condemnamus perverſiſſimum dogma impij Amarici, cujus mentem ſic pater mendacij excæcavit, ut ejus Doctrina non tam hæretica, quàm inſana ſit cenſenda.*

X. Concilium denique Lateranenſe ſub Julio II. & Leone X. cui Germania, Hiſpania, Anglia, Dania, Norvegia, Scotia, Italia, & Hungaria ampliſſimis Legationibus miſſis adhæſerunt, ùt videre eſt apud Raynaldum *ad annum MDXII. n. 53.* Et Ludovicus Galliæ Rex per ſuos Oratores acta Concilij Piſani damnans, hoc ipſum Lateranenſe pro legitimo & Oecumenico agnovit, eique ſe adhærere profeſſus eſt, ùt habetur in actis ejusdem Concilij *Seſſ. 8. Tomo 5. Conciliorum, Veneta edit.*

Idem à Galliæ Prælatis factum, qui & ipſi Piſanum Conciliabulum execrati, profeſſi ſunt ſe, & adhærere, & ſemper adhæſuros

Concilio Lateranenſi, ùt videre eſt in actis Concilij *Seſſ. 9.* In hoc ergo Concilio à Gallis, ùt diximus, etiam recepto *Seſſ. 11.* ex profeſſo definita eſt ſuprema Pontificis Romani ſupra Concilium auctoritas, & conſequenter omnimoda infallibilitas. In eadem *Seſſ. 11.* reſciſſa eſt fatalis illa & Pragmatica ſanctio, quæ Carolo VII. Rege in Bituricenſi Conventu, vigente Baſileenſi ſchiſmate adverſùs Romanorum Pontificum auctoritatem lata fuerat, quamque jam dudum anno videlicet MCDLXII. ſub Pio II. Ludovicus XI. in publico Cardinalium ſenatu revocaverat.

XI. Hactenus Conciliorum teſtimonia: Ad objecta jam tranſeamus.

Dices 1. Quæ hactenus ex Concilijs producta ſunt, tantùm probare ſummi Pontificis judicium in fidei quæſtionibus irreformabile eſſe, quando Eccleſiæ conſenſus acceſſit, non verò, ſi Eccleſiæ conſenſus nondum acceſſit: Eccleſiam enim errare non poſſe, & ab hujus acceptatione pendere, quam firmitatem Pontificum decreta habeant, vel non habeant.

℞. Hujus reſtrictionis falſitatem ex multis convinci poſſe. *Primò.* Quia, ut vidimus, Concilia hanc ùt maximam & ſpecialiſſimam prærogativam Pontifici Romano uni & ſoli concedunt, fundantque ſuper illa Chriſti promiſſione: *Super hanc Petram fundabo Eccleſiam meam, &c. Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, &c.* At verò Decreta condere, doctrinamque aliquam proferre, quæ tunc primùm ſit certa, & extrà ſuſpicionem erroris, cùm ab Eccleſia recipitur; non eſt ſolius Pontificis Rom. prærogativa, ſed cujuslibet Epiſcopi, immo privati Doctoris, cujus opinionem & ſententiam aliquam ſi Eccleſia recipiat, evadet utique certa, & dubij expers; ſed hæc certitudo non ad Doctoris ipſius, ſed Eccleſiæ privilegium ſpectat; at verò Concilia de Privilegio Pontifici & ſoli conceſſo loquuntur. *Secundò.* Si Pontificis de fide ſententia certa non eſt, niſi poſt Eccleſiæ conſenſum: ergo ante conſenſum erat incerta ac errori obnoxia, ergo recipi poterat, aut repelli, ſed Concilia eos, qui Pontificum Decreta non recipiunt, pro ſchiſmaticis, naufragis in fide, perditiſque habent; ergo ſupponunt jam antè firma, & certa eſſe, quàm ab Eccleſia recipiantur, immo recipi debere. *Tertiò.* Certum eſt ex Concilijs citatis, Pontificem Romanum eſſe Paſtorem, Doctorem & Magiſtrum Eccleſiæ univer-

verſalis, ùt expreſsè habetur in Concilio Conſtantienſi *Seſſ. ult.* Florent.*Seſſ. ult.* Lugdun. *c. ult. de SS. Trinit. in 6.* Lateranenſi ſub Innocent. III. *c. damnamus de S. Trinit.* Si ergo diſcipuli partes ad Eccleſiam ſpectant, Magiſtri & Doctoris ad Papam; quilibet animo ſecum reputet, poſsítne credi divinam Providentiam, quæ omnia ſuaviter, & ad ſingulorum naturam accommodatè diſponit; voluiſſe plus doctrinæ, certitudinis, ac lucis Diſcipulo affundere, quàm Magiſtro: & Magiſtri doctrinam, à doctrina diſcipuli pendere: & quod diſcipulus probaret, ratum fixumque eſſe: quod Magiſter, dubium, anceps, & in lubrico poſitum. *Denique* aut errat Providentia, quæ Diſcipulo plus tribuit, quàm Magiſtro: aut errant Concilia, quæ Pontificum Decretis omnem certitudinem, parendique neceſſitatem adſcribunt: aut errant illi ipſi, qui hæc omnia Pontifici adimunt.

Dices 2. Concilia non omnimodam infallibilitatem Pontificum decretis aſſerere, ſed primas tantùm in rebus fidei partes, magnamque auctoritatem, non tamen neceſſariam.

℞. Hoc ipſo quòd Concilia pro *ſchiſmaticis*, pro *naufragis*, pro *anathemate dignis*, pro *ejectis ab Eccleſia Catholica* habent, qui Pontificum decreta non recipiunt, ſuamque fidem illis accommodant; omnino ſequi Pontificis auctoritatem infallibilem eſſe; nulla enim eſt auctoritas tam magna, cui ſi certa non eſt, ſine hæreſis aut ſchiſmatis nota contradicere non liceat, ùt eleganter docet S. Auguſtinus *epiſt. 19. ad Hieronymum:* & paſſim *tota d. 9.* Et eſto, ſine hæreſi Pontificum de fide ſententias impugnare poſſis, non potes tamen, ſi Concilijs credi debet, ſine temeritate, ſine periculo: quæ ergo aut imprudentia eſt, aut cæcus animi impetus, malle temeritatis notari, exponique fidei naufragio, quàm obſequi? Et tandem Concilia non ſolùm dicunt, Pontificis Romani ſententias in cauſis fidei magnæ auctoritatis, ſed etiam *definitivas* eſſe, quæque *litem omnem abſolvant, ac dubijs finem imponant:* & quibus *Concilia nihil addere poſſint, nihil detrahere;* quæ omnia abſolutiſſimam & omnimodam infallibilitatem arguunt, multoque majorem, quàm ipſis Concilijs inſit.

§. V.

Patrum pro eadem Pontificis infallibilitate conſenſus unanimis.

SUMMARIA.

1. *Catholicorum eſt nota, cum SS. Patribus ſentire, hæreticorum ab illis deficere.*

2. *Teſtimonia SS. Irenæi, Cypriani, Ambroſij, Auguſtini, & Innocentij.*

3. *Alia SS. Hieronymi, Cyrilli, Theodoreti, Joannis Patriarchæ, Tertulliani, Flaviani Patriarchæ, Patrumq; Tarraconenſium.*

4. *Alia SS. Fulgentij, Agapeti, Gregorij M. Sophronij Patriarchæ, Theodori Studitæ, Ignatij Patriarchæ, Patrum Concilij Milevitani, Epiſcoporum Dardaniæ, & Lucij PP. & M.*

5. *Alia SS. Leonis IX. Gelaſij, Cyrilli, Anſelmi Cantuarienſis, Ruperti Tuitienſis, Bernardini, Bernardi, Thomæ Aquinatis, & Stanislai Hoſij.*

6. *Omniumq; ferè totius Orbis Chriſtiani Doctorum, (pauciſſimis exceptis) præſertim Patrum Societatis JESU, etiam in Gallia.*

7. *Quid de Pariſienſibus Doctoribus dicendum?*

8. *Brevis anacephalæoſis, & repetitio eorum, quæ à SS. Patribus dicta ſunt.*

I. Con-

I.

CONcilijs Patres ſubjungimus. Et iſtorum enim in rebus ad Religionem & fidem pertinentibus ſumma eſt, & invicta auctoritas, cùm conſpirant: fuitque ſemper hæc nota, & character hæreticorum, ut à communi Patrum doctrina deficerent, novamque, proſcriptâ antiquitate, proferrent: ſicut ex adverſo idem ſemper fuit, Catholicè, & cum Patribus ſentire; cùm enim Catholica Eccleſia, hoc eſt, fidelium multitudo, ſemper id crediderit, quod à Patribus audiebat, legebatque (quî enim aliter crederet ſacrarum litterarum majori ex parte imperita?) neceſſariò ſequitur, eandem fuiſſe Patrum & Eccleſiæ ſententiam fidémque; de quo argumento vide eleganter Melchiorem Canum *de locis Theologicis l.7.* S. Clementem *in c. relatum.* S. Bernardum *in epiſt. 190.* ubi inter alia hæc ſcribit: *Habemus in Francia novum de veteri Magiſtro Theologum, qui ab ineunte ætate ſua in arte dialectica luſit, & nunc in ſcripturis ſanctis inſanit. Olim damnata & ſopita dogmata, tam ſua videlicet, quàm aliena ſuſcitare conatur, inſuper & nova addit. Qui dum omnium, quæ ſunt in cœlo ſurſum, & quæ in terra deorſum, nihil præter ſolum, neſcio quid, neſcire dignatur, ponit in cœlum os ſuum, & ſcrutatur alta Dei, rediensq́; ad nos refert verba ineffabilia, quæ non licet homini loqui.*

Et infrà: *Nonne omnium meritò in ſe provocat manus, cujus manus contra omnes? omnes, inquit, ſic: ſed non ego ſic. Quid ergo tu? Quid melius affers? quid ſubtilius invenis? Quid ſecretius tibi revelatum jactas? quod præterierit ſanctos, effugerit ſapientes? Aquas furtivas & panes abſconditos puto apponet nobis iſte. Dic tamen, dic quidquid illud eſt, quod tibi videtur & nulli alteri. An quòd filius Dei non ut hominem liberaret, hominem induit? Hoc planè nemini te excepto videtur; tu videris, ubi videris. Non enim hoc à ſapiente, non à Propheta, non ab Apoſtolo, non deniq́; ab ipſo Domino accepiſti. Magiſter gentium accepit à Domino, quod & tradidit nobis. Magiſter omnium ſuam Doctrinam fatetur non eſſe ſuam: Non enim, ait, à me ipſo loquor, tu verò de tuo nobis tradis, quod à nemine accepiſti. Qui loquitur mendacium, de ſuo loquitur. Tibi proinde ſint, quæ tua ſunt.*

Ego Prophetas & Apoſtolos audio, obedio Evangelio ſecundùm Petrum.

Tu nobis novum condis Evangelium? quintum Eccleſia Evangeliſtam non recipit. Quid lex, quid Propheta, quid Apoſtoli, quid Apoſtolici viri nobis aliud evangelizant, quàm quod ſolus tu negas; Deum videlicet factum hominem, ut hominem liberaret? Et ſi Angelus de cœlo aliud nobis evangelizaverit, anathema ſit, ſed qui venerunt poſt Apoſtolos Doctores non recipis, homo qui ſuper omnes docentes te intellexiſti. Denique non erubeſcis dicere, quòd adversùm te omnes ſentiant, cùm ab invicem non diſſentiant. Fruſtra proinde illorum tibi fidem doctrinamq́; proponerem, quos jam proſcripſiſti.

Si ergo oſtenderimus ſententiam, quam defendimus, omnium Patrum eſſe; ſequetur, aut Patres omnes, & cum illis erràſſe Eccleſiam; aut errare illos, qui aliud quàm Patres, quàm Eccleſia ſentiunt.

II. *S. Irenæus l. 3. c. 3. adversùs hæreſes:* Quoniam igitur, *inquit*, valde longum eſſet omnium hìc Eccleſiarum enumerare ſucceſſiones, maximæ & antiquiſſimæ, ac ab omnibus cognitæ, à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis, Petro & Paulo fundatæ Eccleſiæ, eam quam habet ab Apoſtolis & annuntiatam omnibus fidem, per ſucceſſiones Epiſcoporum ad nos usque pervenientem judicantes confundimus omnes, qui quoquo modo, vel per ſui placentiam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem & ſententiam malam, præter quàm oportet, colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam propter potentiorem Principalitatem neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, qui ſunt ubique fideles, in qua ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ ab Apoſtolis traditio. Nota hìc, Irenæum dicere: oportere omnem Eccleſiam in rebus fidei cum Eccleſia & ſede Romana convenire: per fidem & doctrinam ſucceſſorum Petri confundi omnes hæreticos: in hac eadem ſede conſervatam ſemper fuiſſe Apoſtolicam fidem & traditionem, quæ omnino infallibilitatem arguunt Romanæ Cathedræ.

S. Cyprianus l. 1. epiſt. 3. Poſt iſta adhuc inſuper pſeudo-Epiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto navigare audent, & ad Petri cathedram, atque ad Eccleſiam Principalem, unde unitas ſacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis litteras ferre, nec cogitare eos eſſe Romanos, (quorum fides, Apoſtolo prædicante, laudata eſt,) ad quos perfidia non poſſit habere acceſſum. *Et* l. 4. epiſt. 8. Nos ſingulis navigantibus, ne cum ſcandalo ullo navigarent, ratio-

rationem reddentes, ſcimus nos hortatos eſſe, ut Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem agnoſcerent, & tenerent.

S. Ambroſius orat. funebri de exceſſu fratris ſui Satyri: Advocavit ad ſe Satyrus Epiſcopum, nec ullam veram putavit, niſi veræ fidei gratiam, percontatusque eſt ex eo, utrumnam cum Epiſcopis Catholicis, hoc eſt, cum Romana Eccleſia conveniret.

Idem S. Ambroſius epiſt. 11. ad Ageruchiam: In omnibus Romanæ Eccleſiæ formam, & typum ſequimur.

S. Auguſtinus contra Julianum Pelagianum l. 1. c. 4. Puto eam tibi partem orbis ſufficere debere, in qua primum Apoſtolorum ſuorum voluit Dominus Glorioſiſſimo Martyrio coronare. Eccleſiæ præſidentem Beatum Innocentium ſi audire voluiſſes, jam tunc periculoſam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Nihil enim potuit vir ille ſanctus Africanis reſpondere Concilijs, niſi quòd antiquitus Apoſtolica ſedes & Romana cum ceteris tenet perſeveranter Eccleſia. Huic vide quid reſpondeas, qui cum Irenæo, Cypriano, Hilario, Ambroſio conſidet, etſi poſterior tempore, prior loco.

Idem S. Auguſtinus epiſt. 157. In verbis Apoſtolicæ Sedis tam antiqua atque fundata certa & clara eſt Catholica fides, ut nefas ſit de illa dubitare Chriſtiano.

Et l. 2. contra Pelagium & Cæleſt. c. 7. Cæleſtius B. Papæ Innocentij litteris non eſt auſus obſiſtere, immo ſe omnia, quæ illa ſedes damnaret, damnaturum eſſe promiſit.

Et l. 2. c. 3. contra duas epiſtolas Pelagianorum: Per Papæ reſcriptum cauſa Pelagianorum finita eſt, totoque Orbe poſt ejus damnationem damnati ſunt, ac litteris Innocentij tota de hac re dubitatio ſublata eſt.

S. Innocentius I. PP. cujus in modò allegatis locis S. Auguſtinus meminit in epiſtola reſponſoria ad Legationem Patrum Africanorum: Patres olim non humanâ, ſed divinâ decrevêre ſententiâ, ut quidquid in disjunctis remotisque Provincijs ageretur, non priùs ducerent definiendum, quàm ad illius ſedis notitiam perveniret, ubi tota ejus auctoritate, juxta quæ fuerit pronuntiatio, confirmaretur. Scientes, quòd per omnes provincias de Apoſtolico fonte petentibus reſponſa ſemper emanent, præſertim quoties fidei ratio ventilatur: quod arbitror omnes fratres & Coepiſcopos noſtros, non niſi ad

Hhhh Petrum,

Petrum, id eſt, ſui nominis & honoris auctorem referre debere, velut nunc retulit veſtra dilectio, quòd per totum mundum poſſit omnibus Eccleſijs in commune prodeſſe.

III. *S. Hieronymus epiſtola 57. ad Damaſum PP.* Ego nullum primum, niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini tuæ, id eſt, cathedræ Petri communione conſocior, ſuper illam petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt. Si quis in Arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio. Et quia pro meis facinoribus ad eam ſolitudinem commigravi, quæ Syriam juncto Barbariæ fine diſterminat, nec poſſum ſanctum Domini, interjacentibus ſpatijs à ſanctimonia tua ſemper expetere: ideò hîc collegas tuos Ægyptios confeſſores ſequor, & ſub onerarijs navibus parva navicula deliteſco. Non novi Vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, ſpargit, hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.

Idem epiſtola 8. ad Demetriadem c. 9. Et quia vereor, immo rumore cognovi, in quibusdam adhuc vivere, & pullulare venenata plantaria, illud te pio charitatis affectu præmonendam puto, ut S. Innocentij, qui Apoſtolicæ Cathedræ, & ſuprà dicti viri ſucceſſor, & filius eſt, teneas fidem, nec peregrinam, quamvis tibi prudens callidaque videaris, doctrinam recipias.

Idem contra Ruffinum l. 3. c. 5. Et tamen miror, quomodo probaverit Italia, quod Roma contempſit: Epiſcopi ſuſceperint, quod ſedes Apoſtolica condemnavit. *Et c. 6.* Innocentem te vocas, ad cujus interpretationem Roma contremuit: abſentem, qui accuſatùs reſpondere non audes, & tantùm Romanæ urbis judicium fugis, ut magis obſidionem Barbaricam, quàm pacatæ Urbis velis ſententiam ſuſtinere. *Et l. 3. Apologiæ*: Scito Romanam fidem Apoſtolico ore laudatam ejusmodi præſtigias non recipere, etiamſi Angelus aliter annuntiet, quàm ſemel prædicatum eſt, Pauli auctoritate munitam non poſſe mutari.

Idem epiſtola 58. ad Damaſum Papam: Si rectum putatis, tres hypoſtaſes cum ſuis interpretationibus debere nos dicere: Non negamus, ſed mihi credite, venenum ſub melle latet.

Idem epiſtola 77. Sabellianæ hæreſis & impietatis arguor, *inquit*, tres ſubſiſtentes, veras, integras, perfectasque Perſonas indefeſsâ

voce

voce pronuntians. Si ab Arianis! meritò. Si ab Orthodoxis! qui hujusmodi arguunt fidem, Orthodoxi eſſe deſierunt. Aut ſi eis placet, hæreticum me cum occidente, hæreticum me cum Ægypto, hoc eſt, cum Damaſo, Petroque condemnent. Quid unum hominem, exceptis ſocijs criminantur? ſi rivus tenuiter fluit, non eſt alvei culpa, ſed fontis.

S. Cyrillus Alexandrinus epiſtola ad Cæleſtinum Papam: Quamvis hæc ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa pietati tuæ indicaremus. Dignêris proinde, quid hîc ſentias, declarare; quò liquidò nobis conſtet, communicaréne nos cum Neſtorio oporteat, an verò liberè eidem denuntiare, neminem cum eo communicare, qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet ac prædicat.

Theodoretus Cyri Epiſcopus epiſt. ad Leonem Papam: Eſt enim ipſa ſedes Romana ampliſſima, ſplendidiſſima, & orbi præſidet. Prætereà ipſa principatum Imperatorium profudit, ac nomen ſuum, id eſt, Romanum, cum ijs, qui in ditione ejus ſunt, communicavit. Fides verò præcipuè eam ornat: teſtis eſt Paulus, qui clariſſima voce ait: Fides veſtra annuntiatur in univerſo mundo, &c. Ego verò ſuffragium Sedis Apoſtolicæ expecto, & ſupplex oro atque obſecro ſanctitatem veſtram, ut ea me, tribunal veſtrum juſtum, ac rectum appellantem, defendat, ac protegat, jubeatque, ut ad vos accurram, & doctrinam meam veſtigijs Apoſtolicis inſiſtentem oſtendam; veſtram ſententiam expecto: quòd ſi ſententiæ eorum, qui condemnârunt, acquieſcere juſſeritis, acquieſcam, nulli deinceps futurus moleſtus. Quin potiùs, expectabo incorruptum Dei & Salvatoris noſtri tribunal.

Idem epiſtolâ ad Renatum Presbyterum: Quamobrem deprecor te, ut ſanctiſſimo Archiepiſcopo (Leoni Papæ) ſuadeas, ut Apoſtolicâ auctoritate utatur, jubeatque ad veſtrum Concilium adire. Tenet enim ſancta iſta ſedes gubernacula regendarum cuncti orbis Eccleſiarum, cum propter alia, tum quia ſemper hæretici fœtoris expers manſit, nec ullus unquam, qui contrarium ſentiret, in ea ſedit: quin potiùs Apoſtolicam gratiam puram cuſtodivit. Quare quæ ab iſto veſtro tribunali proficiſcentur, qualiacumq; erunt, judicij veſtri integritate confiſi, amplectemur.

Joannes Patriarcha Conſtantinopolit. epiſt. ad Hormiſdam PP. Prima

ſalus rectæ fidei regulam cuſtodire, & à Patrum traditione nullatenus deviare: quia non poteſt Domini noſtri prætermitti ſententia, dicentis: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Hæc, quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus: quia in ſede Apoſtolica inviolabilis ſemper Catholica cuſtoditur religio.

Theodoretus exempl. ex V. lege: Quòd ſi Paulus præco veritatis, tuba ſanctiſſimi Spiritûs, ad magnum Petrum cucurrit, ut ijs, qui Antiochiæ de inſtitutis legalibus contendebant, ab ipſo adferret ſolutionem, multo magis hi, qui abjecti ſunt & puſilli, ad Apoſtolicam Sedem debent accurrere, ut Eccleſiarum ulceribus medicinam à Petri ſucceſſore accipiant.

Maximianus Conſtantinopolit. Patriarcha: Omnes fines terræ, quæ Dominum ſyncerè receperunt, & ubique terrarum Catholici veram fidem confitentes, in poteſtatem Romanorum Pontificum, tanquam in ſolem reſpiciunt, & ex ipſa lumen Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei recipiunt. Nec immeritò, quia Petrus legitur primò perfectam fidem eſſe confeſſus, Domino revelante, cùm dixit: Tu es Chriſtus filius Dei vivi, &c. Decebat tantæ dignitatis & ſapientiæ virum non ab alio cœleſtis myſterij arcana requirere, niſi ab eo potiſſimùm, quem non potuit caro & ſanguis inſtruere, ſed cui Dominus ipſe ſua ſecreta dignatus eſt aperire: Beatus es, inquit, Simon Barjona, &c. Hunc enim de ceteris mortalibus ex toto terrarum orbe conditor orbis elegit, cui cathedram magiſterij principaliter poſſidendam tenere perpetuo privilegij jure conceſſit, ut quiſquis divinum aliquid aut profundum nôſſe deſiderat, ad hujus præceptionis oraculum, doctrinamque recurrat: ne illi humiliter referre, quod ſolvendum eſt, erubeſcat, etiamſi ipſe, quod quæritur, non ignoret.

Tertullianus de præſcript. Inde à Romana Sede nobis auctoritas præſtò eſt: hæc enim felix Eccleſia eſt, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt.

S. Cyprianus l. 1. epiſt. 8. Pſeudo epiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto, Romam navigare audent; & ad Petri cathedram, atque Eccleſiam principalem, unde unitas ſacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis litteras ferre; nec cogitare eos eſſe Romanos, quorum fides, Apoſtolo prædicante, laudata eſt, ad quos perfidia habere non poſſit acceſſum.

S. Flavianus epiſt. ad Leonem PP. Cauſa enim eget ſolummodò veſtro ſolatio atque defenſione, quâ debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere. Sic enim hæreſis, quæ ſurrexerit, & turbæ, quæ propter eum factæ ſunt, facillimè deſtruentur, Deo cooperante per veſtras ſanctiſſimas litteras. Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur, quatenus nequaquam ubique ſanctiſſimæ turbentur Ecclesiæ.

Patres Tarraconenſes in epiſt. ad Hilarium PP. Leonis ſucceſſorem: Ad fidem recurrimus Apoſtolico ore laudatam: inde reſponſa quærentes, unde nihil errore, nihil præſumptione, ſed Pontificali totum deliberatione præcipitur.

S. Gelaſius Papa in epiſt. ad Epiſcopos per Lucaniam, Siciliam, &c. Indignum eſt quemquam Pontificum hanc obſervantiam refutare, quam Beati Petri Sedem & ſequi videat & docere; ſatisque conveniens eſt, ut totum corpus Eccleſiæ in hac ſibimet obſervatione concordet, quam illic vigere conſpiciat, ubi Dominus Eccleſiæ totius poſuit Principatum.

IV. S. Fulgentius in libro de Incarnat. Verbi, & Gratia ac libero arb. Id enim, quod duorum magnorum luminarium Petri ſcilicet Pauliq; verbis, tanquam ſplendentibus radijs illuſtrata, eorumque decorata corporibus, Romana, quæ mundi caput eſt, tenet & docet Eccleſia; totus cum ea Chriſtianus orbis, & ad juſtitiam nihil hæſitans credit, & ad ſalutem non dubitat confiteri.

S. Agapetus in epiſt. ad Patres Carthagine congregatos: Conſtituentes, ut ſi quis Catholicæ noſtræ fidei contraire tentaverit, quam pro ſubmovenda hæreticorum ſuſpicione paternis regulis conſentaneam præſenti definitione firmamus, ſanctæ communionis efficiatur extraneus.

S. Gregorius Magnus l. 4. epiſt. 52. Si quam verò contentionem, quod longè faciat divina potentia, de fidei cauſa evenire contigerit, aut negotium emerſerit, cujus vehemens ſit fortaſſe dubietas, & pro ſui magnitudine, judicio ſedis Apoſtolicæ indigeat; examinatâ diligentiùs veritate, relatione ſuâ ad noſtram ſtudeat perducere notionem, quatenus à nobis valeat congruâ ſine dubio ſententiâ terminari. *Idem habet l. 7. epiſt. 31. & 32.*

Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus epiſtolâ ad Stephanum Epiſcopum: De finibus terræ uſque ad terminos ejus ambula, donec

ad Apoſtolicam ſedem, ubi Orthodoxorum dogmatum fundamenta exiſtunt, pervenias.

S. Theodorus Studita epiſt. ad Paſchalem Papam: Audi Apoſtolicum caput, Paſtor ovium Chriſti à Deo electe, claviger Regni Cœlorum, petra fidei, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia Catholica, &c. Huc ades, ab Occidente exurge, & ne repellas in finem. Tibi námque dixit Chriſtus Deus noſter: Tu aliquando converſus confirma fratres tuos.

Idem epiſt. ad Michaëlem Imperatorem: Si verò aliquid dubitare, vel non credere videtur veſtra divina Magnificentia, ejus rei explicatio à Pontifice piè eſt poſtulanda: magna & à Deo firmata manus veſtra, ut publicæ cupida utilitatis, jubeat à veteri Roma capere declarationem, ùt à principio à Patribus noſtris eſt traditum. Ea, ô Chriſti imitator, inter omnes Eccleſias Dei ſummum & ſupremum obtinet locum: cujus Petrus tenuit primam ſedem, ad quem dicit Dominus: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.

Idem epiſtolâ ad Naucratium: Teſtor nunc coram Deo & hominibus, diviſi ſunt à corpore Chriſti, & à ſuprema ſede, apud quam Chriſtus depoſuit claves fidei, adversùs quam portæ inferi à ſæculo non prævaluerunt, nec prævalebunt uſque ad conſummationem ejus, hæreticorum videlicet effrænata ora, ſecundùm promiſſionem veracis Domini.

S. Ignatius Patriarcha Conſtantinopolit. epiſt. ad Nicolaum Papam, quæ habetur in Actis octavæ ſynodi Act. 3.

Patres Concilij Milevitani epiſtolâ ad Innocent. cujus meminit S. Auguſt. epiſt. 92. Multo plures, & qui Pelagij ſenſus diligentiùs indagare potuerunt, adversùs eum pro Chriſti gratia, & Catholicæ fidei veritate confligunt, præcipuè S. Filius tuus frater & compresbyter noſter Hieronymus. Sed arbitramur (adjuvante miſericordiâ Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui te regere conſulentem, & orantem exaudire dignatur) auctoritati Sanctitatis tuæ, de ſanctarum ſcripturarum auctoritate depromptæ, faciliùs eos (qui tam perverſa & pernicioſa ſentiunt) eſſe ceſſuros.

S. Petrus Chryſologus epiſt. ad Eutychen: In omnibus hortamur te, frater honorabilis, ut his, quæ à beatiſſimo Papa Romanæ civitatis

tis præſcripta ſunt, obedienter attendas: quoniam B. Petrus, quia in propria ſede & vivit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio pacis & fidei extra conſenſum Romanæ civitatis Epiſcopi cauſas audire non poſſumus.

Epiſcopi Dardaniæ ad Gelaſium PP. Deſiderij enim & voti noſtri eſt, juſſionibus veſtris in omnibus obedire, & quemadmodum à Patribus noſtris accepimus, Sedi Apoſtolicæ, quæ vitæ & meritis veſtris delata eſt, intemerata ſervare, atque religionem Orthodoxam, cujus eſtis prædicatores, fide & inculpatâ devotione, prout ruſticitatis ſenſus patitur, cuſtodire, &c. Si qui fortè pravâ intentione (quod neque arbitramur, neque optamus) à ſede Apoſtolica ſe crediderint ſegregandos, ab eorum nos alienos eſſe conſortio profitemur: quoniam, ùt dictum eſt, Patrum in omnibus cuſtodientes præcepta, & inviolabilia ſanctorum Canonum inſtituta ſectantes, Apoſtolicæ & ſingulari illi ſedi veſtræ communi fide & devotione parere contendimus.

S. Lucius PP. & Mart. in epiſt. ad Epiſcop. Hiſpaniæ & Galliæ, quæ habetur, Tom. 1. Conciliorum: Hæc ſancta & Apoſtolica Mater omnium Eccleſiarum Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotentis gratiam, à tramite Apoſtolicæ traditionis numquam erráſſe probatur, nec hæreticis novitatibus depravanda ſuccubuit: ſed, ùt in exordio normam fidei Apoſtolicæ percepit ab auctoribus ſuis, Apoſtolorùm Chriſti principibus, illibata finetenus manet, ſecundùm ipſius Domini ſalvatoris divinam pollicitationem, qui diſcipulorum ſuorum principi in ſuis fatus eſt Evangelijs: Petre, inquiens, ecce ſathanas expetivit, ut cribraret vos, ſicut qui cribrat triticum. Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.

V. S. Leo IX. epiſt. ad Petrum Antiochenum, quæ habetur Tomo 4. Conciliorum: Siquidem ab Apoſtolica tua ſede noſtram Apoſtolicam ſedem conſulendo, perpendimus tuam dilectionem nolle deviare à Dominico, & omnium ſanctorum Patrum concordi decreto, quo inviolabiliter cunctis in toto orbe terrarum Eccleſijs, ſancta Romana & Apoſtolica ſedes caput præponitur, ad quam majores & difficiliores cauſæ omnium Eccleſiarum definiendæ referantur, ſicut omnia veneranda Concilia, ſic leges humanæ promulgant, ſic ipſe ſanctus ſanctorum, & Dominus Dominantium confirmat,

qua-

quatenùs ibi principalis dignitatis, & totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ venerabilis apex præfulgeat, & præcellat, ubi ipſe vertex atq; Cardo Apoſtolorum Petrus carnis ſuæ beatam reſurrectionem in noviſſimo die exſpectat. Nimirum ſolus eſt ille, pro quo, ne deficeret ejus fides, Dominus & ſalvator aſſerit ſe rogâſſe, dicens: Simon, Simon, ecce ſathanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: Et tu aliquando converſus, confirma fratres tuos. Quæ venerabilis & efficax oratio obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius usque in ſæculum ſæculi: ſed confirmabit corda fratrum varijs concutienda fidei periclitationibus, ſicut usque nunc confirmare non ceſſavit.

S. Gelaſius PP. epiſtolâ ad Anaſtaſium Imperat. quæ habetur T. 2. Conciliorum: Hoc eſt, quod ſedes Apoſtolica magnopere cavet, ut quia mundo radix eſt Apoſtoli glorioſa confeſſio, nullâ rimâ pravitatis, nullâ prorſus contagione maculetur. Nam ſi (quod Deus avertat, quod fieri non poſſe confidimus) tale aliquid proveniret, unde cuiquam reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus poſceremus? Proinde ſi pietas tua unius civitatis populum negat poſſe pace componi, quod nos de totius orbis terrarum ſumus univerſitate facturi, ſi (quod abſit) noſtra fuerit prævaricatione deceptus?

S. Cyrillus apud S. Thomam in catena Luca 22. Secundùm hanc Chriſti promiſſionem Eccleſia Apoſtolica Petri ab omni ſeductione, & hæretica circumventione manet immaculata.

S. Anſelmus Epiſcopus Cantuarienſis c. 1. de Incarnat. verbi: Domino & Patri univerſæ Eccleſiæ in terra pugnantis, ſummo Pontifici Urbano. Divina providentia veſtram elegit Sanctitatem, cui vitam, & fidem Chriſtianam cuſtodiendam, & Eccleſiam ſuam regendam committeret. Ad nullum itaque alium rectiùs refertur, ſi quid contra Catholicam fidem oritur in Eccleſia, ut ejus auctoritate corrigatur, nec ulli alij tutiùs, ſi quid contra errorem reſpondetur, oſtenditur, ut ejus prudentiâ examinetur.

B. Rupertus Tuitienſis l. 2. de divinis offic. c. 22. Tantis hæreſibus fermentata eſt Græcia, ut mirum videri non debeat hoc, quòd de fermento immolat. Tantæ è contrario ſynceritatis ſemper fuit Romana Eccleſia, ut cui deeſt ſcripturarum notitia, vel argumentandi

tandi facultas, ſola illi de azymo contra Græcos ſufficere debeat ejus auctoritas. Nam Conſtantinopolitana non ſolùm hæreticos, ſed & hæreſiarchas protulit multos: Romana verò Eccleſia, ſuper Apoſtolicæ fidei Petram altiùs fundata, firmiter ſtetit, & tam Græciæ quàm totius orbis hæreticos ſemper confutavit, & de excelſo fidei tribunali datâ ſententiâ judicavit.

S. Bernardinus Senenſis p. 3. ſerm. 3. Cùm Papa ſit Chriſti Vicarius, & gerat vicem Dei in terris, ſequitur, quòd habet plenitudinem poteſtatis, & illud quod facit, præſumitur facere auctoritate Dei. Ideò ipſo approbante aliquid, & nos approbare debemus, immo ipſius ſententiæ eſt magis ſtandum, quàm totius mundi ſententiæ.

S. Bernardus epiſt. 190. ad Innoc. PP. Oportet ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quæque, & ſcandala emergentia in regno Dei, ea præſertim, quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror ibi potiſſimùm reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides ſentire defectum. Hæc quippe hujus prærogativa ſedis. Cui enim alteri aliquando dictum eſt: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua. Ergo quod ſequitur, à Petri ſucceſſore exigitur: Et tu aliquando converſus confirma fratres tuos. Id quidem modò neceſſarium. Tempus eſt, ut veſtrum agnoſcatis, Pater amantiſſime, principatum, probetis zelum, miniſterium honoretis. In eo planè Petri impletis vicem, cujus tenetis & ſedem, ſi veſtrâ admonitione corda in fide fluctuantia confirmatis, ſi veſtrâ auctoritate conteritis fidei corruptores.

S. Thomas Doctor Angelicus 2. 2. q. 1. a. 10. Et ibid. ad 3. Item in opuſc. 1. contra errores Græcorum. Idem opuſc. in ſymbol. Apoſt.

Stanislaus Hoſius in confeſſione Catholicæ fidei c. 38. Sola Romana Eccleſia, quam ab exordio fidei Chriſtianæ normam accepit, in ea ſemper illibata permanſit. Defecit Hieroſolymitana Eccleſia, cui præſedit Jacobus: defecit Achaja, ubi Andreas: defecit Aſia, ubi Joannes: defecit India, ubi Thomas: defecit Perſis, ubi Judas: defecit Æthiopia, ubi Matthæus: defecit Phrygia, ubi Philippus: defecit Græcia, ubi Paulus. Sola fuit, & eſt Romana Eccleſia, ad quam, ſicut præclarè ſcribit Cyprianus, nunquam acceſſum habere potuit perfidia: quæ mille jam quingentis & ampliùs annis ita eſt Catholica ſemper & Apoſtolica habita, nunquam ut

ullâ fuerit hæreſeos labe maculata. In quâ videre etiamnum licet viros & vitæ ſanctimoniâ, & doctrinâ præſtantiſſimos. Neque enim exiſtimandum eſt, ſi quando ad Petri cathedram de cauſis majoribus refertur, ſolum eſſe Paulum, aut Julium Pontificem, qui de illis judicet. Habet ille lateri ſuo aſſidentes totius orbis viros doctiſſimos, quibus ipſe minimè doctrinâ ſecundus præſidet, de quorum conſilio de rebus gravioribus pronuntiat. Quamobrem ferendi non ſunt, qui Pontifici ſe dicto audientes fore profitentur, non autem Paulo, aut Julio, ſibique hoc arrogant, ſuum ut eſſe velint judicium, quando ùt Pontifex, quando ùt Juliùs decernat. Quæ ſi ſemel admiſſæ fuerint captiones, omnis erit è terris obedientia ſublata.

VI. Denique Theologi omnes, ſi pauciſſimos excipias, hanc ipſam de Pontificis infallibilitate ſententiam docuerunt, præſertim verò Patres Societatis: immo iſti acerrimis cenſuris contrariam opinionem fixerunt, ùt videre eſt apud Suarez *de fide d. 5. n. 8.* Salmer. *ad finem Tomi 12.* Layman. *de fide cap. 7.* Amicum *de fide d. 7.* Eoque ardor Religionis & obſervantiæ Patres Societatis provexit, ut Pariſijs in Collegio Claremontano *Anno MDCLXI. die 12. Decembris*, contra hæreſes & Schiſma ſæculi decimi hanc theſin publico ſoli expoſuerint, immo & defenderint: *Datur in Eccleſia Romana Controverſiarum fidei judex infallibilis etiam extra Concilium generale; tum in quæſtionibus juris, tum facti; unde poſt Innocentij X. & Alexandri VII. conſtitutiones fide divinâ credi poteſt librum, cui titulus, Auguſtinus Janſenij, eſſe hæreticum, & quinque propoſitiones ex eo decerptas eſſe Janſenij, & in ſenſu Janſenij damnatas.*

Hanc eandem ſententiam de infallibilitate Pontificis in facti quæſtionibus docet P. Richardus Archdekin *p. 1. Tr. 1. q. 3.* & opinionem contrariam acerbè pulſat.

VII. Doctores Pariſienſes quod attinet, enimverò noſtrum non eſt, quid illi ſcribant, dicere, multoque minùs quid ſentiant, hoc enim nimis occultum eſt, illud nimis apertum: maximè cùm ſæpe alia ſit mentis, alia calami ſententia, & tunc præſertim, ubi tutiùs aliqua cogitantur, quàm ſcribuntur. Quia tamen Pariſienſes Doctores nobis objiciuntur, multoſque tanti nominis auctoritas movet, creduntque illis ducibus, non impunè tantùm, ſed etiam glorioſè errari poſſe; nos, ut veritas omni ex parte in tuto

ſit,

ſit, quid Pariſienſes hac in re ſentiant, aliorum verbis, non noſtris, nec enim ſuſpicione vel minimâ tangi volumus, expromemus.

P. Auguſtinus à Virgine Maria ſtrictioris obſervantiæ Carmelita Gallus Provinciæ Turonenſis *in anno tertio Curſûs Theologici Tr. de fide d. 10. q. 3.* hæc ſcribit: *Dicuntur communiter, & contra nos eſſe Doctores Pariſienſes: quo titulo tamen id adeò univerſim de ipſis dicatur, vix poſſum certò agnoſcere; & præter paucos jam citatos, hucuſq́; alios ex illa facultate probatos Auctores non habemus, qui typis defendant ſententiam noſtræ oppoſitam. Immo Du-Vallius inſignis Sorbonæ Doctor, & Cathedrarius, in quadripartita diſputatione de ſuprema Romani Pontificis in Eccleſiam poteſtate part. 2. acriter propugnat hanc infallibilitatem Papæ: ubi & teſtatur hanc eſſe conſuetudinem Academiæ Pariſienſis, ut Baccalaurei de quæſtionibus Theologicis ſolemniter reſponſuri, proteſtationes præmittant, ſe nolle quidquam contra decreta ſanctæ ſedis Apoſtolicæ & Romanæ aſſerere, aut defendere. Et præfatum librum cum præclaro encomio approbârunt duo Sorbonici Doctores.* Idem in fine *q. 4.* teſtatur: *Quòd nihil quidquam à facultate Pariſienſi contra Pontificis infallibilitatem unquam ſit definitum: unde præter D. Thomam citatum, refert idem pro noſtra ſententia Doctores Pariſienſes, Divum Bonaventuram, Hervaum, Armonium, Henricum de Gandavo ſocium Sorbonicum, Joannem de Cellaja ſocium item Sorbonicum; ac tandem Tractatum illum in fine Magiſtri ſententiarum impreſſum, in quo errores Joannis refutantur, & prima concluſio eſt, quòd ad S. ſedem Apoſtolicam pertinet auctoritate judiciali ſupremâ, circa ea, quæ ſunt fidei, judicialiter definire. Et probatur: quia fides ejus nunquam deficit: Rogavi pro te, ut non deficiat, &c. Quidam verò alij quæſtionis deciſionem refugiunt, ùt Gammachæus hîc quæſt. 1. cap. 12. Yſambertus tractatu de Judice controverſiarum, diſputatione ult. De alijs autem, qui ſuas opiniones typis non mandant, etſi non tam audacter noſtram ſententiam non tam publicè velint ſuſtinere; audio tamen non paucos eam intra privatos parietes prorſus amplecti.*

Richardus Archdekinus Hibernus S.J. Theologus *in ſua Theologia tripartita p. 1. tract. 1. q. 1. Poſtremò hîc extorquendum eſt telum quibuſdam, qui hoc tempore in partibus hæreticorum ſe vocant Miſſionarios Apoſtolicos, nec dubitant tamen, ut evehant poteſtatem Principum ſæcularium, Apoſtolicæ ſedis auctoritatem infra Concilium deprimere: ac confidenter aſſerere, hanc eſſe Eccleſiæ Gallicanæ certam & indubitatam doctrinam.*

Verùm in hoc produnt craſſam rerum Gallicarum ignorantiam, dum

ſuam & paucorum labem omnibus Galliæ Theologis affricare nituntur. Teſtatur id mecum celebris ſchola Sorbonicæ Doctor Andreas Duvallius agens de ea ſententia, qua aſſerit Pontificem eſſe ſupra Concilium generale. Tract. de Rom. Pontificis poteſtate p. 4. q. 7. Totus, inquit, *orbis, exceptis pauculis Doctoribus, eam (ſententiam) amplectitur, & rationibus validiſſimis, cùm ex Scriptura, Concilijs, & Patribus, tum ex principijs Theologiæ petitis confirmatur. Atque idem Doctor luculenter oſtendit in Anteloquio, §. quo pacto: Concilium Baſileenſe, in hoc puncto Pontificiæ auctoritati inimicum, ab univerſa Eccleſia exploſum ſemper rejectumq; fuiſſe, nec aliam in hoc eſſe fidem Galliæ, quàm univerſalis Eccleſiæ.*

Hujus rei præclarum præbuêre argumentum Epiſcopi Galliæ, & Doctores Sorbonæ, quando Pariſijs Anno MDCXI. prodijt libellus Anonymus de Eccleſiaſtica, & politica poteſtate, qui cùm in hac quæſtione videretur Pontificis auctoritati adverſari, Cardinalis Perronius, unà cum Epiſcopis Provinciæ Senonenſis, & poſteà Aquenſis Provinciæ Antiſtites gravi cenſurâ libellum notârunt, ac ſuo decreto condemnârunt. Quorum ſententiam ipſe Auctor libelli poſteà amplexus eſt, ſuumq; errorem debitè retractavit. Abeant jam inanes fabellæ, de Eccleſia Gallicana univerſa in hoc dogmate Pontifici contraria; faceſſat quoq; credula nimis talium Miſſionariorum impudentia, qui, ut cupiditatibus ſuis velificentur, à veritate auditum avertunt, & ad tales fabulas convertuntur. Hæc Archdekin.

VIII. Et hactenus quidem Patrum Doctorumque omnis ætatis teſtimonia, quæ legi, audirique à nullo poſſunt, qui non continuò perſuaſum habeat, omnes illos in rebus fidei, ſupremum judicium, certamque ſententiam Romano Pontifici tribuiſſe. Volunt lite aliquâ de rebus fidei exortâ, Romam ad judicium iri: volunt ſententiam illic datam Oraculum eſſe, cui niſi obtemperes, hæreſin oleas, aut ab Eccleſia defectionem: volunt, quod Papa definierit, finitum eſſe, nec ampliùs in dubium vocari poſſe. Hieronymus tres hypoſtaſes in Trinitate agnoſcet, ſi Damaſus jubeat. Auguſtinus hæreſin Pelagianam, toties victam, toties pugnæ reſtitutam, tunc demum profligatam eſſe dicit, ubi Pontifex ſe prælio miſcuit, eamque truncatam voluit: Patres Nicæni Concilij tam certam habent Pontificis Romani ſententiam, ut majora Eccleſiæ negotia illi reſervata velint. S. Athanaſius Patresque Africani hanc unam ſedem adeò erroris expertem dicit, ut ab illa dogmata fidei majores ſui, & velut à matre lac ſynceræ doctri-

doctrinæ acceperint. S. Cyrillus non priùs audet Neſtorium inter hæreticos cenſere, quàm à Cœleſtino Papa damnatum. S. Cyprianus non poſſe perfidiam habere ad Petri cathedram acceſſum. S. Fulgentius adeò, quæ à Pontifice Romano decernuntur, certa eſſe, ut quod ille tenet, docetque, totus Chriſtianus orbis nihil hæſitans credat. S. Agatho & cum illo Patres VI. Oecumenicæ Synodi nullum omnino errorem nullamque hæreſin Petri cathedram inſediſſe, nec unquam deinceps futurum, ut Petri ſucceſſores, pro quibus tam ſeriò Chriſtus oravit, à vera fide deficiant. Denique omnium ferè Patrum, Græcæ, Latinæque Eccleſiæ eſt una, conſtanſque ſententia, non poſſe in rebus fidei decernendis Pontificem errare. Huic tantâ pietate, doctrinâ, rebuſque pro Eccleſia geſtis illuſtrium virorum choro, ſi tu Gerſonem, Almainum, & Ochamum opponas, qui contrarium docuerunt: quid amabò aliud facies, quàm ut paucos aliquot, & gregarios milites cum caſtris Heroum conferas, tenueſque radios cum ingenti ſole componas? magnus fatemur Gerſon, ſed quis ille, ut Auguſtino, Hieronymo, Ambroſio, Athanaſio, Gregorio, totique Oecumenicæ Synodo præferatur? Et quæ ratio, aut æquitas poſtulat, ut uni mille: non ſancto, tot ſanctos: Cancellario Pariſienſi, Doctores Eccleſiæ, immo ipſam Eccleſiam, quæ ex illorum ſententia pendet, cedere oporteat? tu ergo Gerſoni fidem habes, non habes Hieronymo, non Athanaſio, non Fulgentio, non Auguſtino, ad quorum veſtigia, ſi Gerſon viveret, pronus lubenſque accideret? At Patres non clarè loquuntur: immo tam clarè, ut clariùs non poſſint: quid enim tam clarum, quàm illud Fulgentij: *Quod Romana, quæ mundi cacumen eſt, tenet, & docet Eccleſia, totus cum ea Chriſtianus orbis nihil hæſitans credit.* Et illud Auguſtini: *Quid potuit vir ille S. Innocentius Papa Africanis reſpondere Concilijs, niſi quod antiquitus Apoſtolica ſedes & Romana cum ceteris tenet perſeveranter Eccleſia.* Et illud Hieronymi: *Ego Beatitudini tuæ, hoc eſt, cathedræ Petri communione conſocior: quicumq; extra hanc domum comederit, profanus eſt, quicumq; tecum non colligit, ſpargit. Apud vos ſolos incorrupta Patrum ſervatur hæreditas.* Et illud Agathonis Papæ, ſextæque Synodi: *Sedes Romana à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erravit, & in ea vera fidei lumen nullâ hæretici erroris, nec falſitatis nebulâ fuit conſœdata, ſed illibata finetenus permanet juxta pollicitationem Petro factam: Pro te rogavi, ut non deficiat fides, &c.* Hæc

planè & alia plura ſanctorum Patrum teſtimonia tam clara & perſpicua ſunt, ut ad ea intelligenda, nec face, nec gloſsâ opus ſit, ſed oculo tantùm ſano purgatoque, nec privatis affectibus tincto; alioquin ægris infectisque oculis, ne ſol quidem ſine umbra & maculis eſt.

§. VI.

Praxis, uſusq́; Eccleſiæ pro eadem infallibilitate Pontificis Romani.

SUMMARIA.

1. *Praxis Eccleſiæ ex modo loquendi apud ſcriptores Eccleſiaſticos.*
2. *Qui à Pontifice Romano definitis non acquieſceret, pro ſchiſmatico haberi ſolitus.*
3. *Nota Catholicorum, damnare, quæ Romana Eccleſia damnat; approbare, quæ approbat.*
4. *Lites in cauſa fidei ex ſententia Romani Pontificis finiri ſolita.*
5. *Multæ hæreſes à Romano Pontifice extra Concilium damnatæ.*
6. *Reſponſiones ad objecta.*

I.

SI Legum Chriſti interpres nullus ſanior eſt, quàm perpetuus Eccleſiæ uſus, erit, ſperamus, omnibus numeris confecta demonſtratio, ubi oſtenderimus Canonum, Conciliorum, Patrumque de Romani Pontificis infallibilitate ſententias, non imaginarias tantùm, & intra cala-

calamum chartamque ſtetiſſe, ſed perpetuo Eccleſiæ uſu confirmatas: hunc autem Eccleſiæ morem uſumque ex multis capitibus colligere licet.

Primò. Quòd paſſim in hiſtoria Eccleſiaſtica, ſacris Concilijs, & Patrum Commentarijs multi loquendi modi occurrant, qui hanc ipſam, de qua agimus, infallibilitatem oſtendunt, quales ſunt: *Quòd Romana ſedes ſit fidei fundamentum: quòd inde Religionis noſtra fons & origo manet: quòd, qua illa damnat, omnes damnent, qua approbat, omnes approbent: quòd ſemper ejus doctrinam omnis Catholica Chriſti Eccleſia, univerſales Synodi, ſanctiq́ Patres fuerint ſecuti: quòd omnium fidelium & Eccleſiarum diſponente Domino exiſtat Magiſtra.* Hæc, ùt diximus, legenti paſſim & ubique occurrunt, nec dici omnino poſſunt, niſi de doctrina planè infallibili, & ab omni errore aliena.

II. *Secundò.* Quòd, qui aliquid à Romana ſede definitum non reciperent, ſchiſmatici haberentur, & cum illis nemo communicaret; quod manifeſtiſſimo argumento eſt, Romanæ ſedis in rebus fidei ſententias certiſſimas eſſe, nec enim ſchiſmaticus aut hæreticus eſt, niſi qui certæ compertæque veritati ſe opponit: quæ enim incerta & dubia ſunt, ac intra opinionem conſiſtunt, recipi pro arbitrio poſſunt, repellive: nec propterea, qui hoc facit, hæreticus aut ſchiſmaticus eſt. Sed teſtes hujus veritatis producamus. Pelagius Papa, & apud illum Auguſtinus *in c. ſchiſma 24. q. 1. Id ipſum enim magis eſt, propter quod ſchiſmatici ſunt: quia non eos diverſa ſentiendi judicium, ſed quadam apud ſe delata, ſibi tamen incognita metuentes, & contra Apoſtolicam ſedem temerè credentes, peſſima diviſit opinio. Quod ſchiſma ſpecialiter eſſe, beatus denuntiat Auguſtinus, dicens de talibus, adverſus auctoritatem illarum Eccleſiarum, qua ab Apoſtolica ſede epiſtolas accipere meruerunt, & temerè credendo, immaniſſimum ſchiſmatis crimen à ſe propulſare non poterit.*

S. Cyrillus Alexand. *epiſt. ad Cœleſtinum Papam: Quamvis hac ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi ſuimus, quàm hac ipſa pietati tua indicaremus. Digneris proinde, quid hic ſentias, declarare; quò liquidò nobis conſtet, communicaréne nos cum Neſtorio oporteat, an verò liberè eidem denuntiare, neminem cum eo communicare, qui ejuſmodi erroneam doctrinam fovet, ac prædicat.*

S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum: Hic in tres partes ſciſſa Eccleſia me ad ſe rapere feſtinat; ego interim clamito: ſi quis Cathedra Petri jungitur,* meus

meus eſt. Meletius, Vitalis, atq; Paulinus tibi hærere ſe dicunt: poſſem credere, ſi hoc unus aſſereret, nunc aut duo mentiuntur, aut omnes. Et *in alia ad eundem Damaſum epiſtola: Ego Beatitudini tuæ, hoc eſt, cathedræ Petri communione conſocior: non novi Vitalem, Meletium neſcio, quicumque tecum non colligit, ſpargit.* S. Leo *epiſt. 87. ad Epiſcopos Viennenſis Eccleſiæ: Prædicationis Evangelij Sacramentum ita Dominus ad omnes Apoſtolos pertinere voluit, ut in beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret, ut ab ipſo quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet, ut exortem ſe myſterij eſſe divini intelligeret, quisquis auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere.* S. Cyprianus *l. 4. epiſt. 8. de cathedra Petri loquens: Scimus hortatos nos eſſe, ut Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem agnoſcerent, & tenerent.* S. Ambroſius *Orat. de obitu Satyri: Rogavit, ſi cum Epiſcopis Catholicis, hoc eſt, cum Romana Eccleſia conſentiret.*

Dices: Eos tantùm à SS. Patribus notari, qui ſe à communione, & fide ſedis Romanæ, quoad omnia ſeparant, non verò in una tantùm alterave cauſa.

℟. Patres, ùt ex adductis teſtimonijs patet, de cauſis tantùm particularibus loqui, eosque arguere, qui ſemel à Pontifice definitis non acquieſcunt; & meritò: ſicut enim fides Catholica partes non recipit, & qui vel unum non credit, nihil credit, eſtq; hæreticus: ita qui vel in uno dogmate ſemel definito cum Romano Pontifice non communicat, in nullo communicat, negatque illi, quod maximum & præcipuum habet, privilegium videl. ſummi Paſtoris, fundamenti, Petræ, & Magiſtri Eccleſiæ, ſicque non contentus ramum aliquem aut florem carpere, ipſas radices ſacræ illius dignitatis incîdit.

III. *Tertiò.* Patres exortâ aliquâ fidei dubitatione, ut ab hæreticis certâ notâ diſtinguerentur, certique ipſi eſſent veritatis, ſe id credere profitebantur, quod crederet ſedes Petri, ſuamque fidem iſtius judicio ſubmittere, & quod damnaret, ſe quoque damnare; hoc verò ſupponit Romanæ Sedis doctrinam veram omnino eſſe & certiſſimam, incapacemque erroris: cùm enim fides certiſſima ſit, nullumque dubium admittat, oportet fidei quoque regulam certiſſimam eſſe; alioquin fides dubio principio nixa, & ipſa dubium reciperet, quod fieri nequit: ſi ergo doctrina Pontificis Romani ſanctis illis Patribus regula credendi fuit, in quam fidem ſuam tutò reponebant; oportet quoque & illam fixam omnino,

nino, & immobilem eſſe, & ſi non eſt, ſanctos illos Patres, velut anchoris, quibus tenerentur, perditis, fluctuâſſe potiùs, quàm credidiſſe. Sed ipſos audiamus.

Anno CIX. Paſſus eſt S. Ignatius Apoſtolorum diſcipulus, qui epiſtolâ ad Romanos, poſtquam Eccleſiam Romæ exiſtentem vocâſſet: *DEO dignam, decore dignam, meritò beatiſſimam, dignam laude, dignam, quâ quis potiatur, caſtiſſimam & præcellentem dilectione Chriſti, ſpiritu plenam, &c.* Poſteà circa medium loquens de Cleto & Clemente ſucceſſoribus Petri: *Qui igitur,* inquit, *his non obedit, atheus prorſùs, & impius eſt, & Chriſtum contemnit, & conſtitutionem ejus imminuit.* Ubi nota, Ignatium loqui non de ſolis Clemente, & Cleto, ſed de omnibus Petri ſucceſſoribus, ut ſignificant ea verba: *Conſtitutionem Chriſti imminuit.* Conſtitutio verò Chriſti, videl. *Super hanc petram, &c. Tibi dabo claves Regni cœlorum, &c.* complectitur non ſolum Petrum, ſed omnes ejus ſucceſſores, ut conſtans eſt omnium Catholicorum ſententia.

S. Irenæus auditor Diſcipulorum Apoſtolorum lib. 3. c. 3. *Maxima & antiquiſſima & omnibus cognita à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro & Paulo fundata & conſtituta Eccleſia, eam quam habet ab Apoſtolis traditionem, & annuntiatam hominibus fidem per ſucceſſiones Epiſcoporum provenientem usq; ad nos indicantes, confundimus omnes eos, qui quoquo modo vel per ſui placentiam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem præterquam oportet colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam, propter potentiorem principalitatem neceſſe eſt, omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, eos, qui ſunt undiq; fideles, in qua ſemper conſervata eſt, ea quæ eſt ab Apoſtolis traditio.* Et lib. 4. c. 43. *Reliquos verò, qui abſiſtunt à principali ſucceſſione* (Romanæ videlicet Eccleſiæ) *quocumq; loco colliguntur, ſuſpectos habere, vel quaſi hæreticos & malæ ſententiæ, vel quaſi ſcindentes & elatos, & ſibi placentes; aut rurſus ut hypocritas quæſtus gratiâ, aut vanæ gloriæ hoc operantes.*

Tertullianus de Præſcript. cap. 36. *Habes Romam, unde nobis quoq; authoritas præſto eſt, ſtatu felix Eccleſia, cui totam Doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt.*

Anno CCLXI. S. Cyprianus martyrium ſubijt. Is libro 4. epiſt. 9. ita ſcribit: *Qui Cathedram Petri, ſupra quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat.* At Cathedram Petri deſerit, qui, quæ Petrus, Petrique ſucceſſores ex Cathedra definiunt, acceptare renuit; quid enim eſt aliud Cathedram deſerere? aut ſi Ca-

thedra Petri errare poteſt, cur non æquè Cathedram Petri, ac Cathedram Pauli, Jacobi, Joannis, aliorumque deſerere liceret? quiſquis enim errare poteſt, deſeri poteſt, nec fidem meretur; nec ob aliam cauſam Infallibilitas Romanæ Cathedræ negatur, quàm ut eam impunè liceat deſerere. *Neque dicas*, S. Cyprianum de ijs tantùm loqui, qui Cathedram Petri in omnibus, non verò, qui in uno tantùm, alteroque articulo ab ea deficiunt. Hæc enim evaſio ridicula, & vana eſt. Nam qui docent, Cathedram Petri errare poſſe, non tantùm in uno, alteróve, ſed in omnibus utcunque libuerit deſerunt. Cùm enim dicis, Pontificem ex Cathedra docentem errare, fallique poſſe in exponendo vero ſcripturæ ſenſu, rebusque fidei decidendis, quæro, an in omnibus? Si in omnibus, ergo apertè ſequitur, poſſe in omnibus deſeri, ſicut poteſt in omnibus errare. Si in uno tantùm, alteroque, quæro, in quo poſſit errare, & in quo non poſſit? & cur in uno magis, quàm in altero? & quam ob cauſam voluerit Chriſtus in uno potiùs eſſe infallibilem, quàm in alio, cùm tamen oporteat, Eccleſiam, & conſequenter Eccleſiæ Magiſtrum, & Paſtorem non in uno tantùm, alteroque, ſed in omnibus, quæ ad fidem pertinent, erroris expertem eſſe? Quid, rogo, proderit, unam hoſti portam occludere, aliâ patente? unum venenum reſpuere, aliud admittere? fundamentum Eccleſiæ una ex parte firmum, ſolidumque eſſe, aliâ infirmum, ac ruinæ obnoxium? Deinde nullus unquam fuit, eritque hæreticus, qui in omnibus fidei articulis à Cathedra, & doctrina Romanorum Pontificum receſſerit, non Arrius, non Pelagius, non Neſtorius, non Lutherus, non Calvinus; fruſtrà ergo & ſine cauſa diceret Cyprianus: *Qui Cathedram Petri deſerit, in Eccleſia non eſſe*; quippe de caſu loqueretur, qui nunquam contigit, & nunquam contingere poteſt. Imò ſi Patrum teſtimonia conſideres, luce meridianâ clarius erit, eos de particularibus tantùm caſibus loqui, non verò de ijs, qui univerſim, omnique ex parte, & quoad omnes fidei articulos à Cathedra Petri deficiunt. *Neq; dicas*, Cathedram Petri deſerendam non eſſe, quando ex præſcripto ſacræ ſcripturæ, verbique divini aliquid docet, in hoc enim caſu, non verò in alijs eſſe infallibilem. Verum quidem eſt, nunquam debere Romanum Pontificem aliquid docere, quod ſcripturæ, & veritati adverſetur, ſed quæſtio eſt, utrum

poſſit

poſſit hujusmodi aliquid contra ſcripturam, & veritatem docere? nam ſi poteſt, fruſtrà ex Cathedra Petrus clamabit; dicam enim, quoties libebit, ejus doctrinam cum ſcripturis pugnare, nec unquam ſcripturæ, & rationes deerunt ad id confirmandum, ſicut nec Arrio, nec Luthero, nec alijs hæreticis omnibus defuêre. Quando, rogo, lis finietur, ſi ex partium arbitrio pendeat, declarare, ſententiam à Judice prolatam contra leges pugnare, & ideo nec obligare? Nec Cyprianus de Privilegio Cathedræ, ſed ſacræ ſcripturæ loqueretur, (quemadmodum quòd hedera plantæ implicita ſurſum, & in altum feratur, non eſt proprietas hederæ, ſed plantæ) cùm tamen conſtet, loqui de Privilegio Cathedræ. Et fruſtrà diceret Cyprianus: *Qui Cathedram Petri deſerit, non eſſe in Eccleſia,* ſi crederet, Cathedram Petri errori ſubjectam eſſe, & tunc ſolùm non deſerendam, cùm conſtat, eam nihil aliud docere, quàm quod docet Scriptura; hoc enim non tantùm Cathedræ Romanæ privilegium eſt, ſed etiam Conſtantinopolitanæ, Alexandrinæ, Mediolanenſis, imò omnium Epiſcoporum, & Sacerdotum, ac etiam cujuslibet privati Doctoris, ut videlicet errare non poſſint, nec deſeri debeant, quoties & quando aliquid ſcribunt, docentque ſacræ Scripturæ conſentaneum; In hoc ergo ſenſu æquè dicere poterat Cyprianus: *Qui Cathedram Carthaginenſem, Mediolanenſem, imò Tertulliani, & Origenis deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat.* Quæ omnia quàm ſint abſurda, nemo non videt. Hæc obſervatio ſequentibus quoque Patrum teſtimonijs aptanda eſt, ne oporteat idem ſæpiùs repetere.

Anno CCCLXVIII. Obijt Optatus Milevitanus, qui libro 2. contra Parmenionem hæc habet: *Negare non potes, ſcire te, in Urbe Roma Petro primò Cathedram Epiſcopalem eſſe collatam, in qua una Cathedra unitas ab omnibus ſervaretur, ut jam Schiſmaticus, & peccator ſit, qui contra ſingularem Cathedram alteram collocaret.* Si unitas ab omnibus cum Cathedra Petri ſervanda eſt, oportet ergo, eam Cathedram eſſe infallibilem, alioquin ab ea diſcordare liceret: ubi verò eſt diſcordia, ibi utique non eſt unitas doctrinæ; & cur potiùs in Cathedra Petri ſit *unitas doctrinæ ab omnibus ſervanda*, ſi æquè ac aliæ Eccleſiæ Cathedra Petri errare poſſit? Et rurſus ſi Schiſmaticus eſt, qui contra ſingularem Petri Cathedram aliam collocat, quæro, an ab hac nota eximi poſſint, *qui contra Cathedram Petri aliam Cathedram*

dram in Concilio collocant, quales fuerunt Baſileenſes? Quæro etiam, an qui contra Cathedram Petri, & contra ſacroſancta Innocentij XI. decreta, & Diplomata, Regaliam extendi prohibentis, eandem Regaliæ extenſionem approbârunt, quique ideò Pontificem falli, ac errare poſſe docuerunt, ut, quoties luberet, eum poſſent erroris arguere, aliamque doctrinam Pontificiæ doctrinæ oppoſitam docere? quæro, inquam, an ij contra Cathedram Petri non aliam Cathedram collocent? quid enim eſt aliud alia Cathedra, quàm alia doctrina? Nam ſi velint tunc tantùm Cathedram contra Cathedram collocari, quando Pontifici legitimè electo alius Pontifex opponitur, nihil hîc ſpeciale Cathedræ Romanæ concederetur. Rurſus ſi Schiſmaticus eſt, qui doctrinæ à Cathedra Romana traditæ aliam doctrinam opponit; ergò oportet, doctrinam Romanæ Cathedræ eſſe infallibilem; nec enim Schiſmaticus dici poteſt, qui doctrinam probabilem quidem, ſed tamen adhuc incertam, ac errori obnoxiam amplecti renuit.

S. Baſilius *epiſt. 77.* *Cùm ad hunc modum habeant res noſtræ, debebant continuè à veſtra dilectione ex ſinceris fratribus aliqui mitti, qui nos afflictos & oppreſſos inviſerent, & multo crebriùs amica ad nos veſtra deſtinari litteræ, quibus vel in propoſito confirmaremur, vel, ſi qua in re offendamus, corrigeremur. Non enim negamus, innumeris nos obnoxios erroribus eſſe, cùm homines ſimus, & in carne vivamus: parati hac in re veſtram inſtitutionem amplecti.*

Anno CCCXCVII. Obijt S. Ambroſius, qui in Oratione funebri de exceſſu fratris ſui Satyri: *Advocavit*, inquit, *Satyrus Epiſcopum, nec ullam veram putavit, niſi ſoliùs fidei gratiam, percunctatusq; eſt ex eo, utrumnam cum Epiſcopis Catholicis, hoc eſt, cum Romana Eccleſia conveniret?* Et epiſtolâ 11. ad Agerüchiam: *In omnibus Romana Eccleſia formam, & typum ſequimur.* Si ergo ex mente Ambroſij unum, idemque eſt: *Cum Eccleſia Catholica, & cum Romana Eccleſia convenire*; ſequitur, eum, qui non convenit cum Eccleſia Romana, multoque magis, qui ab ea poſitivè in rebus fidei diſſentit, ne quidem cum Eccleſia Catholica conſentire, & conſequenter Schiſmaticum eſſe. Ergo oportet, doctrinam Eccleſiæ Romanæ, hoc eſt, Romani Pontificis è Cathedra pronuntiantis, omninò infallibilem eſſe, alioquin cur ab ea diſſentire non liceat, ſi errare poteſt?

Anno CCCCXX. Obijt S. Hieronymus, cujus hæc ſunt verba epiſt.

epiſt. 57. ad Damaſum Pontificem: *Ego Beatitudini Tuæ, id eſt, Cathedra Petri communione conſocior, ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicumq; extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt, ſi quis in Arca Noë non fuerit, peribit regnante Diluvio. Quicunq; tecum non colligit, diſpergit, hoc eſt, qui Chriſti non eſt, eſt Antichriſti.* Obſerva, unum idemque eſſe apud S. Hieronymum, Cathedram Petri (qui utique errare non poteſt) & Cathedram Pontificis Romani; & qui cum Pontifice Romano *non colligit*, hoc eſt, contrariam ab eo in rebus fidei ſententiam tenet, *non eſſe Chriſti, ſed Antichriſti*, nec *intra arcam Noë*, (hoc eſt, in Eccleſia) ſed extra illam, hominemque *profanum* eſſe. Quæ utique dici non poſſunt, niſi de doctrina certa & infallibili. Idem Hieronymus in expoſitione Symboli: *Si autem hæc noſtra Confeſſio Apoſtolatûs Tui judicio comprobatur, quicunq; me culpare voluerit, ſe imperitum, vel malevolum, vel etiam non Catholicum, non me hæreticum comprobabit.*

Idem S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum de tribus hypoſtaſibus: Idcirco obteſtor beatitudinem tuam, per crucem Domini, per neceſſarium fidei noſtræ decus, per paſſionem Chriſti: ut mihi litteris tuis, apud quem in Syria communicare debeam, ſignifices. Noli deſpicere animam, pro qua Chriſtus mortuus eſt. Diſcernite obſecro: non timebo tres hypoſtaſes dicere, ſi jubetis. Quamobrem obteſtor Beatitudinem tuam, per Crucifixum, mundi ſalutem, per homouſion Trinitatem, ut mihi epiſtolis tuis, ſive tacendarum, ſive dicendarum hypoſtaſeon detur auctoritas.*

Ruffinus *in ſymboli explanat. Siquid parùm cautè poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri fidem & ſedem tenes.*

Anno CCCCXXX. Obijt S. Auguſtinus, qui epiſtolâ 157. *In verbis*, inquit, *Apoſtolicæ Sedis tam antiqua, atque fundata, certa & clara eſt Catholica fides, ut nefas ſit dubitare Chriſtianis.* Si doctrina & decreta fidei Sedis Romanæ ſunt *certa*, ſi, qui de illis *dubitat*, non *eſt Chriſtianus*, ſed *nefarius*, ergo doctrina Sedis Romanæ eſt infallibilis, alioquin & dubitare de illa liceret, nec magis nefarius *eſſet, indignuſq; nomine Chriſtiano*, qui illam, quàm qui Conſtantinopolitanæ, aut alterius Sedis decreta reſpueret.

Anno CCCCXXXII. S. Cœleſtinus I. Pontifex Maximus extinctus eſt. Hic epiſt. ad Epiſcopos Galliæ hæc habet: *Satis ſufficere credimus, quidquid ſecundùm prædictas regulas Apoſtolicæ Sedis nos ſcripta docuerunt; ut prorsùs non opinemur Catholicum, quod apparuerit præfixis ſententijs eſſe contrarium.*

Anno CCCCXLIV. Moritur Cyrillus Alexandrinus. Hic epiſt. ad Cœleſtinum ita ſcribit: *Quamvis hæc ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa Pietati Tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hîc ſentias, declarare, quò liquidò conſtet, communicaréne nos cum Neſtorio oporteat, an verò liberè eidem denuntiare, &c.* Neſtorius graviſſimis ſcripturæ, Patrumque teſtimonijs premebatur, & tamen non palàm conſtabat, communicare cum illo, an ſecùs oporteret; idque ex ſententia Pontificis unicè pendebat, ut patet ex allegata Cyrilli ſententia; itemque ex alia Hieronymi epiſtola 58. ad Damaſum: *Si rectum putatis, tres hypoſtaſes cum ſuis interpretationibus debere nos dicere, non negamus, ſed mihi credite, venenum ſub melle latet.* Si ergo ſententia Pontificis, & cum ea conſenſus eſt nota veræ & Catholicæ Religionis, ſequitur, eſſe infallibilem, & erroris expertem; doctrina enim falſa & incerta non poteſt eſſe ſignum veræ & indubitatæ fidei.

Theodoretus *l. 5. hiſt. c. 2. Gratianus toto Imperio potitus, ſcripſit legem, quâ jubebat ſanctas Eccleſias tradi his, qui Damaſi, (is erat Epiſcopus Romanus) communionem amplexarentur.* Idem Theodoret. *epiſt. ad Renatum Presbyterum: Quare quæ ab iſto veſtro tribunali proficiſcentur, qualiacumq; erunt, judicij veſtri integritate confiſi amplectemur.*

Anno CCCCLXI. S. Leo Magnus mortem oppetijt. Is epiſt. 87. ad Epiſcopos Viennenſis Eccleſiæ: *Prædicationis Evangelij Sacramentum ita Dominus ad omnes Apoſtolos pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret, ut ab ipſo, velut quodam Capite, dona ſua, velut in corpus omne, diffunderet, ut exortem ſe myſterij eſſe divini intelligeret, quisquis auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere.* Neque dicas, S. Leonem loqui de ſola Petri perſona, non verò de illius ſucceſſoribus. Nam ex contextu ejus Epiſtolæ palàm eſt, S. Leonem hanc ipſam Petri prærogativam ad omnes ejus ſucceſſores extendere. Deinde ſi perſonam Petri conſideres, prout tantùm Apoſtolus erat, non magis ejus doctrina in rebus fidei infallibilis erat, atque à DEO inſpirata, quàm aliorum Apoſtolorum; & ideò S. Leo, ut patet etiam ex ejus verbis, loquitur de infallibilitate S. Petri, non ut Apoſtolus erat, ſed *ut Caput* Eccleſiæ, & conſequenter de Infallibilitate Dignitati annexa, quæ perpetua eſt, & ad omnes Petri ſucceſſores transmiſſa; idque jure merito, cùm Eccleſiæ non primâ tantùm ſui ætate, ſed ſemper & perpetuò viſibili Capite, fundamen-

damento ſolido, ac Judice controverſiarum indiguerit; oportuit ergo Infallibilitatem in bonum ac ædificationem Eccleſiæ Petro conceſſam non cum ipſo Petro interire, ſed in ejus ſucceſſores perpetuari.

Anno DXLIX. S. Pelagius Papa Auguſtinum citans: (*a*) *Contra Apoſtolicam Sedem temerè credentes, peſſima dividit opinio, quod ſchiſma ſpecialiter eſſe denuntiat Auguſtinus.*

Anno DXLIX. Patres Concilij Aurelianenſis in Gallia: *Quas etiam Sectas Sedes Apoſtolica condemnat, ſimiliter cum ſuis auctoribus & ſectatoribus execrantes anathematizamus, rectum atq; Apoſtolicum in Chriſti nomine fidei ordinem prædicantes.*

Anno DCCCXLIII. Gregorius IV. Pontifex Maximus epiſt. ad univerſos Epiſcopos, prout habetur *c. præceptis d. 12. Omnis Sanctæ Religionis relatio ad Sedem Apoſtolicam quaſi ad Caput Eccleſiarum debeat referri, & indè normam ſumere, ubi ſumpſit Originem, cujus auctoritatis ſanctionem omnes teneant Sacerdotes, qui nolunt ab Apoſtolica Petra, ſupra quam Chriſtus univerſalem fundavit Eccleſiam, ſocietate divelli.*

Anno DCCCLXXVIII. Patres Concilij Trecenſis æquè in Gallijs habiti: *Judicium veſtræ auctoritatis, quod privilegio Divi Petri & Sedis Apoſtolicæ protuliſtis, voto, voce & unanimitate noſtrâ perſequimur, ſcilicet quos excommunicâſtis, excommunicamus, quos ab Eccleſia abjeciſtis abjicimus.* Sententia ergo Pontificis eſt infallibilis auctoritatis; quomodo enim dignus eſſet Eccleſiâ excludi, qui dubiæ, incertæque doctrinæ fidem non adhiberet? Et nota illa verba: *Judicium veſtræ auctoritatis, quod privilegio Divi Petri, & Sedis Apoſtolicæ protuliſtis, &c.* Quæ omninò ſignificant, infallibilitatem judiciorum Apoſtolicorum in rebus fidei fundari *in privilegio Divi Petri, Sedisq; Apoſtolicæ*, ſicque eſſe perpetuum, & ad omnes Pontifices, Petrique Succeſſores pertinere.

Anno MLIV. S. Leo IX. epiſtolâ ad Michaëlem Patriarcham Conſtantinopolitanum: *Quid hoc monſtri eſt, frater chariſſime? Romana Eccleſia adeò non eſt ſola, vel, ſicut tu putas, una, ut in toto orbe terrarum quæcunq; natio diſſentit ſuperbè ab ea, non ſit jam dicenda, vel habenda Eccleſia aliqua, ſed omninò nulla, quin potiùs Conciliabulum hæreticorum, aut Conventiculum Schiſmaticorum, & Synagoga Sathanæ.*

Anno MLXI. S. Nicolaus Papa II. in epiſtola ad Mediolanenſes, & habetur in c. omnes d. 22. *Fidem violat, qui adversùs illam agit, quæ mater*

(*a*) Habetur in decr. Grat. c. quon. 24. q. 1.

mater eſt fidei, & illi contumax invenitur, qui eam forſan non cunctis Eccleſijs prætuliſſe invenitur.

Anno MLXXXV. Gregorius VII. in dictato Canone 26. *Catholicus non habeatur, qui non concordat Romanæ Eccleſia.* Scio, apud aliquos Gallorum Gregorium VII. non bene audire, quippe nimiæ ſeveritatis accuſatum (ſeveritatem enim in Pontifice appellant, quam in aliquo ſuorum Judicum animi magnitudinem, in Senatore invictam fidelitatem appellarent) ſed cùm Gregorius nihil aliud dicat, quàm quod alij ſancti Patres & pontifices dixerunt, non poteſt in Gregorio in dubium ea ſententia vocari, quam ab alijs ſanctis Patribus hauſit; alioquin poterit Gregorius dicere, quod olim S. Hieronymus epiſt. 77. *Quid unum hominem exceptis ſocijs criminantur? ſi rivus tenuiter fluit, non eſt alvei culpa, ſed fontis.*

Anno MCXIV. S. Ivo Carnotenſis epiſtolâ 8. *Cujus judicijs & Conſtitutionibus obviare eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere.* Loquitur Ivo de quodam judicio prolato ab Urbano II. extra omne Concilium Oecumenicum.

Anno MCLXVII. Hugo Etherianus de Proceſſ. Spiritûs Sancti l. 3. c. 10. qui habetur in Bibliotheca Patrum: *Æquum eſt, ratum habere, quod tanta Eccleſia decernit, quod tantus Pontifex annuntiat; qui autem primæ Sedis, imò totius Orbis Præſuli reſiſtunt, Chriſti diſpoſitioni reſiſtunt, & niſi reſipiſcant, contumacia judicio plectentur. Quicunq; Chriſti naviculam ſpernit, incautè navigat, & niſi plumbeas moles pervicacitatis abjiciat, influent maria.*

Abbas Joachimus, ùt ex Concilio Lateranenſi *in c. 1. de Summa Trinit.* refertur: *Confitetur ſe illam fidem tenere, quam Romana tenet Eccleſia, quæ diſponente Domino cunctarum Mater eſt & Magiſtra.*

Anno circiter MCC. Goffridus Vindocinenſis epiſt. 30. *Eodem ſpiritu, quo dictante & lex prima per Moyſen data eſt, & per Chriſtum ſecunda, S. Apoſtolica Sedes Canones dedit, & ipſo inſpirante expoſuit. Si quis igitur Apoſtolicæ Sedi in Canonum expoſitione contrarium ſentit, non ſapit, quicunq; eſt ille, ſed deſipit, non cultor, vel expoſitor divinæ legis, ſed inſidiator & oppreſſor indubitanter agnoſcitur.*

Joſephus Patriarcha Conſtantinopolitanus in chirographo, quod jam moriens ſcripſit, hoc ſuæ fidei monumentum reliquit, *ùt ſeſſ. ult. circa finem Concilij Florentini habetur: Joſeph miſeratione divinâ Conſtantinopolis, & Novæ Romæ Archiepiſcopus, ac Oecumenicus Patriarcha. Quoniam ad extremum vitæ meæ perveni, idcirco pro meo munere dilectis filijs*

filijs benignitate Dei meam ſententiam his litteris palàm facio. Nam quæ Domini JESU Chriſti Catholica & Apoſtolica Eccleſia Romæ Veteris ſentiat ac celebret, omnia me quoq; ſentire, credereq; profiteor, ac ipſis plurimùm acquieſco. Beatiſſimum autem Patrum patrem, ac ſummum Pontificem, Romæq; Veteris Papam, Domini Noſtri JESU Chriſti Vicarium eſſe concedere, atq; animarum Purgatorium eſſe non inficior. Datum Florentiæ, die Octavâ menſis Junij, milleſimo quadringenteſimo trigeſimo nono.

IV. *Quartò.* Natâ hæreſi aliquâ, quæ Eccleſiam turbâſſet, non priùs etiam apud Catholicos dubitandi diſputandique finis erat, quàm pronunciatâ à S. Pontifice ſententiâ; tunc enimverò dato velut ſigno finis inter Catholicos certandi erat, & hæreſis conclamata; quod evidens ſignum eſt, perſuaſum fidelibus fuiſſe, ſententias Romani Pontificis in quæſtionibus fidei certiſſimas eſſe, nec errori ſubjectas; alioquin non poterat illos ſententia incerta certos reddere, dubia indubios, & errori expoſita, ab omni errandi periculo liberos. Teſtes hujus veritatis ſunt Sozomenus *l. 6. c. 22. Qua de controverſia,* inquit, *Romanus Pontifex certior factus, ſcripſit ad Eccleſias Orientis litteras, ut unà cum ſacerdotibus & Epiſcopis Occidentis, Trinitatem, & conſubſtantialem eſſe, & gloriâ æqualem exiſtimarent. Quo facto, ſinguli rebus ab Eccleſia Romana ſemel judicatis, acquieverunt, hacq; controverſia finem habere viſa eſt.*

S. Proſper *contra Collatorem, & in Chronico: Tunc Pelagianorum Machina fracta, quando B. Memoriæ Innocentius nefandi erroris capita Apoſtolico mucrone percuſſit.*

S. Auguſtinus *l. 2. contra Pelagium & Cœleſtium c. 7. Cœleſtius B. Papæ Innocentij non eſt auſus litteris obſiſtere, immo ſe omnia, quæ ſedes illa damnaret, damnaturum eſſe promiſit.* S. Auguſtinus *l. 1. c. 1. ad Bonifacium PP. Concilio apud Carthaginem habito 217. Epiſcoporum, ad Pontificem Zozimum ſynodalia decreta perlata ſunt, quibus probatis per totum mundum hæreſis Ariana damnata eſt.* Patres Milevitani *epiſt. ad Innoc. I. Arbitramur, adjuvante miſericordiâ Chriſti, qui te & regere conſulentem, & orantem exaudire dignatur, auctoritati Sanctitatis Tuæ de ſanctarum ſcripturarum auctoritate deprompta, faciliùs eos, qui tam perverſa ſentiunt, eſſe ceſſuros.*

S. Cyrillus *epiſt. ad Cœleſtinum Papam de hæreſi Neſtorij: Porrò Tuæ integritatis mens, & ſuper hac reſcientia, non modò religioſiſſimis Deoq; piiſſimis devotiſſimis Macedoniæ Epiſcopis, ſed totius quoq; Orientis Antiſtitibus perſpicuè per litteras exponi debet. Nam cupientibus illis anſam dabimus, ut*

omnes uno animo in una ſententia perſiſtant, rectæq; Fidei, quæ jam impugnatur, opem ferant.

Conſtantinus Magnus in edicto, cui initium: *Ea quæ Salvator noſter, &c.* (habetur hoc edictum in codice Conciliorum quatuor Generalium Coloniæ edito Anno MDXXX.) *fol. 58.* hæc habet: *Et Pontifex qui pro tempore ipſius ſacroſancta Romanæ Eccleſiæ extiterit, celſior & Princeps cunctis Sacerdotibus totius mundi exiſtat, & ejus judicio quæq; ad cultum Dei, vel fidei Chriſtianorum ſtabilitatem procurandam fuerint, diſponantur; juſtum quippe eſt, ut ibi lex ſancta caput teneat principatûs, ubi ſanctarum legum inſtitutor Salvator noſter beatum Petrum Apoſtolatûs obtinere præcepit cathedram, ubi & crucis patibulum ſuſtinens, beatiſſimum mortis ſumpſit poculum, ſuiq; Magiſtri & Domini imitator apparuit.*

Hieronymus de Irenæo Romam miſſo *in catalogo*: *Omnium doctrinarum curioſiſſimus explorator, non moles ædificiorum Urbem circumeundo contemplabatur, ſed Apoſtolicæ Eccleſiæ fidem, ritus, mores, ac diſciplinam, quam illi Petrus & Paulus Apoſtolorum Principes tradidiſſent, perſcrutabatur, nactuſq; ibi Apoſtolicas traditiones integras & illibatas, ut ab Apoſtolis traditæ fuerant, vigilantiſſimè cuſtoditas & integerrimè conſervatas, ad eas omnes, quos ſcriptis exagitat, exinde provocavit hæreticos, quos ſciret eo ſolo tam patenti teſtimonio (ſi qua in eis reliqua eſſet ratio veritatis) poſſe convinci.*

V. *Quintò denique.* Multæ hæreſes à ſolo Romano Pontifice extra Concilium damnatæ ſunt, extinctæque, quod fieri non poterat, niſi ab auctoritate infallibili & errare neſcia: ſicut enim fides eſt de re certa, & cui falſum ſubeſſe non poteſt, ùt eleganter declarat S. Bernardus *epiſt. 190. ad Innocent.* ita hæreſis eſt rei certò falſæ, & cui verum ſubeſſe non poteſt: ergo ſententia Pontificis, quâ declarat opinionem aliquam eſſe hæreticam, omnino eſt certa & infallibilis; alioquin nec declaratio erit certa, utpote ab auctoritate incerta profecta: nec id quod declaratum eſt, certò ad hæreſin pertinebit, cùm fieri non poſſit, ut à principio incerto deducatur concluſio certa, quemadmodum ſi non eſt certum, te aquâ elementari baptizatum eſſe, ita nec erit certum te verè baptizatum, & Chriſtianum eſſe. Fuiſſe verò quamplures hæreſes auctoritate ſolius Pontificis extra Concilium generale damnatâs, dubium non eſt. Nam Anno 106. teſte S. Irenæo lib. 3. cap. 3. turbatam Corinthi fidem S. Clemens Papa iterum erexit, datis ad eam Eccleſiam dogmaticis litteris, de quib⁹ hæc Irenæus:

Clemens, qui & vidit ipſos Apoſtolos, & contulit cum eis, cùm adhuc inſonantem prædicationem Apoſtolorum & traditionem ante oculos haberet; diſſenſione non modica inter eos, qui Corinthi eſſent, Fratres facta; ſcripſit, quæ eſt Romæ Eccleſia, potentiſſimas litteras Corinthijs ad pacem eos congregans, & reparans fidem eorum, & annuntians, quam in recenti ab Apoſtolis receperant traditionem.

Anno 145. & 146. exortæ ſunt Valentini, Cerdonis, & Marcionis hæreſes, quas ab Hygino Pontifice confutatas & delectas eſſe, teſtantur S. Irenæus lib. 3. cap. 4. & Tertullianus lib. 3. contra Marcionem.

Anno 172. Eccleſiam Montani hæreſis vehementer afflixit, quam à Pontifice Romano damnatam quoque eſſe teſtatur Tertullianus lib. adverſus Praxeam cap. 1.

Anno 196. prodijt Theodolus Byſantinus, aliàs Coriarius, cujus hæreſin (quòd doceret, Chriſtum hominem tantùm, non etiam Deum eſſe) à Pontifice Victore Anathemate confixam, ipſumque Theodolum Eccleſiâ ejectum eſſe narrant Euſebius lib. 5. Hiſtor. cap. 27.

Nolebant Pelagiani Summorum Pontificum ſententijs acquieſcere, quibus & neceſſitas gratiæ aſſerebatur, & Pelagij errores hæreſis damnabantur; provocabantque Pelagiani ad Concilium Univerſale, quibus egregiè Auguſtinus (*a*) in hæc verba reſpondet: *An verò Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur? quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit, cùm potiùs rariſſima inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit &c.* Et paulò poſt: *Verùm iſtorum ſuperbia hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum quoniam pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur. &c.* Et alibi: (*b*) *Quaſi verò in Concilio Epiſcoporum, quod non ſalubriter, ſed jactanter propter veſtras quæſtiones debere dicitis congregari, ſi ſederent Epiſcopi, quos ſuprà memoravi, facilè invenires, quos eis in doctrina Eccleſiaſtica antiquitùs tradita æquare, nedum præferre poſſetis.* Et alibi: (*c*) *Si in Concilio, cujus videris deſiderare judicium, ſederent Cyprianus, Hilarius, Gregorius, Baſilius, Joannes Conſtantinopolitanus, ut taceam alios,*

(*a*) Auguſt. lib. 4. contra duas epiſt. Pelagian. cap. 12.
(*b*) Idem lib. 1. contra Julian. c. 60.
(*c*) Ibid. l. 2. c. 37. vide etiam l. 2. c. 10.

alios, nunquid doctiores, prudentiores, veraciores Judices quærere auderes? ipſi contra dogmata veſtra clamant, ipſi ſcriptis ſuis ſcripta veſtra condemnant, quid quæris amplius? Quòd ſi quæras, ſi Concilio Oecumenico (de hoc enim loqui Auguſtinum certum eſt ex illis verbis: *Ut propter illos Orientis & Occidentis Synodus congregetur;*) opus non eſt, cujus ergo auctoritate & ſententiâ hæreſes elidentur, verusque Sacrarum Scripturarum ſenſus elucidabitur? reſpondet Auguſtinus: *Si Romanæ Eccleſia Præſidentem B. Innocentium audire voluiſſes, jam tunc periculoſam Juventutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Quid enim potuit vir ille Sanctus Africanis reſpondere Concilijs, niſi quod antiquitùs Apoſtolica Sedes, & Romana cum cæteris perſeveranter tenet Eccleſia?* Quibus verbis duo docet Auguſtinus, videlicet, & non poſſe Romanum Pontificem ab antiqua, & vera doctrina aberrare, & ejus auctoritatem ſufficere hæreticis laqueis exuendis. S. Proſper quoque in Chronico: *Tunc Pelagianorum machina fracta ſunt, quando B. memoria Innocentius nefandi erroris capita Apoſtolico mucrone percuſſit.* Et S. Hieronymus de Irenæo Romam miſſo: *Omnium doctrinarum curioſiſſimus explorator non moles ædificiorum Urbem circumeundo, ſed Apoſtolicæ Sedis fidem, ritus, mores, ac diſciplinam, quam illi Petrus, & Paulus Apoſtolorum Principes tradidiſſent, perſcrutabatur, nactusq; ibi Apoſtolicas traditiones integras & illibatas, ut ab Apoſtolis tradita fuerant, ad eas omnes, quos ſcriptis exagitat, exinde provocavit hæreticos, quos ſciret eo ſolo tam patenti teſtimonio poſſe convinci.* Sozomenus l. 6. c. 22. *Qua de controverſia Romanus Pontifex certior factus, ſcripſit ad Eccleſias Orientis litteras, ut unà cum Sacerdotibus, & Epiſcopis Occidentis Trinitatem, & Conſubſtantialem eſſe, & gloriâ æqualem exiſtimarent. Quo facto ſinguli rebus ab Eccleſia Romana ſemel judicatis acquieverunt, hacque Controverſia finem habere viſa eſt.* Sixtus II. PP. *Memor ſum, me ſub illius nomine Eccleſiæ præſidere, cujus à Domino JESU Chriſto confeſſio eſt glorificata, & cujus fides nullam hæreſin unquam fovit, ſed omnes quidem hæreſes deſtruit.* Omitto alia jam ſuperiùs memorata.

VI. *Dices 1.* Tunc modò Pontificum ſententias opinionem aliquam damnantium, certitudinem adeptas eſſe, cùm ab Eccleſia univerſim receptæ ſunt; & quando ipſa Eccleſia hujusmodi damnatas opiniones pro hæreticis habuit.

Reſpondimus jam ſuprà ad hanc objectionem, & ea quàm ſit inanis, demonſtravimus: Ideò enim Eccleſia hujusmodi Pontificum

tificum ſententias recepit, non quia jam certa veritatis, & ut illis certitudinem commodaret, ſed quia certas credidit, & tales, ut meritò dubium omne, quo priùs Eccleſia jactabatur, excluderent: dubitabat ante Pontificis ſententiam Eccleſia: poſt illam omni dubio ſolvebatur; non ergo certitudinem Pontifici dabat, ſed accipiebat. Deinde qui pronuntianti Papæ non acquieſcerent, pro hæreticis habebantur, non ergo liberum erat ab eo definita aut repellere, aut acceptare, & acceptando certa efficere: immo ipſi Pontifices acceptari jubebant, & qui obſiſterent, anathemate diriſque feriebantur. Denique cùm dicis à Pontifice definita non eſſe certa, ſed conſenſu Eccleſiæ certa fieri, quid tu intelligis nomine Eccleſiæ? Concilium generale? at jam oſtendimus ex ipſis Concilijs, ex Patribus, praxique Orbis Catholici etiam extra Concilium errare Pontificem non poſſe. Nec ullus eſt in Eccleſiaſtica hiſtoria vel leviter tinctus, qui neſciat, trecentis & ultrà annis graviſſimas multasque hæreſes ſine ullo Generali Concilio damnatas proſcriptasque eſſe. Totam omnino fidelium ſocietatem? ergo nunquam me Pontificis definita obſtringent, quia nunquam conſtare mihi poteſt, omnes omnino fideles in ea conſenſiſſe, & aſſenſu firmâſſe, ſine quo, ùt dicis, certa non ſunt: quis enim tibi nuntius aquilâ aut Pegaſo vectus ad aures pertulit omnes in India, in Africa, in Aſia, in Hiſpania, Germania, Italia, Polonia, Americaque Alexandro Pontifici ſubſcripſiſſe, cùm Janſenium damnavit? immo quî potuerunt omnes conſentire, re non ad omnes perlatâ, nulloque conventu habito, nunquam capitibus collatis? Quòd ſi nomine Eccleſiæ majorem fidelium partem intelligis, de eadem redit quæſtio, quomodo conſtare tibi poſſit, majorem illorum partem in ſententiam contra Janſenium latam, v. g. conſenſiſſe? maximè cùm non ſemper illa pars ſit melior, quæ eſt major: abſurdum igitur eſt, ſententias & decreta Pontificum in rebus fidei tunc primùm neceſſarias certasque eſſe, cùm à tota Eccleſia recipiuntur; antequam recipiantur, incertas, nec animum obligare.

Dices 2. Etiam ab alijs Epiſcopis, privatiſque Synodis fuiſſe hæreſes damnatas, ut ex Auguſtino conſtat, locis citatis; non ideò tamen ſequi, ſententias Epiſcoporum & particularium Synodorum eſſe irreformabiles; ergo ex hoc Capite non poteſt deduci Infallibilitas Summorum Pontificum.

Reſp.

Reſp. Maximum eſſe diſcrimen inter ſententias Pontificum, & inter ſententias Epiſcoporum hæreſin aliquam damnantium. Epiſcoporum enim ſententiæ erant tantùm doctrinales, non verò dogmaticæ & ultimæ, atque irreformabiles; nec priùs valebant, quàm à Summo Pontifice confirmarentur; ſententiæ verò Pontificum Dogmaticæ & ultimæ, nec poterant iterum in judicium, litemque vocari, adeò, ut ſi permiſſu Summorum Pontificum prædamnatæ à Pontifice hæreſes iterum in Concilijs examinarentur, non id erat, quòd causâ à Romano Pontifice jam finitâ dubitare liceret, ſed ut auctoritate tot Patrum, doctrinâ & ſanctitate florentium, argumentisque ab eis tantâ efficaciâ & eloquentiâ productis hæreticorum pervicacia obrueretur. Id ita eſſe patet teſtimonijs eorundem Patrum. Nam S. Hieronymus (*a*) *Hac eſt fides*, inquit, *Pater Beatiſſime, quam in Eccleſia Catholica didicimus, quamq; ſemper tenuimus, & tenemus, in qua ſi minùs peritè, aut minùs cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à Te, qui Petri & fidem, & Sedem tenes.* S. Cyrillus Alexandrinus epiſtolâ ad Cœleſtinum PP. *Quamvis hæc ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa Pietati Tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hîc ſentias, declarare.* S. Paſchalis PP. (*b*) *Ajunt, in Concilijs ſtatutum non inveniri, quaſi Romana Eccleſia legem Concilia ulla præfixerint, cùm omnia Concilia per Romani Pontificis auctoritatem & facta ſint, & robur acceperint, & in eorum ſtatutis Romani Pontificis patenter excipiatur auctoritas.* S. Innocentius I. PP. *Quidquid, quamvis de disjunctis, remotisq; Provincijs ageretur, non priùs Patres ducebant finiendum, niſi ad Sedis notitiam perveniret, ut tota hujus auctoritate pronuntiatio firmaretur.* S. Stephanus Archiepiſcopus ſuo & trium Africæ Conciliorum nomine: (*c*) *Veſtræ Sedi Epiſcoporum judicia, & ſummorum finem judiciorum Eccleſiaſticorum in honorem Beatiſſimi Petri Patrum Decreta omnium cunctam reſervavêre ſententiam; antiquis enim regulis conſtitutum eſt, ut quidquid horum, quamvis in remotis, ageretur Provincijs, non priùs tractandum, vel accipiendum ſit, niſi ad notitiam almæ Sedis Veſtræ fuerit deductum, ut ejus auctoritate juxta quod pronuntiatum fuerit, firmaretur.* S. Damaſus: (*d*) *Nulla unquam Concilia rata leguntur, quæ non ſint fulta Apoſtolicâ auctoritate.* Cœleſtinus PP. in Inſtru-

(*a*) Habetur in Decr. Gratiani cap. quoniam 24. q. 1.
(*b*) In capit. ſignificâſti de elect.
(*c*) In epiſt. ad Damaſ. PP.
(*d*) Epiſt. ad Stephanum.

ſtructione Legatis ſuis ad Concilium Epheſinum data: (*a*) *Auctoritatem Sedis Apoſtolicæ cuſtodire debetis, ſiquidem & Inſtructiones, quæ vobis traditæ ſunt, hoc loquuntur, ut intereſſe Conventui debeatis: ad diſceptationem ſi fuerit ventum, vos de eorum ſententijs judicare debeatis, non ſubire examen.* S. Gelaſius: (*b*) *Hoc robur obtinuit, quod in Synodo firmavit Sedis Apoſtolicæ auctoritas, quod refutavit, firmitatem habere non potuit.* Omitto ſexcenta alia, ex quibus palàm eſt, latum diſcrimen à Patribus agnitum eſſe inter ſententias Epiſcoporum, & ſententias Romanorum Pontificum, hæreſes aliquas damnantium, ut videl. iſtorum vellent eſſe ultimas & decretorias, illorum verò adhuc reformabiles, & judicio Pontificum, etiamſi in Concilio Oecumenico latæ eſſent, omninò ſubjectas.

Sed videamus nunc, quænam in particulari hæreſes à ſolis Romanis Pontificibus extra Concilium Oecumenicum damnatæ ſint.

Certum eſt, à Chriſti nativitate usque ad annum 325. quo Concilium Nicænum celebratum eſt, nulla fuiſſe Oecumenica Concilia celebrata, & tamen quàm plurimæ hæreſes toto hoc annorum decurſu & extitêre, & abolitæ, aut ſaltem damnatæ ſunt. Et quamvis in particulari non ſemper oſtendi poſſit, eas à Romano Pontifice damnatas eſſe, quippe flagrantibus perſecutionibus, & Eccleſiâ Romanâ omnibus venis ſanguinem fundente, otium non erat Romanis Pontificibus multa ſcribendi, & poſterorum memoriæ commendandi; vix tamen dubium eſſe poteſt, auctoritate Summorum Pontificum fuiſſe confixas. Conſtat enim unâ parte teſtimonijs ſuprà productis, Eccleſiam ſupra fidem Petri ejusque ſucceſſorum fundatam eſſe, idque Patres primorum ſeculorum palàm profeſſi ſunt, nam præter dicta Sozomenus ſcribit: (*c*) *Julium ad eos, qui Antiochiæ convenerant, ſcripſiſſe, atq́; incuſâſſe, quòd contra leges Eccleſiæ eum ad Concilium non vocâſſent, nam Legem eſſe ad Sacerdotij dignitatem ſpectantem, quæ pronuntiat, acta illa irrita eſſe, quæ præter ſententiam Epiſcopi Romani conſtituuntur.* Et ipſe Athanaſius ex perſona Julij, cujus epiſtolam recitat: (*d*) *An*, inquit,

(*a*) Commonitor. Cœleſt. à Balluzio nuper editum ex MM. SS. Codic. Colbertino & Vaticano.
(*b*) S. Gelaſ. l. de vinculo anathem.
(*c*) Lib. 3. hiſt. cap. 9.
(*d*) S. Athanaſ. apolog. 2. ad Orient.

quit, *ignari eſtis, hanc conſuetudinem eſſe, ut nobis ſcribatur, ut hinc, quod juſtum eſt, definiri poſſit? nunc autem nos, quos certiores minimè fecerunt, poſtquam jam egerunt, quod libuit, ſuffragatores ſuæ damnationis, cui non interfuimus, eſſe volunt; non ita ſe habent Petri & Pauli ordinationes, non ita Patres docuerunt, ſed faſtus iſte, & novum ſtudium eſt. Quæ enim accepimus à B. Petro Apoſtolo, hæc vobis ſcribimus.* Ubi vides, hanc Pontificis Romani auctoritatem ad Apoſtolorum traditionem referri. Ex altera verò parte æquè conſtat, Pontificum in fidei cauſis ſententiam adeò Eccleſiam Catholicam venerari ſolitam, ut qui eam non reciperent, teſte S. Ignatio Epiſcopo Antiocheno, qui primo Seculo floruit: (*a*) *Qui his non obedit* (loquitur de SS. Cleto & Clemente) *Atheus prorsùs & impius ſit, & Chriſtum contemnit, & Conſtitutionem ejus imminuit.* At quæ eſt Chriſti conſtitutio, niſi illa? *Tu es Petrus*, &c. *Tibi dabo claves Regni Cœlorum*, &c. *Paſce oves meas.* At hæc Chriſti conſtitutio aut de omnibus Petri ſucceſſoribus intelligenda eſt, aut non eſt intelligenda de Cleto & Clemente, cur enim potiùs de Cleto, quàm de Alexandro, de Gregorio, de Innocentio? Cùm ergo conſtet, Romanis Pontificibus ſupremam in cauſis fidei decidendis auctoritatem conceſſam, eamque in primitiva quoque Eccleſia agnitam, ſummaque veneratione exceptam eſſe; quis dubitet, in profligandis hæreſibus Summos Pontifices illâ non eſſe uſos? Poterant, debebant, ergo fecêre, alioquin ſancti non eſſent. Et ideò S. Irenæus de S. Clemente ſcribit: (*b*) *Diſſenſione non modicâ inter eos, qui eſſent Corinthi, fratres factâ, ſcripſit quæ eſt Romæ Eccleſia potentiſſimas litteras Corinthijs, ad pacem eos congregans, & fidem eorum reparans, & annuntians, quam ab Apoſtolis receperant, traditionem.* Sic Cerdon & Valentinus hæreſiarchæ (*c*) coram Hygino S. Pontifice hæreſes ſuas recantârunt. Sic Theodotus hæreſiarcha, Theodoreto (*d*) & Euſebio teſtibus, à Victore Pontifice damnatus, & Eccleſiâ ejectus eſt, quòd doceret, Chriſtum hominem tantummodò, non etiam Deum eſſe. Idem Victor, ut habet Euſebius, *totius Aſiæ Eccleſias, & alias finitimas* (quamvis traditionem Joannis Evangeliſtæ prætexerent) *tanquam*

(*a*) S. Ignat. epiſt. ad Roman.
(*b*) S. Iren. lib. 3. adu. hæreſ. cap. 3.
(*c*) Anno 155. teſtibus Irenæo lib. 3. cap. 4. Euſebio lib. 4. cap. 10.
(*d*) Anno 196. Theodoret. hæretic. fab. lib. 2. Euſebius lib. 5. hiſt. cap. 27.

quam alterius fidei & opinionis literis graviter objurgatas ſimul omnes à Communione Eccleſiæ ſemovendas duxit; quòd videl. celebrarent Paſcha decimâ quartâ Lunâ, quacunque die incidiſſent. Id verò quamvis Eccleſia Romana toleràſſet, poſtquam tamen verti in hæreſin cœpit, & Judaiſmo anſam præbere (quod Nicephorus teſtatur) (*a*) quodque conniventia Eccleſiæ fuerat, pro neceſſitate ac debito jactari, (pari ferè ratione, quâ hâc tempeſtate de neceſſitate utriusque in Communione ſpeciei à Calviniſtis diſſeritur) Victor neceſſariam eſſe ſeveritatem credidit, quamvis ab ea ſanctum Pontificem Irenæus vehementer dehortatus ſit, poteſtatem quidem Pontificis agnoſcens, ſed uſum reſtringi cupiens. Ubi nota, quamvis plurimi hiſtorici Eccleſiaſtici, videl. Euſebius, Irenæus, Nicephorus, Hieronymus, Photius, alijque hujus rei meminerint, nullus eorum tamen ſcribit, Epiſcopos Victori hanc poteſtatem negâſſe, ſed tantùm hortatos eſſe, ut pacis causâ nimiâ ſeveritate temperaret. Et temperavit quidem Victor, ſed ejus ſententia contra omnium Aſianorum, & Synodi Epheſinæ Decreta omninò vicit, ac Nicæno Concilio confirmata eſt. Paulò pòſt Zephyrinus (*b*) Victori ſuccedens hæreſin Montaniſtarum & Cataphrygum anathemate ferit, & præcipuum hujus hæreſis Caput Tertullianum, quod ipſemet fatetur, (*c*) unde perpetuum Tertulliani in Pontifices odium, more omnium hæreticorum, Judicem, à quo plectuntur, averſantium. De ejusdem Zephyrini contra Cataphrygas Decreto hæc ſcribit Tertullianus: *Audio etiam, decretum eſſe propoſitum, & quidem peremptorium; Pontifex Maximus, Epiſcopus Epiſcoporum dicit; ego & mœchia, & fornicationis delicta functis pœnitentiâ dimitto.* Ubi obſervas, jam tunc temporis, quamvis flagrante perſecutione, Romanos Pontifices ſupremâ auctoritate ſuâ uti ſolitos eſſe, in materia videl. fidei (talis enim erat, de qua tunc temporis quærebatur, videlicet, an relapſi ad pœnitentiam recipi poſſent) Decreta, & quidem *peremptoria*, hoc eſt, definitiva proponendo, quibus omnes Chriſti fideles obedire tenentur; hæc verò Decreta, ut aliàs oſtendi, infallibilitatem Pontificiam ſupponunt. Origenes à Dionyſio Epiſcopo Alexandrino hæreſis accuſa-

(*a*) Niceph. lib. 4. cap. 30. Tertull. de Præſcript. cap. 53. Euſeb. 5. hiſt. cap. 9.
(*b*) Anno 215.
(*c*) Tertull. de jejun. cap. 1.

cuſatus, fidei ſuæ profeſſionem Romam ad Fabianum Pontificem miſit: (*a*) ſed cùm calamo fides non haberetur, ipſe Romam acceſſit, (*b*) ratus, ſe hæreſis notâ ſatis abſolutum fore, ſi à Romano Pontifice reciperetur.

Cyprianus, omneſque ferè Africani Patres, à Stephano Papa (*c*) anathemate percuſſi, aut ſaltem territi, ob repetitum hæreticorum baptiſma. Ubi planè enituit invicta Romanorum Pontificum auctoritas, quando contra torrentem Africanæ eloquentiæ, & ſanctitatis, fruſtrà obnitente Cypriano (cujus in Eccleſia Catholica eâ tempeſtate ſumma veneratio) veritati ſuffragium tulit, effecitque, ut toto Orbe probaretur. Planè nunquam magis credi potuit, erràſſe Pontificem, quàm cùm Cypriano, totque, & tam numeroſis Synodis (in quibus florem Catholicæ Religionis facilè collectum vidiſſes) adverſatus eſt; vicit tamen, & pro illo veritas ſtetit. Quando errabit Pontifex, ſi tunc non erravit? num aliquando doctiores, ſanctioreſque adverſarios habebit, quàm Cyprianum, & tot alias Synodos Orientis? ergo ſi tunc, quando tam multi, robuſtique impellebant, hæc Petra non cecidit, fruſtrà expectas aliquando caſuram; ſtetit, ſtabitque, ut Petram decet.

Dices: Etiam poſt prolatam à Stephano ſententiam, dirasque intentatas nec Cyprianus, nec alij Africæ Epiſcopi acquievêre; non ergo credebant, Pontificem falli non poſſe.

Reſp. De certamine Cypriani cum Stephano alibi dictum eſt, & dicetur poſteà, cùm objectiones diſſolvemus; nunc verò id ſolùm dico, Cyprianum, ejuſque aſſeclas, ſi crediderunt Pontificem ex Cathedra docentem falli poſſe, omninò erràſſe; neque id mirum eſt, aut abſurdum; ſi enim errârunt circa Baptiſmum, cur non errare potuerint circa Pontificem? & ſi tu abſurdum & falſum eſſe non credis, cùm dicitur, Cyprianum circa Baptiſmum erràſſe, cur abſurdum, & falſum eſſe credas, cùm dicimus, erràſſe circa Pontificem? præſertim cùm nemo unquam falſam doctrinam pertinaciter defenderit, qui non hoc ipſo cum Romano Pontifice bellum geſſerit, jurato videlicet, & neceſſario mendacij hoſte, ac vindice veritatis; ut adeò unum idemque ſit, Pontifici bellum,

(*a*) Anno 248.
(*b*) Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 28. 29.
(*c*) Anno 258.

bellum, & veritati indicere, quemadmodum unum idemque eſt, in leges & in Judicem offendere. Et verò ubi primus ille animorum ardor deferbuit, qui Cypriani, & Firmiliani calamos myrrhâ, & felle impleverat, redijtque ſerenitas agnoſcendæ veritati neceſſaria; reſipuit Cyprianus, totumque illud agmen Africanorum, ſeque Pontifici Romano ſubmiſit. Cùm ergo Cyprianum habeamus, & errantem, & pœnitentem, quærimus ex Gallis, cur malint errantem ſequi, quàm pœnitentem? Audi Auguſtinum: (*a*) *Correxiſſe autem Cyprianus iſtam ſententiam non invenitur, non incongruenter tamen de tali viro exiſtimandum eſt, quòd correxit, & fortaſſe ſuppreſſum ſit ab eis, qui hoc errore nimiùm delectati ſunt, & tanto velut patrocinio carere noluerunt.* Idem teſtatur clariſſimis verbis S. Hieronymus de Epiſcopis, qui cum Cypriano decreverant, hæreticos rebaptizandos eſſe. Verba Hieronymi hæc ſunt: (*b*) *Denique illi ipſi Epiſcopi, qui rebaptizandos hæreticos cum Cypriano ſtatuerant, ad antiquam conſuetudinem revoluti* (quæ habebat, non eſſe rebaptizandos hæreticos, & quâ maximè Stephanus nitebatur) *novum emisêre Decretum.* Et Creſconius Donatiſta objicit Auguſtino: (*c*) *Majores noſtri* (Donatiſtæ videlicet) *ab Orientalium propterea communione diſcreti ſunt, quia illi ſuum judicium reſciderunt, quo eis placuerat de illa quæſtione* (an videlicet hæretici rebaptizandi eſſent) *Cypriano, atque illi Africano Concilio conſentire oportere.* Cui reſpondet Auguſtinus: (*d*) *Paucos illos Orientales, quinquaginta videl.* (totidem erant Epiſcopi in Synodo Iconienſi Firmiliano præſidente) *non tantùm judicium ſuum reſcidiſſe, verùm etiam correxiſſe.* De Dionyſio quoque Patriarcha Alexandrino mutâſſe eum ſententiam, ac Stephano manus dediſſe clarum videtur, tum ex familiariſſimis ejus Epiſtolis ad Xiſtum Stephani ſucceſſorem apud Euſebium: (*e*) tum quia adeò Stephani ſententiæ acceſſerat, ut ne quidem *fratrem quendam ætate admodùm provectâ, & Baptiſmate apud hæreticos tinctum, ſed pleno impietate, plenoq́; blaſphemia, neq́; ullam omninò cum noſtro habente ſimilitudinem, ſit auſus rebaptiẓare,* niſi permitteret Romanus Pontifex; ſic enim epiſtolam ad Xiſtum concludit: *Profectò opus habeo*

Mmmm 2

(*a*) Auguſt. epiſt. 48. ad Vincent.
(*b*) S. Hieron. Dial. contra Luciferianos.
(*c*) Creſcon. lib. 3. cap. 2.
(*d*) Auguſt. contra Creſcon. lib. 3. cap. 3.
(*e*) Euſeb. lib. 7. cap. 9.

habeo Frater conſilio Tuo, & ſententiam Tuam expecto, ne fortè ipſe halluciner tali negotio ad me delato. Ita Euſebius; patet ergo, Africanos Epiſcopos, eorumque Coryphæos Firmilianum, & Dionyſium ſententiam correxiſſe. Quando ergo Arelatenſe, quod multò poſt celebratum eſt, canone 1. decernit: *Afros propriâ lege uti, ut rebaptizent,* intelligendum eſt, ut bene notavit Sirmondus, non de quibuſcunque Catholicis Afris (quales erant Cypriani ſectatores) ſed de Afris Donatiſtis & Schiſmaticis; & ideò in Concilio Romano ante Concilium Arelatenſe celebrato ſub Melchiade Papa, Donato etiam ab Africæ Epiſcopis vitio datum, imò damnatus eſt, quòd *confeſſus eſſet ſe rebaptizâſſe*, teſte Optatô Milevitano; ergo certum eſt, eâ tempeſtate non fuiſſe apud Africanos moris, ut tincti ab hæreticis iterum tingerentur, alioquin quomodo ab Africanis Epiſcopis id ſoli Donato crimini verteretur? Hæc omnia eò ſpectant, ut oſtendamus, Africanos Epiſcopos, præſertim Firmilianum & Dionyſium reſipuiſſe. Jam Lectoris judicium eſto; quorum æquior ſit cauſa: adverſariorum, qui errantes Africanos ſequuntur, an noſtra, qui ſequimur pœnitentes? Illud quoque ex Auguſtino addendum; paucos fuiſſe, qui cum Cypriano Pontifici obluctabantur: (*a*) *Quinquaginta videl. Epiſcopi Orientales, & ſeptuaginta Afri contra tot millia Epiſcoporum, quibus hic error* (Cypriani) *in toto Orbe diſplicuit.* Quæro jam iterum, utrum magis expediat paucorum errores amplecti, an multorum veritatem, imò tot millium Epiſcoporum, & totius Orbis conſenſum, qui Romani Pontificis ſententiam venerati ſunt? Quanquam ſi verum dici oportet, nihil Stephanus ex Cathedra, & per modum Dogmatis definivit; cùm enim Cyprianus Anno CCLVI. in ſecundo Carthaginenſi Concilio, quò omnes Africæ Epiſcopi convenerant, ſolemni Decreto hæreticorum baptiſma damnâſſet, illudque per literas Synodicas Stephano Papæ confirmandum miſiſſet, Stephanus in hæc verba reſpondit: *Si quis à quacunq; hæreſi venerit ad nos, nihil innovetur, niſi quod traditum eſt.* Quibus verbis planè contrariam Cypriani ſententiam hæreſis non damnavit, ſed vetuit tantùm, *nihil innovari*, hoc eſt, antiquam Eccleſiæ traditionem, uſumque retineri, donec tota hæc quæſtio in Concilio Univerſali decideretur, ut ſæpe teſtatur Auguſtinus. Et meritò ad Concilium

(*a*) S. Auguſt. contra Creſconium lib. 3. cap. 3.

cilium univerſale rejecta eſt, cùm enim potiſſima quæſtio facti, non juris eſſet: *An videlicet rebaptizatio hæreticorum antiqua totius Eccleſiæ conſuetudini, & traditioni adverſaretur*, meritò Concilium univerſale expetebatur, ut videlicet ſinguli Epiſcopi de ſuarum Eccleſiarum uſu ac conſuetudine teſtari poſſent. Et quia pauci Epiſcopi Africani contra tot millium Epiſcoporum, imò totius Orbis ſententiam (ut teſtatur Auguſtinus) non ſolùm privatam opinionem ſuſtinebant, verùm etiam contra Decretum Pontificis Romani ne quidem operiri Concilium, & interim repetito Baptiſmo abſtinere volebant, imò primam Sedem convitijs onerabant, planè ſacro calamo indignis (qua de cauſa S. Auguſtinus (*a*) Cypriannm reprehendit) jure merito excommunicationem illis Romanus Pontifex Stephanus minatus eſt, non tamen inflixit, deprecante Dionyſio Patriarcha Alexandrino; ſic enim ipſe teſtatur epiſtolâ ad Xiſtum Pontificem: (*b*) *Atque ut pro omnibus Epiſcopis illum deprecarer, epiſtolam ſcripſi.* De quo vide Schelſtrate (*c*) & Alexandrum Natalem, (*d*) & ſimul adverte, moris fuiſſe, ut ſanctiſſimi Epiſcopi excommunicationem apud Romanos Pontifices deprecarentur, eámque ne vibrarent diſſuaderent; ſic Irenæus Victorem, ſic Dionyſius Stephanum Pontifices rogârunt.

Ex hoc Cypriani conflictu magnum pro Infallibilitate Pontificia argumentum ſumitur. Cyprianus tantâ doctrinâ, pietate, eloquentiâ, ingenio, ac inſuper tot Epiſcoporum, & trium Synodorum votis ſubnixus, ubi tamen à Romano Pontifice ſeceſſit, in hæreſin & errores prolapſus eſt, poſteà ab Eccleſia damnatos; naufragium fecit, anchoram perdidit; quis ergo deinceps ſperet, ſe abſque periculo & impunè à Romani Pontificis ſententia deflexurum, ſibique ſtationem promittat Cypriano cadente? *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram*, inquit Chriſtus, *ædificabo Eccleſiam meam.* Ergo ſuper hanc Petram ædificium eſt, extra hanc Petram ruina.

Anno CCCLXXIII. Primus Damaſus hæreſin Apollinaris, ſimulque Timotheum & Vitalem Apollinaris diſcipulos extra Concilium Oecumenicum damnavit. Negabant iſti Divinitatem Spiritûs S. Damaſi verò Decretum fuiſſe peremptorium & deci-

Mmmm 3

(*a*) Auguſt. lib. 5. contra Donat. cap. 25.
(*b*) Apud Euſeb lib. 7. cap. 5.
(*c*) Schelſtr. in antiquit. illuſtrata p. 2. diſſert. I. cap. 5. a. 5.
(*d*) Alex. Natal. ad ſeculum 3. Diſſert. 12.

deciſivum, ac neceſſitatem Eccleſijs impoſuiſſe, ut reciperetur, authenticis Documentis probari poteſt, ac inſuper teſtimonio Eccleſiæ Gallicanæ. Theodoretus hæc habet: (a) *Damaſus ſimul ut exortam hanc hæreſin accepit, non Apollinarem ſolùm, verùm etiam Timotheum ejus diſcipulum abdicavit, quam rem etiam Epiſcopis Orientalibus ſignificavit.* Damaſus ipſe in epiſt. ad Epiſcopos Orientis: (b) *Sciatis velim, Fratres, nos Timotheum ipſum cum impio ejus dogmate jam pridem abdicâſſe, & ob eam cauſam credimus, impias ejus reliquias nihil in poſterum momenti habituras. Jam enim ſemel formulam fidei edidimus &c.* Et poſt pauca: *Quid eſt, quòd abdicationem Timothei à me rurſus requiratis, qui etiam hîc judicio Sedis Apoſtolicæ abdicatus eſt unà cum Magiſtro ſuo Appollinari? quòd ſi alios quoſdam ad ſuam perducat ſententiam, ſciant illi, ſe cum illo unà perituros, ut qui animum induxerint Eccleſiæ Canoni repugnare.* Nota illa Damaſi verba: *Jam pridem impium ejus dogma abdicavimus, quam ob cauſam credimus, ejus reliquias nihil impoſterum momenti habituras.* Quæ cauſalis ſupponit omninò, ſententias Pontificis Romani in cauſis fidei eſſe ultimas & irreformabiles, alioquin quæ eſſet conſequentia? *Damnavimus dogma Apollinaris, ergo illud dogma nihil ampliùs momenti habebit?* Imò habebit, quia damnatio Pontificis revocari poteſt, & errori ſubjecta, nec certam fidem facit, niſi ab Eccleſia recipiatur; non ergo ſufficit à Damaſo damnatam eſſe. Sed & illa verba: *Sciant, ſe cum Apollinari unà perituros, &c.* eandem Infallibilitatem oſtendunt. Ipſi Galliæ Epiſcopi ex hoc Damaſi Decreto Pontificiam Infallibilitatem recentiſſimè agnoverunt, & Papæ Decreta *divinâ ac ſummâ per univerſam Eccleſiam auctoritate niti profeſſi ſunt.* Sic enim ad Innocentium X. anno 1653. ſcribunt: *Perſpectum enim habebat* (Zoſimus videl. PP.) *non ſolùm ex Chriſti pollicitatione, ſed etiam ex actis priorum Pontificum, & ex anathematiſmis adversùs Apollinarem & Macedonium nondum ab ulla Oecumenica Synodo damnatos à Damaſo paulò ante jactu, judicia pro ſancienda Regula fidei à Summis Pontificibus lata, divinâ æquè ac ſummâ per univerſam Eccleſiam auctoritate niti, cui Chriſtiani omnes ex officio ipſius etiam mentis obſequium præſtare teneantur.* Neque obſtat, poſt Damaſi definitionem in Concilio Conſtantinopolitano eandem Pneumatomachorum cauſam fuiſſe agitatam, damnatamque; neque enim id factum, quòd ſententia Pontificis incertæ fidei eſſet, ac retra-

ctari

(a) Theodoret. lib. 5. cap. 10.

(b) Theodoretus ibidem.

ctari poſſet, ſed quia hæretici eâdem temeritate, quâ Spiritui Sancto ſacræque Scripturæ, etiam Pontificum judicio obluctabantur, & quid mirum, qui DEO & Scripturæ non credebant, non credidiſſe Pontifici? num ideò errare ſcriptura poteſt, quia hæretici ſcripturæ non credunt? Ut ergo eorum contumacia tot Patrum doctrinâ & pietate florentium teſtimonijs, ac inſuper argumentis, quæ ab illis in medium proferebantur, vinceretur, permiſit Papa, eandem cauſam in plenario Concilio agitari, cujus auctoritas licèt non ſit major Pontificiâ in *decernendo*, ac *decidendo*, eſt tamen major in *docendo* & *inſtruendo*, ob præclaram ſcientiam, facundiam, ac Zelum Epiſcoporum, qui Concilio interſunt. Sicut ergo cùm Chriſtus Apoſtolis dixit: *Paraclitus autem Spiritus, quem Pater mittit in nomine meo, ille docebit vos omnia, & ſuggeret vobis omnia, quacunque dixero* (Græcè εἶπον, hoc eſt, dixi, prout etiam Arabicus & Syrus habet) *vobis*; non ideò ſequitur, Spiritum Sanctum majoris eſſe auctoritatis, quàm Chriſtum, aut poſſe corrigere, quæ à Chriſto dicta ſunt; ſed tantùm, Spiritûs Sancti partes eſſe, inſinuare, explicare, & credentium animos ſuaviter, fortiterque diſponere, ut credant, quæ à Chriſto dicta ſunt; ita Concilij partes ſunt, non immutare Pontificum Decreta ad fidem pertinentia, ſed ſolùm explicare, & fidelium animos doctrinâ, eloquentiâque, quæ in Concilijs abundant, permovere. Et hoc modo intelligendus eſt etiam S. Auguſtinus, quando, præcipuè in cauſa S. Cypriani, Concilium Univerſale toties commendat. Verbo, Papa eſt ſupra Concilium in *decernendo*, Concilium ſupra Papam in *docendo*, ſi non ſemper, at ſæpè; quemadmodum major poteſt eſſe in Senatoribus & Conſultoribus doctrina, jurisque peritia; at penès Judicem major, imò unica poteſtas judicandi, litemque finiendi. Et illud quoque obſervatione dignum, quod S. Hieronymus notat, videl. in Synodo Nicæna, quæ anno 325. celebrata eſt, nullam fieri expreſſam mentionem errorum Origenis, Valentini, Marcionis, Cataphrygum, aut Manichæi, (*a*) *quos certè ante Synodum fuiſſe dubium non eſt.* Ex quo evidenter colligitur, Patres Nicænæ Synodi ſententias Summorum Pontificum pro indubitatis habuiſſe, alioquin cur eas hæreſes intactas & indemnatas relinquerent, quas ſoli Pontifices damnâſſent extra Concilium Univerſale? damnatas enim

(*a*) Hieron. epiſt. 65. cap. 1.

enim eſſe à Pontificibus, & ideò quoque ab Eccleſia rejectas patet tum ex ijs, quæ diximus, tum ex luculento Damaſi teſtimonio, ſic enim ad Stephanum Archiepiſcopum Carthaginenſem, & tria Africæ Concilia ſcribit: *Scitis, Fratres Chariſſimi, firmamentum à DEO fixum, & immobile ſuorum Sacerdotum, id eſt, omnium Epiſcoporum Apoſtolicam Sedem eſſe conſtitutam, & verticem Eccleſiarum &c. nam ut nôſtis, Synodum ſine ejus auctoritate fieri non eſt Catholicum, neq; ulla unquam Concilia rata leguntur, quæ non fuerint ejus fulta auctoritate &c.* Et circa medium: *Cujus Sedis Apoſtolicæ ante omnia decebat eos* (Patres Concilij Ariminenſis) *expectare Decretum.* Quæ tantùm abeſt, ut ab Epiſcopis improbata fuerint, ut ipſi potiùs ad eundem Damaſum ita ſcriberent: *Notum facimus Veſtræ Beatitudini, quòd quidam fratres venerabiles Epiſcopos vobis inconſultis à proprio dejiciunt gradu, cùm Veſtra Sedi Epiſcoporum judicia & ſummorum finem negotiorum Patrum decreta omnium cunctam reſervavêre ſententiam inquirendi de DEI rebus, quas omni curâ & ſolicitudine obſervare debemus.* Hæc omnia falſa ſunt, ſi Pontifex errare, ejusque ſententiæ in materia fidei corrigi poſſunt; quomodo enim *finis negotiorum ſummorum* Pontifici reſervatur, ſi aliud adhuc Eccleſiæ aut Conciliorum examen & judicium expectandum eſt? Quomodo Sedi Romanæ *Patrum Decreta omnium cunctam reſervavêre ſententiam*, ſi poſt ejus ſententiam, quia errare poteſt, alijs ſententijs locus eſt? Quomodo nulla *Concilia rata leguntur, quæ non fuerint Sedis Apoſtolicæ fulta auctoritate*, cùm potiùs Sedis Romanæ judicia non ſint rata ex mente adverſariorum, niſi Conciliorum auctoritate fulciantur?

Anno CCCXC. Emerſit, larvamque depoſuit hæreſis Joviniani. Eam S. Hieronymus acri, flammatoque ſtylo confixit, crederes non tam ſcribere, quàm tonare; ſed dum totus eſt in extollenda Virginitate, viſus eſt in extrema prolabi, & matrimonium quoq; averſari, unde multorum in Hieronymum querelæ, quas ille ſcriptâ apologiâ delevit. Siricius verò Papa, ubi eam hæreſin detexit, coactâ Romæ Synodo continuò damnavit, datisque litteris ad S. Ambroſium, nam Mediolani quoque graſſabatur, pro damnata haberi eam voluit. Sic enim ſcribit: *Nos ſanè nuptiarum vota non aſpernanter accipimus, ſed Virginum nuptias majore honorificentiâ honoramus. Facto igitur Presbyterio* (hoc eſt Synodo) *invenimus, ea doctrina noſtra, hoc eſt, Chriſti eſſe contraria, unde omnium noſtrûm tam*

Pres-

Presbyterorum & Diaconorum, quàm totius Cleri una lata fuit ſententia, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, divinâ ſententiâ & noſtro judicio in perpetuum damnati extra Eccleſiam remanerent. Quod cuſtodituram Sanctitatem Veſtram non ambigens hæc ſcripta direxi. Ubi etiam nota, Siricium Pontificem pro eodem habere, Dei & Papæ judicium. Reſpondit Ambroſius ſuo & Mediolanenſis Synodi nomine: (*a*) *Recognovimus litteris Sanctitatis Tuæ boni Paſtoris excubias, qui fideliter commiſſam Tibi januam ſervas, & piâ ſolicitudine Chriſti ovile cuſtodis, dignus, quem Domini oves audiant & ſequantur.*

Anno CCCCI. Anaſtaſius Papa Rufinum Origeniſtarum Coryphæum Romam vocat ad cauſam dicendam; ſed tergiverſantem, & comparere renuentem (quippe haud ignorabat, ſi ſemel Romæ hæreſis notaretur, ſe toto Orbe Catholico abominationi, & pro hæretico habitum iri) hæreſis damnat, & unà Infallibilitatem Pontificiam egregio teſtimonio ſancit; audi Hieronymum, & poſteà ipſum Anaſtaſium; Hieronymus ergo hæc de Rufino ſcribit: (*b*) *Innocentem te vocas, ad cujus interpretationem* (tranſtulerat enim Origenis Periarchon) *Roma contremuit? Abſentem, qui accuſatus reſpondere non audes, & in tantum Romanæ Urbis judicium fugis, ut magis obſidionem Barbaricam, quàm pacatæ Urbis velis ſententiam ſuſtinere?* Anaſtaſius verò epiſt. ad Joannem Hieroſolymorum Epiſcopum hæc habet: *Abſit hoc ab Eccleſia Romana nequaquam Catholica diſciplina. Nunquam profectò eveniet, ut aliquâ hoc admittamus ratione, quod jure, meritoq́; damnamus. Quapropter in toto Orbe Chriſti DEI diffuſa providentia probare dignabitur, accipere nos omninò non poſſe, quæ Eccleſiam maculent. Mihi certè cura non deerit, Evangelij fidem circa meos cuſtodire populos, parteſq́; populi mei, per quæq́; Orbis terrarum ſpatia diffuſas, quantum poſſum, litteris convenire, ne qua profana Interpretationis origo ſubrepat.* Audis, profiteri Anaſtaſium: *Nunquam per Chriſti providentiam eventurum, ſed nec evenire poſſe, ut Romanus Pontifex recipiat, quæ Eccleſiam maculent.* Quid eſt hoc aliud, quàm infallibilem eſſe?

Anno circiter CCCCXVI. Innocentius Primus hæreſin Pelagianam damnavit extra omne Concilium Oecumenicum, & teſte Auguſtino inſigne Infallibilitatis Pontificiæ documentum poſt ſe reliquit. Sic enim de Innocentio apud S. Proſperum: (*c*) *Conſtitui-*

(*a*) V. Epiſtolas Rom. Pontificum Tomo I.
(*b*) S. Hieron. apolog. in Rufin.
(*c*) S. Proſper adv. Collator.

ſtituimus, in Pelagium atque Cœleſtium per venerabilem Epiſcopum Innocentium de Beatiſſimi Apoſtoli Sede prolatam manere ſententiam. Et Gennadius: (*a*) *Multos Cataphrygas* (Innocentius videlicet) *& Pelagium ac Cœleſtium invenit hæreticos, & damnavit eos, & hoc conſtituit, ut qui natus fuerit de Chriſtiana, rurſus naſci debeat per Baptiſmum, hoc eſt, baptizari debeat, quod Pelagius damnabat.* Idem S. Proſper: *Tunc Pelagianorum machina fracta, quando B. memoriæ Innocentius nefandi erroris capita Apoſtolico mucrone percuſſit.* S. Auguſtinus *l. 2. contra Pelagium & Cœleſtium c. 7. Cœleſtius B. Papæ Innocentij non eſt auſus litteris obſiſtere, imò ſe omnia, quæ Sedes illa damnaret, damnaturum eſſe promiſit.* Et lib. 2. cap. 3. contra duas epiſtolas Pelagianorum: *Per Papæ Reſcriptum cauſa Pelagianorum finita eſt, totoq; Orbe poſt ejus damnationem damnati ſunt, ac litteris Innocentij tota de hac re dubitatio ſublata eſt.* Et contra Julianum l. 1. c. 4. *Puta, eam tibi partem Orbis ſufficere debere, in qua primum Apoſtolorum ſuorum voluit Dominus martyrio coronare. Cui Eccleſiæ præſidentem Beatum Innocentium ſi audire voluiſſes, jam tunc periculoſam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Nihil enim potuit Vir ille Sanctus Africanis reſpondere Concilijs, niſi quod antiquitùs Apoſtolica Sedes & Romana cum cæteris tenet perſeveranter Eccleſia.* Et ſerm. 2. de verbis Apoſtoli: *Jam enim de hac cauſa* (hæreſi videlicet Pelagiana) *duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam, indè etiam Reſcripta venerunt; cauſa finita eſt, utinam etiam error finiatur?* Quomodo dici poteſt per Reſcripta Apoſtolica *cauſa finita eſſe*, ſi judicia Romani Pontificis errori ſubjecta ſunt, ſi examinari debent, ſi conſenſu Eccleſiæ, ſi ſententiâ Concilij Oecumenici indigent? an Pelagiani reſpondere non poterant, *nullo modo cauſam finitam eſſe*, quippe in nullo Oecumenico Concilio damnatam; nam Concilia, quorum Auguſtinus meminit, fuerunt ſolùm Provincialia? Ipſi denique Gallicanæ Eccleſiæ Antiſtites litteris ad Innocentium X. datis: *Innocentius I. Pelagianam hæreſin*, inquiunt, *damnavit olim ad Epiſcoporum Africæ relationem; ſic ad Gallicanorum Epiſcoporum conſultationem hæreſin ex adverſo Pelagianæ oppoſitam Innocentius X. auctoritate ſuâ proſcripſit &c.* Vides, non ſolùm novum exemplum damnatarum ab Innocentio hæreſecn, ſed etiam Infallibilitatem Romani Pontificis palàm aſſertàm, quid enim aliud ſonant illa Auguſtini verba: *Per Papæ Reſcriptum cauſa Pelagianorum finita eſt, ac litteris Innocentij tota dubitatio ſublata.*

(*a*) Gennad. de viris illuſtr. cap. 43.

ſublata. Et illa: *Puto, eam tibi partem Orbis ſufficere debere, in qua primus Apoſtolorum martyrio coronatus eſt.* Et illa: *Nil potuit vir ille ſanctus* (Innocentius) *Africanis reſpondere Concilijs, quàm quod antiquitùs Apoſtolica Sedes tenet &c.*

Anno CCCCXVIII. Cœleſtius Pelagianus, cùm pollicitus eſſet B. Innocentij ſententijs acquieſcere, poſteà verò eandem hæreſin redoleret, iterum Carthagine in Synodo 214. Patrum damnatus eſt; ſed cùm ab hac Synodi Carthaginenſis ſententia appellâſſet, Zoſimus Pontifex appellationem recepit; cauſa recipiendæ appellationis, teſte Auguſtino: (*a*) *Quòd Cœleſtius litteris B. Innocentij Papæ, quibus de hac re dubitatio tota ſublata eſt, conſentire reſpondit, & proptereà Libellus ejus Catholicus dictus eſt.* Sed cùm Romæ Cœleſtius recuſaret, errores, quà famâ, quà proprijs ſcriptis ſibi impoſitos damnare, Zoſimus Papa, & Cœleſtio, & hæreſi Pelagianæ extremum vulnus inflixit, adeò, ut poſt Zoſimi Decretum toto Orbe deleta ſit. Audi eorum temporum ſcriptores, qui & hoc teſtantur, & Pontificiæ Infallibilitati inſigne ſuffragium præſtant. S. Proſper: (*b*) *Concilio*, inquit, *apud Carthaginem habito ducentorum decem, & ſeptem Epiſcoporum ad Pontificem Zoſimum Synodalia Decreta perlata ſunt, quibus probatis per totum Orbem hæreſis Pelagiana damnata eſt.* Ipſe Zoſimus Pontifex epiſtolâ ad Aurelium & Epiſcopos Carthagine congregatos: (*c*) *Quamvis Patrum traditio Apoſtolicæ Sedi auctoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio diſceptare nullus auderet, idq; per Canones ſemper, regulasq; ſervaverit; tamen cùm tantum nobis eſſet auctoritatis, ut nullus de noſtra poſſit retractare ſententia, nihil egimus, quod non ad veſtram notitiam noſtris ultrò litteris referimus, non quia, quid deberet fieri, neſciremus, aut faceremus aliquid, quod contra utilitatem Eccleſiæ veniens diſpliceret, ſed pariter vobiſcum voluimus habere tractatum &c.* Nihil poterat pro Infallibilitate clariùs dici, qui enim falli poſſe Pontificem dicunt, conſequenter etiam volunt, *de Pontificis judicio diſceptari, ejusq; ſententiam retractari poſſe*; id verò Zoſimus negat; & quod Pontifices congregari ſubindè Concilia permittant, non id neceſſitatis eſſe, aut ignorantiæ, *quaſi quid deberet fieri neſciat, aut aliquid contra utilitatem Eccleſiæ decernere poſſit; ſed ut fraterna Charitati con-*

(*a*) S. Auguſt. ad Bonifac. contra litter. Pelagij lib. 2. cap. 3.
(*b*) S. Proſper. in Chron.
(*c*) V. integram epiſtolam apud Baron. ad ann. 418. n. 5.

onſulat. Hæc omnia adverſarios manifeſtè confundunt. Paulinus Diaconus epiſtolâ ad eundem Zoſimum PP. *Beatitudinis Tuæ juſtitiam obſecro, Domine Zoſime Papa Venerabilis; nunquam Fides vera turbatur, & maximè in Eccleſia Apoſtolica. Cui non ſufficit iſta ſententia?* (Pontificis videlicet Romani) *quis hanc tam ſalubrem, tam amplexabilem, tam piam reſpueret alius, niſi qui à fide devius eſt?* Hæc omninò infallibilitatem Pontificiam ſonant, alioquin & *fides Cathedræ Romanæ turbari poſſet*, nec eſſet *à fide devius*, qui Pontificijs Decretis non acquieſceret, nec *ſufficeret Romana ſententia.* Ipſe S. Auguſtinus l. 2. retractat. c. 50. teſtatur, poſtquam Innocentius, & Zoſimus Summi Pontifices doctrinam Pelagij ut hæreticam damnârunt, omnes Catholicos eos pro hæreticis habuiſſe.

Anno CCCCXXX. Neſtoriana hæreſis palàm erumpere, larvamque deponere cæpit. Et Cyrillus Alexandriæ Epiſcopus ut primùm comparentem vidit, graviſſimis ſcriptis confutavit, nec tamen priùs Neſtorium pro hæretico habere, ejusque Communione abſtinere auſus eſt, quàm Cœleſtini Pontificis ſententiam exquireret. Hic verò indictâ Romam Synodo non ſolùm Neſtorium, hæreſinque Neſtorianam confixit, totoque Orbe proſcriptam voluit, verùm etiam Patribus Synodi Oecumenicæ Epheſinæ, quid in hac cauſa definire eos oporteret, præſcripſit, prohibuitque, ne à ſententia Romana vel latum unguem abſcederent. Quid amplius cupias pro aſſerenda ſuprema & infallibili in cauſis fidei Pontificum auctoritate? ſi enim falli Pontifex poteſt, cur aſſerit Cyrillus, ſe nullâ aliâ ratione de Neſtorio damnando certum reddi poſſe, quàm ex ſententia Pontificis? & quid eſt aliud, eſſe infallibilem, quàm eſſe certum? & ſi poteſt errare Pontifex, cur non poſſit à Concilio corrigi? & ſi corrigi poteſt, cur prohibet, ne aliter Concilium judicet, quàm Papa judicavit? Planè tam ſunt invicta Infallibilitatis Pontificiæ hæc argumenta, ut deſiderari majora non poſſint. Sed teſtes audiamus. Cyrillus ergo epiſtolâ ad Cœleſtinum (cujus hoc initium: *Si in rebus usque adeò ſerijs*) hæc ſcribit: *At quamvis ita res habeat, non priùs tamen illius communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa Pietati Tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hîc ſentias, declarare, quò liquidò nobis conſtet, communicaréne nos cum illo oporteat, an verò liberè ei denuntiare, neminem cum eo communicare, qui hujusmodi erroneam doctrinam*

nam prædicat. S. Cœleſtinus epiſtolâ ad Neſtorium, quæ in Concilio Epheſino ſummis laudibus excepta eſt, & quam Evagrius (*a*) divinam appellat circa finem: *Apertè igitur hanc noſtram ſcias eſſe ſententiam, ut niſi hanc perfidam novitatem intra decimum diem apertâ & ſcriptâ confeſſione damnaveris, ab univerſalis te Eccleſiæ Catholicæ communione dejectum ſcias, quam formam noſtri judicij per filium meum Poſſidonium Diaconum deſtinavimus, ut agat vice noſtrâ, quatenus ſtatutum noſtrum vel tibi, vel univerſis Fratribus innoteſcat.* Et in Commonitorio (*b*) ſuis Legatis ad Concilium Epheſinum dato, quod nuper Stephanus Balluzius edidit: *Auctoritatem Sedis Apoſtolicæ cuſtodire debetis, & conventui intereſſe, ad diſceptationem ſi fuerit ventum, vos de eorum ſententijs judicare debetis, non ſubire examen.* Idem Cœleſtinus epiſtolâ ad Synodum Epheſinam datâ: (*c*) *Direximus pro noſtra ſolicitudine ſanctos Fratres & Conſacerdotes noſtros, qui ijs, quæ aguntur, interſint, & quæ à nobis antea ſtatuta ſunt, exequantur, quibus præſtandum à veſtra ſanctitate non dubitamus aſſenſum.* Et Projectus Cœleſtini Legatus: *Litterarum S. Papæ Cœleſtini Epiſcopi formam veſtra ſanctitas conſideret, ut ea, quæ & dudum antè definire, & nunc in memoriam revocare dignatus eſt, juxta communis fidei regulam ad finem deduci jubeatis.* Et ibidem Firmus Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus: *Apoſtolica & ſancta Sedes Cœleſtini ſanctiſſimi Epiſcopi per litteras, quas miſit etiam antè de præſenti negotio, ſententiam, regulamq; præſcripſit, quam nos quoq; ſecuti formam illam executioni mandavimus, Canonicum Apoſtolicumq; judicium in illum exequentes.* Vides, tantum abeſſe, ut Pontificum ſententiæ tanquam errori obnoxiæ judicari, corrigique à Concilio debeant, ut potiùs illæ *norma* ac *regula* ſint, ad quas Concilij Decreta exigi debeant, erratura & abolenda, ſi illis non reſpondeant; nec alias eſſe Concilij partes, quàm ut Pontificum ſententias jam priùs prolatas *exequantur*, ſic enim Cœleſtinus, ejuſque Legati, imò & Patres Concilij profitentur. Quòd ſi Concilium à Pontificis ſententia deflectat, non Pontifex errabit, ſed Concilium: nec ſententia Pontificis corrigi, ſed Concilij debebit, quod tum ex allatis teſtimonijs conſtat, tum etiam luculento exemplo, quod in eadem Synodo Epheſina proditum eſt. Cùm enim Juvenalis

(*a*) Evagr. lib. 1. cap. 4. Baron. anno 430.
(*b*) Commonit. Cœleſt. apud Balluz. ex M. S. Cod. Colbertino, & conſervato in Bibliotheca Vaticana.
(*c*) Habetur in actis Synodi Epheſ. p. 2. act. 2.

nalis Epiſcopus Hieroſolymitanus ob celebritatem ejus Urbis contra Cæſarienſis Epiſcopi jura Primatum totius Paleſtinæ affectâſſet, ac etiam communi totius ferè Synodi ſuffragio obtinuiſſet, obſtitêre Legati Apoſtolicæ Sedis, & auctoritate, quâ ſupra Concilium pollebant, Decretum Synodi abolitum voluêre, id quod S. Leo Magnus memorat, ſimulque quantum Pontifex Romanus Concilio præſtet, his verbis memoriâ dignis oſtendit: (a) *Quoties*, inquit, *ob incurrentes cauſas Generalis Congregatio facta fuerit Sacerdotum, difficile eſt, ut cupiditas improborum non aliquid ſupra menſuram ſuam moliatur appetere, ſicut etiam in Epheſina Synodo Juvenalis Epiſcopus ad obtinendum Paleſtinæ Principatum credidit, ſe poſſe ſufficere, quod ſanctæ memoriæ Cyrillus meritò perhorreſcens multùm popoſcit ſcriptis ſuis, ut illicitis conatibus nullus præbeatur aſſenſus. Hoc tamen proprium definitionis meæ eſt, ut quantumlibet numerus Sacerdotum amplior aliquid per quorundam ſubreptionem decernat, id juſtitiæ conſideratione caſſetur.* Iterum ſæpè memoratus S. Cœleſtinus Papa epiſtolâ ad S. Epheſinam Synodum: *Tandem malorum fine gaudendum eſt, tandem iniquè loquentium os videmus eſſe obſtructum. Hujusce tamen fideliter peractæ rei vos executores ac defenſores nobiscum videamus fuiſſe fidei Sacerdotes.* Ubi iterum vides, non alias eſſe Concilij partes, quàm ut *exequatur*, quæ à Summo Pontifice definita ſunt. Unde facilè reſpondetur Ludovico Dupino interroganti: *Si Pontifices infallibiles ſunt, quid opus cogi Concilia?* Cui reſpondeo, cogi Concilia, non ut retractent, revocentque jam ſemel à Pontificibus definita, ſed ut exequantur, ut illuſtrent, ut compellant, utque ab hæreticis objecta, quâ valent eloquentiâ & ingenio, refutent, prout clariſſimè in Concilijs Nicæno & Epheſino apparuit, in quibus Chriſtianæ fidei Dogmata præclariſſimis argumentis non tantùm definita, ſed etiam illuſtrata & munita ſunt. Non ergo convocantur Concilia, ut Pontificum Decreta examinent, vera an falſa ſint, ſed ut eorum veritatem magis, magisque illuſtrent; quemadmodum cùm ſacrarum Scripturarum ſententias ad examen vocamus, non id agitur, ut de eorum veritate dubitetur, ſed ut eadem veritas, quam illæ complectuntur, omnibus perſpecta fiat, omnique argumentorum genere conſpicua evadat: nam & qui teleſcopijs, alijsque inſtrumentis ſolem intuetur, non dubitat, an ſol exiſtat, luceatque, ſed id agit, ut ſolem exiſtentem & lucen-

(a) S. Leo epiſt. 62. Baron. ad ann. 431. n. 103.

tem magis, magisque agnoſcat. Et quoties unum, idemque dogma in diverſis Concilijs Oecumenicis examinatum, diſcuſſumq́; eſt? num ideò prioris Concilij dubia fides, & errori obnoxia? ſic contra hæreſin Arrianam poſt Nicænam Synodum etiam in Synodis Sardicenſi, & Ariminenſi actum eſt. Sic hæreſis Neſtoriana non ſolùm in Synodo Epheſina, verùm etiam in Chalcedonenſi & Conſtantinopolitana iterum, iterumque damnata eſt; & de una, eademque fidei veritate quàm multi Prophetæ vaticinati ſunt? num ideò priorum Prophetarum falſa vaticinia, aut dubia, quia alij idem cecinêre? Nihil ergo Pontificum auctoritati obſtat, quòd, quæ ipſi definiverant, alia Conlilia poſtmodùm æquè deciderint, præſertim cùm eorum deciſiones, niſi Pontificis Romani auctoritas accederet, vanæ irritæque haberentur. Sed quid opus argumentis, quando ex allatis Patrum teſtimonijs conſtat, Concilia exequi tantùm ſolita eſſe Pontificum Decreta, nec illis licuiſſe aliud pronuntiare, quàm Roma præſcripſiſſet? Quæ teſtimonia ſive Dupinus legit, ſive non legit, æquè reus eſt; ſi enim legit, quantæ pertinaciæ eſt, agnoſcere veritatem, nec tamen admittere? ſi non legit, quantæ temeritatis ſcribere, quæ ignoret? Et planè legenti Dupinum palàm eſt, non aliam ei metam fuiſſe, quàm Maimburgi argumenta (quæ in libello de privilegijs Eccleſiæ Romanæ recitaverat) exſcribere, & Latinitati tradere, nullâ interim veritatis aut curâ, aut notitiâ. Sed hæc ex dicendis adhuc clariora evadant.

Anno CCCCXLIX. Celebrata eſt Synodus Chalcedonenſis, cujus occaſione non ſolùm auctoritas Romani Pontificis in damnandis etiam extra Concilium Oecumenicum hæreticis, ac ſtatuendis fidei dogmatibus, verùm etiam ſumma Infallibilitas multifariàm enituit, multisque teſtimonijs & exemplis probata eſt, ut ex dicendis patebit. S. Leo ad Patres Epheſi in cauſa Eutychetis congregandos: (*a*) *Fratres noſtros Julianum Epiſcopum, Renatum Presbyterum, & filium meum Hilarium Diaconum miſi, qui vice meâ ſancto Conventui interſint, & communi vobiscum ſententiâ, quæ Domino ſint placitura, conſtituant. Hoc eſt, ut primitùs peſtifero errore damnato etiam de ipſius, qui impudenter erravit, reſtitutione tractetur, ſi tamen ſenſus hæreticos, quibus imperitia ejus fuit irretita, planè, aperteq́; propriâ voce & ſubſcriptione damna-*

(*a*) S. Leo epiſt. 15.

naverit, quod etiam in Libello, quem ad nos miſerat, eſt profeſſus, ſpondens per omnia noſtram ſe eſſe ſententiam ſecuturum. Vides, Leonem jam prædamnâſſe extra Concilium hæreſin Eutychetis, nec ſuam jam priùs prolatam ſententiam Concilij arbitrio aut judicio ſubjicere, ſed potiùs & modum, & ſubſtantiam, quo procedere debeant, præſcribere; num hoc aut Leo faceret, aut Concilium pateretur, ſi errare Pontifex poſſet? ſi infrà Concilium eſſet? nec enim minor majori præſcribit, nec is, qui errare non poteſt, ab eo ſe doceri, ducíque & imperari permittit, qui errare poteſt. Idem S. Leo epiſtolâ ad Patres Synodi Chalcedonenſis: (*a*) *Tamen in his Fratribus, qui ab Apoſtolica Sede directi ſunt, me Synodo Veſtra Fraternitas exiſtimet præſidere, qui nunc in Vicarijs meis adſum, & jam dudum fidei Catholicæ prædicatione non deſum, ut, qui non poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non poſſitis dubitare, quid cupiamus. Unde Fratres chariſſimi, rejectâ penitùs audaciâ diſputandi contra fidem divinitùs inſpiratam, vana errantium infidelitas conquieſcat, nec liceat defendi, quod non licet credi; cùm ſecundùm Evangelicas veritates, ſecundùm Propheticas voces, Apoſtolicamq; doctrinam pleniſſimè & lucidiſſimè per litteras, quas ad B. memoriæ Flavianum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Incarnationis Domini noſtri pia & ſincera confeſſio.* Si errare Pontifex poteſt, ſi Concilio ſubjectus eſt, cur non liceat ejus epiſtolam examini ſubjicere? cur illi Patres Concilij adſtricti ſint? quænam ergo ſunt notæ Infallibilitatis, ſi hæ non ſunt? & quid ampliùs præſtare Pontifex debet, ut credatur Concilio major, expersque erroris? Dicant adverſarij, ſi quid habent, & ſi non habent, cedant veritati. Martianus quoque Imperator Oratione ad Concilium habitâ: *De cætero autem nemo de nativitate Domini aliud diſputare audeat, præter quod Apoſtolicum pröemium trecentorum decem & octo Patrum conſonans huic doctrinæ tradidiſſe noſcitur, ſicut Sanctiſſimi Papæ Leonis, qui Apoſtolicum gubernat thronum, ad ſanctæ memoriæ Flavianum teſtantur litteræ.* Et Valentinianus Imperator epiſtolâ ad Theodoſium: (*b*) *Fidem, quam à noſtris majoribus traditam accepimus, debemus cum omni devotione defendere, & dignitatem propriæ venerationis B. Apoſtolo Petro intemeratam conſervare, quatenus Beatiſſimus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus, cui Principatum ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat, ac facultatem de Fide ac Sacerdotibus judicandi.*

Hàc

(*a*) Leo epiſt. 47.

(*b*) Extat Tomo I. Concillorum ante Concil. Chalced.

Hâc enim gratiâ ſecundùm ſolemnitatem Conciliorum & Conſtantinopolitanus Epiſcopus eum per libellos appellavit, propter contentionem, quæ orta eſt de Fide. Et Galla Placidia ad eundem Theodoſium Filium: ***Hâc itaque gratiâ manſuetudo Tua tantis malis reſiſtens veritatem immaculatam fidei Catholicæ Religionis ſervari præcipiat, ut ſecundùm formam & definitionem Apoſtolicæ Sedis in ſtatu Sacerdotij illæſo manente, Flaviano ad Concilij*** (non Oecumenici, ſed Romani & nationalis Italiæ, quod Leo Romam indixerat) ***& Apoſtolicæ Sedis judicium tranſmittatur, in qua primus ille, qui cæleſtes claves dignus fuit accipere, Principatum Epiſcopatûs ordinavit.*** Vides hîc iterum, judicia in cauſis fidei Romanæ Sedi committi, reſervarique, & ad illius præſcriptum & normam inſtituenda eſſe, quæ utique ſumma eſt Infallibilitatis nota, cùm oporteat regulam & normam erroris expertem eſſe.

Neq; dicas: Summos Pontifices more aliorum Epiſcoporum ſententias quidem ferre in cauſis fidei, ſed non ultimas, nec infallibiles & peremptorias, has enim Concilio reſervari.

Reſpondeo, allata Patrum teſtimonia nimis eſſe clara, ut tam inanibus & ridiculis diſtinctionibus eludi poſſint. Si enim Pontificum ſententiæ in cauſis Fidei non ſunt decretoriæ, & definitivæ, ſed ſolùm doctrinales; cur Patres ſub pœna anathematis eas recipi toto Orbe terrarum jubent? cur illis adſtringunt Concilia, nec permittunt in dubium vocari? cur toties proteſtantur, non valere Conciliorum Decreta, niſi à Pontificibus confirmata? & quænam eſt cenſenda ultima & definitiva ſententia, quæ nullam aliam expectat, à qua confirmetur? (quales ſunt ſententiæ Romanorum Pontificum) an quæ aliam expectat, à qua neceſſariò pendeat, quales ſunt omnes Sententiæ Conciliorum, ut ſuprà oſtendimus? Et denique poteſtatem Romanorum Pontificum cauſas fidei decidendi Patres in ſpeciali privilegio fundant Cathedræ Petri; at verò Judicium ferre tantùm doctrinale, quodque examinari, corrigique poſſit, nec priùs certum reddatur, quàm Eccleſia illud acceptet, non eſt ſpeciale Privilegium Sedis Apoſtolicæ, ſed cujuslibet Epiſcopi, imò & privati Doctoris, Theologiâ utcunque imbuti. Sed age jam alios quoque teſtes audiamus. Theodoretus epiſtolâ ad Renatum Cardinalem: (*a*) ***Hac igitur de cauſa,*** inquit, ***tuam oro ſanctitatem, ut perſuadeas ſanctiſſimo atque Beatiſſimo***

(*a*) Theodoret. epiſt. 116. apud Baronium an. 449. n. 124.

Archi-Epiſcopo Tuo, ut Apoſtolicâ utatur auctoritate, & præcipiat, ad veſtrum convolare Concilium. Habet enim Sanctiſſima illa Sedes omnium per orbem terrarum Ducatum, & Principatum, multis quidem ex cauſis, præcipuè verò, quòd hæreticâ labe immunis permanſit, & nullus, qui contraria ſentit veritati, in illa unquam ſedit, ſed Apoſtolicam gratiam integram & immaculatam ſervavit. Quæ enim à nobis decernuntur, contenti his erimus, & illis acquieſcemus, quæcunque illa fuerint, veſtro juſto judicio confiſi. Si teſte Theodoreto *Primatus Romanæ Eccleſiæ præſertim in eo conſiſtit, quòd hæreticâ labe immunis permanſit, & nullus in ea ſedit, qui contraria ſenſit veritati*; ſequitur, ut quemadmodum ſemper penès Romanam Eccleſiam Primatus ſtetit & ſtabit, ita etiam ſemper Romana Sedes, & immunis fuerit, & immunis futura ſit ab omni hæreſi & errore; in hac enim Immunitate Primatus Pontificius (qui ſalvâ fide negari non poteſt) teſte Theodoreto conſiſtit; ſed hic Primatus eſt perpetuus, ergo etiam perpetua ea Immunitas. Illud quoque inſigniter oſtendit, quàm præcipuæ ſint partes Romani Pontificis in damnandis hæreſibus, multoque ſupra Concilium; quòd cùm in Synodo Chalcedonenſi omnium Patrum ſuffragio formula & confeſſio fidei contra hæreſes Eutychetis contexta eſſet, eamque pertinaciſſimè Patres defenderent, adeò ut contentâ voce clamarent: (*a*) *Definitio omnibus placet, hæc Fides Patrum, qui aliter ſentit, anathema ſit; altera Definitio non ſit*; Legati nihilominùs Romani Pontificis eam ſemper reſpuerunt (quòd videlicet non omninò Leonis epiſtolæ conſentanea eſſet) parati Concilium diſſolvere, ac re infectâ Romam reverti: *Si enim*, inquiebant, *non conſentit Epiſtola Apoſtolica, & Beatiſſimi Viri Papæ Leonis, jubete nobis reſcriptam dari, ut revertamur.* Ipſi quoque Concilij Judices: *Ergo addite Definitioni ſecundùm judicium Sanctiſſimi Papæ noſtri Leonis, duas eſſe naturas unitas in Chriſto inconvertibiliter, inſeparabiliter & inconfusè.* Aſſenſerunt Patres, aliamque Fidei formulam ex præſcripto Leonis ediderunt. Quæro jam, quid apertius & efficacius dici poſſit pro ſuperioritate Pontificis ſupra Concilium, proque ejus Infallibilitate? Si Pontifex Concilio ſubjectus eſt, cur imperat, non obſequitur? cur cogit? cur præſcribit? & ſi non patitur, Patres Concilij aliter in rebus fidei loqui aut ſcribere, quàm ipſe loquatur & ſcribat; quantò minùs pateretur, aliter ſentire, aliter credere? Denique S. Gela-

(*a*) Acta Conc. Chalced. act. 5.

Gelaſius PP. opuſc. de anathemate: *Cognoſcant igitur illud* (Concilium videlicet Chalcedonenſe) *ſecundùm Scripturas ſanctas, traditionémque Conciliorum pro fide communi & veritate Catholica, & Apoſtolica, pro qua hanc fieri formam Sedes Apoſtolica delegavit, factamq; firmavit, à tota Eccleſia indubitanter admitti; alia autem, quæ Sedes Apoſtolica nullatenus delegavit, mox à vicarijs Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum.* Quid clarius dici poterat? Nihil videlicet in Concilijs etiam Oecumenicis definita valere, niſi à Sede Apoſtolica priùs præſcripta fuerint, & poſteà confirmata.

Objicies I. Sophronius (*a*) ex S. Gregorio narrat, Leonem cùm epiſtolam dogmaticam contra Eutycheten, & Neſtorium ſcripſiſſet, eam Apoſtolorum tumulo cum his verbis impoſuiſſe: *Si quid ut homo, vel minùs cautè poſui, Tu, cui à Domino Salvatore noſtro hæc Sedes commiſſa eſt, emenda.* Poſt quatuor verò dies, quos inter preces & vigilias conſumpſerat, Apoſtolum apparuiſſe ac dixiſſe: *Legi & emendavi.* Quam cùm Leo aperuiſſet, legiſſetque, *Apoſtolicâ manu emendatam* inveniſſe. Niſi ergo Petrus emendâſſet, Leo in rebus fidei tradendis errâſſet; cur ergo non poſſint alij Pontifices errare, doctrinâ & pietate Leone inferiores, & quorum epiſtolas non ſolet Petrus emendare?

Reſp. Priùs oporteret iſtarum viſionum veritatem oſtendi, quàm ex illis argumentari; nec enim poteſt eſſe certa, & neceſſaria conſequentia ex incertis, dubijsque principijs: & nos certa, non dubia quærimus, nec ex viſionibus, ſed ex traditione, Patrumque doctrina argumenta petimus; mirumque eſt S. Leonem nihil de hac Petri emendatione dixiſſe, quo fidem epiſtolæ ſuæ adſtrueret; fuiſſetque operæ pretium, quando videlicet Eutychiani eandem epiſtolam corruperunt, adeò ut Neſtorianiſmum redolere, multisque in Eccleſia Alexandrina ſuſpecta hæreſis videretur; quæ cauſa fuit, ut B. Leo (*b*) datis ad Martianum literis Imperatorem rogaverit, curaret epiſtolam ſuam fideliter in Græcam linguam transferri. Sed demus, hanc viſionem certam eſſe; quis neſcit potuiſſe emendari epiſtolam, non quòd errorem aliquem fidei contineret, ſed quia tamen myſterium aut non plenè, aut non clarè, aut verbis myſterio imparibus explicabat? nam & domum,

(*a*) Sophron. Prato ſpirit. 147.
(*b*) S. Leo epiſt. 69. Baron. ad ann. 454.

mum, & imaginem, & faciem emendamus, integrâ, nec mutatâ ſubſtantiâ. Imò hoc ipſum oſtendit, quantâ, quamque ſpeciali providentiâ DEUS Pontificio calamo moderetur, ut quantumvis humano aliquo errore tangatur, non permittat tamen, eum in Eccleſiæ perniciem vulgari, ſed illum quovis modo emendet, ſeu miraculo, ſeu ſpeciali revelatione, qualis & Petri fuit, de quo Chriſtus: *Beatus es Simon Barjona, quia caro, & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus, qui in cœlis eſt.* Et Caiphæ Summi Sacerdotis, qui licèt impiiſſimus, & in ipſo procinctu flagrantis Deicidij, prophetavit tamen privilegio Pontificatûs. *Prophetavit*, inquit Evangeliſta, *quia Pontifex erat anni illius.* Si prophetavit Caiphas, quantò magis prophetabit Innocentius, prophetabit Alexander, ubi non de occidendo DEO, ſed fide ſtabilienda agitur?

Objicitur II. Epiſtola Dogmatica S. Leonis à multis impugnata eſt, nec priùs admiſſa, quàm poſt longum examen; id enim S. Leo teſtatur epiſtolâ ad Theodoretum: (a) *Gloriamur*, inquit, *in Domino, qui nullum nos in noſtris Fratribus detrimentum ſuſtinere permiſit, ſed quæ noſtro priùs miniſterio definiverat, univerſæ Fraternitatis irretractabili firmavit aſſenſu, ut verè à ſe prodiiſſe oſtenderet, quod priùs à prima Sede firmatum totius Chriſtiani Orbis judicium recepiſſet. Nam ne aliarum Sedium conſenſus aſſentationis eſſe videretur, inventi prius ſunt, qui de noſtris judicijs ambigerent. Et dum nonnulli à Diſſenſionis incitati auctore ad contradictionis bella proſiliunt, ad majus bonum malum ejus perventum eſt. Ipſa quoque veritas clariùs eniteſcit, dum, quæ fides priùs docuerat, poſteà examinatio confirmat. Multùm denique Sacerdotalis officij meritum ſplendeſcit, ubi ſic ſummorum ſervatur auctoritas, ut in nullo inferiorum putetur imminuta libertas.* Si ergo doctrina Leonis, quam in Dogmatica ſua epiſtola expreſſerat, in dubium & ad examen vocata eſt, ſequitur, quòd non crediderint Patres, Leonem errare non poſſe; quis enim rem certam examinet? Sic etiam Euſebius Mediolanenſis Epiſcopus coactâ Synodo eandem epiſtolam ad normam Traditionis exegit; ſic enim ad Leonem ſcribit: *Recitatâ epiſtolâ, quam ad Orientem Sanctitas veſtra transmiſerat, claruit, eam Prophetarum aſſertionibus, Evangelicis auctoritatibus, Apoſtolicæ doctrinæ teſtimonijs, omnibusque ſenſibus convenire, quos Beatus Ambroſius ſuis libris inſeruit.* Ex his Alexander Natalis

(a) S. Leo epiſt. 65.

lis concludit, (*a*) ſummi quidem Pontificis partes eſſe : *Ut cauſas fidei ad Synodum referat, ut formam edendæ Definitionis in cauſa fidei concipiat, ut in fide, & pace Eccleſiarum conſtituenda à ſacris ſcripturis, à Canonibus, à traditione majorum nullo pacto diſcedat; quod, utrum ita ſe habeat, expendere partes Concilij erunt, & ita non priùs Decreta Pontificum rata & certa eſſe, quàm à Concilio confirmentur.*

Reſp. Hæc Objectio multa complectitur, quæ ſigillatim ſunt examinanda. *Primò. Epiſtola,* inquit, *Leonis, diu multumq; priùs examinata eſt, quàm reciperetur.* Eſto; ſed nego, omne examen, omnemq; diſputationem eſſe de re incerta, dubiaque. Quanto ſtudio, quantiſque diſputationibus ſacras litteras examinamus, earumque myſteria diſcutimus, ac innumeris objectionibus exercemus? Num ideò incertæ veritatis ſunt, & qui illas dictavit Spiritus S. errori obnoxius eſt? Et Chriſtus Joannis 5. *Scrutamini ſcripturas, & illæ ſunt, quæ teſtimonium perhibent de me.* Num verba & prædicatio Chriſti dubiæ fidei, quia eorum veritas ad teſtimonia Prophetarum examinanda erat? Quàm multis, varijſque inſtrumentis Aſtrologi Solis, Lunæque curſum, & eclypſes examinant, obſervantque? num ideò de Solis exiſtentia, motu, umbraque ambigui ſunt? Non ergo ſequitur, ut, quidquid examini ſubjicitur, mox ſit incertum, & dubiæ fidei; aliqua enim examinamus, quia licèt vera, falſis tamen aliunde ſuggeſtis admixta ſunt; ſic aurum igne examinatur, ut à fæcibus purgetur; alia examinamus, quia licèt vera, nobis tamen obſcura ſunt. Utrumque accidit epiſtolæ Dogmaticæ Leonis; nam ut ſuprà diximus, Eutychiani eam corruperant, & Neſtorianiſmo miſcuerant, ne fidem mereretur. Rursùs quia Latino idiomate, cujus plerique in Synodo Patres ignari erant, concepta, à quàm plurimis malè intelligebatur, adeò ut Romanis Legatis ei explicandæ ſudandum fuerit; quàm primùm verò explicata eſt, omnium vota promeruit, nullo examine, nullo conflictu conſenſum morante. Id ita eſſe patet ex actis Concilij; cùm Paleſtinæ, & Illyrici Epiſcopi ignorantiâ linguæ aliqua in epiſtola Leonis non intelligerent, & ideò conſenſum ſuſpenderent, tandem edocti induſtriâ Legatorum ſic locuti ſunt: *Factum eſt autem nobis certum de epiſtola miſſa ab ipſius Beatitudine à ſanctiſſimis Epiſcopis Paſchaſino, Lucentio, qui nobis dilucidaverunt, quæ obſcuritas linguæ ſecernere ſub-*

(*a*) Alex. Natal. ad Seculum V. Diſſert. 11.

ſubnotabat. Quæro igitur, ſi linguam Syriacam ignoranti Evangelium Syriacè conſcriptum exhiberem, peteremque, ut continuò aſſenſum ſuum præberet, is verò differret, ignorantiam linguæ cauſatus; an propterea dicendus eſſet de Evangelij veritate dubitare? Non ergo epiſtola Leonis examinata eſt, ex qua parte Leonis erat, ſed ex qua parte aut ab Eutychianis corrupta, aut à Græcis malè intellecta imperitiâ ſermonis; alioquin de illius veritate nullam dubitandi, diſputandique rationem fuiſſe tam certum eſt, ut nihil certius eſſe poſſit; ſic enim ipſe Leo epiſt. 45. ad Synodum: *Fratres chariſſimi, rejectâ penitus audaciâ diſputandi non liceat defendi, quod non licet credi, cùm ſecundùm Evangelicas auctoritates pleniſſimè & lucidiſſimè per litteras, quas ad Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Incarnationis pia & ſincera confeſſio.* Et epiſtolâ 33. ad Pulcheriam Auguſtam: *Simplex eſt, & abſolutum quod poſcunt, ut remoto longarum diſputationum labore Cyrilli epiſtola acquieſcat, & epiſtola mea, quæ ad Flavianum Epiſcopum eſt directa, conſentiat, quià & mea, & Sanctorum Patrum concors & una confeſſio eſt, quam ſi quis exiſtimaverit non ſequendum, ipſe ſe à compage Catholicæ Unitatis abſcindit.* Et actione 1. Concilij Chalcedonenſis Lucentius Legatus: *Quoniam Sanctæ memoriæ Flaviani fides concordat cum Apoſtolica Sede, & Patrum traditione, ſententiam, quâ illum ab hæreticis conſtat eſſe damnatum, in eos retorqueri à ſancta Synodo neceſſe eſt.* Et actione 2. Cecropius Sebaſtopolitanus: *Emerſerunt, quæ ad Eutychen pertinebant, & ſuper iis forma data eſt à ſanctiſſimo Epiſcopo Romanæ Urbis, & epiſtolæ omnes ſubſcripſimus; Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: Omnes iſta dicimus.* Et actione 4. Sedis Apoſtolicæ Legatus: *Manifeſtum eſt, nec poterit dubitari, unam Fidem Beati Papæ Leonis cum trecentorum decem & octo Patrum apud Nicæam concordare, &c.* Ex his alijsque, quæ prolixè in medium adduci poſſent, clariſſimum eſt, epiſtolam Leonis hujusmodi fuiſſe, ut nullus Catholicorum de ejus veritate dubitaverit, præſertim poſtquam obſcuræ quædam ſententiæ ob ignorantiam Latinæ linguæ à Romanis Legatis explicatæ ſunt. Quòd verò Monachi quidam Eutychiani, adeoque hæretici Leonis epiſtolæ ſubſcribere noluerint, nihil cauſæ noſtræ officit; nec enim contendimus, Infallibilitatem Pontificis apud hæreticos certam eſſe, ſed apud Catholicos tantùm. Imò illi ipſi, qui epiſtolam Leonis in dubium vocabant, renuebantque illi ſubſcribere, æquè Concilij Decreta

in

in dubium vocabant, æquè adverſabantur, æquè cum ſacris Concilij Nicæni Canonibus conferri volebant; cùm enim Patres ſæpè decreviſſent, Leonis epiſtolam recipiendam eſſe, quique ei ſubſcribere nollet, anathemate feriendum, hæreſisque notandum; pergebant tamen oblatrare, adverſarique. Si ergo Infallibilitas Pontificis ideò neganda eſt, quia aliqui circa ejus epiſtolam conflictabantur; æquè Infallibilitas Concilij neganda erit, cùm iſtius Decreta ab illis ipſis reſpuerentur, qui Pontificiam epiſtolam reſpuebant, ut videre eſt totâ ferè actione 4. Et ideò hujusmodi concertationes & dubitationes tam S. Leo loco citato in Objectione, quàm Patres Concilij actione 4. *A ſpiritu malo contradictionis & hæreſis* profectas eſſe dicunt. Patet ergo hoc Alexandri argumentum quàm multis ex capitibus invalidum & inerme ſit. *Secundò.* In præfata Objectione opponitur, epiſtolam Leonis fuiſſe collatam ab Euſebio Epiſcopo Mediolanenſi alijsque, cum Sanctorum Patrum teſtimonijs & doctrina, cumque Decretis Concilij Nicæni, & tunc primùm receptam eſſe, cùm palàm fuit, eam nihil antiquæ doctrinæ adverſum complecti; atqui nullâ collatione opus erat, ſi credebant, Leonem errare non poſſe.

Reſp. Hæc Objectio non minùs Concilij Infallibilitatem, quàm Pontificis impugnat, nam & Concilij Chalcedonenſis Decreta fuiſſe cum Decretis Nicænæ Synodi, Sanctorumque Patrum doctrina ab Epiſcopis collata, & ideò recepta, quia doctrinæ Patrum conſentanea reperiebantur, innumeris ferè teſtimonijs oſtendi poſſet; aliqua tantùm libabimus. Epiſcopi Europæ ſic ad Leonem Imperatorem loquuntur: *Chalcedone collectum magnum & Univerſale Concilium, eò quòd prædicta Concilia* (Nicænum videl. Epheſinum, & Conſtantinopolitanum) *firmaverit, nihilq; commoverit, nec augmentum vel detrimentum fecerit, aut quidquam quæ tunc fuerunt definita commoverit, aut aliquid incongruenter interpretatum ſit, ſervamus &c.* Vides hîc, Decreta Concilij Chalcedonenſis cum Decretis aliarum Synodorum fuiſſe collata, & *ideò* ab Epiſcopis Europæ recepta, quòd cùm Decretis Nicænæ, Conſtantinopolitanæ & Epheſinæ Synodorum concordarent; an proptereà dicendum erit, Decreta Concilij Univerſalis incertæ fidei eſſe, nec priùs obligare, quàm à nobis cum ſacris Scripturis, Patrumque traditione collata fuerint? Audi etiam Stephanum Epiſcopum epiſtolâ ad Leonem Imperatorem,

torem, quæ habetur poſt acta Concilij Chalcedonenſis: *Tanti & talis Concilij* (Chalcedonenſis videl.) *amplectere judicium Sereniſſime & Orthodoxe Imperator, tales namq; ſapuiſſe comperimus omnes, qui verbo & doctrinâ DEO placuerunt, id eſt, Beatus Athanaſius, ſic & Baſilius magnus, & Gregorius Nazianzenus, & Gregorius Niſſa, & Joannes Conſtantinopolitanus, verborum ſimul & cogitationum pelagus benedictum.* En tibi Concilij Chalcedonenſis recipiendi rationes, quia videlicet Athanaſio, Baſilio, alijsque conſentit; quid ſi ergo non conſentiret? num ideò erraret? num ideò arbitrio noſtro ſtabit, Decreta Concilij Univerſalis cum doctrina Athanaſij, aliorumque Patrum conferre, & ſi cum illa conſentire videantur, recipere, ſin minùs, reſpuere? Sicut ergo hæc Collatio Decretorum Concilij cum doctrina Patrum nihil nocet Infallibilitati Conciliorum; ita etiam nihil nocet Infallibilitati Pontificum. *Ad quid ergo hæc collatio, ſi conſtat, Pontificem falli non poſſe? cur aurum lydio lapide exploras, ſi conſtat, aurum eſſe?* Reſpondeo, quia lumen lumini additum majorem lucem & claritatem affert, redditque objectum magis magisque viſendum; quoties duas faces accendimus, cùm una ſufficiat? ipſa fidei myſteria, quoties parabolis, ſimilitudinibus, & argumentis è Philoſophia petitis illuſtrantur, quamvis certa, quamvis indubitata? num ideò major Philoſophiæ, quàm fidei certitudo? nutriunt hæc fidem, ſi non pariunt. Deinde Concilia & Pontificum Decreta non ſolùm fidelibus, ſed etiam infidelibus & hæreticis ſcribuntur, iſtos ut ſanent, illos ut confirment; ergo ut etiam hæreticos convincant, rationibus munienda ſunt, quas etiam hæretici capiant; tales ſunt, quæ à ſcripturis & Patribus ac Synodis petuntur, olim & ab omnibus receptis. Novit aurifex, quid ſit aurum, ignoro ego; mihi ergo, non illi Lydius admovetur. Meritò igitur, cùm Eutychiani, ſicut omnes æquè hæretici, Leonis Papæ epiſtolam, & Concilij Decreta reſpuerent, ad ſcripturas, ad Synodum Nicænam, ad Patres revocabantur; alioquin veris Catholicis nullam fuiſſe de Leonis epiſtola rationem dubitandi, adeoque nullam examinandi neceſſitatem ex dictis certum eſt, & audiri adhuc poſſunt acta Chalcedonenſis Synodi; nam actione 4. Paſchaſinus dixit: *Manifeſtum eſt, nec poterit dubitari, fidem Beatiſſimi Papæ Leonis cum trecentorum Patrum concordare &c.* Et S. Leo epiſt. ad Leonem Imperatorem, quæ habetur poſt acta Concilij Chalcedonenſis: *Licèt ea, quæ à Sede Apoſtolica judi-*

judicata ſunt, ſufficerent, inſidias tamen hæreticorum etiam hæc, quæ ſunt adjecta, reſerabunt. Ubi vides, *ſufficere* quidem in cauſis fidei *Apoſtolicæ Sedis judicium*: Sed tamen convincendis hæreticis Patrum quoque ſuffragia admitti. *Tertiò.* Concludit P. Alexander, Pontificum Decreta in cauſis fidei *non priùs rata & certa eſſe, quàm à Concilio confirmentur.*

Reſp. Tam falſa hæc eſt Concluſio, quàm falſa ſunt principia, ex quibus illa deducitur, & quæ jam ſuprà confutavimus. Imò tantum abeſt, ut Decreta Pontificum à Concilio confirmari debeant, ut potiùs certiſſima ſit regula, & millies à Patribus repetita, videlicet: *Concilia à Pontifice Romano non confirmata nullius valoris eſſe.* Et id ipſum confirmant, quæ de Concilio Chalcedonenſi hactenus dicta ſunt, videl. *Leonem præſcripſiſſe Concilio, quid definiri, quid non definiri oporteret*; *Concilij Decreta alia confirmâſſe, alia improbâſſe; in cauſis Fidei ſufficere Pontificis Rom. ſententiam.* Quòd ſi Pontificis Decreta non priùs valida & rata ſunt, quàm à Concilio Oecumenico confirmentur, quid rogo plus habent Decretis cujuslibet Epiſcopi? & ubi eſt illud tam à Patribus declamatum Romanæ Sedis privilegium in cauſis fidei decidendis? Et hæc ſufficiant pro Infallibilitate Pontificis ex Chalcedonenſi Concilio excerpta.

Anno CCCCLXXXIII. Prorupit hæreſis Petri Cnaphæi, quî non ſolùm Eutychianus hæreticus, ſed etiam Apollinariſta, atque Sabellianus erat, ſicque ob hæreſin ex tribus hæreſibus conflatam meritò Hæreſiarcha appellatus eſt; hunc à Felice III. in Synodo Romana damnatum eſſe, totâque Eccleſiâ proſcriptum, & ſimul inſigne Infallibilitatis Romanæ argumentum editum eſſe ex ſequentibus patebit. Evagrius hæc habet: (*a*) *Mittuntur à Felice ad Zenonem Imperatorem Vitalis, & Miſenus Epiſcopi, ut ejus auctoritate tum Concilium Chalcedonenſe firmarent, tum Petrus ut hæreticus Epiſcopatu pelleretur, tum denique Acacius mitteretur ad ipſum Felicem, rationem de rebus, quas Joannes ei objectâſſet, redditurus.* Idem Evagrius cap. 20. (*b*) *Quod quidem Romanum Concilium, quæ ſequuntur, de Petro pronunciavit: Petrum hæreticum jam pridem ſententiâ ſacræ Sedis Apoſtolicæ condemnatum, interdictum Eccleſiâ, & anathemate multatum Eccleſia Romana non recipit.*

(*a*) Evag. lib. 3. cap. 18.

(*b*) Idem l. 3. c. 20.

Et ipſa Synodus Romana: (*a*) *Succeſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ caput eſt omnium, Domino ad B. Petrum Apoſtolum dicente: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; quam vocem ſequentes ſancti Patres apud Nicæam congregati confirmationem rerum, atque auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ detulerunt, quam utramq; usque ad ætatem noſtram ſucceſſiones omnes Chriſti gratiâ præſtante cuſtodiunt.* Ut intelligas, quæ de Canone Nicæno Synodus Romana hîc memorat, ſciendum eſt, tribus locis de Romani Pontificis Primatu Canones Nicænos loqui, juxta diverſas editiones, videlicet canone 6. canone 19. & canone 40. Quamvis enim Rufinus, communiſque ſententia tantùm viginti Canones numeret, graviſſimæ tamen rationes ſunt, quæ perſuadent plures, hoc eſt usque ad 70. fuiſſe: *tum* quia acta Concilij Nicæni ab hæreticis Arrianis flammis corrupta ſunt, *tum* quia Julius I. epiſtolâ ad Orientales, quam S. Athanaſius citat Apologiâ 2. meminit Canonis 71. ubi de appellationibus ad Romanum Pontificem agitur. S. Hieronymus contra Luciferianos agens de rebaptizatione meminit Canonis 31. 32. 34. 35. 36. S. Auguſtinus epiſtolâ 100. Canonis 48. in verſione Turriani, & in verſione Abrahami Ecchelenſis canonis 52. & canonis 54. S. Leo PP. Primus epiſtolâ ad Theodoſium 24. ubi agit de Appellatione Flaviani, Canonis 71. Et denique multa apud antiquos ſcriptores in Nicæna Synodo conſtituta eſſe leguntur, quæ modò in vulgatis Canonibus reperire non eſt; ut adeò certum ſit, multò plura in Synodo Nicæna decreta eſſe, quàm viginti Canones complectantur. Sed quidquid de hoc ſit, ſextus ſaltem Canon Nicænus indubitatæ fidei eſt, quantumvis & hunc, prout modò in Tomis Conciliorum legitur, eſſe corruptum, nec eam ſententiam reddere, quam antiqui Patres repræſentant, certum ſit; is enim Canon, prout in vulgatis exemplaribus legitur, comparationem tantùm inſtituit quoad Patriarchatum inter Pontificem Romanum & Epiſcopum Alexandrinum, ut videlicet hic intra terminos ſibi à Synodo aſſignatos, Ægyptum videlicet, Pentapolim, Lybiamque eandem Patriarchalem poteſtatem exerceat, quam Romanus Pontifex intra ſuum Patriarchatum, cujus quidem nullos terminos Nicænum Concilium aſſignat. At verò lapſis retrò temporibus multò plura hic Canon continebat, Primatum videlicet, & judicia-

(*a*) Inter epiſtolas Felicis epiſt. 4.

ciariam univerſalem Pontificis poteſtatem. Bonifacius (*a*) enim primus epiſtolâ 9. ad Epiſcopos Theſſaliæ: *Inſtitutio*, inquit, *univerſalis Eccleſiæ de Beati Petri ſumpſit honore principium, in quo regimen ejus & ſumma conſiſtit. Nicæna Synodi non aliud præcepta teſtantur, adeò ut non aliquid ſuper eum ſit auſa conſtituere, cùm videret nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri; omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa.* Nota, ne quidem Concilium Nicænum, quamvis omnium celeberrimum, quamvis circa Alexandrinum, Antiochenum & Hieroſolymitanum Patriarchas multa conſtituiſſet, non tamen circa Romanum Pontificem, & quam ob cauſam? niſi quòd agnoſceret, omne Concilium, quantumvis Oecumenicum, infra Pontificem eſſe? Stephanus V. (*b*) *An ignoras*, inquit, *quid in prima Nicæna Synodo præſidente ibi Conſtantino B. Sylveſter Papa de non judicando ſupremo Throno per Legatos pronuntiârit*? In Concilio Chalcedonenſi actione 16. Paſchaſinus Epiſcopus, & Leonis Legatus hæc habet: *Trecentorum decem & octo Patrum canon ſextus: Quòd Eccleſia Romana ſemper habuit Primatum; teneat autem & Ægyptus, ut Epiſcopus Alexandrinus omnem habeat poteſtatem &c.* S. Leo IX. epiſt. 1. ad Michaelem Patriarcham: (*c*) *Beatiſſimo & Apoſtolico Pontifice Sylveſtro divinitùs decernente, ſpiritualiq́; ejus Filio Conſtantino cum univerſa Synodo approbante ac ſubſcribente, ut Prima Sedes à nemine judicetur.* S. Gelaſius I. Tract. adversùs Græcos: (*d*) *Quâ ratione vel conſequentiâ alijs Sedibus deferendum eſt, ſi primæ Beatiſſimi Petri Sedi antiqua & vetuſta reverentia non defertur, per quam omnium Sacerdotum dignitas ſemper eſt roborata, atq́; firmata, trecentorumq́; decem & octo Patrum invicto & ſingulari judicio vetuſtiſſimus judicatus eſt honor?* Conſtat ex Patrum teſtimonijs, multò ampliorem fuiſſe Concilij Nicæni de Romano Pontifice ſententiam, quam quæ modò in vulgatis Canonibus habetur.

Anno CCCCXCIV. Gelaſius Papa in Synodo Romana ſeptuaginta Epiſcoporum, quinam libri ſint Canonici, quinam verò apocryphi (hoc eſt, aut dubiæ, aut malæ fidei, aut erroribus aſperſi) definit, ſicque lapidem fundamentalem veræ Religionis ponit; quid enim certi in fide Catholica, ſi incertum ſit, quodnam ſit verbum DEI? Claudit Gelaſius hoc Decretum de libris Canonicis

(*a*) Obijt anno 423.
(*b*) Obijt anno 817.
(*c*) Obijt anno 1054.
(*d*) Obijt anno 496.

nicis his verbis ſupremam auctoritatem indicantibus: *Hæc omnia & his ſimilia non ſolùm repudiata, verùm etiam ab omni Romana, Catholica & Apoſtolica Eccleſia eliminata, atq; cum ſuis auctoribus ſub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.* In eodem Decreto hæc habet Gelaſius: *Sancta Romana, Catholica & Apoſtolica Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis cæteris Eccleſijs prælata eſt, ſed Evangelicâ voce Domini & Salvatoris noſtri Primatum obtinuit.* Et infrà: *Eadem Sancta Romana Eccleſia poſt illas veteris & novi Teſtamenti etiam has ſuſcipi non prohibet ſcripturas, videl. Sanctam Synodum Nicænam, trecentorum decem & octo Patrum, ſanctam Synodum Conſtantinopolitanam, ſanctamq; Synodum Epheſinam.* Nota ea verba; *etiam has ſuſcipi non prohibet ſcripturas &c.* Quibus manifeſtum eſt, Papam eſſe ſupra Concilium, nec ullum eſſe Concilium tam Oecumenicum, tam ſanctum, quod ex Pontificia approbatione non pendeat; cujus enim eſt prohibere, niſi ſuperioris? & quomodo prohiberi poſſit à Pontifice, quod à Pontificis poteſtate non pendeat? Prohibebit miles Ducis imperium recipi, Senator Imperatoris?

Anno DXXXIV. Cùm Juſtinianus Imperator ad Joannem II. Rom. Pontificem ſplendidam Legationem miſiſſet, rogaretque, ejus Decreto definiri, an ſalvâ fide Catholicâ admitti hæc propoſitio poſſet, videl. *Unus de Trinitate paſſus eſt?* Joannes habitâ Romæ Synodo definivit, poſſe. Quamvis enim Hormiſda Papa aliquando eas voces novitatis ſuſpectas, & ab Eutychianis repertas (tacebant enim nomen *Perſonæ*, & tantùm *Unum* dicebant, quod æquè *de Unitate naturæ* intelligi poterat) vetuiſſet; mutatis tamen perſonis, ſubmotoque periculo, ad confundendos Neſtorianos (qui negabant, unam eſſe in Chriſto perſonam) Joannes Papa definivit, poſſe eam propoſitionem admitti. Hâc occaſione inſigniter quoque Primatus & Infallibilitas Pontificia emicuit; nam in Epiſtola, quam Juſtinianus Imperator ad Joannem Pontificem ſcripſit, hæc habentur: *In præſenti, quæ commota ſunt, quamvis manifeſta & indubitata ſint, & ſecundùm Apoſtolicæ Veſtræ Sedis doctrinam ab omnibus ſemper Sacerdotibus firmiter cuſtodita & prædicata, neceſſarium tamen duximus, ut ad Veſtram Sanctitatem perveniat, nec enim patimur quidquam, quod ad Eccleſiarum ſtatum pertinet, quamvis manifeſtum & indubitatum ſit, quod movetur, ut non etiam Veſtræ innoteſcat ſanctitati, quæ caput eſt omnium Eccleſiarum.* Fatetur hîc palàm Juſtinianus: *Quæ*

ab

ab Apoſtolica Sede decreta ſunt, ab omnibus ſemper Sacerdotibus firmiter cuſtodita & prædicata eſſe; quod omninò Infallibilitatem arguit, alioquin quæ cauſa eſſet, *ut ab omnibus reciperentur, & firmiter cuſtodirentur Pontificum Decreta*? Et infrà in eadem epiſtola: *Omnes Sacerdotes Sanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ ſequentes Sanctitatem Veſtram, & cuſtodientes ſtatum & unitatem* DEI *Eccleſiarum, quam habent ab Apoſtolica Veſtra Sanctitatis Sede, nihil penitùs immutantes de Eccleſiæ ſtatu.* Joannes verò Papa in Reſponſoria ad Juſtinianum: *Ipſos* (hoc eſt Acœmetes Eutychianos) *minimè in noſtra Communione recepimus, & ab omni Eccleſia Catholica eſſe juſſimus alienos, niſi errore damnato doctrinam noſtram quantociùs ſequerentur. Æquum quippe eſt, ut qui noſtris ſtatutis non præſtant obedientiam, Eccleſijs habeantur extorres.* At quomodo æquum, ut qui non obedit Apoſtolicæ Sedis Decreto, ab Eccleſia habeatur extorris, ſi errare Sedes Apoſtolica poteſt? Nemo enim cæcam hanc & neceſſariam obedientiam debet incerto Duci. Quid ergo ex ſententia Joannis meriti ſunt, qui Innocentij XI. Decretis non tantùm non obtemperârunt, ſed etiam ejus auctoritati bellum intulêre? Idem Juſtinianus aliâ ad Hormiſdam Papam Epiſtolâ: *Hoc enim credimus eſſe Catholicum, quod Veſtro Religioſo reſponſo nobis fuerit intimatum.* Credebat utique Juſtinianus, Papam eſſe infallibilem; alioquin falſum eſſet, id eſſe Catholicum, quod Papa pronuntiat.

Anno DCXLVIII. Theodorus Papa hæreſin Monothelitarum, ejusque præcipuos auctores ante omne Oecumenicum Concilium damnat; ſic enim Anaſtaſius in vita Theodori: *Sanctiſſimus Papa Theodorus ſcripſit Paulo Patriarchæ, ſed cùm non poſſet à ſuo conamine revocare, juſtè ab Apoſtolica Sede depoſitionis Sententiâ percuſſus eſt.* Theophanes ad annum 20. Heraclij Imperatoris: *Theodorus plenitudine convocatâ Eccleſiæ* (hoc eſt, Synodo Romanâ) *ad Sepulchrum verticis Apoſtolorum acceſſit, & divino calice expoſtulato, ex vivifico ſanguine in atramentum ſtillavit, & ità propriâ manu depoſitionem Pyrrhi fecit.*

Anno DCXLIX. Celebrata eſt Synodus Romana, in qua Martinus Papa hæreſin Monothelitarum damnavit, & inſignia quoque Pontificiæ Infallibilitatis exempla prodita ſunt. Sic enim epiſtolâ II. ad Hieroſolymitanum & Antiochenum Epiſcopos Martinus loquitur: *Nos verò, id eſt, hujus ſanctæ Sedis Pontifices ad cuſtodiam domûs pervigiles non permiſimus eos Fidei theſaurum ſurripere, ſed ipſos*

catenis impia & adulterina eorum doctrina conſtringentes accuratâ demonſtratione, & examinatione eorum, quæ ab ipſis contra integritatem fidei ſcripta ſunt, tum ipſos, tum ea, quæ impiè docuerunt, igne Canonica ſententiæ velut mala Zizania exurentes, Synodaliter condemnavimus. Idem Martinus epiſtolâ 13. enarrans, quæ ſibi acciderant Conſtantinianâ Baſilicâ exeunti, Calliopa (qui ad eum trucidandum miſſus fuerat) pro foribus ſtante: *Cum*, inquit, *exirem ab Eccleſia, in qua exercitus me cum armis conſtrinxerat, clarâ voce dixerunt: anathema habeat, quiſquis dixerit vel crediderit, quia Martinus uſque ad unum apicem fidem mutavit, aut mutaturus ſit.* Hîc apertè Eccleſia Romana agnoſcit & profitetur, non poſſe Pontificem fidem mutare, & conſequenter infallibilem eſſe; ſunt enim termini æquivalentes, eſſe *infallibilem*, & eſſe in vera Fide *immutabilem*. Et Secretario ſecundo Synodi Lateranenſis Maurus Epiſcopus Cæſenas: *In his quæ moventur, & contra Patrum Orthodoxorum Decreta proponuntur, me non aliter ſentire, niſi quomodo ſancta veſtra Apoſtolica doctrina & orthodoxa tenet Eccleſia, profiteor.* Agnoſcit ergo infallibilem eſſe doctrinam Apoſtolicæ Sedis; alioquin quâ conſcientiâ dicere poſſet, ſe credere, quod Papa credit? non eſſet hoc inniti ſuper baculo arundineo? nec Fidem divinam, ſed humanam & fallibilem profiteri, quippe humano ac fallibili judicio nixam? non eſt hoc credere, ſed opinari, nec ſupra Petram, ſed ſuper arenam ædificare. Si falli poteſt Papa, ergo & falli poteſt, qui credit, quod credit Papa; ſed vera fides falli non poteſt. Eodem Secretario 2. Sophronius Stephanum Dorilenſem ita alloquitur: *Quantociùs ergo ex finibus terræ ad terminos ejus deambula, donec ad Apoſtolicam Sedem pervenias, ubi Orthodoxorum dogmatum fundamenta exiſtunt, & non quieſcas, inſtantiùs petens, atq; exorans, donec ex Apoſtolica prudentia, quæ in DEO eſt, ad victoriam judicium perducere debeant, & noviter introductorum dogmatum deſtructionem.* Fierine poteſt, ut in Sede Romana ſint *Orthodoxorum dogmatum fundamenta*, ſi Sedes Romana in rebus fidei falli poteſt? Contra fundamenta fidei ne portæ quidem Inferi poſſunt prævalere, quomodo error & ignorantia prævalebunt? aut ergo falſum eſt, quod Sophronius profitetur, quodque Synodus tacendo approbat; videl. *In Sede Romana Orthodoxorum dogmatum fundamenta reperiri*; aut falſum eſt, Papam errare poſſe, repugnat enim, eſſe fidei fundamentum, & labi poſſe.

Anno DCLXXX. Romæ ab Agathone PP. Synodus celebrata

eſt,

eſt, in qua, ſicut & in ſequenti Oecumenica, quæ fuit ſexta Conſtantinopolitana, multa Pontificiæ Infallibilitatis argumenta & teſtimonia prodita ſunt, quæ hîc breviter libabimus. Agatho igitur epiſtolâ ad Conſtantinum & Fratres Imperatores ex Synodo Romana hæc habet: *Cujus*, (B. Petri) *adnitente præſidio hæc Apoſtolica ejus Eccleſia nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt, cujus auctoritatem utpote Apoſtolorum omnium Principis, ſemper omnis Catholica Eccleſia, & Univerſales Synodi fideliter amplectentes in cunctis ſecuta ſunt, omneſq; venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi, per quam & probatiſſima Eccleſiæ luminaria claruerunt, & ſancti Orthodoxi Doctores venerati ſunt, hæretici autem falſis criminationibus ac odijs inſecuti.* Et infrà: *Hæc eſt vera Fidei regula, quam & in proſperis, & in adverſis vivaciter tenuit ac defendit hæc ſpiritualis mater veſtri tranquilliſſimi Imperij, Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per DEI omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam errâſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit.* Quid rogo dici poterat, quod magis Pontificiam Infallibilitatem probaret? Fac, me Romæ in ea Synodo largis ſtipendijs Advocatum fuiſſe; num poteram aliquid accommodatius & efficacius dicere? Nunquam à via veritatis deflexit, nunquam erravit, nunquam Univerſales Synodi ab ejus doctrina diſceſsêre, nunquam Patres ejus dogmata non ſunt amplexi, nunquam à tramite Apoſtolicæ traditionis ſeceſſit. Quid eſt, eſſe Infallibilem, ſi hoc non eſt?

Dices, Agatho de præterito loquitur, non de futuro; dicit, nunquam errâſſe, non verò, nunquam erraturos Pontifices; & quid, ſi addam, Agathonem errâſſe, quando dixit, Pontifices errare non poſſe.

Reſp. Ratio Agathonis omne tempus, præteritum & futurum complectitur; quòd enim nunquam erraverit, rationem hanc affert, quia videl. *Petri Confeſſio à DEO revelata eſt*; quia *ſpiritales oves Eccleſiæ ternâ commendatione à Domino paſcendas ſuſcepit*; quia *Chriſtus Petro dixit: Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.* Quæ rationes omne tempus complectuntur; nunquid enim pro aliquo tantùm tempore Chriſtus Petro oves commendavit, & non ſemper? & pro aliquo tantùm tempore pro Petro rogavit? Quòd ſi Sedes Romana, quando Ethnici Imperatores ferro & flammâ in eam graſſabantur, quando Arriana, Pelagiana, Neſtoriana, Eutychiana hæreſes impietate & potentiâ armatæ eam impellebant; quando in-

inquam tot erant errandi cauſæ, nunquam tamen erravit; quis credat, erraturam, quando errandi cauſæ ceſsârunt? Stetit, cùm quateretur, non ſtabit, cùm quies eſt? non ceſſit adverſis ventis, cedet, aut mergetur ſecundis? & cùm lubricum & glaciem calcaret, erecta tamen & immota proceſſit, nutabit nunc, cadetque plano & florente itinere? Millies ergo cecidiſſet, ſi cadere poſſet; nunc autem ideò non cecidit, quia non potuit, ſuſtinente videlicet Chriſto: *Et innixa ſuper dilectum.* Quanquam nec argumentis opus eſt, cùm ipſe Agatho objectioni occurrat, & Sedem Romanam non tantùm nunquam erràſſe, ſed ne quidem errare poſſe apertè dicat; ſic enim pergit: *Sed ut ab exordio Fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis, Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata finetenus permanet ſecundùm ipſius Domini Salvatoris divinam pollicitationem: Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.* Nota ea verba, quæ omnem cavillationem præcîdunt, videl. *Illibata finetenus permanet.* Neque hæc ſolius ſunt Agathonis verba, ſed totius ſextæ Synodi, quæ Agathonis epiſtolam inſtar oraculi habuit, ut videre eſt in actis ejusdem Synodi. Idem Agatho in epiſtola Synodali ad Patres Oecumenicæ Conſtantinopolitanæ, Legatos ſe quidem mittere, qui Synodo univerſali aſſiſtant, ita tamen, ut nullo modo permittat, quæ ab ipſo Agathone definita erant, in dubium aut diſputationem vocari, multò minùs inverti; quod quid aliud eſt dicere, quàm Pontificem in rebus fidei decidendis & infallibilem eſſe (cùm ne quidem in Concilio Univerſali diſputari de ijs debeat, quæ ſemel ipſe decîdit) & omni Concilio ſuperiorem, cùm Concilio imperet, præſcribatque, quid credere debeat? Sed audi ipſum Agathonem in Epiſtola ſuis ad Concilium Legatis data: *Perſonas autem de noſtra humilitatis Ordine prævidimus dirigere, qua omnium noſtrûm ſuggeſtionem, in qua & Apoſtolica noſtra fidei confeſſionem prælibavimus, offerre debeant; non tanquam de incertis contendere, ſed ut certa atq; immutabilia compendioſâ definitione proferre.* Et iterum: (a) *Portitoribus teſtimonia aliquorum Sanctorum Patrum, quos hac Apoſtolica Chriſti Eccleſia ſuſcipit, cum eorum libris tradidimus, ut ex ijs duntaxat ſatisfacere ſtudeant. Licentiam proinde eis, ſive auctoritatem dedimus apud tranquilliſſimum Veſtrum Imperium ſimpliciter ſatisfaciendi, in quantum eis duntaxat injunctum eſt, ut nihil profectò præſumant augere, nihil minuere,* *ſed*

(a) V. Baron. ad ann. 681. n. 21.

ſed traditionem hujus Apoſtolicæ Sedis, ut à Prædeceſſoribus Apoſtolicis Pontificibus inſtituta eſt, ſincerè enarrare. Vides hîc iterum, Pontificem Concilio præſcribere, quid credere, quid definire debeat, aut non debeat; imò prohibere, ne ijs, quæ ipſe definierat, *addatur aliquid, aut minuatur.* Quid hoc eſt aliud, quàm Papam eſſe infallibilem? nam ſi falli, ſi errare poteſt, cur non poſſit corrigi & emendari, ejusque doctrinæ addi aliquid, detrahique?

Anno DCLXXXXII. Conſtantinopoli celebrata eſt Synodus quini-ſexta (ſic dicta, quòd Canones in quinta & ſexta Synodo omiſſos ſuppleverit) in qua centum & tres Canones ſanciti, ſed quam plures contra Eccleſiæ antiquam diſciplinam, adeò ut Romani Pontifices nunquam eam comprobare voluerint. Nihil à Græcis Imperatoribus actum non eſt, ut Pontificis conſenſum impetrarent, ſed irrito ſemper, & inani conatu. Audi Anaſtaſium in Sergio: *Compellebatur autem & ipſe Sergius ſubſcribere, ſed nullatenus acquievit, pro eo quòd quædam capitula extra ritum Eccleſiaſticum fuerant in eo adnexa, quæ & quaſi Synodaliter definita & in ſex tomis conſcripta à tribus Patriarchis, hoc eſt, Alexandrino, Conſtantinopolitano, & Antiocheno ſubſcripta, manuq́, Imperiali firmata, in hac Romana urbe ad confirmandum vel in ſuperiori loco ſubſcribendum Sergio Pontifici utpote Capiti omnium Sacerdotum direxit, qui Beatiſſimus Pontifex penitus eidem Juſtiniano Auguſto non acquievit, nec eosdem tomos ſuſcipere, vel lectione pandere paſſus eſt, porrò eos ut invalidos reſpuit, atq́, abjecit, &c.* Mortuo Sergio idem Juſtinianus Joannem Pontificem, miſsâ legatione enixè ardenterque, ſed fruſtrà, pro Confirmatione rogavit. Repetitæ preces apud Conſtantinum Pontificem, imò is propterea Conſtantinopolim accerſitus, ſed æquè fruſtrà, nulloque ſucceſſu. Jam quæro, quid cauſæ fuerit, ut tanto ſtudio ac toties repetitis vicibus conſenſus Romani Pontificis peteretur, cùm jam quatuor Patriarcharum præceſſiſſet, isque ſufficere videri poſſet; niſi quòd ſcirent Græci, quod Romanus Pontifex probaviſſet, à toto Orbe probatum iri: quod improbâſſet, irritum & inane futurum? ut planè ea Synodus irrita fuit, ac communi Eccleſiæ voto *erratica* eſt appellata.

Anno DCCXXVI. Gregorius II. Iconoclaſtarum hæreſin anathemate primus confixit, celebratâ Romæ Synodo. Audi Zonaram: *Gregorius, qui tunc Romæ Eccleſiam gubernabat, repudiatâ ſocietate*

Præſidis novæ Romæ, Leonis ſcilicet Imperatoris, nec non eorum, qui illum ſequebantur, Synodico anathemate perſtrinxit.

Anno DCCXXXIII. Teſte Anaſtaſio Gregorius III. collectâ Romæ Synodo 93. Epiſcoporum decrevit: *Ut ſi quis deinceps antiquæ conſuetudinis & Apoſtolicæ Eccleſiæ fidelem uſum contemnens adversus eandem venerationem ſacrarum Imaginum depoſitor atque deſtructor, & propbanator, vel blaſphemus extiterit, ſit extorris à corpore & ſanguine Domini noſtri JESU Chriſti, vel totius Eccleſiæ unitate atq; compage.* Idem anathema repetitum eſt contra Iconoclaſtas à Stephano Papa IV. anno 768. in Synodo Romana.

Anno DCCLXXXVI. Celebrata eſt pro ſacrarum Imaginum cultu ſecunda Oecumenica Synodus Nicæna, in qua egregia iterùm & invicta teſtimonia pro ſuprema Pontificis Romani auctoritate & infallibilitate: nam Hadrianus I. Pontifex maximus miſſis ad Imperatorem Conſtantinum, ſacramque Synodum Legatis, additiſque litteris, *primò* negat ullum dubitandi locum ampliùs ſupereſſe, poſtquam cultus ſacrarum Imaginum à Pontifice Romano definitus, receptusque ſit. *Secundò*, modum legesque Concilio præſcribit, quas in definienda hac cauſa fidei neceſſariò obſervare debeat. *Tertiò* vetat, ne ab ijs, quæ Romani Pontifices olim decreverant, removeri ſe patiantur. *Quartò*. Primarij Concilij Patres, imò tota Synodus tanquam de re neceſſaria interrogantur, velintne epiſtolam dogmaticam Hadriani recipere, an ſecùs? *Quintò*. Legatis præcipitur, ut ſi Synodus parere & acquieſcere nolit Romani Pontificis ſententiæ, continuò Romam revertantur, nec Synodo aſſiſtant. Amabò quid amplius velis, quo conſtet Pontificem eſſe Synodo ſuperiorem, & poſſe ante omnem Synodi ſententiam cauſas fidei definire, nec à Synodo pendere, ſed hanc potiùs à Romano Pontifice? ſed audi ipſa Synodi acta; Hadrianus in epiſtola ad Auguſtos: *Vos autem maximè in traditione orthodoxæ fidei Eccleſiæ B. Petri, & Pauli Principum Apoſtolorum acquieſcetis, eamq; amplectemini, quemadmodum à ſuperioribus Imperatoribus factum eſt, qui Vicarium ejus ex toto corde dilexerunt.* Et infrà: *Hi ſiquidem Principes Apoſtolorum ſunt, qui Catholicam Orthodoxam fidem auſpicati ſervandam præceperunt, omnibus ſcilicet, qui in ſedes eorum ſucceſſuri erant, & in fide eorum uſque ad conſummationem ſæculi permanſuri.* Nota hæc ultima verba, quibus apertè infallibilitas Pontificia palàm fit; ſi enim

enim contra veram fidem docere aliquid poſſent, planè non permanerent usque ad conſummationem ſæculi in Petri fide. Et infrà præſcribens,quid fieri, quid omitti à Synodo debeat: *Si verò impoſſibile eſt, ipſas ſacras Imagines ſine Synodi actione in priſtino erigere ac confirmare ſtatu; ſicut in veſtris fertur imperialibus juſſionibus; imprimis pſeudoſyllogus ille, qui ſine Apoſtolica Sede enormiter, nequiter, irrationabiliter contra Sanctorum Patrum traditionem de ſacris Imaginibus actus eſt, anathematizetur præſentibus Miſſis noſtris; & tunc ſicut antiquitùs mos extitit, jurejurando veſtra pijſſima ac tranquilliſſima poteſtas, unà cum Domina Auguſta ſeu ejusdem Regiæ Urbis Patriarcha, nec non & cuncto ſenatu corporale tribuentes ſacramentum, verbum Commonitorium, ſicut antiquitus nobis dirigere veſtra dignetur ſacra Imperialis poteſtas, quòd non eſt apud vos partis cujuslibet favor, aut defenſio, ſed æqualitatem utriſq; partibus conſervabitis, nullatenus neceſſitatem facientes ijs, qui à nobis mittuntur, ſed omni honore eos habebitis. Et ſiquidem utriq; convenerint, ecce bene! ſin autem minimè convenerint, cum omni humanitate ad nos dirigere ſatagetis.* Vides, nolle ſummum Pontificem Concilij Decretis adſtringi,ſed potiùs Concilium adſtringere, ut obtemperet ſententiæ à Pontifice Romano latæ, quod niſi faciat, Legatos ſuos re infectâ domum remitti. Non dicit Hadrianus: *Legati mei Concilio obtemperent*, ſed econtrà: *Concilium Legatis meis obtemperet, & niſi faciat, domum redeant.* Judicium nunc feras licet, major ſit Pontificis, an Concilij auctoritas, iſto parente, illo imperante. Idem Hadrianus in epiſtola ad Tharaſium Patriarcham: *Cujus* (hoc eſt B. Petri) *etiam ſedes per totum Terrarum orbem Primatum obtinens lucet, omniumq; Eccleſiarum DEI caput exiſtit, cui etiam velim Beata Veſtra ſanctitas ex ſincera mente & toto corde agglutinetur, utpotè, quæ ſit reverà rectè ſentiens, & pietatis incorrupta conſervatrix. Hoc ſacrificium primum DEO omnipotenti exhibeatur. Veſtraq; Beatitudo pijſſimos noſtros Imperatores ſupplicibus verbis admonebit, ut Eccleſiæ noſtræ veſtigia ſequentes, & ſervantes traditionem hujus ſanctiſſimæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ &c.* Potéſtne Hadrianus tam intrepidè aſſerere, Romanam ſedem eſſe *incorruptam Conſervatricem veræ fidei*, ſi corrumpi, ſi fidem diſſipare poſſit? Poſſet tam præfidenter hortari Imperatores, ut Romanæ doctrinæ agglutinentur, ut ejus veſtigijs inſiſtant, ſi ducere in errorem poſſunt?

Actione ſecundâ ejusdem Oecumenicæ Synodi Legati Apoſtolici primùm Tharaſium Patriarcham, poſteà totam Sacram Sy-

nodum his verbis interrogant: *Dicat nobis ſacra Synodus, num recipiat ſanctiſſimi Papæ Veteris Romæ litteras, an ſecus? ſancta Synodus reſpondit: ſequimur, recipimus, approbamus.* Quod ſi Synodus reſpondiſſet: *Non ſequimur, non recipimus, non approbamus*: quid aliud Legati dicturi eſſent, quàm quod olim in Concilio Chalcedonenſi actione 5. dixêre, videlicet: *Si non conſentiunt epiſtolæ Apoſtolicæ Beatiſſimi Papæ Leonis, jubete nobis reſcriptam dari, ut revertamur.* Et planè Hadriani Legati, ut ſuprà vidimus, in mandatis habebant, ut niſi Synodus Hadriani Decretis inhæreret, continuò Conſtantinopoli excederent, ſicque Concilium diſſolverent. Actione 6. Patres Conciliabulum Conſtantinopolitanum, quod Iconoclaſtæ pro ſeptima Synodo venditabant, hâc ratione improbant: *Quia nullum habuit Cooperarium, Romanum Papam, neque illius Sacerdotes, neque per Vicarios, neque per Provinciales Litteras, quemadmodùm fieri in Synodis debet.* Nota, confirmationem Romani Pontificis neceſſariam eſſe Synodis Oecumenicis, & eſſe non tantùm meræ convenientiæ, ſed debiti.

Anno DCCCLXIX. Cœpta eſt celebrari Conſtantinopoli octava Oecumenica Synodus auctoritate Hadriani II. Papæ, in qua præclara omninò argumenta Auctoritatis, & Infallibilitatis Pontificiæ producta ſunt; imò in ea expreſſis, conceptiſque verbis definitum eſt, Papam à Concilio Oecumenico judicari non poſſe, ſicque Papam Concilio non ſubjacere. Cùm Photius verus, non fabuloſus Græciæ Phaëton, auſus eſſet ſententiam & diras in Pontificem pronuntiare, coactâ in Regia urbe Synodo; neceſſarium, nedum opportunum fuit, ſupremam Pontificis auctoritatem in Synodo Oecumenica univerſali Decreto ſancire. Audi ergo, quàm multa & irrefragabilia in hac Synodo pro Romano Pontifice dicta ſint. Nam *Primò* negant Legati, nec Concilium diſſentit; ſe umquam (quantò minùs Romanum Pontificem) Concilij judicio ſubjectos fuiſſe. Cùm enim rogarentur Legati Sedis Apoſtolicæ, mandatum exhibere Pontificis Hadriani, reſpondent: *Hoc nos non invenimus in Univerſali Synodo factum, ut Vicarij ſenioris Romæ à quolibet perpendantur, utrùm talem habeant exiſtimationem. Secundò* Actione 1. Hadrianus Pontifex Concilio imperat, præſcribitque, quid fieri oporteat, & inſuper libellum Patribus legendum proponit, cui omnes ſubſcribere teneantur. Audi Hadrianum in epiſtola

ad

ad Baſilium Auguſtum data, & in Synodo omnium approbatione perlecta: *Volumus*, inquit, *numeroſum Concilium Conſtantinopoli celebrare, cui noſtri Miſſi Præſidentes, & culparum, Perſonarumq́; differentias liquidò cognoſcentes, juxta quod in mandatis acceperunt. In quo ſacrato Cœtu execrandæ vanitatis Concilij, quod adverſus hanc ſedem actum eſt, cuncta decernimus exemplaria igne cremari, nec ſupereſſe apud quemlibet vel unum iota, niſi quis totius Clericatûs, imò totius nominis Chriſtiani anathemate perculſus carere voluerit.* Et paulò poſt recitatur libellus Hadriani, cui omnes ſubſcribere tenentur, qui ſic habet. *Anathematizamus omnes hæreſes ſimul cum Iconomachis. Anathematizamus etiam Photium, donec Sedis Apoſtolicæ ſanctionibus inobediens perſeverans ejus ſententiam tam de ſe, quàm de Patriarcha noſtro Ignatio ſpreverit, & Conciliabuli acta, quod ſe auctore contra Sedis Apoſtolicæ voluntatem congregatum eſt, anathematizare diſtulerit. Sequimur autem ſanctam ſynodum, & amplectimur, quam Beatæ recordationis Papa Nicolaus, cui & ipſe coangelice Papa Hadriane ſubſcripſiſti, ſimul & quam tu ipſe egiſti, & omnia, quæ in eis ſtatuta ſunt, ſecundùm decreti veſtri moderationem venerabiliter conſervabimus, recipientes, quos recipiunt, & damnantes, qui in illis damnati ſunt.* Sancta Synodus dixit: *Omnibus placet libellus à ſancta Romana Eccleſia expoſitus.* Et tertia Epiſtola Hadriani ad ſynodum: *Romanorum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicâſſe legimus, de eo verò quemquam judicâſſe non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema dictum ſit, ſciendum tamen, quia fuerit de hæreſi accuſatus, propter quam ſolùm licitum eſt minoribus majorum ſuorum motibus reſiſtere; quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec cæterorum Antiſtitum cuipiam de eo quamlibet fas fuerit ſententiam proferre, niſi ejusdem primæ Sedis Pontificis conſenſus præceſſiſſet.*

Actione 4. & 10. recitatæ ſunt epiſtolæ Nicolai I. Pontificis, ſummisque laudibus celebratæ. Hic verò Nicolaus epiſtolâ ad Michaelem Imperatorem: *Non ergò dicatis vos in cauſa pietatis Eccleſiæ Romanæ non eguiſſe, quæ collecta Concilia ſuâ auctoritate firmat, & ſuâ moderatione cuſtodit. Unde quædam eorum, quia conſenſum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt.* Et in eadem epiſtola §. ſed his tandem: *Patet profectò Sedis Apoſtolicæ, cujus auctoritate major non eſt, judicium à nemine fore retractandum, neq́; cuiquam de ejus liceat judicare judicio.* Idem Nicolaus in Romana Synodo: *Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones vel decreta pro Catholica fide, pro Eccleſiaſtica diſciplina à Sedis Apoſtolicæ Præſule ſalubriter promulgata contempſerit, anathema ſit.* Idem

Nicolaus in libello paulò ante citato, & cui niſi ſubſcripſiſſet, nemo ab Hadriano ad Concilium admittebatur, quique propterea in Canonem à ſacra Synodo admiſſus eſt. Poſtquam Nicolaus Primatum Summi Pontificis multis oſtendiſſet, tandem ſubdit: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Hæc quæ dicta ſunt, rerum probantur effectu, quia in Sede Apoſtolica eſt immaculata ſemper Catholica reſervata Religio, & ſancta celebrata doctrina.* Hæc verba infallibilitatem Pontificiam omninò convincunt, ſi enim Pontifex Romanus aliquando ex cathedra hæreſin docuit, falſum eſt, *in Sede Apoſtolica immaculatam ſemper reſervatam fuiſſe catholicam Religionem.* Idem Nicolaus epiſtolâ 8. ad Michaëlem Imperatorem: *Nulla regula, nulla conſuetudo demonſtrat Sedis Apoſtolicæ ſemel prolatam ſententiam ipsâ non annuente poſſe mutari.* Ergo infallibilis eſt, ſi enim falli poſſet, mutari poſſet, corrigique. Sed omnium apertiſſimè Papam omni Concilio ſuperiorem eſſe, & conſequenter infallibilem, definitum eſt in Canone 21. (in alijs editionibus eſt 13.) ejusdem octavæ Oecumenicæ Synodi, ubi hæc leguntur: *Porrò ſi Synodus Univerſalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de ſancta Romana Eccleſia quædam ambiguitas & controverſia, oportet venerabiliter, & cum convenienti reverentia ſciſcitari, & ſolutionem accipere, aut proficere, aut profectum facere* (alia verſio habet, licebit eum decenti reverentiâ de propoſita quæſtione cuncta percunctari, reſponſumque admittere, vel utilitatem admittere vel dare) *non tamen audacter ſententiam dicere contra Summos Senioris Romæ Pontifices.* Hic apertis, clarisque verbis Patres teſtantur, ne quidem Concilio Univerſali fas eſſe, ſententiam in Romanum Pontificem dicere, & conſequenter hunc Concilio non ſubeſſe, ergo nec errare poſſe, alioquin ſi errare poſſet, à Concilio corrigendus, & huic ſubjectus foret.

Dices, Concilio tantùm prohiberi, ne *audacter* contra Pontifices ſententiam ferat. ℟. Frivola & ridenda cavillatio! Concilium diſtinguit inter *ſciſcitationem & ſententiam*, iſtam contra Romanum Pontificem non probat, illam admittit; atqui ſi tantùm intelligatur audacia prohiberi, quis non videt non tantùm audacem ſententiam, ſed etiam audacem interpellationem vetandam eſſe? nam audacia, ſive interroges, ſive pronunties, æquè damnanda eſt. Deinde: nullùm hoc eſſet Romani Pontificis privilegium; nec enim ſolus Romanus Pontifex, ſed nec Epiſcopus, nec Clericus,

ricus, nec laicus, imò nec latro, nec parricida, temerè & inconſultè damnandus eſt; quid ergo plus Pontifici tribuitur, quàm Clerico, quàm Laico, quàm Latroni, quàm Parricidæ?

Anno ML. Leo Nonus in Synodo Provinciali Romanâ Berengarij hæreſin damnat, ſic enim Landfrancus ſcribit: *Tempore S. Leonis Papæ delata eſt hæreſis tua* (Berengarium alloquitur) *ad Apoſtolicam Sedem, qui cùm Synodo præſideret .... promulgata eſt in te damnationis ſententia, privans te Communione ſanctæ Eccleſiæ &c.* Eadem hæreſis in Concilio quoque Vercellenſi præſente eodem Leone iterum damnata eſt. Sed cùm Berengarius ad vomitum iterum, iterumque rediret; ſæpiùs quoque & à varijs Pontificibus ejus hæreſes confixæ ſunt, videlicet Leone IX. Victore II. Nicolao II. & Gregorio VII. Inſigne verò eſt ejusdem ſancti teſtimonium pro infallibilitate Pontificia, ſic enim ad Petrum Patriarcham Antiochenum ſcribit: *Siquidem ab Apoſtolica tua ſede noſtram ſedem conſulendo perpendimus tuam Dilectionem, nolle deviare à Domino, & omnium Sanctorum Patrum concordi decreto, quo cunctis in toto Orbe terrarum Eccleſijs ſancta Romana & Apoſtolica Sedes caput præponitur, ad quam majores & difficiliores cauſæ omnium Eccleſiarum definiendæ referantur. Sic omnia veneranda Concilia, ſic leges humanæ promulgant, & ſic ipſe ſanctus Sanctorum confirmat. Nimirum ſolus eſt Petrus, pro quo ne deficeret fides ejus, Dominus & Salvator aſſerit ſe rogâſſe, quæ Venerabilis & efficax Oratio obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius uſque in ſæculum ſæculi.* Nihil poterat Leo clarius dicere, tantoque majorem fidem ejus teſtimonium meretur, quòd omninò cum ijs concordet, quæ ijsdem ferè verbis S. Agatho profeſſus fuerat, ac univerſali applauſu Concilium ſextum Oecumenicũ exceperat. Credit Eminentiſſimus Aguirre (*a*) primum fuiſſe Leonem, qui proceſſionem Spiritûs Sancti *à Patre Filioq;* definierit. Primus enim invenitur eam Symbolo & Profeſſioni fidei ad Petrum Patriarcham Antiochenum inſeruiſſe, nam & anno 1054. Humbertum Legatum ſuum Conſtantinopolim miſit ad Michaëlem Patriarcham Conſtantinopolitanum, Proceſſionem Spiritûs Sancti negantem, & ab eodem Michaële excommunicatus eſt, quòd Symbolo addidiſſet *Filioq;*.

Anno MLXV. Hæreſis Inceſtuoſorum nata eſt, quàm plurimi enim,

(*a*) V. Card. Aguirre Tract. 1. de auctor. infall. Rom. Pontif. d. 10. & Tomo 2. Theol. S. Anſelmi diſt. 91. & 92.

enim, imò teſte Petro Damiano, multa millia Chriſtianorum præcipuè præpotentium in tertio gradu nuptias contrahebant, quòd multorum Juris-Conſultorum auctoritate ducti, gradus ex Juſtiniani præſcripto numerarent, adeò ut fratrem & ſororem in ſecundo gradu collocarent. Hanc Hæreſin Alexander II. in Synodo Romana damnavit; ſic enim loquitur in ſententia Synodali: (*a*) *Taliter igitur determinatis gradibus conſanguinitatis, Auctoritate vos Apoſtolicâ monemus, ut omnibus ſeriem Genealogiæ computandam intimetis, quemadmodùm SS. Patres numerandam eſſe ſanxerunt, & antiquus mos Eccleſiæ hactenus comprobâſſe monſtratur. Nam ſi quis perversâ & obſtinatâ mente à recto tramite Apoſtolicæ Sedis deviare voluerit, & aliter quàm nos in nuptijs contrahendis gradus computare; primum pro ſua temeritate cœleſti pœnâ plectetur: poſtmodùm verò gladio perpetui anathematis ſe noverit eſſe jugulandum.* Ad eundem Alexandrum Petrus Damianus contra inſurgentem Simoniacam hæreſin hæc ſcribit: (*b*) *Dignum eſt, ut Summo Pontifici patientis Eccleſiæ laſio nuntietur, ut nutantis fidei firmamentum, vel etiam ordo Religionis, qui confundi cœperat, inſtauretur. Nova prô dolor hæreſis orta eſt, cui niſi quantociùs auctoritatis ſe veſtra vigor objiciat, timendum eſt, ne ad Religionis Chriſtianæ perniciem cancer feraliter ſerpat.*

Anno MLXXXV. Obijt Gregorius VII. invictiſſimi animi Pontifex, & Regibus, cum quibus perpetuum ei bellum, formidandus. Multa is Pontificiæ infallibilitati teſtimonia reliquit. Is enim in Dictatu ſuo *canone 18.* ita definit: *Sententia Papæ à nullo debet retractari, & ipſe omnium ſolus retractare poteſt.* Hanc Gregorij ſententiam veriſſimam eſſe Ivo quoque Carnotenſis Archiepiſcopus profitetur, ſic enim ad Johannem Archiepiſcopum Lugdunenſem ſcribit: *Non videtur nobis utile ad ea Concilia convenire, in quibus non poſſumus eas Perſonas, de quibus agitur* (agebatur verò de Paſchali Papa, qui privilegium tradendi Epiſcopis inveſtituras Imperatori conceſſerat) *judicare, vel condemnare, quia nec noſtro, nec ullius hominis probantur judicio ſubjacere.* Sæpiùs hoc Ivo repetit, præſertim verò epiſtolâ 241. & 159. Sed multò maximè id confirmatũ eſt in Concilio Quintileneburgenſi, *Anno MLXXXV.* De quo ita loquitur Bertholdus ejus temporis ſcriptor: *Cùm ergo omnes juxta ſuum ordinem conſediſſent, prolata ſunt in medium Decreta Sanctorum Patrum de Primatu Sedis Apoſtolicæ, quòd nulli unquam*

(*a*) Habetur c. ad Sedem Apoſtolicam 35. q. 4.

(*b*) Habetur apud Baron. ad ann. 1065. n. 36.

quam liceat ejus judicium retractare, quod de totius Synodi profeſſione laudatum, & confirmatum eſt. Idem Gregorius VII. can. 26. *Catholicus non habetur, qui non concordat Romanæ Eccleſiæ.* Hoc quoq; Gregorij effatum omninò concordare cum aliorum Patrum doctrina, præſertim verò SS. Ignatij, Hieronymi, Cypriani, Ambroſij, aliorumque, jam ſuprà oſtendimus. Idem omninò eſt ſenſus S. Ivonis Archiepiſcopi Carnotenſis, ſic enim ſcribit: (*a*) *Contra Apoſtolicam Sedem caput erigitis, dum quod illa ædificat, vos in quantum in vobis eſt, deſtruitis, & quod illa deſtruxit, vos ædificare contenditis, cujus judiciis & conſtitutionibus obviare, eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere.* Nota hunc eſſe illum Ivonem, quem Præſules Gallicani in Conventu Pariſienſi epiſtolâ ad Innocentium datâ mirificis laudibus in Cœlum usque extollunt. Eadem ſententia Adelberti Archiepiſcopi Moguntinenſis epiſtolâ 23. ad Eccleſiam Herbipolenſem: *Noverit pro certo Dilectio Veſtra, nos id ratum habere, quod Romana ſanxit & determinavit Auctoritas, cujus terminos nec debemus, nec volumus tranſire, quia hæreticum eſſe conſtat, quisquis Romanæ Eccleſiæ etiam in tam juſto judicio non concordat.*

Anno MCXL. Damnata eſt ab Innocentio II. hæreſis Abailardi, qualis ea fuerit Bernardus his verbis explicat epiſtolâ 292. quæ eſt ad Guidonem de Caſtello: *Cùm de Trinitate loquitur, Arrium ſapit: cùm de Gratia, ſapit Pelagium: cùm de Perſona Chriſti, ſapit Neſtorium.* Ad hanc ergo hæreſin, quæ paulatim per Galliam ſerpebat, perimendam, ita idem Bernardus Innocentium implorat: *Verùm tu O ſucceſſor Petri judicabis, an debeat habere refugium ad Sedem Petri, qui Petri fidem impugnat. Tu inquam amice ſponſi providebis, quomodo liberes ſponſam à labijs iniquis, & à lingua doloſa. . . . itaque ad conſummationem Virtutum, & ne quid minùs feciſſe inveniamini à magnis Epiſcopis Anteceſſoribus veſtris, capite nobis Pater amantiſſime vulpes, quæ demoliuntur Vineam Domini.* Nec moratus Innocentius aquam gliſcenti incendio affundere, coactâ Romæ Synodo novum hæreſiarcham, novasque hæreſes damnavit, ſic enim ipſe ad Henricum Senonenſem Archiepiſcopum, & S. Bernardum ſcribit: *Nos itaque, qui in B. Petri cathedra licèt indigni reſidere conſpicimur, communicato fratrum noſtrorum Epiſcoporum & Cardinalium conſilio, Univerſa ipſius Petri perverſa dogmata Sanctorum Canonum Auctoritate cum ſuo Auctore damnamus, eiq; tanquam hæretico perpetuum ſilentium impoſuimus. Univerſos quoq; ejus errores da-*

Rrrr *mnan-*

(*a*) S. Ivo epiſt. 8.

minantes, eorum ſectatores & defenſores à fidelium conſortio ſequeſtrandos eſſe cenſemus. Ad eundem Innocentium II. ita ſcribit S. Bern. *Oportet ad veſtrum Apoſtolatum referri pericula quæq; & ſcandala emergentia in regno DEI, ea præſertim, quæ de fide contingunt. Dignum quippe arbitror, ibi potiſſimùm reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides detrimentum ſentire; hæc quippe hujus prærogativa Sedis; cui enim alteri aliquando dictum eſt; ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua?* Hîc manifeſtè Bernardus docet, Pontifices Romanos in cauſa fidei errare non poſſe: ſi enim errare poſſent, ergo poſſet eorum *fides detrimentum ſentire* (quid enim eſt aliud detrimentum fidei, quàm error fidei) at Bernardus hoc negat; imò hanc infallibilitatem inter prærogativas reponit Sedis Romanæ. In eadem Abailardi cauſa Rhemenſis, Sueſſionenſis, Catalaunenſis, & Atrebatenſis Epiſcopi ita ad Innocentium ſcribunt: *Tuum eſt de cætero Beatiſſime Pater, ne in diebus tuis aliquâ hæreticæ pravitatis maculâ Decor Eccleſiæ maculetur, providere. Tibi commiſſa eſt ſponſa Chriſti amice ſponſi: Tuum eſt tandem Uni Viro Virginem caſtam exhibere Chriſto.* Nec minùs nervosè Gotfridus Vindocinenſis: (*a*) *Si cuilibet retractare placet, quod Romanus Pontifex facit, & in eum, qui ſoli Cœlo innocentiam debet, os ponere præſumit, &c.* Et epiſtolâ 30. *Eodem ſpiritu, quo dictante & lex prima per Moyſen data eſt, & per Chriſtum ſecunda, ſancta Apoſtolica Sedes Leges, quas Canones appellamus, dedit, & ipſo inſpirante expoſuit. Si quis igitur Apoſtolicæ Sedi, quæ Leges Canonum dedit, in Canonum expoſitione contrarium ſentit, non ſapit, quicunque eſt ille, ſed deſipit, & quia ſuo ſpiritu loquitur, non cultor vel expoſitor Divinæ Legis, ſed inſidiator vel oppreſſor indubitanter agnoſcitur.*

Anno MCXLVIII. A Romano Pontifice Eugenio III. in Concilio Rhemenſi hæreſis Gilberti Porretani examinata & proſcripta eſt. In qua cauſa aliqua contigêre Pontificiæ infallibilitati apertè faventia. De illa hæc habet Otho Friſingenſis: (*b*) *Gilebertus cùm quâdam die Conventum de ſua Diœceſi Clericorum magnum celebraret, ſermoni, quem fortè gratiâ exhortationis habebat, quædam de fide ſanctiſſimæ Trinitatis inſeruit, & à duobus ſuis Archidiaconis Arnoldo & Calone tanquam doctrinam inſtituens contra Catholicæ Eccleſiæ normam, ad ſummi Pontificis Romanæq; Sedis examen appellatione mediante vocatur.* Fuiſſe verò hanc hæreſin ab Eugenio III. damnatam teſtis eſt Goſſridus in vita

(*a*) Epiſtolâ 17.

(*b*) Otho Friſ. de hiſtor. Frid. lib. 1. cap. 46. & 47.

vita S. Bernardi: (*a*) *Ita demum*, inquit, *Apoſtolico judicio, & auctoritate univerſalis Eccleſiæ error ille damnatus eſt.* Et Gaufredus Monachus Ciſtertienſis: *Ibidem Dominus Papa auctoritate Apoſtolicâ de conſenſu totius Eccleſiæ, quæ convenerat, capitula ipſa damnavit, diſtrictè præcipiens, ne eumdem librum legere, vel tranſcribere etiam ſic reprobatum quis auderet, niſi priùs Romana Eccleſia eum correxiſſet.* Illud quoque in hoc Concilio memoratu dignum contigit, videlicet S. Bernhardum unà cum Galliæ Epiſcopis ſeceſſiſſe, Symbolum fidei contra Gilberti errores conſcripturum; quod cùm Cardinalibus innotuit, vehementer indignati ſunt, quippe ſolius Romani Pontificis eſſe, Symbolum fidei fidelibus proponere, nec retrò temporibus ullum unquàm Symbolum valuiſſe, niſi à Pontifice confirmatum. Eugenius ubi has querelas intellexit, facti rationem à Bernhardo expoſcit; is verò modeſtiſſimè, ut ſanctum decuit, reſpondit, agnovitque unà cum Præſulibus Gallis, Symbolum fidei condere ad ſolos Romanos Pontifices pertinere; ſe verò, quid Eccleſia Gallicana crederet, ſcriptis complexum eſſe, relictâ Pontifici auctoritate definiendi. Si ergò ex confeſſione Galliæ Antiſtitum, ſolus Pontifex eſt, qui fidei Symbolum condit, nec ullum Symbolum valet, niſi à Pontifice confirmatum: ſequitur, Pontificem in cauſis fidei eſſe infallibilem, quid enim magis ad fidem pertinet, quàm Symbolum fidei? & quid minùs erroris expers eſt, quàm Symbolum fidei? alioquin tota Eccleſia errare poteſt, quæ id credit, quod Symbolo fidei continetur. Sed præſtat audire acta ex hiſtoria Othonis Friſingani: *Hoc Gallicanæ Eccleſiæ factum* (Symboli videlicet confectionem) *tam graviter ſacer Cardinalium Senatus accepit, ut cum magna indignatione curiam intraret, ac Pontifici ſuo diceret. . . . Quid fecit Abbas tuus, & cum eo Gallicana Eccleſia? quâ fronte contra Eccleſiæ Romanæ Primatum & apicem ſe erexit? Hæc enim eſt ſola, quæ claudit, & nemo aperit, aperit, & nemo claudit. Ipſa ſola de fide Catholica diſcutere habens à nullo in hoc ſingulari honore præjudicium pati poteſt, ſed ecce Galli iſti tanquam definitiva ſententia ultimam manum apponendo nobis inconſultis fidem ſuam ſcribere præſumpſerunt. Quinimò juxta Antiquiorum exempla & inſtituta Romano ſervaretur examini terminandum.* Eugenius, cùm querelas benignè recepiſſet, ex Divo Bernardo rationem facti expoſcit, à quo modeſtè reſponſum: *Se vel Dominos*

(*a*) Gotfr. in V. S. Bernardi lib. 3. cap. 5.

Epiſcopos nihil de præfatis Capitulis definiſſe, ſed ſimpliciter quid ſentiret, expoſuiſſe. Quo tam humili, quàm modeſto reſponſo Cardinalium indignatio quievit, ita tamen, ut præfatum ſcriptum tanquàm inconſultâ Curiâ prolatum, velut Auctoritatis pondere carens, pro Symbolo in Eccleſia, quod in Conciliis contra hæreſes congregatis fieri ſolet, non haberetur. Vides hîc iterum, & Divum Bernardum, & Eccleſiam Gallicanam verbis, factisque teſtari, poteſtatem condendi Symbolum fidei, teſſeramque veræ Religionis penès ſolum Pontificem Romanum eſſe, nec ullius Symboli auctoritatem aliquam eſſe, niſi illo probante, quod ut ſuprà diximus, certum eſt Pontificiæ Infallibilitatis argumentum.

Anno MCCCII. Celebratum eſt Viennenſe Concilium, in quo Petri Joannis hæreſes (tres erant, videlicet, Chriſtum adhuc viventem Lanceâ percuſſum: animam rationalem non eſſe formam Corporis: nullaſque virtutes ſupernaturales in Baptiſmo infundi) damnatæ ſunt, eâdemque occaſione Pontificis Romani in rebus fidei decidendis auctoritas inſigni teſtimonio aſſerta. Sic enim Pontifex in eodem Viennenſi Concilio loquitur. *Nos igitur Apoſtolicæ conſiderationis, ad quam duntaxat hæc declarare pertinet, aciem convertentes &c.* Solius ergò Romani Pontificis officium & poteſtas eſt, ultimam ſententiam in cauſis fidei proferre, & conſequenter illi ſoli infallibilitas competit, nec Concilium contradixit.

Anno MCCCCLXXIX. Sixtus IV. Petri Oſmanni Profeſſoris Salmanticenſis errores damnat. Ii erant, Confeſſionem non eſſe Sacramentum, ſed rem humanâ lege, non divinâ inductam: & Eccleſiam Romanam in hæreſin prolabi poſſe. Sixtus hos errores hæreſis notavit. Petrus verò palinodiam canens, fidem ſuam in his verbis expreſſit: (a) *Conſentio ſanctæ Matri Eccleſiæ Romanæ, & Sedi Apoſtolicæ: & ore ac corde confiteor, illam me fidem tenere, quam Dominus Sixtus Papa auctoritate Apoſtolicâ & Evangelicâ tenet, & omnes, qui contra hanc fidem venerint, dignos æternâ damnatione pronuntio.*

Anno MDXXI. A Leone X. Pontifice Maximo damnati ſunt, quos recens ſparſerat, ac Germaniæ intulerat, Lutheri errores. Verba Bullæ Leonis circa finem hæc ſunt: *Auctoritate Omnipotentis DEI, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & noſtrâ præfatos omnes errores tan-*

(a) Vide Raynaldum ad hunc annum, & Conſtitutiones Sixti IV. in Bullario.

tanquàm reſpectivè hæreticos, aut ſcandaloſos, & veritati Catholicæ obviantes damnamus, reprobamus, atque omninò rejicimus; ac pro damnatis, reprobatis, atque rejectis ab omnibus Chriſti fidelibus haberi debere harum ſerie declaramus &c. Notandum verò eſt, fuiſſe ab eodem Leone X. Concilium Lateranenſe, quod Julius II. inchoârat, ad finem perductum; eique tanquam Oecumenico & ſacroſancto Ludovicum XI. Galliæ Regem adhæſiſſe, ut habetur ſeſſione 8. ac etiam Baſileenſi ac Piſano Conciliabulis expreſſis & conceptis verbis renuntiâſſe. In hoc verò Lateranenſi Concilio, quòd Rex Galliæ pro legitimo & Oecumenico habuit, ſuperioritas Papæ ſupra Concilia, ac conſequenter infallibilitas in cauſis fidei ſeſſione decimâ definita, multiſque rationibus ſtabilita eſt; nec illi recitandæ immorari lubet, cùm omnibus ſit nota.

Anno MDLXXIX. Gregorius XIII. Michaelis Baij Lovanienſis Univerſitatis Cancellarij ſeptuaginta novem propoſitiones velut hæreticas damnavit; eaſque ipſe Bajus operâ Franciſci Toleti poſteà Cardinalis recantavit ſequenti anno. Quin & Nicolaus Magnienſis ex relatione Toleti addit, dixiſſe Bajum: *Malle ſe porcos paſcere, quàm ulla in re Romani Pontificis judicio repugnare.*

Anno MDCLIII. Innocentius X. quinque Janſenij Propoſitiones hæreticas eſſe declaravit, atque anathemate inuſſit. Et quamquam Janſenius morte præventus, damnationi ſuæ haud ſupervixerit, certum tamen eſt ex ijs, quæ ſcripſit, eum Pontificiæ ſententiæ tanquam infallibili acquieturum fuiſſe; ſic enim Tomo 2. ſui Auguſtini l. 1. c. 29. ſcribit: *Mihi conſtitutum eſt, ad extremum uſque Spiritum Romanam Ducem ſequi Eccleſiam, & Beatiſſimi Petri in Romana Sede ſucceſſorem. Super illam hanc Petram ædificatam Eccleſiam ſcio; quicunque cum illo non colligit, ſpargit, apud eum ſolum incorrupta Patrum ſervatur hæreditas; quodcunque ab iſta Petri Cathedra, ab iſto Chriſti Vicario præſcriptum fuerit, teneo. Quidquid improbatum, improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo.* Et librò 10. de gratia: *Quidquid de rebus tam multiplicibus, tam arduis, juxta mentem non meam; ſed S. Auguſtini pronuntiavi, de Apoſtolicæ Sedis, Eccleſiæq; Romanæ Matris meæ judicio, ſententiaq; ſuſpendo; ut illud jam nunc teneam, ſi tenendum: revocem, ſi revocandum: damnem, & anathematizem, ſi damnandum & anathematizandum eſſe judicaverit.* En ingenuam Janſenij Profeſſionem! legerat Auguſtinum totum tredecies, & libros de gratia contra Pelagianos vice-

viceſies; eloquentiâ, ingenio, Theologicis ſcientijs florebat, & tamen Romano Oraculo hæc omnia ſubmittit: taceo, ſcribo, revoco, improbo, utcunque Romæ placuerit: quid amplius loqui poterat, ut Pontificis infallibilitatem ſatis teſtaretur? atque utinam Janſeniſtæ Janſenij ſui modeſtiam imitentur; ſi enim eum Magiſtrum agnoſcunt, ejusque doctrinam ſequuntur, cur rogo, non æquè ejus humilitatem, modeſtiam, Romanæque Cathedræ obſervantiam? Cum Janſenio ſentitis, eſto; ſed cur non æquè cum Janſenio paretis? an verò pudet vos ab eo diſcere virtutem, à quo didiciſtis errorem? Sed Janſenio imputantur, quæ Janſenij non ſunt. Nimirum, cùm Pius V. cùm Innocentius, cùm Alexander VII. & Clemens IX. Pontifices Janſenium damnârunt, innocentem, inauditumque damnârunt, & tam cæci erant, ut, quæ Janſenius ſcripſerat, imò impreſſerat, non viderent, aut ſaltem tam improvidi, injuſtique, ut accuſantibus crederent, nec probatâ causâ, nec reo convicto; præſertim cùm tam facilè calumnia notari poſſet, detegique, ſi videlicet, qui hæc Janſenium ſcripſiſſe dicebant, in Janſenio non oſtenderent; quid enim magis obvium, magisque parabile argumentum, quàm Janſenium accuſantibus dicere: *Si hæc Janſenius in libris docuit, ergò libros oſtendite?* erit aliquis tam ineptæ mentis, qui credat Janſenium à quatuor Pontificibus damnatum, & tamen iſtorum nulli in memoriam veniſſe, ut peterent ſibi oſtendi, ubi hæc Janſenius ſcripſiſſet? & demus hoc quatuor Pontificibus excidiſſe, quid dicemus de tot alijs Doctoribus & Theologis, qui illis aſſidebant, dum hæc cauſa examinaretur? nemini illorum res tam obvia, & tamen tam neceſſaria in mentem venerit? Sed fuerit Janſenius innocens, tantùm errores ipſi damnentur, & cum illo facilè in gratiam redibimus, quippe ut oſtenſum eſt, calamum, doctrinamque ſuam Romanæ ſententiæ ſubmiſit. Cœterùm damnatas Janſenij propoſitiones in illius Auguſtino reperiri dubitari vix poteſt. Nam *prima* damnata propoſitio totidem ferè verbis habetur *l. 3. de ſtatu Nat. lapſa cap. 13. & l. 4. cap. 24. Secunda* propoſitio habetur *lib. 1. de gratia Chriſti cap. 1. & c. 24. & cap. 25. Tertia* propoſitio habetur *lib. 6. de gratia Chriſti cap. 6. & c. 8. Quarta* propoſitio habetur *lib. 8. cap. 6. de hæreſi Pelagiana* & *ibidem c. 7. & lib. 2. de gratia Chriſti c. 12. & 25. & lib. 8. de gratia Chriſti cap. 3. & 15. & 19.*

& 19. Quinta quòd Chriſtus non ſit pro omnibus mortuus *lib. 3. de gratia Chriſti c. 21.* & fuſiùs *c. 20. & l. 8. de hæreſi Pelagiana c. 26. & 31.*

Sed quod hanc damnationem Janſenij ſpectat, illud præcipuè obſervandum eſt, non ſolùm fuiſſe illam ab octoginta quinque Galliæ Epiſcopis ab Innocentio X. expetitam, ſummoque plauſu exceptam; verùm etiam ejus occaſione à Gallicanis Epiſcopis Pontificiam Infallibilitatem enixiſſimè proclamatam; ſic enim in epiſtola ad Innocentium data 1653. loquuntur: *Majores cauſas ad Sedem Apoſtolicam referri ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri pro jure ſuo poſtulat. Experta eſt nuper Beatitudo tua, quantum Apoſtolica Sedis in profligando gemino errore auctoritas valuerit: continuò ſedata eſt tempeſtas, atq; ad Chriſti vocem & imperium mare & venti obedierunt. Quamobrem flagitamus Beatiſſime Pater, ut clarâ firmâque prolatâ iſtarum propoſitionum ſententiâ caliginem omnem diſcutias; animos fluctuantes componas, diſſidia prohibeas, Eccleſiæ tranquillitatem reddas.* Hæc Gallia ad Pontificem: ſentiebant ergo infallibilem, ejusque ſententias ab omni errore exemptas eſſe; alioquin quomodo *caliginem omnem diſcuterent, animos fluctuantes componerent, diſſidia prohiberent*? cùm ſemper reſpondere Adverſarij poſſent, quod modò Galli reſpondent, cùm Romanis imperijs urgentur, videlicet, *Papam falli poſſe*; & ideò ſe ejus definitionibus non teneri. Aut ergo Galliæ Antiſtites, tunc cùm hæc ſcribebant, errârunt, aut errant modò, cùm primis contraria decernunt; aut quod vero propius eſt, idem & modò ſentiunt, ſed non idem loquuntur; quippe tunc pacati erant, modò indignati, & ideò calamo, linguaque infeſti, animis licèt veritate convictis. Sed audienda eſt adhuc alia, multoque ad rem noſtram accommodatior Gallorum Antiſtitum epiſtola. Sic enim ad Innocentium ſcribunt, poſtquam is Janſenij errores damnaverat: (*a*) *Quo in negotio* (damnatione videlicet propoſitionum Janſenij) *illud obſervatione dignum accidit, ut quemadmodùm ad Epiſcoporum Africæ relationem Innocentius I. Pelagianam hæreſin damnavit olim; ſic ad Gallicanorum Epiſcoporum conſultationem, hæreſin Pelagianæ ex adverſo oppoſitam Innocentius X. auctoritate ſuâ proſcripſerit. Enimverò illius vetuſtæ ætatis Eccleſia ſolâ Cathedræ Petri communione & auctoritate ſuffulta, quæ in Decretali epiſtola Innocentij ad Africanos data elucebat, quamq; deinde Zozimi altera ad Univerſos Orbis Epiſcopos ſubſecuta eſt, Pelagianæ hæreſis damnationi* absque

(*a*) Anno 1653.

abſque cunctatione ſubſcripſit. Perſpectum enim habebat, non ſolùm ex Chriſti Domini Noſtri pollicitatione Petro facta, ſed etiam ex actis priorum Pontificum, & ex anathematiſmis adversùs Apollinarem & Macedonium, nondùm ab ulla Synodo Oecumenica damnatos, à Damaſo paulò ante jactis, judicia pro ſancienda regula fidei à Summis Pontificibus lata ſuper Epiſcoporum conſultatione (ſive ſuam in actis ſententiam ponant, ſive omittant) Divinâ æquè ac ſummâ per Univerſam Eccleſiam auctoritate niti, cui Chriſtiani omnes ex officio ipſius quòque mentis obſequium præſtare tenentur. Eâ nos quoque ſententiâ ac fide imbuti, Romanæ Eccleſiæ præſentem, quæ in Summo Pontifice Innocentio X. viget, auctoritatem debitâ obſervantiâ colentes Conſtitutionem Divini Numinis inſtinctu à Beatitudine Veſtra conditam, nobiſq; traditam, &c. Hæc planè tam manifeſta eſt Pontificiæ Infallibilitatis confeſſio, ut dici, imò nec optari efficacius poſſit: num Galli tunc temporis ſcripturas ignorabant? num eos, quid Concilia, quid Patres docuiſſent, quidve Gallicana Eccleſia ſentiret, latebat? Quæ eſt ergo Galliæ Antiſtitum tam repentina mutatio, ut quod nuper ſub uno Innocentio tam clarè aſſerebant, nunc ſub altero Innocentio tam enixè repudient?

Denique, ut alia omittamus, his omnino conſentanea refert Archdekinus *in Theolog. tripart. p. 1. tr. 1. q. 5. in fine. Ex Regis Chriſtianiſſimi, & Epiſcoporum Galliæ deſiderio, Alexander VII. decrevit, ut univerſus ordo Eccleſiaſticus huic profeſſioni cum juramento ſubſcriberet: Ego N. Conſtitutioni Apoſtolicæ Innocentij X. datæ die 31. Maij MDCLIII. & Conſtitutioni Alexandri VII. datæ 16. Octobris MDCLVI. ſummorum Pontificum me ſubjicio, & quinque propoſitiones ex Cornelij Janſenij libro, cui nomen Auguſtinus, excerptas, & in ſenſu ab eodem Auctore intento, prout illas per dictas Conſtitutiones ſedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: ſic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.*

Agnovit ergo Gallia totuſque Ordo Eccleſiaſticus, tam certam eſſe Pontificis Romani ſententiam, ut quæ ille damnat, & pro hæreticis habet, damnari debeant, haberiq; pro talibus, & damnationis ſententia juramento confirmari; quod fieri non poſſet, ſi damnatio certa & indubia non eſſet; nemo enim jurare poteſt, propoſitionem aliquam damnabilem, aut hæreticam eſſe, niſi certò id credat, alioquin juramentum exponeret periculo falſi, docentque omnes tum Theologi, tum Juriſperiti.

Denique Anno MDCLXXXVII. Innocentius XI. Pontifex morum ſanctitate, rerum caducarum contemptu, diſciplinæ Eccleſia-

cleſiaſticæ Zelo, propagandæ Catholicæ Religionis ardentiſſimo ſtudio, animi magnitudine, etiam Regibus formidandâ, præclariſſimis contra Turcas victorijs, quas immensâ auri profuſione & ſanctiſſimis apud Principes conſilijs, & continuis lachrymis à Deo impetravit; Pontifex inquam, rerum geſtarum, & animi magnitudine, antiquis illis Pontificibus Leoni, Nicolao, Gregorio, hæreticorum etiam confeſſione, planè ſimilis, & cui parem, à multis retrò ſæculis haud invenies; is, inquam, tantus Pontifex poſt accuratiſſimam, totoque biennio productam diſcuſſionem, Michaëlis Molinos Hæreſiarchæ pernicioſiſſimos juxtà fœdiſſimosque errores die 28. Auguſti extra Concilium Oecumenicum ſolâ Apoſtolicâ auctoritate damnavit. Fuit Michaël Molinos natione Hiſpanus Arragonenſis, Sacerdotis dignitate inſignis, tantaque pietatis, quam accuratiſſimè ſimulabat, opinione apud plerosque commendatus; ut dirigendis Primatum, ac præſertim nobilium Matronarum conſcientijs paſſim adhiberetur; hinc illi laxandis paſcendisque carnis cupiditatibus prona occaſio: primò amor, tum error: inter thalamos, & amplexus contemplativam, myſticamq; Theologiam docebat; eodemque momento adulterum agebat, Doctoremque: ſed hæc intra Cubile, Virginumque aut etiam nuptarum Academias: foris Angelo ſimilis, ecſtaſes ſpiranti: crederes Paulum in tertium Cœlum altè ſublatum: nullæ voces, quàm de *Oratione, ſenſuum morte, Unione ac quiete cum DEO.* Hinc tam multos infecit, dulci videlicet occultoque veneno; ſed iſtis cognitâ fraude pœnitentia primùm, tum remedia ſucceſsêre. Duos & viginti annos nunquam conſcientiam expiavit, nunquam ex Catholico ritu carne abſtinuit. Taceo alia memoratu pudenda. Tandem detectus, biennio Romæ intra carceres hæſit, quo tempore ejus erroribus detegendis, confutandisque à præclariſſimis Theologis deſudatum. Poſteà publicè coram ſacro ſenatu, Aulaque Romana, ac immenſa populi frequentia errores ſuos recantavit; tantâ omnium execratione ejus doctrinæ capita & obſcænitates auditæ ſunt, ut repetitis populi vocibus ad flammas poſceretur. Summa errorum hæc fuit. Ut in elemento aëris, ita in anima hominis duas eſſe Regiones, ſuperiorem & inferiorem, quas Theologi duos Appetitus vocant, Rationalem & ſenſitivum. Superiorem quod attinet, illic ſemper ſerenum & apricum eſſe opor-

tere; hoc eſt, Unionem cum DEO, ac perpetuum Contemplationis, amorisque ſolſtitium, quale in Terreſtri Paradiſo fuit. At verò in animæ inferiori Regione turbidum, & tempeſtates gliſcere, iras videlicet, concupiſcentias, & reliquum paſſionum humanarum tumultum, neque has curandas eſſe ſiſtendáſve; ſed permittendas potiùs explendásque, quippe naturæ innatas, nec magis culpæ obnoxias, quàm naturam ipſam, cujus illæ flores & fructus ſint. Quis enim ægrè ferat uvas ex vite naſci, glandes ex quercu, ſpinas vepresque ex rubo? atqui eandem rationem eſſe, cùm voluptates ex carne leguntur, quippe æquè naturæ corporeæ congenitas, ac glandes quercui, ſpinæ vepresque rubo. Imò coërcendis voluptatibus illis fruſtra noxieque laborem impendi; fruſtra, quia motari torrentem nemo poteſt, maximè cùm plenus eſt, redundatque. Noxiè verò, quia cùm illis obluctamur, laboramusque ſuſtinendis, unio interim quiesque cum DEO turbatur, quæ ut perennis ſit & illæſa, pace potiùs cum ſenſibus, quàm bello curandum. Ex generali hac doctrina ad particulares alias propoſitiones non impias tantùm Molinos, ſed obſcænas etiam dilabitur, dictu, audituque indignas, adeò, ut cùm illæ ex ſuggeſtu legerentur, meritò *ignem, ignem*, Populus inclamaverit. Eæ inter alias ſunt: *Oportere Potentias annihilari, & hanc eſſe viam internam. DEUM offendi, cùm aliquis operari aliquid activè conatur, cùm DEUS velit ſolus in homine operari; oportere igitur, ut quis ſe totum DEO deſerat, & poſteà inſtar mortui & cadaveris ſe habeat. DEUS vult in nobis operari ſine nobis. Anima nihil agendo, & nihil operando ad DEUM redit. Via interna eſt illa, in qua nec lumen, nec amor, nec reſignatio in DEUM cognoſcitur. Imò oportet ne quidem ipſum DEUM cognoſci, & tunc res benè habet. Anima nec de DEO, nec de Cœlo, nec de inferno cogitare aliquid debet. Qui ſemel DEO voluntatem ſuam commiſit, nihil ampliùs, nec Cœlum, nec Infernum curare debet, nec perfectionem aut ſanctitatem, virtutesq́, imò nec ſalutem propriam optare. Petere à DEO aliquid eſt imperfectio, ſicut & gratias agere. Poſtquàm DEO voluntatem tuam commiſiſti, non ampliùs curanda ſunt tentationes, neq́, illis reſiſtendum, niſi tantùm negativè, nullaq́, adhibitâ diligentiâ: & ſi natura aliquid ſentit, permitte, ut ſentiat, quia natura eſt. Oportet, ut in Oratione ſolam fidem obſcuram, & univerſalem habeas, & ſtes coram DEO ad ipſum amandum, nullum tamen actum eliciendo, nihilq́, agendo, quia DEUS hujusmodi mercibus haud delectatur. Cogitationes quantumvis impura,*

pura, & contra DEUM *ſanctosq́;, ſi voluntariè non foveantur, nec etiam poſitivè repellantur, ſed patienter tolerentur, non tantùm non impediunt Orationem, ſed eam potiùs perfectiſſimam reddunt. Tædium rerum ſpiritualium bonum eſt, quia eo purgatur amor proprius.* Hactenus Molinos, qui alias propoſitiones adjungit in favorem mollitiei, quam exemplis Sanctorum Jobi & Pauli ſacrilegè promovere audet: nihil turpius, ſed nec magis impium dictu audituque eſt. Taceo igitur, quæ nec legi, nec ſcribi poſſunt ſine horrore. Has ergo ſacrilegas, obſcænasque hæreſes Innocentius XI. extra Concilium damnavit, & Eccleſia mox pro damnatis habuit. Porrò ex hac tam longa inductione, quâ oſtenſum eſt, quàm plurimas hæreſes à ſolis Romanis Pontificibus damnatas eſſe, & Eccleſiam hujusmodi damnationi neceſſariò acquieviſſe, adeò ut dubitari ampliùs non potuerit, teſte etiam Gallicanâ Eccleſiâ in litteris ad Innocentium X. conſtat, inquam, Pontificis auctoritatem in rebus fidei decidendis infallibilem eſſe, omnisque erroris expertem, & quæ contra hanc ſequelam objici poſſent, jam ſuprà refutavimus. Sic ergo etiam quartum ſignum Infallibilitatis Pontificiæ abſolvimus.

Quintum ſignum eſt, ex praxi Romanæ Eccleſiæ, cujus meminit Berno (*a*) Monachus S. Galli, & poſteà Abbas Augienſis *lib. 2. de rebus ad miſſam ſpectantibus*, qui habetur in Bibliotheca Patrum. Is refert, *in Eccleſia Romana multos annos ſub ſacrum nunquàm Symbolum cantari ſolitum, præter morem omnium aliarum Eccleſiarum; roganti verò cauſam Henrico primo Imperatori, Benedictum VIII. reſpondiſſe: Quia traditio erat, Romanam Eccleſiam in fide errare non poſſe. Sed Henricus Benedicto perſuaſit, ut more aliarum Eccleſiarum etiam Romæ Symbolum caneretur.* Hæc Berno, qui ut ipſe teſtatur, coram aſſiſtebat, audivitque reſponſum: *Me*, inquit, *coràm aſſiſtente audivi Pontificem hujusmodi reſponſum reddentem, videlicet, quòd Romana Eccleſia non fuiſſet aliquando ullâ hæreſeos fæce infecta, ſed ſecundùm S. Petri doctrinam in ſoliditate Catholicæ fidei permaneret inconcuſſa; & ideò magis neceſſarium eſſe illos Symbolum ſæpiùs cantando frequentare, qui aliquando ullâ hæreſi potuerunt maculari.* Vides in hoc celebri Antiquitatis monumento, quàm antiqua fuerit traditio de Romani Pontificis infallibilitate, videlicet à Chriſti nativitate, ſive potiùs à tempore Apoſtolorum usq;

 ad

(*a*) Obijt Berno Anno 1089. ſi Trithemio fides eſt.

ad annum circiter 1014. quo credimus hoc colloquium inter Benedictum & Henricum contigiſſe, dum Romæ eſſent.

Dices, non hîc aſſeri Romanorum Pontificum, ſed Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem.

Reſp. Si particularis Romanorum Eccleſia errare non poteſt, multò magìs errare non poſſunt Romani Pontifices; promiſſiones enim Chriſti ad Petrum ejusque ſucceſſores, non ad Eccleſiam, quæ Romæ eſt, referuntur; neque enim Chriſtus dixit, ſe fundaturum Eccleſiam ſuam ſupra Romanorum Eccleſiam, ſed ſupra Petrum: neque Chriſtus pro Roma rogavit, ne ejus fides deficeret, ſed pro Petro; cur ergo privilegium Petro adimis, quod Chriſtus Petro dedit? & cur Romanæ Urbi confers, quod Chriſtus Romæ non contulit? & quo fundamento Romæ potiùs quàm Petro, Petrique ſucceſſoribus? Fac Petrum non Romæ, ſed Alexandriæ aut Antiochiæ mortem obijſſe; quæſo an tùnc quoque Romanorum Eccleſia ab omni hæreſi immunis futûra eſſet? ſi immunis? quam ob cauſam illa potiùs, quàm aliæ Eccleſiæ particulares? ſi non Romana, ſed Antiochena, ubi Petrus obierat, ſuique ſucceſſores reliquerat? ergo infallibilitas & immunitas ab omni errore intuitu Petri & ſucceſſorum à Chriſto Eccleſiæ conceſſa eſt; priùs ergo magisque infallibilis Petrus, ejusque ſucceſſores, quàm ipſa Eccleſia, cui Petrus præſedit; & planè cùm DEUS omnia ſuaviter & accommodatè ad rerùm naturas operetur, adeò ut potentiam viſivam v.g. oculo, non pedi infuderit, quia oculus magis diſpoſitus eſt ad videndum, magisque oculo, quàm pedi videre convenit; quis credat Deum, qui Romanum Pontificem Caput & Magiſtrum Eccleſiæ Romanæ conſtituit, illum magis errori obnoxium eſſe voluiſſe, quàm Eccleſiam? cùm utique magis conveniat Caput & Magiſtrum, quàm membra & diſcipulos errorum immunes eſſe, & quid rogo magis rationi adverſum, quàm velle, ut erret, qui docet, non erret, qui diſcit? imò tam fieri non poteſt, ut errante Magiſtro non erret diſcipulus, quàm ut ductore errante non erret quoque qui ſequitur, quemque is manuducit: verbo, *non eſt diſcipulus ſuper Magiſtrum, ſed ſufficit ei, ut ſit ſicut Magiſter*, teſte ipſo Chriſto Domino Noſtro. Quamquàm nec ullis argumentis opus eſt, cùm ex Patrum teſtimonijs ſuprà citatis ſatis ſuperque conſtet, quid de Infallibilitate Pontificis Romani Eccleſia ſemper ſenſerit.

§. VII.

§. VII.

Rationes pro Romani Pontificis infallibilitate.

SUMMARIA.

1. *Prima ratio ex neceſſitate judicis controverſiarum.*
2. *Ex Conciliorum certitudine.*
3. *Ex confirmatione Pontificis, ſine qua Concilia plenam auctoritatem non habent.*
4. *Ex ordine Divinæ Providentiæ.*
5. *Ab experientia.*
6. *Ex Eccleſiæ ipſius infallibilitate.*
7. *Ab abſurdis.*
8. *Reſp. Ad objecta.*

I.

Optimè animadvertit S. Thomas *3. p. q. 1. a. 3.* *Ea quæ ex ſola voluntate Dei proveniunt ſupra omne debitum naturæ, nobis innoteſcere non poſſe, niſi quatenus in ſacra Scriptura traduntur, per quam divina voluntas nobis innoteſcit.* Cùm ergo privilegium infallibilitatis Romano Pontifici conceſſum, non tantùm naturæ debitum ſuperet, ſed etiam ſit contra hominis naturam ſemper in errores præcipitem, maximè verò circa res divinas, quæ ſtellarum more, quanto ſunt à nobis remotiores, tanto magis oculum aut fugiunt, aut fallunt, tutiore ſemper ſilentio, quàm ſermone; ſuffeciſſet inquam illam ipſam infallibilitatem, ſeu, ùt Græci vocant, *anamartiſian* ex ſacris litteris probâſſe, ex Conciliorum, Patrumque teſtimonijs, ipſoque perpetuò Eccleſiæ uſu. Quia tamen Deus, qui eſt ſumma & prima omnium Ratio, nihil potuit aut ſine ratione, aut rationi diſſentaneum efficere, & homo Chriſtianus, quamvis fide ducatur, hanc ipſam

ipſam tamen fidem tanto proniùs amplectitur, quanto magis ratione, nativo velut pondere, in illam rapitur; noſtratum erit partium argumenta expendere, quæ hanc ipſam infallibilitatem nobis perſuadeant.

Prima igitur *ratio* eſt, quia negatâ hâc infallibilitate in rebus fidei decidendis, ſequitur Eccleſiam omni Judice controverſiarum deſtitutam eſſe, ſicque velut navim in fluctibus, ſine clavo, & gubernatore, incertam vagari, & vel nunquam eſſe certam veritatis, vel omnes ſacras controverſias ex ſententia inſtinctûs & enthuſiaſmi privati dirimendas eſſe, quæ eſt hæreſis Lutheranorum: Concilia enim & difficillimè multoque temporis defluxu convocantur, & ſæpiſſimè convocari non poſſunt, ùt in primitiva Eccleſia trecentis ferè annis contigit: & ſi convocentur, multa iterum occurrant, ob quæ vocari in dubium poteſt, an ſint univerſalia, an legitimè celebrata, an quæ illic decernuntur, fuerint conciliariter, hoc eſt, præmiſſo examine & diligenti inquiſitione, & pluribus votis decreta, & denique an fuerint à S. Pontifice confirmata: immo Prælatis unius nationis Catholicæ aut venire ad Concilium recuſantibus, aut ſubitò à Concilio abſcedentibus, idque allegatis cauſis, quæ nunquam deſunt, quæque legitimæ ſint an ſecus, pauciſſimis conſtare poteſt, generalitas Concilij ſemper impugnari poterit. Tota ergo Conciliorum auctoritas & certitudo ex hiſce omnibus pendet, quorum ſi vel unum abſit, aut ſaltem dubitetur an abfuerit, Concilij definitio evadit incerta, ùt experientiâ multorum Conciliorum conſtat, videlicet Francofordienſis ſub Carolo M. Piſani, Conſtantienſis, Baſileenſis, Florentini, Lateranenſis, &c. Quid ergo fiet Concilio aut impedito, aut diſcordijs ſoluto, aut de quo non conſtat, an univerſale & legitimum ſit, ac à Pontifice confirmatum? Quis tunc finem controverſijs imponet? quis partibus ſententiam dicet, ſi Papa errare poteſt? & denique me in fide nutantem quis confirmabit? Expectetur *dices* Concilium. At nimis tardum, nimis incertum eſt hoc remedium animis interim diſcordiâ diviſis, & falsâ opinione infectis, quam diu animo retentam vix deponent, Concilio poſteà jubente: ſunt enim falſæ corruptæque doctrinæ venenorum inſtar, quibus feſtinata remedia ſubveniunt, ſed tarda multumque dilata, ac malo jam in præcordia recepto, fruſtra ſunt, & inutilia. Deinde Concilia,

cilia, ùt diximus, tam multis opus habent, ut vix aliquod ſit, quod repelli aut eludi non poſſit hâc præſertim tempeſtate, quando opinandi licentia tam latè dominatur, ut nihil ſit, quod in dubium & problema vocari non poſſit, Doctoribus paſſim novitate gaudentibus, omnique induſtriâ ea probantibus, quæ probari non poſſunt, ut ex difficultate ingenium oſtentent, & ex ingenio palmam & plauſum apud eos mereantur, qui plus arti tribuunt quàm veritati.

II. *Secunda Ratio.* Negatâ Pontifici Romano Infallibilitate, cùm è cathedra pronuntiat, ne quidem ipſis Concilijs eorumque decretis certa & indubitata auctoritas & fides conſtat: Concilia enim, niſi ſint legitima, & univerſalia, nihil in fide ſtatuere poſſunt, ùt patet de Concilio Ariminenſi, Epheſino II. alijſque: at legitima & univerſalia eſſe unde conſtat? Quia Papa confirmavit, teſtaturque legitima eſſe? At ſecundùm te errare poteſt Papa, & tunc maximè, cùm facti quæſtio vertitur, qualis eſt illa: an Concilium fuerit Generale, legitimum, & legitimè proceſſerit. Quia Eccleſia recepit? At non tenetur Eccleſia recipere, niſi conſtet legitimum & univerſale eſſe, quis hoc dixit Eccleſiæ, & cui tutò credere Eccleſia potuit, lubrico Papæ teſtimonio & caſui expoſito? Vides eâdem ratione præcipitari Concilium, quâ nimiùm attollitur.

III. *Tertia Ratio.* Si Papa errare poteſt, Concilium non poteſt, ergo non oportebit acta Concilij à Papa confirmari, ſed potiùs acta Pontificis à Concilio confirmanda erunt, quod tamen eſt contra expreſſiſſimam doctrinam ſanctorum Patrum, *ind.* 17. & perpetuam Eccleſiæ praxin. Quid verò magis contra rectum ordinem rectamque rationem, quàm ab eo, qui errare poteſt, neceſſariò illius ſententias confirmari, qui errare non poteſt, hoc eſt, videntem à cæco duci, & ſolem à ſtellis radiari?

IV. *Quarta Ratio.* Certum eſt Deum, quantumvis rerum omnium primam & potentiſſimam cauſam, quæque nullius conſortio aut præſidio indiget, accommodatè ad rerum omnium cauſam operari, per ignem videl. non per aquam calefacere: per lucem, non per ſonos aërem illuſtrare: coloribus oculos paſcere, non ſaporibus: pernicitatem aquilis, non teſtudini dare: & deniq; quæ ſingulorum naturis congruunt, non quæ adverſantur, tribuere: & hanc eſſe divinæ Providentiæ indolem, à ſacris paginis toties com-

commendatam, omnia videlicet *In ordine, pondere, & menſura* molientis, *diſponentisq́; ſuaviter*, hoc eſt, juxta non contra rerum naturas ac propenſiones. Cùm ergo Deus Pontificem Romanum conſtituerit Caput, Paſtorem & Magiſtrum, non tantùm Eccleſiarum omnium in particulari, verùm etiam ipſius Eccleſiæ univerſalis (ùt definitum eſt in Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. 8. art. 37. ſeſſ. 15. ſeſſ. ult.* & Concilio Florent. *ſeſſ. ult.* Lateranenſi *ſeſſ. 11.* & Lugdun. primo *c. unico. de homic.* Lugdunenſi *II. c. unico de ſumma Trinit. in 6.*) oportet infallibilitatem, de qua agimus, aut Eccleſiæ tribuere, aut Pontifici, aut utrique, aut neutri. Si neutri? nihil ergo in Eccleſia certi habebimus, fide in opinionem mutatâ. Si & Pontifici & Eccleſiæ? eſt ergo Pontifex infallibilis. Si ſoli Eccleſiæ & Concilio, non verò Pontifici? ergo Deus plus doctrinæ, & certitudinis in diſcipulum, quàm in Magiſtrum contulit, & qui oves noluit errare poſſe, voluit paſtorem poſſe: & domum voluit firmiùs quàm fundamentum ſtare, hoc frangi & cadere, illam non poſſe: quid amabò magis contra naturam fundamenti, contra ordinem capitis, contra rationem Magiſtri, contra conditionem Paſtoris? Si tibi hinc rupem, hinc arenam oſtenderem, quam tu pro fundamento eligeres, quæ ſubſidere, & moveri poteſt, aut quæ non poteſt? Si duos tibi ad magiſterium offerrem, alterum tam copioſâ doctrinâ inſtructum, ut falli docendo non poſſet, alterum mediocriter tinctum, & ſæpe prolapſum: quem tu Magiſtrum diceres? in errores expoſitum, an ſecurum veritatis, & nunquam erraturum? Eâdem ergo ratione, ſi Eccleſia falli non poteſt, ſed Papa poteſt, Eccleſiæ dicendum erat non Papæ: *Paſce oves meas: Pro te oravi, ut non deficiat fides tua: Super te ædificabo Vicarium meum*: & denique Eccleſia Magiſtra Papæ, Eccleſia Vicaria Chriſti, Eccleſia ovium & ipſius etiam Pontificis Paſtor; quæ omnia & per ſe ſunt abſurda, & apud nullos Patres, in nullis Concilijs audita.

V. *Quinta Ratio* deducitur ab experientia; quæ enim fieri poſſunt, aliquando facta ſunt, nec ullam aut in cœlis aut in terris potentiam reperies, quæ aliquando in actum non eruperit: poteſt ignis calefacere, & ideò nullum reperies, qui non aliquando calefecerit: poteſt vitis vinum proferre, & ideò nulla vitis eſt, quæ non aliquando protulerit, aut ſi non protulerit, ideò eſt, quia non potuit: poteſt homo in ſanctum evadere, & ideò aliquos ſal-

tem

tem inter homines reperies, qui evaſerunt: ſicut ex adverſo, quæ nunquam in aliqua ſpecie facta ſunt, creduntur fieri non poſſe: quemadmodum quia nunquam duo phœnices viſi ſunt, nunquam boves alati, nunquam aquilæ cornigeræ, nunquam ignes frigidi: ideò & optimo quidem jure negamus ea fieri poſſe; alioquin fruſtra aliquid natura faceret, hoc eſt, potentiam ſterilem, & nunquam in actum aliquem prodeuntem: ex quo etiam principio Philoſophi docent cœlum incorruptibilis naturæ eſſe, quia nulla in cœlis corruptio à tot ſæculis obſervata eſt. Eodem modo cùm ab Eccleſia condita nunquam è cathedra Petri hæreſis aliqua prodierit, ùt in ſolutione objectionum dicetur, aut nimis imprudens eſt, qui dicit fieri poſſe, quæ nunquam facta ſunt; aut nimis timidus, qui timet, ne aliquando contingant, quæ nunquam contigerunt, maximè ubi tot alia adminicula inconſultum hunc, & panicum timorem abſolvunt. In cathedra Conſtantinopolitana Macedonius, Neſtorius, Sergius hæreſiarchæ ſederunt. In Alexandrina Gregorius & Lucius Ariani, Dioſcorus Eutychianus, Cyrus Monothelita. In Antiochena Paulus Samoſatenus, Petrus Eutychianus, Macarius Monothelita. In Hieroſolymitana Joannes Origeniſta, Irenæus & Hilarius Ariani. Romanam verò ſedem nulla hæreſis occupavit, ùt ſuprà oſtendimus, quam propterea S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum, Fontem ſignatum vocat, hortumq; concluſum, & apud quam ſolam incorrupta Patrum ſervatur hæreditas:* & planè admiratione omnino dignum eſt, hanc ſolam à Paganis, ab hæreticis, à ſchiſmaticis, dolis, armis, ſupplicijsque & certatim appetitam ſtetiſſe, ſemper invictam, nec invictam tantùm, ſed etiam invulneratam, cadentibus interim, à quibus infeſtabatur, hoſtibus, totoque Orbe pro hæreticis & perduellibus, qui cum illa non ſentirent, conclamatis. Quid Wandalus, quid Gothus, quid Græcus, quid Conſtantius, quid Valens non egit? nam Nerones & Diocletianos tacemus, ut hanc virginem corrumperent, fœdarentque, toto penè Orbe in unam & inermem armato? vicit tamen illa, floremque Religionis tam illibatum ſervavit, quàm accepit, oſtenditque verum fuiſſe illud ſui ſponſi vaticinium: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs illam.* Et illud *Iſaiæ 60. Pro eo quod fuiſti derelicta, & odio habita, & non erat qui per te tranſiret; ponam te in ſuperbiam ſæculorum, gaudium in generationem & generationem, & ſuges lac gentium, & mamillâ*

Regum lactaberis, & ſcies quia ego Dominus ſalvans te, & Redemptor tuus. & venient ad te curvi filij eorum, qui detrahebant tibi, & vocabunt te Civitatem Domini. Cùm ergo fides Romanæ Sedis tunc non defecerit, cùm aliæ omnes defecerunt, maximeque timeri poterat, ne hæreſi aliquâ corrumperetur; planè dicendum eſt deficere eam non poſſe, nam ſi poſſet, jam defeciſſet.

VI. *Sexta Ratio.* Hoc privilegium infallibilis doctrinæ, quod Pontifici aſſerimus, ex duobus capitibus, aut negari ſummo Pontifici, aut concedi debet; ex voluntate videlicet Dei per ſcripturas declarata, & ex bono Eccleſiæ regimine; ſed utroque titulo cogimur hanc infallibilitatem Pontifici aſſerere; Scriptura enim ſacra ijsdem verbis, quibus dicit Eccleſiam errare non poſſe, ijsdem de Pontifice hoc dicit: ſi enim Eccleſia ideò errare non poteſt, quia *1. ad Timotheam 3.* dicitur *columna & firmamentum veritatis*: Et *Qui Eccleſiam non audit, eſt inſtar Ethnici & Publicani habendus*: idem parique jure de Petro dicendum erit, qui *fundamentum Eccleſiæ appellatur, cui claves Regni cœlorum traduntur, pro cujus fide, ne deficiat, Chriſtus orat: & cui ſoli, ac tertiò præcipit: Si amas me, paſce oves meas.* Aut ergo verba ſcripturæ Eccleſiæ infallibilitatem non probant, aut probant etiam Petri, ejusque ſucceſſorum. Bonum verò Eccleſiæ Regimen quod attinet, certum eſt, Eccleſiæ magis conducere, ut Paſtorem infallibilem habeat, & cujus doctrina nihil falſitatis admittat, quàm errori obnoxium; hoc enim quàm plurimis nocet, illud nemini. Ergo quocumque reſpicias, non debet hoc privilegium negari Vicario Chriſti.

VII. *Septima Ratio.* Qui dicunt in rebus fidei judicandis errare Pontificem poſſe, non id tantùm agunt, ut hanc opinionem intra ſcholas & arenam diſputationis retineant; ſed ut illam quàm maximè ad mores & praxin extendant; & ita Pontifice aliquid ſtatuente, contrarium ipſi & dicunt, & ſentiunt, negantque fidem ſuam, quæ certa eſſe debet, dubiæ Pontificis ſententiæ alligari poſſe. Ex hoc autem quàm plurimæ in mores, ipſamque Religionem corruptelæ exiſtunt. Primò enim quilibet Judicem Pontificis agit; damnat, quos ille abſolvit; abſolvit, quos damnat, peſſimæque aſſueſcitur libertati, ſummi Paſtoris ſententias examinandi, tum etiam reſcindendi, ac denique contemnendi; naſcitur enim ex pugna & victoria victi tanquam aut paris, aut inferioris con-

contemptus, & qui modò Papam Concilio ſubmittebant, jam etiam ſibi, dum judicant, damnantque, ſubmittunt. Deinde cùm opiniones, quas ſummi Pontifices damnant prohibentque, ſemper Religioni aut moribus infeſtæ ſint & pernicioſæ; ſi eas poſſum nihilominùs ùt honeſtas amplecti, & in opus redigere, quanta in Eccleſiam confuſio, in mores licentia, & pernicies graſſabitur? v. g. hanc Janſenij propoſitionem: *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe:* damnavit ùt hæreticam Innocentius X. Iſtam verò: *Licet honeſta aliàs matrona, quæ amori ſuccubuit, ne honoris jacturam faciat, fœtum medicamentis abigere:* hanc ùt temerariam, ſcandaloſam, & omnino falſam, alter Innocentius XI. æquè proſcriptam voluit; ſi tu ergo illorum Pontificum ſententijs inſuper habitis, eoque prætextu, quòd extra Concilium errare poſſint, contrariam opinionem, ùt probabilem teneas exerceasque, nec per cenſuram incertæ auctoritatis præjudicium illis factum dicas, quæ ſcandala, turpitudines, corruptelæ Eccleſiam interim fœdabunt? quamque erit ſerum, incertumque à Concilio remedium, morbo jam latè fuſo, & per tot clades animarum vagante? Quòd ſi hæc libertas contra Principum leges & imperia opinandi agendique omnem Rempublicam, ſtatumque politicum perderet, quanto magis perdet Chriſtianam, quæ ex morum fideique integritate conſtat? ut proinde nulli umquam venire in mentem poſſit, eâ ratione Chriſtum Eccleſiam ſuam inſtituiſſe, quâ ſi Princeps ſæcularis inſtitueret, omnium reprehenſionem jure optimo mereretur. Et qui in fidei & morum Decretis errare poſſe Pontificem dicunt, multo magis de Epiſcopis, alijsque Prælatis dicunt, multoque iſtis liberiùs, quàm Pontifici obſiſtent: en ergo pulchram in Eccleſia majorum minorumque harmoniam ac concentum: Aſſerit Papa, Epiſcopus negat. Epiſcopus præcipit, Clericus non obtemperat. Clericus explicat, populus aliter intelligit. Quod ſuperiores nigrum eſſe dicunt, ſubditi album vocant, pulcherrimâ imperandi & numquam obtemperandi conditione.

VIII. *Dices*: Pontificem extra Concilium errori quidem obnoxium eſſe, ejus tamen decreta obſervari interim debere, donec in Concilio reſcindantur.

℞. Si hæc ita fierent, ùt dicuntur, tolerari utcumque eam

ſententiam poſſe; jam verò contrarium experimur: ſi enim, ùt dicunt, Papæ interim obediendum eſt, cur non obediunt Leoni X. in Concilio Lateranenſi, cur non Eugenio IV. in Florentino, cur non Pio II. alijsque ſuprà productis, qui omnes definiunt, Concilium Pontifici ſubeſſe, & hujus cùm è cathedra docet, ſententias nulli errori miſceri poſſe? cur Concilij partes occupant, & quod nullum Concilium auſum eſt definire, definiunt ipſi, perinde ac ſi non Concilium tantùm ſupra Papam, ſed ſeipſos ſupra Concilium attollant, & poteſtatem ab hoc numquam uſurpatam involent ipſi, præcipitatâ in Pontificem ejusque auctoritatem ſententiâ? Deinde ſi concedunt decretis fidei à Pontifice factis ſemel credendum eſſe, dum interim Concilium cogatur; concedere debent, etiam poſt Concilium, & ſemper credendum eſſe, quia fides numquam mutatur, & quod ſemel, hoc ſemper credendum eſt, cùm veritas ſemper ſit eadem, nec vultum variet: & quod heri verum fuit, hoc hodie, hoc craſtinâ, hoc perendie, hoc poſt centum, poſt mille annos, ſemperque verum erit.

§. VIII.

Cenſuræ Patrum & Doctorum.

SUMMARIA.

1. *Cenſura Gregorij IV. PP. S. Nicolai I. S. Hieronymi, Pelagij PP. Hugonis Etheriani, S. Leonis IX. Franciſci Suarez, Melchioris Cani Epiſc. Canarienſis, S. Thomæ, S. Antonini, &c.*
2. *Reſpond. ad objecta.*

I.

QUæ Patrum de illis ſententia fuerit, qui ſummorum Pontificum de fide aut moribus Decreta eo prætextu, quòd errare poſſint, non obſervant, totidem nos illorum verbis referemus, nihil ex noſtro adjecturi.

Gre-

Gregorius IV. *in epiſt. ad Epiſcopos Galliæ, Germaniæ, Europæ & per univerſas Provincias conſtitutos, quæ habetur in c. præceptis d. 12. Præceptis*, inquit, *Apoſtolicis, non durâ ſuperbiâ reſiſtatur, ſed per obedientiam, quæ à ſancta Romana Eccleſia & Apoſtolica auctoritate juſſa ſunt, ſalutiferè impleantur, ſi ejuſdem ſanctæ Dei Eccleſiæ, quæ eſt caput veſtrum, communionem habere deſideratis.*

S. Nicolaus II. *in epiſtola ad Mediolanenſes, c. omnes d. 22. Fidem*, inquit, *violat, qui adversùs illam agit, quæ Mater eſt fidei, & illi contumax invenitur, qui eam cunctis Eccleſijs prætuliſſe cognoſcitur.*

S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum quæ habetur in c. quoniam 24. q. 1. Ego nullum præmium, niſi Chriſtum ſecutus, Beatitudini tuæ, hoc eſt, cathedræ Petri communione conſocior: ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio: quicumq; extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt: ſi quis in Arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio: quicumq; tecum non colligit, ſpargit, hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.*

Pelagius PP. *in c. quoniam 24. q. 1. Contra Apoſtolicam ſedem temere credentes peſſima dividit opinio, quod ſchiſma ſpecialiter eſſe denuntiat Auguſtinus dicens de talibus: Adversùs auctoritatem illarum Eccleſiarum, quæ ab Apoſtolica ſede epiſtolas accipere meruerunt temerè credendo, immaniſſimum ſchiſmatis crimen à ſe propulſare non poterit.*

Hugo Etherianus, qui ſcripſit ſub Alex. III. PP. Vir planè doctiſſimus *in comment. de Proceſſ. ſpiritus S. l. 3. c. 10. & habetur in biblioth. Patrum: Æquum eſt, ratum habere, quod tanta Eccleſia decernit, quod tantus Pontifex enuntiat. Qui autem primæ ſedis, immo totius orbis Præſuli reſiſtunt, Chriſti diſpoſitioni reſiſtunt, & niſi reſipiſcant, contumacia judicio plectentur. Quicúnque naviculam Chriſti ſpernit, incautè navigat, & niſi plumbeas moles pervicacitatis reijciat, influent maria.*

S. Leo IX. *epiſt. ad Michaelem Patriarcham Conſtantinop.* quam recitat Baronius ad annum MLIV. *n. 14. Quid hoc monſtri eſt frater chariſſime? Romana Eccleſia caput & Mater Eccleſiarum, membra & filias non habet? Et quomodo poteſt dici caput, aut Mater? credimus enim, propter quod & loquimur, atq; conſtanter profitemur: Romana Eccleſia adeò non eſt ſola, vel ſicut tu putas, una; ut in toto orbe terrarum, quacunq; natio diſſentit ſuperbè ab ea, non ſit jam dicenda vel habenda Eccleſia aliqua, ſed omnino nulla, quin potiùs Conciliabulum hæreticorum, aut conventiculum ſchiſmaticorum, & Synagoga ſathanæ.*

Franciſcus Suarez *in Tr. de fide d. 20. ſect. 3. n. 22. At verò tam de hac definitione* (Bonifacij VIII. in extravag. unam ſanctam de major. &c.) *quàm de alijs decretis Pontificum auſus eſt dictus Rogerus reſpondere, non eſſe de fide certum, Pontificem definientem ſine Concilio generali, non poſſe errare. Sed eſt reſponſio, non ſolùm nimis temeraria, ſed etiam erronea: nam licèt olim fortaſſe aliqui Doctores Catholici ſine pertinacia in hoc dubitaverint, vel erraverint; jam verò tam eſt conſtans Eccleſiæ conſenſus, & Catholicorum Scriptorum concors de hac veritate ſententia, ut eam in dubium revocare, nullo modo liceat.*

Idem Suarez *Tr. de fide d. 5. ſect. 8. n. 4. Nihilominus veritas Catholica eſt, Pontificem definientem ex Cathedra, eſſe regulam fidei, quæ errare non poteſt, quando aliquid authenticè proponit univerſæ Eccleſiæ, tanquam de fide divina credendum: ita docent hoc tempore omnes Catholici Doctores, & cenſeo, eſſe rem de fide certam.*

Melchior Canus Epiſcopus Canarienſis, quique Concilio Tridentino interfuit, *de locis Theolog. l. 6. c. 6. Illud aſſero, ac fidenter quidem aſſero, peſtem eos Eccleſiæ ac perniciem afferre, qui aut negant Romanum Pontificem Petro in fidei doctrinaq; auctoritate ſuccedere, aut certè aſtruunt ſummum Eccleſiæ Paſtorem, quicumque tamen ille ſit, errare in fidei judicio poſſe. Utrumq; ſcilicet hæretici faciunt; qui verò illis in utroq; repugnant, hi in Eccleſia Catholici habentur. Quamobrem non equidem intelligo, quonam conſilio fideles quidem hæreticorum, quàm Catholicorum opinionibus favere malint, nam hæretici video quid ſequantur: nempe vivendi docendiq; licentiam, & in his omnibus impunitatem. Et volunt ſine capite corpus, ut neq; pes, neq; mens ſuum officium faciant. Volunt ſine Paſtore uno oves, ut cùm lupi ipſi ſint, Paſtores tamen eſſe videantur. Volunt ſine judice lites, ut diſſidiorum nullus finis ſit. Atq; ita cùm amoto arbitrio adversùs Doctos dimicent, victores à turba judicentur. Turbari demum omnia volunt, quoniam, ùt in Hiſpanorum proverbio eſt, turbatum flumen piſcatorum eſt lucrum: nos autem communem Catholicorum ſententiam ſequamur; tutò enim ſequimur, quoniam communis Catholicorum eſt, Præterquam quòd ea ſentiunt, quæ ſacrarum etiam litterarum teſtimonia confirmant, Pontificum decreta definiunt, veterum ſanctorum chorus concinit, Conciliorum Patres affirmant, Apoſtolorum traditio probat, perpetuus Eccleſiæ uſus obſervat.*

Adjungi his poſſunt cenſuræ omnium illorum Patrum, qui Concilium univerſale Papæ ſubmittunt, S. videl. Thomæ, S. Bonaventuræ, S. Antonini, & aliorum quos ſuprà protulimus.

II. *Di-*

II. *Dices*: Sanctorum Patrum cenſuris, quas modò recitavimus, eos tantùm perſtringi, qui aut à ſede Apoſtolica deficiunt, aut illius decretis non obtemperant; neutrum ab ijs fieri, qui Pontificem extra Concilium errare poſſe dicunt: hanc enim ſententiam à Sede Apoſtolica damnatam non eſſe, conjungique cum obſequio, cum reverentia Pontifici debitis.

℞. Eos qui doctrinam ſedemque Romanam erroris inſimulant, non gratis id agere, neque ingenij tantùm calamique exercendi gratiâ: ſed in opus etiam & praxin micare, eoque velut clypeo, quæ à Pontifice decernuntur, ſed non placent, repellere: hos verò, ùt diximus, graviter à SS. Patribus notari, ut illorum verba, quæ clariſſima ſunt, ſatis oſtendunt: immo poſitâ ſemel fallibilitate Pontificis, decreta fidei ab hoc conſtituta, ne quidem à volentibus obſervari poſſunt, quis enim certâ & divinâ fide id credat, quod certum non eſt, quod poteſt falſo miſceri? Quòd ſi Patres tam ſeverè in illos declamant, qui à ſede Apoſtolica in uno alteróve diſcedunt, quid de illis dicturi eſſent, qui totam hujus auctoritatem in ipſa velut radice ſuccîdunt? Quòd verò dicitur: nihil à ſummis Pontificibus in hac quæſtione definitum eſſe, id quam à vero ſit alienum, patet ex ſuprà diſputatis. Et demus ita eſſe, tacet Petrus, quia non auditur: *Si enim dixerit vobis, non credditis, & ſi interrogaverit, non reſpondebitis illi*: quî enim dicenti credant, qui ideò fallibilem volunt, ut credere non teneantur? Si Leonem, Si Eugenium, ſi Sixtum, ſi tot Concilia non audîſtis, Innocentium audietis? At, inquiunt, omnem Pontificibus venerationem profitemur. Omnino ſic à Catholicis oporteret: ceterùm videntur nobis *dicere, ſed non facere*: nec enim hanc novam obſequendi formam intelligimus; obſequimur, ſed ſi jubet, non paremus: ſi minatur, contemnimus: ſi monet, non audimus: ſi ſtatuit, non credimus: ſi appellantes recipit, tumultuamur: & tamen obſequimur. Quis enimverò non dicimus Rex aliquis aut Princeps, ſed vel Paterfamilias à ſervis à filijs hoc obſequium ferret? Faciant ergo quod dicunt, & abſoluta res eſt, aut ſi non faciunt, ſaltem nec dicant, ne ludibrium inobſervantiæ adjungant.

§. IX.

§. IX.

Reſpondetur ad objecta.

SUMMARIA.

1. *Poſſe Papam in hæreſin perſonalem cadere, non doctrinalem.*
2. *Non ideò fruſtra eſſe concilia, quia Papa falli non poteſt.*
3. *Poſſe Pontificem ſine Concilijs neceſſariam dogmatis definiendis induſtriam adhibere.*
4. *Cypriani contentiones magnum argumentum eſſe infallibilitatis Pontificiæ.*
5. *Cur Pontifex hæreſin docere non poſſit?*
6. *Quid de erroribus S. Petri?*
7. *Et Zephyrini?*
8. *Et Liberij?*
9. *Et Felicis?*
10. *Et 11. Gelaſij?*
12. *Et Vigilij?*
13. *Et Honorij I.?*
14. *Et aliorum Pontificum?*
15. *Non ſemper Pontificum conſtitutiones ad fidem pertinere.*
16. *Errare poſſunt in quæſtionibus facti, ſed non omnibus.*
17. *Poſt Concilium Conſtantienſe de fide eſt, hunc in individuo legitimum eſſe Papam.*
18. *Contrariam ſententiam nec à ratione, nec ab auctoritate probabilem eſſe.*

Oppo-

I.

Opponitur 1. Sancti Patres, ipſique canones dicunt, Pontificem in hæreſim lapſum judicari à Concilio debere, ſupponunt ergo poſſe in hæreſin incidere.

℞. Canones expreſsè loqui de errore perſonali non judiciali: hoc eſt, poſſe Pontificem hæreticum eſſe, non poſſe hæreſin publicè & è cathedra docere: hoc nos ſolùm negamus, hoc Petro & Eccleſiæ promiſſum eſt. Error enim perſonalis, aut occultus eſt, aut privatis ſcriptionibus à Pontifice, & ſine imperio inſperſus, Eccleſiæ nihil nocet, cùm omnes ſciant, Pontificem extra cathedram errare poſſe, nec illius privatas opiniones alio animo, alióve vultu, quàm privati Doctoris legant, tantumque illis tribuant, quantum ponderis & rationum habent. Habemusque hujus rei exemplum in veteri teſtamento *Numer. 14.* Ubi Balaam propheta Dei, quamvis vellet, maximeque percuperet populo Iſraelitico maledicere, nunquam tamen Deo prohibente potuit: quod Regi, à quo ad execrandum conductus erat, confeſſus: *Non potero præterire*, inquit, *ſermonem Domini Dei mei, ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo, etiamſi dederit Balac plenam domum ſuam argenti, & auri, ſed quidquid Dominus dixerit, hoc loquar.* Et in eodem antiquo teſtamento ſummo ſacerdoti Oraculum non canebat, niſi ſacris induto & Pontificem agenti. Idem dicas de Romano Pontifice.

At, *inquies*, hoc perpetuum miraculum eſt, non poſſe hominem errare, cùm hoc ſit maximè humanum: multoque magis Papam hæreticum non poſſe hæreſin docere, cùm tamen *ex abundantia cordis os loquatur, nec poſſit arbor mala fructus bonos facere.*

Reſpondetur. Si per miraculum rem intelligas viribus naturæ ſuperiorem, verum dicis: ſed hoc in Eccleſia non eſt novum, immo quotidianum, & penè momentaneum, ùt apparet in juſtificatione peccatorum, adminiſtratione ſacramentorum, ſacrificio incruento alijsque mille: nec enim Eccleſiam natura, ſed gratiâ munit, conſervatque; nec Deo difficiliùs eſt ſupra, quàm juxta naturam agere, cùm omnia voluntate & nutu agat, ipſique naturæ nihil magis ſit innatum, & proprium, quàm volenti Deo obedire, adeò ut

quidquid, agente Deo, naturæ ſupra naturam accidit, ſit illi magis conſentaneum, quam ipſa natura, quam Philoſophi vocant *potentiam obedientialem.*

II. *Non obſtat 2.* Fruſtra eſſe Concilia, ſi Papa ſine illis errare non poteſt.

℞. Certum eſſe, & negari à nemine poſſe, etiam ſine Concilijs definiri res fidei poſſe, & trecentis ac ampliùs annis definitas fuiſſe; nec propterea tamen fruſtra Concilia ſunt: nam & ſine rheda poſſum & ſine equis iter facere, nec iſta tamen fruſtra ſunt. Roma, teſte Plinio *l. 29. c. 1.* ſexcentis annis medicis caruit, multoque pluribus ſine magnete vela fecit: non ideò tamen nullus eſt magnetis & medicorum uſus. Pontifex ergo Concilium vocat, non quia ſine Concilio errori ſubjacet; ſed quia in Concilijs, quò plura ſunt capita, eò plures ſunt oculi linguæque, quæ vident & conſulunt, tantoque citiùs veritas reperitur, quanto à pluribus quæritur. In Concilio omnium nationum Epiſcopi ſunt, qui ſingularum varias neceſſitates, conditiones, mores exponunt, & accommodata ſingulis remedia ſuadent, diſſentanea refutant. Et cùm non ſufficiat leges ferre, niſi etiam latæ executioni dentur; in Concilijs de modo exequendi agitur, nec ullus exceptioni locus datur, ubi omnes auditi, communique omnium conſilio leges decretæ; ceſſantque querelæ ſubditorum, ubi non unius tantùm, ſed omnium voto obſtrictos ſe vident, pudetque omnes accuſare. Hæc ſunt bona Conciliorum, quæ tamen cùm multis magnisque periculis aliquando vinciantur, Pontificis arbitrio ſedet, quando cum illis, quando ſine illis agere velit: illi enim creditæ ſunt oves, illi traditæ claves, in illo fundata Eccleſia, nullâ Concilij mentione.

III. *Non obſtat 3.* Aſſiſtentiam Spiritûs S. Romano Pontifici ſub ea conditione promiſſam, ut is in rebus fidei declarandis ſufficientem adhibeat diligentiam, humanoque procedat modo, prout in rebus arduis, ſummique momenti homines ſolent, nec enim ſi dormienti aut intemperijs agitato conſtitutio aliqua excideret, ea continuò pro fidei dogmate recipienda eſſet: ex quo duplex argumentum ducitur. Primum: quia ut huic neceſſariæ diligentiæ ſatisfiat, videtur Concilium neceſſarium omnino eſſe, hujus enim judictio eſt ſupremus humanæ diligentiæ gradus, cùm maior adhiberi

hiberi non poſſit. Secundum: quia nobis conſtare non poteſt, an Pontifex ſufficientem, & inveniendæ veritati neceſſariam diligentiam adhibuerit; ergo etiam conſtare non poteſt de veritate ab eo factæ deciſionis, quæ illi, ùt diximus, diligentiæ alligata eſt.

℞. Verum eſſe, oportere Romanum Pontificem adhibitis pro negotij qualitate Doctorum conſilijs, matureque expensâ veritate res fidei decernere, nec Deum præcipitatis in re tanta, & temerarijs ſententijs radium ſuum accommodare: ſed negamus ad has humanæ induſtriæ partes explendas neceſſaria eſſe Concilia; ſi enim neceſſaria, cur in Primitiva Eccleſia, tot hæreſibus agitata, ceſſatum à Concilijs eſt? immo, ùt ſæpe diximus, impedimento hæc potiùs ſunt, ubi lenta remedia morbus non admittit; quod maximè in hæreſi extinguenda verum eſt, quæ, niſi favillam opprimas, in incendium erumpit. Quòd ſi caſum aliquem ponas, in quo ſit opus Concilio, Deus, qui nunquam Eccleſiæ in neceſſarijs deeſt, neque hîc deerit: neque tunc tamen Pontificis ſententia plurium ſuffragijs alligata erit, ſed illi parti, quam æquiorem crediderit, quamvis minori: nec enim ad prudentiam, humanamque induſtriam pertinet pluribus ſemper adhærere, ſed melioribus; quod optimè Hiſtoricus animadvertit, ubi *l. 1. decade 3.* cùm recitâſſet Hannonis contra Hannibalem perorantis ſententiam, hæc ſubjungit: *Pauci ac ferme optimus quiſque Hannoni aſſentiebantur: ſed ùt plerumque fit, major pars meliorem vicit.*

At unde conſtabit diligentiam à Pontifice præſtitam, qualem cauſa requirit, cùm hoc ſit facti, & à Pontifice errari poſſit?

Reſpondemus: Concilio idem opponi poſſe, nam & hoc in facto errare poteſt. Sunt ergo, ùt infra dicetur, aliqua, quæ ad factum quidem ſpectant; ſed quia à Deo revelata ſunt, aut ſaltem cum revelatis connexa, & ad publicum Eccleſiæ bonum ſpectant, in ijs æquè ac in Juris quæſtionibus nec Pontifex, nec Eccleſia errare, aut deficere poſſunt, Deo enim curæ eſt, ne deſint fini à ſe præfixo media fini accommodata. Cùm ergo voluerit Deus ſententias fidei à Pontifice latas, ratas haberi, fixâſque, nec errore aliquo corruptas; ipſe etiam curabit, ne ſint temerariæ, cæcoque impetu, & abſque conſilio profuſæ: quemadmodum, quia Deus Abrahæ filium promiſerat, & ex filio perpetuam ſucceſſionem,

ipſumque Meſſiam; ad eundem ſpectavit Deum, ut à ſterili filius naſceretur, nec ante tempus, quamvis occidi juſſus, quamvis jam gladio ſubjectus, vitam finiret: quod pulchrè S. Paulus *ad Roman. c. 4.* exprimens: *Et non infirmatus eſt*, inquit, *Abraham fide, nec conſideravit corpus ſuum emortuum, cùm jam ferè centum eſſet annorum, & emortuam vulvam Saræ. In repromiſſione etiam Dei non hæſitavit diffidentiâ, ſed confortatus eſt fide dans gloriam Deo, pleniſſimè ſciens, quia quæcunque promiſit, potens eſt & facere.*

IV. *Nec obſtat 4.* Sanctum Cyprianum Epiſcopum & Martyrem in Synodo 80. Epiſcoporum, contra expreſſam Stephani Papæ definitionem, ſtatuiſſe hæreticos rebaptizandos eſſe, immo in eundem Stephanum acriter invectum, ùt patet ex illius *epiſt. ad Pompejum.* Senſit ergo B. Cyprianus alijque Epiſcopi, non eſſe, quæ à Papa definiuntur, omnino certa, poſſeque integrâ fide improbari; alioquin hæreticus eſſet Cyprianus, & in hæreſi mortuus, quem tamen Eccleſia ſemper ùt Sanctum venerata eſt.

℟. Antequam huic argumento ſatisfiat, repetenda eſt diſſenſionum origo, quæ Cyprianum in Stephanum Papam concitârunt, majori, quàm Sanctum & Martyrem decuit, agitatione; adeò ingentis animi viris faciliùs eſt ferrum & pœnas, quàm affectus & animum vincere. Res ſic habuit. Novatus in Africa Epiſcopus, gravium illic flagitiorum poſtulatus, Romam conceſſerat, homo turbidiſſimi ingenij, ſerendisque contentionibus unicè natus, ac ùt verbis Cypriani utamur: *Curioſus ut proderet, adulator ut falleret, nunquam fidelis, ut diligeret, fax & ignis ad conflanda ſeditionis incendia, turbo & tempeſtas ad cienda fidei naufragia.* Hic ubi Romæ fuit, excitato ſchiſmate, Cleroque Romano in partes ac factiones diviſo, Cornelio legitimo Pontifici Novatianum Sacerdotem Romanum opponit, eumque à paucis Epiſcopis Pontificem renuntiari curat. Additæ ſchiſmati hæreſes: negabat enim lapſos, quamvis facti pœniteret, recipi debere; hinc ſe ſuosque Catharos, hoc eſt, mundos appellabat, geſtabatque candidam veſtem, ſanctitatis inſigne, quòd nollet peccantibus miſceri; eos qui à Catholicis Baptiſmum accepiſſent, tingi iterum jubebat, quòd immundos, indignosque diceret, ut ſuis jungerentur. Hinc Cypriani errores, litesque cum Stephano: negabat Baptiſmum ab hæreticis collatum, validum eſſe, ſed neceſſariò repetendum; hæ-

reticos

reticos enim extra Eccleſiam eſſe; extra Eccleſiam verò nec fidem, nec Sacramenta, quæ fidei ſigilla ſunt, dari. Ad hunc errorem muniendum tres in Africa Synodi celebratæ, in quibus Cypriani potiſſimùm auctoritate damnatus hæreticorum Baptiſmus, repetique juſſus. Ex Synodo Carthaginenſi, ad quam 87. Epiſcopi convenerant, datæ ad Stephanum Papam litteræ, quibus quæ ſtatuta eſſent, docebatur. Improbavit Stephanus perperàm facta, reſciditque in hæc verba: *Si quis à quacunque hæreſi ad Eccleſiam venerit, nihil innovetur: niſi, quod traditum eſt, ut manus illi imponatur in pœnitentiam.* Exarſit ad hoc reſponſum Cyprianus, ſuamque & tot Conciliorum ſententiam damnari haud ferens, calamum in Stephanum armavit, ſcripſitque ad Pompejum Sabratenſem Epiſcopum epiſtolam illam 74. flammæ, myrrhæque plenam, & in qua Martyris oblitus hominem ſe oſtendit. Ceterùm quamvis hunc de rebaptizandis hæreticis ante Cyprianum Tertullianus & Montaniſtæ errorem invexerint, multæque ante turbas Africanas in Oriente Synodi confirmârint, præſertim Iconienſis, cui Firmilianus Cæſareæ Epiſcopus interfuit *epiſt. 75. Cypriani. Euſeb. l. 7. c. 4. & 6. Philaſtr. de hæreſ. c. 50.* Præpotuit tamen veritas, omneſque Catholici Stephano Pontifici adhæſerunt, & Cypriani ſententia damnata eſt in Concilio Arelatenſi *I. can. 8. & Nicæno c. 19.* & teſtatur S. Hieronymus *l. contra Luciferianos: Synodus*, inquiens, *Nicæna omnes hæreticos ſuſcepit, exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis.* Immo illi ipſi, qui maximè pro hac Cypriani ſententia pugnaverant, primi poſteà impugnârunt, Stephani definitionem amplexi. S. Auguſtinus *epiſt. 48.* ad Vincentium, exiſtimat Cyprianum ipſum ſententiam mutâſſe; idem habet *l. 2. contra Donatiſtas c. 4.* Illud quoque certum eſt, ſic inter Cyprianum & Stephanum pugnatum eſſe, ut neuter hæreſis alterum damnaret: de Cypriano conſtat ex epiſtola ſynodica *ad Stephanum Papam.* S. Hieronymo *adverſus Luciferianos.* S. Cypriano *epiſt. 29. & epiſt. 72.* S. Auguſtino *l. 2. contra Donatiſtas c. ult. & l. 3. c. 3. 4. 5. 6. & l. 7. c. 1. & contra Creſconium lib. 3. c. 1. & 2.* De Stephano verò, non fuiſſe ab hoc quæſtionem definitam, nec Cypriani errorem hæreſi notatum ſcribit S. Auguſtinus *l. 5. contra Donatum c. 25.* Euſebius *l. 7. c. 4.* ubi notat Stephanum excommunicationem tantùm Baptiſma repetentibus minatum eſſe: patetque ex ipſa Stephani ad Carthaginenſe Concilium ſen-

tentia, quam refert Euſebius *loco cit.* Cyprianus *epiſt. 74.* ubi nihil aliud Stephanus dicit, quàm: *Nihil ab antiquis traditionibus quoad hæreticos, qui reſipiſcunt, redeuntq; ad Eccleſiam, innovandum eſſe.* Euſebius *l. 7. c. 3. Stephanus,* inquit, *nihil novi aut alieni à traditione ex temporibus Apoſtolorum derivata moliendum ratus, hac de re vehementer commotus fuit.*

Hiſce prænotatis facilè ad argumentum reſpondetur: Cyprianum videl: quantumvis contra Stephanum ſentiret, non tamen hæreticum fuiſſe, idque multis rationibus. *Primò*: Quia Stephanus nihil adhuc è cathedra definierat, nec opinionem ſuam ad fidem pertinere dixerat, contrariam verò ad hæreſin; non potuit ergo Cyprianus hæreticus eſſe, quæſtione necdum deciſâ, nec ad fidem ſpectante. *Secundò*: Quia nondum tot Conciliorum, Patrum, canonumque decreta emerſerant, nec Eccleſiæ praxis adhuc ſatis oſtenderat, extra Concilium errare Papam non poſſe; immo neq; hoc temporis, qui contrarium aſſerunt, hæreſis petimus.

Erràſſe tamen Cyprianum, cùm Stephano Pontifici ſe oppoſuit, nec culpâ caruiſſe ipſe rei eventus Eccleſiæque auctoritas oſtendit, quæ poſteà Cypriani ſententiam pro hæreſi habuit: & Patres Cyprianum quantumvis ſanctum & Martyrem intemperantiæ damnârunt: & S. Auguſtinus *l. 1. contra Donatiſtas c. 18.* dicit: *Hanc culpam Cypriani, falce Martyrij fuiſſe purgatam. Et c. 19. Fuiſſe hoc peccatum, quaſi nævum in candore ſanctæ illius animæ, quam ubera charitatis tegebant.*

Hoc ergo Cypriani exemplum non tantùm ſententiam noſtram non impugnat, ſed illam vehementer confirmat. Si enim Cyprianus & ſanctus & Martyr, doctrinâque præcipuus, & cujus ſententiæ quàm plurima Concilia, ac ferè omnes in Africa & Oriente Epiſcopi ſubſcripſerant, & ſanctitate florentiſſimi, ubi tamen à Pontificis Romani ſententia deflexit, & ipſe adeò graviter erravit, & ſecum totum illud ſanctorum Doctorumque agmen in errorem traxit; cui ſe periculo exponunt, qui nec doctrinâ, nec ſanctitate Cypriani ſunt, nec habent pro ſe tot Conciliorum Patrumque ſuffragia, nec tamen Pontificum ſententias obſervant, ſed eo prætextu, quòd errores admittant, neglectui habent? illi qui uſque ad cœlos aſcenderant, qui nidum ſuum inter ſtellas collocârant, quique Eccleſiæ columnæ, & turres Religionis videbantur, illi, inquam, à Petro avulſi ceciderunt: tu canna & vitrum

vtrum illis cadentibus ſtationem tibi promittis? Audiendus eſt Vincentius Lyrinenſis, qui quàm multis validisq; rationibus ſuam cauſam Cyprianus munierit, oſtendit; ut tanto clariùs evadat, Pontificis ſententias omni ratione majores eſſe, utpote quæ Deum à ſe habeant, nec ullam eſſe cauſam tam ſpecioſè inſtructam, quæ illius auctoritati non cedat. Sic ergo Lyrinenſis contra hæreſes *c. 9.* ſcribit: *Intelligebat ergo vir ſanctus & prudens* (Stephanus Papa) *nihil aliud ratione pietatis admittere, niſi ut omnia, quâ fide à Patribus ſuſcepta forent, eâdem fide filijs conſignarentur; noſq; Religionem, non quà vellemus, ducere, ſed potiùs quà illa duceret, ſequi oportere: idq; eſſe proprium Chriſtianæ modeſtiæ & gravitatis, non ſua poſteris tradere, ſed à majoribus accepta ſervare. Quis ergo tunc univerſi negotij exitus? quis utique niſi uſitatus & ſolitus? retenta eſt ſcilicet antiquitas, & exploſa novitas. Sed fortè tunc ipſi novitiæ adinventioni patrocinia defuerunt? Immo verò tanta vis ingenij adfuit, tanta eloquentiæ flumina, tantus aſſertorum numerus, tanta veri ſimilitudo, tanta divinæ legis Oracula, ſed planè novo ac malo more intellecta; ut mihi illa conſpiratio nullo modo deſtrui poſſe videatur, niſi ſolam tanti moliminis cauſam ipſa illa ſuſcepta, ipſa defenſa, ipſa laudata novitatis profeſſio deſtituiſſet. Poſtremò ipſius Africani Concilij, ſive decreti quæ vires? donante Deo, nulla: ſed univerſa tanquam ſomnia, tanquam fabulæ, tanquam ſuperflua, abolita, antiquata, calcata ſunt.*

V. *Non obſtat 5.* Poſſe Pontifices in alia peccata incidere, Simoniæ, avaritiæ, ſuperbiæ, &c. cur non in hæreſin, cùm hæc plerumque ex illis conſequatur?

℞. Aliud eſſe Pontificem in hæreſin cadere, aliud poſſe hæreſin ex cathedra docere; hoc negamus: cur hoc? quia Chriſtus non pro Petri humilitate, charitate, juſtitia &c. rogavit, ſed pro fide, ne deficeret: in hac Eccleſiam Chriſtus fundavit, huic Patres, Concilia, Eccleſiæ Traditio teſtimonium ferunt: nec à Chriſto dictum eſt: quæ faciunt facite, quæ credunt, credite; ſed quæ dicunt facite; oportet ergo doctrinam incorruptam eſſe, non exempla: hæc fœdari poſſunt, non illa.

VI. *Non obſtat 6.* Petrum bis, & graviſſimè erràſſe, nam *Matthæi 26.* Chriſtum negavit: & *ad Galatas 2.* coëgit gentes judaizare, unde à B. Paulo graviter reprehenſus eſt. Si ergo Petrus errare potuit, quanto magis Papa Petri ſucceſſor?

℞. Petrum ore, non corde Chriſtum negâſſe, cùm nondum

Pon-

Pontifex eſſet; Primatus enim Eccleſiæ promiſſus illi eſt *Matth. 16.* ante Paſſionem, ſed collatus pòſt Reſurrectionem *Joann. ult.* fuit ergo hic error vel potiùs culpa Petri piſcatoris, non Petri Pontificis. Deinde non docuit Petrus definivitque Chriſtum negandum eſſe, ſicque non fuit ille error *doctrinæ, aut cathedræ*, ſed *Perſonæ*, de quo non agimus. Alium errorem quod ſpectat; iterum aſſumitur factum incertum, ex quo nihil certi deduci poteſt: Græci enim Patres plerique & cum ijs Hieronymus *epiſt. 89. ad Auguſtinum*, nullum in Petro errorem agnoſcunt, ſed omnia ex compoſito ſimulateque, non ſeriò inter Petrum Paulumque acta fuiſſe dicunt, ut Judæos juxta & Gentiles lucrarentur, *ita Origines, Didymus, Apollinaris, Euſebius, Theodorus Heracleotes, Chryſoſtomus, Theodoretus, Theophylactus, Oecumenicus, ad Galat. 2. Caſſianus collat. 17. & Hieronymus epiſt. 89. ad Auguſtin.* Hi omnes Petrum excuſant, eumque ſimulatè tantùm à Paulo redargutum dicunt, alioquin multo majori Paulum reprehenſione dignum fore, qui legales ceremonias multo ſæpiùs & accuratiùs, quàm ipſe Petrus adhibuit, nam ut à Judæis gratiam iniret, Timotheum patre gentili natum circumcidit *Actor. 16.* caput Nazaræorum more totondit *Act. 18.* Hieroſolymis cum Judæis ſe purificavit *Actor. 21.* denique Judæis Judæus factus eſt *1. ad Corinth.* Cur ergo in Petro tam indignè tulit, damnavitque, quæ toties uſurpavit ipſe? & cùm oporteat aut Petrum in culpam aut Paulum vocari, Petrum ſi juſtè correptus eſt, Paulum ſi injuſtè corripuit, immo & fecerat, quæ in alio ſuggillaverat; cur non potiùs, inquiunt, Petrum Apoſtolorum Principem abſolvamus? immo utrumque, quod fiet, ſi nec Petrum erràſſe dicamus, nec Paulum ſeriò objurgâſſe, ſed in ſpeciem, & ſimulatò. Hæc Græcorum Patrum & Hieronymi ſententia eſt. Latini erràſſe Petrum fatentur, non quidem in ipſa rei ſubſtantia (nec enim uſum Legalium neceſſarium credebat, cùm ipſe in Concilio Hieroſolymitano contrarium paullo ante definiviſſet *Actor. 15.*) ſed in modo, & loci ac temporum circumſtantijs: ſic enim à Gentilibus ſeceſſerat, eorum cibis abſtinebat, totuſque cum Judæis erat, ut auctoritate, exemploque, quod pro lege fideles habebant, quàm plurimos in errorem inſcius induceret, quòd crederent neceſſariò à Gentilium cibis, quos tanto ſtudio Petrus vitabat, abſtinendum eſſe, utendumque Judaicis ritibus, quos ille tam accuratè palamque colebat,

magno

magno Gentilium malo, qui proptereà Chriſtianos averſabantur, & iſti in Judaicos ritus, tamquam neceſſarios ſe induebant: hanc ob cauſam Petrum ſeverè à Paulo objurgatum; Deo id agente, ut in uno libertas Chriſtiana, in altero modeſtia & patientia micaret, exemplo ſubditis, Prælatiſque profuturo, ùt egregiè notant S. Auguſtinus *lib. 2. de Bapt. contra Donatiſt. cap. 2.* & S. Cyprianus *epiſt. 71. ad Quint.*

Sed quidquid de hoc ſit, certum eſt, Petrum non doctrinâ erràſſe, ſed ad ſummum exemplo: nec enim docuit, aut decreto aliquo ſancivit judaizandum eſſe; ſed exemplo quod omnes venerabantur, quàm plurimis occaſionem errandi dabat: hoc reprehendit quidem Paulus, ſed extra diſputationem eſt. (*a*) Cur ergo dicit Paulus; cogebat judaizare? Reſpondet Tertullianus *lib. de Præſcript.* & cum eo omnes Patres, non juſſu, ſed exemplo Petrum coëgiſſe: cui tantum omnes tribuebant, ut pro imperio haberent, quidquid ille ageret: & hoc ipſum S. Paulus expreſſit *ad Galat. 2.* ubi Petrum non *docuiſſe aut præcepiſſe* dicit; ſed à gentilibus ſe *ſubduxiſſe, ſimulâſſe, ritu Judaico vixiſſe, &c.* alioquin doctrinam quod attinet, certum eſt ſanctum Petrum Legalium obſervationem non habuiſſe pro neceſſaria *Act. 15.* & *ad Galat. 2.* Ergo ut verbo omnia dicamus, ſimulavit Petrus, non docuit; ſi ergo erravit, non doctrinæ fuit error, ſed facti, de quo non contendimus.

VII. *Non obſtat. 7.* Zephyrinum Papam ementitis à Montano vaticinijs ac miraculis captum eiſdem communicâſſe, ùt teſtatur Tertullianus *l. adverſus Praxeam c. 11.*

℟. Tertullianum Montaniſtam fuiſſe, tantumque illi credendum, quantum Calviniſtæ aut Lutherano ſacras litteras pro ſe afferentibus, maximè cùm præter Tertullianum, nemo alius id ſcribat. Deinde ex Euſebio *l. 5. c. 3.* ſciendum eſt, Montaniſtas priùs quàm eam hæreſin incidiſſent, viros fuiſſe inſigni pietate, miraculis & vaticinijs claros, adeò ut etiam in hæreſin prolapſi multis ſanctiſque viris impoſuerint, teſte eodem Euſebio: præferebant inſignem pietatem, martyria, jejunia, & quidquid apud Catholicos in pretio erat, ſanctiſſimè colebant: quâ pietatis larvâ, Tertulliano, omnium ea tempeſtate præſtantiſſimo illuſum, ut quos fuerat acerrimè inſectatus in *l. de præſcript. c. 15.* eos poſteà, & defen-

(*a*) V. epiſtolas Hieronymi & Auguſtini 8. 9. 19. & 89.

defenderit & coluerit, ſpecie videlicet miraculorum & ſeveritatis, quam profitebantur, deceptus. Quid ergo mirum, ſi eodem pietatis apparatu, obtentuque Religionis Catholicæ Zephyrinum circumvenerint? qui tamen à Praxea rei fabulam edoctus, communionem pacemque, quam illis paraverat, continuò abrupit. Nihil ergo, quod fidei adverſaretur, docuit Zephyrinus, ſed mendacio deceptus eſt, at nos Pontificem decipi ab aliquo poſſe, haud negamus. (*a*)

VIII. *Non obſtat 8.* Liberium Papam Arianæ hæreſi ſubſcripſiſſe teſte Athanaſio *in epiſtola ad ſolitariam vitam agentes*, & Hieronymo *in Chronico & in catalogo, alijsq;.*

℟. Totam Liberij culpam hanc fuiſſe; quòd tædio pœnarũm exilijque, & ſpe repetendæ ſummæ dignitatis victus, primæ fidei formulæ, quam Sirmij ediderant Ariani, ſubſcripſerit, & in damnationem Athanaſij conſenſerit. Hoc ſolum & totum eſt Liberij crimen, nec ab ullo ſcriptorum aliud memoriæ proditum eſt. In eodem Sirmienſi Concilio ſecunda formula Confeſſionis concepta eſt impia omnino & blaſphemiæ plena, in qua Dei Filius nec ejuſdem ſubſtantiæ cum Patre, nec ſimilis eſſe dicitur: Huic ſecundæ Hoſius Epiſcopus Cordubenſis extremâ jam ſenectute, vi & tormentis adactus ſubſcripſit. Hujus ſecundæ formulæ adeò ipſos Arianos puduit, ut in Concilio Ancyrano tertiam ediderint, Catholicæ omnino ſimillimam, niſi quòd vocem *Conſubſtantialis* omitterent, hanc Conſtantius amplexus eſt, & ſecũndam ſuppreſſam, expunctamque voluit, propoſito ijs, qui eam occultarent, ſupplicio. Ità ſcribunt S. Athanaſ. *de Synod.* Socrat. *l. 2. c. 29.* S. Hilarius *l. de Synod.* Epiphanius *hæreſi 73.* Forma igitur Profeſſionis, cui Liberius ſubſcripſit, licet vocem *Conſubſtantialis* ſilentio premeret, fuit planè Catholica, in qua Photini hæreſes damnabantur, in qua Filius ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ dicebatur, quam ipſe S. Hilarius exponens, Catholicam eſſe fatetur, idemque aſſerit Vigilius Epiſcopus Trident. adversùs Eutychen *l. 5.* Et Liberius in litteris, quas ad Orientis Epiſcopos dedit, ſe ideò cum Urſacio & Valente communicâſſe dicit, quòd eorum fidem agnoviſſet Catholicam, alienamque ab Ariana perfidia. Imò Auguſtinus tantus Arianorum hoſtis, adversùs Paſcentium Aria-

(*a*) V. Philaſtr. de hæreſ. c. 50. & Epiphanium hæreſi 48.

Arianum agens, ſe illius fidei ſubſcripturum ſpondet, ſi nihil aliud Catholicæ veritati contrarium inveniat, quàm quòd vocem *Conſubſtantialis* omittat *epiſtola 174.* & tamen hanc ſolam Liberius omitti paſſus eſt; cur ergo ſilentio, & quidem pœnis expreſſo, unius vocis hæreticus? præſertim cùm non priùs Sirmio Liberius exceſſerit, quàm Arianâ hæreſi, illisque qui negarent filium ſubſtantiâ, reliquisque omnibus Patri ſimilem eſſe, damnatis, teſte Sozom. *l. 4. c. 14.* Cùm ergo formula Sirmienſis, cui ſubſcripſit Liberius, nullam hæreſin profeſſa fuerit, & Epiſcopi, cum quibus communicavit, id ipſum credere dicerent, quod in illa continebatur, ex quo tandem capite Liberium hæreſis accuſes? de cujus in vera fide conſtantia contemptuque munerum ſibi à Conſtantio Auguſto oblatorum vide Theodoret. *l. 2. c. 22.*

Cur ergo, *inquies*, S. Hieronymus alijque Liberium *hæreticæ pravitati ſubſcripſiſſe* dicunt? Quia Athanaſij condemnationi aſſenſus eſt, cujus cauſa adeò cum fide conjuncta fuit, ut idem videretur Athanaſium condemnare, quod fidem prodere: Quia vocem *Conſubſtantialis*, quæ teſſera Catholicorum erat, omitti paſſus eſt: Quia cum Arianis communicavit; ubi quidem multùm graviterque à Liberio peccatum eſt, ſed extra naufragium fidei: quemadmodùm non ideò Lutheranus eſt, qui cum Lutheranis communicat: ſed hanc quoque maculam Liberius exterſit, cùm reſciſſis damnatisque Ariminenſis Concilij Actis, ſede iterum pulſus ærumnisque confectus, in ſepulchris delituit, multisque propterea encomijs à SS. Patribus laudatus eſt. V. Sozomen. *l. 4. c. 10.*

Denique etiamſi conceſſerimus formulam, cui Liberius ſubſcripſit, hæreticam fuiſſe, quid denique contra ſententiam noſtram ſequitur? aliud enim eſt hæreſi ſubſcribere, aliud hæreſin docere: & quemadmodùm Petrus, cùm Chriſtum negavit, aut Marcellinus cùm Idolis thus incendit, non propterea ex cathedra ſententiam tulit, decîditque Chriſtum negandum, Idolis adolendum eſſe; ita nec Liberius. Nec nos Pontificem metu vinci poſſe, ut hæreſi ſubſcribat, & cum hæreticis communicet, negamus: ſed non poſſe hæreſin è cathedra Eccleſiam docere, & fidelibus errorem, pro veritate, credendum imponere: hoc nec Liberium, nec ullum Pontificem feciſſe, facturumque contendimus.

mus. De alijs verò Pontificum erroribus nobis nec quæſtio, nec cura eſt. (*a*)

IX. *Non obſtat 9.* Felicem II. operâ Arianorum, Liberio in exilium pulſo, ſuffectum eſſe, quem S. Hieronymus Epiſcopum Arianum fuiſſe dicit in Catalogo ſcriptorum in Acatio.

℞. Felicem, antequam Pontifex Romanus eligeretur, liberè quidem cum Arianis communicâſſe, nunquam tamen Arianum fuiſſe, ùt expreſsè teſtantur Rufinus *l. 10. hiſtor. c. 22.* Theodoretus *l. 2. c. 17.* Sozomenus *l. 4. c. 10.* Imò ubi cathedram Petri conſcendit, in alium derepentè mutatus, & ſocietatem cum Arianis abrupit, & Conſtantium Auguſtum, quòd Baptiſmum ab Arianis accepiſſet, ſacris interdixit, capite, ùt aliqui dicunt, proptereà truncatus, aut aliàs pro fide catholica ærumnis confectus; nam ſanctum & Martyrem obijſſe certum eſt. (*b*)

X. *Non obſtat 10.* Gelaſium I. Papam, *in libro contra Eutychen,* docuiſſe, in Sacramento Euchariſtiæ unà cum carne Chriſti etiam ſubſtantiam Panis poſt Conſecrationem durare, quæ eſt manifeſta Lutheri hæreſis: ex quo errore argumentum contra Eutychen deducit, ut quemadmodùm poſt conſecrationem utraque ſubſtantiâ inconfuſa perſeverat, ita poſt Incarnationem. Verba Gelaſij ſunt: *Certè Sacramenta, quæ ſumimus, corporis & ſanguinis Chriſti, divina res eſt, propter quod & per eadem divinæ efficimur conſortes naturæ, & tamen eſſe non deſinit ſubſtantia ſeu natura panis & vini, &c.* Et ne quis dicat, hunc librum Gelaſij Papæ non eſſe; ſciendum eſt, S. Fulgentium Gelaſij coævum, hunc ipſum librum Gelaſio adſcribere, & multa ex illo citare *reſponſ. 2. ad Ferrand. Diacon.* & patet ex illis verbis, quæ in eodem libro habentur: *Cùm ſedem Apoſtolicam dilectio veſtra unanimiter teneat, conſtanter prædicet, ſapienterq; defendat, &c.* Quæ verba auctorem fuiſſe Romanum Pontificem apertè oſtendunt. Si potuit ergo Gelaſius errare, poterunt & alij Pontifices, nec enim major eſt unius, quàm alterius ratio, cùm omnes æquè ſint Chriſti Vicarij, omnes Petri Succeſſores, omnesque in eadem cathedra ſedeant.

℞. Hîc

(*a*) V. Baron. ad annum CCCLVII. n. 9. ubi ſuppoſititia Hilarij ſcripta refellit.

(*b*) V. Bellarm. de Romano Pontifice l. 4. c. 9. Baron. ad ann. CCCLVII. Azor. p. 2. l. 4. c. 17. Damaſum in vita Felicis, S. Gregor. I. in Antiphonario & ſacramentario.

℞. Hîc iterum ex incertis argumentum deduci : eſt enim incertiſſimum, Gelaſium Papam illius libri auctorem eſſe; imò videtur certum non eſſe, ùt graviſſimi ſcriptores tradunt, & nos demonſtrabimus, ut planè cauſæ ſuæ infirmitatem oſtendant, cui ſuſtinendæ tam infirma, & incerta præſidia adhibentur. Sed Gelaſium Papam illius libri auctorem non eſſe his rationibus probamus.

Primò. Quia liber, quem contra Neſtorium & Eutychen Gelaſius Papa compoſuit, Gennadio *de ſcriptor. Eccleſiaſt.* & Anaſtaſio *Bibliothecario* teſtibus, fuit *grande volumen, & in quinq; libros diſtinctum*, hic autem, de quo agimus, libellus tantùm eſt, & cujus, qui de Gelaſij lucubrationibus ſcripsêre, Gennadius vid. Anaſtaſius, Trithemius &c. nullam mentionem faciunt.

Secundò. Auctor libelli de duabus naturis in ipſo exordio altercationem de duabus naturis novam, recentemque, & nuper natam eſſe dicit, ejusque initijs extinguendis ſe illam ſcriptionem ſuſcepiſſe: at verò quo tempore Gelaſius ſedebat, Eutychiana hæreſis non tantùm nova recensque non fuit, ſed planè decrepita, imò extincta & funerata, & quam multa Concilia jam dudum damnaverant, Conſtantinopolitanum vid. ſub Flaviano Patriarcha anno CDXLVIII. & aliud Conſtantinopolitanum, cui Leonis Papæ Legati adfuerunt anno CDL. & Concilium Chalcedonenſe Oecumenicum anno CDLI. poſt quod à Marciano & Leone Imperatoribus exterminati ſunt Eutychiani anno CDLII. & CDLX.

Quomodo igitur Gelaſij Pontificis tempore, qui anno CDXCII. electus eſt, potuit hæreſis tot jam retrò annis nata, damnata, extincta, nova eſſe, recensque?

Tertiò. Hic auctor profeſſus ſe omnium ferè antiquorum Patrum ſententias de incarnatione Domini collecturum, ex Latinis duos tantùm citat Damaſum & Ambroſium, reliquos Græcos omnes, quod argumento eſt Græcum fuiſſe, imò Concilij Chalcedonenſis, & Leonis Papæ nullam planè mentionem facit, à quibus tamen maximè hæreſis Eutychiana conclamata, exploſaque eſt, ut omnino credibile ſit hoc opuſculum à Gelaſio Papa, & poſt Chalcedonenſe Concilium conſcriptum eſſe, cùm ſola hujus Concilij auctoritas mille Patribus par eſſet, ſuffeciſſetque adverſarijs revin-

revincendis: cur ergo omiſſum, quod præ omnibus erat? & omiſſum à Gelaſio Papa tantæ eruditionis tantique ingenij viro; quique Concilij Chalcedonenſis auctoritate libenter utitur, ùt patet *ex ep. ad Fauſtum* data, tantò libentiùs tunc uſutus, cùm argumentum, quod præ manibus erat, id unicè poſceret, & victoria ex eo penderet?

Quartò. Inter alios orthodoxos Patres Euſebium Pamphili Cæſarienſem Epiſcopum citat, eumque Gregorio Nazianzeno anteponit, hominem videlicèt non tantùm non ſanctum, nec Patribus annumerandum, ſed omnino impium, qui in Diocletiani perſecutione defecit, qui ſanctos Athanaſium & Euſtachium Catholicæ Religionis Duces acerrimè inſectatus eſt, qui hæreſin Arianam facis inſtar ubique accendit, in eademque vitam finivit; cujus memoria execrationi ſemper & luctui Catholicis fuit, quem etiam ejusque opera tanquam peſte Arianâ infecta ſeptima Generalis Synodus *Act. 5. & 6.* proſcripta voluit, cujusque hiſtoriam eodem veneno tinctam Gelaſius Papa inter Apocrypha rejecit; hunc, inquam, hominem toties mendacem perfidumque, à Gelaſio inter Patres, inter ſanctos referri; ejusque teſtimonio, velut orthodoxi Eutychianos revinci?

Quintò. Teſtatur Caſſiodorus, ſolitos fuiſſe hæreticos, & Pelagianos præſertim ſuis, quæ in lucem emittebant, operibus Gelaſij Pontificis nomen præfigere, *ut* (verba ſunt Caſſiodori *l. de divin. Lect. c. 8.*) *res vitioſas glorioſi nominis auctoritate defenderent.* Nihil ergo novi, ſi Gelaſio Pontifici ſint adſcripta, quæ ad alium Gelaſium ſpectant, nominis inſuper ſimilitudine, fraudem, aut errorem juvante, ùt jam dicemus.

Sextò. Itaque Cardinalis Baronius accuratè eruditeque obſervat, auctorem hujus libelli de duabus naturis contra Eutychen & Neſtorium, Gelaſium illum eſſe, cujus in Bibliotheca Photius meminit, quique Acta Synodi Nicænæ tribus tomis contra Eutychianos complexus eſt: hic enim ſcripſit, cùm hæreſis Eutychiana ſæpiùs extincta Baſiliſci Tyranni potentiâ gliſcere iterum incepit: idem exagitatum ſe ab Eutychianis, & contra eosdem ſcripſiſſe dicit. Euſebium Pamphili eximijs encomijs ornat, & inter orthodoxos refert, eumq; Joannes II. PP. *in epiſt. ad Acacium, aliosq; ſenatores* citat, quæ omnia optimè, & velut ad unguem in libelli auctorem

ctorem quadrant. Videantur de hoc argumento *Baronius citat. Bellarminus de Rom. Pont. l. 4. c. 10. Canus de locis Theolog. l. 6. c. ult. ad 9. Spondan. ad annum CDXCVI. Ludovic. Jacob. Biblioth. Pont. le Mire Biblioth. Eccleſiaſt. pag. 72. & 201. Petronius, Binius, Sirmundus, aliiq;.*

Quòd ſi verò concederemus hunc ipſum libellum & errorem Gelaſij Pontificis eſſe, non proptereà causâ cecidimus. Jam enim præmonuimus, Papam multa dicere & ſcribere, ùt privatum Doctorem, non ùt Pontificem: nec enim libros ſcribere eſt actio Pontifici propria, ſed cuilibet Doctori conceſſa & communis, quæque ex omnium ſententia errorem admittit, nec quidquid libris ſuis Pontifices inſerunt, ad fidei dogmata pertinere volunt. Imò hæc eſt diſtinctio inter Dei & Pontificis Verbum, quòd illud in nulla ſui parte, nullo tempore, nulloque caſu, etiam in re minima, mendacium errorémve patiatur: Pontificum doctrina in eo ſolùm caſu certitudinem meretur, nec ullo errore fœdari poteſt, cùm Eccleſiam è cathedra docet, hoc eſt, cùm quæſtione aliquâ inter Chriſtianos exortâ, Pontifex rebus omnibus maturè diſcuſſis ſententiam pronuntiat, declaratque ad fidem aliquid aut hæreſin pertinere, & Chriſti fidelibus, quid eos credere neceſſariò oporteat, cum apparatu, & pro Pontificia auctoritate mandat: hæc enim ſolemnis, auctoritativa, ad totam ac univerſalem Eccleſiam directa cum mandato declaratio, eſt actio ſoli Pontifici propria, in quam, ùt docuimus, cadere error non poteſt, quod de illa circa Euchariſtiam doctrina, Gelaſio adſcripta, dici non poteſt.

XI. *Non obſtat II.* Eundem Gelaſium Papam docuiſſe, ſacram Euchariſtiam ſub utraque ſpecie neceſſariò ſumendam eſſe, nec poſſe ſine ſacrilegio ſpecies ſeparari, quæ eſt hæreſis Huſſitarum & Calviniſtarum: habetur hoc Gelaſij decretum apud Gratianum *in c. comperimus. de Conſecrat. d. 2.* in hæc verba: *Comperimus quòd quidam ſumptâ tantummodò Corporis ſacri portione, à Calice ſacri cruoris abſtineant: qui proculdubio (quoniam neſcio quâ ſuperſtitione docentur obſtringi) aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur: quia diviſio unius ejuſdemq; myſterij ſine grandi ſacrilegio non poteſt provenire.*

℟. Vel Gelaſium loqui de Sacerdotibus, qui non poſſunt alterâ ſpecie abſtinere, & ſic Gelaſium ipſe Gratianus, Gloſſa, & rubrica illius Canonis explicant. Vel Gelaſius loquitur de illis, qui non ex præcepto Eccleſiæ, infirmitate, aliàve ſimili & neceſſaria

cauſa

cauſa abſtinebant ſpeciebus vini, ſed ex ſuperſtitione, ut ibi Gelaſius ſe ipſum explicans dicit. Sciendum enim eſt, inter alias Manichæorum hæreſes etiam illam fuiſſe, quòd ſuperſtitioſum ciborum delectum inducerent, abſtinerentque à carnibus & vino, quibus non ineſſe divinam ſubſtantiam dicebant, ſed à mali principio generata: ob quam cauſam abſtinebant Euchariſtiâ ſub ſpeciebus vini, ſed tamen ne hæreſis notarentur, cum alijs Catholicis, Euchariſtiâ ſub panis ſpeciebus fruebantur, ùt teſtatur oculatus teſtis *ſerm. 4. de Quadrag.* S. Leo Papa: Oportet ergo tunc temporis calicis uſum Catholicis liberum fuiſſe, & aliquando eo non uti ſolitos, ſi enim utrâque ſpecie Catholici, & neceſſariò veſcebantur, non tam unius ſpeciei uſu latuiſſent, quàm proditi eſſent Manichæi, & tamen S. Leo eâ ſimulatione latuiſſe eos dicit. Ergo monito ejusdem Pontificis, qui perpetuò, & anxiè unam tantùm ſpeciem frequentabant, dato velut ſigno pro Manichæis habiti deprehenſique ſunt. Sanctus ergo Gelaſius in citato Canone non abſolutè damnat, qui unâ tantùm ſpecie Euchariſtiam ſumunt: ſed qui ex ſuperſtitione & ſacrilegio hoc faciebant, quales Manichæi erant, quos à Gelaſio Papa detectos, exilioque multatos eſſe, eorum libris concrematis teſtatur Anaſtaſius Biblioth. *in Gelaſio.*

XII. *Non obſtat 12.* Vigilium Papam hæreſin Eutychianum profeſſum eſſe, & anathema illis dixiſſe, qui duas in Chriſto naturas dicebant, ùt prolixè ſcribit Liberatus Archidiaconus Eccleſiæ Carthaginenſis in ſuo Breviario *cap. 22.* Ubi Epiſtolam Vigilij ad Theodoram Auguſtam recitat, & habetur *in Tomo 2. Conciliorum.*

℞. Caſus Vigilij ſic habuit. Theodora Auguſta Eutychianam hæreſin animo fovebat, dolebatque à Romanis Pontificibus ſuæ fidei Epiſcopos, Anthimum præſertim, ſede ejectos, deportatosque eſſe. Vigilium ergo Agapeti quondam Diaconum aggreditur, ingentem auri vim, & Pontificatum pollicita, ſi Chalcedone acta reſcinderet, Eutychianam fidem probaret, Anthimum reſtitueret. Omnia à Vigilio promiſſa, auri cupiditate & ambitione cæco. Sylverius in exilium pulſus, ſubornatâ, quòd cum Gottis colluderet, accuſatione. Vigilius Beliſarij potentiâ, viventi adhuc & exulanti Sylverio ſuffectus; quo tempore ad Theodoram arcano chirographo Eutychianam hæreſin profeſſus eſt, moni-

monitâ tamen Auguſtâ, ut omnia ſilentio, ſecretoque tegeret, te enim vulgatâ Romanos palàm defecturos. Mortuo poſteà inter ærumnas Sylverio, Auguſta à Vigilio petere, exſolveret fidem occultis litteris obſtrictam, reciperetque in gratiam Anthimum Patriarcham. Negavit Vigilius præſtari à ſe poſſe, quæ temerè promiſiſſet: neminem pactis obligari, quæ turpiùs ſervantur, quàm rumpuntur. Excanduit Imperatrix, & Vigilium attactu, & ſi dicere licet, facto quodam Romanæ cathedræ ſubitò mutatum, quaſi fidem Petri cùm mitra induiſſet, in exilium egit, ubi pœnis, ærumniſque confectus, Sancti nomen, & encomia à Patribus accepit. (*a*)

Ex hac Vigilij hiſtoria manifeſtum eſt, epiſtolam quâ hæreſin probabat, ab eo ſcriptam, cùm nondum vivente adhuc Sylverio legitimus Papa eſſet; nec fuiſſe illam epiſtolam definitionem è cathedra, de qua tantùm diſputamus, ſed occultos furtivoſque codicillos, & ab ipſo auctore ſilentio tenebriſque damnatos, ac luce prohibitos, quod omnino ſententiæ judiciali, & è cathedra prolatæ repugnat.

XIII. *Non obſtat 13.* Honorium I. Pontificem Hæreticum Monothelitam fuiſſe, eamque hæreſin in duabus epiſtolis ad Sergium docuiſſe, quam ob cauſam inter alios hæreticos numeratur, damnaturque in ſexta generali Synodo Conſtantinopolitana ſub Agathone Papa.

℞. Honorium Papam quod attinet, nos planè ambiguos animi eſſe, quid de illius hæreſi dici oporteat. Si enim auctoritatem illorum æſtimes, qui eum hæreſis accuſant, negari omnino non poteſt hæreticum fuiſſe, hoc enim teſtantur Concilia Oecumenica, ſextum, ſeptimum & octavum, & hoc præſertim *Act. 7.* idque ſemper Apoſtolicæ ſedis Legatis præſentibus, qui utique reclamâſſent, ſi Honorium innocentem credidiſſent. Honorium quoque hæreſi poſtulant Hadrianus II. Papa, ùt habetur *in actis 8. ſynodi generalis act. 7.* Leo Papa in litteris ad Conſtantinum Auguſtum, Agatho Papa ad eundem Auguſtum. Iterum Leo Papa II. *epiſt. 2. ad Epiſcopos per Hiſpaniam conſtitutos: & epiſt. 5. ad Ervigium Regem Hiſpa-*

(*a*) V. S. Gregor. M. l. 2. epiſt. 36. ad Epiſc. Hibern. Paulum Diacon. in vita Juſtiniani, &c. & prolixiùs in Gallia Vindicata diſſert. 3. §. 1. ſum. 3. 4. 5.

Hiſpania. Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolit. *epiſt. ad Leonem III. PP.* Tharaſius ad ſummos Sacerdotes Antiochiæ, Alexandriæ, & ſanctæ Urbis, Theodorus cum Synodo ſua Hieroſolymitana, ùt habetur *in 7. ſynodo act. 3.* Beda *de natura rerum c. 67.* His omnibus tanto numero, tantaque auctoritate, fidem abrogare velle, eosque aut deceptos dicere, aut mendaces, quid amabò aliud eſt, quàm contra torrentem navigare, omnemque hiſtoriam Eccleſiaſticam in dubium vocare? ſi enim tot tantique teſtes decepti ſunt, idem de Sozomeno, Socrate, Nicephoro, Theodoreto, alijsque omnibus dici poterit, qui longè minoris fidei, & auctoritatis ſunt, quàm illi, qui Honorio Hæreſin adſcribunt: ſublatâ verò hiſtoriâ, & conſequenter traditione, uſuque Eccleſiæ, quæ tu arma contra hæreticos ſatis valida habebis? Malè ergo, ùt nobis equidem videtur, Eccleſiæ illi conſulunt, qui ut Honorij cauſam tueantur, hiſtoriam, Eccleſiamque exarmant. Ergo ſi teſtibus agenda res eſt, Honorius Papa hæreticus fuit.

Si verò cauſam ipſam rationesque attendas, ob quas hæreſis poſtulatur Honorius, fatendum eſt innocentem eſſe, & noxâ liberum. Rem non ex aliorum opinionibus, quæ plerumque partibus addictæ ſunt, ideoque fallaces; ſed ex ipſa hiſtoria litterisq; Sergij Monothelitæ ad Honorium, & hujus ad Sergium deducemus. Heraclius fuſis fugatisque Perſis, & intra Tigrim fluvium coërcitis, Hierapolim victor intraverat. Illic ab Athanaſio Jacobitarum Patriarcha officij causâ inviſitur. Hunc ejusque aſſeclas Imperator benignè monet, depoſitâ tandem Eutychianâ hæreſi, quæ unam tantùm in Chriſto naturam agnoſcebat, in gratiam cum Eccleſia redeat, & decretis Chalcedonenſis Concilij acquieſcat. Athanaſius jam hæreſin Monothelitarum hauſerat, qui ex Eutychianis nati duas in Chriſto naturas admittebant, ſed unam voluntatem, unamque operationem. Ergo ex Imperatore viciſſim quærit, ecquid ipſe de Chriſto ſentiat, duáſne in illo voluntates duasque operationes, an unam eſſe? Heraclius quid ad hanc quæſtionem reſponderet, dubius, Sergium Conſtantinopoli Patriarcham, & Cyrum Phaſidis Epiſcopum, per litteras conſulit. Ab utroque (nam Monothelitæ erant) reſponſum, unam eſſe Chriſti voluntatem, unam operationem: idque adeò ab illis Cæſari perſuaſum, impreſſumque eſt, ut edicto, quod Ecthesin, hoc

eſt,

eſt, expoſitionem vocârunt, unam in Chriſto voluntatem prædicari, crediq́ue juſſerit. Sergius coactâ Synodo novam hæreſin, quanto conatu potuit, muniendam curavit, & Imperatoris edictum, ab Epiſcopis ſubſcriptum ſpectante populo, ad fores ſanctæ Sophiæ palàm affixit. Idem à Cyro Alexandriæ factum. Sophronius ſanctitate & doctrinâ tunc celebris, & poſteà ex Monacho Epiſcopus Hieroſolymitanus, exultanti palàm hæreſi, & Principis potentiâ ſubnixæ, ſe ex adverſo opponit, excitatisq́ue orthodoxis Monothelitas anathemate ferit, & hæreticos pronuntiat. Sergius Catholicorum, & Sophronij præſertim auctoritatem veritus, Honorio Pontifici ſcribit, ſimulatâque, quam publicè in Synodo & edicto produxerat, hæreſi, novas à Sophronio turbas agitari dicit, omnia inter Catholicos diſcordijs miſceri, novis nec neceſſarijs vocularum diſputationibus animos turbari: optimum proinde videri, ſi nec una in Chriſto voluntas dicatur, nec duæ, ſed hiſce vocibus velut facibus diſcordiarum extinctis, id de Incarnatione dicatur credaturq́ue, quod Patres & Concilium Chalcedonenſe præſertim definierant.

En tibi hiſtoriæ contextum ex ipſa Sergij ad Honorium epiſtola, quæ recitata eſt in 6. Synodo, *Act. 12.* & habetur *Tomo 3. Conciliorum Veneta edition.* Jam quid Honorius reſponderit, videamus. Is ergo duas ad Sergium epiſtolas dedit; utramq́ue reperies *Act. 12. & 13. ſexta Synodi Tomo 3. Conciliorum.* Earum hæc ſumma fuit: *Duas eſſe in Chriſto naturas, eas diſcretas, inconfuſas, impermixtas, ſicq; hæreticum eſſe Eutychetem, qui illas confunderet. Utramq; naturam operari, divinam quæ Dei ſunt, humanam quæ hominis. Abſtinendum tamen à vocibus duarum vel unius voluntatum, idq; multis ex rationibus.*

Primò. Quia voces illæ novæ, & hactenùs inauditæ, & ideò partim eſſent ſimplicibus ſuſpectæ, partim offendiculo, cùm eas non ſatis intelligerent.

Secundò. Quia qui unam voluntatem diceret, videri poſſet, unam quoq; naturam admittere, ſicq; hæreſin Eutychianam incidere: qui verò duas voluntates, duasq; operationes diceret, ſuſpectus fieret hæreſis Neſtorianæ, quaſi ut duas operationes, ita duos operantes, & conſequenter duas in Chriſto perſonas agnoſceret.

Tertiò. Quæſtionem de una aut duabus voluntatibus in nullâ Synodo, nec à Patribus definitam eſſe, non ergo ad dogma fidei pertinere.

Quartò. Videri hanc quæſtionem vel ad Grammaticos, vel ad Philoſophos pertinere, cur ergo illius causâ fideles turbentur?

Quintò. Cùm duæ in Chriſto voluntates eſſe dicuntur, aliquos ſic intelligere, quaſi duæ contrariæ, pugnantes, diſcordesq́ in Chriſto voluntates fuerint, ita ut humana nollet, quod vellet divina: id verò falſum & abſurdum eſſe; ſed in hoc ſenſu unam tantùm in Chriſto voluntatem, hoc eſt, non diverſam, neq́ contrariam dari, cùm Chriſtus naturam hominis, non culpam aut repugnantiam naturæ cum divina voluntate aſſumpſerit. Hæc eſt ſententia litterarum Honorij ad Sergium, quibus hæreſis Monothelitarum damnatus eſt, & quas tanto fideliùs nos reddidimus, quòd *Tomo 2. Conciliorum* in actis ſextæ Synodi exſtent *Act. 12. & 13.* ubi facilè videri poſſunt, & cum ijs quæ diximus, conferri.

Jam verò in his omnibus, quæ Honorius ad Sergium ſcribit, non tantùm hæreſin Monothelitarum non adſtruit, ſed planè deſtruit; Monothelitæ enim negabant duas in Chriſto eſſe voluntates, ſed unam tantùm: idque in ecthesi ab Heraclio vulgata expreſsè continebatur: at Honorius clariſſimè dicit: non eſſe dicendam unam voluntatem, vel unam operationem, ſed unum operantem; monetque Sergium, ut omittat deinceps unam voluntatem in Chriſto dicere. Monothelitæ ideò in Chriſto unam voluntatem ponebant, ut ex illa inferrent unam naturam, cùm natura humana ſine voluntate eſſe non poſſit, quod S. Maximus in diſputatione cum Pyrrho animadvertit: at Honorius expreſsè duas naturas diſtinctas inconfuſas, diſcretasque agnoſcit.

Monothelitæ nullam propriam & humanam operationem in Chriſto agnoſcebant, ſed tantùm divinam; dicebant enim, admiſſis duabus operationibus admittendos eſſe duos operantes, ùt obſervat S. Thom. *3. p. q. 18. a. 1.* & Pyrrhus *in dialogo cum S. Maximo* fatetur: at Honorius in ſecunda ad Sergium epiſtola apertiſſimè duas naturas eſſe dicit, & ſingulis naturis propriam operationem tribuit, quamvis ad evitandam ex novis vocibus offenſionem nollet duas operationes dici. Verba Honorij ſunt: *Pro una, quam quidam dicunt, operatione, oportet nos operatorem Chriſtum Dominum in utriſq́ naturis veraciter confiteri: & pro duabus operationibus ablato gemina operationis vocabulo ipſas potiùs duas naturas in una perſona inconfusè, indiviſè nobiſcum prædicare propria operantes.* Quid potuit clariùs ab Honorio dici? ſi enim quælibet natura habet propriam operationem, hoc eſt, huma-

humanam & divinam, ergo ſunt duæ operationes: ſicut enim unum idemque non poteſt eſſe equus & lapis, ita, multoque minùs poteſt eſſe divinum & humanum. Ergo perinde eſt duas naturas cum proprijs operationibus (quas Monothelitæ negabant) admittere, quod duas operationes; ſed hanc vocem, *duas*, refugiebat Honorius propter cauſas ſuprà allegatas. Quomodo ergo Honorius Monothelita, ſi negabat, quod Monothelitæ admittunt, admittebat, quod illi negabant? imò quòd maximi momenti eſt, S. Maximus Abbas & Martyr, quique ſedente Honorio vivebat, in celebri illa, cum Pyrrho Monothelita, diſputatione, quam totam græcè latineq; Baronius recitat ad calcem *Tomi 8. Annalium*, Pyrrho auctoritatem Honorij opponenti, reſpondet: non negâſſe Honorium duas in Chriſto voluntates, humanam videl. divinamque; ſed negâſſe tantùm duas humanas & contrarias, quales in hominib⁹ reperiuntur, cùm ſpiritus concupiſcit adversùs carnem, & caro adverſus ſpiritum: dabimus verba Pyrrhi Monothelitæ Hæretici Honorium accuſantis, & S. Maximi Catholici & Martyris eundem Honorium ab impoſita calumnia liberantis: *Sit ita de Vigilio. Quid de Honorio ad reſpondendum habes, qui apertè anteceſſori meo unam voluntatem Domini Noſtri Jeſu Chriſti eſſe tradidit?* Maxim. *Quis fuerit fide & auctoritate dignus epiſtolæ hujus interpres, qui eam ex perſona Honorij ſcripſit, adhuc ſuperſtes, & qui totum occidentem cum alijs virtutibus, tum dogmatibus fidei Chriſtianæ illuſtravit? an ij, qui Conſtantinopoli, quæ ex corde erant, loquebantur?* Pyrrhus. *Qui hanc compoſuit.* Max. *Is igitur ipſe, cùm ad divum Conſtantinum Imperatorem ex perſona rurſus S. Papæ Joannis de hac epiſtola ſcriberet, dixit: Unam voluntatem diximus in domino, non divinitatis ejus, & humanitatis, ſed humanitatis ſolius. Cùm enim Sergius ſcripſiſſet, quòd quidam duas voluntates in Chriſto contrarias dicerent, diximus, Chriſtum non duas voluntates contrarias habuiſſe, carnis, inquam, & ſpiritûs, ſicut nos habemus poſt peccatum, ſed unam tantùm, quæ naturaliter humanitatem ejus ſignabat. Hoc autem ita eſſe, argumentum evidens eſt, meminiſſe membrorum & carnis, quæ quidem de divinitate illa accipi non permittunt.*

Dices: Honorius in duabus illis allegatis epiſtolis ſe cum Pyrrho ſentire, ejuſdemque doctrinam approbare dicit: at conſtat Pyrrhum hæreticum fuiſſe ducemque Monothelitarum.

℞. Honorium in uno capite cum Pyrrho conſpirâſſe: in alijs verò, quæ hæreſin continebant, apertè & ex profeſſo diſſenſiſſe.

Scripſerat enim Pyrrhus, ſibi pacis componendæ causâ, comprimendiſque diſcordijs, quæ gliſcebant, neceſſarium videri, ut nec duæ in Chriſto voluntates dicerentur, nec una, ſed duæ tantùm naturæ. Reſpondit Honorius ſibi hoc placere, variaſque produxit cauſas, ob quas de duabus operationibus ſilendum eſſet. Quòd verò Pyrrhus aliud ad Honorium ſcribens, aliud docens, duas voluntates expreſsè negaret, unamque aſſereret, eundemque errorem in Epiſcopos diſſeminaret, adeò Honorio non placuit, ut etiam poſitivè improbaret, ùt ex illius epiſtolis manifeſtum fecimus.

Ceterùm quidquid de cauſa (*a*) Honorij Pontificis ſit; nihil illum ex cathedra definîſſe, quod hæreſin ſapiat, certum eſt: cùm epiſtolæ, quas ad Sergium dedit, privatæ fuerint, nihilque decîdant, & nec unam voluntatem in Chriſto, nec duas dici velit: ſed duas naturas cum proprijs operationibus: quod planè non eſt decîdere, ſed rem in ſuſpenſo relinquere.

XIV. *Non obſtat 14.* Multos alios SS. Pontificum errores fuiſſe, ùt Gregorij III. qui *in epiſt. ad Bonifacium*, quæ habetur *Tom. 3. Conciliorum & in c. quod propoſuiſti 32. q. 7.* ob infirmitatem Uxoris Marito aliam ducere permittit. Nicolai I. docentis Baptiſmum in nomine Chriſti ſine trium perſonarum expreſſione valere, *c. à quodam de Conſecration. d. 4.* contra canonem *multi.* & canonem *in Synodo d. ead.* Alexandri III. *in c. cùm eſſes. de Teſtamentis*: aliorumque Pontificum, admittentium poſſe matrimonium ratum alio matrimonio, ſed conſummato dirimi *in c. licèt. de ſponſa duorum.* Innocentij III. *in c. per venerabilem*: ubi dicit legem Veterem necdum plenè eſſe abrogatam. Nicolai III. *in c. exijt. de V. S. in 6.* ubi docet, Chriſtum perfectam docuiſſe paupertatem, quæ conſiſtit in abdicatione omnis dominij tam in particulari, quàm in communi: quam doctrinam hæreticam eſſe definit Joannes XXII. *extravagante ad conditorem. Et c. quia quorumdam de V. S.* Idem Joannes negavit animas Beatorum ante Reſurrectionem Deum viſuras teſte Gerſone *ſerm. de Paſchate alijsq;*. Cæleſtini III. *in c. quanto de divortijs*, ubi teſtatur Innocentius III. eum ſenſiſſe Matrimonium diſſolvi altero conjugum in hæreſin labente.

℟. Iſtos omnes alioſque errores, qui Pontificibus tribuuntur,

(*a*) Videatur fuſiùs in Gallia Vind. Diſſ. 3. §. 1. ſum. 9.

tur, perſonales fuiſſe, privatoſque, non verò definitivos & ſententiales, ùt legentibus patet, & ideò ſingulis non immoramur, ſed lectorem ad ea, quæ jam dicta ſunt, remittimus; videri etiam poſſunt Cajetanus *in opuſculo de 27. quæſtionib.* Azorius. *2. p. l. 5. c. 15.* Canus *l. 6. c. ult.* Bellarm. *de Romano Pontif. l. 4.* Spondanus & Baronius, ubi de ſingulis Pontificibus agunt. Gonzalez in Decretales, alijque. Habenda eſt ergo ſemper ante oculos ea regula, Pontificis Romani in fidei materia definitiones, tunc eſſe certas, infallibiles, ſecuraſque veritatis, & quibus reluctari non liceat, cùm videl. quæſtione aliquâ ad ſedem Apoſtolicam delatâ, & re maturè diſcuſsâ, cauſæque meritis examinatis, Pontifex ſententiam pronuntiat, eamque non ad unam alterámve, ſed ad totam & univerſalem Eccleſiam dirigit, obligatque fideles, ut ita credant: non quidem ut ipſa Pontificis ſententia ſit cauſa & ratio credendi; ſed tantùm applicatio certa & inerrabilis divinæ revelationis, cui fides noſtra ſoli & unicè innititur. Talis enim ſententia cum auctoritate & imperio aliquid definiens, totique Eccleſiæ velut dogma proponens, eſt proprius actus Pontificiæ poteſtatis, pertinenſque ad ſolum Paſtorem Doctoremque Eccleſiæ univerſalis: alij verò actus, hoc eſt, epiſtolæ, reſcripta, reſponſa ad quæſtiones privatorum, aut etiam particularium Eccleſiarum, non ſunt actus verè Pontificij, ſed cujuslibet Doctoris, aut Epiſcopi, quos errare poſſe omnes confitemur. Certitudo quippe fidei à Deo Pontificibus in Petro promiſſa, non propter perſonas, Eccleſiaſque privatas conceſſa eſt, quæ falli omnes poſſunt: ſed propter Eccleſiam univerſalem erroris incapacem, ùt bene notavit Canus *l. 5. c. 5. q. 4.*

XV. *Non obſtat 15.* Multa à ſummis Pontificibus, & etiam Concilijs ſtatui decernique, non tanquam certæ & exploratæ fidei, ſed tanquam magis probabilia; non ergo quia ſunt definita, ideò ſunt certa, ſed tantùm magis probabilia, v. g. *in c. firmiter de ſumma Trinit.* Concilium Lateranenſe ſic loquitur: *Firmiter credimus, & ſimpliciter confitemur, quòd unus eſt ſolus verus Deus Creator omnium viſibilium & inviſibilium, corporalium & ſpiritualium, qui ſimul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam corporalem, & ſpiritualem, Angelicam videl. & mundanam.* Atqui non eſt fidei adverſum, Angelos ante mundum corporeum conditos, aut ſpiritualis naturæ non eſſe; quamquam qui hoc diceret, temerarius nunc eſſet. *S. Thom. 1. p. q. 61. art. 3.* Sic

etiam

etiam *in Clement. unica de ſanctiſſima Trinitate*, ea opinio tanquam probabilior eligitur, quæ habet, in Baptiſmo gratiam & virtutes infundi.

XV. Cùm Pontifices & Concilia aliquid definiunt, adduntq; veritatem ſic definitam ad fidem pertinere, aut anathema dicunt contrarium ſentientibus: aut qui ita, ùt definitum eſt, non credunt, hæreticos pronuntiant: aut volunt ea firmiter à fidelibus credi: cùm ergo Pontifices hoc, ſimilive loquendi modo utuntur, certum eſt, non tantùm, quæ magis probabilia, ſed quæ omnino certa & explorata ſunt, proponi, cùm fides ſit de certò veris, hæreſis de certò falſis, omni probabilitate excluſâ, & exempla ſunt *in c. damnamus de ſumma Trinit. c. unico eodem in 6. Clement. unicâ eod. §. 2.* Quæ autem in Concilijs, vel Pontificum Decretis adducuntur explicandi tantùm causâ, vel ad objecta reſpondendo, vel rationes aliquas afferendo, vel incidenter ſolùm, & præter cauſam principalem aſſerendo; hæc ad fidem non pertinent, ſed tantùm ad majorem minorémve Pontificum doctrinam, cùm ſolius Dei ſacræque Scripturæ privilegium ſit, ne apice quidem in veritatem offendere; Concilijs verò ſummiſque Pontificibus ea tantùm certitudo donata eſt, quæ inſtruendæ Eccleſiæ neceſſaria fuit. Si verò ſummi Pontifices ſententiam aliquam, non quidem anathemate feriant, nec hæreſis notent, eam tamen doceri exercerive ſub pœna excommunicationis prohibeant; ea omnem continuò amittet probabilitatem practicam, hoc eſt, tutò liciteque exerceri, & ſine peccato non poterit, quantumvis hæretica non ſit. Exempla habemus *in c. cùm Chriſtus. & in c. ad abolendum de hæret. c. gaudemus de divortijs: & in propoſitionibus ab Alexandro VII. & Innocent. X. damnatis.*

XVI. *Non obſtat 16.* Pontificem in quæſtionibus facti errare poſſe, ùt communis omnium Doctorum ſententia habet; ergo etiam poterit in quæſtionibus juris, in fidei decretis, & generalibus præceptis morum. Conſequentia probatur, quia multa ad fidem pertinentia in facto conſiſtunt, v. g. Sacramentum Matrimonij à Chriſto inſtitutum eſſe, Sacramenta eſſe tantùm ſeptem, non plura: characterem in Baptiſmo impreſſum eſſe qualitatem indelebilem, quæque repeti non poſſit, &c. Imò in omnibus definitionibus, quæ ad fidem, moreſque ſpectant, non aliter ſummus Pontifex infallibiliter à Deo dirigitur, quàm ſi omnem, aut

ſaltem neceſſariam diligentiam rei examinandæ impendat: nec enim ſomnianti temereque agenti Spiritus S. dogmata inſpirat: at verò ea diligentia eſt facti, multiſque erroribus ſubjecta: quid ſi enim non ſatis rem perpenderit? non doctiores rerumque peritiores ad conſilium vocaverit? non audierit, quæ in contrarium opponebantur? uni tantùm parti aurem, non alteri præbuerit? hæc omnia ſunt facti, erroremque admittunt: ergo etiam fidei morumque decreta, quæ ab alijs pendent.

℞. Quæſtiones facti eſſe duplicis generis: alia enim ſunt facta, vel immediatè à Deo per ſcripturas & traditiones revelata, vel ſaltem cum revelatis connexa, qualia ſunt Chriſtum in Euchariſtia realiter exiſtere, & panem in ſacram illius Humanitatem mutari, &c. In hæc error nullus cadit, cùm repugnet, Deum in quacumque re tam facti quàm juris errore aliquo capi, aut falſum dicere, hoc eſt, aut ignorantem eſſe, aut mendacem, quæ duæ ſunt falſi origines. Ad eadem facta mediatè revelata pertinet diligentia illa neceſſaria, quam in rebus fidei decidendis in Romano Pontifice deſideramus: cùm enim voluerit Deus Eccleſiam errare non poſſe, voluit etiam nihil ei deeſſe, quod vitando errori neceſſarium eſt: & ideò Patres ſextæ Synodi contra Monothelitas ex eo, quòd in Chriſto duæ eſſent naturæ, optimè intulerunt, duas eſſe voluntates, cùm voluntas ſit potentia cum humana natura neceſſariò connexa.

In illis verò quæſtionibus facti, quæ nec immediatè nec mediatè à Deo revelatæ ſunt, quæque ex teſtimonio & informatione hominum pendent, negari non debet, & Concilia, & Pontifices errare poſſe: cùm enim fides divina teſtimonio & Verbo Dei nitatur: & vox Papæ ſit vox hominis non Dei, non poteſt ille, quæ nec mediatè nec immediatè revelata ſunt, pro fidei dogmatibus proponere: quæ verò ſunt facti, revelata non ſunt, & ideò errori obnoxia. Quod ingenuè ipſi Pontifices confeſſi ſunt, Bonifacius videl. VIII. *in c. 1. de conſtitutionibus*, ubi dicit: Romanos Pontifices ignorare, quæ ſunt facti: at ignorantia eſt mater erroris: errare ergo poteſt, qui ignorat. Et Eugenius IV. qui cùm ex certis magniſque cauſis Concilium Baſileenſe diſſolviſſet, & ab eo acta, planè irrita declaràſſet per Bullam, *Inſcrutabilis anno MCCCCXXXIII.* veritatem poſteà edoctus, per aliam Bullam, *dudum año MCCCCXXXIV*

quæ priùs conſtituerat, revocat; non quia Concilium diſſolvere non poterat, ſed quia ex non veris cauſis, ùt poſteà apparuit, id egerat: extant Bullæ Eugenij in actis Concilij Baſileenſis *ſeſſ. 16.* & videndus eſt Raynaldus ad *annum MCCCCXXXIV. n. 15.* Denique qui Honorium I. hæreſi abſolvunt, ſunt verò quàm plurimi, ij etiam negare haud poſſunt, & in Pontifices & in Concilia errorem cadere, ab utrisque enim hæreſis damnatus eſt, ejusque memoria, tanquam hominis hæretici, profligata.

XVII. *Non obſtat 17.* Fide tantùm humanâ conſtare, hunc in individuo hominem, v. g. Innocentium XI. eſſe legitimum verumque Pontificem, ac in terris Chriſti Vicarium; at fides humana errori ſubeſt, fierique poteſt, non eſſe legitimum Pontificem: quid ſi enim invalidè electus? quid ſi non ritè baptizatus? aut unde nobis conſtat ritè Baptizatum, electumque eſſe, niſi fide humanâ, quæ falli poteſt? Sic Joannes VIII. ſic Formoſus veri Pontifices credebantur, & tamen eventus docuit, illum fœminam fuiſſe, iſtum non verum, ſed imaginarium Papam, & cujus acta à Stephano VI. omnia reſciſſa ſunt. Si ergo fide divinâ & certâ Innocentium Pontificem eſſe non conſtat; non etiam certâ divinâque fide conſtabit, quæ ab illo decernuntur, certa eſſe, & ad dogma, ſi hoc declaret, ſpectare.

℞. Hanc objectionem nimium ſibi ſumere, & ſi quid probet, non in Pontifices tantùm, ſed in omnia Concilia, in totam Eccleſiam, & intima fidei Catholicæ viſcera graſſari: ſi enim certâ, indubiâque fide non conſtat, Innocentium XI. legitimum Papam eſſe: ergo nec Innocentium X. nec Clementem IX. nec Alexandrum VII. nec Leonem, nec Agathonem, nec Sylveſtrum: in omnibus enim aut nulla ſubeſt dubitandi ratio, aut eadem. Si ergo Pontifices, & ab illis definita dubia ſunt; ergo etiam quæ à Concilijs, nam hæc à Pontifice confirmantur, & ſine Pontifice tam ſunt integra, quàm corpus capite ſuo truncum. Imò ex ijsdem cauſis, quæ tibi Pontifices, eorumque electiones dubias faciunt, ipſa etiam Concilia in dubium vocantur, quæ ut ſint legitima, multo pluribus, quàm Pontifices opus habent: dubio verò Pontifice, dubijs Concilijs, dubijs etiam quæ ab illis conſtituta ſunt, quid ſupereſt in fide certum? fruſtra Ariana hæreſis, fruſtra Neſtoriana, Eutychiana, Lutherana, Calviniſtica, fruſtra omnes

omnes hæreſes damnatæ, nam ùt tu dicis, incerti erant Papæ, incerta Concilia, incerta ab utriſque deciſa; quæ verò incerta ſunt, nec ad hæreſin, nec ad fidem pertinent, ut credi neceſſariò negarive debeant. Quòd ſi nemo audet Concilia, quæ ab Eccleſia recepta ſunt, in dubium vocare, imò qui hoc agit, æquè ac qui Evangelia non recipit, hæreticus eſt teſte D. Gregorio *in c. ſicut. d. 15.* idem de Pontifice Romano dicendum eſt, par enim, ùt paullo antè notavimus, de utriſque eſt ratio. Et ſicut ad fidem non ſufficit, credere aliquam in genere Eccleſiam, & non iſtam determinatam; aut aliquas ſcripturas ſacras, ſed non iſtas, quas manibus terimus; ita nec ſufficit, aliquem in Eccleſia Chriſti Vicarium, aliquod caput viſibile, aliquem Judicem Controverſiarum, ſed non iſtum, quem Eccleſia elegit, quem Eccleſia colit, à quo leges & decreta, ac in rebus controverſis ſententiæ procedunt. Quando navigabis, quando litem abſolves, quando finem morbo impones, ſi aliquam quidem navim, aliquem judicem, aliquem medicum velis, ſed nullum certum, nullumque, quem poſſis digito oſtendere, nec iſtum, nec illum admittas? ſic peſſimè conſultum Eccleſiæ, peſſimè fidelibus, ſi Chriſtus nullum illis Pontificem dedit, cui & morum, & in fidei decretis certam fidem deberent, certamque obedientiam. Nec in Eccleſia tot retrò ſæculis, & hæreticis toties in Romanam ſedem armatis, auditum aliquando eſt, hanc Pontificibus eorumque Decretis exceptionem oppoſitam eſſe, quòd videl. non certò conſtaret Leonem, Sylveſtrum, Damaſum legitimos Papas eſſe: quanti putas hoc inventum Ariani emiſſent, ut Nicæno Concilio litem inferrent, & quæ illic Patres deciderant, inania redderent? ſed hoc noſtro ſæculo, in quo tanta novarum rerum cupido eſt, vicimus antiquitatem, novo artificio reperto, ut Papam ſine Papa, legem ſine lege, ſententiam ſine ſententia haberemus, hoc eſt, aliquem Papam, ſed non iſtum, aliquem Legiſlatorem, ſed non iſtum, aliquem Judicem, ſed non iſtum, nullumque certum; captâ interim credendi faciendique quod placet libertate. Denique poſt Concilium Conſtantienſe vix intelligimus, quomodo negari poſſit, certâ fide hunc in individuo Pontificem pro vero legitimoque habendum eſſe, *ſeſſ.* enim *ult.* Martinus Papa ſacro approbante Concilio, ab hæreticis, qui Eccleſiæ Catholicæ conjungi volunt, ante omnia exigen-

exigendum eſſe dicit: *Ut credant Papam Canonicè electum, qui pro tempore fuerit, ejus nomine expreſſo, eſſe ſucceſſorem Petri, & ſupremam habere in Eccleſia poteſtatem.* Supponit ergo Concilium, credi poſſe fide divinâ (nec enim de alia fide quàm divina hæretici ſunt interrogandi) hunc numero & determinatum Pontificem legitimum eſſe Chriſti Vicarium, imò credi debere, nec enim quæ credi non poſſunt, aut non debent, neceſſariò credenda ſunt.

Dices: Concilium loqui de Pontifice canonicè electo, at non conſtare canonicè electum eſſe.

Reſpondemus: Si conſtare certâ fide non poteſt Papam Canonicè electum eſſe, cur ergo Concilium tam accuratè vult hæreticos de hoc interrogari? erit enim otioſa minimeque neceſſaria interrogatio, cùm ſicut conſtare non poteſt eſſe canonicè & validè electum, ita nec legitimum Pontificem Chriſtique Vicarium. At Papam legitimè baptizatum, ordinatum, electumque eſſe Deus nunquam revelavit, quî ergo credi poteſt? Imò tunc revelavit, cùm tota Eccleſia Pontificem pro legitimo habuit recepitque; vox enim & teſtimonium Eccleſiæ, quæ falli non poteſt, vox eſt & teſtimonium Dei: ſicut enim Deus nunc verbo, nunc litterâ, nunc miraculis, ita vocibus & aſſenſu Eccleſiæ loquitur, juxta illud Chriſti Domini pollicitum: *Non enim vos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis; ipſe Spiritus docebit vos omnem veritatem.*

Ad Dei ergo Providentiam curamque pertinet, ut Eccleſiam, quam voluit eſſe columnam & firmamentum veritatis, in re tanti momenti errare non permittat, cumque pro Pontifice colere, qui Pontifex non eſt; aut ſi permittat circa perſonam ipſam Pontificis errare, non permittat tamen circa auctoritatem, hoc eſt, putatitio Pontifici eam ipſam auctoritatem poteſtatemque, quam vero tribuat, quemadmodùm leges humanæ id ipſum in putatitio judice, teſte, & matrimonio ſtatuunt *in l. Barbarius. de off. Prat. l. 3. in fine ff. de ſuppellect. legat. l. 3. ff. ad S. C. M. §. 7. inſtit. de Teſtam. ordin. c. infamis 3. q. 7. c. penult. & ult. qui filij ſint legitimi.*

XVIII. *Non obſtat 18.* Eorum ſententiam, qui Pontificem extra Concilium falli poſſe affirmant, probabilem eſſe, ergo illam tutò amplecti, docere, & ſi res ferat, exercere etiam poſſumus.

℟. Sen-

℣. Sententiæ alicujus probabilitatem ex duobus capitibus æſtimari: ex rationum videl. gravitate ac momentis; & ex docentium auctoritate. Rationes quod attinet, aut nullæ pro contraria ſententia producuntur, aut tam infirmæ fragileſque, & ſolutu tam faciles, ut ad flectendum in unam partem intellectum, ejuſque aſſenſum non dico extorquendum, ſed invitandum, pondus exiguum habeant, imò nullum, ſi cum illis rationibus conferantur, quæ in oppoſitum urgent. Compara ſcripturas cum ſcripturis, Concilia cum Concilijs, Patres cum Patribus, Eccleſiæ uſum cum uſu, rationes cum rationibus, & tunc demum videbis, quam vim movendo flectendoque intellectui habeant, quæ ab Adverſarijs dicuntur: revoca etiam in animum Patrum Doctorumque cenſuras, quibus ſententiam illam configunt, & tecum reputa, an aliquam probabilitatis ſpeciem agnoſcant: & cenſuras non Patrum quorumcunque, ſed ſanctitate & doctrinâ florentium, quoſque non ùt Doctores tantùm, ſed ùt faſtigia & vertices Doctorum omnes ſcholæ venerantur. Vix pro ſententia, quam impugnamus, octo decemque auctores numerabis, ubi noſtra omnes habet, quotquot ubique terrarum ſcripsêre. Quis enim eſt Gerſon, Almainus, Adrianus, ut illos Thomæ Aquinati, Alberto M. Bonaventuræ, Antonino, Bernardo, & omnibus ferè opponas? Enimverò ad hos ſoles palleſcunt illæ ſtellæ, diſparentque, & tam fieri non poteſt, ut qui iſtorum auctoritatem rationeſque ſpectat, aliquam in contraria ſententia probabilis rationem videat, quàm ut lucente in meridie ſole radij aliquid aut lucis in ſtellis obſervet: imò multo minus; cùm in cœlo ſtellæ ſint plurimæ, ſol unus, à nobis verò ſoles ſint plurimi, & ex adverſo ſtellæ pauciſſimæ.

FINIS LIBRI III.

LIBER

LIBER IV.

PROPOSITIO IV.

LIcèt Pontifici Max. Vicario Chriſti ſumma in Eccleſiam Catholicam ſit poteſtas à Deo concredita; ea tamen eſt ad ædificandum, non deſtruendum, nec contra veritatem, ſed pro veritate. Non poterit ille in lege divina & naturali diſpenſare, quæ totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ac vitæ Chriſtianæ fundamenta ſunt. Nec etiam nulla aut levi ex cauſa leges Canonicas ſolvere. Quid enim hoc aliud eſſet, quàm contra monitum ſapientis ſepem diſſipare, & unâ manu deſtruere, quod Apoſtoli, quod Patres tanto laborum, ſanguinis ac vitæ impendio alterâ manu conſtruxerunt? Si tamen neceſſitas aut utilitas Eccleſiæ poſcat, publica præſertim, ad eundem ſum̃um Pontificem ſpectabit, ijsdem clavibus, quibus Cœlum, etiam Canones aperire, & canonicum rigorem paternâ indulgentiâ diſpenſando mitigare. Neque hoc eſt contra, ſed maximè juxta Canones agere, qui hoc ipſum ſummis Pontificibus conceſſerunt.

§. I.

§. I.

Papam in lege divina & naturali diſpenſare non poſſe.

SUMMARIA.

1. *Sicut res omnes, ſic Pontificis auctoritatem terminis includi.*
2. *Teſtimonijs ſanctorum Patrum & Doctorum non poſſe ſummum Pontificem in legibus divinis & naturalibus diſpenſare oſtenditur.*
3. *Et rationibus.*
4. *Non poſſe ergo Pontifices juri quæſito, pactis, & privilegijs, quæ in pactum tranſierunt, derogare.*
5. *Poſſe tamen in jure Naturali permiſſivo, votis, juramentis Deo factis, & Canonibus Apoſtolorum ex cauſa diſpenſare.*

1.

INter alia, quæ à Sapientibus ſunt ſapientiſſimè pronuntiata, eſt etiam illud Pittaci: *Ne quid nimis.* Habent enim omnia ſuos fines, ſuos limites, ſuos creſcendi agendique terminos, quos ſi moveas, nimiumque prolates, illud quod in rerum natura pulcherrimum eſt, continuò deleas, pacem videlicet ordinemque; quod turpiſſimum inducas, hoſtilitatem, confuſionem. Habent ſtellæ ſuas ſphæras, metasque currendi, quibus continentur; nec ſol lunæ, nec luna ſolis imperium ac fines occupat; quanta clades rerumque omnium intemperies, ſi metas perrumperent? Habet aër ſuas regiones, quibus coërcetur, nec ſuprà agitur, ubi ignis imperium: nec infrà, ubi terræ jus eſt. Mare & ripas, & littus obſervat, & cum poſſit excurrere, ſi vim molemque aquarum ſpectes, modeſtè tamen

men ad arenam ſubſidit, ni faciat, mundi naufragium erit. Denique omne vitium in exceſſu eſt.

Malè igitur publico bono conſultum eunt, qui tantum Principibus tribuunt, quantum volunt; nec immenſæ illorum poteſtati alium terminum ponunt, quàm cupiditas, naturali divinâq; legibus in exilium actis.

At verò hanc poteſtatem exlegem, effrenem, ac inverecundam, nec Apoſtolus admiſit, qui *pro veritate tantùm, non contra veritatem, ad ædificationem, non ad deſtructionem* ſe aliquid poſſe dicebat. Vanæ igitur ſunt illæ, & ne quid acerbiùs loquamur, inconſultæ quorumdam Juriſconſultorum voces, eam Pontificibus aſſerentium poteſtatem, quam ipſi Pontifices erubeſcunt: *Deos quosdam eſſe in cauſis beneficialibus: mutare poſſe quadrata rotundis: uno verbo ſine alio ritu Sacerdotes facere: dogmata condere: ſanctos, impollutos, ſegregatos à peccatoribus eſſe:* & alia multa, quæ licet innocentem aliquem, ſanumque ſenſum habere poſſunt, ipsâ tamen verborum ſpecie abſurdiſſima ſunt, ac hæreticis riſum, Catholicis indignationem movent. Quibus meritò illud *Jobi 13.* occinere poſſis: *Utinam taceretis, ut putaremini eſſe ſapientes! Numquid enim Deus indiget mendacio veſtro, ut pro illo loquamini dolos?* Phariſaicæ ſunt iſtæ voces: *Tu quis es? Meſſias es tu? Elias es tu? Propheta es tu?* Quibus modeſtiſſimus Joannes: *Non ſum ego Chriſtus, non ſum Elias, non ſum Propheta; in medio autem veſtrûm ſtetit, cujus ego non ſum dignus ſolvere corrigiam calceamenti.* In quem locum eleganter B. Gregorius: *Elegit Joannes ſolidè ſubſiſtere in ſe, ne humanâ opinione raperetur inaniter ſuper ſe, ut veritatem loquens ejus membrum fieret, cujus ſibi nomen fallaciter non uſurpavit: ſicq; dum infirmitatem ſuam ſtuduit humiliter agnoſcere, illius celſitudinem meruit veraciter obtinere.* Hujus ſancti Præcurſoris modeſtiam ſummi Pontifices imitati, ſuam poteſtatem, quamvis cæleſtem, omnique humanâ majorem, naturalibus tamen ac divinis legibus ſubjectam profeſſi ſunt. Ipſos, aliosque SS. Doctores audiamus.

II. Urbanus Papa *in c. ſunt quidam 25. q. 1. Sunt quidam, dicentes Romano Pontifici ſemper licuiſſe novas condere leges. Quod & nos non ſolùm non negamus, ſed etiam valde affirmamus. Sciendum verò ſummopere eſt, quia inde novas leges condere poteſt, unde Evangeliſta aliquid, & propheta nequaquam dixerunt. Ubi verò apertè Dominus, vel ejus Apoſtoli, & eos ſequentes ſancti Patres ſententialiter aliquid definierunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex*

tifex dare, ſed potius, quod prædicatum eſt, usq; ad animam & ſanguinem confirmare debet. Si enim quod docuerunt Apoſtoli, & Prophetæ, deſtruere (quod abſit) niteretur, non ſententiam dare, ſed magis errare convinceretur. Sed hoc procul ſit ab eis, qui ſemper Domini Eccleſiam contra luporum inſidias optimè cuſtodierunt.

Innocentius III. *in c. litteras de Reſtitut. ſpoliator. Opinioni autem ultimæ non videtur incongruè adaptari, ut in gradibus conſanguinitatis divinâ lege prohibitis reſtitutioni aditus præcludatur, ſed conſtitutione interdictis humanâ reſtitutio locum habeat cum effectu, cùm in illis diſpenſari non poſſit, & in iſtis valeat diſpenſari, ſicut B. Gregorius, & multi alij diſpensârunt.*

Alexander III. *in c. ſuper eo 4. de uſur. Cùm uſurarum crimen utriusq; teſtamenti pagina deteſtetur, ſuper hoc diſpenſationem aliquam poſſe fieri non videmus.*

S. Thomas *1. 2. q. 97. a. 4. ad 3. Ad legem divinam ita ſe habet quilibet homo, ſicut perſona privata ad legem publicam, cui ſubjicitur; unde ſicut in lege humana publica non poteſt diſpenſare, niſi ille, à quo lex auctoritatem habet, vel is, cui ipſe commiſerit, ita in præceptis juris divini, quæ ſunt à Deo, nullus poteſt diſpenſare niſi Deus, vel is, cui ipſe ſpecialiter committeret.*

Idem *in 4. d. 47. a. 4. Quæ ſunt ordinata per legem divinam, non ſunt mutabilia, vel diſpenſabilia, niſi præcepto Divino.*

Et infrà: *Contra præcepta ſecundæ tabulæ, quæ ordinantur immediatè ad proximum, Deus poteſt diſpenſare, non autem homines in his diſpenſare poſſunt.*

Idem *in quodlibet. 4. q. 8. a. 3. Circa ea verò, quæ ſunt juris divini vel naturalis, diſpenſare non poteſt Papa, quia iſta habent efficaciam ex inſtitutione divina. Jus autem divinum eſt, quod pertinet ad legem novam vel veterem: ſed hæc eſt differentia inter legem utramq;: quia lex vetus determinabat multa, tam in præceptis ceremonialibus pertinentibus ad cultum Dei: quàm in præceptis judicialibus pertinentibus ad juſtitiam inter homines conſervandam: quæ in novo teſtamento non obligant, niſi aſſumantur ab Eccleſia vel aliquâ civitate pro ſuo ſtatuto: & hoc quoad judicialia: nam ceremonialia ex toto ceſſant. Sed lex nova, quæ eſt lex libertatis, hujusmodi determinationes non habet: ſed eſt contenta præceptis moralibus naturalis legis, & articulis fidei, & Sacramentis gratiæ: unde etiam dicitur lex fidei, & lex gratiæ propter determinationes articulorum fidei, & efficaciam ſacramentorum. Cetera verò quæ pertinent ad determinationem judiciorum, vel determinationem Divini cultûs, liberaliter permiſit Chriſtus, qui eſt novæ legis lator, præ-*

latis Eccleſia & Principibus Populi Chriſtiani determinandi. Unde omnes hujuſmodi determinationes pertinent ad jus humanum : in quo Papa poteſt diſpenſare. In ſolis verò his, quæ ſunt de lege naturæ, & in articulis fidei & Sacramentis novæ legis diſpenſare non poteſt: hoc enim non eſſet poſſe pro veritate, ſed contra veritatem.

Præter Divum Thomam tenent hanc ipſam ſententiam S. Bonaventura *in 4. d. 38. a. 2.* S. Antoninus *3. p. T. 22. c. 7. §. 23.* Suarez *Tom. 3. de Euchar. q. 74. d. 43.* Dur. Sylv. Navarr. Valent. omneſque ferè Theologi.

III. *Ratio prima* eſt: Quia tota diſpenſandi ratio in lege humana illa eſt, quòd humanus Legislator non omnes caſus, omneſque circumſtantias prævideat, quæ poſſunt occurrere, & in quibus æquius ſit legem ſolvi, quàm obſervare: imò etiamſi prævideret, non ideò ſubvenire omnibus poſſet: & ideò ad illa, quæ plerumque, & in pleriſque contingunt, ſpectat; quæ rarò eveniunt & in paucis, caſui committit: caſum prudentiæ & diſpenſationi, tunc videlic. cùm publico bono legem diſpenſatione molliri potiùs convenit, quàm ejus obſervantiam ſeverè premi, prout eleganter animadvertit S. Thom. *in 3. d. 37. q. 1. a. 4. ſub init.* & *L. 3. cum ſeqq. ff. de Legibus.* Diſpenſatio igitur ex ignorantia partim legislatoris, partim ex impotentia defectuque legis naſcitur, non ſemper nec in omni caſu publico privatoque bono accomodatæ. Secùs eſt in lege divina, ſeu poſitiva, ſeu naturali; cùm Deus omnia prævideat, omneſque futuros eventus ante oculos diſtinctiſſimè habeat, ſicque leges ſuas omnibus æquè caſibus, omnibus perſonis adaptet: nec tantùm quid fieri velit præcipiat, ſed præceptis gratiam vireſque implendi adjungat, ut planè nullâ ſit opus diſpenſatione, aut ſi aliquâ opus ſit, ſoli Deo reſervetur, qui legum ſuarum modum, finem, terminoſque notos habet, homini ignotos abditoſque, quod pulchrè S. Doctor exemplo cauſarum naturalium oſtendit, quarum ordinem nexumque à Deo inſtitutum mutare nemo, aut ſuſpendere poteſt; aut ſi neceſſitas mutandi occurrat, non homini ea mutatio, non naturæ permittitur, ſed à Deo expectanda eſt. S. Thom. *in 4. d. 47. a. 4.*

Ratio 2. Sola jura humana varietate temporum, urgente neceſſitate, aut evidente utilitate variare poſſunt, ùt habetur *in c. non debet. 8. de Conſanguinit. & affinit.* divina verò & naturalia Jura immuta-

mutabilia ſunt. *argumento c. cit. & c. fin. de Conſuetud. Reg. Juris 88. in ff. inſtit. de J. N. G. & C. §. 11. & Cic. 3. de Republ.* ubi inter alia : *Huic legi nec derogari fas eſt, nec abrogari aliquid ex hac licet, nec tota abrogari poteſt. Nec verò aut per Senatum, aut per populum ſolvi hâc lege poſſumus: nec erit alia lex Romæ, alia Athenis, alia nunc, alia poſt, ſed in omnes gentes, omniq; tempore una lex, & ſempiterna erit immutabilis.* Si ergo naturalis lex, ejusque obligatio eſt immutabilis, ergo nec diſpenſationem admittit; hæc enim obligationem legis non mutat ſolùm, ſed etiam perimit: nam ſi velis eo ſolùm nomine naturalem legem immutabilem eſſe, quia nec tota, nec ſæpe diſpenſationem patitur; parùm illam, aut nihil à lege humana diſtinguis, cùm multæ ſint humanæ leges, quarum obligationem nec totam deleri expedit, nec multâ diſpenſatione & paſſim ſolvi, quales ſunt, v. g. de matrimonijs in ſecundo gradu conſanguinitatis, aut primo affinitatis, &c.

Ratio 3. Cùm dicis in legibus naturali & divinâ diſpenſare Pontificem poſſe, quâ faciat hoc auctoritate? humanâ an divinâ? non humanâ, quia certum eſt non poſſe in lege ſuperioris inferiorem diſpenſare, alioquin prævaleret minor majori poteſtati, ſi quod hæc ligavit, illa ſolveret, & ſunt textus *Clementin. 1. ne Romani de el. c. inferior d. 21. c. cùm inferior de major. & obed.* non ergo poteſt humanâ poteſtate Pontifex ſolvere, quos Deus ligavit. Sed nec divinâ, tanquam Vicario Chriſti per illa verba ſibi communicatâ: *Quæcunq; ſolveris ſuper terram, &c.* hæc enim verba generalia non includunt caſus ſpecialiſſimos; alioquin extendi etiam deberent ad poteſtatem illam privilegiatam, ſoliq́ue Chriſto conceſſam, quàm Theologi vocant *Excellentiæ*, mutandi materiam Sacramentorum, nova inſtituendi, obligandi ad ea, quæ ſunt meri conſilij, &c. quæ nemo Papæ conceſſerit. Et ſacris Canonibus receptiſſimum eſt, Vicarium, licèt idem tribunal, eandemque cum Epiſcopo jurisdictionem habeat, adeò ut à Vicario ad Epiſcopum non appelletur, non poſſe tamen diſpenſare in lege ab Epiſcopo ſpecialiter lata, ſed ad ea, quæ majoris momenti, & notâ ſpeciali digna, ſpeciali mandato & conceſſione indigere, nec generale ſufficere *c. quid agendum 4. c. qui generaliter 5. de Procuratorib. in 6. Clement. 2. eodem.* & ſunt exempla in collatione libera Beneficiorum *c. 3. de offic. Vicarij in 6.* & in caſibus, quos Epiſcopus ſibi reſervavit.

vii. (a) Cùm ergo diſpenſare in naturalibus diviniſque legibus, hoc eſt, movere ipſos cardines, & fundamenta vitæ & honeſtatis humanæ, caſus ſummi momenti, & ſi quis alius, ſpeciali notâ digniſſimus ſit, non poteſt generali conceſſione comprehendi, quæ *Matth. 16.* habetur. Maximè cùm nec Patres, nec traditio hanc poteſtatem agnoverint, & ipſi Pontifices à ſe repulerint, ùt ſupra vidimus; cur ergo nos Pontifici tribuamus, quod illis accipere pudor eſt? Liceat cum D. Bernardo *epiſt. 179.* in diſpari argumento dicere: *Miramur ſatis, quid viſum fuerit hoc tempore quibusdam Doctorum, mutare colorem optimum, novam inducendo opinionem, quam ritus Eccleſiæ neſcit, non probat ratio, non commendat antiqua traditio: nunquid Patribus Doctiores aut devotiores ſumus? periculosè præſumimus, quidquid ipſorum in talibus prudentiam præterivit. At valde honorandus eſt, inquis, Papa, Vicarius Chriſti. Bene mones: ſed honor Pontificis judicium diligit. Non eget falſo honore veris cumulatus honorum titulis, infulis dignitatum: libenter glorioſus hoc honore carebit, quo falſa induci videtur prærogativa. Alioquin nullâ ei ratione placebit contra Eccleſiæ uſum præſumpta novitas, mater temeritatis, ſoror ſuperſtitionis, filia levitatis.*

Ratio 4. Si hanc diſpenſandi poteſtatem Pontifices habent, cur illâ uſi non ſunt, conceſsâ v. g. polygamiâ, ſteriliſque uxoris repudio, quando de conſervandis Regijs familijs, maximis regnis Catholicâ Religione imbuendis, avertendiſque quàm plurimis ac graviſſimis malis agebatur? præſertim cùm polygamia, & repudia non adeò honeſtati ac naturæ adverſentur, ùt in veteri lege à ſanctiſſimis viris non fuerint admiſſa.

Ratio 5. Leges divinæ & naturales ſunt regulæ, exemplaria, & amuſſes quædam omnium honeſtarum actionum, ipſiuſque etiam diſpenſationis; quid ergo aliud eſſet diſpenſando eas leges tollere, quàm lineam ipſam & regulam ac limites honeſti tollere, & licentiam erroribus dare? cùm enim non major ſit unius divinæ legis, quàm alterius ratio, ſi una diſpenſationi cedit, ergo & alia: ergo & illa, quæ jubet Baptiſmum in aqua, nec aliter conferri: & illa, quæ repudium vetat: & illa, quæ unam marito, non plures concedit: nec hominibus præſertim magnatibus cauſæ ac neceſſitates, in ſpeciem ſaltem compoſitæ, deerunt, eas diſpenſationes exprimendi: quid ergo habebimus in Eccleſia certi, tutique,

(a) V. Sanch. l. 3. de matr. d. 59. q. 2.

que, ac hominum cupiditati & artificijs non expoſiti? licèt ergo hæc poteſtas in paucorum privata commoda aliquando cederet, noceret tamen univerſis: non ergo Pontifici data, cujus non deſtruendi, ſed ædificandi officium eſt.

IV. Colligitur ex hac noſtra concluſione, non poſſe Papam, ſi cauſa boni publici abſit, derogare alterius juri *c. de Eccleſiaſticis 25. q. 2.* præſertim pactis & tranſactis *c. ex multiplici 3. de decimis.* aut privilegijs, quæ in vim & naturam pacti tranſierunt *c. privilegia. c. de Eccleſiaſticis. c. quod verò. c. dicenti c. privilegia. 1. & 2. 25. q. 2.* adeò ut nec clauſulis motu proprio, ex certa ſcientia, ex plenitudine poteſtatis, juri quæſito præjudicium fiat, ùt ipſi Pontifices declarant in Regula Cancellariæ de jure non tollendo. & *c. 15. de off. judic. deleg. c. reſcripta & ſeqq. 25. q. 2. L. ſi quando 35. C. de inoff. teſtam.* Imò niſi Pontifices exprimant, non præſumuntur ordinariè uti velle plenitudine poteſtatis, ſed potiùs juxta jus commune reſcribere *c. propoſuit 4. §. licèt de conceſſ. prab.* (*a*)

V. Multis tamen modis hæc noſtra concluſio *limitanda eſt.*

1. Ut in jure naturali permiſſivo tantùm, non præceptivo Papa aliúsve Princeps diſpenſare poſſit: cùm enim hoc jus abrogari omnino poſſit, ùt de libertate habetur *in l. 4. ff. de I. & I. & §. 2. inſtit. de I. N. G. & Civ.* & de communione bonorum *can. 1. d. 8.* quanto magis diſpenſatione aliquâ reſtringi?

Limitatur 2. Ut in votis ac juramentis, quorum obligatio ex voluntate contractuque hominis exiſtit, diſpenſari à Pontifice poſſit; cùm enim voluntas hominis, ab eaque imperati actus, & ex actibus orta obligatio humanæ legi ſubjacere poſſint: imò vota & juramenta ſub hac conditione, ac lege emittantur, ut poteſtati ac diſpenſationi humanæ ſubjaceant, idque in majorem Dei gloriam, Eccleſiæque bonum cedat, ſitque conſtans in Eccleſia traditio uſuſque perpetuus, qui optimus divinæ voluntatis interpres eſt, negari haud poteſt, cadere in illam diſpenſationem. *c. quanto 18. de jurejur.* Quamvis non defuerint graviſſimi Doctores, qui negent,

 Pon-

(*a*) Videantur Sanch. de Matrim. l. 2. d. 15. n. 2. Barb. clauſ. 41. Andr. Gail. 2. obſerv. 58. & obſerv. 76. Joannes Chokier in regulam 16. Cancellar. Sylv. v. Papa. n. 12. & ſeqq.

Pontificem in voto vel juramento diſpenſare, ſed declarare tantùm, votum in aliquo eventu non obligare. (*a*)

Limitatur 3. Ut poſſit Papa, vel alius Princeps diſpenſare in quibusdam concluſionibus, quæ ex naturalibus principijs deducuntur, non tamen neceſſariò, ſed dependenter tantùm ab humana voluntate, v. g. furem eſſe extremo ſupplicio afficiendum, & de his tantùm eſt intelligendus S. Thomas *1. 2. q. 97. a. 4. ad 3.*

Limitatur 4. Ut licèt S. Pontifex non poſſit in jure divino diſpenſare, poſſit tamen in præceptis Apoſtolicis, quæ videlicet non ex naturali, aut divina lege, ſed ex humana ſolùm poteſtate ab Apoſtolis ſunt conſtituta. Eſt communis Doctorum cum S. Thoma *in 4. ſentent.* & exempla ſunt in bigamo, cum quo diſpenſatur *c. Lector. d. 34.* in ordinato abſque titulo *c. 6. de prabend. &c.* V. Gloſſ. *ad c. ſunt quidam 25. q. 1.* Barb. *ibid.* Sanch. *de Matr. l. 7. d. 86. n. 4.* Sylv. *v. excommunicatio 5. n. 10.* Gonzal. *ad c. cùm ſecundùm. de præb.*

Limitatur 5. Ut poſſit Pontifex divinam naturalemque legem, cùm dubiæ ſunt, interpretari, & in particulari aliquo eventu, obligent nec ne, auctoritativè declarare. Sunt enim v. g. aliqui caſus, aliquæ circumſtantiæ, in quibus dubitari poteſt, an *præceptum reſidendi, fœnus, hoc eſt, lucrum ſupra ſortem captandi*, homines obliget: oportet ergo aliquem judicem eſſe, qui litem gliſcentem finiat: aliquem interpretem, qui mentem legis evolvat: aliquam facem, quæ in obſcuro præluceat: aliquem Magiſtrum, qui veritatem aperiat: & quis alius præter Vicarium Chriſti? Ita docet S. Thom. *2. 2. q. 2. a. 3.* & *de poteſt. 10. a. 4.* & habetur ex *c. 18. quanto de jurejur.* & *c. licèt 13. de teſtibus*: eſtque communis Catholicorum, nam hæreticos non moramur. Dabimus hîc tantùm verba Hugonis Etheriani viri ſuo ævo doctiſſimi, qui floruit anno MCLXXVII. *Nullâ*, inquit, *inſimulatione, nullâ reprehenſione, nullâque calumniâ notandus eſt antiquioris Romæ Antiſtes, quòd causâ interpretationis dictionem unam, dico autem ex filio procedere Spiritum S. ſanctorumq; plurium Epiſcoporum, ſcientiſſimorum Cardinalium conſenſu habito appoſuerit. Licuit enim ei, ſemperq; licebit fratres confirmare, decreta edere, cudere interpretationes, ſicubi aliquid obſcurè ſcriptum ſit, & de voluntate ſcriptionis argumentari, judicio voluntatis illius*

(*a*) Videantur S. Bonaventura in 4. d. 38. a. 2. q. 3. S. Th. 2. 2. q. 88. a. 10. S. Antonin. 2. p. tit. 11. c. 2. §. 9. Sylv. v. votum 4. q. 3. dicto 3. Gloſſa in c. non eſt de vot. & c. quanto 18. de jurejur. & in c. ſunt quidam 25. q. 1.

illius relicto facere, hoc perſuadente. Is enim eſt, cui oves & agni commiſſi: & idcirco non ſolùm ſcripti recitator eſſe debet, verùm interpres illorum, quæ adſcripta non ſunt, ùt Caput ovium, & Dei Paſtor. Qua in re manifeſtum eſt, antiquioris Romæ Præſulem poteſtatem in Petro accepiſſe, fidem renovandi (ut verbis Patrum utar) habendi curam & regimen omnium Sacerdotum, quin etiam omnium Chriſtianorum. Quare palàm & publicè fit ex his, nequaquam licere cuipiam, omnium ſanctiſſimam & magnam, omniumq; Principem Romanam Eccleſiam calumniari, quaſi aliam fidem conſcripſerit, aut compoſuerit, aut docuerit. Nam neq; affert, neque perdocet, neque aliud tradit ſymbolum, ſi editum à SS. Patribus interpretetur, non perpetiens fidem labefactari, apud quos ſemper effulſit. Qua licèt Primatum habeat, attamen humiliat ſeipſam, reſpondendo, quod Chalcedone celebrata Synodus quondam ſe calumniantibus reſpondit; Injuſtè inquit, arguor, dum non fidem ſed memoriam renovo: non appoſui, non ademi ſalutari ſymbolo, ſi dictionem occultam manifeſtavi. Renovavi enim, ùt Patres antedicti, fidem, & appoſui Nicana, Conſtantinopolitanæ atq; Chalcedonenſi Synodis, ſed nullo modo illis contraria; qui dum illorum patrum veſtigia perſequor, ſolummodò, quæ tunc quæſita non ſunt, tempore pòſt per interpretationem & appoſitionem verbi, quod non perſpicuè ab omnibus intelligebatur, enucleavi.

Non obſtat. Soliùs Legiſlatoris eſſe legem ſuam interpretari *L. fin. ff. de Legib. L. 1. & L. ſacratiſſima C. de legibus*, non ergo Pontificis eſt leges divinam, & naturalem interpretari, quas non tulit.

℞. Papam Deum non eſſe, ſed tamen in rebus fidei, morumque decidendis, non humano ſpiritu, ſed divino regi, ſicque divinæ legis eundem ſpiritum & conditorem eſſe, & interpretem: deinde cùm adiri Princeps non poteſt; cùm verus legis ſenſus ex alijs legibus elici poteſt, cùm à Principe data interpretandi poteſtas; in his, inquam, caſibus, jus interpretandi etiam inferioribus eſſe patet *Deuter. 17.* & ſunt etiam textus in jure Cæſareo *§. 8. Inſtitut. de I. N. G. & C. L. 12. & ſeq. ff. de Legib.*

Limitatur 6. Ut poſſit diſpenſare Papa in gradibus *Levitici 18.* prohibitis, ùt definivit Trident. *de Matrim. ſeſſ. 24. can. 3.* & Julius II. cum Henrico VIII. Angliæ Rege diſpenſavit, ut poſſet Catharinam Auſtriacam prædefuncti Arcturi fratris Viduam ducere. Sed nota, licèt matrimonium inter Levirum & fratriam divinâ lege prohibeatur, eaque non ceremoniali aut judiciali tantùm, ſed etiam morali, nixâque pudore, ac honeſtate naturali, ùt patet legenti

genti textum *Levit. 18. & 20.* eâ tamen indecentia tanti non erat, ut accedente causâ aliquâ privati, multoque magis publici ac maximi boni, factâ velut compenſatione non aboleretur: & ideò *Levit. 18* permittitur Marito non quidem vivæ, ſed defunctæ Uxoris Sororem ducere; cur ergo pari ratione non poſſet uxor defuncti Mariti germano nubere? eſt enim idem affinitatis gradus inter Maritum & Sororem uxoris, qui inter uxorem & fratrem Mariti, eadem naturæ, pudoris, ac honeſtatis ratio. *Deuter. 25.* permittitur Leviro, ut fratriæ jungatur, quando ex prædefuncto Marito prolem non ſuſcepit, idque eâ ratione, ut *frater fratris ſui ſemen excitet, illiq; domum & familiam ædificet.* Si ergo bonum tam exiguum, tam incertum, mereque imaginarium, ac in hominum æſtimatione brevi lubricaque fixum, quale eſt proles non ex te, ſed uxore quondam tua ſuſcepta, illius affinitatis verecundiam excuſat: quanto magis verum, reale, maximum publicumque bonum, quale fuit pax & amicitia inter duos potentiſſimosque Angliæ & Hiſpaniæ Reges? In hoc caſu nec divina, nec naturalis lex matrimonium vetat, imò concedit ob majoritatem rationis: cùm enim caſus particulares ſint infiniti, leges autem paucas eſſe expediat: ex caſu unius legis ad caſum alterius ob identitatem aut majoritatem rationis procedi poſſe, definitum eſt in *L. 12. & ſeqq. ff. de Legib.* Cur ergo Pontifex diſpenſavit, ſi naturalis & divina lex præſente illâ boni privati aut publici causâ non obligabat?

℟. Non in lege divina aut naturali Papam diſpensâſſe, ſed in humana, quæ eadem Matrimonia vetat, nec permittit quovis privati, aut publici boni obtentu legem infringi: quæ enim aliàs lex tuta, fucatisque rationibus non expoſita? & tunc maximè, ubi tanta opinandi licentia, tantusque ardor etiam peſſima quæq; in virtutes fingendi? Dici etiam poteſt, Tridentinum vocem diſpenſationis impropriè, & in ſenſu S. Thomæ accipere pro declaratione tantùm, & interpretatione juris divini.

§. II.

§. II.

Summum Pontificem ſuis ſuorumq́; Prædeceſſorum legibus, quoad vim directivam, obſtringi.

SUMMARIA.

1. *Summos Pontifices ſuis ſuorumq́; Anteceſſorum legibus, & Canonibus, quoad vim directivam ligari, probatur ipſorum Pontificum, & S. Thomæ auctoritate.*
2. *Et Rationibus.*
3. *Variè Limitatur.*

I.

ITa ferè omnes cum ſacri tum profani Doctores, quorum teſtimonijs modò abſtinemus, cùm ipſa SS. Pontificum modeſtiſſima profeſſio omni teſtimonio major ſit.

Gelaſius PP. *in epiſt. ad Epiſc. Dardaniæ: c. confidimus 25. q. 1. Confidimus, quòd nullus jam veraciter Chriſtianus ignoret, uniuscujusq́; Synodi conſtitutum, quod univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus, nullam magis exequi ſedem præ ceteris oportere, quàm primam: quæ & unamquamq́; Synodum ſuâ auctoritate confirmat, & continuatâ moderatione cuſtodit.*

S. Zoſimus ad Epiſcopos Eccleſiæ Narbonenſis, teſte Ivone in epiſtola ad Hugonem Archiep. Lugdun. *in c. contra ſtatuta 25. q. 1. Contra ſtatuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem ſedis poteſt auctoritas. Apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui decreta Patrum ſanxêre reverentiam.*

Gregorius PP. *l. 5. epiſt. 12. in c. juſtitiæ 25. q. 1. Juſtitiæ, ac rationis ordo ſuadet, ut qui ſua à ſucceſſoribus deſiderat mandata ſervari, deceſſoris ſui procul dubio voluntatem & ſtatuta cuſtodiat.*

Leo Papa IV. *in c. ideò 25. Permittente Domino paſtores hominum ſumus effecti, ut quod Patres noſtri ſive in ſanctis canonibus, ſive mundanis affixêre legibus, excedere minimè debeamus: contra eorum quippe ſaluberrima agimus inſtituta, ſi, quod ipſi divino ſtatuerunt conſulto, intactum non conſervamus.*

Idem B. Gregorius *l. 12. epiſt. 31. ad Felicem Epiſcop. in c. ſi ea 25. q. 2. Si ea deſtruerem, quæ anteceſſores noſtri ſtatuerunt, non conſtructor, ſed everſor eſſe juſtè comprobarer, teſtante veritatis voce, quæ ait: Omne regnum in ſe ipſo diviſum non ſtabit: & omnis ſcientia, & lex adversùm ſe diviſa deſtruetur.*

Idem *L. 7. epiſt. 17. in c. inſtitutionis 25. q. 2. Inſtitutionis noſtræ decreta, quæ pro defenſorum ſunt Privilegijs, & ordinatione diſpoſita, perpetuâ ſtabilitate, & ſine aliqua conſtituimus refragatione ſervari: ſive quæ ſcripto decrevimus, ſive quæ in noſtra præſentia videntur eſſe diſpoſita: nec à quoquam Pontificum in totum, vel in partes ea quâlibet occaſione convelli decernimus vel mutari. Nam nimis eſt aſperum, & præcipuè bonis ſacerdotum moribus inimicum, niti quempiam quacumq; rationis excuſatione, & quæ bene ſunt ordinata, reſcindere, & exemplo ſuo docere ceteros, ſua quandoq; poſt ſe conſtituta diſſolvere.*

Idem *L. 2. epiſt. 37. in c. quod verò 25. q. 2. Quod verò dicitis, noſtris temporibus debere ſervari, quæ à meis quoq; prædeceſſoribus tradita, atq; cuſtodita ſunt, abſit à me, ut ſtatuta majorum conſacerdotibus meis in qualibet Eccleſia infringam: quia mihi injuriam facio, ſi fratrum meorum jura perturbo.*

Gelaſius PP. *in epiſt. ad Creſconium & Joannem Epiſcopos in c. Deceſſorum 25. q. 2. Deceſſorum ſtatuta, ſicut legitima & juſta, ſucceſſorem cuſtodire convenit, ita debet etiam malefacta corrigere.*

Pelagius Papa ad Armentarium Magiſtrum milit. *in c. poſteaquam 25. q. 2. Poſteaquam Eccleſiæ jura, documentorum quoque intercedentium fuerint auctoritate firmata, nullatenus ab his diſcedendi liberam Pontifex, vel ſi vult, permittatur habere licentiam.*

S. Iſidorus *l. 1. ſententiar. de ſummo bono c. 53. in c. juſtum d. 9. Juſtum eſt, Principem legibus obtemperare ſuis. Tunc enim jura ſua ab omnibus cuſtodienda exiſtimet, quando & ipſe illis reverentiam præbet. Principes legibus teneri ſuis, nec in ſe convenit poſſe damnare jura, quæ in ſubjectis conſtituunt. Juſta eſt enim vocis eorum auctoritas, ſi quod populis prohibent, ſibi licere non patiantur.*

Leo

Leo Papa *in c. nos, ſi incompetenter 2. q. 7. Nos, ſi incompetenter aliquid & egimus, & ſubditis juſta legis tramitem non conſervavimus, veſtro ac miſſorum veſtrorum cuncta volumus emendare judicio: quoniam ſi nos, qui aliena debemus corrigere peccata, pejora committimus, certè non veritatis diſcipuli, ſed (quod dolentes dicimus) etiam præ ceteris erroris magiſtri. Inde magnitudinis veſtræ magnoperè clementiam imploramus, ut tales ad hæc, quæ diximus, perquirenda miſſos in his partibus dirigatis, qui Deum per omnia timeant, & cuncta (quemadmodum ſi veſtra præſens fuiſſet imperialis gloria) diligenter exquirant, & non tantùm hæc ſola, quæ ſuperiùs diximus, quærimus, ut examuſſim exagitent, ſed ſive minora, ſive etiam majora illis ſint de nobis indicata negotia, ita eorum cuncta legitimo terminentur examine, quatenus in poſterum nihil ſit, quod ab eis indiſcuſſum, vel indefinitum remaneat.*

Bonifacius VIII. *in c. ult. de Reſcript. in 6. Quod nobis licere non patimur, noſtris ſucceſſoribus indicamus.*

S. Thomas *1. 2. q. 96. a. 5. Ad 3. Dicendum, quòd Princeps dicitur eſſe ſolutus à lege, quantum ad vim coactivam legis: nullus enim propriè cogitur à ſe ipſo: lex autem non habet vim coactivam, niſi ex Principis poteſtate. Sic igitur dicitur Princeps eſſe ſolutus à lege, quia nullus in ipſum poteſt judicium condemnationis ferre, ſi contra legem agat: unde ſuper illud Pſalmi 50. Tibi ſoli peccavi, &c. dicit gloſſa: Quòd Rex non habet hominem, qui ſua facta dijudicet: ſed quantum ad vim directivam legis, Princeps ſubditur legi propriâ voluntate, ſecundùm quod dicitur extra de conſtitutionibus, capit. cùm omnes: Quod quiſq́ juris in alterum ſtatuit, ipſe eodem jure uti debet. Et Sapientis dicit auctoritas: Patere legem, quam ipſe tuleris. Improperatur etiam his à Domino, qui dicunt, & non faciunt, & qui alijs onera gravia imponunt, & ipſi nec digito ea volunt movere, ùt dicitur Matth. 23. Unde quantum ad Dei judicium, Princeps non eſt ſolutus à lege quantum ad vim directivam ejus: ſed debet voluntarius non coactus legem implere. Eſt etiam Princeps ſupra Legem, in quantum ſi expediens fuerit, poteſt legem mutare, & in ea diſpenſare pro loco & tempore.*

II. *Ratio* præter jam proximè ex S. Doctore allegatas, eſt, quia licèt par in parem poteſtatem non habeat, multoque minus in ſe ipſum, ex quo capite S. Thomas *1. 2. q. 93. a. 5.* docet, nullum poſſe ſibi legem ponere; cùm tamen lex bonum commune ſpectet, cujus cura maximè ad Papam pertinet: ex altera parte nihil magis hoc ipſum bonum commune legiſque obſervantiam impediat,

 pediat,

pediat, eamque contemptui exponat, quàm ſi videant ſubditi contra illam à Papa agi, cujus exempla pro imperio ſunt; videtur ex hac ipſa publici boni & legis ratione eſſe, ut à Papa obſervetur: quam rationem inſinuat Iſidorus in *c. juſtum d. 9. Tunc enim,* inquit, *jura ſua ab omnibus cuſtodiri exiſtimet, quando & ipſe illis reverentiam prabet.* Et S. Ambroſius *l. 5. epiſt. 32. ad Valentinianum Imperat. Quod cùm præſcripſiſti aliјs, præſcripſiſti etiam tibi, leges enim Imperator fert, quas primus ipſe cuſtodiat.* Et Innocentius III. eleganter *in c. magnæ 7. de voto: Prætereà non videbatur expedire, cùm ex abſolutione tua ſcandalum poſſet Laicorum mentibus generari, dicentium, ubi eſt Deus Clericorum? & hoc exemplo credentium, ſe ad voti obſervantiam non teneri, quod enim agitur à prælatis, facilè trahitur à ſubditis in exemplum: juxta quod Dominus inquit ad Moſen in Levitico: Si Sacerdos, qui eſt unctus, peccaverit, faciet delinquere populum.* Plin. in pan. *Vita Principis perpetua cenſura eſt, ad hanc dirigimur, nec tam nobis imperio, quàm exemplo opus eſt.* Patercul. *l. 1. Princeps imperio Magnus, exemplo maximus eſt.* Pacatus *in Theodoſ. Exaſperat homines imperata correctio, blandiſſimè jubetur exemplo.*

Non obſtat: Iſtud periculum, & nativam indecentiam, publicámque offenſionem abeſſe, ſi Princeps occultè, aut aliquoties tantùm in legem agat.

℞. Lege ſemel fixâ, poſitâque certæ virtuti materiâ gravi (ſicut v. g. lex jejunij ponit materiam gravem temperantiæ) omnes pro gravitate materiæ obligari, quotquot obligari poſſunt ac debent; poſſe autem & debere Papam obligari jam dixi. Quamvis verò actus occultus aut ratus non valde offendat ſubditos, graviter tamen offendit legem in materia gravi, pro quolibet actu graviter obligantem: alioquin ſequeretur, nec ſubditum peccare, quia ſemel contra legem agendo, v. g. miſſam die Dominicâ non audiendo, parùm bono publico & Religioni, qui ſunt hujus præcepti fines, nocet; cùm poſſit alijs operibus pijs boniſque operam dare. Et datâ licentiâ ſemel aut iterum legis negligendæ, limes certus aut numerus definiri non poterit, ut ulträ non liceat: quamvis ergo una transgreſſio non multùm noceat, plurimùm nocet periculum, & quæ ex illo conſequuntur.

Amplianda eſt Concluſio, ut Papa maximè Contractibus pactiſque ligetur, quorum obligatio naturalis eſt *L. 1. ff. de pact.* Gail. *l. 2. obſer. 55. n. 7.*

III.

III. *Limitatur. 1.* Ut leges, quæ Papam dedecent, eum obligare non poſſint, ceſſante primâ legis conditione, quæ eſt, ut ſit juſta honeſtaque. Exemplum *in l. ſancimus C. de donat.*

Limitatur 2. Ut Papa non teneatur ſuis legibus vi coactivâ. S. Thom. *1. 2. q. 96. a. 5. ad 3.* qui nec ab alio cogi poſſit, cùm non habeat ſuperiorem, & ſi habet, non jam ſuâ, ſed alienâ lege cogetur: nec à ſe ipſo, cùm nemo ſeipſum cogat invitum: nàm ſi vult, nòn cogitur. Deinde indignum eſſet, adverſumque Papæ majeſtati, parem cum ſubditis pœnam ſubire.

Limitatur 3. Ex aliquorum ſententia abſente ſcandalo hanc obligationem eſſe levem & venialem. Palao *de Legib. q. 24. §. 1.* Leſſ. *de J. & J. l. 2. c. 35. dub. 5.* Azor. *1. p. l. 5. c. 11. q. 1.* ſed jam ſuprà contrarium docuimus.

Limitatur 4. Ut ſicut Papa ex cauſa juſta & rationabili alios Privilegio, aut diſpenſatione eximere poteſt, ita & ſe ipſum: cur enim pejoris ipſe conditionis quàm alij? lex enim ex voluntate Papæ obligat: ſi voluerit Titium lege complecti, non Cajum, hic liber erit, ligatus ille: ſicut ergo Cajum, ita ſe ipſum potuit lege excludere. De diſpenſatione docet S. Thomas *in 4. d. 20. q. 1. a. 5. quæſtiunculâ 5. ad 3.* & latè Sanch. *de Matr. l. 8. d. 3.* quòd enim juriſdictionem voluntariam poſſit quis in ſe ipſum exercere, ſunt textus *in L. ſi conſul ff. de adopt. & L. un. ff. de off. Conſul. V. Abb. c. ex litteris n. 11. de probat. & c. fin. de inſtit. n. 5.* Et ratio eſt, tum quia ſi Papa ſuis ſe legibus obligare poteſt, ergo & ſolvere: poteſtas enim legiſlativa ad utrumque eſt: tum etiam quia, ùt diximus, in juriſdictione voluntaria, ubi nullius damnum agitur, poteſt ex legum permiſſione duas quis diſtinctaſque perſonas agere, agentis & patientis; modò ex ſpecialibus rationibus jure quis non prohibeatur, ùt ſe ipſum præſentare *c. per noſtras, de jure patronat.* Tutor in rem propriam auctoritatem præſtare *L. 1. ff. de auctor. & conſens. Tut.* Capitulum ſibi Eccleſias unire *Clement. 2. de reb. Eccl. non alien.* Sibi Beneficium conferre *c. fin. de inſtit. &c.*

§. III.

Poſſe ſummum Pontificem ex juſtis cauſis in omni Lege Canonica diſpenſare.

SUMMARIA.

1. *Quanti diſpenſationes Pontificias omnes etiam Galli faciant.*
2. *Poteſtatem in lege Canonica diſpenſandi ipſi Canones Papæ concedunt.*
3. *Teſtimonia S. Thomæ, S. Bernardi, S. Antonini.*
4. *Praxis Eccleſiæ Antiquæ.*
5. *Et Rationes.*

I.

ACtum agere videamur, ſi rem omnium temporum uſu, omnium Patrum teſtimonijs, eorumque etiam exemplis, qui hoc ipſum negare auſint, certam probatamque nos probare aggrediamur. An iſtud facem in meridie accendere non eſt, aut Lectorum non abuti patientiâ, dum cantilenam tam notam vulgatamque illis præcinimus? Qui verò locus aut terra eſt tam canonum legumque obſervans, quæ non multis privilegijs, ac libertatibus à ſede Apoſtolica, contra Canonum legumque ſeveritatem muniatur? Sacerdotia Regum arbitrio permiſſa: multa ac opulenta Beneficia in unum collata: Ordo Eccleſiaſticus toties non Principum tantùm obſequijs, ſed imperijs, legibus, foro ſubjectus: Ejusdem ordinis Eccleſiaſtici bona ac facultates, tributis, collectis, ſtipendijs expoſita: Monaſteria in commendas, ùt vocant, data: an hæc, multaque alia Canonibus non utcumque, ſed enixiſſimè vetita, ac graviſſimis pœnis ſancita? Et tamen in Gallijs, nullo ſacros Canones offendendi metu

metu hæc omnia peraguntur, quòd privilegijs ſe tutos arbitrentur, & pro his ipſis privilegijs, & pro hac ipſa contra ſacros Canones vivendi libertate, velut pro aris focisque pugnatur: non ergo, ùt credimus, hæc Canonicam ſeveritatem molliendi poteſtas tam illis inviſa eſt, quam tam laxo ſinu admittunt, & admiſſam tam in amoribus habent, ut nil minùs, quàm eam vel leviſſimè offendi patiantur. Imò ſi Pallavicino Cardinali, in Hiſtoria Concilij Tridentini, fides habenda eſt: (& verò habuit quàm maximam Maymburgus, qui in hiſtoria Lutheraniſmi hujus teſtimonijs unicè gaudet) potiſſima cauſa Concilij in Gallias non admiſſi, ea fuit, quòd timerent eo ſemel recepto, antiquos juxta Canones, eorumque obſervantiam, quæ à Concilio imperabatur, recipi oportere, abolitis libertatibus, ac privilegijs, quæ adversùs Canonum antiquam diſciplinam illi Regno Pontifices dederant. Res ſic habuit. Henricus Magnus & promiſerat, & juraverat Concilium recipere. Eo interfecto Medicæa Regina nunquam, ut illud in Regnum admitteret, pervinci potuit, varijsque artibus urgentem Pontificem ludificata eſt.

Primò: *Ignota ſibi decreta Tridentini; tempore aliquo ijs pervidendis opus eſſe.* Deinde: *Tridentinum necdum à Papa confirmatum; exſpectandam ergo confirmationem.* Poſteà: *Regem Hiſpaniæ recipiendo Concilio adhuc cunctari; cur ergo Galli properarent?* Deinde: *A Pio Pontifice primum Gallico Oratori locum, primasq; ſedes ante Hiſpanum negari, quæ tamen antiquiſſima Poſſeſſionis jure debebantur, cur ergo gratificaretur Pontifici Gallia, cùm ab illo lædebatur?* Tandem: *Hæreticos Hugonottos Concilio obniti, eoq; promulgato, graviter offenſum iri, Regno in periculum & diſcordias adducto.* Hactenus Gallorum exceptiones: ceſsârunt hæc omnia. Concilium Hiſpania recepit, Papa confirmavit, tempus deliberandi fluxit, loci prærogativa Gallis conceſſa, Hugonotti exciſi, nec ullus ab ijs metus, & tamen Concilium exulat, quæ cauſa? Cardinalis Oſſatus Regis Chriſtianiſſimi Orator in ſuis Epiſtolis Gallicè editis, & Pallavicinus *l. 24. Hiſtor. Trid. c. 10. & 11.* has dicunt renuendi Concilij veras cauſas eſſe.

Quòd Concilium pluralitatem Beneficiorum, & Commendas ſeverè prohibeat, multaq; ſtatuat pro immunitate Eccleſiaſtica, quibus Libertatem Eccleſiæ Gallicanæ, ejusq; privilegia offenſum iri Galli formident. Galli ergo plùs privilegijs indulgentiâ Pontificis Romani obtentis, quàm Canonibus

nibus delectati, eâdem conſtantiâ, quâ Concilium petierant petitum poſteà repulêre; adeò ſibi à Patrum diſciplina timebant, quàm nunc Pontifici objectant, ejuſque diſpenſationibus impenetrabilem, inacceſſam volunt, ut mirari planè ſubeat, quæ cauſa ſit canones tam ſubitò dulces, melleoſque Gallis evaſiſſe, à quibus non multis retrò annis tantùm abhorrebant. Enimverò Pontifices hâc adverſum canones diſpenſandi poteſtate haud ægrè ceſſuros credimus, ſi tam facilè Galli privilegijs cedant, quæ à ſummis Pontificibus contra canones acceperunt. Quamquam nec contra canones factum eſt, quod iſti ſemper conceſſerunt, ùt jam videbimus.

II. Leo Papa *epiſt. 85. c. 1. ad Epiſc. Africæ in c. exigunt. 1. q. 7. Exigunt cauſæ, ut non ſolùm in tales Præſules, ſed etiam in ordinatores eorum ultio competens proferatur. Sed circumſtant nos hinc manſuetudo clementiæ, hinc cenſura juſtitiæ, ut credamus delicta quædam utcunq; toleranda; quædam verò penitùs amputanda. Illos ergo, quorum provectio hoc tantùm reprehenſionis incurrit, quòd ex laicis ad officium Epiſcopale delecti ſunt, locum ſuum tenere permittimus; non præjudicantes Apoſtolicæ ſedis ſtatutis, nec beatorum Patrum regulas ſolventes: quia remiſſio peccati non dat licentiam delinquendi: nec quod potuit aliqua ratione concedi, fas erit ampliùs impunè committi: ne quod ad tempus piâ lenitate conceſſimus, juſtâ poſthac ultione plectamus.*

Innocentius III. ad Archidiaconum Bituricenſem in Gallia *in c. litteras 13. de Reſtitut. ſpoliat. In gradibus conſanguinitatis divinâ lege prohibitis reſtitutioni aditus præcludatur; ſed conſtitutione interdictis humanâ reſtitutio locum habeat cum effectu, cùm in illis diſpenſari non poſſit, & in iſtis poſſit diſpenſari, ſicut B. Gregorius & multi alij diſpensârunt.*

Idem Innocentius III. *epiſt. ad Præpoſitum, & Capitulum Cameracenſe in c. propoſuit 4. de conc. præb. Licèt autem intentionis noſtræ non ſit, inveſtituras de vacaturis factas contra canonum inſtituta ratas habere, qui ſecundùm plenitudinem poteſtatis de jure poſſumus ſupra jus diſpenſare, &c.*

Idem *in epiſtola ad Archiepiſc. Cantuarienſem in c. innotuit 20. de elect. Quamvis autem Canon Lateranenſis Concilij ab Alexandro Prædeceſſore noſtro editus non legitimè genitos adeò perſequatur, quòd electionem talium innuit eſſe nullam: nobis tamen per eam adempta non fuit diſpenſandi facultas, cùm ea non fuerit prohibentis intentio, qui ſucceſſoribus ſuis nullum potuit in hac parte præjudicium generare, pari poſt eum, immo eâdem functuris poteſtate.*

Idem Decano & Capitulo Andegavenſi in Gallia *in c. inter 2.*

de

de transl. Epiſc. Nos intuentes, qui licèt ſibi munus conſecrationis impenſum, nec prioris Eccleſia ipſum Pontificem fecerit, nec ſecunda: cùm ad primam non fuerit conſecratus, & ad ſecundam (priori vinculo perdurante) non potuerit canonicè conſecrari, adhuc conjugaliter alteri alligatus, ei tam à vinculo prioris Eccleſia, quàm à pœna ſuſpenſionis penitùs abſoluto, de benignitate ſedis Apoſtolica duximus concedendum, ut priori conſenſu hactenus perdurante Andegaven. Eccleſiam ſtudeat gubernare. Honorius III. ad Epiſcopum Ventenſem *in c. ex parte 3. de Capell. Monach. Cùm autem id obviet Lateranenſi Concilio, de quo nulla mentio eſt in litteris antedictis: fraternitati tua breviter reſpondemus, quòd hujusmodi litteras ab Apoſtolica ſede non credimus emanâſſe. Quòdſi per occupationem forſitan emanaverint, nolumus per hoc derogari Concilio ſupradicto.* Poteſt ergo ſummus Pontifex Concilio generali derogare, ſi in clauſula derogativa hujus faciat expreſſam mentionem. Quod etiam in loco mox citando habetur.

Item Innocentius III. in Concilio Lateranenſi *in c. nonnulli 28. de Reſcript. Cùm autem per judicium injurijs aditus patere non debeat, (quas obſervantia interdicit) ſtatuimus, ne quis ultra duas diatas extra ſuam diœceſim per litteras Apoſtolicas ad judicium trahi poſſit. Niſi de aſſenſu partium fuerint impetrata, vel expreſſam de hac conſtitutione fecerint mentionem.*

Gratianus *poſt c. ideò 25. q. 1. §. his ita: Sacroſancta Romana Eccleſia jus & auctoritatem ſacris canonibus impertitur, ſed non eis alligatur. Habet enim condendi canones poteſtatem, utpote qua caput eſt, & cardo omnium Eccleſiarum, à cujus regula nemini diſſentire licet. Ita ergo canonibus auctoritatem praſtat, ut ſeipſam non ſubjiciat eis.*

Hadrianus II. Papa in epiſtola ad Baſilium Imperatorem, quæ in 8. Synodo *Act. 1.* recitata eſt, & à Patribus probata. *Verùm quia pietas tua cum Eccleſiaſtica miſericordia nos circa illos ad id, quod humanius eſt, exhortatur: nolumus ignorare, quoniam ultrà quàm dici poſſit, hinc fateor, mœrore comprimimur, immenſoq; dolore conſtringimur, eos nimirum non ſolùm beata memoria deceſſoris mei Papa Nicolai, quibus & ipſe ſubſcripſi, juſtis ſanctionibus creberrimè percellentibus, verùm etiam ſanctorum Patrum regulis ſeveriſſimè, ſeu quodammodo peremptoriè punientibus. Verumtamen propter pacem faciliùs obtinendam, propter qua tantam multitudinem, ſi tamen reſipuerint, miſericorditer liberandam (ut cum ſancto Gelaſio Papa dicamus) neceſſariâ rerum diſpenſatione conſtringimur, & Apoſtolica ſedis moderamine convenimur, ſic Canonum Paternorum decreta librare, & retrò*

praſulum deceſſorumq́ noſtrorum pracepta metiri, ut qua praſentium neceſſitas temporum reſtaurandu Eccleſijs relaxanda depoſcit, adhibitâ conſideratione diligenti, quantum poteſt fieri, temperemus: quod & nos aquâ poſſumus pro lucrandu fratribus ratione proſequi, & temporum neceſſitati conſulendo penitùs imitari: Photij duntaxat ordinationem ab hujus moderamine pietatis interim prorſus excipientes, eamq́ paſſim, & prater examen nullatenus admittentes.

III. S. Thomas *1. 2. q. 96. a. 4. Diſpenſatio propriè importat commenſurationem alicujus communis ad ſingula; unde etiam gubernator familia dicitur diſpenſator, in quantum unicuiq́ de familia cum pondere & menſura diſtribuit, & operationes & neceſſaria vita. Sic igitur & in quacunq́ multitudine ex eo dicitur aliquis diſpenſare, quia ordinat, qualiter aliquod commune praceptum ſit à ſingulis adimplendum. Contingit autem quandoq́, quòd aliquod praceptum, quod eſt ad commodum multitudinis ut in pluribus, non eſt conveniens huic perſona, vel in hoc caſu: quia vel per hoc impediretur aliquid melius, vel etiam induceretur aliquod malum, ſicut ex ſuprà dictis patet. Periculoſum autem eſſet, ut hoc judicio cujuslibet committeretur: niſi fortè propter evidens & ſubitum periculum: ut ſuprà dictum eſt: & ideò ille qui habet regere multitudinem, habet poteſtatem diſpenſandi in lege humana, qua ſua auctoritati innititur, ut ſcilicet in perſonis vel in caſibus, in quibus lex deficit, licentiam tribuat, ut praceptum legis non ſervetur. Si autem abſq́ hac ratione pro ſola voluntate licentiam tribuat, non erit fidelis in diſpenſatione, aut erit imprudens: infidelis quidem, ſi non habet intentionem ad bonum commune: imprudens autem, ſi rationem diſpenſandi ignoret: propter quod dicit Dominus Luca 12. Quis putas fidelis diſpenſator & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam?*

Idem in quodlibeto *4. q. 8. a. 3. Non eſt dubitandum, quòd Papa habeat plenitudinem poteſtatis in Eccleſia, ita ut quacumq́ ſunt inſtituta per Eccleſiam vel Eccleſia Pralatos, ſint diſpenſabilia ab ipſo.* Eadem habet S. Doctor *in Tractatu contra impugnantes Religionem.*

S. Bernardus *l. 3. de conſiderat. c. 4. Subtrahuntur Abbates Epiſcopis, Epiſcopi Archiepiſcopis, Archiepiſcopi Patriarchis, ſive Primatibus. Bonáne ſpecies hac? mirum eſt, ſi excuſari queat vel opus. Sic factitando vos probatis habere plenitudinem poteſtatis, non itidem plenitudinem juſtitia. Facitis hoc, quia poteſtis, ſed utrum & debeatis, quaſtio eſt & quomodo? non indecens tibi voluntate pro lege uti? & quia non habes, ad quem appelleris, poteſtatem exercere, negligere rationem? &c.*

Idem

Idem S. Bernardus *epiſt. 131.* ita Mediolanenſes alloquitur: *Nunc verò audi me inclita plebs, gens nobilis, civitas glorioſa. Audi, inquam, me (veritatem dico, non mentior) dilectorem tui, Zelatorem ſalutis tuæ. Romana Eccleſia valde clemens eſt, ſed nihilominus potens. Fidele Conſilium, & omni acceptione dignum. Noli abuti clementiâ, ne potentiâ opprimaris. Sed dicit aliquis: debitam ei reverentiam exhibebo, & nihil amplius. Eſto. Fac quod dicis: quia ſi exhibeas debitam & omnimodam. Plenitudo ſiquidem poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias, ſingulari prærogativâ Apoſtolicæ ſedi donata eſt. Qui igitur huic poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Poteſt, ſi utile judicaverit, novos ordinare Epiſcopatus, ubi hactenus non fuerunt. Poteſt eos, qui ſunt, alios deprimere, alios ſublimare, prout ratio ſibi dictaverit, ita ut de Epiſcopis creare Archiepiſcopos liceat: & è converſo, ſi neceſſe viſum fuerit. Poteſt à finibus terræ ſublimes quaſcumq; perſonas Eccleſiaſticas evocare, & cogere ad ſuam præſentiam non ſemel aut bis, ſed quoties expedire videbit.*

Idem *L. 2. de conſider. c. 8. Jacobus, qui videbatur columna Eccleſiæ, unâ contentus eſt Hieroſolymâ, Petro univerſitatem cedens. Pulchrè verò ibi poſitus eſt, ſuſcitare ſemen defuncti fratris, ubi occiſus eſt ille. Nam dictus eſt frater Domini. Porrò cedente Domini fratre, quis ſe alter ingerat Petri prærogativæ? Ergo juxta canones tuos alij in partem ſollicitudinis, tu in plenitudinem poteſtatis vocatus es. Aliorum poteſtas certis arctatur limitibus, tua extenditur & in ipſos, qui poteſtatem ſuper alios acceperunt. Nonne ſi cauſa extiterit, tu Epiſcopo cœlum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere, etiam & tradere Sathanæ potes? Stat ergo inconcuſſum privilegium tuum, tibi tam in datis clavibus, quàm in ovibus commendatis.*

S. Antoninus in Summa *Tit. 23. c. 2. § 6. Quòd Concilia generalia non poſſint præfigere legem Papæ, notat Abbas de Sicilia ſuper c. ſignificâſti. de elect. Quòd Concilia generalia non poſſunt ſtatuendo præfigere legem Papæ, immo in omnibus ſtatutis Concilij intelligitur tacitè excepta auctoritas Papæ, & textus hujus decretalis ſignificâſti, frequenter allegatur, præſertim in materia, ubi diſputatur de poteſtate Concilij & Papæ. Et vide de hoc bonum textum 9. q. 3. ubi dicitur: Nemo judicabit, vel judicare poteſt primam ſedem, ſc. Papam: nec Auguſtus, nec Populus, nec Clerus. Et c. aliorum & multa alia cap. ibi poſita, ad idem faciunt. Et per iſtum textum arguit Johann. Quòd ſententia Papæ eſt ſtandum, quando præjudicat ſententiæ totius Concilij: & remittit ad notata in c. in iſtis. diſt. 4. & c. ſicut diſt. 14. Infert etiam Joann. Quòd per iſtum textum ſolum Papa poteſt interpretari ſtatuta Concilij:*

cilij: nec mirum, cùm ſecundùm eum poſſit & tollere & limitare: ut c. ſtatutum. de reſcript. lib. 6. Vide bonam gloſſ. in c. ubi periculum. de elect. lib. 6. quæ dicit, quod licèt non ſit licitum, quòd Papa revocet ſtatuta Concilij ſine ipſius Concilij conſilio: poteſt tamen ſi vult. Pro quo facit textus hic & ibi: ſed textus iſte, & omnia prædicta debent limitari, & reſtringi ad ea, quæ dependent à plena diſpoſitione Papæ: nam in his, quæ ſunt Juris poſitivi, indubitanter eſt Papa ſupra Concilium: quia ipſe eſt caput Eccleſiæ. Unde licèt poteſtas ſit data Papæ & toti Eccleſiæ: Papæ tamen tributa eſt tanquam capiti: unde debet corpus moveri à diſpoſitione capitis.

IV. Huic ſacrorum Canonum Patrumque doctrinæ continua Eccleſiæ praxis, & exempla adſtipulantur: recentibus quidem pleni ſunt libri, hominumque memoria: ex antiquis aliqua proferemus.

Anno CDXXXIV. Cæleſtinus Papa contra canones Nicæni Concilij *15. & 16.* (qui habentur *causâ 7. q. 1.*) petente Theodoſio Imperatore Proclum Epiſcopum Cyzicenum transfert ad ſedem Conſtantinopolitanam. Socr. *l. 7. c. 39.* Baronius *ad hunc annum num. 11.*

Anno CDLXXIX. Simplicius Papa permittit contra canones Nicæni Concilij Stephanum Epiſcopum Antiochenum, non Antiochiæ, ſed Conſtantinopoli eligi, idque turbas, cædesque, quæ ab Eutychianis imminebant, vitandi causâ; acceptâ priùs tamen à Zenone Imperatore cautione, hanc conceſſionem privilegijs Eccleſiæ Antiochenæ innoxiam fore, nec in jus & exemplum ab Archiepiſcopis Conſtantinopolitanis, (nam conabantur) deductum iri. V. epiſt. Simplicij Pontif. *13. ad Zenonem Auguſtum & Acacium Patriarcham, quæ eſt 15.* easque recitat Baronius.

Anno DCCCLXXI. Ignatius Patriarcha miſſis Romam legatis ab Hadriano II. diſpenſari petit, laxarique octavæ Synodi Decreta, quibus à ſacris dignitatibus prohibebantur, quos Photius promoviſſet, quique auſi eſſent ſententiæ in Nicolaum Pontificem dictæ ſubſcribere. Verba ſupplicantium ſunt.

Deinde quoq; ſuper Theodoro, qui à nobis quidem conſecratus eſt Metropolita Cariæ: multùm enim laboravit, & afflictus eſt ab initio injuſtæ & iniquæ dejectionis noſtræ: in noviſſimis verò cum miſero Photio conveniens propter eius immenſa tormenta, quæ ſibi reſiſtentibus inferebat, conſenſit & usq; ad ultimum ipſius diem, repœnitens nihilominus rurſus corde contrito & ſpi-

ritu

ritu humilitatis veniam expetivit : prohibuerunt eum Sacerdotio fungi quoquo modo ſanctiſſimi Vicarij almitatis veſtra, eò quòd ſubſcripſerit, ut fatebantur, in eam, qua facta eſt ab infelicißimo Photio quaſi depoſitio beatiſſimi & optimi Patris noſtri Nicolai deceſſoris ſanctitatis tua. Hac ſunt de quibus rogamus ſanctitatem veſtram, ut ſi poſſibile ſit, utatur verbo diſpenſationis & miſericordia in his, cùm alia omnia optimum & commodum finem ac diſpoſitionem ſuſceperint. Habetur integra epiſtola poſt acta 8. Synodi. Negavit Hadrianus tam graves ſibi cauſas videri, ob quas à Patribus octavæ Synodi ſtatuta reſcindi oporteret. Repetitæ igitur *anno DCCCLXXXVI.* à Stiliano Metropolita Neocæſareæ ad Stephanum Papam preces, quarum hæc ſumma fuit: *Quoniam verò ſcimus, quòd à veſtra Apoſtolica ſede corrigi, & juxta Canones corrigi debemus: hac de cauſa humilibus his noſtris litteris tuam oramus venerabilitatem, ut miſericorditer nobiſcum agas, cum populo videlicet, qui non ſine rationabili cauſa Photij ordinationem recepit, ut ne qui Apoſtolica ſedis Legatos Rodoaldum & Zachariam, qui initio Photium confirmârunt in Conſtantinopolitana ſede, deinde Eugenium & Paulum, qui ſecundà vice cum Photio communicârunt, excepit, unà cum Photio interitu damnetur, ne alius infinitus numerus ab Eccleſia pellatur: hoc enim facere conſuevit Eccleſia. Oecumenica enim Synodus Quarta Dioſcorum iniquitatis Principem, & auctorem, Flaviani interfectorem, beati videlicet Patriarcha Conſtantinopolitani, damnavit, & homicidam & hareticum, ut qui auſus eſt ſanctiſſimo Papa Leoni excommunicationem irrogare: eos verò qui à Dioſcoro fuerant ordinati, vel lapſi fuerant, cùm tamen pietatis ſectatores fuiſſent, per pœnitentiam illos ſuſcepit. Nicæna etiam ſeptima Synodus auctores hareſis Iconomachorum damnavit, illorum verò ſequaces per pœnitentiam admiſit. Quapropter decet etiam tuam ſingularem virtutem, Photium quidem tanquam ab initio ſchiſmaticum, & à ſchiſmaticis illegitimè ordinatum, & propter alia multa, qua operatus eſt mala, expellere: eos verò qui ab ipſo decepti ſunt, miſericorditer cum illis diſpenſari rogamus, ut Eccleſia Conſtantinopolitana pax & tranquillitas ita reſtituatur, & non alij quidem Apollo, alij Cepha ſint, & alij Pauli, & ſic unum Corpus Eccleſia dividatur, ſed omnes unanimes, tanquam unum caput habentes, Chriſtum Deum & Salvatorem omnium noſtrûm, omnes communiter illi laudes offeramus, & ejus pracepta ſimiliter pradicemus. Neque propter unum hominem peccatorem tantus numerus pereat.* Sed morante adhuc Stephano, & poſteà morte ſublato, tandem à Formoſo Pontifice Orientali Eccleſiæ, quæ preces in communem cauſam ſociave-

ciaverat, facta eſt gratia; verba Pontificis ad Stilianum hæc ſunt: *Oportebat iſtam Eccleſiam, in qua talia deprehenduntur facta, graviſſimas dare pœnas, ut hujusmodi pœnis veſtra Eccleſia purgaretur. Continet autem nos benignitas, & fratrum dilectio, qua nobis perſuadet, ut alia quidem toleremus, alia verò omnino è medio tollamus. Quapropter miſimus è latere noſtro Religioſiſſimos Epiſcopos Landenulphum Capuanum & Romanum, quibuſcum ſanctitatem etiam tuam hortamur convenire, nec non Theophylactum Metropolitanum Ancyræ, & Petrum fidelem noſtrum: ut ita ante omnia in Photium prævaricatorem, & legum everſorem ſententia à Prædeceſſoribus Oecumenicis Pontificibus ante omnia ſynodicè prolata, nec non à noſtra humilitate confirmata perpetuo tempore immutabilis permaneat. Cum iis verò, qui à Photio fuerunt ordinati, miſericorditer nos gerentes, decernimus, ut oblatis libellis ſe deliquiſſe fateantur, & pœnitentiâ veniam deprecentur, pollicentes ſe nunquam tale quid commiſſuros. Deinde his peractis, quæ ſequuntur omnia, quæ noſtris litteris mandata conſpiciuntur, unà cum prædictis viris ſanctitas tua peragat, nec aliquid addendo, nec deminuendo aut commutando. Ita enim & à nobis, & à reverentia tua in communionem fidelium receptis ut laicis, ſcandalum delebitur.*

S. Martinus Papa contra canonem Apoſtolicum in caſu neceſſitatis bigamum ad minores, imò etiam Subdiaconatum admittit *in c. Lector. d. 34.* Nec obſtat *c. nuper de bigamis*, quo non abſolutè poteſtas in bigamia diſpenſandi negatur, ſed tantùm eam facilè non concedi innuitur.

S. Gregorius M. circa annum DCI. contra antiquos canones ac etiam Concilij Lugdunenſis, qui uſque ad ſeptimum Conſanguinitatis gradum matrimonia vetabant, cum Anglis diſpenſat, ùt habetur *in c. quadam Lex 35. q. 3.*

V. Patet ergo ex hactenus citatis canonibus, uſuque Eccleſiæ perpetuo, ſemper hanc diſpenſandi facultatem penès Romanum Pontificem fuiſſe, eamque qui neget, aut nimiâ rerum ignorantiâ laborare, aut nimiâ præſidentiâ, perinde ac ſi credere tu poſſis, aut alteri perſuaſum velis, lucem in meridie, in mari aquam non eſſe: Imò ſi canones, ſi experientia ceſſent, an non hoc ipſum ratio ipſa convincit? leges enim locis, hominibus, temporibus aptantur, quæ ſicut variant, ita legem variari aut flecti oportet: ridiculus ſit nauta, qui aliter ventis ſpirantibus, non ipſe viciſſim aliter velum inflectat; quando ad portum venturus, ſi auris,

auris, undæque non pareat? Lex quæ multis profuit, non paucis nocuerit: quæ centum retrò annis ſeveritate animos continuit, eâdem ſeveritate incitabit, legumque contemptum inducet, niſi molliantur: alij ſunt præpotentes, qui leges non ferunt; laxandæ ergo ſunt, minorique malò, majus avertendum: alij ſunt, quorum imbecillitas legibus opprimitur potiùs quàm juvatur; ergo mitigandæ ſunt leges, nec onus addendum jam cadentibus: alij quos legum obſervantia, matrimonijs, pace, religione, fæderibus arcet, quæ ſit crudelitas & illos tam multis malis, & Rempublicam aliquâ indulgentiâ non eximere? Omnium pedibus eundem calceum, omnium moribus idem pharmacum aptabis, idemque ùt dici ſolet, omnium oculis collyrium? ergo tam Reipublicæ aliqua neceſſaria eſt diſpenſatio, quàm animo aliqua quies, corpori aliqua à laboribus feriatio. Cui ergo diſpenſatio committetur? Omnibus? nullæ leges erunt, aut nulla legum obſervatio. Nulli? hoc humanæ conditioni, totque neceſſitatibus plùs quàm dúrum, nihil ſperare poſſe. Concilio? Serum rarumque remedium, morbo in dies medicinam poſtulante, & plerumque nec moras patiente. Alicui? & cui parciùs quàm uni? tutiùs quàm communi paſtori? meliùs potiùsque quàm Vicario Chriſti? Aut ergo nulla diſpenſatio admittenda eſt; quod plùs quàm inhumanum: aut aliqua concedenda, & nulli magis honeſtiusque quàm Romano Pontifici; nam ſi hunc excludas, multo magis alios excludes, minori poteſtate, minori gratiâ, Deique ſpiritu minùs inſtructos.

§. IV.

§. IV.

Non poſſe tamen ſummum Pontificem aut in omni lege Canonica, aut ſine cauſa diſpenſare, & quænam ſint legitimæ cauſæ?

SUMMARIA.

1. *Non poteſt Papa in omni lege Canonica diſpenſare.*
2. *Nec ſine cauſa.*
3. *Diſpenſatio in lege divina & naturali ſine cauſa eſt irrita, & ſola diſsimulatio Principis non inducit diſpenſationem.*
4. *Quæ ſint cauſæ diſpenſandi, quas pro legitimis ſacri Canones admittunt?*

I.

ELeganter Papinianus monuit *in lib. 15. ff. de conditionibus inſtitut. Quæ facta lædunt pietatem, exiſtimationem, verecundiam noſtram, & contra bonos mores fiunt, nec facere nos poſſe credendum eſſe.* Quod etiam habetur *l. 29. ff. de jure dotium.* Non ergo ij nos ſumus, qui minorem honeſti curam, ſenſumque quàm Ethnicus ille habeamus; & Pontificis Max. auctoritatem, quæ muniendæ rationi, proferendæque virtuti à Deo conſtituta eſt, contra rationem, contraque virtutem amare velimus: poteſt Papa quod licet, quod decet; quæ nec decent, nec licent, non poteſt; & ſicut nullâ poteſtate, nulloque privilegio fieri poteſt, ut Papa non ſit animal rationale, ita nullâ ratione fieri poteſt, ut non debeat ratione uti, & contra rationem facta damnare.

Non ergo poteſt in ijs Papa diſpenſare, quæ velut fundamenta nervique ſunt Eccleſiaſticæ diſciplinæ: & quibus indulgen-

tiâ

tiâ ſublatis, neceſſe eſt Eccleſiam velut decolorari, ùt ſancti Patres loquuntur.

S. Leo Papa epiſtolâ ad Ruſticum Narbon. Epiſc. *in c. 2. d. 14. Sicut quædam ſunt,* inquit, *quæ nullâ poſſunt ratione convelli; ita multa ſunt, quæ aut pro neceſſitate temporum, aut pro conſideratione ætatum oporteat temperari: illa conſideratio ſemper ſervata, ut in ijs, quæ vel dubia fuerunt, aut obſcura, id noverimus ſequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis ſanctorum Patrum inveniatur adverſum.*

Gelaſius Papa epiſt. ad Epiſc. per Lucaniam conſtitutos *in c. & ſi illa 1. q. 7. Et ſi illa nonnunquam ſinenda ſunt, quæ, ſi ceterorum conſtet integritas, nocere ſola non valeant: illa tamen ſunt magnoperè præcavenda, quæ recipi, niſi manifeſtâ decoloratione non poſſunt. Ac, ſi ea ipſa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum temporumq; cogit intuitus, vel accelerata proviſionis reſpectus excuſat; quanto magis illa nullatenus mutilanda ſunt, quæ nec ulla neceſſitas, nec Eccleſiaſtica prorſus extorquet utilitas?*

II. Sic etiam non poteſt Papa abſque legitima honeſtaque cauſa in lege Canonica diſpenſare, eſſet enim hujuſmodi diſpenſatio imprudens, noxia, diſciplinæ adverſa, repugnansque, & obligationi, quâ tenentur Pontifices proprias ac anteceſſorum leges obſervare, & officio Papæ, cujus eſt canones cuſtodire, non violandos exponere, & etiam juramento, quo ſe, cùm Pontificatum ingreditur, obſtringit. Audiamus ipſorum Pontificum, Patrumque teſtimonia.

Clerus Romanus in epiſt. ad S. Cyprianum Epiſcopum *in c. abſit d. 50. Abſit à Romana Eccleſia vigorem ſuum tam profanâ facilitate dimittere, & nervos ſeveritatis everſâ fidei Majeſtate diſſolvere, ut cùm adhuc non tantùm jaceant, ſed & cadant everſorum fratrum ruina, properata nimis remedia communicationum utique non profutura præſtentur, & nova per miſericordiam falſam vulnera veteribus transgreſſionis vulneribus imprimantur, ut miſeris ad everſionem majorem eripiatur & pœnitentia. Ubi enim poterit indulgentiæ medicina proficere, ſi etiam ipſe medicus interceptâ pœnitentiâ indulget periculis? ſi tantummodò operit vulnus, nec ſinit neceſſaria temporis remedia conducere cicatricem? Hoc non eſt curare; ſed, ſi dicere verum volumus, occidere.*

S. Damaſus Papa *epiſt. ad Aurel. Carthagin. Epiſc.* quæ habetur præfixa *Tomo 1, Concilior. Violatores voluntarij Canonum graviter à ſanctis*

 Patri-

Patribus judicantur, & à Spiritu ſancto (cujus inſtinctu ac dono dictati ſunt) damnantur: quemadmodum blaſphemare ſpiritum S. non incongruè videmur, qui contra eoſdem ſanctos Canones non neceſſitate compulſi, ſed libenter (ùt præfixum eſt) aliquid aut protervè agunt, aut loqui præſumunt, aut facere volentibus ſponte conſentiunt. Talis enim præſumptio manifeſtè unum genus eſt blaſphemantium Spiritum ſanctum, quemadmodum (ùt jam prælibatum eſt) contra eum agit, cujus impulſu & gratiâ ijdem ſancti editi ſunt Canones. Diabolica verò nequitia pleroſq; ſubtiliter fallere ſolet, & ita quorumdam imprudentiam per ſimilitudinem pietatis ſæpiſſimè illudit, ut pro ſalutaribus nocitura perſuadeat. Idcirco norma ſanctorum Canonum, qui ſunt ſpiritu Dei conditi, & totius mundi reverentiâ conſecrati, fideliter à nobis eſt ſcienda, & diligenter tractanda; ne quovis modo ſanctorum Patrum ſtatuta absque inevitabili neceſſitate, quod abſit, transgrediamur; ſed fideliſſimè per ea gradientes, cum eis, qui eos inſtinctu divino condiderunt, mercedis gloriam & laboris cumulum, eorum meritis, auxiliante Domino, habere mereamur.

Hadrianus II. Papa *epiſt. ad Baſilium Macedonem Imperat. Neque enim nobis moris eſt, ut pro libitu proprio paternis ſanctionibus abutamur, quemadmodum quibusdam, qui apud vos ſumma rerum Eccleſiaſticarum gubernacula moderantes, tunc Synodorum ſtatuta, vel etiam Apoſtolicæ ſedis decreta proferunt, cùm vel alios lædere, vel ſe juvare concupiſcunt. Et hæc tunc ſub ſilentio tegunt, quando fortaſſe contra ſe, vel pro alijs proponerentur, ſi noſtra, more priorum, æquitas in veſtræ Urbis Præſules majorum regulis obviantes commoveri ſeverius voluiſſet. Quamvis multâ inſtantiâ & certamen viri prudentiſſimi & religioſiſſimi Egumeni, ac vaſorum ſacrorum cuſtodis Theognoſti, qui de pietatis veſtræ virtutibus, & probabilium morum inſignibus, & trophæorum triumphis, atq; beneficiorum veſtrorum piè ſibi præſtitorum multitudine nos plurimùm relatione ſuâ lætificavit, & qualiter diebus veſtris, ſuperno brachio atque ſtudio & ſolertiâ veſtra Chriſtianitas proſperetur, enarrans multimodas laudes ſanctæ Trinitati reddendas, & gratias alacriores exhibuit, ad poſtulata divinitùs muniendo Imperio veſtro concedenda nos ſupra modum efflagitaverit, & ultrà quam dici poſſit, ſolito & priſco more, ac pro Eccleſiaſticis utilitatibus frequenter impenſo, crebris ſuggeſtionibus inſtigârit: ſuper quibus tamen propter jam deſignatam cauſam nec annuere poſſumus, nec quidquam præter quod jam Evangelizatum eſt, ullo modo definire.*

Concilium Tridentin. *Seſſ. 25. de Reform. c. 18. Sicut publicè expedit, legis vincula quandoq; relaxare, ut plenius evenientibus caſibus, & neceſſitatibus pro communi utilitate ſatisfiat: ſic frequentius legem ſolvere, exemploq;*

ploq;

ploq; potiùs, quàm certo perſonarum, rerumq; delectu, petentibus indulgere, nihil aliud eſt, quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter ſciant univerſi, ſacratiſſimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtinctè obſervandos. Quòd ſi urgens, juſtaq; ratio, & major quandoq; utilitas poſtulaverint, cum aliquibus diſpenſandum eſſe; id causâ cognitâ, ac ſummâ maturitate, atq; gratis, quibuscumque, ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum; aliterq; facta diſpenſatio ſurreptitia cenſeatur.

Baronius *ad annum DCCCLXIX.* recitat juramentum, quo ſummi Pontifices, antequam inaugurarentur, ſe obſtringebant, ubi inter alia: *Diligentiùs autem & vivaciùs, quamdiu vixero, omnia decreta Canonica prædeceſſorum Apoſtolicorum noſtrorum Pontificum, quæcunque ipſi ſynodaliter ſtatuerunt, & probata ſunt, confirmare, & indiminuta ſervare, & ſicut ab eis ſtatuta ſunt, in ſui vigoris ſtabilitate cuſtodire: quæq; vel quoscunque condemnaverunt vel abdicaverunt, ſimili ſententiâ condemnare, vel abdicare. Diſciplinam & ritum Eccleſiæ, ſicut invenimus à Sanctis prædeceſſoribus meis canonicè traditum, quamdiu vita in iſtis comes fuerit, illibata cuſtodire, & indiminutas res Eccleſiæ conſervare, neq; alienare, ſeu in feudum, cenſum, vel emphyteuſim dare quomodolibet ex quacunque cauſa; & ut indiminutè cuſtodiantur, operam dare. Nihil de traditione, quam à probatiſſimis prædeceſſoribus meis canonicè traditam & ſervatam reperi, diminuere vel mutare, aut aliquam novitatem admittere; ſed ferventer, ùt eorum verè diſcipulus, & ſequipeda totis mentis meæ conatibus, quæ tradita canonicè comperio, & ſervare & venerari.*

S. Bernardus *l. 3. de Conſiderat. c. 4. Spiritualis homo ille, qui omnia dijudicat, ut ipſe à nemine dijudicetur: omne opus ſuum trinâ quadam conſideratione præveniet. Primum quidem an liceat, deinde an deceat, poſtremò an expediat. Nam etſi conſtet in Chriſtiana utiq; Philoſophia non decere, niſi quod licet, non expedire niſi quod decet & licet: non continuò tamen omne quod licet, decere aut expedire conſequens erit. Age aptemus, ſi poſſumus, tria ipſa operi huic. At quomodo non indecens tibi voluntate pro lege uti, & quia non eſt, ad quem appelleris, poteſtatem exercere, negligere rationem? Túne major Domino tuo, qui ait: Non veni facere voluntatem meam? Quanquam non minùs dejecti quàm elati animi eſt, veluti rationis expertem non pro ratione, ſed pro libitu agere, nec judicio agi, ſed appetitu. Quid tam beſtiale? & ſi indignum cuivis utenti ratione, vivere ùt pecus? Quis in te rectore omnium tantam contumeliam naturæ, honoris injuriam ferat? Sic degenerando*

(quod abſit) generale opprobrium feciſti proprium tibi: Homo cùm in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.

S. Thomas *1. 2. q. 79. a. 4. Si autem rector univerſitatis abſq; ratione pro ſola voluntate licentiam tribuat, non erit fidelis in diſpenſatione, aut erit imprudens: infidelis quidem, ſi non habet intentionem ad bonum commune: imprudens, ſi rationem diſpenſandi ignoret, propter quod dicit Dominus Luca 12. Quis putas eſt fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam?*

III. Imò ſi agamus de jure divino aut naturali, v. g. in votis & juramentis, diſpenſatio abſque cauſa legitima non tantùm illicita eſt, ſed omnino invalida, (a) nec in foro externo, cùm in jure divino aut naturali, præſertim ad petitionem partis diſpenſatur, præſumitur juſta cauſa, niſi probetur, cùm ſæpiſſimè aut importunitate aut mendacijs Principes victi concedant, quæ non oportet *c. ult. de Reſcript. in 6. & c. 6. extra eod. & l. 1. C. de petiton. bonorum ſublat.* V. Sanchez *cit. n. 14.* multo minùs ſolâ impunitate ac diſſimulatione Principis inducitur diſpenſatio per textum & DD. *in c. cùm jam dudum de prabend. & c. 3. de cognat. ſpirituali*, & docet Sanchez *L. 2. de matrim. d. 38. n. 12.* ubi reſpondet ad celebre *c. quia circa de conſang. & affinit.* & *l. 8. d. 5. n. 25.* Abb. *in c. veniens de fil. Presbyt. num. 7.* Menoch. *de præſumpt. l. 2. 20. n. 32.* Et ratio eſt, quia diſſimulatio ad permiſſionem potiùs pertinet, quæ non excuſat, quàm ad diſpenſationem: hæc enim cùm ſit gratia & beneficium, ac legitimâ causâ nitatur, non eſt ut eam ſuperiores diſſimulent tegantque.

IV. Ceterùm variæ ſunt cauſæ diſpenſandi, & quas pro legitimis Canones admittunt. *Prima* ac præcipua, & ad quas omnes ferè reducuntur, ſunt neceſſitas & utilitas *c. etſi illa 1. q. 7. c. 2. de transl. Epiſcoporum.* S. Bernard. *l. 3. de conſiderat. c. 4.* circa finem. *Secunda:* Mutatio temporum & perſonarum *c. 1. & 3. d. 29. c. non debet de conſanguinit. Tertia:* Virtus eminens & habilitas ſupplicantis *c. 13. & 14. d. 56. c. tali 1. q. 7. Quarta:* Periculum diſſenſionum & publici damni *c. 25. d. 50. c. diſpenſationes 1. q. 7. Quinta:* Scandalum puſillorum, eosque lucrandi ſpes. *c. quædam 35. q. 3. Sexta:* Simplicitas delinquentis *c. tanta 1. q. 7. Septima:* Multitudo delinquentium *c. quoties 1. q. 7. Octava:* Temporum hominumque malignitas duriora aſpernantium *c. quoniam 1. q. 7. &c.*

(a) S. Th. 2. 2. q. 88. a. 12. ad 2. & Gloſſa ab omnibus recepta in c. non eſt. de vot. Sanchez lib. 8. de matrim. d. 17. n. 3.

§. V.

§. V. & Ultimus.

Propoſitiones Conventûs Pariſienſis à Clero Gallicano revocatæ, & certamen cum Gallis finitum.

SUMMARIA.

1. *Mors Innocentij XI. & Alexandri VIII. electio, curaq; cum Gallo tranſigendi. Promotio ad purpuram Belluacenſis Epiſcopi à multis & impugnata & defenſa, & quas ob cauſas?*
2. *Mors Alexandri, & ejus jam expirantis in Gallos Diploma.*
3. *Innocentij XII. Pontificis Maximi pro pace conatus, & quo fine, quibusq; conditionibus cum Epiſcopis & Rege compoſitum.*
4. *Innocentij XII. ad Sacrum Collegium Oratio. Epiſcoporum, Regisq; ad Pontificem litteræ, quibus & Propoſitiones Pariſienſes revocantur, & Regij Edicti ceſſatio promittitur.*
5. *Quid boni ex Gallorum Retractatione Veritatis acceſſerit?*

I.

HActenus quidem & originem belli, quo Romani Pontificis auctoritas à Gallis oppugnata, & rationes, quibus defenſa eſt, expoſuimus, ſupereſt, ut victoriam quoque proſequamur; ſic enim magis magisque patebit, hoc ſemper privilegium veritatis fuiſſe, ut vinci non poſſit, nec aliud certando effectum, quàm ut nunquam materia triumphi deeſſet.

Mortuo Innocentio XI. Cœlum prodigijs parentavit, quibus contra multorum criminationes ejus & innocentiam, & conſtantiam, ſuo quoque calculo viſus eſt Deus comprobâſſe. Succeſſit Alexander VIII. Is, cùm ut fieri amat, plura ſibi promitteret, quàm ab Anteceſſore præſtita eſſent, ſperaretq; vinci induſtriâ ſuâ poſſe, quæ paci cum Gallis obſtabant; nihil non egit, ut Chriſtianiſſimi Regis animum expugnaret; ſic enim conflictu inter Romanam Sedem, Gallosque ſublato, ſperabat, aliud quoque & funeſtiſſimum in Europa bellum confectum iri, Mediatoris partibus ad Pontificem delatis. Ergo ut dixi; nihil non actum, ut cum Gallo amicitia jungeretur; idque tam impenſo, enixoque ſtudio, ut Alexander non paucis Principum ſuſpectus redderetur. Quæ præſertim ſuſpicio crevit, Janſonio Epiſcopo Belluacenſi ad Purpuram evecto. Id ut fieret, flagrantiſſimè Gallus petebat. Sed multa Belluacenſi opponebantur. Cùm enim Anno 1688. die trigeſima ſeptembris Epiſcopi Galli, qui Pariſijs morabantur; juſſu Regis in ædes Archiepiſcopales conveniſſent, & Inſtrumentum appellationis ad futurum Concilium, magno plauſu, multisq; in Regem laudibus proſecuti eſſent; ſicque tacito ſaltem conſenſu appellationem approbâſſent, & ideo cenſuras à Calixto III. Pio II. Julioque II. Romanis Pontificibus incidiſſe viderentur: inter illos verò, qui Cœtui Epiſcoporum aſſederant, quique lectæ à Procuratore Regio appellationi applauſerant, Belluacenſis quoque interfuiſſet, ejusque nomen & ſubſcriptio proceſſui verbali appenſa eſſet; à multis Romæ credebatur, non potuiſſe purpurâ donari, niſi exemplo Pij II. priùs delicti pœnituiſſet, tacitamque appellationis approbationem revocâſſet. At Galli reſpondebant: *à Regio Procuratore Inſtrumentum quidem appellationis Epiſcopis prælectum, ſed non ideo approbatum eſſe. Tria enim poſt lectam appellationem ab Epiſcopis præſtita.*

Primò *rogaſſe Archiepiſcopum, ut eorum nomine gratias Regi ageret, quòd dignatus eſſet, Galliæ Antiſtites, eorum, quæ tunc temporis occurrebant; monere.*

Deinde *vota precesq; Deo ab Epiſcopis oblata, ut Pontifici Innocentio, quæ pacis ſunt; inſpiraret.*

Ac denique *Regis pietatem, & ſapientiam commendâſſe, quòd Eccleſiæ Paſtoribus ſic quidem, quæ acciderant, inſinuari voluiſſet, ut tamen plenam eis*

eis libertatem relinqueret; ſentiendi, dicendiq́ue, quæ in rem opportuna viderentur. Hæc fuiſſe, quæ in eo Conventu Antiſtites Galli præſtitiſſent. Nihil hic eſſe, quod accuſationem, multoq́ue minus, quod cenſuras & anathemata mereretur. Quid enim juſtius, quàm Principi in Eccleſia Paſtores tam benigno, gratias referre? quid æquius, quàm tanto Regi, belli pacisq́ue artibus, & tot victorijs florenti applaudere, ac de Religione & Republica tam egregiè meritum encomijs proſequi? Prudentiæ quoq́ue, rectaq́ue rationi nihil æquè conſentaneum, quàm ea temporum difficultate, ita ſententias moderari, ut ancipiti reſponſo nec Pontificem arguere, nec Regem viderentur. Aliud eſſe rem aliquam approbare, aliud ſilentio tranſmittere. Silentium enim à nullis Pontificum cenſuris percuſſum eſſe, imò nec potuiſſe, cùm ſæpe ad prudentiam ſpectet; prudentiam verò non pœnas, non cenſuras, ſed laudem mereri. Nihil ergo à Belluacenſi commiſſum, quod Purpurâ indignus eſſet.

Hæc Gallorum argumenta erant, quibus adjuvare cauſam ſuam nitebantur, & ijs tandem ipſe Pontifex acceſſit, Janſonio in Senatum Purpuratorum accepto. Dici non poteſt, quantùm ea res Cæſarem offenderit; quippe & majeſtate Imperij, & ingentibus perpetuisque contra Turcas victorijs longè alijs Regibus majorem, magisque de Republica Chriſtiana meritum, & tamen præteritus videbatur, nullo ex ejus voto, inter Cardinales adlecto. Sed indignanti Pontifex reſpondebat: pro uno Gallo, plures Auſtriacæ Domui addictos, charosque Imperatori evectos eſſe.

II. Alexandrum interim, ut cum Gallis tranſigeret, omnia conantem, primò ſpes concepta fefellit, deinde mors etiam oppreſſit, lite non minus, quàm ſub Innocentio flagrante. Prius tamen, quàm morte fungeretur, vocatis ad lectum Cardinalibus, expoſitisque mirâ animi præſentiâ, quæ pro pace inter Sedem Apoſtolicam, Regemque Chriſtianiſſimum componenda, feciſſet; quamque votis ac laboribus ſuis malè reſponſum eſſet, Diploma, ſeu Bullam jam dudum à ſe conceptam, retentamque exprómi, legique à Cardinali Albano juſſit, quâ quidquid à Galliæ Epiſcopis in Conventu Pariſienſi Anno milleſimo ſexcenteſimo octuageſimo ſecundo peractum erat, improbabatur. Sic Alexander Pontificatum ſuum clauſit, relictâ tantæ rei conficiendæ curâ Innocentio duodecimo Succeſſori; ut videlicet bellum pro juſtitia & Religione ab uno Innocentio ſuſceptum, ab alio Innocentio finiretur.

III.

III. Duo præſertim novi Pontificis animum perurgebant: & quòd ferre non poſſet, tanto jam tempore & tot in Gallia Eccleſias ſuis Paſtoribus deſtitutas: & quòd durante diſſidio, pax etiam inter Chriſtianos Principes, graviſſimo bello confligentes impediretur, ac Turcico Imperio jam ferè colliſo, vires iterum & potentia redirent. Ergo omni contentione laboratum, ut ſublatis utrimque diſcordijs, pax cum Gallo ſanciretur. Multa huic operi obſtabant. Nec enim Antiſtites à Rege promoti admitti priùs poterant, quàm in Comitijs Pariſienſibus contra Pontificis auctoritatem decreta revocarent, ſponderentque, nihil ſe facturos, quo Regaliam recèns Provincijs liberis impoſitam, agnoſcere viderentur. Utrumque difficillimum factu, & tot impedimentis obnoxium credebatur, ut ſuperari vix poſſent. Diu, multúmque certatum; alijs ſemper alijsque componendi modis, & productis, & rejectis, ut penè ſpes nulla boni exitûs ſupereſſet. Tandem, cùm & Pontifex & Gallus conciliari feſtinarent; in has conditiones conventum. *Galliæ Antiſtites, qui à Rege nominati ad Eccleſias fuerant, Conventûs Pariſienſis decreta revocarent: Regaliam, donec à Romana Sede cauſa finiretur; non agnoſcerent: Rex ipſe datis ad Pontificem litteris, promitteret; Edictum, quo Propoſitiones Pariſijs editæ armabantur; ceſſaturum. Pontifex verò, abolitâ præteritorum memoriâ; Epiſcopos Eccleſijs, quas à Rege acceperant; potiri permitteret, ſolemniq; more Bullis ac Diplomatibus neceſſarijs inſtrueret.* Ita utrimque condictum, belloque domeſtico finis impoſitus.

IV. Pontificis ad Sacrum Collegium oratio in Conſiſtorio hæc fuit.

Venerabiles fratres!

JAm diu eſt, quod plurimas florentiſſimi Galliæ Regni Eccleſias Paſtoribus viduatas, intimo cordis affectu miſereamur: Ex quo verò Divinæ bonitati placuit ad præcelſum hoc Apoſtolici muneris culmen, & ad ſollicitudinem omnium Eccleſiarum humilitatem Noſtram vocare, deplorabili ſanè tot animarum periculo conſulere dies, noctéſque aſſiduè cogitamus. Tandem

dem cùm quò graviſſima rerum, ac temporum difficultate non alia æquior hactenus occurrerit ratio huic neceſſitati proſpiciendi, de complurium fraternitatum Veſtrarum conſilio in eam ſententiam ivimus, ut ex eorum numero, quos Nobis Chariſſimus in Chriſto filius noſter Ludovicus Francorum Rex Chriſtianiſſimus nominavit, illos dumtaxat, qui ſatis notis Cleri Gallicani Comitijs anno 1682. habitis non interfuère, nec inibi geſtis meritò ab hac Sancta Sede reprobatis, ullatenus aſſensère, quosque non modò ab ea labe immunes, ſed & alioquin idoneos legitimis documentis fore conſtiterit, ad Eccleſiarum Regimen admitteremus. At verò, quoniam eorum aliqui ijs Eccleſijs præficiendi erunt, quibus ipſum Regaliæ onus non ita pridem invectum fuit, ne ulla unquam ex hac noſtra nominatorum admiſſione ſuſpicio oriri poſſit probatæ à Nobis, ſeu diſſimulatæ ſaltem ejusdem Regaliæ ſervitutis, ijs omnibus, qui præfatis Eccleſijs, quæ ejusmodi oneri obnoxiæ verè non ſunt, præficientur, pro commiſſi nobis Paſtoralis officij debito, noſtræ non minus, quàm ipſorum Conſcientiæ conſulentes, ſeriò injungemus, ut memores Sanctionis Oecumenici Concilij Lugdunenſis, pœnarumque ab eo inflictarum, ipſi Regaliæ nullatenus conſentiant; Sed ab ijs omnibus abſtineant, unde illius uſus admiſſus quoquo modo videri poſſet, donec plenius graviſſima hac de re judicium ad Apoſtolicam Sedem ſuo jure pertinens, & legitimè interpoſitâ nonnullorum appellatione delatum, quod Nobis integrum reſervamus, ſuo tempore, ſi opus fuerit, proferatur. Ceterum de eximia ejusdem Chriſtianiſſimi Regis pietate, filialique in hanc Sanctam Sedem obſervantia plenè confidimus,

ipſum omninò facturum, ut quemadmodum pluries ſperare Nos fecit Regium Edictum, quo in præfatis Comitijs edita de poteſtate Eccleſiaſtica declaratio firmabatur, viribus, & effectu vacuum re ipſa ab omnibus habeatur. Noſtræque erga Majeſtatem ſuam paternæ Charitatis, quin imò, & cauſæ ipſius Juſtitiæ daturum, ut nihil Nobis impoſterum etiam quoad univerſum Regaliæ negotium deſiderandum ſuperſit, qua de re ipſum hortari, admonere, atque etiam in Domino obſecrare non deſiſtemus.

Quæ omnia Vobis in primis Venerabiles fratres innoteſcere dignum duximus, qui tanto religionis ardore, ac pietatis merito humilitati noſtræ in Univerſalis Eccleſiæ regimine aſſiſtitis, ut vel inde agnoſcatis, nihil Nos ab Eccleſiaſticæ Libertatis, atque hujus Sanctæ Sedis auctoritatis tuendæ propoſito deflectere. Sed Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum, ac precipuè felicis recordationis Innocentij Undecimi, & Alexandri Octavi ſuper præmiſſis editis Litteris conſtanter inhærere, atque ad extremum usque vitæ Spiritum adjuvante Domino inhæſuros, ut creditam nobis Pontificiæ poteſtatis plenitudinem illibatam ſervemus, & immaculatam hæreditatem, uti à Domino accepimus, Succeſſoribus relinquamus.

Epiſcopi ad Pontificem in hunc modum ſcripsêre:

Beatiſſime Pater.

Cùm in hac tandem exultantis Eccleſia felicitate ingentes Chriſtiani omnes Paterna Providentia Sanctitatis Veſtra fructus percipiant, facilemq; in ſinum Clementia Veſtra aditum experiantur; nihil accidere moleſtius nobis potuit, quàm quòd et nunc

eo nunc loco res noſtræ ſint, ut aditus in gratiam Sanctitatis Veſtræ nobis hactenus interclusus videatur. Cujus quidem rei, cùm eam fuiſſe rationem perciperemus, quòd nos Cleri Gallicani Comitijs Anno 1682. Pariſijs habitis interfuerimus; idcirco ad pedes Beatitudinis Veſtræ provoluti profitemur, & declaramus, nos vehementer quidem, & ſupra id quod dici poteſt, ex corde dolere de rebus geſtis in Comitijs prædictis, quæ Sanctitati Veſtræ, Ejusq; Prædeceſſoribus ſummoperè diſplicuerunt, ac proinde quidquid in eisdem Comitijs circa Eccleſiaſticam Poteſtatem, & Pontificiam Auctoritatem decretum cenſeri potuit, pro non decreto habemus, & habendum eſſe declaramus, & quidquid ibidem deliberatum in Præjudicium Jurium Eccleſiarum cenſeri potuit; pro non deliberato habemus, & habendum eſſe declaramus, quin imò à mente noſtra alienum fuiſſe teſtamur, quidquam decernere, & Eccleſijs prædictis præjudicium inferre, prompti inſuper in profundiſſimi obſequij, quod Sanctitati Veſtræ profitemur, & demiſſæ reverentiæ pignus ita nos gerere, ut de debita noſtra, quam ad extremum vitæ ſpiritum Sanctitati Veſtræ impenſiſſimè præſtabimus, obedientia, & de noſtro pro tuendis Eccleſiæ Juribus zelo nihil unquam poſſit deſiderari. His itaq; perlectis noſtris litteris ſperamus, & Sanctitatem Veſtram humillimè obteſtamur, ut nos in gratiam, benevolentiamq; tandem receptos, Eccleſijs, ad quas Rex noſter Chriſtianiſſimus nos nominaverit, præficere non dedignetur; quò maturiùs animarum ſaluti, & Chriſtianæ Religionis utilitati, ipſarum Eccleſiarum Juribus, & dignitati, ut ſincerè Sanctitati Veſtræ profitemur, ſtudium omne noſtrum, & curam impendamus. Interim Beatitudini Veſtræ tanquam Beati Petri Apoſtolorum Principis Succeſſori Chriſti Domini Vicario, totiusq; militantis Eccleſiæ Capiti veram, & ſinceram obedientiam, quam jam promiſimus, iterum promittimus, vovemus

& juramus, ac multos, & felices annos pro bono totius Eccleſiæ ex animo precamur.

Regis litteræ ad Pontificem Innocentium ita conceptæ erant *Tres Saint Pere* . . . . quæ latinè ſic habent.

Beatiſſime Pater.

Multa mihi ſemper & egregia de Sanctitatis Veſtræ ad Pontificiam hanc Dignitatem promotione pollicitus eram; cùm nihil ambigerem, Eam quamplurimum ad Eccleſiæ totius, noſtræq; Sanctæ Religionis incrementa ac ſplendorem profecturam. Nec ea me ſpes fefellit, cùm non ſine ingenti meo gaudio, quæ in utriusq; commendationem, maximumq; augmentum à Sanctitate Veſtra magnificè, præclareq; geſta ſunt; oculis uſurpem, ſentiamq;, eam quoq; ob cauſam filialem meam in Beatitudinem Veſtram reverentiam ſemper intendi. Et quia animo ſtatui, quâ maximè ratione poſſum, id ipſum Sanctitati Veſtræ teſtatum facere; latere Eam nolo; jam à me proviſum eſſe, ut Edictum, quo Pariſienſium Comitiorum declaratio Anno milleſimo ſexcenteſimo octuageſimo ſecundo die ſecunda Martij, munita fuerat; quodq; eorum temporum conditio à me expreſſerat, effectu deinceps careat, ſuſpenſumq; cenſeatur. Et verò ut maximæ mihi curæ ac voto eſt, ut non ſolùm Sanctitas Veſtra animi mei ſenſa, verùm etiam Mundus totus venerationem intelligat, quâ eximias, ſanctasq; Ejus virtutes impenſiſſimè amplector; ita perſuaſum quoq; habeo, nihil paſſuram deſiderari, quo Ejus paternam in me charitatem magis magisq; experiar. Precor interim Deum, ut Sanctitatem Veſtram quamplurimis annis, & feliciſſimam conſervet.

V. Hactenus Epiſcoporum Regisque litteræ. Novum ergo pro Romana Sede argumentum & teſtimonium à Gallis habemus: quando ſententiam Pontifici adverſam, & Pariſijs vulgatam

tam ac tot libris defenſam & dolore, & pænitentiâ delêrunt, triumphante ut ſemper veritate, nulloque Epiſcoporum dedecore, quibus inſtar victoriæ fuit, veritati ceſſiſſe. Nam paris virtutis, ejuſdemque bellicæ artis ſemper habitum eſt; non ſolùm cum hoſte pugnaſſe; verum etiam omiſsâ pugnâ, citraque fugam, pedem retuliſſe. Adeò, ut de Sertorio Romanorum fortiſſimo ſcribat Plutarchus in vita: *Plus admirationis corrigendo accepta damna, quàm adverſarios vincendo promeritum eſſe.* Sic quoque in maximis ingenijs, ac pietate, & ſapientiâ florentiſſimis glorioſum ſemper, ac par victoriæ fuit, non ſolùm nunquam erraſſe (id enim hominem ſuperat) ſed etiam errorem correxiſſe; ut hîc quoque ſimilibus ferè verbis dici illud Gregorij Magni (*a*) poſſit: *plus nobis aliquorum incredulitas ad fidem, quàm fides aliorum credentium profuit; quia dum illi ad fidem diſputando reducuntur, noſtra mens omni dubitatione poſtpoſita, in fide ſolidatur; errorem enim incidiſſe natura fuit, diluiſſe virtutis.*

(*a*) S. Gregor. hom. 26. in Evang. S. Ambroſ. in Apolog. David cap. 2.

INDEX PARAGRAPHORUM.

PRAELVDIORVM

§. I. Quid Jus Regaliæ, quæ illius origo, progreſſus: quæ cauſa, ut tam acriter impugnatum, defenſumque, & rationes utrinq; productæ. fol. 14
§. II. Rationibus, & exemplis oſtenditur, animum paſſionibus agitatum in errores prolabi Eccleſiæ fatales. 120
§. III. Exhibetur Edictum Regium cum Propoſitionib. Conventûs Pariſ. 127
§. IV. Hæreticos ad veram Religionem non propterea faciliùs converti, quòd Catholici eorum poſtulatis acquieſcant, eorumque doctrinæ propiùs accedant. 131
§. V. Calviniſtis & Lutheranis non favere Propoſitiones Pariſienſ. quò cauſam ſuam meliorem faciant, Catholicorum verò pejorem reddant. 134

LIBER I. fol. 142.

PROPOSITIO PARISIENSIS I. fol. 142.

§. I. Pontifici Romano in Principes ſæculares, eorumque Provincias & Regna Jus aliquod & poteſtatem dari: non tamen ordinariam & directam. fol. 144
§. II. Eſſe in Eccleſia, & in capite Eccleſiæ, Romano vid. Pontifice poteſtatem indirectam, cum urget neceſſitas tuendæ Religionis, in Reges, eorumque bona temporalia, ex ſacris litteris demonſtratur. 150
§. III. Primus textus Canonicus ex c. novit. 13. de Judiciis. 160
§. IV. Secundus Textus Canonicus ex cap. licet 6. de votis. 164
§. V. Tertius Textus Canonicus ex c. venerabilem 34. de elect. 166
§. VI. Quartus Textus Canonicus ex Clementina unica, de jurejurando. 211
§. VII. Quintus Textus Canonicus ex c. ad Apoſtolicæ de ſententia & re judicata in 6. 221
§. VIII. Sextus Canonicus Textus in Extravagante unica, ſi Fratrum, ne ſede vacante. 223
§. IX. Septimus Textus Canonicus in Extravagante, unam ſanctam: inter communes, de Majoritate & obedientia: & Extravagante, meruit: de privilegiis. 231
§. X. Octavus Text. Canon. ex cap. grandi. de ſupplen. neglig. Præl. in 6. 237
§. XI. Nonus Textus Canon. ex c. per venerabilem, qui filij ſint legitimi. 239
§. XII. Decimus Textus Canonicus ex c. alius item, cauſa 15. q. 6. aliique textus allegati. 241
§. XIII. Eccleſiaſticam poteſtatem etiam in Reges eorumque temporalia extendi auctoritate Concilij Conſtantienſis, qua Conventus Gallicanus maximè nititur, clarè oſtenditur. 242
§. XIV. Concilij univerſalis Lateranenſis IV. in eandem ſententiam Decretum ex c. 3. de Hæret. 248
§. XV. Hæc ipſa SS. Pontif. auctoritas & poteſtas exemplis confirmata. 251
§. XVI. Teſtes pro eadem Sententia. 267
§. XVII. Rationes pro eadem veritate. 281
§. XVIII. Solvuntur Objectiones. 295
§. XIX. Quando, quibusque ex cauſis in particulari poſſit S. Pontifex poteſtatem in Magiſtratus & Principes ſæculares exercere? 304
§. XX. Quam cenſuram mereatur prima Conventûs Pariſienſis propoſitio. 307

LIBER II. fol. 318.

PROPOSITIO PARISIENSIS II. fol. 318.

§. I. Quid Concilium Generale ſeu Oecumenicum, & quæ ad tale Concilium requiſita. fol. 319

§. II.

§. II. Origo, Neceſſitas, commoda & Incommoda Concilij Oecumenici & univerſalis. fol. 322
§. III. Quando hæc quæſtio de ſuperioritate Concilij ſupra Pontificem agitari cæpta, & quas ob cauſas? 327
§. IV. Sum̃um Pontificem ſupra Concilium eſſe ex SS. Litteris probatur. 330
§. V. Conciliorum teſtimonia, qu bus ſe Pontifici ſubmittunt. 348
§. VI. Summum Pontificem à nemine, præter ſolum Deum judicari poſſe: ergo Concilio ſubijci. 391
§. VII. Non dari Appellationem à Summo Pontifice ad Concilium, non ergo huic Pontificem ſubeſſe. 402
§. VIII. A Concilio univerſali ad Papam appellari: hunc ergo illo majorem eſſe. 408
§. IX. Solum Pontificem Romanum eſſe Vicarium Chriſti, univerſalis Eccleſiæ Caput, & Epiſcopum: ex quibus maniſeſtè deducitur, eſſe ſupra Concilium, eoque Majorem. 420
§. X. Concilium univerſale à Pontifice non approbatum, errori eſſe obnoxium: non ergo ſupra, ſed infra Pontificem eſſe, & hujus judicio & correctioni ſubjectum. 428
§. XI. Patrum aliorumque Doctorum pro ſummo Pont. teſtimonia. 433
§. XII. Quâ cenſurâ Patres & Doctores eos notaverint, qui à Romano Pontifice diſſentiunt, & hunc Concilio ſubmittunt. 437
§. XIII. Supremam in Chriſti Eccleſia poteſtatem penès Romanum Pontificem, non Concilium eſſe, rationibus evincitur. 440
§. XIV. Qui ſint caſus excepti, in quibus Papæ Concilium prævalet. 456
§. XV. Reſpondetur ad argumenta ex SS. litteris petita. 461
§. XVI. Reſpondetur ad auctoritatem Concilij Piſani. 467
§. XVII. Reſpondetur ad auctoritatem Concilij Conſtantienſis. 480
§. XVIII. Reſpondetur ad auctoritatem Baſileenſis Concilij, & Univerſitatis Pariſienſis. 513
§. XIX. Reſpondetur ad Textus Canonicos. 554
§. XX. Reſpondetur ad exempla Pontificum, qui à Concilijs videntur judicati, damnatique fuiſſe. 560
§. XXI. Reſpondetur ad alias rationes, quæ Pontificibus opponuntur. 563

LIBER III. fol. 577.

PROPOSITIO PARISIENSIS III. fol. 577.

§. I. Quid ſit Pontificem è Cathedra docere. 578
§. II. Summi Pontificis è Cathedra, quamvis extra Concilium, docentis, indubiam & infallibilem auctoritatē eſſe, ſacris Paginis docetur. 581
§. III. Eadem Papæ Eccleſiam docentis infallibilitas è ſacris Canonibus aſſerta. 589
§. IV. Pontificis Maximi in rebus fidei diſcernendis infallibilitati Concilia ſuffragantur. 597

§. V. Patrum pro eadem Pontificis infallibilitate conſenſus unanimis. 606
§. VI. Praxis, uſusq; Eccleſiæ pro eade infallibilitate Pontificis Romani. 622
§. VII. Rationes pro Romani Pontificis infallibilitate. 693
§. VIII. Cenſuræ Patrum & Doctorum. 700
§. IX. Reſpondetur ad objecta. 704

LIBER IV. fol. 734.

PROPOSITIO PARISIENSIS IV. fol. 734.

§. I. Papam in lege divina & naturali diſpenſare non poſſe. 735
§. II. Summum Pontificem ſuis ſuorumque prædeceſſorum legibus, quoad vim directivam, obſtringi. 745
§. III. Poſſe ſumum Pont. ex juſtis cauſis in omni lege Canon. diſpenſare. 750
§. IV. Non poſſe tamen ſummum Pontificem aut in omni lege Canonicæ, aut ſine cauſa diſpenſare, & quænam ſint legitimæ cauſæ? 760
§. V. Pr[illegible] certamen cum Gallis finitum. 765

FINIS.

APPENDIX

Ad folium 772.

Litteræ Regis Galliæ ad Pontificem idiomate Gallico conceptæ.

Trés Saint Pere.

J'Ai toûjours beaucoup eſperé de l'élevation de Vôtre Sainteté au Pontificat, pour l'avantage de l'Egliſe & l'avancement de nôtre Sainte Religion. J'en reconnois preſentement les effets avec beaucoup de joie dans tout ce que V. S. a executé de grand & d'avantageux pour le bien de l'un & de l'autre. Celà redouble mon reſpect filial pour Vôtre Sainteté. Et parce que je tâche de lui témoigner par les preuves les plus fortes dont je ſuis capable, que je ſuis bien aiſe de faire ſavoir à V. S. que j'ai donné les ordres néceſſaires, afin que les affaires contenuës dans

mon

mon Edit du 2. de Mars 1682. concernant la Déclaration faite par le Clergé du Roïaume (à quoi les conjectures d' alors m'avoient obligé) n'avoient point de ſuite. Et comme je ſouhaite non ſeulement que V.S. ſoit informée de mes ſentimens, mais auſſi que tout le monde ſache par un témoignage public la veneration, que j'ai pour ſes grandes & ſaintes qualitez; je ne doute pas auſſi que V. S. n'y reponde par toutes ſortes de preuves & de témoignages de ſon affection paternelle envers moi. Cependant je prie Dieu, qu'il conſerve V. S. heureuſement pendant pluſieurs années.

NAZIONALE FIRENZE
99 974253